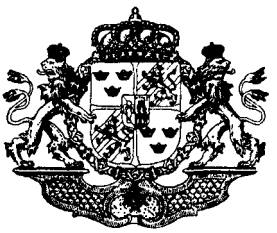
STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 35

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1929

HÄFTEN 1—6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

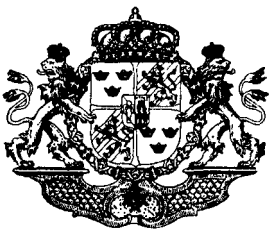
Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1929: 1-6.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19291

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 35

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1929

HÄFTEN 1—6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1929
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
284265

INNEHÅLL INDEX

N:r 1.

Arbetsmarknaden under december månad 1928	1	Le marché du travail en décembre 1928.
Arbetsfredskonferensen i Stockholm	3	Conférence à Stockholm pour la paix sociale.
Arbetet på samförstånd inom den engelska industrien	11	La coopération patronale et ouvrière dans l'industrie anglaise.
Registrerade sjukkassors verksamhet år 1927	22	L'activité des caisses de maladie enrégistrées pendant l'année 1927.
Kollektivavtalens lönesatser under fjärde kvartalet 1928	27	Les taux des salaires d'après les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1928.
Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1928	30	L'offre et la demande du travail et salaires dans l'agriculture en 1928.
Arbetsinställelser i trots av tvångsskiljedom	37	Grèves et lockouts entreprises en dépit d'arbitrages coercitifs.
Kortare meddelanden	44	Courtes notices.
Regeringsrättens utslag i fråga om grunder för meddelande av kommunalt arbetslöshetsunderstöd	44	Arrêt de la cour administrative suprême sur les principes concernant les secours communaux de chômage.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1928	46	La commission du chômage pendant le mois de novembre 1928.
Centrala skiljenämndens beslut	46	Résolutions de la cour centrale de l'arbitrage.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . .	53	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Sveriges offentliga arbetsförmedling December 1928	54	Les bureaux de placement publics en Suède. Décembre 1928.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 november 1928	60	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 novembre 1928.
Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1928	61	Coût de la vie pendant le 4e trimestre 1928.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	86	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt	89	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	96	Lois concernant les questions sociales.

N:r 2.

Arbetsmarknaden under januari månad 1929 .	97	Le marché du travail en janvier 1929.
Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1928 .	99	L'offre et la demande du travail pendant le 4e trimestre 1928.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1928	105	Les bureaux de placement publics en Suède en 1928.
Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1928	116	L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1928.

Utvandringen till främmande världsdelar under 1928	120	L'émigration transatlantique en 1928.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1928	122	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1928.
Internationella arbetsorganisationen	128	L'organisation internationale du travail.
Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1928	128	Les progrès de la législation internationale du travail en 1928.
Internationella arbetsbyråns undersökningar under 1928	130	Les enquêtes de 1928 du bureau international du travail.
Nya publikationer från internationella arbetsbyrån	131	Nouvelles publications du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	139	Courtes notices.
Regeringsrättens utslag i fråga om lagligheten av beslut om kommunala driftsnämnder	139	Arrêt de la cour administrative suprême sur les conseils d'entreprise dans les services publics.
Internationell ekonomisk-statistisk konferens	141	Conférence internationale économique-statistique.
Internationell konferens rörande statistik över arbetslöner och arbetstid	143	Conférence internationale sur la statistique des salaires et des heures de travail.
Löneutvecklingen i den amerikanska industrien	143	Les fluctuations des salaires dans l'industrie aux Etats Unis.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1928	144	La commission de chômage pendant le mois de décembre 1928.
Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1927	145	Rapport de l'office d'assurances de l'Etat pour 1927.
Pensionsstyrelsens årsberättelse för 1927	146	Rapport annuel de la direction des pensions pour 1927.
Arbetsdomstolens första sammanträde	147	La première session du tribunal du travail.
Arbetsdomstolens domar	147	Les arrêts du tribunal du travail.
Centrala skiljenämndens beslut	150	Résolutions de la cour centrale de l'arbitrage.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	155	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1928	159	L'inspection du travail pendant le 4e trimestre 1928.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Januari 1929	160	Les bureaux de placement publics en Suède. Janvier 1929.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 december 1928	166	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 décembre 1928.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	167	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Januari 1929	168	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Janvier 1929.
Tidskriftsöversikt	170	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	176	Lois concernant les questions sociales.

N:r 3.

Arbetsmarknaden under februari månad 1929	177	Le marché du travail en février 1929.
Överläggning inom socialdepartementet rörande anordningar för upplysning beträffande svenskars utkomstmöjligheter i utlandet	179	Conférence au Ministère des affaires sociales des renseignements sur les moyens pour les Suédois de gagner leur vie à l'étranger.
Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1928—1929	182	Les salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1928—1929.
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1928	186	Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1928.
Arbetslöshetens säsongfluktuationer	191	Les fluctuations saisonnières du chômage.
Arbetslösheten under år 1928	196	Le chômage en 1928.
Förslag till socialförsäkring i Australien	199	Projet de loi sur l'assurance sociale en Australie.
Kortare meddelanden	202	Courtes notices.
Socialstyrelsens ställning till fartygsinspektionen	202	L'Administration du travail et l'inspection des navires.
Omsättningen bland nödhjälpsarbetarna	203	Le mouvement des ouvriers dans les travaux de secours.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1929	204	La commission de chômage pendant le mois de janvier 1929.
Understöd vid säsongarbetslöshet i Tyskland	204	L'indemnisation des chômeurs saisonniers en Allemagne.
Internationell förening för bostadsväsen	205	Association internationale de l'habitation.
Nedsättning i statsbidraget till byggnadsverksamheten i Storbritannien	206	Réduction des subsides à la construction en Grande-Bretagne.

Den engelska fackföreningsrörelsen år 1927	207	Les syndicats ouvriers en Angleterre en 1927.
Omgestaltningen av det fackliga organisationsväsendet i Italien	207	La réorganisation des syndicats fascists en Italie.
Ensittarlagens tillämpning gentemot staten eller kommuner	209	L'application de la loi sur le droit de rachat des usufruitiers à l'Etat et aux communes.
Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Oslo och Köpenhamn	210	Prix de détail des denrées alimentaires à Stockholm, à Oslo et à Copenhague.
Ändringar i den tjeckoslovakiska socialförsäkringslagen	212	Le nouveau régime de l'assurance ouvrière en Tchécoslovaquie.
Utvidgning av olycksfallsförsäkringen i Tyskland	214	L'extension de l'assurance-accidents en Allemagne.
Internationella läkarföreningen och sjukförsäkringen	214	L'Association professionnelle internationale des médecins et l'assurance-maladie.
Utvandringen från Danmark under 1928	216	L'émigration de Danemark en 1928.
Utvandringen från Norge under 1928	217	L'émigration de Norvège en 1928.
In- och utvandringen i Förenta staterna under senare halvåret 1928	217	La migration aux Etats-Unis pendant les derniers six mois de 1928.
Amerikanskt domstolsutslag rörande immigrationen	217	Décision judiciaire concernant l'immigration aux Etats-Unis.
Centrala skiljenämndens beslut	218	Résolutions de la Cour centrale de l'arbitrage.
Arbetsdomstolens domar	229	Les arrêts du tribunal du travail.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	235	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	239	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Februari 1929	240	Les bureaux de placement publics en Suède. Février 1929.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 januari 1929	246	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 janvier 1929.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Februari 1929	247	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Février 1929.
Tidskriftsöversikt	249	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	256	Lois concernant les questions sociales.

N:r 4.

Arbetsmarknaden under mars månad 1929	257	Le marché du travail en mars 1929.
Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1928	259	La construction dans les plus grandes villes de la Suède en 1928.
Skogsarbetarnas proviantering- och matlagningsförhållanden	265	Approvisionnement et cuisine des ouvriers forestiers.
Skogs- och flottledsinspektionens effektivitet	270	L'efficacité de l'inspection des ouvriers forestiers.
Kollektivavtalens lönesatser under första kvartalet 1929	278	Les taux des salaires d'après les conventions collectives pendant le 1er trimestre 1929.
Plan för länens uppdelning i fattigvårdsområden	279	Projet de diviser les départements en districts d'assistance publique.
Ny utredning om sjukförsäkringen	283	Nouveau comité pour l'assurance-maladie.
Internationella arbetsorganisationen	288	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträden i mars 1929	288	Sessions du conseil d'administration du bureau international du travail en mars 1929.
Kortare meddelanden	291	Courtes notices.
Den privata arbetsförmedlingen under år 1928	291	Les bureaux de placement privés en 1928.
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1928	292	Les bureaux des gardes-malades en 1928.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1929	292	La commission de chômage pendant le mois de février 1929.
Dyrortsgrupperingsarbetet påbörjas	293	Commencement de la classification des communes d'après les importances du coût de la vie.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Mars 1929	294	Les bureaux de placement publics en Suède. Mars 1929.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 28 februari 1929	300	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 28 février 1929.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	301	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under första kvartalet 1929	302	Coût de la vie pendant le 1er trimestre 1929.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	327	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt	329	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	336	Lois concernant les questions sociales.

N:r 5.

Arbetsmarknaden under april månad 1929 . .	337	Le marché du travail en avril 1929.
Arbetstillgången under första kvartalet 1929	339	L'offre et la demande du travail pendant le 1er trimestre 1929.
Registrerade sjukkassors verksamhet 1925—1927	345	L'activité des caisses de maladie enregistrées pendant l'années 1925—1927.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1929	348	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1929.
Industrien i Sverige år 1927	353	L'industrie en Suède en 1927.
Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1927	355	L'emploi des femmes et des enfants dans l'industrie en Suède en 1927.
Särskilda åtgärder för anvisande av jordbruksarbete åt städernas arbetslösa	359	Mesures speciales pour le placement aux travaux agricoles des chômeurs urbains.
Bostadsmarknaden i rikets städer vid aprilflyttningen 1929	364	L'offre et la demande d'appartements dans les villes de la Suède le 1er avril 1929.
Bostadsproduktionen under år 1928 inom Stockholm jämte förortsområde	370	La production d'habitations à Stockholm et dans la banlieue pendant l'année 1928.
Internationella arbetsorganisationen	379	L'organisation internationale du travail.
Redogörelse för tvångsarbete bland infödda arbetare	379	Rapport sur le travail forcé.
Redogörelse för arbetstiden bland privatanställda	380	Rapport sur la durée du travail des employés.
Kortare meddelanden	381	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1929	381	La commission de chômage pendant le mois de mars 1929.
Landsorganisationen i Sverige under år 1928	381	La confédération générale du travail en Suède en 1928.
Den danska lagen om skydd för arbetets frihet	382	La loi danoise sur la liberté du travail.
Socialförsäkringens finansiella ställning i Tyskland	382	Résultats financiers de l'assurance sociale en Allemagne.
Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1929	384	L'émigration transatlantique pendant le 1er trimestre 1929.
Den nya kvotlagen i Förenta staterna	385	La nouvelle loi sur l'immigration aux Etats-Unis.
Invandringsrestriktioner i Kanada	385	Restrictions à l'immigration au Canada.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	386	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Arbetsdomstolens domar	390	Les arrêts du tribunal du travail.
Sveriges offentliga arbetsförmedling April 1929	398	Les bureaux de placement publics en Suède. Avril 1929.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 mars 1929	404	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mars 1929.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	405	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1929	406	L'inspection du travail pendant le 1er trimestre 1929.
Livsmedelspriser och levnadskostnader April 1929	407	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Avril 1929.
Tidskriftsöversikt	409	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	416	Lois concernant les questions sociales.

N:r 6.

Arbetsmarknaden under maj månad 1929 . .	417	Le marché du travail en mai 1929.
Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1928	419	Les fluctuations des salaires en Suède pendant les années 1913—1928.
Sjukkasserörelsens utbredning vid slutet av år 1927	424	Le développement des caisses-maladie à la fin de l'année 1927.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1927 . .	429	La coopération en Suède en 1927.
Den sociala försäkrings- och hjälpverksamhetens organisation	433	Organisation des secours et d'assurance sociaux.

Landsorganisationen och Sveriges arbetares centralorganisation	439	La confédération générale du travail et la confédération des ouvriers anarcho-syndicalistes.
Socialstyrelsens bostads- och levnadskostnadsundersökningar	443	Les enquêtes de l'Administration du travail sur les habitations et sur le coût de la vie.
Neutralitet för utomstående vid arbetskonflikter	450	Droit de neutralité des tiers dans les conflits du travail.
Internationella arbetsorganisationen	453	L'organisation internationale du travail.
Paritetiska sjöfartskommissionens sammanträde	453	Session de la commission paritaire maritime.
Ny publikation från internationella arbetsbyrån	455	Nouvelle publication du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	456	Courtes notices.
Förenta staterna och tvångsarbetet	456	Les Etats-Unis et le travail forcé.
Internationella kommissionen för yrkessjukdomar	456	Commission internationale pour l'étude des maladies professionnelles.
Förslag till lag om familjelön i Frankrike	457	Proposition de loi sur les allocations familiales en France.
Konferens angående ungdomsförmedling	457	Conférence au sujet du placement de la jeunesse.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1929	458	La commission de chômage pendant le mois d'avril 1929.
Ändring av engelska lagen om arbetslöshetsförsäkring	459	L'assurance-chômage en Angleterre.
Förslag om arbetslöshetsförsäkring i Norge	459	Projet de loi sur l'assurance-chômage en Norvège.
Nationernas förbunds kommission för kvinno- och barnaskydd	460	Commission consultative pour la protection de l'enfance et de la jeunesse.
Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1928 års ingång	461	Les syndicats ouvriers dans différents pays au commencement de l'année 1928.
Svenska arbetsgivareföreningen år 1928	463	L'union suédoise des patrons en 1928.
Skiljedoms- och amnestilagstiftningen i Norge	463	La conciliation obligatoire en Norvège.
Förslag om obligatorisk medling i arbetstvister i Frankrike	465	Projet de loi sur la conciliation obligatoire en France.
Förslag om utbyggnad av socialförsäkringen i Polen	465	Projet de loi sur l'assurance ouvrière en Pologne.
Konferens i frågan om transitkort för emigranter	466	Cartes pour émigrants en transit.
Arbetstillstånd för utlänningar i Storbritannien	467	Permits de travail pour les étrangers en Grande-Bretagne.
Lättnader i vissa fall för förvärv av medborgarskap i Förenta staterna	468	La législation de la situation de certains émigrants aux Etats-Unis.
Arbetsdomstolens domar	469	Les arrêts du tribunal du travail.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	475	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Maj 1929	478	Les bureaux de placement publics en Suède. Mai 1929.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 april 1929	484	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 avril 1929.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	485	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Maj 1929	486	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Mai 1929.
Tidskriftsöversikt	488	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	496	Lois concernant les questions sociales.

Arbetsmarknaden under december månad 1928.

Under december månad inträffade en förbättring å arbetsmarknaden, karakteristisk för julmånaden under normala tider och i första hand sammanhängande med den livligare omsättningen inom affärslivet och därav beroende yrken. Tack vare denna livaktighet inom näringslivet nedgick arbetssökandefrekvensen vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, i det att genomsnittliga antalet arbetssökande på 100 lediga platser nu utgjorde 220 mot 230 under närmast föregående månad. Än gynnsammare ter sig detta relationstal vid en jämförelse med motsvarande månadssiffror för åren 1927 och 1926, nämligen resp. 243 och 268.

Såsom ett anmärkningsvärt faktum må påpekas, att antalet ansökningar per 100 platser inom jordbruksgruppen denna månad var högre än medeltalet för samtliga yrken. Man får gå tillbaka till månaderna augusti och september 1919 för att finna ett motsvarande förhållande.

Förbättringen på arbetsmarknaden gjorde sig efter vanligheten starkast gällande inom grupperna handel och samfärdsel, varest under veckorna närmast före jul noterades livlig efterfrågan och i vissa fall t. o. m. brist, särskilt på kvalificerade kvinnliga affärsbiträden och yngre manlig butikspersonal för tillfällig anställning. Även för vuxna handels- och magasinsarbetare var platstillgången flerstädes god.

Rikliga arbetstillfällen rapporteras vidare på vissa håll för hamn- och stuveriarbetare, och även inom sjöfarten synes efterfrågan på arbetskraft för årstiden ha varit relativt tillfredsställande; brist omnämnes i vissa fall på kvalificerade sökande, såsom yngre styrmän och maskinister. Från sjömanshusen rapporterades under december 2 256 påmönstringar mot 4 413 avmönstringar, vilket är betydligt gynnsammare än år 1927 (resp. 1 721 och 5 605). På grund av den blida väderleken besvärades sjöfarten vida mindre av isbinder än under normala tider.

För gruppen industri och hantverk försämrades läget från föregående månad, om hänsyn tages till relationen mellan arbetsansökningar och lediga platser. Antalet arbetssökande inom hithörande yrken visade dock absolut sett någon nedgång under julmånaden, och i jämförelse med läget i december 1927 tedde sig situationen nu avgjort gynnsammare. Den i förhållande till novembersiffran minskade omsättningen inom de industriella yrkena torde måhända i någon mån kunna förklaras därav, att man inom ett flertal industrier ställde sig avvaktande inför resultaten av de pågående avtalsförhandlingarna inom åtskilliga arbetsområden. Av de särskilda grupperna synes järn- och metallindustrien fortfarande efterfråga huvudsakligen fullgoda yrkesmän. Beträffande stenhuggerierna i västra Sverige rapporteras i en del fall nedgående konjunkturer, vilka till årsskiftet föranlett rätt omfattande permitteringar eller uppsägningar av arbetskraft. Inom byggnadsfacket var arbetstillgången som alltid denna årstid i all-

mänhet skäligen knapp — om än av statistiken att döma bättre än samma tid 1927 — och detsamma gäller, med undantag för kvinnlig tjänstepersonal, jordbruket ävensom grov- och andra utearbeten. Från vårt sydligaste län förmäles dock, att den milda väderleken under månaden möjliggjort arbete utomhus i osedvanligt stor omfattning.

Inom gruppen husligt arbete medförde den brådskande tiden närmast före jul starkt ökad efterfrågan på tillfällig personal för rengörings- och dyl. hjälparbeten i hemmen. Beträffande fastare anställd dylik arbetskraft förelåg fortfarande flerstädes brist på kvalificerade sökande. Inom restaurangfacket rapporteras inom Stockholm relativt god sysselsättning för köksor och diskerskor.

Vid december månads utgång hade antalet vid de statliga nödhjälpsarbetena anställda personer stigit till drygt 2 900, vilken siffra obetydligt överstiger motsvarande antal vid årsskiftet 1927—1928 (c:a 2 850).

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under december samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	*279*	*260*	*201*	*165*	*146*	*157*	*167*	*160*	*142*	*156*	*230*	*220*
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	*178*	*145*	*113*	*93*	*90*	*90*	*106*	*133*	*111*	*107*	*173*	*228*
Övriga näringsgrupper:												
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	*300*	*297*	*240*	*197*	*165*	*176*	*187*	*170*	*157*	*186*	*245*	*219*

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·8	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·8	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	*14·5*	*13·4*	*13·3*	*11·7*	*8·2*	*7·6*	*7·4*	*7·0*	*7·7*	*9·0*	*10·8*	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 60.

Som synes ha procentsiffrorna för antalet arbetslösa i fackföreningarna hitintills under år 1928 varit lägre än motsvarande tal för de närmast föregående åren. Siffran för november månad visade från förra året en nedgång från 12·8 till 10·8 %.

Arbetsfredskonferensen i Stockholm.

I det följande lämnas en kortfattad redogörelse för den konferens för överläggningar angående arbetsfredsproblemet, vilken hölls i Stockholm den 30 november och 1 december 1928.[1]

Förhandlingarna öppnades av *socialministern, statsrådet Sven Lübeck*, vilken hälsade deltagarna välkomna och i ett allmänt orienterande anförande belyste konferensens syfte och program. Inledningsvis redogjorde statsrådet för en av honom såsom ledamot av riksdagens andra kammare år 1920 väckt motion samt för ett par vid senare tillfällen gjorda uttalanden, där han givit uttryck åt vissa önskemål och synpunkter med avseende på arbetsfredsfrågan och därmed sammanhängande spörsmål. Den nämnda motionen, vilken av riksdagen bifölls, innehöll en hemställan om en utredning, i vad mån staten kunde medverka till att under och efter skolstadiet — i folk- och elementarskolor, yrkes- och lärlingsskolor, tekniska läroverk, folkbildningskurser m. m. — insikter i ekonomiska och näringsorganisatoriska ämnen skulle kunna systematiskt meddelas i större omfattning än som i allmänhet skedde. Det betonades, att det måste vara ett allmänt intresse, att industriens arbetare och anställda av olika grader kunde med sina kunskaper och färdigheter inom speciella arbetsområden förena en från ensidiga klassynpunkter möjligast fri överblick av och en viss förståelse för de förhållanden, under vilka respektive företag arbetade.

Här vore ännu mycken ytterligare upplysningsverksamhet av nöden. Statsrådet framhöll betydelsen av att de industriella företagens ledare sökte att var på sitt håll verka för ökad insikt hos de anställda om det företag där de arbeta, dess allmänna förutsättningar, dess uppgift i produktionsmaskineriet, dess utvecklingsmöjligheter och framtidsutsikter. Endast på den vägen kunde ett verkligt samförstånd mellan arbetsgivare och arbetare efter hand ernås. Man kunde ha goda skäl till förhoppningar för framtiden, i betraktande av den växande tillgången på företagsledare av »den nya, konstruktiva typen», män, som »icke blott vinna de anställdas tillit genom en fast hand om rodret, skicklighet, målmedvetenhet och ansvarskänsla i vad angår företagets utveckling och framtid, utan som också förstå att främja den anda av samhörighet, som i längden ensam kan skapa allmän trivsel och arbetsglädje».

Socialministern kom även in på det livligt omdebatterade spörsmålet om den industriella produktionens rationalisering och fann, att en riktigt uppfattad och med nödig hänsyn till personalen genomförd rationalisering blir »en rik källa till vidgat samförstånd mellan de berörda parterna. Den medför många välkomna tillfällen att i god tid för de därav berörda klargöra skälen till och verkningarna av tillämnade åtgärder.»

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1928, sid. 985.

Ett ofrånkomligt villkor för samförstånd vore emellertid, att principerna för fördelningen av företagets avkastning bleve klart framlagda: med avseende härpå framstode det som en uppgift för en god företagsledare att också hävda företagets egna intressen gentemot överdrivna anspråk från vare sig aktieägare eller anställda. I förbigående berörde socialministern de experiment med vinstandelssystem o. d., som gjorts i syfte att intressera arbetarna för respektive företags välgång.

Till sist betonade han, att arbetet på samförstånd inom industrien, hur än riktlinjerna skulle läggas, ovillkorligen krävde bistånd från mellanbefälet i skilda grader, från ingenjörer, verkmästare och förmän. Han betecknade det som en av de allra viktigaste uppgifterna för fortsatta överväganden i frågan att söka utröna, hur mellanbefälet bäst må kunna sättas i stånd att fullgöra sin nödvändiga och betydelsefulla andel i samförståndssträvandena.

Med hänsyn till de föredrag och diskussionsinlägg, som skulle följa, uttryckte socialministern en förväntan, att dessa skulle komma att ge en allsidig belysning av de möjligheter till förtroendefullt, frivilligt samförstånd, som kunde ligga inom räckhåll och om vilka en allmän anslutning kunde vinnas, men att däremot lagstiftningsfrågor, varom strider stått och olika meningar kvarstå, ävensom aktuella avtals- och lönetvister med mera sådant skulle komma att lämnas utanför diskussionen.

Under de följande förhandlingarna fungerade socialministern som ordförande. Till vice ordförande utsågs socialstyrelsens chef, generaldirektör Gunnar Huss.

Efter socialministerns anförande följde en redogörelse av konferensens sekreterare, *Olle Ekblom*, för samförståndssträvanden i utlandet under den senaste tiden. Den s. k. Mondkonferensen i England hade i främsta rummet varit ägnad att tilldraga sig uppmärksamhet. Med exempel från andra länder — Holland, Nya Zeeland, Australien, Danmark och Amerika — påvisade emellertid föredragshållaren, att den engelska konferensen icke varit någon enstaka företeelse, utan att strävanden till ett mera otvunget samarbete mellan företagare och arbetare givit sig till känna på skilda håll i utlandet. Särskilt beaktansvärt vore, att man här tycktes stå inför en rörelse, som i väsentlig mån bottnade i ett verkligt behov hos arbetarna och arbetsgivarna själva; detta till skillnad från sådana tidigare fredssträvanden, som utgått från utomstående håll och som från parternas sida knappast mötts med någon egentlig sympati. — Beträffande Mondkonferensens uppkomst, dess förutsättningar i engelska förhållanden samt dess program och hittills utförda arbete lämnade talaren en kortfattad redogörelse och hänvisade i övrigt till ett särtryck ur Sociala Meddelanden, som hade tillställts deltagarna i konferensen.[1] I anslutning till vissa i England diskuterade förslag anfördes vidare exempel på anordningar och försök vid företag i Förenta staterna, gående ut på ett mera effektivt samarbete mellan företagsledning och arbetare, särskilt med hänsyn till industriens krav på rationalisering. Till sist betonade föredragshållaren, att de nämnda

[1] »Arbetet på samförstånd inom den engelska industrien», sid. 11 av detta häfte.

strävandena i utlandet tills vidare endast resulterat i förslag eller på sin höjd experiment, om vilkas värde det ännu är för tidigt att bilda sig något bestämt omdöme.

Härefter upptog programmet sex föredrag av särskilt vidtalade representanter för arbetsgivare och arbetare. Föredragshållarna voro: direktör Hugo Hammar, Götaverken, Göteborg, redaktören för Fackföreningsrörelsen Sigfrid Hansson, disponenten för Billeruds a.-b. Chr. Storjohann, landsorganisationens kassör Johan-Olov Johansson, disponenten för Sandvikens järnverk K. F. Göransson och metallarbetaren vid Svenska kullagerfabriken i Göteborg Axel Lundquist.

Direktör Hammars föredrag utgjordes i huvudsak av en redogörelse för de erfarenheter, vilka han i egenskap av chef för Götaverken haft av sådana överläggningar mellan verkstadsledningens representanter och delegerade för arbetarnas verkstadsklubb, som där tid efter annan brukat anordnas för dryftandet av uppkommande spörsmål beträffande arbetsförhållanden och arbetsvillkor. Protokoll över sammankomster av detta slag hade förts sedan mer än tjugo år tillbaka. Efter år 1917 hade i regel direktör Hammar själv representerat verkstadsledningen. Frågor av vitt skilda slag hade avhandlats vid dessa överläggningar. Särskilt under krigstiden och de närmast därefter följande åren hade lönefrågorna dominerat, men efter 1923 års verkstadsuppgörelse hade dessa praktiskt taget försvunnit från dagordningen. Till de mera svårlösta spörsmål, som varit föremål för diskussion, hörde de som gällt klagomål mot befäl. Verkstadschefen hade aldrig tvekat att taga upp sådana klagomål till behandling, och i en del fall, där dessa varit av allvarlig art, hade han funnit anledning att avskeda arbetsbefäl, men i de allra flesta fall hade han kunnat tillbakavisa klagomålen och hävda befälets auktoritet. Frågor om arbetets anordning hade vid åtskilliga tillfällen dryftats, och goda uppslag hade därvid givits från arbetarnas sida. Direktör Hammar meddelade ett fall från år 1920. En av verkstadsklubben i anslutning till en viss bestämmelse i lagen om arbetarskydd tillsatt kommitté, »Götaverkens verkstadsklubbs ordningskommitterade», hade tillställt verkstadschefen en skrivelse, åtföljd av en samling skisser, med vissa påpekanden om missförhållanden, bl. a. rörande trappuppgångarna vid stapelbäddarna till fartygsnybyggnaderna. Verkstadschefen fann de framställda anmärkningarna och förslagen till förbättringar beaktansvärda, med hänsyn till att risken för olycksfall kunde minskas och samtidigt vissa tekniska fördelar eller med andra ord en rationalisering av driften stode att vinna. Uppslaget gav anledning till ett fortsatt, efter en bestämd plan organiserat samarbete mellan arbetsledningen och arbetarnas representanter i frågor, som rörde säkerhet och sundhet på arbetsplatsen, framkomlighet på vägarna, uppläggning av material med mera dylikt, och detta samarbete hade blivit till båtnad såväl för verkstaden som för arbetarna. Föredragshållaren anförde in extenso ett protokoll från ett sammanträde med Götaverkens verkstadsklubbs styrelse den 22 oktober 1928, där frågor av nämnda art behandlades. I det hela hade man haft mycket gynnsamma erfarenheter av den personliga kontakt, vilken sålunda,

och till väsentlig del på arbetarnas initiativ, etablerats mellan verkstadsledning och personal vid Götaverken. De sammankomster, som ägt rum, hade icke heller blivit alltför tidsödande. Under de elva år, som verkstadschefen personligen deltagit i förhandlingarna, hade tillsammans 107 sammanträden hållits. Endast undantagsvis hade ett sammanträde räckt mera än en timme, och chefen hade alltså icke behövt ägna mer än i genomsnitt omkring 10 timmar per år åt denna angelägenhet, vilken dock vore av så stor betydelse.

Redaktör Sigfrid Hansson, som därefter redogjorde för sin uppfattning i den föreliggande frågan, var angelägen om att framhålla, att den samförståndssträvan, för vilken även arbetarorganisationernas representanter visat sitt intresse genom att hörsamma inbjudan till konferensen, i själva verket alltid varit ett ögonmärke för fackföreningsrörelsen. Arbetarnas fackliga organisationer hade visserligen erhållit karaktären av kamporganisationer, men detta hindrade icke, att de i sin verksamhet faktiskt varit inställda på att undvika strider, som alltid vore kostsamma och endast såsom nödfallsåtgärder vore berättigade. Fackföreningarnas stadgar innehålla stränga bestämmelser, där medlemmar och styrelser åläggas att såvitt möjligt försöka att i godo ordna mellanhavandena med arbetsgivarna. Redaktör Hansson erinrade också om, att enligt landsorganisationens statistik i genomsnitt $^3/_4$ av alla tvister mellan arbetsgivare och arbetare i Sverige avvecklats utan att stridsåtgärder anlitats. Fackföreningsrörelsens insatser till förmån för kollektivavtalsväsendet kunde också vittna om vilja till samförstånd, låt vara att kollektivavtalen i många fall ej kunnat införas utan strid. Men mycket återstode givetvis att göra för åvägabringandet av den bättre samverkan mellan parterna på arbetsmarknaden och inom de särskilda företagen, varom socialministern talat i statsrådsprotokollet. Ett ofrånkomligt villkor för ett gott samarbete vore, att företagare och arbetare betraktade varandra som fullt likställda parter i fråga om arbetsvillkorens reglering. Föreningsrätten, förhandlingsrätten och rätten till kollektivavtal vore ännu icke erkända av alla företagare. Men arbetarna måste också, betonade föredragshållaren, kräva att få ett ord med i laget, när det gällde företagens tekniska och organisatoriska angelägenheter. Ett fasthållande vid arbetsgivareföreningens § 23, som ger arbetsgivaren rätt att bl. a. ensam avgöra frågor om arbetares avskedande, kunde icke vara ägnat att befrämja samförstånd och samarbete på arbetsplatserna. Man måste söka komma därhän, att delegerade för arbetarna vid respektive företag få befogenhet att biträda arbetsledningen i tekniska och organisatoriska frågor — däri inbegripna frågor, som röra avskedandet av arbetare — och tillika beredas tillfälle att göra sig förtrogna med företagens ekonomiska och affärsmässiga förhållanden. Men utöver denna samverkan på själva arbetsplatserna borde man eftersträva ett verksamt samarbete i fråga om hela industrigrenar och hela näringslivet. Redaktör Hansson nämnde i detta sammanhang Arosmässan och framställde till prövning ett förslag om anordnandet av årliga konferenser, där representanter för företagare och arbetare inom olika industrier kunde överlägga om aktuella tekniska, ekonomiska och sociala problem.

Disponenten Storjohann uppehöll sig i sitt föredrag vid arbetskonflikternas

för bägge parternas och för hela landets ekonomi förödande verkningar, vilka icke på någotdera hållet ens tillnärmelsevis kompenserades genom de resultat, som vunnes genom striderna. Han föreslog inrättandet av en förlikningsinstitution, där arbetsgivarna skulle ha tio representanter och arbetarna lika många, samtliga utsedda för tre år i sänder och så, att de viktigaste industrierna bleve företrädda på vardera sidan. Då en arbetskonflikt hotade att utbryta, skulle parterna, om endera parten det begärde (bestämmelse härom kunde intagas i avtalen), inom denna förlikningsinstitution utse vardera tre personer, vilka skulle söka förlika de tvistande och förhindra, att arbetsinställelse ägde rum.

Kassören Johan-Olov Johansson påtalade med en viss skärpa det hinder för samförståndet mellan arbetsgivare och arbetare, som restes genom den förut av redaktör Hansson berörda paragraf 23 i arbetsgivareföreningens stadgar, vilken ger arbetsgivaren absolut bestämmanderätt i fråga om arbetets ledning och fördelning och arbetares antagande och avskedande. Han fann det icke vara konsekvent, att en arbetsgivare, som med arbetarnas organisation träffat avtal och därmed ställt de organiserade till ansvar för avtalets efterlevnad, skall tillerkännas rätten att antaga och avskeda arbetare, oavsett om dessa äro organiserade eller ej. En sådan bestämmelse vore ägnad att skapa irritationsmoment i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare. Och den oresonlighet, som alltför ofta kunde synas kännetecknа parternas hållning vid avtalsuppgörelser, hade i många fall sin rot i en ömsesidigt irriterad stämning, vilken efterhand uppkommit genom tvistefrågor rörande arbetares antagande eller avskedande eller rörande arbetares förflyttning från en arbetsplats till en annan o. s. v. Om arbetarna finge medbestämmanderätt i frågor, som gällde arbetets ledning och anordning, skulle detta enligt herr Johanssons mening endast komma att medföra lättnader och besparingar i fråga om arbetsledningen. En viss medbestämmanderätt beträffande företagets skötsel, given åt arbetarna borde icke behöva bli riskabel ur företagets synpunkt utan borde tvärtom vara ägnad att utgöra ett skydd mot fördomsfria affärsmäns ofta verkligt farliga inflytande. Arbetarna, vilka med hem och familj äro beroende av det företag, där de äro sysselsatta, måste ju ha det största intresse av dettas jämna och oavbrutna verksamhet.

Disponenten Göransson skildrade sina erfarenheter såsom chef för Sandvikens järnverk, där han sökt att uppmärksamma och tillvarataga de möjligheter till samförstånd och förtroendefullt samarbete med arbetarna, som kunde erbjuda sig i ett modernt inrättat industriföretag. Han hade kommit till den uppfattningen, att den benägenhet från arbetarnas sida att framställa oresonliga lönekrav eller maktkrav, som man ofta funnit anledning att beklaga, hade sin djupaste grund i vissa psykologiska faktorer, vilka han ville rubricera sålunda: okunnighet om företagets produktionsvillkor och en känsla av otrevnad och otrygghet i arbets- och levnadsförhållandena. Till att råda bot på en sådan misstämning hos arbetarna gav han anvisning på åtgärder av olika slag, vilkas syfte skulle vara att tillvarataga »de psykiska produktionsfaktorerna». Sålunda nämnde han intressekontoren, vilka stå arbetarna till

tjänst med råd i varjehanda angelägenheter, samt anordningar för skapandet av egna hem och för understödjandet av sparkasseverksamheten. Sådant kunde ge en ökad trygghetskänsla åt arbetarna. Och deras arbetsglädje kunde stimuleras genom att ledningen visade intresse för att få varje arbetare rätt placerad i arbetet, ävensom genom införandet av rationella arbetsstudier med syfte att ge en tillförlitlig grund för ackordssättningar. Ett sådant system för ackordssättningar hade sedan några år tillämpats på Sandviken och vunnit arbetarnas fulla förtroende. Det vore också av stor vikt, att företagsledningen med allvar ägnade sig åt uppgiften att genom föredrag, kurser, diskussionsaftnar o. s. v. ge personalen en behövlig kunskap om de tekniska och ekonomiska villkoren för företagets existens. Arbetsbefälet måste med hänsyn till dessa krav utbildas till verkliga arbetsledare, icke blott till kunniga tekniei; ingenjörer och förmän måste bibringas en riktig uppfattning om de grundläggande principerna för arbetsledning och arbetspsykologi.

Metallarbetaren Lundquist förmälde sig ha hämtat sina erfarenheter i synnerhet från sådana företag inom metallindustrien, vilka i avsevärd utsträckning standardiserat produktionen. Han hade kommit till den uppfattningen, att det stora flertalet meningsskiljaktigheter mellan arbetsgivare och arbetare hade sin grund i ackordssättningarna. Vid företag med standardiserad specialtillverkning vore det numera regel, att man använde sig av tidsstudier för ackordssättningen, men detta system tillämpades ingalunda alltid på ett sådant sätt, att arbetarna kunde känna sig rättvist behandlade. Deras intresse för arbetet skulle bäst stimuleras, om ackorden sattes så, att en rimlig förtjänststegring medgåves i någon proportion till den ökning av produktionen, som blir ett resultat av de rationellare arbetsmetoderna. I fortsättningen berörde även herr Lundquist paragraf 23. I tillämpningen av denna bestämmelse finge alltför ofta det lägre arbetsbefälets på godtyckliga sympatier eller antipatier grundade uppfattning om arbetarna bli utslagsgivande. En grundförutsättning för ett gott samarbete inom industrien vore att arbetarna finge medinflytande i frågor som rörde arbetares antagande och avskedande samt arbetets ledning och fördelning. Företagsledarna måste överhuvud upphöra att i arbetarna se blott leverantörer av arbetskraft; arbetarna krävde att bli betraktade som medarbetare i de företag, där de äro anställda.

Sedan dessa föredrag hållits, följde en diskussion, som inleddes med anföranden av svenska arbetsgivareföreningens verkställande direktör, *häradshövding Hj. von Sydow*, och landsorganisationens ordförande, herr *Arvid Thorberg*.

Från bägge dessa talare vitsordades de ledande arbetsgivar- och arbetarorganisationernas ömsesidiga goda vilja att på fredlig väg uppgöra tvistefrågor beträffande arbetsvillkorens reglering. Gentemot vissa uttalanden från arbetarsidan ansåg sig häradshövding von Sydow böra hävda arbetsgivarens rättighet att leda och fördela arbetet samt att fritt antaga och avskeda arbetare, oavsett om dessa äro organiserade eller ej. En sådan rätt vore grundad i det fria arbetsavtalets egen natur. Herr Thorberg gjorde å sin sida gällande, att den bestämmelse - - § 23 - - i arbetsgivareföreningens stadgar,

som tillerkände arbetsgivaren en sådan rättighet, icke borde tillämpas rigoröst, om ett samarbete på arbetsplatserna överhuvud skall möjliggöras. Man borde åtminstone söka komma därhän, att — med bibehållande kanske tillsvidare av arbetsgivarens beslutanderätt — ett samråd mellan arbetsgivare och arbetare ägde rum med avseende på de angelägenheter, det här vore fråga om. Och han hänvisade till herrar Hammars och Göranssons uttalanden om lämpligheten, även ur företagets egen synpunkt, av att i dessa som i andra hänseenden förhållandena på arbetsplatsen bleve föremål för överläggningar mellan arbetsgivare och arbetare. Där företagets intressen på ett resonligt sätt företräddes, skulle arbetarna icke ställa sig oförstående. Man hade i stället på arbetarhåll kunnat reagera mot att spekulativa intressen från aktieägarnas sida understundom fått tillfälle att spela in i ett företags ledning på ett ekonomiskt ofördelaktigt sätt.

I den fortsatta diskussionen yttrade sig nedan nämnda personer: kommerserådet A. Enström, verkställande direktör i ingenjörsvetenskapsakademien; direktören E. G. Egrell, a.-b. Nymans verkstäder, Uppsala; verkstadsarbetaren And. Carlsson, a.-b. Götaverken, Göteborg; rektorn G. Ekelöf, Bergslagets praktiska ungdomsskolor, Domnarvet; järnarbetaren C. H. Malmgren, a.-b. Nymans verkstäder, Uppsala; direktören J. S. Edström, A. S. E. A., Västerås; förtroendemannen Hj. Lundgren, stenindustriarbetareförbundet; verkstadsarbetaren K. G. Taberman, Södertälje; överingenjören E. A. Forssberg, a.-b. Separator, Stockholm; sågverksarbetaren A. Kriström, Sandvik, Umeå; disponenten C. Wahren, Holmens bruks- och fabriks a.-b., Norrköping; kammarrättsrådet C. Carleson, a.-b. Norstedt & Söner, Stockholm; sliparen C. J. Högström, Sandvikens järnverks a.-b.; direktören J. Barthen, Munktells mek. verkstads a.-b., Eskilstuna; herr J. P. Pehrsson, f. d. förtroendeman i bleck- och plåtslagareförbundet; sekreteraren H. Sten, skogs- och flottningsarbetareförbundet; ombudsmannen K. Wistrand, järnbruksförbundet; chokladarbetaren Axel Svensson, Malmö; skogsarbetaren Edv. Holmberg, Björkåbruk; förbundsordföranden K. Karlsson, sko- och läderindustriarbetareförbundet; glassliparen G. Palm, Kosta; förtroendemannen G. Janzén, textilarbetareförbundet; generalkonsuln H. Holm, a.-b. J. A. Wettergren & C:o, Göteborg; förtroendemannen S. Cruse, typografförbundet; direktören G. Styrman, Sveriges verkstadsförening; sekreteraren C. J. Söder, grov- och fabriksarbetareförbundet; herr Fr. Ekman, ordförande i metallindustriarbetareförbundet; disponenten A. Fornander, Fagersta bruks a.-b.; verkstadsarbetaren E. Linder, General Motors nordiska a.-b., Stockholm. — En del av inledarna hade dessutom ännu en gång ordet för repliker.

Samtliga talare kunde anses representera arbetares eller arbetsgivares synpunkter, med undantag av kommerserådet Enström och rektor Ekelöf, vilka betraktade samförståndsproblemet från ett mera neutralt utgångsläge. Kommerserådet Enström fäste uppmärksamheten på vissa företeelser och utvecklingstendenser inom den nordamerikanska industrien, vilka han ansåg väl värda att ingående studeras. Rektor Ekelöf framlade med stöd av egna erfarenheter som pedagog ett program för arbetsledares utbildning.

I det hela gav diskussionen en ytterligare belysning åt de dels samstäm-

miga, dels skiljaktiga erfarenhetsrön och synpunkter, vilka framförts i inledningsföredragen. Av speciellt intresse var att, såsom i några fall skedde, arbetare och arbetsgivare från ett och samma företag kunde vittna om fördelarna av där tillämpade anordningar för samarbete mellan arbetsledning och arbetare.

Konferensens ordförande, statsrådet Lübeck, gjorde slutligen en sammanfattning av vad han funnit vara det väsentliga i det som anförts under de två dagarnas förhandlingar. Viktigast syntes honom vara, att en uppriktig vilja till samarbete och samförstånd i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare här otvetydigt hade kommit till uttryck, om än särmeningar i vissa stycken hade gjort sig gällande. Man borde kunna räkna med, att en vidgad samförståndskänsla ute vid de särskilda företagen kommer att gynnsamt påverka även förhandlingarna och avtalsuppgörelserna mellan de stora arbetsgivar- och arbetarorganisationerna. Vad beträffar § 23 i arbetsgivareföreningens stadgar, vilken flerfaldiga gånger berörts i diskussionen, tolkade statsrådet Lübeck de uttalanden, som gjorts, så, att man från bägge sidor förklarat, att man bör kunna komma därhän, att paragrafen med tiden blir överflödig, en pappersparagraf, därför att man i tillämpningen uppnått vad man därmed åsyftat från vardera sidan. Statsrådet nämnde vidare rationaliseringen och ansåg enighet böra råda därom, att denna nödvändiga procedur måste genomföras med all möjlig hänsyn till dem som kunna bli lidande under övergångsperioden. I fråga om mellanbefälets ställning och beträffande nödvändigheten att utbilda ett dugligt och intelligent befäl hade diskussionen givit vid handen, att man här har att göra med ett problem av mycket stor betydelse. Statsrådet ville slutligen konstatera, att man i många anföranden och från bägge sidor betonat, att det är företagen såsom sådana, som måste sättas främst, när man söker skapa ett samförstånd inom industrien, och han ville gärna göra till sitt ett yttrande av herr Thorberg: alla måste se till, att företagen icke utsättas för rovbrytning, av vad slag det vara må.

Till sist framlade statsrådet inför konferensen följande förslag till uttalande, vilket enhälligt antogs:

Konferensen uttalar önskvärdheten av att en delegation tillsättes med uppgift att sammanfatta vid konferensen framkomna synpunkter och uppslag, i vad de vunnit mera allmän tillslutning från konferensdeltagarnas sida, samt framlägga förslag till åtgärder, ägnade att förverkliga konferensens syfte, främjandet av samförstånd och arbetsfred till gagn för näringslivet och samhället i dess helhet, samt hemställer till svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen att utse vardera fem ledamöter i en sådan delegation ävensom till Kungl. Maj:t att i delegationen utse ytterligare ett lämpligt antal ledamöter, däribland representanter för ingenjörer och underbefäl.»

Det i resolutionen uttalade önskemålet om tillsättande av en arbetsfredsdelegation har numera förverkligats, i det såväl regeringen som de fackliga centralorganisationerna tillmötesgått konferensens hemställan om nämnande av le-

damöter i en dylik delegation. Denna har sålunda erhållit följande sammansättning:

Arbetsgivarrepresentanter: vice häradshövdingen Hj. von Sydow; direktören J. S. Edström, Västerås; disponenten Chr. Storjohann, Säffle; kommerserådet G. Dillner, Stockholm; direktören R. Blomquist, Höganäs; (suppleanter: direktören I. O. Larson, Stockholm; konsuln W. de Shärengrad, Malmö; direktören A. Bergengren, Borås; disponenten K. F. Göransson, Sandviken).

Arbetarrepresentanter: herrar A. Thorberg (landssekretariatet), J. Jönsson (grov- och fabriksarbetareförbundet), F. Ekman (metallindustriarbetareförbundet), A. Svensson (sågverksindustriarbetareförbundet) och G. A. Malmborg (pappersindustriarbetareförbundet).

Av regeringen utsedda ledamöter: landshövdingen O. von Sydow; kommerserådet A. Enström (med rektorn G. Ekelöf som suppleant); överingenjören E. Wijkander (suppleant ingenjören B. S. Faith-Ell); ombudsmannen hos Sveriges arbetsledarförbund E. Ahlberg (suppleant förmannen E. Andrée); yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren (suppleant fabrikskonsulenten Hertha Svensson).

Arbetet på samförstånd inom den engelska industrien.

Sedan flera år tillbaka ha i England krafter varit i rörelse för åstadkommande av bättre förhållanden mellan produktionsledning och arbetare. På grund av de stora svårigheter, varmed landets näringsliv haft att kämpa efter kriget — den oroväckande långsamheten i industriens anpassning till det nya läget, arbetslöshetens betydande omfattning, de förödande arbetskonflikterna — har uppmärksamheten oavlåtligt varit riktad på hithörande frågor. Helt naturligt har stor oklarhet varit rådande om medlen att komma ur det prekära läget, och olika riktningar — även ytterlighetsmeningar — ha därvid gjort sig gällande. Under trycket av den för landet så katastrofala kolkonflikten år 1926 framträdde allt kraftigare de strävanden, som i diskussionen karakteriserats med orden »peace in industry» och »industrial cooperation» och som gå ut på att söka åstadkomma ett frivilligt och otvunget samarbete mellan arbetsgivare och arbetare i frågor, som beröra industrien. Ett resultat av dessa fredsströvanden har blivit en i januari 1928 anordnad konferens mellan arbetsgivare och arbetare, som för sig utstakat ett omfattande arbetsprogram, vars behandling ännu fortgår.

Idén med en mera allmän konferens av denna art är icke ny i England. En sådan ägde rum redan år 1919 på initiativ av regeringen. Vid denna industrikonferens, i vilken deltogo flera hundra personer (företrädare för arbetsgivare, arbetare och regeringen), diskuterades ganska vittgående planer samt tillsat-

tes en kommission för att utarbeta mera preciserade förslag i olika ämnen. De praktiska resultaten blevo emellertid ringa, vilket förhållande bl. a. tillskrevs den då inträdande depressionen inom näringslivet. Arbetet för en bättre samverkan mellan företagare och de anställda inom industrien fortsatte emellertid och synes även ha krönts med en viss framgång. Olika vägar anlitades därvid.

Whitleysystemet. På sina håll sökte man bygga vidare på det system av industriråd, till vilket den s. k. Whitleykommittén på sin tid gav impulsen. Denna kommitté, som var sammansatt av arbetsgivare, arbetare och vetenskapsmän, uppdrog i sina under åren 1917 och 1918 avgivna rapporter riktlinjer för skapandet av representativa organ, bestående av arbetsgivare och arbetare, i syfte att främja produktionen och få till stånd en förtroendefull samverkan mellan arbetsgivare och arbetare. Den organisatoriska anordningen av Whitleysystemet omfattade centrala industrilandsråd (joint industrial councils), distrikts-(eller sektions-)råd och fabrikskommittéer (works committees). Riktlinjerna för rådens verksamhet åsyftade bl. a. att giva åt arbetarna en mer ansvarsfull och intresserad ställning inom produktionen. Bland de uppgifter, som tillades de centrala råden, må nämnas frågor om arbetslön, arbetstid och andra arbetsvillkor inom vederbörande industri; vidare åtgärder för reglering av arbetsanställning och produktion i syfte att motverka perioder av depression och därmed följande arbetslöshet, upprättandet av institutioner för biläggande av arbetstvister i de industrier, som saknade permanenta sådana, verkställandet av ekonomiska och sociala undersökningar, tillgodogörandet av nya uppfinningar, insamlandet av lönestatistik m. m.

Distriktsrådens verksamhet skulle bl. a. bestå i att sörja för verkställigheten inom distrikten av de centrala rådens beslut m. m. Inom fabrikskommittéerna skulle handläggas ärenden av mera lokalt betonad natur, såsom utfärdandet av arbetsreglementen, bestämmelser om förläggning av arbetstider och raster, formen för utbetalning av löner, smärre tvisters biläggande, utbildning av lärlingar, anordnande av förströelser och sport.

Under år 1919 och de närmast följande åren upprättades råd och fabrikskommittéer inom vissa näringsgrenar, såsom porslins- och lergodsindustri, tändsticksstillverkning, grafisk industri, elektrisk maskin- och installationsindustri, elektricitets-, vatten- och gasverk m. fl. Mera allmän spridning synas de dock icke ha fått. Anmärkningsvärt är, att några Whitleyråd icke förekommit inom de viktigaste exportindustrierna, såsom kolgruve-, maskin-, skeppsbyggnads- och bomullsindustrierna. Enligt Whitleykommitténs uppfattning borde rådssystemet komma till användning främst inom sådana näringsgrenar, där arbetsgivare och arbetare vore väl organiserade. Så var dock fallet inom de nämnda exportnäringarna. Arbetsgivarna och arbetarna inom dessa starkt organiserade industrier synas emellertid ha ansett införandet av Whitleysystemet vara överflödigt eller mindre önskvärt, då man i de av organisationerna upprättade förhandlingsinstanserna redan ägde tillgång till för ändamålet lämpade organ.

Whitleysystemet uppgavs år 1924 beröra omkring 3 miljoner arbetare, alltså en ganska liten del av Englands industriarbetare. Starkast utvecklade blevo de centrala landsråden, medan däremot distriktsråd, vilka till sina uppgifter och befogenheter äro starkt begränsade, upprättats i obetydlig utsträckning. De lokala fabrikskommittéernas antal var till en början ganska stort (över 1 000), men synes efter någon tid ha nedgått. Deras betydelse har för övrigt minskats därigenom, att de så småningom kommit att i övervägande grad endast bestå av arbetarrepresentanter. Även en del tidigare fungerande centrala råd ha upphört med sin verksamhet, något som ansetts sammanhänga med bristfälliga organisationsförhållanden, krisårens starka påfrestningar i olika hänseenden samt motsättningar mellan olika verksamhetsgrenar och distrikt. En bidragande orsak torde också ha varit det förhållandet, att rådens och kommittéernas verksamhet merendels fått en annan inriktning än den från början tänkta. De olika organen lära sålunda övervägande ha begränsat sig till att behandla de egentliga arbetsvillkoren, framför allt löneavtalsfrågor. Härigenom ha de förlorat sin ursprungliga karaktär och förvandlats till institut för gemensamma förhandlingar av samma typ som de vanliga fackliga förhandlingsorganen. Enstaka områden kunna emellertid nämnas (exempelvis porslins- och lergodsindustrien, järn- och ståltrådsindustrien), inom vilka Whitleyråden upptagit till behandling spörsmål, vilkas utredning kunnat främja en ökad insikt bland arbetarna i industriens ekonomiska och tekniska problem. Förutom i frågor angående åtgärder till lindrande av arbetslöshetens följder, yrkesutbildning, arbetarskydd, välfärdsanordningar m. m. har man sålunda i Whitleyråden inom vissa näringsgrenar föranstaltat utredningar av produktionsekonomisk innebörd, vilka tillagts viss betydelse för stärkandet av förtroendet mellan kapital och arbete.

Framhållas må, att bland orsakerna till Whitleyidéns begränsade utveckling även angivits, att denna idé för sitt fulla förverkligande förutsätter en mycket omfattande organisationsapparat å båda sidor. Faktiskt har i alla händelser endast en jämförelsevis obetydlig del av den planerade organisationsbyggnaden kommit till stånd. För övrigt synes det i många fall ovisst, om de förekommande anordningarna för förhandling rörande arbetsförhållanden böra rubriceras såsom Whitleyråd eller ej.

Vinstandelssystem och delägarskap. En i England existerande sammanslutning, som tagit till sin uppgift att propagera för bättre förståelse och samverkan mellan arbetsgivare och arbetare — Labour Co-partnership Association — arbetar företrädesvis för tillämpning av vinstandelssystem (profit-sharing) och delägarskap (co-partnership).

Med det rena vinstandelssystemet förstås en sådan anordning, som tillförsäkrar arbetarna en viss på förhand bestämd andel i resp. företags vinst. Delägarskapet innebär, att arbetarna bli aktieägare. De bägge systemen kunna kombineras på så sätt, att arbetarna insätta vinstandelar i företagen. En modererad form av denna blandtyp är, att vinstandelarna insättas i en sparkassa, som ger ränta i viss proportion till företagens vinst. Vinstandelarna kunna be-

talas till arbetarna direkt, eller de kunna gå till kollektiva välfärdsinrättningar av skilda slag.

Enligt uppgifter i »The Ministry of Labour Gazette» praktiserades år 1927 vinstandelssystemet i 297 fall (om de kooperativa företagen icke medräknas); i 125 av dessa fall var systemet förenat med någon form av delägarskap. Något över 200 000 arbetare berördes av inrättningarna. Systemet har kommit till användning inom ett flertal näringsgrenar, ehuru i regel icke i någon betydande utsträckning; gasverken äro dock representerade med ett relativt stort antal. För 212 särskilt undersökta fall har man beräknat, att de till arbetarna utbetalade vinstandelarna under året utgjort i medeltal 3·9 % av lönesumman.

Nämnas må, att delägarskap ingår i den vittomfattande plan för »industrial cooperation» inom The Imperial Chemical Industries Ltd, som Sir Alfred Mond — initiativtagaren till den pågående arbetsfredskonferensen — offentliggjorde på hösten 1927. Planen för samarbetet mellan denna trust och dess 40 000 arbetare går i första hand ut på »co-partnership», i det att arbetarna ha möjlighet förvärva aktier i företaget till lägre priser än gängse noteringar och på grundvalen av ett avbetalningssystem.

Personlig upplysningsverksamhet. Betydelsen av ett mera intensivt arbete för bättre upplysning rörande industriella förhållanden har i England starkt poängterats. Sammanslutningar sådana som National Alliance of Employers and Employed och Industrial League and Council ha genom olika former av upplysnings- och propagandaverksamhet sökt verka i sådan riktning. I samma syfte har brittiska handelskammarförbundet genom en kommitté låtit utarbeta särskilda rapporter i arbetarfrågor. En sådan rapport, utgiven år 1927, med titeln »Industrial Unrest», betonar de psykologiska faktorernas stora betydelse i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare.

Kommittén uttalar sig för dels ett mera personligt förhållande mellan ledarna för industriföretagen och deras arbetare, dels ett effektivare system för arbetarnas information rörande produktionens villkor inom de särskilda industrier, i vilka de äro engagerade. Industriens bekymmer i våra dagar bero i många fall på missförstånd och en ömsesidig undervärdering av berättigade synpunkter. Sådant borde kunna i avsevärd mån undvikas, om man genom en närmare kontakt kunde på båda sidor bli bättre insatt i motsidans trängande behov och svårigheter.

Enligt kommitténs mening har samförståndet mellan arbetsgivare och arbetare, där dessa råkas ute på arbetsplatserna, i själva verket aldrig varit bättre än det är i närvarande tid; häremot kontrasterar den inbördes misstron och bristen på förståelse i förhållandet mellan arbetar- och arbetsgivarorganisationerna.

Den uppfostringsverksamhet, som behövs för klargörandet av ekonomiska och psykologiska fakta (human psychology), får en större effektivitet ju mera den stödjes av ett obrutet personligt samarbete mellan vederbörande parter på arbetsplatserna. Ett aldrig så förträffligt skriftligt upplysningsarbete kan slå fullkomligt slint, om den personliga kontakten saknas. Arbetsgivaren skulle aldrig släppa intresset för de enskilda arbetarna vid företaget; han borde uppmuntra dem att genom studier förkovra sig i yrket och förbättra sin ställning; då och då borde kamratliga sammankomster anordnas; man skulle söka klargöra och påvisa, vad som står att vinna för envar genom stegrad produktion, större uppmärksamhet på ar-

betet, ökad arbetsintensitet etc., och härvidlag spelar det personliga föredömet en viktig roll; arbetarnas intresse för arbetet skulle också stimuleras genom upplysningar och förklaringar om för företaget betydelsefulla ekonomiska och tekniska fakta; när t. ex. en ny maskin införts i en verkstad, borde man ordentligt göra reda för den ekonomiska beräkning, man därmed haft, den effekt man kunde vänta sig därav med avseende å produktionsvolymen etc.

Slutligen framhåller kommittén i sin rapport betydelsen av att man inom befintliga förhandlingsorgan fritt diskuterar industriens läge och de olika faktorer, som påverka produktionsresultaten, särskilt med hänsyn till förhållandena i konkurrerande länder. Ett sådant utbyte av åsikter beträffande uppkomna tvistefrågor ävensom ett klart konstaterande av föreliggande meningsskiljaktigheter vore av värde såväl för allmänhetens information som för de direkt intresserade. En verklig insikt rörande hithörande problem och de svårigheter, som här möta, skulle enligt kommitténs uppfattning i många fall kunnat medverka till att förebygga arbetsinställelser.

Initiativet till den s. k. Mond-konferensen. Närmast under intryck av den stora kolkonflikten började, som i det föregående antytts, i England starka krafter göra sig gällande till förmån för en allmän samförståndsuppgörelse på det industriella området. I tidningspressen och eljes fortgick en livlig diskussion i frågan, och förespråkare för tanken på en sådan uppgörelse framträdde inom olika läger. Det dröjde emellertid, innan planerna togo fastare form, bl. a. därför att tvekan rådde om från vilket håll initiativet borde komma.

Efter det att premiärministern i ett tal i september 1927 riktat en maning till arbetsgivare och arbetare att förena sina krafter till det gemensamma bästa — vilket tal uppfattades som en appell till den några dagar senare sammanträdande fackföreningskongressen i Edinburgh — upptogs frågan till behandling på nämnda kongress. I sitt hälsningstal till fackföreningsrepresentanterna yttrade kongressens ordförande bl. a.

»Vårt fackföreningsväsen har ännu icke nått slutpunkten av sin utveckling. Jag vore snarare frestad att påstå, att fackföreningsrörelsen nu står inför sina verkligt betydelsefulla organisationsuppgifter. Man kan icke säga, att ännu någonting av värde blivit åtgjort för att skapa former för överläggningar mellan ombud för sådana representativa arbetsgivar- och arbetarorganisationer, som kunna föra talan för industrien i dess helhet. Sådana överläggningar mellan personer, som utsetts av de stora ansvariga fackorganisationerna och ha en förstahandskännedom om de verkliga problemen, skulle bli av vida större betydelse än en från regeringshåll iscensatt allmän konferens för sondering av möjligheterna till 'arbetsfred'. Diskussionen mellan organisationernas representanter skulle icke förlora känningen med den nuvarande ekonomiska situationens hårdarbetade realiteter, och den skulle kunna ge värdefulla direktiv ifråga om i vilken utsträckning och på vad sätt ett samarbete mellan parterna på arbetsmarknaden kunde uppnås med syfte att öka industriens avkastning och höja arbetarnas levnadsstandard.»

Den 23 november 1927 tillställde Sir Alfred Mond (numera Lord Melchett) jämte en grupp inflytelserika industrimän fackföreningskongressens generalråd en skrivelse, innehållande en uppfordran att deltaga i en konferens för gemensamma överläggningar rörande hela det komplex av problem, som har avseende på industriens reorganisation och ordnandet av förhållandet mellan ar-

betsgivare och arbetare (the entire field of industrial reorganization and industrial relations).[1] Skrivelsen var av följande lydelse:

»Då vi efter en undersökning av läget kommit till den uppfattningen, att icke någon av de existerande arbetsgivarorganisationerna skulle kunna taga initiativet till en diskussion på en bred bas av hela frågan om industriens reorganisation och ordnandet av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare, ha vi, en representativ grupp av arbetsgivare, velat till fackföreningskongressens generalråd rikta en hemställan att sammanträffa med oss för dryftandet av hithörande spörsmål.

De strävanden, som syfta till åstadkommandet av samarbete mellan arbetsgivare och arbetare inom industrien, ha på sistone fått en avsevärt ökad anslutning. Och man torde allmänt ha blivit på det klara med, att det vore lämpligt att taga under omprövning vissa grundfaktorer av betydelse för frågan om industriens reorganisation och ordnandet av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare, för att därefter kunna nå fram till några bestämda förslag, ägnade att omsättas i praktiken inom de särskilda industrierna.

Vi ha klart för oss, att en reorganisation av industrien endast kan komma till stånd under samverkan med befullmäktigade representanter för arbetarnas organisationer. Angelägenheten att snarast möjligt och så grundligt som möjligt lösa den industriella reorganisationens problem tvingar oss sålunda att söka omedelbar kontakt med arbetarrepresentanterna, vilka ju å sin sida böra vara lika intresserade som vi av sakens framgång, då den i hög grad berör arbetarnas existensvillkor. Vi tro, att de gemensamma intressen, som binda oss tillsammans, äro mera reella än de intressemotsättningar, vilka synas skilja oss åt.

Industriens produktionskraft kan enligt vår mening aldrig komma fullt till sin rätt, om man icke var på sitt håll söker se verkligheten sådan den är i ögonen samt ärligt bemödar sig om att göra engelsk industri alltmera konkurrenskraftig på världsmarknaden; betingelserna för förverkligandet av en sådan strävan må fördomsfritt prövas och diskuteras. Gemensamma överläggningar i ämnet böra äga rum, vilka skulle ha det dubbla syftet att främja industriens utveckling och förbättra befolkningens levnadsvillkor.

Äro vi eniga om att se saken på detta sätt, böra vi kunna gripa oss an med att närmare bestämma programmet för våra gemensamma överläggningar. Vi hoppas, att vår uppfattning om nyttan av sådana gemensamma överläggningar biträdes utav Eder.»

Den 20 december förklarade sig fackföreningskongressens generalråd villigt att efterkomma denna inbjudan, och den 12 januari 1928 ägde konferensens första sammanträde rum.

Vid detta sammanträde betonades av generalrådets ordförande, Ben Turner, att han utgick ifrån, å ena sidan, att man skulle diskutera problemen utan förutfattade meningar, och å andra sidan, att intet som helst intrång på de redan existerande arbetsgivar- och arbetarorganisationernas befogenheter skulle ifrågasättas. Den följande diskussionen gav vid handen, att allmän enighet rådde på dessa punkter.

[1] Inklusive Sir Alfred Mond voro initiativtagarna till antalet 24, enligt uppgift ledare av omkring 160 företag med ett sammanlagt aktiekapital av cirka 1 miljard pund. Bland företagen märktes sådana inom kolgruve-, textil- och stålindustrierna, järnvägsväsendet, den elektriska industrien, konstsilkeindustrien m. fl. Åtskilliga av undertecknarna intaga en framstående position inom Federation of British Industries. Nämnas må, att arbetsgivarnas centrala sammanslutning — National Federation of Employers' Associations — i oktober månad 1927 uttalade sig till förmån för gemensamma överläggningar men ungefär samtidigt förklarade sig sakna befogenhet att representera arbetsgivarna vid dryftandet av ett så vidlyftigt program som det ifrågakommande.

Konferensens program. Sedermera uppgjordes konferensens arbetsprogram av två samarbetande utskott, där de i konferensen deltagande arbetsgivarna och arbetarna voro representerade med 7 personer jämte en sekreterare i vartdera utskottet.

Arbetsprogrammet innefattar åtta huvudpunkter med specifikationer på särskilda frågor.

I. Ordnandet av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare.

a) Erkännandet av fackorganisationerna.
b) Kollektivavtalsväsendet.
c) Arbetsanställningens varaktighet och arbetarnas levnadsstandard. — Anvisning på åtgärder för att göra arbetsanställningen mindre osäker och för att höja arbetarnas levnadsstandard.
d) Trakasserier.
e) Lagfästad reglering av arbetstiden.
f) Företagsledning och arbetare.
g) Fabrikskommittéer.
h) Upplysningsverksamhet. — Spridandet av upplysning om industriella angelägenheter till alla i industrien sysselsatta.
i) Konfliktförebyggande undersökningar. — Det gäller att undersöka tvisteanledningen, innan konflikt utbrutit.
j) Utvidgning av industridomstolarnas verksamhetsområde.
k) Arbetarskyddslagstiftning.
l) Sjukdoms- och arbetslöshetsförsäkring. (För hela landet och för enskilda industrier.)
m) Åtgärder för skapandet av institut, som skola framkomma med nya uppslag och med kritiska synpunkter.
n) Befästandet av ett personligt förhållande mellan arbetsgivare och arbetare.

II. Arbetslösheten.

III. Fördelningsproblemet.

a) De höga lönernas politik.
b) Prövning av olika system med syfte att tillförsäkra alla i industrien sysselsatta sin behöriga andel i industriens avkastning och i de vinster som uppkomma genom en ökning av produktionen; hit höra anordningar för delägarskap i aktiekapitalet och för andel i vinsten och i produktionskostnaderna.
c) Ackordlönsystemet (Payment by results).
d) Minimilönsystemets principer.

IV. Industriens organisation; tekniska uppgifter; kontroll.

a) Rationalisering. De fördelar, som kunna ernås genom en vetenskaplig organisation av den industriella produktionen, av administrationsapparaten, av arbetsprocesserna, av byggnads- och maskinanläggningar m. m., samt genom standardisering av varorna, genom förenklingar, genom en vetenskaplig beräkning av produktionskostnaderna, genom undvikandet av slöseri med råmaterial och drivkraft o. s. v., genom användandet av maskiner och mekanisk kraft i största möjliga utsträckning, genom en vetenskaplig företagsplanering i det hela. Tendensen till industriens gruppering i stora sammanfattande enheter; det önskvärda i att denna tendens fortsätter till främjandet av en större produktionskapacitet. Rationaliseringens följder för arbetarna, ome-

delbart och i det långa loppet, och huru dessa följder kunna mildras genom ömsesidig anpassning. Främjandet av industriens anpassningsförmåga; experimentell prövning av nya metoder; avgränsning av organisationsområden; omflyttningar av arbetskraft; skadeersättningar; pensioner.
b) Följderna av onödig inhemsk konkurrens.
c) Skyddade och oskyddade industrier.
d) Distributionen.

V. Finansiella förhållanden.
a) Penningväsen. Bank- och kreditsystem och bank- och kreditpolitik.
b) Industrifinansiella problem.
c) Skatteväsendet (stats- och kommunalskatter).

VI. Administrationsfrågor.
a) Industrirådet. Inrättandet av något ständigt organ för rådgivning i industriella angelägenheter.
b) Samverkan mellan redan bestående inrättningar och, i den mån så behöves, skapandet av nya inrättningar i och för fortlöpande undersökningar av industriella förhållanden.

VII. Internationella angelägenheter.
a) Konkurrensen från länder, där arbetarna ha en lägre social standard.
b) Internationella överenskommelser och fördrag.
c) Internationell ekonomisk konferens.

VIII. Diverse allmänna frågor.
a) Bostadsfrågan.
b) Hygieniska frågor.
c) Undervisning. — I vad mån kunna de bildningsanstalter, som nu finnas, anses vara tillfyllest för att möta den moderna industriens krav?
d) Yrkesutbildning (inklusive lärlingsutbildning).
e) Vetenskapliga undersökningar.

Konferensens uttalanden. Med ledning av detta arbetsprogram ha de förut nämnda konferensutskotten hållit åtskilliga sammanträden. Den 4 april uppnåddes enighet om ett uttalande beträffande *fackföreningarnas erkännande* (innebärande erkännandet av de till fackföreningskongressen anslutna eller av densamma godkända fackföreningarna) och den 19 april likaså om ett uttalande beträffande *trakasserier*. I det senare fördömes avskedanden eller bestraffningar av arbetare för medlemskap i erkänd fackförening eller för verksamhet i en sådan förenings tjänst, och det föreslås inrättandet av en särskild facklig instans — där bägge parterna skulle representeras — för närmare undersökning av omständigheterna i fall, där trakasserier och förföljelser påtalats.

Dessförinnan hade frågan om *guldtäckningen, betraktad från näringslivets synpunkt*, kommit upp till behandling. Det sammansatta utskottet hade underrättats om att finansministern i sitt budgettal den 24 april troligen komme att lämna ett viktigt meddelande i anledning av den sammanslagning av Bank of England's sedelutgivning med utgivningen av skattkammarväxlar, som vore

förestående. *Man hade skäl att befara, att regeringen skulle fatta beslut i fråga* om guldreserven och om riktlinjerna för kreditpolitiken, utan att industriens intressen bleve i behörig mån beaktade. Det gjordes därför gällande, att industrikonferensen i god tid borde vidtaga åtgärder för att förhindra, att något sådant för industrien menligt beslut bleve fattat. De två utskotten enade sig slutligen om ett betänkande i frågan, och detta godtogs i sina grunddrag av de i konferensen deltagande arbetsgivarnas grupp den 3 april och av fackföreningskongressens generalråd den 28 mars. De bägge utskotten blevo senare bemyndigade att tillställa finansministern en avskrift av betänkandet och att publicera detsamma. Den 12 april sändes betänkandet till finansministern, åtföljt av ett brev av denna lydelse:

»Arbetsgivarnas grupp och fackföreningskongressens generalråd ha gemensamt uppdragit åt oss att underställa Eder ett betänkande angående guldtäckningen, betraktad från näringslivets synpunkt, vilket betänkande har vunnit bägge parternas gillande och undertecknats av Sir Alfred Mond och Mr Ben Turner, de två ordförandena för den konferens, vilken diskuterar industriens reorganisation och ordnandet av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare.

Meningen är, att betänkandet skulle publiceras i början av nästa vecka. Om Ni dessförinnan skulle önska något samtal i frågan med Sir Alfred Mond och Mr Ben Turner, stå de två herrarna med nöje till Edert förfogande.»

Finansministern beslöt sig för att i sitt lagförslag beakta de krav på större elasticitet i mynt- och kreditväsendet, som framförts i betänkandet; något sammanträffande med de nämnda herrarna blev under sådana omständigheter icke påkallat. — Den ingående undersökning av problemet, som i det berörda betänkandet äskades, har visserligen ännu icke befunnits nödvändig, men lagförslaget, som fick laga kraft genom 1928 års mynt- och sedellag, innehåller — om det också icke betraktas som tillfredsställande ur industriens synpunkt — en bestämmelse, genom vilken Bank of England blir mindre snävt bunden än tidigare av föreskrifterna om guldtäckningen. Det till finansministern ingivna betänkandet hade sålunda haft en viss verkan.

Sedan kommittéerna enat sig om de ovan nämnda uttalandena om fackföreningarnas erkännande och om trakasserier, blevo vissa förslag till *nya inrättningar med syfte att förhindra utbrytandet av arbetskonflikter* föremål för kommittéernas omprövning. En mera utförlig redogörelse för behandlingen av denna viktiga fråga må här lämnas.

Inom bägge kommittéerna blev man genast ense om, dels att varje system innefattande obligatorisk skiljedom från början måste avvisas såsom oantagligt, och dels att de nya förlikningsorgan, som borde upprättas, ovillkorligen måste ha befogenhet att i samband med en föreliggande tvistefrågas behandling undersöka alla spörsmål av vad slag som helst, vilka kunde anses vara av någon betydelse för den industri, som av tvisten berördes. Vidare kom man överens om att den nya förlikningsapparaten skulle förbindas med *inrättandet av ett industriråd* (National Industrial Council), sammansatt av arbetsgivar- och arbetarrepresentanter till lika antal; samtliga medlemmar av fackföreningskongressens generalråd skulle bli arbetarnas representanter, och

ombud för det engelska industriförbundet (Federation of British Industries) och arbetsgivarnas centralorganisation (National Confederation of Employers' Organizations) skulle bli arbetsgivarnas. Rådet skulle få tre huvudsakliga uppgifter: 1) att en gång i kvartalet sammanträda och diskutera frågor av alla slag rörande industrien och dess utveckling; 2) att inrätta ett paritetiskt valutskott, som tillsätter blandade förlikningsnämnder (utskottet skall bestå av tio arbetsgivarrepresentanter, valda av arbetsgivarnas centralorganisations ombud i industrirådet, och av tio arbetarrepresentanter, valda av fackföreningskongressens generalråds ombud i industrirådet); 3) att inrätta ett organ för en fortlöpande undersökning av industriella problem och utfärda direktiv för detta organs arbeten.

En kort resolution om industrirådet av nu angivet innehåll (och avsedd att efterföljas av ett mera ingående betänkande) kom till stånd den 21 juni, och samma dag bestämde sig kommittéerna för ett förslag till inrättandet av nya *förlikningsorgan*. Det betonas däri, att de redan existerande organen i det stora flertalet fall varit framgångsrika i sin verksamhet, men att de dock på senare tid misslyckats just i fråga om en del tvister av stor omfattning.[1] Dessa redan bestående inrättningar borde icke hämmas i sin verksamhet utan tvärtom förbättras och stärkas i den mån så kunde ske; emellertid skulle de kompletteras genom de föreslagna nya förlikningsorganen. Dessa skulle vara paritetiskt sammansatta av fackföreningsledare och arbetsgivare. De skulle icke vara permanenta, utan medlemmarna skulle utses för varje gång en tvist påkallade ingripande, varvid hänsyn borde tagas till de speciella krav på sakkunskap, som uppställde sig i det särskilda fallet. Proceduren skulle sättas i funktion efter hänvändelse från endera parten till valutskottet; en hänvändelse behövde dock icke beaktas, om tvistefrågan enligt utskottets mening icke vore av den art, att ett ingripande vore på sin plats. Så länge en i vederbörlig ordning tillsatt förlikningsnämnd hölle på med att undersöka en tvistefråga, borde parterna icke få företaga någon stridsåtgärd.

Den 21 juni gjorde de kommitterade slutligen även ett kort förberedande uttalande om *rationaliseringen*. I detta uttalande betonas, att de strävanden, som åsyfta en rationell organisation av industrien och handeln, inbegripet sammanförandet av de enskilda företagen inom en industri till större företagsenheter, måste anses värda erkännande och uppmuntran, i så måtto som de leda till en ökning av den industriella produktions- och fördelningsapparatens prestationsduglighet och till en höjning av befolkningens levnadsstandard. De kommitterade biträda för sin del de resolutioner med avseende på rationaliseringen, som antogos av den internationella ekonomiska konferensen i Genève i maj 1927. Där de-

[1] Det engelska förlikningsväsendet är sedan gammalt huvudsakligen byggt på frivilliga, icke statliga förlikningsnämnder. Enligt Industrial Courts Act av år 1919 kan arbetsministern vid inträffande större arbetskonflikt — oavsett om tvisten blivit honom av parterna underställd eller icke — tillsätta en särskild undersökningskommission (Court of Inquiry) för utredning angående konfliktens orsaker och övriga därmed sammanhängande omständigheter. Redogörelser från sådan kommission skola föreläggas parlamentet och kunna av arbetsministern offentliggöras, med iakttagande av tillbörlig diskretion med hänsyn till yrkeshemligheter o. d. Arbetsministern kan även på begäran av endera parten utse tillfälliga förlikningsmän; fasta officiella medlingsorgan existera icke i England.

finierades rationaliseringen såsom sammanfattningen av sådana »tekniska och organisatoriska åtgärder, vilka äro ägnade att nedbringa den industriella produktionens kraft- och materialförlust till ett minimum. Rationaliseringen innefattar sålunda vetenskaplig organisation av arbetet, standardisering av råmaterial och produkter, arbetsprocessernas förenkling samt förbättring av transportsystem och avsättningsmetoder». Det betonades, att rationaliseringen borde utföras så, att arbetarnas legitima intressen icke bleve kränkta; i sådant syfte borde särskilda åtgärder vidtagas för de fall, där rationaliseringen i sitt första skede kunde leda till uppkomsten av arbetslöshet eller till ett försvårande av arbetet. Det framhölls vidare, att rationaliseringen kräver medverkan från yrkesorganisationer och tekniska experter, och även från arbetare, i den mån själva arbetets organisation beröres. — I det att Mondkonferensens kommitterade göra dessa uttalanden till sina, konstatera de, att vissa till rationalisering syftande anordningar otvivelaktigt kunna vara av den natur, att de göra arbetare arbetslösa eller förändra arbetsvillkoren på ett icke önskvärt sätt, på grund av vilka omständigheter det blir nödvändigt att genom lämpliga åtgärder skydda arbetarnas intressen; den frågan borde tagas upp som en underavdelning av den stora frågan om arbetares avskedande och om förflyttningar av arbetskraft från ett verksamhetsområde till ett annat. Med erkännande av nödvändigheten av att industriens anpassningsförmåga vidmakthålles, hemställes till sist, att arbetsgivare och fackföreningar må undersöka, om det icke vore lämpligt att träffa anstalter för att avvikelser från brukliga anordningar må försöksvis prövas inom vissa överenskomna gränser, varvid garantier böra finnas för att dessa gränser icke överskridas.

Den 4 juli hade konferensen ett plenarsammanträde, där de kommitterades här refererade uttalanden samtliga blevo godkända, visserligen under opposition från gruvarbetareförbundets generalsekreterare Cook.

De förslag, vilka sålunda föreligga från konferensen, ha underställts såväl fackföreningskongressen som arbetsgivarnas centralorganisation och industriförbundet.

De två arbetsgivarorganisationerna ha ännu icke fattat definitiv ställning till förslagen.

Fackföreningskongressen, vilken den 26 juni med reservation från en minoritet, bestående av herrar Hicks, Cook m. fl., uttalat sitt gillande av generalrådets beslut att deltaga i konferensen, fick dennas förslag sig förelagda till prövning i september och godkände desamma då.

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1927.

Enligt föreskrift i sjukkasselagen skall registrerad sjukkassa årligen upprätta och till tillsynsmyndigheten ingiva en statistisk redogörelse för kassan och dess verksamhet. De sålunda erhållna uppgifterna hava lagts till grund för treårsberättelser över sjukkasserörelsen i riket, den senaste för åren 1922—1924.[1] För år 1927 liksom tidigare för åren 1925 och 1926[2] hava redogörelserna gjorts till föremål för en preliminär bearbetning, varav här nedan meddelas vissa sammanfattningssiffror.

Registrerade sjukkassor och deras medlemmar. Hela antalet registrerade *sjukkassor* uppgick vid 1927 års slut till 1 228 och antalet medlemmar i dessa till 869 959. Förutom dessa kassor funnos i verksamhet 32 registrerade *fortsättningskassor* med 107 924 medlemmar. Förändringarna i fråga om kassornas antal och deras medlemsbestånd under åren 1923—1927 framgå av följande tablå, där samtliga uppgifter hänföra sig till den 31 december respektive år:

	Sjukkassor				Fortsättningskassor		
År	Hela antalet registr. kassor	Antal redovisade kassor	Antal medlemmar samtliga	Antal medlemmar därav kvinnor	Antal kassor	Antal medlemmar samtliga	Antal medlemmar därav kvinnor
1923	1 269	1 256	742 365	266 984	33	84 221	24 822
1924	1 264	1 250	768 040	277 452	33	89 342	26 999
1925	1 254	1 240	802 942	290 603	32	92 211	28 950
1926	1 231	1 224 [3]	832 717	304 202	32	100 211	30 976
1927	1 228	1 218	869 959	320 566	32	107 924	33 951

Medan antalet kassor under år 1927 fortsatte att sjunka, steg de redovisade medlemmarnas antal med c:a 37 200 personer eller med 4·5 %. Sjukkasserörelsens utveckling sedan sekelskiftet belyses av vidstående diagram.

Av sjukkassornas medlemmar voro år 1927 63·2 % män och 36·8 % kvinnor, mot resp. 63·5 % och 36·5 % år 1926, medan i fortsättningskassorna medlemsbeståndet utgjordes av 68·5 % män och 31·5 % kvinnor, emot resp. 69·1 % och 30·9 % år 1926.

Hur verksamheten fördelade sig på sjukkassor av olika karaktär visar efterföljande översikt. Rikssjukkassorna hava därvid fördelats i tre grupper, av vilka den första bildas av kassor utan speciella villkor för rätten till inträde (s. k. öppna kassor), medan den andra utgöres av yrkessjukkassor och den tredje — med ett undantag — av nykterhetssjukkassor.

[1] Registrerade sjukkassor åren 1922—1924 (utg. 1926).

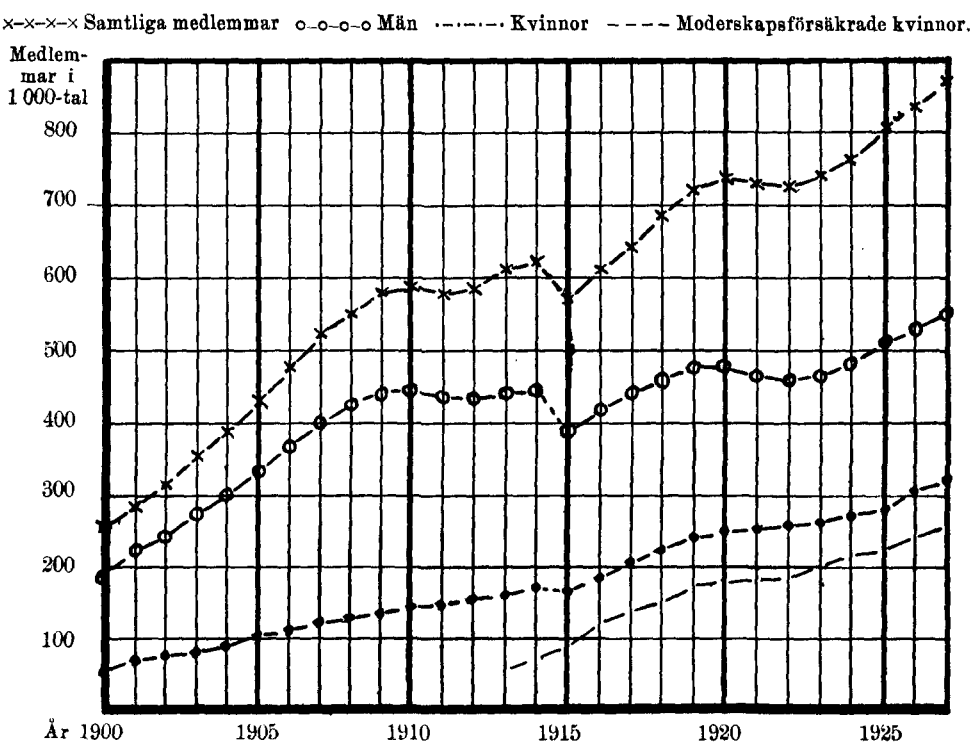
[2] Se Soc. Medd. årg. 1927, sid. 296 ff., och årg. 1928, sid. 178 ff. Därstädes meddelade preliminära uppgifter för åren 1925 resp. 1926 ha i den föreliggande redogörelsen i vissa avseenden kompletterats.

[3] Däri ingå uppgifter för 4 kassor, vilkas sammanslagning med andra sjukkassor registrerades i slutet av år 1926 men som likväl varit i verksamhet hela redogörelseåret; från 11 vid årets slut registrerade kassor ha av olika anledningar redogörelser ej inkommit.

	Antal redovisade kassor	Medlemmar år 1927				
		Antal d. 31 dec.	Intagna under året	Döda under året	Avgångna i övrigt	Nettoökning i %
Lokala sjukkassor	1 170	517 274	39 605	6 451	18 517	2·7
därav i städerna	411	325 615	28 851	4 161	13 860	3·2
på landsbygden	759	191 659	10 754	2 290	4 657	1·8
Rikssjukkassor	48	352 685	43 449	3 152	16 533	7·2
därav öppna sjukkassor	13	223 036	34 738	1 561	13 095	9·9
slutna kassor: yrkessjukkassor	28	24 653	1 606	234	577	3·3
slutna kassor: övriga slutna kassor	7	104 996	7 105	1 357	2 861	2·8
Samtliga sjukkassor	1 218	869 959	83 054	9 603	35 050	4·5

Liksom föregående år har nyrekryteringen således varit avsevärt livligare i rikssjukkassorna än i de lokala sjukkassorna. Utslagsgivande har härvid varit den starka ökningen, 9·9 %, inom de öppna rikssjukkassorna. Den lägsta relativa ökningen visa landsbygdens lokala kassor.

Antal sjukkassemedlemmar i riket vid slutet av åren 1900—1927.

Av hela antalet medlemmar år 1927 voro 46 247 samtidigt medlemmar i två eller flera registrerade sjukkassor (s. k. flermedlemmar).

Med hänsyn till tillförsäkrade förmåner fördelade sig medlemmarna vid slutet av åren 1923—1927 på följande sätt:

	1923	1924	1925	1926	1927
sjuk- och begravningshjälp	600 541	618 521	639 676	657 303	685 863
endast sjukhjälp	122 445	130 086	143 381	155 651	164 586
» begravningshjälp	19 379	19 433	19 885	19 763	19 510

De sjukhjälpsförsäkrade medlemmarna voro således år 1927 sammanlagt 850 449. Sedan vederbörlig reduktion vidtagits ifråga om flermedlemmarna, återstå vid 1927 års slut omkring 826 500 sjukhjälpsförsäkrade *personer*.

Sjukdomsfrekvens. En översikt över antalet sjukdomsfall och sjukdagar, för vilka sjukhjälp utgått under år 1927 och några föregående år, lämnas i följande sammanställning:

		Antal sjukdomsfall	Antal sjukdagar	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar			Sjukdagar per sjukdomsfall		
				Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.
Sjukkassor	1923	210 238	5 743 587	31·6	25·6	29·6	787·4	848·0	808·0	24·9	33·1	27·3
	1924	237 873	6 265 289	34·9	27·8	32·4	830·3	898·8	853·9	23·8	32·4	26·3
	1925	258 914	6 696 014	36·1	29·6	33·9	849·5	925·3	875·7	23·5	31·3	25·9
	1926	286 223	7 640 789	38·4	31·4	35·9	926·6	1 020·8	959·4	24·2	32·5	26·7
	1927	360 474	8 830 782	46·8	37·3	43·4	1 028·4	1 128·6	1 063·8	22·0	30·3	24·5
Forts.-kassor	1923	2 075	146 838	2·5	2·6	2·5	176·6	183·4	178·5	71·4	69·3	70·8
	1924	2 246	161 331	2·5	2·7	2·6	183·2	192·2	185·9	72·7	69·9	71·8
	1925	2 402	165 841	2·7	2·7	2·7	185·6	182·9	184·8	69·0	69·1	69·0
	1926	2 820	203 431	2·9	2·9	2·9	207·8	219·5	211·4	70·7	75·4	72·1
	1927	3 214	235 151	3·1	3·1	3·1	219·9	239·3	226·0	71·7	76·3	73·2

Såväl de absoluta som de relativa sjuktalen för redogörelseåret visa således en avsevärd stegring i jämförelse med 1926 och tidigare år. Det torde böra påpekas, att sjuklighetsförhållandena under år 1927 starkt påverkades av de under årets första hälft grasserande epidemierna.

Frekvensen av sjukdomsfall och sjukdagar under år 1927 inom olika grupper av sjukkassor framgår här nedan:

	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar		
	Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.
Lokala sjukkassor	**40·3**	**30·7**	**36·8**	**1 024·1**	**1 073·9**	**1 042·1**
därav i städerna	38·8	30·2	35·3	1 108·9	1 161·7	1 130·3
på landsbygden	42·4	31·8	39·4	906·0	867·2	894·8
Rikssjukkassor	**55·8**	**47·3**	**52·9**	**1 034·4**	**1 211·6**	**1 094·9**
därav öppna sjukkassor	59·0	44·6	54·5	1 019·3	1 139·3	1 056·8
slutna kassor: yrkessjukkassor	27·9	37·0	29·9	809·4	1 242·1	905·1
slutna kassor: övriga slutna kassor	56·6	52·7	54·9	1 143·4	1 315·8	1 217·5
Samtliga sjukkassor	**46·8**	**37·3**	**43·4**	**1 028·4**	**1 128·6**	**1 063·8**

Frekvenstalen för de lokala sjukkassorna utvisa för år 1927 lägre sjukdomsfrekvens i städerna än på landsbygden, varemot fallens varaktighet och därmed antalet sjukdagar är avsevärt större i städerna. Den ofta längre sjukhjälpstiden i stadskassorna är givetvis härvid av betydelse. Siffrorna utvisa därjämte en betydligt högre sjukdomsfrekvens inom rikssjukkassorna än inom de lokala kassorna. Undantag härifrån göra dock yrkessjukkassorna i fråga om de manliga medlemmarna, som förete de lägsta relationstalen av samtliga grupper.

Inkomster och utgifter. Sjukkassornas inkomster och utgifter under redogörelseåret belysas av nedanstående tablå, vari även medtagits jämförelsesiffror för åren 1923—1926:

Inkomster	1923 kr.	1924 kr.	1925 kr.	1926 kr.	1927 kr.
Regelbundna avgifter	13 901 056	14 737 725	15 843 334	17 062 240	18 121 226
Uttaxerade bidrag	35 206	81 089	110 506	47 133	336 967
Statsbidrag	2 454 639	2 775 059	3 096 883	3 076 532	3 307 694
Kommunbidrag	269 265	264 516	221 120	399 229	371 640
Arbetsgivarbidrag	266 469	270 037	252 834	276 837	290 837
Räntor	899 852	1 160 039	1 322 786	1 355 524	1 400 404
Övriga inkomster	578 849	500 549	496 007	426 377	459 975
Summa	**18 405 336**	**19 789 014**	**21 343 470**	**22 643 872**	**24 288 743**
Utgifter					
Kontant sjukhjälp	11 623 281	12 848 351	14 030 494	16 333 595	19 162 143
Sjukhusvård	22 740	24 593	31 881	32 937	32 144
Läkarvård	304 495	333 958	371 566	400 578	460 098
Läkemedel	97 289	111 408	112 081	113 448	135 722
Moderskapshjälp	301 931	309 058	313 829	325 114	339 926
Begravningshjälp	973 286	1 073 556	1 161 199	1 201 622	1 385 151
Förvaltningskostnader	2 101 092	2 206 798	2 311 068	2 340 376	2 400 417
Övriga utgifter	269 790	194 366	207 872	257 799	195 228
Summa	**15 693 904**	**17 102 088**	**18 539 990**	**21 005 469**	**24 110 829**

Det totala överskottet av sjukkassornas ekonomiska verksamhet uppgick år 1927 till 0·7 % av inkomsterna, medan motsvarande tal åren 1923—1926 voro resp. 14·7, 13·6, 13·1 och 7·2 %.

Fortsättningskassorna, som icke ingå i ovanstående sammanställning, redovisade under år 1927 inkomster till ett belopp av 731 259 kr., mot 617 985 kr. föregående år, och utgifter av sammanlagt 582 447 kr. (503 145 kr.), med följande fördelning: kontant sjukhjälp 454 229 kr. (389 623 kr.), sjukhusvård 2 519 kr. (1 514 kr.), läkarvård 431 kr. (4 045 kr.), läkemedel 162 kr., förvaltningskostnader 76 178 kr. (63 066 kr.) och övriga utgifter 48 928 kr. (44 897 kr.).

Av kassornas utgifter för understöd hänför sig således huvudparten till understödsformen kontant sjukhjälp. Den genomsnittliga kontanta sjuk-

hjälpen per medlem uppgick i sjukkassorna under år 1927 till 23·08 kr., medan motsvarande tal för åren 1923—1926 voro resp. 16·35, 17·51, 18·35 och 20·51 kr. Inom fortsättningskassorna var samma medeltal för år 1927 4·36 kr. och för åren 1923—1926 resp. 3·43, 3·59, 3·51 och 4·05 kr.

För bedömande av hur stor sjukhjälp sjukkassemedlemmarna i genomsnitt erhålla vid sjukdomsfall meddelas följande siffror:

Kontant sjukhjälp i kr. i genomsnitt

	per sjukdomsfall				per sjukdag			
År	lokala sjuk-kassor	riks-sjuk-kassor	samtl. sjuk-kassor	fort-sättn.-kassor	lokala sjuk-kassor	riks-sjuk-kassor	samtl. sjuk-kassor	fort-sättn.-kassor
1923 . .	63·30	45·99	55 29	136·13	2·10	1·91	2·02	1·92
1924 . .	62·10	44·62	54·01	138·76	2·13	1·93	2·05	1·93
1925 . .	62·22	45·54	54·19	131·05	2·17	1·99	2·10	1·90
1926 . .	66·88	46·46	57·07	138·16	2·23	2·01	2·14	1·92
1927 . .	64·15	42·16	53·16	141·33	2·27	2·04	2·17	1·93

Under lång tid har inom sjukkassorna den kontanta sjukhjälpen per dag befunnit sig i oavbrutet om ock långsamt stigande, och även år 1927 visar beloppet i fråga någon ökning inom såväl lokala sjukkassor och rikssjukkassor som fortsättningskassor.

Tillgångar och skulder. En översikt av sjukkassornas och fortsättningskassornas tillgångar och skulder i slutet av åren 1923—1927 lämnas i efterföljande sammanställning:

	Sjukkassor				Fortsättningskassor			
	Tillgångar, kr.		Skulder, kr.		Tillgångar, kr.		Skulder, kr.	
År	absolut	per medl.	absolut	per medl.	absolut	per medl.	absolut	per medl.
1923 . .	26 965 561	36·32	1 237 558	1·67	728 663	8 65	5 177	0·06
1924 . .	29 668 933	38·63	1 323 739	1·72	793 559	8·88	6 018	0·07
1925 . .	33 203 737	41·35	2 237 378	2·79	819 082	8·88	8 437	0·09
1926 . .	34 755 582	41·73	2 277 146	2·73	936 630	9·35	3 347	0·03
1927 . .	34 593 748	39·76	1 976 080	2·27	1 114 218	10·32	31 532	0·29

Sjukkassornas förmögenhet har således under år 1927 bibehållits vid ungefär samma absoluta belopp, som vid nästföregående års slut. Per medlem räknat har emellertid förmögenheten minskat. Däremot hava fortsättningskassorna kunnat i någon mån förbättra sin ekonomiska ställning.

Moderskapsförsäkringen. Antalet sjukkassor, som meddelat moderskapshjälp, och omfattningen av denna verksamhetsgren under 1927 och några föregående år framgår av följande tablå:

	Antal kassor	Moderskapsförsäkrade kvinnliga medlemmar		Antal barnsbördsfall		Antal dagar med moderskapshjälp			Utbetald moderskapshjälp	
		Antal	I % av samtl. kv. medl.[1]	Hela antalet	Per 100 kvinnor	Hela antalet	Per 100 kvinnor	Per barnsbörd	I allt kr.	Per fall kr.
1923 . .	478	201 198	81·0	9 500	4·7	275 604	137·0	29·0	301 931	31·78
1924 . .	486	213 944	82·7	9 356	4·4	272 382	127·3	29·1	309 058	33·03
1925 . .	497	227 111	83·9	9 250	4·2	275 836	124·7	29·8	313 829	33·93
1926 . .	495	241 782	84·8	9 362	4·0	285 555	121·3	30·5	325 114	34·73
1927 . .	504	258 120	85·5	9 448	3·8	299 951	119·7	31·7	339 926	35·98

Antalet barnsbördsfall inom sjukkassorna har under år 1927 stigit något, ehuru ej i samma proportion som antalet moderskapsförsäkrade kvinnliga medlemmar, vilket givetvis står i samband med den starka nedgången av den allmänna födelsefrekvensen i vårt land.

Kollektivavtalens lönesatser under fjärde kvartalet 1928.

Under fjärde kvartalet ha mycket omfattande och betydelsefulla avtalsrörelser ägt rum. Förhandlingar ha förts om nya avtal för mekaniska verkstadsindustrien, sågverksindustrien, byggnadsämnes- och gödningsämnesindustrierna, småglasbruken, stuverifacket, sjöfarten samt smärre företag inom olika branscher. I flertalet fall ha underhandlingarna lett till uppgörelse.

För *mekaniska verkstadsindustrien* träffades den 21 december riksavtal, innebärande väsentligen prolongation av förutvarande avtal. Minimilönerna blevo oförändrade, dock att två nya löneklasser tillfördes, avseende grovarbetare, som uppnått 19 resp. 18 år. Vid bestämmelsen om att dugliga arbetare, som arbetat ett flertal år inom metallindustrien (enligt det nu utgångna avtalet »i yrket»), skola åtnjuta högre lön än minimilön, tillfogades följande: »därvid skall iakttagas, att arbetare, som icke till huvudsaklig del kan beredas arbete på ackord, erhåller en timlön, som med minst 10 öre överstiger minimilönen».

Avtalet gäller i två år eller till utgången av år 1930. Minimitimlönerna äro:

Ortsgrupp	I	II	III
Manlig yrkesarbetare, som uppnått 24 års ålder och arbetat minst 7 år i yrket	88	80	74
Manlig yrkesarbetare, som uppnått 21 års ålder och arbetat minst 4 år i yrket	82	73	67
Manlig grovarbetare, som uppnått 20 års ålder	75	66	62
» » » » 19 » »	60	53	45
» » » » 18 » »	55	46	40
Kvinnlig arbetare	57	50	47

[1] Härmed avses % av samtliga sjukförsäkrade kvinnliga medlemmar.

Till ortsgrupp I räknas Stockholm med omnejd och Sundbyberg. Ortsgrupp II omfattar flertalet städer och ortsgrupp III huvudsakligen verkstäder på landsbygden.

Inom *sågverksindustrien* ernåddes den 22 december uppgörelse om nya avtal, vilka skola träda i kraft den 1 februari 1929. Uppgörelsen innefattar allmänna bestämmelser för kollektivavtal dels vid sågverk, hyvlerier, lådfabriker och brädgårdar, dels vid flottledernas skiljeställen, samt därjämte lokala löneavtal för olika slag av arbetsföretag, som sortera under de allmänna bestämmelserna. Avtalen om allmänna bestämmelser äro i huvudsak likalydande med de förutvarande och skola gälla i tre år, d. v. s. till den 1 februari 1932. De lokala löneavtalens giltighetstid är två år eller till den 1 februari 1931. Lönerna ha höjts, men med viss maximering, så att de i förtjänsthänseende högst stående icke beröras av höjningen. Grundackordet för sågning höjes sålunda med upp till 6 %, dock att ingen förhöjning äger rum beträffande verk, vid vilka försågares genomsnittsförtjänst under år 1927 uppgått till i norrlandsdistrikten 100 öre per timme och i mellan- eller sydsvenska distrikt samt Dalarna 96 öre; ävensom att, där förhöjning av ackordet sker, genomsnittsförtjänsten icke beräknas överstiga 100 resp. 96 öre i de angivna distrikten. Beträffande övriga ackord (hyvel-, stabbläggnings-, utlastnings- m. fl. ackord) skall, med iakttagande av vissa begränsningar, vidtagas motsvarande reglering, som skett med sågackordet. Vid skiljeställena höjas ackorden likaledes med 6 %, dock högst intill en beräknad förtjänst av 130 öre per arbetstimme.

Den s. k. allmänna timlönen vid sågverken, som utgår till fullgoda arbetare över 18 år, har höjts med 7 öre. För specialarbetare (snickare, smeder, järnarbetare) har samma höjning skett, dock högst upp till 92 öre. Vid skiljeställena ökas timlönerna likaså med 7 öre, men med maximering beträffande den allmänna timlönen (dagsverkstimlönen) till 80 öre och beträffande specialarbetares timlöner till 102 öre. Den allmänna timlönen blir vid flertalet sågverk 70 öre, vid vissa platser i Mellan- och Sydsverige 64 och 61 öre. Härtill komma vissa förmåner in natura (fri bostad, vedbrand). Vid skiljeställena är dagsverkstimlönen i allmänhet 80 öre.

Förhandlingar om nya avtal ha även förts rörande sex till sågverksförbundet anslutna företag (i Göteborg, Uddevalla, Lidköping och Jönköping) inom *lådfabrikations- och exportsnickeribranschen*, vid vilka företag arbetarna äro organiserade i svenska träindustriarbetareförbundet. Dessa förhandlingar blevo avbrutna den 22 december utan resultat. Avtalen utlöpa emellertid först den 1 februari 1929.

Den 20 december träffades nytt riksavtal inom *byggnadsämnesindustrien* (cement-, kalk-, tegelbruk m. m.), gällande från den 1 januari 1929 till den 1 januari 1931. Ackordsprisen blevo oförändrade, men timlönerna höjdes med 5 öre. De äro för manliga grovarbetare:

Ortsgrupp 1 (Hälsingborg, Linköping, Lund, Malmö, Norrköping, Uppsala)	90 öre
» 2 (Halmstad, Kanik, Klagshamn, Kvarnby, Lomma, Vänersborg, Åkarp)	85 »
» 3 (Ej särskilt nämnda orter)	80 »
» 4 (Öland)	75 »

För avtalets lägsta ortsgrupp, som omfattar kalkbruken i Västergötland, fastställdes ingen timlön, utan skola särskilda förhandlingar föras därom.

Inom *stuverifacket* blevo ett flertal avtal uppsagda till årsskiftet 1927/28. Förhandlingar om nya avtal ledde då icke till resultat. Arbetet har dock under år 1928 fortgått ostört enligt förutvarande villkor. Först den 8 december 1928 träffades överenskommelse, vilken även innefattade vissa ändringar i de icke uppsagda avtalen.

Enligt uppgörelsen skola för hamnar, där uppsägning skett, de nya avtalen gälla från undertecknandet till och med den 31 december 1930. Avtal, som icke uppsagts, prolongeras för en tid av två år, d. v. s. till och med den 31 december 1930, endast med de ändringar, som följa av uppgörelsen.

I fråga om ackorden ha justeringar ägt rum i åtskilliga fall. Timlönerna ha däremot lämnats oförändrade. De äro:

Stockholm	130 öre
Göteborg	120 »
Halmstad, Hälsingborg, Karlskrona, Landskrona, Malmö, Norrköping	115 »
Kalmar, Kristinehamn, Nynäshamn, Oxelösund, Trälleborg, Västervik, Ystad	110 »
Karlshamn, Köping, Ronneby, Varberg, Visby	100 »
Otterbäcken, Sölvesborg	95 »
Norrlandshamnarna (upp till Luleå)	129 »
Luleå, Kalix, Haparanda	135 »

Arbetare i ordinarie kåren skola från och med år 1929 åtnjuta en premie av 1 % å resp. arbetares årsförtjänst nästföregående år, vilken premie utbetalas med hälften veckan före midsommar och med hälften veckan före jul. Vidare skola arbetare i ordinarie kåren från och med år 1929 tilldelas en sammanhängande ledighet av en vecka. Av dessa arbetares förtjänst skall innehållas 1 % av varje avlöning, som av arbetsgivaren kostnadsfritt men räntefritt bokföres och förvaltas för att till resp. arbetare utbetalas vid ledighetens inträde nästföljande år.

Vid de skånska *konstgödningsfabrikerna* i Malmö, Limhamn, Landskrona och Hälsingborg har uppgörelse om nytt avtal träffats. Uppgörelsen innebär en förhöjning av timlönen för grovarbetare med 5 öre, d. v. s. från 90 till 95 öre. Det nya avtalet gäller för året 1929.

Vad beträffar riksavtalen för *småglasbruken* och för *rederinäringen*, vilka utlöpa den 1 februari 1929, har något resultat av förhandlingarna ej uppnåtts före årsskiftet.

Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1928.

I efterföljande redogörelse meddelas resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1928. Denna statistik har sammanställts på grundval av uppgifter, som intill mitten av december 1928 inkommit från kommunalstämmoordförandena å landsbygden och som skola läggas till grund för en senare utkommande utförligare redogörelse för arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom jordbruket under sagda år. Vid nämnda tidpunkt var dock insamlingen av uppgifter ej fullt avslutad, i det att sådana ännu saknades från omkring en femtedel av de tillskrivna landskommunerna. De på ett fullständigt material baserade definitiva siffrorna kunna därför förväntas giva i någon mån avvikande resultat.

Arbetstillgång. Allt sedan den officiella lantarbetarstatistikens början år 1911 ha å de till landskommunernas kommunalstämmoordförande årligen utsända frågeformulären inrymts ett spörsmål angående tillgången på lantarbete inom resp. områden. Svaret skulle innefatta ett allmänt omdöme om, huruvida de å orten bosatta eller dit regelbundet återkommande lantarbetarna kunde anses utgöra tillräcklig arbetskraft för de vid jordbruket förekommande arbetena, betraktade som ett helt, samt avgivas med användande av något av orden god, tillräcklig eller otillräcklig.

Frågeformulären ha i allmänhet utsänts under senare delen av oktober, och de lämnade uppgifterna rörande lantarbetartillgången synas i regel avse förhållandena under november månad, sålunda tiden omedelbart efter höstflyttningen.

I efterföljande *tab. 1* lämnas för riket i dess helhet en sammanställning av de sammanfattningstal rörande arbetartillgången vid jordbruket, som i den årliga lantarbetarstatistiken offentliggjorts för åren 1913 och 1916—1927, tillika med en preliminär bearbetning av motsvarande uppgifter för år 1928. Tabellen utvisar, att år 1913 från två tredjedelar av socknarna uppgivits så stor tillgång på jordbruksarbetare, att förhandenvarande behov fylldes eller t. o. m. överskott uppkom, medan inom en tredjedel av kommunerna en större eller mindre brist på jordbruksarbetare gjorde sig gällande. Krigsutbrottet medförde häruti åtskilliga förändringar. Under den industriella högkonjunkturen åren 1916 och 1917 rapporterades sålunda brist på lantarbetare i hälften resp. två femtedelar av de uppgiftslämnande kommunerna. I samma mån som industriens behov av arbetskraft åter minskades, ökades arbetartillgången inom jordbruket, och åren 1918—1920 synes arbetsmarknaden gestaltat sig på ungefär samma sätt som åren närmast före krigsutbrottet. Arbetslöshetskrisen 1921 medförde ett tvärt omslag på jordbrukets arbetsmarknad, ty allt

Tab. 1. Tillgången på lantarbetare åren 1913—1928.

	1913	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928[1]
Antal redovisade socknar	2 158	2 149	2 174	2 138	2 154	2 074	2 047	2 112	2 115	2 100	2 132	2 093	2 011	1 640
Därav (i %) socknar med														
god tillgång . .	5·0	2·7	4·0	4·8	6·5	9·0	47·9	47·7	33·4	31·3	37·9	46·8	44·0	42·0
tillräcklig tillgång	61·9	45·0	52·1	60·1	60·4	64·1	47·7	48·7	60·2	63·5	58·2	51·0	53·2	54·9
otillräcklig »	33·1	52·3	43·9	35·1	33·1	26·9	4·4	3·6	6·4	5·2	3·9	2·2	2·8	3·1

sedan dess ha 95 % och däröver av de redovisade landskommunerna kunnat rapportera tillräcklig (eller god) arbetartillgång, och den tidigare så allmänna bristen på lantarbetare reducerats till en undantagsföreteelse. I slutet av år 1928 uppgåvo sig sålunda 96·9 % av de 1 640 landskommuner, från vilka uppgifter inkommit, ha tillräcklig (eller god) arbetartillgång och allenast 3·1 % otillräcklig sådan.

Den genomgripande förändring, som under de senaste åren gjort sig gällande å jordbrukets arbetsmarknad, har medfört, att arbetslöshetsproblemet blivit av betydelse jämväl för jordbruksnäringens vidkommande. För att belysa detta spörsmål ur de arbetssökandes synpunkt och vinna närmare kunskap om, huruvida arbetsbrist i större utsträckning gjort sig gällande inom jordbruket, har sedan år 1926 i frågeformuläret eftersports, huruvida arbetslöshet förekom i större utsträckning bland manliga lantarbetare, som önskade årstjänst, samt om brist rådde på tillfälliga arbetsförtjänster inom lant- och skogsarbete. En sammanställning av de erhållna svaren härpå lämnas länsvis i *tab. 2*, vari även införts motsvarande siffror för år 1927.

Tabellen synes utvisa, att arbetslösheten inom jordbruket varit något mindre under år 1928 än under år 1927. Vad arbetslöshetens lokala fördelning beträffar giva emellertid uppgifterna för de nämnda åren i huvudsak samma bild, nämligen att de största svårigheterna att erhålla arbete inom jordbruket skulle föreligga i Bergslagen och i övre Norrland.

För att ytterligare belysa läget på jordbrukets arbetsmarknad hade uti det hösten 1928 utsända formuläret införts en ny fråga, nämligen huruvida svårigheter att bereda ungdomen arbete och anställning inom jordbruket eller inom andra näringsgrenar hade medfört, att arbetskraften inom jordbruket å orten kunde anses vara väl stor i förhållande till behovet. Av de 1 583 landskommuner (89·2 % av samtliga), som besvarat frågan, ha 164 eller 10·4 % lämnat jakande svar. Härvid bör emellertid beaktas, att angivna procenttal sannolikt skulle ställt sig icke obetydligt lägre, om uppgifter förelegat från den tredjedel av samtliga socknar, varifrån nu saknas mera bestämda upplysningar i förevarande avseende, merendels antagligen av det skälet, att företeelsen i fråga där varit tämligen okänd. — Från åtskilliga håll betonas, att det är mycket svårt att bestämt avgöra, huruvida arbetskraften

[1] Preliminära siffror.

Tab. 2. Arbetslöshet bland manliga lantarbetare inom olika län år 1928 enligt kommunalstämmoordförandenas uppgifter.

Antal socknar (absolut och i % av samtliga, som lämnat uppgift i resp. avseenden), varifrån uppgivits, att arbetslöshet förekommit i större utsträckning bland manliga lantarbetare, som önskat

		årstjänst (tjänsteåret 1928/9)		tillfälligt lant- o. skogsarbete under sommaren		tillfälligt lant- o. skogsarbete under vintern	
		antal	%	antal	%	antal	%
Stockholms	län	2	3·6	2	3·3	3	4·9
Uppsala	»	1	1·9	—	—	1	1·9
Södermanlands	»	2	3·7	—	—	3	4·9
Östergötlands	»	4	4·2	5	4·9	16	15·8
Jönköpings	»	—	—	1	1·1	3	3·5
Kronobergs	»	—	—	2	3·9	2	3·9
Kalmar	»	—	—	1	1·4	2	2·8
Gotlands	»	—	—	—	—	2	3·1
Blekinge	»	—	—	1	5·6	1	5·6
Kristianstads	»	—	—	2	2 0	10	10·1
Malmöhus	»	2	1·3	4	2·4	21	12·4
Hallands	»	—	—	—	—	1	1·6
Göteborgs o. Bohus	»	—	—	—	—	1	2·0
Älvsborgs	»	2	1·5	2	1·3	7	4·6
Skaraborgs	»	—	—	1	0·5	8	4·3
Värmlands	»	2	4·9	7	13·0	9	16·4
Örebro	län	2	5·3	4	10·0	9	23·1
Västmanlands	»	2	5·3	3	7·7	8	20·5
Kopparbergs	»	2	8·3	3	10·3	9	30·0
Gävleborgs	»	1	3·3	4	12·5	6	17·6
Västernorrlands	»	—	—	2	6·1	3	9·1
Jämtlands	»	—	—	3	8·3	5	12·8
Västerbottens	»	—	—	2	10·5	5	26·3
Norrbottens	»	3	21·4	2	16·7	8	61·5
Hela riket år 1928		**25**	**1·8**	**51**	**3·2**	**143**	**9·0**
» » » 1927		48	2·4	77	3·9	232	12·6
Därav i:							
jordbrukssocknar år 1928		12	1·1	24	1·9	87	6·9
» » 1927		29	1·8	41	2·6	165	11·2
övriga socknar år 1928		13	4·5	27	8·4	56	17·6
» » » 1927		19	4·7	36	9·1	67	18·5

inom jordbruket kan anses vara väl stor i förhållande till behovet. Visserligen sysselsättes i regel inom jordbruket numera ett mindre antal arbetare per arealenhet än för något tiotal år sedan, men det är ofta vanskligt att bedöma, i vad mån detta beror på rationaliserade arbetsmetoder och i vilken utsträckning det sammanhänger med lantbrukarnas oförmåga att under nuvarande tryckta konjunkturer anställa och avlöna erforderlig arbetskraft.

Hur de jakande svaren fördela sig på de olika länen framgår av sammanställningen å nästa sida.

Såsom tablån utvisar, är det egentligen i mälarlandskapen samt i Bergslagen och Norrland, som en viss »uppdämning» av ungdomlig arbetskraft ansetts äga rum inom jordbrukarhemmen på grund av svårigheten att bereda ungdomen arbete inom jordbruket eller inom andra näringar. Sistnämnda förhållande är tydligen huvudanledningen till, att företeelsen i fråga gjort sig märkbar mindre i rena jordbrukssocknar än i mera industrialiserade landskommuner.

Socknar, varifrån uppgivits, att överskott på viss arbetskraft förekommit hösten 1928.

	Antal	%		Antal	%
Stockholms län	9	14·0	Skaraborgs län	10	5·4
Uppsala »	6	11·8	Värmlands »	10	18·5
Södermanlands »	11	17·2	Örebro »	6	15·4
Östergötlands »	14	14·2	Västmanlands »	13	32·5
Jönköpings »	7	8·2	Kopparbergs »	11	36·7
Kronobergs »	3	7·1	Gävleborgs »	9	27·3
Kalmar »	1	1·4	Västernorrlands »	7	20·6
Gotlands »	3	4·4	Jämtlands »	11	33·3
Blekinge »	2	10·5	Västerbottens »	6	31·6
Kristianstads »	5	5·1	Norrbottens »	5	31·3
Malmöhus »	4	2·3	Hela riket	164	10·4
Hallands »	1	1·5			
Göteborgs o. Bohus »	3	6·1	Därav i: jordbrukssocknar	103	8·1
Älvsborgs »	7	4·7	övriga socknar	61	19·4

Beträffande upplysningar rörande här ifrågavarande spörsmål, som i övrigt meddelats å frågeformulären, må meddelas följande. Från ett femtiotal i tablån icke medtagna socknar har uppgivits, att överflöd på arbetskraft egentligen endast förekommit under vintern eller efter skördens avslutande, innan skogsarbetet börjar. På en del orter har man funnit, att de ungdomar, som i början av året äro bundna av undervisning i fortsättningsskolan, ha svårt att få platser under vinterhalvåret. Såsom orsak till överskott på arbetskraft inom jordbruksbefolkningen å vissa orter anges ej sällan, att de större gårdarnas arbetsstyrkor på grund av det ogynnsamma konjunkturläget inom jordbruket måst inskränkas till det minsta möjliga. Å andra sidan klagas det rätt allmänt över svårigheten att få lämpligt folk icke blott till kreatursskötsel, mjölkning och andra speciella jordbrukssysslor utan till jordbruksarbete överhuvud. Industrien med dess kortare arbetstid och högre arbetsförtjänster uppges dra ungdomens håg och intresse till sig, även där mycket begränsade möjligheter finnas att för närvarande erhålla dylikt arbete. På en del håll säges sålunda den situationen ha uppstått, att vuxna hemmasöner gå tämligen sysslolösa hos föräldrarna i avvaktan på lämpligt arbetstillfälle inom industrien, ehuru det på orten t. o. m. kan råda brist på jordbruksarbetare.

Arbetslön. I de efterföljande tabellerna *3* och *4* meddelas resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande de kontanta arbetslönerna inom jordbruket år 1928. Beträffande uppgifternas räckvidd må anmärkas, att de avse kalenderåret 1928, men torde de för de årsanställda arbetarnas vidkommande närmast vara tillämpliga på tjänsteåret 1928—29.

I tab. 3 återgivas för de viktigaste lantarbetarkategorierna beräknade riksmedeltal beträffande kontantlönerna år 1928, sammanställda med motsvarande medeltal för åren 1913 samt 1920 och 1927, varjämte beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1913—28.

Tab. 8. Lantarbetarnas kontantlöner åren 1913—1928.

Lantarbetargrupper	Medeltal, kr.				Löneökning (+) eller lönesänkning (−) i %			
	1913	1920	1927	1928[1]	1913—1920	1920—1928	1927—1928	1913—1928
Tjänstefolk.								
Manliga tjänare . . årslön	326	1 075	560	559	+ 229·8	− 48·0	− 0·2	+ 71·5
Kvinnliga » . . »	197	661	423	424	+ 235·5	− 35·9	+ 0·2	+ 115·2
Statare.								
Körkarlar . . . . årslön	329	1 047	624	627	+ 218·2	− 40·1	+ 0·5	+ 90·6
Kreatursskötare . . »	375	1 158	720	721	+ 208·8	− 37·7	+ 0·1	+ 92·3
Tillfälliga daglönare.								
Manliga:								
i egen kost sommardaglön	2·97	9·37	4·71	4·72	+ 215·5	− 49·6	+ 0·2	+ 58·9
i egen kost vinterdaglön	2·19	7·20	3·70	3·72	+ 228·8	− 48·3	+ 0·5	+ 69·9
i arbetsgivares kost sommardaglön	2·05	6·41	3·31	3·32	+ 212·7	− 48·2	+ 0·3	+ 62·0
i arbetsgivares kost vinterdaglön	1·43	4·71	2·48	2·49	+ 229·4	− 47·1	+ 0·4	+ 74·1
Kvinnliga:								
i egen kost sommardaglön	1·77	5·62	3·23	3·25	+ 217·5	− 42·2	+ 0·6	+ 83·6
i egen kost vinterdaglön	1·34	4·30	2·55	2·56	+ 220·9	− 40·5	+ 0·4	+ 91·0
i arbetsgivares kost sommardaglön	1·21	3·72	2·30	2·31	+ 207·4	− 37·9	+ 0·4	+ 90·9
i arbetsgivares kost vinterdaglön	0·89	2·79	1·74	1·77	+ 213·5	− 36·6	+ 1·7	+ 98·9

Lönestegringen inom jordbruket nådde sin höjdpunkt år 1920, då kontantlönerna synas ha legat i genomsnitt omkring 220 % över 1913 års nivå. De tre följande åren medförde en lönereduktion av 40—50 % från nämnda topplöner. Under åren 1924—27 synes dock nedgången ha upphört och efterträtts av en stabilisering av lönenivån, vilken att döma av de för år 1928 framräknade preliminära genomsnittslönerna fortfarit jämväl under detta år.

I förhållande till 1913 års löneläge företer år 1928 en höjning, som synes kunna uppskattas till i genomsnitt 75 à 80 %. I fråga om de olika arbetarkategorierna uppvisar dock denna uppgång rätt stora variationer, huvudsakligen beroende på, att de senare årens löneförändringar icke skett fullt likformigt. Löneökningen har härigenom blivit starkare å ena sidan för kvinnliga än för manliga arbetare, å den andra för årsanställda arbetare än för daglönare.

Den genomsnittliga lönenivån har tidigare varit mycket växlande i olika trakter av landet. En viss utjämning och normalisering har emellertid ägt rum genom de kollektivavtal rörande löneförhållandena, som sedan tjänsteåret 1919—1920 årligen plägat ingås mellan arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer och vilka i stor utsträckning äro normerande för lönesättningen, särskilt i östra och södra Sverige, där organisationsväsendet inom jordbruket vunnit sin största utbredning. Med avseende på tjänsteåret 1928—1929 innebar dock avtalsregleringen allenast en prolongering av de för föregående tjänsteår gällande lokalavtalen. Enligt dessa utgjorde den kon-

[1] Preliminära siffror.

Tab. 4. Lantarbetarnas kontantlöner åren 1927 och 1928 inom olika landsdelar.

Lantarbetargrupper	Östra Sverige			Småland och öarna			Södra Sverige			Västra Sverige			Norra Sverige		
	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. -sänkning (−) i %	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. -sänkning (−) i %	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. -sänkning (−) i %	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. -sänkning (−) i %	Medeltal, kr.		Löneökning (+) el. -sänkning (−) i %
	1927	1928		1927	1928		1927	1928		1927	1928		1927	1928	
Tjänstefolk.															
Manliga, årslön .	557	554	− 0·5	547	549	+ 0·4	583	589	+ 1·0	531	527	− 0·8	641	638	− 0·5
Kvinnliga, » .	461	459	− 0·4	419	421	+ 0·5	446	450	+ 0·9	407	408	+ 0·2	368	363	− 1·4
Statare.															
Körkarlar, årslön	627	631	+ 0·6	607	606	− 0·2	634	640	+ 0·9	621	623	+ 0·3	—	—	—
Kreatursskötare, »	742	743	+ 0·1	697	698	+ 0·1	706	708	+ 0·3	719	719	± 0·0	—	—	—
Tillfälliga daglönare.															
Manliga:															
i egen kost															
sommardaglön	4·70	4·73	+ 0·6	4·53	4·57	+ 0·9	4·55	4·58	+ 0·7	4·50	4·52	+ 0·4	5·79	5·79	± 0·0
vinterdaglön .	3·64	3·67	+ 0·8	3·49	3·54	+ 1·4	3·64	3·67	+ 0·8	3·48	3·49	+ 0·3	4·78	4·81	+ 0·6
i arbetsg. kost															
sommardaglön	3·35	3·34	− 0·3	3·14	3·18	+ 1·3	3·30	3·33	+ 0·9	3·12	3·18	+ 0·3	4·06	4·09	+ 0·7
vinterdaglön .	2·50	2·51	+ 0·4	2·29	2·34	+ 2·2	2·54	2·58	+ 1·6	2·30	2·29	− 0·4	3·19	3·18	− 0·3
Kvinnliga:															
i egen kost															
sommardaglön	3·22	3·23	+ 0·3	3·12	3·13	+ 0·3	3·12	3·14	+ 0·6	3·29	3·32	+ 0·9	3·47	3·46	− 0·3
vinterdaglön .	2·56	2·57	+ 0·4	2·41	2·45	+ 1·7	2·49	2·49	± 0·0	2·53	2·54	+ 0·4	2·90	2·84	− 2·1
i arbetsg. kost															
sommardaglön	2·38	2·39	+ 0·4	2·15	2·18	+ 1·4	2·28	2·30	+ 0·9	2·31	2·34	+ 1·3	2·38	2·36	− 0·8
vinterdaglön .	1·82	1·86	+ 2·2	1·60	1·64	+ 2·5	1·77	1·81	+ 2·3	1·69	1·73	+ 2·4	1·89	1·89	± 0·0

tanta årslönen i Uppland för manlig tjänare i husbondens kost lägst 585 kr., för statavlönad körkarl 640 kr. och för statavlönad kreatursskötare 710 kr. I Bergslagen äro de kontanta årslönerna för nyssnämnda kategorier fastställda till resp. 600, 650 och 720 kr., i Västmanland[1] till resp. 590, 640 och 710 kr. samt i övriga delar av södra och mellersta Sverige, där kollektivavtal gälla, till resp. 575, 630 och 700 kr. Timlönerna inom samtliga avtalsområden utgöra för dagsverkare utan naturaförmåner i Bergslagen 50 öre, i Västmanland 48 öre samt inom övriga distrikt 45 öre. I Uppland betalas dock 47 öre å egendomar, där timlönen är huvudlöneform.

För belysning av huru löneförhållandena faktiskt gestalta sig i olika trakter, återgivas i tab. 4 för fem större landsdelar genomsnittliga lönesiffror avseende åren 1927 och 1928, varjämte förändringarna i lönenivån under år 1928 i förhållande till närmast föregående år åskådliggöras genom procenttal.

[1] Dessa avtalslöner gälla även i Älvsborgs län.

Såsom av tab. 4 framgår, är lönenivån nu liksom förut högst i norra Sverige utom beträffande tjänarinnor, vilkas löner sedan gammalt här plägat vara de lägsta i riket. Inom denna landsdel synas sedan fjolåret lönerna ha sänkts något för tjänstefolk och kvinnliga daglönare. Eljest framträder här liksom inom övriga landsdelar övervägande en tendens till löneökning. Likväl är denna alltför svag för att kunna rubba det allmänna intryck statistiken ger av en i stort sett oförändrad lönenivå inom jordbruket.

För de lantarbetargrupper, vilkas avlöning till stor del utgår in natura, beror totalavlöningens storlek i väsentlig grad på naturaförmånernas värde. Även härom lämna primäruppgifterna upplysning, men ha ännu ej hunnit bearbetas ur denna synpunkt. En antydan om naturaförmånernas värde kan emellertid erhållas genom beräkning av skillnaden mellan daglön i egen och arbetsgivarens kost. År 1913 uppgick denna skillnad beträffande manliga arbetares sommardaglön till 0·92 kr. men steg under de följande åren oavbrutet t. o. m. 1920, då densamma utgjorde 2·96 kr. År 1927 hade kostvärdet sjunkit till 1·39 kr. och för 1928 till 1·40 kr., motsvarande 47 % av värdet, när prisnivån låg som högst. I fråga om manliga arbetares vinterdaglön utgjorde differensen 1·19 kr. år 1927 och 1·23 kr. år 1928 (sänkning från 1920: 51 %). Beträffande kvinnliga arbetare blir kostens värde 1927 och 1928 resp. 0·92 och 0·94 kr. (sänkning från 1920: 51 %) för sommardaglönen samt resp. 0·79 och 0·79 kr. (sänkning från 1920: 48 %) för vinterdaglönen.

Arbetsinställelser i trots av tvångsskiljedom.

Svårigheterna att mot de berörda parternas vilja genomdriva en tvångsskiljedom i en intressetvist ha under år 1928 blivit på ett mycket påtagligt sätt illustrerade genom omfattande arbetskonflikter i tre av de länder, som genomfört en lagstiftning av detta slag, Norge, Australien och Tyskland. I de båda förstnämnda länderna är det arbetarna, som gripit till strejkvapnet mot en för dem ofördelaktig skiljedom; i Tyskland däremot är det åtminstone i det mest uppmärksammade fallet arbetsgivarna, som trotsat samhällets maktbud rörande arbetsvillkoren. Det vore dock säkerligen förhastat att härav draga några mera bestämda slutsatser rörande arbetsgivar- och arbetarorganisationernas principiella inställning gentemot skiljedomslagstiftningen i de olika länderna. I samtliga fallen är det nämligen, såsom naturligt torde vara, den genom skiljedomen förlorande parten, som kastat stridshandsken. Att motparten i denna speciella situation mer eller mindre indignerat pläderat för hävdandet av samhällets auktoritet, får knappast tagas såsom ett bevis för, att samma part vid ett annat tillfälle, då utslaget ginge i en för honom ogynnsam riktning, skulle visa någon större entusiasm för skiljedomsinstitutet.

Händelseförloppet vid de åsyftade konflikterna kan i korthet återgivas sålunda.

De norska byggnadsarbetar- och typografkonflikterna.

I Norge förelåg på våren 1928 fråga om nya avtal för bl. a. byggnadsyrkena och en del andra hantverksfack. Under hänvisning till de föregående år genomförda lönesänkningarna inom storindustrien och senare inträffad nedgång i levnadskostnaderna hade man å arbetsgivarsidan påyrkat avsevärda lönenedsättningar, i allmänhet motsvarande 17 % av gällande löner. Då förhandlingarna mellan parterna och den därpå följande medlingsproceduren icke ledde till något resultat, beslöt regeringen, att tvisterna inom byggnadsfacken och typografyrket samt vid skrädderierna i Oslo skulle hänskjutas till skiljedom jämlikt 1927 års provisoriska lag.[1] Arbetarna fogade sig häri så till vida, att de berörda fackorganisationerna — i motsats mot vad vid 1927 års skiljedomsförhandlingar varit fallet — genom ombud inställde sig för skiljedomstolen och där utförde sin talan. Sedan domstolen fällt sitt utslag, gående ut på i genomsnitt 12 % lönenedsättning, förklarades emellertid från byggnadsarbetarnas sida, att arbetet komme att nedläggas, därest arbetsgivarna tillämpade de reducerade prislistorna. På framställning av skiljedomstolens ordförande lät arbetsgivarföreningen sina medlemmar uppskjuta lönenedsättningens genomförande på ett par veckor för att bereda fackföreningarnas ansvariga ledning — förbundsstyrelserna och i sista hand landsorganisationen — tillfälle att behandla konfliktsituationen och eventuellt använda sitt inflytande för att förhindra olagliga arbetsinställelser. Sedan emellertid fackföreningarna vid förda förhandlingar vidhållit sitt beslut, lät arbetsgivarföreningen lönenedsättningen träda i kraft den 25 maj, och som omedelbar följd därav nedlades arbetet av såväl byggnadsarbetarna som typograferna.

Den ställning de båda fackliga centralorganisationerna intogo till konflikten kan närmast betecknas som p a s s i v. Arbetarnas landsorganisation utsände ett par

[1] Soc. Medd. årg. 1927, sid. 748.

dagar före arbetsnedläggelsen en offentlig vädjan till de berörda fackföreningarna att avhålla sina medlemmar från olagliga handlingar — en åtgärd, som väl av alla parter uppfattades endast som ett försök att skydda organisationen från rättslig medansvarighet för konflikten. Arbetsgivarföreningen, som, efter vad vid skiljedomslagens genomdrivande betygats, i princip ogillade denna form för lönereglering lika mycket som arbetarna, ställde sig på den ståndpunkt, att det nu närmast vore regeringens sak att hävda samhällets auktoritet gentemot de strejkande. Först sedan strejken pågått ungefär en månad och arbetarna förmått en hel del oorganiserade arbetsgivare att ingå avtal på förmånligare villkor, än vad i skiljedomen fastställts, uttog arbetsgivarföreningen stämning å de i konflikten inblandade arbetarorganisationerna med yrkande om skadestånd för de olagliga arbetsinställelserna.

I tydligt medvetande om att någon verklig lösning av konflikten ej kunde vinnas på processuell väg, hade man emellertid under tiden fortsatt de direkta förhandlingarna, och i fråga om typograferna uppnåddes redan före rättsförhandlingarnas början enighet om ett nytt avtal, som i åtskilliga punkter innebar avvikelser från vad i skiljedomen fastställts. Sålunda bestämdes, att den föreskrivna lönenedsättningen skulle genomföras i två etapper med 8 % omedelbart och 4 % den 1 januari 1929. Avtalets giltighetstid, som av skiljedomstolen satts till ett år, förlängdes till två år, men med rätt för parterna att i maj 1929 begära omreglering av lönerna enligt då gällande levnadskostnadsindex. Som en konsekvens av uppgörelsen återtogs stämningen, i vad typograforganisationerna angick.

I fråga om byggnadsarbetarna fullföljdes däremot målet inför arbetsrätten. Vid rättsförhandlingarna hävdades från fackorganisationernas sida, att organisationerna icke vore ansvariga för arbetsnedläggelsen, som beslutats av de lokala föreningarna mot centralledningens vilja. De understöd, som kommit de strejkande till del, hade icke heller härrört från organisationernas kassor. Arbetsgivarnas ombud anförde å sin sida, att det närmast bort vara statens sak i förevarande konflikt hävda lagens efterlevnad. Arbetsgivarföreningen, som aldrig gillat den gällande lagstiftningen, hade inträtt som part först sedan det visat sig, att statsmakten vore ur stånd att effektivt skydda de organiserade arbetsgivarna mot förluster på grund av den olagliga strejken. Vad man med ett fällande utslag ville vinna var tydligen främst att få fackorganisationernas medansvarighet fastslagen och därmed få laglig rätt att möta strejken med lockout.

Såsom förhållandena nu lågo, funno sig emellertid arbetsrättens ledamöter böra försöka få konflikten löst på ett mera effektivt sätt än som kunde ske genom ett rättsligt utslag. I sådant syfte riktades en hemställan till parterna att under rättens ledning ingå i förhandling om en fredlig uppgörelse, och en sådan åvägabragtes också efter i huvudsak samma linjer som inom typografyrket. Sålunda utsträcktes avtalstiden till den 1 april 1930, varemot överenskoms, att den omedelbara lönenedsättningen endast skulle utgöra 8 %.[1] De 4 %, varmed lönerna enligt skiljedomen ytterligare borde sänkas, skulle avdragas först efter den 15 maj 1929, med rätt för båda parterna att vid nämnda tidpunkt påfordra ny lönereglering, därest då gällande levnadskostnadsindex därtill gåve anledning.

Sedan uppgörelsen godkänts av båda parterna, återupptogs arbetet måndagen den 23 juli efter åtta veckors arbetsinställelse. Konfliktens efterspel — frånsett de konsekvenser densamma kan komma att få med hänsyn till skiljedomslagens prolongation efter den 1 augusti 1929 — inskränkte sig sedan till en massprocess mot personer, som lämnat de strejkande ekonomiskt understöd och därför enligt skiljedomslagen gjort sig förfallna till ansvar. Bl. a. hade samtliga arbetarpartiets representanter i stortinget i demonstrationssyfte lämnat en krona vardera till sådant understöd.

[1] För murarfacket, vars löner enligt skiljedom skulle sänkas med 15 %, fastställdes motsvarande belopp till 10 %.

Hamnarbetarstrejken i Australien.

I Australien är det, liksom åtskilliga gånger förut, hamnarbetarna, som satt skiljedomsväsendet på ett hårt prov. Den på hösten 1928 utkämpade konflikten fick på ett speciellt sätt prägel av en mot tvångsskiljedomen riktad stridsåtgärd därigenom, att arbetsinställelsen igångsattes nästan omedelbart efter det förbundsparlamentet antagit vissa ändringar i medlings- och skiljedomslagen, avseende att tillförsäkra samhället starkare maktmedel mot en tredskande part. De nya bestämmelserna, som trädde i kraft den 13 augusti 1928, innefattade bl. a. skärpta straff för olaglig strejk eller lockout, förbud mot bojkott eller andra åtgärder med syfte att hindra genomförandet att ett skiljedomsutslag samt skyldighet för organisation att bära ansvar för funktionärers och medlemmars åtgöranden, så länge sagda personer tillhörde organisationen. Vidare fastställdes skyldighet för arbetsgivar- eller arbetarorganisation att vid fattande av beslut, som stode i samband med en arbetskonflikt, använda sluten omröstning, så snart minst tio medlemmar så fordrade, samt rätt för skiljedomstolen att vid behov förordna någon av sina funktionärer att kontrollera anordningarna vid sådan omröstning. Slutligen inrymdes åt skiljedomstolen befogenhet att på den angripna partens begäran förklara viss arbetsinställelse olaglig, varmed skulle följa rätt för ifrågavarande part att utan hinder av gällande avtal företaga erforderliga motåtgärder.

De nämnda lagändringarna hade energiskt bekämpats av arbetarpartiet, och det torde ha varit i förkänning av att man från detta håll hade att vänta motstånd mot lagstiftningens praktiska tillämpning, som skiljedomstolens ordförande vid avkunnandet av sitt utslag i en vid samma tidpunkt aktuell avtalstvist inom stuveriyrket riktade en vädjan till arbetsgivarna att med alla medel hävda skiljedomens efterlevnad. Tvisten gällde i förevarande fall ordningen för arbetares uttagande till fartygen. Från fackföreningarnas sida hade yrkats, att dylik uttagning skulle äga rum endast en gång om dagen och att den arbetare, som på morgonen erhållit sysselsättning, sålunda skulle vara garanterad full dagsinkomst, medan redarna önskade upprepa uttagningsproceduren efter middagsrasten. Skiljedomstolen fastställde denna senare anordning.

Som svar på detta utslag beslöt hamnarbetarförbundet allmän arbetsnedläggelse den 10 september 1928, en ur näringslivets synpunkt ytterst olämplig tidpunkt, enär exporten av Australiens viktigaste stapelartiklar just då står inför sin högsäsong. Sedan skiljedomstolen på redarnas begäran förklarat strejken olaglig och förbundsregeringen inför parlamentet deklarerat sin avsikt att med alla medel skydda de arbetsvilliga, fann sig emellertid förbundet föranlåtet att redan den 15 september för sin del häva arbetsinställelsen. Arbetarna skulle i stället försöka göra skiljedomens tillämpning ineffektiv genom att endast en gång på dagen anmäla sig till arbete. På åtskilliga platser vägrade arbetarna dock att följa förbundets direktiv och fortsatte strejken. Arbetsgivarna å sin sida mötte angreppen med att anställa oorganiserad arbetskraft under skydd av polis och borgerliga skyddskårer. Ett tidigare skiljedomsutslag, varigenom de organiserade arbetarna tillerkänts företräde till arbete i hamnarna, annullerades av skiljedomstolen, och samtidigt genomdrevs i parlamentet i största hast en ny lag, varigenom regeringen bemyndigades att i händelse av arbetskonflikt genomföra särskilda undantagsbestämmelser för arbetet i hamnarna. Enligt dessa bestämmelser skulle för lossning och lastning av fartyg i Australiens hamnar få användas endast arbetare, som vore försedd med en av myndigheterna utfärdad l i c e n s, vilken kunde omedelbart indragas i fall av avtalsbrott eller lagöverträdelse. Däremot skulle licensinnehavare åtnjuta särskilt skydd mot repressalier såväl under den tid konflikt påginge som efteråt.

Den bristande sammanhållning, som framträtt å arbetarsidan redan då det gällde

strejkens hävande, trädde i dagen också när fråga blev om att taga ställning till den nya lagstiftningen, vilken skulle träda i kraft den 1 oktober 1928. På en del platser beslöts, att samtliga organiserade hamnarbetare omedelbart skulle anmäla sig som licenssökande för att på så sätt så långt möjligt betaga myndigheterna anledning att licensiera några oorganiserade. Å andra platser åter sökte man driva obstruktion mot den nya ordningen. Efter åtskilliga slitningar och sedan det visat sig, att inga andra arbetargrupper ville genom sympatistrejk stödja hamnarbetarnas fortsatta strid, uppgavs dock motståndet, och vid mitten av oktober var arbetet åter i gång i alla australiska hamnar.

Till det yttre slutade denna konflikt sålunda med ett nederlag för den olagliga arbetsinställelsens upphovsmän, men tydligt är, att utgången dock icke kan registreras som någon seger för skiljedomsväsendet i och för sig. Snarare torde det vara omtanken om lagstiftningens och statsmaktens auktoritet, som drivit arbetsgivarna och parlamentsmajoriteten att så energiskt bekämpa de trotsande hamnarbetarna. Att fackföreningarna å andra sidan icke lika solidariskt fullföljde striden lär nog till stor del ha berott därpå, att den obligatoriska skiljedomens genomförande tidigare betraktats såsom ett arbetarklassens intresse och man därför kände en naturlig tvekan mot att öppet sabotera denna institution. En bidragande orsak torde också ha varit, att nyval till parlamentet skulle äga rum i november 1928 och att det då ur arbetarpartiets synpunkt tedde sig mera opportunt att på parlamentarisk väg bekämpa den nya lagstiftningen än att genom olagliga aktioner ge motståndarna vind i seglen. Att denna beräkning ej varit felaktig visade sig också, då arbetarpartiet vid valen erövrade ett tiotal nya mandat och därmed, från att förut endast ha besatt en tredjedel av platserna (25 av 75), nu kommit endast obetydligt efter den borgerliga majoriteten. Lägger man härtill, att det nog också på den borgerliga sidan råder stor tvekan i fråga om lämpligheten och möjligheten att i längden reglera arbetsförhållandena enligt det system, som för hamnarbetarfacket tillämpats, finnes anledning antaga, att 1928 års lagstiftning under den stundande parlamentssessionen skall komma att grundligt revideras.

Metallarbetarkonflikten i nordvästra Tyskland.

I Tyskland har man, formellt sett, icke på samma sätt som i Norge och Australien genomfört någon obligatorisk skiljedom i intressetvister. Faktiskt har emellertid ett likartat skiljedomsinstitut kommit till stånd genom medlingsväsendets påbyggnad med de för Tyskland säregna bestämmelserna om giltighetsförklaring av kollektivavtal. Genom sistnämnda bestämmelser har riksarbetsministern tillagts befogenhet att, när så anses påkallat av ekonomiska och sociala skäl, förklara ett av en förlikningskammare framlagt medlingsförslag bindande för båda parterna, även om dessa eller endera av dem vägrat antaga förslaget. Skillnaden mellan denna anordning och en formlig skiljedom blir huvudsakligen den, att en politiker i stället för en fackinstitution sättes till skiljedomare, en anordning, som knappast varit ägnad att minska betänkligheterna om en dylik tvångslagstiftning.

Det var en sådan, mot arbetsgivarnas vilja utfärdad giltighetsförklaring av ett förlikningsförslag, som gav upphov till den lagstridiga arbetsinställelsen i nordvästra Tyskland (Ruhrdistriktet) i november 1928. Konflikten hade föregåtts av i vanlig ordning förda förhandlingar, varvid någon uppgörelse dock ej kunnat komma till stånd. Ej heller i förlikningskammaren kunde arbetsgivarnas och arbetarnas representanter enas om ett gemensamt förslag, utan det blev till sist kammarens opartiske ordförande — förlikningsmannen — som fick diktera skiljedomen, gående ut på en löneförhöjning med 6 pf per timme för tidlönsarbetare och 2 pf för ackordsarbetare. Ehuru utslaget långt ifrån tillmötesgick de av arbetarna

framställda kraven — 15 pf förhöjning per timme — beslöto fackföreningarna att acceptera detsamma och hemställde, att skiljedomen måtte förklaras bindande. Detta bifölls också av riksarbetsministern.

Arbetsgivarna å andra sidan vidblevo sin under förhandlingarna hävdade ståndpunkt, att industrien vore ur stånd att bära några som helst löneförhöjningar, och protesterade mot frågans hänskjutande till riksarbetsministern, enär denne (Wissell) såsom socialdemokrat förutsattes vara partisk för arbetarna. Då giltighetsförklaringen likväl kom till stånd, beslöts fullständig driftsnedläggelse från den 1 november, den dag, då de nya lönevillkoren skulle träda i kraft. För att icke direkt framträda som lagtrotsare, undvek man emellertid att beteckna arbetsinställelsen som lockout. I stället användes beteckningen »Stillegungsaktion», och de berörda arbetarna — inalles 213 000 man — uppsades i föreskriven ordning från sina platser.

Genom detta förfaringssätt uppstod en ganska komplicerad situation med hänsyn till arbetarnas rätt till arbetslöshetsunderstöd. De utestängda arbetarna gjorde anspråk på dylikt understöd, under åberopande av den skedda uppsägningen. Ett bifall härtill skulle emellertid också ha inneburit ett godkännande av den från arbetsgivarsidan uppställda fiktionen, att någon formlig lockout ej förelåg och att arbetsgivarna sålunda icke gjort sig skyldiga till något rättsbrott. En till arbetsgivarnas organisation framställd direkt fråga, huruvida konflikt förelåge, hade besvarats med den något mångtydiga termen: »avsked i lockoutsyfte». Komplikationerna löstes på så sätt, att arbetarna förklarades invecklade i lockout och till följd därav icke berättigade till arbetslöshetshjälp, men samtidigt framlades förslag i riksdagen, att de utestängda på grund av föreliggande förhållanden skulle beredas ett extraordinärt understöd. Förutom socialdemokraterna inträdde för denna lösning i första hand centrumpartiet, som genom den i Ruhr starkt utvecklade katolska fackföreningsrörelsen var direkt intresserat i konflikten. Omtanken om statsmaktens prestige föranledde även de borgerliga vänsterpartierna att ansluta sig till samma linje, sedan vissa meningsskiljaktigheter i detaljfrågor bilagts på så sätt, att de anvisade medlen — 20 miljoner mark — anslagits i form av lån till resp. kommuner och preussiska regeringen fått fullmakt att utfärda närmare bestämmelser för understödsverksamheten. Tysknationella partiet markerade sina betänkligheter mot den uppseendeväckande åtgärden genom att vid frågans avgörande nedlägga sina röster, och endast de båda ytterlighetspartierna — kommunister och nationalsocialister — röstade emot vid det slutliga avgörandet (den 17 november).

Under tiden hade man emellertid å arbetsgivarsidan igångsatt en aktion för att skaffa en formell rättsgrund för det fortsatta motståndet mot skiljedomen. Denna överklagades nämligen hos vederbörande arbetsdomstol (Duisburg) som dels tillkommen i olaga ordning, dels ur materiell synpunkt ohållbar såsom stridande mot ett gällande huvudavtal (Mantelvertrag). Vad den förra frågan beträffar, anfördes, att bakom skiljedomen icke stått någon majoritet inom förlikningskammaren, utan endast kammarens ordförande. Den bristande överensstämmelsen med huvudavtalet åter skulle bestå däruti, att en i nämnda avtal fastställd proportion mellan tid- och ackordslöner rubbats genom de i skiljedomen föreskrivna ändringarna i lönesatserna.

Den av arbetsgivarna förda argumenteringen godtogs i första instansen av den lokala arbetsdomstolen. Den likaledes i Duisburg residerande landsarbetsdomstolen, till vilken arbetarna omedelbart vädjat, upphävde åter underrättens dom under motivering, att vid omröstning inom en förlikningskammare måste tillämpas samma regler som inom en kollegial domstol och att alltså ordförandens votum, som inneburit en kompromiss mellan de övriga ledamöternas skiljaktiga meningar, måste anses gälla som kammarens beslut. Då skiljedomen sålunda vore i laga ordning

tillkommen, förklarade sig landsarbetsdomstolen sakna befogenhet att gå in på någon prövning av frågan om domens materiella innehåll.

Enligt den gällande tyska arbetsfredslagstiftningen återstod nu för arbetsgivarna såsom en sista åtgärd att draga saken under riksarbetsdomstolens prövning.[1] Detta underläts naturligtvis icke heller. Emellertid syntes ingendera parten ha varit särskilt hågad att i avvaktan på det definitiva rättsliga avgörandet söka rida ut konflikten. Arbetsgivarnas ursprungliga beräkning att snart nog kunna svälta ut de utestängda hade tydligen korsats genom riksdagens beslut om understöd, och genom det sätt, varpå kommunerna engagerats som mellanhänder i denna understödsverksamhet, hade industrien all utsikt att efter hand få betala även denna del av krigskostnaderna i form av höjda kommunalskatter. Arbetarna å andra sidan måste taga med i räkningen ovissheten, huruvida riksdagen skulle vidhålla den inslagna understödspolitiken även i fortsättningen; den vid understödsbeslutets fattande icke avgjorda frågan om utbetalningsvillkoren kunde vid en förnyad prövning lätt rivas upp och föranleda en strömkantring inom den borgerliga majoriteten. Under dessa förhållanden ställde man sig på ingendera sidan avvisande, då regeringspresidenten i Düsseldorf åtog sig att som ordförande sammanföra parterna till direkta förhandlingar. Ett ögonblick såg det också ut, som på denna väg en uppgörelse skulle kunna komma till stånd. Sedan det visat sig omöjligt att uppnå enighet om de framställda medlingsförslagen, såg sig emellertid riksregeringen föranlåten att träda i spetsen för medlingsaktionen, trots de betänkligheter, som kunde hysas mot att man från detta håll inledde förhandlingar rörande en i strid mot gällande föreskrifter vidtagen arbetsinställelse. En motivering för att i viss mån lägga frågan på en annan bog hade man fått därigenom, att det inom metallindustrien gällande arbetstidsavtalet, som icke berörts av de föregående förhandlingarna, upphörde att gälla vid årsskiftet och att det följaktligen nu vore tillfälle att upptaga samtliga avtalsfrågor i ett sammanhang.

Regeringens förslag blev nu, att parterna, utan att avvakta riksarbetsdomstolens utslag, skulle förklara sig villiga att underkasta alla de föreliggande tvistefrågorna *frivillig skiljedom*. Till skiljedomare designerades riksinrikesministern Severing. Förslaget antogs omedelbart av arbetsgivarna och efter något längre tvekan jämväl av fackorganisationerna. Vad som övervunnit dessas motstånd mot kompromissen var säkerligen främst den omständigheten, att Severing liksom sin kollega riksarbetsministern tillhör det socialdemokratiska partiet och till och med tidigare varit metallarbetare, vadan han åtminstone icke kan misstänkas för partiskhet till arbetsgivarnas förmån. Sannolikt ha väl ej heller arbetsgivarna väntat sig så stor materiell vinst av den nya skiljedomen, utan torde man från detta håll ha sett den betydelsefullaste framgången däruti, att tilliten till den obligatoriska skiljedomens genomförbarhet onekligen tillfogats en svår stöt genom det inträffade. Med särskild tillfredsställelse har man också noterat, att den nye skiljedomaren, enligt vad i medlingsförslaget uttalats, skall ha att vid fullgörandet av sitt uppdrag särskilt taga hänsyn till industriens ekonomiska läge.

Efter det medlingsförslaget den 2 december 1928 godkänts av samtliga organisationer, återupptogs arbetet omedelbart, med tillämpande av förutvarande löner intill dess skiljedomen avkunnats.

Den 21 december förelåg Severings skiljedom, vilken utföll så, att lönerna för december månad skulle utgå enligt det tidigare utslaget, medan fr. o. m. januari 1929 vissa jämkningar skulle genomföras. För tidlönsarbetare skulle sålunda löneförhöjningen i lägsta löneklassen, som förut fastställts, utgöra 6 pf, medan tillägget för de högre klasserna skulle minskas, så att de högst avlönade arbetarna blott erhöllo 1 pf förhöjning; för de olika löneklasserna skulle timpenningen på så sätt komma

[1] För vinnande av ett snabbare avgörande kan i viktigare mål anlitas s. k. Sprungrevision, d. v. s. vädjan från underrätt direkt till riksarbetsdomstolen. Enligt uppgift hade arbetarna i förevarande fall av riksarbetsministern föreslagits att anlita denna utväg, men avböjt detta.

att utgöra lägst 67, högst 90 pf. För ackordsarbetare skulle lönesatserna så regleras, att genomsnittsinkomsten liksom tidigare komme att ligga 15 % över timpenningen i motsvarande löneklass. Härigenom bortfaller den av arbetsgivarna framförda anmärkningen, att skiljedomen rubbat den gällande proportionen mellan tid- och ackordslöner, och ackordsarbetarna, som utgöra huvudmassan av de i avtalet ingående arbetstagarna, komma i vissa fall till och med i en bättre ställning än enligt den tidigare skiljedomen. Slutligen innebar decemberutslaget också vissa förkortningar av arbetstiden, vilken fråga förut ej berörts av den anledningen, att det gällande arbetstidsavtalet utgått först den 1 november 1928.

Av de här refererade arbetskonflikterna fingo den norska och den tyska som synes en likartad utgång så till vida, att den tredskande parten — i ena fallet arbetarna, i det andra arbetsgivarna — lyckades tvinga statsmaktens representanter att slå in på förhandlingsvägen och sålunda till sist tillkämpade sig en uppgörelse vid sidan om den påtvingade skiljedomen. I Australien avgick lagen däremot med en principiell seger. Förklaringen till denna motsatta utgång torde, såsom i det föregående påpekats, åtminstone delvis ligga däruti, att sammanhållningen och beslutsamheten var betydligt sämre inom de australiska fackföreningarna än bland de norska arbetarna och de tyska arbetsgivarna. Detta i sin tur sammanhänger säkerligen därmed, att i Australien även å arbetarsidan förefunnits livliga och ännu ej helt försvunna sympatier för skiljedomstanken, medan i såväl Norge som Tyskland både arbetsgivare och arbetare redan tidigare hyst allvarliga principiella betänkligheter mot detta sätt att reglera intressetvister. I båda de sistnämnda länderna har sålunda den organisation, som i det aktuella fallet sett sig missgynnad av skiljedomen och beslutat trotsa densamma, haft att räkna med enig opinion bland medlemmarna, medan motsidan knappast känt någon större entusiasm inför själva principstriden, utan snarast velat överlämna åt regeringen att hävda lagens prestige och för egen del icke ställt sig alldeles avvisande mot en ur ekonomisk synpunkt godtagbar uppgörelse vid sidan av skiljedomen. Detta utesluter givetvis icke, att man samtidigt efter bästa förmåga utnyttjat det moraliska övertag man erhållit genom motpartens lagstridiga åtgöranden till att inför den allmänna opinionen stärka sin egen position och att man också av politiska hänsyn givit de för tillfället fungerande regeringarna ett visst stöd. Varken med den tyska eller den norska lagstiftningen kan det nämligen undgås, att regeringen — och därmed också de politiska partierna — engageras i uppkommande skiljedomsfrågor. I Tyskland sker detta som nämnts omedelbart genom att det är riksarbetsministern, som har avgörandet i fråga om en skiljedoms »giltighetsförklaring». I Norge åter inskränker sig regeringens befogenhet till att avgöra, när den obligatoriska skiljedomen skall tillgripas, men även detta avgörande kan, då endera parten bestämt motsätter sig skiljedomsproceduren, icke helt undgå att få karaktär av ett partitagande.

En omständighet, som ej heller får förbises, då det gäller att bedöma den skiljaktiga utgången av de här berörda arbetsstriderna, är att tvisten vid den australiska hamnarbetarstrejken närmast gällde en avtalsbestämmelse av reglementarisk natur, medan konflikterna i Norge och Tyskland rörde sig om rena lönefrågor, alltså det område, som under alla förhållanden är ömtåligast för ingripande från en utomstående myndighet.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Regeringsrättens utslag i fråga om grunder för meddelande av kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Regeringsrätten har den 4 oktober 1928 meddelat följande utslag på de besvär, borgarrådet Wictor Karlsson m. fl. anfört över överståthållarämbetets den 23 december 1927 meddelade utslag i fråga om av stadsfullmäktige i Stockholm fastställda grunder för meddelande av fattigvård åt oförvållat arbetslösa hjälpbehövande:

Enligt § 7 i kungörelsen den 7 juli 1922 angående statsbidrag till arbetslöshetshjälp (nr 419) har kommun, som ämnar börja verksamhet för beredande av arbetslöshetsunderstöd och önskar för sådant ändamål komma i åtnjutande av statsbidrag att, innan verksamheten begynnes, inhämta statens arbetslöshetskommissions medgivande därtill samt hos kommissionen göra ansökan om statsbidrag.

Under förmälan, att det under den stundande vintern icke syntes möjligt tillgodose förefintligt hjälpbehov åt oförvållat arbetslösa i Stockholm allenast genom anordnande av nödhjälpsarbeten, hemställde Stockholms stads arbetslöshetskommitté i skrivelse till arbetslöshetskommissionen den 6 oktober 1927 om medgivande att få med statsbidrag anordna kontant understödsverksamhet i Stockholm under förutsättning, att stadsfullmäktige komme att anvisa erforderligt anslag för ändamålet. Kommittén förutsatte därvid, att verksamheten skulle ordnas i enlighet med föreskrifterna i förenämnda kungörelse samt enligt de direktiv, kommissionen i övrigt kunde finna anledning meddela såsom villkor för statsbidrag.

Sedan arbetslöshetskommissionen i skrivelse den 1 november 1927 till svar å nämnda hemställan meddelat, att kommissionen vore av den uppfattningen, att under den stundande vintern de arbetslösa hjälpsökande i Stockholm skulle kunna i nöjaktig utsträckning beredas hjälp genom anordnande av nödhjälpsarbeten, och att kommissionen funne sig därför icke kunna för det dåvarande biträda omförmälda framställning, hemställde arbetslöshetskommittén i skrivelse den 2 november 1927, att stadsfullmäktige måtte dels bevilja kommittén ett anslag av 250 000 kronor till fortsatt anordnande av nödhjälpsarbeten, dels ställa 100 000 kronor till fattigvårdsnämndens förfogande för beviljande av understöd åt arbetslösa med tillämpning av 2 § fattigvårdslagen.

I häröver den 8 november 1927 avgivet utlåtande tillstyrkte stadens fattigvårdsnämnd arbetslöshetskommitténs framställning om upptagande av kontant understödsverksamhet för oförvållat arbetslösa hjälpbehövande med tillämpning av 2 § i fattigvårdslagen samt hemställde, att stadsfullmäktige måtte fastställa följande bestämmelser att lända till efterrättelse vid utdelning av understöd åt ifrågavarande slag av arbetslösa, i den mån bestämmelserna i 1 § av fattigvårdslagen ej vore tillämpliga:

»1) att hava hemortsrätt i Stockholm;

2) att vara arbetsför inom sitt yrke samt i övrigt fylla fordringarna för erhållande av nödhjälpsarbete;

3) att icke hava vägrat mottaga anvisat arbete, passande hans arbetsförmåga;

4) att å därför utsatta tider anmäla sig å Stockholms stads offentliga arbetsförmedling och där emottaga arbete, som anvisas honom, samt hos densamma göra anmälan om arbete, han annorledes må hava erhållit.

5) Där ej omständigheterna prövas föranleda lägre understöd, utgår detsamma med högst:

3 kronor per dag för man och hustru tillhopa;

2 kronor per dag för ensam person;

60 öre per dag för varje inom eller utom äktenskapet fött barn under den arbetslöses vårdnad.

Sådant understöd utgår för veckans 6 dagar, oavsett om helgdag härunder inträffar, samt tilldelas i kontanta penningar eller, om så prövas skäligt, helt eller delvis i naturaförmåner.

6) Felaktigt lämnade uppgifter, spritmissbruk och dåligt uppförande i övrigt medföra understödets indragande.

7) Understödstagare skall vara skyldig deltaga i kurser eller föreläsningar, som av arbetslöshetskommittén komme att anordnas för de arbetslösa.

8) Om för hjälpbehovets tillgodoseende erfordras hjälp i annan form än vad ovan angivits, ankommer det på fattigvårdsnämnden att därom besluta.»

I enlighet med stadskollegiets i ärendet gjorda hemställan beslöto stadsfullmäktige vid sammanträde den 21 november 1927 att av i årets stat till fullmäktiges förfogande ställda medel bevilja ytterligare ett anslag av 250 000 kronor till anordnande av nödhjälpsarbeten samt att godkänna ovan omförmälda av fattigvårdsnämnden föreslagna grunder för tilldelande av understöd åt oförvållat arbetslösa hjälpbehövande.

Över stadsfullmäktiges beslut om godkännande av omförmälda grunder anförde lektorn O. Holmdahl, grosshandlaren Mårten E. Liander, disponenten Harald Almström, byggmästaren A. E. Magnusson och läraren Arvid H. Hedelius hos överståthållarämbetet besvär med yrkande, att beslutet måtte upphävas, enär detsamma syntes strida mot allmän lag och författning samt därjämte överskrida deras befogenhet, som beslutet fattat.

Till stöd för besvären anförde de hos överståthållarämbetet klagande huvudsakligen följande: Stadsfullmäktiges klandrade beslut innebure, att kontant understödsverksamhet till förmån för oförvållat arbetslösa skulle trots arbetslöshetskommissionens avslag i Stockholm igångsättas. Detta hade man sökt vinna genom att ikläda understöden fattigvårds karaktär. Men härvid hade åt fattigvårdslagen givits en tillämpning, som icke syntes stå i överensstämmelse med för densamma gällande grunder. I fattigvårdens karaktär låge givetvis, att sådan vård skulle meddelas i den form och, beträffande kontantunderstöd, med det belopp, som i varje särskilt fall och efter noggrann prövning funnes erforderligt. Stadsfullmäktige hade emellertid beslutat, att understödet skulle utgå efter en bestämd taxa. Detta syntes oförtydbart giva vid handen, att den särskilda prövning av det i varje fall föreliggande understödsbehovet, som fattigvårdslagen förutsatte, ej komme att äga rum. Denna uppfattning vunne ökat stöd i de bestämmelser, som i övrigt de antagna grunderna innehölle med avseende å villkoren för understödens erhållande. Jämväl i annat avseende syntes beslutet strida mot gällande föreskrifter, i det att den av stadsfullmäktige beslutade understödsverksamheten, i strid mot av Kungl. Maj:t den 19 mars 1920 fastställd instruktion för Stockholms stads fattigvårdsnämnd ävensom mot av överståthållarämbetet den 12 juni 1920 fastställt reglemente för fattigvården i Stockholms stad, uppdragits åt en särskild delegation, som utan fattigvårdsstyrelsernas medverkan skulle handha verksamheten.

Genom överklagade utslaget har överståthållarämbetet, så vitt nu är i fråga, utlåtit sig sålunda: Enär ifrågavarande, av stadsfullmäktige antagna grunder icke sammanfölle med grunderna för 2 § i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården, samt den arbetslöshet, som för det dåvarande rådde i Stockholm, icke heller hade den omfattning, att sådan allmännare olycka, vilken avsåges i 37 § andra stycket nämnda lag, kunde anses föreligga, vadan tillämpning av 64 § fattigvårdslagen jämväl vore här utesluten, förty och som beslutet måste anses strida emot vad jämväl annan särskild lag eller författning i förevarande fall medgåve, bleve detsamma till all kraft och verkan undanröjt.

I förevarande besvär yrka klagandena upphävande av överklagade utslaget.

Kungl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas ovanberörda besvär; och enär ifrågavarande av stadsfullmäktige för tillämpning av 2 § fattigvårdslagen fastställda grunder måste anses innebära, att fattigvård skulle kunna tilldelas arbetslös person, även om behov av fattigvård icke förelåge,

samt stadsfullmäktige härigenom överskridit sin befogenhet,

finner Kungl. Maj:t ej skäl att göra ändring i det slut, överståthållarämbetets utslag innehåller.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1928. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av november till 16 441 mot 12 962 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	504	185	Närings- o. njutningsmedelsind.	192	63
Skogshushållning	336	263	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	121	70
Gruvdrift och malmförädling	1 272	848	Trämasse- och pappersindustri	122	49
Jord-, sten- och glasindustri	525	161	Grafisk industri	66	18
Metall- och maskinindustri	1 069	365	Industri och hantverk, ej spec.	468	145
Trävaruindustri	1 828	647	Sjöfart och fiske	159	18
Byggnadsverksamhet	1 440	313	Handel och samfärdsel m. m.	1 142	352
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	105	30	Husligt arbete	4	—
Textilindustri	120	41	Arbete, ej hänf. till annan grupp	6 830	2 439
Beklädnadsindustri	138	27	Summa	**16 441**	**6 034**

Vid arbetslöshetskommissionens nödhjälpsarbeten sysselsattes vid månadens utgång 2 549 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 50, mot 33 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 084 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 713 arbetare. Härförutom uppburo 739 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 7 personer (tillhörande glasindustrien) kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under november till 410 833 kronor samt under årets elva första månader till sammanlagt c:a 5·5 miljoner kronor.

Centrala skiljenämndens beslut.

(1928.)

26. Skiljedom i tvist mellan södra Sveriges stuvareförbund och Malmö förenade stuveriaktiebolag, å ena, samt svenska transportarbetareförbundet och dess avdelning n:r 30, Malmö transportarbetarefackförening, å andra sidan, angående rätt till ersättning för sortering av gods; beslutad i Stockholm den 10 september 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Berg*, *Carlson* och *Thorberg*, t. f. ledamoten *Wiberg*.)

Mellan stuveribolaget samt transportarbetareförbundets avdelningar n:r 7 och 76, kallade Malmö loss- och lastningsarbetarefackförening och Malmö östra dragarefackförening, har upprättats ett av stuvareförbundet och transportarbetareförbundet godkänt kollektivt arbets- och löneavtal, ursprungligen gällande från och med den 26 mars 1925 till och med den 31 december 1925, vilket avtal prolongerats och fortfarande är gällande. Nämnda två fackföreningar ha sedermera sammanslagits i Malmö transportarbetarefackförening, varvid mellan parterna överenskommits, att alla de avtal för år 1925 och separata överenskommelser, som avslutats med de båda sammanslutna fackföreningarna, skulle i oförändrat skick gälla även för den nybildade fackföreningen (avdelningen n:r 30).

I den till ovan omförmälda kollektivavtal hörande ackordsprislistan finnes angivet, att vid landtagning av kaffe i säckar till kaj eller vagn skall utgå ersättning för sortering med 24 öre extra per ton.

Enligt vad mellan parterna är ostridigt, kompletteras denna bestämmelse genom en särskild, tidigare träffad överenskommelse. Angående denna har följande inhämtats. Mellan stuveribolaget och avdelningarna n:r 7 och 76 träffades den 6 september 1921 överens-

kommelse, att ersättning för sortering med 25 öre extra per ton skulle gälla för sortering av allt gods. Frågan om extra ersättning för sortering upptogs därefter ånyo till behandling vid sammanträde i Malmö den 7 februari 1923 mellan stuveribolaget och vederbörande fackförening. Efter en del yttranden å ömse sidor angående de fall, i vilka sortering ansågs skäligen böra utgå, beslöts, att den tillämpning av betalningen för sortering med 25 öre extra, som dittills ägt rum, även för framtiden skulle praktiseras, varvid likväl från arbetsgivarsidan en uppmaning riktats till representanterna å arbetarsidan att vid varje särskilt tillfälle ej tolka bestämmelsen alltför snävt, utan på ett resonligt sätt. Ostridigt är, att avgiften numera skall utgå med 24 öre i stället för 25 öre.

Tvist har uppkommit mellan stuveribolaget och transportarbetarefackföreningen rörande tillämpningen av 1923 års överenskommelse med avseende å lossningen av två partier skördemaskiner i Malmö hamn.

Angående tvistens innebörd är följande upplyst. Den 24 maj 1928 hade från s/s Urd lossats ett parti skördemaskiner på omkring 200 ton, och den 6 juni hade ett annat dylikt parti på 400 ton lossats från s/s Ceres. Vid båda dessa tillfällen hade godset landats direkt på hästskjutsar, varefter godset med dessa transporterats från kajen till de gator, vid vilka godsemottagarnas magasin varit belägna. Här hade godset av arbetarna sorterats efter märken, vilket inneburit, att maskiner och maskindelar av enahanda slag placerats i samma stuv. Det ena godspartiet hade på detta sätt fördelats i 41 stuvar och det andra i 45. Vid det ena tillfället hade godset placerats i gatans halva bredd på 130 meters längd och vid det andra tillfället hade godset uppställts å gatans båda sidor på 40 meters längd. Å arbetarsidan har gjorts gällande, att då det ålagts arbetarna att sortera godset i så stor utsträckning, som här varit fallet, särskild sorteringsavgift efter 24 öre per ton skulle betalas i de åsyftade båda fallen. Kravet har från arbetsgivarsidan blivit bestritt, därvid särskilt gjorts gällande, att vid flera tidigare tillfällen samma arbetssätt tillämpats vid lossning av skördemaskiner, utan att arbetarna varken uppburit eller krävt sorteringsavgift.

Då enighet icke kunnat uppnås angående den sålunda uppkomna tvisten, ha stuveribolaget och fackföreningen genom skiljeavtal den 3 augusti 1928 överenskommit att hänskjuta tvisten till centrala skiljenämndens avgörande.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Vad vid sammanträdet den 7 februari 1923 å ömse sidor anförts rörande de fall, i vilka särskild sorteringsersättning ansågs skäligen böra ifrågakomma, måste anses vara vägledande för tillämpningen av den samma dag träffade överenskommelsen. Med hänsyn till vad som förekom vid berörda sammanträde, finner centrala skiljenämnden överenskommelsen vara tillämplig med avseende å ifrågakomna två partier skördemaskiner, och förklarar skiljenämnden följaktligen, att sorteringsavgift å 24 öre per ton skall utgå för lossningen av dessa två partier.

Från beslutet var ledamoten Berg skiljaktig och yttrade:

»Då arbetarna enligt min mening icke visat sådana förhållanden, som emot hittills skedd tillämpning kunna anses berättiga dem till utfående på grund av gällande avtal och protokollsuttalanden av särskild sorteringsavgift för ifrågavarande lossningsarbete, varder deras yrkande därom av mig ogillat.»

27. Skiljedom i tvist mellan Sveriges hagerlidkareförening, å ena, samt svenska livsmedelsarbetareförbundet, å andra sidan, angående semester; beslutad i Stockholm den 10 september 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Berg*, *Carlson* och *Thorberg*, t. f. ledamoten *Wiberg*.)

I ett mellan parterna den 12 juli 1927 upprättat avtal, vilket fortfarande är gällande, ha bland annat under rubriken semesterberäkning upptagits följande två punkter:

»27. *Villkor för semester.* Varje arbetare, som varit anställd sammanhängande minst fem månader före den 1 juni, erhåller sex arbetsdagars semester med full avlöning. Efter femton månaders sammanhängande anställning utgår semestern med nio arbetsdagar med full lön.

28. *Fördelning av semester.* Fördelningen av semesterledigheterna bestämmes av arbetsgivaren till tid, som av denne kan fixeras lämpligt. I den mån arbetsförhållandena det medgiva, böra dessa ledigheter företrädesvis förläggas under tiden 1 juni—1 oktober, med företräde till ledighet under denna tid för till tjänsteåren äldre arbetare inom varje företag.»

En arbetare Billström erhöll den 7 april 1927 anställning hos firman V. Vallberg i Stockholm. Enligt av arbetsgivaren träffad bestämmelse fick han för år 1928 åtnjuta semester under 6 dagar med början den 28 juli 1928. I anledning av att Billström sistnämnda dag varit anställd hos firman Vallberg i mera än 15 månader, har såväl han som livsmedelsarbetareförbundet gjort gällande, att han vore för år 1928 berättigad till 9 arbetsdagars semester. Detta anspråk har arbetsgivaren och bageriidkareföreningen motsatt sig, och har å arbetsgivarsidan gjorts gällande, att Billström skulle för att erhålla 9 arbetsdagars semester varit anställd i 15 månader före den 1 juni 1928.

Då parterna icke kunnat enas om tillämpningen av ifrågavarande bestämmelse, ha de genom skrivelse den 2 augusti 1928 till skiljenämnden hemställt att avgöra, vilkendera tolkningen vore den rätta.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Centrala skiljenämnden finner, att avtalets punkt 27 bör så förstås, att arbetare, för att äga rätt till 9 arbetsdagars semester, skall ha varit anställd hos arbetsgivaren sammanhängande minst 15 månader före den 1 juni det år semestern skall åtnjutas, och då arbetaren Billström först i juli månad 1928 uppnått 15 månaders anställning hos firman Vallberg, har han icke för 1928 varit berättigad till mera än 6 arbetsdagars semester.

28. Skiljedom i tvist mellan Stockholms droskägareförening, å ena, samt Stockholms automobilförarefackförening, å andra sidan, angående uppsägning av arbetare och semesterersättning; beslutad i Stockholm den 1 oktober 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamoten *Berg*, t. f. ledamoten *Hjorth*, ledamoten *Thorberg*, t. f. ledamoten *Wiberg*.)

I ett mellan droskägareföreningen jämte andra arbetsgivarsammanslutningar och fackföreningen den 8 maj 1926 ingånget kollektivavtal, vilket fortfarande är gällande, har under § 3 intagits följande bestämmelser:

»Dessutom erhåller varje droskförare, som varit anställd å samma arbetsplats minst 6 månader, 7 dagars semester utan avdrag å den fasta dag- eller månadslönen under någon av månaderna maj—september. Under semestern infallande fridag tillägges densamma.

Droskförare, som på eget eller droskägarens initiativ under semesterperioden skiljes från sin anställning, äger under uppsägningstiden utfå sin semester.»

Sedan tvist uppstått angående avtalets tillämpning i visst fall, har denna tvist i enlighet med särskild bestämmelse i kollektivavtalet hänskjutits till centrala skiljenämnden för avgörande.

Inför skiljenämnden har å arbetarsidan anförts: En av fackföreningens medlemmar Nils Johan Tärnell hade varit anställd hos droskägaren F. H. Andersson. Tärnell, som önskat erhålla sin semester vid viss bestämd tid, hade fem eller sex veckor dessförinnan hos Andersson gjort framställning om erhållande av semester å nämnda tid. Andersson hade förklarat, att hinder härför ej mötte. Dagen innan semestern skulle börja, hade Tärnell anmält detta för Andersson, men ej erhållit något svar. Tärnell, som uppfattat Anderssons tystnad såsom ett medgivande, att semester finge uttagas å den förut bestämda dagen, hade med anledning härav uteblivit från arbetet följande dagar, så länge som rätten till semester varade. Vid återkomsten från den sålunda uttagna semestern hade emellertid Tär-

nell erhållit meddelande, att han vore att anse såsom avskedad och att hans plats redan blivit besatt med en annan. Tärnell hade icke fått åtnjuta vare sig ersättning för semester eller ersättning för icke åtnjuten uppsägningstid. Då Tärnell icke blivit uppsagd från sin anställning förrän efter återkomsten från semestern, vore andra stycket i ovan intagna semesterbestämmelse ej tillämplig, och Tärnell vore följaktligen berättigad åtnjuta ersättning dels för 7 semesterdagar med 65 kr 80 öre och dels för ej åtnjuten uppsägningstid med 162 kr 50 öre.

Å arbetsgivarsidan hade det framställda anspråket blivit bestritt: Tärnell hade olovligen uttagit sin semester och måste därigenom anses ha gått miste om rätten till semesterersättning. Av samma anledning hade Andersson varit berättigad avskeda Tärnell utan iakttagande av stadgad uppsägningstid.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

På grund av vad i målet förekommit kan det icke antagas, att Tärnell på obehörigt sätt uttagit semester, och då Tärnell icke blivit uppsagd från sin anställning förrän vid återkomsten från sin ledighet, finner skiljenämnden Andersson vara pliktig till Tärnell utgiva såväl semesterersättning som ersättning för icke åtnjuten uppsägningstid med i sådant avseende fordrade och utan anmärkning lämnade belopp av respektive 65 kr 80 öre och 162 kr 50 öre.

29. Skiljedom i tvist mellan pappersmasseförbundet, å ena, samt svenska pappersindustriarbetareförbundet, å andra sidan, angående övertidsersättning; beslutad i Stockholm den 8 oktober 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall*, *Odelstierna*, *Berg*, *Carlson* och *Johanson*, t. f. ledamoten *Wiberg*.)

Enligt ett den 11 april 1923 upprättat huvudavtal mellan pappersmasseförbundet, å ena sidan, samt svenska grov- & fabriksarbetareförbundet och svenska pappersindustriarbetareförbundet, å andra sidan, indelades arbetarna i grupper (I, II och III), varvid till grupp I hänfördes arbetare i skift vid driften, till grupp II reparations- och likartade arbetare och till grupp III utearbetare (grovarbetare). De båda första grupperna indelades i sin tur i grader (A, B, C o. s. v.) allt efter de erforderliga kvalifikationerna för arbete av skilda slag. Lönenivån för de olika graderna uttrycktes i procent, därvid grad C motsvarade 100 %.

I § 4 av nämnda huvudavtal fanns stadgat, att arbetare i grupp I skulle betalas med tonlön, tid- och tonlön eller premie, d. v. s. ackordslön, så att timinkomsten för grad C vid normal produktion kunde beräknas uppgå till i medeltal 91 öre, medan beträffande grupp II arbetare i grad C skulle betalas med en timlön av 91 öre, med möjlighet tillika för arbetare i sistnämnda grupp att erhålla arbete å ackord.

Då det emellertid sedermera visade sig, att arbetare i grupp I vid vissa fabriker — på grund av dessa fabrikers ombyggnad och andra därmed sammanhängande förhållanden — i ordinarie arbete erhöllo en merförtjänst utöver vad som beräknats, vilken merförtjänst på grund av avlöningssystemets beskaffenhet icke kom arbetare i grupp II tillgodo, träffade parterna genom prolongationsavtal den 14 februari 1927 en tilläggsöverenskommelse av följande lydelse:

»*1) Avlöning åt grupp II.*

Arbetare i denna grupp beredas fortfarande tillfälle att erhålla arbete å ackord i så stor utsträckning som möjligt och så, att medelförtjänsten pr timme i ordinarie arbete fullt kommer att motsvara den medelinkomst, som arbetare i motsvarande lönegrad i grupp I i driften erhålla. Vid de fabriker, där efter förhandling i vanlig ordning icke nöjaktig överenskommelse om ackord kunnat träffas, erhålla arbetare i grupp II samma timpenning som motsvarande lönegrad i grupp I. Vid överenskommelse om ackord för arbetare i grupp II skall den i avtalet fastställda timpenning läggas till grund och sålunda icke den förhöjda timpenning, som enligt ovanstående kommer att tillämpas.»

Den reglering av lönerna, som förutsattes av nämnda överenskommelse, skedde kvartalsvis.

I ovanberörda huvudavtal fanns bestämt i § 1, att som allmänna bestämmelser skulle gälla och tillämpas en överenskommelse, som den 21 mars 1921 träffats mellan parterna. I dessa allmänna bestämmelser fanns beträffande övertidsprocenten följande bestämmelse:

»*Beräkningen av övertidsprocenten sker sålunda:*

a) för arbetare, som uteslutande eller till huvudsaklig del ha timlön, å samma timlön;

b) för arbetare, som ha kombinerad tim- och tonlön eller premie eller ren tonlön, å den arbetsförtjänst, uträknad per timme i ordinarie arbetstid och ordinarie arbete, som intjänats under löpande avlöningsperiod;

c) för arbete å ackord i den s. k. fasta ackorden beräknas förhöjningen på ackordsförtjänsten;

d) för tillfälliga vid avtalets upprättande icke förutsedda ackord utgår däremot icke övertidsersättning.»

Från och med den 8 april 1928 gälla nya bestämmelser i de ämnen, varom ovan förmäles. Dessförinnan hade emellertid tvist uppstått mellan parterna, huru föreskrifterna om övertidsprocentens beräkning skulle tillämpas för den tid 1927 års tilläggsöverenskommelse gällde. Pappersmasseförbundet har hävdat den meningen, att punkt a) av bestämmelserna om övertidsprocenten skulle tillämpas på arbetare i grupp II på det sätt, att övertidsprocenten fortfarande beräknades å den i huvudavtalet angivna timlönen d. v. s. för grad C 91 öre. Pappersindustriarbetareförbundet har däremot gjort gällande, att övertidsprocenten icke i något fall finge för grupp II beräknas å mindre förtjänst per timme än som garanterats genom 1927 års överenskommelse.

Denna tvist har av parterna hänskjutits till centrala skiljenämndens avgörande.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Genom 1927 års överenskommelse har avsetts att garantera arbetare i grupp II en arbetsförtjänst per timme i ordinarie arbete, motsvarande den medelinkomst, som arbetare i motsvarande lönegrad i grupp I erhölle. Den sålunda garanterade inkomsten kunde tillföras arbetarna antingen genom ett utsträckt användande av arbete på ackord eller genom en förhöjd timpenning. Då den timlön, varå punkt a) av bestämmelserna om övertidsprocent syftar, efter ikraftträdandet av 1927 års överenskommelse måste anses utgöra den genom samma överenskommelse garanterade arbetsförtjänsten per timme, finner skiljenämnden, att denna arbetsförtjänst bör för tid, varom här är fråga, läggas till grund för beräknande av övertidsersättning åt arbetare, tillhörande grupp II. Skulle dylik arbetare på grund av arbete på ackord ha uppnått en inkomst per timme, överstigande den garanterade arbetsförtjänsten, skall däremot vid övertidsersättningens beräkning hänsyn ej tagas till denna merinkomst, såframt icke ackordet varit av den natur, att punkt b) eller punkt c) av bestämmelserna om övertidsprocenten varit tillämpliga å fallet i fråga.

Från beslutet voro ledamöterna Berg och Carlson skiljaktiga och anförde:

»Enligt vår uppfattning har 1927 års överenskommelse angående arbetsförtjänsten för arbetare i grupp II icke avsett att gälla annat än arbetsförtjänsten vid ordinarie arbete. Den garanti, som därvid stadgats i avseende å nämnda arbetsförtjänst och som i överenskommelsen förklarats icke skola medföra ändring i vad dittills gällt om att den i avtalet fastställda timpenningen skulle läggas till grund vid överenskommelse om *ackord*, lärer med ännu mindre fog kunna i saknad av uttrycklig bestämmelse härom åberopas såsom stöd för en så väsentlig omläggning i sättet för *övertidsprocentens* beräknande, som att denna icke längre skulle grundas å den i avtalet fastställda timlönen utan i stället å en från tid till annan växlande och till beloppet icke alltid känd timförtjänst. På grund härav förklara vi pappersindustriarbetareförbundets yrkande i avseende å övertidsprocentens beräknande icke kunna bifallas.»

30. Skiljedom i tvist mellan Surahammars bruks aktiebolag, å ena, samt svenska lantarbetareförbundet och dess avdelning nr 90, å andra sidan, angående hyra; beslutad i Stockholm den 17 oktober 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall*, *Odelstierna*, *Berg*, *Carlson*, *Thorberg* och *Johanson*.)

Sedan konflikt den 15 november 1926 utbrutit mellan bolaget samt vissa hos bolaget anställda, till lantarbetareförbundet anslutna skogsarbetare, har denna konflikt bilagts genom uppgörelse den 17 september 1927. Härvid ha parterna träffat en överenskommelse, däri bland annat under punkt 5 upptagits följande bestämmelse:

»Bolagets krav på ersättning för bostadshyror under konflikttiden och sommarbete skall på så vis regleras, att hyresbeloppet för varje arbetare bestämmes till 30 kr och betesersättningen till 4 kr per ko att under instundande vinter erläggas efter arbetarnas val, antingen med 1/3 under var och en av månaderna november, januari och mars eller med 1/6 under var och en av månaderna oktober, november, december, januari, februari och mars.»

Sedan tvist uppkommit angående tolkningen av denna bestämmelse, ha parterna till centrala skiljenämnden hänskjutit att avgöra ifrågavarande tvist.

Angående tvistens innebörd är följande upplyst: Enligt såväl före som efter konflikten gällande kollektivavtal ha arbetarna rätt till fri bostad i bolaget tillhöriga byggnader. När konflikten utbröt påfordrade bolaget att av arbetarna erhålla hyresersättning under konflikttiden. I sådant avseende påförde bolaget arbetarna i räkning viss ersättning per månad, till storleken växlande alltefter bostädernas beskaffenhet. För den första månaden innehöll bolaget av arbetarnas innestående avlöning vad sålunda påförts dem. I vissa fall hade emellertid arbetarna ej några medel innestående, och i sådant fall har bolaget av dessa arbetare efter konfliktens biläggande genom avräkning uttagit ett belopp, motsvarande den första månadens hyra. Överenskommelsen den 17 september 1927 har sålunda av bolaget tillämpats på det sättet, att bolaget — utöver de 30 kronor, som finnas angivna i överenskommelsen — på något av förut angivna sätt såsom hyra för en månad tillgodogjort sig ett växlande belopp för varje arbetare. Bolaget har ansett sig äga rätt tolka överenskommelsen på nämnda sätt, då det krav på hyra, som bolaget framställt under förhandlingarna för konfliktens biläggande, ej kunde anses omfatta ersättningar för första månaden, vilka bolaget av vissa arbetare redan uttagit. Å arbetarsidan har däremot gjorts gällande, att överenskommelsen den 17 september 1927 avsåge en hyresersättning av 30 kronor i ett för allt, varför således bolaget icke ägt därefter uttaga ytterligare ersättning och bort å nämnda belopp avräkna vad bolaget tidigare tillgodogjort sig av innestående löner.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

På grund av de i målet upplysta omständigheterna, särskilt det förhållandet, att ersättning utöver den i överenskommelsen den 17 september 1927 angivna icke vid överenskommelsens träffande varit uttagen av samtliga arbetare, utan endast av dem, som vid konfliktens utbrott haft medel innestående, finner centrala skiljenämnden överenskommelsen böra så förstås, att bolaget för hela konflikttiden icke äger tillgodoföra sig större belopp i hyra än 30 kronor för varje arbetare. I den mån bolaget vid överenskommelsens träffande redan uttagit något belopp genom avdrag å innestående avlöning, hade detta belopp bort gå i avräkning på den genom överenskommelsen fastställda ersättningen, liksom bolaget ej ägt efter konfliktens biläggande tillgodoföra sig något belopp utöver den överenskomna ersättningen.

Från beslutet var ledamoten Berg skiljaktig och yttrade:

»Då bolaget får anses ha inför förlikningsmannen klargjort, att bolaget gent emot ifrågavarande arbetare räknat sig till godo hyresersättning för första månaden efter konfliktens början, vadan bolagets krav på hyresersättning, sådant det kvarstod omedelbart innan förlikningsmannens förslag till överenskommelse avlämnades, avsett tiden från och

med andra månaden till konfliktens slut, samt berörda av parterna godkända förslag bestämmer att av varje arbetare skall medelst angivna avbetalningar utgöras ett hyresbelopp av 30 kronor utan att något säges om avräkning av vad bolaget tidigare tillgodogjort sig, torde förlikningsmannen ha med sitt förslag menat, att varje av överenskommelsen berörd arbetare skolat utgöra nämnda belopp oavkortat. I överensstämmelse därmed anser jag alltså överenskommelsen böra tolkas.»

31. Skiljedom i tvist mellan Sveriges bageriidkareförening, å ena, samt svenska livsmedelsarbetareförbundet, å andra sidan, angående rätt att använda s. k. lejdbilar; beslutad i Stockholm den 17 oktober 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall, Odelstierna, Berg, Carlson, Thorberg* och *Johanson.*)

I ett mellan parterna den 12 juli 1927 slutit kollektivavtal har i punkt 4 intagits följande bestämmelse:

»*Arbetets ledning m. m.*
Med iakttagande av avtalets bestämmelser i övrigt äger arbetsgivare rätt att leda och fördela arbetet, att antaga och avskeda arbetare.
Samtliga arbetare, vilka arbeta hos arbetsgivare anslutna till den avtalsslutande organisationen, skola tillhöra svenska livsmedelsarbetareförbundet.»

Vid vissa bagerier i Göteborg har vid ökning av distributionen använts ett antal s. k. lejdbilar, vilka kört för timme efter visst med bageriets innehavare avtalat pris. Å arbetarsidan har denna anordning ansetts strida mot avtalet. I anledning härav ha parterna, i anslutning till vissa i avtalet upptagna bestämmelser om förhandlingsordning, genom skrivelse den 28 september 1928 hänskjutit denna tvist till centrala skiljenämndens avgörande.

Å arbetarsidan har anförts: Ifrågavarande anordning måste anses vara stridande mot den i avtalets punkt 4 upptagna bestämmelsen, att samtliga arbetare skulle tillhöra livsmedelsarbetareförbundet. Vidare innebure systemet med lejdbilar ett kringgående av avtalet och satte detta med avseende å utkörarna ur praktisk tillämpning, ty det vore teoretiskt möjligt att lägga all varudistribution efter dessa linjer. Därmed skulle visserligen arbetsgivarna få varorna distribuerade, men utan att därvid iakttaga avtalets bestämmelser angående arbetstid, löner och övriga förmåner för de anställda.

Arbetsgivarparten har bestritt riktigheten av denna arbetarpartens uppfattning: Mot bestämmelsen att samtliga arbetare skola tillhöra arbetarorganisationen hade ej brutits i detta fall. De personer, som förde de tillfälligt förhyrda bilarna, vore nämligen icke anställda i bagerifirmans tjänst, utan hos åkeriföretaget; i några fall vore de sina egna företagare. Med det tillämpade systemet vore det ej meningen att sätta avtalet ur praktisk tillämpning, utan systemet hade föranletts därav, att ökning i produktionen och därmed ökad distribution ägde rum vissa dagar i veckan och att det icke vore möjligt att inköpa ett flertal bilar, som endast skulle komma till användning någon dag i veckan. Kollektivavtalet innehölle ej någon bestämmelse, som förhindrade arbetsgivaren att använda det distributionssystem, han funne vara ändamålsenligt för driftens uppehållande, varför denna sak låge utanför avtalets omfattning.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Då den anordning, mot vilken anmärkning framställts, icke innefattar arbetsanställning, utan förutsätter avtal med självständiga företagare om förhyrning av bilar, finner skiljenämnden samma anordning icke strida mot avtalets punkt 4. Ej heller i övrigt har visats någon omständighet, på grund varav det påtalade förfaringssättet skulle kunna betecknas såsom avtalsbrott.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1927		1928										
	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	12·8	18·6	14·5	13·4	13·3	11·7	8·2	7·6	7·4	7·0	7·7	[1]9·0	10·8
Ansökn. per 100 lediga platser .	242	243	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·21	·	·	3·22	·	·	3·40	·	·	3·33	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	21·6	24·5	22·3	20·5	19·8	18·5	15·4	11·1	13·0	12·4	[1]14·5	14·6	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	21·8	30·5	30·3	25·9	21·3	16·6	14·0	13·7	13·6	13·0	12·2	14·8	17·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	61	86	83	74	64	50	41	39	38	37	34	41	50
Finland. Registr. arbetslösa .	2 447	2 168	2 942	2 535	2139	1 501	862	822	762	807	954	1 346	2 978
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	304	352	250	234	229	232	154	150	156	152	151	181	320
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	10·0	9·8	10·7	10·4	9·6	9·6	9·9	10·8	11·7	11·7	11·4	11·8	12·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 172	1 127	1 199	1 139	1063	1 171	1 143	1 239	1 354	1 367	1 384	1 421	1 439
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	11·6	·	·	13·0	·	·	10·8	·	·	9·3	·	·	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	8·3	14·9	16·1	9·0	6·3	4·8	4·4	4·4	5·3	5·0	[1]4·8	4·9	5·9
Arbetslöshetsindex	6·9	12·7	13·8	7·3	5·0	4·0	3·6	3·6	4·2	4·1	3·8	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	4·8	9·2	7·5	5·2	3·5	3·6	4·3	3·6	4·5	4·3	3·9	4·1	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	7·4	12·9	11·2	10·4	9·2	6·9	6·3	6·2	6·3	6·5	6·6	7·3	9·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	605	1 188	1 333	1 237	1011	729	629	611	564	574	577	671	1 030
Ansökn. per 100 lediga platser .	333	486	443	425	344	316	291	289	270	276	276	307	470
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	108·7	102·9	103·4	104·2	105·8	109·5	111·8	112·3	112·4	112·4	112·1	111·3	—
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	160	207	231	224	193	155	130	119	115	114	113	123	155
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	4·5	·	·	1·9	·	·	1·2	·	·	1·1	·	·
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	111	·	·	112	·	·	113	·	·	111	·	·
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	10	13	18	15	10	7·3	3·7	1·7	1·1	0·9	0·6	0·5	0·5
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	376	414	439	413	412	357	307	247	234	248	269	282	—
Estland. Oplac. arbetssökande	4 940	4 437	4 421	4 113	3134	2 162	1 470	883	486	467	706	1 561	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	5 033	6 399	6 633	6 461	5570	2 950	1 295	1 223	928	965	[1]1980	5 179	8 996
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	133	165	182	180	168	153	136	116	100	91	83	79	97
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·0	1·3	1·8	1·8	1·6	1·4	1·4	1·2	1·3	1·4	1·5	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	7·8	8·6	10·8	10·8	10·0	9·3	8·7	8·5	8·1	8·3	8·0	8·0	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	231	265	271	277	245	228	207	188	158	156	158	172	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	5·2	6·6	6·8	7·0	6·5	5·2	3·7	3·2	2·5	2·4	2·2	3·1	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	106·8	99·5	100·8	101·4	101·1	105·5	112·4	116·3	119·9	119·5	118·9	119·1	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	85·9	85·1	84·2	85·5	86·1	85·7	85·5	85·6	84·7	86·0	87·3	88·1	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	90·1	89·0	87·9	89·4	89·9	89·3	89·4	89·6	88·5	90·0	91·2	92·0	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	8·9	·	·	10·2	·	·	11·2	·	·	11·4	·	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	11·5	7	13	14	15	15	16	15	13	12·5	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	9·7	·	·	11·4	·	·	11·5	·	·	11·3	·	·	—

[1] Reviderade siffror.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

December månad år 1928.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under december månad.

Översikt av verksamheten under december månad 1928.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	dec. 1928	nov. 1928	dec. 1927
Stockholms stad	3 993	1 510	1 424	2 867	2 773	2 225	**6 860**	**4 283**	**3 649**	160	214	179
Stockholms län	1 754	517	507	348	329	243	**2 102**	**846**	**750**	248	250	249
Uppsala stad o. län	701	105	98	121	160	144	**822**	**265**	**242**	310	251	260
Södermanlands län	539	250	236	352	279	233	**891**	**529**	**469**	168	165	192
Östergötlands län	983	187	172	420	297	236	**1 403**	**484**	**408**	290	244	275
Norrköping	862	108	107	89	103	70	**951**	**211**	**177**	451	348	367
Jönköpings län	456	138	127	199	147	114	**655**	**285**	**241**	230	265	237
Kronobergs län	126	64	64	105	52	41	**231**	**116**	**105**	199	198	241
Norra Kalmar län	130	45	42	38	38	28	**168**	**83**	**70**	202	189	193
Södra Kalmar län	377	89	86	125	54	38	**502**	**143**	**124**	351	325	374
Gotlands län	90	38	38	28	39	24	**118**	**77**	**62**	153	170	175
Blekinge län	734	168	164	183	138	90	**917**	**306**	**254**	300	257	358
Kristianstads län	755	217	205	382	272	194	**1 137**	**489**	**399**	233	178	207
Malmöhus län: Malmö	2 241	313	306	1 067	901	704	**3 308**	**1 214**	**1 010**	272	239	302
Malmöhus län: Lund	463	80	79	67	64	45	**530**	**144**	**124**	368	255	517
Malmöhus län: Landskrona	390	199	198	15	24	8	**405**	**223**	**206**	182	267	480
Malmöhus län: Hälsingborg	885	243	239	188	178	137	**1 073**	**421**	**376**	255	256	426
Malmöhus län: Ystad	349	66	61	71	35	28	**420**	**101**	**89**	416	314	321
Malmöhus län: Trälleborg	418	141	140	44	41	37	**462**	**182**	**177**	254	181	215
Malmöhus län: Eslöv	172	52	51	15	16	11	**187**	**68**	**62**	275	146	289
Malmöhus län: Skurup	36	12	5	19	35	11	**55**	**47**	**16**	117	99	107
Malmöhus län: Vellinge	73	40	37	15	19	12	**88**	**59**	**49**	149	146	179
Hallands län	318	83	80	43	45	29	**361**	**128**	**109**	282	201	401
Göteborgs o. Boh. l.	377	93	80	136	106	66	**513**	**199**	**146**	258	230	272
Göteborg	3 726	1 394	1 336	831	939	554	**4 557**	**2 333**	**1 890**	195	253	251
Älvsborgs län	407	85	79	78	92	59	**485**	**177**	**138**	274	260	232
Skaraborgs län	499	99	80	222	194	111	**721**	**293**	**191**	246	220	307
Värmlands län	449	139	130	98	116	68	**547**	**255**	**198**	215	209	199
Örebro län	819	152	136	299	275	170	**1 118**	**427**	**306**	262	224	300
Västmanlands län	557	93	82	219	193	142	**776**	**286**	**224**	271	207	251
Kopparbergs län	523	196	196	187	111	100	**710**	**307**	**296**	231	214	228
Gävleborgs län	528	204	204	94	76	73	**722**	**280**	**277**	258	312	262
Västernorrlands l.	571	185	185	44	38	36	**615**	**223**	**221**	276	313	291
Jämtlands län	206	48	47	117	116	106	**323**	**164**	**153**	197	245	194
Västerbottens län	211	75	75	105	116	88	**316**	**191**	**163**	165	203	171
Norrbottens län	174	94	92	101	100	79	**275**	**194**	**171**	142	271	189
Tills. dec. 1928	**25 992**	**7 522**	**7 188**	**9 332**	**8 511**	**6 354**	**35 324**	**16 033**	**13 542**	**220**	—	—
» nov. 1928	*29 462*	*9 020*	*8 542*	*14 825*	*10 264*	*7 781*	*44 287*	*19 284*	*16 323*	—	**230**	—
» dec. 1927	28 971	7 387	7 007	9 189	8 316	6 258	38 160	15 703	13 265	—	—	243
» » 1926	31 497	7 286	6 966	9 080	7 837	6 094	40 577	15 123	13 060	—	—	—
» » 1925	24 827	7 112	6 770	8 676	7 731	5 848	33 503	14 843	12 618	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					dec. 1928	nov. 1928	dec. 1927	dec. 1928	nov. 1928	dec. 1927
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	3 521	3 714	1 285	1 144	289	207	234	89	91	85
Industri och hantverk	7 850	8 134	542	499	1501	1101	1714	92	90	94
Sjöfart och fiske	3 747	3 875	1 594	1 549	243	301	315	97	97	98
Handel och samfärdsel	2 898	3 140	1 473	1 387	213	256	273	94	94	95
Husligt arbete	1	1	2	—	.	.	—	—	.	—
Annat arbete	6 442	7 128	2 626	2 609	271	288	272	99	100	99
Summa	**24 459**	**25 992**	**7 522**	**7 188**	**346**	**327**	**392**	**96**	**95**	**95**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	542	565	590	280	96	97	84	47	62	50
Industri och hantverk	490	555	256	185	217	238	169	72	83	78
Sjöfart och fiske	172	184	102	91	180	243	166	89	87	93
Handel och samfärdsel	1 349	1 506	1 401	1 051	107	176	116	75	83	77
Husligt arbete	4 305	6 102	6 148	4 734	99	130	101	77	76	77
Annat arbete	401	420	14	13	.	.	.	.	—	.
Summa	**7 259**	**9 332**	**8 511**	**6 354**	**110**	**144**	**110**	**75**	**76**	**75**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning	4 063	4 279	1 875	1 424	228	173	191	76	82	75
Jordbruk	3 747	3 959	1 737	1 294	228	171	198	74	81	73
Skogshushållning	316	320	138	130	282	255	133	94	99	97
Industri och hantverk	8 340	8 689	798	684	1089	823	1175	86	88	89
Gruvdrift och malmförädling	443	447	12	12	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri	486	506	14	14	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri	1 665	1 730	144	123	1201	832	1829	85	85	88
Trävarunindustri	472	494	26	21	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	2 989	3 099	245	236	1265	1059	1318	96	96	98
Läder-, hår- och gummiindustri	152	166	9	7	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	197	207	7	4	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	387	422	107	84	394	.	371	79	.	70
Närings- och njutningsmedelsindustri	483	507	86	55	.	574	544	.	77	80
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	167	174	9	4	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri	82	86	37	32	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	66	66	5	4	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	751	785	97	88	.	583	.	.	94	.
Sjöfart och fiske	3 919	4 059	1 696	1 640	239	297	302	97	97	97
Handel och samfärdsel	4 247	4 646	2 874	2 438	162	216	193	85	88	85
Kontors-, bank- o. d. personal	418	436	71	55	.	.	.	.	.	.
Butiks- och magasinspersonal	1 808	1 885	503	411	275	574	333	82	84	80
Hotell- och restaurangpersonal	858	984	732	590	134	195	157	81	86	81
Transportarbetare	1 470	1 626	1 365	1 228	119	132	159	90	92	89
Allmän och litterär verksamhet	177	188	125	87	150	234	158	70	80	68
Ej särskilt specificerade	16	27	78	67	.	.	12	.	.	99
Husligt arbete	4 306	6 103	6 150	4 734	99	130	101	77	76	77
Annat arbete	6 843	7 548	2 640	2 622	286	317	283	99	100	99
Summa	**31 718**	**35 324**	**16 033**	**13 542**	**220**	**230**	**243**	**84**	**85**	**84**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 988 platser, varav 799 manliga och 189 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 020, 842 och 178 samt under nästlidna månad resp. 2 087, 1 680 och 407.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**3 394**	**1 147**	**1 014**	**320**	**138**	**130**	**447**	**12**	**12**	**494**	**14**	**14**	**1 697**	**135**	**118**
1	Stockholms stad	65	—	—	—	—	—	—	—	—	29	4	4	359	49	45
2	Stockholms län	616	274	266	55	48	47	7	—	—	20	1	1	105	1	—
3	Uppsala stad och län	197	64	57	6	—	—	19	—	—	65	—	—	37	—	—
4	Södermanlands län	123	67	53	—	—	—	—	—	—	1	—	—	50	15	15
5	Östergötlands län	339	97	84	9	19	17	3	—	—	92	1	1	48	4	4
6	Norrköping	62	15	14	—	—	—	—	—	—	2	—	—	183	3	3
7	Jönköpings län	76	23	21	2	—	—	—	—	—	50	—	—	29	2	1
8	Kronobergs län	19	2	2	29	20	20	—	—	—	—	—	—	3	—	—
9	Kalmar län	70	24	20	5	4	4	—	—	—	3	—	—	24	—	—
10	Gotlands län	15	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
11	Blekinge län	82	24	22	2	11	11	—	—	—	46	—	—	13	2	2
12	Kristianstads län	379	131	121	19	7	7	—	—	—	18	4	4	26	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	62	7	6	—	—	—	—	—	—	19	1	1	201	12	11
14	Hälsingborg	56	6	5	1	—	—	12	—	—	5	—	—	65	—	—
15	Övriga anstalter	399	143	127	—	—	—	—	—	—	27	3	3	134	3	3
16	Hallands län	53	16	15	1	—	—	4	—	—	5	—	—	18	2	2
17	Göteborgs och Bohus län	49	33	28	—	—	—	—	—	—	24	—	—	9	—	—
18	Göteborgs stad	73	8	7	—	—	—	—	—	—	8	—	—	200	29	23
19	Älvsborgs län	29	13	7	—	—	—	—	—	—	7	—	—	45	4	4
20	Skaraborgs län	231	63	48	—	—	—	—	—	—	2	—	—	10	5	1
21	Värmlands län	31	15	11	70	7	3	1	—	—	16	—	—	12	—	—
22	Örebro län	115	51	40	49	8	7	211	8	8	15	—	—	24	—	—
23	Västmanlands län	151	51	41	1	—	—	48	4	4	35	—	—	41	2	2
24	Kopparbergs län	27	3	3	45	3	3	127	—	—	3	—	—	23	2	2
25	Gävleborgs län	14	1	1	—	—	—	14	—	—	2	—	—	12	—	—
26	Västernorrlands län	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
27	Jämtlands län	28	1	—	11	8	8	—	—	—	—	—	—	6	—	—
28	Västerbottens län	29	4	4	15	3	3	—	—	—	—	—	—	7	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**565**	**590**	**280**	--	—	—	—	—	—	**12**	—	—	**33**	**9**	**5**
1	Stockholms stad	18	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	19	6	4
2	Stockholms län	29	37	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	18	12	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	33	32	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	36	38	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
6	Norrköping	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	--	—
7	Jönköpings län	20	15	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
8	Kronobergs län	8	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	13	17	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	1	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	21	24	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	60	57	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	15	18	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
14	Hälsingborg	11	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	31	45	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	1	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	36	16	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	21	2	1	—	—	—	—	—	—	9	—	—	5	—	—
19	Älvsborgs län	3	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	24	57	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	13	19	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	69	83	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	40	55	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	7	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	11	11	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	16	15	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T p.	
492	**26**	**21**	**3 099**	**245**	**236**	**141**	**7**	**6**	**170**	**4**	**4**	**204**	**5**	**5**	**381**	**24**	**21**	**161**	**1**	**1**	
47	8	7	737	44	43	19	1	—	4	—	—	19	1	1	52	7	6	17	1	1	1
14	1	1	180	16	16	6	5	5	2	—	—	16	2	2	19	—	—	2	—	—	2
11	—	—	22	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	26	—	—	1	—	—	3
3	—	—	11	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4
11	—	—	161	1	1	2	1	1	—	—	—	3	—	—	9	1	1	—	—	—	5
22	—	—	228	2	2	6	—	—	74	—	—	2	—	—	10	—	—	1	—	—	6
19	—	—	16	3	3	4	—	—	9	—	—	2	—	—	6	—	—	8	—	—	7
—	—	—	9	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	8
13	—	—	15	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	3	—	—	9
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
8	2	2	24	1	1	5	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	11
14	4	3	46	8	8	3	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	1	—	—	—	12
29	5	2	523	11	11	10	—	—	4	—	—	48	—	—	73	—	—	102	—	—	13
3	—	—	112	42	42	20	—	—	2	—	—	7	—	—	9	—	—	2	—	—	14
8	—	—	239	7	6	37	—	—	10	—	—	8	—	—	51	6	6	5	—	—	15
16	—	—	82	22	22	5	—	—	6	—	—	5	—	—	1	—	—	—	—	—	16
11	—	—	72	15	10	—	—	—	16	—	—	1	—	—	4	—	—	2	—	—	17
100	3	3	310	25	23	14	—	—	27	4	4	34	2	2	39	4	3	13	—	—	18
6	—	—	53	1	1	3	—	—	15	—	—	4	—	—	1	—	—	—	—	—	19
2	2	2	8	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	14	3	3	3	—	—	20
32	—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	21
8	—	—	26	—	—	2	—	—	—	—	—	44	—	—	2	—	—	1	—	—	22
3	—	—	58	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	23
38	—	—	21	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	24
20	1	1	25	1	1	2	—	—	—	—	—	5	—	—	12	—	—	—	—	—	25
32	—	—	27	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	26
—	—	—	13	18	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	27
22	—	—	30	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
2	—	—	—	—	—	**25**	**2**	**1**	**37**	**3**	—	**218**	**102**	**79**	**126**	**62**	**34**	**13**	**8**	**3**	
—	—	—	—	—	—	2	—	—	9	1	—	93	42	37	47	26	18	11	8	3	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	8	5	2	2	2	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	—	—	5
2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	1	1	1	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	4	5	5	2	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	19	—	—	10	—	—	86	37	24	38	5	1	1	—	—	13
—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	4	—	—	2	2	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	3	—	—	2	2	2	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	1	—	12	2	—	17	2	—	15	13	4	1	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**53**	**3**	**2**	**60**	**3**	**3**	**735**	**68**	**56**	**3875**	**1594**	**1549**	**314**	**36**	**27**
1	Stockholms stad	9	2	2	11	3	3	185	18	13	388	300	288	157	25	19
2	Stockholms län	2	—	—	3	—	—	49	—	—	70	14	14	15	1	1
3	Uppsala stad och län	—	—	—	1	—	—	9	—	—	5	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	31	7	7	57	31	31	2	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	2	—	—	24	—	—	5	—	—	2	—	—
6	Norrköping	11	—	—	4	—	—	10	1	1	89	65	65	5	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	—	—	2	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	1	—	—	—	—	—	9	—	—	242	66	64	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	4	4	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	1	—	—	9	—	—	230	52	52	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	1	—	—	17	2	2	32	8	8	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	3	—	—	6	—	—	179	6	6	236	87	85	38	1	1
14	Hälsingborg	—	—	—	2	—	—	10	3	3	369	137	137	1	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	1	—	—	24	1	1	209	42	42	1	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	78	22	21	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	1	—	—	2	—	—	31	10	7	—	—	—
18	Göteborgs stad	13	1	—	11	—	—	102	24	22	1218	445	420	80	8	5
19	Älvsborgs län	1	—	—	6	—	—	11	—	—	1	—	—	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	8	—	—	1	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	1	—	—	3	—	—	18	13	13	1	—	—
22	Örebro län	7	—	—	3	—	—	11	—	—	3	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	15	—	—	5	1	1	—	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävleborgs län	1	—	—	3	—	—	10	—	—	238	124	124	2	—	—
26	Västernorrlands län	2	—	—	—	—	—	2	—	—	308	162	162	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	22	11	11	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**33**	**34**	**30**	**6**	**2**	**1**	**50**	**34**	**32**	**184**	**102**	**91**	**122**	**35**	**28**
1	Stockholms stad	14	13	12	5	1	1	14	14	12	113	54	50	51	16	9
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	8	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	6	3	2	—	—	—	34	14	14	4	2	2	55	9	9
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	1	6	6	7	5	4	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	1
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	3	18	16	1	1	—	—	—	—	39	25	21	5	3	3
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	8	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	3	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1072	**210**	**207**	**115**	**22**	**19**	**1540**	**1129**	**1066**	**72**	**4**	**4**	**27**	**72**	**64**	**1**	**2**	**—**	**7 128**	**2 626**	**2 609**	
490	127	124	55	11	9	463	333	291	39	4	4	2	35	29	1	2	—	845	535	535	1
27	—	—	11	5	5	94	27	27	3	—	—	—	—	—	—	—	—	438	122	122	2
8	2	2	1	—	—	43	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	244	35	35	3
2	—	—	1	1	1	9	46	46	1	—	—	—	—	—	—	—	—	246	73	73	4
8	—	—	3	1	1	44	28	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	217	34	34	5
21	1	1	2	—	—	68	8	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	61	13	13	6
4	1	1	—	—	—	20	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	201	103	95	7
—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	36	36	8
2	—	—	—	—	—	16	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	30	30	9
—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	21	21	10
6	—	—	—	—	—	27	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	276	68	66	11
13	6	6	1	—	—	20	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	152	44	44	12
125	4	4	9	—	—	124	66	66	5	—	—	—	—	—	—	—	—	445	113	113	13
6	—	—	5	—	—	32	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	42	42	14
19	5	5	3	—	—	70	76	75	3	—	—	—	—	—	—	—	—	652	304	303	15
6	—	—	—	—	—	16	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	11	11	16
2	—	—	1	—	—	26	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	33	33	17
281	61	61	16	1	—	248	449	435	11	—	—	25	37	35	—	—	—	903	293	293	18
3	—	—	2	—	—	10	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	65	65	19
5	—	—	—	—	—	24	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	187	23	23	20
2	1	1	2	2	2	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	207	99	99	21
10	—	—	—	—	—	29	4	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	255	81	77	22
10	—	—	—	—	—	29	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	156	23	23	23
—	—	—	2	—	—	8	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	218	182	182	24
3	—	—	—	—	—	37	11	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	227	66	66	25
7	—	—	—	—	—	5	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	175	18	18	26
6	—	—	1	1	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118	20	20	27
4	2	2	—	—	—	10	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	48	48	28
2	—	—	—	—	—	44	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	91	89	29
313	**293**	**204**	**869**	**710**	**571**	**86**	**236**	**162**	**116**	**121**	**83**	**—**	**6**	**3**	**6 102**	**6 148**	**4 734**	**420**	**14**	**13**	
146	143	95	340	305	244	52	146	98	56	48	34	—	4	2	1 723	1 943	1 604	151	3	2	1
3	1	1	25	14	13	—	—	—	7	7	4	—	—	—	271	260	193	—	—	—	2
—	—	—	3	5	4	—	—	—	1	1	1	—	—	—	92	141	131	5	—	—	3
9	6	6	35	30	29	2	3	3	—	—	—	—	—	—	232	204	170	30	—	—	4
11	8	6	15	20	17	3	8	6	4	4	3	—	—	—	327	203	171	23	9	9	5
1	1	1	4	6	3	—	4	2	1	4	1	—	—	—	66	87	63	5	—	—	6
—	1	1	11	10	9	—	1	1	1	1	1	—	—	—	159	114	89	4	—	—	7
2	—	—	4	5	5	—	—	—	1	1	1	—	—	—	90	40	31	—	—	—	8
1	3	3	8	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	135	65	51	5	2	2	9
—	—	—	3	7	4	—	—	—	3	2	2	—	—	—	20	24	14	—	—	—	10
2	1	1	7	5	5	2	2	2	—	—	—	—	—	—	146	103	68	—	—	—	11
10	1	—	56	30	24	1	2	1	3	7	7	—	—	—	238	166	125	7	—	—	12
90	79	67	64	23	15	3	25	17	7	8	4	—	—	—	565	678	546	67	—	—	13
—	5	5	22	17	12	—	4	2	1	2	1	—	—	—	132	134	105	4	—	—	14
1	—	—	27	27	25	6	5	5	4	2	1	—	—	—	162	149	105	7	—	—	15
—	1	1	3	3	3	—	1	1	—	2	2	—	—	—	31	30	21	5	—	—	16
—	—	—	15	8	8	1	1	1	1	9	7	—	—	—	77	71	44	3	—	—	17
24	31	5	57	42	17	10	28	19	4	5	1	—	2	1	527	764	466	81	—	—	18
—	2	2	6	11	9	—	1	—	1	2	1	—	—	—	65	68	43	1	—	—	19
5	4	4	14	9	3	—	—	—	5	2	1	—	—	—	165	122	81	6	—	—	20
—	—	—	5	7	5	—	1	—	—	—	—	—	—	—	80	89	54	—	—	—	21
1	1	1	22	8	8	3	3	3	7	4	4	—	—	—	179	176	114	12	—	—	22
3	4	4	24	16	15	3	1	1	3	3	—	—	—	—	145	111	95	—	—	—	23
—	—	—	44	31	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	136	75	67	—	—	—	24
—	—	—	2	2	2	—	—	—	2	3	3	—	—	—	74	63	60	4	—	—	25
2	1	1	6	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	29	28	—	—	—	26
—	—	—	26	33	33	—	—	—	4	4	4	—	—	—	75	67	61	—	—	—	27
1	—	—	10	15	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77	86	65	—	—	—	28
1	—	—	11	13	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	86	69	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 november 1928.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	39	1 702	3 656	**5 358**	32	257	**289**	**5·4**	3·7
Bleck- o. plåtslagareförb. .	41	1 897	—	**1 897**	253	—	**253**	**13·3**	8·5
Bokbindareförbundet . . .	20	1 238	2 627	**3 865**	59	47	**106**	**2·7**	3·2
Bryggeriindustriarb.-förb. .	48	3 054	1 148	**4 202**	122	158	**280**	**6·7**	6·3
Byggnadsträarbetareförb. .	116	11 177	—	**11 177**	3 179	—	**3 179**	**28·4**	20·5
De förenade förbunden . .	39	2 849	819	**3 668**	316	70	**386**	**10·5**	6·9
Elektriska arbetareförb. . .	62	2 914	—	**2 914**	135	—	**135**	**4·6**	2·7
Gjutareförbundet	97	4 450	2	**4 452**	145	—	**145**	**3·3**	3·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	270	24 498	3 473	**27 971**	5 839	373	**6 212**	**22·2**	18·1
Gruvindustriarbetareförb. .	15	1 453	—	**1 453**	209	—	**209**	**14·4**	13·7
Handelsarbetareförb. . . .	165	8 929	3 515	**12 444**	667	73	**740**	**5·9**	6·0
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	13	237	707	**944**	8	174	**182**	**19·3**	15·2
Hattarbetare	6	66	315	**381**	3	166	**169**	**44·4**	31·6
Pälsvaruarbetare	7	171	392	**563**	5	8	**13**	**2·3**	0·4
Kommunalarbetareförb. . .	149	17 103	2 005	**19 108**	741	280	**1 021**	**5·3**	3·8
Litografiska förbundet . .	12	1 358	45	**1 403**	30	1	**31**	**2·2**	1·9
Livsmedelsarbetareförb. . .	73	6 660	1 924	**8 584**	659	345	**1 004**	**11·7**	9·4
Metallindustriarb.-förb. . .	206	80 386	4 512	**84 898**	5 750	142	**5 892**	**6·9**	6.0
Järnbruksarbetare . . .	56	16 454	7	**16 461**	1 078	—	**1 078**	**6·5**	5·8
Verkstadsarbetare . . .	150	63 932	4 505	**68 437**	4 672	142	**4 814**	**7·0**	6·1
Murareförbundet . . .	49	1 886	—	**1 886**	708	—	**708**	**37·5**	22·2
Måleriarbetareförbundet . .	47	2 365	—	**2 365**	670	—	**670**	**28·3**	8·5
Pappersindustriarb.-förb. .	110	22 205	676	**22 881**	1 411	52	**1 463**	**6·4**	4·6
Sadelm.- o. tapetseraref. .	25	1 182	91	**1 273**	106	6	**112**	**8·8**	9·8
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	40	6 135	3 077	**9 212**	659	227	**886**	**9·6**	10·6
Stenindustriarbetareförb. .	85	5 447	—	**5 447**	407	—	**407**	**7·5**	6·2
Sågverksindustriarb.-förb. .	224	20 479	6	**20 485**	5 138	4	**5 142**	**25·1**	22·1
Textilarbetareförbundet . .	70	6 415	9 326	**15 741**	256	194	**450**	**2·9**	2·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	547	2 073	**2 620**	28	156	**184**	**7·0**	6·2
Transportarbetareförb. . .	61	7 893	64	**7 957**	805	64	**869**	**10·9**	11·4
Träindustriarbetareförb. . .	135	7 752	70	**7 822**	675	2	**677**	**8·7**	7·5
Tunnbinderiarbetareförb. .	15	235	—	**235**	21	—	**21**	**8·9**	5·2
Typografförbundet	20	3 965	299	**4 264**	140	25	**165**	**3·9**	5·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	36	1 720	—	**1 720**	411	—	**411**	**23·9**	16·6
Summa	**2 292**	**258 131**	**40 115**	**298 246**	**29 579**	**2 650**	**32 229**	**10·8**	9·0

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under november uppgivits till inalles 132 502, vilket i genomsnitt motsvarar 4·1 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1928.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar från juli 1914 till 1 januari 1929 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 70—71) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 82—86) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har även under det nu gångna kvartalet liksom under året i sin helhet kvarstått oförändrat i 22 öre per l för oskummad, 12 öre för handskummad och 8 öre för separerad vara. Å några ombudsorter ha visserligen prisförskjutningar ägt rum sedan förra kvartalsskiftet, men dessa ha icke haft tillräcklig omfattning för att åstadkomma någon förändring av medeltalet.

Med avseende å *färska ägg* har inträffat den för årstiden vanliga prisuppgången. Genomsnittspriset, som under september månad utgjorde 2·46 kr per tjog, hade sålunda i december stigit till 3·24 kr. Uppgången har dock varit något lägre än eljest brukar vara fallet, och vid årsskiftet voro äggen c:a 20 öre per tjog billigare än för ett år sedan.

Mera ovanligt för årstiden är det däremot, att *potatispriset* under årets sista kvartal gått ned rätt kännbart eller med 8 öre för 5 liter (c:a 2 öre per kg). Den goda skörden i somras bragte redan under augusti och september ned priset från fjolårets osedvanligt höga nivå — från i medeltal 77 öre för 5 liter i maj till 56 öre i september — men orterna i Nordsverige hade då föga känning av sänkningen. Senare ha dock även dessa orter nästan genomgående ehuru mer eller mindre kraftigt blivit delaktiga därav, och det är framför allt härigenom, som nedgången under det senaste kvartalet får sin förklaring. Medelpriset i december uppgick till 48 öre per 5 liter

men ligger alltjämt 85 % högre än 1914 års och kan därför icke anses anmärkningsvärt lågt.

Bruna bönor utvisa en rätt kraftig prisuppgång, sedan den nya skörden kommit i marknaden, med i genomsnitt 13 öre per kg, under det att *gula ärter*, såsom en följd av årets gynnsammare skörd, sjunkit något i pris. Medelpriset på gula ärter var i december något lägre än för ett år sedan (c:a 7 %), varemot bruna bönor voro c:a 37 % dyrare.

Noteringarna å *havregryn*, som under årets båda första kvartal utvisade stigande tendens och under tredje kvartalet oförändrat prisläge, ha under höstmånaderna så gott som genomgående sjunkit. Nedgången belöper sig till i medeltal 6 öre per kg.

Samtliga noterade *mjölsorter* ha under kvartalet sjunkit med vardera 1 öre per kg, och nästan alla *brödsorter* ha under perioden även visat något sjunkande tendens. Beträffande brödnoteringarna må i detta sammanhang uppmärksammas priserna på sötlimpa i Göteborg. Från denna ort erhåller styrelsen numera noteringar å tre slags sötlimpor, dels s. k. större hushållsbröd av något varierande styckevikt och f. n. i prislägen, som motsvara 95 öre à 1·11 kr per kg, dels enkiloslimpor à 55 öre, dels ock s. k. hushållslimpor à 35 öre för 500 gr, vilket alltså motsvarar 70 öre per kg. Av dessa limpor har den dyraste sorten till för ett par år sedan varit den enda förekommande och även sedermera såsom den huvudsakligen förbrukade väsentligen bestämt prisnivån. En i höst verkställd undersökning har emellertid givit vid handen, att en förskjutning inträtt till de billigare limpornas förmån. Denna omständighet förklarar, att medelpriset å sötlimpa i Göteborg sjunkit sedan förra kvartalet från 94 till 82 öre per kg.

Som vanligt under denna årstid utvisa *kött- och fläsknoteringarna* under fjärde kvartalet i stort sett sjunkande priser. Nötkött har sålunda sjunkit med 5 öre per kg, gödkalv med 3 öre och färsk fårstek med 12 öre, varemot spädkalv stigit något på grund av ökad efterfrågan vid julen. Särskilt starkt har prisfallet varit på svenskt fläsk, varav det färska sidfläsket sjunkit med 18 öre och det salta med 14 öre per kg. Under våren och sommaren steg fläsket ovanligt kraftigt, med c:a 50 öre per kg, och sänkningen nu torde därför kunna sägas innebära en återgång till mera normala prisförhållanden. Trots nedgången står nämligen fläsket fortfarande 50 à 60 % högre än 1914. Under det gångna året belöper sig nettohöjningen till 12 à 14 %. — Priserna på nötkreatur, får och svin, avsedda till slakt, ha under det senaste kvartalet sjunkit med resp. c:a 9, 3 och 11 %, under det att priserna på kalvar stigit med c:a 7 %. Under loppet av hela året ha priserna på nötkreatur sjunkit med c:a 3 %, varemot kalv- och svinpriserna visa uppgång med resp. c:a 4 och 25 %. Decembernoteringarna å får utvisade samma medelpris som ett år tidigare. Sedan juli 1914 har den genomsnittliga stegringen å kreatur samt kött och fläsk varit följande:

Genomsnittlig prisförändring juli 1914—dec. 1928 å		Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin
Slaktdjur, levande vikt	%	+ 16	+ 61	+ 15	+ 46
Kött, detaljhandelspris	»	+ 59	+ 94	+ 57	+ 66

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1928.
Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	»Väg-da» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	100	100
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	106	105
1915	123	129	126	116	131	129	126	121
1916	153	127	169	169	148	176	157	139
1917	202	160	197	211	219	257	208	181
1918	319	199	432	354	245	367	319	270
1919	392	262	456	315	270	392	348	320
1920	317	292	348	268	241	461	321	298
1921	238	234	255	224	208	310	245	237
1922	167	178	191	186	193	204	186	180
1923	160	156	177	166	173	192	171	168
1924	164	158	170	175	187	186	174	164
1925	160	170	188	186	182	171	176	168
1926	147	159	185	179	167	175	169	158
1927 1:a kv.	142	159	171	179	169	186	168	158
2:a kv.	134	160	166	169	165	180	162	151
3:e kv.	139	163	168	170	168	174	164	153
4:e kv.	151	162	166	165	180	167	166	155
1928 1:a kv.	145	162	162	167	187	166	165	153
2:a kv.	139	165	166	160	198	165	165	155
3:e kv.	142	164	174	165	192	162	166	156
4:e kv.	153	158	169	167	182	159	165	152
Okt.	150	159	171	167	182	160	165	153
Nov.	154	158	168	167	182	159	165	152
Dec.	154	157	167	168	183	159	165	151

Kaffepriserna förete fortfarande långsamt stigande tendens, och decembernoteringarna utvisa nära nog fördubbling av förkrigspriset. Däremot har *sockerpriset* sjunkit med i medeltal 3 öre per kg sedan förra kvartalsskiftet. Medelnoteringen å bitsocker för december utgjorde 58 öre per kg mot 61 öre i september och 66 öre i december föregående år.

Vad slutligen *bränsle* och *lyse* beträffar, ha samtliga artiklar utom fotogen ytterligare sjunkit något i pris. Sedan förra årsskiftet har björk- och barrved sjunkit med resp. 70 och 55 öre per kbm, antracit- och engelska hushållskol med resp. 52 och 20 öre per hl samt gasverks- och engelsk kaminkoks med resp. 15 och 5 öre per hl.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med december 1928, meddelas i ovanstående tabell

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1920	1922	1924	1926	1928	Jan. 1928	April 1928	Juli 1928	Okt. 1928	Jan. 1929
	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr	Kr
Tyger och garner:											
Ylletyg (till damklänning) . pr m	2·50	12·00	4·45	3·90	3·75	3·60	3·55	3·60	3·60	3·60	3·60
Bomullstyg (till dito) . . . pr m	0·50	2·15	1·05	0·95	0·90	0·85	0·85	0·85	0·85	0·85	0·85
Ullgarn . . » kg	6·50	36·40	11·95	10·75	10·35	10·65	10·25	10·50	10·80	10·85	10·85
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	270·00	169·00	153·00	151·00	148·00	148·00	148·00	148·00	148·00	148·00
» konf. .	40·00	179·00	108·00	97·00	94·00	91·00	90·00	90·00	91·00	91·00	91·00
Vinteröverrock, best.	70·00	260·00	166·00	147·00	145·00	143·00	143·00	143·00	143·00	143·00	143·00
» konf.	40·00	167·00	102·00	89·00	88·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00
Bomullsskjorta . .	2·00	7·00	3·70	3·40	3·30	3·15	3·15	3·15	3·15	3·10	3·10
Tröja (ullbomull) .	1·50	6·00	4·25	3·45	3·25	3·15	3·15	3·15	3·15	3·15	3·15
Kalsonger »	1·75	6·50	4·55	3·70	3·50	3·35	3·35	3·35	3·35	3·35	3·35
Yllestrumpor . . .	1·25	5·00	2·35	2·15	2·25	2·25	2·20	2·25	2·25	2·25	2·25
Arbetsblus	1·75	7·90	4·35	4·00	3·85	3·70	3·70	3·70	3·70	3·75	3·75
Skodon:											
Kängor, smorläders-	8·50	33·50	15·50	13·50	13·00	14·00	13·25	13·75	14·25	14·50	14·50
Stövlar	16·50	65·00	28·75	25·50	25·50	27·00	25·50	26·50	27·00	27·75	28·00
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	44·25	22·00	18·75	18·25	19·25	18·25	19·00	19·50	19·75	19·75
dam-	11·50	41·50	21·50	18·50	18·00	18·75	18·00	18·75	18·75	19·00	19·00
barn-	7·00	19·50	12·00	11·00	10·75	11·50	10·75	11·25	11·50	11·75	11·75
Halvsulning och klackning . . .	3·50	11·15	8·00	6·85	6·65	6·55	6·45	6·55	6·60	6·60	6·60

tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som användes vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Hyresindexen kvarstår vid detta beräkningstillfälle oförändrad med indexsiffran 199. Omräkning av hyresposten kommer att verkställas till den 1 nästkommande april.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155.

Den nu slutförda undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån är så gott som oförändrad sedan förra kvartalet, och den procentuella stegringen av beklädnadskontot från juli 1914 till januari 1929 uppgår sålunda till 86 % eller detsamma som vid närmast föregående undersökningstillfälle.

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Skatteindexen kvarstår sålunda vid detta beräkningstillfälle oförändrad och avser de skatter, som förfallit till betalning under kalenderåret 1928.

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1928				1929
											jan.	apr.	juli	okt.	jan.
Inventarier (möbler, kökssaker m. m.) . .	100	306	269	211	193	188	180	172	166	164	165	164	164	163	162
Tvätt och renhållning .	100	293	229	186	167	163	157	150	146	144	145	143	145	144	145
Hygien (sjuk- och hälsovård)	100	220	230	208	196	190	189	189	189	187	187	187	188	188	186
Intellektuella ändamål	100	255	293	229	220	220	219	217	215	212	212	212	212	212	212
Förenings- och försäkringsavgifter	100	175	187	187	175	173	175	177	178	178	178	178	178	178	178
Nöjen och förströelser	100	233	236	217	208	207	205	208	214	215	214	214	214	216	216
Resor (järnvägs- o. spårvägs-)	100	241	259	219	219	206	197	197	197	196	197	196	196	196	196
Telefon, post- och skrivutensilier	100	229	240	205	180	179	179	178	177	176	177	176	176	176	176
Arbetshjälp i hemmet .	100	252	279	222	198	196	196	196	196	196	196	196	196	196	196
Samtliga poster	**100**	**233**	**231**	**200**	**188**	**185**	**182**	**180**	**179**	**179**	**179**	**179**	**179**	**179**	**179**

Övriga utgifter. Beräkningarna avse dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att den procentuella stegringen från juli 1914 till januari 1929 liksom vid förra undersökningstillfället uppgår till 79 %. Betraktar man de olika posterna inom gruppen, framstår som den mest anmärkningsvärda förändringen, att inventarier och husgeråd alltjämt visa svagt sjunkande tendens, ävensom att utgifterna för hygien sjunkit något, vilket beror på att medicinaltaxan sänktes i december.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 63 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 januari 1929 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd., årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom efterföljande tabell.

	Föda- och njutningsämnen	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utgifter	Summa utgifter	Ökn. l. minskn. i % fr. närmast föreg. beräkn.
1914 juli	100	100	100	100	100	100	**100**	—
1916 dec.	152	108	168	160	109	125	**139**	.
1917 maj	174	108	190	170	109	130	**152**	+ 9·1
sept.	180	112	240	210	109	150	**166**	+ 9·3
1918 1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**	+ 15·6
1 april	229	112	280	270	114	185	**203**	+ 5·8
1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**	+ 8·2
1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**	+ 10·5
1919 1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**	+ 10·0
1 april	327	120	367	320	160	215	**265**	— 0·5
1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**	— 3·0
1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**	—
1920 1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**	+ 0·5
1 april	287	130	333	370	290	230	**265**	+ 2·4
1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**	+ 1·8
1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**	+ 4·3
1921 1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**	— 3·6
1 april	247	155	316	295	372	235	**249**	— 8·0
1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**	— 5·5
1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**	— 2·0
1922 1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**	— 6·5
1 april	184	163	196	225	264	200	**195**	— 9·5
1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**	— 2·8
1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**	—
1923 1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**	— 3·7
1 april	164	163	188	199	211	188	**177**	— 3·3
1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**	— 1·7
1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**	+ 1·8
1924 1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**	— 0·4
1 april	160	178	183	192	173	185	**173**	— 1·9
1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**	— 1·5
1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**	+ 2·0
1925 1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**	+ 2·5
1 april	171	186	179	192	162	182	**177**	— 0·5
1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**	— 1·0
1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**	— 0·3
1926 1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**	— 0·9
1 april	158	188	170	188	185	179	**173**	— 0·7
1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**	— 0·5
1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**	— 0·3
1927 1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**	—
1 april	149	198	180	181	184	179	**170**	— 0·8
1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**	— 0·4
1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**	+ 1·6
1928 1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**	— 0·6
1 april	152	199	166	184	183	179	**171**	—
1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**	+ 1·0
1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**	— 0·4
1929 1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**	— 1·1

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 januari 1929, 70 % och kan sålunda betecknas med indexsiffran 170. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr numera måste giva ut c:a 3 400 kr för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en nedgång med 2 enheter eller 1·1%. Bidragande

till sänkningen ha varit förskjutningar i *nedåtgående* riktning av livsmedels- samt bränsle- och lyseposterna, varemot övriga poster kvarstå *oförändrade* vid detta beräkningstillfälle.

Levnadskostnadernas nedgång under det gångna kvartalet innebär sänkning av dyrtidstilläggen för statens befattningshavare inom reglerade verk och kårer från 18 till 17 % av grundlönen och inom oreglerade verk och kårer från 36 till 35 %. För Stockholms stads befattningshavare inträder däremot ingen ändring, under det att i Göteborg de statliga reglerna i huvudsak följas.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av ca 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928		
	Juli	2:dra halvåret										årsmedeltal	3:dje kvartalet	4:de kvartalet
Stockholm	100	106	330	307	239	181	163	166	168	156	149	152	155	151
Södertälje	100	106	319	298	229	174	158	158	161	151	146	149	151	148
Uppsala	100	108	334	314	249	184	165	169	172	159	154	160	162	159
Nyköping	100	104	319	293	229	173	159	159	164	152	146	150	152	150
Eskilstuna	100	105	319	289	228	170	157	158	165	154	149	151	153	150
Linköping	100	107	330	306	243	187	172	169	173	160	155	158	159	156
Norrköping	100	105	320	298	230	177	162	163	166	154	150	152	152	150
Motala	100	104	332	310	240	181	166	164	171	157	153	157	159	154
Jönköping	100	104	326	304	237	177	162	165	168	155	151	154	155	149
Växjö	100	105	322	300	233	182	168	168	170	159	155	159	160	158
Kalmar	100	104	297	277	222	172	155	157	165	156	151	152	155	152
Västervik	100	103	307	291	223	171	156	156	163	153	145	148	151	146
Visby	100	106	305	289	229	175	157	158	164	157	150	154	155	152
Karlskrona	100	105	303	284	229	180	164	162	169	158	153	153	155	151
Kristianstad	100	108	318	296	236	178	163	165	174	161	155	159	162	159
Malmö	100	104	318	295	233	181	166	163	171	162	151	152	152	151
Lund	100	105	312	292	230	178	160	160	164	156	152	149	149	149
Landskrona	100	106	325	306	244	184	166	165	171	166	159	160	162	159
Hälsingborg	100	105	313	293	236	179	161	164	170	162	157	158	159	156
Ystad	100	105	312	297	231	178	159	163	167	161	155	157	158	157
Halmstad	100	106	310	290	232	178	161	162	168	158	156	157	159	156
Göteborg	100	106	337	318	254	191	178	176	180	165	161	164	162	162
Lysekil	100	105	312	297	229	177	163	167	170	157	150	151	149	149
Vänersborg	100	104	330	303	241	183	168	171	171	160	157	157	154	153
Borås	100	106	322	306	243	190	174	176	177	164	160	163	163	161
Tidaholm	100	103	307	285	233	178	162	163	168	155	152	148	147	146
Karlstad	100	108	327	311	240	181	169	169	168	158	154	155	155	151
Örebro	100	107	321	300	231	174	158	160	164	152	148	151	154	149
Kopparberg	100	107	331	312	243	177	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	105	333	307	233	173	157	161	167	154	147	151	153	150
Falun	100	105	326	308	245	180	163	165	169	156	150	153	153	150
Domnarvet[2]	100	105	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	100	103	328	302	238	172	157	160	167	152	148	151	154	147
Gävle	100	107	325	312	244	178	161	166	169	156	147	152	155	151
Söderhamn	100	108	334	317	249	184	169	172	176	165	160	161	163	159
Sundsvall: staden	100	105	337	318	241	180	166	168	166	156	155	154	158	152
sågverksdistr.	100	103	333	317	246	184	169	172	169	160	157	155	157	153
Nyland	100	103	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	100	106	317	305	252	187	162	161	163	156	152	152	154	149
Umeå	100	106	324	308	248	187	176	177	178	170	167	161	163	160
Luleå	100	104	322	310	249	190	167	169	169	164	161	165	170	163
Boden	100	107	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	100	104	323	309	251	187	162	161	167	154	154	154	155	152
Kiruna	100	104	325	316	263	196	170	168	172	161	158	161	162	159
Samtliga orter	**100**	**105**	**320**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**153**	**154**	**156**	**152**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd., årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928		
												årsmedeltal	3:dje kvartalet	4:de kvartalet
Stockholm	119	120	123	122	120	121	120	121	120	119	117	118	119	119
Södertälje	105	108	105	105	102	102	103	102	101	102	101	102	102	103
Uppsala	102	103	104	104	105	103	101	103	103	101	101	104	104	104
Nyköping	98	99	99	97	95	96	97	96	97	96	95	97	97	98
Eskilstuna	101	103	103	100	99	98	99	99	102	101	101	101	102	102
Linköping	96	97	99	98	98	101	102	99	99	98	98	99	98	99
Norrköping	100	103	103	103	101	103	103	104	103	102	103	103	102	103
Motala	93	94	97	97	95	95	96	94	96	94	95	96	96	96
Jönköping	95	93	94	94	92	92	92	93	93	92	92	93	92	91
Värnamo	—	—	—	89	89	88	88	87	87	89	90	90	90	89
Växjö	89	88	89	88	86	89	91	90	89	89	89	91	90	91
Kalmar	102	101	94	94	95	97	97	97	100	101	101	100	101	101
Västervik	93	93	89	91	88	90	90	90	91	92	89	90	91	90
Visby	97	96	91	92	91	93	92	92	93	95	93	95	94	95
Karlskrona	101	100	95	95	97	101	101	99	101	101	101	100	100	100
Kristianstad	96	96	94	94	95	94	95	95	98	97	96	97	98	98
Malmö	101	101	101	100	100	103	104	102	104	105	101	101	100	101
Lund	99	99	96	97	96	99	98	97	98	99	99	96	95	97
Landskrona	99	97	99	100	100	101	100	99	100	104	103	103	103	103
Hälsingborg	99	98	97	97	98	99	98	99	100	102	102	101	101	101
Ystad	98	96	93	94	93	95	94	96	96	98	98	98	98	99
Halmstad	101	99	95	95	96	97	97	97	98	99	100	101	101	101
Varberg	—	—	—	92	92	91	92	92	92	92	93	94	93	94
Göteborg	102	102	107	108	108	108	111	109	109	107	107	108	106	108
Lysekil	101	101	99	101	99	101	102	104	104	102	101	100	98	100
Vänersborg	99	98	101	99	100	100	101	102	100	100	101	100	97	98
Borås	98	99	98	100	100	104	105	105	103	102	103	104	103	103
Lidköping	—	—	—	94	93	95	96	97	97	95	95	96	96	95
Tidaholm	97	97	94	94	97	98	98	98	98	98	99	95	93	95
Karlstad	99	101	100	102	100	100	103	102	99	100	100	99	99	98
Arvika	—	—	—	101	99	99	102	102	99	97	97	99	98	99
Filipstad	—	—	—	—	—	—	—	97	99	97	97	96	96	96
Örebro	100	101	99	99	97	97	97	97	98	97	97	98	99	98
Kopparberg	93	93	96	97	95	92	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	100	104	102	98	97	97	99	100	99	97	99	99	99
Falun	99	99	101	101	103	100	100	100	100	99	98	99	98	98
Avesta	—	—	—	98	94	90	90	91	93	93	93	93	93	93
Domnarvet [1]	93	93	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	97	100	98	98	94	95	96	98	95	95	97	98	95
Mora	—	—	—	103	104	97	94	98	98	97	96	96	96	95
Gävle	101	101	101	104	102	99	99	101	101	99	96	99	99	99
Söderhamn	96	97	99	101	101	99	100	101	100	102	101	101	101	101
Sundsvall: staden	104	103	108	108	104	103	105	105	101	102	104	102	104	102
sågverksdistr.	98	98	101	103	101	100	101	102	98	100	101	98	98	98
Nyland	100	98	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	—	—	101	105	104	103	102	98	100	102	101	102	100
Östersund	102	102	101	104	109	107	102	101	99	102	102	101	101	100
Umeå	97	95	95	96	98	99	102	102	100	102	103	98	98	99
Vilhelmina	—	—	—	109	117	113	113	112	110	112	112	109	108	109
Luleå	103	104	105	108	110	111	107	108	105	109	110	112	114	112
Boden	101	103	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	115	117	119	123	122	116	115	116	114	118	117	116	117
Kiruna	118	116	117	122	129	127	121	119	119	119	121	121	121	122
Samtliga orter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1928) och per månad (december 1927—december 1928) för

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1919	1920	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	47	44	25	23	24	24	22	21	22
2	handskummad	»	8	8	—	26	13	12	13	13	12	11	12
3	separerad	»	6	6	23	19	9	9	9	9	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	239	729	657	375	366	374	384	337	339	351
5	mat- (lands-)	»	213	218	727	651	358	350	350	353	311	306	322
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	624	524	277	275	289	266	248	236	237
7	halvfet, »	»	121	119	500	374	178	187	203	182	174	171	172
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	433	376	178	184	178	178	166	148	140
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	681	578	320	271	274	265	247	232	241
10	» konserverade	»	137	151	716	533	348	260	279	273	257	212	247
11	Potatis: gammal	hl	—	—	1271	963	699	771	986	937	672	783	1 061
12	»	5 l	28	30	71	60	47	50	61	58	45	51	64
13	färsk	»	46	80	102	191	119	180	187	113	107	158	143
14	Ärter, gula	kg	31	35	78	69	48	50	51	50	48	57	62
15	Bruna bönor	»	48	49	214	130	97	72	88	72	58	58	84
16	Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	33	× 75	91	52	45	44	48	48	48	45
17	råg-, » bästa sort	»	22	23	× 56	56	31	27	30	33	28	31	32
18	rågsikt-, » »	»	27	29	× 73	73	44	38	40	42	38	43	43
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	99	101	52	50	48	50	46	47	51
20	ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	41	111	176	61	53	54	53	53	53	54
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	96	111	86	75	73	77	72	73	75
22	hårt, knäckebröd	»	—	—	—	139	110	97	95	99	93	95	97
23	limpa, söt	»	38	40	96	105	73	65	64	70	66	65	65
24	grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	30	31	64	71	50	44	46	52	48	48	48
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	230	254	172	157	156	161	156	154	153
26	mjukt, bakat med vatten	»	43	46	116	128	88	77	77	85	79	77	77
27	mjukt, » » mjölk	»	60	61	167	145	103	90	91	99	94	94	94
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	563	398	223	209	204	212	210	197	190
29	soppkött	»	100	95	490	333	175	169	167	175	174	164	158
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	512	493	280	256	247	255	253	240	238
31	spädkalv	»	72	70	312	274	155	149	144	152	152	144	140
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	600	431	233	225	223	241	238	225	225
33	salt, svenskt	»	114	118	547	385	193	184	181	198	198	188	185
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	557	442	270	264	239	247	240	242	238
35	Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	129	605	449	250	214	197	249	238	191	205
36	salt, » »	»	140	137	619	470	263	227	204	256	248	199	210
37	» amerikanskt »	»	—	—	—	364	204	192	189	236	243	223	213
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	202	191	140	132	135	132	129	124	122
39	gädda	»	108	110	333	312	211	209	212	204	191	185	179
40	sill	»	34	35	110	102	79	67	72	78	75	67	66
41	strömming	»	38	39	114	106	70	61	66	74	75	69	66
42	torsk	»	55	57	160	139	100	94	100	101	97	95	92
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	244	219	169	154	154	155	154	151	152
44	kolja	»	—	—	—	152	113	111	120	120	116	118	117
45	salt: sill, prima	»	45	45	148	120	77	59	70	86	66	66	57
46	strömming	»	30	31	105	74	51	45	46	52	53	50	48
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	223	156	97	83	90	98	105	96	95
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	316	331	219	244	281	335	329	296	309
49	Socker, bit-	»	67	65	× 133	× 168	× 156	107	96	78	71	72	64
50	Salt (matsalt)	»	—	10	32	31	21	20	19	19	19	19	18
51	Svagdricka	l	6	6	16	16	15	14	14	15	15	15	15
52	Fotogen, Water White	»	20	21	71	60	38	32	31	30	31	31	29
53	Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	740	2310	2895	1490	1475	1450	1400	1310	1330	1300
54	barr-, osågad, hemkörd	»	575	595	1895	2310	1075	1075	1080	1055	995	1010	980
55	Bränntorv	100 kg	196	220	896	964	460	449	441	441	440	422	408
56	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	411	—	2069	948	840	782	737	787	794	713
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	—	1664	444	414	389	344	404	383	331
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	—	1177	326	310	303	256	254	273	247
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	—	1249	356	337	326	278	293	303	275

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — × Maximipris.

samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Dec. 1927	Jan. 1928	Febr. 1928	Mars 1928	April 1928	Maj 1928	Juni 1928	Juli 1928	Aug. 1928	Sept 1928	Okt. 1928	Nov. 1928	Dec. 1928	Höjning (+) eller sänkning (—) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	dec. 1913—dec. 1928	dec. 1927—dec. 1928	
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0	1
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	+ 50·0	0·0	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
360	338	342	359	349	342	338	341	345	355	358	364	376	+ 56·0	+ 4·4	4
338	322	317	322	319	319	320	314	314	320	324	330	337	+ 53·2	— 0·3	5
236	237	236	236	236	236	238	238	238	238	238	239	238	+ 44·2	+ 0·8	6
172	172	171	172	171	171	172	171	172	173	172	173	175	+ 42·3	+ 1·7	7
140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	+ 1·4	0·0	8
338	289	259	214	176	173	181	183	210	246	298	337	324	+ 49·3	— 4·1	9
259	258	241	237	—	—	—	—	—	—	242	253	253	+ 66·1	— 2·3	10
1015	1036	1078	1133	1284	1277	1279	1294	1215	907	768	734	725	—	— 28·6	11
62	63	65	69	74	77	75	79	64	56	49	48	48	+ 84·6	— 22·6	12
—	—	—	—	—	—	—	201	85	—	—	—	—	—	—	13
62	62	62	63	63	63	64	64	64	63	60	59	58	+ 87·1	— 6·5	14
71	71	75	79	82	84	85	86	85	84	89	94	97	+ 110·9	+ 36·6	15
47	47	46	46	47	48	47	47	44	43	42	42	42	+ 35·5	— 10·6	16
31	31	31	31	32	34	34	34	33	31	30	30	30	+ 42·9	— 3·2	17
43	43	43	43	44	46	46	45	44	42	41	41	41	+ 57·7	— 4·7	18
48	49	49	50	51	52	53	53	53	53	49	47	47	+ 30·6	— 2·1	19
54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54	53	+ 29·3	— 1·9	20
74	74	74	74	74	75	77	76	76	76	74	73	73	+ 78·0	— 1·4	21
95	96	96	96	96	97	99	99	99	99	97	97	96	—	+ 1·1	22
65	66	66	66	65	65	66	66	65	65	65	64	64	+ 68·4	— 1·5	23
49	49	49	48	48	48	49	48	49	48	48	48	48	+ 60·0	— 2·0	24
154	154	153	154	153	153	153	153	152	152	152	151	151	+ 101·3	— 1·9	25
77	77	77	77	77	77	77	77	77	77	77	77	76	+ 72·7	— 1·3	26
94	94	94	94	94	95	95	95	95	95	94	94	94	+ 56·7	0·0	27
191	190	188	187	187	188	191	194	193	192	190	188	187	+ 54·5	— 2·1	28
160	159	157	156	157	157	159	160	160	160	158	156	155	+ 55·0	— 3·1	29
236	237	237	235	235	236	240	241	242	240	237	237	237	+ 80·9	+ 0·4	30
143	141	140	140	139	138	140	141	141	141	140	141	143	+ 93·2	0·0	31
211	214	219	223	229	233	240	241	230	225	216	212	213	+ 66·4	+ 0·9	32
184	181	181	182	182	184	191	193	190	187	186	182	180	+ 52·2	— 2·2	33
251	244	239	237	235	241	—	—	—	—	224	242	242	+ 92·1	— 3·6	34
186	184	180	177	176	181	211	228	231	230	229	217	212	+ 59·4	+ 14·0	35
195	193	189	185	184	187	219	230	231	232	231	220	218	+ 53·5	+ 11·8	36
213	213	214	210	207	206	205	208	208	216	221	225	228	—	+ 7·0	37
128	130	136	134	129	107	109	114	119	121	122	123	124	+ 57·0	— 3·1	38
182	185	190	189	177	142	159	178	184	187	184	185	189	+ 68·8	+ 3·8	39
61	62	57	54	61	68	75	79	73	66	64	65	65	+ 80·6	+ 6·6	40
71	74	73	72	72	63	62	60	58	61	65	66	67	+ 59·5	— 5·6	41
93	98	95	90	91	87	88	92	92	92	93	93	93	+ 63·2	0·0	42
151	160	159	150	146	140	147	156	151	152	153	155	155	+ 89·0	+ 2·6	43
116	123	126	120	121	114	114	115	112	111	113	115	117	—	+ 0·9	44
51	52	54	55	55	54	55	54	55	62	63	62	61	+ 35·6	+ 19·6	45
47	47	47	47	47	48	47	48	49	49	49	48	48	+ 50·0	+ 2·1	46
92	91	93	93	95	97	96	96	95	95	95	96	97	+ 70·2	+ 5·4	47
291	296	300	304	306	308	309	312	312	313	315	316	316	+ 96·3	+ 8·6	48
66	68	66	68	68	68	67	62	62	61	60	58	58	— 13·4	— 12·1	49
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	—	0·0	50
15	15	15	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0	51
30	30	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	+ 38·1	— 3·3	52
1335	1330	1330	1320	1320	1320	1305	1295	1280	1280	1265	1265	1265	+ 73·3	— 5·2	53
1010	1005	1000	1000	995	990	980	970	965	970	955	955	955	+ 63·2	— 5·4	54
413	416	416	405	416	405	416	410	399	405	405	402	402	+ 104·1	— 2·7	55
735	732	731	729	729	726	719	715	712	702	690	685	683	+ 72·5	— 7·1	56
339	339	340	336	338	337	331	336	328	326	321	319	319	+ 39·9	— 5·9	57
253	251	252	252	252	249	250	249	247	245	242	239	238	+ 50·6	— 5·9	58
277	278	278	277	278	278	276	277	276	273	270	272	272	+ 46·2	— 1·8	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	26	26	26	23	23	23	24	24	24	21	21	21
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	12	12	12	—	—	—
3	separerad	»	10	10	10	7	7	7	10	10	10	7	7	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	362	372	391	363	375	393	363	375	390	353	360	379
5	mat- (lands-)	»	319	331	349	342	347	357	325	331	332	312	320	330
6	Ost: helfet	»	249	249	249	252	256	250	258	253	253	281	285	275
7	halvfet	»	179	180	179	175	175	175	200	200	200	200	200	200
8	Margarin, växt-	»	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
9	Ägg: färska	tjog	313	379	360	309	349	320	310	342	316	290	321	283
10	konserverade	»	249	256	255	—	250	253	238	245	237	—	270	270
11	Potatis: gammal	hl	869	854	862	857	857	857	829	831	844	700	700	700
12	»	5 l	51	50	51	53	50	51	50	52	51	39	39	39
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	56	54	54	52	51	49	54	52	53	50	50	48
15	Bruna bönor	»	95	98	98	90	90	106	99	100	100	88	—	110
16	Mjöl: vete-	»	39	39	39	42	42	42	43	41	40	42	42	42
17	råg-	»	29	28	28	31	31	31	28	28	28	31	31	31
18	rågsikt-	»	39	39	39	41	41	40	40	40	39	41	41	41
19	Gryn: havre-	»	51	46	48	50	46	44	46	44	44	50	50	48
20	ris-	»	53	52	52	60	60	60	50	50	50	54	55	51
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	69	69	69	68	68	68	65	64	64	65	65	67
22	knäckebröd	»	100	100	100	99	101	99	96	93	96	88	83	83
23	limpa, söt	»	74	74	73	64	64	64	76	80	79	63	63	63
24	grovbröd	»	62	62	63	46	46	45	53	53	51	43	43	42
25	Vetebröd: skorpor	»	167	167	165	148	148	148	168	167	164	138	138	138
26	mjukt bakat med vatten	»	73	73	73	69	69	69	77	80	79	64	64	66
27	mjukt » » mjölk	»	117	117	115	88	88	88	122	122	121	79	80	80
28	Nötkött, färskt: stek	»	211	203	200	200	200	202	207	206	206	192	196	195
29	soppkött	»	156	153	153	162	162	160	164	162	164	159	167	166
30	Kalvkött: gödkalv	»	239	241	251	242	235	235	249	245	237	226	211	213
31	spädkalv	»	138	138	148	145	146	147	138	141	151	125	—	—
32	Fårkött: färskt	»	225	226	225	250	245	234	254	242	232	231	222	232
33	salt	»	178	176	177	—	—	—	200	192	180	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	278	264	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	258	243	243	247	236	226	251	241	230	237	225	228
36	salt, svenskt	»	259	242	247	250	234	226	244	229	224	250	224	245
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	145	144	151	130	133	129	128	100	100	82	90	89
39	gädda	»	236	208	211	199	200	196	215	199	197	171	164	173
40	sill	»	70	73	75	72	71	67	71	75	75	80	73	80
41	strömming	»	84	72	68	80	69	68	73	74	70	75	68	60
42	torsk	»	149	142	144	140	144	140	127	125	125	120	121	135
43	rödspotta	»	154	156	159	169	167	163	200	163	150	155	160	158
44	kolja	»	143	144	148	130	135	132	113	122	125	121	120	120
45	[1]) salt: sill	»	62	64	63	57	56	54	57	55	58	58	59	60
46	strömming	»	59	59	61	—	—	—	50	40	40	—	—	—
47	Kabeljo	»	92	92	93	98	95	98	97	96	97	102	108	102
48	Kaffe	»	329	327	327	313	312	304	347	355	354	320	327	318
49	Socker	»	55	54	53	58	57	56	62	60	59	59	58	56
50	Salt	»	20	20	20	17	17	17	20	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l	23	23	23	15	15	16	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	29	29	29	30	30	30	28	28	28	26	26	26
53	[2])Ved: björk-	kbm	1535	1520	1540	1300	1300	1300	1320	1320	1290	1130	1190	1180
54	barr-	»	1045	1045	1025	950	950	925	800	800	805	890	840	840
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	448	418	418	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	750	750	750	725	725	725	800	690	688
57	eng. hushålls-	»	335	335	335	385	385	385	350	350	350	—	308	335
58	Koks: gasverks-	»	275	275	275	250	230	230	260	260	260	258	270	235
59	eng. kamin-	»	285	285	285	315	315	315	320	320	320	300	299	300

[1]) Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives. — [2]) Uppsala:

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
22	22	22	20	20	20	21	21	21	20	20	20	20	20	20	20	20	20	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	10	10	10	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	8	8	8	7	7	7	8	8	8	6	6	6	3
349	363	380	355	368	385	358	373	390	357	366	383	355	355	365	335	337	347	4
334	341	357	323	334	348	326	339	358	326	333	341	310	309	318	294	294	310	5
257	257	257	246	255	254	244	250	246	257	257	253	220	219	219	251	251	251	6
179	179	178	183	186	185	193	194	194	183	183	183	166	166	166	178	178	178	7
140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	8
331	339	292	312	335	303	302	348	312	296	330	314	295	315	293	254	280	275	9
—	—	—	—	—	—	250	246	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
1000	929	929	655	628	595	717	711	698	685	633	633	473	488	478	569	525	560	11
51	48	48	50	50	50	49	48	48	38	37	36	35	33	34	55	50	50	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
49	45	48	49	49	49	51	45	45	50	49	49	60	60	55	63	60	62	14
80	104	100	99	109	109	89	100	108	80	110	108	96	110	100	100	97	98	15
43	43	42	40	40	40	42	42	42	40	40	40	42	42	42	42	42	42	16
31	30	30	30	30	30	34	32	32	32	32	32	31	31	31	29	29	29	17
43	42	42	39	39	39	41	41	40	40	40	40	41	41	41	41	41	41	18
50	49	49	50	49	49	51	52	50	50	49	50	50	50	50	55	50	50	19
52	53	53	60	60	60	49	49	49	58	56	54	50	50	50	60	60	60	20
64	64	64	80	77	77	70	68	68	72	70	70	75	77	77	87	82	82	21
84	84	84	100	100	100	91	99	99	88	91	90	105	105	100	98	97	97	22
70	70	70	67	67	67	67	67	67	64	64	62	62	62	62	55	54	53	23
40	39	39	48	48	48	56	56	56	47	46	52	50	50	50	42	42	42	24
154	149	149	172	169	168	157	157	157	145	145	139	154	154	153	145	145	150	25
72	72	72	65	65	65	90	90	90	68	67	64	75	75	78	63	63	59	26
96	96	96	93	93	93	119	119	119	—	—	—	90	90	90	65	66	63	27
199	199	200	178	178	178	194	193	190	178	179	181	181	178	182	167	168	169	28
170	170	170	168	168	168	157	157	157	166	164	163	162	158	159	152	153	154	29
251	251	250	244	243	243	245	245	243	224	222	216	208	208	208	200	200	200	30
145	145	145	150	150	150	—	—	—	125	120	119	134	134	138	125	126	126	31
285	281	280	239	237	239	242	241	239	227	221	214	190	187	185	190	190	190	32
—	—	—	198	203	204	183	183	183	193	193	190	—	—	—	180	165	167	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
250	243	230	218	204	200	250	247	236	203	192	190	208	195	190	213	185	198	35
250	250	236	225	219	200	254	253	240	213	210	198	204	188	188	213	180	200	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
129	128	130	147	147	148	129	125	125	113	113	126	125	125	125	98	98	99	38
199	186	195	200	200	199	200	183	195	175	183	183	198	200	197	150	150	160	39
75	75	74	61	60	59	60	60	63	69	68	68	70	71	75	55	51	50	40
85	78	77	62	61	60	63	63	58	67	65	65	79	75	72	61	61	61	41
125	125	126	114	113	115	100	100	100	90	97	100	81	85	90	84	80	78	42
150	150	152	153	156	153	150	158	150	144	156	158	150	150	150	138	138	142	43
135	138	143	125	128	130	133	135	129	104	109	136	103	100	126	108	106	113	44
59	59	59	59	60	60	54	56	56	59	59	59	60	60	55	60	60	60	45
—	—	—	—	—	—	55	50	50	60	65	65	—	—	—	—	—	—	46
88	87	94	100	100	100	89	91	91	83	88	88	90	90	90	—	—	—	47
305	307	307	322	323	322	334	334	334	318	315	315	280	298	298	297	297	297	48
58	57	56	59	57	56	59	57	56	60	58	57	61	60	59	60	57	58	49
20	20	20	20	20	20	19	19	19	15	15	15	20	20	20	20	20	20	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	13	13	13	15	15	15	51
26	26	26	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	31	31	31	52
1300	1300	1280	1100	1200	1200	1390	1390	1390	1200	1200	1200	1290	1290	1290	1050	1050	1050	53
950	950	940	895	900	915	995	995	995	900	915	900	890	890	890	740	740	740	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	375	375	375	—	—	—	55
650	650	650	700	696	696	680	680	680	700	700	700	650	650	650	750	750	750	56
—	—	—	346	338	336	280	280	280	350	342	350	350	350	350	350	350	350	57
240	240	240	210	210	210	285	285	285	265	265	265	215	215	215	238	238	238	58
270	270	270	249	250	249	290	290	290	280	275	275	300	300	300	288	288	288	59

alved oktober och november 10·50 samt december 10·00 kr per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	20	20	20	22	22	22	20	20	20	20	22	22
2	handskummad	»	—	—	—	14	14	14	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	5	5	5	6	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	360	360	364	361	373	384	353	364	378	348	350	365
5	mat- (lands-)	»	329	319	330	322	331	336	324	329	345	309	313	320
6	Ost: helfet	»	225	225	227	260	256	256	250	250	250	271	271	274
7	halvfet	»	172	170	170	—	—	—	—	—	—	200	187	187
8	Margarin, växt-	»	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
9	Ägg: färska	tjog	256	296	292	299	313	321	301	332	314	262	316	307
10	konserverade	»	—	—	—	200	238	238	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	850	850	800	767	600	592	595	536	571	867	800	533
12	»	5 l	50	50	50	50	40	44	37	35	35	50	50	50
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	60	60	58	59	55	56	59	53	50	59	50	50
15	Bruna bönor	»	91	103	92	90	99	99	89	89	104	80	108	109
16	Mjöl: vete-	»	45	45	44	39	39	39	42	41	41	44	44	44
17	råg-	»	33	33	32	25	25	25	31	30	30	30	30	30
18	rågsikt-	»	44	44	42	38	38	38	42	40	40	45	43	43
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	44	44	44	49	45	49	50	50	50
20	ris-	»	58	57	53	54	54	51	60	60	60	52	52	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	81	81	81	78	79	78	70	68	65	75	75	75
22	knäckebröd	»	98	98	98	100	100	100	100	100	100	110	110	110
23	limpa, söt	»	50	50	50	57	57	57	49	49	49	60	60	60
24	grovbröd	»	41	42	42	42	42	42	42	42	42	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	150	150	150	126	127	128	140	140	140	125	125	125
26	mjukt bakat med vatten	»	70	70	70	69	69	69	94	94	94	80	80	80
27	mjukt » » mjölk	»	80	80	80	91	91	91	100	100	100	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	188	190	183	167	169	169	190	190	190	169	172	177
29	soppkött	»	168	162	161	147	148	146	150	150	150	140	139	137
30	Kalvkött: gödkalv	»	222	224	220	214	230	240	225	225	225	181	180	179
31	spädkalv	»	140	141	142	137	137	138	120	120	120	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	199	185	180	166	166	168	188	194	200	165	166	168
33	salt	»	185	175	163	—	—	—	190	165	165	171	164	155
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	200	200	200	210	197	191	248	239	225	208	203	192
36	salt, svenskt	»	210	210	210	216	194	200	250	230	225	208	201	185
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	125	125	125	150	150	150	70	68	70	—	—	—
39	gädda	»	188	194	197	150	150	188	153	150	150	164	138	146
40	sill	»	58	53	60	—	60	—	—	—	—	72	—	—
41	strömming	»	60	58	55	75	58	53	55	46	48	57	55	60
42	torsk	»	99	99	100	71	71	64	65	70	76	96	84	86
43	rödspotta	»	140	140	140	—	—	133	—	—	—	149	155	193
44	kolja	»	125	125	125	102	100	113	—	—	—	125	—	—
45	[1]) salt: sill	»	64	66	64	51	49	51	56	58	58	60	60	60
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	100	100	100	100
48	Kaffe	»	300	300	302	301	299	299	331	343	330	340	340	340
49	Socker	»	61	59	58	59	59	56	59	57	56	62	61	60
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	12	12	12	11	11	11
52	Fotogen	»	30	30	30	24	24	24	26	26	26	26	26	26
53	[2])Ved: björk-	kbm	1050	1050	1050	990	990	990	1150	1150	1150	1565	1650	1650
54	barr-	»	700	700	700	745	745	745	750	750	750	1200	1200	1200
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	730	730	700	675	675	675	750	750	750	750	750	750
57	eng. hushålls-	»	340	340	340	—	—	—	275	275	275	350	375	375
58	Koks: gasverks-	»	250	250	250	210	200	200	250	250	250	260	260	260
59	eng. kamin-	»	252	252	253	250	250	250	250	250	250	275	275	275

[1]) Se anm. sid. 72.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
20	20	20	20	20	20	22	22	22	20	20	20	20	20	20	20	20	20	1
14	14	14	10	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
7	7	7	6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	6	6	6	3
358	370	385	343	353	375	347	359	379	343	353	375	353	360	375	349	359	376	4
313	320	333	333	340	364	332	341	360	—	—	335	—	—	—	—	—	—	5
244	244	244	270	270	270	241	244	245	228	231	237	241	239	231	214	214	211	6
178	180	180	168	168	168	161	165	170	184	190	190	—	—	—	—	—	—	7
140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	8
291	313	314	285	330	307	280	336	328	267	343	346	265	335	316	274	344	309	9
—	227	225	—	220	220	225	232	229	—	—	—	—	—	—	—	234	233	10
790	735	715	650	617	650	595	590	600	600	600	600	738	700	619	633	600	606	11
45	45	43	50	50	50	44	42	42	45	40	40	50	50	48	46	44	43	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	60	62	62	63	61	59	59	59	59	59	65	63	63	68	68	68	14
98	100	100	94	100	104	99	97	97	98	94	99	90	90	100	99	102	106	15
44	44	44	41	41	40	41	41	41	42	41	41	43	43	43	42	42	43	16
31	31	31	29	29	29	32	32	33	33	32	32	28	28	28	32	32	32	17
43	42	42	40	39	39	40	41	41	42	40	40	40	40	40	41	41	41	18
50	50	50	55	46	47	44	44	43	45	43	42	49	47	47	51	48	48	19
58	60	60	60	60	65	50	50	51	51	53	53	49	49	58	60	60	60	20
98	97	97	100	96	96	80	81	80	85	81	79	86	85	85	91	91	89	21
110	108	108	117	114	114	120	121	116	111	110	113	128	128	126	112	112	112	22
59	58	58	44	46	46	48	48	48	44	44	44	55	54	53	57	57	57	23
42	41	40	39	39	39	40	39	37	36	36	36	41	40	40	40	40	40	24
152	146	152	180	180	180	155	155	155	142	142	142	143	143	143	144	144	144	25
—	—	—	—	—	—	77	77	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
96	97	97	100	100	100	83	80	80	76	76	76	89	89	88	75	75	75	27
196	194	193	174	178	182	225	225	225	200	202	200	211	208	209	188	188	188	28
159	156	160	152	150	146	175	175	175	180	179	177	191	189	190	166	166	168	29
245	250	250	240	240	228	270	270	270	250	249	247	246	240	245	240	240	243	30
130	130	130	150	148	149	165	165	165	150	150	150	150	150	150	140	140	140	31
215	213	209	250	238	230	—	—	250	250	250	250	259	256	252	245	238	238	32
154	154	162	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
200	197	197	217	201	198	210	202	210	200	197	195	220	210	210	192	180	185	35
200	196	196	230	200	220	231	232	230	218	220	220	230	230	230	224	207	214	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
92	98	104	123	119	110	138	137	138	123	128	135	—	—	—	125	150	150	38
150	154	161	175	173	178	211	200	204	200	204	189	210	202	206	200	200	203	39
—	—	—	69	72	61	57	73	80	64	73	70	51	65	68	60	72	74	40
42	42	36	43	53	50	—	72	79	—	67	—	—	—	—	61	70	77	41
35	41	40	48	52	46	65	68	73	60	54	60	50	58	60	55	55	58	42
109	117	117	123	141	145	170	170	173	122	125	116	138	148	161	135	155	147	43
—	—	—	141	142	148	138	138	138	117	138	125	—	—	—	—	100	107	44
69	68	69	77	72	69	55	61	58	60	60	60	71	65	65	63	63	63	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
110	110	110	—	—	—	—	—	—	—	100	123	—	—	—	—	—	—	47
320	320	315	314	314	314	305	306	308	306	313	313	320	319	319	321	321	321	48
61	60	59	57	55	55	56	54	53	55	54	53	55	55	55	58	56	55	49
19	19	19	15	15	15	15	15	15	16	16	16	15	15	15	17	17	17	50
14	14	14	11	11	11	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
28	28	28	28	28	28	27	27	27	29	29	29	27	27	27	27	27	27	52
1180	1170	1170	1300	1300	1300	1935	1935	1935	1700	1700	1700	1700	1700	1700	1600	1600	1600	53
800	800	800	1100	1100	1100	1735	1735	1735	1450	1450	1450	1600	1600	1600	1500	1500	1500	54
—	—	—	450	450	450	500	500	500	500	500	500	—	—	—	400	400	400	55
800	800	800	575	575	550	575	575	575	600	600	600	675	675	675	700	700	700	56
300	300	300	250	250	225	225	225	225	240	240	240	240	240	240	325	325	325	57
250	250	250	190	190	190	215	215	215	200	200	200	180	180	180	195	195	195	58
250	250	250	185	185	185	220	219	220	225	225	225	225	225	225	265	265	265	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	20	20	20	20	20	20	20	21	21	25	25	25
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	6	6	6	6	6	6	6	6	6	12	12	12
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	339	353	370	359	370	386	361	374	391	379	392	409
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	318	325	343	306	311	317	338	348	358
6	Ost: helfet	»	218	218	218	242	242	242	210	210	208	230	230	230
7	halvfet	»	168	168	168	170	179	179	163	163	164	165	165	165
8	Margarin, växt-	»	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
9	Ägg: färska	tjog	260	331	317	316	340	307	282	329	290	316	368	319
10	konserverade	»	—	223	217	—	243	225	—	240	240	230	230	230
11	Potatis: gammal	hl	500	500	475	800	763	729	1000	775	775	650	650	650
12	»	5 l	49	48	50	49	48	50	50	50	45	45	45	44
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	67	62	60	63	63	63	64	60	60	60	60	60
15	Bruna bönor	»	75	88	105	100	100	90	94	105	100	100	100	100
16	Mjöl: vete-	»	41	41	41	40	40	40	40	40	40	42	42	41
17	råg-	»	33	33	31	28	28	28	26	26	26	31	31	31
18	rågsikt-	»	42	40	39	39	39	39	39	39	39	41	41	40
19	Gryn: havre-	»	50	47	45	47	43	43	51	45	45	43	43	43
20	ris-	»	55	55	55	50	50	50	54	54	54	45	45	45
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	78	78	78	87	87	87	75	75	75	74	74	74
22	knäckebröd	»	123	120	120	107	107	107	111	106	106	85	85	85
23	limpa, söt	»	53	53	53	56	55	55	49	49	49	82	82	82
24	grovbröd	»	41	41	41	46	43	43	43	44	46	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	135	135	135	137	130	130	125	125	125	135	135	135
26	mjukt (bakat med vatten	»	70	70	70	—	—	—	75	75	75	99	99	99
27	mjukt (» » mjölk	»	107	107	107	91	91	91	100	100	100	113	113	113
28	Nötkött, färskt: stek	»	173	173	176	171	175	171	169	164	163	198	194	194
29	soppkött	»	144	144	144	150	147	143	141	138	135	165	165	165
30	Kalvkött: gödkalv	»	211	211	211	214	212	213	—	—	—	248	248	251
31	spädkalv	»	125	125	125	148	146	144	139	139	133	133	136	148
32	Fårkött: färskt	»	226	226	225	210	197	197	196	194	193	239	239	239
33	salt	»	180	180	180	200	200	200	—	—	—	150	150	150
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	275
35	Fläsk: färskt	»	205	184	195	216	199	199	195	194	200	243	239	239
36	salt, svenskt	»	230	220	225	244	232	235	221	219	220	240	238	239
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	128	128	128	125	150	150	—	—	—	135	131	150
39	gädda	»	188	188	188	200	200	200	—	—	—	222	225	225
40	sill	»	—	—	—	59	69	65	29	—	—	66	63	63
41	strömming	»	46	63	63	68	78	72	—	—	—	100	100	100
42	torsk	»	46	48	47	51	55	55	25	34	31	76	72	75
43	rödspotta	»	125	125	125	150	150	152	118	123	126	169	172	191
44	kolja	»	125	125	125	73	95	96	68	75	74	95	100	119
45	[1])salt: sill	»	60	60	54	60	60	60	60	60	59	65	65	65
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	85	85	85	89	89	89
48	Kaffe	»	320	320	320	304	318	318	323	321	321	322	322	320
49	Socker	»	57	56	55	60	58	57	59	58	57	57	55	54
50	Salt	»	17	17	17	16	16	16	17	18	17	15	15	15
51	Svagdricka	l	9	9	9	13	13	13	13	13	13	17	17	17
52	Fotogen	»	29	29	29	23	24	24	27	27	27	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1800	1800	1800	1365	1390	1390	1500	1500	1500	1750	1750	1750
54	barr-	»	1600	1600	1600	1130	1145	1145	—	—	—	1450	1450	1450
55	Bränntorv	100 kg	250	250	250	300	300	300	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	520	520	520	700	700	700	675	675	675	695	695	695
57	eng. hushålls-	»	210	210	210	300	300	300	270	270	270	315	315	315
58	Koks: gasverks-	»	180	180	180	—	—	—	260	260	260	195	195	195
59	eng. kamin-	»	190	200	200	260	260	260	290	290	290	310	310	310

[1]) Se anm. sid. 72. — [2]) Halmstad: bokved under hela kvartalet 14·25 kr per kbm; ribbved Karlstad: lisved under hela kvartalet 5·00 kr per kbm; knubb oktober och november 8·65 samt

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
23	23	23	20	20	20	25	25	25	18	18	18	19	19	19	22	22	22	1
—	—	—	12	12	12	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—	2
5	5	5	10	10	10	8	8	8	7	7	7	5	5	5	8	8	8	3
377	386	405	360	373	390	370	378	398	340	350	368	339	349	344	361	367	383	4
334	347	341	312	347	345	319	323	350	315	325	341	314	324	322	310	318	328	5
212	210	208	242	249	241	237	238	236	211	211	211	205	200	205	229	229	240	6
165	165	165	150	150	—	171	169	165	143	143	143	150	150	150	160	160	165	7
140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	8
282	348	337	307	345	319	305	338	291	295	333	307	255	291	284	289	319	277	9
—	230	233	—	—	—	236	240	230	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
967	908	933	750	750	725	667	651	623	750	650	635	550	550	475	687	687	661	11
51	48	51	50	50	45	43	46	44	42	37	36	40	40	35	44	44	45	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
64	64	60	68	60	60	64	64	64	66	66	68	59	55	55	60	60	60	14
97	99	99	88	105	108	100	100	108	102	102	104	75	74	94	114	111	110	15
42	42	42	42	42	41	41	41	41	44	44	44	43	42	43	42	42	42	16
29	29	29	29	30	29	28	28	28	30	30	30	31	30	30	29	29	29	17
40	39	39	41	41	40	40	40	40	42	42	42	43	42	42	41	41	41	18
43	42	42	50	45	45	45	45	45	50	50	49	53	49	49	48	48	48	19
45	45	45	50	50	50	63	65	65	45	45	45	60	56	60	53	54	52	20
75	75	75	89	89	89	81	81	81	72	72	72	71	76	75	72	73	72	21
95	95	95	110	110	110	113	113	113	94	94	94	98	98	98	100	100	100	22
65	64	64	57	57	57	75	75	75	71	71	71	68	67	68	76	76	76	23
53	53	53	49	49	49	54	54	54	50	50	50	—	—	—	53	53	53	24
150	150	150	138	138	138	133	135	135	121	121	121	155	153	155	152	152	152	25
82	82	82	50	50	50	69	73	73	59	59	59	67	67	67	87	87	87	26
83	83	83	75	75	75	99	98	98	71	71	71	87	87	85	110	110	107	27
190	178	170	188	188	188	190	189	187	200	200	200	200	193	181	180	178	178	28
160	148	140	150	150	150	168	167	166	176	175	173	150	146	140	153	152	151	29
220	220	220	213	213	213	210	212	213	238	238	238	244	246	240	224	225	225	30
—	—	140	150	150	150	133	134	133	117	117	117	141	142	142	119	126	138	31
220	220	220	213	213	213	231	230	211	252	225	209	232	224	216	221	210	216	32
—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	200	200	200	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
220	208	200	210	210	210	230	200	200	236	221	210	200	199	190	225	219	224	35
218	197	198	220	220	220	230	200	200	206	205	200	200	200	200	225	225	220	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	125	113	125	140	142	157	77	90	90	144	143	137	146	150	150	38
150	150	—	155	153	157	200	207	204	140	146	148	197	200	201	198	176	187	39
57	46	48	73	70	70	61	69	60	54	59	60	62	66	63	72	70	71	40
—	—	—	75	78	80	80	82	79	69	70	70	71	71	73	77	78	78	41
50	47	44	77	78	83	66	62	62	67	69	69	114	111	101	117	112	113	42
140	140	140	171	194	175	143	153	163	145	143	143	140	143	139	170	172	171	43
77	81	80	96	106	105	116	105	117	88	90	90	87	88	93	127	124	121	44
60	60	60	68	68	69	63	63	63	60	60	60	60	60	60	55	60	60	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
80	80	80	88	90	89	90	92	90	85	87	87	89	90	90	98	100	98	47
305	305	325	296	295	300	350	350	350	314	314	314	311	323	321	325	326	324	48
58	55	55	61	59	58	62	60	59	59	57	56	60	57	56	60	59	58	49
19	19	20	15	15	15	18	18	18	20	20	20	20	20	20	20	20	20	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	20	20	20	51
26	26	26	27	27	27	27	27	27	28	28	28	30	30	30	29	29	29	52
1750	1625	1615	1300	1300	1300	1620	1625	1590	1165	1135	1135	1050	1050	1050	1350	1350	1350	53
1225	1200	1200	950	950	950	1135	1125	1150	915	885	885	665	665	665	1050	1050	1050	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	425	425	425	—	—	—	—	—	—	55
613	553	550	650	650	650	670	680	620	600	600	600	700	700	700	650	650	650	56
250	247	250	300	300	300	338	325	317	350	350	350	—	—	—	325	325	325	57
—	—	—	215	215	215	260	250	250	220	220	220	280	250	250	190	190	190	58
250	247	250	233	242	242	265	263	260	250	250	250	300	300	300	275	275	275	59

under hela kvartalet 8·00 kr per kbm. Varberg: bokved under hela kvartalet 16·00 kr per kbm. december 9·35 kr per kbm; blandved under december 9·00 kr per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	23	23	23	24	24	24	20	20	20	22	22	22
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	365	365	375	370	370	370	355	365	381	349	357	377
5	mat- (lands-)	»	328	327	326	311	325	325	317	321	327	335	337	356
6	Ost: helfet	»	256	244	250	220	228	228	200	200	200	212	213	215
7	halvfet	»	170	176	176	180	180	183	156	155	155	161	165	165
8	Margarin, växt-	»	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
9	Ägg: färska	tjog	304	331	298	303	346	328	301	323	288	292	338	331
10	konserverade	»	—	—	—	—	252	258	252	255	240	—	248	248
11	Potatis: gammal	hl	750	702	714	688	750	750	—	578	569	834	779	760
12	»	5 l	40	42	43	43	46	46	42	35	35	42	43	43
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	63	57	56	63	57	57	50	50	50	52	53	51
15	Bruna bönor	»	—	100	107	94	100	100	90	85	85	84	98	98
16	Mjöl: vete-	»	40	40	40	42	40	40	41	41	40	39	39	39
17	råg-	»	29	29	28	29	27	27	31	31	30	28	27	27
18	rågsikt-	»	40	40	39	41	38	38	39	39	39	39	38	38
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	50	47	47	48	45	45	42	45	44
20	ris-	»	53	52	50	45	45	45	50	50	55	47	47	47
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	65	67	65	75	73	73	63	63	64	62	61	61
22	knäckebröd	»	93	96	91	95	95	95	88	88	87	86	87	87
23	limpa, söt	»	63	63	63	70	70	70	69	65	65	72	69	69
24	grovbröd	»	40	40	40	58	59	58	55	50	53	47	47	47
25	Vetebröd: skorpor	»	160	160	160	150	150	150	130	130	133	154	154	154
26	mjukt bakat med vatten	»	71	71	71	62	62	62	72	72	68	72	71	70
27	mjukt » » mjölk	»	71	71	71	87	86	86	110	110	104	83	77	77
28	Nötkött, färskt: stek	»	179	180	180	184	183	180	206	200	200	190	190	190
29	soppkött	»	147	151	152	151	152	150	180	179	180	147	147	147
30	Kalvkött: gödkalv	»	202	201	200	248	249	249	232	221	230	230	230	230
31	spädkalv	»	150	150	150	129	130	123	120	—	162	145	145	145
32	Fårkött: färskt	»	222	204	204	200	200	200	241	223	223	234	226	231
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	180	178	182	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	243	226	212	260	260	258	244	228	220	248	233	230
36	salt, svenskt	»	225	210	210	250	250	250	240	220	220	250	230	230
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	133	140	140	153	—	—	103	120	120	136	129	122
39	gädda	»	177	175	176	200	203	206	198	200	200	199	191	191
40	sill	»	65	65	65	63	69	68	73	69	67	61	60	59
41	strömming	»	70	74	73	80	80	79	77	70	65	62	54	61
42	torsk	»	106	114	120	100	100	100	106	97	99	143	141	137
43	rödspotta	»	148	141	150	170	170	170	162	160	166	150	160	161
44	kolja	»	94	100	115	120	121	120	114	121	132	129	128	129
45	[1]) salt: sill	»	62	60	60	70	70	70	55	50	50	52	50	50
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	99	95	94	96	94	94	100	100	100	94	97	97
48	Kaffe	»	333	323	330	312	320	320	303	303	303	335	331	334
49	Socker	»	62	62	61	61	59	58	61	59	58	58	57	56
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	15	15	15
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	30	30	30	28	28	28	28	28	26	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1100	1100	1100	1150	1150	1150	1400	1400	1400	1285	1295	1290
54	barr-	»	700	750	750	800	875	875	1100	1100	1100	1000	950	925
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	550	550	550	600	625	625	663	638	638	750	742	742
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	375	375	375	350	350	350	335	334	334
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	230	230	230	260	260	260
59	eng. kamin-	»	230	245	235	225	250	250	275	275	275	315	300	300

[1]) Se anm. sid. 72. — [2]) Söderhamn: plankknubb under hela kvartalet 8·25 kr per kbm;

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
24	24	24	23	23	23	21	21	21	22	22	22	27	27	25	25	25	25	1
12	12	12	—	—	—	—	—	—	12	12	12	16	16	14	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	6	6	6	—	—	—	12	12	11	10	10	10	3
340	340	345	379	383	385	341	349	366	353	353	353	360	360	365	374	375	359	4
319	320	320	320	331	333	323	322	324	315	315	308	323	325	326	340	338	339	5
215	224	220	230	230	230	253	253	235	223	230	223	224	225	224	250	250	250	6
152	153	153	180	180	180	175	175	180	150	150	150	150	150	150	173	172	178	7
140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	8
291	330	310	319	358	311	295	332	329	302	358	336	310	351	339	302	335	344	9
—	—	—	—	276	276	—	—	—	—	270	260	—	—	—	—	—	—	10
805	777	763	643	643	714	735	700	805	762	786	738	627	627	628	893	857	839	11
49	46	45	35	35	39	42	42	43	46	46	45	50	50	49	56	56	56	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
61	58	58	58	58	58	60	60	60	60	58	57	56	53	52	68	68	60	14
80	81	81	80	90	90	84	83	84	85	98	98	99	97	96	86	96	96	15
43	41	41	43	43	43	43	43	43	44	43	43	42	42	42	41	41	41	16
28	29	29	28	29	29	29	29	29	33	33	32	28	28	28	30	30	30	17
40	41	40	42	42	42	43	41	40	43	43	42	40	40	39	41	41	41	18
50	45	45	47	47	47	50	46	45	50	49	49	45	42	42	53	45	42	19
50	46	48	47	47	47	50	53	48	55	55	55	55	55	52	60	60	60	20
56	55	56	68	65	65	66	63	64	64	65	65	66	66	66	67	67	67	21
84	82	82	88	85	85	88	82	84	85	86	88	87	87	87	87	87	87	22
71	71	70	65	65	65	61	61	61	66	66	66	65	65	62	66	65	67	23
—	—	—	57	58	58	—	—	—	—	—	—	48	48	48	—	—	—	24
134	134	134	160	160	140	164	164	164	150	150	150	164	164	168	192	192	192	25
82	81	80	77	77	77	69	69	69	83	83	83	87	87	84	83	83	89	26
83	81	82	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	109	110	96	97	101	27
225	227	227	170	170	170	188	182	183	200	200	205	185	177	177	199	191	192	28
175	175	175	145	145	145	162	163	161	140	140	143	147	147	147	164	161	161	29
237	237	237	210	210	223	213	217	212	250	250	250	249	249	249	295	300	300	30
150	150	150	125	128	138	128	130	131	150	150	150	145	147	152	180	177	187	31
229	227	229	190	196	203	209	217	212	213	181	175	207	199	206	216	201	202	32
—	—	—	—	—	—	200	200	190	—	—	—	160	160	160	—	—	—	33
—	—	250	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	255	34
228	220	220	250	218	200	240	239	225	238	223	220	239	223	219	253	235	229	35
220	222	220	260	210	210	250	250	233	223	220	215	240	226	230	240	220	220	36
180	200	200	—	—	—	—	—	—	210	223	227	—	—	—	220	220	220	37
150	150	150	141	125	125	—	129	139	150	150	150	90	102	100	100	100	100	38
175	175	188	217	200	206	200	200	199	200	200	200	194	191	204	200	200	200	39
—	—	—	60	60	60	60	60	61	65	65	64	—	—	—	—	—	—	40
70	70	70	66	68	58	61	59	66	58	58	60	58	55	75	43	45	56	41
110	105	103	129	119	122	150	150	153	113	121	125	138	138	147	125	125	125	42
175	175	181	200	194	196	156	150	150	150	155	170	200	200	200	150	150	150	43
111	115	107	119	125	127	126	125	125	125	125	125	150	150	150	125	125	125	44
64	58	58	60	60	60	59	60	63	72	68	60	54	55	51	60	60	60	45
45	45	45	—	—	—	38	35	40	40	40	40	35	35	35	45	50	40	46
90	100	100	97	97	97	100	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
345	344	340	320	320	320	300	300	300	300	300	300	300	300	300	310	310	310	48
58	57	57	61	59	58	61	59	59	64	61	61	59	58	57	61	59	59	49
20	20	20	15	15	15	15	15	16	20	20	20	15	15	15	20	20	17	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	20	20	20	12	12	12	13	13	13	51
28	28	28	30	30	30	30	30	30	35	35	35	25	25	25	28	28	28	52
1200	1200	1200	1050	1000	1000	900	900	1000	990	990	990	1160	1150	1160	1150	1150	1150	53
800	800	800	750	700	700	650	650	650	635	635	635	860	870	850	850	850	885	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
700	700	700	750	688	688	750	750	750	700	700	700	650	650	650	600	600	600	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	315	315	315	300	300	300	57
275	275	275	300	—	—	325	325	325	—	—	—	285	285	285	—	—	—	58
300	300	300	—	288	288	—	—	—	300	300	300	240	240	240	225	225	250	59

småknubb under hela kvartalet 5·75 kr per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	25	25	25	25	26	25	25	25	25	25	25	25
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	14	14
3	separerad	»	10	10	10	10	10	10	12	12	12	12	12	12
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	375	371	378	355	353	353	382	380	383	334	333	331
5	mat- (lands-)	»	346	345	349	337	339	340	355	359	359	307	307	304
6	Ost: helfet	»	251	248	254	238	237	240	247	247	247	240	240	240
7	halvfet	»	185	183	186	168	164	168	—	—	200	177	177	180
8	Margarin, växt-	»	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
9	Ägg: färska	tjog	311	353	379	306	336	358	306	348	360	321	396	365
10	konserverade	»	—	263	290	—	284	289	—	—	300	—	289	288
11	Potatis: gammal	hl	1179	1048	1107	1000	857	929	800	857	800	952	834	836
12	»	5 l	66	63	68	59	54	59	49	51	51	56	58	53
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	64	65	64	60	63	62	61	61	60	61	61	60
15	Bruna bönor	»	83	87	88	76	81	80	78	81	90	81	77	84
16	Mjöl: vete-	»	45	45	45	44	44	44	42	42	42	43	43	43
17	råg-	»	34	33	31	32	31	31	28	28	28	32	32	29
18	rågsikt-	»	44	44	43	43	43	43	42	42	42	42	42	42
19	Gryn: havre-	»	53	51	49	50	47	48	49	49	49	48	48	46
20	ris-	»	58	58	59	58	58	60	60	60	55	51	55	51
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	70	69	68	70	70	70	72	70	68	70	70	69
22	knäckebröd	»	81	80	80	81	80	80	90	89	89	91	94	91
23	limpa, söt	»	70	64	64	70	66	63	72	72	73	67	64	64
24	grovbröd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	57	57
25	Vetebröd: skorpor	»	148	146	146	155	146	145	129	129	129	160	160	160
26	mjukt: bakat med vatten	»	83	81	81	83	81	81	80	80	80	71	71	71
27	mjukt: » » mjölk	»	95	97	97	95	99	99	110	110	110	89	89	90
28	Nötkött, färskt: stek	»	198	197	195	189	188	188	185	180	180	183	179	173
29	soppkött	»	167	165	160	154	152	152	153	150	150	150	145	145
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	248	246	230	231	226	—	—	—	320	310	300
31	spädkalv	»	162	158	155	139	142	140	150	150	150	152	145	149
32	Fårkött: färskt	»	206	203	194	184	190	185	175	175	177	189	184	189
33	salt	»	217	197	197	205	200	193	—	200	220	185	168	175
34	Renkött, färskt	»	—	—	250	—	250	250	—	—	250	250	250	250
35	Fläsk: färskt	»	248	233	205	225	215	198	211	200	200	225	218	209
36	salt, svenskt	»	250	220	207	222	228	205	220	235	220	231	232	228
37	» amerikanskt	»	230	223	225	220	228	228	220	218	226	224	223	224
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	—	126	125	—	—	—	—	167	144	—
39	gädda	»	200	213	225	178	189	200	—	—	195	212	236	215
40	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73	73	70
41	strömming	»	50	50	56	39	40	47	43	50	—	72	78	85
42	torsk	»	130	125	125	—	—	—	—	97	90	107	106	104
43	rödspotta	»	200	200	200	—	—	—	—	150	—	148	145	149
44	kolja	»	130	125	125	—	—	—	—	97	90	110	107	104
45	[1]) salt: sill	»	83	73	70	76	62	60	73	74	65	64	64	52
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	303	303	305	302	297	298	328	315	327	314	319	316
49	Socker	»	60	60	60	61	60	60	60	57	57	63	61	61
50	Salt	»	20	20	20	18	17	18	19	19	19	20	20	20
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	14	14	20	20	20	20	20	20
52	Fotogen	»	29	30	30	30	29	29	33	33	33	37	37	37
53	[2])Ved: björk-	kbm	1070	1075	1065	940	940	935	950	1015	1015	1040	1040	1035
54	barr-	»	800	790	790	650	650	650	775	775	775	720	715	715
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	—	—	—	875	875	875	775	775	775
57	eng. hushålls-	»	350	350	350	—	—	—	475	450	450	—	—	—
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	275	275	275	275	275	275
59	eng. kamin-	»	250	275	275	—	—	—	—	—	—	350	350	350

[1]) Se anm. sid. 72. Kramfors: norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: staden: bräd- och hela kvartalet 8·00 kr per kbm. Sundsvall: distr.: bräd- och ribbved (medelpris) under hela under hela kvartalet 4·00 kr per kbm. — Kiruna: Luoss.—Kiir. ab. har tillhandahållit sin

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
25	25	25	25	25	25	28	25	25	25	25	25	26	26	26	**22**	**22**	**22**	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**12**	**12**	**12**	2
10	10	10	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	**8**	**8**	**8**	3
372	378	388	—	—	—	390	390	398	372	372	376	357	355	360	**358**	**364**	**376**	4
330	332	322	290	290	289	373	361	370	343	348	352	349	350	354	**324**	**330**	**337**	5
246	248	244	247	246	246	253	253	250	245	245	245	239	249	249	**238**	**239**	**238**	6
192	186	182	165	180	180	200	198	196	—	183	186	—	—	—	**172**	**173**	**175**	7
140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	**140**	**140**	**140**	8
305	346	336	317	340	385	349	393	430	314	340	372	334	336	393	**298**	**337**	**324**	9
—	286	282	—	—	—	300	300	299	—	288	288	—	—	—	**242**	**253**	**253**	10
733	800	800	867	867	867	1000	1000	1000	1078	1085	1068	—	—	—	**768**	**734**	**725**	11
47	47	53	70	70	70	63	61	61	63	64	63	71	71	71	**49**	**48**	**48**	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	**—**	**—**	13
62	60	60	69	69	69	69	70	68	71	68	69	69	71	71	**60**	**59**	**58**	14
70	72	90	76	76	76	81	75	80	79	88	89	73	73	73	**89**	**94**	**97**	15
42	42	42	45	45	44	45	45	46	48	48	47	46	46	46	**42**	**42**	**42**	16
32	32	32	34	33	32	34	35	35	34	33	34	36	36	36	**30**	**30**	**30**	17
42	41	41	43	41	41	46	45	46	45	45	45	46	46	46	**41**	**41**	**41**	18
50	45	45	54	54	54	53	51	50	52	50	49	59	53	51	**49**	**47**	**47**	19
52	50	45	61	60	60	56	56	57	50	50	50	54	53	53	**54**	**54**	**53**	20
70	70	70	71	70	70	75	75	75	70	70	68	74	73	73	**74**	**73**	**73**	21
80	80	80	85	85	85	100	95	95	91	91	91	88	89	89	**97**	**97**	**96**	22
78	76	75	80	80	80	63	63	64	86	86	85	79	79	79	**65**	**64**	**64**	23
53	54	54	—	—	—	52	52	53	64	66	66	—	—	—	**48**	**48**	**48**	24
200	200	200	165	150	150	200	200	200	172	172	172	166	166	166	**152**	**151**	**151**	25
100	100	100	75	75	75	100	100	100	—	—	—	100	100	100	**77**	**77**	**76**	26
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	**94**	**94**	**94**	27
194	194	194	160	171	170	197	186	183	196	188	188	192	179	181	**190**	**188**	**187**	28
156	156	147	138	128	133	166	150	141	156	149	151	143	132	135	**158**	**156**	**155**	29
—	—	—	—	—	—	300	300	300	257	261	263	281	283	279	**237**	**237**	**237**	30
143	143	143	125	133	129	150	150	157	143	141	141	145	148	148	**140**	**141**	**143**	31
204	200	220	172	180	—	208	213	225	191	189	208	204	187	189	**216**	**212**	**213**	32
—	—	—	—	—	—	189	180	187	200	200	180	205	208	199	**186**	**182**	**180**	33
—	—	222	—	—	—	253	252	250	198	217	194	195	196	184	**224**	**242**	**242**	34
243	235	216	250	206	198	240	230	220	231	219	205	271	250	243	**229**	**217**	**212**	35
248	220	220	210	215	200	240	221	220	237	217	215	249	241	239	**231**	**220**	**218**	36
230	234	230	203	208	229	242	245	250	235	239	237	240	242	243	**221**	**225**	**228**	37
75	88	100	100	—	—	100	100	100	—	—	—	73	75	83	**122**	**123**	**124**	38
169	200	197	100	—	—	175	175	175	130	150	144	134	132	145	**184**	**185**	**189**	39
—	—	—	—	—	—	—	75	64	—	39	44	60	58	50	**64**	**65**	**65**	40
72	88	94	—	—	—	75	75	75	52	62	62	55	58	63	**65**	**66**	**67**	41
—	100	100	—	—	—	100	100	93	—	75	66	83	76	62	**98**	**93**	**93**	42
—	—	125	—	—	—	150	150	150	150	—	—	140	133	130	**158**	**155**	**155**	43
—	—	—	—	—	—	100	100	93	75	—	—	90	78	55	**113**	**115**	**117**	44
50	55	55	70	70	70	73	73	74	77	72	58	78	73	74	**63**	**62**	**61**	45
—	—	—	53	53	53	51	50	51	50	50	50	58	58	58	**49**	**48**	**48**	46
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	**95**	**96**	**97**	47
295	295	295	300	300	300	326	320	324	305	308	325	293	292	295	**315**	**316**	**316**	48
60	58	58	69	66	65	62	60	60	65	63	62	65	65	65	**60**	**58**	**58**	49
19	19	19	21	21	21	21	21	21	21	21	21	18	18	17	**18**	**18**	**18**	50
16	16	16	—	—	—	20	20	20	20	20	20	21	21	21	**15**	**15**	**15**	51
32	32	32	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	40	**29**	**29**	**29**	52
950	950	950	700	700	700	965	965	965	1100	1100	1100	1400	1400	1400	**1265**	**1265**	**1265**	53
775	775	775	500	500	500	765	765	765	900	900	900	1100	1100	1100	**955**	**955**	**955**	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**405**	**402**	**402**	55
—	—	—	—	—	—	700	700	700	—	—	—	900	900	900	**690**	**685**	**683**	56
—	—	—	—	—	—	375	375	375	—	—	—	—	—	—	**321**	**319**	**319**	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**242**	**239**	**238**	58
—	—	—	—	—	—	265	265	265	—	—	—	450	450	450	**270**	**272**	**272**	59

ribbved (medelpris) oktober 6·30 samt november och december 6·40 kr per kbm; plankved under kvartalet 5·00 kr per kbm; plankved under hela kvartalet 7·50 kr per kbm. Vilhelmina: bakar personal björkved till 12·80 samt barrved till 10·80 kr per kbm under hela kvartalet.

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
Kreaturspriser. (Öre per kg levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	77	72	70	65	65	65	72	69	68
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	61	60	58	55	55	55	62	59	58
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	56	55	53	45	45	45	52	48	46
» 3. Mindre feta	26	25	23	35	35	35	33	30	29
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	77	72	71	70	70	70	75	72	71
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	67	62	61	60	60	60	69	65	64
» 2. Mindre feta	38	34	33	50	50	50	53	49	47
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	37	33	31
Tjurar:									
Extra prima	66	67	66	—	—	—	72	70	69
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg)	64	63	61	—	—	—	67	65	64
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	59	56	54	60	60	60	62	60	58
» 3. Mindre köttiga	50	49	47	50	50	50	55	53	51
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	47	45	43
Oxar:									
Extra prima	75	71	67	—	—	—	72	69	68
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	62	60	58	—	—	—	62	59	58
» 2. Mindre feta	29	28	26	—	—	—	49	46	45
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	33	30	28
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg)	85	94	108	88	85	96	92	92	98
» (70—90 »)				88	85	96	80	80	88
Skummjölkskalvar	55	64	78	73	71	78	53	53	65
Får:									
Yngre, feta	70	70	70	95	95	95	64	63	66
Äldre, »	45	45	45	85	85	85	38	40	42
Lamm	—	—	—	—	—	—	74	73	76
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg)	110	106	108	113	105	105	101	96	100
Rena, större svin (100—170 kg)	99	95	97	105	100	100	108	101	99
Suggor	83	71	65	75	70	70	92	88	88
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st	st	st	st	st	st	st	st	st
Tjurar	2 607	2 691	2 132	375	352	284	1 324	1 304	1 404
Kor									
Övriga nötkreatur									
Gödkalvar	487	425	464	654	556	672	558	509	743
Spädkalvar	200	234	204	306	274	300	566	510	785
Får och lamm	16	68	37	121	88	35	515	463	260
Svin	1 081	1 342	1 302	647	689	908	664	991	1 813
Spädgrisar	1	7	85	11	12	62	—	—	—
Hästar och föl	85	64	41	32	45	35	35	47	50
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	5 568	4 697	4 037	383	356	290	—	—	—
Gödkalvar	11 009	8 699	8 454	680	503	601	—	—	—
Spädkalvar	2 915	2 501	2 083	425	403	449	—	—	—
Får och lamm	10 865	6 354	4 256	127	105	44	—	—	—
Svin	24 651	19 463	20 624	657	709	948	—	—	—
Spädgrisar	19	40	320	11	13	67	—	—	—
Hästar och föl	180	154	102	36	53	37	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset.

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
73	70	69	—	—	—	70	67	64	65	65	—	—	—	—
75	63	61	—	—	—	63	61	54	61	60	58	60	58	56
55	54	51	—	—	—	53	51	44	53	53	49	48	47	44
41	39	36	—	—	—	35	33	31	35	—	38	33	33	33
30	28	25	—	—	—	27	23	23	—	—	—	—	—	—
78	76	76	—	—	—	85	82	79	—	78	—	—	—	—
70	67	66	—	—	—	78	75	70	74	72	69	72	70	68
60	56	55	—	—	—	60	57	52	68	64	63	58	57	54
40	35	35	—	—	—	43	43	43	62	55	48	—	—	—
72	71	70	—	—	—	69	—	66	66	65	—	—	—	—
67	66	65	—	—	—	64	63	61	61	61	58	61	60	61
62	61	60	—	—	—	64	63	61	57	57	55	57	56	57
52	51	49	—	—	—	45	45	45	48	48	47	45	45	45
—	—	—	—	—	—	38	38	38	—	—	—	—	—	—
75	72	71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
68	66	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	54	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
101	104	111	—	—	—	80	80	80	—	—	—	90	96	101
90	98	96	—	—	—				—	—	—	80	82	84
65	66	72	—	—	—	—	—	—	66	65	67	60	60	60
54	56	53	—	—	—	65	65	61	—	—	—	75	76	76
40	41	38	—	—	—	55	55	53	—	—	—	55	55	55
74	76	75	—	—	—	95	90	84	—	—	—	—	—	—
108	102	105	—	—	—	99	96	96	98	95	97	101	97	99
105	104	105	—	—	—	97	95	93	98	94	95	100	96	97
79	76	78	—	—	—	76	67	67	71	62	64	74	67	67
st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st
614	483	466	487	435	294	141	171	188	685	612	567	2 979	3 391	3 319
						918	1 156	1 086						
						811	776	765						
658	507	585	53	34	37	1 024	824	866	449	414	514	1 296	1 106	1 289
359	340	414	104	137	107	234	260	239	571	635	590	412	463	607
103	89	55	86	58	45	455	224	248	259	274	235	916	663	527
391	381	435	831	599	566	4 085	3 081	4 064	2 564	2 366	2 548	4 134	3 761	6 392
3	8	8	—	—	7	2	5	189	4	10	44	13	1	28
25	43	20	15	15	14	74	77	77	63	34	26	55	71	70
623	493	478	543	517	350	993	1 073	663	564	429	456	—	—	—
836	693	735	199	210	175	1 034	750	846	449	414	438	—	—	—
559	601	622	389	553	492	648	796	758	571	635	590	—	—	—
280	306	147	738	648	346	535	301	301	259	274	235	—	—	—
443	465	558	866	748	1 069	3 360	2 779	3 606	1 528	1 400	1 780	—	—	—
4	13	23	—	1	51	1	6	204	4	10	44	—	—	—
34	57	29	19	22	20	76	73	67	63	33	22	—	—	—

Kreaturspriser för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—december 1928.

Medelpris (öre) för kg levande vikt per år (1913—1928) och per månad (okt. 1927—dec. 1928) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1919	1920	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	Okt. 1927	Nov. 1927	Dec. 1927	Jan. 1928	Febr. 1928	Mars 1928	Apr. 1928	Maj 1928	Juni 1928	Juli 1928	Aug. 1928	Sept. 1928	Okt. 1928	Nov. 1928	Dec. 1928
Kor:																									
Extra prima[1]	61	282	167	80	85	84	88	77	69	73	70	70	70	69	70	69	71	73	75	80	77	75	74	70	67
Kl. 1.	55	236	148	70	74	73	76	68	59	60	61	61	60	59	59	58	59	61	62	65	63	62	61	60	56
» 2. . . .	50	203	127	60	63	63	66	57	51	51	53	53	51	51	49	48	50	52	53	56	54	53	52	51	47
» 3.[2] . . .	41	141	96	46	47	44	49	46	37	32	38	37	35	34	33	29	32	33	33	35	33	31	31	30	29
Kvigor (o. stutar):																									
Extra prima[1]	66	301	185	92	96	93	97	86	77	80	78	77	77	76	78	77	79	81	83	89	85	84	81	77	75
Kl. 1.	60	257	163	82	86	80	85	77	70	71	71	71	70	69	68	67	69	71	72	76	74	73	72	69	66
» 2. . . .	50	198	126	64	66	64	67	63	53	51	54	52	50	50	49	48	50	52	53	56	53	52	52	49	46
Tjurar:																									
Extra prima[1]	65	267	166	86	89	82	86	77	71	69	74	72	69	70	70	68	70	70	70	71	68	69	68	67	66
Kl. 1.	62	234	152	77	80	73	76	72	65	63	66	64	62	63	63	61	63	64	64	65	63	63	63	62	61
» 2. . . .	58	215	139	74	75	68	72	67	61	59	63	60	59	60	60	58	59	60	61	62	60	60	54	58	57
» 3.[2] . . .	50	175	120	59	62	55	59	57	52	47	53	51	50	49	48	46	48	47	47	48	45	45	44	46	46
Oxar:																									
Extra prima[3]	63	295	186	87	94	90	93	80	70	75	73	71	72	70	72	70	73	77	78	85	79	78	75	71	67
Kl. 1.[4] . . .	57	258	159	70	75	73	78	69	61	62	65	64	63	63	61	58	60	63	63	69	63	62	62	60	58
» 2.[5] . . .	48	200	123	53	54	52	60	53	40	32	36	28	25	25	37	34	36	37	36	36	30	29	29	28	26
Kalvar:																									
Sötmjölks- (90—100 kg)[6]	73	285	241	129	115	109	105	93	86	90	86	87	89	92	92	91	92	94	94	89	86	85	83	88	94
(70— 90 »)[7]	67			117																					
Skummjölks-[8]	57	226	173	80	77	76	76	69	63	65	61	61	67	71	67	65	66	70	70	65	62	60	58	62	69
Får:																									
Yngre[9] . . .	58	257	178	82	85	73	88	87	82	77	77	73	73	75	76	82	86	83	84	80	74	73	70	70	69
Äldre[10] . . .	53	236	157	69	64	62	67	61	60	55	54	52	50	52	54	59	62	60	59	56	54	54	52	52	51
Svin:																									
Slakterisvin[11]	82	359	242	134	103	96	128	118	89	99	95	88	82	82	82	81	81	96	118	117	116	113	103	100	101
Rena, större .	81	348	236	128	96	93	125	114	81	93	85	82	76	75	74	73	75	90	113	112	110	108	99	95	96
Suggor	68	279	165	91	72	70	91	76	52	63	54	54	53	49	50	50	50	55	67	74	72	75	78	68	66

Uppgifterna avse: [1]) endast Stockholm och Malmö. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) 1913—juli 1919 St. och M. samt därefter endast St. — [4]) 1922—aug. 1927 St. och Göteborg, sept. 1927—jan. 1928 endast St., febr.—juni 1928 St. och G., därefter endast St. — [5]) april 1922—aug. 1927 St. och G., sept. 1927—jan. 1928 endast St., febr.—juni 1928 St. och G., därefter endast St. — [6]) 1913—mars 1919 endast M., vissa delar av åren 1922—1925 endast St. och G. — [7]) 1913—mars 1919 endast M.— [8]) fr. o. m. juli 1926 endast St. och G. — [9]) april—dec. 1925 endast St. och G. — [10]) 1924—1925 endast St. och G. — [11]) april—okt. 1927 samt febr. och mars 1928 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg oktober 1927—december 1928.

Partipriser (öre pr kg) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Okt. 1927	Nov. 1927	Dec. 1927	Jan. 1928	Febr. 1928	Mars 1928	Apr. 1928	Maj 1928	Juni 1928	Juli 1928	Aug. 1928	Sept. 1928	Okt. 1928	Nov. 1928	Dec. 1928
Stockholm.															
Abborre, stor. .	50	60	50	100	125	140	115	70	85	85	85	85	95	80	85
liten .	25	25	30	75	85	110	85	40	50	50	50	50	55	45	45
Braxen	65	70	75	100	—	110	100	—	85	85	85	75	85	80	85
Gädda, levande.	150	140	150	160	—	—	150	125	130	—	—	—	180	160	160
slaktad.	130	125	130	140	160	200	140	120	115	110	150	150	150	140	140
Gös.	200	200	225	240	275	280	270	180	140	150	225	225	230	225	225
Hälleflundra, stor	175	150	175	180	190	175	170	155	160	110	140	150	155	140	150
liten	150	125	—	—	150	120	135	—	140	90	—	—	115	—	—
Id	60	50	60	—	95	95	60	50	45	40	30	40	60	40	—
Kolja, svensk .	100	115	110	120	110	120	120	100	90	80	75	80	85	85	85
Kungsflundra .	—	—	—	95	80	100	95	90	85	85	—	—	85	—	95
Lake, sjö- stor . .	—	—	—	120	120	—	110	—	—	—	—	—	—	—	100
Lake, sjö- liten . .	—	—	—	100	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk . .	325	500	325	360	550	525	400	400	360	350	450	425	425	430	500
Piggvar	150	160	150	200	200	200	200	200	175	175	175	150	160	175	175
Röding	250	250	250	—	250	—	—	—	250	225	225	200	230	230	250
Rödspotta, stor.	80	90	80	110	80	80	80	75	80	105	110	105	110	110	105
liten	45	50	60	70	60	45	45	55	60	70	80	70	65	60	55
Sik, stor . . .	135	125	120	—	175	175	160	130	120	150	155	130	160	140	145
liten . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	40	40	—	20	18	15	20	—	—	—	—	—	40	42	40
Sjötunga, stor .	175	180	160	180	200	180	150	150	150	175	170	180	190	185	180
liten	110	125	130	110	140	125	110	100	100	110	100	110	125	130	110
Slätvar	150	160	150	200	200	200	175	150	150	150	150	150	160	160	170
Strömming . .	50	35	60	40	35	45	30	30	35	40	35	40	50	40	30
Torsk, fm. huvud	50	40	50	45	45	45	40	45	45	40	30	40	40	40	40
svensk huvudlös	75	80	60	85	85	100	80	90	85	120	110	120	105	95	80
Vitling, stor. .	25	30	25	45	35	35	25	35	35	35	30	25	30	30	28
liten .	—	—	—	25	28	—	—	—	—	—	—	—	20	25	—
Ål, levande, stor	260	260	275	350	—	355	350	325	275	260	250	250	315	325	400
liten	200	200	210	310	—	300	250	250	210	200	150	150	300	300	350
Göteborg.															
Sill, stor . . .	32	41	29	32	29	27	38	30	—	49	36	27	29	31	28
blandad .	24	33	16	27	21	11	18	46	—	35	12	9	20	20	18
liten . . .	19	29	8	17	12	9	10	—	—	—	10	9	12	17	13
Kolja, stor . .	98	94	80	116	110	106	114	88	90	82	67	77	92	102	104
halvstor	80	86	75	108	100	99	112	74	78	64	57	62	76	81	96
liten . .	27	21	17	36	27	26	21	18	19	15	15	20	29	40	56
Vitling	17	17	15	33	25	22	25	25	21	14	12	13	18	23	33
Torsk, stor . .	64	49	42	67	69	51	38	36	37	46	65	73	71	61	54
liten . .	29	19	16	36	21	20	26	20	26	17	17	31	32	29	32
Långa	86	89	68	89	94	64	71	80	79	74	80	100	78	93	88
Gråsik	34	35	23	37	31	29	29	25	24	17	21	34	40	35	35
Tunga, röd . .	163	200	158	218	199	135	98	100	122	152	130	144	162	200	170
äkta .	444	319	275	451	498	381	315	211	272	456	573	484	400	344	284
Piggvar	249	231	216	301	314	247	238	169	202	258	231	241	240	240	244
Slätvar	186	161	134	208	214	187	208	138	164	216	190	205	195	185	173
Rödspotta . .	68	73	88	157	126	70	61	61	119	117	89	91	77	94	108
Hälleflundra . .	175	138	147	210	208	177	161	151	160	124	127	147	171	141	152
Makrill	73	84	—	—	—	—	140	86	28	31	31	59	79	81	—
Tillförsel:															
Antal båtar .	2803	1 757	1 810	1394	1869	2138	1313	1588	2281	1614	2 010	3 605	3 145	2 399	2 027
» lådor .	32 605	28 895	47 664	42925	62 141	60 129	21989	23962	28 518	27 198	52 699	59 154	43 215	45 822	51 462

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å färsk fisk (öre pr kg).

	Okt.	Nov.	Dec.
Uppsala:			
Flundra . .	250	250	250
Gös	200	200	200
Lake	150	150	150
Sik	150	150	150
Vitling . . .	—	100	100
Eskilstuna:			
Gös	232	229	221
Linköping:			
Braxen . . .	150	142	150
Gös	254	236	259
Hälleflundra .	250	250	250
Id	125	128	—
Kummel . .	147	150	142
Lake	146	148	142
Röding . . .	300	288	300
Sik	197	193	177
Sjötunga . .	170	195	190
Vitling . . .	75	75	75
Ål	392	400	400
Norrköping:			
Vitling . . .	70	68	68
Motala:			
Sjötunga . .	151	173	—
Jönköping:			
Lake	100	108	110
Sik	200	185	172
Västervik:			
Flundra . .	75	77	80
Ål	331	344	359
Visby:			
Sik	167	138	146
Sjötunga . .	193	200	250
Ål	250	250	250
Malmö:			
Ål	375	380	395
Halmstad:			
Flundra . .	72	73	77
Vitling . . .	51	52	56
Göteborg:			
Vitling . . .	73	71	75
Arvika:			
Hälleflundra	260	260	259
Västerås:			
Gös	243	242	236
Avesta:			
Hälleflundra	250	250	250
Vitling . . .	80	79	77
Söderhamn:			
Gös	—	250	250
Hälleflundra	—	250	250
Lake	150	150	150
Laxöring . .	—	269	250
Sik	200	—	200
Sjötunga . .	—	150	150
Kramfors:			
Hälleflundra	250	250	250
Sik	—	213	180
Luleå:			
Harr	200	200	200
Lake	125	125	125
Sik	200	200	200
Malmberget:			
Sik	141	140	131
Kiruna:			
Hälleflundra	200	220	205
Röding . . .	173	174	175
Sik	138	140	137

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i det föregående meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna under fjärde kvartalet 1928 lämnas i efterföljande tabeller (sid. 87) en översikt av partiprisens förändringar i Sverige samt levnadskostnadernas förskjutningar i de länder, som äga en användbar statistik häröver. Beträffande såväl prismaterialets beskaffenhet som de använda beräkningsmetoderna och vissa i samband därmed vidtagna förändringar hänvisas till tidigare redogörelse i denna tidskrift (årg. 1923, sid. 146).

Av den jämförelse mellan detalj- och partiprisernas förändringar i Sverige, som lämnas i *tab. A*, framgår, att det prisfall, som under senaste kvartalet framträtt i fråga om detaljpriserna, icke lika tydligt gör sig gällande beträffande partipriserna. Under oktober månad utvisade visserligen partiindextalen en ganska allmän nedgång, men därefter har i vissa fall åter en stegring inträtt, och i stort sett kan läget på detta område betecknas såsom konstant.

Tab. A. Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsm., bränsle, lyse	Samtl. varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabil. livsm.	Animal. livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1921	236	234	222	205	208	239	207	235	230	212	210	242	186	218
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1923	174	161	164	145	151	182	155	173	149	145	153	213	127	160
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1925	176	169	161	154	163	164	151	170	160	155	125	204	130	159
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	155	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
sept./okt. »	172	155	146	139	147	149	137	154	134	145	111	184	145	139
okt./nov. »	.	153	145	139	145	148	136	152	131	144	112	182	141	136
nov./dec. »	.	152	145	140	144	148	136	152	131	147	115	182	139	138
dec./jan. 1929	170	151	145	141	145	148	137	153	130	150	114	183	141	139

Tab. B. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Tid	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
» 1927	148	198	176	180	184	179	172	181	185	173	606	252	157	189	201	192	255	182
» 1928	156	199	164	185	183	179	171	179	162	169	476	237	157	193	185	200	231	181
sept/okt. »	154	199	162	186	184	179	164	179	159	168	351	230	151	193	183	200	228	178
dec./jan. 1929	150	199	159	186	184	179	161	179	—	166	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. C. Levnadskostnader. Internationell översikt.

Tid	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Australien
juni/juli 1920	270	302	262	.	.	252	.	341	453	219	.	441	217	200	179	153
» 1921	236	302	237	1110	.	219	.	307	379	208	216	494	180	166	162	149
» 1922	190	255	199	1109	.	184	.	302	366	187	.	488	167	156	135	139
» 1923	174	239	204	1087	.	169	.	334	419	173	.	491	170	157	131	148
» 1924	171	251	214	1125	.	170	124	366	492	173	.	518	169	153	133	146
» 1925	176	261	219	1168	.	173	138	390	505	179	168	596	174	155	134	150
» 1926	172	221	184	1152	.	170	141	485	579	171	162	650	175	157	131	157
» 1927	169	204	176	1162	119	166	148	525	785	167	160	586	173	155	132	150
» 1928	173	195	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	153
sept./okt. »	172	187	172	1226	123	166	152	519	825	169	161	526	.	157	131	151
okt./nov. »	.	.	.	1232	123	167	152	.	834	.	162	528	.	157	131	.
nov./dec. »	.	.	.	1242	125	168	152	.	842	.	162	534	.	—	—	.
dec./jan. 1929	170	—	—	1241	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Anm. Tecknet . betyder, att uppgift saknas, — att uppgift väntas, men ännu ej inkommit.

Av en jämförelse mellan de olika i indexberäkningen ingående huvudposterna i de tre skandinaviska länderna framgår (*tab. B*), att Sverige numera i fråga om flertalet poster intar en mellanställning mellan de båda andra länderna. Vid den senaste tidpunkt, för vilken fullständiga jämförelsetal föreligga (början av fjärde kvartalet 1928), låg Sverige lägst endast i fråga om skatter och högst i fråga om bostadspriset. Beträffande bränsle och kläder låg Danmark över, Norge däremot under vårt land. För livsmedel och »övriga» utgifter företedde Norge ett högre, Danmark åter ett lägre indextal än Sverige. — De i tabellen upptagna danska gruppindextalen äro i vissa fall omräknade i syfte att göra dem mera jämförbara med de svenska. I officiell, okorrigerad form voro de danska siffrorna för oktober 1928: livsmedel 146, bostad 193, bränsle och lyse 183, kläder, skodon och tvätt 198, skatter, kontingenter o. d. 226, övriga utgifter 168.

De i *tab. C* återgivna utländska indextalen visa i allmänhet en stigande tendens under de senaste månaderna, alltså ett motsatt förhållande mot det, som framträtt i vårt land.

Tidskriftsöversikt.

(December 1928.)

Allmänna sociala frågor.

BECKERATH, H. v. Politische Ideen und Wirtschaftsverfassungen von heute im internationalen Vergleich. Der Arbeitgeber 1928, nr 24.

BERGFORS, G. Klassmotsättningarna. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

BRAMSNÆS, C. V. Samarbejde mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1928, nr 5/6.

BRÅLAND, A. Klassmotsättningarnas mildrande. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

COOPER, L. W. Theories of the labor movement, as set forth in recent literature. The Quarterly Journal of Economics nov. 1928.

CURCIN, G. Economic questions and the International Labour Organisation. International Labour Review dec. 1928.

DEUTSCH, J. Das Abrüstungsproblem in der Sozialistischen Arbeiter-Internationale. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 60, s. 624.

DUNKMANN, K. Sachliche Wirtschaftsführung. Der Arbeitgeber 1928, nr 23.

EGRELL, G. E. Rationalisering och arbetsfred. Kristen gemenskap 1928, nr 4.

EKELÖF, G. Tidsenliga och rationella principer för arbetsledningen. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

ENGBLOM, A. Ökad upplysning. Ett medel till bättre samförstånd mellan arbetare och arbetsgivare. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

FEHLINGER, H. Internationella arbetsorganisationen. Fackföreningsrörelsen 1928, nr 49.

HECKSCHER, E. F. Harmoni och samhällsmakt. Sv. Tidskrift 1928, nr 8.

HJÖRNE, H. Arbetssamverkan. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

JUNG, E. J. Der unechte Sozialstaat. Der Arbeitgeber 1928, nr 24.

KAUTSKY, B. Wirtschaftsdemokratie. Arbeit und Wirtschaft 1928, nr 24.

LINDSTRÖM, R. Tidevarvets största fråga [samförståndstanken]. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

MEHLIS, G. Idealle und reale Kräfte in der Wirtschaft. Der Arbeitgeber 1928, nr 23.

NORDLUND, K. Demokrati och bildningsväsen. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

OLIELUND, S. Samförstånd — likställighet. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

ORGIES-RUTENBERG, J. v. Raum und Führung als Grundlage der Sozialpolitik. Der Arbeitgeber 1928, nr 24.

RENOLD, C. G. The nature and present position of skill in industry. The Economic Journal dec. 1928.

SCHERING, W. M. Der neue Geist in der Technik. Der Arbeitgeber 1928, nr 23.

TELTSIK, R. The ratification of International Labour Conventions. International Labour Review dec. 1928.

WHITEHEAD, E. T. The strategy of the communist international. The Labour Magazine dec. 1928.

VIERKANDT, A. Der neue Geist unseres Sozialebens. Der Arbeitgeber 1928, nr 23.

Sverige.

C[ABELL], A. H. Arbetsfredskongressen. Sv Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1928, nr 12.

HANSSON, S. Arbetsgemenskap och samförstånd. (Inledningsanförande vid samförståndskonferensen.) Tiden 1928, nr 6.

— Paragraf 23 inför samförståndskonferensen. Fackföreningsrörelsen 1928, nr 50.

HEGARDT, H. En jordbrukares intryck från arbetsfredskonferensen. Landtmannen 1928, nr 49.

JUNGSTEDT, H. Prins Carl. [Historik över Svenska Röda Korsets utveckling 1906—27.] Svenska Röda Korset 1928, nr 12.

K[LEMAN], C. God vilja. [Arbetsfredskonferensen.] Teknisk Tidskrift 1928, nr 49.

[PENSIONSSTYRELSEN.] Yttrande över betänkandet angående folktandvårdens ordnande. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1928, nr 9.

Arbetsfredskonferensen. Sv. Tidskrift 1928, nr 8.

[Arbetsfreds-]Konferensen. (Referat.) Industria 1928, nr 25.

Arbetsfredskonferensen i Sverige. Industritidningen 1928, nr 23.

Kommunistiska lantarbetare. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1928, nr 12.

Om läkares vittnesplikt. Sv. Läkartidningen 1928, nr 48.

Samförståndsförhoppningar väckta. Industria 1928, nr 25.

Samförståndskonferensen. Fackföreningsrörelsen 1928, nr 49.

Den svenske arbeidsfredskonferance. Arbeidsgiveren (Norge) 1928, nr 23.

Den svenske Arbejdsfredskonference. Arbejdsgiveren (Danmark) 1928, nr 50.

Den svenske Arbejdsfredskonference. Udenrigsministeriets Tidsskrift 19 dec. 1928.

Amerikas förenta stater.

Activities and functions of a State Department of Labor. Monthly Labor Review nov. 1928.

An Australian view of industry in the United States. Monthly Labor Review nov. 1928.

Australien.

Den aktuella arbetskonferensen i Australien. Industria 1928, nr 26.

Kanada.

Canada and the United States. The Conference Board Bulletin 1928, nr 23.

Ryssland.

Trotski om arbeidernes forhold i Russland. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1928, nr 10.

Storbritannien.

BAKER, W. A new attack on State enterprise. The Labour Magazine dec. 1928.

CITRINE, W. M. Tendencies in industry to-day. The Labour Magazine dec. 1928.

LARSSON, S. England och arbetsfreden. Fackföreningsrörelsen 1928, nr 50.

SUNDSTRÖM, E. Englands föredöme. Bakgrunden till det Mondska initiativet till industriellt samförstånd. Sunt Förnuft 1928, nr 8.

Mondismen. Grovarbetaren 1928, nr 4.

Mondkonferensens historia. Fackföreningsrörelsen 1928, nr 50.

Tyskland.

EIBEL, H. Die Tätigkeit des Betriebsrats in der chemischen Industrie. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 48.

[NAPHTALI, F.] Gjennemførelsen av det økonomiske demokrati. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1928, nr 10.

Gewerkschaften — Staat — Wirtschaft. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 50.

Zehn Jahre Reichsarbeitsministerium. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 33.

Österrike.

STRAAS, E. Arbeitsfrieden in Österreich. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 49.

Arbetarskydd.

BENEDICT, V. Neue Einrichtungen zur Entaschung von Dampfkesseln. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1928, nr 11.

BEYER, D. S. The part mechanical safeguarding plays. National Safety News dec. 1928.

BRAUER. Die Gefahren beim Aufarbeiten alter Bildstreifen und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1928, nr 11.

BROWN, H. R. Fighting dust explosions. National Safety News dec. 1928.

HARRINGTON, D. Metal mines have fire hazards. National Safety News dec. 1928.

MCMURCHY, D. F. Wire rope and safety. National Safety News dec. 1928.

MORRISON, R. L. Practical means of building safety into the highways. National Safety News dec. 1928.

OLDEMEYER, W. Die Gefahren des elektrischen Stromes. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 35.

RIWOSCH, O. A. Bestimmung der Leistungsfähigkeit der Lastträger im Zusammenhange mit dem Arbeiterschutze. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1928, nr 11.

ROSENGREN, A. Praktiska rön rörande ventilation av fabrikslokaler. Verkstäderna 1928, nr 12.

— Utsugning av damm och spån från träbearbetningsmaskiner. Sv. Snickeritidning 1928, nr 23/24.

SACHS, R. Der Film im Dienste der Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 35.

SACK. Unfälle durch fehlerhafte Hammerstiele. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 35.

STÉENHOFF, G. Barn i förvärvsarbete. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1928, nr 6.

THOMPSON, W. T. The workers' part in the campaign against rheumatism. The Labour Magazine dec. 1928.

Effects of inhalation of certain lacquer solvents. Monthly Labor Review nov. 1928.

»Ermüdung und Arbeitszeit als Unfallveranlassung». Reichsarbeitsblatt 1928, nr 35.

Hazard of automobile gas in streets and repair shops of large cities. Monthly Labor Review nov. 1928.

Health hazards in chromium plating. Monthly Labor Review nov. 1928.

Industrial accident statistics — how to analyze and use them. Safe practices pamphlet no 86. National Safety News dec. 1928.

Industrial posture and seating. Monthly Labor Review nov. 1928.

Information for workers who handle petroleum products. National Safety News dec. 1928.

Vehicle equipment and occupancy. No VIII of a series of traffic lessons. National Safety News dec. 1928.

Sverige.

MELANDER, N. Några ord om statens åtgärder till skydd mot olycksfall och ohälsa i arbetet. Svenska Röda Korset 1928, nr 12.

NORDGÅRD, K. Trafikolyckorna i Stockholm år 1927. Statistisk Månadsskrift 1928, nr 10.

WELIN-BERGER, J. Ombyggnaden av Köpingebro sockerfabrik. Arbetarskyddet 1928, nr 12.

I vad mån är en specialisering inom yrkesinspektionen önskvärd? Arbetarskyddet 1928, nr 12.

Amerikas förenta stater.

IMMEL, H. D. Pennsylvania broadens scope of state factory inspection. National Safety News dec. 1928.

WILLIAMS, S. J. What can we expect of drivers' license laws? National Safety News dec. 1928.

Storbritannien.

NIXON, J. W. Some problems of statistics of accidents as illustrated by the British statistics. International Labour Review dec. 1928.

Tyskland.

HÅKANSSON, E. Den nya tyska hissförordningen. Teknisk Tidskrift 1928, nr 51.

Arbetslön och arbetstid.

ACHNER, L. Entlohnung der qualifizierten Arbeit vor und nach dem Kriege. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 337

BOUVIN, S. Den fackliga höglönepolitikens ekonomiska verkningar. Fackföreningsrörelsen 1928, nr 51.

SCHWARZ, S. Ein Lohnvergleich: Moskau-Berlin. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 51.

Amerikas förenta stater.

The employment of women at night in the United States. International Labour Review dec. 1928.

Hours and earnings in the manufacture of batteries and small motors, 1927. Monthly Labor Review nov. 1928.

Union wage rates in 1928. Monthly Labor Review nov. 1928.

Wages and hours of labor in woolen and worsted goods manufacturing, 1928. Monthly Labor Review nov. 1928.

Nederländerna.

Agricultural wages and labour conditions in the Netherlands. International Labour Review dec. 1928.

Ryssland.

Conditions in Russia. Industrial and Labour Information 3 dec. 1928.

Storbritannien.

England og Washingtonkonventionen. Arbeidsgiveren (Norge) 1928, nr 22.

Great Britain and the hours convention. Industrial and Labour Information 3 dec. 1928.

Tyskland.

Die Arbeitszeit im Bergbau. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 49.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

Englands och Tysklands arbetslöshetsförsäkringar i misär. Industria 1928, nr 25.

Sverige.

[HANDELSKAMMAREN I GÄVLE.] Arbetslöshetsförsäkringens ordnande (utlåtande). Meddelanden från Handelskammaren i Gefle 1928, nr 2/3.

KOCH, G. H. v. Försäkring och annan hjälpverksamhet för arbetslösa. Ekonomen 1928, nr 9.

[SVENSKA LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Förslaget till arbetslöshetsförsäkring (yttrande). Landskommunernas Tidskrift 1928, nr 12.

SVENSKA STADSFÖRBUNDET om förslaget till arbetslöshetsförsäkring. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1928, nr 8.

Amerikas förenta stater.

Effects of labor legislation on employment opportunities for women. Monthly Labor Review nov. 1928.

Questions found on employment application forms. The Service Letter on Industrial Relations 1928, nr 23.

Stability of employment in the iron and steel industry. Monthly Labor Review nov. 1928.

Trend of employment and pay-roll totals in cotton-goods mills, by districts, 1923 to 1928. Monthly Labor Review nov. 1928.

Women in industry. The Service Letter on Industrial Relations 1928, nr 22.

Indien.

RAMAIYA, A. Unemployment in the Madras Presidency. The Economic Journal dec. 1928.

Unemployment in India. International Labour Review dec. 1928.

Nederländerna.

HARTE, N. J. Bestrijding van de werkloosheid in Zeeuwsch-Vlaanderen. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1928, nr 12.

MOK, S. Werkloosheid en armlastigheid. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1928, nr 12.

VRIES, M. DE. De werkloozenzorg in de Staten-Generaal. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1928, nr 12.

Werkloozenzorg en armenzorg. De Arbeidsmarkt 1928, nr 12.

Norge.

Arbeidsløsheten og »nødsarbeidet». [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1928, nr 10.

Schweiz.

Der Stand der Arbeitslosenversicherung in den Kantonen. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1928, nr 12.

Storbritannien

CANNAN, E. Report of the industrial transference Board. The Economic Journal dec. 1928.

Tyskland.

HANNA, GERTRUD. Gegen ein Verbot der Arbeit verheirateter Frauen. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 49.

LÜTTICH. Auf dem Wege zur wirtschaftlichen Selbstverwaltung. Arbeit und Beruf 1928, nr 24.

MICHALKE. Die Aussenorganisation des Arbeitsamtes. Arbeit und Beruf 1928, nr 23.

SCHEPP, J. Die Erstarrung des Arbeitsmarktes für Angestellte. Arbeit und Beruf 1928, nr 24.

SCHLEDERER, M. Fürsorge für langfristige Arbeitslose. Eine Zeitschriftenschau. Arbeit und Beruf 1928, nr 23.
— Verwaltungsreform und Reichsanstalt. Arbeit und Beruf 1928, nr 24.
SCHMIDT. Die Gemeinden und die Organisation der Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1928, nr 23.
WITTELSHÖFER. Der Wanderschein, eine Einrichtung der Arbeitslosenunterstützung oder der Berufsfortbildung? Arbeit und Beruf 1928, nr 23.

Befolkningsfrågan.

ANDERSSON, TH. Världsbefolkningskonferensen. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 4.
LAIER, W. Die Bedeutung der Rasse für die neuzeitliche Volkswirtschaft. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 5.
MODEEN, G. Befolkningsfrågan och världsbefolkningskongressen i Genève. Ekonomiska Samfundets Tidskrift 1928, nr 14.
SAMSON-HIMMELSTJERNA, H. v. Tankar över degenerationens orsaker. Hygiea 1928, nr 23.
SPERLING, H. Kaufkraft und Geburten. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 95.

Sverige.

ST[ÉENHOFF], G. Om dödligheten bland barn och ungdom i Sverige. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1928, nr 6.

Tyskland.

PHILIPPSTHAL, H. Die Juden in Deutschland. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 437.
ZEILER, A. Familienbeihilfen durch eine Familienstiftung. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 81.

Österrike.

GSCHWENDTNER, L. »Die neuen Schulgesetze Österreichs vom rassenhygienischen Standpunkt aus betrachtet.» Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 122.

Bostadsförhållanden.

ANGER, F. Byggnadskostnaderna i Sverige och utlandet. Byggnadsvärlden 1928, nr 51.
SILÉN, G. Aktuella bostadsproblem i Europa. Sociala och Kommunala Spörsmål 1928, nr 8.
SJÖSTRAND, E. Internationella bostads- och stadsplanekongressen i Paris den 2—8 juli 1928. Tidskrift för Fattigvård 1928, nr 6.
ULLMANN, V. Kongressen i Paris. Bolig og Bygg 1928, nr 5/6.

Sverige.

KLEMMING, W. Myndigheterna och byggnadsförfattningarnas förhållande till byggandet. Byggmästaren 27 nov. 1928.
NYSTRÖM, B. Fastighetsägarna såsom samhällsgrupp. Sveriges Fastighetsägaretidning 1928, nr 26.
ROHTLIEB, C. Värdestegring och betterments-bidrag. Några reflexioner i anledning av 1928 års förslag till stadsbyggnadslag. Ekonomisk Tidskrift 1928, nr 8/9.
ÅHRÉN, U. Bilder ur Stockholms byggnadsutveckling under 80 år. Byggmästaren 27 nov. 1928.
FMN. Stadsbyggnadslagen inför teknologföreningen. Teknisk Tidskrift 1928, nr 48.
Byggnadsutställningar invid Stockholm och Göteborg nästa år. Hem i Sverige 1928, nr 12.
Från Göteborgs villakvarter. Hem i Sverige 1928, nr 12.
Förslaget till stadsbyggnadslag. Byggnadsvärlden 1928, nr 48.

Amerikas förenta stater.

Average construction cost of dwellings in large cities of the United States. Monthly Labor Review nov. 1928.

Danmark.

SAND, E. Den udløbne Statsboligfondslovgivning og den nye Lov om Boligbyggeri. Socialt Tidsskrift 1928, nr 11.
Beretning om Bolig- og Byggeforhold i København og paa Frederiksberg den 1. November 1928 samt om Lejeledigheden ved Oktober Flyttedag 1928. Statistisk Maanedsskrift 1928, nr 9/10.

Finland.

Lantarbetarnas bostadsförhållanden. Social Tidskrift 1928, nr 12.

Frankrike.

The housing of agricultural workers in France. International Labour Review dec. 1928.

Nederländerna.

ZANTEN, J. H. VAN & RIKKERT, A. J. A. Die Amsterdamer Wohnungs- und Haushaltungszählung 1925. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 462.

Norge.

ARNESEN, R. Boligkooperasjonen. Bolig og Bygg 1928, nr 5/6.
BOYE, INGEBORG. Ved Husleiereguleringens ophør i Oslo. Bolig og Bygg 1928, nr 5/6.
BØCKMAN, K. J. Den nye Bygningslov. Kommunalt Tidsskrift 1928, nr 9.

Storbritannien.

VOSEN. Mieterschutz in England. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 34.

Tyskland.

Die Wohnverhältnisse in den deutschen Städten Wirtschaft und Statistik 1928, nr 23.

Fattigvård och annan hjälpverksamhet.

HANSEN, C. P. M. Historisk Redegørelse for Samarbejdet indenfor de nordiske Komiteer for social-filantropisk Samarbejde. Socialt Tidsskrift 1928, nr 11.

TÖRNQUIST, A. Den enskilde eller samhället? Barn och Ungdom 1928, nr 4.

Sverige.

HOLMBERG, F. Fattigvårdssamhälles rätt till ersättning av statsmedel. Sociala och Kommunala Spörsmål 1928, nr 8.

LANDAU, A. Tuberkulosfaran i fosterhem. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1928, nr 6.

NEANDER, G. Översikt över 1928 års lagtima landstings viktigare beslut angående tuberkulosvården. Sv. Nationalföreningens mot Tuberkulos Kvartalsskrift 1928, nr 2/3.

NORRMAN, S. Hemortsrättsproblemet. Tidskrift för Fattigvård 1928, nr 6.

SÖDERBAUM, A. Om överflyttning av tillsynen över barnavårdsmannaskap. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1928, nr 6.

Arbetsstugor i Norrland. Byggmästaren 1928, nr 35.

Fjärde allmänna svenska fattigvårds- och barnavårdskongressen. Tidskrift för Fattigvård 1928, nr 6.

Tuberkulosfrågor vid 1928 års riksdag. Sv. Nationalföreningens mot Tuberkulos Kvartalsskrift 1928, nr 2/3.

Amerikas förenta stater.

WILLIAMS, L. R. Tuberkulosarbetets organisation och resultat i Amerikas förenta stater. Sv. Nationalföreningens mot Tuberkulos Kvartalsskrift 1928, nr 2/3.

Danmark.

RUBOW, V. Svagt begavet Ungdom. Problemet om Fredehjem. Barn och Ungdom 1928, nr 4.

Norge.

HUSTAD, BORGHILD. Mödre- og barnehygiene i Oslo by. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 4.

Tyskland.

FREUND, H. Offene Geisteskrankenfürsorge im Rahmen der kommunalen Gesundheitsfürsorge. Blätter für Wohlfahrtspflege 1928, nr 12.

GOLDMANN, F. Die Kurfürsorge der Stadt Berlin. Berliner Wohlfahrtsblatt 1928, nr 25.

KRÜGER. Die Notwendigkeit der Arbeitsfürsorge. Blätter für Wohlfahrtspflege 1928, nr 12.

MELTZER. 90 Jahre Staatsanstalt. [»Katharinenhof» zu Grosshennersdorf.] Blätter für Wohlfahrtspflege 1928, nr 11.

MÜHLBERG. Die vollstreckbare Auflage nach der Reichsfürsorgeverordnung vom 13. Februar 1924. Blätter für Wohlfahrtspflege 1928, nr 11.

Föreningsväsen.

RIMENSBERGER, E. F. Der IGB. [Internationale Gewerkschaftsbund] im Rahmen der gewerkschaftlichen Gesamtentwicklung. Die Arbeit 1928, nr 12.

Erhebung über die organisatorischen Verhältnisse der Bühnenangehörigen usw. in den verschiedenen Ländern. Die internationale Gewerkschaftsbewegung 1928, nr 12.

Gjensidighetsavtalen. Arbeidsgiveren (Norge) 1928, nr 22.

Norsk-rysk byggnadsarbetarentente. Industria 1928, nr 25.

Sverige.

C[ARELL], A. H. Lantarbetsgivareföreningarnas rikssammanslutning. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1928, nr 12.

CASPARSSON, R. Sveriges första bryggeriarbetarefackförening. Fackföreningsrörelsen 1928, nr 50.

HOLKE, K. Reformeringen av fackförbundens representantskap. Sociala och Kommunala Spörsmål 1928, nr 8.

LINDBERG, V. Bidrag till den svenska föreningsfrihetens historia. Fackföreningsrörelsen 1928. nr 49.

Svenska arbetsgifvareföreningens omorganisation. Industria 1928, nr 26.

Amerikas förenta stater.

Industrial research work by organized labor. Monthly Labor Review nov. 1928.

Finland.

Köpenhamnsavtalet och fackföreningarna. Industritidningen 1928, nr 23.

Italien.

Trade union reorganisation in Italy. Industrial and Labour Information 17 dec. 1928.

Storbritannien.

KROGH, S. Den engelske fagbevegelse på vei mot centralisasjon. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1928, nr 10.

Membership of trade unions and trade union federations. The Ministry of Labour Gazette 1928, nr 12.

Tyskland.

FRICKE, F. Gewerkschaftliche Bildungsarbeit. Die Arbeit 1928, nr 12.

HAUEISEN, E. Die Frauen in den Gewerkschaften. Die Arbeit 1928, nr 12.

HERRMANN, O. Partei und Gewerkschaften im christlich-nationalen Lager. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 50.

D. ST. Zehn Jahre Reichs- und Staatsarbeiterbewegung. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 51.

Österrike.

HUEBER, A. Aus gewerkschaftlicher Frühzeit Arbeit und Wirtschaft 1928, nr 24.

SCHNEEBERGER, P. Der Verbandstag der Land- und Forstarbeiter. Arbeit und Wirtschaft 1928, nr 23.

Jord- och egnahemsfrågan.

RAPPAPORT, J. Agrarpolitik. Arbeit und Wirtschaft 1928, nr 24.

Sverige.

HÖIJER, E. De första resultaten från 1927 års jordbruksräkning. Landtmannen 1928, nr 49.

Amerikas förenta stater.

BLACK, A. G. The provision for agricultural credit in the United States. The Quarterly Journal of Economics nov. 1928.

Indien.

SHIRRAS, G. F. Report of the royal commission on agriculture in India, 1928. The Economic Journal dec. 1928.

Tyskland.

ANDREAS, W. Der Bundschuh. Eine Studie zur Vorgeschichte des deutschen Bauernkrieges. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 60, s. 508.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Amerikas förenta stater.

Nonunion labor on federal public works. Monthly Labor Review nov. 1928.

One year's operation of Des Moines conciliation court. Monthly Labor Review nov. 1928.

Present status of anti-injunction bill in congress. Monthly Labor Review nov. 1928.

Australien.

Industrial arbitration act, 1912, as amended. The New South Wales Industrial Gazette 1928, nr 3.

Strike of Australian dockers. Industrial and Labour Information 3 dec. 1928.

Danmark.

HOST, H. Overenskomstsituationen. Socialt Tidsskrift 1928, nr 11.

De betydningsfulde Overenskomstforhandlinger paa Grundlag af Overorganisationsoverenskomsten af 31. Oktober. Arbejdsgiveren 1928, nr 49.

Finland.

FAGERHOLM, K.-A. Hamnarbetarestrejken i Finland. Fackföreningsrörelsen 1928, nr 48.

Frankrike.

SCHULZ, M. La grève des inscrits maritimes de Marseille. Le Musée Social 1928, nr 12.

Polen.

Die wirtschaftliche Lage der Arbeiterklasse in Polen und der Generalstreik in Lodz. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 48.

Ryssland.

Förlikning och skiljedom i Sovjetryssland. Industria 1928, nr 26.

Tvungen voldgift i Rusland. Arbeidsgiveren (Norge) 1928, nr 23.

Tyskland.

ALBRECHT, G. Die Reformbedürftigkeit des Schlichtungswesens. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 129, s. 833.

LEICHTER, O. Der Staatsstreich der Eisenherren. Arbeit und Wirtschaft 1928, nr 23.

PINNER, F. De tyska arbetsstriderna. Sv. Finanstidning 1928, nr 48.

Die Aussperrung in der Grosseisenindustrie beendet. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 49.

Die Gewerkschaftspresse über die Beilegung des Eisenkonflikts. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 51.

Kampf in der nordwestlichen Eisenindustrie. Der Arbeitgeber 1928, nr 23.

Der Machtkampf der Eisenindustriellen. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 48.

De omtvistade skiljedomsbestämmelserna i Tyskland. Industria 1928, nr 25.

Den stora Ruhrlockouten. Industria 1928, nr 25.

Kooperation.

STOLPE, H. Kooperation och kooperatism. Ekonomen 1928, nr 9.

WATKINS, P. W. Distriktsföreningar. Kooperatören 1928, nr 22.

Sverige.

ERIKSSON, K. Co-operative insurance in Sweden. Review of International Cooperation dec. 1928.

Danmark.

ESKILDSEN, J. E. Die dänische Konsumvereinsbewegung in statistischer Beleuchtung. Schweiz. Konsum-Verein 1928, nr 51.

Finland.

STADIUS, O. Den konsumentkooperativa rörelsens uppkomst i Finland. Kooperatören 1928, nr 23.

Storbritannien.

Föreningslagen i England. Kooperatören 1928, nr 22.

Levnadskostnader.

CASSEL, G. The treatment of price problems. The Economic Journal dec. 1928.

PAHL, W. Die »Meinungsmonopole» der Markenartikel und ihre Bekämpfung. Die Arbeit 1928, nr 12.

Amerikas förenta stater.

The cost of living for Americans in foreign countries. The Conference Board Bulletin 1928, nr 22.

Palestina.

BONNE, A. Der Einfluss der Einwanderung auf die Lebensmittelpreise in Palästina. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 381.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

BIERTHER, A. Die Ungelernten und die Berufsausbildung. Arbeit und Beruf 1928, nr 24.

BRUUN, A. Ungdomens yrkesval. Social Tidskrift 1928, nr 12.

PETERSEN, C. Die deutsch-französische Vereinbarung über die Zulassung von Arbeitnehmern, die sich beruflich und sprachlich fortbilden wollen. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 34.

SIEGEL, O. Deutsch-französische Vereinbarungen über die gegenseitige Weiterbildung von Facharbeitern. Arbeit und Beruf 1928, nr 24.

Sverige.

EKELÖF, MIA. Undervisning i husligt arbete är yrkesundervisning. Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1928, nr 8.

Yrkesutbildning under samverkan mellan arbetsgivare och lärlingsskolan. Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1928, nr 8.

Amerikas förenta stater.

Apprentice training on an important railroad system. Monthly Labor Review nov. 1928.

Danmark.

Lærlingeloven. Arbejdsgiveren 1928, nr 51.

Nederländerna.

VADER, J. Cursus voor metaalbewerkers in teekening lezen en practisch werken, te Haarlem. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1928, nr 12.

Ryssland.

ROSENBERG, HILDE. Zur Lage der industriellen Berufsausbildung im heutigen Russland. Arbeit und Beruf 1928, nr 24.

Tyskland.

JENDE. Übersicht über die Rechtsprechung der Arbeitsgerichte. (Lehrlingsrecht.) Arbeit und Beruf 1928, nr 23.

LOEWE, EMMA. Erlebnisse und Erfahrungen aus der Berufsberatung der Schülerinnen höherer Lehranstalten. Arbeit und Beruf 1928, nr 24.

OECHSLE, R. Zur Berufsfortbildung der arbeitslosen Angestellten. Arbeit und Beruf 1928, nr 23.

SCHINDLER, E. Was für die Berufsberatung geschehen sollte. Arbeit und Beruf 1928, nr 23.

Arbeiternachwuchs. Bemerkungen eines Praktikers zur Frage der Gewerbelehrerausbildung. Der Arbeitgeber 1928, nr 24.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

G[AH]N, H. Spritdrycksförsäljningen under de tre första kvartalen 1928. Tidskrift för Systembolagen 1928, nr 11.

TH[ULIN], E. Återfallsfylleriet. Tidskrift för Systembolagen 1928, nr 12.

ÅMAN, A. De farliga alkoholisternas farlighet. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1928, nr 9.

En enquête om svenska folkets alkoholvanor. Tidskrift för Systembolagen 1928, nr 11.

Kringliggande kommuners inflytande vid avgörande av oktrojfrågor för systembolag. Tidskrift för Systembolagen 1928, nr 12.

Systembolagens antal och organisation. Tidskrift för Systembolagen 1928, nr 11.

Finland.

SCHMÖLDERS, G. Die finnische Prohibitionsstatistik. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 452.

Lagstiftningen om alkoholistvård. Finsk Kommunaltidskrift 1928, nr 7.

Norge.

G[AH]N, H. Några reflektioner på grundval av den i dagarna offentliggjorda officiella norska statistiken. Tidskrift för Systembolagen 1928, nr 11.

Tyskland.

FISCHER, M. Progressive Trinkerbehandlung. Berliner Wohlfahrtsblatt 1928, nr 26.

WEISE. Zur Reform der Schankkonzession. Blätter für Wohlfahrtspflege 1928, nr 11.

Socialförsäkring.

PELLEGRINI, R. Psicosi da solfuro di carbonio — Malattia professionale o infortunio? Rivista Critica di Infortunistica 1928, nr 9/10.

International association of industrial accident boards and commissions: its accomplishments, 1914 to 1928. Monthly Labor Review nov. 1928.

Sverige.

BJURE, A. Beskrivning över pensionsstyrelsens kuranstalt vid centrallasarettet i Västerås. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1928, nr 9.

BRATT, P. Den frivilliga försäkringen. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1928, nr 9.

HÖJER, K. J. Den frivilliga pensionsförsäkringen i dess nya form. Tidskrift för Fattigvård 1928, nr 6.

JERNEMAN, T. Kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag år 1926. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1928, nr 9.

— Resultatet av uppbörden i städerna av pensionsavgifterna. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1928, nr 8.

S[IDVA]LL, S. Olycksfall på väg till och från arbetet. Arbetarskyddet 1928, nr 12.

L'assurance-maladie [en Suède]. Revue du Travail 1928, nr 11.

Sjukförsäkringens omorganisationsfråga. Sv. Sjukkasse-Tidning 1928, nr 12 A.

Ålderspensionering. Skyldigheter och rättigheter för i utlandet bosatta svenska medborgare. Allsvensk Samling 1928, nr 51/52.

Amerikas förenta stater.

STEWART, E. The small plant and workmen's compensation coverage. Monthly Labor Review nov. 1928.

WITTE, E. E. Legal status of issuance of group life insurance policies to labor unions. Monthly Labor Review nov. 1928.

Danmark.

DREYER, E. Dansk-fransk Overflytnings-Overenskomst. Sygekassetidende 1928, nr 12.

MØLLER, J. K. Lovforslaget om bemidlede Personers Sygeforsikring og Sygekassernes Stilling dertil. Sygekassetidende 1928, nr 12.

Meddelelser fra Sygekassenævnets Overflytningsudvalg om afgjorte Overflytningssager. Sygekassetidende 1928, nr 12.

Voldgiftsraadet for Sygekasser og Læger. Sygekassetidende 1928, nr 12.

Finland.

Finskt regeringsförslag angående ålders- och invaliditetsförsäkring. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1928, nr 9.

Frankrike.

Protection de la maternité [en France]. Revue du Travail 1928, nr 11.

Tyskland.

SCHROEDER, M. Die zusätzliche Alters- und Hinterbliebenenversorgung der Arbeiter und Angestellten bei der Reichsverwaltung. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 33.

WÖRNER, G. Die soziale und private Unfall- und Haftpflichtversicherung im industriellen Betriebe. Technik und Wirtschaft 1928, nr 12.

Les abus de l'assurance-maladie [en Allemagne]. Revue du Travail 1928, nr 11.

Invalidenversicherung und Angestelltenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 48.

Die reichsgesetzlichen Krankenkassen im Jahre 1927. Wirtschaft und Statistik 1928, nr 23.

Ut- och invandring.

JENSEN, A. Danmarks, Norges og Sveriges Ind- og Udvandring. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 4.

SIEGEL, O. Das internationale Wanderungsproblem. Arbeit und Beruf 1928, nr 24.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 december 1928—10 januari 1929 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
470.	Transumt av Kungl. Maj:ts cirkulär till samtliga länsstyrelser ang. fastställande av ersättningsbelopp för vård å vissa sjuk- och fattigvårdsanstalter m. m. . .	30 nov.
483.	Riksförsäkringsanstaltens kung. ang. fastställelse av vissa formulär	22 dec.

Arbetsmarknaden under januari månad 1929.

Läget på arbetsmarknaden undergick under januari månad en för årstiden karakteristisk försämring inom ett flertal yrkesgrenar. Denna av säsongväxlingarna betingade tillbakagång återspeglas i de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas fortlöpande statistik, vilken för månaden utvisar en ökning av antalet arbetsansökningar från 220 till 241 på varje hundratal lediga platser. För januari i fjol var emellertid motsvarande relationstal så pass högt som 279; utvecklingen inom näringslivet under det mellanliggande året synes alltså, av dessa siffror att döma, ha gått i gynnsam riktning.

Den ökade tillströmningen av arbets- och hjälpsökande under rapportmånaden nödvändiggjorde i likhet med tidigare år en utvidgning av de offentliga nödhjälpsarbetena. Antalet vid statliga arbeten sysselsatta personer steg sålunda under månadens lopp till över 3 500, mot c:a 2 900 vid senaste årsskifte. Vid utgången av januari månad 1928 uppgick emellertid motsvarande siffra till mer än 4 300; nedgången i beläggningen torde i viss mån bero därpå, att arbetslösa grov- och industriarbetare i städerna detta år i osedvanligt stor utsträckning kunnat sysselsättas med tillfälligt snöskottningsarbete o. d., ett arbete, som flerstädes visat sig eftersökt.

Jordbruket företedde som vanligt denna årstid i det stora hela knapp arbetstillgång, låt vara att möjligheterna till tillfälligt arbete för dithörande personal flerstädes torde ha förbättrats från föregående månad bl. a. genom igångsättande av skogskörslor o. d. Timmerdrivningarna ledo dock till att börja med av snöbristen, men under månadens senare del möjliggjorde den rikliga nederbörden ett upptagande av sådana arbeten i fullt normal omfattning.

Inom gruppen industri och hantverk företer byggnadsverksamheten — naturligt nog med hänsyn till den hårda vintern — en kraftig ökning av antalet arbetssökande, men icke desto mindre ett gynnsammare läge än i januari 1928. Den fortsatta ljusningen inom metall- och maskinindustrien kom till synes i en avsevärd sänkning av relationstalet för denna kategori. Inom hithörande industrier synes emellertid behovet av arbetskraft allt fortfarande väsentligen avse yrkesutbildade specialarbetare, såsom nitare, diktare m. fl. vid skeppsvarv samt filare, verktygssvarvare, arborrare och annan skolad personal vid verkstäder i allmänhet.

Beträffande de till handel och samfärdsel hänförliga yrkena var sökandefrekvensen störst bland butiks- och magasinspersonal; efterfrågan på dylik arbetskraft efter julsäsongens avslutning uppges såsom ringa utom i fråga om yngre handelsarbetare och springpojkar. För hamn- och stuveriarbetare rapporteras, bland annat från Göteborg, osedvanligt god arbetstillgång.

För sjöfartsnäringens utövare medförde mot månadens slut den inbrytande vintersäsongen på vissa håll uppläggningar och tilltagande arbetslöshet.

Inom gruppen husligt arbete var situationen i stort sett normal med livlig efterfrågan på skickliga ensamjungfrur, men flerstädes överskott på yngre, mindre kunniga sökande. Å landsbygden var den allmänna bristen på dugliga tjänarinnor och mjölkerskor alltjämt kännbar.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under januari samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	*241*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	*185*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	*251*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	*14·5*	*13·4*	*13·5*	*11·7*	*8·2*	*7·7*	*7·5*	*7·0*	*7·8*	*9·0*	*10·9*	*17·2*

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 166.

Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1928

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under fjärde kvartalet år 1928 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, till huvudsaklig del grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 20 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För ifrågavarande kvartal ha besvarade formulär inkommit från 1 956 arbetsgivare med 272 658 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under fjärde kvartalet 1928, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 394 arbetsgivare med 66 754 arbetare (25 %),
såsom *oförändrad* av 1 259 arbetsgivare med 161 202 arbetare (59 %) och
såsom *sämre* av 303 arbetsgivare med 44 702 arbetare (16 %).

Av de redovisade arbetarna ha 49 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 31 % haft medelgod och 20 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 49, 34 och 17 samt för fjärde kvartalet 1927 resp. 43, 36 och 21.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
I	2·71	3·76	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04	3·22
II	3·06	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40
III	3·29	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·33
IV	3·48	2·34	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28
Medeltal	**3·14**	**3·30**	**1·98**	**2·63**	**3·14**	**3·04**	**3·04**	**3·06**	**3·19**	**3·31**

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

Fjolårets sista kvartal medförde en obetydlig och huvudsakligen av säsongväxlingarna betingad försämring i arbetstillgången, men dess konjunktursiffra var icke desto mindre högre än motsvarande tal för fjärde kvartalet under något av åren 1920—1927. De å tablån redovisade årsmedeltalen utvisa även en tilltagande förbättring av de allmänna konjunkturerna under de senaste åren. En sammanställning av de av arbetsgivarna ingivna kvartalsrapporterna ger sålunda för år 1928 i dess helhet till resultat betydligt över medelgod arbetstillgång; genomsnittssiffran för året låg ej obetydligt högre än den för år 1927 och översteg t. o. m. jämförelsetalen för åren 1918—1920. Uppgången under fjolåret måste anses anmärkningsvärd, helst som läget på arbetsmarknaden särskilt under första halvåret påverkades av omfattande konflikter inom vissa av våra viktigaste produktionsgrenar. Av dessa talserier att döma synes därför näringslivet numera i stort sett ha återhämtat sig efter den under efterkrigsåren genomgångna krisen.

De här berörda konjunktursiffrorna återspegla emellertid endast den ena faktorn på arbetsmarknaden, nämligen tillgången å arbete. Frågan om arbetstillgångens storlek i förhållande till utbudet av arbetskraft får däremot icke sin belysning ur detta material. För att åskådliggöra relationen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft meddelas här följande siffror ur de månatliga redogörelserna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	4:e kvartalet 1928			3:e kvartalet 1928			4:e kvartalet 1927		
	dec.	nov.	okt.	sept.	aug.	juli	dec.	nov.	okt.
Jordbruk och skogshushållning	228	173	107	111	133	106	191	164	111
Övriga näringsgrenar	219	245	186	157	170	187	251	265	208
Samtliga »	**220**	**230**	**156**	**142**	**160**	**167**	**243**	**242**	**170**

Enligt den offentliga arbetsförmedlingens siffror var förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft under 1928 i stort sett gynnsammare än närmast föregående år. En viss försämring under sommarmånaderna, vilken huvudsakligen måste tillskrivas de för jordbruket kännbara abnorma väderleksförhållandena och skördearbetets försening, ändrar icke det nu sagda. Under fjolårets sista kvartal framträdde, som synes av siffrorna här ovan, nämnda gynnsamma tendens mycket tydligt i fråga om de industriella yrkena. Trots alltjämt förefintligt överskott på arbetskraft inom vissa yrken synes sålunda livaktigheten på arbetsmarknaden alltjämt ha ökats och näringslivet i allmänhet utvecklat sig mot större stabilitet och produktionsförmåga. För en fortsatt lycklig utveckling i detta hänseende torde väsentliga hinder ha undanröjts genom de nyligen träffade avtalsuppgörelserna inom vissa större industrier.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 102—103, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet

ävensom motsvarande jämförelsetal för de fyra närmast föregående kvartalen. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas för de i jämförelsen medtagna kvartalen följande konjunktursiffror:

	Konjunktursiffror				
	4:e kvart. 1928	3:e kvart. 1928	2:a kvart. 1928	1:a kvart. 1928	4:e kvart. 1927
Malmbrytning och metallindustri	3·52	3·46	3·51	3·37	3·15
Jord- och stenindustri	2·40	2·61	2·65	2·49	2·42
Trävaruindustri	3·34	3·48	3·57	3·10	3·15
Pappers- och grafisk industri	3·66	3·71	3·77	3·49	3·53
Livsmedelsindustri	3·50	3·39	3·87	3·22	3·40
Textil- och beklädnadsindustri	2·73	3·05	3·26	3·28	3·39
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·12	2·89	3·23	3·42	3·43
Kemisk-teknisk industri	3·26	3·21	3·24	3·12	3·15

Inom gruppen *malmbrytning och metallindustri*, som i det stora hela uppvisade långt högre siffror än för samma tid 1927, förete malmgruvorna och särskilt malmförädlingsverken förbättrad arbetstillgång även jämfört med närmast föregående kvartal. Efter gruvkonfliktens biläggande i augusti 1928 vidtog nämligen en stark forcering av driften vid järnverken med stadigt ökad produktion under årets sista månader. Tillfredsställande arbetstillgång noteras även för grupperna järn- och stålmanufaktur samt mekaniska verkstäder. Ej heller skeppsvarven visade någon avmattning från tidigare kvartal utan framstodo trots årstiden alltjämt såsom en av våra bäst sysselsatta näringsgrenar. De mot årets slut inträffade avtalsuppsägningarna inom verkstadsbranschen och ovissheten inför utgången av de därefter upptagna förhandlingarna om nytt riksavtal synas sålunda icke i nämnvärd mån ha påverkat arbetstillgången inom hithörande industrier, låt vara att deras behov av arbetskraft fortfarande mest avser kvalificerade yrkesmän. Försämring från tredje kvartalet företedde blott den elektriska branschen. Gruppen annan metallindustri, innefattande diverse armatur- och guldsmedsfirmor, konstgjuterier m. m., visade åter god frammarsch och låg nu högst inom hela denna kategori.

Betydligt sämre voro genomsnittstalen för *jord- och stenindustrien*, vilken dessutom uppvisade en för årstiden karakteristisk nedgång i sysselsättningen. Icke minst gäller detta stenbrott och stenhuggerier, vilka under redogörelsekvartalet erbjödo sämre arbetsmöjligheter än samma tid 1927 och till årsskiftet i vissa fall måste företaga rätt omfattande personalinskränkningar. Endast vid glasbruken synes läget, trots tryckta konjunkturer och avtalsuppsägningar inom småglasindustrien, ha något förbättrats från senaste kvartal. Tegel- och cementindustriernas nedgång sammanhänger bl. a. med byggnadsverksamhetens tillbakagång mot slutet av året.

Inom *trävaruindustrien* uppvisade såväl sågverk som snickerier någon nedgång, vilken dock icke torde innebära någon konjunkturförsämring; siffrorna voro nämligen för sågverken högre och för snickerierna endast obetydligt lägre än för fjärde kvartalet 1927. Efter den strax före jul träffade

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	38	7 848	—	—	7	4 144	22	3 520	4	127	5	57
2	Malmförädlingsverk	53	22 638	2	4 954	12	5 504	20	7 520	12	3 395	7	1 265
3	Järn- och stålmanufaktur	60	7 963	4	234	20	3 020	23	4 062	8	210	5	437
4	Mekaniska verkstäder	216	35 527	15	2 324	89	20 118	65	7 748	35	4 361	12	976
5	Skeppsvarv	17	8 015	2	1 060	4	5 682	6	785	1	150	4	338
6	Elektromekanisk industri	19	5 801	—	—	9	3 527	6	1 405	2	884	2	35
7	Annan metallindustri	41	3 715	4	1 009	20	1 726	14	919	1	28	2	33
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	5	1 416	—	—	1	24	1	385	—	—	3	1 007
9	Torvindustri	17	311	1	4	2	51	8	148	5	103	1	5
10	Stenbrott o. -huggerier	47	8 335	4	265	10	1 027	14	698	9	995	10	5 350
11	Kakel- o. porslinsind.	13	2 320	—	—	2	327	2	323	5	1 354	4	316
12	Tegelbruk	76	2 553	1	17	8	1 227	29	822	25	369	13	118
13	Glasbruk	21	3 087	2	86	5	785	8	1 345	5	603	1	268
14	Cementfabriker, kalkbruk	29	3 296	—	—	11	1 094	9	1 823	5	277	4	102
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	170	20 171	3	621	43	8 281	82	8 930	25	2 058	17	281
16	Snickeri- o. möbelfabr.	117	5 766	9	357	49	2 116	36	2 268	18	845	5	180
17	Annan trävarufabrikation	14	745	1	70	6	448	3	137	3	84	1	6
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	66	14 914	—	—	36	8 568	23	4 688	4	934	3	724
19	Pappersbruk	38	10 542	6	2 508	18	5 489	10	1 827	2	222	2	496
20	Bokbinderier m. m.	37	2 616	4	422	22	1 569	11	625	—	—	—	—
21	Boktryckerier o. graf. anst.	84	5 379	8	358	48	3 608	23	1 265	3	102	2	46
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	22	1 314	—	—	13	830	6	288	3	196	—	—
23	Bagerier	37	2 027	2	244	13	1 024	13	419	5	268	4	72
24	Sockerindustri	22	3 605	—	—	10	2 464	9	997	4	144	—	—
25	Choklad- o. konfektfabr.	22	2 894	—	—	13	2 009	7	435	1	406	1	44
26	Bryggerier och bränn erier	61	3 438	—	—	21	1 010	33	2 188	5	158	2	82
27	Tobaksfabriker	11	2 430	—	—	6	1 468	4	826	1	136	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	41	2 059	1	65	21	1 319	15	612	3	43	1	20
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	42	14 792	—	—	6	1 342	11	5 232	12	3 757	13	4 461
30	Jute- och linneindustri	10	3 133	1	681	—	—	5	1 657	2	389	2	406
31	Ylleindustri	48	8 056	—	—	23	4 578	13	1 742	8	1 380	4	356
32	Trikåfabriker	25	4 318	1	53	8	684	7	361	6	2 539	3	681
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	53	6 113	4	407	16	2 232	20	1 291	7	1 626	6	557
34	Annan hithör. industri	56	3 999	2	45	20	1 527	17	1 598	13	655	4	174
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	16	1 322	—	—	5	358	6	216	4	725	1	23
36	Skofabriker	48	6 237	1	65	6	652	13	1 583	17	2 238	11	1 699
37	Gummivarufabriker	7	7 009	1	15	5	6 983	1	11	—	—	—	—
38	Annan hithör. industri	25	985	3	200	6	138	8	259	8	388	—	—
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	26	1 367	1	13	13	748	10	581	2	25	—	—
40	Konstgödningsfabriker	9	973	—	—	6	617	3	356	—	—	—	—
41	Tändsticksfabriker	9	5 642	—	—	—	—	9	5 642	—	—	—	—
42	Annan hithör. industri	24	2 832	—	—	13	1 515	10	1 281	1	36	—	—
43	**Byggnadsverksamhet**	67	3 026	3	44	30	1 761	25	1 078	4	81	5	62
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	39	5 362	—	—	17	1 963	11	2 234	6	826	5	339
45	**Handel och varulager**	34	2 219	1	14	15	1 097	11	985	5	102	2	21
46	**Land- och sjötransport**	23	4 548	4	1 258	9	1 159	9	2 029	1	102	—	—
47	*Summa* 4:e kv. 1928	**1 956**	**272 658**	**91**	**17 393**	**717**	**115813**	**691**	**85 144**	**290**	**33 271**	**167**	**21 037**
48	» 3:e » »	1 993	286 117	103	17 642	785	122483	711	97 810	267	32 507	127	15 675
49	» 2:a » »	1 957	275 881	109	18 279	786	127893	706	87 254	244	30 136	112	12 319
50	» 1:a » »	1 852	222 891	61	9 972	560	87 496	686	79 078	359	34 125	186	12 220
51	» 4:e » 1927	2 000	265 924	77	15 874	659	98 183	702	96 793	359	35 980	203	19 094

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktursiffror					
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		4 kv. 1928	3 kv. 1928	2 kv. 1928	1 kv. 1928	4 kv. 1927	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
10	3 763	25	3 995	3	90	—	—	16	1 362	22	6 486	3·50	3·26	3·37	3·11	2·97	1
22	13 288	26	8 042	5	1 308	—	—	25	6 499	28	16 139	3·42	3·31	3·13	3·15	2·98	2
20	2 230	30	4 685	10	1 048	1	29	43	4 767	16	3 167	3·30	3·31	3·08	3·15	2·73	3
76	12 365	113	19 497	27	3 665	14	2 317	159	25 436	43	7 774	3·52	3·49	3·70	3·42	3·28	4
4	4 433	10	3 373	3	209	2	4 851	11	2 615	4	549	3·87	3·86	3·88	3·86	3·32	5
3	474	11	3 807	5	1 520	1	2 721	13	2 040	5	1 040	3·45	3·61	3·70	3·57	3·78	6
9	1 487	31	2 217	1	11	1	46	34	2 984	6	685	3·98	3·64	3·45	3·13	3·30	7
1	385	4	1 031	—	—	—	—	2	656	3	760	1·59	1·66	1·57	1·47	1·61	8
2	36	14	255	1	20	—	—	12	229	5	82	2·88	3·13	3·27	2·49	2·71	9
8	315	27	1 925	12	6 095	—	—	27	4 036	20	4 299	1·78	2·07	2·03	2·46	2·28	10
1	28	9	1 613	3	679	—	—	8	1 050	5	1 270	2·28	2·53	2·43	2·63	2·51	11
14	663	57	1 843	5	47	—	—	36	664	40	1 889	3·26	3·48	3·78	3·42	3·10	12
1	477	17	2 207	3	403	—	—	15	1 512	6	1 575	2·94	2·55	2·46	2·33	2·78	13
11	1 407	15	1 835	3	54	—	—	14	1 193	15	2 103	3·19	3·34	3·21	2·57	2·50	14
24	2 927	127	16 726	19	518	1	68	106	14 007	63	6 096	3·34	3·49	3·67	3·14	3·10	15
21	1 077	74	3 415	22	1 274	1	6	90	4 234	26	1 526	3·28	3·41	3·13	3·06	3·32	16
3	113	9	608	2	24	—	—	9	559	5	186	3·66	3·50	3·10	3·11	3·28	17
16	2 553	45	11 366	5	995	—	—	39	8 713	27	6 201	3·41	3·55	3·63	3·31	3·40	18
10	2 147	28	8 395	—	—	—	—	18	4 144	20	6 398	3·88	4·01	4·10	3·88	3·56	19
9	592	25	1 524	3	500	—	—	30	2 371	7	245	3·92	3·58	3·60	3·58	3·78	20
13	1 077	66	3 779	5	523	3	123	69	4 755	12	501	3·77	3·69	3·55	3·45	3·71	21
2	131	20	1 183	—	—	—	—	10	414	12	900	3·48	3·41	2·66	3·29	3·50	22
3	71	27	1 669	7	287	1	219	25	1 292	11	516	3·54	3·31	3·31	3·14	3·37	23
—	—	22	3 540	1	65	—	—	5	424	18	3 181	3·64	3·66	3·77	—	3·41	24
5	648	16	2 202	1	44	—	—	16	2 520	6	374	3·52	3·35	3·51	3·21	3·40	25
3	184	54	2 925	4	329	—	—	42	2 219	19	1 219	3·20	3·15	3·12	2·91	3·11	26
2	655	8	1 759	1	16	—	—	10	2 294	1	136	3·55	3·23	3·23	3·35	3·35	27
9	667	29	1 321	3	71	—	—	26	1 181	15	878	3·66	3·58	3·66	3 62	3·82	28
5	1 577	13	5 084	24	8 131	—	—	29	11 398	13	3 394	2·28	2·66	2·97	3·16	3·17	29
1	681	5	1 657	4	795	1	109	4	1 276	5	1 748	3·05	2·81	2·68	3·15	3·40	30
11	1 609	24	3 078	13	3 369	1	164	41	6 646	6	1 246	3·81	3·62	3·58	3·35	3·52	31
—	—	13	974	12	3 344	—	—	16	1 165	9	3 153	2·28	3·05	3·76	3·90	3·95	32
10	992	33	3 810	10	1 311	1	252	47	5 628	5	233	3·05	3·18	3·59	3·27	3·42	33
6	842	33	2 031	17	1 126	—	—	46	3 305	10	694	3·15	3·27	3·14	3·06	3·25	34
—	—	9	499	7	823	—	—	10	519	6	803	2·69	2·61	3·02	3·13	3·78	35
2	125	15	2 045	31	4 067	—	—	39	5 322	9	915	2·22	2·28	2·94	3·23	3·45	36
1	654	6	6 355	—	—	—	—	5	6 983	2	26	4·00	3·82	3·87	4·00	3·34	37
5	198	13	575	7	212	3	81	20	878	2	26	3·15	3·44	2·79	2·66	3·19	38
3	88	21	1 230	2	49	—	—	16	823	10	544	3·55	3·29	3·48	3·27	3·28	39
1	24	8	949	—	—	—	—	7	640	2	333	3·63	4·05	3·79	4·00	3·67	40
—	—	9	5 642	—	—	—	—	2	1 794	7	3 848	3·00	3·00	3·00	2·98	2·98	41
5	973	15	1 586	4	273	—	—	13	1 645	11	1 187	3·52	3·31	3·44	2·99	3·27	42
27	1 728	35	1 235	5	63	4	408	48	2 217	15	401	3·54	4·08	3·92	3·00	3·96	43
7	1 798	25	2 511	7	1 053	—	—	13	1 069	26	4 293	3·09	3·39	3·39	2·79	2·63	44
4	581	27	1 440	3	198	—	—	17	860	17	1 359	3·44	3·12	3·16	3·36	3·73	45
4	691	16	3 764	3	93	—	—	19	3 995	4	553	3·79	3·52	3·21	3·29	3·61	46
394	**66 754**	**1 259**	**161 202**	**303**	**44 702**	**35**	**11 394**	**1 302**	**160 333**	**619**	**100 931**	**3·28**	.	.	.	.	47
403	69 458	1 273	174 327	317	42 332	44	11 649	1 378	174 409	571	100 059	.	3·33	.	.	.	48
418	63 769	1 249	176 385	290	35 727	46	11 111	1 330	172 923	581	91 847	.	.	3·40	.	.	49
375	62 628	1 097	125 617	380	34 646	20	6 429	1 144	134 452	688	82 010	.	.	.	3·22	.	50
395	66 163	1 252	161 158	353	38 603	20	2 881	1 243	156 441	737	106 602	.	.	.	.	3·21	51

avtalsuppgörelsen inom sågverksnäringen och den nyligen ingångna överenskommelsen om nya avtal för vissa företag inom lådfabrikations- och exportsnickeribranschen torde också utsikterna för hithörande industrier f. n. te sig relativt ljusa.

Även för *trämasse- och pappersindustrien* utvisar statistiken något minskad arbetstillgång från föregående kvartal. Konjunktursiffran för sistnämnda kategori var dock alltjämt hög, vilket — som alltid under sista kvartalet — gäller även för bokbinderier och boktryckerier.

Den senare tidens gynnsamma utveckling inom *livsmedelsindustrien* fortsatte även under rapportkvartalet, vilket medförde höjda genomsnittssiffror för flertalet hithörande branscher. Att denna förbättring icke enbart får tillskrivas säsongens inverkan, visar en jämförelse med motsvarande siffror för julkvartalet 1927, vilka nästan genomgående lågo lägre än nu.

För *textil- och beklädnadsindustrien* konstaterades däremot fortsatt tillbakagång, främst beträffande bomulls- och trikåbranscherna. Inom sistnämnda grenar försämrades arbetstillgången avsevärt under senare halvåret och synes nu vara långt under den normala, vilket vid en del företag föranlett inskränkning av arbetstiden. Endast jute- och linneindustrien uppvisade förbättring från förra kvartalet men låg betydligt sämre till än under fjärde kvartalet 1927.

Inom *läder-, hår- och gummivaruindustrien* framträdde garverierna samt läder- och skofabrikerna liksom under närmast föregående kvartal med mycket svaga siffror. För gummivarufabrikernas del synes däremot höstens ovanligt regniga väderlek ha orsakat en särdeles livlig omsättning.

De *kemisk-tekniska industrierna* rapporterade liksom tidigare under året i stort sett tillfredsställande arbetstillgång. Detta gäller särskilt konstgödningsfabrikerna ehuru naturligt nog icke i samma grad som under sommarkvartalet.

Beträffande övriga här redovisade näringsgrupper belysa jämförelsesiffrorna den med årstiden inträdande avmattningen i *byggnadsverksamheten* ävensom den mot årets slut regelmässigt ökade omsättningen inom *handel* och *samfärdsel*. Den höga siffran för *land- och sjötransport* torde delvis ha sin förklaring däri, att sjöfarten genom den blida väderleken ända till inemot nyår kunde pågå i nära nog oförminskad utsträckning. Även hamn- och stuveriarbetare synas därför ha haft anmärkningsvärt god arbetstillgång.

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1928.

Arbetsförmedlingens organisation. Den offentliga arbetsförmedlingen hade under år 1928 *huvud- eller avdelningskontor* i verksamhet å följande orter:

Stockholms stad . . .	*Stockholm.*
Stockholms län	*Stockholm*, Södertälje, Norrtälje.
Uppsala län	*Uppsala*, Enköping, Skutskär.
Södermanlands län . .	*Eskilstuna*, Nyköping, Strängnäs, Flen, Katrineholm, Gnesta.
Östergötlands län . . .	*Norrköping; Linköping*, Söderköping, Skänninge, Vadstena, Motala, Mjölby, Valdemarsvik, Ödeshög, Åtvidaberg, Kisa, Finspång, Borensberg.
Jönköpings län	*Jönköping*, Eksjö, Tranås, Vetlanda, Värnamo, Gislaved, Nässjö, Sävsjö, Hyltebruk.
Kronobergs län	*Växjö*, Ljungby, Älmhult, Markaryd (upprättat under året).
Kalmar län	*Västervik*, Vimmerby; *Kalmar*, Oskarshamn, Nybro, Torsås, Mönsterås
Gotlands län	*Visby*, Hemse.
Blekinge län	*Karlskrona*, Ronneby, Karlshamn, Sölvesborg.
Kristianstads län . . .	*Kristianstad*, Hässleholm, Ängelholm, Tomelilla, Åstorp, Osby.
Malmöhus län	*Malmö; Lund; Landskrona; Hälsingborg; Ystad; Trälleborg; Eslöv; Skurup; Vellinge.*
Hallands län	*Halmstad*, Laholm, Falkenberg, Varberg, Kungsbacka.
Göteborgs och Bohus län	*Göteborg; Uddevalla*, Strömstad, Lysekil, Kungälv, Marstrand.
Älvsborgs län	*Borås*, Vänersborg, Trollhättan, Alingsås, Kinna, Ulricehamn, Mellerud.
Skaraborgs län	*Skövde*, Skara, Mariestad, Tidaholm, Falköping, Lidköping, Hjo, Töreboda, Grästorp, Vara.
Värmlands län	*Karlstad*, Kristinehamn, Filipstad, Arvika, Säffle.
Örebro län	*Örebro*, Askersund, Lindesberg, Karlskoga, Kopparberg, Laxå, Nora, Odensbacken (indraget under året).
Västmanlands län . . .	*Västerås*, Köping, Arboga, Sala.
Kopparbergs län . . .	*Falun*, Avesta, Mora, Leksand, Ludvika, Borlänge.
Gävleborgs län	*Gävle*, Hudiksvall, Söderhamn.
Västernorrlands län . .	*Sundsvall*, Ånge.
Jämtlands län	*Östersund*, Strömsund, Sveg, Bräcke.
Västerbottens län . . .	*Umeå*, Skellefteå.
Norrbottens län	*Luleå*, Piteå, Kiruna, Boden.

För *sjömansförmedlingen* funnos specialkontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg samt särskilda sjömansförmedlingsombud å 18 orter, nämligen Örnsköldsvik, Härnösand, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn, Gävle, Södertälje, Oxelösund, Oskarshamn, Kalmar, Visby, Karlshamn, Sölvesborg, Åhus, Ystad, Landskrona, Halmstad och Uddevalla. På ytterligare 6

platser, Luleå, Umeå, Norrköping, Västervik, Karlskrona och Trälleborg, var sjömansförmedling anordnad i direkt samband med arbetsförmedlingen.[1]

Förutom sjömansförmedlingen finnas 3 särskilda *fackarbetsanvisningar* inrättade i Stockholm, avseende måleriyrket, bleck- och plåtslageriyrket samt minderårig arbetskraft och lärlingar (den s. k. ungdomsförmedlingen). I samband med stockholmsanstaltens inflyttning i ny byggnad ha dessa fackarbetsanvisningar, som förut varit inrymda i särskilda lokaler, kunnat lokalt sammanföras med huvudkontoret och synas sålunda icke vidare böra redovisas som särskilda kontor. Samtidigt härmed har också avdelningskontoret å Södermalm upphört. — Frånsett denna i koncentrationssyfte vidtagna omorganisation av stockholmsanstalten har i fråga om arbetsförmedlingens lokala utbredning endast den ändringen ägt rum, att ett nytt avdelningskontor inrättats, i Markaryd, medan ett förut befintligt indragits, i Odensbacken.

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade sålunda vid utgången av år 1928 36 huvudkontor (24 länsanstalter och 12 självständiga kommunala anstalter[2]), 96 avdelningskontor och 22 fristående sjömansförmedlingar eller tillsammans 154 ordinarie förmedlingsorgan, mot 158 vid årets början.

Förutom dessa ordinarie kontor ha under året ett femtiotal *arbetsförmedlingsombud* varit anställda under länsanstalternas ledning å de orter, där offentlig hjälpverksamhet för arbetslösa bedrivits eller behov i övrigt förelegat av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingsverksamheten under året. Verksamhetens omfattning under år 1928 framgår av *tab. A.* Såsom tabellen utvisar, kan i förhållande till föregående år konstateras en ökning av antalet lediga och tillsatta platser, varemot antalet ansökningar om arbete minskats. De procentuella förskjutningarna framgå av nedanstående tablå:

Ökning (minskning) i % från föregående år av antalet	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans		
	1926	1927	1928	1926	1927	1928	1926	1927	1928
arbetsansökningar .	+ 6·0	+ 6·3	— 3·9	— 0·9	— 0·8	+ 3·0	+ 3·7	+ 4·0	— 1·8
lediga platser . . .	+ 1·3	+ 8·8	+ 2·4	+ 2·3	+ 3·0	+ 0·4	+ 1·9	+ 5·8	+ 1·4
tillsatta platser . .	+ 1·9	+ 7·6	+ 2·3	— 0·8	+ 1·0	+ 0·9	+ 0·7	+ 4·6	+ 1·7

Uti de i tab. A. angivna siffrorna ingå c:a 12 600 genom arbetsförmedlingen tillsatta platser vid de offentliga nödhjälpsarbetena. Motsvarande siffror för åren 1925—27 utgjorde resp. 10 300, 12 700 och 14 800, samtliga avseende manliga avdelningen. Bortser man från dessa speciella platser och endast tar hänsyn till omsättningen å den öppna arbetsmarknaden, befinnes antalet tillsatta platser å den manliga avdelningen under redogörelseåret utgöra 108 350 mot resp. 97 500, 97 200 och 103 400 åren 1925—1927.

[1] En särskild redogörelse för sjömansförmedlingen under 1928 lämnas å sid. 116 i detta häfte.

[2] Bland de sistnämnda äro inräknade anstalten i Norrköping samt Malmöhus läns anstalter, 9 till antalet, vilka från länets landsting åtnjuta årligt anslag. Endast 2 anstalter, Stockholms och Göteborgs, kunna alltså anses vara uteslutande kommunala. Erinras bör dessutom, att åtskilliga till länsanstalterna hörande avdelningskontor även uppbära kommunala anslag, varjämte samtliga anstalter åtnjuta statsanslag.

Tab. A. Antalet arbetsansökningar, *lediga och tillsatta platser* under olika månader.[1]

Månad	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsamman		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Januari	34 869	8 547	7 854	12 643	8 497	5 887	47 512	17 044	13 741
Februari	33 481	9 230	8 002	12 624	8 499	5 798	46 105	17 729	13 800
Mars	33 315	11 517	9 757	14 503	12 268	7 883	47 818	23 785	17 640
April	30 455	13 222	11 357	14 027	13 726	8 646	44 482	26 948	20 003
Maj	26 244	13 068	11 526	12 955	13 760	8 863	39 199	26 828	20 389
Juni	23 027	10 390	9 190	11 620	11 660	7 552	34 647	22 050	16 742
Juli	22 757	10 229	9 037	10 699	9 772	6 199	33 456	20 001	15 236
Augusti	26 821	12 454	10 498	13 301	12 604	7 767	40 122	25 058	18 265
September	27 720	15 496	13 304	16 730	15 747	10 286	44 450	31 243	23 590
Oktober	32 083	16 446	14 694	18 887	16 181	11 625	50 970	32 627	26 319
November	29 462	9 020	8 542	14 825	10 264	7 781	44 287	19 284	16 323
December	25 992	7 522	7 188	9 352	8 511	6 354	35 344	16 083	13 542
Hela året 1928	**346 226**	**132 842**	**120 949**	**162 146**	**132 245**	**94 641**	**508 372**	**265 087**	**215 590**
» » 1927	360 279	129 782	118 214	157 432	131 763	93 783	517 711	261 545	211 997
» » 1926	339 018	119 322	109 866	158 633	127 964	92 872	497 651	247 286	202 738
» » 1925	319 780	117 754	107 816	160 046	125 040	93 604	479 826	242 794	201 420
» » 1924	299 867	134 531	119 959	155 221	131 551	95 312	455 088	266 082	215 271

Huru antalet arbetsansökningar samt lediga och tillsatta platser fördelat sig på årets olika månader framgår jämväl av tab. A. I fråga om *platstillgången* framträdde som vanligt två maxima, ett på våren och ett på hösten. På vårsidan nåddes kulmen i april—maj, på höstsidan i oktober. Antalet *ansökningar om arbete* var å kvinnliga avdelningen efter vanligheten störst under oktober, å manliga avdelningen däremot under januari. *Platstillsättningarna* följde i huvudsak samma säsongfluktuationer som antalet lediga platser. Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft belyses av efterföljande tablå:

	Ansökningar per 100 lediga platser						*Tillsatta platser per 100 lediga*					
	Män		Kvinnor		Tillhopa		Män		Kvinnor		Tillhopa	
	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928	1927	1928
Januari	458	408	144	149	**293**	**279**	93	92	69	69	**81**	**81**
Februari	373	363	137	149	**258**	**260**	90	87	69	68	**80**	**78**
Mars	295	289	119	118	**208**	**201**	86	85	63	64	**75**	**74**
April	244	230	101	102	**171**	**165**	88	86	63	63	**75**	**74**
Maj	252	201	97	94	**168**	**146**	89	88	63	64	**75**	**76**
Juni	239	222	94	100	**161**	**157**	88	88	63	65	**75**	**76**
Juli	200	222	96	109	**150**	**167**	85	88	62	63	**74**	**76**
Augusti	202	215	95	106	**148**	**160**	82	84	60	62	**71**	**73**
September	186	179	105	106	**143**	**142**	85	86	66	65	**75**	**76**
Oktober	221	195	120	117	**170**	**156**	90	89	73	72	**81**	**81**
November	351	327	141	144	**242**	**230**	95	95	74	76	**84**	**85**
December	392	346	110	110	**243**	**220**	95	96	75	75	**84**	**84**
Hela året	**278**	**261**	**119**	**123**	**198**	**192**	**91**	**91**	**71**	**72**	**81**	**81**

[1] Talen för varje särskild månad angiva hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Dessa sistnämnda platser ha däremot i siffrorna för hela året inräknats endast en gång, varav förklaras, att dessa äro mindre än de enskilda månadernas siffror tillsammantagna.

Proportionen mellan antalet ansökningar och lediga platser har som vanligt varit avsevärt gynnsammare å kvinnliga än å manliga avdelningen. I förhållande till föregående år framträder emellertid för männens vidkommande en ej obetydlig förbättring, beroende — såsom tablån å sid. 106 närmare utvisar — på en minskning av antalet arbetssökande jämsides med ökad platstillgång. Å kvinnliga avdelningen har däremot även antalet ansökningar ökats och det i högre grad än antalet lediga platser, vadan relationstalet här något stigit. Av de olika månaderna uppvisa särskilt juli och augusti avsevärt sämre siffror än 1927, vilket tydligen sammanhänger med den ur jordbrukssynpunkt synnerligen ogynnsamma väderleken under dessa månader. Eljest har arbetskraftsöverskottet, åtminstone vad manliga avdelningen angår, under samtliga månader varit mindre än motsvarande tid år 1927.

Tillsättningsresultatet, d. v. s. antalet tillsatta platser per 100 lediga, har i stort sett hållit sig vid samma siffra som föregående år.

Verksamheten vid de särskilda anstalterna. Beträffande verksamhetens omfattning vid de olika anstalterna meddelar *tab. B* ett översiktligt sammandrag. En jämförelse med 1927 års siffror ger vid handen, att sammanlagda antalet tillsatta platser i förhållande till föregående år ökats vid 21 och minskats vid 15 anstalter. Relativt sett har ökningen varit störst vid anstalterna i Kronobergs län (65 %), Kopparbergs län (30 %) och Landskrona (28 %). Den största minskningen framträder åter i Skurup (27 %) samt Göteborgs och Bohus län (24 %). Vid den sistnämnda anstalten låg emellertid 1927 års siffra exceptionellt högt, på grund av tillfälliga förhållanden inom stenindustrien, och minskningen under redogörelsen innebär sålunda allenast en återgång till ungefär samma förmedlingssiffra som 1926.

Beträffande förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft har Gävleborgs län detta år kommit högst med 285 ansökningar per 100 lediga platser. Därnäst komma Ystad (271), Norrköping (269), Västernorrland (255), Malmö (252), Hälsingborg (239) samt först i sjunde rummet Lund (235), som eljest under en följd av år i detta hänseende uppvisat det högsta relationstalet. De lägsta siffrorna redovisas efter vanligheten i Skurup och på Gotland (91 resp. 108).

Verksamheten inom olika yrkesgrupper. Verksamhetens fördelning på olika yrkesgrenar framgår av *tab. C.* I vad mån förskjutningar i fråga om de olika huvudgruppernas andel i tillsättningssiffran ägt rum under året utvisas av nedanstående sammanställning.

De tillsatta platsernas fördelning på olika yrkesgrupper:

	1902—12	1913—22	1923	1924	1925	1926	1927	1928
	%	%	%	%	%	%	%	%
Jordbruk och skogshushållning	19·5	23·5	21·9	23·7	24·5	22·8	24·8	24·3
Industri och hantverk	16·6	15·9	9·0	7·9	7·0	6·9	6·3	6·2
Sjöfart och fiske	14·7	13·0	9·0	10·6	9·9	10·2	9·9	10·5
Handel och samfärdsel			9·9	11·4	11·6	12·2	12·9	14·7
Husligt arbete	33·6	29·0	29·2	32·8	34·2	33·4	31·8	31·3
Annat arbete	15·6	18·6	21·0	13·6	12·8	14·5	14·3	13·0
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Tab. B. Verksamheten vid de särskilda anstalterna under år 1928.

Anstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsamman			På 100 lediga platser						Jordbruksförmedlingen i % av		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete			Tillsatta platser			Ansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser
										Män	Kvinnor	Tillhopa	Män	Kvinnor	Tillhopa			
Stockholms stad . .	55 332	19 628	17 887	45 615	37 162	27 399	100 947	56 790	45 286	282	123	178	91	74	80	0·7	0·1	0·2
Stockholms län . . .	30 068	13 094	12 260	6 833	6 929	4 437	36 901	20 023	16 697	230	99	184	94	64	83	39·1	54·7	58·1
Uppsala stad och län	*8 800*	*3 495*	*3 085*	*2 568*	*2 664*	*2 081*	*11 368*	*6 159*	*5 166*	*252*	*96*	*185*	*88*	*78*	*84*	*46·3*	*52·8*	*53·2*
Södermanlands län .	8 656	4 642	4 158	6 041	4 614	3 695	14 697	9 256	7 853	186	131	159	90	80	85	31·7	41·8	39·5
Östergötlands län . .	16 148	6 392	5 695	8 488	5 612	4 223	24 636	12 004	9 918	253	151	205	89	75	83	38·9	50·3	50·1
Norrköping	8 443	2 011	1 936	1 877	1 831	1 262	10 320	3 842	3 198	420	103	269	96	69	83	17·3	25·2	26·6
Jönköpings län . . .	5 231	1 999	1 652	3 797	2 367	1 835	9 028	4 366	3 487	262	160	207	83	78	80	20·7	32·6	26·9
Kronobergs län . . .	1 551	1 114	967	1 388	1 294	890	2 939	2 408	1 857	139	107	122	87	69	77	28·4	39·3	35·6
Norra Kalmar län .	1 669	725	695	595	559	429	2 264	1 284	1 124	230	106	176	96	77	88	15·8	25·5	20·4
Södra Kalmar län .	5 730	2 189	2 048	2 234	1 319	954	7 964	3 508	3 002	262	169	227	94	72	86	15·4	28·5	25·6
Gotlands län	1 220	932	680	988	1 107	637	2 208	2 039	1 317	131	89	108	73	58	65	31·7	41·8	36·4
Blekinge län	9 448	3 672	3 206	4 042	2 770	1 903	13 490	6 442	5 109	257	146	209	87	69	79	18·4	35·9	30·5
Kristianstads län . .	10 704	6 984	5 948	6 584	6 097	3 780	17 288	13 081	9 728	153	108	132	85	62	74	48·5	59·8	59·1
Malmöhus län: Malmö	25 116	5 824	5 377	16 980	10 873	8 049	42 096	16 697	13 426	431	156	252	92	74	80	2·8	8·0	6·1
Malmöhus län: Lund	4 871	1 604	1 465	1 275	1 006	755	6 146	2 610	2 220	304	127	235	91	75	85	25·3	48·4	46·4
Malmöhus län: Landskrona . . .	4 391	2 021	1 906	432	364	250	4 823	2 385	2 156	217	119	202	94	69	90	10·6	25·2	21·8
Malmöhus län: Hälsingborg . . .	13 097	4 285	4 200	3 648	2 729	2 027	16 745	7 014	6 227	306	134	239	98	74	89	7·5	10·8	10·2
Malmöhus län: Ystad	3 124	1 015	998	826	441	399	3 950	1 456	1 397	308	187	271	98	90	96	29·9	36·1	34·6
Malmöhus län: Trälleborg	5 518	3 613	3 548	776	549	487	6 294	4 162	4 035	153	141	151	98	89	97	15·8	20·5	19·1
Malmöhus län: Eslöv	2 740	1 614	1 559	499	461	368	3 239	2 075	1 927	170	108	156	97	80	93	54·5	72·0	73·2
Malmöhus län: Skurup	1 100	1 096	600	303	446	166	1 403	1 542	766	100	68	91	55	37	50	80·5	82·7	85·0
Malmöhus län: Vellinge	1 799	1 128	1 080	278	272	184	2 077	1 400	1 264	159	102	148	96	68	90	65·9	72·9	73·2
Hallands län	4 673	2 241	1 802	1 440	1 413	852	6 113	3 654	2 654	209	102	167	80	60	73	23·4	39·5	29·8
Göteb. och Bohus län	4 374	1 836	1 526	2 433	1 856	1 017	6 807	3 692	2 543	238	131	184	83	55	69	26·8	32·8	28·3
Göteborg	51 418	17 188	16 518	12 270	11 487	7 564	63 688	28 675	24 082	299	107	222	96	66	84	2·7	4·0	3·9
Älvsborgs län . . .	4 316	1 715	1 486	1 472	1 552	1 009	5 788	3 267	2 495	252	95	177	87	65	76	14·6	21·2	17·7
Skaraborgs län . . .	7 463	4 000	2 855	4 120	4 306	2 160	11 583	8 306	5 015	187	96	139	71	50	60	47·4	55·9	55·2
Värmlands län . . .	4 801	1 786	1 557	2 357	2 771	1 621	7 158	4 557	3 178	269	85	157	87	58	70	17·3	27·5	24·7
Örebro län	12 111	3 243	3 000	5 224	4 297	3 446	17 335	7 540	6 446	373	122	230	93	80	85	21·0	36·2	33·1
Västmanlands län .	8 541	3 470	3 103	4 576	3 699	2 872	13 117	7 169	5 975	246	124	183	89	78	83	32·6	46·5	44·3
Kopparbergs län . .	4 314	1 851	1 826	3 242	2 337	1 790	7 556	4 188	3 616	233	139	180	99	77	86	7·8	12·0	9·7
Gävleborgs län . . .	7 147	1 808	1 797	1 911	1 370	1 232	9 058	3 178	3 029	395	139	285	99	90	95	2·8	2·5	2·4
Västernorrlands län .	5 935	2 004	1 995	803	636	483	6 738	2 640	2 478	296	126	255	100	76	94	1·7	3·3	3·0
Jämtlands län . . .	2 188	793	780	2 925	2 309	2 029	5 113	3 102	2 809	276	127	165	98	88	91	11·2	12·3	9·2
Västerbottens län . .	2 227	794	773	1 969	1 617	1 465	4 196	2 411	2 238	280	122	174	97	91	93	12·8	15·9	14·7
Norrbottens län . .	1 962	1 036	981	1 337	1 129	891	3 299	2 165	1 872	189	118	152	95	79	86	1·2	1·6	1·4
Tillsamman år 1928	**346 226**	**132 842**	**120 949**	**162 146**	**132 245**	**94 641**	**508 372**	**265 087**	**215 590**	**261**	**123**	**192**	**91**	**72**	**81**	**16·9**	**25·2**	**23·8**

Den mest anmärkningsvärda förskjutningen framträder i fråga om gruppen handel och samfärdsel, vilken år från år visar en stadig tendens att öka sin relativa andel av förmedlingsverksamheten. Ökningen har detta år huvudsakligen skett på bekostnad av gruppen »annat arbete», vars nedgång främst är att tillskriva de offentliga nödhjälpsarbetenas minskade omfattning. För de övriga grupperna är ställningen icke nämnvärt förändrad mot föregående år.

Ser man på de arbetssökandes yrkesfördelning, visar det sig, att den förut konstaterade nedgången i fråga om antalet ansökningar uteslutande är att hänföra till gruppen industri och hantverk. Inom denna grupp redovisades c:a 102 900 ansökningar om arbete, mot 118 400 föregående år, vilket innebär en nedgång med 13 %. Då platstillgången inom industrigruppen samtidigt utvisat en om ock obetydlig ökning, har den sedan flera år rådande disproportionen mellan utbud och efterfrågan inom denna grupp även i någon mån förbättrats. Antalet ansökningar per 100 lediga platser har å manliga avdelningen nedgått från 965 till 792 och för män och kvinnor tillsammans från 777 till 656. Förbättringen hänför sig främst till metallindustrien, där antalet ansökningar minskats med över 5 000, medan antalet lediga platser ökats med ett tusental och relationssiffran gått ner från 1 142 till 655. Däremot företer den närstående gruppen gruvdrift och malmförädling en ytterligare försämring; antalet ansökningar var där, såsom av tabellen framgår, mer än 40 gånger så stort som antalet lediga platser.

Inom jordbruket blir den totala tillsättningssiffran i det allra närmaste densamma som föregående år; för båda avdelningarna tillhopa skiljer det endast på 15 platser. Den relativt låga frekvensen under de regniga sommarmånaderna uppvägdes nämligen av den ökade omsättningen vid höstflyttningen. Under den månad — oktober — då de flesta årsanställningar uppgöras, tillsattes 1928 omkring 8 300 manliga jordbruksplatser, mot 7 700 år 1927 och 5 700 år 1926.

Jordbruksförmedlingens växlande omfattning vid de olika anstalterna framgår av de sista kolumnerna i tab. B. Minst hälften av de tillsatta platserna kommo på jordbruket vid 8 anstalter, nämligen Skurup (85 %), Vellinge och Eslöv (73 %) samt Kristianstads, Stockholms, Skaraborgs, Uppsala och Östergötlands län (59 – 50 %).

Mellan ansökningar och lediga platser rådde inom jordbruksgruppen efter vanligheten bättre jämvikt än inom övriga näringsgrupper, frånsett husligt arbete. Under redogörelseårets sista månad kunde man dock iakttaga ett undantag från denna regel, i det att antalet ansökningar per 100 platser inom jordbruket då steg till 228, medan medeltalet för samtliga grupper utgjorde endast 220. Man får för att finna ett motsvarande förhållande gå tillbaka så långt som till augusti och september 1919, då platstillgången inom jordbruket var osedvanligt ringa beroende på dels ogynnsam väderlek och dels pågående avtalsförhandlingar; antalet ansökningar per 100 platser utgjorde då inom jordbruksgruppen 104 resp. 94, medan medeltalet för samtliga yrken stannade vid 97 resp. 92.

Tab. C. Verksamheten inom olika yrkesgrupper under år 1928.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsamman			På 100 lediga platser					
										Ansökningar om arbete			Tillsatta platser		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kvinnor	Tillhopa	Män	Kvinnor	Tillhopa
Jordbruk och skogshushållning	**76 405**	**52 830**	**44 543**	**11 527**	**15 165**	**7 813**	**87 932**	**67 995**	**52 356**	**145**	**76**	**129**	**84**	**52**	**77**
Jordbruk m. m.	74 265	51 734	43 541	11 527	15 165	7 813	85 792	66 899	51 354	144	76	128	84	52	77
Skogshushållning	2 140	1 096	1 002	—	—	—	2 140	1 096	1 002	195	—	195	91	—	91
Industri och hantverk	**93 812**	**11 840**	**10 518**	**9 066**	**3 850**	**2 884**	**102 878**	**15 690**	**13 402**	**792**	**235**	**656**	**89**	**75**	**85**
Gruvdrift och malmförädling	5 915	143	140	—	—	—	5 915	143	140	4 136	—	4 136	98	—	98
Jord-, sten- och glasindustri	4 492	528	478	121	4	3	4 613	532	481	851	·	867	91	·	90
Metall- och maskinindustri	21 738	3 209	2 675	617	204	165	22 355	3 413	2 840	677	302	655	83	81	83
Trävaruindustri	5 893	604	511	41	12	10	5 934	616	521	976	·	963	85	·	85
Byggnadsverksamhet	33 361	4 826	4 457	1	1	1	33 362	4 827	4 458	691	·	691	92	·	92
Läder-, hår- och gummiindustri	1 782	163	137	197	57	35	1 979	220	172	1 093	·	900	84	·	78
Textilindustri	1 629	51	43	445	94	41	2 074	145	84	·	·	1 430	·	·	58
Beklädnadsindustri	2 229	107	83	3 119	1 178	877	5 348	1 285	960	2 083	265	416	78	74	75
Närings- och njutningsmedelsindustri	4 291	414	357	2 449	1 287	872	6 740	1 701	1 229	1 036	190	396	86	68	72
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	1 337	155	154	175	117	103	1 512	272	257	863	150	556	99	88	94
Trämasse- och pappersindustri	680	46	44	850	392	351	1 530	438	395	·	217	349	·	90	90
Grafisk industri	1 138	143	128	94	21	11	1 232	164	139	796	·	751	90	·	85
Ej särskilt specificerade	9 327	1 451	1 311	957	483	415	10 284	1 934	1 726	643	198	532	90	86	89
Sjöfart och fiske	**56 668**	**21 733**	**21 141**	**3 804**	**1 733**	**1 560**	**60 472**	**23 466**	**22 701**	**261**	**220**	**258**	**97**	**90**	**97**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**38 474**	**18 180**	**16 831**	**25 600**	**19 707**	**14 749**	**64 074**	**37 887**	**31 580**	**212**	**130**	**169**	**93**	**75**	**83**
Kontors-, bank- och försäkringspersonal	3 776	650	540	1 679	487	360	5 455	1 137	900	581	345	480	83	74	79
Butiks- och magasinspersonal	12 152	1 697	1 641	5 185	1 674	1 214	17 337	3 371	2 855	716	310	514	97	73	85
Hotell-, kafé- och restaurangpersonal	1 708	461	423	14 983	12 760	9 705	16 691	13 221	10 128	370	117	126	92	76	77
Transportarbetare	19 909	14 581	13 474	1 456	2 661	2 019	21 365	17 242	15 493	137	55	124	92	76	90
Allmän och litterär verksamhet	754	146	141	2 279	1 941	1 310	3 033	2 087	1 451	516	117	145	97	67	70
Ej särskilt specificerade	175	645	612	18	184	141	193	829	753	27	10	23	95	77	91
Husligt arbete	**16**	**16**	**10**	**103 618**	**91 613**	**67 478**	**103 634**	**91 629**	**67 488**	·	**113**	**113**	·	**74**	**74**
Annat arbete	**80 851**	**28 243**	**27 906**	**8 531**	**177**	**157**	**89 382**	**28 420**	**28 063**	**286**	**4 820**	**315**	**99**	**89**	**99**
Tillsamman år 1928	**346 226**	**132 842**	**120 949**	**162 146**	**132 245**	**94 641**	**508 372**	**265 087**	**215 590**	**261**	**123**	**192**	**91**	**72**	**81**

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen															
1	Stockholms stad	630	31	29	9	—	—	5	—	—	319	4	4	5 397	1 156	945
2	Stockholms län	13 677	9 747	9 033	512	369	361	43	—	—	231	9	9	1 552	127	85
3	Uppsala stad och län .	4 565	2 603	2 282	83	57	53	99	—	—	349	6	—	358	35	23
4	Södermanlands län . .	3 821	2 930	2 467	8	27	26	—	—	—	3	—	—	849	141	140
5	Östergötlands län . . .	8 633	4 888	4 219	61	77	71	42	12	12	918	47	47	591	78	71
6	Norrköping	1 680	856	792	—	4	2	—	—	—	12	—	—	765	11	11
7	Jönköpings län	1 588	1 060	779	36	14	14	—	—	—	299	113	112	505	61	44
8	Kronobergs län	676	665	519	34	20	20	—	—	—	19	18	18	39	9	9
9	Kalmar län	1 352	950	841	23	13	13	—	—	—	48	2	2	256	17	11
10	Gotlands län	615	612	409	1	—	—	—	—	—	15	17	9	17	—	—
11	Blekinge län	2 059	1 651	1 246	5	30	30	1	—	—	248	25	23	245	14	12
12	Kristianstads län . . .	6 911	5 720	4 792	80	40	34	—	—	—	354	141	119	396	80	57
13	Malmöhus län: Malmö .	1 021	1 002	716	—	—	—	—	—	—	196	1	1	2 220	216	173
14	Hälsingborg . .	1 070	641	592	9	—	—	462	—	—	65	1	1	575	17	13
15	Övriga anstalter .	7 898	6 161	5 290	2	—	—	—	—	—	229	22	22	1 652	202	186
16	Hallands län	1 251	1 098	695	9	—	—	29	1	1	94	3	1	250	52	44
17	Göteborgs och Bohus län	1 122	821	605	—	6	4	1	1	1	160	9	6	174	32	22
18	Göteborgs stad	1 529	1 052	932	2	5	3	—	—	—	95	10	10	3 146	648	599
19	Älvsborgs län	806	613	408	7	18	18	—	2	1	22	—	—	429	89	70
20	Skaraborgs län	4 964	3 428	2 361	8	14	11	—	—	—	68	25	25	151	57	21
21	Värmlands län	861	690	508	271	75	67	81	2	2	147	18	15	265	11	9
22	Örebro län	2 763	1 645	1 523	427	106	56	3 439	111	109	176	11	9	662	19	17
23	Västmanlands län . . .	3 429	2 290	1 955	37	28	28	729	14	14	336	11	11	528	39	35
24	Kopparbergs län	398	228	217	136	20	20	831	—	—	41	11	11	268	58	46
25	Gävleborgs län	183	53	52	45	3	3	108	—	—	35	—	—	256	21	17
26	Västernorrlands län . .	76	44	43	—	2	2	—	—	—	2	—	—	60	9	6
27	Jämtlands län	381	101	91	221	148	146	—	—	—	5	18	17	49	3	3
28	Västerbottens län . . .	283	137	129	112	20	20	—	—	—	—	—	—	51	3	3
29	Norrbottens län	23	17	16	2	—	—	45	—	—	6	6	6	32	4	3
	Kvinnliga avdelningen															
1	Stockholms stad	97	53	53	—	—	—	—	—	—	83	4	3	489	149	120
2	Stockholms län	733	1 202	660	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
3	Uppsala stad och län .	699	647	467	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
4	Södermanlands län . . .	841	941	634	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län . . .	957	1 150	746	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	9	6
6	Norrköping	107	113	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	—
7	Jönköpings län	281	362	159	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
8	Kronobergs län	158	282	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	229	378	157	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	85	241	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	424	664	314	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län . . .	1 469	2 099	953	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
13	Malmöhus län: Malmö .	167	338	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	38	34
14	Hälsingborg . .	178	114	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter .	610	867	449	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	180	347	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	702	390	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	176	96	12	—	—	—	—	—	—	37	—	—	33	5	2
19	Älvsborgs län	38	81	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	530	1 218	405	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	374	564	277	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	885	1 083	610	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län . . .	842	1 045	694	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	195	275	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	74	28	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län . .	38	44	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	190	279	168	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län . . .	253	246	199	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	15	18	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
An	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
654	183	146	10855	1 502	1 319	264	76	56	67	1	1	267	16	9	622	63	56	256	6	6	1
235	64	60	2 783	374	362	60	5	5	64	—	—	179	13	12	262	18	16	33	1	1	2
99	15	6	255	13	12	18	2	2	1	—	—	27	1	—	223	8	6	4	—	—	3
134	48	47	191	112	111	6	—	—	3	—	—	7	1	1	37	2	2	—	—	—	4
165	22	20	1 479	158	158	31	5	5	12	—	—	46	1	1	146	16	15	3	—	—	5
207	10	9	2 043	53	53	20	5	5	714	—	—	28	3	3	123	2	2	2	—	—	6
168	6	4	207	79	73	133	14	14	57	—	—	79	3	3	62	2	2	44	—	—	7
—	—	—	55	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	4	4	—	—	—	8
187	35	34	134	25	25	—	—	—	4	—	—	7	1	1	42	1	—	24	8	8	9
—	—	—	13	3	1	2	—	—	—	1	—	1	2	1	14	4	2	—	—	—	10
69	3	3	231	35	22	51	1	1	9	—	—	30	1	1	84	2	2	5	—	—	11
148	36	31	468	197	181	20	—	—	7	1	1	26	—	—	93	15	14	—	—	—	12
329	37	21	3 861	319	287	152	3	3	51	—	—	388	12	8	710	8	6	650	—	—	13
36	—	—	1 268	102	102	248	1	—	23	—	—	76	—	—	122	4	3	41	29	29	14
118	14	14	1 581	215	200	532	21	21	54	—	—	86	4	4	468	125	125	24	94	94	15
162	1	1	818	149	149	21	—	—	89	1	1	46	1	—	68	1	1	2	—	—	16
137	—	—	471	151	114	—	—	—	59	4	1	20	5	4	55	3	2	25	—	—	17
1 774	90	81	3 180	784	741	132	23	19	276	33	29	387	37	29	461	41	34	146	14	13	18
41	1	1	405	29	29	5	2	2	105	4	4	39	—	—	49	4	4	1	—	—	19
19	8	6	145	21	20	16	1	1	4	5	5	25	—	—	207	66	43	58	3	3	20
198	13	12	364	18	18	4	—	—	6	1	1	17	1	1	46	4	3	—	—	—	21
202	4	2	294	20	17	38	2	1	—	—	—	355	3	3	79	1	—	9	—	—	22
29	4	4	784	66	66	4	1	1	20	—	—	9	1	1	59	7	6	4	—	—	23
77	1	1	347	187	187	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	5	4	1	—	—	24
376	4	3	265	40	40	22	1	1	3	—	—	54	—	—	115	3	3	—	—	—	25
191	—	—	298	36	36	—	—	—	—	—	—	1	—	—	32	—	—	3	—	—	26
15	1	1	166	24	24	2	—	—	1	—	—	28	1	1	45	2	2	2	—	—	27
110	4	4	266	46	46	1	—	—	—	—	—	1	—	—	12	—	—	—	—	—	28
13	—	—	134	59	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	29
25	10	8	1	1	1	33	25	22	126	25	15	1 346	470	339	883	516	363	98	81	69	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	78	48	41	48	34	24	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	6	6	4	3	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	9	9	14	22	14	3	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	50	39	36	86	47	33	—	—	—	5
9	—	—	—	—	—	—	—	—	34	3	—	15	11	8	8	9	9	1	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	33	8	8	32	19	16	3	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	—	—	8	7	5	25	25	25	9
—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	1	—	—	2	5	2	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	14	10	9	12	4	2	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	64	52	46	84	63	38	—	—	—	12
3	—	—	—	—	—	103	—	—	90	5	1	1 021	361	259	765	103	59	24	4	4	13
—	—	—	—	—	—	38	—	—	30	—	—	47	7	5	27	21	7	—	2	1	14
—	—	—	—	—	—	14	2	2	6	2	2	26	15	15	31	16	13	2	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	7	2	18	7	7	10	16	13	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	13	4	3	11	33	16	4	—	—	17
4	2	2	—	—	—	3	6	2	114	38	15	239	82	39	229	230	172	15	5	4	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	1	5	—	—	5	3	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	1	12	4	4	58	52	19	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	3	20	5	—	—	—	2	1	—	5	10	5	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	1	1	9	3	2	68	14	14	50	31	25	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	14	13	21	16	11	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9	3	3	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	7	2	2	9	6	5	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	1	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	7	7	23	10	9	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	7	7	7	2	2	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen															
1	Stockholms stad	128	4	4	285	112	100	2 761	778	663	6 187	3 383	3 243	1 618	288	216
2	Stockholms län	19	2	2	49	—	—	512	3	3	908	195	193	134	8	8
3	Uppsala stad och län	8	—	—	17	3	3	118	11	11	48	—	—	10	6	4
4	Södermanlands län	5	20	20	30	—	—	398	23	23	763	354	346	15	1	1
5	Östergötlands län	8	—	—	33	1	1	283	26	26	82	3	2	43	11	11
6	Norrköping	88	4	4	76	3	3	65	9	9	1 113	598	595	13	6	6
7	Jönköpings län	6	—	—	4	—	—	78	9	9	33	1	1	31	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	3	—	—	8	4	4	3	1	1	1	1	1
9	Kalmar län	4	—	—	4	—	—	67	7	7	3 796	1 178	1 125	12	7	7
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	235	170	141	1	—	—
11	Blekinge län	54	—	—	7	—	—	141	3	3	2 886	937	937	6	—	—
12	Kristianstads län	1	—	—	2	1	1	147	24	23	333	109	109	8	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	39	—	—	91	2	1	2 183	101	101	3 146	1 175	1 127	688	58	57
14	Hälsingborg	2	—	—	18	—	—	144	15	13	6 656	2 874	2 862	14	1	—
15	Övriga anstalter	10	—	—	24	—	—	239	17	17	3 427	1 257	1 242	24	6	5
16	Hallands län	—	—	—	16	—	—	18	13	11	1 118	365	356	9	3	3
17	Göteborgs och Bohus län	5	—	—	13	—	—	20	—	—	531	250	231	15	8	4
18	Göteborgs stad	192	13	11	322	20	18	1 867	367	347	18153	6 210	6 010	1 000	223	197
19	Älvsborgs län	7	—	—	15	—	—	122	22	22	26	5	5	10	2	2
20	Skaraborgs län	1	1	1	5	—	—	37	6	6	19	—	—	25	4	1
21	Värmlands län	—	—	—	21	—	—	35	2	2	302	189	171	5	—	—
22	Örebro län	67	—	—	40	—	—	86	2	2	40	1	1	11	7	7
23	Västmanlands län	7	1	1	7	—	—	256	3	3	70	22	20	20	4	4
24	Kopparbergs län	13	—	—	3	—	—	9	—	—	1	—	—	4	—	—
25	Gävleborgs län	8	—	—	35	—	—	118	1	1	2 687	945	940	29	1	1
26	Västernorrlands län	7	—	—	—	—	—	21	—	—	3 174	963	963	—	—	—
27	Jämtlands län	1	1	1	18	1	1	25	1	1	13	1	1	17	2	2
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	41	1	1	506	307	296	9	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	25	3	3	412	240	223	4	—	—
	Kvinnliga avdelningen															
1	Stockholms stad	228	145	120	59	13	9	160	280	222	2 487	1 023	948	820	305	223
2	Stockholms län	2	—	—	5	—	—	38	3	2	55	16	10	18	4	1
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	81	30	30	3	—	—	44	24	24	14	10	10	11	5	5
5	Östergötlands län	3	1	1	—	—	—	—	3	3	3	5	5	30	12	11
6	Norrköping	3	2	2	—	—	—	—	—	—	28	32	29	1	2	1
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	11	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	17	13	3	1	1
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	3	1	—	—
11	Blekinge län	—	2	2	—	—	—	2	—	—	13	11	11	11	4	4
12	Kristianstads län	7	6	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	2	2
13	Malmöhus län: Malmö	386	25	24	5	3	1	678	149	142	97	42	36	619	98	76
14	*Hälsingborg*	7	5	5	1	—	—	20	13	11	86	53	51	5	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	5	2	2	58	42	37	2	1	1
16	Hallands län	—	3	3	—	—	—	—	—	—	4	4	4	4	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	23	20	20	—	1	—	—	—	—	6	8	5	5	8	8
18	Göteborgs stad	103	152	137	20	4	1	5	—	—	810	401	333	76	29	12
19	Älvsborgs län	—	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	6	2	2
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	18	6	6
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	2	1
22	Örebro län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	7	1	1
23	Västmanlands län	3	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	15	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	1	—	—	—	—	—	2	5	5	27	19	19	—	1	1
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	33	33	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	6	6	1	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Butiks- o. magasinspersonal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transportarbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel o. samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Aus.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
5 441	909	872	743	130	112	6 234	4 823	4 002	352	113	109	7	268	253	10	10	5	12 221	5 772	5 737	1
416	23	22	206	46	46	1 578	419	399	46	1	1	7	1	1	2	1	1	6 560	1 668	1 640	2
112	30	28	13	9	6	401	73	67	14	1	—	—	—	—	2	—	—	1 976	622	582	3
60	4	4	6	10	10	216	153	147	1	1	1	—	4	2	—	—	—	2 103	811	810	4
142	13	13	70	9	9	774	316	311	7	7	7	—	2	2	—	—	—	2 579	700	694	5
156	23	23	17	9	9	629	157	153	14	2	2	—	—	—	—	—	—	678	256	255	6
72	14	11	26	9	9	181	45	43	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1 620	568	533	7
8	5	4	5	2	2	34	26	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	652	350	350	8
42	—	—	4	1	1	156	136	135	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1 235	533	533	9
11	2	2	26	13	12	88	37	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	178	71	71	10
59	5	5	10	7	7	316	121	104	12	—	—	—	—	—	—	—	—	2 920	837	810	11
97	35	34	27	17	15	294	54	48	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1 289	513	488	12
1 542	46	46	78	17	16	1 487	1 109	1 096	58	—	—	—	—	—	2	—	—	6 224	1 718	1 718	13
103	14	14	46	6	6	393	109	96	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1 719	471	469	14
204	104	104	36	6	6	814	1 931	1 921	13	4	4	2	1	1	—	—	—	6 106	1 904	1 900	15
81	1	—	3	1	1	207	109	97	2	1	1	—	—	—	—	—	—	385	441	440	16
51	8	7	12	14	14	252	129	120	1	4	4	—	—	—	—	—	—	1 250	391	387	17
3 027	420	412	189	72	63	3 492	4 344	4 208	201	10	10	148	369	353	—	5	4	12 199	2 398	2 395	18
31	8	8	17	2	1	134	27	24	—	—	—	9	—	—	—	—	—	2 036	887	887	19
78	5	4	14	11	11	219	44	36	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1 398	301	300	20
26	1	1	12	11	10	78	16	12	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2 060	734	725	21
116	4	4	10	3	1	294	51	50	7	2	2	—	—	—	—	—	—	2 996	1 251	1 196	22
69	5	5	27	5	5	346	143	140	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1 770	826	804	23
9	—	—	48	30	30	155	43	43	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1 938	1 268	1 267	24
71	7	7	11	5	5	437	76	76	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2 284	648	648	25
41	4	4	4	1	1	223	12	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1 800	933	929	26
52	—	—	44	15	15	184	20	20	2	—	—	—	—	—	—	—	—	917	454	454	27
30	7	7	4	—	—	143	46	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	658	222	221	28
5	—	—	—	—	—	150	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 100	695	663	29
2 438	808	563	5 351	3 876	3 061	833	1 627	1 265	1 040	651	402	15	124	87	25 865	26 904	19 446	3 138	72	60	1
66	21	16	623	504	384	4	5	4	125	72	48	—	—	—	5 028	5 020	3 247	6	—	—	2
8	3	3	136	155	136	—	2	1	12	11	8	—	1	1	1 628	1 804	1 430	73	29	24	3
34	13	12	333	355	323	16	24	17	41	64	55	—	—	—	4 129	3 110	2 556	465	7	6	4
139	37	31	427	405	330	50	56	45	126	107	88	1	2	2	6 149	3 698	2 845	461	39	39	5
11	10	7	99	101	70	10	39	21	32	30	11	—	—	—	1 362	1 481	1 045	136	—	—	6
34	21	21	283	336	322	10	12	10	77	64	60	—	—	—	2 911	1 528	1 222	117	11	11	7
9	5	5	105	129	101	1	1	1	6	7	5	—	—	—	1 106	867	633	—	—	—	8
24	7	6	185	150	123	7	6	6	13	11	6	—	—	—	2 189	1 273	1 038	132	2	2	9
22	8	7	189	190	126	12	5	5	36	38	28	—	—	—	634	615	395	—	—	—	10
42	11	11	350	319	258	6	7	6	3	3	3	—	—	—	3 164	1 735	1 283	—	—	—	11
112	12	11	782	769	511	18	28	22	28	45	37	—	—	—	3 957	3 017	2 154	47	—	—	12
1 464	357	289	1 221	734	459	77	289	217	155	122	87	—	2	1	8 459	8 203	6 262	1 585	—	—	13
44	53	49	391	392	267	6	44	23	31	52	41	—	—	—	2 540	1 973	1 522	197	—	—	14
49	21	18	261	312	279	91	45	45	26	30	22	—	—	—	3 034	2 184	1 724	174	—	—	15
5	6	6	92	145	110	8	21	20	26	26	21	—	—	—	1 008	831	570	81	—	—	16
37	18	6	357	288	194	3	6	4	24	66	35	—	—	—	1 126	1 010	612	121	2	1	17
418	174	71	698	583	228	193	343	215	130	105	17	2	55	50	7 532	9 177	6 252	1 433	—	—	18
22	8	8	146	183	130	2	3	2	47	45	33	—	—	—	1 181	1 223	795	6	—	—	19
23	16	14	243	329	171	—	5	4	32	49	17	—	—	—	3 087	2 621	1 517	108	—	—	20
4	3	2	182	198	142	2	4	3	24	40	22	—	—	—	1 759	1 928	1 163	—	—	—	21
39	11	10	398	270	238	35	33	33	102	60	52	—	—	—	3 470	2 774	2 445	157	15	14	22
56	20	20	299	363	299	44	28	26	33	58	47	—	—	—	3 247	2 153	1 760	1	—	—	23
6	1	1	686	528	427	7	6	5	20	29	22	—	—	—	2 313	1 495	1 197	5	—	—	24
9	16	15	156	124	116	14	9	8	24	34	30	—	—	—	1 519	1 125	1 010	66	—	—	25
10	1	1	81	125	90	1	2	1	1	1	1	—	—	—	575	427	325	—	—	—	26
34	8	7	565	574	529	5	10	9	55	117	110	—	—	—	2 016	1 304	1 190	22	—	—	27
20	4	3	215	206	184	1	1	1	5	4	4	—	—	—	1 447	1 140	1 058	—	—	—	28
6	1	1	129	117	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 183	993	782	—	—	—	29

Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1928.

På- och avmönstringar vid sjömanshusen. Enligt till socialstyrelsen från rikets samtliga sjömanshus ingångna uppgifter uppgick hela antalet under år 1928 påmönstrade sjömän till 38 429 och antalet avmönstrade till 35 610. Härav voro i inrikes fart 2 809 påmönstringar och 2 513 avmönstringar eller resp. 7·3 och 7·1 %. Fördelningen på de olika sjömanshusen framgår av efterföljande översikt:

	På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade
Haparanda . . .	139	47	Nyköping . . .	479	440	Landskrona .	1 067	1 022
Luleå	726	361	Norrköping . .	994	986	Hälsingborg .	3 603	3 098
Piteå	159	175	Västervik . . .	505	488	Halmstad . .	475	453
Skellefteå . . .	125	117	Oskarshamn . .	897	699	Falkenberg . .	125	111
Umeå	279	281	Kalmar	722	552	Varberg . . .	179	157
Örnsköldsvik . .	272	216	Visby	365	267	Göteborg . . .	11 954	11 097
Härnösand . . .	610	542	Karlskrona . . .	229	210	Marstrand . .	372	400
Sundsvall . . .	941	830	Ronneby	78	77	Uddevalla . .	230	211
Hudiksvall . . .	174	164	Karlshamn . . .	567	572	Lysekil . . .	950	1 268
Söderhamn . . .	421	391	Sölvesborg . . .	525	405	Strömstad . .	350	289
Gävle	897	905	Kristianstad . .	214	254	Karlstad . . .	476	375
Stockholm . . .	4 858	4 772	Simrishamn . .	198	100	Lidköping . .	88	106
Uppsala	5	—	Ystad	268	241	Summa 1928	**38 429**	**35 610**
Västerås	104	82	Trelleborg . . .	234	234	» 1927	39 905	38 429
Södertälje . . .	86	66	Malmö	2 489	2 549	» 1926	39 040	37 146

Den avgjort största frekvensen kom, efter vad härav synes, på sjömanshuset i Göteborg med 31 % av påmönstringarna och likaledes 31 % av avmönstringarna. Därnäst kom Stockholm med i båda fallen 13 %. På de olika månaderna fördelade sig på- och avmönstringarna på följande sätt:

År 1928		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Påmönstrade		4 797	3 072	2 876	4 672	4 836	3 461	2 862	3 151	2 402	1 991	2 003	2 256
Avmönstrade		6 059	2 831	2 193	2 485	2 441	2 673	2 410	3 015	2 305	2 061	2 724	4 415
Påm. per 100 avm.	1928	79	109	131	188	200	129	119	105	104	97	74	51
	1927	90	106	177	183	160	115	116	113	107	100	75	31
	1926	93	94	165	192	165	133	117	106	105	92	72	34

Inalles kan man per 100 avmönstringar under år 1928 räkna 108 påmönstringar, mot 104 år 1927 och 105 år 1926. Den ökning av arbetstillgången, som härav kan utläsas, motväges icke av den omständigheten, att antalet såväl på- som avmönstringar absolut taget minskats under redogörelseåret. Snarare torde sagda nedgång få tydas som ett tecken på större stabilisering och mindre täta platsombyten inom sjömansyrket.

Av de under året påmönstrade utgjordes 2 333 av fartygsbefälhavare, 6 122 av styrmän och maskinister, 13 534 av däcksmanskap, 9 572 av maskinmanskap och 6 868 av kökspersonal. Bland de avmönstrade voro 2 082 fartygsbefälhavare, 5 961 styrmän och maskinister, 12 916 däcksmanskap, 8 643 maskinmanskap och 6 008 kökspersonal.

Till nationaliteten voro av de under året påmönstrade 38 429 sjömännen 37 826 (eller 98·4 %) svenskar, 194 norrmän, 135 danskar, 124 tyskar, 72 finnar, 73 andra vita samt 5 av annan ras. Bland de under samma tid avmönstrade 35 610 sjömännen voro 34 794 (eller 97·7 %) svenskar, 235 norrmän, 238 danskar, 152 tyskar, 101 finnar, 86 andra vita samt 4 av andra raser.

Arbetsförmedlingsverksamheten. De under Sveriges offentliga arbetsförmedling sorterande sjömansförmedlingskontoren och -ombuden ha under år 1928 arbetat efter samma grunder och å samma orter som under närmast föregående år.

Med hänvisning till nedanstående tabeller må anföras, att förmedlingsverksamheten på ifrågavarande område omfattat 57 577 ansökningar om arbete, 22 971 lediga platser och 22 255 tillsatta platser, vilket allt, särskilt beträffande de lediga och tillsatta platserna, innebär någon ökning (resp. 0·72, 8·37 och 8·37 %) i jämförelse med år 1927. Det genomsnittliga antalet ansökningar per 100 lediga platser var för hela riket 251 under 1928 mot 270 under 1927.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på årets olika månader framgår av nedanstående uppställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Arbetssökande personer . .	4 968	4 953	5 719	6 249	5 565	4 560	4 304	4 602	4 081	3 876	3 851	3 730
Ansökningar .	5 020	5 031	5 840	6 426	5 709	4 672	4 419	4 711	4 145	3 909	3 889	3 806
Lediga platser	1 074	1 012	1 440	2 979	3 049	2 398	2 202	2 377	1 878	1 525	1 364	1 673
Tillsatta »	1 064	979	1 413	2 939	2 968	2 337	2 090	2 252	1 809	1 461	1 326	1 617
Ansökningar pr 100 lediga pl.	467	497	406	216	187	195	201	198	221	256	285	227

Överskottet av vid samtliga sjömansförmedlingar tillgänglig arbetskraft uppgick i medeltal per månad till 2 790 personer (2 936 år 1927) eller, om man bortser från de förmedlingar, som avse tillfälligt arbete, till 2 948 (3 050) personer. Det största överskottet var för handen under mars månad med 4 279, det minsta under juli med 2 102 personer. Tillgången på nybörjare var alltjämt riklig, men visar dock, att döma av från vissa större kontor inkomna uppgifter, en fortgående nedgång med c:a 9 % från föregående år.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på olika bemanningskategorier klarlägges av efterföljande tabell:

Bemanningsgrupper	Ansökningar om arbete		Lediga platser		Tillsatta platser		Per 100 lediga platser	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Ansökningar	Tills. platser
Befälhavare	46	0·1	28	0·1	26	0·1	164	93
Styrmän	1 189	2·1	570	2·5	535	2·4	209	94
Maskinister	1 432	2·5	874	3·8	788	3·5	164	90
Däcksmanskap	23 683	41·1	8 758	38·1	8 555	38·5	270	98
Maskinmanskap	21 015	36·5	6 774	29·5	6 654	29·9	310	98
Kökspersonal	9 858	17·1	3 731	16·3	3 494	15·7	264	94
Andra platser	351	0·6	2 236	9·7	2 203	9·9	16	99
Besättningsmän å fiskefartyg	3	—	—	—	—	—	—	—
Tillsammans	57 577	100·0	22 971	100·0	22 255	100·0	251	97

Förmedlingen till befälsanställning i olika grader är förhållandevis obetydlig men omfattar dock 6·0 % av samtliga under året tillsatta platser, vilket innebär en mindre ökning från föregående år. För de egentliga manskapsgruppernas vidkommande var motsvarande relationstal 68·4 och för kökspersonalen 15·7. Förmedlingsverksamheten för kvinnlig intendenturpersonal, som tillsammans omfattade 3 394 arbetssökande och 1 529 tillsatta platser, var i huvudsak förlagd till Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg med fördelning enligt nedanstående uppställning, där för jämförelse angivas motsvarande siffror för 1927.

	Arbetssökande		Tillsatta platser	
	1928	1927	1928	1927
Stockholm	2 150	1 889	943	869
Malmö	97	60	34	24
Hälsingborg	84	102	51	73
Göteborg	777	771	333	405

Av 277 arbetssökande utländska sjömän ha 84 beretts anställning genom sjömansförmedlingens försorg.

Verksamhetens omfattning vid de olika förmedlingsställena ävensom förhållandet mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser inom manskapsgrupperna framgår av tabellen å sid 119. Liksom tidigare ägde den största omsättningen rum i Göteborg med 32·1 % av samtliga ansökningar om arbete och 28·4 % av tillsatta platser. För Stockholm uppgå motsvarande siffror till 14·6 och 18·8 %, för Hälsingborg till 11·6 och 13·1 % samt för Malmö till 5·6 och 5·2 %.

Då förmedlingsverksamheten under året ökats, samtidigt som mönstringsfrekvensen nedgått, framträder en ej obetydlig ökning av relativa antalet anställningar, som gått genom den offentliga arbetsförmedlingen. Särskilt påfallande har denna ökning, i likhet med föregående år, varit i Stockholm, där antalet förmedlade platser inom manskapsgraderna uppgick till nära 88 %, mot endast 76 % år 1927 och 55 % år 1926.

Av de under året förmedlade 22 255 platserna avse 18 893 eller 84·9 % anställning å ångfartyg, 2 127 eller 9·6 % å motorfartyg och 1 235 eller 5·5 % å seglare.

Sjömansförmedlingens verksamhet under år 1928.

Hamnar	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 lediga platser	Påmönstringar och tillsatta platser inom manskapsgrupperna											
					Däcksmanskap			Maskinmanskap			Kökspersonal			Tillsamman		
					Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%
Luleå	412	240	223	172	209	97	46·4	266	94	35·3	90	31	34·4	565	222	39·3
Umeå	494	313	302	158	99	146	147·5	81	131	161·7	33	24	72·7	213	301	141·3
Härnösand	1 802	397	397	454	248	200	80·6	168	111	66·1	88	54	61·4	504	365	72·4
Sundsvall	1 453	600	600	242	350	269	76·9	302	212	70·2	145	92	63·4	797	573	71·9
Hudiksvall	570	143	143	399	76	77	101·3	43	44	102·3	28	18	64·3	147	139	94·6
Söderhamn	963	332	332	290	172	158	91·9	124	103	83·1	59	53	89·8	355	314	88·5
Gävle	1 089	489	484	223	332	232	69·9	285	201	70·5	132	46	34·8	749	479	64·0
Stockholm	8 393	4 397	4 185	191	1 608	1 125	70·0	1 266	922	72·8	912	1 277	140·0	3 786	3 324	87 8
Södertälje	275	57	57	482	37	25	67·6	16	15	93·8	17	13	76·5	70	53	75·7
Oxelösund	760	361	353	211	149	184	123·5	132	123	93·2	73	40	54·8	354	347	98·0
Norrköping	1 139	628	622	181	350	277	79·1	306	240	78·4	137	83	60·6	793	600	75·7
Västervik	517	187	187	276	246	102	41·5	86	48	55·8	74	26	35·1	406	176	43·3
Oskarshamn	1 757	498	498	353	348	244	70·1	211	170	80·6	122	59	48·4	681	473	69·5
Kalmar	1 434	499	443	287	318	246	77·4	133	97	72·9	98	66	67·3	549	409	74·5
Visby	235	170	141	138	173	80	46·2	70	32	45·7	33	26	78·8	276	138	50·0
Karlskrona	535	97	97	552	86	53	61 6	49	24	49·0	33	14	42·4	168	91	54·2
Karlshamn	1 365	384	384	355	269	209	77·7	103	97	94·2	80	55	68·8	452	361	79·9
Sölvesborg	848	427	437	199	197	194	98·5	87	92	105·7	83	91	109·6	367	377	102·7
Åhus	287	109	109	263	75	50	66·7	54	44	81·5	32	13	40·6	161	107	66·5
Ystad	200	106	106	189	82	50	61·0	51	30	58·8	56	23	41·1	189	103	54·5
Trälleborg	1 141	226	219	505	81	104	128·4	43	62	144·2	37	53	143·2	161	219	136·0
Malmö	3 243	1 217	1 163	266	881	462	52·4	659	384	58·3	399	118	29·6	1 939	964	49·7
Landskrona	2 125	967	954	220	434	409	94·2	198	193	97·5	145	137	94·5	777	739	95·1
Hälsingborg	6 667	2 927	2 913	228	1 288	997	77·4	921	836	90·8	476	415	87·2	2 685	2 248	83·7
Halmstad	1 004	368	360	273	241	236	97 9	67	64	95·5	75	54	72·0	383	354	92·4
Göteborg	18 478	6 596	6 329	280	3 409	2 226	65·3	3 281	2 204	67·2	3 009	595	19·8	9 699	5 025	51·8
Uddevalla	391	236	217	166	93	103	110·8	52	81	155·8	25	18	72·0	170	202	118·8
Tillsamman	**57 577**	**22 971**	**22 255**	**251**	**11 851**	**8 555**	**72·2**	**9 054**	**6 654**	**73·5**	**6 491**	**3 494**	**53·8**	**27 396**	**18 703**	**68·3**

Utvandringen till främmande världsdelar under 1928.

Uppgifter rörande utvandringen från Sverige till främmande världsdelar ha nu inkommit även för fjärde kvartalet 1928, varigenom en överblick kan erhållas av emigrationen i dess helhet under nämnda år. Vad då först beträffar utvandringen under 1928 års *fjärde kvartal*, uppgick densamma till 2 193 personer mot 2 021 samma tid år 1927. Sammanlagt 2 179 av ifrågavarande emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av polismyndigheterna i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg, 13 i Oslo, Trondhjem och Kristiansand samt 1 i Köpenhamn.[1]

Antalet i Sverige hemmahörande emigranter, som erhållit sina utvandringskontrakt godkända av polismyndigheter i förenämnda städer under såväl *fjärde kvartalet* som under *hela år 1928*, framgår av efterföljande tablå:

1928	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Trondhjem	Bergen	Kristiansand	Köpenhamn	Summa
Oktober	85	107	12	724	1	5	—	—	—	**934**
November	138	95	34	631	—	3	—	—	1	**902**
December	52	54	14	233	1	—	—	3	—	**357**
Okt.—dec.	275	256	60	1 588	2	8	—	3	1	**2 193**
Jan.—sept.	1 079	1 139	174	6 354	13	69	7	—	21	**8 856**
Hela året	**1 354**	**1 395**	**234**	**7 942**	**15**	**77**	**7**	**3**	**22**	**11 049**

Motsvarande totalsiffror för de närmast föregående åren framgå av följande översikt, som jämväl utvisar emigrationens fördelning å olika månader.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
1924	525	742	604	354	383	178	617	1 120	894	731	872	453	**7 478**
1925	838	579	1 097	1 007	775	359	372	832	800	1 071	844	380	**954**
1926	659	1 048	1 166	1 247	828	362	692	855	1 055	1 139	903	460	**10 414**
1927	854	695	1 352	1 909	698	540	755	655	1 039	873	874	274	**10 518**
1928	754	1 036	1 505	1 389	960	525	830	694	1 163	934	902	357	**11 049**

Emigrationen under 1928 fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska, norska och danska städerna, på rikets olika delar sålunda:

[1] Såsom ovan nämnts ingå i denna statistik endast sådana emigranter, vilka vid avresan från skandinavisk hamn innehaft med vederbörande utvandraragenter upprättade utvandringskontrakt. Antalet på denna väg registrerade emigranter har under de senare åren i allmänhet hållit sig något lägre än antalet personer, som enligt prästerskapets till statistiska centralbyrån ingivna uppgifter uttagit flyttningsbetyg för utvandring till främmande världsdelar. Under år 1927 — det sista år, för vilket fullständig statistik föreligger — utgjorde skillnaden något mer än 4 %.

Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare		Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	Danmark	1928	1927		Sverige	Norge	Danmark	1928	1927
Stockholms stad . .	663	1	5	669	685	Älvsborgs län . .	652	1	—	653	662
» län . .	214	—	—	214	209	Skaraborgs län . .	296	—	—	296	259
Uppsala län . . .	89	—	—	89	66	Värmlands län . .	818	2	—	820	833
Södermanlands län	107	—	—	107	109	Örebro län	255	—	—	255	336
Östergötlands län .	254	—	1	255	277	Västmanlands län .	202	1	—	203	153
Jönköpings län . .	487	—	2	489	473	Kopparbergs län .	573	2	—	575	615
Kronobergs län . .	391	—	—	391	450	Gävleborgs län . .	512	2	—	514	421
Kalmar län	602	1	—	603	562	Västernorrlands län	585	25	—	610	430
Gotlands län . . .	55	—	—	55	59	Jämtlands län . .	468	32	—	500	367
Blekinge län . . .	423	—	—	423	404	Västerbottens län .	490	16	—	506	390
Kristianstads län .	433	—	—	433	353	Norrbottens län . .	592	14	—	606	666
Malmöhus län . .	460	—	6	466	481	Ej angivet län	—	—	8	8	12
Hallands län . . .	386	—	—	386	418	Hela riket	**10 925**	**102**	**22**	**11 049**	**10 518**
Göteb. o. Boh. län	918	5	—	923	828						

Utvandrarnas åldersfördelning framgår av efterföljande översikt:

Ålder	Män		Kvinnor		Tillsammans		1927
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Under 15 år	383	5·2	431	11·7	**814**	**7·4**	7·8
15—25 »	4 132	56·0	1 724	46·7	**5 846**	**52·9**	50·8
25—35 »	2 227	30·2	1 042	28·2	**3 269**	**29·6**	30·4
35—45 »	411	5·6	283	7·6	**694**	**6·3**	7·3
45—55 »	144	2·0	114	3·1	**258**	**2·3**	2·4
Över 55 »	69	1·0	99	2·7	**168**	**1·5**	1·3
Summa	**7 356**	**100·0**	**3 693**	**100·0**	**11 049**	**100·0**	**100·0**

Av utvandrarna voro 33·4 % kvinnor, mot 28·4 % under 1927 och 34·6 % under 1926.

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under året 2 725. Dessa utvandrares kön och nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Island	Finland	Estland	Lettland	Litauen	Polen	Tyskland	Frankrike	Italien	Österrike	Holland	Summa
Män . .	38	82	—	1 148	70	—	87	4	2	—	1	1	—	**1 433**
Kvinnor	16	38	1	1 140	84	1	4	3	1	1	1	1	1	**1 292**
Summa	**54**	**120**	**1**	**2 288**	**154**	**1**	**91**	**7**	**3**	**1**	**2**	**2**	**1**	**2 725**

I ovanstående siffror ingå endast sådana utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. medelst svenska amerikalinjens fartyg från Göteborg).

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1928

jämte sammanfattningssiffror rörande fylleriförseelserna under året.

Fylleriförseelser under fjärde kvartalet 1928. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under fjärde kvartalet 1928, tillhopa 7 042, av vilka 6 894 begåtts av män och 148 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1922 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal								4 kv.	3 kv.	4 kv.
	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1927	1928	1928
Antal förseelser . .	14 727	7 072	7 532	8 171	8 130	7 425	7 196[1]	6 861[2]	7 025	7 700[3]	7 042[2]
Per 100 000 inv. . .	262	118	126	136	134	123	118[1]	113[2]	116	127[3]	116[2]

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, ha begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för fjärde kvartalet 1928, lärer den med all sannolikhet genom senare inkomna rapporter komma att något höjas, varigenom skillnaden gentemot den fyllerifrekvens, som registrerats för tredje kvartalet 1928 (7 700 förseelser) torde komma att minskas, medan däremot den svaga ökning, som framträder gentemot fjärde kvartalet 1927 torde komma att ytterligare accentueras.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1924 . . .	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
1925 . . .	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
1926 . . .	2 052	1 982	2 478	2 709	2 782	2 361	2 023	2 440	3 476	2 600	2 763	2 034
1927 . . .	2 174	2 112	2 436	2 333	2 677	2 301	1 951	2 601	3 173	2 799	2 509	1 719
1928 . . .	2 014	1 880	2 063	2 368	2 354	2 022	2 129	2 836	2 735	2 868[3]	2 471[2]	1 703[2]

[1] Siffrorna för år 1927 ha här som å övriga ställen korrigerats med hänsyn till 177 efterredovisade fall. — [2] Preliminär siffra. — [3] De tidigare meddelade siffrorna för tredje kvartalet 1928 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen ökats med 349 senare rapporterade förseelser.

Som synes hänför sig nedgången under fjärde kvartalet 1928 uteslutande till de två sista månaderna. Påpekas bör emellertid, att särskilt decembersiffran torde vara för låg, i det kvartalets ännu icke redovisade fyllerifall till övervägande del torde ha inträffat mot slutet av detsamma.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 4 kv. 1928	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 4 kv. 1928	Hela riket 3 kv. 1928	Hela riket 4 kv. 1927
i städer med mer än 10 000 inv.	1 174	1 290	409	187	684	1 525	722	4 701	4 938	4 759
i övriga städer .	—	—	228	127	94	364	142	955	1 161	947
å landsbygden . .	—	—	181	119	206	357	526	1 386	1 601	1 319
tillhopa	**1 174**	**1 290**	**818**	**433**	**981**	**2 246**	**1 390**	**7 042**	—	—
3 kvart. 1928 . .	1 241	1 393	967	510	1 065	2 307	1 610	—	7 700	—
4 kvart. 1927 . .	1 456	1 405	754	411	983	2 090	1 331	—	—	7 025

Den nedgång i fyllerifrekvensen, som sålunda kommer till synes vid en jämförelse mellan tredje och fjärde kvartalen 1928, synes, av de preliminära siffrorna att döma, ha framträtt såväl i större och mindre städer som å landsbygden samt torde i övrigt vara relativt jämnt fördelad över hela riket. Däremot synes stegringen gentemot fjärde kvartalet 1927 uteslutande ha berört landsorten, under det att Stockholm företett nedgång. Man bör emellertid ihågkomma, att de definitiva siffrorna kunna ge en något avvikande bild av utvecklingen.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1928 års fjärde kvartal, begingos, som ovan nämnts, 148 eller 2·1 % av kvinnor, därav, som efterföljande tab. A visar, 88 i Stockholm, 25 i Göteborg, 8 i Malmö, 22 i övriga städer och 5 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet avdömda förseelser, beträffande vilka uppgifter i detta avseende meddelats, hade 1 832 eller 26·1 % begåtts av män och kvinnor i ungdomsåldrarna, medan 5 197 eller 73·9 % kommit på äldre individer.[2] Av samtliga under år 1928 sakfällda fyllerister tillhörde 6 669 eller 24·3 % den yngre åldersgruppen, medan 1927 och 1926 motsvarande antal var 6 509 eller 22·6 % resp. 6 438 eller 21·7 %. De efter något avvikande grunder beräknade procentsiffrorna för 1923, 1924 och 1925 voro resp. 19·9, 20·7 och 21·4.

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1903, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1903 eller senare, till den yngre.

[2] Av de sakfällda voro 13 av okänd ålder.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Därav			Hela antalet	Därav	
		okt.	nov.	dec.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt		Summa	25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
Stockholms stad		435	434	305	**1 174**	46	238	802	**1 086**	929	157	88	69	19
Östra Sverige	Södertälje	16	11	12	**39**	1	6	32	**39**	28	11	—	—	—
	Lidingö	3	—	—	**3**	—	1	2	**3**	2	1	—	—	—
	Uppsala	35	18	17	**70**	2	14	54	**70**	56	14	—	—	—
	Västerås	20	21	14	**55**	—	3	52	**55**	35	20	—	—	—
	Nyköping	3	8	4	**15**	—	1	14	**15**	11	4	—	—	—
	Eskilstuna	27	27	18	**72**	1	17	53	**71**	64	7	1	1	—
	Linköping	14	23	5	**42**	1	5	36	**42**	33	9	—	—	—
	Norrköping	41	34	38	**113**	3	26	81	**110**	93	17	3	2	1
	Övriga städer	97	59	72	**228**	4	54	170	**228**	180	48	—	—	—
	Landsbygden	94	70	17	**181**	2	33	146	**181**	112	67	—	—	—
Små. m. m.	Jönköping	14	22	14	**50**	1	8	41	**50**	45	5	—	—	—
	Kalmar	28	21	22	**71**	2	14	55	**71**	56	15	—	—	—
	Västervik	6	3	9	**18**	—	1	17	**18**	9	9	—	—	—
	Visby	14	18	16	**48**	1	6	41	**48**	39	9	—	—	—
	Övriga städer	46	51	30	**127**	4	21	102	**127**	93	34	—	—	—
	Landsbygden	68	35	16	**119**	4	30	85	**119**	72	40	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	6	14	2	**22**	1	3	18	**22**	19	3	—	—	—
	Kristianstad	20	29	13	**62**	3	10	49	**62**	44	18	—	—	—
	Malmö	78	115	74	**267**	12	34	213	**259**	219	40	8	7	1
	Lund	30	44	22	**96**	5	16	75	**96**	72	24	—	—	—
	Landskrona	36	39	16	**91**	6	17	68	**91**	75	16	—	—	—
	Hälsingborg	51	30	25	**106**	2	8	95	**105**	78	27	1	1	—
	Ystad	11	8	3	**22**	1	2	19	**22**	16	6	—	—	—
	Trelleborg	11	5	2	**18**	—	1	17	**18**	10	8	—	—	—
	Övriga städer	31	34	29	**94**	2	14	78	**94**	68	26	—	—	—
	Landsbygden	122	67	14	**203**	4	33	166	**203**	94	106	—	—	—
Västra Sverige	Halmstad	24	22	8	**54**	2	10	42	**54**	37	17	—	—	—
	Göteborg	331	333	284	**948**	16	169	738	**923**	702	221	25	24	1
	Mölndal	22	15	8	**45**	1	6	37	**44**	32	12	1	1	—
	Uddevalla	19	14	8	**41**	—	7	34	**41**	34	7	—	—	—
	Trollhättan	44	41	17	**102**	1	8	93	**102**	65	37	—	—	—
	Borås	21	12	16	**49**	1	9	38	**48**	35	13	1	1	—
	Skövde	16	6	10	**32**	1	5	26	**32**	24	8	—	—	—
	Karlstad	47	46	46	**139**	2	15	121	**138**	99	39	1	—	1
	Kristinehamn	12	7	11	**30**	—	4	26	**30**	22	8	—	—	—
	Örebro	23	36	26	**85**	1	11	73	**85**	66	19	—	—	—
	Övriga städer	136	123	105	**364**	9	79	276	**364**	269	94	—	—	—
	Landsbygden	166	111	80	**357**	4	66	284	**354**	193	161	3	1	2
Norra Sverige	Falun	7	3	5	**15**	—	3	12	**15**	14	1	—	—	—
	Gävle	78	61	69	**208**	2	29	177	**208**	159	49	—	—	—
	Söderhamn	33	13	29	**75**	—	7	68	**75**	59	16	—	—	—
	Härnösand	37	10	24	**71**	—	5	61	**66**	51	15	5	5	—
	Sundsvall	80	82	61	**223**	—	20	194	**214**	169	45	9	8	1
	Östersund	19	14	10	**43**	—	4	39	**43**	34	9	—	—	—
	Umeå	45	5	1	**51**	—	9	42	**51**	40	11	—	—	—
	Luleå	22	3	11	**36**	—	1	35	**36**	28	8	—	—	—
	Övriga städer	54	70	18	**142**	—	28	114	**142**	105	37	—	—	—
	Landsbygden	275	204	47	**526**	3	61	460	**524**	286	238	2	2	—
	Hela städerna	**2 143**	**1 984**	**1 529**	**5 656**	**134**	**949**	**4 430**	**5 513**	**4 318**	**1 194**	**143**	**119**	**24**
	riket landsb.	**725**	**487**	**174**	**1 386**	**17**	**223**	**1 141**	**1 381**	**757**	**612**	**5**	**3**	**2**
	Summa	**2 868**	**2 471**	**1 703**	**7 042**	**151**	**1172**	**5 571**	[3]**6 894**	**5 075**	**1 806**	**148**	**122**	**26**

[1] Härmed avses personer födda före år 1903. — [2] Härmed avses personer födda år 1903 eller senare. — [3] Därav 13 personer med okänd ålder.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning.

Av samtliga manliga fyllerister voro 6 894 eller 80·8 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var alltså ungefär densamma som närmast föregående kvartal (80·4 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgives endast en enda varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Fylleriförseelser under hela året 1928. Totala antalet under år 1928 hittills avdömda och statistiskt redovisade fylleriförseelser skulle enligt tab. B utgöra 27 443, varav 26 851 (97·8 %) begåtts av män och 592 (2·2 %) av kvinnor. Tages hänsyn även till det sannolika antal fall, varom uppgifter senare lära inkomma, torde totalsiffran för året komma att uppgå till närmare 27 800 förseelser. Siffran för 1927 var något högre eller 28 785. År 1926 avdömdes inalles 29 700 fylleriförseelser samt år 1925 32 521 och år 1924 32 685. Under nämnda år ha förskjutningarna i fyllerifrekvensen sålunda ej varit alltför betydande, men har tendensen i stort sett varit nedgående.

Tab. B. Översikt av fylleriförseelser under år 1928.

Kvartal och persongrupper	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts										
								Därav inom följ. ortsgrupper			
	Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Stockholm, Göteborg o. Malmö	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre städer	Landsbygden
1:a kvartalet . .	1 334	613	426	829	1 778	977	**5 957**	2 453	1 713	761	1 030
2:a » . . .	1 260	827	423	945	2 060	1 229	**6 744**	2 417	2 043	1 041	1 243
3:e » . . .	1 241	967	510	1 065	2 307	1 610	**7 700**	2 494	2 444	1 161	1 601
4:e » . . .	1 174	818	433	981	2 246	1 390	**7 042**	2 389	2 312	955	1 386
Tillhopa	**5 009**	**3 225**	**1 792**	**3 820**	**8 391**	**5 206**	**27 443**	**9 753**	**8 512**	**3 918**	**5 260**
Därav förseelser begångna av											
män	4 663	3 200	1 792	3 775	8 255	5 166	**26 851**	9 262	8 429	3 915	5 245
kvinnor . . .	346	25	—	45	136	40	**592**	491	83	3	15
pers. *med* motbok	1 316	650	302	777	1 728	652	**5 425**	2 320	1 412	825	868
» *utan* »	3 693	2 575	1 490	3 043	6 663	4 554	**22 018**	7 433	7 100	3 093	4 392
pers. *över 25* år	4 369	2 431	1 241	2 825	6 223	3 643	**20 732**	8 175	6 743	2 936	2 878
» *und. 25* år	640	785	534	988	2 164	1 558	**6 669**	1 578	1 769	980	2 342

[1] Härav 42 personer av okänd ålder.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka för åren 1922—1928 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								4 kv.	3 kv.	4 kv.
	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1927	1928	1928
Sverige . . .	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 425	7 152	6 861	7 025	7 700	7 042
Norge	8 876	11 171	12 255	10 797	9 611	9 003	9 012	9 433	9 281	9 486	9 707
Finland . . .	·	10 700	14 103	15 851	17 576	18 457	23 976[1]	·	23 657[1]	31 863[1]	·

Såsom, härav synes, kan man för Norges del registrera en viss ökning i fyllerifrekvensen under fjolåret.

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1921	År 1922	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	År 1927	År 1928	3 kv. 1928	4 kv. 1928
Stockholm[2] .	17 696	6 950	7 488	8 069	8 181	7 275	6 689	6 452	5 465	1 393	1 290
Oslo	20 293	13 750	18 195	22 504	18 704	16 518	15 197	14 709	14 688	3 813	3 908
därav anhållna	16 455	10 927	14 572	18 702	15 497	13 516	12 879	12 722	·	3 054	·
Helsingfors[2] .	23 266	13 769	13 082	18 462	18 863	18 630	18 602	22 003	·	5 993	·

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss, efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. C vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1926—1928 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

[1] På grund av en omläggning av den finska fylleristatistiken äro de meddelade siffrorna fr. o. m. år 1927 ej fullt jämförbara med de för tidigare år angivna.

[2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.

[3] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 464 699, för Oslo 253 916 och för Helsingfors 211 691 invånare.

Tab. C. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1926—1928.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter		
	1926	1927	1928	1926	1927	1928	1926	1927	1928	1926	1927	1928
januari	91	89	128	300	215	1 719	126	135	203	419	729	2 293
februari	48	84	65	108	485	421	76	123	117	1 120	1 233	593
mars	79	84	81	306	781	556	104	115	125	475	1 959	694
april	89	124	60	58 593	607	313	140	174	117	58 837	883	451
maj	77	90	55	590	1 201	587	121	149	101	1 066	2 557	1 484
juni	53	93	92	232	238	403	131	154	147	952	865	649
juli	144	105	136	1 404	383	1 800	187	199	223	1 740	663	3 090
augusti	139	135	128	871	61 150	617	196	219	219	1 375	62 258	2 898
september . . .	135	99	120	651	367	3 933	196	167	178	1 289	856	4 557
oktober	167	175	84	1 617	857	2 273	222	232	162	2 120	1 042	3 350
november . . .	130	119	136	1 219	2 896	1 969	181	188	215	17 739	3 408	10 750
december . . .	127	95	117	1 595	271	697	168	165	175	16 820	839	1 082
Hela året	**1 279**	**1 292**	**1 202**	**67 486**	**69 451**	**15 288**	**1 848**	**2 020**	**1 982**	**103 952**	**77 292**	**31 891**

Av tabellen framgår, att under år 1928 mängden beslagtagen sprit var väsentligt mindre än de båda närmast föregående åren, medan däremot antalet beslagsmål hållit sig i det närmaste oförändrat. Dessa iakttagelser, vilka torde återspegla vissa förändringar i spritsmugglingens teknik, gälla såväl riket i dess helhet som Stockholms tullkammardistrikt, vilket under de senare åren plägat redovisa omkring två tredjedelar av de ertappade spritsmugglarna.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under åren 1926, 1927 och 1928 uppges ha beslagtagits resp. 127 190, 68 518 och 49 025 liter sprit och brännvin, vilket synes antyda, att den olagliga rusdrycksh anteringens omfång väsentligt minskats under de båda senaste åren.

Internationella arbetsorganisationen.

Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1928.

Den 1 januari 1928 hade inregistrerats 248 ratifikationer av internationella arbetskonventioner[1]. Vid årsskiftet 1928—1929 hade antalet stigit till 333 — därav 7 s. k. villkorliga — och ökades sålunda antalet ratifikationer under det gångna året med 85 (mot 33 nästföregående år). En stat — Luxemburg — har under året ratificerat samtliga konventioner.

För att belysa ratifikationsarbetets fortskridande meddelas här några jämförande uppgifter om antalet verkställda, beslutade eller föreslagna ratifikationer vid slutet av de fem senaste åren:

	Antal vid slutet av åren				
	1924	1925	1926	1927	1928
Verkställda ratifikationer	141	185	215	248	333
Beslutade »	19	37	38	32	26
Föreslagna »	123	123	146	170	148

En närmare överblick av ratifikationsarbetets fortgång i olika stater lämnas å vidstående tabell. De i tabellen upptagna konventionerna avse följande frågor (siffrorna inom klammer angiva antalet ratifikationer av varje konvention):

1) arbetstidens begränsning [13]
2) arbetslösheten [23]
3) kvinnors arbete före och efter barnsbörd [11]
4) kvinnors nattarbete [19]
5) minimiålder för minderåriga [18]
6) minderårigas nattarbete [21]
7) vit fosfor (Bernkonventionen) [27]
8) minimiålder för arbete å fartyg [21]
9) arbetslöshetsersättning [12]
10) arbetsförmedling för sjömän [16]
11) minderårigas användande i jordbruket [12]
12) jordbruksarbetarnas föreningsrätt [17]
13) socialförsäkring inom jordbruket [12]
14) användandet av blyvitt vid målning [16]
15) veckovila i industriella företag [16]
16) minimiålder för eldare och kollämpare [20]
17) läkarbesiktning av unga personer å fartyg [20]
18) ersättning för olycksfall i arbete [8]
19) » vid yrkessjukdomar [14]
20) lika behandling av in- o. utländska arb. [20]
21) nattarbete i bagerier [8]
22) inspektionen av emigranter [8]
23) sjömäns anställningsavtal [4]
24) hemförskaffning av sjömän [4]
25) sjukförsäkring för industriarbetare [3]
26) » » jordbruksarbetare [2]

Ratifikationsarbetets resultat utmärkas i tabellen med följande tecken:
r betyder, att ratifikation verkställts.
b » » beslut föreligger om ratifikation.
f » » förslag » » »
v » villkorlig ratifikation.

[1] Häri ej inräknat den s. k. Bernkonventionen ang. vit fosfor, vilken hittills ratificerats av 27 stater.

RATIFIKATIONSARBETETS FORTGÅNG INTILL 1929 ÅRS BÖRJAN.

Konferens:	1919							1920			1921							1925				1926			1927	
Konvention:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Argentina . .	f	f	f	f	f	f	—	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Australien . .	—	—	—	—	—	—	r	—	—	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Belgien . . .	r	—	—	r	r	r	r	r	r	r	r	r	—	r	r	r	r	r	r	r	—	r	r	r	—	—
Brasilien . . .	f	f	f	f	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bulgarien . .	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	f	f	f	f	f	f	f	—	—
Chile	r	f	r	f	r	r	—	f	f	f	f	r	r	r	r	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Danmark . . .	—	r	—	—	r	r	r[1]	r	—	—	—	—	r	—	—	r	—	—	—	r	—	—	—	—	—	—
Estland . . .	f	r	—	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	f	f	f	f	—	f	r	—	—
Finland . . .	—	r	—	f	b	b	r	r	—	r	—	r	f	f	r	r	r	f	r	r	r	f	f	f	—	—
Frankrike . .	v	r	f	r	—	r	r[1]	—	b	r	—	f	r	r	r	r	r	f	f	r	f	—	r	f	—	—
Grekland . . .	r	r	r	r	r	r	—	r	r	r	f	f	f	r	b	—	—	f	f	f	f	—	—	—	—	—
Indien	r	r	—	r	—	r	r	—	—	—	—	r	—	—	r	r	r	—	r	r	—	r	—	—	—	—
Irland	—	r	—	r	r	r	r[1]	r	—	—	r	r	r	—	—	—	—	—	r	—	—	—	—	—	—	—
Italien	v	r	b	r	b	r	r[1]	b	r	r	r	r	f	b	r	r	r	—	—	r	—	—	b	b	—	—
Japan	—	r	—	—	r	—	r	r	—	r	r	—	—	—	—	—	r	—	r	r	—	r	f	f	—	—
Kanada . . .	—	—	—	—	—	—	r[1]	r	r	—	—	—	—	—	—	r	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kina	—	—	—	—	—	—	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuba	b	—	r	r	r	r	—	r	r	r	—	—	—	r	b	r	r	r	r	r	r	b	r	r	—	—
Lettland . . .	v	f	r	f	r	r	—	r	v	r	f	r	f	r	r	r	r	r	f	r	f	f	f	f	f	f
Luxemburg . .	r	r	r	r	r	r	r[1]	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r
Nederländerna.	f	b	f	r	r	r	r[1]	r	b	b	f	r	r	b	b	b	r	r	r	r	f	r	b	b	—	—
Norge	—	r	—	—	—	—	r[1]	r	—	r	—	—	—	—	—	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paraguay . . .	f	f	f	f	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Polen	—	r	f	—	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	f	f	r	f	—	f	f	—	—
Portugal . . .	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	r	—	—	f	f	f	—	—	—	—	—	—
Rumänien . .	r	r	r	r	r	r	r	r	—	—	—	—	—	r	r	r	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Schweiz . . .	—	r	—	r	r	r	r[1]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	r	b	—	—	—	—	—	—
Serbokroatoslovenska staten	—	r	r	r	r	r	—	r	—	—	—	—	—	—	r	r	r	r	r	r	—	—	—	—	—	—
Spanien . . .	f	r	r	f	f	f	r[1]	r	r	f	f	f	f	r	r	r	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storbritannien	—	r	—	r	r	r	r[1]	r	r	—	—	r	r	—	—	r	r	—	r	r	—	v	—	—	—	—
Sverige	—	r	—	—	—	—	r	r	—	r	r	r	r	r	—	r	r	r	—	r	—	—	—	—	—	—
Sydafrika . .	—	r	—	r	—	—	r[1]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	r	—	—	—	—	—	—
Tjeckoslovakien	r	f	f	r	r	f	r	—	—	—	r	r	—	r	r	—	—	—	—	r	f	r	—	—	b	b
Tyskland . . .	f	r	r	f	f	f	r[1]	f	f	r	f	r	r	f	f	f	f	—	r	r	—	f	—	—	r	r
Ungern	—	r	r	r	—	r	r	r	—	—	r	—	b	v	b	r	r	r	r	r	—	—	—	—	r	—
Uruguay . . .	f	f	f	f	f	f	—	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Österrike . . .	v	r	—	r	—	r	r	—	—	—	r	r	—	r	—	—	—	—	r	r	f	r	—	—	f	f

[1] Bernkonventionen ratificerad redan före 1919 års arbetskonferens.

Internationella arbetsbyråns undersökningar under 1928.

Som bekant ingår i internationella arbetsbyråns uppgifter icke blott att vara en upplysningscentral i sociala frågor, utan även att verkställa undersökningar. Byråns undersökningsarbete kan sägas vara av huvudsakligen två slag, nämligen dels utredningar i frågor, som skola föreläggas konferensen för antagande av internationella konventioner eller rekommendationer, dels speciella undersökningar, som anbefallts av konferensen.

I det följande lämnas en översiktlig redogörelse för de större undersökningar, som företagits av internationella arbetsbyrån under det nästförflutna året. I översikten äro icke medtagna de smärre undersökningar och redogörelser, som publicerats i arbetsbyråns serier av periodiska publikationer.

På anmodan av rådgivande kommittén för intellektuella arbetare och tillsammans med internationella institutet för intellektuell samverkan har arbetsbyrån anställt en omfattande undersökning om arbetslösheten bland intellektuella arbetare. Fortsatta undersökningar ha bedrivits rörande arbetsförhållandena inom den kinematografiska industrien. En undersökning har publicerats rörande »Journalisternas arbets- och levnadsförhållanden».[1]

Vidare har publicerats en undersökning om »Arbetslöner och arbetstid i kolgruveindustrien»,[2] och denna undersökning kommer att utsträckas till att avse sådana förhållanden som hygien, säkerhet i arbetet, arbetslöshet o. s. v. En av konferensen antagen resolution åsyftar en liknande undersökning inom textilindustrien.

Under året har utgivits en publikation rörande »Metoder för utarbetande av bostadsstatistik»,[3] och nya undersökningar rörande bostadsförhållandena äro under förberedelse.

Omfattande redogörelser ha publicerats för dels obligatorisk, dels frivillig sjukförsäkring,[4] och den betydelsefulla frågan om socialförsäkringens kostnader i de större europeiska industriländerna är för närvarande föremål för undersökning. I samförstånd med nationernas förbunds hälsovårdsorganisation är byrån vidare sysselsatt att utreda möjligheten för samverkan mellan institutioner för social hygien och försäkringsanstalter. På detta område har under året publicerats en redogörelse med titeln »Den tyska sjukförsäkringens förmåner ur socialhygienisk synpunkt.»[5]

Under år 1928 ha publicerats två nya delar av den stora undersökningen om »Föreningsfrihet»[6] samt en andra del av serien »Internationell översikt av rättsliga avgöranden i frågor om arbetslagstiftning». Jämväl har utgivits en redogörelse (i två volymer) för lagar och fördrag rörande ut- och invandring, varjämte byrån är sysselsatt med undersökningar om ut- och invandringsrörelsen under de tre sista åren samt med förberedelser till en konferens rörande ut- och invandringsstatistik, avsedd att hållas i slutet av år 1929.

På hemställan av nationernas förbunds rådgivande ekonomiska kommitté har förslag väckts om att företaga undersökningar rörande rationaliseringens återverkningar på arbetsförhållandena (löner, arbetstid, arbetslöshet, hygien, säkerhet i arbetet o. s. v.).

På anmodan av rådgivande jordbrukskommissionen, vilken innefattar representanter för internationella lantbruksinstitutet i Rom, har arbetsbyrån verkställt undersökningar rörande dels teknisk jordbruksundervisning, dels

[1] Jfr sid. 133. — [2] Jfr sid. 131. — [3] Jfr sid. 137. — [4] Jfr. sid. 134. — [5] Jfr sid. 135. — [6] Jfr sid. 137.

kooperation inom jordbruket, vilka undersökningar i det närmaste avslutats. Frågan om arbetsavtal inom jordbruket samt rationaliseringens inverkan på arbetsförhållandena inom jordbruket är ock föremål för uppmärksamhet från arbetsbyråns sida.

Fortsatta undersökningar bedrivas rörande arbetsförhållandena i Sovjetryssland, och torde den undersökning, som publicerades 1924 rörande detta ämne, komma att utgivas i reviderat skick.

Såsom en förberedelse till de bägge konferenssammanträden, som komma att hållas under 1929, har slutligen arbetsbyrån haft att utföra ganska omfattande undersökningar rörande frågorna om förebyggande av olycksfall i arbete, arbetsförhållandena bland infödda arbetare i kolonialområden, arbetstidens längd för privatanställda och åtgärder mot arbetslösheten ävensom rörande arbetstiden ombord å fartyg, skyddsåtgärder för sjöfolk mot sjukdom, välfärdsanordningar för sjömän i hamnarna samt yrkeskunnighet hos vakthavande befäl ombord å handelsfartyg.

Nya publikationer från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Arbetslöner och arbetstid i kolgruveindustrien.

Wages and Hours of Work in the Coal-Mining Industry. (Studies and Reports, Series D, nr 18.) 1928. XIX + 279 sid. Pris kr. 5: 75.

I föreliggande publikation meddelas resultaten av en av internationella arbetsbyrån företagen undersökning rörande arbetstid och arbetslöner inom den europeiska kolgruveindustrien under år 1925. Undersökningen tillkom på begäran av internationella gruvarbetarförbundet och efter det i ämnet antagits en resolution vid internationella arbetskonferensens sjunde sammanträde (1925).

I företalet redogöres för undersökningens tillkomst och de metodiska problem, som det gällt att lösa. Undersökningen har föranletts av de krisartade svårigheter, med vilka kolindustrien haft att kämpa sedan flera år och som enligt mångas mening bottna i arbetsförhållandena i gruvorna.

Av tillgängliga statistiska data framgår, att världens kolproduktion för närvarande har ungefär samma storlek som år 1913, det sista normala produktionsåret före kriget. Produktionen fördelar sig emellertid icke på olika länder i samma proportioner som före kriget. De tre största kolproducerande länderna, nämligen Förenta staterna, Storbritannien och Tyskland, svarade år 1913 tillsammans för 82 % av världens kolproduktion, medan motsvarande siffra numera uppgår till 77 %. Å andra sidan har den franska kolproduktionen tack vare modernisering av gruvorna i de nordliga departementen befunnit sig i stadig ökning. Nederländernas kolproduktion, som tidigare saknade all betydelse, befinner sig jämväl i en fortgående utveckling; likaså taga Australien, Sydafrika, Indien och Kina en alltmera betydande del i världsproduktionen. Det praktiska monopol, som tidigare innehafts av de stora kolproducerande länderna, håller till följd härav på att försvinna. Framför allt ha dessa länder sett sin export till transatlantiska länder nedgå och nödgas nu att så långt möjligt söka ersättning på närmare belägna marknader. Detta är särskilt fallet med Storbritannien och Tyskland, vilka invecklats i en allt skarpare konkurrenskamp om den europeiska marknaden.

Samtidigt med den skärpta konkurrensen ha inträtt en del förhållanden, som äro ägnade att åtminstone tillsvidare nedbringa kolkonsumtionen. Först och främst har den industriella depressionen i sin mån verkat återhållande på efterfrågan å kol. Vidare intager kolet icke längre samma förhärskande ställning såsom energikälla för industrien. I stället har oljan börjat att spela en allt större roll för motortransporten och mer än en tredjedel av

världens fartyg framdrives numera med olja. Elektriciteten spelar en första rangens roll såsom kraftkälla i spinneri- och väveriindustrien samt inom metalltillverkningen. Slutligen ha bränslebesparande metoder kommit till allt större användning under och efter kriget. Resultatet har blivit en relativ överproduktion av kol beroende på minskat konsumtionsbehov, som delvis torde vara av övergående natur men som till en del också synes komma att bli bestående.

Den ruinerande konkurrens, som blivit en följd av dessa förhållanden, har givit upphov till tanken på en överenskommelse mellan produktionsländerna för en rättvis och rationell uppdelning av marknaden och jämväl för undvikande av överproduktion. Sålunda har man på en del håll trott sig finna botemedlet uti en skälig begränsning av produktionen, varmed eventuellt skulle följa nedläggandet av sådana äldre gruvor, som drivas med förlust, men framför allt någon slags standardisering av arbetsförhållandena i kolgruvorna åstadkommen genom arbetstidens utjämning nedåt olika länder emellan. Man återfinner tanken härpå uti det utlåtande, som år 1926 avgavs av den engelska kolkommissionen, vilken yttrade: »Om genom internationella arbetsbyråns mellankomst eller eljest överenskommelse kunde träffas om gemensam arbetstid, kunde det vara rådligt att biträda den, även om detta skulle medföra någon mindre ökning av arbetstiden i detta land samtidigt med att den minskades annorstädes.»

Liknande synpunkter kunna göras gällande med avseende å arbetslönen. Som bekant spelar arbetskostnaden en betydande roll inom kolproduktionen, och utan risk för större misstag torde man kunna påstå, att lönen i olika länder representerar mellan 45 och 75 % av kolets produktionskostnader (vid gruvöppningen). Arbetskostnaden inom kolindustrien är proportionellt betydligt större än inom någon förädlingsindustri. Konkurrensen gynnas därför i hög grad av en låg lönenivå, och framgången på marknaden måste köpas genom en nedsättning i arbetarnas levnadsstandard. Med hänsyn härtill kunde en standardisering av lönenivån medföra stora fördelar för arbetarna. Samtidigt måste ur industriens synpunkt tillses, att icke något av de producerande länderna genom standardiseringen försättes i en försämrad ställning på världsmarknaden. Medan på vissa håll tanken på en standardisering anses utopisk, hålla andra bestämt före, att den både är i sig själv sund och möjlig att realisera. Frågan gäller närmast om existerande skillnader i avseende på arbetstid och arbetslön äro så betydande, att en utjämning ställer sig praktiskt omöjlig. Det är för utrönande härav som förevarande undersökning verkställts.

I första delen av publikationen redogöres för de metoder, som kommit till användning för ernående av så exakta och jämförbara uppgifter som möjligt. I en andra del framlägges resultatet av undersökningen.

Ur den sammanfattning, som lämnas i slutet av sistnämnda del, må återgivas följande:

»De tre huvudresultaten av undersökningen, nämligen kolgruvearbetarnas relativa levnadsstandard, sådan den framgår av deras genomsnittliga arbetsinkomst (uttryckt i köpkraft), den relativa lönekostnaden per ton kol och den relativa produktiviteten uttryckt i den genomsnittliga tillverkningen per skift (dag) under år 1925, kunna beskrivas på följande sätt:

1) Storbritannien och Nederländerna, vilka synas ha den högsta levnadsstandarden i Europa resp. på kontinenten, förete också en mycket hög lönekostnad per ton kol och en relativt hög produktivitet, som emellertid överträffas eller uppnås av en del koldistrikt på kontinenten.

2) Belgien, Frankrike, Saarområdet, Ruhr och de sachsiska distrikten i Tyskland liksom Tjeckoslovakien, inom vilka områden arbetarnas levnadsstandard kan antagas vara i det närmaste lika, utvisa betydande skiljaktigheter i fråga om lönekostnad och produktivitet. Lönekostnaden är mycket hög i Sachsen och Belgien och relativt hög även i Frankrike, medan produktiviteten ställer sig betydligt lägre än i Storbritannien. I de andra områdena understiger lönekostnaden betydligt den högsta nivån och uppgår i Tjeckoslovakien till föga mer än hälften därav, medan produktiviteten utom i Saar är lika med eller i det närmaste lika med det europeiska maximum.

3) I det tyska övre Schlesien och i Polen är levnadsstandarden den lägsta i Europa, och

eftersom produktiviteten inom dessa områden samtidigt är den högsta i Europa, ställer sig också lönekostnaden billigare än på någon annan plats. Antecknas må, att lönekostnaden per ton är mindre än två femtedelar och reallönen omkring hälften av den europeiska maximinivån.

Dessa förhållanden synas angiva, att gruvarbetarnas levnadsstandard uttryckt i arbetsinkomstens köpkraft icke står i något direkt förhållande varken till kolfältens produktivitet inom de områden, där arbetarna äro anställda, eller till den låga produktionskostnaden. Vidare framgår, att produktionens lönekostnad icke står i direkt förhållande till gruvornas produktivitet eller till arbetarnas lönestandard. De tre faktorerna: arbetarnas levnadsstandard, gruvornas produktivitet och produktionens arbetskostnader influera varandra i mycket olika grad i olika länder. De röna också inflytande av andra faktorer, såsom kolfältens geografiska läge, produktionens allmänna omkostnader, arbetets effektivitet och den allmänna levnadsstandard, som uppnåtts av arbetarna, allt faktorer som undandraga sig en närmare analys ur statistisk synpunkt.»

Publikationen föreligger på engelska, franska och tyska språken.

Journalisternas arbets- och levnadsförhållanden.

Conditions of Work and Life of Journalists. (Studies and Reports, Series L, nr 2.) 1928. 219 sid. Pris kr. 3: 75.

På begäran av den till nationernas förbund anslutna föreningen av journalister har internationella arbetsbyrån verkställt en undersökning rörande journalisternas arbets- och levnadsförhållanden, vilken nu utkommit av trycket.

I undersökningen fästes uppmärksamheten på pressens alltmera tilltagande betydelse i det moderna samhällslivet. Antalet tidningar har företett en utomordentlig tillväxt. I Tyskland funnos år 1926 icke mindre än 3 812 dagliga och 4 309 veckopublikationer, medan antalet periodiska publikationer uppgick till 1 100 i Belgien, i Canada till 1 500, i Kina till åtskilliga tusen och i Spanien till mer än 2 000. År 1920 funnos i Förenta staterna 2 400 dagliga tidningar och 14 800 veckotidningar. Den dagliga pressens samlade upplaga steg i Förenta staterna från 28 700 000 exemplar år 1914 till 35 730 000 år 1923. Sistnämnda år omfattade tidningsverksamheten i unionen 10 267 företag med 238 550 anställda personer. Likaså har i Frankrike utvecklingen på detta område gått framåt med jättesteg. Ensamt i Paris utkomma ett hundratal dagliga tidningar och åtskilliga av dessa ha en upplaga på mer än 500 000 exemplar. I Storbritannien finnas 2 400 tidningar, och dessas upplagor räknas ofta i 100 000-tal eller miljoner. I Italien och Nederländerna räknades i slutet av 1924 ett 1 000-tal periodiska organ, i Japan mer än 3 000 och i Polen mer än 5 000. Schweiz har 2 000 tidningar och tidskrifter, d. v. s. ett periodiskt organ för varje 2 000-tal invånare. Tjeckoslovakien kommer också upp till 2 000 organ, av vilka 700 utgivas i Prag.

I våra dagar har journalismen utvecklat sig efter industriella linjer, och ett stort tidningsföretag drives enligt liknande principer som varje annat större industriellt företag. Annonseringsverksamheten har nått utomordentligt stora proportioner. Under år 1925 uppskattas tidningarnas inkomster av annonser i Förenta staterna till 750 milj. dollars. En fransk tidning upplåter sina annonsspalter mot ett sammanlagt pris av 5 milj. frs. Den papperskostnad, som en tidning drager, är också högst avsevärd, och konsumtionen av papper befinner sig i snabb stegring. Sålunda ökades papperskonsumtionen för tidningspressen i Förenta staterna från 1 519 000 ton år 1913 till 2 980 000 ton år 1925. Den samlade kostnaden för utgivning av engelska tidningar belöpte sig år 1926 till 62 milj. pund.

Givetvis har icke pressen nått samma grad av industrialisering i alla länder. I allmänhet kan man emellertid säga, att införandet av moderna affärsmetoder har haft ett djupgående inflytande på arbetsförhållandena inom journalistiken. Pressens män finna sig ställda inför vissa svårigheter, som uppstå dels på grund av de nya driftsmetodernas inträngande och dels på grund av efterkrigstidens ekonomiska depression, vilken sträckt sig till alla anställda

och särskilt drabbat de intellektuella arbetarna. Följderna härav äro av såväl materiell som moralisk innebörd. Internationella arbetsbyrån har försökt att utröna orsakerna härtill och även givit sig in på en undersökning av botemedlen i samverkan med olika nationella och internationella journalistföreningar, bland vilka må nämnas den nyss omnämnda till nationernas förbund anslutna journalistföreningen och den internationella journalistfederationen, vars grundande år 1926 betecknar en betydelsefull händelse för den moderna journalistiken.

I internationella arbetsbyråns redogörelse upptages i följd till behandling: de till journalistyrket hörande allmänna frågorna; yrkets rekrytering och sammansättning samt befintliga organisationer; journalisternas anställnings- och arbetsförhållanden, arbetstid, semester, avlöning o. s. v.; arbetsmarknadsförhållanden; föranstaltningar mot sjukdom, olycksfall, ålder och liknande risker samt mot arbetslöshet m. m. En del av dessa frågor kunna dock icke göras till föremål för internationella åtgärder förrän inom en framtid, som ännu synes avlägsen. Andra däremot, såsom frågorna om veckovila, anställnings upphörande, förmedling av anställningar och tvisters avgörande, synas redan nu vara mogna för internationell behandling. Upprättandet av en rådgivande kommitté för frågor rörande intellektuella arbetare i anslutning till internationella arbetsbyrån utgör i varje fall en viss garanti för att de krav, som resas från journalisterna liksom från deras kolleger på andra intellektuella levnadsbanor, skola ägnas beaktande och kunna upptagas till prövning inför ett kompetent forum i den mån de ägna sig för behandling på internationell väg. Som bekant har också frågan om upphörande av anställningsavtal för journalister uppförts på den rådgivande kommitténs dagordning.

Framställningen grundar sig på upplysningar, som inhämtats medels ett frågeformulär utsänt till de förnämsta journalistsammanslutningarna i olika länder. Bland de mera fullständiga uppgifter, som inkommit, märkas sådana från Sverige.

Publikationen utgives på engelska, franska och tyska språken.

Frivillig sjukförsäkring.

Voluntary Sickness Insurance. (Studies and Reports, Series M, nr 7.) 1927. XLVIII + 470 sid. Pris kr. 7: 50.

Såsom komplement till den förut publicerade undersökningen om obligatorisk sjukförsäkring[1] har internationella arbetsbyrån utgivit en redogörelse för den frivilliga sjukförsäkringen. I publikationen om obligatorisk sjukförsäkring meddelades en jämförande analys av olika länders försäkringssystem, men i fråga om den frivilliga försäkringen har tanken på en liknande bearbetning av materialet måst uppgivas på grund av de mycket växlande former denna försäkring ikläder sig och materialets ofullständighet. Förevarande publikation omfattar därför endast en serie monografier hänförande sig till följande länder: Argentina, Australien, Belgien, Canada, Danmark, Finland, Frankrike, Irländska fristaten, Indien, Italien, Nederländerna, Norra Irland, Nya Zeeland, Palestina, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Sydafrika och Uruguay. I flertalet av dessa länder har lagstiftningen allenast haft till syfte att giva sjukkasserörelsen en särskild rättsställning eller att lämna den understöd av allmänna medel, medan i en del länder såsom Storbritannien, Norra Irland, Irländska fristaten och vissa kantoner i Schweiz frivillig och obligatorisk sjukförsäkring förekomma sida vid sida och ömsesidigt komplettera varandra. I publikationen lämnas icke någon redogörelse för sjukförsäkringen i Förenta staterna. Medan i de flesta länder finnes särskild lagstiftning, som stadgar vissa rättigheter och förpliktelser för de frivilliga sjukkassorna och underställer dem särskild kontroll, äro i en del länder den allmänna lagens stadganden normgivande för sjukkasseverksamheten, nämligen i Australien, Indien, Nederländerna, Spanien och Uruguay.

[1] Soc. Medd. årg. 1928, sid. 202.

Sjukkassorna ha fördelats på två grupper: öppna och slutna kassor. De öppna kassorna lämna tillträde åt alla personer, som uppfylla vissa i lag eller kassornas stadgar fastställda villkor med avseende på ålder, hälsotillstånd och inkomstförhållanden. Den vanligaste typen för dessa kassor är lokalkassan, som har sin verksamhet begränsad till visst distrikt, landskommun, stad eller kanton. De slutna kassorna rekrytera sina medlemmar bland personer, som arbeta i samma företag eller äro sysselsatta i samma yrke eller tillhöra samma politiska parti, samma religionsbekännelse o. s. v.

Kassor, som äro begränsade till visst företag eller visst yrke, påträffas i alla länder. De till visst politiskt parti begränsade kassorna ha nått en ganska betydande utveckling i Belgien och Holland, där de rent av kunna sägas bilda en del av parti- eller den fackliga organisationen. Sjukkassor av viss religiös färg förekomma överallt sparsamt utom i de två sistnämnda länderna. I alla anglosachsiska länder påträffar man kassor, vilka av sina medlemmar fordra att de i sitt leverne underkasta sig vissa regler, exempelvis absolut avhållsamhet från rusdrycker. Slutligen finner man i länder med stark immigration kassor, som äro baserade på tillhörighet till viss nationalitet, såsom exempelvis de italienska eller tyska emigrantkassorna i Sydamerika. Den öppna och den slutna typen av sjukkassor förekommer i växlande omfattning i olika länder. I vissa kontinentala länder, såsom Belgien och Finland, dominerar avgjort den slutna sjukkassetypen. I andra länder, exempelvis Danmark, Frankrike, Schweiz och Sverige, förete de öppna kassorna en betydligt starkare utveckling, och de slutna kassorna räkna endast ett ringa antal medlemmar. Överallt där sjukkasseverksamheten är stadd i framryckning, exempelvis i Sverige, finner man, att de öppna kassorna, och speciellt sådana, som vila på territoriell grundval, förete en snabbare tillväxt än andra typer. Även i utomeuropeiska länder, såsom i Australien och Nya Zeeland, går utvecklingen i riktning mot upprättandet av kassor på territoriell grundval.

Den frivilliga sjukkasseverksamheten befinner sig i en fortgående om också långsam utveckling och allt tydligare framträder en tendens till uppmjukning av villkoren för tillträde, förbättring av administrationen och utvidgning av aktionssfären. Med hjälp av statsunderstöd och under ledning av tillsynsmyndigheterna ha, säges det, kassorna börjat beträda koncentrationens långa och mödosamma väg. Danmark utmärker sig bland andra länder för talrik anslutning, i det att icke mindre än 57·4 % av befolkningen äro sjukförsäkrade, och även i Schweiz är medlemsantalet relativt mycket högt. I Belgien äro omkring 14 % av befolkningen, i Storbritannien 13·5 % och i Sverige omkring 12 % anslutna till den frivilliga sjukkasseverksamheten.[1] Andra länder förete en medlemssiffra understigande 10 %, och i många länder når den icke upp till 5 % av befolkningen. Med undantag för de två förstnämnda länderna har sålunda den frivilliga sjukförsäkringen icke kommit att omfatta mer än en mindre del av befolkningen, och speciellt är det de minst bemedlade (och mest behövande), som underlåtit att ansluta sig. Försäkringens effektivitet synes, heter det, möta hinder uti den begränsade anslutningen, osäkerheten i medlemsförhållandena, otillräckliga inkomster och splittring i verksamheten.

För svenska sjukkasseförhållanden lämnas en utförlig redogörelse, omfattande i engelsk text 56 sidor.

Publikationen föreligger på engelska och franska språken.

Den tyska sjukförsäkringens förmåner ur socialhygienisk synpunkt.

Benefits of the German Sickness Insurance System from the point of view of Social Hygiene. Av med. dr. Franz Boldmann och med. dr. Alfred Grothjahn. (Studies and Reports, Series M, nr 8.) 1928. XII + 188 sid. Pris kr. 3: 75.

I enlighet med förslag av den tjeckoslovakiska regeringen uppdrog nationernas förbunds sjätte församling (1925) åt hälsovårdssektionen att i samförstånd med internationella arbetsbyrån företaga en undersökning av grundvalarna för samarbetet mellan hälsovårdsmyn-

[1] De i publikationen meddelade uppgifterna om medlemsantal hänföra sig till senast år 1925.

digheter och socialförsäkringsanstalter för sjukdomars förekommande. Åt en kommitté till lika antal sammansatt av sjukförsäkringsexperter, utsedda av internationella arbetsbyråns styrelse, och hälsovårdsexperter, utsedda av folkförbundets hälsovårdskommitté, uppdrogs att företaga en undersökning av de nu rådande förhållandena och utreda möjligheterna för en rationell planläggning av den allmänna hälsovården, innefattande samverkan mellan vederbörande myndigheter och anstalter. Betydelsen ur internationell synpunkt av en förebyggande hälsovård underströks också vid det tionde sammanträdet av internationella arbetskonferensen (1927) under överläggningarna om de då antagna två konventionsförslagen om sjukförsäkring och rekommendationen angående de allmänna grunderna för sjukförsäkringen.

Frågan om sjukdomars förebyggande har rönt mera uppmärksamhet i Tyskland än i flertalet andra länder. Vad som på detta område åtgjorts i Tyskland och som i publikationen beskrives av två framstående specialister erbjuder därför ett speciellt intresse. I publikationen lämnas en redogörelse för den tyska sjukförsäkringens förmåner och framhålles deras betydelse ur allmän hälsovårdssynpunkt, varjämte närmare beskrives vad som åtgjorts för nedbringande av smittorisk, förebyggande av invaliditet och vidmakthållandet av de försäkrades och deras familjers hälsa. Till sist framlägges ett program för statlig hälsovård och lämnas en utredning av förhållandet mellan försäkringsanstalter och hälsovårdsmyndigheter.

Publikationen har utgivits på engelska och tyska språken. (Tyska editionen utgången.)

Jordbruksarbetarnas representation och organisation.

The Representation and Organisation of Agricultural Workers. (Studies and Reports, Series K, nr 8.) 1928. 210 sid. Pris kr. 2: 75.

Vid sjunde sammanträdet med internationella arbetskonferensen (1925) antogs på förslag av det japanska arbetarombudet Suzuki en resolution, genom vilken uppdrogs åt internationella arbetsbyrån att verkställa en undersökning rörande olika kategorier av jordbruksarbetare samt grunderna för deras organisation och representation såväl i nationella institutioner som i internationella arbetsorganisationen. En preliminär redogörelse i ämnet framlades redan för arbetskonferensens åttonde sammanträde (1926) och ligger till grund för den framställning, som lämnas i förevarande publikation.

I huvudsak begränsar sig redogörelsen till en sammanställning av faktiska uppgifter. I vissa delar är framställningen resonerande, utan att dock några bestämda uttalanden gjorts i den fråga, som närmast åsyftades i nyssnämnda resolution, nämligen sättet för jordbruksarbetarnas representation vid arbetskonferensen. Det förutsättes emellertid, att frågan om jordbruksarbetarnas internationella organisation och representation står i nära samband med deras nationella organisationsförhållanden. Framställningen består av följande tre delar:

1) En undersökning rörande jordbruksarbetarnas representation i internationella arbetsorganisationen, av vilken bl. a. framgår, att från början vikt lades på en i viss mån speciell representation för jordbruksintressena inom organisationen, varjämte uppmärksamheten ledes på de nya anordningar, som träffats för att ge ett förstärkt inflytande åt rådgivande jordbrukskommissionen.

2) En undersökning av definitionen på »jordbruksarbetare» med ledning av texterna till antagna konventionsförslag och rekommendationer ävensom nationella lagbestämmelser och praxis.

3) En undersökning rörande olika kategorier av jordbruksarbetare och deras organisationsförhållanden i ett antal länder, vilken undersökning är den första på internationell basis företagna.

En översiktlig framställning lämnas jämväl av förhållandena på området i Sverige, för vilken bl. a. använts den år 1921 genom Sveriges delegation för det internationella socialpolitiska samarbetet utarbetade broschyren på engelska språket, betitlad »The Swedish Agricultural Labourer».

Publikationen föreligger på engelska och franska språken.

Metoder för utarbetandet av bostadsstatistik.

Methods of Compiling Housing Statistics. (Studies and Reports, Series N, nr 13.) 1928. VIII + 119 sid. Pris kr. 1: 50.

Frågan om likformighet i grunderna för utarbetande av bostadsstatistik fördes på tal redan före kriget. De tyska och schweiziska kommunalstatistiska föreningarna liksom olika vetenskapliga föreningar hade sedan lång tid tillbaka sysselsatt sig härmed, övervägande dock ur nationella synpunkter. Den fjortonde kongressen för hygien och demokrati, som hölls i Berlin 1907, var en av de första som upptog denna fråga till behandling ur internationell synpunkt. Vid internationella statistiska institutets sammanträde i Wien år 1913 framlades en rapport i ämnet, men något beslut fattades icke härom.

Efter kriget uppfördes frågan på dagordningen för den internationella bostadskongress, som skulle hållas i Rom år 1922 men som inhiberades. Några år därefter övertogs frågan av internationella stadsförbundet, som anhöll om medverkan från internationella arbetsbyrån för utarbetande av en redogörelse för den kommunala bostadsstatistikens standardisering. Arbetsbyrån, som nedlagt ett betydande arbete på frågan om likformighet på det statistiska området över huvud och ägnat en fortlöpande uppmärksamhet åt arbetarnas bostadsförhållanden, samtyckte till denna begäran. Vid internationella stadsförbundets sammanträde i Paris i september 1925 framlade byrån en preliminär redogörelse i ämnet, vilken legat till grund för förevarande publikation.

För att erhålla upplysningar om den statistik, som förefinnes på området, vände sig byrån till vederbörande myndigheter i ett antal större europeiska städer, av vilka flertalet inkommit med mycket fullständiga redogörelser. Särskilt framhålles, att byrån står i förbindelse till kommunalmyndigheterna i följande städer: Amsterdam, Basel, Berlin, Bryssel, Budapest, Florens, Frankfurt, Haag, Hamburg, London, Lyon, Manchester, München, Oslo, Prag, Stockholm, Warschau och Zürich. Emellertid har byrån icke ansett sig böra begränsa sina undersökningar till kommunalstatistiken, såsom ursprungligen föreslogs av stadsförbundet. Hänsyn måste ock tagas till den av statliga myndigheter utarbetade bostadsstatistiken, så mycket hellre som kommunalstatistiken i viss mån bygger på denna. Under uttrycket »bostadsstatistik» innefattar därför byrån all statistik, som har att göra med bostäder och som är ägnad att belysa bostadspolitiken.

Redogörelsen omfattar sju olika kapitel behandlande följande frågor: allmänna problem och undersökningsmetoder; statistik rörande bostäder (definition å »bostad», klassifikation av bostäder); statistik över boningshus och fastigheter med bostäder; statistik över bostadsförhållanden; hyresstatistik; statistik rörande bostadsmarknaden; statistik rörande förändringar i den totala tillgången på bostäder. Ett särskilt kapitel ägnas åt en sammanfattning av undersökningens resultat och såsom bilaga meddelas en förteckning över använd officiell statistisk litteratur.

Redogörelsen föreligger på engelska och franska språken.

Föreningsfrihet.

Freedom of Association. Vol. I—III. (Studies and Reports, Series A, nr 28—30.) 1927—1928. Vol. I: XV + 141 sid. Pris kr. 2. Vol. II: XII + 413 sid. Pris kr. 4: 75. Vol. III: XVI + 435 sid. Pris kr. 4: 75.

För tionde sammanträdet av internationella arbetskonferensen framlade arbetsbyrån en redogörelse för föreningsfriheten, i vilken lämnades en jämförande framställning av de lagbestämmelser, som i olika länder reglera tillämpningen av föreningsfrihetens grundsats. Ehuru det beslöts avföra frågan om föreningsfrihet från konferensens dagordning och en internationell konvention i ämnet under nuvarande förhållanden icke kan tänkas komma till stånd, har arbetsbyrån likväl ansett det vara av intresse att fullfölja sina undersökningar på området. Åtskillig oklarhet synes alltjämt råda om föreningsrättens begrepp, och en under-

sökning av lagstiftning och praxis i de olika länderna kan vara ägnad att bereda marken för en framtida internationell reglering.

Framställningen i förevarande publikationer begränsar sig icke till föreningsrätten i trängre bemärkelse utan omfattar all lagstiftning hänförande sig till fackliga sammanslutningar. Till grund för framställningen i den allmänna delen (vol. I) ligger samma material, som redan publicerats i den nyss omnämnda, för arbetskonferensens tionde sammanträde framlagda redogörelsen. Efter en inledning, i vilken lämnas en historisk återblick och redogöres för problemets grunddrag, följer en jämförande analys fördelad på tre avdelningar. I den första avdelningen behandlas individens rätt till sammanslutning för fackliga ändamål, formerna för lagligt erkännande av de fackliga organisationerna, gränserna härför och de rättsliga verkningarna samt rätten att stå utanför en organisation. I andra avdelningen behandlas organisationslagstiftningen, innefattande bestämmelserna om bildandet av fackliga sammanslutningar och deras upplösning samt rätten att bilda sammanslutningar av fackliga organisationer. I tredje avdelningen behandlas de fackliga sammanslutningarnas verksamhet, de rättsliga förutsättningarna för denna, föreningarnas interna verksamhet, kollektivavtal, de fackliga sammanslutningarnas förhållande till arbetsledningen samt deras deltagande i statlig verksamhet.

Enligt planen skall den allmänna delen åtföljas av fyra delar, i vilka monografiskt redogöres för föreningslagstiftningen i olika länder. Framställningen skall omfatta icke endast själva lagbestämmelserna om fackliga sammanslutningar utan också rättsliga avgöranden och administrativ praxis på detta område ävensom övriga förhållanden belysande de fackliga sammanslutningarnas ställning. Så långt möjligt utarbetas framställningen efter ett gemensamt schema: Först redogöres för rörelsens historia och utvecklingen av lagstiftningen rörande fackliga sammanslutningar, därefter följer en framställning av sammanslutningarnas nuvarande rättsliga ställning och slutligen meddelas en undersökning av formerna för verksamheten inom olika områden av det sociala och ekonomiska livet med angivande av gränserna för verksamheten. Dessutom lämnas en sammanfattning av undersökningens resultat och en bibliografi.

Av de monografiska redogörelserna ha hittills två volymer publicerats. Den ena av dessa redogör för förhållandena i Storbritannien, Irländska fristaten, Frankrike, Belgien, Luxemburg, Nederländerna och Schweiz. Den andra upptager till behandling förhållandena i Tyskland, det gamla Österrike-Ungern ävensom det nuvarande Österrike och Ungern, Tjeckoslovakien, Polen, Baltiska staterna, Danmark, Norge, Sverige och Finland. Framställningen om Sverige omfattar ett 30-tal sidor och är uppställd efter det nyss angivna schemat.

Publikationerna utgivas på engelska, franska och tyska språken.

Förteckning över hälsovårdsinstitutioner.

Bibliography of Industrial Hygiene. Utgives kvartalsvis. Pris per årgång kr. 4: 50.

Den av internationella arbetsbyrån kvartalsvis utgivna bibliografien över nyutkommen litteratur rörande industriell hygien har från och med år 1928 utökats med en ny avdelning, i vilken meddelas en förteckning över olika länders myndigheter, undervisningsanstalter, föreningar och publikationer sysslande med industriell hygien och läkarvetenskap.

Vid olika tillfällen har arbetsbyråns avdelning för industriell hygien såsom svar å ingångna förfrågningar lämnat uppgift om anstalter av olika slag och föreningar ävensom publikationer på den industriella hygienens område. En systematisk sammanställning av dessa upplysningar har ansetts vara av tillräckligt allmänt intresse för att utgivas i publikationsform. Tillsvidare är det icke möjligt att meddela uppgifter härom från samtliga länder, utan göres början med de länder, från vilka fullständiga uppgifter redan föreligga. Det för det gångna första halvåret utgivna dubbelhäftet av förevarande bibliografi innehåller uppgifter hänförande sig till Italien, och meningen är att i fortsättningen meddela dylika för Belgien, Frankrike, Storbritannien och Tyskland.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Regeringsrättens utslag i fråga om lagligheten av beslut om kommunala driftsnämnder. Vid sammanträde den 3 februari 1927 beslöto stadsfullmäktige i Göteborg, att driftsnämnder finge inrättas vid stadens kommunala verk, samt godkände upprättat förslag till reglemente för driftsnämnder vid Göteborgs kommunala verk.[1]

Över detta beslut anförde E. Mellgren m. fl. hos länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län besvär med yrkande om beslutets upphävande, enär detsamma stode i strid med bestämmelserna i förordningen om kommunstyrelse i stad och innebure ett överskridande av stadsfullmäktiges befogenhet samt dessutom vilade på orättvis grund. Enligt § 6 i nämnda förordning tillkomme verkställighet och förvaltning, under magistratens inseende, drätselkammaren och de särskilda styrelser eller personer, som för sådant ändamål kunde av allmänna rådstugan eller stadsfullmäktige utses. Den gräns mellan å ena sidan beslutande och å andra sidan verkställande myndigheters ansvarighetsområden och befogenheter, som nämnda bestämmelse ävensom § 49 i samma förordning avsåge att uppdraga, hade emellertid i förevarande fall icke blivit iakttagen. Beslutet innebure nämligen ingripande från stadsfullmäktiges sida i den rena förvaltningsverksamheten. I mycket stor utsträckning hade reglementet fått karaktären av en instruktion för verkcheferna. Dessa hade ålagts att själva ingå såsom ledamöter i nämnderna, att utse högst 3 ledamöter i dessa jämte erforderligt antal suppleanter, att tjänstgöra såsom ordförande, att utfärda kallelse till sammanträden, att lämna nämnderna upplysningar om förhållandena vid verket o. s. v. Att stadsfullmäktige på detta sätt med förbigående av styrelserna och i vissa fall mot deras uttryckliga önskan ålagt vissa deras tjänstemän nya arbetsuppgifter, vilka måste avsevärt inkräkta på dessa tjänstemäns rörelsefrihet, kunde omöjligen bringas i samklang med lag eller hittills tillämpad praxis. Driftsnämnderna komme även att medföra intrång i den verkställande myndighetens befogenhet. Visserligen hade i det beredningsbetänkande, som legat till grund för beslutet, och i den överläggning, som föregått beslutets fattande, uppgivits, att driftsnämnderna icke skulle bliva beslutande myndigheter utan allenast rådgivande organ, men i reglementet för driftsnämnderna hade denna begränsning i deras befogenhet icke erhållit något klart uttryck. Deras uppgifter hade i stället, och förmodligen avsiktligt, formulerats i så obestämda ordalag, att möjligheten för ett aktivt ingripande på styrelsernas verksamhetsområde låge öppen; och i den mån nämnderna lyckades förverkliga sitt ändamål, kunde ett dylikt ingripande över huvud icke undgås. Vidare hade enligt §§ 2 och 5 av reglementet allenast fackligt organiserade arbetare tillerkänts medbestämmanderätt vid beslut om driftsnämnders tillsättande och vid val av ledamöter och suppleanter i dessa nämnder. Reglementet uteslöte således oorganiserade arbetare från varje delaktighet i de förmåner, som detsamma avsåge att tillförsäkra i kommunens tjänst anställda arbetare. Därest klagandenas tolkning av § 6 i ovannämnda förordning icke av länsstyrelsen godtoges, hemställde klagandena därför, att beslutet måtte jämlikt §§ 76 och 77 i samma förordning upphävas såsom kränkande enskild rätt och vilande på orättvis grund. Under alla förhållanden vore beslutet enligt klagandenas förmenande olagligt, i den mån detsamma avsåges att gälla för Göteborgs hamnstyrelse. I § 12 av det av K. Maj:t för nämnda styrelse fastställda reglementet hade förordnats, att ärenden rörande arbetsförhållanden för hos styrelsen anställda arbetare skulle handläggas av Göteborgs stads avlöningsnämnd. Det nu för driftsnämnderna antagna reglementet förutsatte sådana ärendens handläggning jämväl av dessa nämnder. Det syntes klagandena icke tillkomma stadsfullmäktige att ensamma och i strid mot bestämmelserna i av K. Maj:t fastställt reglemente förordna om partiell överflyttning av ansvaret för vissa ärendens handläggning från en myndighet till en annan.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1927, sid. 227.

Stadsfullmäktige anförde i av länsstyrelsen infordrad förklaring huvudsakligen: Klagandenas förmenande, att beslutet obehörigen inkräktade på de olika styrelsernas verkställighets- och förvaltningsbefogenheter, vilade på missuppfattning av den verkliga innebörden av beslutet. Vid en objektiv granskning av reglementet syntes det med full tydlighet framgå, att nämnderna icke i något enda avseende tillerkänts någon befogenhet, varigenom intrång skulle komma att göras i den verkställighet och förvaltning, som enligt kommunalförordningen tillkomme styrelserna. Genom tillkomsten av driftsnämnderna underginge styrelsernas befogenhet beträffande verkställighet och förvaltning icke några som helst förändringar. Driftsnämnderna vore nämligen icke beslutande utan allenast rådgivande och undersökande organ, i följd varav styrelserna ägde full frihet att följa eller icke följa de råd, som driftsnämnderna kunde komma att giva. Visserligen vore detta icke uttryckligen fastslaget i reglementet, men å andra sidan funnes icke heller något i reglementet, som kunde åberopas till stöd för riktigheten av klagandenas påstående, att möjligheten för ett aktivt ingripande på styrelsernas verksamhetsområde låge öppen. I motiveringen till beredningsbetänkandet hade till yttermera visso i detta avseende anförts, att beredningen ville eftertryckligt betona, hurusom meningen med inrättandet av driftsnämnder ingalunda vore, att desamma skulle erhålla någon beslutande befogenhet, som ingrepe på verkchefernas eller verkstyrelsernas slutliga bestämmanderätt, utan nämndernas uppgift vore i stället praktiskt sett rådgivande och undersökande. Beträffande frågan, huruvida stadsfullmäktige ägde besluta, att sådana rådgivande och undersökande organ finge inrättas, som driftsnämnderna sålunda vore avsedda att vara, hänvisade fullmäktige till en artikel i Statsvetenskaplig tidskrift år 1911, sid. 246, vari huvudsakligen gjordes gällande, att § 6 borde uppfattas på ungefär följande sätt: I stadsfullmäktiges ställning som den beslutande myndigheten låge en bestämd överordning över drätselkammaren och övriga verkställande myndigheter. Dess beslut hade med de begränsningar, som följde av kommunens egenskap att utgöra en del av statsorganismen, karaktär av formell lag och hade därmed också företräde framför drätselkammarens beslut. Likaså vore drätselkammaren förhindrad att självständigt besluta på ett område, som redan förut varit föremål för stadsfullmäktiges beslut. Stadsfullmäktiges beslutanderätt vore däremot icke begränsad av några andra kommunala myndigheters kompetens, och deras beslut hade lagens bindande karaktär i förhållande till drätselkammarens förvaltning. Å andra sidan vore drätselkammaren icke uteslutande organ för verkställighet av stadsfullmäktiges beslut, utan hade fastmer att med ledning av fullmäktiges beslut handha kommunalförvaltningen. Drätselkammaren vore kommunens handlande organ: inom de gränser och efter de riktlinjer, som stadsfullmäktiges beslut utstakade, skulle den icke endast leda och övervaka den löpande förvaltningen, utan även såsom stadens styrelse och regering utgöra dess aktiva och initiativtagande myndighet. Enligt stadsfullmäktiges mening hade också rättspraxis intagit en ståndpunkt, som stode i full överensstämmelse med nyss återgivna tolkning, och åberopade stadsfullmäktige till stöd för denna mening åtskilliga rättsfall. Med stöd av vad sålunda anförts ansåge stadsfullmäktige sig äga laglig rättighet att fatta ett sådant beslut som det föreliggande. Vad vidare anginge klagandenas anmärkning, att beslutet kränkte enskild rätt och vilade på orättvis grund, hade redan i beredningens förslag framhållits som önskvärt, att alla anställda, försåvitt de icke stode i överordnad ställning, kunde deltaga i beslut om driftsnämnders tillsättande och vid val av ledamöter och suppleanter i dessa nämnder. Härtill hade beredningen emellertid anmärkt, att icke något hinder därför förelåge, därest vederbörande organiserade sig i riksorganisation, på sätt i 2 § 1 mom. vore bestämt. Härtill komme, att ett av huvudsyftena med inrättandet av driftsnämnder vore att söka åstadkomma en avspänning i förhållandet mellan arbetsledning och arbetare, vilket syfte rimligen icke läte sig ernås, försåvitt man icke räknade med och erkände redan befintliga organisationer. Stadsfullmäktige måste vid lösandet av en fråga sådan som den föreliggande anses oförhindrade att bortse från de oorganiserade arbetarna, vilka förhållandevis utgjorde ett mycket ringa antal. Vad slutligen beträffade anmärkningen, att klandrade beslutet strede mot hamnreglementet, så hade klagandena jämväl i denna del förbisett, att driftsnämnderna icke hade någon som helst beslutande befogenhet. Inrättandet av driftsnämnderna påkallade icke någon ändring av eller tillägg till vare sig hamnstyrelsens eller övriga kommunala styrelsers reglementen. Härtill

komme, att stadsfullmäktige otvivelaktigt måste anses äga rätt att meddela direktiv för hamnstyrelsen angående hamnens förvaltning även utan medverkan av K. Maj:t. Stadsfullmäktige yrkade, att besvären måtte av länsstyrelsen ogillas.

Magistraten anförde i infordrat yttrande huvudsakligen, att stadsfullmäktige visserligen genom bestämmelsen därom, att vid vissa styrelser driftsnämnder finge inrättas utan styrelsens medgivande, i betydande mån ingripit i dessa styrelsers förvaltning, men detta förhållande syntes icke i och för sig innebära tillräckligt stöd för underkännande av beslutets laglighet, såvitt detsamma avsåge de styrelser, vilkas reglementen icke skulle av offentlig myndighet fastställas. Beträffande en av de med beslutet avsedda styrelserna, nämligen hamnstyrelsen, vore emellertid dess förvaltning bestämd genom ett av K. Maj:t fastställt reglemente. Vid sådant förhållande måste enligt magistratens mening stadsfullmäktige genom beslutet om inrättande av driftsnämnd vid sistnämnda styrelse anses ha överskridit sin befogenhet. Då vidare allenast de vid ifrågavarande verk anställda arbetare, vilka tillhörde fackförening eller sektion av fackförening, tillerkänts beslutanderätt i fråga om driftsnämndernas tillsättande m. m., ansåge magistraten i följd av denna anordning, till vilken något bärande skäl icke blivit förebragt, överklagade beslutet vila på orättvis grund. På grund härav hemställde magistraten, att stadsfullmäktiges beslut måtte av länsstyrelsen upphävas.

Länsstyrelsen utlät sig genom utslag den 31 augusti 1927 sålunda: Enligt § 6 i förordningen om kommunalstyrelse i stad tillkomme visserligen förvaltningen inom kommunen, under magistratens inseende, drätselkammaren och de särskilda styrelser eller personer, som för sådant ändamål kunde av stadsfullmäktige utses, och enligt § 49 i samma förordning stode stadskommunens särskilda styrelser i och för sin förvaltning under magistratens överinseende. Dessa stadganden kunde dock icke anses innebära hinder för stadsfullmäktige att, såsom i förevarande fall skett, meddela allmänna stadganden till efterrättelse i avseende å förvaltningen och kunde därför icke åberopas till stöd för påståendet, att stadsfullmäktige genom överklagade beslutet överskridit sin befogenhet. Den omständigheten, att endast fackligt organiserade arbetare tillerkänts medbestämmanderätt vid beslut om driftsnämnds inrättande och vid val av ledamöter och suppleanter i sådan nämnd, måste visserligen förefalla anmärkningsvärd. Klagandenas enskilda rätt hade dock härigenom icke blivit kränkt, och beslutet syntes icke heller i den mening författningen avsåge kunna anses vila på orättvis grund. Vad slutligen anginge klagandenas förmenande, att beslutet under alla förhållanden vore olagligt, i den mån detsamma avsåges att gälla för Göteborgs hamnstyrelse, så vore att märka, att i det av K. Maj:t för hamnstyrelsen fastställda reglementet förordnats, att ärenden rörande bl. a. arbetsförhållanden för de hos styrelsen anställda arbetarna och med dem likställd personal, vars löneförmåner icke bestämdes av stadsfullmäktige, skulle, i den ordning stadsfullmäktige bestämde, handläggas och avgöras av Göteborgs stads avlöningsnämnd. Då nu driftsnämnd icke enligt det godkända reglementet tillagts avgöranderätt, kunde stadsfullmäktiges beslut så mycket mindre anses strida mot det av K. Maj:t för hamnstyrelsen fastställda reglementet, som stadsfullmäktige däri tillerkänts rätt att bestämma om ordningen för ärendets handläggning. Länsstyrelsen funne således besvären icke lagligen kunna bifallas.

De klagande fullföljde i underdånigt besvär sin förut förda talan. Stadsfullmäktige hemställde i infordrad förklaring om besvärens ogillande.

Målet föredrogs den 6 september 1928 i regeringsrätten; och enär med hänsyn till vidden av de befogenheter, som enligt det av stadsfullmäktige antagna reglementet inrymts åt driftsnämnd, stadsfullmäktiges klandrade beslut måste anses stridande mot bestämmelserna i § 6 av förordningen om kommunalstyrelse i stad, och stadsfullmäktige således genom beslutet överskridit sin befogenhet, prövade regeringsrättens flesta ledamöter (regeringsråden Ernberg, Thulin, Palmgren och Rydin) lagligt att med ändring av länsstyrelsens utslag upphäva stadsfullmäktiges beslut. En ledamot (regeringsrådet Planting-Gyllenbåga) fann ej skäl att göra ändring i länsstyrelsens utslag.

Internationell ekonomisk-statistisk konferens. Under dagarna den 26 november—14 december 1928 hölls i Genève en internationell ekonomisk-statistisk konferens under folkför-

bundets auspicier. Konferensen antog en konvention och en del rekommendationer på grundval av vissa beslut, som på sin tid fattats av ekonomiska världskonferensen 1927.

Konferensen erbjuder en parallell till de socialstatistiska konferenser, som vid olika tillfällen sammankallats av internationella arbetsbyrån, och de fattade besluten äga intresse även ur social synpunkt, varför här nedan meddelas ett sammandrag av förhandlingarnas resultat.

Huvudändamålet med konferensen var att få till stånd uppgifter på likformig basis, visande den ekonomiska ställningen i världen och i de särskilda länderna. Detta syfte ansåg konferensen bäst kunna uppnås »under form av en internationell konvention, genom vilken sammanställning och publicering av olika slags officiell ekonomisk statistik samt allmänt användande av likformiga metoder vid utarbetandet av vissa statistiska uppgifter tryggas».

I den antagna konventionen förbinda sig de kontraherande länderna att sammanställa och publicera olika slags ekonomisk-statistiska uppgifter. I det följande lämnas en översikt gruppvis av de viktigare uppgifter, som enligt konventionen skola anskaffas:

Utrikeshandel: uppgifter års- och månadsvis om importens och exportens kvantitet och värde.

Yrken: uppgifter om befolkningens fördelning efter yrken, sammanställda och publicerade minst en gång vart tionde år.

Jordbruk, boskapsskötsel och fiske: allmän jordbruksräkning om möjligt en gång vart tionde år; årliga uppgifter rörande den odlade jordens fördelning på viktigare växtslag samt skördemängden av sådana; periodiska uppgifter om antalet kreatur av olika slag; periodiska uppgifter om skogstillgången i länder, där produktionen av timmer spelar större roll; årliga uppgifter om storleken av fångsten av viktigare havsfisk samt såvitt möjligt av insjöfisk i länder, där fisket spelar större roll; fiskebåtarnas nationalitet samt antal och olika slag av inhemska fiskebåtar ävensom antalet å dessa anställda personer.

Gruvdrift och malmförädling: uppgifter (åtminstone en gång årligen) om tillverkade kvantiteter av viktigare mineral och metaller, vilkas produktion inom vederbörande land är av nationell betydelse.

Industri: statistisk översikt, som bör utarbetas med regelbundna mellanrum och om möjligt minst en gång vart tionde år, av industriella och om möjligt kommersiella företag. Översikten bör visa antalet anställda personer av olika kön och så långt möjligt deras yrkesspecialitet med särskiljande av vuxna och unga personer samt beträffande industriella företag primärmotorernas nominella kapacitet med särskiljande om möjligt av 1) ångmaskiner, 2) förbrännings- och explosionsmotorer och 3) hydrauliska maskiner samt elektriska motorers nominella kapacitet.

Uppgifter om den industriella produktionens storlek samt serier om möjligt kvartalsvis eller hellre månadsvis visande förändringar i arbetstillgången inom de mest representativa produktionsgrenarna.

Prisindextal: indextal för grosshandelspriser, att publiceras månadsvis, och indextal för levnadskostnaderna, att publiceras åtminstone kvartalsvis.

I bilagor till konventionen angivas de principer, som skola komma till användning vid utarbetandet av vissa slag av den statistik, som avses i konventionen.

Konventionen stadgar också, att en kommitté av experter skall utses med uppgift bl. a. att framställa förslag rörande förbättring och utvidgning av de åtgärder, som föreskrivas i konventionen.

Konventionen ansågs av konferensen representera ett minimum av vad som kräves.

I de antagna rekommendationerna fästes expertkommitténs uppmärksamhet på förhandlingarna vid de internationella socialstatistiska konferenser, som sammankallas av internationella arbetsbyrån och inom internationella statistiska institutet, särskilt vad beträffar klassifikation av industrier och yrken samt metoderna för sammanställning av indextal för priser och levnadskostnader.

(Meddelande från socialrådet i Genève.)

— Arbetslön —

Internationell konferens rörande statistik över arbetslöner och arbetstid. På initiativ och inbjudan av en enskild sammanslutning i Förenta staterna, Social Science Research Council, hölls i Genève den 12—16 januari 1929 en konferens under ordförandeskap av den amerikanske industriidkaren H. S. Dennison. I konferensen deltogo utom representanter för Amerika en del specialister på lönestatistikens område, tillhörande offentliga myndigheter eller enskilda organisationer inom Frankrike, Italien, Storbritannien och Tyskland. Även representanter för internationella arbetsbyrån deltogo i förhandlingarna.

Syftet med konferensen var att överlägga om medlen att utveckla den statistik över arbetslöner, som finnes i olika länder, och särskilt den som utarbetas av internationella arbetsbyrån, så att dess jämförbarhet ökas vare sig det gäller jämförelse mellan olika tidpunkter eller mellan olika orter. Detta skulle bl. a. ske genom att utsträcka statistiken till ett större antal yrken ävensom till fyra à fem städer i varje land. Kanske än betydelsefullare för den internationella reallönestatistikens förbättring är dock, att man ämnar få till stånd en lönestatistik i de olika länderna, som bättre ägnar sig för jämförelser. Det ofta påtalade förhållandet, att vid internationella jämförelser icke tillräcklig uppmärksamhet ägnas åt skillnaden mellan de nominella lönesatserna och den verkliga lönen, skulle därigenom kunna ändras. Att man också ämnar ägna större omsorg åt dessa internationella sammanställningar framgår därav, att man ifrågasätter, att uppgifterna sammanställas och publiceras endast en eller två gånger om året. Även vad gäller reallöneberäkningarna på basis av budgetsstatistiken har fråga varit om förbättringar. De synpunkter, som vid konferensen gjort sig gällande, sammanfattades i ett antal resolutioner rörande upprättandet av olika slags indextal för arbetslöner i och för jämförelser mellan levnadskostnadernas storlek inom arbetarklassen vid olika tidpunkter eller i olika länder och distrikt.[1]

Konferensen tillsatte en permanent redaktionskommitté med uppdrag att upprätthålla förbindelser med de vid konferensen representerande länderna samt att utgiva en redogörelse för förhandlingarna.

Löneutvecklingen i den amerikanska industrien. Det förmånliga konjunkturläge, som under de senaste åren utmärkt Förenta staternas näringsliv, har, såsom i olika sammanhang ofta framhållits, bl. a. tagit sig uttryck i en långsam men säker höjning av lönenivån för industriens arbetare. Beträffande de arbetargrupper — huvudsakligen yrkesutbildade tidlönsarbetare — som ingå i den av unionens arbetsbyrå utarbetade statistiken över av fackföreningarna godkända lönesatser, belyses denna utveckling av följande tablå:

Indextal	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Timlön	100	199·0	205·8	193·1	210·6	228·1	237·9	250·3	259·5	260·6
Veckolön	100	188·5	193·3	183·0	198·6	214·3	222·3	233·4	240·8	240·6
Veckoarbetstid . . .	100	93·8	93·9	94·4	94·3	93·9	93·0	92·8	92·4	91·9

Den genomsnittliga timlönen för de i denna statistik inbegripna arbetarna uppgick år 1928 till 1·16 dollars.

Såsom närmare framhållits i en uti Sociala Meddelanden tidigare publicerad redogörelse för lönestatistiken i bl. a. Förenta staterna (årg. 1927, sid. 394), finnes emellertid vid sidan av den officiella statistiken en av arbetsgivarorganisationernas statistiska institut — National Industrial Conference Board — sammanställd lönestatistik, vilken för ett bedömande av det allmänna löneläget har vissa företräden bl. a. på grund därav, att större vikt här lägges vid storindustriens okvalificerade arbetskraft, vilken i lönehänseende står på en helt annan och lägre nivå än de i den officiella statistiken dominerande yrkesarbetarna. De senaste tillgängliga siffrorna i denna statistik avse oktober 1928.

[1] De viktigaste av dessa resolutioner torde framdeles komma att i översättning återgivas i denna tidskrift.

Efterföljande tablå utvisar löneläget vid sistnämnda tidpunkt, jämfört med dels juli 1914 och dels första kvartalet 1926, vid den nuvarande uppgångsperiodens början.[1]

	Genomsn. timlön (cents)			Genomsn. veckolön (doll.)			Indextal (juli 1914 = 100)					
	juli 1914	1 kv. 1926	okt. 1928	juli 1914	1 kv. 1926	okt. 1928	Timlöner 1926	Timlöner 1928	Veckolöner 1926	Veckolöner 1928	Realinkomst 1926	Realinkomst 1928
Manlig. yrkesarb.	28·0	64·2	66·7	14·16	31·55	32·26	229	238	223	228	132	140
» grovarb.	20·3	47·5	49·2	10·71	24·21	24·72	234	242	226	231	133	142
Kvinnl. arbetare	15·4	39·5	39·8	7·84	17·35	17·34	256	258	221	221	130	136
Samtliga »	**24·5**	**55·7**	**57·6**	**12·54**	**27·27**	**27·76**	**227**	**235**	**217**	**221**	**128**	**136**

Vid beräknande av realinkomsten har som beräkningsgrund använts en av N. I. C. B. sammanställd levnadskostnadsindex, vilken för första kvartalet 1926 betecknades med siffran 169·4, men i oktober 1928 nedgått till 162·9. I allmänhet synes under det senast gångna året lönenivån ha följt levnadskostnadssiffran, så att realinkomsten hållit sig ungefär konstant vid indextalet 134—135. Oktobersiffran 136 ligger något över medelnivån och har endast en gång överträffats, under mars månad, då en höjning av veckolönen sammanföll med en sänkning av levnadskostnaderna, så att realinkomsten sprang upp till 137, den högsta indexsiffra, som noterats efter krigsåren.

Såsom av den ovanstående tablån framgår, ha de i det föregående berörda medeltalen, som utgöra ett genomsnitt för samtliga arbetargrupper, uppenbarligen influerats därav, att den okvalificerade och lägre avlönade arbetskraften under senare år utgjort en relativt större del av arbetsstyrkan än tidigare. Tar man yrkes- och grovarbetare samt manliga och kvinnliga arbetare var för sig, bliva, såsom av tablån även synes, indextalen för de särskilda arbetarkategorierna i allmänhet högre än medeltalet för hela industrien.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1928. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av december till 18 675 mot 16 441 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	575	197	Närings- o. njutningsmedelsind.	247	59
Skogshushållning	470	254	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	144	74
Gruvdrift och malmförädling	1 278	883	Trämasse- och pappersindustri	145	65
Jord-, sten- och glasindustri	628	287	Grafisk industri	70	23
Metall- och maskinindustri	1 199	379	Industri och hantverk, ej spec.	467	156
Trävaruindustri	2 008	786	Sjöfart och fiske	174	18
Byggnadsverksamhet	1 855	381	Handel och samfärdsel m. m.	1 216	348
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	129	46	Husligt arbete	3	—
Textilindustri	153	56	Arbete, ej hänf. till annan grupp	7 764	2 360
Beklädnadsindustri	150	23	**Summa**	**18 675**	**6 395**

Vid arbetslöshetskommissionens nödhjälpsarbeten sysselsattes vid månadens utgång 2 915 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 56, mot 50 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 558 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 780 arbetare. Härförutom uppburo 1 350 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 190 personer kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under december till 398 154 kronor samt under hela året till sammanlagt c:a 5·9 miljoner kronor.

[1] För åren mellan 1914 och 1926 ha motsvarande siffror tidigare återgivits i Soc. Medd. (årg. 1926, sid. 731).

— Socialförsäkring —

Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1927. Ur riksförsäkringsanstaltens nyligen utkomna årsberättelse för 1927 inhämtas bl. a. följande angående verksamheten enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag (samt 1901 års olycksfallsersättningslag).

Antalet under år 1927 till riksförsäkringsanstalten inkomna olycksfallsanmälningar utgjorde 77 790 (mot 70 116 år 1926), varav 39 131 (34 921) försäkrade i anstalten — häri inräknade 5 019 (4 777) statsarbetare — och 38 659 (35 195) i ömsesidigt bolag. Livräntor ha under året av anstalten beviljats 1 493 (1 491) invalider och 361 (385) efterlevande till genom olycksfall omkomna.

Antalet arbetsgivare och årsarbetare, som omfattas av den sociala olycksfallsförsäkringen, framgår av efterföljande tablå. Siffrorna avse 1925, det sista år, för vilket definitiva siffror föreligga.

	Antal arbetsgivare 1925			Antal årsarbetare 1925		
	Riksförsäkringsanst.	Ömsesidiga bolag	Summa	Riksförsäkringsanst.	Ömsesidiga bolag	Summa
Obligatorisk försäkring	**341 232**	**38 664**	**379 896**	**903 056**	**496 962**	**1 400 018**
Större arbetsgivare (minst 5 årsarbetare)	25 353	14 333	39 686	564 977	449 241	1 014 218
Staten	1	—	1	112 447	—	112 447
Arbetsgivare med total självrisk	54	5	59	51 568	3 702	55 270
Arbetsgivare med partiell självrisk	1 797	391	2 188	81 320	79 170	160 490
Övriga	23 501	13 937	37 438	319 642	366 369	686 011
Mindre arbetsgivare	315 879	24 331	340 210	338 079	47 721	385 800
Frivillig försäkring:[1]						
för den s. k. karenstiden	11 537	11 937	23 474	358 981	[2] 378 947	698 839
för olycksfall utom arbetet	560	1 794	2 354	26 844	48 506	75 350
av arbetare, som icke omfattas av den obligatoriska försäkringen	116	269	385	388	929	1 317

Anstaltens inkomster uppgingo till 12·0 (10·1) milj. kr, varav 9·0 (7·2) milj. i nettopremier. Under året utbetalda ersättningar uppgingo till 6·4 (5·8) milj. kr, varav 2·0 (1·7) milj. i sjukpenning, 1·0 (0·9) milj. i läkarvård etc., 3·4 (3·1) milj. i livräntor och 35 000 (33 000) i begravningshjälp. Fonderna utgjorde vid årets slut 59·7 (54·1) milj. kr. I anstaltens försäkringsräkenskaper ingå icke premier för eller ersättningar till arbetare anställda i statens tjänst eller hos arbetsgivare med självrisk, i den mån ersättningarna åvila arbetsgivarna.

Antalet vid 1927 års slut enligt 1918 års förordning olycksfallsförsäkrade fiskare utgjorde 4 722 (4 506).

Antalet inkomna framställningar om ersättning jämlikt 1909 års förordning om ersättning för kroppsskada under militärtjänstgöring uppgick till 784 (905). Ett sammanlagt ersättningsbelopp av 998 000 (993 000) kr har under året utbetalats.

Livförsäkring i samband med egnahemslån har under 1927 meddelats i 169 (180) fall. — Till barn utom äktenskap ha under året inköpts 33 (42) livräntor.

Ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under världskriget, har under året beviljats i 2 (6) fall, bägge på grund av invaliditet.

[1] För de mindre arbetsgivarna saknas i riksförsäkringsanstalten uppgifter om den frivilliga försäkringen.

[2] Därav 39 000 arbetare hos »mindre arbetsgivare».

Pensionsstyrelsens årsberättelse för 1927. Till belysning av den allmänna pensionsförsäkringens utveckling kunna meddelas följande uppgifter ur pensionsstyrelsens nu föreliggande berättelse för år 1927, sammanställda med motsvarande siffror för närmast föregående år.

	För år 1924	*För år 1925*	*För år 1926*[1]
Pensionsavgifter:			
I förteckningarna upptagna personer . . . . . miljoner	3·82	3·87	3·91
Avgiftspåförda personer . . . . . »	3·59	3·63	3·66
Påförda avgifter . . . . . milj. kr.	25·59	26·29	26·63
Av de försäkrade erlagda avgifter . . . . . » »	21·36	22·21	22·70
Av kommunerna erlagda avgifter[2] . . . . . » »	1·78	1·62	1·58
Pensioner:	*År 1925*	*År 1926*	*År 1927*
Inkomna ansökningar om pension då sådan förut icke utgår[3] (antal personer)	60 114	69 103	63 828
Inkomna ansökningar om jämkning av utgående pension (antal personer)	12 408	13 698	15 321
Avslagna ansökningar (antal personer)	6 500	6 313	6 112
Ansökningar, som föranlett återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen	10 341	10 855	6 444
Antal nytillkomna pensionärer	46 534	51 115	59 496
varav med enbart avgiftspension	14 063	16 170	22 347
Antal utfärdade pensionstillägg för barn (ej antal barn) . .	1 822	2 224	2 486
Antal jämkade pensioner	10 643	11 798	14 151
Antal pensionärer och pensionsbelopp vid årets slut enligt samtliga före resp. års utgång utfärdade pensionsbrev:			
Antal personer med pensionstillägg eller understöd . .	274 000	286 185	298 199
Motsvarande medelbelopp, exkl. avgiftspension och pensionstillägg för barn . . . . . kr.	129	134	140
Antal pensionstillägg för barn (ej antal barn)	4 593	5 642	6 802
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	187	197	204
Antal personer med enbart avgiftspension	45 800	58 307	75 210
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	14·75	15·90	16·73
Under året utbetalda pensionstillägg och understöd, inkl. pensionstillägg för barn[4] . . . . . milj. kr.	40·0	43·1	47·8
Under året utbetalda avgiftspensioner . . . . . » »	1·5	1·9	2·5
Sjukvård:			
Ansökningar om sjukvård	3 350	3 561	3 761
Utan ansökan upptagna sjukvårdsärenden	241	261	259
Till förnyad prövning upptagna sjukvårdsärenden	2 154	2 397	2 939
Beslut om sjukvårdande åtgärder	3 395	3 772	4 014
Under året behandlade personer	3 363	3 697	4 125
Årets kostnader för sjukvård . . . . . kr.	870 000	957 000	1 139 300
Pensionsförsäkringsfonden:	*1925/1926*	*1926/1927*	*1927/1928*
Influtna obligatoriska pensionsavgifter efter avdrag av restituerade . . . . . milj. kr.	24·1	24·1	24·9
Allmänna fondens ökning . . . . . » »	37·4	32·8	39·8
Fondens avkastning efter avdrag av omkostnader för förvaltning . . . . . %	5·07	4·95	4·92
Allmänna fonden vid redovisningsårets slut . . . . milj. kr.	316·4	349·2	389·0
Frivilliga försäkringens fond vid redovisningsårets slut » »	6·7	7·7	8·7

[1] Preliminära siffror. — [2] Utan hänsyn till vad kommunerna sedan återbekommit av de försäkrade. — [3] Häri äro inräknade ansökningar om återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen. — [4] Härav erlägga landsting och kommuner 1/4 samt staten övriga 3/4.

Arbetsdomstolens första sammanträde.

Den på grund av lagen den 22 juni 1928 inrättade arbetsdomstolen höll den 28 januari 1929 sin första session i Stockholms rådhus. Sammanträdet öppnades av ordföranden, revisionssekreteraren A. Lindhagen, med följande anförande:

Från den 1 januari detta år har behörigheten att döma i mål om kollektivavtal från de allmänna domstolarna överflyttats på arbetsdomstolen. Denna har att i den fulla offentlighetens ljus handlägga alla mål, som där förekomma.

Ansvarsfullt och svårt är det värv, som förestår domstolen. De frågor, som där komma under prövning, äro oftast i sig själva svårlösta. Parternas ställning till varandra gör den dömande uppgiften än ömtåligare, helst om den ses mot bakgrunden av den politiska strid, som föregått domstolens tillkomst. Att domstolen utgör enda instans ökar ock dess ansvar. Av särskild vikt är domstolens uppgift ur den synpunkten, att den har att själv utbilda ett nytt processförfarande, byggt på muntlighet och omedelbarhet, och sålunda har att i någon mån vara en föregångare för en allmän, modern processreform.

Allt mänskligt är ofullkomligt, och även arbetsdomstolen faller under denna allmänna lag. Men så visst som en god vilja och en stark känsla av eget ansvar förmår mycket, är där förhoppning, att arbetsdomstolen skall i sitt dömande värv kunna fullfölja de bästa traditionerna i svensk rättsskipning.

En förutsättning för all god rättsskipning är dock, att domaren förmår tränga ned till sakens verkliga kärna, förbi det som ligger på ytan. Här kan domaren icke hjälpa ensam; han är beroende av det material parterna lägga fram för honom. Och på den punkten skulle jag vilja rikta en varm vädjan till de parter, som söka denna domstol, en vädjan, som jag kan sammanfatta sålunda: Låt aldrig eder ärliga förvissning om det rättvisa i eder sak förleda eder att stanna vid nakna påståenden, utan hjälp domstolen genom en omsorgsfull utredning och framläggande av goda bevis.

Med dessa ord förklarar jag arbetsdomstolens första session öppnad.

Domstolen övergick härefter till handläggningen av det första föreliggande målet, vars innebörd och utgång framgår av efterföljande referat. Domstolens domar komma på samma sätt även i fortsättningen att återgivas i denna tidskrift, i likhet med vad förut varit fallet med centrala skiljenämndens beslut.

Arbetsdomstolens domar.

1. Dom i tvist mellan Sveriges bleck- och plåtslageriarbetsgivareförbunds 1:sta distrikt, nedan kallat distriktet, samt svenska bleck- och plåtslagareförbundets avdelning nr 6, Stockholm, nedan kallad avdelningen, å ömse sidor kärande och svarande, angående uppsägning av kollektivavtal; given i Stockholm den 28 januari 1929.

I ett mellan parterna den 24 maj 1927 slutet kollektivavtal innehåller § 15, som handlar om avtalets giltighetstid, följande bestämmelser:

a) Denna överenskommelse gäller till den 1 april 1929.

b) Om uppsägning icke sker från någondera sidan minst 3 månader före nämnda tids utgång, förlänges överenskommelsen med ett år i sänder.

— —

d) Uppsägning skall ske skriftligen och delgivas motparten genom rekommenderad försändelse, som skall avgå senast sista dagen före uppsägningstidens utgång.

e) I sammanhang med uppsägningen eller sist å 20:e dagen därefter skall avlämnas förslag till ny överenskommelse, vid äventyr att uppsägningen eljest är ogiltig. Eventuellt motförslag skall vara framlagt sist inom ytterligare 20 dagar, och skola förhandlingarna om ny överenskommelse taga sin början senast 8 dagar därefter.

Genom en den 30 december 1928 dagtecknad skrivelse, vilken påföljande dag kl. 9 f. m. såsom rekommenderad försändelse under distriktets adress inlämnades på postanstalt i Stockholm, uppsade avdelningen avtalet. Försändelsen utbars icke till adressaten under loppet av den 31 december, men avhämtades av distriktets ombudsman den 1 januari.

I skrivelse den 3 januari till avdelningen vägrade distriktet att godkänna skrivelsen såsom vederbörlig uppsägning.

Parterna hava sedermera vid arbetsdomstolen utfört talan mot varandra. Distriktet har yrkat, att arbetsdomstolen måtte förklara, att avtalet ej i laga ordning blivit uppsagt av avdelningen. Denna har å sin sida yrkat, att uppsägningen måtte godkännas såsom behörigen verkställd eller, därest detta yrkande icke kunde bifallas, att domstolen måtte förklara avtalet vara uppsagt av distriktet genom en av detta den 28 december 1928 till avdelningen avlåten skrivelse.

Vid arbetsdomstolen har från distriktets sida till en början anförts: Då i avtalet stadgades, att uppsägning skulle delgivas motparten genom rekommenderad försändelse, som skulle avgå senast sista dagen före uppsägningstidens utgång, måste därmed avses, att uppsägningen skulle inlämnas för postbefordran senast den 30 december. Då nu försändelsen inlämnats för postbefordran först den 31 december och uppsägning ej heller tillställts arbetsgivarparten under loppet av samma dag, hade uppsägning icke skett i behörig ordning.

Häremot har av avdelningen anförts: Då tiden för uppsägningens verkställande utgått kl. 12 på nyårsnatten, vore den 31 december att anse såsom sista dagen före uppsägningstidens utgång. Avtalets bestämmelser hade sålunda blivit uppfyllda, när uppsägningen inlämnats för postbefordran nämnda dag. Härtill komme, att enligt vad för avdelningen upplysts en rekommenderad försändelse, som inlämnades kl. 9 f. m., i regel utbures med den värdebrevbäringstur, som utginge kl. 1 e. m. Ifrågavarande försändelse hade således avlämnats så tidigt, att den bort komma adressaten till handa under loppet av den 31 december. — Även om avtalet icke kunde anses behörigen uppsagt av avdelningen, måste detsamma anses uppsagt av distriktet. Detta hade nämligen i skrivelse till avdelningen den 28 december 1928 framställt förslag, att förhandlingar om ändringar i avtalet på vissa punkter skulle upptagas, utan att avtalet från någondera sidan uppsades. Därvid hade emellertid tillagts, att distriktets sålunda gjorda uttalande finge av avdelningen förstås som en uppsägning av avtalet, om avdelningen ej kunde acceptera distriktets förslag om underhandlingar på föreslagna basis eller om avtalet uppsades av avdelningen. Denna hade avböjt det framställda förslaget om underhandlingar dels genom att verkställa den omtvistade uppsägningen och dels mera direkt genom skrivelse den 7 januari 1929.

Mot vad avdelningen i sist omförmälda hänseende anfört har distriktet genmält: I själva verket förelåge icke mellan parterna någon meningsskiljaktighet beträffande erforderligheten av ändringar i avtalet på de punkter, som avsåges i skrivelsen den 28 december. Vid sådant förhållande kunde distriktets förslag anses godtaget. Men även om det finge anses, att avdelningen avvisat förslaget, hade detta icke skett före uppsägningstidens utgång, och vid sådant förhållande hade uppsägningen för-

fallit. Därför hade ej heller distriktet fullföljt uppsägningen genom avgivande av förslag till nytt avtal i enlighet med punkt e) i § 15.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit.

Beträffande till en början frågan om den utav avdelningen företagna uppsägningen måste avtalets bestämmelser om uppsägning anses innebära, att en uppsägning, som expedierats på sätt i § 15 punkt d) stadgas, skall gälla, även om försändelsen icke kommer adressaten till handa före uppsägningstidens utgång, men att i annat fall uppsägning icke gäller, med mindre den kommit mottagaren till handa före nämnda tidpunkt. I ett tidigare mellan parterna upprättat avtal fanns stadgat, att försändelse, innehållande uppsägning, skulle avgå »senast sista dagen för uppsägningen», vilket uppenbarligen innebar, att försändelsen giltigen kunnat avsändas den 31 december. Då uppsägningstiden utgår med nämnda dag, måste däremot i den nuvarande avfattningen av stadgandet med »sista dagen före uppsägningstidens utgång» åsyftas den 30 december. Den vidtagna ändringen i ordalydelsen måste antagas hava skett i syfte att bereda garanti för att uppsägningsförsändelse verkligen i regel kommer adressaten till handa före uppsägningstidens utgång. På grund härav och då i förevarande fall uppsägningen inlämnats för postbefordran först den 31 december och icke kommit adressaten till handa under loppet av nämnda dag, prövar arbetsdomstolen rättvist förklara, att avtalet icke blivit rätteligen uppsagt av avdelningen.

Vidkommande därefter frågan, huruvida avtalet blivit uppsagt av distriktet, har detta genom skrivelse den 28 december 1928 vidtagit en villkorlig uppsägning, i det att uppsägning skulle anses hava skett, om icke avdelningen godkände visst av distriktet samtidigt framställt förslag. Avdelningen har avvisat berörda förslag dels genom sin åtgärd att för egen del söka uppsäga avtalet och dels genom skrivelse den 7 januari 1929. Att avdelningens avvisande ståndpunkt sålunda delgivits distriktet först efter uppsägningstidens utgång kan ej verka därhän, att uppsägningen förfallit. Sedan avdelningen godkänt uppsägningen och påyrkat, att densamma skall gälla, kan ej heller distriktet genom underlåtenhet att fullfölja uppsägningen eller eljest återkalla densamma. På grund härav prövar arbetsdomstolen rättvist förklara, att avtalet blivit på alltjämt bindande sätt uppsagt av distriktet.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 28 januari 1929: Ordföranden *Lindhagen* samt ledamöterna *Lind, Bergsten, v. Sydow, Larson, Forslund* och *Söder.*

Omröstning skedde dels om frågan, huruvida kollektivavtalet blivit behörigen uppsagt av arbetarparten, och dels om frågan, huruvida arbetsgivarparten kunde anses hava uppsagt avtalet. Vid omröstningen om förstnämnda fråga förenade sig ordföranden samt ledamöterna Bergsten, v. Sydow och Larson om den mening domen innehåller. Ledamöterna Lind, Forslund och Söder förenade sig om följande votum:

»Omtvistade avtalsbestämmelsen kan enligt vår mening icke tolkas annorlunda än att rekommenderad försändelse, innehållande avtalsuppsägning, skall vara avlämnad på postanstalt i Stockholm senast den 31 december för att uppsägningen skall vara gällande.

På grund härav och då upplyst är, att den rekommenderade försändelse, som innehållit den av svenska bleck- & plåtslagareförbundets avdelning n:o 6 gjorda avtalsuppsägningen, blivit inlämnad å postanstalt i Stockholm den 31 december 1928, finna vi ifrågavarande uppsägning vara gällande mot Sveriges bleck- & plåtslageriarbetsgivareförbunds 1:a distrikt.»

Vid omröstningen om den andra frågan uttalade endast ledamoten Larson annan mening än domen innehåller, och yttrade han:

»Enligt § 15 e) i det mellan parterna gällande kollektivavtalet skall i sammanhang med uppsägningen eller sist å 20:e dagen därefter avlämnas förslag till ny överenskommelse, 'vid äventyr att uppsägningen eljest är ogiltig'. Då arbetsgivarparten icke avlämnat något sådant förslag, anser jag icke avtalet vara i avtalsenlig ordning uppsagt.»

Centrala skiljenämndens beslut.

(1928.)

32. Skiljedom i tvist mellan Stockholms bageriindustriförening, å ena, samt svenska livsmedelsarbetareförbundet, å andra sidan, angående omfattningen av begreppet hjälparbetare; beslutad i Stockholm den 29 oktober 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall*, *Odelstierna*, *Berg*, *Carlson*, *Thorberg* och *Johanson.)*

I ett mellan parterna den 8 juli 1927 upprättat kollektivavtal hava bland annat upptagits följande bestämmelser:

»6. *Fast anställd arbetare.*
Såsom fast anställd arbetare anses den, som varit i samma arbetsgivares tjänst under minst åtta veckor i följd.
7. *Hjälparbetare.*
Med hjälparbetare förstås sådan arbetare, som tillkallas av arbetsgivare eller arbetare för att ersätta annan arbetare.
25. *Avlöning för hjälparbete.*
Avlöning för hjälparbete skall ske i enlighet med det hjälparbetsreglemente, som är eller blir gällande för Stockholm, vilket reglemente gemensamt skall fastställas och undertecknas av de avtalsslutande parterna.»

Avtalet innehåller dessutom bestämmelser om särskilda förmåner för fast anställda arbetare såsom rätt till uppsägningstid och till ersättning vid sjukdom.

Med stöd av punkt 25 i avtalet tillämpas jämte detta ett den 25 juni 1925 upprättat hjälparbetsreglemente för hjälparbetare i bagerier i Stockholm med omnejd. Detta reglemente innehåller bland annat följande bestämmelser:

»§ 1.

Definition å arbetare: Med arbetare enligt detta reglemente förstås *hjälparbetare*, manliga och kvinnliga, vilka tillfälligt anställas i bagerier i Stockholm tillhöriga Stockholms Bageriindustriförening.

§ 2.

För hjälparbete utgår avlöning enligt gällande tariff för det arbete, som utföres, varvid arbetstiden räknas från den tidpunkt, arbetet begynner.
1. *För ordinarie arbetstid:*

— —

— —

För arbete, som pågår *mer än en dag*, utgår avlöning efter dagantal eller vecka (varvid för arbete under del av dag, som uppgår till högst 4 timmar, avlöning utgår som för halv dag) jämte en förhöjning av 3: — kr för arbetstillfälle eller vecka.»

Sedan tvist uppkommit mellan parterna angående tillämpningen av punkt 7 i avtalet, hava parterna i anslutning till vissa i § 31 av avtalet intagna bestämmelser om förhandlingsordning m. m. hänskjutit denna tvist till centrala skiljenämndens avgörande.

Hos aktiebolaget Sven Engdahl hava under 1928 två arbetare vid namn Fredrik Andersson och A. Weisner intagits för att ersätta andra arbetare, under det dessa åtnjöto semester. Den ene har sålunda arbetat hos bolaget under tiden 4 juni—15 augusti och den andre under tiden 2 juni—20 augusti. Båda hava sålunda varit anställda hos bolaget mer än åtta veckor. Dessa arbetare hava erhållit avlöning i likhet med fast anställda arbetare och således icke med tillämpning av hjälparbetsreglementet.

Å arbetarsidan har vid skiljenämndens sammanträde anförts: Den, som intagits i arbete för att ersätta annan arbetare, skulle enligt punkt 7 i avtalet anses såsom hjälparbetare och under hela den tid denna anställning varade erhålla i hjälparbetsreglementet stadgad merbetalning, oavsett om den tillfälliga anställningen överskrede åtta veckor eller icke.

Däremot vore en sålunda såsom hjälparbetare intagen person icke berättigad till de förmåner, som enligt avtalet tillkomme fast anställd arbetare, även om hans anställning varade utöver åtta veckor. I överensstämmelse härmed borde ifrågavarande två arbetare hava för hela anställningstiden betraktats såsom hjälparbetare.

Häremot har på arbetsgivarsidan anförts: En sammanställning av punkt 7 med punkt 6 gåve vid handen, att den arbetare, som från början anställts för en tid av mer än åtta veckor, icke kunde anses såsom hjälparbetare enligt punkt 7, oavsett om han anställts för att ersätta annan arbetare eller för annat ändamål. Ifrågavarande två arbetare hade från början anställts för längre tid än åtta veckor och hade följaktligen icke varit att anse såsom hjälparbetare.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Centrala skiljenämnden finner det böra antagas, att punkt 6 i avtalet över huvud icke har avseende å sådana fall, då arbetare intages i arbete allenast för att vid fall av sjukdom, semester och dylikt tillfälligt förfall ersätta annan arbetare.

Å sådan tillfälligt intagen arbetare bör uteslutande tillämpas vad i avtalet finnes stadgat om hjälparbetare. På grund härav måste dylik arbetare också anses berättigad till den i hjälparbetsreglementet fastställda merbetalningen för hela anställningstiden, oavsett huruvida anställningen varat mer eller mindre än åtta veckor, men har skiljenämnden icke att i detta mål uttala sig angående frågan, i vilka fall denna merbetalning skall gäldas av arbetsgivaren eller av den arbetare, som ersättes. Vad ovan anförts angående avtalets tillämpning skall alltså gälla beträffande omförmälda två hos aktiebolaget Sven Engdahl anställda arbetare, vilka ostridigt anställts allenast för tid, varunder andra arbetare åtnjutit semester.

33. Skiljedom i tvist mellan elektriska arbetsgivareföreningen, å ena, samt svenska handelsarbetareförbundet, å andra sidan, angående uppsägning av avtal; beslutad i Stockholm den 7 november 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall, Odelstierna, Berg, Carlson, Thorberg* och *Johanson.)*

I ett mellan ovannämnda parter den 21 januari 1927 upprättat kollektivavtal har i § 13 intagits följande bestämmelse:

»Detta avtal gäller fr. o. m. den 1 januari 1927 t. o. m. den 31 december 1928 och därefter år efter år, därest ej uppsägning med bifogande av förslag till nytt avtal, för såvitt sådant fortfarande önskas, skriftligen skett från någon sida minst 3 månader före tiden för avtalets utlöpande. Eventuellt motförslag skall avlämnas inom en månad före avtalstidens utgång.»

Sedan handelsarbetareförbundet beslutat uppsäga avtalet till den 1 januari 1929, avlät förbundet till arbetsgivareföreningen en skrivelse, innehållande uppsägning. Skrivelsen inlämnades såsom rekommenderad försändelse å postanstalt i Malmö lördagen den 29 september 1928 och utbars av brevbärare till arbetsgivareföreningens kontor i Stockholm måndagen den 1 oktober klockan 9.30 f. m. I en samma dag till handelsarbetareförbundet avlåten skrivelse förklarade arbetsgivareföreningen sig icke kunna godkänna uppsägningen, enär densamma kommit föreningen till handa efter uppsägningstidens utgång. Handelsarbetareförbundet gjorde däremot gällande, att uppsägning verkställts i rätt tid.

Då den sålunda uppkomna tvisten icke kunnat lösas vid förhandlingar mellan parterna, hava dessa genom skrivelse den 26 oktober 1928 hänskjutit tvisten till centrala skiljenämndens avgörande.

Inför skiljenämnden har arbetsgivareföreningen hävdat, att avtalet icke kunde anses vara behörigen uppsagt, enär ovannämnda försändelse icke kommit och — då värdeförsändelser i Stockholm icke å söndagar utbures eller aviserades till adressaten — icke heller kunnat komma föreningen till handa inom i avtalet föreskriven tid.

Handelsarbetareförbundet har häremot anfört, att förbundet å postkontoret i Malmö vid försändelsens avlämnande erhållit den upplysningen, att därest en rekommenderad försändelse vid framkomsten till adressorten icke kunde tillställas adressaten, densamma likväl aviserades till denne, som sedan hade att själv avhämta försändelsen. Därest nu ifrågavarande försändelse emellertid, oaktat den framkommit till Stockholm den 30 september, icke av postverket vare sig befordrats eller aviserats till arbetsgivareföreningen under nämnda dag, borde avtalet likväl anses såsom behörigen uppsagt, enär uppsägningstiden i sådant fall borde anses utgå först påföljande dag.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Visserligen finnes i lag för vissa fall medgivet, att om tid, då åtgärd för bevarande av talan eller annat liknande syfte sist bör företagas, infaller å sön- eller helgdag, med åtgärdens företagande må anstå till nästa söckendag, men då med avseende å uppsägning, varom här är fråga, sådan lagbestämmelse ej finnes stadgad och motsvarande medgivande ej heller lämnats i förevarande avtal, har handelsarbetareförbundet ej varit berättigat att dröja med uppsägningsåtgärden utöver den 30 september.

På grund härav och då det av den i målet förebragta utredningen framgår, att den försändelse, som innehållit uppsägningen, avlämnats till postbefordran så sent, att den icke utan särskild åtgärd från arbetsgivareföreningens sida kunnat komma föreningen till handa före den 1 oktober 1928, finner skiljenämnden, att uppsägning icke skett i rätt tid.

34. Skiljedom i tvist mellan mjölkdistributionsfirman H. Algotsson i Göteborg, å ena, samt svenska handelsarbetareförbundet, å andra sidan, angående uppsägning av avtal; beslutad i Stockholm den 7 november 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall, Odelstierna, Berg, Carlson, Thorberg* och *Johanson*.)

I ett den 29 november 1927 upprättat kollektivt arbets- och löneavtal mellan firman samt handelsarbetareförbundet och dess avdelning n:r 114 har i § 8 intagits följande bestämmelse:

»Detta avtal träder i kraft den 1 november 1927 och gäller till den 1 nov. 1928 samt därefter år efter år, såvida det icke av någondera parten uppsäges minst en månad före utlöpningsdagen.

Uppsägningen skall för att vara giltig ske skriftligen och åtföljas av förslag till nytt avtal.»

Ifrågavarande avtal uppsades av handelsarbetareförbundet i skrivelse, som inlämnades såsom rekommenderad försändelse å postanstalt i Malmö lördagen den 29 september 1928 och utbars till bolagets kontor i Göteborg måndagen den 1 oktober. I skrivelse till handelsarbetareförbundet den 6 oktober meddelade firman sedermera, att den icke godkände uppsägningen, enär försändelsen kommit firman för sent till handa. Förbundet hävdade däremot, att avtalet blivit behörigen uppsagt.

Genom skrivelse den 30 oktober 1928 hava parterna hänskjutit den sålunda uppkomna tvisten till centrala skiljenämnden för avgörande.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Enär firman Algotsson, som den 1 oktober mottagit förbundets skrivelse med uppsägning av avtalet, bort utan oskäligt uppehåll giva förbundet meddelande, att uppsägning enligt firmans uppfattning icke skett i rätt tid, men firman först genom skrivelse den 6 oktober lämnat sådant meddelande, finner centrala skiljenämnden firman vara pliktig att låta uppsägningen gälla mot sig, oavsett att uppsägning enligt avtalet borde hava skett den 30 september.

35. Skiljedom i tvist mellan Sveriges bageriidkareförening, å ena, samt svenska livsmedelsarbetareförbundet, å andra sidan, angående omfattningen av begreppet hjälparbetare; beslutad i Stockholm den 26 november 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall*, *Odelstierna*, *Berg*, *Carlson*, *Thorberg* och *Johanson*.)

I ett mellan parterna den 12 juli 1927 upprättat kollektivavtal hava bland annat upptagits följande bestämmelser:

»6. Fast anställd arbetare.
Såsom fast anställd arbetare anses den, som varit i samma arbetsgivares tjänst under minst åtta veckor i följd.
7. Hjälparbetare.
Med hjälparbetare förstås sådan arbetare, som tillkallas av arbetsgivare eller arbetare för att ersätta annan arbetare.»

Fast anställda arbetare åtnjuta *enligt avtalet särskilda förmåner, såsom en veckas* uppsägningstid, rätt till återinträde i arbete efter fullgjord värnpliktstjänstgöring och rätt till halv avlöning vid sjukdom. *Beträffande avlöning upptar avtalet vissa allmänna bestämmelser*, men hänvisar i fråga om lönebeloppen till lokala lönetariffer. I dessa finnas särskilda bestämmelser om *ersättning åt hjälparbetare, enligt vilka sådana arbetare*, utöver den vanliga avlöningen, åtnjuta en extra hjälparbetsersättning, beräknad antingen procentuellt *eller i fixerat belopp per tidsenhet*.

Enligt avtalets punkt 31 skola tvister rörande avtalets tolkning och tillämpning, om vilka överenskommelse *icke kunnat träffas vid förhandling mellan parterna*, överlämnas till bindande avgörande av centrala skiljenämnden.

Sedan skiljenämnden den 26 mars 1928 beslutat skiljedom i tvist mellan parterna rörande frågan, huruvida fem hos Olof Asklunds ångbageriaktiebolag anställda arbetare, vilkas *anställning varat i endast sex veckor*, skulle anses såsom hjälparbetare eller fast anställda arbetare,[1] har bageriidkareföreningen i en den 12 oktober 1928 dagtecknad skrivelse — *under förmälan, att berörda skiljedom* å arbetarsidan tolkats på ett sätt, som föreningen icke kunde biträda — anhållit, att skiljenämnden måtte i ett vidare sammanhang tolka *avtalets begrepp »hjälparbetare»* och »*fast* anställd arbetare.» Vid sammanträde inför skiljenämnden har livsmedelsarbetareförbundet förklarat sig icke hava något att häremot erinra.

Parterna hava vid skiljenämnden närmare utvecklat sina ståndpunkter. Därvid har framgått, att tvistefrågan egentligen gäller, dels huruvida en arbetare, som intagits för *att vid förfall för annan arbetare* ersätta denne, skall anses såsom fast anställd, sedan hans anställning varat i åtta veckor, dels huruvida eller i vilka fall en arbetsgivare äger anställa *en arbetare såsom fast*, utan att avvakta angivna tid av åtta veckor, och dels huruvida den, som icke varit anställd i åtta veckor, kan äga åtnjuta de med fast anställning förenade *särskilda förmånerna*.

Skiljenämnden har handlagt förevarande tvist i samband med en annan tvist mellan Stockholms bageriindustriförening och livsmedelsarbetareförbundet rörande frågan, huruvida två arbetare, som vid förfall för andra arbetare haft anställning hos aktiebolaget Sven Engdahl under längre tid än åtta veckor, skulle anses såsom hjälparbetare eller icke. I nämnda tvist har skiljenämnden beslutat skiljedom den 29 oktober 1928.[2]

I nu förevarande tvist meddelar skiljenämnden följande

Dom.

Centrala skiljenämnden finner det böra antagas, att punkt 6 i avtalet över huvud *icke har avseende å sådana fall*, då arbetare intages i arbete allenast för att vid fall av sjukdom, semester o. d. tillfälligt förfall ersätta annan arbetare. Å sådan tillfälligt *intagen* arbetare bör uteslutande tillämpas vad i avtalet finnes stadgat om hjälparbetare. Även om anställningen varat åtta veckor eller däröver, äger således *å ena sidan arbetaren* rätt till den särskilda ersättning, som avtalsenligt tillkommer

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1928, sid. 379. — [2] Jfr sid. 150.

hjälparbetare, men har han å andra sidan icke anspråk på de förmåner, som enligt avtalet tillkomma fast anställda arbetare. Därmed har skiljenämnden icke uttalat sig om den i förevarande tvist icke berörda frågan, huruvida hjälparbetsersättningen skall gäldas av arbetsgivaren eller av den arbetare, som ersättes.

På grund av vad hittills tillämpats och sakens natur kräver, finner skiljenämnden vidare, att punkt 6 icke utgör hinder för att en arbetare i vissa fall redan från början erhåller ställning av fast anställd arbetare. Detta gäller först och främst, om han anställes för att efterträda en arbetare, som avlidit eller eljest slutat sin anställning. Men detsamma måste anses gälla också vid anställning av personal i en nyöppnad rörelse eller för en utvidgning av driften, som på grund av nya maskinella anordningar, öppnande av ny rörelsegren eller dylikt har karaktär av stadigvarande. När sålunda arbetare från början anställes såsom fast, måste han även under de åtta första veckorna anses berättigad till alla de förmåner, som enligt avtalet äro förenade med fast anställning, men äger naturligen å andra sidan icke rätt till hjälparbetsersättning.

Vad slutligen angår anställning för en utvidgning av driften, som är av tillfällig natur, är det tydligt, att när en arbetare anställts tills vidare utan att ersätta annan arbetare, men anställningen varat längre tid, tvekan lätt kan yppas, huruvida arbetaren skall anses såsom fast anställd eller icke. Med hänsyn härtill finner skiljenämnden det böra antagas, att punkt 6 i avtalet tillkommit just för att därmed avskära vidare tvist i nämnda fall. Av utredningen framgår ock, att vad i avtalet finnes stadgat om hjälparbetare är avsett att, utan hinder av ordalydelsen i punkt 7, tillämpas på den tillfälligt anställda arbetare, vilken ej är att anse såsom fast. Den frågan återstår emellertid då, huruvida arbetsgivaren kan i nu åsyftade fall från början anställa en arbetare såsom fast. Då den särskilda ersättning, som tillkommer hjälparbetare, får antagas vara avsedd såsom en med hänsyn till det osäkra i anställningen avvägd särskild förmån och denna förmån vid en kortvarig anställning icke motväges av att arbetaren skulle komma i åtnjutande av de med fast anställning förenade förmånerna, finner skiljenämnden det böra antagas, att en dylik anordning icke varit avsedd vid avtalets slutande. En för tillfällig utvidgning av driften anställd arbetare bör därför betraktas såsom hjälparbetare med rätt till hjälparbetsersättning, så länge anställningen icke varat i åtta veckor, men är han, om anställningen varar längre tid, därefter att anse såsom fast anställd och äger åtnjuta de med sådan anställning förenade förmånerna.

Den omständigheten, att arbetsgivare, på sätt tidigare anförts, i vissa fall äger från början anställa arbetare såsom fast, hindrar naturligen icke, att en arbetare i dylikt fall i stället anställes på prov eller eljest tills vidare. Vad här ovan anförts beträffande anställning för tillfällig utvidgning av driften äger tillämpning även i detta fall. Arbetaren skall således efter åtta veckors anställning anses såsom fast och därförut såsom hjälparbetare.

Från beslutet var ledamoten Berg skiljaktig och yttrade:

»Med stöd av den fullständiga utredning, som numera blivit förebragt, är jag från beslutet så till vida skiljaktig, att vad i andra stycket sagts enligt min mening bör gälla även beträffande arbetare, vilken anställes såsom fast för sådan utvidgning av rörelsen, som väl ej har karaktär av stadigvarande, men som på grund av föreliggande omständigheter skäligen kan beräknas räcka under minst 8 veckor. Men om sådan arbetare före nämnda tid blir entledigad utan eget förvållande, torde han äga att för hela anställningstiden utbekomma tilläggslön såsom för hjälparbetare jämte skälig ränta därå.

I fråga åter om arbetare, anställd tills vidare eller på prov för sådan utvidgning, som nyss sagts, eller eljest mera tillfälligt, instämmer jag med pluraliteten.»

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar o. dyl.

I: 15. Vid en ångsåg voro L. jämte arbetskamrater sysselsatta med att *utbyta ett transportband* mellan sågramarna och kapverket. L., som härvid stod på en gångbana och drog på bandet medelst en hake, *synes ha halkat omkull,* kommit under skyddsräcket och fallit på huvudet ned till den 4-5 meter därunder liggande marken. Genom fallet ådrog sig L. så svåra skador, att han samma dag avled å lasarettet.

För att förhindra dylika olycksfall kommer gångbanans skyddsräcke att utfyllas med korsvirke.

I: 16. Vid ett varv hade en arbetare E. nyss avslutat ett arbete i övre delen av en sidotank omedelbart under däcket i ett *under byggnad varande fartyg.* Efter det E. lagt upp den i arbetet använda mejslingsmaskinen på däcket, ämnade han gå ner utefter en 12 m hög från tankbotten till däcket ledande lejdare. Härvid *trampade han miste på lejdaren* omedelbart under däcket och föll ner i botten på tanken.

Av de i fallet erhållna skadorna avled E. sex dagar senare å lasarettet, dit han omedelbart efter olycksfallet blivit förd.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 20. Ett vagnsätt om 7 vagnar, lastade med *järnmalmmull, lossades med två lokkranar* försedda med gripskopor. Då ungefär hälften av malmen lossats, skulle en förflyttning av vagnarna företagas, och då vagnar och kranar stodo på skilda spår, utfördes förflyttningen på det sättet, att den ena kranens gripskopa fylldes med c:a 5 ton malm och lades i en halvlossad vagn, varefter kranen kördes i den avsedda riktningen. Vagnsättet satte sig därvid i rörelse, och då det kommit c:a 6 meter från sin förra plats, stoppades kranen. På grund av spårets lutning stannade emellertid vagnarna icke omedelbart, varför kranmaskinisten gav signal i pipan, att vagnarna skulle bromsas. Detta uppfattades icke av arbetarna i den med broms försedda bortersta vagnen, ej heller maskinistens rop till dem.

I den vagn, där gripskopan låg, befunno sig tvenne arbetare, och då vagnsättet icke stannade, drogs gripskopan mot den bakre ändan av vagnen, där de båda arbetarna stodo. Den ena observerade i tid faran och lyckades sätta sig i säkerhet genom att hoppa ur vagnen, den andra arbetaren *P. blev däremot klämd mellan vagnsgaveln och skopan,* varvid båda benen krossades. Kranmaskinisten hade genom att sätta kranen i rörelse försökt förhindra olyckan, men lyckades ej tillräckligt hastigt få klokopplingen tillslagen. Hade friktionskoppling i stället funnits, torde olyckan kunnat mildras eller förhindras.

Till förhindrande av liknande olycksfall har lämnats den föreskriften, att vid förflyttning av vagnar med lokkran antingen ställina borde användas såsom draglina eller, om gripskopa användes, inga personer finge uppehålla sig i vagnen. På lokkranen borde därjämte uppsättas tydliga anslag med signalsystem för varnings- och stoppsignaler.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

III: 19. Lokföraren å ett av de små lok, som trafikera inom ett järnverk, hade av en arbetare J. fått order att föra loket till götgården för att därifrån transportera göt. J. hade därefter *ställt sig på ett litet fotsteg* på lokets vänstra framsida, där han höll sig fast i handtaget till sotluckan å ångpannan. Lokföraren kunde från sin plats icke se J.

Vid en växel å spåret inbromsade lokföraren som vanligt loket, och strax därpå hörde han ett skrik, varför han stannade loket och lät detta backa ett par meter. Då han därefter hoppade av för att se efter vad som inträffat, fann han J. hoptryckt mitt i spåret, där

loket gått fram. J. hade troligtvis vid lokets inbromsning ryckts bakåt och kommit med handen mot den heta ångpannan, varvid han *släppt taget och fallit till marken under loket*. Av de skador J. ådrog sig, avled han samma dag.

Bestämt förbud hade utfärdats mot att stå och åka på någon plats utanför loken, och J. hade åtskilliga gånger varnats för detta, varför olyckan får tillskrivas J:s egen oförsiktighet.

III: 20. E. var anställd i ett sågverks brädgård och hade till uppgift att medfölja det elektriska växelloket inom brädgården samt att på lokförarens order hoppa av och lägga om växlarna, då tåget skulle föras från ett spår till ett annat. Sedan växeln omlagts, måste han invänta loket och, om avståndet till nästa växel var stort, hoppa upp på fotsteget samt å detta eller i lokets hytt medfölja till dess han fått ny order.

Vid olyckstillfället hade E. *satt sig på den s. k. kopplingsspaken, som förenar loket* med den efterföljande vagnen. Kopplingsspaken utgöres av en på kant stående planka 2″ × $4^1/_2$″. Något handtag eller dylikt att hålla sig fast i finnes icke. På grund av att stången sitter så lågt, kan föraren från sin plats på loket icke se, om någon sitter på stången. Enär E. på order av föraren just lagt om en växel och därefter skulle lägga om en annan växel, belägen på mycket kort avstånd från den förstnämnda, hade lokföraren ingen annan tanke än att E. till fots begivit sig dit. Då tåget gått endast ett kort stycke, hade några i närheten befintliga arbetare gjort ivriga tecken till lokföraren att stanna. Då så skett, visade det sig, att E. *fallit ned från kopplingsspaken*, varefter loket kört över och dödat honom.

III: 21. Vid ett bruks kolupplag var en arbetare L. sysselsatt med att *transportera kolvagnar* å spår på *en c:a 4 m över marken* belägen brygga. Som vagnstopp i vardera ändan av spåret användes en plankbit lagd tvärs över rälsen. Kolkorgarna lastades nere i kolpråm vid kaj och hyvades därefter med kran upp på bryggan, där L. tog emot korgarna och placerade dem på vagnsunderredet. L. hade på detta sätt tagit emot en kolkorg och kört bort med den fullastade vagnen, varvid denna antagligen vid slutet av bryggan fått så stark fart, att *vagnen hoppat över stoppbrädan*, stjälpt och dragit L. med sig i fallet. Arbetarna i kolpråmen funno L. död med kolen och vagnen över sig.

Orsakerna till olyckan torde vara, att vagnstoppet vid bryggan var alldeles för litet samt att belysningen vid arbetsplatsen var otillräcklig.

Bruksledningen har på underinspektörs förslag anordnat med tillfredsställande belysning vid arbetsplatsen samt i övrigt genomfört en del förbättringar för ernående av bättre säkerhet för de å bryggan arbetande.

Olycksfall vid brand.

V: 5. En del rörledningsarbeten utfördes i källaren till en fastighet, som skulle omändras från fabrik till bostadshus. Två arbetare L. och K. voro sysselsatta med *gassvetsning* av rör, då plötsligt ett par explosioner inträffade, åtföljda av kraftig rök och eld. Av explosionerna kastades de båda arbetarna omkull, och deras kläder antändes, men de lyckades komma ut på gården, där elden i kläderna släcktes av tillställeskommande personer. De fördes omedelbart till lasarett, där L. dock avled samma dag på grund av brännskadorna. K:s brännskador voro av lindrigare art.

Någon full klarhet om orsaken till olyckan har icke kunnat erhållas, men av undersökningen framgick, att i källaren förvarades, sedan den tid byggnaden användes för fabriksändamål, ganska stora mängder flyktiga och brännbara ämnen, såsom aceton, denaturerad sprit, celluloidavfall och ett lager celluloid på ungefär 70 kg. I omedelbar närhet av platsen, där svetsningen pågick, hade placerats en plåthink med i aceton upplöst celluloid samt en trälåda innehållande celluloidmassa och celluloidavfall. Genom gnistor från svetsningsapparaten ha troligen ovan *angivna ämnen lätt antänts*.

Fastighetens ägare synes ej ha lämnat någon upplysning om befintligheten av de eldfarliga ämnena i källaren och lär enligt egen utsago ha svävat i okunnighet om att svetsningsarbeten skulle utföras därstädes. Vid ett föregående tillfälle hade han däremot strängt tillsagt den i svetsningsarbetet deltagande arbetaren K., att han icke finge gå ner i källaren med bar brinnande eld, då där funnos eldfarliga ämnen.

Då vid gassvetsning gnistor kastas omkring, visar det inträffade nödvändigheten av att arbetarna på förhand övertyga sig om, huruvida lättantändliga ämnen finnas vid arbetsplatsen.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Svänghjul, remskivor och remmar.

VIII å: 8. Vid en lantgård användes en 20 hkr vattenturbin som drivkraft för en *kapsåg*. En arbetare J. utförde tillfälligt arbete vid sågen med att bära bort »bakar». Under arbetets gång hoppade remmen till sågen av, varför den, som hade hand om kapningen, försökte att under maskineriets gång pålägga remmen. Då detta misslyckades, sprang J. in mellan skyddsräcket och transmissionen för att lägga på remmen, varvid han *greps av remskivan eller axeln* och följde med vid rotationen. Maskineriet stoppades fortast möjligt, och när J. löstagits från transmissionen, visade han tecken till liv, men avled under färden till närmaste sjukhus.

Orsaken till olyckan var givetvis, att J. lämnade det arbete, han var van att sköta, för att gå in mellan skyddet och den igång varande transmissionen för att pålägga remmen. Axelledningar och remskivor voro inbyggda i träräcken.

Till förekommande av dylika olycksfall har föreskrivits uppsättande av exempelvis följande anslag: »Det är absolut förbjudet att medan maskineriet är igång smörja axelledning samt av- och pålägga rem.»

VIII å: 9. I ett bruks maskinrum var en montör och en medhjälpare B. sysselsatta med att utbyta elektriska ledningar vid instrumenttavlan. B. skulle just gå fram till instrumenttavlan, då *han halkade och föll,* varvid huvudet kom mot en igång varande remskiva. Bakhuvudet krossades, och döden var ögonblicklig. Orsaken till olyckan var antagligen, att B. halkade på från ett lager *utrunnen olja.*

Arbetsledningen har nu vidtagit anordningar att flytta instrumenttavlan till en plats, där nödvändiga arbeten utan risk kunna utföras.

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

IX: 13. Ett kraftaktiebolags *transformatorstation* är inrymd i en tegelbyggnad i två våningar. Från en närbelägen stad inkommer en 20 kV ledning. Anordningen för ledningen har tidigare varit sådan, att den passerat genom en strömbrytare i övre våningen och en sats säkringar i nedre våningen fram till transformatorns högspänningsklämmor. Nyligen har emellertid den ändringen gjorts, att säkringarna ersatts med en automatisk strömbrytare, uppsatt i nedre våningen omedelbart intill transformatorn. Den gamla öppna strömbrytaren satt tills vidare kvar och tjänstgjorde som frånskiljare.

En montör A. skulle företaga ett obetydligt arbete på transformatorn. Den nya strömbrytaren var frånslagen, men icke den gamla. Stående invid transformatorn *råkade han med axeln beröra en av faserna* framför den nya strömbrytaren, varvid en stark ljusbåge uppstod och A. föll till golvet. Två andra montörer, som arbetade i omedelbar närhet, skyndade till och företogo upplivningsförsök. Efter fem minuter kom den skadade till medvetande och fördes med en tillkallad läkares hjälp till närmaste sjukhus. A. var svårt bränd på vänstra axeln och överarmen och hade sår i högra foten. Han var under de följande dagarna vid full sans, men dog efter en vecka av skadorna.

Transformatorstationen är av äldre typ, trång och föga överskådlig. Förklaringen till olyckan torde ligga däri, att förhållandena i stationen i någon mån ändrats genom den nya brytarens insättning. Den gamla brytaren gjorde hela ledningen i nedre våningen spänningslös, vilket däremot icke skedde genom den nya brytaren. A. hade troligen av gammal vana ett ögonblick glömt bort, att han stod omedelbart intill en spänningsförande ledare. Han var en synnerligen försiktig man och hade innehaft sin post ett tjugotal år.

Trots att den höga spänningen drivit en betydande strömstyrka genom A:s kropp, är det anmärkningsvärt, att han icke avled omedelbart, utan först efter en vecka och då till följd av brännskadorna. Vid lågspänning, där strömstyrkan genom kroppen är obetydlig, inträf-

far döden i regel ögonblickligen och utan yttre sår eller märken, ty hjärtat påverkas på ett annat och mera ödesdigert sätt än vid högre spänning, en åsikt som också omfattas av flera medicinska forskare.

Transformatorstationen kommer att undergå en del förändringar, avsedda att öka överskådligheten och om möjligt förebygga misstag av det slag, som vållat den nu inträffade olyckan.

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

X: 29. R., som var gjutare, befann sig i något ärende på *gjuteriets flaskgård* och hade därifrån fått se rök från en eldsvåda i närheten. För att bättre kunna se, varifrån röken kom, försökte han klättra upp på en omkring 2 meter hög stapel av gjutflaskor. Uppkommen ett stycke har han tydligen fattat tag i en av de översta flaskorna, *varvid denna och ytterligare en flaska jämte R. föllo ned.* Arbetskamrater, vilka tillkallades av bullret, funno R. liggande framstupa på marken med en flaska över vänstra benet samt en annan snett över ryggen. R. fördes omedelbart till verkets sjukstuga och därifrån till lasarettet, där han senare avled till följd av de i fallet erhållna skadorna.

X: 30. Hisschaktet för en personhiss i en fabriksfastighet skulle byggas om. För arbetets utförande hade utanför hisschacktet på dess två fria sidor byggts en c:a 20 m hög *byggnadsställning* och överst på denna en arbetsbrygga. Ett par meter under denna brygga var ett skyddstak utbyggt med en 7″ fotlist utefter yttre kanten.

Två arbetare R. och K. hade i uppdrag att till muraren och hans hantlangare upphissa erforderligt material. R. och K. stodo just i begrepp att taga emot den nedkommande hisskroken, då murarens hantlangare A. kastade ifrån sig den sist uppfordrade tegelbördan på arbetsbryggan, varvid *en tegelsten föll ned genom en springa i bryggan.* Stenen föll på det underliggande skyddstaket och studsade ut över detta. Varningsropet från A. hördes av K., som sökte skydd, men R., som var något döv, torde icke ha hört det, utan stod kvar och träffades i bakhuvudet av den fallande stenen.

Eftertelefonerad ambulansbil förde R. till sjukhus, där han omedelbart togs under behandling av två läkare. R. avled dock efter ett par timmar, utan att ha återfått medvetandet.

Omedelbart efter olyckan uppsattes utanför hela skyddstaket kraftiga träskärmar med en bredd av 1 m och i 30° lutning uppåt mot horisontalplanet.

Övriga olycksfall.

L: 8. En buteljsköljerska G. vid ett bryggeri plockade buteljer från »backarna» till sköljmaskinen. G. skar därvid högra handens långfinger på en glasskärva. Efter någon tid uppstod infektion i såret, varför G. sökte vård å sjukhus. Skadan förvärrades, och cirka fjorton dagar efter olycksfallet avled G.

L: 9. En brädgårdsarbetare Ö. skulle vid *brädgårdens kaj* vända en vedpråm. Härvid hade han stigit upp på en å kajen befintlig »kajvagn», vilken med sin ena ända gick utöver kajkanten och med den andra var eller bort vara fäst vid kajen. Ö. gick ut på den över kajkanten utskjutande ändan av kajvagnen hållande i en kätting, som var fästad i vedpråmen. Just som han skulle kasta kättingen över kajvagnens ända, *lossnade vagnen från sitt fäste i kajen och tippade över.* Ö. lyckades dock hoppa över och taga fast i pråmen, men kajvagnen synes ha träffat honom i vekryggen och dragit ned honom under vattnet.

Från en i närheten liggande bogserbåt tillskyndade personer, som inom tio minuter lyckades få upp Ö. ur vattnet. Trots läkarhjälp och konstgjord andning kunde livet dock ej räddas.

En dylik kajvagn brukar icke beträdas och är obekväm att stiga upp på. Då detta likväl synes förekomma någon gång vid förhalning av pråmar, har yrkesinspektören anvisat stadig fastsättning av vagnens inre ända, då den är ansluten till kapverket. Vid andra tillfällen bör den icke stå uppställd mot eller i närheten av kajkanten.

Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1928.

	Inspekterade arbetsställen	Sammanlagt arbetarantal	Sammanlagt kraftbelopp	Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktning av ångpannor	Ink. protokoll över besiktning av kokare o. d.	Ink. intyg över besiktning av hissar och kranar	Ink. anmälningar om olycksfall	Därav olycksfall med dödlig utgång	Framställningar till länsstyrelserna	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
Yrkesinspektörerna													
I distriktet	65	6 950	8 976	81	39	70	—	38	1 409	10	1	2	14
II »	73	6 173	26 373	41	49	109	20	210	2 183	8	5	1	36
III »	60	2 056	18 437	47	71	84	11	104	887	2	2	4	14
IV »	133	2 782	9 085	49	46	133	—	36	795	1	6	6	28
V »	182	4 178	12 891	101	112	144	9	172	2 087	12	1	1	28
VI »	98	2 118	20 434	58	19	160	13	160	2 713	20	—	8	35
VII »	196	8 320	78 191	71	125	53	—	166	1 475	5	—	1	3
VIII »	98	2 712	39 693	57	69	67	20	76	2 268	12	5	4	7
IX »	58	5 998	57 607	42	38	48	—	71	2 158	12	—	1	7
Yrkesinspektrisen	104	4 149	—	99	38	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	11	785	3 100	18	65	—	—	—	[7] (28)	[7] (1)	—	—	—
Summa	**1 078**	**46 221**	**274 787**	[1] **664**	**671**	[2] **868**	[3] **73**	**1 033**	[4] **15975**	[4] **82**	**20**	**28**	**172**
Underinspektörerna													
I distriktet	232	2 675	759	84	26	53	—	—	—	—	—	—	—
II »	460	632	6 267	81	117	168	13	—	—	—	—	—	—
III »	235	1 005	1 664	56	67	169	—	1	—	—	—	—	—
IV »	225	753	2 135	70	38	195	—	1	—	—	—	—	—
V »	557	604	6 523	112	140	94	—	—	—	—	—	—	—
VI »	429	3 941	3 010	96	40	73	1	9	—	—	—	—	—
VII »	234	681	3 047	35	22	58	—	2	—	—	—	—	—
VIII »	314	1 142	3 339	83	73	69	—	10	—	—	—	—	—
IX »	104	1 710	340	42	49	46	—	4	—	—	—	—	—
Summa	**2 790**	**13 143**	**27 084**	**659**	**572**	[5] **925**	**14**	**27**	—	—	—	—	—
därav: jordbruk	1 059	—	17 877	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	424	1 046	1 086	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 307	12 097	8 621	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**11**	**11**	—	**17**	**10**	—	—	—	[7] **1 068**	[7] **3**	—	—	—
Bergmästarna													
Norra distriktet	12	3 643	16 184	23	3	—	—	—	164	1	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	16	1 743	16 478	18	1	—	—	—	177	1	—	—	—
Östra distriktet	33	935	8 297	16	2	—	—	—	56	1	—	—	—
Mellersta »	28	749	3 755	16	4	—	—	—	93	—	—	—	—
Västra »	4	28	30	4	9	—	—	169	532	—	—	—	—
Södra »	76	2 920	5 215	27	10	—	—	25	424	1	—	—	—
Summa	**169**	**10 018**	**49 959**	[6] **104**	**29**	—	—	**194**	**1 446**	**4**	—	—	—
Järnvägsinspektörerna													
S. J. säkerhetstjänsten, trafiktjänsten	32	·	—	5	5	—	—	—	514	3	—	—	—
rullande materiel	11	·	—	27	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	350	·	—	54	13	—	—	—	329	3	—	—	—
Summa	**393**	·	—	**86**	**24**	—	—	—	[7] **843**	[7] **6**	—	—	—
Elektr. inspektörerna													
Norra distriktet	120	·	·	25	39	—	—	—	8	1	—	—	—
Östra »	12	·	·	6	5	—	—	—	7	3	—	—	—
Västra »	15	·	·	17	7	—	—	—	5	2	—	—	—
Södra »	23	·	·	15	21	—	—	—	6	1	—	—	—
Summa	**170**	·	·	**63**	**72**	—	—	—	[7] **26**	[7] **7**	—	—	—

[1] Härav 241 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 244 fall. — [3] Härav större besiktning i 38 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 13 981, därav 54 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 260 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 51. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Januari månad år 1929.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under januari månad.

Översikt av verksamheten under januari månad 1929.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	jan. 1929	dec. 1928	jan. 1928
Stockholms stad .	5 196	1 221	1 078	3 664	2 982	1 929	**8 860**	**4 203**	**3 007**	211	160	238
Stockholms län .	2 145	835	787	551	532	343	**2 696**	**1 367**	**1 130**	197	248	235
Uppsala stad o. län	786	181	151	205	187	150	**991**	**368**	**301**	269	310	247
Södermanlands län	759	321	272	542	339	231	**1 301**	**660**	**503**	197	168	202
Östergötlands län	1 399	378	313	675	379	287	**2 074**	**757**	**600**	274	290	281
Norrköping . . .	1 091	133	128	171	137	93	**1 262**	**270**	**221**	467	451	455
Jönköpings län .	431	184	167	349	161	130	**780**	**345**	**297**	226	230	260
Kronobergs län .	409	275	268	147	88	65	**556**	**363**	**333**	153	199	199
Norra Kalmar län	106	52	46	55	43	34	**161**	**95**	**80**	169	202	174
Södra Kalmar län	448	148	143	208	86	70	**656**	**234**	**213**	280	351	353
Gotlands län . .	125	47	40	74	64	45	**199**	**111**	**85**	179	153	188
Blekinge län . .	873	231	208	329	207	153	**1 202**	**438**	**361**	274	300	336
Kristianstads län	841	338	302	519	345	228	**1 360**	**683**	**530**	199	233	210
Malmöhus län: Malmö . . .	3 536	517	514	1 458	848	611	**4 994**	**1 365**	**1 125**	366	272	463
Malmöhus län: Lund	672	145	142	109	77	56	**781**	**222**	**198**	352	368	857
Malmöhus län: Landskrona .	350	104	98	37	40	21	**387**	**144**	**119**	269	182	591
Malmöhus län: Hälsingborg .	1 188	220	210	280	208	154	**1 468**	**428**	**364**	343	255	442
Malmöhus län: Ystad	338	98	93	92	42	36	**430**	**140**	**129**	307	416	480
Malmöhus län: Trälleborg .	596	299	298	61	32	29	**657**	**331**	**327**	198	254	242
Malmöhus län: Eslöv	267	139	135	27	21	14	**294**	**160**	**149**	184	275	190
Malmöhus län: Skurup . . .	100	21	18	31	34	10	**131**	**55**	**28**	238	117	203
Malmöhus län: Vellinge . . .	103	32	30	13	11	6	**116**	**43**	**36**	270	149	340
Hallands län . .	472	149	134	104	82	55	**576**	**231**	**189**	249	282	225
Göteborgs o. Boh. l.	606	228	204	244	166	91	**850**	**394**	**295**	216	258	284
Göteborg	4 358	1 223	1 183	1 015	759	582	**5 373**	**1 982**	**1 765**	271	195	353
Älvsborgs län . .	610	260	252	133	128	81	**743**	**388**	**333**	191	274	258
Skaraborgs län .	399	169	95	329	244	134	**728**	**413**	**229**	176	246	191
Värmlands län .	618	231	216	198	198	103	**816**	**429**	**319**	190	215	189
Örebro län . . .	989	295	260	436	378	240	**1 425**	**673**	**500**	212	262	213
Västmanlands län	656	242	199	399	283	207	**1 055**	**525**	**406**	201	271	216
Kopparbergs län .	499	181	181	245	124	105	**744**	**305**	**286**	244	231	225
Gävleborgs län .	563	184	184	140	79	72	**803**	**263**	**256**	305	258	587
Västernorrlands l.	573	209	209	39	19	19	**612**	**228**	**228**	268	276	244
Jämtlands län . .	225	60	58	286	160	141	**511**	**220**	**199**	232	197	202
Västerbottens län	299	50	49	164	139	108	**463**	**189**	**157**	245	165	189
Norrbottens län .	336	184	183	142	84	68	**478**	**268**	**251**	178	142	158
Tills. jan. 1929	**33 062**	**9 584**	**8 848**	**13 471**	**9 706**	**6 701**	**46 533**	**19 290**	**15 549**	**241**	—	—
» dec. 1928	*25 992*	*7 522*	*7 188*	*9 332*	*8 511*	*6 354*	*35 324*	*16 033*	*13 542*	—	*220*	—
» jan. 1928	34 869	8 547	7 854	12 643	8 497	5 887	47 512	17 044	13 741	—	—	279
» » 1927	36 516	7 979	7 440	12 682	8 791	6 097	49 198	16 770	13 537	—	—	—
» » 1926	30 448	7 430	6 817	12 457	8 302	5 823	42 905	15 732	12 640	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					jan. 1929	dec. 1928	jan. 1928	jan. 1929	dec. 1928	jan. 1928
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 376	4 550	2 004	1 538	227	289	215	77	89	74
Industri och hantverk	11 111	11 458	796	751	1439	1501	1935	94	92	92
Sjöfart och fiske	3 931	4 011	1 229	1 199	326	243	484	98	97	99
Handel och samfärdsel	3 787	3 992	1 378	1 244	290	213	432	90	94	94
Husligt arbete	4	4	3	3	.	.	—	.	—	—
Annat arbete	8 389	9 047	4 174	4 113	217	271	238	99	99	99
Summa	**31 598**	**33 062**	**9 584**	**8 848**	**345**	**346**	**408**	**92**	**96**	**98**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	833	844	906	418	93	96	91	46	47	44
Industri och hantverk	955	1 002	310	227	323	217	296	73	72	81
Sjöfart och fiske	211	223	70	66	.	180	.	.	89	.
Handel och samfärdsel	2 283	2 411	1 403	1 053	172	107	197	75	75	79
Husligt arbete	7 051	8 527	7 009	4 931	122	99	132	70	77	70
Annat arbete	459	464	8	6	.	.	.	.	.	.
Summa	**11 792**	**13 471**	**9 706**	**6 701**	**139**	**110**	**149**	**69**	**75**	**69**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 209	5 394	2 910	1 956	185	228	178	67	76	65
Jordbruk	4 766	4 938	2 563	1 634	193	228	185	64	74	64
Skogshushållning	443	456	347	322	131	282	103	93	94	77
Industri och hantverk	12 066	12 460	1 106	978	1127	1089	1447	88	86	89
Gruvdrift och malmförädling . . .	457	460	29	29	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	653	672	64	64	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 492	2 560	327	295	783	1201	1068	90	85	88
Trävaruindustri	670	686	76	73	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	4 410	4 552	177	176	2572	1265	3480	99	96	96
Läder-, hår- och gummiindustri . .	232	248	14	12	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	240	243	7	2	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	644	678	86	69	.	394	.	.	79	.
Närings- och njutningsmedelsindustri	679	716	100	64	716	.	693	64	.	82
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	186	196	16	11	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	172	173	68	63	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	99	99	10	8	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	*1 132*	*1 177*	*132*	*112*	*892*	.	*1129*	*85*	.	*88*
Sjöfart och fiske	4 142	4 234	1 299	1 265	326	239	484	97	97	99
Handel och samfärdsel	6 070	6 403	2 781	2 297	230	162	306	83	85	86
Kontors-, bank- o. d. personal . .	528	543	108	90	503	.	.	83	.	.
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 632	1 682	231	189	728	275	1108	82	82	88
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 419	1 515	815	643	186	134	182	79	81	81
Transportarbetare	2 193	2 355	1 406	1 223	167	119	263	87	90	91
Allmän och litterär verksamhet . .	274	283	195	128	145	150	221	66	70	76
Ej särskilt specificerade	24	25	26	24	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	7 055	8 531	7 012	4 934	122	99	132	70	77	70
Annat arbete	8 848	9 511	4 182	4 119	227	286	250	98	99	99
Summa	**43 390**	**46 533**	**19 290**	**15 549**	**241**	**220**	**279**	**81**	**84**	**81**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1682 platser, varav 1433 manliga och 249 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 702, 1477 och 225 samt under nästlidna månad resp. 988, 799 och 189.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**4 094**	**1 657**	**1 216**	**456**	**347**	**322**	**460**	**29**	**29**	**669**	**64**	**64**	**2 496**	**318**	**291**
1	Stockholms stad	99	—	—	1	1	1	—	—	—	14	—	—	570	172	164
2	Stockholms län	676	330	288	121	97	92	4	—	—	19	1	1	142	9	8
3	Uppsala stad och län	212	89	67	8	10	8	22	—	—	79	—	—	42	1	1
4	Södermanlands län	217	131	84	1	2	2	—	—	—	—	—	—	105	14	14
5	Östergötlands län	517	179	120	20	26	26	3	—	—	95	10	10	75	7	4
6	Norrköping	114	27	24	—	1	1	—	—	—	3	—	—	177	1	1
7	Jönköpings län	101	46	34	11	17	17	1	—	—	45	—	—	42	6	2
8	Kronobergs län	49	19	13	58	57	57	—	—	—	6	—	—	4	1	1
9	Kalmar län	64	26	15	4	2	2	—	—	—	8	—	—	67	2	2
10	Gotlands län	23	16	9	—	—	—	—	—	—	11	—	—	1	—	—
11	Blekinge län	98	57	36	7	5	5	—	—	—	66	—	—	40	2	2
12	Kristianstads län	351	152	124	34	19	16	—	—	—	37	1	1	31	7	4
13	Malmöhus län: Malmö	75	3	3	—	—	—	—	—	—	24	—	—	403	7	7
14	Hälsingborg	90	8	5	—	—	—	18	—	—	9	—	—	79	1	1
15	Övriga anstalter	444	102	86	—	—	—	—	—	—	60	8	8	153	12	11
16	Hallands län	71	38	27	1	3	2	2	—	—	18	—	—	20	2	1
17	Göteborgs och Bohus län	69	37	15	—	2	2	—	—	—	70	44	44	14	2	2
18	Göteborgs stad	118	38	37	1	—	—	—	—	—	9	—	—	284	49	46
19	Älvsborgs län	48	20	14	3	—	—	—	—	—	9	—	—	60	11	11
20	Skaraborgs län	209	123	60	8	18	12	—	—	—	5	—	—	9	4	1
21	Värmlands län	47	22	14	66	38	31	26	—	—	13	—	—	19	—	—
22	Örebro län	144	95	62	36	20	20	238	17	17	18	—	—	34	1	1
23	Västmanlands län	167	83	65	1	1	1	43	2	2	46	—	—	44	—	—
24	Kopparbergs län	23	6	6	27	6	6	84	10	10	2	—	—	22	6	6
25	Gävleborgs län	24	—	—	1	—	—	13	—	—	2	—	—	26	—	—
26	Västernorrlands län	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—
27	Jämtlands län	13	4	3	12	14	13	—	—	—	1	—	—	5	—	—
28	Västerbottens län	27	6	5	28	8	8	—	—	—	—	—	—	9	1	1
29	Norrbottens län	2	—	—	6	—	—	6	—	—	—	—	—	8	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**844**	**906**	**418**	—	—	—	—	—	—	**3**	—	—	**64**	**9**	**4**
1	Stockholms stad	7	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	48	4	2
2	Stockholms län	57	97	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	2
3	Uppsala stad och län	51	34	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	57	64	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	60	61	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
7	Jönköpings län	34	37	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	17	18	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	26	25	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	9	12	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	28	28	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	89	87	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	5	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—
14	Hälsingborg	15	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	33	47	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	8	13	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	77	30	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	22	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—
19	Älvsborgs län	2	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	36	73	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	24	31	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	61	99	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	63	75	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	11	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	12	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	4	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	13	19	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	17	14	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			Kem.-tekn. o. belysnings-industri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
684	**76**	**73**	**4 552**	**177**	**176**	**225**	**12**	**10**	**193**	—	—	**311**	**6**	**5**	**471**	**18**	**16**	**176**	**2**	**2**	
82	15	13	1 108	39	38	27	9	8	3	—	—	43	2	2	70	3	2	18	1	1	1
20	1	1	171	15	15	9	1	1	2	—	—	16	—	—	9	—	—	2	—	—	2
17	—	—	42	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	27	1	1	1	—	—	3
12	32	32	30	—	—	2	—	—	2	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	4
19	—	—	218	7	7	3	—	—	—	—	—	2	—	—	9	2	2	—	—	—	5
30	—	—	339	1	1	4	—	—	81	—	—	2	—	—	19	—	—	1	—	—	6
18	2	2	13	—	—	22	1	1	5	—	—	5	—	—	7	—	—	4	—	—	7
5	3	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	8
7	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	9
3	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	10
6	—	—	39	1	1	4	—	—	1	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	11
21	12	11	61	11	11	6	—	—	1	—	—	—	—	—	15	2	2	—	—	—	12
53	—	—	883	7	7	34	—	—	3	—	—	74	—	—	93	—	—	102	—	—	13
13	—	—	154	1	1	25	—	—	3	—	—	9	—	—	16	—	—	14	—	—	14
12	—	—	360	3	3	42	1	—	11	—	—	16	2	1	78	5	5	11	—	—	15
23	—	—	122	—	—	8	—	—	8	—	—	6	—	—	7	—	—	—	—	—	16
15	—	—	79	16	16	—	—	—	18	—	—	4	—	—	10	—	—	2	—	—	17
144	10	10	411	37	37	21	—	—	30	—	—	51	2	2	46	4	4	13	1	1	18
8	—	—	71	4	4	4	—	—	21	—	—	11	—	—	4	—	—	2	—	—	19
—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	1	—	3	—	—	20
61	—	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	21
16	—	—	35	—	—	4	—	—	—	—	—	53	—	—	6	—	—	2	—	—	22
1	1	1	87	10	10	1	—	—	4	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	23
10	—	—	56	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	24
35	—	—	42	—	—	6	—	—	—	—	—	5	—	—	9	—	—	—	—	—	25
11	—	—	54	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	26
3	—	—	15	14	14	1	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	27
36	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
3	—	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	29
2	—	—	—	—	—	**23**	**2**	**2**	**50**	**7**	**2**	**367**	**80**	**64**	**245**	**82**	**48**	**20**	**14**	**9**	
—	—	—	—	—	—	3	2	2	16	4	1	151	27	19	115	26	17	13	12	7	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	1	1	3	2	2	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	6	6	1	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	6	4	4	4	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	13	—	—	4	1	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	2	1	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	1	9
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	—	1	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	5	9	3	2	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	17	—	—	7	—	—	122	26	20	64	9	3	3	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	6	—	—	3	3	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	6	2	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	5	—	—	1	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	17
2	—	—	—	—	—	1	—	—	16	2	1	24	4	2	19	13	9	2	1	1	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	4	3	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	5	—	—	1	3	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	1	2	2	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**80**	**3**	**3**	**91**	**8**	**8**	**1050**	**83**	**74**	**4011**	**1229**	**1199**	**347**	**43**	**40**
1	Stockholms stad	17	—	—	23	3	3	278	32	25	417	196	191	173	16	13
2	Stockholms län	4	—	—	8	—	—	49	2	2	53	—	—	5	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	2	—	—	15	—	—	3	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	1	1	1	—	—	—	38	2	2	58	22	22	2	1	1
5	Östergötlands län	2	—	—	4	—	—	47	1	1	17	—	—	1	1	1
6	Norrköping	11	—	—	5	—	—	10	—	—	83	46	46	8	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	7	—	—	2	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	5	3	3	252	44	44	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	5	5	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	1	1	1	9	—	—	252	46	46	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	1	—	—	18	8	7	42	8	8	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	—	—	6	—	—	306	14	14	259	53	52	47	1	1
14	Hälsingborg	1	—	—	3	—	—	23	—	—	443	149	148	3	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	1	—	—	27	—	—	322	72	72	2	—	—
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	5	1	1	101	13	13	1	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	1	—	—	3	—	—	49	28	27	1	—	—
18	Göteborgs stad	13	2	2	12	4	4	133	20	19	1344	433	411	84	19	19
19	Älvsborgs län	1	—	—	7	—	—	20	—	—	1	—	—	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	3	—	—	11	1	1	1	—	—
22	Örebro län	4	—	—	7	—	—	12	—	—	6	—	—	3	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	23	—	—	8	—	—	1	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
25	Gävleborgs län	—	—	—	5	—	—	7	—	—	139	70	70	4	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118	43	43	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	2	—	—
28	Västerbottens län	20	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**93**	**65**	**60**	**8**	**2**	**—**	**127**	**49**	**38**	**223**	**70**	**66**	**196**	**65**	**50**
1	Stockholms stad	42	18	13	6	2	—	22	19	14	135	32	32	101	39	30
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	2	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	17	2	2	—	—	—	8	1	1	2	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	1
6	Norrköping	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	1	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
11	Blekinge län	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	16	4	4	—	—	—	89	18	12	6	1	1	74	17	14
14	Hälsingborg	2	—	—	—	—	—	3	6	6	3	4	3	—	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	2	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	—	—	—
18	Göteborgs stad	13	39	39	2	—	—	2	—	—	55	22	20	8	4	2
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	2	1
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	1	1	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1226	**121**	**113**	**163**	**11**	**11**	**2149**	**1176**	**1053**	**83**	**4**	**4**	**24**	**23**	**23**	**4**	**3**	**3**	**9 047**	**4 174**	**4 113**	
518	42	35	86	2	2	644	376	287	41	3	3	3	12	12	3	3	3	958	294	275	1
35	—	—	11	—	—	126	31	31	12	—	—	2	—	—	—	—	—	649	348	348	2
16	—	—	2	—	—	54	2	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	236	78	72	3
3	—	—	1	1	1	22	11	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	258	104	104	4
15	—	—	5	—	—	75	24	21	1	—	—	—	—	—	—	—	—	271	121	121	5
20	—	—	4	—	—	90	11	11	2	—	—	1	—	—	—	—	—	87	45	43	6
5	—	—	2	—	—	10	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	127	111	110	7
2	2	2	—	—	—	35	35	35	—	1	1	—	—	—	—	—	—	238	157	156	8
1	—	—	—	—	—	11	10	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	113	113	113	9
1	—	—	1	—	—	6	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	24	24	10
8	1	1	—	—	—	25	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	312	108	108	11
7	—	—	1	—	—	26	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	189	112	112	12
174	4	4	12	—	—	209	62	60	2	—	—	—	—	—	1	—	—	772	366	366	13
7	—	—	3	—	—	46	12	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	229	49	48	14
29	4	4	2	1	1	119	149	147	—	—	—	—	—	—	—	—	—	736	479	476	15
11	—	—	1	—	—	22	13	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	78	78	16
9	1	1	2	—	—	37	53	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	222	45	45	17
323	66	66	19	2	2	282	337	324	17	—	—	18	11	11	—	—	—	985	188	188	18
5	—	—	2	—	—	21	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	310	222	222	19
1	1	—	1	—	—	11	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	123	19	19	20
1	—	—	3	3	3	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	276	167	167	21
9	—	—	—	—	—	44	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	317	160	158	22
7	—	—	1	—	—	32	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	183	134	109	23
—	—	—	3	2	2	10	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	256	136	136	24
5	—	—	—	—	—	44	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	296	109	109	25
4	—	—	—	—	—	39	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	328	164	164	26
5	—	—	1	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	28	28	27
3	—	—	—	—	—	21	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	32	32	28
2	—	—	—	—	—	44	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	231	183	182	29
456	**110**	**76**	**1352**	**804**	**632**	**206**	**230**	**170**	**200**	**191**	**124**	**1**	**3**	**1**	**8 527**	**7 009**	**4 931**	**464**	**8**	**6**	
185	53	31	525	265	207	147	132	98	107	87	49	1	3	1	1 917	2 252	1 403	121	5	3	1
16	1	1	44	30	23	1	—	—	6	7	4	—	—	—	405	388	261	—	—	—	2
1	—	—	19	16	16	—	—	—	1	—	—	—	—	—	131	137	109	2	—	—	3
5	2	1	32	26	24	3	4	4	5	7	4	—	—	—	372	226	158	32	1	1	4
13	6	6	51	18	12	7	1	1	6	13	13	—	—	—	502	268	204	26	1	1	5
4	—	—	7	3	—	2	5	2	1	2	—	—	—	—	118	122	89	9	—	—	6
—	—	—	24	8	7	—	—	—	4	2	—	—	—	—	277	110	98	3	—	—	7
1	—	—	5	3	2	—	—	—	1	4	3	—	—	—	121	61	49	—	—	—	8
—	—	—	18	17	16	—	—	—	1	—	—	—	—	—	206	83	76	10	—	—	9
2	—	—	13	9	7	2	1	1	—	—	—	—	—	—	46	42	31	—	—	—	10
7	3	3	19	22	19	1	1	1	—	—	—	—	—	—	269	148	111	—	—	—	11
15	3	3	63	41	29	2	3	2	7	4	4	—	—	—	327	199	149	4	—	—	12
132	20	15	96	48	30	2	29	22	18	9	5	—	—	—	702	656	484	98	—	—	13
1	6	5	33	10	9	—	5	2	—	7	4	—	—	—	207	163	123	3	—	—	14
6	2	2	34	32	28	9	4	4	2	4	1	—	—	—	268	163	117	3	—	—	15
1	1	1	7	8	8	1	2	2	—	2	1	—	—	—	75	56	40	3	—	—	16
4	1	1	31	22	18	—	—	—	2	6	3	—	—	—	115	103	59	10	—	—	17
37	10	5	64	47	29	22	29	18	6	4	3	—	—	—	598	579	453	117	—	—	18
2	—	—	5	9	7	—	1	1	4	4	4	—	—	—	118	105	65	—	—	—	19
2	1	1	30	12	9	—	—	—	4	1	—	—	—	—	246	153	97	6	—	—	20
1	1	1	18	17	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	155	148	75	—	—	—	21
3	—	—	34	21	20	4	9	8	6	5	5	—	—	—	305	238	170	13	—	—	22
8	—	—	38	25	20	—	1	1	7	11	11	—	—	—	280	169	133	—	—	—	23
—	—	—	49	25	21	2	2	2	5	3	3	—	—	—	177	86	72	1	1	1	24
—	—	—	6	5	5	1	—	—	—	3	2	—	—	—	112	63	58	1	—	—	25
1	—	—	9	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	12	12	—	—	—	26
6	—	—	43	31	29	—	1	1	7	6	5	—	—	—	210	102	95	2	—	—	27
2	—	—	19	18	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	124	107	83	—	—	—	28
1	—	—	16	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	121	70	57	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 december 1928.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	41	705	1 574	**2 279**	63	308	**371**	**16·3**	5·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	40	1 906	—	**1 906**	568	—	**568**	**29·8**	13·3
Bokbindareförbundet . . .	22	1 328	2 864	**4 192**	80	94	**174**	**4·2**	2·7
Bryggerilindustriarb.-förb. .	52	2 899	621	**3 520**	102	62	**164**	**4·7**	6·6
Byggnadsträarbetareförb. .	123	11 581	—	**11 581**	4 283	—	**4 283**	**37·0**	28·4
De förenade förbunden . .	36	2 718	740	**3 458**	293	60	**353**	**10·2**	10·9
Elektriska arbetareförb. . .	66	2 352	—	**2 352**	389	—	**389**	**16·5**	4·7
Gjutareförbundet	87	4 119	2	**4 121**	141	—	**141**	**3·4**	3·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	277	24 075	3 216	**27 291**	9 078	464	**9 542**	**35·0**	22·3
Gruvindustriarbetareförb. .	17	1 591	—	**1 591**	283	—	**283**	**17·8**	12·8
Handelsarbetareförb. . . .	167	9 026	3 541	**12 567**	817	115	**932**	**7·4**	5·9
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	15	257	582	**839**	47	196	**243**	**29·0**	19·4
Hattarbetare	8	117	344	**461**	45	180	**225**	**48·8**	43·7
Pälsvarnarbetare	7	140	238	**378**	2	16	**18**	**4·8**	2·0
Kommunalarbetareförb. . .	147	17 152	1 917	**19 069**	1 247	344	**1 591**	**8·3**	5·2
Litografförbundet	11	1 356	45	**1 401**	20	1	**21**	**1·5**	2·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	75	6 492	1 521	**8 013**	894	711	**1 605**	**20·0**	11·7
Metallindustriarb.-förb. . .	215	80 648	4 404	**85 052**	7 764	149	**7 913**	**9·3**	6·9
Järnbruksarbetare . . .	57	16 819	7	**16 826**	1 834	—	**1 834**	**10·9**	6·5
Verkstadsarbetare . . .	158	63 829	4 397	**68 226**	5 930	149	**6 079**	**8·9**	7·0
Murareförbundet . . .	55	2 862	—	**2 862**	1 403	—	**1 403**	**49·0**	27·7
Måleriarbetareförbundet . .	50	3 098	—	**3 098**	1 609	—	**1 609**	**51·9**	31·6
Pappersindustriarb.-förb. .	110	21 030	748	**21 778**	1 455	56	**1 511**	**6·9**	6·2
Sadelm.- o. tapetseraref. .	27	1 213	90	**1 303**	290	28	**318**	**24·4**	8·7
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	46	5 862	3 022	**8 884**	772	212	**984**	**11·1**	9·6
Stenindustriarbetareförb. .	86	5 814	—	**5 814**	1 192	—	**1 192**	**20·5**	7·2
Sågverksindustriarb.-förb. .	232	21 039	6	**21 045**	11 315	5	**11 320**	**53·8**	24·6
Textilarbetareförbundet . .	66	5 660	7 988	**13 648**	214	153	**367**	**2·7**	2·9
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	526	1 914	**2 440**	17	127	**144**	**5·9**	7·0
Transportarbetareförb. . .	59	4 315	63	**4 378**	666	63	**729**	**16·7**	11·1
Träindustriarbetareförb. . .	144	8 164	76	**8 240**	919	—	**919**	**11·2**	8·2
Tunnbinderiarbetareförb. .	15	234	—	**234**	55	—	**55**	**23·5**	8·9
Typografförbundet	36	4 512	342	**4 854**	230	23	**253**	**5·2**	3·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	19	805	—	**805**	256	—	**256**	**31·8**	23·9
Summa	**2 346**	**253 339**	**35 276**	**288 615**	**46 462**	**3 171**	**49 633**	**17·2**	**10·9**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under december uppgivits till inalles 174 238, vilket i genomsnitt motsvarar 3·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1927	1928											
	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	18·6	14·5	13·4	13·3	11·7	8·2	7·6	7·4	7·0	7·7	9·0	[1] 10·9	17·2
Ansökn. per 100 lediga platser .	243	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·21	·	·	3·22	·	·	3·40	·	·	3·33	·	·	3·28
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	24·5	22·3	20·5	19·8	18·5	15·4	11·1	13·0	12·4	14·5	14·6	15·7	17·6
Danmark. Arbetslöshet, i % .	30·5	30·3	25·9	21·3	16·6	14·0	13·7	13·6	13·0	12·2	14·8	17·6	25·0
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	86	83	74	64	50	41	39	38	37	34	41	50	70
Finland. Registr. arbetslösa .	2 168	2 942	2 535	2 139	1 501	862	822	762	807	954	1 346	2 978	2 974
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	352	250	234	229	232	154	150	156	152	151	181	520	289
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	9·8	10·7	10·4	9·6	9·6	9·9	10·8	11·7	11·7	11·4	11·8	12·2	11·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 127	1 199	1 139	1 063	1 171	1 143	1 239	1 354	1 367	1 384	1 421	1 439	1 312
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	·	13·0	·	·	10·8	·	·	9·3	·	·	9·9	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	14·9	16·1	9·0	6·3	4·8	4·4	4·4	5·3	5·0	4·8	[1] 4·8	[1] 6·2	10·6
Arbetslöshetsindex	12·7	13·8	7·3	5·0	4·0	3·6	3·6	4·2	4·1	3·8	—	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	9·2	7·5	5·2	3·5	3·6	4·3	3·6	4·5	4·3	3·9	4·1	2·8	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	12·9	11·2	10·4	9·2	6·9	6·3	6·2	6·3	6·5	6·6	7·3	9·5	16·7
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 188	1 333	1 237	1011	729	629	611	564	574	577	671	1 030	1 702
Ansökn. per 100 lediga platser .	486	443	425	344	316	291	289	270	276	276	307	470	676
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	102·9	103·4	104·2	105·8	109·5	111·8	112·3	112·4	112·4	112·1	111·3	108·6	—
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	207	231	224	193	155	130	119	115	114	113	123	155	203
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	4·5	·	·	1·9	·	·	1·2	·	·	1·1	·	·	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	111	·	·	112	·	·	113	·	·	111	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	13	18	15	10	7·3	3·7	1·7	1·1	0·9	0·6	0·5	0·5	0·9
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	414	439	413	412	357	307	247	234	248	269	282	321	—
Estland. Oplac. arbetssökande	4 437	4 421	4 113	3134	2 162	1 470	883	486	467	706	1 561	4 369	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	6 399	6 633	6 461	5570	2 950	1 295	1 223	928	965	1 980	5 179	[1] 9184	14030
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	165	182	180	168	153	136	116	100	91	83	79	97	128
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·3	1·8	1·8	1·6	1·4	1·4	1·2	1·3	1·4	1·5	1·1	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	8·6	10·8	10·8	10·0	9·3	8·7	8·5	8·1	8·3	8·0	8·0	8·1	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	265	271	277	245	228	207	188	158	156	158	172	241	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	6·6	6·8	7·0	6·5	5·2	3·7	3·2	2·5	2·4	2·2	3·1	4·2	—
Sysselsättn:index[2] (jan. 1920 = 100)	99·5	100·8	101·4	101·1	105·5	112·4	116·3	119·9	119·5	118·9	119·1	116·7	—
» (år 1926 = 100)	100·7	102·0	102·6	102·3	106·8	113·8	117·7	119·3	119·1	118·8	118·9	116·7	109·1
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	85·1	84·2	85·5	86·1	85·7	85·5	85·6	84·7	86·0	87·3	88·1	87·7	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	89·0	87·9	89·4	89·9	89·3	89·4	89·6	88·5	90·0	91·2	92·0	91·6	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	8·9	·	·	10·2	·	·	11·2	·	·	11·4	·	·	—
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	7	13	14	15	15	16	15	13	12·5	—	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	·	11·4	·	·	11·5	·	·	11·8	·	·	—	·

[1] Reviderade siffror. — [2] Fr. o. m. år 1929 genomföres i Kanada en omläggning av indexberäkningen, varvid som bas användes årsmedeltalet för 1926. För jämförelses skull återgivas i tabellen den gamla och den nya indexserien bredvid varandra.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under januari månad 1929. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under januari har prisnivån ytterligare sjunkit något, beroende på prissänkningar för en del varuslag, däribland särskilt smör. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan december 14 varit föremål för *prissänkning* och lika många för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 30 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—januari 1929. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med januari 1929, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								År 1928					1929
	1914	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	Dec.	Jan.[1]
Aritmetiska (ovägda) tal	100	245	186	171	174	176	168	165	165	165	165	166	165	165	164
Vägda tal .	100	237	180	164	164	168	158	153	154	153	155	156	152	151	150

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under januari visat en nedgång med en enhet. Det »ovägda» indextalet har likaledes sjunkit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1929, häfte 1, sid. 63. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1929, 170, motsvarande en stegring från juli 1914 av 70 % mot 72 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 oktober 1928 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 66).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1928	Jan. 1928	Nov. 1928	Dec. 1928	Jan.[2] 1929	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	jan. 1914—jan. 1929	jan. 1928—jan. 1929
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
handskummad	»	8	—	12	12	12	12	12	+ 50·0	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	351	338	364	376	363	+ 51·9	+ 7·4
mat- (lands-)	»	218	727	322	322	330	337	328	+ 52·6	+ 1·9
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	237	237	239	238	238	+ 45·1	+ 0·4
halvfet, »	»	121	500	172	172	173	175	172	+ 42·1	0·0
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	140	140	140	140	140	+ 1·4	0·0
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	241	289	337	324	269	+ 28·1	— 6·9
» konserverade	»	137	716	247	258	253	253	236	+ 55·3	— 8·5
Potatis: gammal	hl	—	1271	1061	1036	734	725	730	—	— 29·5
»	5 l	28	71	64	63	48	48	48	+ 77·8	— 23·8
färsk	»	46	102	143	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	62	62	59	58	58	+ 93·3	— 6·5
Bruna bönor	»	48	214	84	71	94	97	97	+ 110·9	+ 36·6
Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	81	× 75	45	47	42	42	42	+ 35·5	— 10·6
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	32	31	30	30	30	+ 42·9	— 3·2
rågsikt-, » » »	»	27	× 78	43	43	41	41	40	+ 53·8	— 7·0
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	51	49	47	47	47	+ 30·6	— 4·1
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	54	54	54	53	54	+ 35·0	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	75	74	73	73	73	+ 78·0	— 1·4
hårt, knäckebröd	»	—	—	97	96	97	96	97	—	+ 1·0
limpa, söt	»	88	96	65	66	64	64	64	+ 68·4	— 3·0
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	49	48	48	48	+ 54·8	— 2·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	153	154	151	151	151	+ 101·3	— 1·9
mjukt, bakat med vatten	»	43	116	77	77	77	76	76	+ 72·7	— 1·3
mjukt, » » mjölk	»	60	167	94	94	94	94	94	+ 56·7	0·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	190	190	188	187	187	+ 54·5	— 1·6
soppkött	»	100	490	158	159	156	155	155	+ 55·0	— 2·5
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	238	237	237	237	238	+ 80·8	+ 0·4
spädkalv	»	72	312	140	141	141	143	143	+ 95·9	+ 1·4
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	225	214	212	213	216	+ 64·9	+ 0·9
salt, svenskt	»	114	547	185	181	182	180	179	+ 53·0	— 1·1
Renkött, färskt, stek	»	119	557	238	244	242	242	241	+ 94·4	— 1·2
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	205	184	217	212	210	+ 59·1	+ 14·1
salt, » »	»	140	619	210	193	220	218	217	+ 56·1	+ 12·4
» amerikanskt »	»	—	—	213	213	225	228	227	—	+ 6·6
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	122	130	123	124	128	+ 64·1	— 1·5
gädda	»	108	333	179	185	185	189	192	+ 67·0	+ 3·8
sill	»	84	110	66	62	65	65	59	+ 68·6	— 4·8
strömming	»	88	114	66	74	66	67	69	+ 68·3	— 6·8
torsk	»	55	160	92	98	93	93	93	+ 60·3	— 5·1
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	152	160	155	155	158	+ 92·7	— 1·3
kolja	»	—	—	117	123	115	117	117	—	— 4·9
salt: sill, prima	»	45	148	57	52	62	61	61	+ 35·6	+ 17·3
strömming	»	80	105	48	47	48	48	49	+ 48·5	+ 4·3
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	95	91	96	97	95	+ 66·7	+ 4·4
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	309	296	316	316	316	+ 96·3	+ 6·8
Socker, bit-	»	67	× 188	64	68	58	58	58	— 9·4	— 14·7
Salt (matsalt)	»	—	82	18	18	18	18	18	—	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	29	30	29	29	29	+ 45·0	— 3·3
Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1300	1330	1265	1265	1270	+ 74·0	— 4·5
barr-, osågad, hemkörd	»	575	1895	980	1005	955	955	955	+ 64·7	— 5·0
Bränntorv	100 kg	196	896	408	416	402	402	405	+ 99·5	— 2·6
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	713	732	685	683	683	+ 73·4	— 6·7
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	284	—	331	339	319	319	320	+ 40·4	— 5·6
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	247	251	239	238	237	+ 51·9	— 5·6
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	275	278	272	272	274	+ 49·7	— 1·4

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Januari 1929.)

Allmänna sociala frågor.

ARTUS, J. An enquiry into the conditions of work and life of journalists. International Labour Review jan. 1929.

BOWLEY, A. L. Some tests of the trustworthiness of public statistics. Economica dec. 1928.

BUTTON, F. S. Education for foremanship and industrial management. Unity jan. 1929.

ECKERT, CH. Aussichten des Kapitalismus. Weltwirtschaftliches Archiv B. 29, s. 1.

GAEBEL, KÄTHE. Die Industriearbeiterin. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 3.

HOLST, J. TH. Interessefællesskab i Industrien. Tidsskrift for Industri 1929, nr 2.

LEVY, H. »Schicksal» und »Selbstbestimmung» im sozialen Leben. Der Arbeitgeber 1929, nr 2.

NOPPEL, C. Katholische Aktion und Soziale Praxis. Soziale Praxis 1929, nr 3.

PALLA, E. Soziales Recht. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 1.

SCHORSCH, J. Grundlagen und Richtlinien gewerkschaftlicher Rationalisierungspolitik. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 2.

The coal situation. Industrial and Labour Information 14 jan. 1929.

Committee of experts on native labour. Industrial and Labour Information 14 jan. 1929.

Nationernas förbunds hälsovårdsarbete. Hygienisk Revy 1929, nr 1.

Nutidskapitalism, socialism och statlig intervention. Industria 1929, nr 2.

Sverige.

DAHN, P. Folkskolan som bottenskola å landsbygden under sista halvseklet. Landskommunernas Tidskrift 1929, nr 1.

LINDBERG, V. De svenska industriarbetarnas betryck under 1700-talet. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 1.

ZEUTHEN, F. Arbejdsfredskonferencen i Stockholm. Socialt Tidsskrift 1928, nr 12.

Arbetsfredens stämningar och dess realitet. Industria 1929, nr 1.

Industrial conference in Sweden. Industrial and Labour Information 24/31 dec. 1928.

Amerikas förenta stater.

GROTKOPP, W. Abbau und gegenwärtiger Stand der amerikanischen Trustgesetzgebung. Die Arbeit 1929, nr 1.

WALLING, W. E. Die Politik der amerikanischen Arbeiterschaft. Die Arbeit 1929, nr 1.

Industrial relations in the United States. International Labour Review jan. 1929.

Labor legislation of 1928. Monthly Labor Review dec. 1928.

Productivity of labor in merchant blast furnaces. Monthly Labor Review dec. 1928.

The spread of industrial relations activities. The Service Letter on Industrial Relations 5 jan. 1929.

Australien.

B. W. Wahlen und Sozialpolitik in Australien. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 52.

Danmark.

Love og Lovforslag af social Karakter i Rigsdagssamlingen 1928—29. Socialt Tidsskrift 1928, nr 12.

Indien.

BRAILSFORD, H. N. Das werktätige Indien. Die Arbeit 1929, nr 1.

Italien.

SOLMI, A. «La Carta del Lavoro» (Relazione alla Camera dei Deputati). Rivista Critica di Infortunistica 1928, nr 11.

Japan.

WEBER, W. Arbeitsgesetzgebung und Arbeitsbedingungen in der japanischen Industrie. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 36.

Kina.

CHAN, C. S. Social legislation in China under the nationalist government. International Labour Review jan. 1929.

Norge.

FISCHER, K. Norske folkeakademier. Socialt Arbeid 1928, nr 10.

STORSTEEN, E. Hvorledes virker et slett miljø? Socialt Arbeid 1928, nr 10.

Ryssland.

SCHWANEBACH, H. v. Zur Lage der Ingenieure und Techniker in der Industrie der U. d.S.S.R. Der Arbeitgeber 1929, nr 2.

Schweiz.

GYGAX, P. Die Fortbildung der wirtschafts- und sozialpolitischen Ideen in der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1928, nr 4.

Storbritannien.

ALLEN, G. C. Methods of industrial organisation in the West Midlands, 1860—1927. The Economic Journal jan. 1929.

CITRINE, W. M. Tendenserna inom industrin för närvarande. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 4.

HUNTER, E. Our coming labour state organism. The Labour Magazine jan. 1929.

SNOWDEN, PH. The »safeguarding» of the wool textile industry. The Labour Magazine jan. 1929.

Employment, wages, cost of living, and trade disputes in 1928. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 1.

Tyskland.

BORSIG, E. v. Grundsätzliche Fragen der deutschen Sozialpolitik. Der Arbeitgeber 1929, nr 1.

CROLL, W. Lebenshaltung und Reparation. Der Arbeitgeber 1929, nr 1.

GÖRING, B. Die Stellung der Angestellten in Wirtschaft und Gesellschaft. Die Arbeit 1929, nr 1.

HELLBACH, M. Reichstagsarbeit des Reichsarbeitsministeriums. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 36.

ISRAEL, GERTRUD. Vor dem endgültigen Reichswirtschaftsrat. Soziale Praxis 1929, nr 4.

JECKER, MARIA. Zum Referentenentwurf eines Gesetzes über die Beschäftigung in der Hauswirtschaft. Soziale Praxis 1929, nr 3.

WOYTINSKY, W. Gliederung der Arbeitnehmer in Deutschland. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 1.

ZYSZKA, v. Das Problem des Wohlstandsindex. Der Arbeitgeber 1929, nr 1.

Österrike.

JANECEK, J. Rationalisierung und Arbeitsfrieden. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 1.

LEDERER, M. Neue Fortschritte der österreichischen Sozialgesetzgebung. Soziale Praxis 1929, nr 2—4.

MORRISON, H. Where socialist dreams come true. The Labour Magazine jan. 1929.

POSPISCHIL, K. Ergebnisse der Berufsstatistik. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 2.

Arbetarskydd.

ADLER-HERZMARK, JENNY. Vom V. internationalen Kongress für Unfallheilkunde und Berufskrankheiten in Budapest. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1928, nr 12.

AGNEW, P. G. Safety codes are company tools. National Safety News jan. 1929.

BAKER, J. S. Classifying personal causes of traffic accidents. National Safety News jan. 1929.

BATES, E. J. Keeping current under cover. National Safety News jan. 1929.

BLEYERT, W. Kesselstein in Zentralheizungskesseln. Gesundheits-Ingenieur 1929, nr 4.

CAMERON, W. H. The social costs of accidents. National Safety News jan. 1929.

CATLIN, R. I. Why insurance companies are interested in automobile safety. National Safety News jan. 1929.

FEILITZEN, G. v. Explosionen å M/S Kungsholm. Teknisk Tidskrift 1929, nr 1.

FERGUSON, H. L. The evolution of our safety objective. National Safety News jan. 1929.

FLORET. Ärztliche Gutachten über gewerbliche Vergiftungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1928, nr 12.

GERLACH. Verfahren und Einrichtung zur Beseitigung von explosiven und gesundheitsschädlichen Gasen aus Kanalisationsbauwerken u. dgl. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 2.

GIESENHAUS, O. Die Organisation des Gasschutzes in der Hüttenindustrie. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 2.

HANAUER, J. Kartei zur Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 2.

HANNICH, W. Neuerungen in der Textilfärberei und ihre gesundheitlichen Wirkungen auf die Arbeiter. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1928, nr 12.

HEINRICH, H. W. The foundation of a major injury. National Safety News jan. 1929.

HENNE, H. Das Wichtigste über Staubexplosionen. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1929, nr 1.

HOLDEN, P. Advertise your safety program. National Safety News jan. 1929.

KAKILTY, A. W. Glare and gloom — accident makers. National Safety News jan. 1929.

KLEBE. Der Arbeiterschutz beim Mattierungsverfahren für Zigarren. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1928, nr 12.

KOELSCH. Gewerbliche Vergiftung durch Acrolein. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1928, nr 12.

— Ist das Sulfobleiweiss ein »ungiftiger» Ersatz für das Karbonatbleiweiss? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1928, nr 12.

LEHMANN, K. B. Gutachten über die Frage der hygienischen Zulässigkeit von Zinkoxyd mit einem Bleigehalt von mehr als 2 Prozent als Malerfarbe. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1928, nr 12.

LIPMANN, O. Veränderungen in der Unfallverteilung als Symptom veränderter Unfalldisposition. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 2.

LÜDERS, ELSE. Der Arbeitsschutz im Gast- und Schankwirtschaftsgewerbe. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 2.

MARSH, H. N. Chemical laboratories should be models of safety. National Safety News jan. 1929.

MAYERS, MAY R. Lead absorption. Industrial Hygiene Bulletin dec. 1928.

PRELLER, L. Arbeitsschutz in rationalisierten Betrieben. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 2—4.

RITZMANN, F. The relationship between accident prevention and productive capacity in industrial

undertakings. Industrial Safety Survey 1928, nr 6.

SLATER, B. J. Organization and conduct of a plant medical department. National Safety News jan. 1929.

STOEWER, E. Untersuchungsergebnisse über das Auftreten von professionellen Linsentrübungen bei Feuerarbeitern ausserhalb der Glasindustrie. *Reichsarbeitsblatt 1929, nr 2.*

STRAUS, P. Off-street loading and night deliveries. National Safety News jan. 1929.

THOMAS, R. B. Safety twenty stories up. National Safety News jan. 1929.

VOGT, J. H. Sand drum exhaust systems. Industrial Hygiene Bulletin dec. 1928.

Om olycksfall, förorsakade av den elektriska strömmen. Arbetarskyddet 1929, nr 1.

Sverige.

LINDELL, A. Skyddsanordningar vid sydsvenska byggnadshissar. Arbetarskyddet 1929, nr 1.

ODQVIST, B. Skogsarbetarnas dietförhållanden. Social-Medicinsk Tidskrift 1929, nr 1.

RICHERT, J. Minderåriga industriarbetares kroppsutveckling. Social-Medicinsk Tidskrift 1929, nr 1.

Amerikas förenta stater.

General health work of labor organizations. Monthly Labor Review dec. 1928.

Tyskland.

ENGELHARDT, W. E. Ärztlicher Fortbildungskurs über gewerbliche Berufskrankheiten. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1928, nr 12.

HANNA, GERTRUD. Der preussische Landtag fordert Verbesserung der Arbeitsaufsicht. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 2.

NEITZEL. Der Entwurf eines Arbeitsschutzgesetzes. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 3.

NEUBAUER, E. Vorschläge zur Organisation der Gewerbeaufsicht in kritischer Beleuchtung. Soziale Praxis 1929, nr 2.

Erweiterung des Unfallschutzes. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 4.

Die Jugendlichen im Bericht der preussischen Gewerbeaufsicht. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 2.

Arbetslön och arbetstid.

GARRET, S. S. Wages and the collective wage bargain. The American Economic Review 1928, nr 4.

UHLÉN, A. »De höga lönernas ekonomi». Fackföreningsrörelsen 1929, nr 2.

Family allowances in the civil service of foreign countries. Monthly Labor Review dec. 1928.

Sverige.

MÖLLER, G. Fackföreningsrörelsen och lönenivån. Tiden 1928, nr 7/8.

Amerikas förenta stater.

Labor costs and wages at home and abroad. The Conference Board Bulletin 1928, nr 24.

Wages and hours in the boot and shoe industry, 1928. Monthly Labor Review dec. 1928.

Wages and hours of labor in sawmills, 1928. Monthly Labor Review dec. 1928.

Wage rates of farm labor. Monthly Labor Review dec. 1928.

Ryssland.

Sju timmars arbetsdag i Ryssland. Industritidningen 1928, nr 24.

Österrike.

WAGNER, R. Das Problem der Heimarbeit ein Problem der Gesamtarbeiterschaft. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 1.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

HERSCH, L. Seasonal unemployment in the building industry in certain European countries. International Labour Review jan. 1929.

SPEEK, P. A. The work of European labor exchanges. Monthly Labor Review dec. 1928.

WIGFORSS, E. Spararen, slösaren och den arbetslöse. Tiden 1928, nr 7/8.

Character and value of employment statistics. Monthly Labor Review dec. 1928.

Midler mot arbeidsløshet. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1928, nr 11/12.

Unemployment conditions in Europe in the latter part of 1928. Monthly Labor Review dec. 1928.

Unemployment insurance in foreign countries. Monthly Labor Review dec. 1928.

Sverige.

HANSSON, S. Blockaden mot Ulricehamnsbanan. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 3.

— *Syndikalisterna och de arbetslösa.* Fackföreningsrörelsen 1929, nr 2.

[LANDSSEKRETARIATET.] Arbetslöshetsförsäkring, arbetsförmedling och reservarbeten. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1928, nr 52.

[LANDSTINGSFÖRBUNDET.] Yttrande över arbetslöshetssakkunnigas betänkande. Sveriges Landstings Tidskrift 1928, nr 6.

[LANTARBETSGIVARNES CENTRALFÖRENING.] Utlåtande angående arbetslöshetsförsäkring m. m. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1929, nr 1.

Betänkligheterna mot arbetslöshetsförsäkring. Industria 1929, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Mekanisering och arbetstillgång i Förenta staterna. Teknisk Tidskrift 1929, nr 2.

Shipowners' employment agency activity not a combination in restraint of trade. Monthly Labor Review dec. 1928.

A study of public works and unemployment, 1919 to 1925. Monthly Labor Review dec. 1928.

Australien.

Unemployment and business stability in Australia. Monthly Labor Review dec. 1928.

Nederländerna.

VRIES, M. DE. De hoevensche beemden. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 1.

Schweiz.

Die Entwicklung des schweizerischen Arbeitsmarktes im Jahre 1928. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 1.

Neuerungen in der kantonalen Gesetzgebung über die Arbeitslosenversicherung. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 1.

Die Versetzbarkeit der Stellensuchenden im Jahre 1928. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 1.

Storbritannien.

Arbetslöshetskatastrofen vid Englands kolgruvor. Industria 1929, nr 1.

Tyskland.

LEHFELDT, B. Arbeitslosenunterstützung bei berufsüblicher Arbeitslosigkeit. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 1.

MAILÄNDER. Praktische Erfahrungen und Forderungen der Wandererfürsorge. Soziale Praxis 1929, nr 2.

MORGENROTH, W. Arbeitslosenstatistik als Grundlage der Arbeitslosenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1929, nr 1.

NEFF, R. Das erste Geschäftsjahr der Reichsanstalt. Reichsarbeitsblatt 1928, nr 36.

TEYSSEN, A. Arbeiterwanderungen in Ostfriesland. Arbeit und Beruf 1929, nr 1.

ZEHRFELD. Die Rechtsbelehrung im Verfahren der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1929, nr 1.

Für Ausbau der Krisenfürsorge. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 1.

Befolkningsfrågan.

ALEXANDER, A. Über den Einfluss der Stoffwechselkrankheiten auf die Lebensdauer. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1929, nr 1.

HIMES, N. E. John Stuart Mill's attitude toward Neo-Malthusianism. The Economic Journal jan. 1929.

SCHÖTT, E. D. Några synpunkter beträffande blodgruppsundersökningar för faderskapsbevisning genom blodprov. Hygiea 1928, nr 24.

Sverige.

EDIN, K. A. 1930 års folkräkning. Statsvetenskaplig Tidskrift 1928, nr 5.

Danmark.

HANSEN, S. Børnedødeligheden i Danmark 1878—1927. Socialt Tidsskrift 1928, nr 12.

Frankrike.

SAUVY, A. La population française jusqu'en 1956. Essai de prévision démographique. Journal de la Société de Statistique de Paris 1928, nr 12 och 1929, nr 1.

Italien.

Befolkningspolitik i Italien. Udenrigsministeriets Tidsskrift 24 jan. 1929.

Storbritannien.

MARSHALL, T. H. The population problem during the industrial revolution. The Economic Journal jan. 1929.

Tyskland.

SCHEIDT, W. Volkstumskundliche Forschungen in deutschen Landgemeinden. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 129.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

S[JÄLANDER], V. Flyttningsrörelsen i Stockholms stads trädgårdsstäder år 1927. Statistisk Månadsskrift 1928, nr 11.

[SPARBANKSFÖRENINGEN.] Remissutlåtande över bostadskreditsakkunnigas betänkande. Sv. Sparbanks Tidskrift 1928, nr 7.

Sekundärkrediten för bostadsproduktionen. Landskommunernas Tidskrift 1929, nr 1.

Danmark.

Byggevirksomheden i Efteraaret 1928. Arbejdsgiveren 1929, nr 1.

Finland.

Bostadsproduktionen i Finlands städer åren 1926 och 1927. Finsk Kommunaltidskrift 1928, nr 8.

Tyskland.

BÜTTNER, H. Der Reichswohnungsfürsorgefonds für Kriegsbeschädigte und Kriegshinterbliebene. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 1.

RIESE, H. Die Lebensversicherungs-Gesellschaften als Förderer des deutschen Wohnungsbaues. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1929, nr 1.

TORMIN, H. Künftiges Mietrecht. Soziale Praxis 1929, nr 4—5.

Wohnungsnot und Wohnungsbau. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 3.

Fattigvård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

HAMMARLING, HJ. & SÖRENSEN, S. Om åldersdomshem. Byggmästaren 1928, nr 37.

[LANDSTINGSFÖRBUNDET.] Yttrande över förslag till vissa vårdtaxor i enlighet med fattigvårds- och barnavårdslagarna. Sveriges Landstings Tidskrift 1928, nr 6.

NORRLIN, L. Om donationer till länslasarett och likartade sjukvårdsinrättningar. Hygienisk Revy 1929, nr 1.

PETRÉN, A. Om epileptikervården i Sverige. Sv. Läkartidningen 1929, nr 2.

SIMON, M. Till frågan om poliklinikernas begränsning. Sv. Läkartidningen 1929, nr 3.
TÖRNELL, G. Rapport över organisationen i Sverige av social vård i samband med eller i anslutning till sjukhusvården. Sv. Läkartidningen 1929, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Ability of patients to pay for medical care. Monthly Labor Review dec. 1928.

Finland.

A. S—o. Tolkning av 48 § i lagen om fattigvård. Finsk Kommunaltidskrift 1928, nr 8.

Storbritannien.

BONDFIELD, MARGARET. This misery of boots. The Labour Magazine jan. 1929.

Tyskland.

BRAEUNING. Die Organisation der Tuberkulosebekämpfung in Stettin. Soziale Praxis 1929, nr 3.
RECKHARD, W. Armenrecht. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 2.

Föreningsväsen.

Der internationale Gewerkschaftsbund, die nicht angeschlossenen Länder und die internationalen Berufssekretariate. Die internationale Gewerkschaftsbewegung 1929, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Southern labor problems as presented in the American federationist. Monthly Labor Review dec. 1928.

Italien.

Italiens arbetsgivareförening i fascistisk form. *Industria 1929, nr 1.*
Trade union reorganization in Italy. Industrial and Labour Information 14 jan. 1929.

Norge.

MADSEN, A. Norrmännen och ryssarna. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 4.

Ryssland.

CASPARSSON, R. Kommunistisk fackföreningspolitik i Ryssland. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 3.
SCHWARZ, S. Vom 8. Kongress der russischen Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 3.
Congress of trade unions in Russia. Industrial and Labour Information 21 jan. 1929.

Storbritannien.

GRAY, J. L. The law of combination in Scotland. Economica dec. 1928.
Koncentration i Englands fackföreningsrörelse. Industria 1929, nr 2.
Membership, income, expenditure and funds of registered trade unions in 1927. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 1.

Tyskland.

BRAUWEILER, D. Aufgaben und Programm der Vereinigung der deutschen Arbeitgeberverbände. Der Arbeitgeber 1929, nr 1.
HESSLER, O. Den tyska landsorganisationens fackföreningsskolor. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 1.
KUMMER, F. The German federation of labor — its strength and organization. Monthly Labor Review dec. 1928.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

ÖRNE, A. Jordbruksproblemet efter världskriget. Tiden 1928, nr 7/8.

Finland.

HARVIA, Y. Legoområden i samhällen med sammanträngd befolkning. Finsk Kommunaltidskrift 1928, nr 8.

Italien.

Italiensk Landbrugspolitik. Udenrigsministeriets Tidsskrift 24 jan. 1929.

Ryssland.

De ryska bönderna. Industria 1929, nr 2.

Tyskland.

LOMBERG, C. Wie steht es um die landwirtschaftliche Rentabilität? Die Arbeit 1929 nr 1.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

WEBER, A. Arbeitslohn und Zwangsschiedsspruch. Soziale Praxis 1929, nr 4.
Obligatorisk skiljedom — hinder för arbetsfreden. Industria 1929, nr 2.

Sverige.

C[ARELL], A. H. Avtalsförhållandena vid jordbruket under 1928. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1929, nr 1.
HANSSON, S. Lockouternas och arbetsfredssträvandenas år. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 1.
— Lockouternes og Arbejdsfredsbestræbelsernes Aar. Arbejderen 19 jan. 1929.
HENRICSSON, J. A. Landsorganisationens första stora kamp. Tiden 1928, nr 7/8.
KÄMPE, A. Föreningsrättsstriden i Norrland. Tiden 1928, nr 7/8.
Den svenske Lov om Arbejdsoverenskomster. Arbejdsgiveren (Danmark) 1929, nr 2.
Uppgörelserna. Industria 1929, nr 1.
Verkstadsavtalet 1929—1930. Verkstäderna 1929, nr 1.

Australien.

Havnearbejderkonflikt i Australien. Udenrigsministeriets Tidsskrift 3 jan. 1929.

Havnearbejderne i Australien. Arbejdsgiveren (Danmark) 1929, nr 4.

Nederländerna.

Werkstakingen en uitsluitingen gedurende het jaar 1927. *Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek* 1928, nr 12.

Norge.

FISCHER, J. Die gesetzliche Regelung der Arbeitsstreitigkeiten in Norwegen. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 1.

LYSHOEL, J. H. Fredssignaler på arbetsmarknaden i Norge. Industria 1929, nr 1.

Den nye overenskomst i jernindustrien. Arbeidsgiveren 1928, nr 25.

Schweiz.

Streiks und Aussperrungen im Jahre 1928. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 1.

Storbritannien.

DANIELS, G. W. A »turn-out» of Bolton machinemakers in 1831. *The Economic Journal* jan. 1929.

Tyskland.

NATZMER, v. Was ist die technische Nothilfe? Der Arbeitgeber 1929, nr 2.

NÖRPEL, C. Skiljedomsväsendets ändamål och betydelse. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 2—3.

POTTHOFF, H. Gruppenarbeit. Soziale Praxis 1929, nr 2.

SCHL. Vierzehn Wochen Werftarbeiterstreik. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 3.

Die Arbeitskämpfe im Deutschen Reich im Jahre 1927. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 3.

Die Aussperrung in der Eisenindustrie und der Schiedsspruch Severings. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 52.

Gemeinsame Lohn- und Tarifbewegungen. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 2.

Die Gewerkschaftspresse über den Konflikt in der Eisenindustrie. Gewerkschafts-Zeitung 1928, nr 52.

Hilfsmassnahmen für Kinder bei Arbeitskämpfen durch Arbeiterwohlfahrt und Kinderfreunde. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 4.

The iron and steel dispute in Germany. Industrial and Labour Information 14 jan. 1929.

Konflikten i den nord-vest-tyske jernindustri. Arbeidsgiveren (Norge) 1928, nr 25.

Lockouten inom den tyska metallindustrin. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 4.

Lønkonflikterne i den tyske Tekstilindustri. Tidsskrift for Industri 1929, nr 2.

Neuordnung des Schlichtungswesens. Soziale Praxis 1929, nr 3.

Der Schiedsspruch des Reichsministers Severing im Eisenkampf. Soziale Praxis 1929, nr 1.

Severings skiljedom i tyska järnverkskonflikten. Industria 1929, nr 1.

Kooperation.

GRÜNFELD, E. Neuzeitliche Erscheinungen im landwirtschaftlichen Genossenschaftswesen. Genossenschafts-Korrespondenz 1929, nr 4.

Genossenschaften und Gewerkschaften. Schweiz. Konsum-Verein 1929, nr 3.

Die internationale Grosseinkaufsgesellschaft. Schweiz. Konsum-Verein 1929, nr 3.

Amerikas förenta stater.

HERRON, L. S. Relations between farmers' marketing cooperatives and consumers' cooperatives. Monthly Labor Review dec. 1928.

Congress of consumers' cooperative societies, 1928. Monthly Labor Review dec. 1928.

Federal trade commission report on cooperative marketing. Monthly Labor Review dec. 1928.

Finland.

HAGFORS, E. A. M. Finnish neutral co-operative societies in 1927. Review of International Cooperation jan. 1929.

Italien.

GIDE, CH. Under the lash of the lictors. Review of International Cooperation jan. 1929.

Ryssland.

STANDEL, E. N. The law relating to co-operative societies. The Ukraine. Review of International Cooperation jan. 1929.

TOTOMIANZ, V. Die Genossenschaftsbewegung in Armenien. Schweiz. Konsum-Verein 1929, nr 3.

The 41st congress of »Centrosoyus». Review of International Cooperation jan. 1929.

Storbritannien.

DOWNIE, J. Credit trading. The Co-operative Review jan. 1929.

KEEN, J. From desert to fertility. The Co-operative Review jan. 1929

Co-operation in agriculture and fisheries in 1927. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 1.

Levnadskostnader.

Sverige.

HEYMAN, H. Dyrortsgruppering och lönesättning. (Föredrag.) Från Svenska Statsförvaltningen 1928, nr 6.

Schweiz.

Die Kosten der Lebenshaltung im Jahre 1928. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 1.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

ERNST, JOHANNA. Ungelernte Jugend und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1929, nr 1.

MUNCH, MARGARET. Hvad er egentlig yrkesvalgveiledning? Socialt Arbeid 1928, nr 10.

Amerikas förenta stater.

SECHEHAYE, MARG. Schulbahn- und Berufsberatung in den Vereinigten Staaten. Arbeit und Beruf 1929, nr 1—2.

Irland.

Vocational training and technical instruction in the Irish Free State. International Labour Review jan. 1929.

Österrike.

PROKSCH, A. Gewerkschaften und Fortbildungsschule. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 1.

Nykterhetsfrågan.

DAHLGREN, TH. Alkoholfrågan och Nationernas Förbund. Tirfing 1928, nr 10/11.

FLAIG, J. Alkohol und Unfall. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 2.

NYSTRÖM, B. Några iakttagelser rörande rusdrycksförbudet i Förenta staterna och Finland. Tirfing 1928, nr 10/11.

WIDMARK, E. M. P. Symptomen vid lindrigare alkoholpåverkan samt möjligheterna att diagnosticera densamma. Tirfing 1928, nr 10/11.

Sverige.

GAHN, H. Några alkoholstatistiska data til belysning av bilistfylleriet. Motorföraren 1929, nr 1.

PETRÉN, A. Den svenska lagstiftningen om behandling av alkoholister. Tirfing 1928, nr 10/11.

— Ännu en replik till överläkaren E. Vestberg angående ett rättspsykiatriskt fall. Hygiea 1928, nr 24.

Ædruelighedslovgivningen i Sverige. Udenrigsministeriets Tidsskrift 10 jan. 1929.

Socialförsäkring.

Sverige.

[INDUSTRIFÖRBUNDET.] Invaliditetsersättningen enligt olycksfallsförsäkringslagen. (Yttrande.) Industriförbundets Meddelanden 1928, nr 6.

[LANDSSEKRETARIATET.] Lagstiftning om försäkring för yrkessjukdomar. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1928, nr 52.

Invaliditets- och ålderdomsförsäkringen i Sverige. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1928, nr 10.

Nya grunder för invaliditetsbedömningar vid upprepade olycksfall? Arbetarskyddet 1929, nr 1.

Ett reformförslag ifråga om pensionsförsäkringen. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1928, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Workmen's compensation legislation of 1928. Monthly Labor Review dec. 1928.

Belgien.

Assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré. Revue du Travail 1928, nr 12.

Danmark.

Folkeforsikring. Arbejdsgiveren 1929, nr 3.

Finland.

Lagförslag om folkpensionering i Finland. Gjallarhornet 1928, nr 24.

Norge.

BØHN, S. Sykeforsikringen. Socialt Arbeid 1928, nr 10.

Tjeckoslovakien.

Socialforsikring i Czekoslovakiet. Udenrigsministeriets Tidsskrift 17 jan. 1929.

Tyskland.

Ausbau der Invalidenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 1.

Das dritte Gesetz über Änderungen in der Unfallversicherung. Soziale Praxis 1929, nr 4.

Gründung von Innungskrankenkassen durch Arbeitgeberverbände. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 2.

Ut- och invandring.

VARLEZ, L. Migration problems and the Havana Conference of 1928. International Labour Review jan. 1929.

Sverige.

[LANDSSEKRETARIATET.] Åtgärder beträffande emigrationen. (Yttrande.) Fackföreningsrörelsen 1928, nr 52.

SCHMIDT, C. CHR. Emigrationen. Hem i Sverige 1929, nr 1.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling har under tiden 11 januari—10 februari 1929 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
4.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	12 jan.

Arbetsmarknaden under februari månad 1929.

Arbetsmarknadsläget har under februari månad helt och hållet fått sin prägel av den osedvanligt skarpa vintern, med ihållande köld och starkt snöfall. Dessa väderleksförhållanden ha å ena sidan verkat hämmande på åtskilliga av klimatiska faktorer beroende arbetsområden, men ha å andra sidan skapat en mängd extra arbetstillfällen genom snöskottning o. dyl. Tack vare dessa arbetstillfällen kommer arbetsförmedlingsanstalternas statistik också att visa ganska gynnsamma siffror. Antalet ansökningar per 100 lediga platser har sålunda nedgått från 241 i januari till 215 i februari, vilket innebär en avsevärd förbättring även i jämförelse med motsvarande månader 1928 och närmast föregående år. Man får för att finna ett lika lågt relationstal gå tillbaka till år 1924, som också kännetecknades av en kall och snörik vinter. Antalet ansökningar per 100 platser utgjorde då i januari 239 och i februari 214, alltså i det allra närmaste samma siffror som i år.

Som exempel på, hur starkt arbetsförmedlingsstatistiken influerats av de genom snöfallet uppkomna arbetstillfällena, kan anföras, att av inalles 3 800 platser, som under månaden tillsatts å den manliga avdelningen vid Stockholms stads arbetsförmedling, ej mindre än 2 842 avsågo tillfälliga anställningar vid renhållningsverket. Såsom naturligt är, har detta tillskott av extra arbetstillfällen ej endast avsatt spår i siffran för antalet platser, utan också dragit med sig en kraftig ökning av antalet ansökningar om arbete. Då, såsom i Stockholm varit fallet, all antagning av arbetskraft för snöskottning gått genom den offentliga arbetsförmedlingen, har detta nämligen medfört, att därstädes också anmält sig en mängd personer, som under normala förhållanden icke skulle låtit registrera sig som arbetssökande.

Ur allmän konjunktursynpunkt får man ej draga för vittgående slutsatser av de anförda arbetsförmedlingssiffrorna, då de här ifrågavarande anställningarna till så övervägande del varit av rent tillfällig beskaffenhet. Trots den ökade tillgången på extra arbetstillfällen, som självfallet manat till särskild återhållsamhet med hänsyn till uttagande av nödhjälpsarbetare, har den hos arbetslöshetskommissionen sysselsatta arbetsstyrkan under månaden ökats från 3 540 till 3 880 man. Alltjämt är dock antalet nödhjälpsarbetare ett tusental mindre än vid samma tid i fjol.

Bland de arbetargrupper, för vilka den stränga vintern medfört ökad arbetslöshet, komma i främsta rummet byggnadsarbetare och sjöfolk samt andra av sjöfarten beroende transportarbetare. Isblockadens inverkan på sjömännens arbetsmarknad belyses bl. a. därav, att mot 2 752 under månaden verkställda avmönstringar svarade endast 1 932 påmönstringar. På 100 avmönstrade sjömän kommo sålunda endast 70 påmönstrade, mot 109 i februari 1928. Vid den offentliga sjömansförmedlingen var däremot antalet ansökningar per 100 lediga platser något lägre än motsvarande månad föregående år (462 mot 519), vilket visar, att överskottet av arbetslösa sjömän trots allt nedgått. I fråga om stuveriarbetet intog Göteborg liksom före-

gående månad en särställning genom en relativt god arbetstillgång, som tydligen hade sin grund däruti, att man här haft mindre ishinder än på syd- och ostkusten.

Såsom ett av de arbetsområden, som haft känning av den hårda vintern, nämnes å en del orter även jordbruket. De ogynnsamma verkningarna synas här närmast ha givit sig till känna däruti, att arbetsgivarna med hänsyn till den befarade sena våren dröjt med att höra sig för efter arbetskraft till vårarbetet.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under februari samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	*241*	*215*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	*185*	*152*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	*251*	*228*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	*14·9*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 246. Den i jämförelse med 1928 något stegrade arbetslösheten vid senaste redovisade månadsskifte är särskilt att tillskriva ökad arbetslöshet bland murare och sågverksindustriarbetare. Inom förstnämnda fack är det tydligen de klimatiska förhållandena, som gjort sig gällande. Beträffande sågverken torde åter hänsyn få tagas till att inom denna industri en omfattande lockout utbrutit i slutet av januari 1928, varigenom åtskilliga medlemmar, som eljest skulle redovisats som arbetslösa, i stället kommit att räknas såsom berörda av konflikt.

Överläggning inom socialdepartementet rörande anordningar för upplysning beträffande svenskars utkomstmöjligheter i utlandet.

På inbjudan av chefen för socialdepartementet hölls den 14 februari 1929 i riksdagshuset ett sammanträde för överläggning i ämnen, sammanhängande med frågan om anordningar för upplysning rörande svenskars utkomstmöjligheter i utlandet. Sammanträdet, vilket hölls under ordförandeskap av statsrådet Lübeck, bevistades av statsministern samt statsråden Beskow, Borell och Johansson. Till överläggningen hade tillstädeskommit följande inbjudna sakkunniga eller eljest av föreliggande fråga intresserade personer:

Kabinettssekreteraren E. Hennings; envoyén E. Ekstrand; generalkonsuln O. Lamm; handelsattachén B. Renborg; kommerserådet R. Sohlman; generaldirektören G. Huss, byråcheferna A. Molin och O. Järte samt amanuensen C. Schmidt (socialstyrelsen); riksdagsmannen I. Vennerström; ledamoten av Stockholms stadsfullmäktige fru Ruth Gustafsson; professor G. Bagge; kyrkoherden Per Persson (riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet); envoyén H. Lagercrantz, direktören E. Nylander och doktor Ivar Högbom (institutet för svensk utlandstjänst); doktor Adrian Molin (sällskapet Hem i Sverige); överingenjören Hugo von Heidenstam; direktören Björn Prytz; direktören Hugo Hammar; kommerserådet K. Dillner; doktor G. Dalén; direktören M. Waldenström; kanslichefen O. Hagman (statens arbetslöshetskommission); landsorganisationens ordförande A. Thorberg; metallindustriarbetareförbundets ordförande F. Ekman; yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren; riksdagsmännen C. G. Ekman, Artur Engberg, C. J. Johansson i Uppmälby, C. Lindhagen, Olof Olsson och D. H. Pettersson i Bjälbo; kapten B. Zander (Svenska Amerikalinjen); ingenjören Gustav Ågren och majoren G. Ahlström (tjänstemannaorganisationernas arbetslöshetskommitté); direktören W. Weibull; byrådirektören E. Haglund.

Sedan statsrådet Lübeck öppnat förhandlingarna och hälsat deltagarna välkomna, överlämnades ordet till *generaldirektören Huss*, vilken lämnade en allmän orientering rörande de förslag i fråga om upplysningsverksamhet och hjälpåtgärder för emigranter, som socialstyrelsen framfört i sitt den 14 januari 1928 avgivna betänkande med förslag till lag om utvandring m. m. Beträffande anordnandet av en upplysningsverksamhet för emigranter funnes två alternativa vägar att framgå, nämligen dels en rent statlig verksamhet och dels en i nära samarbete med statligt organ stående allmännyttig sådan. För det första alternativet talade bl. a. den omständigheten, att staten i vart fall hade behov av viss orientering på emigrationens område och måste fortlöpande följa denna företeelse, varför överlämnandet åt en enskild institution att ombesörja upplysningsverksamheten skulle föranleda visst dubbelarbete. För det senare alternativet talade särskilt den friare ställning, som en fristående institution skulle komma att intaga såväl gentemot de upplysningssökande som gentemot

de länder, rörande vilka upplysningar vid visst tillfälle kunde påfordras. I allt fall borde man ställa upp såsom en grundförutsättning för en sådan verksamhet objektivitet och oavhängighet av privatintressen.

Under den överläggning, som härefter ägde rum, anfördes i huvudsak följande:

Handelsattachén Renborg framförde vissa förslag angående organiserandet av såväl upplysningsverksamhet som hjälpåtgärder på basis av ett samarbete mellan en fristående institution, förslagsvis institutet för svensk utlandstjänst, samt Svenska Amerikalinjen och de båda stora transportföretagen Canadian National Railway och Canadian Pacific Railway. Förslaget, som närmast toge sikte på Kanada, innefattade därtill en utvidgning av den konsulära representationen i Kanada med en särskild tjänsteman med uppgift att ägna sig åt emigranternas omhändertagande.

Envoyén Ekstrand redogjorde för vissa erfarenheter från Argentina, vilka syntes utvisa, att en upplysningsverksamhet för emigranter, handhavd på rätt sätt, skulle kunna vara av stor betydelse för vägledning av emigranterna. Tanken på en utökad och av statsmakterna understödd sådan verksamhet vore därför förtjänt av beaktande och borde bringas till utförande.

Envoyén Lagercrantz, som redogjorde för vissa erfarenheter från den av institutet för svensk utlandstjänst bedrivna verksamheten för högre utbildad arbetskraft, vilken söker tillfälle till emigration, framhöll svårigheten att draga en något så när fix gräns mellan den kvalificerade och den okvalificerade arbetskraften. Det syntes därför mindre lämpligt att tillskapa två organ, en för okvalificerad och en för kvalificerad arbetskraft, då ju härigenom ett dubbelarbete skulle bliva utfört, eftersom i stort sett samma upplysningar finge införskaffas i båda fallen.

Direktören Nylander framhöll, att behov otvivelaktigt funnes av en upplysningsverksamhet, som genom fakta kunde påvisa de risker, som förefunnes, och därigenom giva anledning till besinning för sådana, vilka icke ägde förutsättningar att slå sig fram i det främmande landet. I valet mellan ett statligt organ och ett enskilt statsunderstött sådant vore det senare alternativet att föredraga. Tanken borde noga övervägas att få till stånd ett sådant organ, helst om möjligt med bistånd från vissa fonder och stiftelser. Detsamma borde stå i intim kontakt med såväl näringslivet som med arbetarrörelsen.

Riksdagsmannen Vennerström ville för sin del förorda tanken på ett fristående och statskontrollerat institut, vilket skulle tillhandahålla objektiva upplysningar till nytta för emigranterna. Denna upplysningsverksamhet finge icke utvecklas till att giva råd och ej heller till att bliva ett kolonisationsinstitut. Beträffande hjälpåtgärder i det främmande landet påpekades särskilt, med stöd av erfarenheter från Kanada, behovet av rättshjälp för emigranterna. Den med norskt statsbidrag i Winnipeg av nordmandsforbundet upprättade hjälpbyrån hade särskilt inriktat sig på att stå de norska emigranterna till tjänst såsom en rättshjälpsanstalt. Det borde övervägas, om man ej borde slå in på samma linje som den, vilken Norge följt på detta område.

Major Ahlström uppläste ur sin i egenskap av färdledare för tjänstemannaorganisationernas arbetslöshetskommittés studiedelegation till Kanada avgivna rapport vissa preciserade förslag angående anordnande av en upplysningsbyrå i Göteborg för emigration och kolonisation.

Direktören Hammar påpekade betydelsen av att vårt lands produktion ökades, så att befolkningsöverskottet kunde erhålla sin försörjning inom landet. Vägen fram till detta mål vore rationalisering samt en effektivare försäljningsorganisation.

Kapten Zander framhöll betydelsen av de särskilda anordningar, som från Svenska Amerikalinjens sida vidtagits i Kanada för upplysning åt och omhändertagande

av emigranter, och ifrågasatte behovet av att nu särskilda statliga åtgärder vidtoges på detta område. Linjen ville för sin del fortsätta i samarbete med socialstyrelsen och ville inleda ett samarbete också med institutet för svensk utlandstjänst.

Generalkonsuln Lamm framförde den uppfattningen, att något behov av upplysningsverksamhet icke förelåge vad beträffade Förenta staterna. Beträffande andra invandringsländer kunde emellertid förhållandena i detta avseende gestalta sig annorlunda. De ifrågasatta åtgärderna borde därför begränsas till att äga avseende på sådana invandringsländer, där behov förelåge av dylika åtgärder. Det vore svårt att förstå den principiella skillnaden mellan ett organ, som vore understött av staten, och ett, som rörde sig inom en statsinstitution. I längden torde man ej kunna fördölja det förhållandet, att ett dylikt fristående organ i varje fall komme att fungera såsom en statsinstitution. I övrigt påpekades olämpligheten av uttrycklig föreskrift om skyldighet för de svenska utrikesrepresentanterna att ekonomiskt bispringa emigranter, då därav kunde uppammas försök att illojalt utnyttja dylika hjälpåtgärder. Ytterligare påpekades svårigheterna för utrikesrepresentationen att, utan att ytterligare arbetskraft ställdes till dess förfogande, fullgöra nya arbetsuppgifter.

Direktören Weibull redogjorde för vissa erfarenheter från en studieresa i Kanada.

Direktören Prytz underströk den uppfattningen, att om en upplysningsverksamhet komme till stånd, densamma borde avhålla sig från rådgivning. Problemet syntes, vad utlandet beträffade, huvudsakligen begränsa sig till Kanada. En tanke vore, att institutet för svensk utlandstjänst i samarbete med exportföreningen åtoge sig ifrågavarande uppgifter. En särskild person borde anställas med verksamhet i Kanada för införskaffande av de för upplysningsverksamheten nödiga uppgifterna.

Doktor Högbom redogjorde för vissa erfarenheter från den av institutet för svensk utlandstjänst utövade verksamheten, vilka syntes giva vid handen, att behov förelåge av en allmän upplysningsverksamhet också för okvalificerad arbetskraft. I nuvarande situation vore det att förutse, att en dylik informationstjänst icke komme att verka befrämjande på emigrationen, utan snarare att verka i sådan riktning, att vederbörande utvandringshågade finge en anledning till eftertanke beträffande vanskligheten vid ombyte av vistelseland.

Kyrkoherden Persson ifrågasatte, om icke det rikhaltiga material och den personalkännedom beträffande utlandssvenskar, varöver riksföreningen för svenskhetens bevarande förfogade, kunde utnyttjas för den planerade upplysningsverksamheten. Den lämpliga platsen för denna verksamhet vore Göteborg. Den borde organiseras under enkla former genom ett samarbete mellan riksföreningen och andra institutioner, vilka ägde erfarenhet på området.

Byrådirektören Haglund ansåg frågan om statlig eller privat upplysningsverksamhet vara väsentligen en kostnadsfråga. För staten borde det vara lätt att utvidga en del av dess nuvarande verksamhet, vartill komme, att staten ägde bättre möjlighet att erhålla upplysningar av olika slag.

Överingenjören von Heidenstam påpekade emigrationens sammanhang med de växlande konjunkturerna. Med hänsyn därtill vore att förorda ett smidigt och efter förhållandena lätt anpassbart organ, och en lämplig form härför vore en halvofficiell institution i samband med exportföreningen eller institutet för svensk utlandstjänst.

Sedan diskussionen avslutats, framförde statsrådet Lübeck ett tack till de tillstädeskomna. Statsrådet anförde sammanfattningsvis, att diskussionen syntes utvisa förefintligheten av en tämligen samstämmig uppfattning, att man borde söka få till stånd en förbättrad upplysningsverksamhet i fråga

om förhållandena å sådana platser i utlandet, dit svenskar av en eller annan anledning önskade resa och om vilka platser behov förelåge av så opartiska upplysningar som möjligt. En dylik upplysningsverksamhet borde anordnas under smidiga former, och borde staten ej engageras i densamma mera än nödvändigt. Verksamheten borde bedrivas under samverkan mellan de organisationer, som redan nu anlitas på detta område, såsom utrikesrepresentationen, socialstyrelsen, riksföreningen för svenskhetens bevarande, exportföreningen och institutet för svensk utlandstjänst. Med särskild styrka hade, beträffande innehållet i en sådan verksamhet, betonats, att densamma måtte så ordnas, att den icke fullföljde propagandaändamål eller läte sig för sådana ändamål utnyttja. En objektiv upplysningsverksamhet borde eftersträvas, och vore det att förutse, att resultatet av upplysningarnas meddelande även kunde bliva ett kvarstannande i hemlandet. En institution av sådan art måste därför besitta kontakt med olika möjligheter, som för den frågande kunde yppa sig att vinna lika god bärgning i hemlandet, som han kunde få i utlandet. Frågan komme att i dess helhet göras till föremål för närmare utredning.

För detta ändamål hava också överläggningar upptagits inom socialdepartementet med vissa intresserade sakkunniga, vilka sedermera anmodats verkställa en del ytterligare undersökningar.

Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1928—1929.

Alltsedan vintern 1917—18 har socialstyrelsen årligen från jägmästarna i reviren inhämtat uppgifter rörande normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). På grundval av dessa uppgifter ha översikter över löneförhållandena vid skogsbruket under resp. vintersäsonger utarbetats och publicerats i Sociala Meddelanden. Jämväl innevarande vinter har styrelsen hänvänt sig till revirförvaltarna med begäran om dylika löneuppgifter och erhållit sådana från samtliga tillskrivna 136 revir o. d. förvaltningsenheter. Uppgifterna avse förhållandena under första hälften av februari månad 1929, vid vilken tidpunkt — att döma av uppgifter i tidskriften »Skogen» — torde ha utdrivits i norra Sverige en fjärdedel till en tredjedel samt i mellersta och södra delarna av landet en tredjedel till inemot hälften av för säsongen planerad avverkning.

I tab. A lämnas en sammanfattning av de inkomna löneuppgifterna, vilka så gott som uteslutande avse arbete å ackord. På grundval av dessa uppgifter har uträknats genomsnittlig dagsförtjänst för huggare och körare dels för vart och ett av de 13 överjägmästardistrikt, varpå reviren äro uppdelade, och dels för samtliga revir, varjämte de för reviren uppskattade eller beräknade normala arbetsförtjänsterna fördelats å vissa lönegrupper.

Som av tabellen framgår, har den genomsnittliga dagsförtjänsten vid början av februari månad 1929 för riket i dess helhet beräknats till 5·16 kr. för huggare och till 9·96 kr. för körare (häst och karl). Olika landsdelar uppvisa emeller-

Tab. A. Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1928/29 enligt uppgifter från reviren.

Överjägmästardistrikt	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där normala dagsförtjänsten för *huggare* utgjorde i kronor:					Medelförtjänst för huggare, kr.	Antal revir, där normala dagsförtjänsten för *körare* (häst och karl) utgjorde i kronor:						Medelförtjänst för körare, kr.
		under 4	4–4·99	5–5·99	6–6·99	7 o. däröver		under 6	6–7·99	8–9·99	10–11·99	12–13·99	14 o. däröver	
Södra	8	1	6	1	—	—	4·39	—	2	6	—	—	—	8·09
Smålands . . .	10	2	8	—	—	—	4·15	—	6	4	—	—	—	7·48
Västra	8	3	5	—	—	—	3·92	1	4	3	—	—	—	7·41
Östra	10	1	9	—	—	—	4·08	—	9	1	—	—	—	7·13
Bergslags . . .	11	1	8	2	—	—	4·23	1	3	5	2	—	—	7·89
Stockholm-Gävle	10	—	6	3	1	—	4·83	—	2	6	1	1	—	8·78
Dalarnes . . .	10	—	3	1	3	3	5·89	—	—	4	1	1	4	11·73
Mell. Norrlands .	12	—	—	6	6	—	5·75	—	—	—	5	7	—	11·75
Härnösands . . .	12	—	1	1	10	—	6·04	—	—	—	3	8	1	12·13
Umeå	11	—	—	5	5	1	6·05	—	—	—	6	3	2	12·14
Skellefteå . . .	9	—	—	4	5	—	5·61	—	—	1	5	3	—	10·67
Nedre Norrbottens	13	—	—	6	7	—	5·77	—	—	—	10	3	—	10·77
Övre Norrbottens	12	—	2	6	3	1	5·52	—	—	2	5	3	2	11·35
Samtliga	136	8	48	35	40	5	5·16	2	26	32	33	29	9	9·96

tid ganska växlande lönesiffror. Huggarlönerna variera sålunda inom de olika reviren mellan 3 och 7 kr., men hålla sig vanligen vid 4—5 kr. i södra och 5—7 kr. i norra Sverige. Körarlönerna synas i regel utgöra c:a 6—9 kr. i södra och 10—14 kr. i norra Sverige. I ett revir har körarlönen uppgivits stiga så högt som till 15 kr., medan den i ett annat ej skulle belöpa sig till mera än 5 kr.

I efterföljande tablå åskådliggöras för riket i dess helhet löneförändringarna från och med vintern 1918—19, då arbetslönerna inom skogsbruket nådde sin toppunkt:

	Huggare			Körare		
		Indextal			Indextal	
Vintern	Medelförtjänst per dag, kr.	1918/19 = 100	Närmast föregående vinter = 100	Medelförtjänst per dag, kr.	1918/19 = 100	Närmast föregående vinter = 100
1918/19	11·68	100	143	29·00	100	155
1919/20	9·99	86	86	23·73	82	82
1920/21	10·67	91	107	23·44	81	99
1921/22	5·00	43	47	10·17	35	43
1922/23	5·22	45	104	10·41	36	102
1923/24	5·47	47	105	10·80	37	104
1924/25	5·27	45	96	10·13	35	94
1925/26	5·37	46	102	10·39	36	103
1926/27	5·28	45	98	10·08	35	97
1927/28	5·28	45	100	10·12	35	100
1928/29	5·16	44	98	9·96	34	98

Efter den starka lönesänkningen vintern 1921—22, då lönerna sjönko med i genomsnitt 50—60 %, har skogsbrukets lönenivå i stort sett förblivit tämligen oförändrad att döma av genomsnittstalen för hela riket. För samtliga

Tab. B. Skogsarbetarnas löneförhållanden i norra Sverige vintersäsongerna 1913/14—1928/29.

Överjägmästardistrikt	Medelförtjänst (i kr.) per dag, vintern									Ökning (+) eller minskning (–) i %		
	1913/14	1920/21	1922/23	1923/24	1924/25	1925/26	1926/27	1927/28	1928/29	1913/14–1928/29	1920/21–1928/29	1927/28–1928/29
Huggare.												
Bergslags	3·10	9·90	4·19	4·35	4·24	4·50	4·33	4·30	4·23	+36·5	–57·3	– 1·6
Stockholm—Gävle	4·31	10·70	4·08	4·33	4·67	4·71	4·58	4·86	4·83	+12·1	–54·9	– 0·6
Dalarnes		14·31	5·73	6·50	6·15	6·18	5·93	6·55	5·89	+36·7	–58·8	–10·1
Mell. Norrlands .	3·88	12·18	5·68	6·36	6·27	6·55	6·23	6·03	5·75	+48·2	–52·8	– 4·6
Härnösands . . .	3·25	11·50	5·81	6·60	6·25	6·46	6·35	6·17	6·04	+85·8	–47·5	– 2·1
Umeå		10·62	6·84	6·91	5·81	6·28	6·02	6·01	6·05	+ 86·2	–43·0	+ 0·7
Skellefteå	3·42	10·00	5·43	5·73	5·75	5·75	5·19	5·50	5·61	+64·0	–43·9	+ 2·0
Nedre Norrbottens	3·41	11·42	6·46	6·50	6·06	5·83	5·87	5·73	5·77	+69·2	–49·5	+ 0·7
Övre Norrbottens		11·92	5·46	5·98	5·46	5·54	5·69	5·90	5·52	+61·9	–53·7	– 6·4
Samtliga	3·57	11·54	5·63	5·99	5·69	5·80	5·65	5·69	5·53	+54·9	–52·1	– 2·8
Körare (häst och karl).												
Bergslags	8·40	20·05	8·05	8·40	7·95	8·36	7·93	7·93	7·89	– 6·1	–60·6	– 0·5
Stockholm—Gävle	9·34	20·50	7·92	7·83	7·96	8·50	8·33	8·78	8·78	– 6·0	–57·2	± 0·0
Dalarnes		31·72	11·61	11·85	12·20	12·38	11·58	12·65	11·73	+25·6	–63·0	– 7·3
Mell. Norrlands .	8·06	27·95	11·09	12·77	12·09	12·77	12·32	11·71	11·75	+45·8	–58·0	+ 0·3
Härnösands . . .	7·25	26·81	13·08	13·50	12·67	13·33	12·71	12·33	12·13	+67·3	–54·8	– 1·6
Umeå		25·18	13·73	13·86	11·33	11·91	11·84	12·11	12·14	+67·4	–51·8	+ 0·2
Skellefteå	6·63	22·43	10·65	11·28	10·75	10·80	9·94	10·50	10·67	+60·9	–52·4	+ 1·6
Nedre Norrbottens	6·73	23·69	12·35	12·85	11·04	10·81	11·00	11·04	10·77	+60·0	–54·5	– 2·4
Övre Norrbottens		25·88	10·86	12·11	11·14	11·11	11·12	11·92	11·35	+68·6	–56·1	– 4·8
Samtliga	7·56	25·33	11·27	11·89	10·99	11·25	10·92	11·04	10·84	+43·4	–57·2	– 1·8

revir tillsammantagna synes sålunda lönenivån f. n. ligga något (c:a 2 %) lägre än föregående säsong. Inom särskilda landsdelar ha däremot åtskilliga förskjutningar ägt rum, varom mera nedan.

Sin största betydelse har ju skogsbruket för rikets norra delar (Värmland, Dalarna och Norrland), där under normala förhållanden 100 à 150 tusen personer vintertid torde sysselsättas med skogsarbete. Den härstädes under tiden närmast före krigets början (vintern 1913—14) rådande lönenivån är känd genom den av socialstyrelsen år 1916 utgivna specialundersökningen »Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland»[1]. Med utgångspunkt från nämnda undersökning lämnas i tab. B en översikt av löneförhållandenas utveckling inom detta område under åren 1913/14—1928/29.

Vintern 1918—19, då krigskonjunkturen i förening med dei hög grad försvårade

[1] *Jfr* Soc. Medd. årg. 1917, sid. 56.

provianteringsförhållandena bragte arbetspriserna inom skogshanteringen till toppunkten, voro inom de egentliga skogsdistrikten huggarlönerna inemot fyra och körarlönerna över fyra gånger högre än före kristiden. Under vintern 1919—20 medförde de förbättrade livsmedelsförhållandena en lönesänkning av omkring 20 %, men löneuppgörelserna under den därpå följande säsongen (1920—21) inneburo åter någon stegring. Så kom vintern 1921—22, då den starka konkurrensen bland de arbetssökande om de nu väsentligt inskränkta skogsdrivningarna åstadkom en genomsnittlig löneminskning av inemot 60 % i förhållande till närmast föregående år. I samband med skogsdrivningarnas utvidgning till mera normal omfattning under vintersäsongen 1922—23 begynte arbetslönerna ånyo att stiga, och denna stegring fortsatte även vintern 1923—24. Under de följande åren synes denna tendens ha upphört och efterträtts av en stabilisering av lönenivån, och de sänkningar eller höjningar av arbetslönerna, som kunnat iakttagas för vissa områden, ha i regel varit jämförelsevis obetydliga. Under innevarande vintersäsong ha arbetsförtjänsterna inom flertalet revir legat något under fjolårets.

I förhållande till nivån före kriget ha de nuvarande skogsarbetarförtjänsterna ökats med något mer än hälften för huggare och inemot hälften för körare. Såsom framgår av de medeltal för de olika överjägmästardistrikten i norra Sverige, som meddelas i tab. B, synes dock löneutvecklingen i skilda trakter ha skett tämligen olikformigt, och i områdets sydligare delar (Bergslags och Stockholm—Gävle överjägmästardistrikt) torde lönerna numera för körarnas vidkommande vara ungefär desamma eller t. o. m. lägre än vintern 1913—14.

Nu anförda löneuppgifter avse skogsarbetarnas huvudmassa, vilken utgöres av personer, som endast under vissa delar av året ägna sig åt skogshanteringen. Vid sidan av dessa lösa arbetare finnas emellertid, särskilt på skogsegendomar i södra och mellersta delarna av landet, skogstorpare och andra fasta skogsarbetare med för längre tid ingångna arbets- och arrendeavtal.

I de äldre arrendekontrakten voro fasta arbetspriser bestämda, vilka emellertid under kristiden gång efter annan blevo föremål för höjningar med hänsyn till stegringen i den allmänna lönenivån. Numera beräknas ersättningen för de i kontrakten föreskrivna arbetena efter olika grunder nämligen antingen efter ortens gängse priser — det vanligaste sättet — eller efter ett visst för hela arrendetiden bestämt pris eller slutligen enligt taxor, varierande efter socialstyrelsens levnadskostnadsindex. I nedanstående tablå ha sammanställts de av jägmästarna meddelade arbetsförtjänstuppgifterna för fasta skogsarbetare, skogstorpare m. fl.

Överjägmästardistrikt:	Södra	Smålands	Västra	Östra	Bergslags	Sthlm–Gävle
Antal uppgiftslämnande revir	7	9	7	8	11	8
Genomsnittl. arbetsförtjänst i kr. per dag för huggare	4·46	3·92	3·29	4·06	4·15	4·59
Genomsnittl. arbetsförtjänst i kr. per dag för körare (häst och karl)	8·39	6·90	6·27	6·97	7·75	8·53

Såsom av sammanställningen framgår, understiga numera arbetsförtjänsterna för fasta skogsarbetare i regel icke avsevärt motsvarande för tillfälligt anställda sådana.

Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1928.

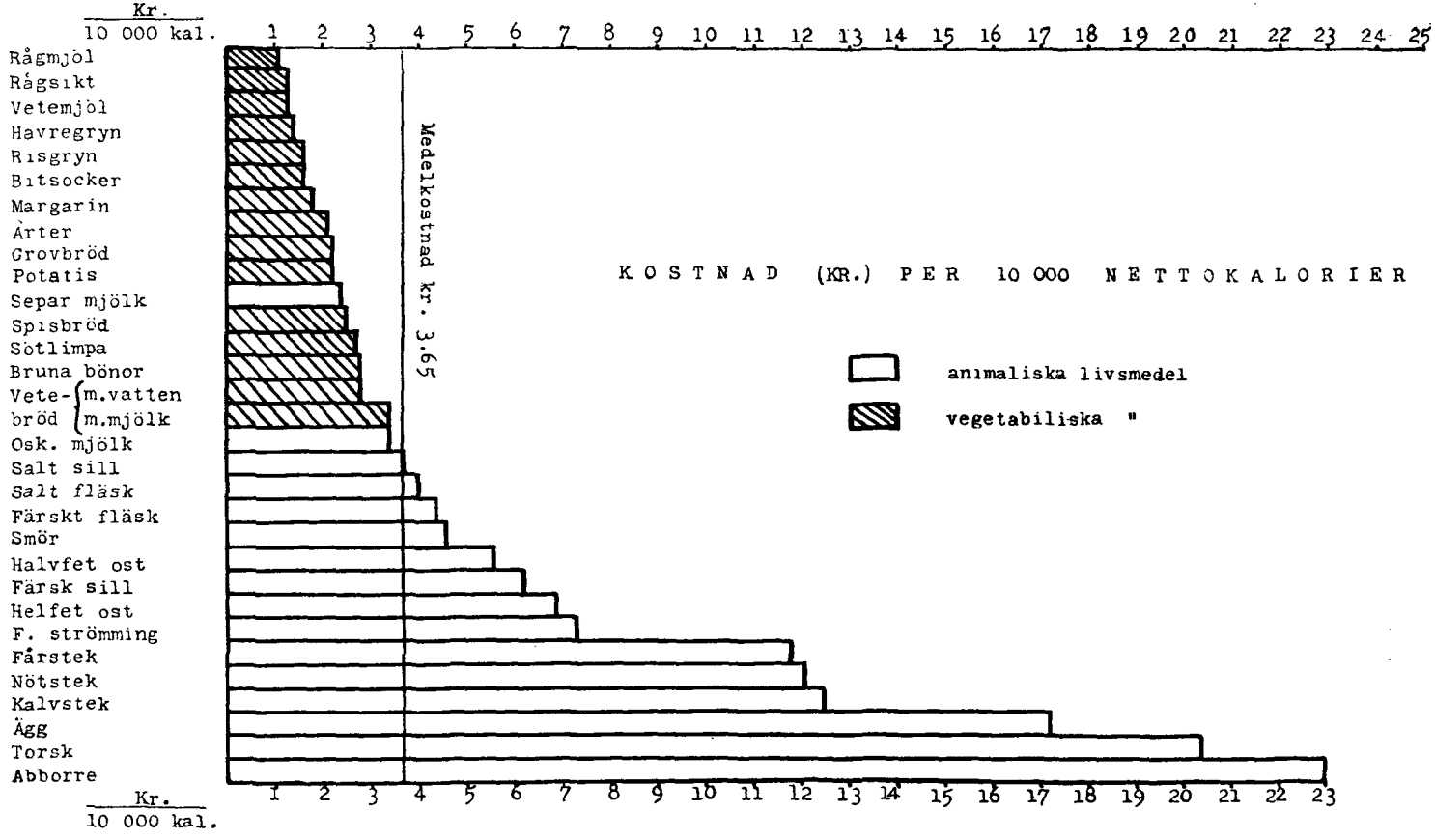
I enlighet med den resolution angående verkställande av levnadskostnadsundersökningar, som antogs vid den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève i oktober 1926 och som bl. a. innehöll, att de olika länderna skulle publicera beräkningar över födoämnenas pris och näringsvärde, framläggas resultaten av dylika beräkningar för Sveriges vidkommande i följande redogörelse, som hänför sig till genomsnittliga prisnivån år 1928 och utarbetats på samma sätt som de förut i denna tidskrift meddelade sammanställningarna (årg. 1927, sid. 129 och 1928, sid. 258 ff.).

Såsom utgångspunkt för bedömandet av frågan, om ett varuslag är dyrt eller billigt i förhållande till sitt näringsvärde, kan användas medeldyrheten per 10 000 nettokalorier i en vanlig arbetarkost. Kostens sammansättning bland bättre ställda arbetare och tjänstemän av lägre grad i städer och industriorter är i detalj utrönt genom socialstyrelsens levnadskostnadsundersökningar. Vid den senast verkställda undersökningen, avseende år 1923 och omfattande nära 1 200 dylika familjer, fann man, att kostnaden per 10 000 nettokalorier enligt den dåtida prisnivån uppgick till ej fullt 4 kr. Härvid har man tagit med i beräkningen samtliga föde- och njutningsämnen, alltså ej blott de i efterföljande tabell redovisade varuslagen, utan även en del artiklar med intet (exempelvis kaffe, te, kryddor) eller relativt lågt näringsvärde i förhållande till sitt pris (exempelvis vissa grönsaker och konserver). Omräknas nyssnämnda kostnad efter prisnivån under år 1928, erhåller man en genomsnittskostnad pr 10 000 nettokalorier av 3·65 kr. mot 3·60 kr. under 1927.

Tabellens uppgifter för samtliga orter enligt medelpriserna för år 1928 visa, att de medtagna varuslagen genom nämnda genomsnittskostnad, 3·65 kr., uppdelas i två naturliga grupper, den ena bestående av billigare, nästan uteslutande vegetabiliska livsmedel, den andra av dyrare, animaliska. Av de vegetabiliska är ingen artikel dyrare än genomsnittskostnaden, varemot av de animaliska endast separerad och oskummad mjölk äro billigare.

De i förhållande till näringsvärdet allra billigaste livsmedlen äro mjöl och gryn. Ihågkommas bör likväl, att dessa varuslag merendels kräva en rätt kostsam beredning, innan de kunna tillgodogöras; deras prisbillighet i förhållande till en del andra varuslag, exempelvis socker, mjölk och bröd, är följaktligen till en del skenbar. Socker och margarin kunna nästan tävla med mjöl och gryn i billighet. Därefter komma bland de billigare livsmedlen ärter, potatis, bönor, bröd och mjölk.

Skillnaden mellan de animaliska standardartiklarna inbördes är med avseende å kostnaden för 10 000 nettokalorier mycket större än mellan de vegetabiliska (jfr diagrammet). Näst efter bröd och mjölk i prisbillighet komma salt sill, fläsk, smör, ost, färsk sill och strömming. I förhållande till näringsvärdet hör kött till de mycket dyra varuslagen; ägg är ännu dyrare och färsk

Kr.
10 000 kal.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25
Rågmjöl
Rågsikt
Vetemjöl
Havregryn
Risgryn
Bitsocker
Margarin
Ärter
Grovbröd
Potatis
Separ mjölk
Spisbröd
Sötlimpa
Bruna bönor
Vete-bröd m.vatten
Vete-bröd m.mjölk
Osk. mjölk
Salt sill
Salt fläsk
Färskt fläsk
Smör
Halvfet ost
Färsk sill
Helfet ost
F. strömming
Fårstek
Nötstek
Kalvstek
Ägg
Torsk
Abborre
Medelkostnad kr. 3.65
KOSTNAD (KR.) PER 10 000 NETTOKALORIER
animaliska livsmedel
vegetabiliska "
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23
Kr.
10 000 kal.

Näringsvärde, årsmedelpris (öre) och kostnad (öre)

	Varuslag (Kvantitet är kg, där ej annat angives)	Antal nettokalorier per enhet	Samtliga ombudsorter						Stockholm 1928	
			1913		1927		1928			
			Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.
1	Sammalet rågmjöl	*2 900*	22	*76*	31	*107*	32	*110*	31	*107*
2	Rågsiktmjöl	*3 220*	27	*84*	43	*134*	43	*134*	42	*130*
3	Vetemjöl	*3 360*	31	*92*	48	*143*	45	*134*	42	*125*
4	Havregryn	*3 700*	36	*97*	47	*127*	51	*138*	51	*138*
5	Risgryn	*3 400*	41	*121*	53	*156*	54	*159*	51	*150*
6	Bitsocker	*3 920*	67	*171*	72	*184*	64	*163*	59	*151*
7	Växtmargarin	*7 720*	135	*175*	148	*192*	140	*181*	140	*181*
8	Gula ärter	*3 000*	31	*103*	57	*190*	62	*207*	57	*190*
9	Mjukt rågbröd, grovbröd	*2 180*	30	*138*	48	*220*	48	*220*	61	*280*
10	Potatis (5 liter)	*2 900*	28	*97*	51	*176*	64	*221*	66	*228*
11	Separerad mjölk (l)	*340*	6	*176*	8	*235*	8	*235*	10	*294*
12	Hårt, grovt spisbröd	*3 020*	41	*136*	73	*242*	75	*248*	71	*235*
13	Sötlimpa	*2 400*	38	*158*	65	*271*	65	*271*	71	*296*
14	Bruna bönor	*3 000*	48	*160*	58	*193*	84	*280*	86	*287*
15	Vetebröd, bakat med vatten	*2 750*	43	*156*	77	*280*	77	*280*	73	*265*
16	Vetebröd, bakat med mjölk	*2 800*	60	*214*	94	*336*	94	*336*	117	*418*
17	Oskummad mjölk (l)	*650*	14	*215*	21	*323*	22	*338*	26	*400*
18	Salt sill	*1 550*	45	*290*	66	*426*	57	*368*	56	*361*
19	Salt fläsk	*5 200*	140	*269*	199	*383*	210	*404*	239	*460*
20	Färskt fläsk	*4 700*	133	*283*	191	*406*	205	*436*	237	*504*
21	Mejerismör	*7 720*	236	*306*	339	*439*	351	*455*	355	*460*
22	Halvfet ost	*3 060*	121	*395*	171	*559*	172	*562*	180	*588*
23	Färsk sill	*1 060*	34	*321*	67	*632*	66	*623*	66	*623*
24	Helfet ost	*3 460*	164	*474*	236	*682*	237	*685*	248	*717*
25	Färsk strömming	*900*	38	*422*	69	*767*	66	*733*	73	*811*
26	Fårkött, stek	*1 910*	133	*696*	225	*1 178*	225	*1 178*	257	*1 346*
27	Nötkött, stek	*1 570*	122	*777*	197	*1 255*	190	*1 210*	205	*1 306*
28	Kalvkött, gödkalv	*1 900*	131	*689*	240	*1 263*	238	*1 253*	247	*1 300*
29	Ägg (tjog)	*1 400*	159	*1 136*	232	*1 657*	241	*1 721*	262	*1 871*
30	Torsk	*450*	55	*1 222*	95	*2 111*	92	*2 044*	142	*3 156*
31	Abborre	*530*	75	*1 415*	124	*2 340*	122	*2 302*	148	*2 792*
32	Gädda	*430*	108	*2 512*	185	*4 302*	179	*4 163*	209	*4 860*

per 10 000 nettokalorier för viktigare livsmedel.

Motala 1928		Malmö 1928		Växjö 1928		Göteborg 1928		Lidköping 1928		Falun 1928		Sundsvall 1928		Luleå 1928		
Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	
33	*114*	34	*117*	34	*117*	33	*114*	30	*103*	30	*103*	24	*117*	34	*117*	1
42	*130*	43	*134*	45	*140*	43	*134*	44	*137*	43	*134*	45	*140*	45	*140*	2
44	*131*	44	*131*	47	*140*	44	*131*	47	*140*	46	*137*	47	*140*	48	*143*	3
51	*138*	48	*130*	53	*143*	48	*130*	52	*141*	47	*127*	52	*141*	53	*143*	4
58	*156*	51	*150*	58	*171*	46	*135*	45	*132*	48	*141*	59	*174*	55	*162*	5
64	*163*	59	*151*	64	*163*	60	*153*	62	*158*	63	*161*	65	*166*	69	*176*	6
140	*181*	140	*181*	140	*181*	140	*181*	140	*181*	140	*181*	140	*181*	140	*181*	7
52	*173*	63	*210*	67	*223*	65	*217*	62	*207*	60	*200*	63	*210*	70	*233*	8
50	*229*	39	*179*	42	*193*	50	*229*	50	*229*	—	—	—	—	53	*243*	9
63	*217*	59	*203*	62	*214*	64	*221*	60	*207*	64	*221*	70	*241*	62	*214*	10
7	*206*	8	*235*	8	*235*	12	*353*	7	*206*	11	*324*	10	*294*	7	*206*	11
72	*238*	81	*268*	87	*288*	76	*252*	77	*255*	57	*189*	70	*232*	74	*245*	12
69	*288*	48	*200*	50	*208*	91	*379*	71	*296*	76	*317*	68	*283*	64	*267*	13
86	*287*	84	*280*	91	*303*	90	*300*	91	*303*	77	*257*	78	*260*	80	*267*	14
65	*236*	76	*276*	70	*255*	99	*360*	59	*215*	83	*302*	82	*298*	100	*364*	15
—	—	79	*282*	80	*286*	113	*404*	71	*254*	84	*300*	95	*339*	125	*446*	16
20	*308*	21	*323*	20	*308*	24	*369*	18	*277*	24	*369*	25	*385*	27	*415*	17
53	*342*	57	*368*	60	*387*	58	*374*	59	*381*	54	*348*	67	*432*	68	*439*	18
191	*367*	226	*435*	188	*362*	227	*437*	188	*362*	202	*388*	217	*417*	225	*433*	19
185	*394*	195	*415*	180	*383*	227	*483*	198	*421*	203	*432*	215	*457*	224	*477*	20
349	*452*	337	*437*	345	*447*	371	*481*	339	*439*	345	*447*	362	*469*	366	*474*	21
187	*611*	158	*516*	174	*569*	165	*539*	143	*467*	159	*520*	180	*588*	198	*647*	22
64	*604*	81	*764*	55	*519*	69	*651*	58	*547*	61	*575*	59	*557*	61	*575*	23
258	*746*	241	*697*	225	*650*	230	*665*	211	*610*	224	*647*	252	*728*	257	*743*	24
66	*733*	72	*800*	57	*633*	100	*1 111*	72	*800*	70	*778*	64	*711*	82	*911*	25
230	*1 204*	250	*1 309*	194	*1 016*	248	*1 298*	224	*1 173*	234	*1 225*	230	*1 204*	221	*1 157*	26
181	*1 153*	225	*1 433*	187	*1 191*	200	*1 274*	200	*1 274*	226	*1 439*	197	*1 255*	192	*1 223*	27
220	*1 158*	270	*1 421*	223	*1 174*	253	*1 332*	234	*1 232*	242	*1 274*	249	*1 311*	300	*1 579*	28
219	*1 564*	233	*1 664*	205	*1 464*	238	*1 700*	217	*1 550*	238	*1 700*	276	*1 971*	314	*2 243*	29
102	*2 267*	66	*1 467*	97	*2 156*	70	*1 556*	73	*1 622*	110	*2 444*	136	*3 022*	86	*1 911*	30
119	*2 245*	139	*2 623*	126	*2 377*	146	*2 755*	76	*1 434*	147	*2 774*	144	*2 717*	91	*1 717*	31
177	*4 116*	210	*4 884*	174	*4 047*	219	*5 093*	136	*3 163*	180	*4 186*	200	*4 651*	151	*3 512*	32

fisk (utom sill och strömming) allra dyrast. Hur dyra dessa sistnämnda livsmedel faktiskt äro i förhållande till sitt näringsvärde framgår måhända mera tydligt därav, att för att kostnaden per 10 000 nettokalorier skall sjunka till normalvärdet, 3·65 kr., fordras ett pris för ägg av 51 öre per tjog, för torsk och gädda av 16 öre och för abborre av 19 öre per kg.

Inom de särskilda orterna är varuslagens ordning i allmänhet densamma som enligt riksmedeltalen, men en del karakteristiska undantag framträda dock, där prissättningen och därmed kostnaden per 10 000 kalorier avvika från den gängse. Ett relativt högt pris har i allmänhet verkat inskränkande på förbrukningen, ett lågt pris motsatsen; stark förbrukning har å andra sidan stundom medfört ytterligare prisreduktion och liten konsumtion prisförhöjning, beroende på att handelsomkostnaderna ofta ställa sig avsevärt billigare för en stor än för en liten artikel. Såsom exempel härå kunna anföras för Stockholm och Falun, att hårt bröd, av vilket varuslag förbrukningen i dessa trakter är relativt stor, framstår som billigare än vad dess ordning enligt rikspriserna angiver. I södra Sverige, Malmö och Växjö, gäller detsamma om mjukt rågbröd, varemot hårt rågbröd här är bland de dyraste av de redovisade vegetabiliska livsmedlen. I västra Sverige utmärkes Lidköping av låga priser på halvfet ost och delvis på vissa fisksorter; av de medtagna orterna redovisar Malmö det lägsta priset på torsk, men det oaktat hör torsk till de i förhållande till näringsvärdet allra dyraste livsmedlen även i denna stad.

Den ordning i prisavseende mellan varuslagen, som nu iakttagits för år 1928, fanns i stort sett även 1927, dock att spännvidden mellan dyra och billigare livsmedel utjämnats något sedan sistnämnda år. Inemot hälften av de vegetabiliska livsmedlen, såsom t. ex. rågmjöl, gryn, ärter, bönor och potatis, ha nämligen fördyrats, varemot motsvarande antal av de animaliska — nöt- och kalvkött och samtliga fisksorter — blivit billigare.

Nämnda utjämning har dock icke varit tillräcklig för att i sin helhet upphäva den ökning av den relativa prisskillnaden mellan dyra och billiga livsmedel, som i en tidigare redogörelse (årg. 1927, sid. 132) konstaterades ha ägt rum mellan 1913 och 1926. Vad då framhölls rörande förändringarna i levnadsvanorna inom arbetarklassen, nämligen att den allmänna höjning av levnadsstandarden, som ägt rum efter år 1913, medfört övergång från billigare till dyrare varuslag i ett flertal fall, i trots av nyssnämnda starkare prisskillnad, har i likhet med vad fallet var 1927 sin fulla giltighet jämväl för år 1928.

Arbetslöshetens säsongfluktuationer.

En företeelse, som även vid en flyktig granskning av den svenska arbetsmarknads- och arbetslöshetsstatistiken omedelbart faller i ögonen är, att de olika årstiderna förete utpräglade, regelbundet återkommande förskjutningar, som under enstaka år kunna något rubbas eller undandöljas av de stora konjunkturvågorna, men i de flesta fall dock visa en tämligen konstant natur såväl under goda som dåliga tider. Dylika säsongfluktuationer äro kända företeelser i alla länder. En av internationella arbetsbyrån verkställd undersökning har dock givit vid handen, att vårt land hör till de stater, där dessa vågrörelser göra sig starkast kännbara. Till belysning härav har av arbetsbyrån sammanställts efterföljande tablå, som utvisar arbetslösheten i olika länder (i procent eller, där endast absoluta siffror kunna erhållas, i tusental) i genomsnitt för varje månad under de år, för vilka användbar statistik föreligger.

Arbetslöshet i genomsnitt per månad

i procent:	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Sverige (1911—28)[1]	**13·5**	12·3	11·7	10·0	7·8	7·6	7·0	*6·9*	*6·9*	7·7	9·0	**13·7**
Norge (1904—20)	5·9	5·2	4·3	3·4	2·2	*1·7*	*1·7*	2·2	2·3	2·8	3·7	**6·5**
Danmark (1910—26)	**20·1**	19·2	15·2	9·9	7·9	*7·0*	*7·0*	7·7	7·7	8·7	12·1	19·2
Tyskland (1907—13, 1915—17, 1920—22)	**3·2**	2·9	2·2	2·1	2·2	2·2	2·3	2·2	*2·0*	*2·0*	2·1	2·7
Nederländerna (1912—13, 1916—26)	**14·0**	12·8	9·8	8·4	7·3	6·8	6·9	7·0	6·8	*6·7*	8·4	12·3
Belgien (1923—26)	4·1	3·6	3·3	3·4	3·5	3·1	2·8	2·5	*2·1*	2·2	3·8	**4·7**
Storbritannien (1887—1920)	**4·3**	4·0	3·9	3·5	3·5	*3·4*	3·5	3·9	4·0	4·1	3·9	**4·3**
Kanada (1919—26)	8·6	8·5	7·9	7·4	6·6	5·3	4·2	*4·1*	4·2	4·9	7·2	**8·9**
i tusental:												
Finland (1919—26)	**3·3**	3·1	2·4	1·7	1·1	0·8	*0·7*	1·0	1·2	1·6	2·0	1·7
Lettland (1922—26)	4·8	**5·2**	4·7	3·6	2·2	1·9	1·3	1·3	*1·2*	2·0	3·7	4·5
Österrike (1920—26)	117	**119**	106	91	76	*70*	*70*	*70*	*70*	76	90	117
Schweiz (1920—26)	36	**37**	32	29	27	25	*23*	25	26	27	31	33
Italien (1922—26)	**318**	289	251	221	202	178	*153*	154	156	167	195	219
Frankrike (1922—25)	**14**	13	12	*9*	*9*	10	10	10	10	11	12	*9*

Högsta månadssiffran för varje land är i tabellen utmärkt med *fet stil*, medan det lägsta medeltalet angivits genom *kursivering*. Såsom synes, infalla

[1] I arbetsbyråns för ett år sedan publicerade undersökning (International Labour Review, mars 1928) räknades för Sverige med genomsnittstal för perioden 1911—1926, men ha dessa siffror här underkastats de modifikationer, som betingats därav, att även 1927 och 1928 års procenttal medtagits vid medeltalsberäkningen.

samtliga maxima under månaderna december—februari, medan minima i allmänhet återfinnas under månaderna juni—oktober. En påfallande avvikelse från den normala typen företer Frankrike, där månaderna april, maj och december framträda med den lägsta genomsnittsarbetslösheten, en företeelse som dock med hänsyn till det knapphändiga material, denna statistik bygger på, ej torde få tillmätas alltför stor betydelse.

Fäster man sig vid den större eller mindre intensitet, varmed säsongfluktuationerna uppträda i olika länder, framträder Storbritannien såsom det land, där denna företeelse gör sig minst kännbar. En förklaring härtill skulle möjligen kunna sökas i den omständigheten, att den brittiska statistiken till stor del sträcker sig över en helt annan tidsperiod än de övriga staternas. Däri ingå sålunda siffror alltifrån år 1887, medan å andra sidan de senaste svåra depressionsåren icke medtagits. Tydligt är, att om också de sistnämnda åren ingått i medeltalsberäkningen de särskilda månadsmedeltalen skulle undergått en ej oväsentlig höjning. Däremot skulle differenserna mellan de olika månadsmedeltalen ej ökats, utan snarare yttermera minskats; skillnaden mellan juni- och decembersiffrorna, som i tablån är 0·9, reduceras exempelvis till 0·7, om även 1921—1925 års arbetslöshetssiffror tagas med i räkningen.

Ett land med jämförelsevis små säsongfluktuationer är också Tyskland, där differensen mellan de olika månadssiffrorna dock är något större än i Storbritannien och statistiken dessutom lider av den svagheten, att en hel del år måste lämnas å sido på grund av abnorma konjunkturrubbningar. Bland stater med starkt utpräglad skillnad mellan olika årstider kunna däremot jämte Sverige nämnas Danmark och Nederländerna. Samtliga dessa länder karakteriseras av relativt höga genomsnittssiffror under alla årstider, något som åtminstone delvis beror därpå, att man här ansett sig kunna vid medeltalsberäkningen medtaga även depressionsåren efter världskriget med deras exceptionellt höga arbetslöshetssiffror. Det skulle därför möjligen kunna antagas, att de starka säsongfluktuationerna stode i något samband med den höga genomsnittsprocenten, något som dock — efter vad det från den brittiska statistiken anförda exemplet visar — ingalunda alltid behöver vara fallet. Även om man mäter säsongfluktuationernas storlek genom att sätta densamma i direkt proportion till den genomsnittliga arbetslösheten, visar det sig emellertid, att de ovannämnda ländernas fluktuationstal ligger avsevärt över både Storbritanniens och Tysklands. Medan skillnaden mellan det högsta och det lägsta månadsmedeltalet för Storbritannien är endast 26 %, bli motsvarande siffror för Sverige och Nederländerna c:a 100 och för Danmark bortåt 200 %. Ännu större säsongfluktuationer företer enligt denna beräkningsmetod Norge, där det högsta månadsmedeltalet är nära fyra gånger så stort som det lägsta.

Beräkningen av säsongfluktuationerna är inom arbetslöshetsstatistiken av praktisk betydelse framför allt med hänsyn därtill, att man, om dessa fluktuationer kunde fullständigt elimineras, skulle kunna erhålla en måttstock å den rena k o n j u n k t u r a r b e t s l ö s h e t e n. Enklaste metoden att verk-

ställa en dylik eliminering torde vara att såsom normal säsongarbetslöshet för varje månad betrakta den siffra, varmed månadens arbetslöshet — beräknad i genomsnitt för en följd av år — överstiger det lägsta av de för samma tidsperiod uträknade månadsmedeltalen. En förutsättning för denna metods praktiska användbarhet är emellertid, att man har tillgång till arbetslöshetsstatistik för en så lång följd av år, att de tillfälliga rubbningar, som ett eller annat år kunna ha gjort sig gällande, ej nämnvärt inverka på medeltalsberäkningen, och att vidare också säsongförhållandena under denna årsperiod hållit sig i stort sett konstanta.

För Sverige föreligger numera en fortlöpande statistik för en tid av aderton år (1911—1928), vilken tid under normala förhållanden borde vara fullt tillräcklig för en beräkning av säsongfluktuationerna. Tyvärr är det emellertid endast ett par mindre perioder under denna tidsperiod, som göra skäl för beteckningen »normala». Av de aderton åren måste i runt tal nio — d. v. s. tiden från augusti 1914 till fram på sommaren 1923 — anses mer eller mindre influerade av världskrigets abnorma konjunkturförhållanden. Under dessa år infalla två perioder av utpräglad kriskaraktär, dels månaderna närmast efter krigsutbrottet och dels de svåra depressionsåren 1921 och 1922, vilka båda perioder redan vid första anblicken visa en sådan avvikelse från den normala utvecklingen, att deras medtagande vid en beräkning av säsongfluktuationerna synes utesluten. Granskar man närmare, hur dessa perioder inverka på de olika månadsmedeltalen, visar det sig visserligen, att förskjutningen ej blir så särdeles stor, beroende huvudsakligen därpå, att efterkrigsdepressionen i sin svåraste form hade ungefär två års varaktighet och därför kom att i det närmaste lika mycket påverka samtliga månader. En vida tyngre vägande faktor, som gör sig gällande hela den här berörda nioårsperioden — såväl under de båda nämnda kriserna som den mellanliggande högkonjunkturen — är, att de årliga säsongfluktuationerna under hela denna period varit vida mindre framträdande än både tidigare och senare år — alltså samma företeelse, som påvisats under efterkrigsarbetslösheten i England. Det är i främsta rummet denna av de exceptionella världskonjunkturerna föranledda nivellering av den svenska arbetsmarknadens normala säsongfluktuationer, som gör, att hela den av världskriget påverkade perioden synes böra uteslutas vid förevarande beräkningar.

Av hela den tid, för vilken arbetslöshetsstatistik föreligger, synes det alltså endast vara två perioder, som kunna anses återspegla de normala säsongfluktuationerna, nämligen dels de tre åren före krigsutbrottet, dels den efter fredskrisen infallande jämviktsperioden, som för närvarande torde kunna anses omfatta femårsperioden 1924—1928. Även dessa båda perioder förete emellertid ur arbetslöshetssynpunkt beaktansvärda inbördes skiljaktigheter. Arbetslöshetssiffran håller sig alltjämt åtskilligt högre än under förkrigstiden. Såsom framgår av den å sid. 197 i detta häfte införda översiktstabellen, har genomsnittsprocenten för åren 1924—1928 varierat mellan 10·1 och 12·2 %, medan motsvarande siffra under förkrigsåren höll sig omkring 5 %. Det torde ännu icke kunna anses utrett, i vad mån denna skiljaktighet är beroende på

förändringar i de uppgiftslämnande organisationernas sammansättning, på kvarvarande kristidsarbetslöshet eller på någon allmän, mera djupgående ändring av den svenska arbetsmarknadens struktur. I vilket fall som helst är det emellertid tydligt, att en så väsentlig stegring av den genomsnittliga arbetslösheten icke kan ha undgått att påverka också förhållandet mellan de olika månadernas arbetslöshetssiffror.

Att så också är förhållandet framgår av följande tablå, som utvisar de olika månadernas *reduktionstal* — d. v. s. differensen i jämförelse med den månad, som företett den lägsta genomsnittsarbetslösheten — under dels hela den tidsperiod, för vilken statistik föreligger (åren 1911—1928), dels de båda ovan nämnda »jämviktsperioderna» före och efter kriget:

Reduktionstal:	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
Åren 1911—1928	6·6	5·4	4·8	3·1	0·9	0·7	0·1	—	—	0·8	2·1	6·8
Juli 1911—juni 1914 . .	7·6	5·2	3·7	2·3	0·7	0·3	0·2	0·2	—	1·0	2·3	5·6
Åren 1924—1928	7·5	6·7	6·1	4·3	1·3	0·9	0·1	—	0·7	2·4	4·3	10·5

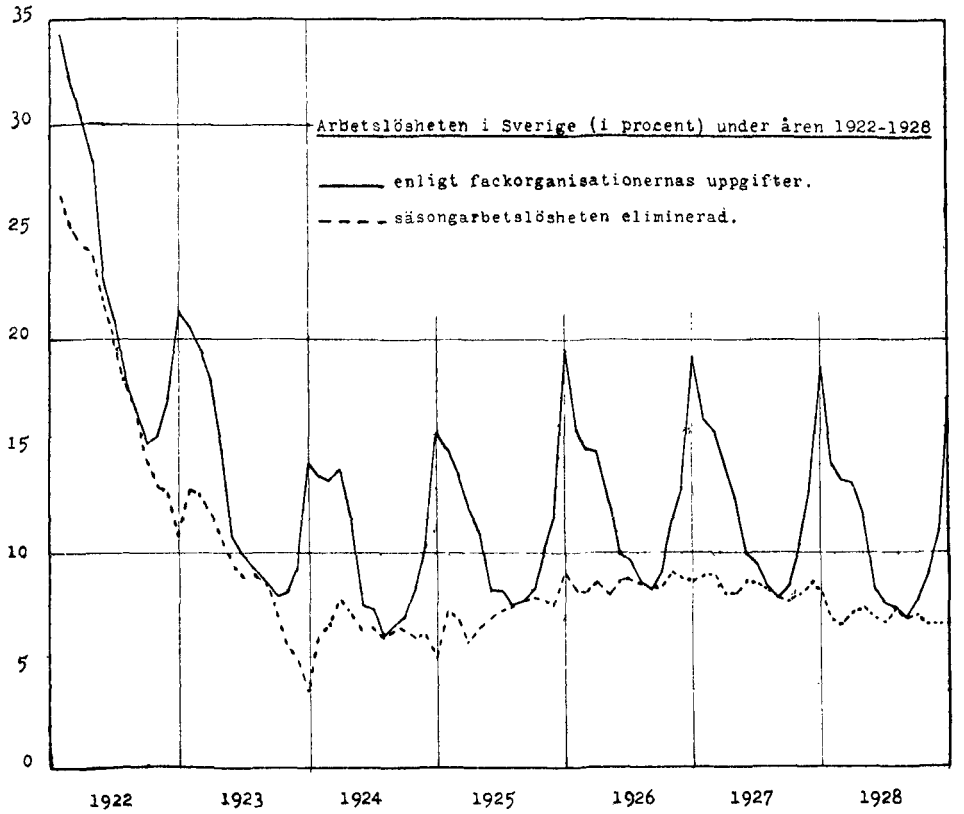
Vad som vid en jämförelse mellan för- och efterkrigstiden först faller i ögonen är, att själva nollpunkten, d. v. s. den tidpunkt, som företer den lägsta arbetslösheten, förskjutits från september till augusti. Samtidigt har december i stället för januari blivit den månad, som kommit upp till den högsta genomsnittssiffran. Enbart dessa förskjutningar visa tydligt, att säsongfluktuationerna i fråga om det material, som numera ingår i arbetslöshetsstatistiken, ha så väsentligt ändrat karaktär i jämförelse med förhållandena före kriget, att siffror från denna äldre tid icke lämpligen böra medtagas vid beräkningen.[1]

Tillämpar man sålunda de för åren 1924—1928 beräknade reduktionstalen å de olika månadssiffrorna under sagda femårsperiod, erhålles följande siffer-serie.

Arbetslöshet i procent

	Originalsiffror					Säsongarbetslösheten eliminerad				
	1924	1925	1926	1927	1928	1924	1925	1926	1927	1928
januari	13·6	14·8	15·7	16·3	14·3	6·1	7·3	8·2	8·8	6·8
februari	13·4	13·6	14·8	15·6	13·3	6·7	6·9	8·1	8·9	6·6
mars	13·9	12·0	14·7	14·1	13·2	7·8	5·9	8·6	8·0	7·1
april	11·6	10·8	12·3	12·3	11·7	7·3	6·5	8·0	8·0	7·4
maj	7·6	8·2	9·9	9·9	8·2	6·3	6·9	8·6	8·6	6·9
juni	7·4	8·2	9·6	9·4	7·6	6·5	7·3	8·7	8·5	6·7
juli	6·2	7·6	8·6	8·3	7·4	6·1	7·5	8·5	8·2	7·3
augusti	6·6	7·7	8·3	7·9	6·9	6·6	7·7	8·3	7·9	6·9
september	7·0	8·5	9·1	8·4	7·8	6·3	7·8	8·4	7·7	7·1
oktober	8·4	10·1	11·4	10·4	9·0	6·0	7·7	9·0	8·0	6·6
november	10·5	11·8	13·0	12·8	10·9	6·2	7·5	8·7	8·5	6·6
december	15·6	19·5	19·1	18·6	17·3	5·1	9·0	8·6	8·1	6·8

[1] I den av kommerskollegium utgivna kvartalspublikationen Ekonomisk Översikt, där man tidigare — liksom i Sociala Meddelanden — använt sig av perioden juli 1911—juni 1914 som bas för beräkning av säsongarbetslösheten och sedermera under ett par år räknat med hela tiden 1911—1926, med undantag för de två nämnda krisperioderna (augusti 1914—juli 1915 samt 1921—1922),

Hur arbetslöshetskurvan för den senaste femårsperioden gestaltar sig, sedan säsongfluktuationerna enligt denna metod eliminerats, åskådliggöres ännu bättre genom ovanstående diagram, där man tillämpat de här antagna reduktionstalen jämväl å 1922 och 1923 års arbetslöshetssiffror och sålunda sökt konstruera en bild av konjunkturkurvan alltifrån den tidpunkt (januari 1922), då arbetslöshetskrisen nådde sitt maximum. Kurvan ger en tydlig bild av konjunkturarbetslöshetens minskning fram till »återhämtningsåret» 1924, den därefter följande stegringstendensen under 1925 och 1926 samt slutligen den under de båda senaste åren åter framträdande lättnaden på arbetsmarknaden.

---

har man numera också övergått till att för samma ändamål räkna med efterkrigsperioden mars 1924—februari 1927. De för denna treårsperiod erhållna månadsmedeltalen skilja sig för flertalet månader icke så mycket från de ovan angivna procenttalen för hela perioden 1924—28. Största differensen framträder för januari månad, där reduktionstalet blir 8·2, en siffra, som vid jämförelse med övriga medeltalsberäkningar förefaller väl hög och sannolikt influerats av tillfälliga omständigheter.

Arbetslösheten under år 1928.

Den på fackföreningarnas uppgifter grundade arbetslöshetsstatistiken, vars preliminära resultat för varje månad publiceras i Sociala Meddelanden, har under år 1928 omfattat i genomsnitt 298 000 arbetare, mot 275 000 föregående år. Siffrorna för de olika månaderna äro som följer:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Redovisade arbetare, tusental	282	284	298	292	295	298	298	299	308	311	310	304

Såsom av tablån synes, har det i statistiken ingående arbetarantalet i stort sett befunnit sig i stadig ökning månad för månad. Att december visar en sjunkande siffra har sin naturliga förklaring däruti, att en del organisationer ännu ej insänt fullständig redovisning för denna månad. På samma sätt förklaras, att de här ovan angivna siffrorna genomgående äro högre än de i månadsöversikterna förut angivna medlemstalen.

De kompletteringar, som sålunda för varje månad måste företagas, efter det de första uppgifterna publicerats i denna tidskrift, medföra i många fall också jämkningar i de beräknade procentuella arbetslöshetssiffrorna. En sammanställning av dessa siffror, sådana de efter nämnda justeringar fastställts, lämnas i tabellen å nästa sida.

Årsmedeltalet för arbetslösheten under 1928 har, såsom av tabellen framgår, beräknats till 10·6 % mot 12·0 % under 1927, 12·2 % under 1926, 11·0 % under 1925 och 10·1 % under 1924. Den tendens till en nedgång i arbetslösheten, som kunde förmärkas redan 1927, har som synes med ökad styrka gjort sig gällande under redogörelseåret, vars samtliga månader visa lägre arbetslöshetssiffror än motsvarande tider föregående år.

Av de 30 fackförbund, från vilka uppgifter föreligga, ha 10 företett högre och 20 lägre årsmedeltal än föregående år. De fack, som redovisat den i genomsnitt största arbetslösheten, äro byggnadsträarbetare (24·6), väg- och vattenbyggnadsarbetare (23·8), målare (23·0), grovarbetare (22·6), sågverksindustriarbetare (22·5) och murare (21·9). En betydande nedgång är särskilt att anteckna för de två sistnämnda facken, vilka under 1927 båda kommo upp till ett medeltal av 27·3 %, den högsta siffra som då från något håll redovisades.

De lägsta arbetslöshetssiffrorna redovisas liksom föregående år av litografer (1·9), textilarbetare (2·6) och bokbindare (4·0). Tobaksarbetarna, som under 1926 stodo avgjort lägst, med en arbetslöshetssiffra av blott 0·6 %, och även 1927 intogo en av de förmånligaste platserna, ehuru siffran då gått upp till 4·3, ha nu kommit högre upp på skalan med i genomsnitt 7·1 % arbetslösa.

Bland fack, som under året försämrat sin ställning, äro i övrigt att nämna sko- och läderarbetare, som ökat från 6·5 till 8·7 %, samt sadelmakare och tapetserare, vilkas siffra gått upp från 9·1 till 12·1 %.

Antalet arbetslösa i procent av det redovisade medlemsantalet.

Fackförbund	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Årsmedeltal 1928	Årsmedeltal 1927
Beklädnadsarbetareförb. .	6·9	5·0	4·0	3·2	2·9	4·0	5·7	4·0	3·2	3·7	5·1	26·4	**5·8**	7·3
Bleck- o. plåtslagareförb.	33·5	36·1	32·1	21·8	10·5	5·8	3·3	3·5	4·3	8·5	13·3	29·7	**16·5**	19·2
Bokbindareförbundet . .	2·4	3·1	4·1	5·2	4·6	4·2	4·6	5·0	5·1	3·2	2·7	4·2	**4·0**	3·7
Bryggeriindustriarb.-förb.	6·4	7·2	6·2	5·0	3·7	2·9	3·0	2·6	4·5	6·3	6·6	5·5	**5·0**	4·2
Byggnadsträarbetareförb.	45·4	42·8	37·1	29·5	20·5	13·2	8·5	7·5	10·8	20·4	28·4	37·1	**24·6**	25·9
De förenade förbunden .	12·2	11·7	14·1	10·9	9·7	9·4	7·4	8·1	7·5	6·9	10·9	10·8	**9·9**	14·9
Elektriska arbetareförb. .	16·8	18·6	18·5	16·2	12·9	8·8	5·7	3·2	1·8	2·7	4·7	16·5	**10·5**	11·9
Gjutareförbundet	7·5	8·7	5·9	5·3	4·4	3·8	3·2	3·8	3·3	3·2	3·2	3·5	**4·6**	7·9
Grov- o. fabriksarb.-förb.	33·0	30·4	28·3	26·7	16·8	16·7	15·7	13·6	17·5	18·2	22·3	35·1	**22·6**	23·8
Gruvindustriarbetareförb.[1]	16·3	18·1	16·7	18·1	11·8	14·5	11·4	11·6	16·6	12·4	12·8	18·0	**15·0**	16·2
Handelsarbetareförb. . .	6·7	6·9	7·1	7·6	7·1	5·5	6·8	8·2	6·5	6·0	5·9	7·4	**6·8**	7·1
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	8·5	9·9	13·9	11·1	8·9	9·8	16·3	10·1	16·2	15·2	19·4	25·9	**13·9**	11·9
Hattarbetare	13·8	14·0	20·2	18·6	10·8	19·0	30·0	19·7	31·3	31·6	43·7	42·5	**24·6**	18·8
Pälsvaruarbetare . . .	5·5	7·5	8·2	7·8	7·5	6·0	6·3	3·1	6·5	0·4	2·0	6·0	**5·5**	8·5
Kommunalarbetareförb. .	7·6	6·5	6·0	4·0	2·1	2·2	3·3	2·4	2·1	3·8	5·2	8·4	**4·5**	4·9
Litografiska förbundet .	2·3	1·7	2·1	1·7	1·4	1·7	1·8	1·9	2·2	1·9	2·2	1·5	**1·9**	2·4
Livsmedelsarbetareförb. .	14·8	13·7	12·5	12·2	10·1	9·8	10·5	10·3	9·1	9·4	11·7	20·0	**12·0**	11·6
Metallindustriarb.-förb. .	10·1	9·5	9·2	8·1	6·4	5·7	5·6	5·5	5·6	6·0	6·9	9·3	**7·3**	9·8
Järnbruksarbetare . .	9·5	9·7	10·5	9·4	6·8	5·7	6·4	7·1	7·9	5·8	6·5	10·9	**8·0**	11·0
Verkstadsarbetare . .	10·2	9·5	8·8	7·7	6·3	5·7	5·4	5·1	5·0	6·1	7·0	8·9	**7·1**	9·4
Murareförbundet	41·4	34·4	29·0	13·6	4·5	2·3	1·6	2·6	9·2	22·2	27·7	49·5	**21·9**	27·8
Måleriarbetareförbundet	59·8	48·3	35·6	21·1	8·4	4·1	2·1	1·5	1·4	8·7	31·6	50·8	**23·0**	23·9
Pappersindustriarb.-förb.	6·1	6·1	5·1	5·6	4·7	3·6	3·1	3·0	3·7	4·5	6·2	7·1	**4·9**	5·6
Sadelm.- o. tapetseraref.	20·0	16·0	10·7	10·6	12·7	8·7	8·9	10·1	6·3	9·7	8·7	24·4	**12·1**	9·1
Sko- o. läderindustriarb.-f.	8·4	7·2	6·0	6·8	6·0	6·6	10·5	10·6	10·7	10·6	9·6	11·1	**8·7**	6·5
Stenindustriarbetareförb.	9·9	8·0	7·4	4·9	3·9	3·9	5·2	5·4	6·4	6·2	7·2	22·7	**7·7**	10·2
Sågverksindustriarb.-förb.	18·6	15·0	24·3	26·9	15·6	16·5	17·7	16·1	19·2	22·3	24·6	53·3	**22·5**	27·3
Textilarbetareförbundet .	2·5	3·0	2·5	2·8	2·7	2·9	2·1	1·9	2·1	2·7	2·9	2·8	**2·6**	3·2
Tobaksindustriarb.-förb. .	8·3	8·7	8·6	8·4	6·5	6·9	6·3	6·2	6·2	6·2	7·0	5·9	**7·1**	4·3
Transportarbetareförb. .	14·7	21·0	22·7	14·8	9·9	10·8	9·7	9·6	8·4	11·4	11·1	13·7	**13·1**	12·9
Träindustriarbetareförb. .	14·3	11·3	11·6	9·7	9·3	9·6	7·0	6·6	7·1	7·5	8·2	11·0	**9·4**	10·7
Tunnbinderiarbetareförb.	24·5	23·3	7·3	10·4	7·0	7·9	7·1	10·0	9·1	5·2	8·9	23·5	**12·1**	11·0
Typografförbundet . . .	5·6	5·6	5·7	5·3	3·5	2·7	2·7	3·9	5·1	5·1	3·7	5·2	**4·5**	5·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	36·5	37·8	34·7	26·7	15·8	15·6	14·0	16·2	19·4	17·7	23·9	33·1	**23·8**	23·5
Samtliga förbund 1928	**14·3**	**13·3**	**13·2**	**11·7**	**8·2**	**7·6**	**7·4**	**6·9**	**7·8**	**9·0**	**10·9**	**17·3**	**10·6**	·
» » 1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6	**12·0**	·
» » 1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	**12·2**	·
» » 1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5	**11·0**	·
» » 1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6	**10·1**	·

[1] De här återgivna procenttalen för gruvarbetarna äro för vissa månader avsevärt lägre än de i Soc. Medd. tidigare publicerade preliminära siffrorna, beroende på, att såsom arbetslösa felaktigt redovisats en del medlemmar, som egentligen varit utan arbete på grund av lockout.

Sammanställer man fackorganisationernas här återgivna arbetslöshetssiffror med de data rörande arbetslösheten, som meddelas i arbetslöshetskommissionens månadsrapporter, visar det sig, att den av fackföreningsuppgifterna bestyrkta lättnaden å arbetsmarknaden också möjliggjort en inskränkning av *den offentliga hjälpverksamheten för de arbetslösa*. Visserligen ha arbetslöshetskommissionens bruttoutgifter (d. v. s. kostnaderna utan avdrag för de belopp, som vissa uppdragsgivare ha att inbetala) ökats från 5½ till nära 6 miljoner kronor, men denna ökning faller uteslutande på årets förra hälft, då utgifterna höllo sig högre än under motsvarande halvår 1927. Redan maj månad visade emellertid ett mindre antal hjälpmottagare än samma månad föregående år, och fr. o. m. juli har jämväl utgiftssumman för samtliga månader legat lägre än 1927. De olika månadernas siffror framgå av följande tablå:

	Hela antalet anmälda hjälpsökande	Därav personer, som erhållit arbetslöshetshjälp							Antal nödhjälpsföretag		Statens bruttoutgifter för hjälpverksamheten Kr.
		Kontant understöd		Nödhjälpsarbete			Tillsammans				
		Statligt	Kommunalt	Statligt	Statskommunalt	Kommunalt	Antal	%	Statliga	Statskommunala	
1928											
Januari .	26 650	215	3 937	4 320	1 372	2 380	12 224	45·9	65	18	566 043
Februari .	26 300	352	4 190	4 877	1 560	2 987	13 966	53·1	72	22	726 263
Mars . .	24 600	373	3 746	4 773	1 620	2 654	13 166	53·5	73	21	839 827
April . .	19 600	336	2 590	3 993	1 192	1 907	10 018	51·1	72	20	602 321
Maj . . .	14 100	23	1 705	2 780	861	1 442	6 811	48·3	61	20	719 920
Juni . . .	11 150	—	975	1 939	487	1 169	4 570	41·0	42	3	463 326
Juli . . .	9 500	—	925	1 336	294	949	3 504	36·9	30	3	326 560
Augusti .	9 850	—	1 220	1 221	270	906	3 617	36·7	30	3	339 615
September	10 000	—	592	1 040	208	1 173	3 013	30·1	29	3	262 364
Oktober .	12 950	—	693	1 385	347	1 035	3 460	26·7	33	6	290 239
November	16 450	7	739	2 549	713	1 084	5 092	31·0	50	9	410 833
December	18 675	190	1 350	2 915	780	1 558	6 793	36·4	56	12	398 154
Medelt. pr mån. 1928	*16 652*	*125*	*1 888*	*2 760*	*809*	*1 604*	*7 186*	*43·2*	*51*	*12*	*495 456*
Medelt. pr mån. 1927	*19 200*	*129*	*1 830*	*3 002*	*1 021*	*2 093*	*8 075*	*42·1*	*54*	*11*	*460 558*

Av de olika understödsformerna har, såsom av tabellen synes, den kommunala kontanthjälpen vunnit ökad terräng även under år 1928. I genomsnitt kommo 12·1 % av de anmälda hjälpsökande i åtnjutande av kontant understöd, medan 31·1 % erhöllo nödhjälpsarbete. Motsvarande siffror för 1927 voro 10·2 resp. 31·9 %.

Förslag till socialförsäkring i Australien.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand.*

Den australiska regeringen framlade på hösten 1928 ett förslag till försäkring mot sjukdom, invaliditet och ålderdom samt till förmån för efterlevande. Förslaget underställdes förbundsparlamentet strax före dess upplösning för att giva valmanskåren tillfälle att uttala sig därom.

Förslaget äger tillämpning å alla anställda med undantag av icke-kroppsarbetare med högre avlöning.

Vid bestämmelsernas utarbetande hade man att taga hänsyn till de redan existerande institutioner, som träffa föranstaltningar mot liknande risker, nämligen den statliga ålders- och invaliditetspensioneringen och moderskapsunderstödet ävensom de frivilliga sjukkassorna, vilka bereda läkar-, sjuk-, invaliditets- och begravningshjälp för omkring 600 000 personer. Frågan om att anpassa den nu föreslagna obligatoriska försäkringen efter det förefintliga sjukkassesystemet erbjöd stora likheter med det problem, som framställde sig i Storbritannien vid införandet av obligatorisk sjukförsäkring år 1911.

De nu bestående invaliditets- och ålderdomspensionerna, vilka utgå i viss proportion till inkomstens storlek, komma fortfarande att existera för dem, som icke omfattas av den nya försäkringen, medan de nyförsäkrade komma att bliva berättigade till en ålderdomspension, som utgår utan avseende på inkomst och förmögenhet, samt därjämte till en invaliditetspension. Den nya ålderdomspensionen kommer att bestridas genom medel, uttagna på beskattningsvägen, medan allt annat slags understöd, som utgår enligt försäkringen, bestrides genom bidrag av arbetsgivare och försäkrade.[1]

De frivilliga sjukkassorna skola fungera som lokala organ för den nya försäkringen. Kassorna likaväl som fackföreningar, försäkringsbolag och arbetsgivares understödskassor förutsättas upprätta autonoma kassor av allmännyttig karaktär för ombesörjandet av medlemmarnas obligatoriska försäkring. Det står de försäkrade fritt att ansluta sig till vilken kassa som helst.

Av hänsyn till den privata försäkringsverksamheten har man fastställt understödet till ett för alla lika belopp (dock med skilda understödsbelopp för män och kvinnor), och understödet ställer sig relativt lågt jämfört med den i Australien rådande lönenivån. I likhet med understödet äro avgifterna lika för alla.

En säregenhet i förslaget är, att det icke åsyftar att meddela vare sig läkar- eller begravningshjälp. Att begravningshjälpen utelämnats torde bero på, att man icke velat etablera konkurrens med sjukkassor och försäkringsbolag. Läkarhjälpen har utelämnats i enlighet med ett yrkande av den för förslaget ansvariga kommittén, att för beredande av läkarvård åt folket skulle vidtagas särskilda anordningar, som äro helt fristående från socialförsäkringen.

Tillämpningsområde. Enligt förslaget skall försäkringen vara obligatorisk för alla mot lön anställda män (inklusive lärlingar) i åldern 16—65 år och kvinnor i åldern 16—60 år. Undantagna äro icke-kroppsarbetare med årslön överstigande £ 416 ävensom i allmän tjänst anställda, vilka åtnjuta förmåner lika med de i försäkringen stadgade. Jämväl medgives det att undantaga personer, som äro bosatta på avlägsna orter, där försäkringens administration möter svårigheter.

[1] Vad beträffar moderskapsunderstöd kommer detta fortfarande att utgå av medel åvägabragta på skattevägen till såväl försäkrade som oförsäkrade. Moderskapsunderstödet, som utgör en summa för en gång av £ 5, anses vara tillräckligt, och några bestämmelser om ytterligare understöd meddelas icke i det nya socialförsäkringsförslaget.

Bestämmelser meddelas om frivillig försäkring för följande två kategorier: a) personer, som efter att ha varit obligatoriskt försäkrade upphöra att vara det; b) andra av den obligatoriska försäkringen icke omfattade personer, som äro under 45 års ålder.

Det beräknas att, om den obligatoriska försäkringen trätt i tillämpning den 30 juni 1930, antalet försäkrade skulle utgöra 1 240 000 män och 360 000 kvinnor. I allt skulle sålunda den obligatoriska försäkringen omfatta 1 600 000 personer, ett antal, som förtjänar jämföras med de 600 000, vilka för närvarande äro medlemmar av frivilliga sjukkassor.

Understöd. Endast kontant understöd utgår enligt försäkringen, och beviljas detta i händelse av sjukdom, invaliditet eller ålderdom samt till efterlevande vid försäkrads frånfälle. Någon läkarhjälp lämnas icke.

Förslaget omfattar nio olika slags kontant understöd:

1) Sjukersättning utbetalas från den fjärde dagen av arbetsoförmåga under en tid av 26 veckor med följande belopp: i fråga om vuxna och gifta minderåriga män 27 sh. 6 d.; i fråga om vuxna och gifta minderåriga kvinnor 20 sh.; i fråga om ogifta minderåriga av bägge könen 15 sh., dock högst hälften av genomsnittliga avlöningen per vecka.

2) Invaliditetsersättning utgår efter det sjukunderstöd åtnjutits under 26 veckor med ett belopp av 20 sh. per vecka i samtliga fall.

3) Ett barntillägg av 5 sh. i veckan för varje barn under 16 års ålder utbetalas i samband med sjuk- eller invaliditetsersättning.

4) Änkepension å 20 sh. per vecka utbetalas till änkan efter en försäkrad under en tid av tre år efter mannens frånfälle, men om något av henne beroende barn då icke uppnått 16 års ålder, utsträckes pensionstiden ända till dess det yngsta barnet nått denna ålder. Vid omgifte upphör pensionen att utgå.

5) Ett understöd åt föräldralösa å 5 sh. per vecka för barn under 6 års ålder utbetalas till den person, som underhåller barnet.

6) En ålderdomspension å 20 sh. per vecka utbetalas till försäkrad man, som nått 65 års ålder och till försäkrad kvinna, som nått 60 års ålder. Den försäkrade måste ha tillhört försäkringen i två år samt ha varit bosatt i Australien i 20 år.

7) En ålderdomspension å 20 sh. per vecka utbetalas till hustrun till en pensionär från den dag, då hon uppnår 60 års ålder.

8) Likaså utbetalas en ålderdomspension å 20 sh. i veckan till änkan efter en försäkrad från den dag, då hon uppnår 60 års ålder.

9) Till kvinnlig försäkrad, som ingår äktenskap, återbetalas en sjättedel av det sammanlagda avgiftsbelopp, som inbetalts i fråga om henne utan därå upplupen ränta.

Försäkrad är icke berättigad till understöd, förrän han tillhört försäkringen viss minimitid och för honom erlagts ett visst minimiantal avgifter. Förstnämnda tidsperiod uppgår till sex månader utom beträffande ålderdomspension för försäkrad och försäkrads hustru, för vilken en tidrymd av två år är föreskriven.

Försäkringens tillgångar. Försäkringen finansieras medelst avgifter från arbetsgivare och de försäkrade samt ett understöd från förbundet. Förbundet bär hela kostnaden för ålderdomspensionerna, medan alla andra slags understöd och lokala administrationskostnader täckas medelst avgifter.

Avgiftsbeloppet är lika för alla män resp. alla kvinnor oberoende av deras inkomst eller deras ålder. De uppgå till 2 sh. i veckan för män och 1 sh. i veckan för kvinnor, varav arbetsgivaren i bägge fallen betalar hälften. Inkomsten av avgifterna uppskattas till 8 milj. pund.

I allmänhet äro ju de avgiftsbelopp, som erfordras för att täcka understödet,

större ju högre åldern är vid inträdet i försäkringen. Härtill kommer att åldersfördelningen bland medlemmarna i de registrerade kassor, som skola handhava försäkringen, kan växla betydligt i olika kassor. Till dessa bägge förhållanden har måst tagas hänsyn, samtidigt som principen om lika avgiftsbelopp upprätthållits. Enligt den lösning, som framlägges i förslaget, uträknas det genomsnittliga beloppet av de avgifter, vilka förslå att bereda understöd åt en person, som inträder i försäkringen vid 16 års ålder, vartill lägges ett belopp, vilket täcker den brist, som beror på att det stora flertalet försäkrade komma att ha överskridit 16 års ålder, då de inträda i försäkringen, utan att för dem finnes uppsamlad någon avgiftsreserv. Det mot den felande reserven svarande beloppet beräknas utgöra 6 d. per avgift å 2 sh. och sammanskjutes av de försäkrade att fördelas bland de registrerade kassorna på basis av medlemmarnas åldersfördelning. Enligt kalkylerna komma de felande reserverna att på detta sätt uppbringas under förloppet av 50 år.

Ansvaret för avgiftsbetalningen vilar på arbetsgivaren. Den försäkrade erhåller två gånger om året från sin kassa ett försäkringskort, som han avlämnar till arbetsgivaren. Arbetsgivaren inköper från posten märken till hela avgiftens belopp och anbringar dem varje vecka å kortet; de på de anställda fallande avgifterna avdragas från lönen. Efter varje halvår överlämnar den försäkrade sitt kort till vederbörande kassa. Inkomsten av märkenas försäljning inflyter till en centralkassa, och de lokala kassorna krediteras i centralkassans räkenskaper med ett belopp svarande mot de å resp. medlemmars kort anbragta märkena.

De reserver, som uppsamlas av en kassa med mera gynnsamma sjukförhållanden än som beräknats eller med särskilt god skötsel, komma att efter vart femte år verkställd uppskattning delas i två lika delar, av vilka hälften behålles av kassan och den andra fördelas bland samtliga kassor. I varje fall skall reserven användas för beredande av extra förmåner.

Administration. Högsta ledningen av försäkringens administration skall ligga i händerna på en förbundsmyndighet *(National Insurance Board)* bestående av tre till fem medlemmar inklusive representanter för arbetare och arbetsgivare ävensom av en aktuarie. I varje särskild stat utses en tjänsteman *(State Commissioner) att öva tillsyn över administrationen* med hjälp av en rådgivande kommitté, bestående av tre representanter för registrerade kassor och en läkare. Försäkringens lokala administration ligger i händerna på de registrerade kassorna.

Varje grupp av minst 1 000 personer kan bilda en registrerad kassa, men det väntas att flertalet kassor komma att upprättas av redan bestående institutioner för socialförsäkringen, nämligen frivilliga sjukkassor, fackföreningar, försäkringsbolag och arbetsgivarkassor. De försäkrade förutsättas ansluta sig till en registrerad kassa, men varje kassa kan avvisa en inträdessökande på annan grund än åldersskäl. Om en person underlåter att inträda i en registrerad kassa eller avvisas, ingår han automatiskt som medlem i en »allmän registrerad kassa», som administreras av *National Insurance Board.*

Ehuru förslaget icke avser att bereda läkarhjälp, är det dock för administrationen av sjuk- och invaliditetsförsäkringen nödvändigt att anstalter träffas för att kontrollera inträdd arbetsoförmåga. Ombesörjandet härav skall ligga i händerna på *National Insurance Board.* Denna myndighet skall föreskriva villkoren för erhållande av läkarintyg samt avgifterna för intygen. Alla läkare, som biträda dessa villkor, skola ha rätt att taga del i försäkringen och de försäkrade skola ha rätt att fritt välja läkare.

Uttalanden om förslaget. Från de frivilliga sjukkassors sida, som uttalat sig om förslaget, har uttryckts farhågor för att den av dem bedrivna enskilda försäkringen skall förlora sin dragningskraft i trots av att den obligatoriska försäkringen varken innefattar läkar- eller begravningshjälp. Likaså motsätta sig kas-

sorna, att försäkringsbolag tillåtas taga del i förvaltningen av den obligatoriska försäkringen.

Av arbetarpartiet har förslaget kritiserats huvudsakligen därför, att det icke innefattar försäkring mot arbetslöshet, vilken å detta håll betraktas såsom den mest angelägna försäkringsgrenen. Från regeringshåll anföres å andra sidan, att någon statistik icke föreligger, som medgiver att beräkna kostnaderna för en arbetslöshetsförsäkring.

De uttalanden från arbetsgivarhåll, som kommit till synes, avse huvudsakligen industriens förmåga att bära kostnaderna för försäkringen, varom skiljaktiga meningar synas råda.

Kortare meddelanden.

— Arbetarskydd —

Socialstyrelsens ställning till fartygsinspektionen. Genom remiss den 9 januari 1929 hade socialstyrelsen anmodats att avgiva utlåtande rörande 1926 års besparingssakkunnigas den 15 december 1928 avgivna betänkande angående fartygsinspektionen. I anledning härav har styrelsen, som funnit sig böra begränsa sitt yttrande till den del av de sakkunnigas betänkande, som avser styrelsens befattning med fartygskontrollen, i skrivelse till chefen för finansdepartementet den 31 januari 1929 anfört följande:

»De sakkunniga upptaga i sitt betänkande till behandling de olika förslag rörande den centrala fartygsinspektionsmyndighetens anordning och förläggning, som tidigare varit föremål för övervägande. De diskutera sålunda i tur och ordning möjligheten och lämpligheten av tillsynens uppdelning mellan kommerskollegium och socialstyrelsen, fartygsinspektionens överflyttande helt till socialstyrelsen samt inrättande av ett särskilt ämbetsverk för fartygsinspektionens ledning. De sakkunniga anse sig emellertid icke kunna tillstyrka något av dessa förslag utan stanna vid att, i nära anslutning till nu gällande ordning, för sin del föreslå en samverkan mellan de båda ämbetsverken i form av gemensam handläggning av ärenden, som enbart eller i övervägande grad röra arbetarskyddet ombord å fartyg. Denna handläggning skulle försiggå enligt följande grunder:

1. Ärenden rörande förhållanden, som äro av betydelse för att bereda ombord å fartyg anställda skydd mot olycksfall eller ohälsa, varunder här inbegripas jämväl frågor angående bostäder och bemanning samt rörande arbetstiden ombord, handläggas av kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt.

2. Har vartdera ämbetsverket med stöd av den för verket gällande instruktion till byråchef eller annan tjänsteman överlämnat den på verket ankommande beslutanderätten i viss grupp av ärenden, om vilka här är fråga, må dylika ärenden avgöras av verkens representanter gemensamt, därest dessa äro om beslutet ense; i motsatt fall skall ärendet hänskjutas till ämbetsverkens prövning i eljest gällande ordning.

De ifrågavarande ärendena skulle alltjämt inkomma till kommerskollegium, och deras beredning och föredragning skulle ankomma på detta ämbetsverk. I den lokala inspektionens ställning till de båda ämbetsverken skulle någon förändring icke inträda.

De sakkunniga ha vidare tänkt sig, att beträffande de ärenden, vilkas avgörande enligt deras förslag skulle tillhöra ämbetsverken gemensamt, den på styrelsen ankommande beslutanderätten skulle delegeras till byråassistenten för sjöfartsärenden i ungefär samma utsträckning som inom kommerskollegium beslutanderätten uppdragits åt chefen för fartygsinspektionsbyrån.

Mot den av de sakkunniga sålunda föreslagna anordningen — vilken, i förbigående nämnt, såsom avseende gemensam beslutanderätt beträffande vissa grupper löpande ärenden

torde sakna egentligt motstycke inom statsförvaltningen — kunna enligt styrelsens uppfattning vissa vägande invändningar göras. Då ärendena i fråga alltjämt skola beredas och föredragas inom kommerskollegium, ligger det i sakens natur, att socialstyrelsen aldrig kan få samma inflytande på deras behandling, som om ärendena helt handlades inom styrelsen. Vid ett intimt och förtroendefullt samarbete mellan verkens närmaste representanter kan visserligen denna olägenhet hos anordningen väsentligt minskas men aldrig helt undanröjas. Man vill givetvis hoppas, att samarbetet i regel skulle, såsom hittills, få angivna karaktär. I den mån så icke bleve fallet, skulle emellertid säkerligen berörda olägenhet mer eller mindre starkt komma att göra sig gällande.

I fråga om den personliga ledningen av fartygsinspektionskåren ha de sakkunniga icke tänkt sig någon ändring. Den skulle fortfarande närmast ligga hos fartygsinspektionsbyråns chef. Liksom nu är fallet skulle följaktligen denne, men däremot ej socialstyrelsens representant för samarbetet, äga i tjänsten besöka de olika fartygsinspektörerna för kontroll av deras tjänsteutövning samt meddelande muntligen av råd och anvisningar. Icke heller i berörda avseende kommer sålunda socialstyrelsens inflytande att bliva likvärdigt med kommerskollegii.

Vissa vanskligheter kunna jämväl komma att framträda genom den föreslagna ordningen för samarbetet mellan verken in pleno, enär i ärenden, där verken hävda olika uppfattningar, avgörandet i likartade fall kan bliva olika allt efter som ordförandeskapet utövas av representant från det ena eller det andra verket. I regel lärer väl emellertid icke behöva befaras, att dessa svårigheter skola göra sig nämnvärt påminta, utan torde det kunna förväntas, att ärendena komma att avgöras likformigt samt i stort sett med samma skyndsamhet som hittills. Den möjligheten förefinnes ju även, att dessa önskemål kunna tillgodoses genom avfattningen av de bestämmelser, som avses skola närmare reglera de båda ämbetsverkens samarbete på förevarande område.

Även om olägenheter i olika avseenden äro förenade med den av de sakkunniga förordade anordningen, synes den emellertid vara ägnad att i viss mån stärka socialstyrelsens inflytande på ifrågavarande ärendens behandling och sålunda att medföra ökad garanti för tillbörligt hänsynstagande till sociala synpunkter vid ärendenas avgörande. Med hänsyn härtill anser sig styrelsen därför icke böra motsätta sig förslagets genomförande.»

Vidkommande den å socialstyrelsens avdelning för sjöfartsärenden på extra stat anställda personalen — en byråassistent och ett kontorsbiträde — biträder styrelsen de sakkunnigas förslag om dess överförande på ordinarie stat, och hemställes i samband härmed, att en jämväl av de sakkunniga ifrågasatt förbättring av byråassistentens löneställning måtte omedelbart genomföras.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Omsättningen bland nödhjälpsarbetarna. På grund av arbetsmarknadens läge ansåg sig arbetslöshetskommissionen våren 1928 kunna väsentligt inskränka hjälpåtgärderna för de arbetslösa. Detta skedde på så sätt, att order gavs om vissa nödhjälpsarbetares hemsändande från pågående arbetsplatser eller om hela arbetsplatsers nedläggande i fullbordat eller ofullbordat skick. Dessa åtgärder förlades till tiden maj—juli, och den därvid tvångsvis genomförda avgången från de statliga nödhjälpsarbetena omfattade sammanlagt 1 743 personer. Samtidigt avgingo frivilligt eller på grund av andra orsaker 2 002 personer, under det att arbetsstyrkan nedgick från 4 144 till 1 259.

Under tiden 1 maj—15 oktober 1928 förekom endast ett fåtal hänvisningar av arbetslösa till statliga nödhjälpsarbeten, huvudsakligen berörande Norrbotten och vissa bergslagskommuner. Efter den 15 oktober började hänvisningar åter medgivas i väsentligt större omfattning, och arbetsstyrkan steg från 1 247 den $^{20}/_{10}$ 1928 till 3 539 den $^{26}/_{1}$ 1929.

En undersökning har gjorts för att utröna, i vad mån de 1 743 personer, som hemsändes från arbetsplatserna under våren och sommaren, återvänt till det statliga nödhjälpsarbetet.

Undersökningen har kunnat framföras till den 26 januari innevarande år. Det har därvid befunnits, att av de 1 743 hade 632 återkommit eller c:a 36 %.

Av nedanstående tablå framgår den tid, som i de olika fallen förflutit mellan avgång och återinträdande i nödhjälpsarbetet.

Återinträde efter	1 mån.	2 mån.	3 mån.	4 mån.	5 mån.	6 mån.	7 mån.	8 mån.	9 mån.
Antal arbetslösa .	76	33	107	139	115	93	48	20	1

Huvudparten faller inom 3—5 månader. De som återkommit efter en månad utgöras huvudsakligen av tillfälligt entledigade från kommuner med besvärande arbetslöshet.

En uppdelning mellan städer och landsbygd visar, att av 942 entledigade stadsbor återkommit 391 (42 %), medan för landsbygden motsvarande siffror voro 801 resp. 241 (30 %). Av storstäderna bidrog Stockholm med 227 entledigade och 60 återkomna, Göteborg med 46 resp. 22, Malmö med 216 resp. 106 och Norrköping med 20 resp. 17.

Om man frändrar Norrbottens län samt Byske, Ljusnarsbergs och Ramsbergs socknar, d. v. s. de orter, där mera utpräglad konjunkturarbetslöshet eller i övrigt säregna förhållanden äro förhanden, får man för landet i övrigt 1 358 entledigade, varav 504 återkomna (37 %). Någon väsentlig ändring i relationen mellan avgångna och återkomna kan, som synes, härigenom ej påvisas.

Enär högsta arbetsstyrkan vid tidpunkten för undersökningen ännu ej var nådd — maximum torde uppnås omkring 1 mars — måste man antaga, att under innevarande vinter ännu några, som hemsändes föregående år, komma att hänvisas ut till statligt nödhjälpsarbete. Av de ovan angivna intervallernas fördelning synes man dock vara berättigad antaga, att det endast kan vara fråga om ett fåtal. Av den gjorda undersökningen torde kunna dragas den allmänna slutsatsen, att ungefär $^1/_3$ av de personer, som genom arbetslöshetskommissionens föranstaltande under sommarhalvåret 1928 hemsändes från arbetsplatserna, återvänt dit efter i medeltal 4 månaders bortovaro.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1929. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av januari till 18 519 mot 18 675 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	561	210	Närings- o. njutningsmedelsind.	216	47
Skogshushållning	256	71	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	161	73
Gruvdrift och malmförädling .	1 112	786	Trämasse- och pappersindustri	216	93
Jord-, sten- och glasindustri .	707	214	Grafisk industri	40	18
Metall- och maskinindustri .	1 160	324	Industri och hantverk, ej spec.	467	123
Trävaruindustri	2 173	861	Sjöfart och fiske	142	18
Byggnadsverksamhet	1 925	313	Handel och samfärdsel m. m.	1 147	277
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	136	29	Husligt arbete	9	—
Textilindustri	150	54	Arbete, ej hänf. till annan grupp	7 800	2 014
Beklädnadsindustri	141	26	Summa	18 519	5 551

Vid arbetslöshetskommissionens nödhjälpsarbeten sysselsattes vid månadens utgång 3 539 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 65, mot 56 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 2 037 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 953 arbetare. Härförutom uppburo 2 084 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 130 personer kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under januari till 469 900 kronor mot 398 154 kronor föregående månad.

Understöd vid säsongarbetslöshet i Tyskland. Den tyska riksdagen antog den 16 december 1928 en lag rörande säsongarbetslöshet.

Enligt huvudlagen om arbetslöshetsförsäkring den 16 juli 1927 skall i princip understöd

utgå vid säsongarbetslöshet, och riksanstalten för arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring har erhållit rätt att utfärda särskilda bestämmelser om lindrande av sådan arbetslöshet, exempelvis inom byggnadsverksamheten, skogsbruket o. s. v. Detta kunde ske antingen genom att för ifrågavarande arbetare fastställdes förlängd väntetid eller genom att understödsperioden förkortades. Hittills ha endast åtgärder av förstnämnda slag kommit till utförande. För säsongarbetarna fastställdes en längre väntetid, men från det understödsrätt inträdde kunde understöd erhållas under hela den normala perioden av 26 veckor. Oaktat läget inom säsongyrkena i fjol ställde sig förhållandevis gynnsamt, medförde detta, att den för ifrågavarande arbetare avsedda reservfonden å 15 miljoner mark helt och hållet förbrukades under loppet av vintern 1927—1928.

Enligt den nya lagen, som skall träda i kraft den 30 september 1929, komma säsongarbetare att under perioden 30 september—31 mars vara underkastade särskilda regler. Väntetiden blir densamma som för andra arbetare, men under nämnda fem månader förkortas understödsperioden till sex veckor, efter vilken tid försäkringen avlöses av ett nödhjälpssystem, d. v. s. för erhållande av understöd måste den arbetslöse visa, att han är i behov av hjälp. Kostnaderna för nödhjälpen komma icke att debiteras försäkringens fonder, utan bestridas av det allmänna. Tills vidare har riksdagen beviljat ett anslag å 28 miljoner mark att utgå såsom nödhjälp.

Genom att sålunda en av de största riskerna undandrages den vanliga försäkringen, hyser man förhoppning om att kunna åstadkomma bättre jämvikt i försäkringens finanser och även att genomföra avsevärda besparingar. Mot lagen har emellertid rests opposition av de riksdagsgrupper, som representera jordbrukarnas intressen, vilka befara, att de nya bestämmelserna skola befordra avflyttning från landsbygden och beröva denna den billiga arbetskraft, som stått till buds bland arbetslösa säsongarbetare.

(Informations Sociales.)

— Bostadsförhållanden —

Internationell förening för bostadsväsen. Vid sammanträde i Frankfurt a. M. den 12 januari 1929 konstituerades en internationell förening för bostadsväsen. Talrika representanter för stats- och kommunalmyndigheter ävensom enskilda deltagare hade infunnit sig från Belgien, Danmark, Frankrike, Lettland, Nederländerna, Norge, Polen, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckoslovakien, Tyskland och Österrike.

Som ordförande vid sammanträdet fungerade senator F. M. Wibaut från Holland, vilken jämväl haft ledningen av förberedelserna till föreningens bildande. Ur ett anförande av föreningens generalsekreterare, d:r Hans Kampffmeyer, må meddelas följande om den nya sammanslutningens uppgifter.

Syftet är att befrämja reformer på bostadsväsendets område, för vilket ändamål offentliga myndigheter, organisationer och enskilda personer i olika länder skola sammansluta sig. Vartannat år eller med längre mellanrum skola anordnas internationella kongresser och utställningar, varjämte skola hållas sammanträden med fackmannagrupper för behandling av olika specialproblem. Vid sidan härav komma ock att anordnas studiebesök och exkursioner. För att insamla och göra tillgängligt det rikhaltiga material, som föreligger, kommer att upprättas ett bibliotek och ett arkiv, omfattande bostadsfrågans olika områden. Generalsekretariatet, som har sitt säte i Frankfurt a. M., skall stå till tjänst med upplysningar ur den hopbragta materialsamlingen, och en internationell bostadstidskrift kommer att utgivas på tre språk minst en gång i månaden. För föredrag och propaganda upplägges en samling av ljusbilder. Längre fram ämnar man även gå i författning om anordnande av vandrande utställningar.

Vid sammanträdet förrättades styrelseval, varvid till ordförande utsågs senator Wibaut och till vice ordförande borgmästare H. Sellier (Frankrike). Från de nordiska länderna invaldes i styrelsen direktör F. C. Boldsen (Danmark), professor W. Ullman (Norge) och social-

rådet Sjöstrand (Sverige). Enligt vid sammanträdet fattat beslut skall varje i föreningen deltagande land äga rätt att i styrelsen insätta två representanter.

Nämnas må, att föreningen beviljats understöd av staden Frankfurt a. M., tyska riksmyndigheter, franska, österrikiska och tjeckoslovakiska myndigheter, städerna Zürich, Amsterdam m. fl.

Föreningens adress skall tillsvidare bliva Bockenheimer Landstrasse 95, Frankfurt a. M.

(Socialrådet i Genève.)

Nedsättning i statsbidraget till byggnadsverksamheten i Storbritannien. I Storbritannien har beslut nyligen fattats om nedsättning i det av statsmedel utgående bidraget till byggnadsverksamheten.

För uppförande av boningshus beviljades enligt en lag av 1923 på vissa villkor ett årligt bidrag av £ 6 under 20 år. Detta bidrag nedsattes i England och Wales sedan den 1 oktober 1927 till £ 4 och kommer nu att helt och hållet upphöra, medan det i Skottland nedsättes till £ 4. Det årliga bidrag av £ 9 under 40 år (£ 12 10 sh. i landskommuner), vilket enligt en lag av 1924 beviljats för uppförande av hus avsedda att under vissa villkor uthyras och som 1927 nedsattes i England och Wales till £ 7 10 sh. (£ 11 i landskommuner), kommer nu att reduceras till £ 6 (£ 9 10 sh. i landskommuner), medan det i Skottland för första gången reduceras till £ 7 10 sh. (£ 11 i landskommuner).

Jämväl övriga, från de lokala myndigheterna utgående understöd skola reduceras i samma proportion.

Vid överläggning härom i underhuset framhöll hälsovårdsministern, att han i den föreslagna åtgärden såg det mest effektiva medlet för att nedbringa byggnadskostnaderna till ett minimum. Till stöd för denna uppfattning erinrade han om vissa uttalanden han gjort vid framläggande av förslag om reduktion i statsbidraget 1926. Den genomsnittliga kostnaden för hus, som uppförts med understöd av statsmedel, hade börjat falla, redan då meddelande lämnats om den första nedsättningen i statsbidraget. Till belysning av frågan, huruvida statsbidragets minskning kunde tänkas framkalla en nedgång i byggnadsverksamheten, anförde han följande uppgifter om bostadsproduktionens omfattning kvartalsvis sedan början av 1926:

	1926				1927				1928		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Uppförda hus, i tusental . . .	28	34	41	40	38	44	90	24	20	25	32

Hälsovårdsministern medgav, att den starka stegringen i byggnadsverksamheten under loppet av 1927 och speciellt under tredje kvartalet av detta år, berott på att man sökt få så många hus färdiga som möjligt före den nyss omnämnda nedsättningen i statsbidraget från den 1 oktober detta år. Därefter kunde iakttagas en betydande minskning under det närmast följande halvåret, men sedermera hade byggnadsverksamheten på nytt visat tecken på att tilltaga.

Oppositionen i parlamentet motsatte sig nedsättning i statsbidraget. På detta håll förnekade man det av hälsovårdsministern uppgivna sammanhanget mellan statsbidragets nedsättning och byggnadskostnadernas minskning. Oppositionen ansåg det senare förhållandet snarare bero på att husens storlek minskats samt att kraven på komfort och kvalitet nedsatts, vidare på reduktion i byggnadsarbetarnas löner, lugnare förhållanden på arbetsmarknaden samt de besparingar genom produktion i stor skala, som möjliggjorts genom 1924 års lag. Därjämte uttrycktes farhågor för att en ytterligare nedsättning i statsbidraget skulle hämma byggnadsverksamheten och bereda svårigheter för denna, oaktat den föregående regeringen förbundit sig att vidmakthålla industrien.

(Informations Sociales.)

— Föreningsväsen —

Den engelska fackföreningsrörelsen år 1927. De engelska fackföreningarnas sammanlagda medlemsantal undergick under år 1927 en minskning med 5·7 %, från 5 207 000 till 4 908 000. Motsvarande siffror från föregående år framgå av följande tablå:

	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Medlemmar i tusental .	4135	8337	6622	5615	5419	5533	5495	5207	4908
Minskning (ökning) i % ·	·	·	−20·6	−15·2	−3·5	+2·1	−0·7	−5·2	−5·7

I Irländska fristaten eller kolonierna upprättade avdelningar av engelska fackförbund äro i denna statistik inräknade med hela sitt medlemsantal, varemot icke medtagits sådana organisationer, vilka ha sitt huvudsäte på Irland. Approximativt beräknas, att om alla utom moderlandet bosatta medlemmar frånräknades och avdrag tillika gjordes för sådana personer, som bliva dubbelräknade på grund av medlemskap i mer än en fackförening, så skulle inom Storbritannien (och norra Irland) återstå c:a 4 840 000 fackligt organiserade arbetare vid 1927 års utgång, mot 5 140 000 vid årets början.

Antalet s. k. fackfederationer minskades under 1927 från 82 till 79, och federationernas sammanlagda medlemsantal, som i hög grad influeras av förekommande dubbelredovisningar, nedgick med 464 000, från 3 901 000 till 3 437 000. Om medlemssiffrorna för sådana föreningar, som voro anslutna till flera federationer, medräknas endast en gång, blir totalsiffran 2 222 000, eller c:a 400 000 lägre än föregående år.

Den engelska landsorganisationen — den s. k. fackföreningskongressen — minskade under året sitt medlemsantal från 4 164 000 till 3 815 000. Nedgången är delvis att tillskriva 1927 års fackföreningslag, som tvingade posttjänstemän och andra statsanställda att lämna landsorganisationen.

(The Ministry of Labour Gazette.)

Omgestaltningen av det fackliga organisationsväsendet i Italien. Enligt den för nu rådande arbetsrättsliga regim i Italien grundläggande lagen av den 3 april 1926 (jämte utfärdad verkställighetsförordning) skola finnas sex olika riksförbund på vardera arbetsgivar- och arbetarsidan, vidare ett riksförbund för självständiga näringsutövare samt dessutom en gemensam konfederation för samtliga arbetsgivare och en för samtliga arbetare. De sex riksförbunden på arbetsgivar- resp. arbetarsidan omfatta följande näringsområden: 1) industri; 2) jordbruk; 3) handel; 4) sjöfart och lufttransport; 5) transport till lands och å inre vattenvägar; 6) bankverksamhet. De självständiga näringsutövarnas riksförbund omfattar konstnärer och utövare av fria yrken.

För att inordna de bestående fackliga organisationerna under det i lagen uppställda schemat har det varit nödvändigt att vidtaga en omfattande reorganisation av rörelsen, något som först på senaste tiden synes ha lett till mera definitiva resultat. Vad arbetsgivarna beträffar mötte visserligen icke några större svårigheter att få till stånd en gruppering i sex riksförbund, enär de redan förut organiserat sig efter liknande linjer. Arbetarna hade däremot sammanslutit sig till en enda organisation, »Riksförbundet av fascistiska fackföreningar», och myndigheterna ansågo sig tillsvidare böra godkänna en anordning, enligt vilken visserligen upprättades sex riksförbund, men fem av dessa jämte riksförbundet av självständiga näringsutövare ställdes under kontroll av nyssnämnda gemensamma organisation och större delen av deras maktbefogenheter koncentrerades hos denna. I resp. riksförbunds stadgar infördes ock en bestämmelse om att de skulle stå under ordförandeskap av presidenten i riksförbundet av fascistiska fackföreningar och att deras generalsekreterare skulle utnämnas av denne. Endast riksförbundet för arbetare inom sjöfart och lufttransport erkändes omedelbart såsom en autonom organisation.

Denna osymmetriska gruppering av organisationerna på arbetsgivar- och arbetarsidan beredde emellertid en del svårigheter, då det gällde att, såsom lagen fordrar, hoplänka dem med de s. k. korporationerna och det dessa representerande nationella rådet. Under år 1928

har därför regeringen varit sysselsatt med att förbereda övergången till en anordning, enligt vilken riksförbunden på arbetarsidan förlänas en liknande autonom ställning som på arbetsgivarsidan. Riksförbunden ha omorganiserats, och meningen synes först ha varit att samtidigt förläna mera fast form åt den konfederation för samtliga arbetare, vilken som nämnt skall upprättas enligt gällande lag. Till ordförande i konfederationen skulle utses Rossoni, och uppgiften för denna riksorganisation skulle vara att företräda och tillvarataga hela arbetarklassens intresse.

Emellertid tillkännagavs i december 1928 av regeringens chef, att arbetet på konfederationens bildande tillsvidare icke komme att fortsättas, medan i övrigt reorganisationsarbetet fullföljdes. I den officiella tidningen för den 15 december 1928 ha publicerats de nya stadgarna för riksförbunden inom industri, jordbruk, handel, transport till lands och å inre vattenvägar samt bankverksamhet ävensom för det särskilda riksförbundet av konstnärer och utövare av fria yrken. Stadgarna, som godkändes av regeringen, skola hava *lags kraft*.

Ur bestämmelserna må anföras följande.

Sätet för varje riksförbund skall vara i Rom. Till riksförbundet höra lokala, provinsiella, interprovinsiella och hela landet omfattande föreningar, vilka skola vara strängt åtskilda. Särskilda grupper skola finnas inom varje organisation för kroppsarbetare samt för teknisk och förvaltningspersonal.

Riksförbundets uppgifter skola vara: att få till stånd bästa möjliga användning för arbetskraft och yrkesskicklighet vid placering i arbete; att trygga en skälig ersättning åt arbetarna genom kollektivavtal; att bistå arbetarna i tvister med arbetsgivarna under villkor, att arbetarnas krav befinnas vara väl grundade; att främja utvecklingen av och lämna biträde vid tillämpning av sociallagstiftningen; att främja arbetarnas tekniska och allmänna utbildning genom upprättande av yrkesskolor, anordnande av föreläsningar m. m.; att bland arbetarna främja bildandet av kooperativa föreningar o. dyl.; att bereda undervisning för höjandet av arbetarnas produktiva förmåga.

Kollektivavtal, som avslutas av anslutna föreningar, skola i förväg godkännas av riksförbundet och äro icke giltiga, förrän så skett.

Riksförbundet av konstnärer och utövare av fria yrken har liknande uppgifter i fråga om skydd för konstnärlig produktion och skall i yrkesskyddets intresse även samarbeta med de andra riksförbunden.

Nämnas må, att det tillkommer riksförbunden att driva propaganda för den fascistiska fackföreningsrörelsen, att samordna de olika gruppernas intressen, slita tvister mellan anslutna föreningar samt öva tillsyn över dessas verksamhet.

Riksförbundets organ äro rikskongressen, styrelsen och ordföranden. Kongressen består av ombud från fackföreningarna ävensom från de provinsiella och interprovinsiella grupperna, vilka utses av deras resp. kongresser. Antalet representanter för varje organisation står i viss proportion till medlemsantalet. Kongressen håller ordinarie sammanträden vart tredje år och kan kallas till extra ordinarie sammanträde, då styrelsen och ordföranden så anse erforderligt eller då så kräves av minst en tredjedel av kongressens medlemmar.

Kongressen har att besluta i frågor rörande förhållandet mellan olika yrkesgrupper, att godkänna verksamhetsberättelsen och fatta beslut om ansvarsfrihet, att utse revisorer för granskning årsvis av räkenskaperna samt att utse kandidater för politisk representation i enlighet med vallagen.

Styrelsen består av representanter för organisationer omfattande hela landet samt en representant för krigsinvalidernas riksförbund. Den har att verkställa kongressens beslut, att uppgöra riksförbundets statförslag, öva tillsyn över förbundets förvaltning och de anslutna föreningarna samt att sammankalla kongressen i samförstånd med förbundets ordförande.

Riksförbundets ordförande utses av kongressen, dock med den viktiga inskränkning, att utnämningen skall godkännas av regeringen. Mandatperioden belöper sig till tre år, och

omval är medgivet. Skulle kongressens sammanträde av någon anledning komma att fördröjas, fungerar ordföranden intill dess sammanträdet öppnas. Ordföranden företräder riksförbundet, fastställer val av funktionärer, som förrättats vid kongresser med anslutna organisationer, samt utser representanter för dessa organisationer i alla de institutioner, där de skola vara företrädda.

Kongressen har befogenhet att föreslå ändringar i riksförbundets stadgar i och för vederbörligt godkännande enligt gällande lags bestämmelser.

Riksförbunden inklusive förbundet för konstnärer och utövare av fria yrken skola gemensamt utgiva en periodisk publikation av officiell karaktär.

(Informations Sociales.)

— Jord- och egnahemsfrågan —

Ensittarlagens tillämpning gentemot staten eller kommuner. Lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättsinnehavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område (den s. k. ensittarlagen) äger, enligt vad i lagens 19 § stadgas, ej tillämpning beträffande mark, som tillhör kronan, stad, köping eller municipalsamhälle eller som ingår i fastställd stadsplan. I de fall, där fråga uppstår om fastställande av ny stadsplan eller fastighets försäljning till stat eller stadskommun, kan det därför bliva av vikt för person, som med nyttjanderätt innehar område tillhörande sådan fastighet, att innan nämnda fråga avgjorts göra gällande sina eventuella lösningsrättsanspråk. Med hänsyn till att en fastighetsaffär, där offentlig myndighet är part, ofta kräver lång tid för sitt slutförande, kan det ej så sällan inträffa, att en nyttjanderättsinnehavare, som erhållit kännedom om en dylik förestående försäljning, blir i tillfälle att ingiva ansökan om inlösen, innan försäljningen avslutats, men ej hinner att få sina anspråk prövade, förrän staten eller kommunen förvärvat äganderätt till området. Fråga uppstår då, huruvida denna äganderättsförändring skall påverka nyttjanderättsinnehavarens lösningsrätt. Tvister rörande denna fråga blevo under år 1928 tvenne gånger föremål för högsta domstolens prövning, och visade sig därvid, att bland domstolens ledamöter förefanns en meningsskiljaktighet, som föranledde, att det sist inkomna målet måste hänskjutas till domstolen i dess helhet. Med hänsyn till detta mera sällan förekommande förhållande torde en kort redogörelse för de båda målen vara motiverad.

Det av högsta domstolen först handlagda målet avsåg en inom Göteborgs stads ej planlagda område belägen lägenhet, rörande vilken lösningsrättsanspråk framställts den 6 mars 1926. Då föreskriven förrättning i december s. å. skulle verkställas, upplystes, att staden genom köpeavtal den 25 maj 1926 förvärvat den fastighet, vari lägenheten inginge, och bestreds därför från stadens sida lösningsanspråket. Denna ståndpunkt biträddes också av förrättningsmännen, varemot magistraten i utslag den 4 februari 1927 återförvisade målet till ny behandling under motivering, att nyttjanderättsinnehavaren ingivit sin ansökan, innan staden förvärvat äganderätt till lägenheten, och att den omständighet, att staden senare blivit ägare av lägenheten, icke kunde föranleda förlust av denna lösningsrätt. Mot detta utslag anförde staden besvär hos högsta domstolen, som den 12 januari 1928 med 3 röster mot 2 beslöt upphäva magistratens utslag och fastställa det slut, vartill förrättningsmännen kommit.

Det senare målet gällde en invid Ångermanälven belägen lägenhet, rörande vilken lösningsrättsanspråk framställts den 7 december 1926. Dåvarande jordägaren, ett trävarubolag, bestred vid den i maj 1927 företagna förrättningen bifall till anspråket under anförande, att bolaget, innan vetskap erhållits om förrättningen, träffat preliminärt avtal med vattenfallsstyrelsen om förvärv för kronans räkning av den hemmanslott, som lägenheten tillhörde. Meningen vore att på platsen anlägga ett kraftverk, och det omtvistade tomtområdet vore därvid av särskild betydelse, enär dammfästet skulle anläggas just på detta område. Vattenfallsstyrelsen hade med hänsyn till dessa omständigheter också påyrkat, att

med förrättningens avslutande måtte anstå, intill dess regeringen prövat frågan om det ifrågasatta köpet.

Förrättningsmännen ansågo sig emellertid sakna anledning att fästa avseende vid vare sig det ännu ej slutgiltiga köpeavtalet eller de olägenheter, som kunde uppstå för en blivande ägare av den fastighetslott, varå tomtområdet vore beläget. Då enligt deras mening avståendet av den omtvistade marken icke medförde avsevärd olägenhet för den bestående huvudfastigheten, tillerkändes därför nyttjanderättsinnehavarna lösningsrätt. Mot detta beslut anförde bolaget och vattenfallsstyrelsen besvär hos vederbörande ägodelningsrätt och framlade därvid ett i juni 1927 undertecknat och av Kungl. Maj:t den 12 juli godkänt köpeavtal. Under hänvisning till att området sålunda nu tillhörde kronan, förklarade också ägodelningsrätten i utslag den 31 augusti nyttjanderättsinnehavarna ej vara berättigade att inlösa detsamma. Detta utslag överklagades hos högsta domstolen.

Vid målets föredragning den 10 oktober 1928 å en av högsta domstolens avdelningar förelåg ett av föredragande revisionssekreteraren avgivet betänkande av innehåll, att kronans äganderätt icke borde utesluta lösningsrätt enligt lagen den 18 juni 1925, då försäljningen till kronan skett först efter det ansökan ingivits till länsstyrelsen; enär emellertid utredningen givit vid handen, att områdets avstående skulle medföra avsevärd olägenhet för huvudfastigheten, hemställdes, att Kungl. Maj:t måtte finna rättvist fastställa ägodelningsrättens utslag, såvitt därigenom nyttjanderättsinnehavarna förklarats ej vara berättigade att inlösa området. Då vid avdelningens överläggning visade sig, att detta betänkande, som genom sin motivering avvek från den av högsta domstolen den 12 januari uttalade lagtolkningen, återgav jämväl den å avdelningen rådande meningen, förordnades om målets hänskjutande till högsta domstolen i dess helhet. Målet föredrogs därefter den 13 november 1928 i plenum, varvid betänkandet bifölls med 17 röster mot 5 (2 ledamöter voro av sjukdom förhindrade att närvara). Bland minoriteten befunno sig, som var att vänta, de 3 justitieråd, som dikterat utslaget den 12 januari, vilket genom det senare beslutet får anses ha förlorat sin prejudicerande natur.

— Levnadskostnader —

Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Oslo och Köpenhamn. Efterföljande tabell lämnar, i anslutning till i Sociala Meddelanden förut publicerade sammanställningar av samma slag, en jämförande översikt av priser och prisförändringar beträffande viktigare slag av livsförnödenheter i detaljhandeln i Stockholm, Oslo och Köpenhamn.[1] I tabellens första avdelning meddelas de beräknade medelpriserna i resp. lands mynt dels för juli 1914, dels för april, juli och oktober 1928. I den senare avdelningen åskådliggöres prisutvecklingen genom att priserna under juli 1914 satts lika med 100 samt prisuppgifterna för de följande tidpunkterna omräknats i förhållande därtill. Sedan numera valutapariteten för de tre länderna blivit praktiskt taget återställd, har denna omräkning skett direkt i vart lands eget mynt.

Tabellen utvisar, att de absoluta priserna i Stockholm både i april, juli och oktober 1928 alltjämt voro lägre än i Oslo för övervägande antalet noterade varuslag. Undantag utgjorde vid alla tre tidpunkterna rågsiktmjöl, bröd, fotogen och kol och dessutom i april spädkalv, i juli fläsk samt i oktober potatis och vetemjöl, för vilka varuslag priserna voro högre i Stockholm. I april och juli var priset på vetemjöl lika i Stockholm och Oslo, och under sistnämnda månad rådde enahanda förhållande även beträffande koks. En tendens till prisutjämning mellan de bägge huvudstäderna gjorde sig sålunda påtagligen gällande, liksom fallet även var beträffande Stockholm och Köpenhamn, ehuru det förhållandet, att den danska valutan något tidigare än den norska åter uppnådde guldpariteten, även medförde, att de danska detaljhandelspriserna något förr än de norska blevo föremål

[1] Beträffande tidpunkten för uppgifternas insamlande samt förekommande skiljaktigheter i kvalitetsbestämningar hänvisas till Soc. Medd. årg. 1921, sid. 1036.

MINUTHANDELSPRISER Å LIVSMEDEL I STOCKHOLM, OSLO OCH KÖPENHAMN

Varuslag	Stockholm				Oslo				Köpenhamn			
	1914	1928			1914	1928			1914	1928		
	Juli	Apr.	Juli	Okt.	Juli	Apr.	Juli	Okt.	Juli	Apr.	Juli	Okt.
	Pris i svenskt mynt (öre)				Pris i norskt mynt (öre)				Pris i danskt mynt (öre)			
Mjölk, oskummad . . l	17	26	26	26	19	30	30	30	19	34	30	34
Smör, mejeri- . . . . kg	246	349	342	362	256	396	387	412	235	377	345	387
Margarin, växt- . . »	139	140	140	140	[1]140	[1]204	[1]204	[1]203	125	159	162	156
Ägg, färska . . . . . tj	150	185	197	313	180	220	251	355	150	240	235	304
Potatis . . . . . 5 l	35	81	81	51	35	98	98	42	25	77	74	56
Ärter, gula[11] . . . . kg	26	59	58	56	40	84	84	79	40	98	98	97
Vetemjöl . . . . . »	32	45	42	39	[2] 32	[2] 45	[2] 42	[2] 37	26	38	38	35
Rågsiktmjöl . . . . . »	28	44	43	39	20	38	39	36	—	—	—	—
Havregryn . . . . . »	34	51	54	51	36	57	60	58	39	70	70	67
Rågbröd, sötlimpa . . »	40	68	73	74	24	45	43	40	[3] 24	[3] 56	[3] 56	[3] 56
Vetebröd, bak. m. mjölk »	66	116	118	117	—	84	80	78	40	83	83	83
Nötkött, färskt: stek . »	125	192	221	211	132	259	263	226	—	[4]257	[4]283	[4]243
soppkött »	102	147	157	156	126	209	215	172	125	149	161	145
Kalvkött, stek: gödkalv »	145	243	252	239	141	280	293	255	[5] 125	[5]141	[5]159	[5]151
spädkalv »	101	150	146	138	83	133	160	145	—	—	—	—
Fläsk: färskt . . . . »	149	199	269	258	145	236	259	261	[6] 140	[7]132	[7]159	[7]162
salt . . . . . »	150	199	273	259	160	254	270	281		[8]197	[8]246	[8]262
Kaffe, Santos[10] . . . »	166	310	322	329	214	373	379	383	210	[9]464	[9]473	[9]455
Socker, bit- . . . . . »	64	63	58	55	57	82	80	78	43	58	57	56
Fotogen, Water White l	18	29	29	29	18	22	23	23	18	23	23	23
Kol . . . . . hl	239	360	335	335	180	269	269	259	170	265	258	253
Koks, gasverks- . . . »	133	309	275	275	165	275	275	225	125	234	224	219
	Relativa tal (juli 1914 = 100)											
Mjölk, oskummad . . l	100	153	153	153	100	158	158	158	100	179	158	179
Smör, mejeri- . . . . kg	100	142	139	147	100	155	151	161	100	160	147	165
Margarin, växt- . . . »	100	101	101	101	100	146	146	145	100	127	130	125
Ägg, färska . . . . . tj	100	123	131	209	100	122	139	197	100	160	157	203
Potatis . . . . . 5 l	100	231	231	146	100	280	280	120	100	308	296	224
Ärter, gula . . . . . kg	100	227	223	215	100	210	210	198	100	245	245	243
Vetemjöl . . . . . »	100	141	131	122	100	141	131	116	100	146	146	135
Rågsiktmjöl . . . . . »	100	157	154	139	100	190	195	180	—	—	—	—
Havregryn . . . . . »	100	150	159	150	100	158	167	161	100	179	179	172
Rågbröd, sötlimpa . . »	100	170	182	185	100	188	179	167	100	233	233	233
Vetebröd, bak. m. mjölk »	100	176	179	177	—	—	—	—	100	208	208	208
Nötkött, färskt: stek . »	100	154	177	169	100	196	199	171	—	—	—	—
soppkött »	100	144	154	153	100	166	171	137	100	119	129	116
Kalvkött, stek: gödkalv »	100	168	174	165	100	199	208	181	100	113	127	121
spädkalv »	100	149	145	137	100	160	193	175	—	—	—	—
Fläsk: färskt . . . . »	100	134	181	173	100	163	179	180	100	94	114	116
salt . . . . . »	100	133	182	173	100	159	169	176		141	176	187
Kaffe, Santos . . . . »	100	187	194	198	100	174	177	179	100	221	225	217
Socker, bit- . . . . . »	100	98	91	86	100	144	140	137	100	135	133	130
Fotogen, Water White l	100	161	161	161	100	122	128	128	100	128	128	128
Kol . . . . . hl	100	151	140	140	100	149	149	144	100	156	152	149
Koks, gasverks- . . . »	100	232	207	207	100	167	167	136	100	187	179	175

[1] Gräddmargarin. — [2] Amerikanskt vetemjöl. — [3] »Sigtebrød.» — [4] »Oksekød, skært Kød.» — [5] »Kalvekød, Forkød.» — [6] »Bov- og Brystflæsk.» — [7] »Fersk Svinebov.» — [8] »Saltet Brystflæsk.» — [9] Medelpris av olika kaffesorter. — [10] I Stockholm obränt, i Oslo och Köpenhamn bränt kaffe. — [11] I Oslo och Köpenhamn skalade ärter.

för sänkning. I förhållande till Köpenhamn lågo stockholmsnoteringarna vid ovannämnda tidpunkter lägre för ungefär hälften av de redovisade varuslagen; köpenhamnspriserna voro vid alla tre tillfällena lägre för vetemjöl, bröd, gödkalvstek samt bränsle och lyse, i april och juli dessutom för potatis, fläsk och socker samt i oktober för ägg och färskt fläsk. Med avseende åter på prisstegringen sedan juli 1913 ger efterföljande sammanställning en översikt, utvisande huru många varuslag som hade att uppvisa den största eller minsta uppgången i de tre huvudstäderna vid ovannämnda tidpunkter.

	Antal varuslag, som stigit					
	mest			minst		
	april	juli	oktober	april	juli	oktober
Stockholm	2	3	3	8	7	7
Oslo	6	5	4	6	5	7
Köpenhamn	9	7	10	3	3	3
	17[1]	15[2]	17[3]	17[1]	15[2]	17[3]

Det framgår sålunda, att prisstegringen från juli 1914 till oktober 1928, mätt genom antalet varuslag, som stigit mest, varit starkast i Köpenhamn, varemot Stockholm uppvisade den minsta prisfördyringen. Betraktar man vidare tabellens stegringstal för de olika varuslagen och särskilt inriktar sig på det sista jämförelsetillfället eller oktober, visar det sig, att uppgången i Köpenhamn var anmärkningsvärt stor för mjölk, potatis, ärter, sötlimpa och kaffe, i Oslo för margarin, gödkalvstek, färskt fläsk och socker. Ringa prisförhöjning uppvisar Stockholm för margarin, Oslo för potatis, vetemjöl och koks samt Köpenhamn för soppkött, gödkalvstek och färskt fläsk. För Stockholm har prissänkning konstaterats i ett fall, i det att socker å denna ort numera är billigare än före kriget.

Sammanfattande indextal för livsmedelskostnaderna ha icke publicerats för Köpenhamns vidkommande. För Stockholm och Oslo åter voro de (inberäknat kostnaderna för lyse och bränsle) för sistlidna oktober månad resp. 153 och 157.

Indextalet för de totala levnadskostnadernas förskjutningar från juli 1914 till 1 oktober 1928 i de tre skandinaviska länderna voro: Sverige 172, Norge 186 och Danmark 172.

— Socialförsäkring —

Ändringar i den tjeckoslovakiska socialförsäkringslagen. Tjeckoslovakien var den första av de österrikiska successionsstaterna, som kompletterade sin socialförsäkring med införande av invaliditets-, ålderdoms- och efterlevandeförsäkring. Härom utfärdades en lag den 9 oktober 1924, som trädde i kraft den 1 juli 1926.[4]

Oaktat någon längre erfarenhet icke förelåg om lagen, ansåg sig dock regeringen i slutet av oktober 1927 böra framlägga förslag om ändring därav i åtskilliga viktiga punkter. Syftet var icke endast att undanröja vissa oklarheter, som framträtt under lagens tillämpning, utan också att minska industriens avgiftsbörda, samtidigt som försäkringens förmåner jämkades. Bl. a. föreslog regeringen uteslutning av vissa grupper från försäkringen, minskning i avgifterna för invaliditets-, ålderdoms- och efterlevandeförsäkring samt en ny metod för pensionernas beräkning. Andra delar av förslaget gällde sjukförsäkringen och speciellt arbetsgivarnes och de försäkrades representation i försäkringsanstalternas styrelser.

Efter genomgången parlamentsbehandling har förslaget nu upphöjts till lag och trädde i kraft den 1 januari 1929. I det följande lämnas en sammanfattning av de förnämsta lagändringarna.

Löntagare inom alla yrken med här nedan angivna undantag förbliva fortfarande obliga-

[1] Ett varuslag lika i Stockholm och Oslo.
[2] Två varuslag lika i Oslo och Köpenhamn, ett varuslag lika i Stockholm och Oslo.
[3] Ett varuslag lika i Oslo och Köpenhamn.
[4] Jfr Soc. Medd. årg. 1925, sid. 386.

toriskt försäkrade mot sjukdom, invaliditet, ålderdom och dödsfall. Ingen förändring inträder i fråga om personer, som inträtt i försäkringen före den 1 januari 1929. Därefter komma personer under 16 års ålder icke längre att bliva obligatoriskt försäkrade mot invaliditet och ålderdom i annan mån än så föreskrives genom särskilt dekret. Hemarbetare, säsongarbetare och personer, som vid olika tillfällen sysselsättas av olika arbetsgivare, kunna, om deras lön understiger visst belopp, undantagas från obligatorisk försäkring men behålla dock rätt att inträda i den frivilliga försäkringen.

Den normala avgiften för sjukförsäkring belöper sig till 4·3 % av den dagliga lönen, varav hälften betalas av arbetsgivaren och hälften av den försäkrade. Sjukkassor, som äro utsatta för särskilda risker, kunna fordra, att avgiften höjes till 4·8 % av lönen. Utöver detta belopp kan avgiften höjas endast för en begränsad tid. Avgiften erlägges för veckans alla sju dagar, varför det normala avgiftsbeloppet uppgår till 5 % av lönen under förutsättning av sex arbetsdagar i veckan.

Avgiften till ålderdoms- och invaliditetsförsäkringen har sänkts, och antalet löneklasser har ökats från fyra till fem genom tillägg av särskild klass för de lägst betalda arbetarna. Inom de lägre löneklasserna har avgiften minskats med 16·5 %, inom den högsta klassen med 4 % av det i huvudlagen föreskrivna beloppet.

I fråga om sjukförsäkringens förmåner vidtagas vissa smärre förändringar. Väntetiden har nedsatts från tre till två dagar, så att numera sjukersättningen utgår från sjukdomens tredje dag. Vidare har ersättningens belopp undergått någon minskning. Å andra sidan har den tidigare till ett år begränsade perioden för läkarhjälp givits en obegränsad längd vad beträffar sjuka, som fortsätta att arbeta, eller medlemmar av den försäkrades familj. En sjuk, som fortsätter att uppbära lön under tre på varandra följande månader av arbetsoförmågan, är icke berättigad till sjukersättning under denna tid.

Vid invaliditets-, ålderdoms- och efterlevandeförsäkring minskas väntetiden från 150 till 100 veckor. Pensionernas grundbelopp höjes från 500 till 550 tjeckoslovakiska kronor om året, medan det i proportion av gjorda inbetalningar utgående tillägget förblir detsamma som tidigare.

En avsevärd förbättring har genomförts beträffande änkor efter försäkrade. Framdeles komma icke blott invalida änkor och änkor över 65 års ålder, utan även de, som hava två eller flera barn under 17 år att underhålla, att bliva pensionsberättigade.

Betydande förändringar hava vidtagits i fråga om försäkringens organ. Liksom tidigare kommer försäkringen att vila på territoriell grund, och distriktskassan förblir fortfarande det bärande underlaget. Men lagen medgiver ock upprättandet av ett antal nya kassor på annan än territoriell grund, och de villkor, under vilka sådana kassor kunna fortsätta att syssla med obligatorisk försäkring, ha betydligt mildrats.

Enligt huvudlagen skulle varje sjukkassas styrelse bestå av tio medlemmar, av vilka åtta valdes vid allmän stämma med de försäkrade och två av de försäkrades arbetsgivare. I det jämväl av tio personer bestående uppsiktsrådet skulle de försäkrade ha två representanter och arbetsgivarna åtta. Grundtanken i detta system, som i princip fortfarande upprätthålles, är att de försäkrade förvalta kassan, medan arbetsgivarna övervaka den. Från den 1 januari 1929 skall kassans styrelse bestå av nio representanter för arbetarna och tre representanter för arbetsgivarna, uppsiktsrådet av tre arbetare och nio arbetsgivare. Härigenom blir det möjligt att bereda smärre industriella arbetsgivare och jordbrukare ökad representation.

Om sålunda de försäkrade fortfarande komma att vara i majoritet inom styrelsen, få dessa dock överlämna sina viktigaste funktioner åt gemensamma sammanträden mellan styrelsen och uppsiktsrådet. Förändringar i kassornas stadgar och sådana frågor som köp och försäljning av egendom, avtalsuppgörelser med läkare, beslut angående sättet för kassans förvaltning samt anställning och entledigande av funktionärer kunna endast avgöras vid gemensamt sammanträde mellan styrelsen och uppsiktsrådet. I praktiken kommer därför, bortsett från vissa frågor som förbehållas styrelsen, inflytandet på försäkringens administration att delas mellan arbetsgivare och försäkrade.

Tidigare har icke funnits någon mellaninstans mellan primärkassorna och den centrala

socialförsäkringsanstalten i Prag. Framdeles komma emellertid att finnas tre provinsiella anstalter, vilka övertaga vissa uppgifter, som tidigare varit anförtrodda åt sammanslutningar av sjukkassor, såsom tillsyn över försäkrade och avtalsuppgörelser med läkare och apotekare. Sjukkassornas sammanslutningar komma att förlora sin obligatoriska karaktär, så snart de provinsiella anstalterna träda i verksamhet. De kunna emellertid fortleva såsom fria sammanslutningar och medverka i administrationen av läkar- och sjukhushjälp. Särskilt skall tillkomma dem att förvalta sanatorier, sjukhus och apotek samt i allmänhet att förhjälpa kassorna till en förbättrad utrustning.

Erinras må att den år 1924 införda försäkringen icke omfattar privatanställda, för vilka existerar särskild försäkring mot sjukdom, invaliditet och ålderdom. Även sistnämnda försäkring har på sista tiden underkastats betydande förändringar och förbättringar, varom meddelande framdeles kommer att lämnas.

(Informations Sociales.)

Utvidgning av olycksfallsförsäkringen i Tyskland. Tyska riksdagen fattade den 13 december 1928 beslut om omedelbar utvidgning i vissa hänseenden av olycksfallsförsäkringen.

Som bekant vilar olycksfallsförsäkringen i Tyskland liksom de andra socialförsäkringsgrenarna på obligatorisk grund. Den äger tillämpning å personer, som äro anställda i försäkringspliktigt företag, vilket anslutit sig till en såsom organ för försäkringen fungerande yrkesförening. Yrkesföreningar finnas för industri och jordbruk samt för sjöfart till havs. Inom jordbruket äro alla företag försäkringspliktiga, men inom industri och handel endast sådana företag, där personalen är utsatt för speciell olycksfallsrisk. Smärre industriella och kommersiella företag falla utanför försäkringen. Vissa grupper av företag, såsom laboratorier, sjukhus, restauranger o. s. v., omfattas icke av försäkringen, och även i försäkringspliktiga företag omfattas icke kontorspersonalen därav.

Olycksfallsförsäkringens tillämpningsområde är sålunda i Tyskland icke så omfattande, som fordras enligt den av internationella arbetskonferensen år 1925 antagna konventionen angående ersättning för olycksfall i arbete, vilken föreskriver, att lagar och förordningar om ersättning för olycksfall i arbetet skola äga tillämpning å arbetare, tjänstemän och lärlingar anställda i offentliga eller enskilda företag, rörelser eller anläggningar av vad slag det vara må. Det var för att bringa gällande lagstiftning i överensstämmelse med konventionens bestämmelser, som regeringen föreslog den nu beslutade utvidgningen av försäkringens tillämpningsområde.

Genom riksdagens beslut har olycksfallsförsäkringen utsträckts till eldsläckning, sjukhus, sanatorier, hem för mödrar m. fl. dylika institutioner, laboratorier för teknisk och medicinsk forskning, teatrar, varietéer och utställningar, företag för framställning, försäljning och förevisning av filmer samt radiostationer. Försäkringens förmåner skola även komma personer till godo, som frivilligt rädda eller försöka att rädda en annans liv och därvid drabbas av olycksfall. Dessa förmåner bestridas medelst premier, som erläggas av allmänna medel.

Den beslutade utvidgningen är endast av provisorisk natur och ytterligare utvidgning planeras. Sålunda har riksdagen begärt förslag av regeringen om utsträckning av olycksfallsförsäkringen till alla företag och yrken, som ännu icke omfattas därav. Jämväl begäres revision av olycksfallsförsäkringens förmåner med hänsyn tagen till rådande levnadsförhållanden.

(Informations Sociales.)

Internationella läkarföreningen och sjukförsäkringen. Internationella läkarföreningens styrelse höll sitt tredje sammanträde i Paris den 27—30 september 1928. Sammanträdet ägnades huvudsakligen åt överläggning om läkarnas ställning till sjukförsäkringen.

I de antagna resolutionerna förklaras först och främst, att föreningen i princip godkänner sjukförsäkring för de mindre bemedlade i samhället. Vidare framställas vissa krav, som läkarkåren anser sig kunna göra gällande på grund av sin befattning med sjukförsäkringsärenden. Vid uppställandet av dessa krav förklarar sig föreningen ha tagit hänsyn icke endast till läkaryrkets intressen, utan särskilt till sin förpliktelse mot de sjuka i allmänhet

och till sjukkassornas behov. Den säger sig ock önska en nära samverkan med kassornas representanter för utredning av härmed sammanhängande frågor.

I det följande återgives det huvudsakliga innehållet av resolutionerna.

Vid utarbetande av lagförslag o. dyl. rörande sjukförsäkringen bör yttrande inhämtas av praktiserande läkare genom deras organisationer. Föreningen lägger synnerlig stor vikt härpå med hänsyn till de oförnekliga brister, som gällande lagstiftning i de flesta länder har att uppvisa, beroende på otillräcklig samverkan med läkarna.

Vidare kräver föreningen i de sjukas eget intresse en självständig ställning i materiellt och moraliskt hänseende för läkarna inom sjukförsäkringen.

Läkarkåren bör stå utanför politiska eller religiösa meningsskiljaktigheter inom sjukkassornas styrelser, och såväl kåren som den enskilde läkaren måste förbliva oberoende av varje förändring, som kan inträffa i styrelsernas sammansättning. Erfarenheten visar, att i de länder, där läkaren intager en aktad och inflytelserik ställning inom sjukförsäkringen och där kåren under utövandet av sitt kall behåller sin fria och oberoende karaktär, försäkringen utvecklar sig i gagnelig riktning.

Föreningen anser, att sjukförsäkringen, vare sig den är obligatorisk eller frivillig, endast bör äga tillämpning å personer, som äro ur stånd att av egna medel bestrida utgifterna för vård i händelse av sjukdom. Försäkringen bör därför begränsa sig till personer med viss maximiinkomst, fastställd i relation till levnadskostnaderna i varje land.

Sjukföreningens sociala syfte kan icke uppfyllas, om icke även försäkrades familjemedlemmar (hustru och minderåriga barn) få del i förmånerna.

För vidmakthållandet av de försäkrades moraliska ansvarskänsla och i överensstämmelse med sund praxis samt i de sjukas eget intresse bör i lagstiftningen alltid föreskrivas, att de försäkrade skola deltaga i utgifterna för läkarvård och läkemedel, låt vara i ringa proportion, som dock bör fastställas i lag. Denna princip bör i tillämpningen anpassas efter rådande särskilda förhållanden och behov i resp. länder, men får icke leda till att de avgiftsbetalare, som hava mest behov därav, berövas försäkringens förmåner; extra understöd bör lämnas blottställda personer genom särskilda anordningar.

Sjukersättningen bör alltid beräknas så att de försäkrade icke frestas att missbruka förmånerna, men vid tillämpningen av denna regel bör hänsyn tagas till rådande särskilda förhållanden och behov i resp. länder.

I fråga om läkarhjälpens organisation inom sjukförsäkringen gjordes följande uttalande.

En av de viktigaste förutsättningarna för framgångsrik behandling är ömsesidigt förtroende mellan patienten och läkaren. Detta innebär rätt för patienten till fritt val av läkare. Föreningen kräver därför, att frihet i valet av läkare skall tryggas på lagstiftningens väg i alla länder.

För reglering av förhållandet mellan sjukkassorna och läkarkåren är det nödvändigt att upprätta kollektivavtal mellan distrikts- och lokalkassor samt motsvarande grupper bland läkarna. Varje läkare, som godkänner avtalets villkor, bör ha rätt att behandla patienter tillhörande kassorna. Kassorna böra icke ha rätt att utse en eller flera specialläkare. Patientens fria val bör icke begränsas annat än av särskilda och vägande skäl, såsom diskvalifikation av en läkare. Det fria valets princip bör anses upprätthållen, även om de särskilda förhållandena inom landet äro ägnade att begränsa valet till de närmast boende läkarna.

Inom sjukförsäkringen bör synnerlig stor omsorg ägnas åt att den av yrket betingade tystnadsplikten upprätthålles.

Ur sjukkassornas synpunkt är det önskvärt, att läkaren lämnar en redogörelse för sjukdomens förlopp, men det tillkommer läkarkåren inom varje land att härom träffa överenskommelse med resp. myndigheter eller grupper i enlighet med rådande sedvänja inom landet.

Behandling av specialist och i händelse av behov sjukhusvård bör tillkomma den försäkrade. I den sjukes intresse och för att trygga den mest effektiva behandling kunna läkarna icke medgiva någon inskränkning i sin rätt att lämna föreskrifter, och de böra ha rätt att

ordinera alla nyttiga och nödvändiga läkemedel. Dock böra läkarnas organisationer förbinda sig att avstå från dyrbara och överflödiga läkemedel.

Det är stridande mot sund praxis att läkarens arvode fastställes utan hänsyn tagen till den lämnade behandlingen. Frågan, huruvida arvode bör erläggas vid konsultationstillfället eller genom gruppabonnemang och huruvida betalning bör ske genom kassan eller genom patienten, kan lämnas åt varje land att avgöra i enlighet med läkarnas önskemål och rådande sedvänja inom landet.

Den administrativa tillsynen över de sjuka bör utövas av kassorna, den fackmässiga tillsynen av läkare eller läkarråd, som godkänts av kassorna i samförstånd med läkarnas organisationer. Där så erfordras, bör det lämnas åt läkarna att utöva teknisk tillsyn under form av konsultationer sinsemellan, varvid den vårdande läkaren bör givas tillfälle att öppet och fritt samt på basis av likställighet framlägga sin behandlingsmetod.

Vid rättegång i yrkesfrågor anser föreningen, att särskilda läkardomstolar, som redan finnas i vissa länder, böra upprättas för tillsyn över läkarnas åtgöranden i sådana frågor som intyg om arbetsoförmåga, användning av särskilda apparater m. m. Dessa domstolar böra tillsättas efter överenskommelse med läkarnas yrkesorganisationer, och de böra äga frihet att grunda sina domslut uteslutande på tekniska skäl. För tryggande av kompetenta domslut böra inga andra än läkare taga del i jurisdiktionen.

Ju bättre kassornas administration är ordnad ur läkarsynpunkt, dess mera är den ägnad att bereda de försäkrade de bästa förmånerna. I detta syfte och i den sjukes eget intresse anser föreningen det naturligt och rättvist, att allt, som angår läkarhjälpen, bör regleras genom överenskommelse mellan kassorna och ombud för läkarnas organisationer. Härav följer att läkarkåren bör vara representerad i alla de grupper av förvaltningen, som beröra läkartjänsten.

Föreningen framhåller, att sjukkassorna böra tjäna som mellanhand mellan å ena sidan patienten och å den andra läkare, apotek, sjukhus, kliniker, dispensärer, sanatorier och anstalter för förebyggande vård. För tvister och rättegångar vare sig mellan kassan och läkaren eller mellan den försäkrade och läkaren är det önskvärt att upprätta särskilda domstolar med ett lika antal representanter för vederbörande parter och med appellationsrätt vare sig till högre specialdomstol eller till vanlig domstol.

(Informations Sociales.)

— Ut- och invandring —

Utvandringen från Danmark under 1928. Den danska statistiken redovisar för det senast gångna året 7 699 utvandrare till främmande världsdelar. Siffran är, såsom nedanstående tablå utvisar, något mindre än motsvarande tal för 1927, men större än åren närmast dessförinnan.

Antal utvandrare till	1924	1925	1926	1927	1928
Kanada	2 286	1 013	1 484	3 835	3 891
Förenta staterna	3 567	2 882	3 354	2 962	3 089
Mellan- och Sydamerika	397	619	893	1 082	633
Andra världsdelar	69	64	73	117	86
Summa	**6 319**	**4 578**	**5 804**	**7 996**	**7 699**

Nordamerika är alltjämt det främsta utvandringslandet och har, som av tablån synes, även under 1928 dragit till sig ett ökat antal immigranter, medan nedgången i totalsiffran faller på de andra världsdelarna. I samband härmed står tydligt också det förhållandet, att det endast är antalet manliga utvandrare, som minskats, från 5 882 till 5 143; kvinnorna ha åter ökats från 2 114 till 2 556 och utgjorde sålunda under redogörelseåret c:a $^1/_3$ av hela antalet utvandrare, mot föga mer än $^1/_4$ föregående år.

Förutom förestående emigranter befordrades genom danska utvandraragenter till annan

världsdel 3 950 personer, vilka redan hade sin hemort i det främmande landet, d. v. s. huvudsakligen dansk-amerikanare.

(Statistiske Efterretninger.)

Utvandringen från Norge under 1928. Den norska emigrationsstatistiken redovisar för 1928 och närmast föregående år följande antal utvandrare till främmande världsdelar:

		1924	1925	1926	1927	1928
Norska utvandrare		8 492	6 975	9 326	11 881	8 842
Transiterande utvandrare	svenskar	977	346	247	193	102
	andra	48	51	72	63	45

Härförutom upptagas i statistiken 2 968 tidigare utflyttade personer av norsk börd, vilka under 1928 åter rest ut efter besök i hemlandet.

(Statistiske Meddelelser.)

In- och utvandringen i Förenta staterna under senare halvåret 1928. Sammanlagda antalet utlänningar, som under månaderna juli—december 1928 ankommit till Förenta staterna eller avrest därifrån, framgår av följande inom U. S. Bureau of Immigration sammanställda tablå:

Månad	Mottagna utlänningar			Avvisade	Avresta utlänningar			Inreseöverskott
	Immigranter	Andra resande	Summa		Emigranter	Andra resande	Summa	
Juli	20 682	15 976	36 658	1 286	7 804	20 249	28 053	8 605
Augusti	24 629	18 620	43 249	1 412	6 488	15 960	22 448	20 801
September	29 317	26 397	55 714	1 364	8 093	17 231	25 324	30 390
Oktober	29 917	24 797	54 714	1 798	7 479	16 693	24 172	30 542
November	24 805	14 480	39 285	1 694	6 549	14 611	21 160	18 125
December	18 357	10 213	28 570	1 551	8 264	20 002	28 266	304
Summa	**147 707**	**110 483**	**258 190**	**9 105**	**44 677**	**104 746**	**149 423**	**108 767**
Juli—december 1927	164 665	106 474	271 139	10 145	44 535	107 136	151 671	119 468

Av immigranterna kommo c:a 66 000 från länder i Amerika, 79 000 från Europa och 3 000 från andra världsdelar. Bland Europas stater hade Tyskland, Storbritannien, Italien och Irland sänt de största kontingenterna, resp. 21 800, 10 300, 9 500 och 9 400 personer eller tillsammans nära 2/3 av den europeiska invandringen. Sveriges siffra var 3 911 mot 3 754 under motsvarande halvår 1927.

Av de 258 000 mottagna utlänningarna blevo 71 000 jämlikt 1924 års invandringslag klassificerade som »quota immigrants», 137 000 som »nonquota immigrants» och 50 000 som »non immigrants».

Amerikanskt domstolsutslag rörande immigrationen. Arbetsministern i Förenta staterna har nyligen fäst uppmärksamheten på den allvarliga situation, som uppkommit på grund av ett i första instans avkunnat domstolsutslag rörande immigration över kanadensiska gränsen. Enligt detta utslag skulle endast sådana personer, som inflytta i landet för att ständigt uppehålla sig där, vara att anse som immigranter, medan i angränsande land bosatta personer, som begiva sig över gränsen för att förrätta visst arbete eller söka sådant, icke skola betraktas som immigranter. Det fall, varom fråga var, gällde två brittiska medborgare, och beträffande dessa gjordes ytterligare gällande av domstolen, att ett år 1794 slutet fördrag mellan Förenta staterna och Storbritannien (»Jay Treaty») stipulerade rätt till fri passage över den kanadensiska gränsen för tillfälligt uppehåll på andra sidan. Enligt domstolens mening borde sådan rätt tillkomma alla personer, som vore brittiska medborgare vare sig från födseln eller genom naturalisering. Utslaget är för närvarande under revision i högsta domstolen, och målet torde komma före i april eller maj 1929.

Arbetsministern befarar att såsom följd av domstolens utslag icke blott svarta och vita av brittisk nationalitet utan även orientaler skulle kunna vinna tillträde till Förenta staterna och att det icke vore möjligt förhindra, att de där kvarstannade. Han uttalade sig även om den av domstolen hävdade uppfattningen, att en person, som har sin hemvist i Kanada och som tillfälligtvis begiver sig över gränsen för sitt arbetes skull, icke är att betrakta som immigrant och följaktligen faller utanför kvotlagen. Följden härav skulle enligt arbetsministerns mening bliva, att varje främmande medborgare, som tillfälligtvis beträdde unionens territorium för att förrätta något arbete eller för att söka sådant, måste medgivas tillträde. Det måste visserligen förutsättas, att han efter viss tids uppehåll skulle avresa, men ingenting hindrade, att tillträde på nytt erhölles under samma villkor. Härigenom öppnades en möjlighet för europeiska emigranter att vinna fritt tillträde till Förenta staterna, blott någon slags garanti ställdes för avresa efter den tillfälliga vistelsen. En sådan tolkning av bestämmelserna skulle äga tillämpning vid immigration såväl över oceanhamnar som över landgränserna. Ett administrativt arbete av oerhörd omfattning måste bliva förenat med kontrollen över att garanterad avresa verkställdes. Den enda återstående möjligheten att begränsa en sålunda medgiven immigrationsmöjlighet skulle vara vägrat passvisum från vederbörande amerikanska konsuls sida, men uppenbarligen skulle det möta oöverstigliga svårigheter för konsuln att utforska den passökandes verkliga avsikter, och klagomål över godtyckligt förfarande skulle icke kunna undgås.

På grund härav anser arbetsministern det nödvändigt, att lagens bestämmelser skärpas. Om intet åtgjordes, innan högsta domstolens utslag fallit, och om detta ginge emot regeringen, skulle det bliva för sent att få rättelse till stånd före slutet av innevarande session av kongressen.

(Informations Sociales.)

Centrala skiljenämndens beslut.[1]

36. Skiljedom i tvist mellan firman Wahlgren & Nordquist i Malmö, å ena, samt svenska handelsarbetareförbundet, å andra sidan, angående uppsägning av avtal; beslutad i Stockholm den 3 december 1928.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall, Odelstierna, Berg, Carlson, Thorberg* och *Johanson*.)

I ett den 25 oktober 1926 upprättat kollektivt löne- och arbetsavtal mellan firman samt handelsarbetareförbundet och dess avdelning n:r 12 har i 9 § 1 mom. intagits följande bestämmelse:

»Detta avtal gäller från och med den 25 oktober 1926 till och med den 31 december 1927 samt ytterligare ett år i sänder, såvida det icke av endera parten skriftligen uppsäges minst tre månader före utlöpningsdagen.»

Ifrågavarande avtal uppsades av handelsarbetareförbundet i skrivelse, som inlämnades såsom rekommenderad försändelse å postanstalt i Malmö lördagen den 29 september 1928 och utbars till firmans kontor därstädes måndagen den 1 oktober. Firman, som ansåg att uppsägningen framkommit för sent, meddelade i skrivelse till handelsarbetareförbundet den 4

[1] Genom 1928 års lag om arbetsdomstol, som trädde i kraft den 1 januari 1929, upphävdes lagen om central skiljenämnd för vissa arbetstvister. Därest före den nya lagens ikraftträdande påkallats tillämpning av skiljeavtal, enligt vilket tvist finge hänskjutas till den centrala skiljenämnden, skulle skiljenämnden dock behandla och avgöra sådan tvist. På grund av detta stadgande har skiljenämnden under år 1929 handlagt efterföljande tvister nr 37—41, med vilkas avgörande nämndens verksamhet avslutats.

oktober, att den icke godkände densamma. Förbundet hävdade däremot, att avtalet blivit behörigen uppsagt.

Genom skrivelse den 26 november 1928 har handelsarbetareförbundet hänskjutit den sålunda uppkomna tvisten till centrala skiljenämnden för avgörande. Firman har sedermera i skrivelse den 28 i samma månad förklarat sig villig att underkasta sig skiljenämndens dom i förevarande sak.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Avtalet får visserligen anses innebära, att uppsägning skulle avsändas i så god tid, att den, med hänsyn till normal postgång, bort hava kommit firman tillhanda senast den 30 september. Firman måste emellertid vid uppsägningens mottagande hava insett, att förbundet utgått från att uppsägning ägt rum på behörigt sätt. Vid sådant förhållande hade det ålegat firman att, om den icke velat låta uppsägningen gälla, utan oskäligt uppehåll giva förbundet meddelande därom. Skiljenämnden finner, att firman icke i detta hänseende iakttagit vad på densamma ankommit, då firman först genom brev den 4 oktober lämnat dylikt meddelande. Även om firman, på sätt den gjort gällande, behövt någon tid för att inhämta råd av sakkunnig person rörande rättsläget, hade firman bort tidigare hos förbundet förbehålla sig rätt att efter verkställd undersökning göra invändning mot uppsägningen. På grund av vad sålunda anförts finner skiljenämnden firman vara pliktig att låta uppsägningen gälla mot sig.

37. Skiljedom i tvist mellan södra Sveriges bleckslagerilidkareförening, å ena, samt svenska bleck- och plåtslagareförbundets avdelning nr 1, å andra sidan, angående tolkning av ackordsprislista; beslutad i Stockholm den 15 januari 1929.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Cronvall*, *Odelstierna*, *Berg*, *Carlson*, *Thorberg* och *Johanson*.)

Sedan tvist uppkommit mellan parterna rörande tolkning i fem olika avseenden av den ackordsprislista, som finnes fogad vid det mellan parterna nu gällande kollektivavtalet, hava parterna överenskommit att till skiljenämndens avgörande hänskjuta denna tvist.

1.

I ett särskilt fall, där två byggnader samtidigt uppförts intill varandra och taktäckningsarbetena å båda byggnaderna utförts av samma arbetslag, hava arbetarna fordrat ersättning med 20 öre per löpmeter för sammanfalsning av plåten vid brandmurarnas möte. Till stöd härför har åberopats, att överenskommelse om nämnda pris för arbete av ifrågavarande slag träffats den 24 oktober 1927 vid sammanträde med den s. k. tvistenämnden inom bleck- och plåtslageriyrket i Malmö. Från arbetsgivarsidan har häremot invänts, att den åsyftade överenskommelsen endast avsett ett särskilt fall, där arbetet å de olika byggnaderna utförts av olika arbetslag, samt att i övrigt prislistan förutsatte, att arbete av ifrågavarande beskaffenhet inginge i själva taktäckningsarbetet.

2.

Under § 11 i prislistan upptages pris för arbete med utförande av gesimsrännor, vilket pris är beräknat per kvm. Dessutom finnas tilläggspris i åtskilliga avseenden, däribland i punkt 112 ett pris för förfärdigande av gavlar å 2 kr. 15 öre per styck. Under § 10, som avser garnering av papp-, tegel-, skiffer- och korrugerade plåttak, har i punkt 95 upptagits pris för skorstensrännor av 2 kr. 60 öre per löpmeter för rännor å tegeltak och 2 kr. 40 öre per löpmeter för rännor å papptak. Det är upplyst, att innan särskilda pris för skorstensrännor funnits fastställda, desamma betalats efter samma pris som gesimsrännor. Under hänvisning härtill har å arbetarsidan gjorts gällande, att förfärdigande av gavlar i skorstensrännor, för vilket arbete särskilt pris ej funnes fastställt, borde betalas med samma pris som för gavlar i gesimsrännor. Denna uppfattning har bestritts av arbetsgivarna,

vilka hävdat, att priset för själva rännan omfattade även arbetet med förfärdigande av gavel.

3.

I ovannämnda § 10, som avser garnering av bland annat tegeltak, har i punkt 97 upptagits särskilda pris för inskott till dylika tak. Tvist har yppats angående ersättningen för målning av sådana inskott. Från arbetarnas sida har hänvisats till § 16, som avser målning av tak, och har gjorts gällande, att målningen skall betalas enligt den under nämnda paragraf upptagna punkten 159, däri bland annat för målning av garnering å tegeltak fastställts ett pris av 18 öre per löpmeter, vilken bestämmelse dock borde jämföras med punkt 163, som föreskriver, att 2 öre lägre pris per löpmeter skall betalas, då övermålning av garnering utföres samtidigt med att arbetet utföres. Häremot har av arbetsgivarna gjorts gällande, att ifrågavarande bestämmelser med hänsyn till arbetets beskaffenhet icke kunde anses tillämpliga. För målningsarbetet har av arbetsgivarna erbjudits ett pris av 4 öre för varje inskott.

4.

Under § 10 finnas i punkterna 88 och 89 jämväl följande bestämmelser om beslagning av kupor:

»88.	För beslagning av vanliga enkla kupor intill 5 kvm yta . . .	pr	kvm	3:25
	D:o d:o intill 10 kvm yta	»	»	2:75
	D:o d:o, därutöver	»	»	2:30
89.	Kupor å papptak intill 5 kvm yta	»	»	2:97
	D:o d:o intill 10 kvm yta	»	»	2:57
	D:o d:o, därutöver	»	»	2:16

För mindre kupor och mera arbetssamma, enligt överenskommelse.»

I ett särskilt fall har tvist uppkommit, huruvida dessa bestämmelser vore tillämpliga. I ett större hyreshus hade å vinden inretts en tvättstuga. För ändamålet hade en utbyggnad skett på taket. Denna utbyggnad, som vore försedd med två större fönster på framsidan, hade gavlar av tegel. Utbyggnadens framsida liksom dess tak hade beklätts med plåt, under det att byggnaden i övrigt hade tegeltak. Arbetarna hava fordrat, att plåtarbetet skall betalas enligt bestämmelserna om beslagning av kupor. Arbetsgivarna hava däremot gjort gällande, att här icke vore fråga om en kupa i vanlig mening, utan om en överbyggnad, som i fråga om konstruktion och beskaffenhet ej principiellt skilde sig från en s. k. mansardvåning. För ifrågavarande arbete borde betalning erläggas enligt prislistans bestämmelser om taktäckning, varunder fölle även täckning av väggar.

5.

Under § 10 finnes jämväl i punkt 84 ett särskilt pris av 1 kr. per styck för svängt utlopp å vinkelrännor på tegeltak. Tvist har uppkommit, huruvida svängt utlopp förekomme å de vinkelrännor, som utförts å den takutbyggnad, varom förmäles ovan under 4.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

1. Bortsett från frågan, huruvida den s. k. tvistenämndens beslut om fastställande av nya pris äro för framtiden bindande för parterna, när de icke blivit av dessa godkända, framgår av utredningen, att det pris för sammanfalsning, som tvistenämnden fastställt den 24 oktober 1927, endast gällt ett visst bestämt fall, och berörda beslut kan därför icke åberopas för det fall, varom nu är fråga. På grund härav och då pris för dylik sammanfalsning ej finnes bestämt i prislistan, prövar skiljenämnden rättvist ogilla arbetarnas krav på särskild ersättning för det ifrågavarande arbetet.

2. Av utredningen framgår visserligen, att förfärdigande av gavlar i skorstensrännor innefattar ett arbete, som åtminstone i vissa fall icke skäligen kan anses gottgjort med det pris, som betalas för själva rännan. Emellertid framgår jämväl,

att arbetet med förfärdigande av gavlar i gesimsrännor är väsentligen olika dylikt arbete i skorstensrännor, och det kan därför icke antagas, att när särskilda pris för skorstensrännor infördes, utan att därvid bestämmelser om förfärdigande av gavlar upptogos, parterna likväl avsett, att gavlar fortfarande skulle betalas efter motsvarande arbete på gesimsrännor. På grund härav och då skiljenämnden icke äger fastställa nya pris, hänvisas parterna att beträffande denna fråga träffa överenskommelse.

3. Då anledning icke visats, varför ersättning för målning av inskott, som lärer vara att hänföra till garnering, icke skulle betalas i enlighet med vad om målning av garnering är stadgat i § 16, förklarar skiljenämnden, att målning av inskott skall betalas enligt punkt 159, jämförd med punkt 163.

4. Enär den takutbyggnad, varom här är fråga, icke kan anses vara att hänföra under beteckningen takkupa, ogillas arbetarnas anspråk att för plåtbeklädnaden av ifrågavarande utbyggnad erhålla betalning enligt bestämmelserna i punkterna 88 och 89.

5. Det kan icke anses utrett, att ifrågakomna vinkelrännor haft svängt utlopp i den mening, som avses i punkt 84, och kan följaktligen arbetarnas anspråk på särskild gottgörelse jämlikt nämnda punkt ej bifallas.

Från beslutet voro ledamöterna *Cronvall, Thorberg* och *Johanson* skiljaktiga och yttrade:

Ledamoten *Cronvall:* »Jag är såtillvida av skiljaktig mening, att jag anser det i punkten 4 omnämnda arbetet böra betalas enligt bestämmelserna om beslagning av kupor.»

Ledamöterna *Thorberg* och *Johanson:*

»1. Det förhållandet, att pris ej blivit infört i ackordsprislistan för ifrågavarande arbete, kan icke innebära skyldighet för arbetarna att utföra detsamma utan ersättning, varför parterna böra överenskomma om särskilt pris för arbetet i fråga.

4. Då utredningen och inför nämnden företedda fotografier klart visa, att ifrågavarande takutbyggnad är en takkupa, skall täckningen av densamma betalas enligt bestämmelserna i punkterna 88 och 89.»

38. Skiljedom i tvist mellan sågverksförbundet ävensom Voxna älvs flottningsförening, å ena, samt svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet ävensom dess avdelning n:r 50 Lövriset, å andra sidan, angående rätt till ersättning för väntetid vid flottning m. m.; beslutad i Stockholm den 15 januari 1929.

(Ordföranden *Lindhagen,* ledamöterna *Berg, Carlson, Thorberg* och *Johanson.*)

Den 17 april 1927 har mellan sågverksförbundet ävensom ett flertal flottningsföreningar, däribland Voxna älvs flottningsförening, å ena, samt skogs- och flottningsarbetareförbundet, å andra sidan, slutits en överenskommelse, innefattande allmänna bestämmelser för kollektivavtal om flottningsarbete, vilken överenskommelse gäller till den 1 februari 1929. I nämnda överenskommelse hava upptagits, bland andra, följande bestämmelser:

»*§ 1. Arbetsledning, arbetares antagande och avskedande m. m.*

B) Arbetare må icke skiljas från sin anställning utan minst 3 dagar förut verkställd uppsägning, och skall jämväl arbetare iakttaga samma uppsägningstid, om han önskar lämna sin anställning.

C) Skulle arbetsgivare vara nödsakad inställa arbetet på grund av omständighet, över vilken han ej kan råda, gälle ej den ovan bestämda uppsägningstiden. Samma vare förhållandet, om arbetare icke ställer sig till efterrättelse de föreskrifter, som avtalet innehåller eller som lämnas av arbetsledningen.

Ej heller äger bestämmelsen om uppsägningstid tillämpning beträffande extra arbetare, antagna vid tillfällig utökning av arbetsstyrka, eller vid hel eller successiv avslutning av arbete.

§ 3. Avlöningsbestämmelser.

B) Tidlönsarbetare, som efter tillsägelse befinner sig på arbetsplatsen och står till arbetsgivarens förfogande, åtnjuter avlöning med 90 % av timlönen för 10 timmar per dygn, då

sysselsättning ej kan beredas. Har under någon del av dygnet arbete utförts för arbetsgivarens räkning, betalas full tidlön för den tid som arbetats, dock minst för 10 timmar.

Arbetare, som under liggetiden utföra arbete åt annan arbetsgivare eller som vägra utföra av arbetsgivaren anvisat arbete, erhålla ej väntetidsersättning.

Tidlönsarbetare, som efter tillsägelse befinner sig på arbetspost, åtnjuter avlöning för såväl arbetad tid som den tid, han stått färdig rycka in i arbetet.»

Därjämte har mellan Ljusne älvs och Voxna älvs flottningsföreningar samt Ljusnans-Voxnans distrikt av skogs- och flottningsarbetareförbundet träffats ett lokalt kollektivavtal, ävenledes gällande till den 1 februari 1929. I detta avtals § 2 har förklarats, att såsom allmänna bestämmelser skola gälla de genom ovannämnda kollektivavtal av den 17 april 1927 antagna stadgandena.

Tvist har nu uppkommit, huruvida flottningsföreningen rätt tillämpat avtalet i två olika avseenden under 1928 års flottning i Gryckån. Vid sammanträde med parterna den 16 november 1928 i Gävle hava dessa enats att hänskjuta tvistefrågorna till centrala skiljenämndens avgörande på sätt nedan sägs.

1.

Måndagen den 11 juni erhöll flottningsmanskapet omkring Gryckåns nedre lopp tillsägelse, att arbetet inställdes för obestämd tid. Arbetet låg därefter nere under dagarna den 12—17 juni, varefter det återupptogs måndagen den 18 juni. Arbetarna hava fordrat väntetidsersättning för de dagar arbetet sålunda legat nere i enlighet med huvudavtalets § 3 mom. B.

Från arbetsgivarsidan har detta krav blivit bestritt: Arbetet hade den 11 juni måst inställas å Grycken och Gryckåns femte distrikt, enär allt från ovanliggande delar av flottleden dittills framkommet virke då varit utflottat. Med den kännedom arbetsledningen hade om flottleden, kunde beräknas, att ytterligare flottgods i tillräcklig mängd för arbetets rationella bedrivande icke kunde nedkomma på kortare tid än cirka en vecka. Flottleden bestode nämligen till stor del av sjöar och sund, och arbetet vore därför synnerligen beroende av vindförhållandena. Vid ifrågavarande tidpunkt hade ogynnsamma vindförhållanden inträffat vid Gällsjöstuga, där flottledens övre del bildade en skarp krök, och denna omständighet hade medfört, att flottgods i stort sett saknades nedanför Gällsjön. Vid arbetets inställande hade tillsagts, att manskapet finge välja mellan att omedelbart avskedas och erhålla slutlikvid eller att erhålla ledighet på obestämd tid. Ett av arbetslagen hade då anmält sig för erhållande av slutlikvid. De arbetare, som icke uttagit slutlikvid och nu fordrade väntetidsersättning, hade, under den tid arbetet legat nere, ej befunnit sig på arbetsplatsen och hade ej heller stått till arbetsgivarens förfogande, utan haft full frihet att åtaga sig annat arbete. Någon rätt till väntetidsersättning förelåge således icke.

Å arbetarsidan har häremot invänts: Någon allmän tillsägelse hade ej skett därom, att arbetarna hade att välja mellan slutlikvid och permission på obestämd tid. Det hade endast meddelats, att arbetet tills vidare inställdes och att arbetarna hade att avvakta nya order. Dessa hade därigenom fått den uppfattningen, att de stode till arbetsgivarens förfogande. Arbetarna måste också anses hava under ifrågavarande dagar befunnit sig på arbetsplatsen. De hade visserligen under denna tid vistats i sina hem, men dessa vore så närbelägna, att en stor del av arbetsstyrkan även under arbetets bedrivande bott hemma.

Den tvistefråga, som med anledning härav hänskjutits under skiljenämnden, har av parterna erhållit följande avfattning: »Vid flottningsarbete i Gryckån sommaren 1928 har tvist uppstått rörande frågan huruvida de arbetare, som blivit permitterade den 11 juni, men den 18 juni återinträtt i arbete, på grund av bestämmelsen i § 3 mom. B av gällande Allmänna bestämmelser för kollektivavtal om flottningsarbete varit berättigade att för mellantiden 12—17 juni uppbära väntetidsersättning.»

2.

Medan isen ännu legat på de övre delarna av Gryckåns vattendrag, hade ån på den nedre delen varit öppen för flottning. Härav hade man begagnat sig för att där verkställa

s. k. förflottning, d. v. s. utflottning av till denna särskilda del av flottleden framkört flottgods. Arbetet hade påbörjats den 10 maj kl. 7 f. m. och hade successivt för olika arbetslag avslutats natten efter samma dag resp. kl. 9, 11 och 12. Då arbetsdygnet räknas från kl. 6 e. m., hade således arbetet sträckt sig in på ett nytt arbetsdygn. Under åberopande av § 3 mom. B första stycket sista punkten hava arbetarna fordrat att erhålla avlöning för tio timmar under detta nya arbetsdygn, oavsett att den arbetade tiden icke uppgått till nämnda timantal. Flottningsföreningen, som utbetalat avlöning endast för verkligen arbetad tid, har emot det framställda kravet gjort gällande, att den åberopade avtalsbestämmelsen endast avsåge väntetidsersättning, men icke det fall, som här föreläge, eller att avlöning utbetalats för ett avslutat arbete.

Åt den tvistefråga, som hänskjutits till skiljenämnden, har av parterna givits följande avfattning: »Har flottningsföreningen vid utbetalande av avlöning för härovan omförmälda förflottningsarbete å Gryckån den 10 sistlidne maj förfarit i enlighet med gällande avtal eller icke.»

Centrala skiljenämnden meddelar beträffande tvistefrågorna följande

Dom.

Beträffande den första tvistefrågan finner skiljenämnden, att de förutsättningar, som enligt § 3 B fordras för rätt till väntetidsersättning, nämligen att arbetarna efter tillsägelse skola hava befunnit sig på arbetsplatsen och stått till arbetsgivarens förfogande, icke hava förelegat i det fall, varom nu är fråga. Anspråket på väntetidsersättning kan därför ej bifallas. Huruvida arbetets avbrytande skall anses såsom ett entledigande av arbetsstyrkan och i sådant fall huruvida arbetarna varit berättigade till uppsägningstid finner skiljenämnden innefatta frågor, som med hänsyn till avfattningen av det nu mellan parterna träffade skiljeavtalet icke kan av skiljenämnden på grundval av samma skiljeavtal upptagas till prövning.

Vidkommande den andra tvistefrågan finner skiljenämnden, att den i § 3 mom. B upptagna bestämmelsen om betalning av full tidlön för minst tio timmar — med hänsyn till det sammanhang vari den förekommer — innefattar allenast ett förtydligande tillägg till föreskrifterna om väntetidsersättnings beräknande. På grund härav och då dylik ersättning uppenbarligen icke varit avsedd att utgå sedan arbete avslutats, prövar skiljenämnden rättvist förklara, att flottningsföreningen förfarit i enlighet med gällande avtal, då avlöning i förevarande fall utbetalats endast för arbetad tid.

Från beslutet voro ledamöterna *Thorberg* och *Johanson* skiljaktiga och anförde:

»1. Då arbetsgivaren ej verkställt uppsägning av arbetarna med iakttagande av 3 dagars uppsägningstid enligt § 1 mom. B., måste inställandet av arbetet under tiden 12—17 juni vara att anse som ett tillfälligt avbrott i arbetet, för vilket arbetarna äga att uppbära avlöning enligt § 3 mom. B.

2. Då arbetsgivaren icke bestritt arbetarnas påstående, att ifrågavarande arbete under föregående år icke räknats såsom ett självständigt arbete, som avslutats för sig själv, utan ansetts vara en detalj i hela flottningen, varför påbörjad dag betalts som full tid även vid slutförande av ifrågavarande arbete, anse vi, att arbetarna böra erhålla betalning för full tid även för natten till den 11 maj 1928.»

39. Skiljedom i tvist mellan Sveriges tryckeriers arbetsgivareförbund, å ena, samt svenska typografförbundet, å andra sidan, angående tolkning av ackordsbestämmelse; beslutad i Stockholm den 5 februari 1929.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Berg*, *Carlson*, *Thorberg* och *Johansson*.)

I ett mellan parterna den 25 juli 1925 upprättat kollektivavtal, vilket fortfarande är gällande, hava i § 52 upptagits bland annat följande bestämmelser:

»*Huvudtitel* med dess baksida, vanliga nedslags- och utgångskolumner ävensom enstaka skydds- och avdelningstitlar (men icke deras blanksidor) betalas som text.

Övriga blankkolumner eller delvis blanka sidor och illustrationer upptagande minst en halv sida beräknas efter petitfyrkanter, som betalas med hälften av grundpriset för tusen, dock i jämna fjärdedelar av sidan. Del av fjärdedel lägges till texten.»

Tvist har uppkommit mellan parterna angående tolkningen av nämnda bestämmelser i två olika avseenden.

Vid sättning på ackord beräknas olika pris allt efter den stilsort, som användes. I ett tryckt arbete kunna särskilda partier vara satta med olika stilsort. Enligt ovannämnda bestämmelser skall s. k. utgångskolumn betalas såsom text, d. v. s. när arbetet eller visst parti därav avslutas på en sida, så att en större eller mindre del av denna lämnas blank, skall sättaren för denna blanka del av sidan likväl erhålla betalning såsom för text. Från arbetsgivarsidan har gjorts gällande, att dylik blank del av sidan skall betalas efter den stilsort, som måste anses utgöra arbetets huvudstil, även om den text, som förekommer på sidan, är satt med annan stil. Från arbetarsidan har däremot hävdats, att betalning skall erläggas efter den stilsort, som utgångskolumnen verkligen innehåller. Motsvarande fråga har uppkommit för det fall, att illustrationer skola betalas såsom text. Med anledning härav hava parterna i skrivelse den 4 december 1928 till centrala skiljenämnden hänskjutit att avgöra följande frågor:

1) »Skall utgångskolumn betalas efter arbetets huvudstil eller efter den stilsort med vilken utgångskolumn är satt?»

2) »Skola illustrationer, som äro mindre än halva sidan, betalas efter arbetets huvudstil eller efter den stilsort vari de förekomma?»

Centrala skiljenämnden meddelar i tvistefrågorna följande

Dom.

Med hänsyn till att omständigheterna i skilda fall kunna vara helt olikartade, måste det antagas, att parterna med föreskriften, att utgångskolumn respektive illustrationer skola betalas såsom text, icke avsett en enhetlig lösning. Efter vilken slags stilsort betalning skall ske måste därför enligt skäliga grunder bedömas från fall till fall. Skiljenämnden kan följaktligen beträffande de framställda frågorna allenast förklara, att de omtvistade bestämmelserna måste anses innebära, att när ett mera självständigt eller omfattande parti av arbetet blivit satt med särskild stil, däri förekommande utgångskolumner så ock illustrationer, som äro mindre än halva sidan, skola betalas efter nämnda stil, men att betalning eljest skall erläggas efter den stil, som kan anses såsom arbetets huvudstil.

40. Skiljedom i tvist mellan sulfitaktiebolaget Ljusnan, å ena, samt svenska pappersindustriarbetareförbundet och dess avdelning n:r 106 i Vallvik, å andra sidan, angående övertidsersättning; beslutad i Stockholm den 5 februari 1929.

(Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Berg*, *Carlson*, *Thorberg* och *Johanson.)*

Enligt ett den 11 april 1923 upprättat huvudavtal mellan pappersmasseförbundet, å ena sidan, samt svenska grov- och fabriksarbetareförbundet och svenska pappersindustriarbetareförbundet, å andra sidan, indelades arbetarna i grupper (I, II och III), varvid till grupp I hänfördes arbetare i skift vid driften, till grupp II reparations- och likartade arbetare och till grupp III utearbetare (grovarbetare). De båda första grupperna indelades i sin tur i grader (A, B, C o. s. v.) allt efter de erforderliga kvalifikationerna för arbete av skilda slag. Lönenivån för de olika graderna uttrycktes i procent därvid grad C motsvarade 100 %.

I § 4 av nämnda huvudavtal fanns stadgat, att arbetare i grupp I skulle betalas med tonlön, tid- och tonlön eller premie, d. v. s. ackordslön, så att timinkomsten för grad C vid normal produktion kunde beräknas uppgå till i medeltal 91 öre, medan beträffande grupp II arbetare i grad C skulle betalas med en timlön av 91 öre, med möjlighet tillika för arbetare i sistnämnda grupp att erhålla arbete å ackord.

Då det emellertid sedermera visade sig, att arbetare i grupp I vid vissa fabriker — på grund av dessa fabrikers ombyggnad och andra därmed sammanhängande förhållanden — i

ordinarie arbete erhöllo en merförtjänst utöver vad som beräknats, vilken merförtjänst på grund av avlöningssystemets beskaffenhet icke kom arbetare i grupp II till godo, träffade parterna genom prolongationsavtal den 14 februari 1927 en tilläggsöverenskommelse av följande lydelse:

»*1) Avlöning åt grupp II.*
Arbetare i denna grupp beredas fortfarande tillfälle att erhålla arbete å ackord i så stor utsträckning som möjligt och så, att medelförtjänsten per timme i ordinarie arbete fullt kommer att motsvara den medelinkomst, som arbetare i motsvarande lönegrad i grupp I i driften erhålla. Vid de fabriker, där efter förhandling i vanlig ordning icke nöjaktig överenskommelse om ackord kunnat träffas, erhålla arbetare i grupp II samma timpenning som motsvarande lönegrad i grupp I. Vid överenskommelse om ackord för arbetare i grupp II skall den i avtalet fastställda timpenning läggas till grund och sålunda icke den förhöjda timpenning, som enligt ovanstående kommer att tillämpas.»

Den reglering av lönerna, som förutsattes av nämnda överenskommelse, skedde kvartalsvis.

I ovanberörda huvudavtal fanns bestämt i § 1, att som allmänna bestämmelser skulle gälla och tillämpas en överenskommelse, som den 21 mars 1921 träffats mellan parterna. I dessa allmänna bestämmelser fanns beträffande övertidsprocenten följande bestämmelse:

»*Beräkningen av övertidsprocenten sker sålunda:*
a) för arbetare, som uteslutande eller till huvudsaklig del hava timlön, å samma timlön;
b) för arbetare, som hava kombinerad tim- och tonlön eller premie eller ren tonlön, å den arbetsförtjänst, uträknad per timme i ordinarie arbetstid och ordinarie arbete, som intjänats under löpande avlöningsperiod;
c) för arbete å ackord i de s. k. fasta ackorden beräknas förhöjningen på ackordsförtjänsten;
d) för tillfälliga vid avtalets upprättande icke förutsedda ackord utgår däremot icke övertidsersättning.»

Efter träffandet av 1927 års tilläggsöverenskommelse uppstod mellan pappersmasseförbundet och pappersindustriarbetareförbundet tvist angående tillämpningen av föreskrifterna om övertidsprocentens beräkning. Pappersmasseförbundet hävdade därvid den meningen, att punkt a) av bestämmelserna om övertidsprocenten skulle tillämpas på arbetare i grupp II på det sätt, att övertidsprocenten fortfarande beräknades å den i huvudavtalet angivna timlönen d. v. s. för grad C 91 öre. Pappersindustriarbetareförbundet gjorde däremot gällande, att övertidsprocenten icke i något fall finge för grupp II beräknas å mindre förtjänst per timme än som garanterats genom 1927 års överenskommelse. Denna tvist avsåg endast tiden före den 8 april 1928, ty därefter gällde nya bestämmelser.

I denna tvist, som av parterna hänskjutits till centrala skiljenämndens avgörande, har skiljenämnden den 8 oktober 1928 meddelat följande dom:[1]

»Genom 1927 års överenskommelse har avsetts att garantera arbetare i grupp II en arbetsförtjänst per timme i ordinarie arbete, motsvarande den medelinkomst, som arbetare i motsvarande lönegrad i grupp I erhölle. Den sålunda garanterade inkomsten kunde tillföras arbetarna antingen genom ett utsträckt användande av arbete på ackord eller genom en förhöjd timpenning. Då den timlön, varå punkt a) av bestämmelserna om övertidsprocent syftar, efter ikraftträdandet av 1927 års överenskommelse måste anses utgöra den genom samma överenskommelse garanterade arbetsförtjänsten per timme, finner skiljenämnden, att denna arbetsförtjänst bör för tid, varom här är fråga, läggas till grund för beräknande av övertidsersättning åt arbetare, tillhörande grupp II. Skulle dylik arbetare på grund av arbete på ackord hava uppnått en inkomst per timme, överstigande den garanterade arbetsförtjänsten, skall däremot vid övertidsersättningens beräkning hänsyn ej tagas till denna merinkomst, såframt icke ackordet varit av den natur, att punkt b) eller punkt c) av bestämmelserna om övertidsprocenten varit tillämpliga å fallet i fråga.»

Sulfitaktiebolaget Ljusnan samt pappersindustriarbetareförbundet och dess avdelning n:r 106 i Vallvik hava nu till centrala skiljenämndens avgörande hänskjutit en mellan dem uppkommen tvist angående sättet för beräknande av övertidsprocenten för arbetare i grupp II vid bolagets sulfitfabrik i Vallvik under åren 1927 och 1928.

Rörande uppkomsten av förevarande tvist är följande utrett: Bolaget var under år 1927 anslutet till pappersmasseförbundet. Bestämmelsen om övertidsersättning för arbetare i

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1929, sid. 49.

grupp II tillämpades under år 1927 vid Vallviks sulfitfabrik på det sätt, att övertidsprocenten beräknades å den i huvudavtalet angivna timlönen. Den 1 januari 1928 utträdde bolaget ur pappersmasseförbundet. Vid avtalsförhandlingar mellan bolaget och avdelningen föreslog bolaget sedermera enligt förhandlingsprotokoll för den 8 mars 1928, att 1927 års avtal skulle prolongeras samt »att tillämpningen av allmänna bestämmelserna skulle ske i full överensstämmelse med vad som gällt Vallvik under år 1927».

Bolagets ifrågavarande förslag godkändes av avdelningen. Under år 1928 har övertidsprocenten sedermera beräknats på samma sätt som under år 1927.

Inför skiljenämnden har å arbetarsidan anförts: Genom centrala skiljenämndens ovannämnda dom den 8 oktober 1928 hade fastslagits, att bestämmelserna om övertidsprocentens beräkning skulle tolkas på i skiljedomen angivet sätt. Då bolaget under år 1927 tillhört pappersmasseförbundet, måste för nämnda år det av skiljenämnden angivna beräkningssättet tillämpas även beträffande fabriken i Vallvik. Enär bolaget och avdelningen sedermera träffat överenskommelse om prolongation av 1927 års avtal, borde, oavsett att bolaget utträtt ur pappersmasseförbundet, övertidsprocenten även för år 1928 beräknas på enahanda sätt. Med anledning härav borde avlöningslistorna för åren 1927 och 1928 omräknas och resterande övertidsersättning retroaktivt utbetalas till arbetarna.

Häremot har å arbetsgivarsidan gjorts gällande, att den i mars 1928 träffade överenskommelsen, enligt vilken »tillämpningen av allmänna bestämmelserna skulle ske i full överensstämmelse med vad som gällt Vallvik under år 1927», måste anses innebära, att parterna enats om att övertidsersättningen för nu ifrågavarande arbetare skulle beträffande år 1928 beräknas på det sätt, som faktiskt tillämpats under år 1927. Men genom att sålunda godkänna, att det under år 1927 tillämpade beräkningssättet i fortsättningen lades till grund för övertidsprocentens beräknande, måste avdelningen anses hava avstått från alla anspråk på ytterligare ersättning även i vad anginge år 1927. Arbetarnas krav på retroaktiv ersättning vore därför icke befogat vare sig beträffande år 1927 eller beträffande år 1928.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Vad först angår året 1928, måste bolagets till förhandlingsprotokollet den 8 mars nämnda år antecknade förslag, att tillämpningen av allmänna bestämmelserna skulle ske i full överensstämmelse med vad som gällt Vallvik 1927, hava åsyftat övertidsbestämmelsernas tillämpning på samma sätt som faktiskt tillämpats vid fabriken i Vallvik under 1927. Att förslaget haft denna innebörd kan icke hava varit främmande för arbetarsidan, särskilt med hänsyn till att frågan om övertidsersättningens beräkning utgjorde en av de viktigare tvistepunkterna vid de då pågående förhandlingarna mellan huvudorganisationerna. På grund härav och då förslaget godkänts från arbetarsidan, prövar skiljenämnden rättvist förklara, att det mellan bolaget och avdelningen för år 1928 gällande avtalet innebär, att övertidsersättning skall för grupp II beräknas allenast å den i 1923 års huvudavtal angivna timlönen.

Beträffande år 1927 kan den för 1928 träffade nya överenskommelsen icke anses innebära ett godkännande från arbetarsidan av den vid Vallvik under förstnämnda år tillämpade ordningen. Då bolaget under 1927 tillhört pappersmasseförbundet och följaktligen varit förpliktat ställa sig till efterrättelse de bestämmelser, som detta år gällt för förbundet, finner skiljenämnden, att bolaget jämväl är pliktigt att för nämnda år tillämpa bestämmelserna om övertidsersättning på samma sätt som skolat ske för andra till förbundet anslutna arbetsgivare. Skiljenämnden prövar följaktligen rättvist förklara, att innehållet i dess skiljedom den 8 oktober 1928 skall äga tillämpning jämväl beträffande bolagets fabrik i Vallvik i vad angår året 1927.

Från beslutet voro ledamöterna Berg och Carlson skiljaktiga och yttrade:

Ledamoten *Berg:* »Jag biträder beslutet såvitt angår år 1928, men av skäl, som i skiljaktig mening till skiljenämndens beslut den 8 oktober 1928 uttalats, ogillar jag arbetarsidans yrkande jämväl rörande år 1927.»

Ledamoten *Carlson:* »Beträffande år 1927 är jag skiljaktig och anser, att enär arbetarna måste anses hava genom den för 1928 träffade överenskommelsen godkänt den vid Vallvik under år 1927 tillämpade ordningen, bolaget icke är pliktigt att utgiva övertidsersättning enligt andra grunder än som av bolaget tillämpats.»

41. Skiljedom i tvist mellan Sveriges bleck- och plåtslageriarbetsgivareförbunds första distrikt, å ena, samt svenska bleck- och plåtslagareförbundets avdelning n:o 6, å andra sidan, angående tolkning av ackordsprislista; beslutad i Stockholm den 18 februari 1929.

(Ordföranden *Lindhagen,* ledamöterna *Cronvall, Odelstierna, Berg, Carlson, Thorberg* och *Johanson.*)

I den ackordsprislista, som fastställts genom ett mellan parterna den 24 maj 1927 upprättat avtal, hava upptagits åtskilliga bestämmelser om stuprör, lufttrummor, röksugare, kaminrör och liknande anordningar. Sålunda upptagas för stuprör särskilda pris per löpmeter dels för tillverkning och dels för uppsättning. Beträffande kaminrör hava ävenledes fastställts vissa pris per löpmeter, vilka dock gälla för tillverkning och uppsättning. Med avseende å röksugare upptagas vissa pris per kvadratmeter, likaledes gällande för tillverkning och uppsättning. I fråga om lufttrummor hänvisar avtalet till vad som gäller om röksugare. Att särskilda pris fastställts dels för tillverkning och dels för uppsättning av stuprör, under det att ett gemensamt pris upptagits för tillverkning och uppsättning av de andra anordningarna, beror därpå, att stuprör ofta tillverkas på lager.

Rör och rörledningar av ifrågavarande slag tillverkas oftast i längder, vilka sedermera hopsättas. I och för hopsättningen vidtages i regel den anordningen, att ena ändan av varje längd tillspetsas eller på annat sätt bringas att kunna inskjutas i nästa längd. Den del av varje längd, som sålunda är avsedd att inskjutas, brukar benämnas iskjut.

Mellan parterna har nu uppkommit tvist, huruvida vid betalning till arbetarna för utfört arbete hänsyn skall tagas till dessa s. k. iskjut.

A arbetsgivarsidan har hävdats, att priset för arbete med rör och rörledningar blivit fastställt för arbetet i färdigt och uppsatt skick samt att därför uppmätning av arbetet skulle ske i detta skick. I överensstämmelse därmed skulle betalning icke erläggas för iskjut. Vid tillverkning av stuprör på lager skulle därför betalning av rördelarna också ske med frånräknande av iskjuten.

A arbetarsidan har däremot gjorts gällande, att allt utfört arbete skulle betalas samt att följaktligen varje rördel borde uppmätas för sig med inräknande av iskjuten.

I gemensam skrivelse till centrala skiljenämnden den 17 december 1928 hava parterna med anledning härav till skiljenämnden hänskjutit att avgöra följande fråga:

»Skall s. k. iskjut på stuprör, lufttrummor, röksugare, kaminrör etc. betalas — mätas och betalas med respektive kvm pris och lm pris — eller ej?»

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

För att söka utröna, huru avtalet i praktiken tillämpas med avseende å uppmätning av rör och rörledningar, har skiljenämnden hållit förhör med ett antal arbetsgivare och arbetare. Härvid har av arbetsgivarna uppgivits, att uppmätning regelmässigt skedde av arbetet i färdigt och uppsatt skick och sålunda med frånräknande av iskjuten samt att, då stuprör tillverkades på lager, varje rördel beräknades till viss längd på sådant sätt, att från de använda plåtarnas sammanlagda längd, vilken vore konstant, gjordes ett generellt avdrag för falser och iskjut. De hörda arbetarna hava däremot uppgivit, att vare sig avräkning skedde sedan rören uppsatts eller när de tillverkats på lager, varje rördel beräknades efter de använda plåtarnas sammanlagda längd med ett generellt avdrag allenast för falser. Den bristande överensstämmelse i uppgifter, som sålunda föreligger, måste bero på olika praxis hos olika arbetsgivare eller vid olika tillfällen. Avgörande vikt kan följakt-

ligen icke fästas vid den verkställda utredningen om avtalets tillämpning. Emellertid är i målet ostridigt, att debitering av kunder för levererat arbete alltid av arbetsgivarna sker efter måtten å det färdiga arbetet och således med frånräknande av iskjut. Det kan icke antagas, att man vid ackordssatsernas fastställande utgått från att uppmätning skulle ske efter skilda beräkningsgrunder, allt eftersom fråga är om debitering av kunden eller betalning till arbetaren. Tydligen har det också avsetts, att betalning till arbetare skulle ske efter samma beräkningsgrund, då fråga är om uppsättning av stuprör som då det gäller tillverkning av desamma. Men det kan ej antagas, att man vid uppsättning av stuprör, där iskjuten icke representera något egentligt merarbete, avsett att hänsyn skulle tagas till dessa. Att arbetarna i stor utsträckning likväl erhållit betalning även för iskjuten måste följaktligen bero på bristande kontroll av uppmätningens verkställande från arbetsgivarnas sida.

På grund av vad sålunda anförts prövar skiljenämnden rättvist förklara, att arbetarna icke äga rätt påfordra mätning av och betalning för iskjut.

Från beslutet voro ledamöterna *Thorberg* och *Johanson* skiljaktiga och anförde:

»Av verkställd utredning synes framgå såsom ostridigt, att det vid tillverkning av stuprör ej göres avdrag för inskjut utan endast för fals, vilket föranleder avdrag med i allmänhet 1·5 cm per plåt så att en s. k. sexa av 60 cm långa plåtar beräknas ha en längd av 350 à 352 cm. Huruvida inskjut betalats vid uppsättning av stuprör föreligga olika uppgifter, dock synes det vara ostridigt, att inskjut betalats, där särskilt knärör anbringas vid listverk. Likaså har hela rörlängden betalats då rören skarvats stumt och skarven täckts av svep, för vilken fastsättning betalats särskilt pris. Tydligen har det också ansetts, att betalning till arbetare skulle ske efter samma beräkningsgrund, då fråga är om uppsättning av stuprör, som då det gäller tillverkning av desamma. I fråga om kaminrör synes ostridigt, att inskjut i mur betalats, varemot stridiga uppgifter föreligga i frågan om inskjut i rörlängden betalats. Tillverkning och uppsättning av röksugare betalas per kvm. Då tidigare betalats per plåt och då vid evalveringen till betalning per kvm endast stadgats, att urmätning eller tillägg ej göres för luckor, synes man ha avsett, att hela kvadratytan skall betalas. Det förhållandet, att arbetsgivarna uppgivit, att de debitera kunder allenast efter måtten å den synliga delen av färdiga arbeten, säger i och för sig ingenting i fråga om arbetspriset, ty vid sådan debitering måste ju dock i priset inräknas all plåt, som åtgått, och därför medräknas falser, inskjut och spill.

På grund av vad sålunda anförts anse vi rättvist förklara, att arbetarna äga rätt att påfordra mätning av och betalning för inskjut.»

Arbetsdomstolens domar.

2. Dom i mål mellan svenska livsmedelsarbetareförbundet, kärande, samt Uppsala ångkvarns aktiebolag och Sveriges kvarnyrkesförbund, svarande, angående avlöning till specialarbetare; given i Stockholm den 6 februari 1929.

Livsmedelsarbetareförbundet och kvarnyrkesförbundet hava den 15 maj 1928 slutit ett kollektivavtal, som gäller från och med den 1 maj 1928 till den 1 maj 1930. Till avtalet har fogats en protokollsanteckning av följande lydelse:

»Med avseende å specialarbetare skall gälla, att till dem utgår samma merbetalning som tidigare skett. Detsamma gäller även övriga arbeten, för vilka merbetalning utgått.»

Efter stämning dels å bolaget, som är anslutet till kvarnyrkesförbundet, och dels å nämnda förbund har livsmedelsarbetareförbundet vid arbetsdomstolen anfört: På sätt framginge av protokollsanteckningen, utginge vid sidan av den genom kollektivavtalet fastställda normallönen en merbetalning till specialarbetare ävensom för vissa särskilda arbeten. Ifrågavarande merbetalning finge anses som en gottgörelse för arbetet såsom sådant och icke såsom en individuell förmån för vederbörande befattningshavare, varav följde, att varje arbetare, som sysselsattes med det arbete, för vilket merbetalning utginge, också ägde åtnjuta denna. Att merbetalningen skulle hava nämnda karaktär, vilket måste anses framgå av protokollsanteckningens ordalydelse, särskilt dess andra punkt, hade för förbundet utgjort en väsentlig förutsättning för avtalets slutande. Hos bolaget voro anställda en förste reparatör vid namn Lundberg och en smed vid namn Sabel. Dessa två specialarbetare åtnjöto merbetalning med 40 respektive 25 kr. per månad. Såsom biträde till dem hade bolaget anställt en arbetare D. Winge. För honom funnes särskild merbetalning icke fastställd, och hade han ej heller kommit i åtnjutande av sådan. Vid förfall för Lundberg eller Sabel fullgjorde emellertid Winge deras åligganden på eget ansvar. Med hänsyn till vad förut anförts om merbetalningens karaktär av gottgörelse för arbetet såsom sådant, borde emellertid Winge komma i åtnjutande av deras merbetalning under den tid han tjänstgjorde såsom ställföreträdare för dem. Förbundet yrkade följaktligen, att det måtte åläggas bolaget att för den tid, då Winge tjänstgjorde såsom ställföreträdare för Lundberg eller Sabel, till Winge utbetala den merbetalning, som eljest utginge till den som han företrädde, allt räknat från den 1 maj 1928 och sedermera under löpande kollektivavtals giltighetstid.

Bolaget och kvarnyrkesförbundet hava härtill genmält: Någon överenskommelse, att merbetalning alltid skulle avse arbetet såsom sådant, hade aldrig träffats. Protokollsanteckningen angåve icke mera än att samma merbetalning som förut skulle utgå. Huruvida i ett visst fall merbetalningen vore att anse såsom individuallön eller ersättning för arbetet såsom sådant, finge bedömas med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet. Oftast vore merbetalningen till specialarbetare personlig, i det att den fastställts med hänsyn till vederbörande arbetares särskilda kvalifikationer. Detta vore fallet beträffande Lundberg och Sabel. Den förre besutte alldeles särskild skicklighet, till vilken Winge ingalunda nådde. Sabel, som anställts på den tid bolaget ännu utförde körning med hästar, hade erhållit särskilt hög merbetalning, därför att han vore utbildad hovslagare, och hade av personliga skäl fått behålla samma förmåner, även sedan bolaget övergått till automobildrift. Lundbergs och Sabels merbetalning vore betydligt högre än som utginge till motsvarande befattningshavare vid andra kvarnar i landet. Det vore följaktligen orimligt, om Winge skulle komma i åtnjutande av samma förmåner. På grund härav bestredes bifall till käromålet.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit.

Med den åberopade protokollsanteckningen kan mera icke anses hava blivit fastställt, än att samma merbetalning, som tidigare utgått, även i fortsättningen skall åtnjutas. Även om man på arbetarsidan skulle hava dessutom inlagt den meningen i anteckningen, att merbetalningen alltid skulle utgå för arbetet såsom sådant, har det icke blivit styrkt, att denna ståndpunkt, som icke kan anses hava kommit till uttryck genom de använda ordalagen, vid förhandlingarna varit föremål för överläggning eller ens delgivits arbetsgivarsidan.

Med den inskränkta betydelse, som sålunda bör tillmätas protokollsanteckningen, måste man följaktligen undersöka innebörden av tidigare överenskommelser angående specialarbetares avlöning, när det gäller att fastslå, huruvida i visst fall en till specialarbetare utgående merbetalning har karaktär av individuallön eller lön för arbetet såsom sådant. I avseende härå är upplyst, att förbunden vid närmast föregående avtalsuppgörelse, vilken ägde rum 1924, sökte vid särskilda distriktsförhandlingar vinna fastare bestämmelser angående meravlöningen till specialarbetare och vissa förmän. Enligt vad utredningen visar, har också i detta samband beträffande ett flertal befattningar träffats uppgörelser, vilka otvetydigt inneburit, att merbetalningen skulle utgå icke såsom individuallön, utan för arbetet såsom sådant. Härav kan dock icke dragas den slutsatsen, att uppgörelsen i alla fall, som varit föremål för diskussion, haft denna karaktär.

Vad angår det fall, varom i detta mål är fråga, nämligen befattningarna som förste reparatör och smed hos bolaget, är i målet utrett, att meravlöningen långt före det första kollektiva riksavtalet inom kvarnindustrien fastställts såsom individuallöner för de personer, som då innehade och alltjämt bekläda ifrågavarande befattningar. Vid distriktsförhandlingarna 1924 yrkades från arbetarsidan, att reparatör och smed hos bolaget skulle erhålla merbetalning med 40 respektive 25 kr. pr månad. Detta yrkande kunde emellertid arbetsgivarparten icke godkänna, men förklarade, att reparatör och smed kunde tillerkännas ett månatligt tillägg av 25 respektive 15 kr. Emellertid kunde uppgörelse icke träffas efter någon av dessa linjer, utan frågan hänsköts till fortsatt behandling av huvudorganisationerna. Enligt vad upplyst är förklarade arbetsgivarparten sedermera, att samma förhållande som förut även i fortsättningen kunde få tillämpas, och lät arbetarparten sig härmed nöja. Av vad sålunda förekommit framgår, att merbetalningen för reparatör och smed hos bolaget avsetts skola även efter avtalsuppgörelsen 1924 hava samma karaktär som tidigare, d. v. s. utgöra individuallön. Och då 1928 års protokollsanteckning, på sätt ovan sagts, endast fastställer, att samma merbetalning skall utgå som tidigare, måste följaktligen även under nu löpande avtalsperiod merbetalningen till reparatör och smed hos bolaget anses vara en personlig förmån för de nuvarande innehavarna av ifrågavarande befattningar.

På grund av vad sålunda anförts och oavsett att Winge må anses såsom en duglig specialarbetare, prövar arbetsdomstolen rättvist att, med ogillande av livsmedelsarbetarförbundets talan, förklara, att Winge under de tidsperioder han tjänstgör såsom ställföreträdare för reparatören eller smeden, icke äger helt eller delvis uppbära den för nämnda befattningshavare fastställda merbetalningen, såframt icke överenskommelse i nämnda hänseende kan träffas.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 2 februari 1929: Ordföranden *Lindhagen* samt ledamöterna *Lind, Bergsten, von Sydow, Larson, Forslund* och *Söder*.

Domen var enhällig.

3. Dom i mål mellan aktiebolaget Moälvens träsliperi, å ena, samt pappersindustriarbetareförbundet och dess avdelning n:r 55, å andra sidan, ömsom kärande och svarande, angående uppsägning av kollektivavtal och rätt till viss löneförhöjning; given i Stockholm den 27 februari 1929.

I en den 15 januari 1929 dagtecknad, såsom skiljeavtal betecknad handling hava bolaget och avdelningen enat sig om att till arbetsdomstolens prövning hänskjuta två särskilda mellan dem uppkomna tvistefrågor.

Beträffande den första tvistefrågan har arbetsdomstolen inhämtat följande:

Sedan strejk på våren 1926 utbrutit bland bolagets arbetare, vilka då voro organiserade i Örnsköldsviks lokala samorganisation, bilades denna konflikt genom en överenskommelse den 15 maj 1926. Enligt nämnda överenskommelse skulle förhandlingar upptagas rörande nytt avtal, och skulle detta avtal gälla till den 1 februari 1930. I överensstämmelse härmed träffades den 17 oktober 1926 mellan bolaget och samorganisationen ett kollektivt arbets- och löneavtal. I detta avtal stadgades emellertid, att avtalet skulle gälla till den 1 februari 1928 samt vidare år från år, därest ej uppsägning skett före den 1 december löpande året. Avtalet innehöll även bestämmelse, att detsamma gällde även för det fall, att arbetarna ingingo i ny organisation.

I början av år 1928 utträdde de hos bolaget anställda arbetarna ur samorganisationen och bildade en fackförening, som från och med den 19 februari 1928 anslöts till pappersindustriarbetareförbundet såsom avdelningen n:r 55. På grund av sist omförmälda bestämmelse i avtalet hava förbundet och avdelningen ansett sig skyldiga att respektera det med samorganisationen upprättade avtalet.

Den 8 november 1928 har avdelningen tillställt bolaget en skriftlig uppsägning av avtalet att upphöra att gälla den 1 februari 1929. Bolaget har vägrat godkänna uppsägningen, därvid bolaget åberopat, att bolaget och samorganisationen samma dag som avtalet träffades upprättat en skriftlig överenskommelse, enligt vilken parterna förbundit sig att ej använda sig av den i avtalet stipulerade uppsägningsrätten förrän tidigast den 1 november 1929.

Vid arbetsdomstolen har nu av parterna yrkats, av bolaget att uppsägningen av avtalet måtte ogillas samt detta förklaras gälla till den 1 februari 1930 samt år från år, om ej uppsägning från någondera sidan skett, ävensom av avdelningen och förbundet att arbetsdomstolen måtte fastställa den verkställda uppsägningen.

Angående tillkomsten av berörda särskilda överenskommelse har bolaget uppgivit, att arbetarna fruktat, att anmärkning skulle kunna framställas mot dem, på den grund att de gått med på så lång avtalstid, och att de därför önskat, att själva avtalet skulle innehålla en kortare giltighetstid och att en separat förbindelse att ej uppsäga avtalet i stället skulle utfärdas.

Avdelningen och förbundet hava gjort gällande, att den särskilda överenskommelsen, som enligt ordalydelsen hänvisade till ett avtal, vilket skulle hava upprättats den 11 september 1926 och icke den 17 oktober samma år, icke kunde anses bindande för dem, då de icke ägt kännedom om dess tillvaro, samt att det icke kunde antagas, att de personer, som å arbetarnas vägnar undertecknat överenskommelsen, varit därtill behöriga.

Med avseende å den andra tvistefrågan har arbetsdomstolen inhämtat följande:

Ovannämnda avtal av den 17 oktober 1926 innehåller i § 8 följande bestämmelse:

»Därest under avtalstiden lönerna i pappersmasseindustriens riksavtal höjas, skall samma höjning medgivas bolagets arbetare.»

Enligt ett 1923 upprättat huvudavtal för pappersmasseindustrien indelades arbetarna i grupper (I, II och III), varvid till grupp I hänfördes arbetare i skift vid

driften, till grupp II reparations- och likartade arbetare och till grupp III utearbetare. De båda första grupperna indelades i sin tur i lönegrader (A, B, C o. s. v.) alltefter de erforderliga kvalifikationerna för arbete av skilda slag. Lönenivån för de olika graderna uttrycktes i procent, varvid grad C motsvarade 100 %.

I § 4 av nämnda huvudavtal fanns stadgat, att arbetare i grupp I skulle betalas med viss ackordslön, så att timinkomsten för grad C vid normal produktion kunde beräknas uppgå till i medeltal 91 öre, medan beträffande grupp II arbetare i grad C skulle betalas med en timlön av 91 öre, med möjlighet för arbetare i nämnda grupp att erhålla arbete på ackord.

Då det emellertid sedermera visade sig, att arbetare i grupp I vid vissa fabriker i ordinarie arbete erhöllo en merförtjänst utöver vad som beräknats, vilken merförtjänst på grund av avlöningssystemets beskaffenhet icke kom arbetare i grupp II till godo, träffades genom prolongationsavtal den 14 februari 1927 en tilläggsöverenskommelse av följande lydelse:

»*Avlöning åt grupp II.*

Arbetare i denna grupp beredas fortfarande tillfälle att erhålla arbete å ackord i så stor utsträckning som möjligt och så, att medelförtjänsten pr timme i ordinarie arbete fullt kommer att motsvara den medelinkomst, som arbetare i motsvarande lönegrad i grupp I i driften erhålla. Vid de fabriker, där efter förhandling i vanlig ordning icke nöjaktig överenskommelse om ackord kunnat träffas, erhålla arbetare i grupp II samma timpenning som motsvarande lönegrad i grupp I. Vid överenskommelse om ackord för arbetare i grupp II skall den i avtalet fastställda timpenning läggas till grund och sålunda icke den förhöjda timpenning, som enligt ovanstående kommer att tillämpas.»

Den reglering av lönerna, som förutsattes av nämnda överenskommelse, skedde kvartalsvis.

Sedermera har för pappersmasseindustrien upprättats nytt huvudavtal den 8 april 1928. Däri har stadgats, att timförtjänsten för arbetare i grupp II i ordinarie tid utgår efter samma grunder som för grupp I i ordinarie tid.

Bolaget är icke anslutet till pappersmasseförbundet och är således icke bundet av ovan refererade överenskommelse för pappersmasseindustrien.

Enligt det för bolagets fabrik gällande avtalet den 17 oktober 1926 äro emellertid arbetarna på motsvarande sätt uppdelade i grupper och lönegrader, och det har förutsatts, att arbetarna i grupp I skola avlönas huvudsakligen genom ackord.

Förbundet och avdelningen hava nu gjort gällande, att den förbättring i avlöningsförhållandena för grupp II, som man för pappersmasseindustrien i allmänhet avsett att åstadkomma dels genom 1927 års prolongationsöverenskommelse och dels genom 1928 års huvudavtal, bör retroaktivt genomföras jämväl beträffande bolagets fabrik, och hava till stöd härför åberopat förut omförmälda bestämmelse i § 8 i 1926 års avtal. Det har följaktligen yrkats, att bolaget måtte förpliktas att till arbetare i grupp II utbetala avlöning dels från den 14 februari 1927 till den 8 april 1928 i enlighet med 1927 års allmänna prolongationsöverenskommelse och dels från sistnämnda dag i enlighet med 1928 års huvudavtal.

Detta yrkande har bestritts av bolaget, på den grund att § 8 i 1926 års avtal icke kunde anses avse annat än en allmän löneförhöjning inom pappersmasseindustrien och sålunda icke en jämkning av löneförhållandena mellan olika grupper. Beträffande tillämpningen av 1927 års prolongationsöverenskommelse har bolaget dessutom bestritt yrkandet på den grund, att nämnda överenskommelse förutsatte, att löneförhöjningen skulle kunna åstadkommas genom utsträckt användande av ackord, varom förhandlingar skulle upptagas, men att bolaget varit förhindrat att upptaga några ackordsförhandlingar, då nämligen yrkande från arbetarnas sida i det avseende, varom nu är fråga, framställts så sent som i december månad 1928.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit.

Beträffande frågan om uppsägningen av det den 17 oktober 1926 träffade avtalet är i målet ostridigt, att avdelningen är bunden av nämnda avtal. Den särskilda överenskommelsen av samma dag, vilken otvivelaktigt åsyftar att utgöra en komplettering av avtalet, ehuru ett felaktigt datum i detta kommit att kvarstå, är å arbetarsidan undertecknad av samma personer, som underskrivit avtalet, och det har icke från avdelningens och förbundets sida blivit styrkt, att nämnda personers behörighet att med bolaget träffa överenskommelse omfattat allenast det egentliga avtalet. Då vidare åtminstone en av de personer, som undertecknat överenskommelsen, är ledamot av avdelningens styrelse, äger avdelningen icke åberopa bristande kännedom om överenskommelsen. Under sådana omständigheter finner arbetsdomstolen jämväl ifrågavarande överenskommelse vara bindande för avdelningen. På grund härav och då parterna enligt överenskommelsen ej äga använda sig av uppsägningsrätten förrän tidigast den 1 november 1929, prövar arbetsdomstolen rättvist förklara den av avdelningen i november 1928 verkställda uppsägningen icke vara mot bolaget gällande.

Vidkommande tvisten om löneförmånerna för arbetarna i grupp II måste stadgandet i § 8 i avtalet den 17 oktober 1926 anses tillämpligt även i fall av sådan löneförhöjning inom pappersmasseindustrien, varom nu är fråga. Bolagets förpliktelse att betala motsvarande förhöjning, som kommit till stånd inom pappersmasseindustrien, kan icke anses inträda först med framställandet av krav å förhöjningen från arbetarnas sida, och den omständigheten, att ackordsförhandlingar aldrig kommit till stånd, kan följaktligen icke betaga arbetarna rätten att erhålla de högre lönerna retroaktivt. På grund härav prövar arbetsdomstolen rättvist förklara, att i den mån bolagets arbetare inom grupp II vid jämförelse med bolagets arbetare inom grupp I icke i ordinarie arbete uppnått den timförtjänst, som beträffande tiden den 14 februari 1927—den 8 april 1928 åsyftas i prolongationsöverenskommelsen av förstnämnda dag samt beträffande tiden efter den 8 april 1928 åsyftas i huvudavtalet av sistnämnda dag, bolaget skall vara pliktigt till sina arbetare i grupp II utgiva vad som brister, ävensom att bolaget därutöver är pliktigt att för framtiden, så länge å ena sidan avtalet den 17 oktober 1926 och å andra sidan huvudavtalet den 8 april 1928 är gällande, tillhandahålla arbetarna i grupp II de löneförmåner, som vid jämförelse, varom ovan är fråga, tillkomma dem.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 16 februari 1929: Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Lind*, *Bergsten* och *Larson*, ersättaren *Paues*, ledamoten *Forslund* och ersättaren *Karlén*.

Domen var enhällig.

---

4. Dom i mål mellan Stockholms isarbetarefackförening och svenska handelsarbetareförbundet, kärande, samt Stockholms isaktiebolag och Stockholms handelsarbetsgivareförbund, svarande, angående rätt till beklädnadspersedlar; given i Stockholm den 27 februari 1929.

I ett den 12 maj 1928 mellan bolaget och fackföreningen upprättat avtal, som gäller för tiden 1 maj 1928—1 maj 1929 samt godkänts av förbunden, har i § 2 mom. 2 upptagits följande bestämmelse:

»Arbetare, som varit hos arbetsgivaren anställd en tid av ett år i följd, erhåller årligen senast under september månad på arbetsgivarens bekostnad regnrock, kör- och arbetshandskar samt 25 kr. i ersättning för stövlar, varjämte chaufför, kusk och bilbiträde samt annat biträde erhålla mössor.»

Till förhandlingsprotokollet vid avtalets tillkomst har fogats bland annat följande anteckning:

»2) I § 2 mom. 2 omförmälda persedlar skola vara av prima kvalitet; arbetshandskarna skola vara tillverkade av älghud och körhandskarna av sälskinn. Med mössor menas såväl vinter- som sommarmössor; i de fall kuskar förekommer, jämställas dessa med chaufförer.»

I ett tidigare mellan parterna gällande avtal funnos motsvarande bestämmelser, dock att detta avtal endast avsåg ett par stövlar in natura, regnrock och en mössa.

Efter stämning å bolaget och arbetsgivareförbundet har arbetareförbundet å egna och fackföreningens vägnar anfört, såvitt nu är i fråga: Arbetet hos bolaget vore i viss utsträckning ett säsongarbete. Varje höst permitterades ett antal arbetare, men dessa erhölle i regel ånyo arbete frampå nyåret eller senast vid distributionens påbörjande på våren. Vissa medlemmar av fackföreningen, vilka vore anställda hos bolaget, nämligen Knut Erik Nilsson, Gustav Hjalmar Lundgren, Karl Emil Larsson, Gustav Wilhelm Åsberg, Erik Larsson och Karl Johan Magnus Dorén, hade på detta sätt i oktober månad 1928 blivit permitterade, varvid förutsatts, att arbete ånyo skulle beredas dem under 1929. De i avtalet angivna beklädnadspersedlarna tillkomme arbetarna, först sedan de varit anställda ett år i följd. Härav framginge, att ifrågavarande persedlar utginge i efterskott såsom ersättning för egna persedlar, som arbetarna under det föregående året förbrukat i arbetet. De permitterade arbetare, varom här vore fråga, hade under maj månad 1928 kommit i åtnjutande av vissa persedlar men hade däremot icke erhållit vintermössa samt kör- och arbetshandskar, oaktat bolaget enligt avtalet varit förpliktat att utlämna dessa senast i september månad. På grund av vad sålunda anförts yrkade förbundet, att bolaget måtte förpliktas att till ovannämnda sex arbetare utgiva sist omförmälda persedlar.

Bolaget och arbetsgivareförbundet hava härtill genmält: De i avtalet bestämda persedlarna kunde icke anses tillkomma arbetarna i efterskott. De utlämnades för att användas under den kommande arbetssäsongen. Att arbetare icke komme i åtnjutande av ifrågavarande förmån, förrän han varit anställd ett år i följd, vore en särskild sak och berodde därpå, att bolaget icke velat bereda beklädnadsförmåner annat än åt den, som varit i tjänst så länge, att han kunde anses hava vunnit en fast anställning. De persedlar, som utlämnades till arbetarna, vore fortfarande bolagets tillhörighet, och när arbetare avskedades, skulle således persedlarna återställas, ehuru detta naturligen mången gång icke påfordrades på grund av att persedlarna blivit så slitna, att de icke kunde erbjudas andra arbetare. Ifrågavarande sex arbetare hade icke blivit permitterade, utan de hade i oktober entledigats, enär bolaget icke kunde erbjuda dem arbete under vintern. Att återanställning ställts i utsikt förändrade icke förhållandet. Då bolaget redan i september månad haft klart för sig, att arbetarna måste avskedas, samt det skulle hava varit meningslöst att utlämna persedlar, som sedermera vid avskedandet i oktober hade bort återställas, hade bolaget underlåtit att utlämna de för vintersäsongen avsedda persedlarna, nämligen vintermössa och handskar. Under nu angivna förhållanden kunde någon skyldighet för bolaget att numera utgiva persedlarna ej anses föreligga.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit. I målet är ostridigt, att ifrågavarande sex arbetare, med hänsyn till avtalets bestämmelser om viss anställningstid såsom förutsättning för rätt att erhålla i avtalet angivna beklädnadspersedlar, i och för sig varit berättigade att senast i september månad 1928 utbekomma vad de icke tidigare under året därav erhållit. Bolagets underlåtenhet att utlämna vintermössa samt kör- och arbetshandskar har berott på att arbetarna i oktober slutat arbeta hos bolaget. Emellertid måste

ifrågavarande avtalsbestämmelse så förstås, att beklädnadspersedlarna, likaväl som den kontanta ersättningen för stövlar, bliva arbetarens tillhörighet, som han äger behålla även vid arbetets upphörande. På grund härav och då det följaktligen för målets avgörande saknar betydelse, huruvida arbetarna skola anses alltjämt anställda hos bolaget eller icke, prövar arbetsdomstolen rättvist förplikta bolaget att genast till ifrågavarande sex arbetare utgiva vintermössa samt kör- och arbetshandskar.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 16 februari 1929: Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Lind*, *Bergsten* och *Larson*, ersättaren *Paues*, ledamoten *Forslund* och ersättaren *Karlén*.

Vid omröstningen förenade sig ordföranden, ledamöterna Lind, Bergsten och Forslund samt ersättaren Karlén om den mening, domen innehåller. Ledamoten Larson och ersättaren Paues förenade sig om följande votum:

»Då vi anse, att bolaget — oavsett frågan om huruvida avtalade beklädnadspersedlar bliva arbetarens tillhörighet, som han äger behålla, vilken fråga vi ansett icke i detta sammanhang böra upptagas till prövning — haft skyldighet att till arbetarna ifråga utgiva omstämda beklädnadspersedlar, instämma vi i det slut, vartill domstolens övriga ledamöter kommit.»

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar o. dyl.

I: 17. Vid ett bygge utfördes nitningsarbete med pneumatisk hammare på en höjd av 18·5 m över marken. För *arbetsställningen* användes ställningskrokar av 1″ rundjärn, och *råkade en av dessa krokar brista*, varvid tvenne arbetare störtade till marken och dödades. Undersökta prov av det för ställningskrokarna använda materialet visade sig synnerligen spröda. Proven gåvo anledning till misstanke, att materialet varit av olämplig beskaffenhet och i metallurgiskt hänseende olämpligt behandlat. Givet är, påpekar yrkesinspektören, att ett okontrollerat användande av material för ställningskrokar kan medföra personliga risker av största omfattning.

I: 18. *Vid kolning av en lokkran* upplades mellan kolvagnen och kranen en landgång, vilken med sin övre ända vilade på en plattjärnsvinkel upphängd i kolboxens påfyllningsöppning c:a 3·5 m från marken. Vid påfyllning av kolboxen fylldes c:a 50 kg kol i en trälåda, som bars upp för landgången.

Då andra bördan bars upp, *halkade landgången av bärjärnet*, varvid en arbetare A. föll ned över lokkranens buffert och träffades i högra underbenet av den nedfallande kollådans plåtskodda hörn, så att ett djupt sår uppstod i vaden. En annan arbetare L. föll också ned och stukade båda fötterna vid fotlederna. De skadade fingo genast läkarhjälp och blevo senare vårdade i resp. hem, varifrån A. efter några dagar dock måste transporteras till närmaste lasarett, där han efter en tid avled. L. vårdas fortfarande i sitt hem och befinner sig på bättringsvägen.

För att undvika dylika olycksfall har arbetsledningen förbjudit kolning på ovan nämnda sätt; i stället måste denna tills vidare ske genom förarhytten. Fasta kolningsplatser skola uppföras.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 21. I ett hotell användes en *hiss* för transport av gods och bagage mellan torkvinden, källaren och mellanliggande tre våningar. Hissens samtliga schaktdörrar ha haft anordning avsedd att hålla dörr stängd, när hisskorgen icke befunnit sig vid stannplanet, och pådraget låst, då dörr var öppen. Hissen kan manövreras från alla våningar utom från torkvinden, och vid dennas schaktdörr var förreglingen ofta satt ur funktion.

En tvätterska B. var sysselsatt å torkvinden med att draga fram klädlådor till hissen för nedsändning till en kollega, som befann sig i källarvåningen, varifrån hissen manövrerades. Efter nedsändande av ett par lådor och medan hisskorgen ännu befann sig i källarvåningen, hade B. dragit fram ytterligare en klädlåda intill den *öppet stående hissdörren*. På grund av halkning eller annan orsak *föll hon ned genom trumman* ända till källarvåningen. B. avled av de erhållna skadorna.

Olycksfallet synes möjliggjort genom åverkan på dörrförreglingen å schaktdörrarna. Sannolikt har även belysningen invid hissöppningen varit otillräcklig.

Med anledning av det inträffade har yrkesinspektören anmodat hissägaren anskaffa en mera tidsenlig hiss samt tillräcklig och lämplig belysning å torkvinden.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

III: 22. Under transport till grustippen med ett *grustågsätt* befann sig K. jämte arbetskamrater i en medföljande godsfinka. För att undvika fara genom en eventuell kollision med en å spåret stående olastad godsvagn *hoppade K. ned* från godsfinkan. Han föll därvid tillbaka ner över spåret, blev överkörd och dödad. Tre arbetskamrater hoppade också av, men undkommo med lindrigare skador.

III: 23. Vid *bromsning av ett godståg* lutade sig en bromsare ut från bromskuren för att se om vagnens hjul slirade. Därvid råkade han *slå huvudet mot en vid sidan av spåret uppförd järnkonstruktion*, varefter han föll av tåget. Bromsaren avled av de erhållna skadorna.

Vid företagen undersökning har konstaterats, att det för järnvägen fastställda fria rummet mellan vagn och ovan nämnda järnkonstruktion förefanns, varför olycksfallet måste anses vara en ren olyckshändelse.

Olycksfall vid kraftmotorer.

VII: 2. I en bilreparationsverkstad skulle en montör P. justera startmotor och generator å en automobil. Generatorn var under arbetet ansluten till batteriet. För att avlägsna smuts, som hopat sig kring de inre delarna av den sammanbyggda startmotorn, använde sig P. av bensin, som han sprutade in. Härvid torde bensinsprutan, som var av mässing, ha kommit i beröring med en strömförande del och startmotorns kåpa, vilket förorsakat kortslutning med åtföljande gnistbildning. Härigenom antändes bensinen, och P:s kläder fattade eld.

I förskräckelsen sprang P. omkring, varigenom elden i kläderna hastigt spred sig. Medelst kemiska eldsläckningsapparater sökte arbetskamraterna kväva elden, vilket lyckades först sedan de hejdat P.

Å sjukhuset konstaterades, att P. erhållit mycket svåra brännskador å händer, armar, hals och rygg.

Orsaken till olycksfallet var, att P. underlåtit att avkoppla ledningen till det uppladdade batteriet.

Anvisning gavs, att vid arbete å startapparat, generator och tändningssystem, kabeln till batteriet skall avkopplas, på det att kortslutning ej må uppstå. På själva locket till generatorn fanns anslag på engelska, att batteriet skall frånkopplas, innan kåpan borttages. Anvisningen borde i detta fall ha varit på svenska.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Metallbearbetningsmaskiner.

VIII c: 1. Ett kullagerlock om c:a 250 mm diam hade färdigsvarvats, och en filare A. höll på att *putsa det med en fil.* Därvid kom filen att träffas av en av fastsättningsbultarna, med vilka kullagerlocket var fastsatt i en ringformig fixtur. Härvid *slogs filen kraftigt tillbaka* och träffade med handtaget A:s högra sida. Inre skador konstaterades, varför A. fördes till närmaste lasarett. Trots operation avled A. efter 10 dagar.

Kapsågar.

VIII f: 4. Vid ett regemente hade en värnpliktig uttagits till arbete vid en *kombinerad kap- och klyvmaskin.* Kort efter arbetets början inträffade ett olycksfall därigenom, att en från kapsågen *tillbakakastad vedkubb* träffade den värnpliktige i huvudet. Vid en av klyvarna på maskinens andra sida satt en annan värnpliktig, sysselsatt med klyvning. Denne hade emellertid sin uppmärksamhet riktad på sitt eget arbete, varför han icke såg huru olycksfallet tillgick. Först genom den skadades skrik förstod han, att något inträffat. Han stoppade då genast maskinen och tillkallade hjälp. Den skadade, som låg sanslös vid maskinen, fördes omedelbart till sjukhus, där det konstaterades, att pannbenet var spräckt. Dagen därpå avled han av de erhållna skadorna.)

Efter olycksfallet befanns huven över klingan vara uppfälld. Huruvida huven blivit avsiktligt uppfälld eller om den genom oriktigt förfarande under arbetet kastats upp av kubben, har ej kunnat konstateras.

Såväl vid den några dagar före olycksfallet gjorda inspektionen som vid den med anledning av olycksfallet företagna undersökningen har den befintliga skyddshuven över klingan visat sig funktionera tillfredsställande. Antagligt är därför, att olyckan icke hade inträffat, om huven befunnit sig i rätt läge.

Klyvsågar.

VIII g: 8. En arbetare A. var sysselsatt med klyvning av ribb i ett *dubbelt kantverk,* som för tillfället användes som klyvsåg. En ribba om c:a 2 m längd hade i det närmaste genomskurits, då *den plötsligt kastades tillbaka* och träffade A. i ansiktet med så stor kraft, att ett svårartat krossår uppstod. Efter att omedelbart ha blivit provisoriskt förbunden av brukets sjuksköterska, fördes A. till närmaste lasarett, där han dock samma dag avled på grund av de erhållna skadorna.

Orsakerna till olyckan voro, att klyvkniv icke användes, ehuru lämplig sådan fanns, samt att de arbetare, som voro sysselsatta med klyvningen, voro oerfarna i detta arbete.

För att förhindra ett upprepande av liknande olycksfall föreskrevs, att klyvkniv alltid borde användas.

Tröskverk.

VIII t: 6. Vid en lantgård var en 15-årig tjänstflicka behjälplig med att vid *tröskning* framforsla sädeskärvar. Efter slutad tröskning avlägsnade sig husbonden för att stanna motorn och tröskverket. Under tiden samlade flickan ihop ett knippe sädesstrån, vilket hon med högra handen matade in i tröskcylindern. *Härvid ryckte handen och en del av underarmen med* och krossades. Flickan inforslades omedelbart till lasarettet, där armen måste amputeras nedanför armbågen.

Vid underinspektörens besök på platsen föreskrevs en mindre komplettering vid inmatningsöppningen för förhindrande av dylika olycksfall.

VIII t: 7. Vid en lantgård var en arbetare O. sysselsatt med att mata *tröskverket.* Under arbetets gång blev han varskodd om att nedre elevatorlagret å höger sida gnisslade, varför han lutade sig ut över matarbordets kant för att giva order om tillskruvning av smörjkoppen å detta lager. Vid intagande av denna ställning å matarbordet uraktlät O. att nedlägga skyddsluckan över inmatningsöppningen och att giva order om verkets avstan-

nande. Då O. skulle återtaga sin plats i matargropen, råkade han *föra sin vänstra fot ned i inmatningsöppningen*, varvid foten fullkomligt krossades.

Tröskverket var ett verk av s. k. övermatningstyp och försett med såväl sidoskydd som skyddslucka över inmatningsöppningen. Hade skyddsluckan lagts ned över inmatningsöppningen, kunde olycksfallet förhindrats, varför anvisning lämnades vid inspektionstillfället, att vid varje avbrott i tröskningsarbetet skyddsluckan skall läggas ned över inmatningsöppningen.

Axlar.

VIII z: 11. En lantbrukare B. var sysselsatt med skötseln av en vattenuppfordringsanläggning vid en invallning. Uppfordringsverket drevs medelst en koppelstång med s. k. koppelknutar från *transmissionsaxeln*, vilken i sin tur var remdriven från en explosionsmotor. B. råkade under arbetet komma för nära en av koppelknutarna med påföljd, att *kläderna fastnade* däri, varvid *B. slungades runt av den roterande koppelstången*. Maskineriet stannade på grund av den ökade påfrestningen, men B. blev så svårt skadad, att han senare samma dag avled å närliggande lasarett.

Vid besök på olycksplatsen föreskrev underinspektören, att koppelstången och koppelknutarna skulle inbyggas i en trätrumma.

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

X: 31. I ett martinverk voro arbetarna A. och P. sysselsatta med transport av tomlådor. Transporten tillgick så, att A. från en upplagsplats å chargeringsplattformen forslade fram lådorna till kanten av plattformen för att därifrån kasta ner dem till det c:a 3 m därunder liggande verksplanet. P. transporterade härifrån lådorna vidare. Då P. under detta arbete avlägsnat sig från arbetsplatsen, *nedkastade A. de sista lådorna*, men observerade därvid ej, att en arbetare K. passerade förbi, varför en låda vägande c:a 20 kg *träffade K.* K. erhöll ett mindre krossår i huvudet, men fortsatte det oaktat sitt arbete i verket. Tre dagar efter denna händelse föll han under arbetet utan synbar orsak till golvet. Han fördes omedelbart till verkets sjukstuga, där han efter ytterligare tre dagar avled. Vid företagen obduktion av den avlidne konstaterades en blodutgjutning i hjärnan.

Till förebyggande av upprepande av dylika olycksfall hava anslag uppsatts ovanför chargeringsplattformen, angivande förbud mot att nedkasta föremål därifrån, såvida ej en person placerats nedanför som vakt.

X: 32. B. jämte arbetskamrater voro sysselsatta med reparation av en *transportbana* vid ett sågverk. Banan var medelst s. k. hackbultar fastsatt vid de bärande bockarna, vilka vid denna reparation utbyttes på så sätt, att banan upplyftes med tillhjälp av en sparre och domkraft, varefter en ny bock insattes. Flera bockar hade utbytts, då plötsligt vid en lyftning hackbultarna till en intilliggande bock släppte, varvid bocken föll ned över B., som befann sig på marken och sysselsatt med att skruva på domkraften. B. *träffades av bocken i hjässan* och avled påföljande morgon av de erhållna skadorna.

Anvisning har lämnats angående iakttagande av försiktighet vid arbetet och att banan ej får lyftas så högt, att intilliggande bockar kunna släppa, samt att bockarna fastbindas medelst kätting. Dessutom kommer ändring av bockkonstruktionens nedre del att vidtagas i så måtto, att bockbenen där komma att infällas i ett stödjande underlag.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1928 jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1929 jan.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	[1]14·3	[1]13·3	[1]13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	[1]6 9	[1]7·3	9·0	10·9	[1]17·3	14·9
Ansökn. per 100 lediga platser .	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	241
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·22	·	·	3·40	·	·	3·33	·	·	3·28	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	22·3	20·5	19·8	18·5	15·4	11·1	13·0	12·4	14·5	14·6	15·7	17·6	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	30·8	25·9	21·8	16·6	14·0	[1]13·5	13·6	13·0	12·2	[1]14·5	[1]17·7	25·0	27·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	83	74	64	50	41	39	38	37	34	41	50	70	—
Finland. Registr. arbetslösa .	2 942	2 535	2 139	1 501	862	822	762	807	954	1 346	2 978	2 974	4 614
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	250	234	229	232	154	150	156	152	151	181	520	289	282
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	10·7	10·4	9·6	9·6	9·9	10·8	11·7	11·7	11·4	11·8	12·2	11·2	12·3
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 199	1 139	1 063	1 171	1 143	1 239	1 354	1 367	1 384	1 421	1 439	1 312	1 434
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	13·0	·	·	10·8	·	·	9·3	·	·	9·9	·	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	16·1	9·0	6·3	4·8	4·4	4·4	5·3	5·0	4·8	4·8	6·2	10·6	—
Arbetslöshetsindex	13·8	7·3	5·0	4·0	3·6	3·6	4·2	4·1	3·8	3·8	5·0	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	7·5	5·2	3·5	3·6	4·3	3·6	4·5	4·3	3·9	4·1	2·8	6·3	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	11·2	10·4	9·2	6·9	6·3	6·2	6·8	6·5	6·6	7·3	9·5	16·7	19·4
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 333	1 237	1 011	729	629	611	564	574	577	671	1 030	1 702	2 255
Ansökn. per 100 lediga platser .	443	425	344	316	291	289	270	276	276	307	470	676	608
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	103·4	104·2	105·8	109·5	111·8	112·3	112·4	112·4	112·1	111·3	108·6	102·0	—
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	231	224	193	155	130	119	115	114	113	123	155	203	—
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	·	1·9	·	·	1·2	·	·	1·1	·	·	4·0	·
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	112	·	·	113	·	·	111	·	·	109	·
Frankrike. Understödda arbetslösa	17840	15294	10473	7 273	3 746	1 659	1 095	904	562	453	503	895	1 664
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	439	413	412	357	307	247	234	248	269	282	321	364	—
Ryssland. Reg. arbetsl. (i 1000-tal)	1 420	1 483	1 576	1 599	1 571	1 471	1 340	1 344	—	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	4 421	4 113	3 134	2 162	1 470	883	486	467	706	1 561	4 369	7 770	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	6 633	6 461	5 570	2 950	1 295	1 223	928	965	1 980	5 179	9 184	14030	12840
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	182	180	168	153	136	116	100	91	83	79	97	128	161
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·8	1·8	1·6	1·4	1·4	1·2	1·3	1·4	1·5	1·1	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	10·8	10·8	10·0	9·3	8·7	8·5	8·1	8·3	8·0	[1]8·1	8·1	9·5	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	271	277	245	228	207	188	158	156	158	172	241	282	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	6·8	7·0	6·5	5·2	3·7	3·2	2·5	2·4	2·2	3·1	4·2	6·6	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	102·0	102·6	102·3	106·8	113·8	117·7	119·3	119·1	118·8	118·9	116·7	109·1	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	84·2	85·5	86·1	85·7	85·5	85·6	84·7	86·0	87·3	88·1	87·7	87·8	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	87·9	89·4	89·9	89·3	89·4	89·6	88·5	90·0	91·2	92·0	91·6	91·3	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	10·2	·	·	11·2	·	·	11·4	·	·	9·9	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	13	14	15	15	16	15	13	12·5	13	12	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	11·4	·	·	11·5	·	·	11·3	·	·	10·0	·	·

[1] Reviderade siffror.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Februari månad år 1929.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under februari månad.

Översikt av verksamheten under februari månad 1929.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	febr. 1929	jan. 1929	febr. 1928
Stockholms stad	7 499	3 945	3 798	3 469	2 607	1 968	**10 968**	**6 552**	**5 766**	167	211	273
Stockholms län	1 789	699	619	634	564	396	**2 423**	**1 263**	**1 015**	192	197	241
Uppsala stad o. län	768	219	164	201	157	124	**969**	**376**	**288**	258	269	238
Södermanlands län	687	320	239	462	388	259	**1 149**	**708**	**498**	162	197	169
Östergötlands län	1 368	443	381	618	388	294	**1 986**	**831**	**675**	239	274	266
Norrköping	941	156	136	141	124	79	**1 082**	**280**	**215**	386	467	389
Jönköpings län	345	182	110	345	210	131	**690**	**392**	**241**	176	226	198
Kronobergs län	245	134	118	154	108	76	**399**	**242**	**194**	165	153	126
Norra Kalmar län	113	46	42	57	53	39	**170**	**99**	**81**	172	169	247
Södra Kalmar län	459	58	54	182	78	58	**641**	**136**	**112**	471	280	331
Gotlands län	81	72	61	62	67	39	**143**	**139**	**100**	103	179	138
Blekinge län	808	257	222	362	218	144	**1 170**	**475**	**366**	246	274	282
Kristianstads län	693	341	286	500	334	223	**1 193**	**675**	**509**	177	199	188
Malmöhus län: Malmö	3 242	441	438	1 289	725	531	**4 531**	**1 166**	**969**	389	366	371
Malmöhus län: Lund	724	253	251	94	67	53	**818**	**320**	**304**	256	352	465
Malmöhus län: Landskrona	283	98	98	42	37	20	**325**	**135**	**118**	241	269	253
Malmöhus län: Hälsingborg	1 159	204	196	232	189	141	**1 391**	**393**	**337**	354	343	488
Malmöhus län: Ystad	312	21	17	80	34	27	**392**	**55**	**44**	713	307	326
Malmöhus län: Trelleborg	665	256	256	69	50	47	**734**	**306**	**303**	240	198	193
Malmöhus län: Eslöv	204	72	66	24	28	13	**228**	**100**	**79**	228	184	211
Malmöhus län: Skurup	43	46	9	20	55	14	**63**	**101**	**23**	62	238	54
Malmöhus län: Vellinge	79	53	51	7	11	6	**86**	**64**	**57**	134	270	289
Hallands län	454	119	106	112	81	49	**566**	**200**	**155**	283	249	201
Göteborgs o. Bohus l.	579	177	133	207	127	82	**786**	**304**	**215**	259	216	234
Göteborg	4 168	1 065	1 032	835	693	439	**5 003**	**1 758**	**1 471**	285	271	426
Älvsborgs län	486	179	160	141	132	84	**627**	**311**	**244**	202	191	199
Skaraborgs län	638	374	227	323	356	148	**961**	**730**	**375**	132	176	131
Värmlands län	440	182	168	198	231	130	**638**	**413**	**298**	154	190	202
Örebro län	680	203	169	432	410	249	**1 112**	**613**	**418**	181	212	198
Västmanlands län	638	182	156	379	275	202	**1 017**	**457**	**358**	223	201	246
Kopparbergs län	370	143	143	276	173	138	**646**	**316**	**281**	204	244	184
Gävleborgs län	460	127	127	137	108	102	**597**	**235**	**229**	254	305	267
Västernorrlands l.	480	104	95	44	31	26	**524**	**135**	**121**	388	268	262
Jämtlands län	206	151	138	206	152	143	**412**	**303**	**281**	136	232	182
Västerbottens län	233	47	46	151	149	107	**384**	**196**	**153**	196	245	216
Norrbottens län	197	119	117	114	88	73	**311**	**207**	**190**	150	178	133
Tills. febr. 1929	**32 536**	**11 488**	**10 429**	**12 599**	**9 498**	**6 654**	**45 135**	**20 986**	**17 083**	**215**	—	—
» jan. 1929	*33 062*	*9 584*	*8 848*	*13 471*	*9 706*	*6 701*	*46 533*	*19 290*	*15 549*	—	*241*	—
» febr. 1928	33 481	9 230	8 002	12 624	8 499	5 798	46 105	17 729	13 800	—	—	260
» » 1927	34 502	9 246	8 347	12 158	8 804	6 122	46 660	18 100	14 469	—	—	—
» » 1926	29 838	8 578	7 648	11 887	8 346	5 834	41 725	16 924	13 482	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					febr. 1929	jan. 1929	febr. 1928	febr. 1929	jan. 1929	febr. 1928
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 584	4 794	2 576	1 790	186	227	179	69	77	67
Industri och hantverk	10 742	11 579	687	618	1685	1439	1736	90	94	88
Sjöfart och fiske	3 618	3 717	795	780	468	326	516	98	98	97
Handel och samfärdsel	3 983	4 421	1 313	1 160	337	290	387	88	90	91
Husligt arbete	5	6	3	2	.	.	.	.	.	.
Annat arbete	6 915	8 019	6 114	6 079	131	217	225	99	99	99
Summa	**29 847**	**32 586**	**11 488**	**10 429**	**283**	**345**	**363**	**91**	**92**	**87**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	760	771	1 086	470	71	93	68	43	46	40
Industri och hantverk	845	897	265	212	338	323	345	80	73	80
Sjöfart och fiske	176	179	48	44	.	.	.	.	.	.
Handel och samfärdsel	2 226	2 356	1 419	1 134	166	172	214	80	75	80
Husligt arbete	6 667	7 982	6 673	4 788	120	122	136	72	70	72
Annat arbete	409	414	7	6	.	.	.	.	.	.
Summa	**11 083**	**12 599**	**9 498**	**6 654**	**133**	**139**	**149**	**70**	**69**	**68**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 344	5 565	3 662	2 260	152	185	145	62	67	59
Jordbruk	5 029	5 233	3 370	1 994	155	193	145	59	64	58
Skogshushållning	315	332	292	266	114	181	168	91	93	93
Industri och hantverk	11 587	12 476	952	830	1311	1127	1356	87	88	86
Gruvdrift och malmförädling . . .	355	356	17	16	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	466	483	3	3	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 380	2 533	283	232	895	783	1055	82	90	84
Trävaruindustri	642	665	24	21	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	4 529	5 020	248	242	2024	2572	2130	98	99	94
Läder-, hår- och gummiindustri . .	222	244	8	7	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	239	246	21	18	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	594	633	73	63	.	.	.	.	.	.
Närings- och njutningsmedelsindustri	629	668	111	80	602	716	.	72	64	.
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	130	145	17	17	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	153	155	26	22	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	116	123	11	11	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 182	1 205	110	98	1095	892	991	89	85	90
Sjöfart och fiske	3 794	3 896	843	824	462	326	519	98	97	97
Handel och samfärdsel	6 209	6 777	2 732	2 294	248	230	300	84	83	86
Kontors-, bank- o. d. personal . .	575	596	103	85	579	503	.	83	83	.
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 682	1 806	283	249	638	728	1015	88	82	88
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 419	1 535	893	731	172	186	211	82	79	82
Transportarbetare	2 220	2 509	1 191	1 008	211	167	236	85	87	89
Allmän och litterär verksamhet . .	289	305	220	181	139	145	180	82	66	78
Ej särskilt specificerade	24	26	42	40	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 672	7 988	6 676	4 790	120	122	136	72	70	72
Annat arbete	7 324	8 433	6 121	6 085	138	227	238	99	98	99
Summa	**40 930**	**45 135**	**20 986**	**17 083**	**215**	**241**	**260**	**81**	**81**	**78**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1018 platser, varav 705 manliga och 313 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 598, 1 361 och 237 samt under nästlidna månad resp. 1 682, 1 433 och 249.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**4 462**	**2 284**	**1 524**	**332**	**292**	**266**	**356**	**17**	**16**	**478**	**3**	**3**	**2 449**	**263**	**215**
1	Stockholms stad	142	—	—	2	5	5	—	—	—	16	1	1	768	98	80
2	Stockholms län	672	420	345	79	67	67	2	—	—	14	—	—	106	9	5
3	Uppsala stad och län	260	126	82	10	18	16	8	—	—	58	—	—	43	1	1
4	Södermanlands län	261	211	134	—	2	2	—	—	—	2	—	—	69	12	12
5	Östergötlands län	640	236	176	6	11	11	6	—	—	78	—	—	72	6	6
6	Norrköping	126	56	40	—	—	—	—	—	—	1	—	—	123	1	1
7	Jönköpings län	114	111	55	6	7	5	—	—	—	39	—	—	18	5	1
8	Kronobergs län	45	40	24	3	2	2	—	—	—	2	—	—	8	1	1
9	Kalmar län	73	26	18	7	3	3	—	—	—	5	—	—	49	2	2
10	Gotlands län	19	25	14	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	137	76	45	—	4	4	—	—	—	38	—	—	47	13	13
12	Kristianstads län	344	178	134	37	16	14	1	—	—	15	—	—	19	3	3
13	Malmöhus län: Malmö	66	2	2	—	—	—	—	—	—	25	—	—	365	7	10
14	Hälsingborg	78	9	6	—	—	—	38	—	—	10	—	—	85	—	—
15	*Övriga anstalter*	315	104	53	—	—	—	—	—	—	63	1	1	138	6	6
16	Hallands län	70	39	27	—	—	—	3	—	—	23	—	—	20	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	108	70	31	—	1	1	—	—	—	7	—	—	14	1	1
18	Göteborgs stad	112	25	23	1	—	—	—	—	—	9	—	—	261	50	48
19	Älvsborgs län	39	25	9	4	—	—	—	—	—	2	—	—	64	10	9
20	Skaraborgs län	359	264	134	6	15	15	—	—	—	8	—	—	28	25	9
21	Värmlands län	46	27	16	39	32	32	6	—	—	7	—	—	16	3	—
22	Örebro län	179	115	85	23	8	6	99	8	7	10	—	—	26	1	1
23	Västmanlands län	177	80	54	8	5	5	36	2	2	41	—	—	37	—	—
24	Kopparbergs län	17	8	8	34	18	18	145	7	7	2	1	1	33	4	4
25	Gävleborgs län	25	1	1	23	16	16	11	—	—	1	—	—	20	—	—
26	Västernorrlands län	1	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	8	3	—
27	Jämtlands län	13	3	2	21	49	37	—	—	—	—	—	—	4	1	1
28	Västerbottens län	23	7	6	20	5	5	—	—	—	—	—	—	7	1	1
29	Norrbottens län	1	—	—	3	2	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**771**	**1 086**	**470**	—	—	—	—	—	—	**5**	—	—	**84**	**20**	**17**
1	Stockholms stad	4	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	70	20	17
2	Stockholms län	61	75	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	56	42	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	55	80	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	64	81	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	4	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
7	Jönköpings län	30	59	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	20	29	14	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	20	27	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	2	14	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	36	50	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	84	83	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—
14	Hälsingborg	6	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	31	56	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	12	24	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	64	28	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	23	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—
19	Älvsborgs län	1	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	28	129	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	25	45	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	52	107	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	51	71	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	7	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	4	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	11	18	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	14	25	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
665	**24**	**21**	**5 020**	**248**	**242**	**216**	**4**	**4**	**199**	**16**	**15**	**314**	**3**	**3**	**454**	**14**	**12**	**129**	**2**	**2**	
104	8	6	1 829	82	79	40	2	2	4	—	—	63	2	2	101	2	1	24	1	1	1
16	—	—	166	14	13	7	—	—	—	—	—	16	—	—	9	1	1	1	—	—	2
9	—	—	38	—	—	3	—	—	1	—	—	3	—	—	27	—	—	—	—	—	3
7	—	—	21	—	—	1	—	—	3	—	—	1	—	—	5	1	—	—	—	—	4
16	—	—	168	3	3	1	—	—	2	—	—	2	—	—	12	—	—	—	—	—	5
33	1	1	272	—	—	4	—	—	77	—	—	6	—	—	14	—	—	1	—	—	6
8	2	2	4	1	1	4	1	1	3	—	—	4	—	—	3	—	—	2	—	—	7
5	—	—	18	5	5	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	—	—	—	8
8	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—	9
—	—	—	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	10
8	—	—	38	1	1	4	—	—	1	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	11
12	4	3	49	6	6	1	—	—	—	—	—	1	—	—	10	3	3	—	—	—	12
54	—	—	882	6	6	29	1	1	7	—	—	72	1	1	73	—	—	58	—	—	13
7	—	—	169	—	—	23	—	—	4	—	—	12	—	—	9	—	—	9	—	—	14
19	—	—	443	1	1	51	—	—	10	—	—	13	—	—	76	3	3	17	—	—	15
20	—	—	98	1	1	9	—	—	7	—	—	8	—	—	6	—	—	—	—	—	16
13	—	—	75	9	7	—	—	—	22	—	—	8	—	—	10	—	—	2	—	—	17
159	5	5	368	39	39	21	—	—	26	8	7	57	—	—	39	—	—	10	1	1	18
5	—	—	38	5	5	4	—	—	30	8	8	2	—	—	2	—	—	—	—	—	19
1	—	—	17	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	13	2	2	3	—	—	20
58	—	—	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
4	—	—	28	—	—	2	—	—	—	—	—	34	—	—	2	—	—	1	—	—	22
—	—	—	93	19	19	1	—	—	2	—	—	1	—	—	7	1	1	—	—	—	23
5	1	1	18	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	—	—	—	24
30	—	—	34	9	9	7	—	—	—	—	—	6	—	—	9	—	—	—	—	—	25
34	—	—	39	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
2	—	—	11	37	37	2	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	27
26	3	3	36	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
2	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	29
—	—	—	—	—	—	**28**	**4**	**3**	**47**	**5**	**3**	**319**	**70**	**60**	**214**	**97**	**68**	**16**	**15**	**15**	
—	—	—	—	—	—	8	4	3	16	1	1	132	25	21	106	46	38	13	15	15	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	2	2	1	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	6	5	1	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	2	1	1	—	2	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	1	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7	7	7	5	4	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	19	—	—	5	—	—	113	19	15	59	7	6	1	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	4	3	3	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	3	—	—	2	4	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2	1	22	4	3	13	5	3	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	1	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	—	—	2	3	3	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	2	2	2	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	1	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	5	2	2	2	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**86**	**8**	**8**	**115**	**11**	**11**	**1098**	**74**	**66**	**3717**	**795**	**780**	**447**	**69**	**59**
1	Stockholms stad	18	—	—	48	4	4	414	40	33	309	84	81	275	34	25
2	Stockholms län	4	—	—	4	—	—	45	1	1	31	1	1	6	1	1
3	Uppsala stad och län	—	—	—	1	—	—	12	—	—	4	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	1	3	3	1	—	—	29	3	3	61	8	8	1	—	—
5	Östergötlands län	2	—	—	2	—	—	47	—	—	14	—	—	2	1	1
6	Norrköping	5	—	—	8	1	1	5	—	—	76	33	33	6	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	4	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	4	3	3	301	15	15	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	16	1	1	1	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	13	—	—	226	31	30	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	12	—	—	19	—	—	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	5	—	—	7	—	—	272	8	8	293	89	87	41	4	4
14	Hälsingborg	—	—	—	2	—	—	18	1	1	461	112	111	1	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	1	—	—	30	1	1	295	77	77	2	—	—
16	Hallands län	—	—	—	2	—	—	7	5	5	106	12	12	2	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	5	—	—	3	—	—	33	1	1	1	1	1
18	Göteborgs stad	12	5	5	19	6	6	124	11	10	1357	318	310	92	24	23
19	Älvsborgs län	9	—	—	6	—	—	13	1	1	2	—	—	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	2	—	—	6	—	—	1	—	—
22	Örebro län	3	—	—	1	—	—	3	—	—	4	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	22	—	—	4	—	—	3	2	2
24	Kopparbergs län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	3	—	—	6	—	—	34	13	13	3	—	—
26	Västernorrlands län	13	—	—	1	—	—	—	—	—	59	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3	1	1
28	Västerbottens län	12	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**69**	**18**	**14**	**8**	—	—	**107**	**36**	**32**	**179**	**48**	**44**	**149**	**34**	**26**
1	Stockholms stad	34	14	12	5	—	—	13	24	20	98	16	16	76	25	19
2	Stockholms län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	—	—	—	7	1	1	3	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	23	2	2	—	—	—	80	5	5	8	2	2	60	5	4
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	2	3	3	6	4	4	1	1	1
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8	8	1	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	8	2	—	2	—	—	—	—	—	43	16	12	7	1	1
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasinspersonal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transportarbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1364	**173**	**162**	**170**	**12**	**11**	**2331**	**1011**	**880**	**84**	**11**	**11**	**25**	**37**	**37**	**6**	**3**	**2**	**8 019**	**6 114**	**6 079**	
719	108	100	108	3	2	943	352	258	49	8	8	4	18	18	4	2	1	1 515	3 091	3 091	1
24	—	—	10	3	3	137	49	49	11	3	3	—	—	—	1	1	1	428	129	129	2
15	—	—	2	—	—	53	3	3	3	—	—	—	—	—	1	—	—	216	71	62	3
3	—	—	—	—	—	21	12	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	68	68	4
11	—	—	5	—	—	67	26	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	215	160	160	5
23	—	—	3	—	—	81	25	23	2	—	—	—	—	—	—	—	—	75	39	37	6
4	—	—	1	—	—	8	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	53	43	7
—	—	—	—	—	—	6	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	83	83	8
2	—	—	1	—	—	10	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	95	48	48	9
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	46	46	10
2	2	2	—	1	1	27	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	260	120	118	11
12	2	1	3	—	—	17	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	124	117	12
167	1	1	9	—	—	163	45	41	3	—	—	—	—	—	—	—	—	651	277	277	13
6	—	—	2	—	—	52	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	173	72	72	14
34	9	9	3	1	1	105	69	69	—	—	—	1	2	2	—	—	—	693	525	525	15
6	—	—	—	—	—	23	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	52	52	16
7	—	—	1	—	—	43	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	226	84	84	17
285	51	49	15	1	1	287	330	314	14	—	—	20	17	17	—	—	—	880	174	174	18
2	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	130	128	19
6	—	—	1	—	—	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	177	67	67	20
1	—	—	—	—	—	19	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	188	119	119	21
6	—	—	—	—	—	30	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	223	67	66	22
7	—	—	1	—	—	54	24	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	49	49	23
3	—	—	4	1	1	8	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	95	95	24
3	—	—	—	1	1	42	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	203	83	83	25
5	—	—	—	—	—	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	253	91	91	26
6	—	—	1	1	1	17	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	56	56	27
3	—	—	—	—	—	21	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	25	25	28
1	—	—	—	—	—	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	176	116	114	29
442	**110**	**87**	**1365**	**881**	**720**	**178**	**180**	**128**	**221**	**209**	**170**	**1**	**5**	**3**	**7 982**	**6 678**	**4 788**	**414**	**7**	**6**	
209	48	32	544	303	255	118	112	81	115	106	81	—	2	—	1 807	1 845	1 357	98	1	—	1
16	1	1	113	56	47	—	—	—	10	9	9	—	—	—	415	420	293	—	—	—	2
—	—	—	9	9	8	1	1	—	—	1	—	—	—	—	154	104	86	1	—	—	3
2	1	1	24	20	18	4	2	1	3	13	13	—	—	—	322	266	175	39	3	3	4
10	2	2	48	49	44	5	—	—	6	8	7	—	—	—	447	240	181	23	3	3	5
1	1	1	4	7	2	1	3	2	3	—	—	—	—	—	110	107	71	11	—	—	6
—	—	—	20	14	13	1	2	1	8	5	4	—	—	—	271	126	95	5	—	—	7
2	1	1	9	8	8	—	—	—	5	3	3	—	—	—	115	66	49	—	—	—	8
—	—	—	13	10	8	—	—	—	1	1	1	—	—	—	194	93	76	8	—	—	9
2	1	1	5	4	4	1	1	1	2	7	2	—	—	—	48	39	28	—	—	—	10
1	—	—	27	11	9	3	4	4	1	—	—	—	—	—	289	152	110	—	—	—	11
12	—	—	55	34	23	1	3	3	5	—	—	—	—	—	332	199	143	1	—	—	12
122	14	12	78	33	25	8	19	14	19	5	4	—	—	—	590	602	441	93	—	—	13
5	13	13	24	21	17	—	3	1	—	3	2	—	—	—	170	133	96	8	—	—	14
3	3	3	29	28	25	9	6	5	2	3	3	—	—	—	239	173	116	4	—	—	15
1	—	—	8	8	7	1	1	1	—	—	—	—	—	—	83	44	34	4	—	—	16
1	—	—	26	14	10	—	—	—	2	9	7	—	—	—	106	74	55	8	—	—	17
39	7	4	40	40	12	14	14	6	7	4	3	1	2	2	519	592	390	80	—	—	18
1	—	—	16	8	7	—	1	1	3	3	3	—	1	1	114	109	67	—	—	—	19
2	—	—	17	15	7	—	—	—	2	3	3	—	—	—	259	203	113	12	—	—	20
—	—	—	17	18	14	—	—	—	—	3	2	—	—	—	156	165	93	—	—	—	21
3	7	6	38	20	19	2	2	1	10	7	7	—	—	—	295	263	180	19	—	—	22
5	8	8	27	29	26	7	1	1	2	3	3	—	—	—	280	160	121	—	—	—	23
2	1	1	51	28	24	1	1	1	6	3	3	—	—	—	209	133	105	—	—	—	24
—	—	—	23	19	19	1	2	2	2	3	3	—	—	—	104	81	76	—	—	—	25
2	—	—	22	17	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	14	9	—	—	—	26
—	1	1	48	31	29	—	2	2	7	7	7	—	—	—	136	86	83	—	—	—	27
1	1	—	18	19	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118	104	79	—	—	—	28
—	—	—	12	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	80	66	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 januari 1929.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb.	39	1 141	2 672	**3 813**	67	235	**302**	7·9	26·4
Bleck- o. plåtslagareförb.	43	1 926	—	**1 926**	578	—	**578**	30·0	29·7
Bokbindareförbundet	24	1 361	2 923	**4 284**	84	92	**176**	4·1	4·2
Bryggeriindustriarb.-förb.	51	3 295	1 251	**4 546**	122	173	**295**	6·5	5·5
Byggnadsträarbetareförb.	109	11 006	—	**11 006**	4 318	—	**4 318**	39·2	37·1
De förenade förbunden	41	2 921	1 051	**3 972**	325	200	**525**	13·2	10·8
Elektriska arbetareförb.	67	3 194	—	**3 194**	317	—	**317**	9·9	16·5
Gjutareförbundet	93	4 264	2	**4 266**	130	—	**130**	3·0	3·5
Grov- o. fabriksarb.-förb.	261	22 794	2 998	**25 792**	7 864	562	**8 426**	32·7	35·1
Gruvindustriarbetareförb.	16	1 533	—	**1 533**	338	—	**338**	22·0	18·0
Handelsarbetareförb.	167	9 166	3 654	**12 820**	895	129	**1 024**	8·0	7·4
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	15	227	543	**770**	19	74	**93**	12·1	25·9
Hattarbetare	8	144	218	**362**	9	18	**27**	7·5	42·5
Pälsvaruarbetare	7	83	325	**408**	10	56	**66**	16·2	6·0
Kommunalarbetareförb.	155	17 410	1 997	**19 407**	1 212	317	**1 529**	7·9	8·4
Litografförbundet	12	1 470	50	**1 520**	26	1	**27**	1·8	1·5
Livsmedelsarbetareförb.	74	7 229	1 832	**9 061**	791	225	**1 016**	11·2	20·0
Metallindustriarb.-förb.	208	82 322	4 479	**86 801**	7 569	217	**7 786**	9·0	9·3
Järnbruksarbetare	55	18 438	16	**18 454**	1 237	1	**1 238**	6·7	10·9
Verkstadsarbetare	153	63 884	4 463	**68 347**	6 332	216	**6 548**	9·6	8·9
Murareförbundet	55	2 825	—	**2 825**	1 624	—	**1 624**	57·5	49·5
Måleriarbetareförbundet	49	3 032	1	**3 033**	1 794	—	**1 794**	59·1	50·8
Pappersindustriarb.-förb.	104	19 776	665	**20 441**	1 558	61	**1 619**	7·9	7·1
Sadelm.- o. tapetseraref.	24	1 154	89	**1 243**	278	26	**304**	24·5	24·4
Sko- o. läderindustriarb.-f.	44	6 228	3 105	**9 333**	875	191	**1 066**	11·4	11·1
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	68	2 697	—	**2 697**	682	—	**682**	25·3	[1])—
Stenindustriarbetareförb.	87	5 425	—	**5 425**	605	—	**605**	11·2	22·7
Sågverksindustriarb.-förb.	217	19 330	6	**19 336**	5 381	4	**5 385**	27·8	53·3
Textilarbetareförbundet	62	5 534	7 335	**12 869**	273	163	**436**	3·4	2·8
Tobaksindustriarb.-förb.	10	515	1 908	**2 423**	17	126	**143**	5·9	5·9
Transportarbetareförb.	55	3 947	63	**4 010**	974	63	**1 037**	25·9	13·7
Träindustriarbetareförb.	128	7 276	46	**7 322**	904	1	**905**	12·4	11·0
Tunnbinderiarbetareförb.	15	235	—	**235**	38	—	**38**	16·2	23·5
Typografförbundet	26	4 332	321	**4 653**	215	25	**240**	5·2	5·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	36	1 573	—	**1 573**	666	—	**666**	42·3	33·1
Summa	**2 855**	**255 138**	**36 991**	**292 129**	**40 539**	**2 885**	**43 424**	**14·9**	**17·3**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under januari uppgivits till inalles 198 119, vilket i genomsnitt motsvarar 4·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

[1]) Skogs- och flottningsarbetarförbundet har tidigare icke medtagits i denna statistik.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under februari månad 1929. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Februari har medfört någon uppgång i prisnivån, betingad av högre priser å i första rummet kol och koks samt vidare å potatis och flertalet sorter färsk fisk. Såväl dessa prisstegringar som den samtidiga nedgången i smörpriserna äro en följd av den ovanligt långa och starka köldperioden under månaden och därav uppkomna transportsvårigheter. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan januari 19 varit föremål för *prisstegring* och 13 för *prissänkning*, däribland utom smör även margarin, under det att medelpriserna å 26 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—februari 1929. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med februari 1929, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								År 1928				1929[1]	
	1914	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	Jan.	Febr.
Aritmetiska (ovägda) tal	100	245	186	171	174	176	168	165	165	165	165	166	165	164	165
Vägda tal .	100	237	180	164	164	168	158	153	154	153	155	156	152	150	151

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under februari visat en uppgång med en enhet. Det »ovägda» indextalet har likaledes stigit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1929, häfte 1, sid. 63. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1929, 170, motsvarande en stegring från juli 1914 av 70 % mot 72 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 oktober 1928 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 66).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1928	Febr. 1928	Dec. 1928	Jan.[2] 1929	Febr.[2] 1929	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	febr. 1914—febr. 1929	febr. 1928—febr. 1929
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
handskummad	»	8	—	12	12	12	12	11	+ 37·5	− 8·3
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	351	342	376	363	358	+ 53·0	+ 4·7
mat- (lands-)	»	218	727	322	317	337	328	317	+ 51·0	0·0
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	237	236	238	238	238	+ 46·0	+ 0·8
halvfet, »	»	121	500	172	171	175	172	173	+ 44·2	+ 1·2
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	483	140	140	140	140	130	− 5·8	− 7·1
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	241	259	324	269	257	+ 46·9	− 0·8
» konserverade	»	187	716	247	241	253	236	235	+ 62·1	− 2·5
Potatis: gammal	hl	—	1271	1061	1078	725	730	754	—	− 30·1
»	5 l	28	71	64	65	48	48	49	+ 81·5	− 24·6
färsk	»	46	102	143	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	62	62	58	58	58	+ 87·1	− 6·5
Bruna bönor	»	48	214	84	75	97	97	99	+ 115·2	+ 32·0
Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	81	× 75	45	46	42	42	42	+ 35·5	− 8·7
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	32	31	30	30	30	+ 42·9	− 3·2
rågsikt-, » » »	»	27	× 73	43	43	41	40	40	+ 53·8	− 7·0
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	51	49	47	47	47	+ 30·6	− 4·1
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	54	54	53	54	54	+ 35·0	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	75	74	73	73	73	+ 78·0	− 1·4
hårt, knäckebröd	»	—	—	97	96	96	97	97	—	+ 1·0
limpa, söt	»	88	96	65	66	64	64	64	+ 68·4	− 3·0
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	49	48	48	48	+ 60·0	− 2·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	153	153	151	150	151	+ 101·3	− 1·3
mjukt, bakat med vatten	»	48	116	77	77	76	76	76	+ 72·7	− 1·3
mjukt, » » mjölk	»	60	167	94	94	94	94	94	+ 56·7	0·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	190	188	187	187	187	+ 55·8	− 0·5
soppkött	»	100	490	158	157	155	155	154	+ 55·6	− 1·9
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	288	237	237	238	238	+ 81·7	+ 0·4
spädkalv	»	72	812	140	140	143	143	142	+ 94·5	+ 1·4
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	225	219	213	216	221	+ 66·2	+ 0·9
salt, svenskt	»	114	547	185	181	180	179	183	+ 55·1	+ 1·1
Renkött, färskt, stek	»	119	557	238	239	242	241	238	+ 93·5	− 0·4
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	205	180	212	210	209	+ 59·5	+ 16·1
salt, » »	»	140	619	210	189	218	217	217	+ 57·2	+ 14·8
» amerikanskt »	»	—	—	213	214	228	227	224	—	+ 4·7
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	122	136	124	128	132	+ 65·0	− 2·9
gädda	»	108	333	179	190	189	192	206	+ 77·6	+ 8·4
sill	»	84	110	66	57	65	59	55	+ 71·9	− 3·5
strömming	»	88	114	66	73	67	69	72	+ 80·0	− 1·4
torsk	»	55	160	92	95	93	93	107	+ 81·4	+ 12·6
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	152	159	155	158	169	+ 108·6	+ 6·3
kolja	»	—	—	117	126	117	117	127	—	+ 0·8
salt: sill, prima	»	45	148	57	54	61	61	61	+ 32·6	+ 13·0
strömming	»	80	105	48	47	48	49	48	+ 50·0	+ 2·1
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	95	93	97	95	96	+ 71·4	+ 3·2
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	816	309	300	316	316	316	+ 97·5	+ 5·3
Socker, bit-	»	67	× 188	64	66	58	58	58	− 9·4	− 12·1
Salt (matsalt)	»	—	32	18	18	18	18	18	—	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	29	+ 45·0	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1300	1330	1265	1270	1270	+ 74·0	− 4·5
barr-, osågad, hemkörd	»	575	1895	980	1000	955	955	955	+ 64·7	− 4·5
Bränntorv	100 kg	196	896	408	416	402	405	445	+ 112·9	+ 7·0
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	713	731	683	683	709	+ 79·5	− 3·0
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	331	340	319	320	358	+ 57·0	+ 5·3
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	247	252	238	237	242	+ 57·1	− 4·0
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	275	278	272	274	296	+ 60·9	+ 6·5

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Februari 1929.)

Allmänna sociala frågor.

BOISSARD, A. Nyorienteringen innen det sociale fremskritt. Socialt Arbeid 1929, nr 1.

BURBERG, C. A. Reform und Weiterentwicklung der Ford-Methoden (Fliessarbeitsreform). »Stockholm» 1929, nr 1.

DURAN ARROM, D. Origen de malestar en las sociedades modernas y modos de evitarlos. Revista Social 1928, nr 11.

HALL, E. K. Working toward employer-employee cooperation. The Service Letter on Industrial Relations 5 febr. 1929.

HANSSON, S. Rationaliseringens sociala problem. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 8—9.

INMAN, S. G. The economic age comes to Latin America. »Stockholm» 1929, nr 1.

KOCH, A. Arbeitermemoiren als sozialwissenschaftliche Erkenntnisquelle. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 61, s. 128.

LINDSTRÖM, R. Bourgeoisi och proletariat. Tiden 1929, nr 1.

MARION, M. E. Le congrès du christianisme social à Paris. »Stockholm» 1929, nr 1.

SKUDVIG, J. De nasjonale erhvervsråds nytte og betydning. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 1.

SPEIER, H. Die Geschichtsphilosophie Lasalles. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 61, s. 103.

STEIN, V. Der neue Unternehmer. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 3.

STORSTEEN, E. Samarbeide mellem arbeidere og arbeidsgivere. Socialt Arbeid 1929, nr 1.

THORSEN, TH. G. Den Internasjonale Arbeidskonferanse i 1928. Socialt Arbeid 1929, nr 1.

TITIUS, D. Die Fragestellung der ökumenischen Christenheit an Politik, Wirtschaft und Volksleben. »Stockholm» 1929, nr 1.

TÖNNIES. Statistik und Soziographie. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 546.

WOLDT, R. Typen und Formen der industriellen Arbeit. Arbeit und Beruf 1929, nr 3.

WOYTINSKY, W. Lebensmittelpreise, Beschäftigungsgrad und Kriminalität. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 61, s. 21.

L. R. Hvad er mondisme? [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 1.

Sverige.

BÄRG, A. J. Arbetarrörelsen och sparandet. Sv. Sparbanks Tidskrift 1928, nr 8.

TÖRNELL, GERTRUD. Kvinnliga poliser. Hertha 1929, nr 2.

VANNER, A. Arvsskatten. Tiden 1929, nr 1.

Då den svenska industriens »landshjälp» inrättades. Industria 1929, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Samarbetsandan i amerikansk industri. Industria 1929, nr 4.

Italien.

AUNÓS, A. La legislación corporativa italiana. Revista Social 1928, nr 11.

Japan.

AYUSAWA, I. F. The employment of women in Japanese industry. International Labour Review febr. 1929.

Kanada.

Trades and labour congress of Canada. The Labour Gazette 1929, nr 1.

Kina.

Det nya Kinas arbetslagstiftning. Industria 1929, nr 4.

Norge.

BULL, E. Den parlamentariske skolekommisjons innstilling. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 1.

MICHELET, NANNA. Settlementsbevegelsen i Norge. Socialt Arbeid 1929, nr 1.

Ryssland.

OLBERG, P. Grunddragen i den sovjetryska arbetsrätten. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 7.

Storbritannien.

Englands maskinindustri avvisar kategoriskt Mondkonferensens förslag. Industria 1929, nr 4.

Mond-planen *møter* sterk *motstand*. Norges Industri 1929, nr 8.

Tyskland.

AMANN, MINA. Zum Referentenentwurf eines Gesetzes über die Beschäftigung in der Hauswirtschaft. Soziale Praxis 1929, nr 7.

DUSCH, v. Die Ergebnisse der Untersuchungen des Arbeitsleistungsausschusses der Wirtschaftsenquête im Braunkohlenbergbau. Soziale Praxis 1929, nr 5.

FIELITZ, LUCIE. Wünsche zum Hausgehilfengesetz. Soziale Praxis 1929, nr 8.
MORGENROTH, W. Die Grosstadtwirtschaft in der Volkswirtschaft. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 515.
OLK, F. Die Betriebsräte im Jahre 1927. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 5.
SCHINDLER, E. Das neue Handwerksgesetz. Arbeit und Beruf 1929, nr 3.
Die Politik der Arbeitgeberverbände. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 6.

Arbetarskydd.

BANASH, J. J. Using industrial gases without accident. National Safety News febr. 1929.
BORCHERDT, E. R. Preventing misfires in mines. National Safety News febr. 1929.
GERLACH, F. Die Beseitigung von explosiven und gesundheitsschädlichen Gasen aus Kanalisationsbauwerken. Gesundheits-Ingenieur 1929, nr 8.
GRANT, J. F. Efficient exhaust systems. *Industrial Hygiene Bulletin jan. 1929.*
— Examination of plans for exhaust systems. Industrial Hygiene Bulletin nov. 1928.
[HAIER.] Kesselschäden. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1929, nr 2.
HANSEN, H. T. Monorail safety features. National Safety News febr. 1929.
HENDRYCH, V. Wie können Betriebsunfälle allgemeiner Art verhütet werden? Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1929, nr 2.
HESSELGREN, KERSTIN. Minderårigas och kvinnors arbete. Svenska Röda Korset 1929, nr 1.
HODGE, G. Accident prevention — an essential part of good management. National Safety News febr. 1929.
KANE, M. J. Can your foremen teach? National Safety News febr. 1929.
KINSELLA, A. Organizing rescue squads in fire departments. National Safety News febr. 1929.
LEHMANN, H. Die Zunahme der Sterblichkeit an Lungenentzündung beim weiblichen Geschlechte als Folge vermehrter Berufsarbeit der Frauen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1929, nr 2.
LÖFFLER, H. *Gasundichtheiten als Explosionsursache.* Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1929, nr 2.
MAYERS, MAY R. The prevention of lead poisoning. Industrial Hygiene Bulletin nov. 1928.
REID, H. L. Practical guard for squaring shears. Industrial Hygiene Bulletin jan. 1929.
TOLMAN, CH. P. Technical research and the safety program. National Safety News febr. 1929.
WALLEY, D. Safety work needs the physician's help. National Safety News febr. 1929.
Arbeitssitze und Arbeitstische. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 7.
Olycksfallsfrekvensen vid olika lönesystem. Arbetarskyddet 1929, nr 2.
Skyddsanordningar vid cirkelsågar. Arbetarskyddet 1929, nr 2.
There are safe substitutes for gasoline. National Safety News febr. 1929.
Woodmen give pointers on the safe use of the axe. National Safety News febr. 1929.

Amerikas förenta stater.

KNUTSON, R. G. Wisconsin industries know that safety pays. National Safety News febr. 1929.
O'BRIEN, TH. J. Mortality of granite cutters of New York state for the years 1922—1927. Industrial Hygiene Bulletin nov. 1928.
The industrial hygiene exhibit shown in two cities in New York state at the same time. Industrial Hygiene Bulletin jan. 1929.

Finland.

Yrkesinspektionens verksamhet år 1927. Social Tidskrift 1929, nr 1.

Frankrike.

Enquête sur les chambres d'allaitement (mars—mai 1927). Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.

Kanada.

Silicosis and other compensable diseases. The Labour Gazette 1929, nr 1.

Storbritannien.

Silicosis in the sandstone industry. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 2.

Tyskland.

BAUER, M. Berufskrankheiten und soziale Gesetzgebung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
BERTHEAU. Erfolge der gewerblichen Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
COSSMANN. Der Entwurf für das Arbeitsschutzgesetz nach den Beschlüssen des Reichsrats. Soziale Praxis 1929, nr 7.
ERDMANN, G. Unfallverhütung und Arbeitgeber. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
FEIG, J. Staat und Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
HAUER, W. Die Schule im Dienste der Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
KAEVER, J. Aufgaben und Tätigkeit der Gewerkschaften auf dem Gebiete der Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
KLAMM. Organisation zur Verhütung von Unfällen im Betrieb. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
KREIL, H. Die Mitwirkung der Arbeitnehmer bei der Bekämpfung der Unfallgefahren. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
METZNER, W. Zur deutschen Dampfkesselaufsicht. Soziale Praxis 1929, nr 7.
MICHELS. Die Propaganda für Unfallverhütung bei den gewerblichen Berufsgenossenschaften. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
SACHS, R. Betriebsrat und Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
SCHÄFFER, H. Reichsversicherungsamt und Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
THÖRNER, A. Werkmeister und Betriebsschutz. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.

VAJE, W. Die Presse im Dienste der Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
WENZEL. Unfallverhütung und Gewerbeaufsicht. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
WILL, H. Berufsschule und Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 5.
Das Arbeitsschutzgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 6.
Jugendliche und Frauen im Arbeitsschutzgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 8.

Arbetslön och arbetstid.

BRAUNTHAL, A. Löhne, Konjunktur und Kapitalbildung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 8.
NYSTRÖM, B. Jordbrukslöner och industrilöner i olika länder. Landtmannen 1929, nr 7.
»De höga lönernas ekonomi.» Industria 1929, nr 3.

Danmark.

Arbejdslønnen i Industrien. Juli Kvartal 1928. Statistiske Efterretninger 1929, nr 6.

Finland.

Förhållandena bland nattarbeterskorna. Social Tidskrift 1929, nr 1.

Kanada.

Wages and hours of labour in Canada, 1920—1928. The Labour Gazette (Suppl.) 1929, nr 1.

Tyskland.

MEYER ZU SCHWABEDISSEN, F. Sozialer Kapitalismus. Soziale Praxis 1929, nr 6.
Die Entwicklung der Tariflöhne im zweiten Halbjahr 1928. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 7.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

ISAAC, A. Die betriebswirtschaftliche Statistik im Dienste der Konjukturforschung. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 558.
RAGER, F. Geburtenrückgang und Arbeitsmarkt. Arbeit und Beruf 1929, nr 2.
SCHEPP. Die Eigenart des Arbeitsmarktes der Angestellten und die Aufgabe des Arbeitsvermittlers. Arbeit und Beruf 1929, nr 3.
STAMP, J. Arbetslöshetens orsaker och möjligheterna att bekämpa den. Sv. Finanstidning 1929, nr 6.
WILKEN, F. Die Arbeitslosigkeit und der Ausgang des Kapitalismus. Soziale Praxis 1929, nr 5.

Sverige.

Den föreslagna arbetslöshetsförsäkringen. Industria 1929, nr 3.
Juvenile employment in Sweden in 1927 and 1928. International Labour Review febr. 1929.

Amerikas förenta stater.

RICHARDSON, J. H. Business forecasting in the United States: Recent developments by Individual Companies. International Labour Review febr. 1929.
The effects of special legislation on the employment opportunities of women in the United States. International Labour Review febr. 1929.
Length of service in manufacturing establishments. The Service Letter on Industrial Relations 5 febr. 1929.

Australien.

Unemployment insurance in Queensland in 1927—1928. International Labour Review febr. 1929.

Danmark.

WEGENER, E. Krisefonds for Arbejdsløse. Samfundets Krav 1928, nr 10.

Italien.

Employment exchange work in Italy. Industrial and Labour Information 18 febr. 1929.

Kanada.

Annual review of employment in Canada, 1928. The Labour Gazette 1929, nr 1.

Nederländerna.

GERRITSZ, J. De bijzondere maatregelen. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 2.
VRIES, M. DE. De werkloosheid in den landbouw en in de visscherij. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 2.
— Werkloozenzorg en Armenzorg. De Arbeidsmarkt 1929, nr 2.
Omvang van de werkloosheid onder de landarbeiders en de visschers. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1929, nr 1.

Norge.

MØRK, E. »Nødsarbeidet» avskaffes i Oslo. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 1.

Schweiz.

FOLMER, A. De ontwikkeling der werkloosheidsverzekering in Zwitserland sedert 1924. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 2.

Storbritannien.

En arbetshänvisningsfråga vid de engelska gruvorna. Industria 1929, nr 4.
Estimated number of insured persons in employment in Great Britain, 1923—1928. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 2.

Tjeckoslovakien.

RAGER, F. Das tschechoslowakische Gesetz zum Schutz des heimischen Arbeitsmarktes. Soziale Praxis 1929, nr 8.

Tyskland.

BERGER. Die Entwicklung des deutschen Arbeitsmarktes. Soziale Praxis 1929, nr 8.
MICHALKE. Bemerkungen zur Haushaltsberatung in der Reichsanstalt. Arbeit und Beruf 1929, nr 3.

MICHALKE. Erfahrungen bei der Übernahme des Personals der Arbeitsnachweise in die Reichsanstalt. Arbeit und Beruf 1929, nr 2.
SCHRÖDER, F. Die Angestelltenvermittlung in der Reichsanstalt. Soziale Praxis 1929, nr 5.
Zum Ausbau der Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Soziale Praxis 1929, nr 8.
Um die Krisenunterstützung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 8.

Befolkningsfrågan.

NYLIN, G. Studier över det s. k. underviktiga skolbarnet. Hygiea 1929, nr 2.
WILDENSKOV, H. O. Sterilisation. Socialt Tidsskrift 1929, nr 1.

Italien.

Befolkningspolitik i Italien. Udenrigsministeriets Tidsskrift 14 febr. 1929.

Norge.

ANDERSEN, E. Dødelighetsforholdene i byene og i bygdene. Bolig og Bygg 1928, nr 7/8.

Turkiet.

THIRRING, L. La statistique de la Turquie et les premiers résultats du recensement de la population de 1927. (Ungersk text.) Magyar Statisztikai Szemle 1929, nr 1.

Tyskland.

BURKHARDT, F. Methodische Fragen für die Aufstellung von Sterbetafeln im Anschluss an die deutsche Volkszählung 1925. Deutsches Statistisches Zentralblatt 1929, nr 1/2.
WAGNER, K. Die heutige Haushaltung und die nächste Volkszählung. Allg. Statistisches Archiv B. 18, s. 497.

Ungern.

SZÉL, TH. La statistique des causes de décès des enfants au-dessous d'un an (1919—1927). (Ungersk text.) Magyar Statisztikai Szemle 1929, nr 1.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ANGER, F. Bostadsproduktion och bostadstillgång i Stockholm 1928. Byggnadsvärlden 1929, nr 6.
— Bostadstillgången i Stockholm vid senaste årsskiftet. Sveriges Fastighetsägaretidning 1929, nr 3.
LILIENBERG, A. Generalplan för Stockholms tätare bebyggda delar. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1929, nr 1.

Frankrike.

La question des habitations à bon marché à la Chambre des Députés. Le Musée Social 1929, nr 1.

Schweiz.

Die Bautätigkeit im Jahre 1928 in den grösseren Städten. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 2.

Tyskland.

EBEL. Die Wohnungszwangswirtschaft im Jahre 1928. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 4.

Fattigvård och annan hjälpverksamhet.

H[ÖJER], K. J. Den nya fattigvårdskonventionen mellan de nordiska länderna. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 1.
JÖRGENSEN, A. TH. Den nordiske Filantropis Stilling inden for den internationale Filantropi med Henblik bl. a. paa de filantropiske Kongresser i Paris i Juli og paa Folkeforbundets sociale Virksomhed. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 1.
— Die Philantropie als wissenschaftliches Lehrfach. »Stockholm» 1929, nr 1.
LÄUTER, H. Wohlfahrtspflege als akademisches Lehrfach. Blätter für Wohlfahrtspflege 1929, nr 1.
NYBERG, B. Om försäljning, uthyrning och pantsättning av barn under gångna tider. Barn och Ungdom 1929, nr 1.
STARRMANN-HUNGER, MARGARETHE. Wohlfahrtspflege als akademisches Lehrfach. Blätter für Wohlfahrtspflege 1929, nr 1.

Sverige.

BARKMAN, L. Avgifter och övriga villkor vid utackordering i enskilda hem av omhändertagna barn. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 1.
BERGGREN, A. Fattigvårdens dystra läge. Sociala och Kommunala Spörsmål 1929, nr 1.
HELLICHIUS, N. Om revision av barnavårdsmans förvaltning. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 1.
H[IRSCH], A. Stockholms stadsmissions sjuttiofemårsjubileum. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 1.
J[ERNEMA]N, T. Är det lämpligt att sammanslå kommunens sociala nämnder? Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 1.
WALLGREN, A. Huru få till stånd barnavårdscentraler på lämpliga orter? Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 1.
Arbetshemmens beläggning. Sveriges Landstings Tidskrift 1929, nr 1.
Taxa enligt § 51 fattigvårdslagen. Nya bestämmelser för 1929—1930. Landskommunernas Tidskrift 1929, nr 2.

Danmark.

SKJERBÆK, O. J. Danske Opdragelseshjem. 1927—1928. Barn och Ungdom 1929, nr 1.
— Vilkaar for Anbringelse af Børn i Familiepleje i Danmark. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 1.

Finland.

A. S—o. Tolkning av 47 § i lagen om fattigvård. Finsk kommunaltidskrift 1928, nr 9.

Norge.

OPSAND, T. Opfostring av barn utenfor foreldrehjemmet i Norge. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 1.

Forsorgskonferanse [i Oslo febr. 1929]. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 1.

Tyskland.

KEMPF, ROSA. Lehrplankonferenz der Wohlfahrtsschulen im preussischen Wohlfahrtsministerium. Soziale Praxis 1929, nr 7.

STORCK. Die »anerkannten» unehelichen Kinder. Soziale Praxis 1929, nr 7.

ZACHOW. Wohlfahrtspfleger und Wohlfahrtsamt. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 3.

Föreningsväsen.

Sverige.

HANSSON, S. Kommunistpartiets »fackliga» konferens. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 6.

»Enhetskonferensen.» Industria 1929, nr 4.

Amerikas förenta stater.

American federation of labour. Summary of proceedings of the convention held in New Orleans. The Labour Gazette 1929, nr 1.

Amerikansk fagkongress. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 1.

Finland.

FAGERHOLM, K. Kommunistisk fackföreningspolitik i Finland. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 8.

U. R. Kommunisternas på arbetsplatsorganisationer baserade politik och frågan om organisationsformerna. Industritidningen 1929, nr 2.

Kanada.

Test of constitutional validity of dominion legislation respecting combines. The Labour Gazette 1929, nr 1.

Norge.

LYSHOEL, J. H. Norska landsorganisationen och de internationella förbindelserna. Industria 1929, nr 4.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Den åttonde ryska fackföreningskongressen. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 5.

Den allrussiske fagkongress. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 1.

Congress of Soviet trade unions. Industrial and Labour Information 11 & 18 febr. 1929.

De ryska fackföreningarnas 8:e kongress. Industria 1929, nr 3.

Tyskland.

SCHULZE, E. Kommunistischer Parteibefehl zur Spaltung der Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 8.

Österrike.

FENZ, H. Ein neuer Laufgraben des Betriebsfaschismus. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 3.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

WENNERHOLM, S. Om lappmarksböndernas skuldsättning. Skogen 1929, nr 4.

Amerikas förenta stater.

BLACK, J. D. Entwicklungstendenzen der Landwirtschaft der Vereinigten Staaten nach dem Krieg. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 61, s. 1.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

HAMBURGER, L. Der Zwangstarif im Ausland. Soziale Praxis 1929, nr 6.

KRÜGER, W. Vom Schlichtungswesen im Ausland. Der Arbeitgeber 1929, nr 3.

Sverige.

HANSSON, S. Tredje mans rätt i arbetskonflikter. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 7.

LINDHAGEN, A. Avtalslagstiftningens ikraftträdande. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 5.

LINDLEY, CH. När arbetsgivareorganisationen innehade övertaget. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 7.

Amerikas förenta stater.

SCHEU, F. Der amerikanische Bergarbeiterstreik. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 3.

Australien.

FOENANDER, O. DE R. The new conciliation and arbitration act in Australia. International Labour Review febr. 1929.

Frankrike.

SAILLY, S. Les grèves et le projet de loi gouvernemental sur la conciliation obligatoire. L'Information Sociale 21 febr. 1929.

Nederländerna.

De collectieve arbeidsovereenkomsten op 1. Juni 1928. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1929, nr 1.

Voorloopig overzicht van de in 1928 uitgebroken werkstakingen en uitsluitingen. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1929, nr 1.

Norge.

Amnestiloven. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 1.

På vendepunktet [tarifforhandlinger i 1928]. Meddelelsesblad 1929, nr 1.

Schweiz.

Die Tätigkeit der kantonalen Einigungsämter im Jahre 1928. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 2.

Spanien.

MALUQUER Y M. GODAY, J. Primeras manifestaciones del arbitraje y la paridad en Barcelona (1835—1842). Revista Social 1928, nr 11.

Storbritannien.

LARSSON, S. Engelsk avtalsrätt. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 6.

— Engelsk strejklagstiftning — 1927 års lag. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 8.

Tyskland.

BOHNSTEDT, W. Zur Frage der Schlichtungsreform. Soziale Praxis 1929, nr 8.

BRAUWEILER, R. Schlichtungsreform. Der Arbeitgeber 1929, nr 3.

ERDMANN, G. Rechtspolitik und Rechtsverwirrung im Schlichtungswesen. Der Arbeitgeber 1929, nr 3.

GOTHEIN. Die Wahrnehmung der berechtigten Interessen der Wirtschaft durch das Reichsarbeitsministerium. Der Arbeitgeber 1929, nr 4.

HERING, K. Tarifvertragsstatistik als Mittel der Tarifpolitik. Der Arbeitgeber 1929, nr 4.

KALCKBRENNER. Zur Frage der Tariffähigkeit der Werkvereine. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 4.

NÖRPEL, C. Schlichtungswesen und Rechtspolitik. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 7.

Ruhrskiljedomen definitivt förklarad ogiltig. Industria 1929, nr 3.

Kooperation.

FAY, C. R. Co-operation and the wheat pools. Review of International Cooperation 1929, nr 2.

GIDE, CH. Les divers aspects de la solidarité. Revue des Études Coopératives 4 kv. 1928.

— Kooperationen i Sydeuropa. Kooperatören 1929, nr 2.

HALL, F. Kooperasjon og kommunal handel. Kooperatøren (Norge) 1929, nr 2.

MACGREGOR, D. H. Policy in relation to cartels. Review of International Cooperation 1929, nr 2.

M[AY], H. J. The International Co-operative Alliance in 1928. Review of International Cooperation 1929, nr 2.

SERWY, V. Le problème de la production coopérative. Revue des Études Coopératives 4 kv. 1928.

TOTOMIANZ, V. Studenter och kooperationen. Kooperatören 1929, nr 2.

Sverige.

SUNDAHL, E., HULT, O. & SCHMALENSÉE, A. v. Några av Kooperativa Förbundets lager- och fabriksbyggnader. Byggmästaren 1929, nr 5.

Italien.

Das Wesen der italienischen Genossenschaften. Schweiz. Konsum-Verein 1929, nr 6.

Spanien.

MONTALVO, F. Las cooperativas ante el derecho corporativo. Revista Social 1928, nr 11.

Storbritannien.

GRIFFITHS, G. E. The structure and organisation of the co-operative movement. Review of International Cooperation 1929, nr 2.

STOLPE, H. Britisk kooperasjon i dag. Kooperatøren (Norge) 1929, nr 2.

— Brittisk kooperation av i dag. Kooperatören 1929, nr 1.

Co-operative housing societies in 1927. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 2.

Tyskland.

KREBS, W. Die Entwicklung der landwirtschaftlichen Genossenschaften seit der Währungsstabilisierung. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 76.

Levnadskostnader.

Finland.

Medelprisen på livsförnödenheter och födoämneskostnaderna år 1928. Social Tidskrift 1929, nr 1.

Irland.

Index numbers of agricultural prices: 1840—1928. Irish Trade Journal febr. 1929.

Kanada.

Prices in Canada and other countries. The Labour Gazette (Suppl.) 1929, nr 1.

Nederländerna.

Onderzoek naar de kosten van het levensonderhoud te 's-Gravenhage in 1927. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1929, nr 1.

Ryssland.

Den ryske arbetaren som konsument. Industria 1929, nr 4.

Schweiz.

Der Stand der Lebenskosten in den Schweizerstädten im Jahre 1928 und am 1. Januar 1929. Schweiz. Konsum-Verein 1929, nr 5.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

EKELÖF, G. Prövning för val av yrke. Svenska Röda Korset 1929, nr 1.

HELD. Der Angestelltenberuf ein Übergangsberuf? Arbeit und Beruf 1929, nr 2.

Sverige.

FREDRIKSSON, N. Något om de tekniska skolornas och teknikens framsteg i vårt land. Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1928, nr 9.
— Verkstadsindustriens och ungdomens behov av yrkesutbildning. Verkstäderna 1929, nr 2.

Estland.

OISSAR, E. Die Berufswünsche der Absolventen der Dorpater Volksschulen. Arbeit und Beruf 1929, nr 3.

Tyskland.

HESSLER, O. Berufsschule für ungelernte. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 5.
HONÉ, J. Berufsschule und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1929, nr 2.

Nykterhetsfrågan.

HERCOD, R. L'alcoolisme dans les territoires sous mandat et la Société des Nations. Revue internationale contre l'alcoolisme 1928, nr 6.
KHENNET, H. Till frågan om alkoholens vinst- och förlustkonto. Tirfing 1929, nr 1/2.
SNOWDEN, PH. Alcoholism — an international social and economic problem. »Stockholm» 1929, nr 1.

Sverige.

GAHN, H. Landstingen och den lokala organisationen av rusdrycksförsäljningen. Sveriges Landstings Tidskrift 1929, nr 1.
H[ÖLJER], W. Lagstiftningen angående denaturerad sprit och dess tillämpning. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 1.
JOHANSSON-DAHR, R. Handledning för lärare vid nykterhetsundervisningen. Tirfing 1929, nr 1/2.
PETRÉN, A. Om det enskilda vinstintressets avkoppling från utskänkning av pilsnerdricka. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1929, nr 1.
VESTBERG, E. Ännu ett genmäle till professor A. Petrén. Hygiea 1929, nr 3.
ÅMAN, A. Statens understöd av nykterhetsnämnderna. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1929, nr 1.
Kommunernas bestämmanderätt i fråga om restriktionernas innebörd. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 1.

Amerikas förenta stater.

BANDEL, R. Die spezifische Männersterblichkeit als Masstab des Alkoholismus und der Wirkungen des Alkoholverbotes in den Vereinigten Staaten. Revue internationale contre l'alcoolisme 1928, nr 6.
BERGVALL, J. Några reflexioner kring förbudet i U. S. A. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 1.

Danmark.

MARCUS, M. Ett danskt förbudsförslag. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 1.

Tyskland.

BIRNBAUM, CLARA. Nachpflege. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 4.
GERKEN-LEITGEBEL, L. Ein Beitrag zur Trinkerfürsorge. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 3.

Socialförsäkring.

FRÄNKEL, R. Familienschutz. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 3.

Sverige.

J[ERNEMA]N, T. Hur en pension uträknas. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 1.
— *Indrivningen av pensionsavgifter.* Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 1.
ÖSTRAND, D. Ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen och deras betydelse för försäkringspremiernas storlek. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1929, nr 1.
Ackordsläkarfrågan. Sv. Läkartidningen 1929, nr 5, 7—8.
Arbetsgivarna och ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen. Arbetarskyddet 1929, nr 2.
Den frivilliga pensionsförsäkringen. Sveriges Landstings Tidskrift 1929, nr 1.
Kampen mot reumatismen. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 1.
Revision av livränta. Arbetarskyddet 1929, nr 2.
Statsverkspropositionen och socialförsäkringen. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 1.

Finland.

HALLSTEN, O. Regeringens proposition angående lag om ålders- och invaliditetsförsäkring. Social Tidskrift 1929, nr 1.
Statens olycksfallsnämnds verksamhet åren 1924—1927. Social Tidskrift 1929, nr 1.

Frankrike.

LENZ, K. Einführung der Sozialversicherung in Frankreich. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 5.

Italien.

PEZZATINI, P. Il perfezionamento della legge infortuni. Rivista Critica di Infortunistica 1928, nr 11.

Schweiz.

Private Fürsorge gegen die Folgen von Alter, Invalidität und Tod durch schweiz. Unternehmungen. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 1.

Storbritannien.

Workmen's compensation in 1927. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 2.

Tjeckoslovakien.

SCHÄFER, A. Das abgeänderte Sozialversicherungsgesetz in der Tschechoslowakei. Soziale Praxis 1929, nr 6.

Tyskland.

BRAETSCH, H. Die finanzielle Lage der deutschen Sozialversicherung. Der Arbeitgeber 1929, nr 4.

FRANKENBERG, R. H. v. Versicherung ohne Kassenmitgliedschaft. Zentralblatt für Reichsversicherung 1929, nr 1.

Der Ausbau der Invalidenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 6.

Die Unfallversicherung im Jahre 1927. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 1.

Ut- och invandring.

Sverige.

Statsmakten och skydd åt svenska utvandrare. Allsvensk Samling 1929, nr 7.

Danmark.

Udvandringen til oversøiske Lande i 1928. Statistiske Efterretninger 1929, nr 6.

Irland.

Emigration in 1928. Irish Trade Journal febr. 1929.

Schweiz.

Ein- und Auswanderung im Jahre 1928. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 2.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 februari—10 mars 1929 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
17.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Schweiz från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	8 febr.
22.	Lag om ändring i lagen den 4 juli 1910 (nr 77 s. 1) om sjukkassor	1 mars
23.	Lag om ändring i lagen den 29 juni 1912 (nr 184) om understödsföreningar . . .	1 »
25.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Spanien från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	1 »

Arbetsmarknaden under mars månad 1929.

Den offentliga arbetsförmedlingens nu föreliggande statistik över utvecklingen på arbetsmarknaden under mars månad utvisar en för årstiden karakteristisk förbättring av läget inom det stora flertalet yrkesgrupper. Tack vare gynnsam väderlek med snabbt inbrytande varmare temperatur och snösmältning kom också situationen under månaden, sådan den framträder i nämnda statistik, att te sig förhållandevis ännu gynnsammare än normalt, något som tydligt framgår vid en jämförelse med motsvarande siffror för tidigare år. Antalet ansökningar per 100 lediga platser nedgick sålunda från 215 i februari till 174 i mars; sistnämnda siffra är väsentligt lägre än talen för de fyra närmast föregående åren. Vid en jämförelse med förhållandena under februari må även ihågkommas, att siffran för sistnämnda månad gynnsamt påverkades genom de rikliga tillfällen till extraarbete i form av snöskottning o. d., som då erbjödos tack vare den osedvanligt stränga och ihållande vintern.

För jordbrukets del möjliggjorde de förbättrade väderleksförhållandena inom ett flertal län ett igångsättande av vårarbetena i större omfattning med starkt ökad efterfrågan på dithörande arbetskraft. Blott från vissa trakter i de sydligaste länen klagades fortfarande över försenat vårbruk och ringa behov av arbetskraft för sådana arbeten. I ett flertal fall rapporterades åter brist på viss personal inom jordbruket, särskilt ladugårdsskötare, mjölkerskor och yngre drängar.

Även byggnadsverksamheten och en hel del andra yttre arbeten företedde på sina håll tack vare det inträffade blidvädret ökad livaktighet och stegrad efterfrågan på arbetskraft; dock synes arbetstillgången för grov- och lösarbetare i städerna alltjämt i allmänhet vara otillräcklig, helst som möjligheterna till tillfälliga arbeten med snöforsling m. m. under månadens lopp avsevärt minskades.

Inom de egentliga industriella yrkena synes arbetstillgången alltjämt vara god, och förändringarna från föregående månad bestodo närmast däri, att företagarna i vissa fall återtogo sådan arbetskraft, som vid intersäsongens början blivit permitterad eller entledigad. Inom maskin- och verkstadsindustrien var efterfrågan alltjämt väsentligen inriktad på fackutbildad, yrkeskunnig personal, ett behov som fortfarande icke synes kunna fullt ut tillgodoses. I detta sammanhang må nämnas, att den inom socialstyrelsen sammanställda s. k. riksvakanslistan över antalet obesatta platser inom arbetsförmedlingsdistrikten under den gångna vintern visat en avsevärt ökad efterfrågan på arbetskraft av skilda slag. För sjöfartens del medförde helt naturligt den långvariga isblockadens hävande i det stora hela lättnad och starkt ökad tillgång på hyror; endast från sjömansförmedlingarna i sydöstra Sverige tala rapporterna om fortsatta hinderliga isförhållanden och dåliga arbetsmöjligheter för sjöfolket. Från Hälsingborg och Göteborg

uppgives däremot t. o. m. brist på viss befälspersonal, nämligen andre styrmän och andre maskinister. Sjömanshusens månadsrapporter upptaga 3 280 påmönstringar och 2 619 avmönstringar mot resp. c:a 2 900 och 2 200 under mars 1928. För sistlidna februari månad voro motsvarande tal resp. 1 932 och 2 752; förbättringen under rapportmånaden var sålunda avsevärd.

Tack vare sjöfartens återupptagande i större omfattning förbättrades arbetstillgången jämväl för transportarbetare, särskilt hamnarbetare. Inom de merkantila yrkena synes däremot arbetstillgången fortfarande vara otillräcklig, med undantag för bl. a. springpojkar och dylika, å vilka brist alltjämt rådde å vissa orter. I en del fall rapporteras något stegrad efterfrågan på affärsbiträden. För tvätt- och rengöringsarbeterskor medförde påskhelgen en tillfälligt ökad sysselsättning.

Vid de statliga nödhjälpsarbetena minskades arbetsstyrkan obetydligt under mars månads lopp och utgjorde vid kvartalsskiftet ungefär 3 850 man, vilket fortfarande med drygt ett tusental understiger siffran vid motsvarande tidpunkt förra året.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under mars samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	*241*	*215*	*174*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	*185*	*152*	*110*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	*251*	*228*	*199*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	*14·9*	*14·6*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 300.

Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1928.

Bostadsproduktionen åren 1913—1928. I denna tidskrift har förut lämnats en översikt över byggnadsverksamheten i Sveriges större städer under år 1927, varvid även medtagits vissa siffror utvisande bostadsproduktionens utveckling under åren 1913—1926.[1] Huru förhållandena i detta avseende gestaltat sig under år 1928 framgår av omstående, på uppgifter från byggnadsnämnderna grundade tabell, vilken avser Sveriges samtliga större städer (med över 10 000 invånare), d. v. s. i huvudsak de orter i vårt land, där en verklig bostadsmarknad existerar och en kontinuerlig, på spekulation anlagd byggnadsverksamhet plägar förefinnas. Framhållas må, att dessa uppgifter delvis äro att anse som preliminära. — I tabellen ha i jämförelsesyfte även införts dels motsvarande siffror för år 1927, dels uppgifter om medelantalet under åren 1923—1927 tillkomna lägenheter. Dessa sistnämnda siffror ha ersatt de i tidigare redogörelser anförda talen för år 1913, vilka numera knappast längre kunna anses giva ett uttryck för orternas normala bostadsproduktion, som fastmer synes framgå av medeltalet för den femårsperiod, som förflutit sedan hyresstegringslagens upphävande.

I de 39 städer, som denna tabell omfattar, tillkommo under år 1928 genom ny-, om- och tillbyggnad tillhopa 13 473 bostäder. Produktionen av lägenheter och rum (eldstäder) åren 1913 samt 1919—1928 framgår av nedanstående tablå:

	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Antal tillk. bostadsläg.	6 155	3 163	2 348	4 313	3 350	6 205	8 843	10 303	11 308	12 356	13 473
indextal (1913=100)	100	51	38	70	54	101	144	167	184	201	219
» (1923-27=100)	63	32	24	44	34	63	90	105	115	126	137
Antal tillk. rum (o. kök)	19 306	8 873	7 037	13 110	11 367	22 435	28 670	32 254	34 080	34 845	37 000
indextal (1913=100)	100	46	36	68	59	116	149	167	177	181	192
» (1923-27=100)	63	29	23	43	37	74	94	106	112	114	121

Då, såsom av tablån framgår, antalet under år 1928 tillkomna lägenheter överstiger 1913 års siffra med 119 %, innebär detta i viss mån en haltande jämförelse, i det såväl folkmängden som — på grund av inkorporeringar — städernas areal betydligt ökats under mellantiden. Om man utgår från antalet tillkomna lägenheter per 10 000 invånare, vilket under de båda åren utgjorde resp. 49 och 85, reduceras också stegringen till 74 %. I jämförelse med årsgenomsnittet för perioden 1923—1927 företedde 1928 års bostadstillskott en ökning med 37 %, som dock stannar vid 33 %, om man även i detta fall

[1] Soc. Medd. årg. 1928, sid. 252 ff.: för samtliga stadssamhällen lämnas uppgifter sid. 950 ff.

Tab. A. Antal under åren 1923—27 (medeltal) samt 1927 och 1928 tillkomna bostadslägenheter i Sveriges större städer.

Tecknet * anger, att uppgifter endast avser den stadsplanelagda delen av vederbörande stad.

Städer	Åren 1923—27 (medeltal)						År 1927						År 1928 (prel. siffror)					
	Enkelrum, enkelkök m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök	Summa	Enkelrum, enkelkök m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök	Summa	Enkelrum, enkelkök m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 o. fl. rum och kök	Summa
Stockholm .	993	1 187	1 193	478	697	**4 548**	1 824	2 218	1 687	560	646	**6 935**	1 803	2 041	1 236	428	571	**6 079**
Lidingö . .	3	8	19	15	30	**75**	6	2	10	12	14	**44**	2	13	33	7	17	**72**
Södertälje* .	1	7	6	6	6	**26**	—	2	1	2	5	**10**	8	12	17	1	8	**46**
Uppsala . .	24	17	44	41	21	**147**	31	4	41	16	20	**112**	11	14	87	61	25	**198**
Nyköping* .	1	21	32	1	5	**60**	—	—	18	—	5	**23**	6	5	11	4	4	**30**
Eskilstuna*	4	40	41	10	9	**104**	8	37	18	10	12	**85**	12	45	42	24	15	**138**
Linköping[1] .	12	44	61	30	23	**170**	7	28	59	19	32	**145**	20	20	22	19	18	**99**
Norrköping .	9	135	79	42	21	**286**	11	131	67	41	7	**257**	15	191	71	54	20	**351**
Jönköping .	3	38	54	28	26	**149**	1	59	34	28	14	**136**	14	26	27	14	28	**109**
Kalmar . .	5	14	58	45	19	**141**	9	7	37	36	25	**114**	21	24	75	29	20	**169**
Västervik* .	2	5	8	2	4	**21**	2	2	10	2	6	**22**	3	5	15	9	1	**33**
Visby * . .	1	1	3	2	4	**11**	4	—	—	—	2	**6**	4	2	7	6	6	**25**
Karlskrona *	1	6	16	11	9	**43**	3	1	3	6	6	**19**	1	23	10	—	2	**36**
Kristianstad	13	5	23	16	7	**64**	8	5	21	20	6	**60**	6	2	16	14	7	**45**
Malmö * . .	27	150	211	89	90	**567**	28	213	365	122	43	**771**	66	350	413	144	119	**1 092**
Lund . . .	14	16	43	28	19	**120**	23	18	59	35	6	**141**	26	38	56	60	42	**222**
Landskrona .	3	4	18	15	5	**45**	7	1	21	13	7	**49**	—	—	8	5	—	**13**
Hälsingborg	11	68	187	85	77	**428**	22	77	282	133	55	**569**	36	95	201	61	72	**465**
Ystad . . .	6	10	7	11	8	**42**	18	4	4	2	7	**35**	3	6	26	9	16	**60**
Trälleborg .	18	18	39	19	13	**107**	17	8	19	30	11	**85**	7	20	41	18	5	**91**
Halmstad* .	4	7	26	19	10	**66**	—	12	22	3	3	**40**	—	3	31	14	4	**52**
Göteborg . .	79	371	346	168	246	**1 210**	19	416	347	283	236	**1 301**	66	841	594	241	255	**1 997**
Mölndal . .	1	38	69	14	7	**129**	2	16	35	4	3	**60**	3	38	59	7	5	**112**
Uddevalla[2] .	3	12	18	6	10	**49**	3	21	25	5	16	**70**	4	22	35	19	10	**90**
Borås . . .	42	46	75	53	39	**255**	44	45	77	59	43	**268**	105	78	116	49	33	**381**
Trollhättan*	2	22	26	5	7	**62**	—	1	—	—	6	**7**	—	1	2	1	—	**4**
Skövde[1] . .	2	4	8	3	10	**27**	4	8	14	2	6	**34**	1	10	13	1	13	**38**
Karlstad . .	10	32	48	16	21	**127**	21	24	37	9	23	**114**	38	28	61	20	19	**166**
Kristinehamn	1	5	19	7	6	**38**	2	2	7	2	4	**17**	2	10	9	5	9	**35**
Örebro . . .	27	90	87	32	17	**253**	28	221	142	51	9	**451**	102	228	140	62	10	**542**
Västerås . .	2	7	8	3	3	**23**	1	5	19	5	6	**36**	97	24	24	26	17	**188**
Falun . . .	5	4	14	5	15	**43**	—	3	7	3	8	**21**	2	1	3	—	2	**8**
Gävle * . .	14	43	35	19	11	**122**	19	22	15	17	10	**83**	24	37	19	3	1	**84**
Söderhamn *	2	2	5	5	2	**16**	4	1	3	9	—	**17**	3	14	16	—	1	**34**
Härnösand[1]	3	4	8	5	4	**24**	2	5	1	3	2	**13**	8	2	10	2	5	**27**
Sundsvall .	10	7	13	6	10	**46**	16	7	5	9	11	**48**	25	36	32	10	26	**129**
Östersund* .	5	6	9	12	12	**44**	8	6	3	1	4	**22**	2	4	7	2	9	**24**
Umeå . . .	9	15	32	4	8	**68**	8	29	44	2	9	**92**	8	24	44	3	4	**83**
Luleå . . .	8	8	17	7	7	**47**	9	7	16	6	6	**44**	8	32	30	28	8	**106**
Samtliga	**1 380**	**2 517**	**3 005**	**1363**	**1 538**	**9 803**	**2 219**	**3 668**	**3 575**	**1 560**	**1 334**	**12356**	**2 562**	**4 365**	**3 659**	**1 460**	**1 427**	**13473**

[1] Siffrorna för år 1928 avse den stadsplanelagda delen samt områden med s. k. utomplansbestämmelser.
[2] Uppgifterna avse huvudsakligen den stadsplanelagda delen.

räknar per 10 000 invånare. I förhållande till år 1927 är stegringen 9·0 %, vilket är ungefär samma ökningstal, som framträder vid jämförelse mellan åren 1927 och 1926 samt 1926 och 1925 (resp. 9·3 och 9·8 %). Rumstillskottet företer en något mindre ökning gentemot föregående års produktion (6·2 %), men denna stegring är dock större än den, som noterats för åren 1927 (2·3 %) och 1926 (5·7 %).

Bostadsproduktionen under år 1928 å olika orter. Uppgifterna för de olika orterna visa, att ökning i byggnadsverksamheten framträder inom 31 av de större städerna, medan endast 8 uppvisa större eller mindre nedgång. Inom den förra gruppen framträda särskilt Göteborg, Malmö, Norrköping, Borås och Örebro, under det att Stockholm, som under föregående år redovisat stigande bostadstillskott, nu i stället företer en icke oansenlig nedgång. I fråga om rikets fem största städer belysa följande sifferrader byggnadsverksamhetens utveckling sedan 1927:

Ökning (+) eller minskning (−) av bostadsbyggnadsverksamheten 1928 i förhållande till 1927:

	Stockholm		Göteborg		Malmö		Norrköping		Hälsingborg	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Bostadslägenheter	− 856	12·3	+ 696	53·5	+ 321	41·6	+ 94	36·6	− 104	18·3
Rum (och kök)	−2 728	15·5	+1 626	37·4	+ 956	41·5	+ 263	38·5	− 334	17·8

De nya lägenheternas storlekstyper. Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, på vilka olika slag av bostadslägenheter byggnadsverksamheten företrädesvis inriktat sig. Detta åskådliggöres närmare genom efterföljande tablå:

Bostadslägenheternas fördeln. på storleksgrupper:	År 1913		Årsmedeltal 1923–27		År 1927		År 1928	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Enkelrum, enkelkök m. m. .	842	13·7	1 380	14·1	2 219	18·0	2 562	19·0
Läg. om 1 rum o. kök . . .	2 012	32·7	2 517	25·7	3 668	29·7	4 365	32·4
» » 2 » » » . . .	1 486	24·1	3 005	30·6	3 575	28·9	3 659	27·2
» » 3 » » » . . .	638	10·4	1 363	13·9	1 560	12·6	1 460	10·8
» » 4 o. fl. rum o. kök	1 177	19·1	1 538	15·7	1 334	10·8	1 427	10·6
Tillhopa	**6 155**	**100·0**	**9 803**	**100·0**	**12 356**	**100·0**	**13 473**	**100·0**

Byggnadsverksamheten har sålunda under de senaste åren i allt högre grad inriktat sig på mindre bostadstyper, under det att utvecklingen under åren 1918—1923 delvis gick i motsatt riktning. Lägenheter om 3 o. fl. rum och kök utgjorde under åren 1925, 1926, 1927 och 1928 resp. 30·0, 25·7, 23·4 och 21·4 % av hela tillskottet, medan jämförelsetalet för 1923 var 42·9 % och för 1913 29·5 %, vilken sistnämnda siffra nära sammanfaller med medeltalet för perioden 1923—1927 (29·6 %).

Huru de tillkomna rummen åren 1913, 1927 och 1928 samt under perioden 1923—1927 fördelade sig på olika lägenhetskategorier framgår av efterföljande översikt:

Rum (boningsrum o. kök) i nytillk. lägenheter om:	År 1913 Antal	%	Årsmedeltal 1923–27 Antal	%	År 1927 Antal	%	År 1928 Antal	%
enkelrum m. m.	1 018	5·3	1 706	5·6	2 589	7·4	2 899	7·8
1 rum och kök	4 024	20·8	5 034	16·5	7 336	21·0	8 730	23·6
2 » » »	4 458	23·1	9 015	29·6	10 725	30·8	10 977	29·7
3 » » »	2 552	13·2	5 452	17·9	6 240	17·9	5 840	15·8
4 o. fl. rum och kök . . .	7 252	37·6	9 067	29·8	7 751	22·3	8 367	22·6
Rum, tillb. äldre lägenheter .	2	0·0	183	0·6	204	0·6	187	0·5
Samtliga	**19 306**	**100·0**	**30 457**	**100·0**	**34 845**	**100·0**	**37 000**	**100·0**

Ehuru även denna redovisning bekräftar intrycket av en fortgående ökning i produktionen av mindre bostadstyper, belyser den emellertid tillika det faktum, att byggnadsverksamheten i verkligheten sysselsätter sig med framställning av större våningar i högre grad än som kommer till synes, när man utgår enbart från lägenhetsantalet. Av hela det år 1928 tillkomna rumsantalet tillhörde sålunda 38·4 % lägenheter med minst 3 rum och kök, vilken siffra dock understiger såväl jämförelsetalet för år 1913 (50·8 %) som medeltalet för perioden 1923—1927 (47·7 %).

Nettotillskottet av lägenheter. Samtliga i det föregående anförda siffror avse endast bostadsproduktionens bruttoresultat, och för att erhålla det faktiska bostadstillskottet böra talen reduceras med hänsyn till den avgång av äldre lägenheter, som ägt rum genom rivnings- och ombyggnadsarbeten. Under åren före kriget plägade de avgångna bostäderna utgöra omkring 10 % av de nytillkomna. Under krigsåren inskränktes emellertid rivningarna liksom nyproduktionen i hög grad, och även under perioden 1920—1926, då byggnadsverksamheten ånyo stegrades, vållade den alltjämt kvarstående bostadsbristen, att rivningarna endast uppgingo till 4—7 %. Under åren 1927—1928 har emellertid härutinnan inträtt en återgång till tidigare förhållanden, i det att de avgångna lägenheternas antal motsvarade 9—11 % av antalet nytillkomna, vilket innebär, att nettotillskotten uppgingo till resp. 91 och 89 % av bostadsproduktionen.

För år 1913 samt perioden 1919—1928 framgå de årliga nettotillskottstalen av följande översikt:

Nettotillskott av bostadslägenheter	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
antal	5 555	2 882	2 202	4 149	3 170	5 880	8 277	9 593	10 512	11 237	11 954
indextal (1913 = 100)	100	52	40	75	57	106	149	173	189	202	215
» (1923–27 = 100)	61	32	24	46	35	65	91	105	116	123	131

Den icke-spekulativa byggnadsverksamheten. Den av staten, vissa kommuner, bostadsföreningar m. fl. bedrivna icke-spekulativa byggnadsverksamheten, som under åren närmast före kriget i genomsnitt utgjorde omkring en tiondel av hela bostadsproduktionen, utvecklades under krisåren till att bliva av dominerande betydelse för bostadsbyggandet. I den mån den privata byggnadsverksamheten åter började skjuta fart, nedgick åter den icke-spekulativa

bostadsproduktionens andel i den totala, ehuru den alltjämt hållit sig på en väsentligt högre nivå än omkring år 1913. Under år 1928 utgjorde de genom dylik icke-spekulativ byggnadsverksamhet tillkomma bostadslägenheterna bortåt en fjärdedel av samtliga, vilken andel, såsom nedanstående sammanställning utvisar, är i det närmaste densamma som de båda föregående åren:

		1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Antal tillkomna bostadslägenheter		2 348	4 313	3 350	6 205	8 843	10 303	11 308	12 356	13 473
Därav genom icke-spekulativ byggnadsverksamhet	antal	1 203	2 482	754	1 223	2 687	3 061	2 644	2 948	3 075
	%	51·2	57·5	22·5	19·7	30·4	29·7	23·4	23·9	22·8

Av särskilt intresse är, att ifrågavarande byggnadsverksamhet i högre grad än den spekulativa inriktat sig på uppförande av småläghenheter om högst 2 rum och kök. Förhållandet belyses närmare i följande tablå:

	Antal under år 1928 tillkomna lägenheter om								
	enkelrum o. d.		1 rum o. kök		2 rum o. kök		3 rum o. kök		4 o. fl. rum o. kök	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Icke-spekulativ byggnadsverks.	702	22·8	1 300	42·3	753	24·5	250	8·1	70	2·3
Spekulativ »	1 860	17·9	3 065	29·5	2 906	27·9	1 210	11·6	1 357	13·1

Skillnaden i detta avseende var emellertid tidigare betydligt starkare än för närvarande, enär den spekulativa byggnadsverksamheten numera i ökad grad börjat inrikta sig på småläghenheter. — Påpekas bör, att den icke-spekulativa grenen av bostadsproduktionen under år 1928 till omkring tre fjärdedelar var lokaliserad till de tre orter i vårt land, där knappheten torde vara störst på sådana lägenheter, som icke blott till utrymmet utan även till hyrespriset äro att anse såsom småfolksbostäder, nämligen Stockholm, Göteborg och Malmö. Även i Västerås, Norrköping och Uppsala har emellertid dylikt bostadsbyggande varit rätt livligt under redogörelseåret.

Beträffande de olika utövarna av icke-spekulativ bostadsproduktion belyses deras relativa betydelse under de fyra senaste åren av följande översikt:

År	Staten		Kommuner		Koop. bostadsför.		Stiftelser, allmännytt. bostadsbol. etc.		Industriella företag	
	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%
1924	78	2·9	1 451	54·0	516	19·2	590	22·0	52	1·9
1925	38	1·2	1 101	36·0	763	24·9	1 107	36·2	52	1·7
1926	46	1·7	337	12·7	1 950	73·8	295	11·2	16	0·6
1927	9	0·3	466	15·8	2 249	76·3	179	6·1	45	1·5
1928	43	1·4	282	9·2	2 334	75·9	364	11·8	52	1·7

I jämförelse med åren 1924 och 1925 föreligger sålunda en väsentlig nedgång i fråga om den av städerna själva samt av stiftelser, allmännyttiga bostadsaktiebolag etc. bedrivna byggnadsverksamheten, medan däremot den kooperativa bostadsproduktionen såväl absolut som relativt sett företett en

betydande stegring. Under de senaste tre åren har denna utgjort ungefär tre fjärdedelar av hela den icke-spekulativa produktionen. Vad de statliga kommunikationsverkens och de privata industriföretagens bostadsbyggnadsverksamhet beträffar, har denna under senare åren varit skäligen betydelselös, åtminstone vad de större städerna beträffar.

Antalet beviljade lägenheter och rum. Med hänsyn till önskvärdheten att ur arbetsmarknads- och allmänt ekonomiska synpunkter ha tillgång till mera aktuell kunskap om det nuvarande läget på byggnadsmarknaden och dess utvecklingstendenser än som kan erhållas på grundval av de ovan återgivna siffrorna för under år 1928 fullbordade bostäder, har socialstyrelsen nu liksom föregående år hänvänt sig till byggnadsnämnderna i rikets större städer med anhållan om uppgifter jämväl om under föregående år beviljade byggnadsföretag. Byggnadsnämnderna ha välvilligt lämnat dylika uppgifter, och ett sammandrag av desamma återfinnes i nedanstående översikt. Denna torde kunna göra anspråk på att, åtminstone i viss mån, belysa de nuvarande tendenserna på byggnadsmarknadens område, låt vara att tiderna för utförandet och färdigställandet av de under ett visst år beviljade byggnadsföretagen kunna avsevärt växla för olika orter och byggnadstyper.

Tab. B. Antal lägenheter och rum tillhörande olika lägenhetskategorier i Sveriges större städer enligt åren 1928 och 1927 beviljade byggnadslov.[1]

Lägenhetskategorier	Bostadslägenheter									Rum och kök			
	Stockholm 1928	Göteborg 1928	Malmö 1928	Övr. städer med över 20 000 inv. 1928	Städer med 10—20 000 inv. 1928	Samtliga större städer 1928		Samtliga större städer 1927		Samtliga större städer 1928		Samtliga större städer 1927	
						antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Enkelrum m. m.	1 286	62	135	484	139	**2 106**	16·4	**2 360**	18·1	**2 398**	6·4	**2 720**	7·5
1 rum och kök .	1 622	1 001	331	784	285	**4 023**	31·3	**4 076**	31·3	**8 046**	21·6	**8 152**	22·4
2 » » » .	901	803	402	930	525	**3 561**	27·7	**3 613**	27·8	**10 683**	28·7	**10 839**	29·7
3 » » » .	315	301	179	548	231	**1 574**	12·2	**1 559**	12·0	**6 296**	16·9	**6 238**	17·1
4 o. fl. rum o. kök	473	298	185	434	204	**1 594**	12·4	**1 407**	10·8	**9 580**	25·7	**8 232**	22·6
Rum, tillbyggda äldre lägenh. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**264**	0·7	**270**	0·7
Tillhopa	**4 597**	**2 465**	**1 232**	**3 180**	**1 384**	**12 858**	**100·0**	**13 015**	**100·0**	**37 267**	**100·0**	**36 449**	**100·0**

Tabellen utvisar, att medan antalet bostadslägenheter i år 1928 beviljade byggnadsföretag något understiger motsvarande siffra för år 1927, förete rumssiffrorna stigande tal. Samma iakttagelse göres, om uppgifterna om de under år 1928 beviljade bostäderna jämföras med antalet under samma år fullbordade lägenheter och rum. Detta förhållande förklaras genom den ökade inriktning på större lägenhetstyper, som 1928 års byggnadslovsuppgifter förete. Antalet bostäder om 3 och flera rum och kök utgjorde näm-

[1] Beaktas bör, att byggnadslov ej erfordras för statliga byggnadsföretag, liksom i flertalet fall ej heller för kommunala sådana. — För Karlskrona har måst användas en uppskattad siffra.

ligen enligt dessa 24·6 % av samtliga, medan motsvarande siffra för år 1927 var 22·8 %, och relationstalet för de år 1928 fullbordade lägenheterna stannade vid 21·4. Den fr. o. m. år 1924 fortgående absoluta och relativa ökningen i uppförandet av smålägenheter skulle sålunda numera vara på väg att upphöra.

I Stockholm, Norrköping och Örebro understiger antalet år 1928 beviljade lägenheter väsentligt såväl antalet samma år fullbordade som antalet år 1927 beviljade. Motsatt är förhållandet i Göteborg, Malmö och Borås. I Uppsala och Västerås uppvisa 1928 års byggnadslov framför allt ökning i förhållande till motsvarande uppgifter för år 1927, i Hälsingborg och Jönköping särskilt i jämförelse med antalet under år 1928 fullbordade lägenheter. I stort sett synes dock sammanställningen ge vid handen, att knappast några större förändringar torde vara att motse på byggnadsmarknaden i de större städerna under den närmaste framtiden.

Skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden.

Genom remiss den 8 februari 1929 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att till riksdagens andra kammares fjärde tillfälliga utskott avgiva yttrande över en inom kammaren väckt motion, nr 192, angående förbättring av skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden. Till fullgörande härav infordrade styrelsen bl. a. yttrande i ärendet av skogs- och flottledsinspektören och har denne avgivit sådant i form av en promemoria, vari anföres som följer:

Den betydelsefulla fråga, som genom förevarande motion upptagits till behandling i riksdagen, har redan tidigare varit föremål för uppmärksamhet. Redan under åren 1893—1899 verkställdes av dåvarande provinsialläkaren i Fjällsjö distrikt N. Englund och professor R. Tigerstedt statistiska undersökningar rörande skogsarbetarnas diet, fördelningen av förtärda näringsämnen samt den dagliga energiomsättningen, vilka år 1900 publicerades i en uppsats i tidskriften Hygiea under rubrik »Skogsarbetarnas föda i nordvästra delen av Ångermanland». Vid dessa undersökningar påvisades bl. a., att skogsarbetarnas födoämneskonsumtion till följd av det ansträngande arbetet var avsevärt större än för andra kroppsarbetare. Vidare konstaterades, att skogsarbetarnas föda bestod av mycket få födoämnen, bland vilka amerikanskt fläsk, knäckebröd, vetemjöl, potatis och socker voro de viktigaste. Därtill kom kött, korv, sill, strömming, mesost, smör, mjölk, mjukt bröd, rågmjöl, grynmjöl, korn-, havre- och risgryn, ärter och sirap, men uppgåvos dessa vara av mycket underordnad betydelse. Vid flottningsarbete syntes födoämneskonsumtionen vara betydligt mindre än vid skogsarbete, och dessutom utgjordes flottningsarbetarnas föda så gott som uteslutande av torrskaffning. Korv, ost och ansjovis användes i betydligt större omfattning än vid skogsarbete, under det att sådana födoämnen, som erfordrade särskild tillagning, nästan alls icke förekommo.

Skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden hava vidare varit föremål för undersökning vid den av socialstyrelsen verkställda utredning, vars resultat år 1916 framlades i publikationen »Skogsarbetarnas levnads- och arbetsför-

hållanden i Värmland, Dalarna och Norrland». Ehuru man vid sistnämnda undersökning ansåg sig kunna spåra en tydlig förbättring av skogsarbetarnas diet, om densamma jämfördes med de konsumtionsförhållanden, som voro rådande vid tidpunkten för doktor Englunds undersökning, framgick dock klart, att provianterings- och matlagningsförhållandena vid förläggningarna i skogarna fortfarande lämnade mycket övrigt att önska. Proviantanskaffningen var sålunda ofta förenad med betydande svårigheter, och skogsarbetarna livnärde sig merendels på en synnerligen enformig och illa tillagad kost, vilken enligt läkares utsago stundom gav anledning till digestionsrubbningar och magsjukdomar. Härtill medverkade emellertid mindre råvarornas art och beskaffenhet än de förtärda maträtterna och sättet för deras tillagning. Att matlagningen måste bliva bristfällig och otillfredsställande är emellertid ej ägnat att förvåna, då skogsarbetarna, såsom känt är, i regel äro hänvisade till att själva laga sin mat. En från arbetet nyss hemkommen arbetare, »trött och kådig till kropp och kläder», är såsom i ovannämnda utredning framhålles enligt sakens natur föga skickad att på egen hand hushållsamt och smakligt anrätta sin föda. De ofta mycket primitiva kojor, som tidigare allmänt användes för arbetarnas inkvartering, och de enkla matlagningsanordningar, som alltjämt äro för handen i härbärgena, äro ej heller ägnade att underlätta matlagningen, för att ej nämna de svårigheter, som alltid måste uppstå, då flertalet av de i ett härbärge boende skola laga mat samtidigt.

Såsom i socialstyrelsens undersökning framhålles, ankommer anskaffning och transport av provianten till arbetsplatserna även i regel på arbetarna själva. Endast vid större drivningar å trakter, där avståndet till handelsbodar är mycket betydande, kan det hända, att någon handlande anordnar ett proviantförråd i närheten av arbetarnas förläggning, varifrån matvaror vissa dagar försäljas till arbetarna. Belysande för de svårigheter, som vanligen äro förenade med provianteringen, är det vid socialstyrelsens undersökning konstaterade förhållandet, att medelavståndet mellan avverkningsplats och närmaste proviantförråd uppgick till c:a 1 mil, en väglängd, som anmärkningsvärt ofta överskreds i Kopparbergs län samt i de tre nordligaste länen. Till provianteringsstället ledde i allmänhet öppen vinterväg, men i vissa fall måste arbetarna begiva sig dit på obanade stigar, över myrar o. dyl.

De i kosten ingående födoämnena utgjordes även enligt den av styrelsen utförda undersökningen företrädesvis av de fem standardartiklarna fläsk, bröd, vetemjöl, kaffe och socker. I undersökningsområdets södra och mellersta delar var matsedeln i regel något mera omväxlande. I dessa trakter konsumerades sålunda icke obetydliga mängder korv, sill, smör, margarin, ost, gryn, ärter och bönor. I övre Norrland syntes skogsarbetarens levnadsstandard, liksom befolkningens i övrigt, vara något lägre än söderut. Av uppgifter angående konsumerade kvantiteter av viktigare hushållsartiklar per konsumtionsenhet för skogsarbetare, stadsarbetare och lantarbetare, sammanställda i en i utredningen intagen tabell, framgick, hur enformig skogsarbetarbudgeten var i jämförelse med matordningen för de under mera normala förhållanden levande arbetarna. Orsaken härtill syntes vara de svåra transport- och förvaringsförhållandena vid timmerdrivningarna, som nödvändiggjorde matsedelns starka reducering och inskränkning till ett mindre antal standardartiklar, lätta att frakta och förvara. Sålunda hade färskt kött och fisk genomgående ersatts med konserverade varor, företrädesvis salt fläsk (helst det feta amerikanska) och sill. Någon mjölk dracks knappast, men däremot föranledde det hårda arbetet i låg temperatur förtäring av vida mer smör, margarin och andra fettvaror än eljest. Potatis förekom sällan vid skogsarbetet, då den lätt frös. Detta viktiga födoämne ersattes genom större kvantiteter mjöl och bröd. Slutligen förtärdes, enligt vad undersökningen gav vid handen, tre gånger så mycket kaffe och socker som under mera normala förhållanden.

Enligt de rön och iakttagelser, som inspektören kunnat göra vid besöken å arbetsplatserna i skogarna, äro skogsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden i allmänhet alltjämt lika primitiva som ovan skildrats. Att det nu tillämpade systemet med individuell proviantering och matlagning även fördyrar skogsarbetarnas kosthåll, har framhållits i socialstyrelsens ovan åberopade utredning. Fördyrande verkar även den omständigheten, att ett onödigt stort antal dagsverken ofta måste anslås till provianteringsresor.

Den kost, å vilken skogsarbetarna livnära sig, synes slutligen vara mindre lämplig ur dietisk och näringsfysiologisk synpunkt. Å läkarhåll har sålunda, såsom ovan framhållits, konstaterats, hurusom skogsarbetarnas svårsmälta diet ej sällan förorsakat digestionsrubbningar och magsjukdomar. Stundom förekomma även sjukdomar i svalget och munhålan (surmun, stomatit), vilka dels direkt och dels indirekt på grund av bristfällig rengöring av munhålan anses föranledda av den feta dieten.

Under det sistförflutna året har frågan om den enformiga och grönsaksfattiga skogsarbetardietens inverkan på matsmältningsorganen fått ökad aktualitet genom en artikel i detta ämne, som publicerats i Social-Medicinsk tidskrift av doktor E. Perman. Sedermera har provinsialläkaren i Kalix-Töre distrikt i Norrbotten, doktor J. Kallander, påpekat, att s. k. jäsningssjukdomar, som utan tvivel äro förorsakade av olämplig diet, äro talrikt förekommande inom hans tjänstgöringsområde. Hela denna fråga har numera upptagits till behandling av medicinalstyrelsen, som redan föranstaltat om en omfattande undersökning av de sålunda konstaterade sjukdomssymtomen samt orsakerna till desamma.

Vid övervägande av huru man lämpligen och bäst skall kunna förbättra mathållningen för skogsarbetarna, synes det, med hänsyn till vad ovan anförts angående det sätt, på vilket ifrågavarande proviantanskaffning och matlagning nu i allmänhet äger rum, ej behöva råda någon tvekan om, att det nuvarande systemet så snart ske kan bör ersättas av gemensam, på lämpligt sätt organiserad mathållning. Utan att dylik gemensam mathållning, matlagsvis eller helst kojlagsvis anordnad, kommer till stånd, synes man knappast kunna räkna med någon nämnvärd förbättring av de nu rådande förhållandena. Att å andra sidan de betydande olägenheter, som med nuvarande system synas ofrånkomliga, kunna helt undanröjas genom en kooperativ organisation av mathållningen, varvid de gemensamma hushållen allt efter deras storlek förestås av en eller flera för ändamålet särskilt anställda hushållerskor, har klart framgått av den erfarenhet, som hittills kunnat vinnas å trakter, företrädesvis Dalarna och Härjedalen, där dylika hushåll under senare år förekommit i ej obetydlig omfattning bland skogsarbetarna. Förutom tillredande av »god mat, mycken mat och mat i rättan tid» synes en duktig hushållerska medhinna städning och renhållning av bostaden samt även lagning av kläder, allt åtgärder, som äro ägnade att skapa ett visst mått av »hemtrevnad i kasärn» och därmed ökad tillfredsställelse hos skogsarbetarna ävensom säkerligen ett förbättrat hälsotillstånd. Trots de med anställandet av hushållerskor förenade omkostnaderna hava de kooperativa hushållen visat sig medföra ett förbilligande av mathållningen, i sin tur medförande en i samma grad höjd reallön.

En skildring av ett dylikt kooperativt hushåll vid en skogsdrivning i Dalarna har lämnats av jägmästaren N. Bellander i en uppsats i tidskriften »Skogen», betitlad »Kooperativa matlag i skogskojorna». Efter en redogörelse för mathållningens organisation och under vintern konsumerade matvaror av olika slag sammanfattar han de fördelar, som en på dylikt sätt ordnad mathållning visat sig medföra, sålunda:

Dietiska fördelar: vällagad, enkel och kraftig kost på regelbundna tider är det bästa medlet för bevarande av en god matsmältning.

Hygieniska fördelar: renlighet i mat och kläder medför kroppslig renlighet, ökar

välbefinnandet och stärker motståndskraften mot sjukdomar, särskilt tuberkulosen, vilken ligger på lur i varje koja.

Moraliska fördelar: ordning och renlighet bliva goda vanor, rått och ohyvsat uppträdande i ord och gärningar dämpas i regel i närvaro av kvinnor.

Ekonomiska fördelar: partiinköpen medföra rabatter å varuprisen; den gemensamma matlagningen möjliggör bättre utnyttjande av ingredienserna; friheten från matlagningen ökar arbetstiden; den ordnade och hälsosamma kosten ger ökade arbetskrafter och därmed högre inkomster; underhåll av arbetskläder ökar dessas varaktighet.

Att skogsarbetarna själva äro mycket intresserade av dylik mathållning har framgått bl. a. vid samtal härom samt av artiklar i tidningarna. Orsakerna till att det oaktat gemensam mathållning ej kommit till stånd i större utsträckning än hittills skett, äro flera. De förnämsta synas vara brist på initiativ — »det är så svårt att komma sig för» heter det ofta — och organisationsförmåga. Härtill kommer svårigheten att noggrant och rättvist fördela hushållskostnaderna då, såsom ofta förekommer, matvaror medföras från hemmen. Vidare är det icke alltid så lätt att uppnå erforderlig enighet inom kojlagen för en här ovan skisserad omläggning av mathållningen, beroende på att den individuella konsumtionen och smaken äro i hög grad varierande. »Den ene steker sitt fläsk i smör, den andre nöjer sig med fisk och bröd», skriver en meddelare till socialstyrelsen i samband med lämnande av material till den ovannämnda utredningen. Slutligen bottnar det misstroende för gemensam mathållning, som från arbetarnas sida då och då kommer till uttryck, i det förhållandet, att skogsarbetarna i allmänhet sakna erfarenhet rörande på dylikt sätt organiserad mathållning. Det verksammaste medlet att åstadkomma reformer på detta område är därför ett kraftigt och målmedvetet upplysningsarbete. Skogs- och flottledsinspektören har även under senare år vid besöken å arbetsplatserna sökt göra arbetarna mera förtrogna med dylik mathållning och fäst deras uppmärksamhet på fördelen, icke minst i ekonomiskt avseende, av en välordnad gemensam proviantering och mathållning. För samma ändamål har skogs- och flottledsinspektören, efter inhämtande av socialstyrelsens medgivande, bl. a. låtit i en broschyr avtrycka jägmästare N. Bellanders ovannämnda skildring, vilken med bistånd av de vid tillsynen av skogs- och flottledshärbärgeslagarna biträdande befattningshavarna samt arbetsgivarna distribuerats bland skogsarbetarna.

Då, såsom även framhållits, bostädernas otillfredsställande beskaffenhet och inredning ofta utgjort ett hinder för anställande av hushållerskor och därmed för införande av gemensam mathållning, har skogs- och flottledsinspektören vidare upprättat ritningar till härbärgen av olika typer och storlekar, avsedda att underlätta införande av gemensam mathållning, vilka ritningar tillhandahållas till ett pris av 30 öre per styck.

Då en genom arbetsgivarnas försorg ordnad gemensam mathållning torde, åtminstone till en början, komma att mötas med visst misstroende av skogsarbetarna, är det önskvärt, att en dylik kunde komma till stånd på arbetarnas eget initiativ och bedrivas i arbetarnas egen regi. Detta utesluter givetvis icke, att åtgärder från arbetsgivarnas sida till underlättande och förbilligande av skogsarbetarnas mathållning äro synnerligen önskvärda, vilket synes kunna ske t. ex. genom anordnande på arbetsplatserna av med hänsyn till gemensam mathållning ändamålsenliga bostäder och genom motverkande av det fördyrande kredit- och mellanhandssystemet vid proviantförsäljningen. För att emellertid bereda skogsarbetarna i olika trakter tillfälle att närmare lära känna systemet med gemensam mathållning skulle det tvivelsutan vara fördelaktigt, om vid ett antal härför lämpliga avverkningsplatser kunde anordnas några mönsterhushåll av här ifrågavarande slag. Sannolikt är, att anordnande av dylika experiment med gemensamma hushåll under kompetent ledning, för vilkas resultat redogörelser skulle spridas, skulle kunna

stimulera arbetarnas intresse för gemensam mathållning, så att de mera allmänt började införa sådan.

Vid skogsavverkningsarbeten i Förenta staterna och Kanada förekommer gemensam mathållning under arbetsgivarens ledning vid alla arbetsplatser. Arbetarna hava endast att erlägga en viss bestämd ersättning för kosthållet per dag eller vecka. I vissa fall ingår fri kost i avlöningsförmånerna. Av uttalanden utav från Amerika hemvändande skogsarbetare och andra synes framgå, att de haft goda erfarenheter av mathållningen vid de amerikanska timmerlägren, vilken de oftast skildra i mycket berömmande ordalag. Ehuru arbetsförhållandena i Amerika äro väsentligt olika motsvarande förhållanden hos oss, synes det dock önskvärt, att studier av detta och hithörande spörsmål kunde bedrivas i samband med studieresor, som i annat syfte företagas till Amerikas och Kanadas skogsområden.

Då det vidare ibland visat sig förenat med svårigheter att uppbringa för här ifrågavarande ändamål lämpliga hushållerskor, kunniga och vana vid här avsedd mathållning, torde vidare böra tagas under övervägande, huru man lämpligen skall kunna meddela erforderlig undervisning i dylik matlagning och förestående av hushåll av det slag, varom här är fråga. Av socialstyrelsen har redan tidigare i samband med den ovan åberopade utredningen omnämnts den ej så sällan uttalade uppfattningen, att någon mera genomgripande förbättring av skogsarbetarnas kosthåll knappast vore möjlig annat än i samband med en höjning av befolkningens i skogsbygderna allmänna levnadsstandard. Det torde därför vara av betydelse jämväl för här ifrågavarande spörsmål, att de krav på förbättrad och utvidgad undervisning i mathållning och huslig ekonomi, som vid olika tillfällen framförts, kunde vinna beaktande.

Utarbetande av särskilda med hänsyn till skogslivets förhållanden särskilt lämpade utspisningsstater torde även böra förordas, då dylika skulle vara av stort värde för dem, som komma att förestå de gemensamma hushållen och som sålunda skola hava att svara för att skogsarbetarna komma i åtnjutande av närande, omväxlande och välsmakande föda.

Till de förslag, som i denna promemoria framställts av skogs- och flottledsinspektören, har socialstyrelsen i sitt den 7 mars 1929 avgivna yttrande uttalat sin anslutning. I främsta rummet synes enligt styrelsens mening en målmedvetet bedriven upplysnings- och propagandaverksamhet, särskilt för bildande av kooperativa matlag i skogs- och flottledshärbärgena i förening med anställande av kockar eller hushållerskor, böra komma i betraktande. Dylik verksamhet har redan med styrelsens medgivande i viss utsträckning utövats av skogs- och flottledsinspektören vid sidan av tjänsten. Det synes emellertid önskvärt, att sådan verksamhet ålades honom såsom en uppgift, vilken han hade att fullgöra jämte övriga honom nu åvilande uppgifter. Detta skulle lämpligen kunna ske genom att i den författning, som utgör hans instruktion i fråga om tillsynen å skogs- och flottledshärbärgeslagarnas efterlevnad — Kungl. Maj:ts kungörelse den 19 december 1919 (nr 822) angående tillsyn å härbärgen för skogsavverknings-, kolnings- och flottningsarbetare — inrycka en bestämmelse därom, att inspektören även har att verka för förbättring av skogs- och flottningsarbetarnas provianterings- och matlagningsförhållanden. En dylik åtgärd skulle innebära ett starkt stöd för inspektören vid hans fortsatta bedrivande av ifrågavarande verksamhet, samtidigt som den skulle möjliggöra för honom att ägna mer tid och intresse åt verksamheten, än han hittills ansett sig kunna göra.

Skogs- och flottledsinspektionens effektivitet.

Genom remiss den 1 februari 1929 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att till riksdagens andra lagutskott avgiva yttrande över en inom andra kammaren väckt motion, nr 311, angående stärkande av skogs- och flottledshärbärgeslagarnas samt den i samband därmed utövade yrkesinspektionens effektivitet. Styrelsen har med skrivelse den 7 mars till utskottet avgivit det infordrade yttrandet och i samband därmed överlämnat en av skogs- och flottledsinspektören i ärendet avgiven promemoria av följande lydelse:

Skogs- och flottledshärbärgeslagarna hava vid innevarande års utgång varit gällande under tio år. Den erfarenhet, som under dessa år kunnat göras angående den ifrågavarande lagstiftningen och dess verkningar, har givit vid handen, att denna lagstiftning varit och alltjämt är av mycket stor betydelse inom Norrlands och mellersta Sveriges skogsbygder. Skogsarbetarnas bostadsförhållanden under vistelsen å de ofta avlägset från bygden belägna arbetsplatserna i skogarna, som enligt den av socialstyrelsen 1916 publicerade undersökningen angående skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland tidigare i betydande omfattning voro undermåliga och hälsovådliga, hava sålunda undergått en allmän förbättring. Detta gäller även om skogsstallen. Samtidigt måste emellertid sägas, att ännu mycket återstår, innan skogsarbetarna i gemen kommit i åtnjutande av tillfredsställande och ändamålsenliga bostäder å arbetsplatserna. Detta förhållande torde väsentligen bero därpå, att nuvarande organisation av tillsynen icke visat sig fullt motsvara de förhoppningar, som vid dess införande ställdes på densamma. Påpekas må emellertid även, att förbättringen av här ifrågavarande förhållanden måste ske utvecklingsvis, för att verkligt värdefulla och för framtiden bestående resultat skola kunna uppnås, och att genomförande av reformer på detta område därför måste taga viss tid i anspråk. Vid bedömande av de hittills uppnådda resultaten på detta område bör slutligen hänsyn tagas även till arbetsområdets storlek och de svårigheter av olika slag, som möta vid ett rationellt ordnande av denna bostadsfråga.

Vad beträffar själva lagstiftningen och särskilt dess föreskrifter angående tillhandahållande och anordnande av härbärgen för skogs- och flottningsarbetare samt skogsstall, synes densamma i stort sett tillfredsställande. En brist i skogshärbärgeslagen är dock onekligen, att en arbetsgivare, som medvetet åsidosätter av länsstyrelse meddelat förbud att använda visst härbärge för inkvartering av skogsarbetare m. m., skall kunna undkomma med så lågt straff som 10 kr. böter. Enligt 45 § arbetarskyddslagen, vilken åberopas i skogshärbärgeslagen, variera nämligen böterna från 10 till 500 kr. Dessa bötesbelopp, som i styrelsens betänkande med förslag till reviderad arbetarskyddslag den 2 november 1925 föreslagits till 10 resp. 1 000 kr., äro måhända väl avvägda med hänsyn till de förseelser mot arbetarskyddslagens föreskrifter, som kunna förekomma, men då det gäller åsidosättande av enligt skogshärbärgeslagen meddelat förbud, måste desamma anses otillfredsställande. Detta framgår utan vidare av de domar i dylika mål, som hittills blivit avkunnade och för vilka redogörelse lämnats i motionen. Bötesbeloppen böra åtminstone vara så höga, att det icke blir billigare att trotsa ett i laga ordning meddelat förbud än att ställa sig lagens föreskrifter till efterrättelse. I annat fall kommer denna ansvarsbestämmelse icke att befordra det med lagen avsedda syftet.

Beträffande tillsynen å efterlevnaden av skogs- och flottledshärbärgeslagarna synes den hittills vunna erfarenheten hava givit vid handen, att den organisation av ifrågavarande tillsyn, som tillkom genom beslut av 1919 års riksdag, numera ej är tillräcklig för åstadkommande av en någorlunda effektiv tillsyn.

Under åberopande av uppgifter, som skogs- och flottledsinspektören på begäran av motionärerna ställt till förfogande rörande antalet inspekterade härbärgen och skogsstall samt det antal härbärgen, som årligen beräknas tagas i bruk vid skogsavverkningsarbeten, framhålla motionärerna, att den nuvarande inspektionsfrekvensen är otillräcklig. Att så är fallet torde ej heller kunna bestridas. Med nuvarande inspektionsfrekvens synes det åtgå inemot 20 år för att besiktiga ett bostadsbestånd av den storleksordning, som nu årligen tages i bruk för skogsarbetarnas inkvarterande. Om vårt lands skogsarbetare, vilkas antal år 1913 beräknades till omkring 150 000, inom rimlig tid skola kunna beredas tillgång till ändamålsenliga och ur hygienisk synpunkt tillfredsställande bostäder samt därmed möjligheter att föra en någorlunda dräglig tillvaro under vistelsen i skogarna, synes det därför nödvändigt, att den nuvarande organisationen av tillsynen å skogs- och flottledshärbärgeslagarna göres mera effektiv.

Den omfattning, i vilken inspektioner av härbärgen för skogs- och flottningsarbetare och skogsstall blivit utförda, framgår av nedanstående tabell, som utgör ett sammandrag av det antal dylika till skogs- och flottledsinspektören inrapporterade inspektioner, som företagits på föranstaltande av jägmästare och länsjägmästare under åren 1921—1928.

Sammandrag av antalet rapporterade härbärgen och skogsstall, som under åren 1921—1928 inspekterats av de lokala biträdande tillsynsorganen.

(H. = härbärgen; S. = skogsstall.)

Överjägmästardistrikt	1921		1922		1923		1924		1925		1926		1927		1928		Summa	
	H.	S.	H.	S.	H.	S.	H.	S.	H.	S.	H.	S.	H.	S.	H.	S.	H.	S.
Övre Norrbottens . .	64	53	9	12	31	28	54	55	7	6	4	4	9	6	23	20	**201**	**184**
Nedre Norrbottens .	33	23	7	4	36	28	24	20	10	8	11	5	18	6	18	8	**157**	**102**
Skellefteå	46	38	6	6	12	12	5	4	5	4	—	—	8	8	4	3	**86**	**75**
Umeå	51	47	9	7	42	39	21	16	4	2	3	2	39	37	25	23	**194**	**178**
Härnösands	171	114	31	24	45	39	25	19	9	8	8	4	14	9	17	16	**320**	**233**
Mell. Norrlands . . .	414	271	216	116	183	130	74	54	80	59	23	16	61	39	61	37	**1 112**	**722**
Dalarnas	60	14	29	8	60	27	61	23	92	54	41	28	49	31	7	4	**390**	**189**
Stockholm—Gävle . .	105	36	39	8	5	—	10	3	6	1	5	4	1	1	2	1	**173**	**54**
Samtl. distr.	*944*	*596*	*346*	*185*	*414*	*303*	*274*	*194*	*213*	*142*	*95*	*63*	*199*	*137*	*157*	*112*	*2 642*	*1 732*
Länsjägm. i Norrb. l.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	22	**26**	**22**
» i Västern. l.	52	37	23	—	80	43	84	34	5	2	19	1	99	43	32	12	**394**	**172**
» i Värml. l.	19	10	40	17	37	28	64	39	39	23	28	6	15	9	44	27	**286**	**159**
Summa	**1 015**	**643**	**409**	**202**	**531**	**374**	**422**	**267**	**257**	**167**	**142**	**70**	**313**	**189**	**259**	**173**	**3 348**	**2 085**

Sammanlagda antalet genom dessas försorg inspekterade härbärgen och skogsstall under dessa år uppgår till 3 348 resp. 2 085 eller i medeltal per år 419 och 261. Lägst är inspektionsfrekvensen i övre delarna av Norrland, ehuru behovet

av inspektioner där är mest framträdande. Inom vissa revir ha, av rapporterna att döma, icke några som helst dylika inspektioner företagits, och inom andra ha inspektioner utförts endast på därom av skogs- och flottledsinspektören i anledning av anmälan gjord framställning. Med kännedom om det behov av tillsyn av här ifrågavarande förhållanden, som förefinnes, och då inspektören årligen före avverkningssäsongens början gjort framställning till revirförvaltarna om föranstaltande av inspektioner av härbärgen för skogsarbetare samt skogsstall i den omfattning, som ansetts av behovet påkallad och förenlig med övriga revirpersonalen åvilande arbetsuppgifter, torde av det ovan angivna antalet inspektioner framgå, att tiden ofta ej räckt till för verkställande i erforderlig omfattning av sådana inspektioner.

Under senare år hava revirförvaltarna i stigande omfattning börjat upplåta i revirens ägo varande härbärgen och skogsstall till köparna av virkesposter från de allmänna skogarna. I dessa fall hava inspektioner i den mening, som här avses, endast mera sällan kommit till utförande på revirförvaltningarnas initiativ. Då klagomål inkommit till skogs- och flottledsinspektören mot dylika härbärgen och skogsstall, har emellertid denne även i sådana fall haft att anlita jägmästarnas medverkan, för att inspektion skulle komma att äga rum inom rimlig tid.

Nämnas må emellertid, att vissa för här ifrågavarande angelägenhet intresserade revirförvaltare utfört ett betydande och förtjänstfullt arbete för förbättrande av skogsarbetarnas bostadsförhållanden inom resp. revir. Detta omdöme gäller även om de länsjägmästare med underlydande personal, som biträtt vid tillsynens utövande å enskildes skogar inom resp. län.

Då staten numera i större omfattning än tidigare själv bedriver avverkningsarbeten, äro revirförvaltarna ofta arbetsföreståndare vid dylika arbeten, i vilket fall någon skyldighet att besiktiga de härbärgen och skogsstall, som därvid användas, ej åligger dem. I dylika fall skall tillsynen direkt utövas av specialinspektören personligen, men det har visat sig omöjligt för denne att medhinna de resor och förrättningar, som härför erfordras, t. o. m. i sådana fall, då framställning om inspektion inkommit från arbetarna eller deras organisationer.

I motionen framhålles vidare, att en förstärkning av den skogliga yrkesinspektionens arbetskrafter är behövlig jämväl med hänsyn därtill, att det uppdragits åt skogs- och flottledsinspektören att fr. o. m. år 1925 öva tillsyn å arbetarskyddslagens efterlevnad vid skogsavverknings-, kolnings-, flottnings- och flottledsbyggnadsarbete och att i samband därmed verka för åtgärder, som äro ägnade att förebygga olycksfall i skogsarbete eller att mildra de menliga verkningarna av dylika olycksfall. Att otvivelaktigt mycket torde stå att vinna icke blott för skogsarbetarna utan även för deras arbetsgivare genom en praktiskt lagd och målmedvetet bedriven arbetarskyddsverksamhet på skogshanteringens område torde framgå av följande kortfattade redogörelse för skogshanteringens olycksfallsförhållanden.

Antalet anmälda olycksfall inom yrkesgruppen skogs- och flottningsarbete har under senare år stigit i oroväckande grad. Från att år 1922 hava utgjort 2 690, uppgick sålunda antalet dylika olycksfall år 1925 — det sista år, för vilket officiell statistik föreligger — till icke mindre än 5 924. Olycksfallens svårighetsgrad, som bäst uttryckes i antalet genom olycksfall förlorade arbetsdagar per årsarbetare, synes även befinna sig i stigande. För yrkesgruppen skogsavverkning uppgår sålunda detta antal år 1925 till 15·46 emot 11·75 år 1922. För flottningsarbetet är ifrågavarande antal mera växlande till följd av det under olika år varierande antal drunkningsolyckor, som inträffat i detta arbete. Under år 1923 utgjorde sålunda antalet på grund av olycksfall i flottningsarbete förlorade arbetsdagar per årsarbetare 6·46, under år 1924 12·70 och under år 1925 15·81. Högre antal förlorade arbetsdagar per årsarbetare på grund av olycksfall i arbete än skogshanteringen uppvisa för år 1925 endast yrkesgrupperna sjöfart samt malmbrytning och träindustri. De kostnader för läkarvård och ersättningar av olika slag till

de skadade och deras anhöriga, som föranletts av här ifrågavarande olycksfall, synas också hava stigit under åren 1922—1924. Sistnämnda år beräknades skogshanteringens olycksfallskostnader av nyssnämnda slag till något mer än 1·5 miljoner kronor. För år 1925 synas emellertid dessa kostnader vara något lägre, trots ökat antal olycksfall. Bl. a. hava skogshanteringens vid jämförelse med övriga yrkesgrupper mycket höga läkarvårdskostnader under karenstiden, vilka år 1924 uppgingo till 6·06 kr. per årsarbetare, under år 1925 sjunkit till 5·89 kr. per årsarbetare.

En analys av orsakerna till de olycksfall, som vanligen inträffa i skogs- och flottningsarbete, visar, att olycksfallen i regel icke äro s. k. rena olyckshändelser, som inträffa av en slump, utan att det övervägande flertalet är förutsägbara följder av otillfredsställande anordningar, olämpligt arbetssätt, bristfällig skötsel av redskap och verktyg m. m. Många olycksfall kunna sålunda förhindras genom anordnande av bättre basvägar och kontinuerlig tillsyn och underhåll av desamma och andra genom förbättrade arbetsmetoder. De allra flesta torde emellertid kunna förebyggas genom uppmärksamhet, omtanke och försiktighet från skogsarbetarnas sida. Härav framgår, att samverkan mellan arbetsgivare och arbetare är en viktig förutsättning för uppnående av goda resultat. En annan icke mindre viktig betingelse för framgång är, att en sakkunnig och målmedveten upplysningsverksamhet kommer till stånd. Bedrivande av sådan bör vara en viktig uppgift för den skogliga yrkesinspektionen. Skogs- och flottledsinspektören har även i tidningar, som hava spridning i skogsbygderna, samt vid besöken å arbetsplatserna propagerat för åtgärder, som äro ägnade att minska skogs- och flottningsarbetets olycksfallsrisk. Härvid klarlägges sammanhanget mellan orsak och verkan i fråga om de slag av olycksfall, som vanligast inträffa. I anslutning därtill påpekas, huru ett upprepande av dessa olycksfall kan förhindras. Några omedelbart påtagliga resultat kunna nog icke förväntas, men så småningom torde sådana säkert komma till synes i olycksfallsstatistiken. Erfarenheten från utlandet och särskilt den i Amerika mycket framgångsrika safety-first-rörelsen, vars mål är att med alla till buds stående medel förebygga olycksfall, har nämligen visat, att en på dylikt sätt bedriven arbetarskyddsverksamhet så småningom resulterar däri, att arbetarna automatiskt komma att hava sin uppmärksamhet riktad på de med ett visst arbete förenade riskerna och på grund därav anordna och utföra arbetet så, att olycksfall inträffa alltmera sällan. Av synnerlig stor vikt är, att arbetarna från början få klart för sig, att dylikt hänsynstagande till olycksfallsrisken ej behöver försvåra arbetet och därmed ofördelaktigt påverka arbetsförtjänsten. Det har i stället ofta tvärtom visat sig, att anstalter och arbetsmetoder, som minskat olycksfallsrisken, även medfört den bästa arbetseffekten. Goda basvägar göra körarnas arbete mindre riskfyllt samtidigt som de medgiva läggande av större lass, vassa eggverktyg underlätta arbetet samtidigt de minska olycksfallsrisken o. s. v.

Vidare kontrolleras vid besöken å arbetsplatserna att förbandsartiklar, som erfordras för läggande av första förband, finnas tillgängliga. Detta är av stor betydelse bl. a. med hänsyn därtill, att arbetsplatserna i skogarna i allmänhet äro avlägset belägna från orter, där sakkunnig behandling och vård av olycksfallsskador kan erhållas.

En förutsättning för ernående av goda resultat inom rimlig tid av nu ifrågavarande tillsyn och det ovan berörda skyddsarbetet är dock, att kontroll och propaganda å arbetsplatserna utövas i betydligt större omfattning än som nu är möjligt, då denna uppgift påvilar skogs- och flottledsinspektören ensam.

I motionen påpekas vidare, att handläggningen hos länsstyrelserna av ärenden, avseende framställningar från tillsynsorganen eller arbetare om meddelande av förbud för arbetsgivare att använda vissa härbärgen och skogsstall för inkvartering av skogsarbetare resp. inhysande av hästar, i de flesta fall tagit så lång tid i anspråk, att de arbeten, vid vilka de ifrågavarande bostäderna användas, hunnit

avslutas, innan länsstyrelsernas beslut förelegat. I anledning härav föreslås, att befogenhet att meddela dylikt förbud överflyttas från länsstyrelserna till styrelsen.

En undersökning av de ärenden av detta slag, som varit föremål för behandling, utvisar, att handläggningen av dylika ärenden i flera fall medfört en sådan tidsutdräkt, att de meddelade förbuden kommit att sakna betydelse, åtminstone under då pågående avverkningssäsong. En resolution i anledning av dylik anmälan från en jägmästare, ingiven till länsstyrelsen den 27 februari 1920, gavs sålunda den 3 maj samma år, varvid meddelades, att ehuru arbetsgivaren hade eftersatt honom enligt skogshärbärgeslagen åliggande skyldighet, anmälan icke för närvarande kunde föranleda till någon Kungl. Maj:ts befallningshavandes åtgärd, enär avverkningarna vid ifrågavarande arbetsställe voro för året avslutade. I ett annat fall hade av en skogsarbetare ingivits dylik framställning i en skrivelse, som inkom till vederbörande länsstyrelse den 28 mars 1924. Länsstyrelsens resolution i ärendet meddelades dock först den 14 november påföljande år. I tvenne av en revirförvaltare gjorda dylika framställningar, som inkommit till vederbörande länsstyrelse den 22 februari 1928, gavs resolution den 16 juni samma år.

Under den tid, som förflyter från överlämnandet av en dylik framställning till dess länsstyrelsens resolution föreligger, måste tillsynsorganen ställa sig avvaktande. Givet är då, att en dylik långsam handläggning av ärendena icke är ägnad att öka tillsynsorganens intresse för handhavande av denna tillsyn. De av dylika ärenden direkt intresserade skogsarbetarna kunna även, om handläggningen av desamma tager för lång tid i anspråk, lätt få den uppfattningen, att tillsynsorganen sakna möjlighet att med framgång inskrida mot tredskande arbetsgivare och att den ifrågavarande lagstiftningen i dylika fall är utan betydelse.

Behandling av ärenden av här ifrågavarande slag har dock ej undantagslöst medfört så lång tidsutdräkt som ovan angivits. I ett fall meddelade sålunda länsstyrelse på därom av vederbörande tillsynsorgan gjord framställning förbud av här ifrågavarande slag telegrafiskt dagen efter det framställning därom inkommit, och i ett under innevarande år avgjort dylikt ärende förelåg länsstyrelsens resolution ungefär en vecka efter det inspektörens framställning om förbud inkommit till länsstyrelsen.

I anslutning till vad skogs- och flottledsinspektören sålunda yttrat, har styrelsen för egen del anfört följande:

Såsom av nämnde inspektör framhålles, ha skogs- och flottledshärbärgeslagarna snart varit gällande i tio år. Den erfarenhet, som under den hittillsvarande giltighetstiden vunnits rörande denna lagstiftnings verkningar, torde berättiga till det omdömet, att lagstiftningen i fråga och särskilt huvudbestämmelserna däri angående tillhandahållande av och anordnande av härbärgen samt skogsstall i det stora hela visat sig väl motsvara de anspråk, som skäligen kunna ställas på en dylik lagstiftning. Det torde sålunda ha visat sig lyckligt, att man avstått från att i lagarna intaga mera detaljerade föreskrifter om huru härbärgen och skogsstall skola byggas och inredas samt angående deras beskaffenhet i övrigt, utan nöjt sig med ett allmänt angivande av de fordringar, som härbärgen och stall skola uppfylla. Denna läggning av lagstiftningen har möjliggjort för tillsynsorganen att utforma dess tillämpning med hänsynstagande till i varje fall förefintligt behov och med anpassning efter i olika landsändar gängse tradition och sedvänjor. Lagstiftningen har härigenom, samtidigt som den bildat ett fast underlag för tillsynsverksamheten, blivit ett smidigt medel för genomförande av det med lagstiftningen avsedda syftet. Uppenbart är emellertid, att med nu berörda anordning av lagstiftningen förverkligandet av dess syfte är i hög grad beroende av tillsynsorganens kvalifikationer samt intresse för sin uppgift.

Ehuru ifrågavarande lagstiftning sålunda i stort sett torde ha visat sig ändamålsenlig, ha dess bestämmelser dock i vissa avseenden, som också av motionärerna särskilt påpekats, visat sig mindre lämpliga, nämligen i fråga om tillsynens anordning och lagstiftningens tvångsvisa genomförande. Enligt såväl skogs- som flottledshärbärgeslagen utövas tillsynen å resp. lags efterlevnad, på sätt Konungen närmare bestämmer, av vederbörande länsstyrelse med biträde av befattningshavare vid yrkesinspektionen samt i det allmännas tjänst för skogsvård anställd personal. Åsyftade närmare bestämmelser äro meddelade i kungörelsen den 19 december 1919 angående tillsyn å härbärgen för skogsavverknings-, kolnings- och flottningsarbetare, sedermera ändrad genom en kungörelse av den 6 juni 1924. Enligt berörda bestämmelser skall det biträde, som länsstyrelserna jämlikt ovannämnda lagar äga att vid tillsyn å efterlevnaden av desamma åtnjuta, lämnas dels av en särskilt förordnad specialinspektör (skogs- och flottledsinspektören), dels av skogsstatens befattningshavare, dels ock, i den mån vederbörande skogsvårdsstyrelser på framställning av länsstyrelserna därtill samtycka, av de hos skogsvårdsstyrelserna anställda befattningshavare.

Socialstyrelsen hade i sitt förslag till härbärgeslag, som omfattade såväl skogsavverknings- och kolnings- som även flottningsarbete, föreslagit, att tillsynen skulle, på sätt Konungen närmare föreskreve, utövas av yrkesinspektionens befattningshavare. I propositionen med förslag till skogshärbärgeslag upptog Kungl. Maj:t den av styrelsen föreslagna anordningen av tillsynen, men omlade riksdagen på förslag av andra lagutskottet tillsynens organisation på sätt ovan angivits.

Anlitandet av skogsstatens och skogsvårdsstyrelsernas befattningshavare såsom lokala tillsynsorgan torde otvivelaktigt ha visat sig vara en lämplig åtgärd, även om deras tid merendels icke synes hava räckt till för inspektionsverksamhet på sätt och i den omfattning, man vid lagstiftningens tillkomst torde hava tänkt sig. Ifrågavarande befattningshavare måste likväl med hänsyn till sitt stora antal, sin person- och lokalkännedom, sina fackinsikter och sin praktiska erfarenhet anses utgöra en värdefull tillgång för tillsynsverksamheten. Däremot torde anordningen med att lägga överinseendet över nämnda verksamhet hos länsstyrelserna icke kunna sägas ha varit lämplig. Styrelsen har i sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 maj 1927 med utredning och förslag till lagstiftning angående bostadsförhållandena i vissa fall vid vägbyggnads-, flottledsbyggnads- och vattenavledningsföretag härutinnan beträffande skogshärbärgeslagen anfört följande:

»Den nu gällande anordningen av tillsynen å skogshärbärgeslagens efterlevnad torde principiellt sett kunna betecknas såsom mindre lyckad. Tillsynen är såsom nämnts uppdragen åt vederbörande länsstyrelser, men sannolikt torde dessa myndigheter, överhopade som de äro med andra och dem så att säga närmare liggande uppgifter, icke ha möjlighet att ägna mycken uppmärksamhet åt detta sitt uppdrag. Den egentliga, ledande och drivande inspektionskraften lär också utgöras av den befattningshavare vid yrkesinspektionen, som enligt omförmälda kungörelse av den 19 december 1919 förordnats till specialinspektör. Enligt lagen står denne inspektör såsom biträde åt vederbörande länsstyrelse under denna myndighets ledning, men i egenskap av befattningshavare vid yrkesinspektionen är han tillika underställd yrkesinspektionens chefsmyndighet, som jämväl i ovannämnda kungörelse av den 19 december 1919 tillerkännes vissa befogenheter i avseende å här ifrågavarande tillsyn. Inspektören kan sålunda i sin verksamhet bli föremål för stridiga direktiv. I praktiken ha väl nu berörda förhållanden hittills icke medfört några större olägenheter, men då nu fråga ändock är om en viss revision av lagen, har det synts lämpligt att söka få till stånd en mer rationell anordning i förevarande avseende. Härtill kommer, att styrelsen i sitt den 2 november 1925 avgivna betänkande med förslag till reviderad lag om arbetarskydd föreslagit, att länsstyrelserna skulle i allt väsentligt befrias från de uppgifter med denna lags tillämpning, som f. n. åligga dem, och att yrkesinspektionens chefsmyndighet skulle över-

taga de mera betydelsefulla av dessa uppgifter. Denna åtgärd, som mötts med nära nog enhälligt gillande från länsstyrelsernas sida, synes skäligen böra efterföljas av att länsstyrelserna jämväl fritagas från skyldigheten att övervaka skogshärbärgeslagens efterlevnad.»

Längre fram i nämnda skrivelse uttalar styrelsen i fråga om flottledshärbärgeslagen i samma ämne följande:

»Enligt vad förut föreslagits skulle samtliga de slag av arbete, vartill härbärgeringsskyldigheten är ifrågasatt att utsträckas, infogas i skogshärbärgeslagen, och skulle sålunda flottledshärbärgeslagen lämnas orörd av den åsyftade utsträckningen. Ändras på sätt nyss förordats anordningen av tillsynen å skogshärbärgeslagens efterlevnad, synes det emellertid med skäl kunna ifrågasättas, om icke länsstyrelserna borde befrias jämväl från befattningen med tillsynen å flottledshärbärgeslagens iakttagande. De erinringar, som ovan framställts beträffande länsstyrelsernas uppdrag att utöva tillsyn å skogshärbärgeslagens efterlevnad, äga giltighet även i fråga om flottledshärbärgeslagen, och det skäl för denna anordning, som anförts i propositionen med lagförslaget i ämnet — eller att länsstyrelsen är den allmänna tillsynsmyndigheten över såväl flottlederna som flottningsföreningarnas verksamhet — synes ej vidare övertygande. Faktiskt vilar givetvis ansvaret för övervakandet av lagens tillämpning väsentligen på den förut omnämnde specialinspektören, som under socialstyrelsens ledning fullgör detta sitt åliggande med bistånd av skogsstatens och i viss mån även skogsvårdsstyrelsernas befattningshavare. Något mer betydelsefullt samband mellan tillsynen å härbärgeringsskyldighetens fullgörande och nyssnämnda, länsstyrelserna redan förut åliggande tillsynsuppdrag torde praktiskt taget ej heller existera. För enhetlighet i avseende å organisationen av tillsynen å härbärgeslagstiftningens efterlevnad talar för övrigt det förhållandet, att flottningsarbetet till stor del torde utföras av folk, som eljest i större eller mindre utsträckning sysselsättas med arbete, som är inbegripet under skogshärbärgeslagen.

Den nu ifrågasatta åtgärden skulle icke medföra någon ändring i vad flottledshärbärgeslagen föreskriver rörande vattendomstol. I 10 kap. 4 § vattenlagen bör emellertid, såsom från styrelsens sida redan tidigare föreslagits, intagas bestämmelse om skyldighet för länsstyrelse att om där åsyftad syneförrättning underrätta specialinspektören. Vidare borde kanske i 70 § lagen om flottning i allmän flottled angivas, att rörande tillsyn i fråga om byggnader för flottningsarbetarnas härbärgerande under flottningstiden är särskilt stadgat.»

Framhållas må slutligen, att för överflyttande på yrkesinspektionens chefsmyndighet av det länsstyrelserna nu åvilande överinseendet å tillsynen av ifrågavarande lagars efterlevnad även torde tala det förhållandet, att skogs- och flottledsinspektören fr. o. m. år 1925 av Kungl. Maj:t förordnats att i egenskap av specialinspektör utöva tillsyn av arbetarskyddslagens efterlevnad vid skogsavverknings-, kolnings-, flottnings- och flottledsarbeten. I nämnda egenskap sorterar denne sålunda för närvarande direkt under yrkesinspektionens chefsmyndighet.

I 3 § skogshärbärgeslagen hänvisas till bestämmelserna i bl. a. 38 § arbetarskyddslagen, vilka bestämmelser skola i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet. I sistnämnda lagrum regleras förfarandet vid arbetarskyddslagens genomförande tvångsvis. Den där stadgade befogenheten för länsstyrelse att meddela arbetsgivare förbud av visst innehåll gäller sålunda i motsvarande mån även i fråga om tillämpningen av skogshärbärgeslagen. Såsom av skogs- och flottledsinspektörens yttrande i ärendet framgår, har handläggningen inom länsstyrelserna av ifrågavarande ärenden med få undantag visat sig medföra sådan tidsutdräkt, att syftemålet med tvångsförfarandet mer eller mindre förfelats. Detta förhållande, vilket lärer böra sättas i samband med länsstyrelsernas stora och mångskiftande arbetsbörda, måste givetvis ur de synpunkter, inspektören anför, väcka betänkligheter.

I ovan omförmälda betänkande med förslag till reviderad arbetarskyddslag har styrelsen även föreslagit, att befogenheten att meddela i 38 § av den nuvarande lagen angivna förbud skall överflyttas från länsstyrelserna till yrkesinspektionens chefsmyndighet. Om detta förslag genomföres skulle, då såsom nämnts i skogshärbärgeslagen hänvisas till berörda stadgande i arbetarskyddslagen, i och därmed även motsvarande befogenhet enligt förstnämnda lag överflyttas på yrkesinspektionens chefsmyndighet. Därest revisionen av arbetarskyddslagen skulle dröja, lärer emellertid intet hinder möta mot att oberoende därav vidtaga här åsyftade ändring av skogshärbärgeslagen. Vare sig en ändring av sistnämnda lag på denna punkt genomföres på den ena eller andra vägen, torde samtidigt motsvarande ändring böra komma till stånd beträffande flottledshärbärgeslagen.

Såsom en ytterligare brist i skogshärbärgeslagen framhålla motionärerna de låga bötesstraff, som med stöd av lagen kunna ådömas. Enligt lagen, som jämväl i detta avseende hänför sig till arbetarskyddslagen, uppgå böterna vid trotsande av meddelat förbud till lägst 10 och högst 500 kronor. I styrelsens förslag till reviderad arbetarskyddslag har maximibeloppet höjts till 1 000 kronor, men minimibeloppet lämnats oförändrat. Utan tvivel kunna goda skäl anföras för att minimibeloppet för skogshärbärgeslagens vidkommande avsevärt höjes. Ett förverkligande härav skulle måhända lämpligast genomföras genom att hänvisningen i förevarande avseende till arbetarskyddslagen utginge och i stället en särskild straffbestämmelse infördes.

Genomförandet av härovan ifrågasatta ändringar av skogs- och flottledshärbärgeslagarna skulle säkerligen i viss grad återverka stärkande på effektiviteten av tillsynen å lagarnas efterlevnad. Däremot skulle inspektionsfrekvensen uppenbarligen icke röna inflytande därav. Av vad utav skogs- och flottledsinspektören i sistberörda avseende anförts synes ganska oförtydbart framgå, att den nuvarande inspektionsfrekvensen måste anses alltför låg. En utredning rörande på vad sätt en förhöjning därav skulle kunna åstadkommas, torde därför otvivelaktigt vara motiverad.

Vid bedömande av förevarande spörsmål bör, såsom även från motionärernas sida framhållits, beaktas, att skogs- och flottledsinspektören, såsom förut i annat sammanhang anförts, fr. o. m. år 1925 förordnats att jämväl utöva tillsyn å arbetarskyddslagens efterlevnad vid skogsavverknings-, kolnings-, flottnings- och flottledsarbeten. Denna åtgärd, som tillkommit på framställning av styrelsen, har erfarenheten visat vara i hög grad påkallad. Åtgärden måste också anses naturlig såväl med hänsyn till nämnda inspektörs utbildning som därtill att han under alla förhållanden har att besöka ifrågavarande arbetsplatser för tillsynen av arbetarnas bostadsförhållanden. Tillsynen å ifrågavarande slag av verksamhet åvilade tidigare väsentligen yrkesinspektörerna, men tog inspektionsverksamheten inom industrien deras tid så starkt i anspråk, att det icke var dem möjligt att i någon nämnvärd utsträckning företaga resor för här ifrågavarande ändamål, detta så mycket mindre som dessa resor på grund av förevarande arbetsställens i regel avlägsna, svåråtkomliga och spridda belägenhet med nödvändighet bliva mycket tidsödande.

Med hänsyn till den framträdande olycksfallsrisken särskilt inom skogshanteringen och de betydande möjligheter för ett nedbringande av densamma, som otvivelaktigt förefinnas, synes möjligheten av ett förstärkande av inspektions- och upplysningsverksamheten jämväl på här ifrågavarande område förtjänt av ett allvarligt övervägande.

Kollektivavtalens lönesatser under första kvartalet 1929.

Avtalsrörelsen har under årets första kvartal icke haft någon betydande omfattning. Åtskilliga avtal blevo utan uppsägning prolongerade för ett år framåt. Dit höra det stora flertalet avtal inom byggnadsindustrien, vilka sålunda i oförändrat skick skola gälla till den 1 april 1930, och vidare avtalen inom bageriyrket, som förnyas den 1 juni, samt riksavtalet för snickeri- och möbelfabrikerna, vilket prolongeras från den 1 juli räknat.

En mera betydande avtalsuppgörelse har kommit till stånd inom *rederinäringen*, där de sedan några månader tillbaka pågående förhandlingarna slutförts för samtliga personalgrupper utom för Sveriges fartygsbefälsförenings medlemmar. De nya avtalen skola gälla till den 31 januari 1931. De kontanta månadslönerna ha, med undantag för några av de i lönehänseende högst stående grupperna, blivit höjda. Höjningen utgör i allmänhet 5—10 kr., i vissa fall 15—20 kr. Månadslönerna, vilka för somliga grupper ökas efter vissa års anställning, äro (förutom fri kost ombord):

Fartygs lastkapacitet (d. w. ton):	500— 899	900— 1349	1350— 1799	1800— 2999	3000— 4499	4500— 6749	över 6750
1:e maskinist	310—370	340—400	370—430	400—460	445—505	490—550	535—595
2:e »	240—270	255—285	270—300	285—315	305—335	325—355	355—385
3:e »	—	—	—	215—225	225—235	245—255	270—280
4:e »	—	—	—	—	—	—	200—210
Radiotelegrafist	—	—	157—210	157—210	167—215	175—225	190—235
Stewart	175—220	190—235	205—245	221—261	237—277	255—295	265—305
Kock	—	155—200	158—203	163—203	167—207	171—211	175—215
Kock-elev	—	—	—	—	55—65	55—65	55—65
Mässuppassare	—	—	—	—	40—50	45—55	55—65
Timmerman med 48 mån. praktik, båtsman m. fl.	160	160	160	160	170	170	170
Timmerman med kortare praktik, smörjare	153	153	153	153	163	163	163
Eldare med 12 mån. praktik, m. fl.	150	150	150	150	158	158	158
Matros	148	148	148	148	158	158	158
Lättmatros, 24 mån. praktik	105	114	114	114	125	125	125
Jungman, 12 mån. praktik	45	55	55	55	65	65	65

Beträffande *småglasbruken*, där förutvarande riksavtal utlöpte den 1 februari, har uppgörelse ännu icke kommit till stånd.

Inom *typografyrket* ha riksavtalen för boktryckerierna och för tidningstryckerierna blivit uppsagda. Utlöpningstiden är den 1 juli.

Plan för länens uppdelning i fattigvårdsområden.

På framställning av statsrådet och chefen för socialdepartementet har Kungl. Maj:t den 7 mars 1929 uppdragit åt länsstyrelserna i samtliga län att

dels, i den mån så icke redan skett, efter samråd med vederbörande upprätta plan för indelning av länet i kommunalförbund för gemensamma sådana anstalter, som avses i 31 § i lagen om fattigvården, ävensom, eventuellt, för anstaltsbehovets fyllande genom inackordering av vårdbehövande från en kommun i annan kommuns eller i kommunalförbunds anstalt,

dels, efter dylikt samråd, med beaktande av redan befintliga eller planerade sammanslutningar i gemensamma fattigvårdssamhällen eller kommunalförbund för gemensam fattigvårdsanstalt eller överenskommelser om inackordering, som nyss sagts, utarbeta plan till sammanförande av länets kommuner i lämpligt avpassade fattigvårdssamhällen,

dels och till allmän kännedom inom länet förmedla sålunda utarbetade planer ävensom snarast möjligt och senast före den 1 november 1929 till Kungl. Maj:t inkomma med dessa planer jämte redogörelse för vad i ärendet eljest åtgjorts.

Beträffande motiven för de anbefallda åtgärderna har departementschefen vid ärendets föredragning i statsrådet gjort följande uttalande:

I skrivelse den 27 december 1928 anbefallde Kungl. Maj:t länsstyrelserna att till socialdepartementet inkomma med uppgifter angående antalet befintliga, respektive belagda platser i godkända och godtagna fattigvårdsanstalter. Ehuru sammanställningen av det i anledning härav inkomna materialet ännu ej avslutats, synes det redan nu framgå, att den genomsnittliga procentuella beläggningen å ålderdomshemmen varierar allt efter om hemmet är tillkommet efter en noggrann utredning om platsbehovet i kommunen — i vilket fall platsantalet visat sig i allmänhet icke överstiga det behövliga — eller om hemmet är tillkommet, kanske för många år sedan, utan en sådan utredning; i sistnämnda fall har platsantalet visat sig vanligen vara för stort. Vad angår vid anstalterna befintliga avdelningar för specialändamål, såsom för sinnessjuka, sinnesslöa, kroniskt sjuka, tuberkulösa m. fl., torde i regel dessa vara väl belagda; i synnerhet gäller detta i fråga om avdelningar för sinnessjuka och sinnesslöa. Dock synes det särskilt i fråga om avdelningar för kroniskt sjuka ej så sällan förekomma, att en kommun har obelagda platser av ifrågavarande slag, medan en grannkommun, i saknad av sådan avdelning, ej kan skänka samma kategori sjuka erforderlig vård.

Vid ett övervägande av spörsmålet, huru man på ett rationellt sätt skall kunna ordna fattigvårdens anstaltsfråga, finner man att i de län, som räkna ett betydande antal *större kommuner*, svårigheterna härför ej varit så särdeles framträdande, enär dessa senare i regel äga tillräckligt antal stora ålderdomshem, där även närliggande mindre kommuner kunna, om plats finnes, inackordera sina understödstagare. Annorlunda ställer det sig däremot i sådana län, som räkna ett övervägande antal *småkommuner*. De olägenheter, som dylika kommuner lida under i fråga om fattigvårdens ordnande, äro dels otillräcklig ekonomisk bärkraft för hjälpverksamhetens utövande, dels kommunernas alltför ringa omfattning för upp-

rättande av egna anstalter, dels brist på lämpliga krafter att leda arbetet. Antalet personer, som kräva vård å ålderdomshem, brukar växla mellan 4 och 7 per tusen invånare; och då ett ålderdomshem bör räkna minst 10, helst 15—20 pensionärer för att driftkostnaden skall bliva rimlig, bör ett fattigvårdssamhälle räkna åtminstone 2 à 3 tusen invånare. Då i Sverige finnas över 1 000 landskommuner med mindre än 1 000 invånare, därav nära 400 kommuner med en folkmängd av mindre än 500, framstår utan vidare omöjligheten av att utan samarbete mellan kommunerna på ett tillfredsställande sätt ordna anstaltsvården.

Sedan lång tid tillbaka ha dessa svårigheter för småkommunerna att ordna sin fattigvårdsfråga uppmärksammats. Genom 1919 års lag om kommunalförbund har också lagts den lagliga grunden för gemensamhet i fråga om anstaltsväsendet. I ett ganska stort antal fall hava med tillämpning av dessa bestämmelser kommunalförbund bildats för uppförande av gemensamma ålderdomshem. Ofta hava emellertid dylika förbund tillkommit som följd av ett lokalt initiativ, utan att en plan förelegat för en mera allmän indelning av respektive län i dylika förbund. Härav hava följt olägenheter av flera slag; förbundsbildningen har sålunda icke alltid skett på sådant sätt, att de kommuner, som objektivt sett lämpligen bort höra samman, kommit att omfattas av samma förbund. Åtgärder hava också vidtagits för åstadkommande av större planmässighet i detta hänseende. På några håll, såsom i Skaraborgs, Uppsala och Kalmar samt Göteborgs och Bohus län, hava redan för flera år sedan planer uppgjorts för ett sammanförande av kommunerna, vilka planer i viss utsträckning kunnat genomföras och överhuvud varit av stor betydelse för anstaltsfrågornas lämpliga ordnande.

Då det emellertid icke sällan förekommer, att en förbundsbildning, som ur olika synpunkter otvivelaktigt varit önskvärd, går om intet på grund av motstånd från någon enstaka kommun, som rätteligen borde tillhöra det avsedda förbundet, har det framstått såsom önskvärt, att en sådan kommun skulle kunna åläggas att ansluta sig till förbundet. År 1927 framlade också Kungl. Maj:t proposition (nr 109) med förslag till sådan ändring i lagen om fattigvården, att i fall, då fråga varit om bildande av kommunalförbund för anordnande av gemensam fattigvårdsanstalt, men vederbörande fattigvårdssamhällen icke enats om antagande av förbundsordning, Kungl. Maj:t skulle äga att förordna, att dessa samhällen eller vissa av dem skola bilda kommunalförbund för anordnande av gemensam anstalt, samt fastställa förbundsordning. Tillika föreslogs införande av uttryckligt stadgande för länsstyrelserna — vilka redan enligt lagens tidigare lydelse skulle hava att under tiden intill dess anstaltsväsendet skall vara genomfört söka åstadkomma ordnande av sådana anstalter — att i fall, där så anses lämpligt, verka därför genom bildande av kommunalförbund. Detta Kungl. Maj:ts förslag vann emellertid icke riksdagens bifall.

Vad nu anförts gäller frågan om åstadkommande av gemensamhet i fråga om fattigvårdsanstalter. Vad angår den öppna fattigvården, kan densamma göras gemensam endast med tillämpning av bestämmelserna i § 6 i lagen om fattigvården, d. v. s. genom bildandet av gemensamma fattigvårdssamhällen. På frivillighetens väg hava emellertid allenast ett mycket ringa fåtal sådana samhällen uppstått, och de möjligheter, som lagen medgiver att tvångvis bilda dylika samhällen, hava ingenstädes kommit till användning.

Att åstadkomma tillräckligt stora områden för fattigvårdens handhavande är därför alltjämt en angelägenhet, som kräver sin lösning. Det gäller icke blott att efter hand söka på frivillighetens väg övervinna den obenägenhet, som naturligen mångenstädes finnes mot att lämna hävdvunna anordningar och avgränsningar, utan även att medverka till att den vilja till samverkan, som kan finnas, ledes till bästa möjliga resultat. I och med att 1926 års arbetslöshetssakkunnigas år 1928 avgivna betänkande publicerades hava nu berörda spörsmål blivit föremål för mera allmän diskussion. Denna har särskilt rört sig om ett av en av de sakkunniga, nämligen

statens inspektör för fattigvård och barnavård, kanslirådet von Koch, avgivet särskilt yttrande, i vilket utvecklades nödvändigheten av att för ett tillfredsställande ordnande av såväl den slutna och den öppna fattigvården som av hjälpen åt de arbetslösa större lokala enheter tillskapas. Tillika framhölls i nämnda yttrande betydelsen av åstadkommande av gemensamma lokala socialorgan för handhavande av olika former av det allmännas hjälpverksamhet.

Med hänsyn till det arbete, som mångenstädes pågår eller förestår för att inom gällande tidsfrist på tillfredsställande sätt ordna fattigvårdens anstaltsväsende, synes det önskvärt att utan dröjsmål vidtaga åtgärder för främjande av kommunal samverkan i detta hänseende. Något som därutinnan synes kunna omedelbart åtgöras är, att länsstyrelserna på de håll, där så icke redan skett, uppgöra plan för indelning av länet i lämpliga områden för fattigvårdens handhavande. I första hand böra här tydligen avses sammanslutningar i kommunalförbund för gemensamma fattigvårdsanstalter, men det mål, som bör eftersträvas, är lika uppenbart tillkomsten av större fattigvårdssamhällen, vilka alltså skulle hava hela fattigvården gemensam. Det kan givetvis här icke vara fråga om att utöva påtryckning på kommunerna för genomförande av en viss form för frågans lösande, utan det gäller endast att söka giva dem en auktoritativ anvisning rörande bästa sättet att genomföra en rationellt ordnad samverkan. Även med denna i sakens natur liggande begränsning synes mig en dylik plan kunna bliva av stor betydelse. Planen lärer böra uppgöras efter samråd med vederbörande fattigvårdskonsulent, helst även med representanter från orterna. Vid uppgörande av planen torde i regel böra iakttagas, att städer skola utgöra egna fattigvårdssamhällen. Vid sammanförandet av små landskommuner torde hänsyn — förutom givetvis till redan befintliga sammanslutningar för ifrågavarande ändamål — böra tagas till bland annat följande synpunkter, nämligen befolkningens storlek, ytvidden, befintliga kommunikationer, kommunernas eventuella karaktär av mera utpräglade jordbruks- eller industrikommuner och slutligen redan försiggående samarbete mellan olika kommuner såsom ingående i samma pastorat eller samma landsfiskals-, eventuellt polisdistrikt eller i samma barnmorskedistrikt eller kommunalförbund för annat ändamål. Vidare bör tydligen hänsyn tagas till de anstalter, som redan finnas och blivit godkända; där i ett sådant fall anstalten är onödigt stor för den kommun den tillhör, lärer det ofta vara lämpligt att göra sammanförandet av kommuner med tanke på ett bättre utnyttjande av denna anstalt. Å andra sidan bör den omständigheten, att två eller flera kommuner redan hava var sin anstalt, icke utgöra hinder för kommunernas sammanslutande, om detta ur andra synpunkter finnes önskvärt; därigenom kunna ofta kostnaderna nedbringas antingen genom att viss anstalt fullständigare utnyttjas och den eller de andra bliva disponibla för annat ändamål, eller genom att de vårdbehövande, som äro i behov av sjukvård eller eljest passning, sammanföras till en anstalt. Någon minimigräns i fråga om folkmängden inom ett kommunalförbund eller fattigvårdssamhälle torde icke böra angivas; dock synes endast undantagsvis invånarantalet böra understiga 1 000, helst bör det vara betydligt större. En synpunkt, som städse bör beaktas vid behandling av hithörande frågor, är, att vårdnadsområdena icke göras så stora, att den personkännedom, som är av så stor betydelse såväl för vårdens rätta handhavande som i ekonomiskt hänseende, på ofördelaktigt sätt försvagas.

En omständighet, som i detta sammanhang även bör tagas i betraktande, är, att fattigvårdssamhällena äro skyldiga att sörja för erforderlig vård åt fattiga sinnessjuka och sinnesslöa, vilket med hänsyn till rådande platsbrist å de statliga sinnessjukhusen medfört, att å ålderdomshemmen måst omhändertagas ett stort antal personer, vilka egentligen bort komma i åtnjutande av hospitalsvård. I den mån genom nu pågående utbyggnad av sinnessjukhusväsendet denna platsbrist avhjälpes, minskas tydligen behovet av plats å fattigvårdsanstalterna för dessa kategorier av understödstagare. För de sinnessjuka och sinnesslöa fattigvårdsbehövan-

de, vilka icke äro i behov av hospitalsvård, torde det ofta vara lämpligt att, såsom redan på sina håll skett, särskilda vårdhem upprättas. Sådana vårdhem torde ej sällan böra vara avsedda för områden större än dem, som ägna sig för den allmänna fattigvården.

Till den avlastning, som av nu angivna orsaker kan väntas komma till stånd å ålderdomshemmen, bör tydligen hänsyn tagas vid uppgörande av den ifrågavarande planen. Detsamma gäller i viss mån beträffande vården av kroniskt sjuka, för vilka för närvarande i stor utsträckning beredas särskilda vårdmöjligheter utanför de egentliga fattigvårdsanstalterna, ävensom i fråga om vården av tuberkulossjuka.

Vad hittills anförts avser upprättande av en plan för kommunalt samarbete på fattigvårdens område. Även vissa av de uppgifter, som ankomma på barnavårdsnämnden, exempelvis fosterhemsanskaffning, torde vara lättare att lösa inom större områden. Då barnavårdsnämndens verksamhetsområde automatiskt ansluter sig till fattigvårdssamhällets, blir, i den mån detta senare utvidgas, även området för barnavårdsnämndens verksamhet utsträckt.

Det är emellertid uppenbart, att frågan därjämte måste ses i samband med vissa andra för närvarande aktuella spörsmål. Utan vidare är det nämligen klart, att stora fördelar skulle stå att vinna, därest de kommunalförbund eller gemensamma samhällen, som skulle bildas för fattigvårdsändamål, skulle kunna bliva distrikt eller områden också för lokal organisation för andra ändamål. Jag syftar här närmast på den kommunala organisationen för åtgärder i anledning av arbetslösheten samt för den statliga pensionsförsäkringen; en av de frågor beträffande denna försäkring, som för närvarande äro föremål för utredning genom en särskild kommitté, avser omläggning av indelningen i pensionsdistrikt, vilken nu väsentligen sammanfaller med kommunindelningen. I detta sammanhang må även erinras om den enligt lagen om behandling av alkoholister gällande organisationen med nykterhetsnämnder. Samma spörsmål föreligger i vissa andra hänseenden, där detsamma dock ännu befinner sig på ett mera förberedande stadium. I detta avseende må nämnas dels den alltjämt aktuella frågan om sjukförsäkringens ordnande i samband med en koncentration av sjukkasserörelsen inom varje särskilt område, dels ock det föreliggande förslaget rörande ordnad folktandvård; för detta ändamål skulle kommunerna enligt det föreliggande förslaget sammansluta sig till särskilda tandvårdsdistrikt.

I detta sammanhang bör även beaktas frågan om centralisering av hjälparbetet *inom* de särskilda lokala enheterna, vare sig dessa utgöras av en eller flera kommuner. Förslag till sådan centralisering, vars syfte, kort uttryckt, är vinnande av förenklad och förbättrad administration samt undvikande av den olägenheten, att hjälpbehövande erhålla understöd i form av fattigvård, pensionstillägg, olycksfallsförsäkring, arbetslöshetshjälp o. s. v. samtidigt från olika håll, har, såsom nyss anförts, framlagts i det av kanslirådet von Koch till arbetslöshetssakkunnigas år 1928 avgivna betänkande gjorda särskilda uttalandet, vilket sedermera närmare utvecklats i Svenska stadsförbundets tidskrift år 1928, häfte 5. I viss mån andra synpunkter i samma fråga hava bland annat framförts i tidskriften Pensionsförsäkringen år 1929, häfte 1. Von Kochs förslag går närmast ut på bildandet inom varje vårdnadsområde av en central understöds- eller socialnämnd, i vilken skulle uppgå fattigvårdsstyrelsen och arbetslöshetskommittén, eventuellt även pensionsnämnden. I den mån, på sätt nyss antyddes, en enhetlig sjukkasseverksamhet kommer till stånd, har det i andra sammanhang ansetts önskvärt, att dylika sjukkassor erhålla nära anknytning till en sådan socialnämnd; måhända kan till och med en sjukkassestyrelse övertaga vissa av socialnämndens nyssnämnda uppgifter. Tidigare har också föreslagits, att dylika sjukkassor allmänt skulle, såsom nu i vissa fall förekommer, vara lokalombud för den statliga olycksfallsförsäkringen.

Särskilt med hänsyn till vad nu anförts angående gemensamma socialorgan, är

det uppenbarligen av vikt att tillse, att sammanförandet av kommuner sker så, att samma kommuner komma att förenas om de särskilda sociala uppgifterna.

Med hänsyn till det svävande läge, vari nu sist berörda frågor ännu befinna sig, kunna länsstyrelserna uppenbarligen icke fästa någon avgörande vikt vid de därutinnan föreliggande uppslagen, då det gäller att upprätta de nu ifrågasatta planerna för länens indelning i kommunalförbund för handhavande av den slutna fattigvården ävensom i större fattigvårdssamhällen. Jag har dock i detta sammanhang velat erinra om dessa frågor, eftersom — i enlighet med vad nyss anfördes — den i och för sig önskvärda sammanslutningen för detta ändamål kan bliva av betydelse för en kommande indelning jämväl i andra hänseenden.

Ny utredning om sjukförsäkringen.

Sedan Kungl. Maj:t den 12 mars 1929 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla högst fyra sakkunniga för att, efter samråd med representanter för den frivilliga sjukkasserörelsen, utarbeta förslag rörande en reformerad sjukförsäkring, har departementschefen till detta uppdrag utsett regeringsrådet L. A. V. Rydin (ordförande), andra kammarens talman B. Eriksson samt byråchefen i socialstyrelsen Th. Andersson. Samtidigt ha som representanter för sjukkasserörelsen i och för nämnda utredning tillkallats ledamoten av riksdagens första kammare, kassören J. E. Berglund, Stockholm, sjukkontrollanten Ernst G. Kristensson, Göteborg, centralkassören A. L. Lindhagen, Eskilstuna, samt kassören O. Toresson, Östersund.

I fråga om den nya utredningens förutsättningar och riktlinjer har departementschefen vid ärendets föredragning i statsrådet gjort följande uttalande.

Vid anmälan av förslagen under femte huvudtiteln i årets statsverksproposition anförde jag inledningsvis, bland annat, att till de aktuella problemen på det sociala området måste räknas frågan om ändrade former för sjukförsäkringen. Vid behandlingen av den särskilda punkten i huvudtiteln rörande anslag till sjukkasseväsendets befrämjande utvecklade jag närmare denna min uppfattning. Jag framhöll därvid, att det grundligt utretts och ofta vitsordats, att de nuvarande förhållandena inom sjukförsäkringens område icke vore tillfredsställande. Jag fortsatte, att meningarna emellertid alltjämt ginge mycket isär i fråga om vad som å detta område borde göras för framtiden. Det syntes därför icke kunna undvikas, att, innan ståndpunkt fattades till frågan, en ny utredning därav måste i en eller annan form komma till stånd. I detta sammanhang erinrade jag därom, att frågan till viss del redan låge under utredning, nämligen i vad densamma anginge det djupt ingripande spörsmålet om sjukförsäkringens samband med andra sociala hjälpformer, närmast pensionsförsäkringen, och om gemensam organisation för sådana hjälpformer; jag syftade härvid därpå, att till uppdraget för den nu arbetande pensionsförsäkringskommittén hör att till behandling upptaga sist avsedda spörsmål. Sedan jag vidare framhållit, att en allmän mening vore, att en reform av sjukförsäkringen borde föregå pensionsförsäkringens omläggning och att det syntes ganska klart, att definitiv ståndpunkt till sistnämnda försäkrings organisatoriska problem icke kunde tagas, förrän åtminstone grundlinjerna för en reformerad sjukförsäkring kunde skönjas, slutade jag med att anföra, att jag ansåge en mera fullständig utredning av sjukförsäkringsspörsmålet böra upptagas. Jag anhåller att nu få närmare återkomma till denna fråga.

Därvid vill jag till en början erinra, att såväl för 1926 som 1927 års riksdagar framlades förslag om en reformerad sjukförsäkring. Båda dessa förslag utgingo från att det frivilliga försäkringssystemet skulle bibehållas; ehuru man principiellt erkände den obligatoriska försäkringens företräden, ansåg man det varken ekonomiskt eller praktiskt möjligt att då genomföra en sådan försäkring. Båda förslagen byggde vidare i princip på att de nu utgående statsbidragen till sjukkassorna skulle höjas mot det att *dels* sjukkassorna åtoge sig så väsentligt vidgade prestationer mot de försäkrade, att den lämnade sjukförsäkringen kunde anses fylla måttet på en verklig socialförsäkring, *dels* sådana organisatoriska förändringar vidtoges, att den frivilliga sjukförsäkringen å ena sidan kunde beräknas även med de ökade prestationerna erhålla nödig stabilitet, samtidigt som den principiellt lämnade tillgång till försäkring för alla personer, och att å andra sidan försäkringen kunde genom sina organ bilda stommen till en blivande gemensam organisation för olika sociala försäkringsgrenar. Vad angår de ökade prestationerna, överensstämde förslagen i stort sett med varandra; vad som därutinnan framför allt krävdes, var *dels* en avsevärt förlängd minsta sjukhjälpstid — år 1926 tre år och år 1927 två år för varje sammanhängande sjukdomstillstånd — *dels* förhöjning av minsta sjukpenningen — båda åren till 1 krona per dag — *dels* utvidgad sjukvårdsförsäkring, *dels ock* obligatorisk moderskapsförsäkring i en eller annan form. Enligt båda förslagen skulle vidare det statsbidrag, som utgår för varje sjukdag, höjas från 25 till 50 öre om dagen och vissa nu gällande inskränkningar i rätten till detta bidrag borttagas samt det s. k. medlemsbidraget, som närmast är avsett att täcka förvaltningskostnaderna, ökas från 2 till 3 kronor per medlem och år, varjämte jämväl bidraget till sjukvårdsförsäkringen skulle avsevärt höjas. I nu nämnda hänseenden uppnåddes i stort sett enighet under ärendets behandling. Visserligen gingo meningarna isär på en del punkter, framför allt angående sjukhjälpstidens längd och sjukvårdsförsäkringens karaktär av obligatorisk prestation av sjukkassorna. Men dessa meningsskiljaktigheter voro icke av den natur, att de i och för sig torde kunnat äventyra förslagens genomförande. Enahanda var förhållandet beträffande grunderna för de höjda statsbidragen.

Vad som däremot föranledde en mycket livlig diskussion var den organisatoriska delen av spörsmålet. De svårigheter, som därvid föreligga, bottna i det förhållandet, att den svenska sjukkasserörelsen i stort sett står delad mellan två från varandra vitt skilda organisationer, vilka därjämte länge stått i visst motsatsförhållande till varandra. Å ena sidan finner man en sammanslutning, Sveriges Allmänna Sjukkasseförbund, som består av ett mycket stort antal s. k. lokala sjukkassor, vilka hava sin verksamhet begränsad antingen till viss stads- eller landskommun eller till ett fåtal kommuner. Å andra sidan möter man Rikssjukkassornas Centralorganisation, som utgör en sammanslutning av ett antal av de större s. k. rikssjukkassorna, d. v. s. sådana sjukkassor, som till sitt verksamhetsområde principiellt hava hela landet och som utöva sin verksamhet genom ett stort antal s. k. lokalavdelningar, var och en under sin lokalstyrelse, men sammanhållna genom en centralstyrelse och genom enhetliga försäkringsvillkor och genomgående riskutjämning. Den brist, man med de nyss åsyftade organisatoriska förändringarna framför allt ville avhjälpa, var såväl enligt 1926 som enligt 1927 års förslag den starka splittringen på området, vilken medfört, att det å de flesta orter finnas flera, på vissa håll mycket talrika, lokala sjukkassor och rikssjukkasseavdelningar, vilkas inbördes konkurrens, enligt vad erfarenheten utvisat, i allmänhet icke tagit sig uttryck i en tävlan att bereda medlemmarna så stora förmåner som möjligt, utan i en strävan att genom låga premier och därigenom även låga prestationer vinna ökad anslutning. I stället ville man söka uppnå en enhetlig organisation med helst ett enda sjukförsäkringsorgan inom varje särskilt område, hos vilket organ alla kunde erhålla sjukförsäkring och som kunde tjäna såsom ombud för andra sociala försäkringsgrenar, d. v. s. framför allt för pen-

sionsförsäkringen och olycksfallsförsäkringen. 1926 års förslag avsåg att nå detta mål genom en föreskrift, att statsbidrag skulle kunna lämnas till allenast en sjukkassa inom varje område; efter prövning av vilken kassa som bäst uppfyllde förutsättningarna skulle sålunda en viss sjukkassa »antagas» till statsunderstödd. Med hänsyn till rikssjukkassorna gjordes dock det tillägget till denna regel, att i stället för lokalkassa skulle till dylik »enhetskassa» kunna antagas även lokalavdelning av rikssjukkassa. Fördelningen av riket på dylika avdelningar och lokala sjukkassor skulle ske på det sätt, att det slagets kassa skulle äga företräde, som inom vederbörande område kunde uppvisa det största antalet medlemmar. — Trots dessa medgivanden, som för rikssjukkassorna skulle hava reserverat stora delar av landet, ansågs förslaget oantagligt från rikssjukkassehåll. Sveriges allmänna sjukkasseförbund däremot förklarade sig kunna acceptera detsamma. Denna oenighet inom sjukkasserörelsen torde hava bidragit till förslagets fall.

I enlighet med direktiv av 1926 års riksdag utarbetade sedermera inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga nytt förslag i ämnet, vilket förslag väsentligen låg till grund för 1927 års regeringsproposition. I denna var organisationsfrågan löst i huvudsak på följande sätt. Riket skulle indelas i sjukkasseområden, vart och ett med en s. k. distriktssjukkassa. Denna sjukkassa skulle handhava försäkringen från och med den 101:sta dagen efter sjukdomsfallet ävensom sjukvårdsförsäkringen. Vad angår försäkringen för de första 100 dagarna efter sjukdomens inträdande, skulle det stå var och en fritt att anlita vare sig rikssjukkassa, lokalsjukkassa eller också distriktssjukkassan själv, som skulle hava att meddela försäkring jämväl för dylik risk. Andra kassor än distriktssjukkassan skulle i princip icke få meddela försäkring efter den 100:de dagen och ej heller sjukvårdsförsäkring. Distriktssjukkassan var avsedd att kunna bliva organ för den enhetliga socialförsäkringen. Även detta förslag godtogs av lokalsjukkassorna men mötte bestämt motstånd från rikssjukkassehåll. Dessas opposition riktade sig framför allt mot bestämmelsen, att distriktssjukkassorna skulle äga rätt att meddela försäkring för den första försäkringstiden; man torde hava fruktat, att på grund av denna bestämmelse det i längden skulle bliva omöjligt för rikssjukkassorna att konkurrera med distriktssjukkassorna om försäkringen för den första sjukhjälpstiden. Förslaget antogs med viss modifikation av första kammaren men avslogs av andra kammaren med 100 röster mot 91, som det vill synas väsentligen på grund av meningsskiljaktighet i nyssnämnda punkt.

Sedermera hava förslag om nyorganisation inom sjukförsäkringen framställts i olika riktningar. I motion till 1928 års riksdag hemställdes sålunda om utredning rörande införandet av obligatorisk försäkring. Riksdagen avböjde emellertid detta förslag. Av utskottsutlåtandet i frågan att döma var huvudsakliga anledningen därtill, att man icke ville binda Kungl. Maj:t för ett visst alternativ under den fortsatta utredning, som man allmänt torde hava ansett önskvärd. — Vidare hava nyssnämnda stora sjukkasseorganisationer vid kongresser under sommaren 1928 gjort vittgående framställningar om reformerad sjukförsäkring. Jag tillåter mig att i detta sammanhang i fråga om dessa framställningar hänvisa till vad jag därom anfört i förslaget till femte huvudtiteln om anslaget till sjukkasseväsendets befrämjande. Här vill jag endast erinra, att jag i nämnda sammanhang beträffande dessa framställningar anförde, att sådana partiella reformer, som ifrågasatts, endast kunde vara ägnade att skapa svårigheter för en definitiv sjukförsäkringsreform och att framställningarna, i vad de avsåge ökade statsbidrag, i varje fall icke borde tillmötesgås utan tillbörlig kompensation och åtagande av nya förpliktelser från sjukkassornas sida.

I den situation, som sålunda föreligger, är givetvis den första frågan den, huruvida det fortsatta arbete på sjukförsäkringens omdaning, som enligt min förut ut-

talade mening nu bör vidtaga, bör taga sikte på den obligatoriska försäkringen, eller om man alltjämt bör söka nå fram till resultat på den frivilliga försäkringens väg. Då jag stannat vid sistnämnda uppfattning, är anledningen härtill givetvis närmast den, att den frivilliga försäkringsformen enligt min mening för närvarande är den för våra förhållanden lämpligaste. Jag anser också, att viss utsikt finnes för en lösning enligt denna linje. Denna uppfattning grundar sig framför allt på vissa under de sista åren inträffade omständigheter. I själva verket förhåller det sig nämligen så, att det frivilliga sjukkasseväsendet redan befinner sig i en omdaningsperiod och detta på dess eget initiativ. Vad angår de lokala sjukkassorna, är det flera år sedan en rörelse började, som avser att genom sammanslutning av alla eller flertalet på en viss ort arbetande dylika sjukkassor åstadkomma en sjukkassa, tillräckligt stark och omfattande för att kunna giva i stort sett tillfredsställande förmåner mot så billiga premier som möjligt. Beträffande rikssjukkassorna är det mest anmärkningsvärda, att ett par av de största av dessa, vilka bildats i anslutning till den organiserade nykterhetsrörelsen och vilka på grund av detta samband tidigare för medlemskap krävt helnykterhet, numera släppt detta krav och stå öppna för inträde för vem som helst. Resultatet av denna omläggning har redan visat sig i kraftigt stigande medlemssiffror. Vidare hava ganska länge förberedelser pågått för att till en enhet sammansluta flertalet av de stora rikssjukkassorna, varav naturligen skulle följa sammanslagning av lokalavdelningarna på de ställen, där flera av de sammanslutande kassorna äga sådana.

Samtliga nu antydda åtgärder innebära steg i riktning mot den organi ationsform, som man med de tidigare reformförslagen velat vinna. Ej mindre betydelsefullt är att, enligt vad som kommit till min kännedom, överläggningar på senaste tiden ägt rum mellan representanter för ledningarna för de båda stora sjukkasseorganisationerna, vilka därvid undersökt förutsättningarna för uppnående av en gemensam grundval i fråga om formerna för en reformerad sjukförsäkring. I dessa enhetssträvanden torde man på vissa punkter hava kommit ganska långt, medan åter å andra områden meningarna alltjämt gå åtskilligt isär. Enligt den uppfattning, jag erhållit vid samråd med representanter för båda riktningarna, synas dock dessa meningsskiljaktigheter icke vara av den storlek eller karaktär, att man icke kan hoppas, att de skola kunna övervinnas. Det synes mig även, som om den enighet, man sålunda kan skönja, skulle bygga på en sådan bas, att densamma skulle kunna från statsmakternas sida i stort sett accepteras såsom underlag för en ur det helas synpunkt godtagbar lösning av frågan. Vad angår sjukkassornas prestationer samt reglerna för statsbidrag, torde man kunna hoppas, att väsentlig enighet skall uppnås på en linje, som ligger ganska nära 1926 och 1927 års regeringsförslag.

Vad däremot beträffar organisationsproblemet, är läget mera ovisst, i det att betydande eftergifter uppenbarligen krävas från båda håll för att samförstånd skall kunna uppnås. En linje, som därvid torde hava varit under diskussion och som synes mig vara av beskaffenhet att böra närmare undersökas, är att områdena för de med 1927 års förslag avsedda distriktssjukkassorna utvidgas till att omfatta ett, möjligen två län, varmed skulle vinnas, att de nuvarande rikssjukkassorna skulle efter viss omvandling kunna inorganiseras i systemet. Alla nuvarande lokala sjukkassor och avdelningar av rikssjukkassor, som arbeta inom ett och samma område, skulle sammanföras till enhetliga organ för den lokala förvaltningen av sjukförsäkringen. Dessa organ skulle antingen hava karaktären av lokalavdelningar till nyssnämnda distriktskassor eller utgöras av lokala sjukkassor, underordnade distriktskassorna ungefär i samma form, som var för motsvarande fall avsedd i 1927 års förslag, dock att det bleve dessa enhetliga lokala avdelningar eller lokalkassor, som skulle kunna utvecklas till gemensamma socialförsäkringsorgan.

Ett spörsmål, som i detta sammanhang är av stor betydelse, men som också på

grund av sin principiella innebörd kanske är framför allt ägnat att framkalla meningsskiljaktighet, är det, som rör den grad av självständighet, som bör tillerkännas dessa lokalavdelningar eller lokala kassor. Med rikssjukkassornas organisationsform överensstämmer givetvis bäst, att lokalavdelningarna egentligen icke hava någon dylik självständighet alls, utan endast fungera såsom ombud för distriktskassan; måhända är man benägen att härifrån göra undantag för någon försäkringsgren, som rikssjukkassorna i sin nuvarande organisation icke upptagit, exempelvis sjukvårdsförsäkringen, vare sig denna göres till obligatorisk prestation för kassorna eller icke. Lika naturligt är emellertid, att de nuvarande lokala sjukkassor, som sålunda skola infogas i den nya organisationen, önska i så stor grad som möjligt bibehålla sin självständighet. Vad som i detta hänseende är riktigt, respektive praktiskt genomförbart, är givetvis knappast möjligt att för närvarande bedöma; redan nu vill jag dock uttala, att det ur olika synpunkter synes mig rimligt och riktigt, att någon grad av självständighet bibehålles för de lokala kassorna, antingen så att de själva hava att bära viss bråkdel av försäkringsrisken eller så att de svara för viss del av försäkringstiden eller för viss försäkringsform.

Då det nu gäller att söka föra frågan till en lösning, torde sakkunniga ånyo böra tillkallas inom socialdepartementet, vilka skulle hava att söka anknytning till de strävanden, som enligt det anförda redan kommit till uttryck vid överläggningar mellan representanter för de stora sjukkasseorganisationerna, och i samförstånd med dessas ledningar söka nå fram till en lösning, som kan anses tillfredsställande såväl av organisationerna som ur statsnyttans och den allmänna socialförsäkringens synpunkter. De sakkunniga, vilka till antalet synas böra vara högst fyra, torde i enlighet härmed böra hava att överlägga med företrädare för de båda stora organisationerna och söka förena dem om en lösning, som de sakkunniga anse sig kunna förorda. Chefen för socialdepartementet torde därför böra bemyndigas att utse representanter för olika grupper av sjukkassor för dylika överläggningar med de sakkunniga. Sålunda inkallade representanter torde böra äga att, i den mån deras mening till äventyrs icke överensstämmer med de sakkunnigas blivande förslag, till deras betänkande foga särskilda uttalanden. Dessutom torde de sakkunniga böra äga rätt att, efter särskild framställning, till överläggningar vid något eller några enstaka tillfällen inkalla ytterligare ett antal företrädare av sakkunskap på sjukförsäkringens område. Tillika torde chefen för socialdepartementet böra bemyndigas att utse sekreterare hos de sakkunniga. De sakkunniga torde böra bemyndigas att från verk och myndigheter infordra de uppgifter, som erfordras för utredningsarbetet.

Den statistiska utredning, som förebragts i samband med de senaste årens reformarbete, torde vara av den omfattning, att den till största delen kan läggas till grund för de sakkunnigas arbete. Detta synes alltså kunna bedrivas med skyndsamhet och inriktas på framläggande av förslag före den 1 oktober 1929. Givetvis böra de sakkunniga i sitt arbete uppehålla nära förbindelse med pensionsförsäkringskommittén; en viss del av utredningsuppdraget faller ju inom båda kommittéernas områden. Därest, såsom för närvarande är under övervägande, särskilda sakkunniga komma att tillkallas för att förbereda frågan om större enhetlighet i den lokala organisationen för socialverksamheten, bör givetvis hänsyn jämväl härtill tagas vid de sakkunnigas arbete. Beaktas bör uppenbarligen även det förslag angående moderskapshjälp, som torde komma att framläggas under förra hälften av detta år. Liksom enligt de senaste förslagen torde beredande av dylik hjälp böra göras till en skyldighet för de blivande distriktskassorna eller lokalavdelningarna.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträden i mars 1929.

Styrelsen för internationella arbetsbyrån sammanträdde i Genève den 11—13 mars och den 15—16 mars 1929. Enligt beslut fattat sistlidne oktober i Warschau hade de bägge ordinarie kvartalssammanträden, som eljest bruka hållas i januari och april, på detta sätt sammanförts.

På dagordningen var först och främst uppförd *frågan om åttatimmarskonventionens revision.* Frågan hade väckts av engelska regeringen redan vid styrelsens sammanträde i februari 1928, men ajournerats i avvaktan på beslut om den procedur, som inom styrelsen bör följas vid behandling av revisionsärenden. Vid sammanträde i april 1928 hade vissa bestämmelser i ämnet fastställts, och ytterligare hade i maj samma år beslutats, att arbetsbyrån skulle för styrelsen framlägga en redogörelse för tillämpningen av samtliga de i Washington 1919 antagna konventionerna, varefter styrelsen skulle bestämma, huruvida frågan om revision eller modifikation av resp. konventioner skulle uppföras på konferensens dagordning. Nu förelågo dylika redogörelser för konventionerna om åttatimmarsdag och om fastställandet av minimiålder för barns användande till industriellt arbete.

I förhandlingarna deltogo bl. a. arbetsministrarna i Storbritannien, Frankrike och Tyskland, Steel-Maitland, Loucheur och Wissell. Den förstnämnde framförde på nytt sin regerings yrkande på revision av åttatimmarskonventionen under erinran om att regeringen alltjämt vidhölle grundprinciperna i konventionen. Såsom skäl för yrkandet anfördes, att konventionen i vissa delar lämnade rum för olika tolkningar. För tryggande av en likformig tillämpning föreslogs därför, att i texten skulle införas en närmare definition å sådana uttryck som »arbetstid» och »vecka» och att i konventionen själv skulle fastställas gränsen mellan industri å ena sidan samt handel och jordbruk å den andra i stället för att detta överlämnades åt vederbörande myndighet i varje land. Vidare yrkades på precisering av undantagsbestämmelserna vid olyckshändelse eller i fall av »force majeure» ävensom av föreskrifterna rörande kontinuerligt arbete. Frågan om arbetstiden i smärre företag, sysselsättande högst fem arbetare, borde ock upptagas till behandling av konferensen. Bestämmelsen om arbetstidens fördelning på veckans olika dagar behövde göras smidigare, så att det exempelvis bleve tillåtet att förlägga veckans 48 timmar till fem eller fyra dagar. Bland övriga punkter, som voro upptagna i det engelska revisionsyrkandet, må nämnas följande: övertidsarbetets reglering, svårigheterna vid konventionens tillämpning å vissa transportföretag och stadgandet om konventionens försättande ur kraft i händelse av krig eller annan händelse, som medför fara för landets säkerhet.

Sir Arthur Steel-Maitland förklarade, att den engelska regeringen vore beredd att ratificera en reviderad konvention, vid vars avfattande hänsyn på tillfredsställande sätt tagits till de framställda yrkandena. Det framlagda förslaget vore icke att betrakta såsom ett ultimatum och vore uteslutande framgånget ur en önskan att samarbeta med övriga stater för svårigheternas övervinnande.

Efter den engelske arbetsministern yttrade sig de engelska och franska arbetarrepresentanterna samt de tyska, belgiska, franska och italienska regeringsrepresentanterna, vilka samtliga uttalade betänkligheter mot det engelska revisionsyrkandet. Däremot uttalade sig de tre förstnämnda regeringsrepresentanterna för ett förslag att med konventionen införliva det år 1926 upprättade s. k. londonprotokollet.[1] Från Italiens sida ställde man sig mera tveksam mot en dylik anordning, eftersom

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 277.

engelska kronjurister förklarat, att Storbritannien icke kunde ratificera, även om protokollet infördes.

Den svenske regeringsrepresentanten Molin lämnade en redogörelse för de mer väsentliga skiljaktigheter, som gällande svensk lagstiftning uppvisar gentemot konventionen, och framhöll, att åttatimmarsdagen genom upprepade lagändringar och den snart tioåriga praxis, som utbildats av arbetsrådet, allt mer och mer anpassats efter landets förhållanden. Under sådana omständigheter vore det uppenbart, att han måste vara gynnsamt stämd för en revision och förbehöll sig att i behörig tid närmare angiva de punkter, i vilka ändringar önskades. En liknande uppfattning gjorde sig ock gällande i de övriga nordiska länderna.

Under den följande diskussionen framlade den franske arbetsgivarrepresentanten Lambert-Ribot ett förslag att underkasta konventionen en allsidig granskning, i vilken samtliga medlemsstater bereddes tillfälle deltaga. För detta ändamål skulle man vid konferensen tillsätta ett utskott, som upptoge frågan i hela dess vidd till behandling. — Den polske regeringsrepresentanten Sokal ansåg icke frågan föreligga i tillräckligt utrett skick och yrkade på tillsättandet av en kommitté inom styrelsen med uppdrag att företaga en granskning av arbetsbyråns rapport i ämnet, det engelska revisionsyrkandet och den svenska deklarationen samt att avgiva utlåtande till styrelsen vid dess sammanträde instundande maj. Härigenom skulle styrelsen icke anses ha tagit ställning till det ena eller andra förslaget, utan endast ha ajournerat ärendet. — Slutligen yrkade den indiske arbetsgivarrepresentanten Khaitan, att styrelsen omedelbart skulle taga ställning till frågan om revision, varefter regeringarna eventuellt skulle anmodas att inkomma med sina yttranden, så att på grundval härav kunde angivas de särskilda punkter revisionen skulle omfatta.

Vid överläggningens slut förelågo fyra yrkanden, nämligen de nämnda förslagen av Khaitan, Lambert-Ribot och Sokal samt ett yrkande från engelskt regeringshåll om ajournering till majsammanträdet efter en på föreliggande material grundad utredning av en kommitté inom styrelsen. Det Khaitanska förslaget avslogs med 12 röster mot 9 (arbetsgivargruppens 6 röster samt de engelska, svenska och indiska regeringarna). Likaså avslogs det Lambert-Ribotska förslaget med 13 röster mot 7 (arbetsgivargruppens 6 röster och engelska regeringen).

Innan de återstående bägge förslagen företogos till omröstning, uppstod en kortare debatt, under vilken arbetsbyråns direktör erinrade om önskvärdheten av revisionsprogrammets begränsning till vissa bestämda punkter i enlighet med den fastställda proceduren. Ett beslut om ajournering till maj månad vore icke liktydigt med att revisionsvägen ovillkorligen beträddes. Direktören vädjade till styrelsen att rösta för det engelska yrkandet.

Emellertid yrkade Lambert-Ribot, att till de föreliggande förslagen skulle fogas ett tillägg om rådfrågning av samtliga medlemsstater, innan annan åtgärd vidtoges, men detta yrkande avslogs med 11 röster mot 6.

Efter enskild överläggning inom regerings-, arbetsgivar- och arbetargrupperna företogs det engelska ajourneringsyrkandet till omröstning och samlade 8 av 16 avgivna röster samt ansågs härigenom avslaget. Bland regeringarna röstade Belgien och Italien mot förslaget, medan arbetsgivargruppen en bloc avhöll sig från att rösta till följd av avslaget på det Lambert-Ribotska tilläggsyrkandet. Även den franske regeringsrepresentanten nedlade sin röst. Slutligen avslogs med 9 röster mot 7 jämväl det Sokalska ajourneringsyrkandet.

Samtliga vid sammanträdet framställda förslag i revisionsfrågan avslogos följaktligen, och styrelsen har sålunda ännu icke tagit ställning till detta betydelsefulla spörsmål. Efter omröstningen erinrade direktör Thomas, att i varje fall något beslut måste fattas, innan den i Washington stipulerade tioårsfristen utlöper, vilket för åttatimmarskonventionens del inträffar under 1931. Han uttryckte också den förhoppningen, att styrelsen icke skulle uppskjuta sitt beslut till den sista stunden.

I enlighet med beslut vid oktobersammanträdet hade styrelsen att besluta, huruvida frågorna om begränsning av vikten å bördor och om minimiålder för barns användande till arbete i handelsyrket skulle uppföras på dagordningen för konferensens allmänna sammanträde 1930.

Med 12 röster mot 10 beslöts att icke uppföra någon av dessa frågor på dagordningen 1930, varför denna, om den första diskussionen av de på innevarande års dagordning uppförda frågorna om tvångsarbete bland infödda arbetare i kolonialområden och arbetstiden för privatanställda lämnar positivt resultat, kommer att upptaga den andra behandlingen av dessa frågor.

Den vid oktobersammanträdet tillsatta kommittén för utredning av *frågan om de officiella språken* hade uttalat sig för att strävandena borde inrikta sig på praktiska mål med bortseende från alla politiska och prestigesynpunkter. Arbetargruppen, som väckt frågan, hade förklarat sig villig avstå från sitt yrkande på införande av nya officiella språk mot villkor att lättnader ofördröjligen bereddes de konferensdeltagare, som varken behärskade franska eller engelska. Med tillgodogörande av vissa uppslag till tekniska förbättringar i översättningsarbetet skall kommittén för styrelsen i maj framlägga de förslag, som eventuellt anses kunna bringas i tillämpning redan vid nästinstundande konferenssammanträde.

Styrelsen beslöt, att den av presidiets tre medlemmar bestående permanenta *emigrationskommittén* skall ersättas med en kommitté omfattande tolv medlemmar av styrelsen, fyra från varje grupp, och att med dessa skola adjungeras fyra experter. Sverige insattes på en av regeringsplatserna.

På begäran från polska regeringens sida utsågs i enlighet med § 312 i Versaillestraktaten tre opartiska ledamöter i en kommission för frågor rörande överförande från Tyskland till Polen av vissa försäkringsfonder. I kommissionen insattes bl. a. presidenten Lindstedt, som förut innehaft motsvarande uppdrag, samt såsom suppleant försäkringsrådets chef, byråchefen Enbom.

Från reglementsutskottet förelåg en utredning rörande den av konferensen till styrelsen hänskjutna *frågan om revision av konventioner* och dithörande frågor. Sedan styrelsen, såsom ovan nämnts, vid sitt sammanträde i april 1928 fastställt vissa regler för revisionsförfarandet, för såvitt detta ankommer på styrelsen, återstår att fatta beslut om den procedur, som bör följas vid revisionsarbetet i övrigt, med hänsyn tagen såväl till konventionsbestämmelserna själva som till internationella arbetsorganisationens stadgar. Som det tillkommer konferensen själv att avgöra dessa frågor, beslöt styrelsen att utredningen skulle framläggas för nästa sammanträde av konferensen.

Vad beträffar den särskilda frågan om de s. k. formella bestämmelserna i konventionerna, ajournerades denna till majsammanträdet.

Efter att ha tagit del av en redogörelse för arbetet inom *institutet för arbetets vetenskapliga organisation* i Genève, beslöt styrelsen att för en ny treårsperiod fortsätta sin samverkan med institutet. Därjämte uttrycktes det önskemålet, att nationernas förbunds ekonomiska organisation jämväl måtte lämna sitt stöd åt institutet.

Styrelsen fastställde *1930 års utgiftsstat* för internationella arbetsorganisationen till 8·4 miljoner frs. Härunder innefattas tillsättandet av en korrespondent i Brasilien och upprättandet av en korrespondensbyrå i Kina. Vid voteringen om budgeten nedlade den engelske regeringsrepresentanten ävensom hela arbetsgivargruppen sina röster. Enligt av den förstnämnde avgiven förklaring skedde detta för att förbehålla den engelska regeringen full handlingsfrihet inför nationernas förbunds församling, som äger att i sista hand besluta om budgeten. Samtidigt försäkrades emellertid, att Storbritannien kommer att i princip vidhålla sin välvilliga hållning gentemot arbetsorganisationen.

Nästa sammanträde med styrelsen kommer att öppnas den 27 maj 1929.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Den privata arbetsförmedlingen under år 1928. Antalet vid de privata platsbyråerna under år 1928 tillsatta platser har enligt byråernas till socialstyrelsen insända uppgifter utgjort som följer:

År 1928	Hela riket				Därav i Stockholm			
	Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser			Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser		
		Manl.	Kvinnl.	Summa		Manl.	Kvinnl.	Summa
Januari	139	157	2 637	2 794	27	13	1 189	1 202
Februari	139	221	2 550	2 771	26	29	1 070	1 099
Mars	140	448	3 697	4 145	27	36	1 402	1 438
April	140	459	4 208	4 667	27	42	1 636	1 678
Maj	140	514	3 889	4 403	27	47	1 657	1 704
Juni	138	357	2 963	3 320	27	46	1 338	1 384
Juli	137	350	2 306	2 656	26	39	1 007	1 046
Augusti	139	468	2 943	3 411	26	32	1 285	1 317
September	140	446	3 849	4 295	26	27	1 600	1 627
Oktober	141	724	4 125	4 849	27	24	1 661	1 685
November	137	347	2 799	3 146	26	44	1 248	1 292
December	135	154	1 827	1 981	27	13	817	830
Hela året 1928	**148**	**4 645**	**37 793**	**42 438**	**28**	**392**	**15 910**	**16 302**
» » 1927	150	4 991	37 200	42 191	32	378	16 126	16 504

Anmärkas bör, att det i tabellen angivna antalet uppgiftslämnare icke sammanfaller med antalet av länsstyrelserna beviljade kommissionärsrättigheter. Hela antalet dylika rättigheter torde under året ha uppgått till cirka 180, men endast 148 platskommissionärer ha inkommit med rapporter för hela året eller någon del därav; återstoden torde icke ha utnyttjat sina rättigheter.

Största antalet förmedlingar faller inom de kvinnliga arbetsområdena. För att närmare utröna förmedlingsresultatet inom olika yrkesgrupper har socialstyrelsen låtit bearbeta rapporterna från Stockholms stad, där antalet utnyttjade tillstånd att yrkesmässigt utöva verksamhet såsom kommissionär under året utgjorde 28. Platsförmedlingen inom kvinnliga yrken under år 1928 vid dessa privata kommissionskontor framgår av efterföljande översikt:

	Platsansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser
Kontors- och butikspersonal	2 739	1 831	515
Hotell- och restaurangpersonal	14 088	12 527	6 250
Husligt arbete	19 508	26 246	8 013
Sjukvårdspersonal	2 102	1 428	1 127
Övriga	—	141	5
Summa för Stockholm	**38 437**	**42 173**	**15 910**

Liksom vid de offentliga arbetsförmedlingarna förekommer det även vid de privata byråerna, att en lediganmäld plats icke omedelbart kan tillsättas, utan måste upptagas bland de lediga platserna i två på varandra följande månadsrapporter. I den offentliga arbetsförmedlingens årsstatistik (för år 1928 se Soc. Medd. årg. 1929, sid. 105 ff.) borträknas alla från föregående månad kvarstående lediga platser för att man därigenom må kunna erhålla en exakt bild av platstillgången. Beträffande de privata platsbyråerna låter sig en dylik redovisning göra för den å varje kommissionärsrapport upptagna slutsumman för lediga platser under månaden, men däremot icke

för de lediga platserna fördelade efter yrken, varför här i flera fall en plats mer än en gång medräknats såsom ledig. I tablån här ovan måste därför bruttosiffrorna för lediga platser (d. v. s. med inräkning av antalet från föregående månad kvarstående platser) medtagas. Denna siffra uppgår för den privata kvinnliga förmedlingen i huvudstaden till 42 173 under året, men nettosiffran stannar vid 35 297 på grund av att 6 876 platser redovisats såsom lediganmälda redan i tidigare månadsrapporter.

Även med den ovan gjorda reduceringen av de lediga platserna föreligger dock en kraftig disproportion mellan antalet platssökande och lediga platser å ena sidan och antalet tillsatta å den andra till följd av de inledningsvis nämnda dubbelanmälningarna å flera kommissionskontor.

Endast 45 % av nettoantalet lediga platser i Stockholm blevo tillsatta.

Hela antalet kommissionärer, från vilka rapporter under året inkommit — inräknat sådana, vilkas verksamhet endast pågått vissa månader eller vilkas uppgifter varit för statistisk bearbetning obrukbara — utgjorde som nämnt 148. Deras fördelning på olika län framgår av följande översikt:

Stockholms stad	28	Blekinge län	1	Örebro län	3
Stockholms län	1	Kristianstads län	6	Västmanlands län	1
Uppsala län	3	Malmöhus län	42	Kopparbergs län	3
Södermanlands län	4	Hallands län	6	Gävleborgs län	5
Östergötlands län	10	Göteborgs o. Bohus län	8	Västernorrlands län	7
Jönköpings län	2	Älvsborgs län	4	Jämtlands län	1
Kronobergs län	3	Skaraborgs län	2		
Kalmar län	1	Värmlands län	7	Summa	148

Sedan föregående år har antalet rapporterande kommissionärer ökats i Hallands och Västernorrlands län med vardera 2 och i Östergötlands, Blekinge och Värmlands län med 1 vardera. Minskning kan konstateras i Stockholms stad med 4, i Kristianstads län med 2 och i Malmöhus, Älvsborgs och Örebro län med 1 vardera. För landet i dess helhet föreligger sålunda en nettominskning av antalet rapporterande kommissionärer med 2, från 150 år 1927 till 148 år 1928.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1928. Antalet i verksamhet varande, godkända sjuksköterskebyråer har under 1928 liksom föregående år utgjort 12.[1]

Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av nedanstående tabell, vilken upprättats med ledning av de till medicinalstyrelsen insända årsredogörelserna.

	Stockholm	Övriga orter	Summa
Antalet *inskrivna sjuksköterskor* den 31 dec. 1928	2 526	1 784	4 310
därav anställda i fasta platser	1 685	1 239	2 924
tillgängliga för privat vård och vikariat	615	403	1 018
för tillfället icke i sjukvårdstjänst	226	142	368
Antalet *verkställda förmedlingar*	27 278	45 762	73 040
därav fasta platser	220	203	423
tillfälliga platser (vikariat)	853	927	1 780
längre eller kortare tids privat vård	3 880	3 280	7 160
tillfälliga sjukbesök	22 325	41 352	63 677

Anmärkas bör, att de vid en viss byrå inskrivna sjuksköterskorna icke alltid äro stationerade å den ort, där byrån är belägen. Sålunda uppehålla t. ex. de vid stockholmsbyråerna rapporterade sjuksköterskorna i stor utsträckning befattningar å andra orter inom riket.

Under året ha vid sjuksköterskebyråerna 413 sjuksköterskor nyinskrivits, under det att 81 av skilda anledningar avförts ur registren över disponibla sjuksköterskor. Antalet sjuksköterskor har sålunda under året ökats med 332.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1929. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av februari till 17 695 mot 18 519 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1928, sid. 274.

	Hela antalet hjälp-sökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	471	151
Skogshushållning	185	42
Gruvdrift och malmförädling	1 099	682
Jord-, sten- och glasindustri	602	214
Metall- och maskinindustri	1 085	285
Trävaruindustri	2 132	831
Byggnadsverksamhet	1 958	302
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	103	34
Textilindustri	156	61
Beklädnadsindustri	145	21
Närings- o. njutningsmedelsind.	208	49
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	108	73
Trämasse- och pappersindustri	120	59
Grafisk industri	48	17
Industri och hantverk, ej spec.	434	116
Sjöfart och fiske	172	18
Handel och samfärdsel m. m.	1 118	276
Husligt arbete	16	—
Arbete, ej hänf. till annan grupp	7 532	1 649
Summa	**17 695**	**4 880**

Vid arbetslöshetskommissionens nödhjälpsarbeten sysselsattes vid månadens utgång 3 878 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 67, mot 65 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 2 092 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 100 arbetare. Härförutom uppburo 2 762 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 130 personer kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under februari till 506 562 kronor mot 469 900 kronor föregående månad.

— Levnadskostnader —

Dyrortsgrupperingsarbetet påbörjas. Genom särskilda beslut den 28 september 1928 och den 7 mars 1929 har Kungl. Maj:t fastställt direktiv för den förestående nya dyrortsgrupperingen, i huvudsak överensstämmande med det förslag härtill, som tidigare framlagts av socialstyrelsen i samråd med sociala rådets statistiska sektion och särskilda av Kungl. Maj:t utsedda sakkunniga.[1] I samband härmed har Kungl. Maj:t fastställt en förteckning över de orter, som jämte samtliga städer, köpingar, municipalsamhällen och landskommuner skola för dyrortsgrupperingen särskilt undersökas med avseende på vissa levnadskostnader.

Med stöd av kungl. kungörelse den 22 februari 1924 (nr 27) har socialstyrelsen därefter genom cirkulärskrivelse i mars 1929 infordrat vissa varu- och hyresuppgifter från vederbörande kommunala myndigheter. Uppgifterna böra avse dels tiden 14—20 april och dels tiden 14—20 oktober 1929 och skola avgivas enligt ett av styrelsen fastställt frågeformulär. Sedan uppgifterna under en tid av minst 14 dagar hållits tillgängliga för allmänheten, hava kommunalmyndigheterna att insända materialet till styrelsen, beträffande apriluppgifterna senast den 13 maj och i fråga om oktoberuppgifterna senast den 11 november 1929.

I ett särskilt till kommunalmyndigheterna utsänt meddelande har socialstyrelsen betonat önskvärdheten av att de erinringar mot de framlagda uppgifterna, till vilka intresserade kunna finna anledning, böra framföras till vederbörande kommunala myndighet i god tid före prismaterialets insändande till socialstyrelsen. Vidare framhålles, att eventuella klagomål över de av resp. kommunalmyndighet vid sammanträde fastställda och till styrelsen avgivna uppgifterna böra framföras utan dröjsmål och under inga förhållanden uppskjutas till dess utredningen för dyrortsgrupperingen avslutats och förslag eller beslut om orternas placering i ortsgrupper redan föreligger.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1928, sid. 462 och 740.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Mars månad år 1929.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under mars månad.

Översikt av verksamheten under mars månad 1929.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	mars 1929	febr. 1929	mars 1928
Stockholms stad	5 935	3 452	3 303	3 693	3 363	2 399	**9 628**	**6 815**	**5 702**	141	167	219
Stockholms län	2 203	1 045	850	705	806	513	**2 908**	**1 851**	**1 363**	157	192	205
Uppsala stad o. län	857	358	264	216	255	188	**1 073**	**613**	**452**	175	258	181
Södermanlands län	825	580	382	520	529	301	**1 345**	**1 109**	**683**	121	162	142
Östergötlands län, Norrköping	1 539	714	580	754	560	380	**2 293**	**1 274**	**960**	180	239	210
Norrköping	972	181	152	157	165	92	**1 129**	**346**	**244**	326	386	327
Jönköpings län	492	254	194	381	305	186	**873**	**559**	**380**	156	176	162
Kronobergs län	271	109	75	207	173	108	**478**	**282**	**183**	170	165	103
Norra Kalmar län	159	48	43	56	53	35	**215**	**101**	**78**	213	172	217
Södra Kalmar län	490	111	93	209	112	79	**699**	**223**	**172**	313	471	268
Gotlands län	91	82	46	81	120	54	**172**	**202**	**100**	85	103	97
Blekinge län	800	268	218	482	324	197	**1 282**	**592**	**415**	217	246	195
Kristianstads län	925	528	433	684	585	350	**1 609**	**1 113**	**783**	145	177	131
Malmöhus län, Malmö	3 037	570	538	1 368	951	693	**4 405**	**1 521**	**1 231**	290	389	251
Malmöhus län, Lund	550	83	69	114	128	69	**664**	**211**	**138**	315	256	263
Malmöhus län, Landskrona	310	127	109	61	61	42	**371**	**188**	**151**	197	241	246
Malmöhus län, Hälsingborg	1 303	315	301	276	199	143	**1 579**	**514**	**444**	307	354	317
Malmöhus län, Ystad	335	96	88	67	41	30	**402**	**137**	**118**	293	713	221
Malmöhus län, Trälleborg	670	362	359	85	78	70	**755**	**440**	**429**	172	240	175
Malmöhus län, Eslöv	181	65	58	40	46	31	**221**	**111**	**89**	199	228	166
Malmöhus län, Skurup	114	89	50	28	44	19	**142**	**133**	**69**	107	62	80
Malmöhus län, Vellinge	124	58	53	19	16	6	**143**	**74**	**59**	193	134	220
Hallands län	468	207	124	142	151	85	**610**	**358**	**209**	170	283	176
Göteborgs o. Boh. l., Göteborg	563	256	157	233	174	87	**796**	**430**	**244**	185	259	153
Göteborg	4 485	1 690	1 624	1 018	863	598	**5 503**	**2 553**	**2 222**	216	285	328
Älvsborgs län	475	191	146	163	192	125	**638**	**383**	**271**	167	202	109
Skaraborgs län	738	686	330	436	482	214	**1 174**	**1 168**	**544**	101	132	92
Värmlands län	390	106	74	193	295	149	**583**	**401**	**223**	145	154	162
Örebro län	747	333	247	488	587	295	**1 235**	**920**	**542**	134	181	157
Västmanlands län	718	379	278	421	430	282	**1 139**	**809**	**560**	141	223	174
Kopparbergs län	343	118	114	237	185	139	**580**	**303**	**253**	191	204	155
Gävleborgs län	443	67	67	173	121	109	**616**	**188**	**176**	328	254	295
Västernorrlands l.	600	202	193	42	45	25	**642**	**247**	**218**	260	388	225
Jämtlands län	182	107	103	214	235	193	**396**	**342**	**296**	116	136	160
Västerbottens län	197	41	40	156	184	123	**353**	**225**	**163**	157	196	192
Norrbottens län	63	38	35	132	117	94	**195**	**155**	**129**	126	150	142
Tills. mars 1929	**32 595**	**13 916**	**11 790**	**14 251**	**12 975**	**8 503**	**46 846**	**26 891**	**20 293**	**174**	—	—
» febr. 1929	*32 536*	*11 488*	*10 429*	*12 599*	*9 498*	*6 654*	*45 135*	*20 986*	*17 083*	—	*215*	—
» mars 1928	33 315	11 517	9 757	14 503	12 268	7 883	47 818	23 785	17 640	—	—	201
» » 1927	34 730	11 760	10 063	13 908	11 677	7 401	48 638	23 437	17 464	—	—	—
» » 1926	30 209	11 012	9 470	13 978	12 110	7 988	44 187	23 122	17 458	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					mars 1929	febr. 1929	mars 1928	mars 1929	febr. 1929	mars 1928
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	6 929	7 123	5 431	3 671	131	186	135	68	69	72
Industri och hantverk	9 347	9 840	795	691	1238	1685	1301	87	90	91
Sjöfart och fiske	4 656	4 725	1 781	1 733	265	468	412	97	98	98
Handel och samfärdsel	3 628	3 995	1 466	1 285	273	337	324	88	88	89
Husligt arbete	2	2	—	—	.	.	—	—	.	—
Annat arbete	6 159	6 910	4 443	4 410	156	131	235	99	99	98
Summa	**30 721**	**32 595**	**13 916**	**11 790**	**234**	**283**	**289**	**85**	**91**	**85**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	1 055	1 062	2 033	734	52	71	56	36	43	38
Industri och hantverk	855	908	298	219	305	338	227	73	80	75
Sjöfart och fiske	242	249	107	91	233	.	322	85	.	93
Handel och samfärdsel	2 320	2 458	1 653	1 162	149	166	153	70	80	73
Husligt arbete	7 444	9 149	8 877	6 291	103	120	114	71	72	68
Annat arbete	418	425	7	6	.	.	.	.	.	.
Summa	**12 834**	**14 251**	**12 975**	**8 503**	**110**	**133**	**118**	**66**	**70**	**64**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	7 984	8 185	7 464	4 405	110	152	113	59	62	62
Jordbruk	7 806	8 000	7 323	4 280	109	155	112	58	59	62
Skogshushållning	178	185	141	125	131	114	.	89	91	.
Industri och hantverk	10 202	10 748	1 093	910	983	1311	944	83	87	86
Gruvdrift och malmförädling . . .	272	274	5	5	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	420	427	16	14	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	2 154	2 257	278	221	812	895	990	79	82	85
Trävaruindustri	624	640	54	39	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	3 712	3 964	283	264	1401	2024	1510	93	98	94
Läder-, hår- och gummiindustri . .	189	204	8	6	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	268	271	14	8	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	534	571	119	96	480	.	337	81	.	77
Närings- och njutningsmedelsindustri	640	674	120	83	562	602	519	69	72	68
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	124	136	10	9	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	137	142	38	35	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	92	97	10	8	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 036	1 091	138	122	791	1095	654	88	89	89
Sjöfart och fiske	4 898	4 974	1 888	1 824	263	462	406	97	98	98
Handel och samfärdsel	5 948	6 453	3 119	2 447	207	248	228	78	84	80
Kontors-, bank- o. d. personal . .	490	500	84	69	.	579	.	.	83	.
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 660	1 809	278	247	651	688	718	89	88	85
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 477	1 594	1 121	797	142	172	144	71	82	76
Transportarbetare	1 987	2 200	1 382	1 142	159	211	190	83	85	85
Allmän och litterär verksamhet . .	308	321	216	156	149	189	164	72	82	66
Ej särskilt specificerade	26	29	38	36	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	7 446	9 151	8 877	6 291	103	120	114	71	72	68
Annat arbete	6 577	7 335	4 450	4 416	165	138	250	99	99	98
Summa	**43 055**	**46 846**	**26 891**	**20 293**	**174**	**215**	**201**	**75**	**81**	**74**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1712 platser, varav 1261 manliga och 451 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 879, 1547 och 332 samt under nästlidna månad resp. 1 018, 705 och 313.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**6 938**	**5 290**	**3 546**	**185**	**141**	**125**	**274**	**5**	**5**	**425**	**16**	**14**	**2182**	**271**	**215**
1	Stockholms stad	98	3	2	1	3	3	—	—	—	10	—	—	610	85	69
2	Stockholms län	1 099	831	664	42	39	37	—	—	—	13	4	2	122	6	5
3	Uppsala stad och län	450	303	214	8	10	8	2	—	—	39	—	—	37	4	3
4	Södermanlands län	396	432	252	8	8	8	—	—	—	2	—	—	73	9	9
5	Östergötlands län	944	599	472	6	3	3	4	—	—	73	2	2	44	8	5
6	Norrköping	182	100	72	—	—	—	—	—	—	3	—	—	110	2	2
7	Jönköpings län	204	171	118	1	10	10	—	—	—	44	—	—	29	5	2
8	Kronobergs län	83	85	53	2	—	—	—	—	—	5	—	—	9	2	2
9	Kalmar län	123	74	52	—	1	1	—	—	—	1	—	—	25	1	1
10	Gotlands län	44	65	31	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	216	157	109	2	5	5	—	—	—	21	—	—	25	—	—
12	Kristianstads län	601	393	305	17	8	8	9	—	—	24	3	3	12	4	2
13	Malmöhus län: Malmö	76	23	13	—	—	—	—	—	—	27	—	—	288	9	6
14	Hälsingborg	107	27	16	—	—	—	46	—	—	7	—	—	84	—	—
15	Övriga anstalter	509	309	216	—	—	—	—	—	—	52	3	3	149	2	2
16	Hallands län	130	142	65	—	—	—	3	—	—	20	1	1	36	3	2
17	Göteborgs och Bohus län	131	153	62	—	—	—	—	—	—	3	1	1	13	3	1
18	Göteborgs stad	175	53	53	—	—	—	—	—	—	10	—	—	294	81	79
19	Älvsborgs län	76	80	39	—	—	—	—	—	—	4	—	—	54	8	7
20	Skaraborgs län	501	614	285	—	—	—	—	—	—	5	2	2	29	29	8
21	Värmlands län	104	90	58	3	—	—	5	—	—	5	—	—	13	—	—
22	Örebro län	266	263	177	21	14	14	104	5	5	14	—	—	20	3	3
23	Västmanlands län	333	282	183	5	—	—	13	—	—	40	—	—	34	—	—
24	Kopparbergs län	38	22	18	37	2	2	78	—	—	2	—	—	15	3	3
25	Gävleborgs län	11	2	2	—	—	—	10	—	—	1	—	—	22	2	2
26	Västernorrlands län	3	—	—	1	7	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—
27	Jämtlands län	17	9	8	16	26	23	—	—	—	—	—	—	5	—	—
28	Västerbottens län	21	8	7	14	3	3	—	—	—	—	—	—	8	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1
	Kvinnliga avdelningen	**1 062**	**2 033**	**734**	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	**75**	**7**	**6**
1	Stockholms stad	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	58	1	1
2	Stockholms län	85	164	73	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	62	71	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	70	131	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	75	121	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	4	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
7	Jönköpings län	60	100	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	29	67	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	21	49	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	5	23	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	52	108	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	125	198	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	17	22	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	3
14	Hälsingborg	8	13	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	43	104	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	26	58	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	66	45	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	26	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	3	2
19	Älvsborgs län	8	11	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	50	166	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	25	76	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	73	231	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	75	153	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	18	25	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	7	32	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	23	43	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
635	**52**	**39**	**3 964**	**283**	**264**	**175**	**6**	**4**	**210**	**3**	**3**	**288**	**10**	**8**	**420**	**23**	**20**	**126**	**5**	**5**	
75	20	15	1 266	80	75	35	4	3	3	1	1	48	—	—	78	6	5	17	—	—	1
22	10	6	160	23	13	7	—	—	—	—	—	17	—	—	12	—	—	3	—	—	2
13	2	2	34	—	—	3	—	—	1	—	—	3	—	—	17	—	—	—	—	—	3
10	1	1	19	6	6	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4
13	—	—	104	2	2	3	—	—	2	—	—	3	—	—	9	—	—	—	—	—	5
30	—	—	248	1	1	4	—	—	91	—	—	4	—	—	17	—	—	—	—	—	6
23	1	1	10	15	15	3	—	—	6	—	—	6	6	6	4	—	—	2	—	—	7
2	—	—	12	3	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	5	2	1	—	—	—	8
27	2	2	9	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	9
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
5	—	—	15	1	1	6	—	—	1	—	—	2	—	—	5	—	—	—	—	—	11
11	5	5	51	21	21	3	—	—	—	1	1	1	1	—	10	1	1	—	—	—	12
45	4	3	827	15	15	27	1	1	8	—	—	63	—	—	71	—	—	65	1	1	13
6	—	—	131	—	—	14	—	—	3	—	—	11	—	—	13	1	1	6	—	—	14
17	1	1	325	18	18	39	1	—	8	—	—	14	—	—	67	1	1	13	2	2	15
8	—	—	47	2	2	1	—	—	7	—	—	5	—	—	6	—	—	—	—	—	16
13	—	—	71	9	9	—	—	—	19	—	—	9	—	—	8	2	1	3	—	—	17
171	—	—	318	37	35	17	—	—	24	1	1	48	3	2	38	—	—	10	2	2	18
2	1	1	30	2	2	5	—	—	31	—	—	5	—	—	2	—	—	1	—	—	19
2	3	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	5	5	2	—	—	20
32	—	—	47	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
4	—	—	18	—	—	2	—	—	—	—	—	36	—	—	2	—	—	2	—	—	22
1	1	1	58	6	6	1	—	—	2	—	—	1	—	—	9	4	4	—	—	—	23
3	—	—	22	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	24
33	—	—	26	1	1	4	—	—	—	—	—	7	—	—	9	1	1	—	—	—	25
43	—	—	53	5	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	26
1	—	—	16	20	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	27
22	1	1	28	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
1	—	—	5	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	29
5	**2**	—	—	—	—	**29**	**2**	**2**	**61**	**11**	**5**	**283**	**109**	**88**	**254**	**97**	**63**	**10**	**5**	**4**	
4	2	—	—	—	—	5	2	2	16	4	3	122	60	46	122	43	32	6	4	3	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	1	1	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	3	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	4	5	4	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	—	2	2	2	2	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	2	1	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	1	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	8	8	9	7	3	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	18	—	—	14	1	1	98	24	22	59	3	3	4	—	—	13
—	—	—	—	—	—	5	—	—	4	—	—	2	—	—	2	1	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	1	2	2	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	3	2	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	1	—	—	—	—	17
1	—	—	—	—	—	1	—	—	15	3	—	22	5	1	15	11	6	—	1	1	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	2	2	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	6	3	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	4	2	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	1	1	3	1	1	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	73	6	6	91	10	8	977	105	100	4725	1781	1783	366	52	43
1	Stockholms stad	13	1	1	33	6	4	344	28	25	422	225	221	212	21	16
2	Stockholms län	—	—	—	4	—	—	43	1	1	28	4	3	9	2	1
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	9	1	1	2	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	3	1	1	1	—	—	28	—	—	74	32	32	—	—	—
5	Östergötlands län	2	—	—	—	—	—	41	7	6	15	—	—	3	—	—
6	Norrköping	3	—	—	9	—	—	7	—	—	70	41	41	6	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	6	1	1	4	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	377	36	35	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	3	3	—	—	—
11	Blekinge län	3	—	—	1	—	—	22	5	5	270	60	60	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	12	3	3	38	1	1	1	1	—
13	Malmöhus län: Malmö	3	—	—	6	—	—	241	15	15	337	158	155	47	4	4
14	Hälsingborg	1	—	—	2	—	—	18	—	—	648	269	267	2	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	—	—	—	22	5	5	402	192	192	2	—	—
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	9	2	2	136	25	23	2	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	3	—	—	2	—	—	3	—	—	59	26	24	1	—	—
18	Göteborgs stad	11	4	4	19	3	3	120	29	28	1616	709	676	75	23	21
19	Älvsborgs län	6	—	—	5	—	—	14	5	5	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	4	2	2	1	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	3	—	—	2	—	—	6	—	—	—	—	—
22	Örebro län	4	—	—	1	—	—	2	—	—	3	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	15	1	1	6	—	—	1	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	2	1	1	3	—	—	84	—	—	2	—	—
26	Västernorrlands län	12	—	—	1	—	—	2	—	—	86	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	8	—	—	—	—	—	2	—	—	10	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	69	32	29	6	—	—	114	33	22	249	107	91	134	32	26
1	Stockholms stad	28	24	21	4	—	—	18	25	15	162	45	43	61	20	16
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	3	—	—	—	—	—	6	2	1	4	1	1	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	4	3	3	2	2
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2	2
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	21	—	—	—	—	—	80	5	5	4	5	3	53	4	4
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	3	3	—	1	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	13	10	1	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	—	—
18	Göteborgs stad	12	8	8	2	—	—	—	1	1	60	30	24	11	1	—
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
22	Örebro län	5	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1338	**162**	**155**	**160**	**44**	**35**	**2039**	**1161**	**1007**	**66**	**10**	**9**	**26**	**37**	**36**	**2**	**—**	**—**	**6 910**	**4 443**	**4 410**	
670	105	99	82	8	8	726	317	219	39	4	3	7	15	14	2	—	—	1 144	2 520	2 520	1
34	—	—	15	2	1	148	40	34	5	—	—	—	—	—	—	—	—	420	83	83	2
11	—	—	2	—	—	42	2	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	179	36	34	3
4	—	—	—	—	—	21	7	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	181	84	67	4
20	2	2	4	1	1	60	23	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	189	67	67	5
26	2	2	2	—	—	73	10	9	2	—	—	—	—	—	—	—	—	85	25	25	6
7	—	—	1	1	1	18	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	124	40	37	7
—	—	—	1	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	147	15	15	8
1	—	—	1	—	—	14	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	35	35	9
1	—	—	7	2	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	10	10	10
7	—	—	1	1	1	25	8	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	173	31	31	11
11	4	4	4	3	3	20	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	75	72	12
155	3	3	9	5	—	166	99	89	6	—	—	—	—	—	—	—	—	570	233	233	13
9	—	—	4	—	—	38	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153	12	12	14
24	—	—	2	2	2	84	68	68	—	—	—	1	1	1	—	—	—	553	275	275	15
8	—	—	1	—	—	16	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	19	19	16
11	—	—	2	—	—	37	31	30	—	1	1	—	—	—	—	—	—	175	30	28	17
300	46	45	14	6	5	271	463	440	7	4	4	17	10	10	—	—	—	930	216	216	18
4	—	—	—	1	1	17	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	218	93	90	19
4	—	—	1	—	—	22	7	4	—	—	—	—	1	1	—	—	—	131	23	23	20
2	—	—	—	—	—	12	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	154	14	14	21
4	—	—	1	—	—	24	7	7	1	1	1	—	—	—	—	—	—	217	40	40	22
5	—	—	—	2	1	43	19	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	151	63	63	23
2	—	—	4	2	2	15	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	123	77	77	24
4	—	—	1	1	1	48	6	6	1	—	—	—	10	10	—	—	—	175	43	43	25
6	—	—	—	—	—	57	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	313	189	189	26
4	—	—	1	5	5	15	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	43	43	27
4	—	—	—	—	—	14	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	20	20	28
—	—	—	—	—	—	8	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	32	29	29
471	**116**	**92**	**1484**	**1077**	**762**	**161**	**221**	**135**	**255**	**206**	**147**	**3**	**1**	**—**	**9 149**	**8 877**	**6 291**	**425**	**7**	**6**	
241	72	60	550	279	195	97	130	81	135	68	50	1	—	—	1 952	2 578	1 826	106	6	5	1
12	1	—	78	72	59	4	1	1	11	9	5	—	1	—	501	557	374	3	—	—	2
—	—	—	10	14	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	169	138	1	—	—	3
8	4	4	25	20	18	2	3	3	4	7	4	—	—	—	367	357	218	29	—	—	4
8	5	4	54	45	35	4	2	—	4	4	4	—	—	—	558	368	264	35	1	1	5
—	—	—	11	10	5	3	2	1	3	2	—	—	—	—	114	134	80	6	—	—	6
2	—	—	19	27	21	—	2	2	4	2	2	—	—	—	289	172	120	2	—	—	7
4	—	—	11	16	11	—	—	—	5	2	2	—	—	—	155	86	64	—	—	—	8
—	—	—	18	6	6	1	1	1	—	—	—	1	—	—	213	107	95	9	—	—	9
2	1	1	11	33	3	2	—	—	4	1	4	—	—	—	57	62	41	—	—	—	10
3	—	—	45	27	16	1	1	1	1	1	1	—	—	—	377	185	146	—	—	—	11
5	1	1	82	73	45	1	5	5	4	5	3	—	—	—	453	290	213	2	—	—	12
115	14	12	88	52	43	7	17	7	22	17	16	—	—	—	675	784	572	86	—	—	13
1	1	1	36	20	16	—	2	1	1	4	3	—	—	—	204	154	116	7	—	—	14
2	2	1	38	44	41	8	4	4	2	6	3	—	—	—	297	239	175	6	—	—	15
2	—	—	8	16	11	—	1	1	2	1	1	—	—	—	92	70	50	8	—	—	16
5	1	1	39	20	15	—	1	1	3	12	7	—	—	—	108	92	43	4	—	—	17
42	7	2	48	49	17	19	36	16	9	9	—	1	—	—	657	697	519	69	—	—	18
—	—	—	8	10	6	—	—	—	4	7	4	—	—	—	140	160	107	—	—	—	19
5	1	1	23	29	16	—	—	—	7	10	2	—	—	—	320	270	142	22	—	—	20
—	2	—	16	16	10	—	1	—	3	5	5	—	—	—	148	194	112	—	—	—	21
5	2	2	41	26	15	4	4	3	10	6	6	—	—	—	317	314	208	27	—	—	22
3	—	—	35	30	24	5	2	1	1	7	5	—	—	—	295	235	179	—	—	—	23
—	—	—	40	28	22	—	—	—	1	3	1	—	—	—	177	129	102	—	—	—	24
—	1	1	9	5	5	2	3	3	3	4	3	—	—	—	147	107	96	3	—	—	25
—	—	—	8	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	36	22	—	—	—	26
4	1	1	57	73	66	1	3	3	10	15	15	—	—	—	129	111	100	—	—	—	27
2	—	—	13	19	16	—	—	—	2	1	1	—	—	—	116	121	88	—	—	—	28
—	—	—	13	14	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	99	81	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 28 februari 1929.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	41	873	2 989	**3 862**	58	95	**153**	**4·0**	7·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	44	1 930	—	**1 930**	626	—	**626**	**32·4**	30·0
Bokbindareförbundet . . .	19	1 727	2 471	**4 198**	72	105	**177**	**4·2**	4·1
Bryggeriindustriarb.-förb. .	52	3 358	1 260	**4 618**	118	200	**318**	**6·9**	6·7
Byggnadsträarbetareförb. .	109	10 924	—	**10 924**	4 472	—	**4 472**	**40·9**	39·6
De förenade förbunden . .	42	2 697	1 069	**3 766**	286	91	**377**	**10·0**	13·4
Elektriska arbetareförb. . .	68	2 955	—	**2 955**	451	—	**451**	**15·3**	9·9
Gjutareförbundet	92	4 478	2	**4 480**	115	—	**115**	**2·6**	2·9
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	264	23 709	3 154	**26 863**	8 483	382	**8 865**	**33·0**	32·5
Gruvindustriarbetareförb. .	20	1 976	—	**1 976**	338	—	**338**	**17·1**	21·4
Handelsarbetareförb. . . .	187	9 403	3 733	**13 136**	882	158	**1 040**	**7·9**	8·0
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	18	437	1 112	**1 549**	89	156	**245**	**15·8**	11·3
Hattarbetare	9	171	728	**899**	42	91	**133**	**14·8**	6·9
Pälsvaruarbetare	9	266	384	**650**	47	65	**112**	**17·2**	14·9
Kommunalarbetareförb. . .	154	17 214	1 997	**19 211**	1 037	329	**1 366**	**7·1**	7·8
Litografförbundet	8	1 355	44	**1 399**	19	1	**20**	**1·4**	1·8
Livsmedelsarbetareförb. . .	76	7 576	2 165	**9 741**	804	274	**1 078**	**11·1**	11·2
Metallindustriarb.-förb. . .	214	84 242	4 528	**88 770**	7 433	223	**7 656**	**8·6**	9·0
Järnbruksarbetare . . .	59	19 246	16	**19 262**	1 115	—	**1 115**	**5·8**	6·7
Verkstadsarbetare . . .	155	64 996	4 512	**69 508**	6 318	223	**6 541**	**9·4**	9·6
Murareförbundet . . .	54	2 883	—	**2 883**	1 595	—	**1 595**	**55·3**	55·7
Måleriarbetareförbundet . .	49	2 908	—	**2 908**	1 593	—	**1 593**	**54·8**	59·8
Pappersindustriarb.-förb. .	104	19 471	687	**20 158**	1 615	48	**1 663**	**8·2**	8·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	26	1 168	86	**1 254**	260	11	**271**	**21·6**	24·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	43	6 196	3 011	**9 207**	999	203	**1 202**	**13·1**	11·4
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	81	3 247	—	**3 247**	832	—	**832**	**25·6**	25·2
Stenindustriarbetareförb. .	83	5 143	—	**5 143**	496	—	**496**	**9·6**	10·4
Sågverksindustriarb.-förb. .	224	20 287	5	**20 292**	5 395	3	**5 398**	**26·6**	29·6
Sågverks- o. brädgårdsarb.	137	14 166	5	**14 171**	3 399	3	**3 402**	**24·0**	26·9
Flottnings- o. skogsarb. .	87	6 121	—	**6 121**	1 996	—	**1 996**	**32·6**	35·6
Textilarbetareförbundet . .	68	6 389	10 135	**16 524**	333	354	**687**	**4·2**	3·3
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	514	1 896	**2 410**	7	128	**135**	**5·6**	5·9
Transportarbetareförb. . .	55	4 500	47	**4 547**	1 164	22	**1 186**	**26·1**	19·2
Träindustriarbetareförb. . .	130	7 933	102	**8 035**	1 048	1	**1 049**	**13·1**	12·8
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	236	—	**236**	41	—	**41**	**17·4**	16·2
Typografförbundet	29	4 321	332	**4 653**	206	31	**237**	**5·1**	5·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	35	1 656	—	**1 656**	572	—	**572**	**34·5**	39·2
Summa	**2 413**	**261 706**	**40 825**	**302 531**	**41 439**	**2 815**	**44 254**	**14·6**	**14·9**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under februari uppgivits till inalles 185 590, vilket i genomsnitt motsvarar 4·2 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1928											1929	
	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.
Sverige. Arbetslöshet, i %	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·8	14·9	14·6
Ansökn. per 100 lediga platser	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	241	215
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·22	·	·	3·40	·	·	3·33	·	·	3·28	·	·
Norge. Arbetslöshet, i %	20·5	19·8	18·5	15·4	11·1	13·0	12·4	14·5	14·6	15·7	17·6	18·0	—
Danmark. Arbetslöshet, i %	25·9	21·3	16·6	14·0	13·5	13·6	13·0	12·2	14·5	17·7	[1]28·4	27·6	30·0
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	74	64	50	41	39	38	37	34	41	50	70	78	—
Finland. Registr. arbetslösa	2 535	2 139	1 501	862	822	762	807	954	1 346	2 978	2 974	4 614	4 246
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	234	229	232	154	150	156	152	151	181	320	289	282	314
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	10·4	9·6	9·6	9·9	10·8	11·7	11·7	11·4	11·8	12·2	11·2	12·3	12·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 139	1 063	1 171	1 143	1 239	1 354	1 367	1 384	1 421	1 439	1 312	1 434	1 430
Irland. Arbetslöshet, i %	13·0	·	·	10·8	·	·	9·3	·	·	9·9	·	·	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	9·0	6·3	4·8	4·4	4·4	5·3	5·0	4·8	4·8	6·2	[1]11·5	18·9	19·1
Arbetslöshetsindex	7·3	5·0	4·0	3·6	3·6	4·2	4·1	3·8	3·8	5·0	9·6	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	5·2	3·5	3·6	4·3	3·6	4·5	4·3	3·9	4·1	2·8	6·3	—	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %	10·4	9·2	6·9	6·3	6·2	6·3	6·5	6·6	7·3	9·5	16·7	19·4	22·3
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 237	1 011	729	629	611	564	574	577	671	1 030	1 702	2 246	2 461
Ansökn. per 100 lediga platser	425	344	316	291	289	270	276	276	307	470	676	608	631
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	104·2	105·8	109·5	111·8	112·3	112·4	112·4	112·1	111·3	108·6	102·0	98·7	—
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	224	193	155	130	119	115	114	113	123	155	203	245	264
Schweiz. Arbetslöshet, i %	·	1·9	·	·	1·2	·	·	1·1	·	·	4·0	·	·
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	112	·	·	113	·	·	111	·	·	109	·	·
Frankrike. Understödda arbetslösa	15294	10473	7 273	3 746	1 659	1 095	904	562	453	503	895	1 664	3 527
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	413	412	357	307	247	234	248	269	282	321	364	462	—
Ryssland. Registrerade arbetslösa (i 1000-tal)	1 483	1 576	1 599	1 571	1 471	1 340	1 344	1 374	—	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	4 113	3 134	2 162	1 470	883	486	467	706	1 561	4 369	7 770	6 329	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	6 461	5 570	2 950	1 295	1 223	928	965	1 980	5 179	9 184	14030	12856	10909
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	180	168	153	136	116	100	91	83	79	97	128	161	178
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·8	1·6	1·4	1·4	1·2	1·3	1·4	1·5	1·1	1·1	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	10·8	10·0	9·3	8·7	8·5	8·1	8·3	8·0	[1]8·0	8·1	9·5	10·9	—
Ansökn. per 100 lediga platser	277	245	228	207	188	158	156	158	172	241	282	261	—
Kanada. Arbetslöshet, i %	7·0	6·5	5·2	3·7	3·2	2·5	2·4	2·2	3·1	4·2	6·6	6·8	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	102·6	102·3	106·8	113·8	117·7	119·3	119·1	118·8	118·9	116·7	109·1	110·5	111·4
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	85·5	86·1	85·7	85·5	85·6	84·7	86·0	87·3	88·1	87·7	87·8	—	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	89·4	89·9	89·3	89·4	89·6	88·5	90·0	91·2	92·0	91·6	91·3	91·0	—
Australien. Arbetslöshet, i %	·	10·2	·	·	11·2	·	·	11·4	·	·	9·9	·	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	14	15	15	16	15	13	12·5	13	12	11	7	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	11·4	·	·	11·5	·	·	11·3	·	·	10·0	·	·	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under första kvartalet 1929.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar från juli 1914 till 1 april 1929 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 310—311) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 322—326) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har under det gångna kvartalet kvarstått oförändrat i 22 öre per liter för oskummad, 8 öre för separerad vara. Handskummad mjölk har däremot sjunkit med i genomsnitt 1 öre per l. Å en del ombudsorter har jämväl beträffande oskummad och separerad mjölk tendensen varit fallande, men sänkningen har icke haft tillräcklig omfattning för att åstadkomma någon förändring av medelpriset. Särskilt markerad var nedgången i Östersund, där den oskummade mjölken sjunkit med 5 öre eller till 20 öre per liter, det lägsta noterade priset från någon norrländsk ombudsort. Som orsak till detta prisfall har ortsombudet uppgivit, att mjölktillförseln till mejerierna varit ovanligt stor under senaste året genom att kreatursstocken kunnat ökas betydligt till följd av goda foderskördar. I Stockholm, där den oskummade mjölken stått i 26 öre per liter ända sedan september 1927, sänktes priset med 1 öre i januari och med ytterligare 1 öre vid mars månads ingång.

Smörpriserna ha sjunkit kraftigare än vanligt vid denna årstid, vilket torde bero dels på minskad efterfrågan från de olika exportmarknaderna, dels på den stagnation i exporten, som uppkom genom isblockaden under den långa och starka köldperioden i februari. Mejerismör, som enligt den svenska smörnoteringen i Malmö i slutet av december betingade ett medelpris av 3·06 kr. per kg i parti, hade i slutet av mars sjunkit till i genomsnitt 2·53 kr. per kg. De hastigt sjunkande partipriserna åstadkommo givetvis prisfall även inom detaljhandeln. Medelpriset utgjorde i mars 3·37 kr. per kg för

mejerismör och 3·01 kr. för landssmör mot resp. 3·76 och 3·37 kr. per kg i december. *Ostpriserna* ha varit så gott som oförändrade trots något fallande partinoteringar, varemot priset å *margarin* sjunkit med 10 öre per kg och härmed blivit något billigare än före kriget.

Äggnoteringarna förete under det gångna kvartalet en för årstiden säregen prisutveckling, i det att prisfallet å färska ägg, vilket som vanligt började redan under december, i slutet av februari avbröts av en synnerligen kraftig prisstegring på grund av den starka kylan och därav uppkommen varuknapphet. Under det att sålunda medelpriset i januari var 20 öre per tjog lägre än januaripriset i fjol och februaripriserna ungefär lika, låg medelnoteringen för mars c:a 65 öre per tjog högre än vid motsvarande tidpunkt förra året. Att skillnaden ej blev ännu större berodde på att äggen åter föllo i pris under de två sista veckorna i mars, varför medelpriset för denna månad i någon mån påverkades därav. Prisfördyringen å ägg gjorde sig gällande över hela landet, men kraftigast har uppgången varit i Stockholm och i Norrland, där på några orter noteringar å ända upp till 4 kr. tjoget förekommit.

Den rätt allmänna om ock ej så synnerligen kraftiga höjningen av *potatispriserna* torde också ha rönt inverkan av den kalla väderleken, som verkat hinderlig icke blott genom att försvåra eller avbryta sjöfarten utan även genom att hindra transporterna av ömtåliga varor till lands. Uppgången för kvartalet inskränker sig till i genomsnitt 2 öre per 5 liter för samtliga ombudsorter.

Mjöl- och brödpriserna ha varit nästan genomgående oförändrade.

Priserna å *slaktdjur* samt *kött* och *fläsk* utvisa ej heller några nämnvärda fluktuationer under kvartalet med undantag för får och fårkött, som stigit med resp. c:a 20 och 8 %, vilket ej är ovanligt vid denna tid på året. En jämförelse mellan priserna på olika orter ger vid handen, att under det att de nordligaste ombudsorterna tidigare vanligen lågo 10 à 20 % under riksmedelpriserna i fråga om såväl nöt- och kalv- som fårkött, de numera kommit upp fullt i jämnhöjd därmed. Denna förändring anses bero på att tillförseln från Finland över gränsen i norr numera nästan upphört i samband med de av 1928 års riksdag antagna kontrollföreskrifterna för köttimporten.

Priserna på *färsk fisk* ha helt naturligt rönt stark inverkan av kölden, men förhållandena ha varit synnerligen växlande inom olika landsdelar. Under det att sålunda i hamnarna på de södra och västra kusterna priserna sprungo upp stundom till och med inemot det dubbla under de veckor fisket var hindrat av isen, voro priserna i övre Norrland däremot fullt oförändrade.

Kaffepriserna ha varit i det närmaste stillastående oaktat stigande partinoteringar, varemot *sockerpriset* sjunkit med 1 öre per kg sedan december.

Den kraftigaste och för levnadskostnadsindexens uppgång avgörande prisstegringen har drabbat *bränsle- och lyseposten*, som stigit med 6 enheter. Uppgången har framkallats av den genom isblockaden uppkomna knappheten på kol och koks. Priserna härå stego redan i mitten av februari högst av-

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1929.
Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	»Väg-da» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	**106**	**105**
1915	123	129	126	116	131	129	**126**	**121**
1916	153	127	169	169	148	176	**157**	**139**
1917	202	160	197	211	219	257	**208**	**181**
1918	319	199	432	354	245	367	**319**	**270**
1919	392	262	456	315	270	392	**348**	**320**
1920	317	292	348	268	241	461	**321**	**298**
1921	238	234	255	224	208	310	**245**	**237**
1922	167	178	191	186	193	204	**186**	**180**
1923	160	156	177	166	173	192	**171**	**163**
1924	164	158	170	175	187	186	**174**	**164**
1925	160	170	188	186	182	171	**176**	**168**
1926	147	159	185	179	167	175	**169**	**158**
1927	142	161	168	171	171	177	**165**	**158**
1928	145	162	168	165	190	163	**165**	**154**
1:a kv.	145	162	162	167	187	166	**165**	**158**
2:a kv.	139	165	166	160	198	165	**165**	**155**
3:e kv.	142	164	174	165	192	162	**166**	**156**
4:e kv.	153	158	169	167	182	159	**165**	**152**
1929 1:a kv.	145	157	168	174	184	164	**165**	**151**
Jan.	148	157	167	168	183	159	**164**	**150**
Febr.	144	157	168	174	184	165	**165**	**151**
Mars	144	157	169	180	184	168	**167**	**152**

sevärt, framför allt i Stockholm med närmaste omnejd samt å de sydsvenska orterna. I huvudstaden var uppgången, när den var som högst, 3 kr. för antracit, 1·40 kr. för hushållskol, 1·15 kr. för kaminkoks samt c:a 60 öre för gasverkskoks, allt per hl. Hela Norrland och även många smärre orter i södra och mellersta Sverige, som redan på hösten i vanlig ordning täckt sitt vinterbehov, blevo däremot fullkomligt oberörda av prisstegringen. Märkligt är, att vedpriserna icke rönt någon nämnvärd inverkan av den kalla vintern, utan blevo oförändrade även på de orter, där kol- och kokspriserna stego som kraftigast.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med mars 1929, meddelas i ovanstående tabell tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Med-

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1920	1922	1924	1926	1928	April 1928	Juli 1928	Okt. 1928	Jan. 1929	April 1929
Tyger och garner:	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Ylletyg (till damklänning) . pr m	2·50	12·00	4·45	3·90	3·75	3·60	3·60	3·60	3·60	3·60	3·55
Bomullstyg (till dito) . . . pr m	0·50	2·15	1·05	0·95	0·90	0·85	0·85	0·85	0·85	0·85	0·85
Ullgarn . . » kg	6·50	36·40	11·95	10·75	10·35	10·65	10·50	10·80	10·85	10·90	10·70
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	270·00	169·00	153·00	151·00	148·00	148·00	148·00	148·00	148·00	148·00
» konf. .	40·00	179·00	108·00	97·00	94·00	91·00	90·00	91·00	91·00	91·00	91·00
Vinteröverrock, best.	70·00	260·00	166·00	147·00	145·00	143·00	143·00	143·00	143·00	143·00	142·00
» konf.	40·00	167·00	102·00	89·00	88·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00
Bomullsskjorta . .	2·00	7·00	3·70	3·40	3·30	3·15	3·15	3·15	3·10	3·10	3·10
Tröja (ullbomull) .	1·50	6·00	4·25	3·45	3·25	3·15	3·15	3·15	3·15	3·15	3·10
Kalsonger »	1·75	6·50	4·55	3·70	3·50	3·35	3·35	3·35	3·35	3·35	3·35
Yllestrumpor . . .	1·25	5·00	2·35	2·15	2·25	2·25	2·25	2·25	2·25	2·25	2·25
Arbetsblus	1·75	7·90	4·35	4·00	3·85	3·70	3·70	3·70	3·75	3·75	3·70
Skodon:											
Kängor, smorläders-	8·50	33·50	15·50	13·50	13·00	14·00	13·75	14·25	14·50	14·50	14·50
Stövlar	16·50	65·00	28·75	25·50	25·50	27·00	26·50	27·00	27·75	28·00	27·75
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	44·25	22·00	18·75	18·25	19·25	19·00	19·50	19·75	19·75	19·50
dam-	11·50	41·50	21·50	18·50	18·00	18·75	18·75	18·75	19·00	19·00	18·75
barn-	7·00	19·50	12·00	11·00	10·75	11·50	11·25	11·50	11·75	11·75	11·50
Halvsulning och klackning . . .	3·50	11·15	8·00	6·85	6·65	6·55	6·55	6·60	6·60	6·60	6·60

delanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som användes vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Med avseende på hyresposten ha de under hyresåret 1928/29 gällande hyrorna nu kunnat medtagas i beräkningarna, sedan preliminära siffror numera föreligga från den på Kungl. Maj:ts uppdrag av styrelsen verkställda allmänna hyresräkningen, omfattande de under innevarande hyresår gällande hyrorna. Det har därvid befunnits, att genomsnittshyrorna undergått någon, om ock synnerligen svag stegring. I Stockholm har hyresnivån dock varit oförändrad, liksom å andra sidan också i allmänhet å de mindre orterna, varemot en del större och medelstora städer uppvisa någon ökning. Den genomsnittliga sammanlagda hyresstegringen för smålägenheter mellan hyresåren 1913/14—1928/29 har sålunda nu beräknats uppgå till 100 % mot 99 % närmast föregående år.

Beklädnad. Uppgifterna angående beklädnadsartiklar avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155.

Den nu slutförda undersökningen visar, att en svag sänkning ägt rum, beroende på att skodon, som under de två senaste åren oavbrutet fördyrats, åter börjat sjunka ävensom att en del garner och tyger blivit billigare.

Den genomsnittliga stegringen av beklädnadskontot sedan 1914 torde för närvarande kunna beräknas till 85 % (mot 86 % ett kvartal tidigare).

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Resultatet av den omräkning, som nu företagits av kommunalskatten, har blivit en höjning av skatteindexen med 3 enheter, från 184 till 187. Höjningen har åstadkommits genom att till grund för beräkningen av skatteutgifterna lagts 1927 års inkomster, vilka enligt tillgänglig lönestatistik varit något högre än närmast föregående års.

Övriga utgifter. Beräkningarna rörande denna post avse dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen ger vid handen, att en mindre förskjutning i nedåtgående riktning ägt rum. Den procentuella stegringen från juli 1914 uppgår numera till 78 mot 79 för förra kvartalet. Betraktar man de olika posterna inom gruppen, framstår som den mest anmärkningsvärda förändringen, att svensk skönlitteratur, som tills nyligen stått nästan dubbelt så högt i pris som före kriget, numera sjunkit till föga över en halv gång till så höga priser som då. Indextal för vissa viktigare poster inom denna grupp meddelas i tabellen å sid. 326.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 304 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 april 1929 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd. årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom vidstående översikt (sid. 307).

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 april 1929, 71 % och kan sålunda betecknas med indexsiffran 171. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr. numera måste giva ut c:a 3 420 kr. för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en uppgång med 1 enhet eller 0·4 %. Bidragande till höjningen ha varit förskjutningar i *uppåtgående* riktning av i främsta rummet

		Födo- och njutnings-ämnen	Bostad	Bränsle och lyse	Be-klädnad	Skatter	Övriga utgifter	Summa utgifter	Ökn. l. minskn. i % fr. närmast föreg. beräkn.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**	—
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**	.
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**	+ 9·1
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**	+ 9·3
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**	+ 15·6
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**	+ 5·8
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**	+ 8·2
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**	+ 10·5
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**	+ 10·0
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**	— 0·5
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**	— 3·0
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**	—
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**	+ 0·5
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**	+ 2·4
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**	+ 1·8
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**	+ 4·3
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**	— 3·6
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**	— 8·0
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**	— 5·5
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**	— 2·0
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**	— 6·5
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**	— 9·5
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**	— 2·8
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**	—
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**	— 3·7
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**	— 3·3
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**	— 1·7
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**	+ 1·8
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**	— 0·4
	1 april	160	178	183	192	178	185	**178**	— 1·9
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**	— 1·5
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**	+ 2·0
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**	+ 2·5
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**	— 0·5
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**	— 1·0
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**	— 0·3
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**	— 0·9
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**	— 0·7
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**	— 0·5
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**	— 0·3
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**	—
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**	— 0·8
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**	— 0·4
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**	+ 1·6
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**	— 0·6
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**	—
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**	+ 1·0
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**	— 0·4
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**	— 1·1
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**	+ 0·4

posterna bränsle och lyse samt livsmedel ävensom av hyres- och skatteposterna, varemot beklädnadsposten och posten »övriga utgifter» undergått en mindre *sänkning*.

Levnadskostnadernas uppgång under det nu gångna kvartalet innebär ingen ändring av dyrtidstilläggen varken för statens, Stockholms och Göteborgs stads eller de enskilda järnvägarnas befattningshavare.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1928	1929
	Juli	2:dra halvåret											4:de kvartalet	1:sta kvartalet
Stockholm	100	106	330	307	239	181	163	166	168	156	149	152	151	150
Södertälje	100	106	319	298	229	174	158	158	161	151	146	149	148	146
Uppsala	100	108	334	314	249	184	165	169	172	159	154	160	159	156
Nyköping	100	104	319	293	229	173	159	159	164	152	146	150	150	147
Eskilstuna	100	105	319	289	228	170	157	158	165	154	149	151	150	146
Linköping	100	107	330	306	243	187	172	169	173	160	155	158	156	154
Norrköping	100	105	320	298	230	177	162	163	166	154	150	152	150	148
Motala	100	104	332	310	240	181	166	164	171	157	153	157	154	152
Jönköping	100	104	326	304	237	177	162	165	168	155	151	154	149	149
Växjö	100	105	322	300	233	182	168	168	170	159	155	159	158	156
Kalmar	100	104	297	277	222	172	155	157	165	156	151	152	152	151
Västervik	100	103	307	291	223	171	156	156	163	153	145	148	146	145
Visby	100	106	305	289	229	175	157	158	164	157	150	154	152	153
Karlskrona	100	105	303	284	229	180	164	162	169	158	153	153	151	152
Kristianstad	100	108	318	296	236	178	163	165	174	161	155	159	159	158
Malmö	100	104	318	295	233	181	166	163	171	162	151	152	151	153
Lund	100	105	312	292	230	178	160	160	164	156	152	149	149	152
Landskrona	100	106	325	306	244	184	166	165	171	166	159	160	159	160
Hälsingborg	100	105	313	293	236	179	161	164	170	162	157	158	156	157
Ystad	100	105	312	297	231	178	159	163	167	161	155	157	157	159
Halmstad	100	106	310	290	232	178	161	162	168	158	156	157	156	155
Göteborg	100	106	337	318	254	191	178	176	180	165	161	164	162	162
Lysekil	100	105	312	297	229	177	163	167	170	157	150	151	149	144
Vänersborg	100	104	330	303	241	183	168	171	171	160	157	157	153	154
Borås	100	106	322	306	243	190	174	176	177	164	160	163	161	160
Tidaholm	100	103	307	285	233	178	162	163	168	155	152	148	146	144
Karlstad	100	108	327	311	240	181	169	169	168	158	154	155	151	151
Örebro	100	107	321	300	231	174	158	160	164	152	148	151	149	146
Kopparberg	100	107	331	312	243	177	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	105	333	307	233	173	157	161	167	154	147	151	150	147
Falun	100	105	326	308	245	180	163	165	169	156	150	153	150	147
Domnarvet[2]	100	105	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	100	103	328	302	238	172	157	160	167	152	148	151	147	145
Gävle	100	107	325	312	244	178	161	166	169	156	147	152	151	148
Söderhamn	100	108	334	317	249	184	169	172	176	165	160	161	159	159
Sundsvall: staden	100	105	337	318	241	180	166	168	166	156	155	154	152	151
sågverksdistr.	100	103	333	317	246	184	169	172	169	160	157	155	153	151
Nyland	100	103	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	100	106	317	305	252	187	162	161	163	156	152	152	149	144
Umeå	100	106	324	308	248	187	176	177	178	170	167	161	160	157
Luleå	100	104	322	310	249	190	167	169	169	164	161	165	163	159
Boden	100	107	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	100	104	323	309	251	187	162	161	167	154	154	154	152	152
Kiruna	100	104	325	316	263	196	170	168	172	161	158	161	159	159
Samtliga orter	**100**	**105**	**320**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**153**	**154**	**152**	**151**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd. årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1928 4:de kvartalet	1929 1:sta kvartalet
Stockholm	119	120	123	122	120	121	120	121	120	119	117	118	119	119
Södertälje	105	108	105	105	102	102	103	102	101	102	101	102	103	102
Uppsala	102	103	104	104	105	103	101	103	103	101	101	104	104	103
Nyköping	98	99	99	97	95	96	97	96	97	96	95	97	98	97
Eskilstuna	101	103	103	100	99	98	99	99	102	101	101	101	102	100
Linköping	96	97	99	98	98	101	102	99	99	98	98	99	99	98
Norrköping	100	103	103	103	101	103	103	104	103	102	103	103	103	102
Motala	93	94	97	97	95	95	96	94	96	94	95	96	96	95
Jönköping	95	93	94	94	92	92	92	93	93	92	92	93	91	91
Värnamo	—	—	—	89	89	88	88	87	87	89	90	90	89	89
Växjö	89	88	89	88	86	89	91	90	89	89	89	91	91	91
Kalmar	102	101	94	94	95	97	97	97	100	101	101	100	101	102
Västervik	93	93	89	91	88	90	90	90	91	92	89	90	90	90
Visby	97	96	91	92	91	93	92	92	93	95	93	95	95	96
Karlskrona	101	100	95	95	97	101	101	99	101	101	101	100	100	101
Kristianstad	96	96	94	94	95	94	95	95	98	97	96	97	98	99
Malmö	101	101	101	100	100	103	104	102	104	105	101	101	101	103
Lund	99	99	96	97	96	99	98	97	98	99	99	96	97	100
Landskrona	99	97	99	100	100	101	100	99	100	104	103	103	103	104
Hälsingborg	99	98	97	97	98	99	98	99	100	102	102	101	101	103
Ystad	98	96	93	94	93	95	94	96	96	98	98	98	99	101
Halmstad	101	99	95	95	96	97	97	97	98	99	100	101	101	101
Varberg	—	—	—	92	92	91	92	92	92	92	93	94	94	94
Göteborg	102	102	107	108	108	108	111	109	109	107	107	108	108	109
Lysekil	101	101	99	101	99	101	102	104	104	102	101	100	100	97
Vänersborg	99	98	101	99	100	100	101	102	100	100	101	100	98	100
Borås	98	99	98	100	100	104	105	105	103	102	103	104	103	104
Lidköping	—	—	—	94	93	95	96	97	97	95	95	96	95	95
Tidaholm	97	97	94	94	97	98	98	98	98	98	99	95	95	94
Karlstad	99	101	100	102	100	100	103	102	99	100	100	99	98	99
Arvika	—	—	—	101	99	99	102	102	99	97	97	99	99	98
Filipstad	—	—	—	—	—	—	—	97	99	97	97	96	96	95
Örebro	100	101	99	99	97	97	97	97	98	97	97	98	98	97
Kopparberg	93	93	96	97	95	92	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	100	104	102	98	97	97	99	100	99	97	99	99	98
Falun	99	99	101	101	103	100	100	100	100	99	98	99	98	97
Avesta	—	—	—	98	94	90	90	91	93	93	93	93	93	94
Domnarvet [1]	93	93	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	97	100	98	98	94	95	96	98	95	95	97	95	94
Mora	—	—	—	103	104	97	94	98	98	97	96	96	95	95
Gävle	101	101	101	104	102	99	99	101	101	99	96	99	99	98
Söderhamn	96	97	99	101	101	99	100	101	100	102	101	101	101	101
Sundsvall: staden	104	103	108	108	104	103	105	105	101	102	104	102	102	103
sågverksdistr.	98	98	101	103	101	100	101	102	98	100	101	98	98	98
Nyland	100	98	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	—	—	101	105	104	103	102	98	100	102	101	100	100
Östersund	102	102	101	104	109	107	102	101	99	102	102	101	100	98
Umeå	97	95	95	96	98	99	102	102	100	102	103	98	99	98
Vilhelmina	—	—	—	109	117	113	113	112	110	112	112	109	109	109
Luleå	103	104	105	108	110	111	107	108	105	109	110	112	112	110
Boden	101	103	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	115	117	119	123	122	116	115	116	114	118	117	117	117
Kiruna	118	116	117	122	129	127	121	119	119	119	121	121	122	122
Samtliga orter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1928) och per månad (mars 1928—mars 1929) för

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1919	1920	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	47	44	25	23	24	24	22	21	22
2	handskummad	»	8	8	—	20	13	12	13	13	12	11	12
3	separerad	»	6	6	23	19	9	9	9	9	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	239	729	657	375	366	374	384	337	339	351
5	mat- (lands-)	»	213	218	727	651	358	350	350	353	311	306	322
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	624	524	277	275	289	266	248	236	237
7	halvfet, »	»	121	119	500	374	178	187	203	182	174	171	172
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	433	376	178	184	178	178	166	148	140
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	681	578	320	271	274	265	247	232	241
10	» konserverade	»	137	151	716	533	348	260	279	273	257	212	249
11	Potatis: gammal	hl	—	—	1271	963	699	771	986	937	672	783	1 061
12	»	5 l	28	30	71	60	47	50	61	58	45	51	64
13	färsk	»	46	80	102	191	119	180	187	113	107	158	143
14	Ärter, gula	kg	31	35	78	69	48	50	51	50	48	57	62
15	Bruna bönor	»	48	49	214	130	97	72	88	72	58	58	84
16	Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	33	× 75	91	52	45	44	48	48	48	45
17	råg-, » bästa sort	»	22	23	× 56	56	31	27	30	33	28	31	32
18	rågsikt-, » »	»	27	29	× 73	73	44	38	40	42	38	43	43
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	99	101	52	50	48	50	46	47	51
20	ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	41	111	176	61	53	54	53	53	53	54
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	96	111	86	75	73	77	72	73	75
22	hårt, knäckebröd	»	—	—	—	139	110	97	95	99	93	95	97
23	limpa, söt	»	38	40	96	105	78	65	64	70	66	65	65
24	grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	30	31	64	71	50	44	46	52	48	48	48
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	230	254	172	157	156	161	156	154	153
26	mjukt, bakat med vatten	»	43	46	116	128	88	77	77	85	79	77	77
27	mjukt, » » mjölk	»	60	61	167	145	103	90	91	99	94	94	94
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	563	398	223	209	204	212	210	197	190
29	soppkött	»	100	95	490	333	175	169	167	175	174	164	158
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	512	496	280	256	247	255	253	240	238
31	spädkalv	»	72	70	312	274	155	149	144	152	152	144	140
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	600	431	233	225	223	241	238	225	225
33	salt, svenskt	»	114	118	547	385	193	184	181	198	198	183	185
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	557	442	270	264	239	247	240	242	238
35	Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	129	605	449	250	214	197	249	238	191	205
36	salt, » »	»	140	137	619	470	263	227	204	256	248	199	210
37	» amerikanskt »	»	—	—	—	364	204	192	189	236	243	223	213
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	202	191	140	132	135	132	129	124	122
39	gädda	»	108	110	333	312	211	209	212	204	191	185	179
40	sill	»	34	35	110	102	79	67	72	78	75	67	66
41	strömming	»	38	39	114	106	70	61	66	74	75	69	66
42	torsk	»	55	57	160	139	100	94	100	101	97	95	92
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	244	219	169	154	154	155	154	151	152
44	kolja	»	—	—	—	152	113	111	120	120	116	118	117
45	salt: sill, prima	»	45	45	148	120	77	59	70	86	66	66	57
46	strömming	»	30	31	105	74	51	45	46	52	53	50	48
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	223	156	97	83	90	98	105	96	95
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	316	331	219	244	281	335	329	296	309
49	Socker, bit-	»	67	65	× 133	× 168	× 156	107	96	78	71	72	64
50	Salt (matsalt)	»	—	10	32	31	21	20	19	19	19	19	18
51	Svagdricka	l	6	6	16	16	15	14	14	15	15	15	15
52	Fotogen, Water White	»	20	21	71	60	38	32	31	30	31	31	29
53	Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	740	2310	2895	1400	1475	1450	1400	1310	1330	1300
54	barr-, osågad, hemkörd	»	575	595	1895	2310	1075	1075	1080	1055	995	1010	980
55	Bränntorv	100 kg	196	220	896	964	460	449	441	441	440	422	408
56	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	411	—	2069	948	840	782	737	787	794	713
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	—	1664	444	414	389	344	404	383	331
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	—	1177	326	310	303	256	254	273	247
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	—	1249	356	337	326	278	293	303	275

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — × Maximipris.

samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Mars 1928	April 1928	Maj 1928	Juni 1928	Juli 1928	Aug. 1928	Sept. 1928	Okt. 1928	Nov. 1928	Dec. 1928	Jan. 1929	Febr. 1929	Mars 1929	Höjning (+) eller sänkning (—) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	mars 1914—mars 1929	mars 1928—mars 1929	
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0	1
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	11	11	+ 37·5	— 8·3	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
359	349	342	338	341	345	355	358	364	376	363	358	337	+ 44·6	— 6·1	4
322	319	319	320	314	314	320	324	330	337	328	317	301	+ 43·3	— 6·5	5
236	236	236	238	238	238	238	238	239	238	238	238	238	+ 46·9	+ 0·8	6
172	171	171	172	171	172	173	172	173	175	172	173	173	+ 44·2	+ 0·6	7
140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140	130	130	— 5·8	— 7·1	8
214	176	173	181	183	210	246	298	337	324	269	257	280	+ 102·9	+ 30·8	9
—	—	—	—	—	—	—	242	253	253	239	235	—	—	—	10
1133	1284	1277	1279	1294	1215	907	768	734	725	730	754	777	—	— 31·4	11
69	74	77	75	79	64	56	49	48	48	48	49	50	+ 85·2	— 27·5	12
—	—	—	—	201	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
63	63	63	64	64	64	63	60	59	58	58	58	58	+ 87·1	— 7·9	14
79	82	84	85	86	85	84	89	94	97	97	99	99	+ 115·2	+ 25·3	15
46	47	48	47	47	44	43	42	42	42	42	42	42	+ 35·5	— 8·7	16
31	32	34	34	34	33	31	30	30	30	30	30	30	+ 42·9	— 3·2	17
43	44	46	46	45	44	42	41	41	41	40	40	41	+ 57·7	— 4·7	18
50	51	52	53	53	53	53	49	47	47	47	47	47	+ 30·6	— 6·0	19
54	54	54	54	54	54	54	54	54	53	54	54	54	+ 38·5	0·0	20
74	74	75	77	76	76	76	74	73	73	73	73	72	+ 75·6	— 2·7	21
96	96	97	99	99	99	99	97	97	96	97	97	96	—	0·0	22
66	65	65	66	66	65	65	65	64	64	64	64	64	+ 64·1	— 3·0	23
48	48	48	49	48	49	48	48	48	48	48	48	48	+ 54·8	0·0	24
154	153	153	153	153	152	152	152	151	151	150	151	151	+ 101·3	— 1·9	25
77	77	77	77	77	77	77	77	77	76	76	76	76	+ 72·7	— 1·3	26
94	94	95	95	95	95	95	94	94	94	94	94	94	+ 56·7	0·0	27
187	187	188	191	194	193	192	190	188	187	187	187	187	+ 55·8	0·0	28
156	157	157	159	160	160	160	158	156	155	155	154	154	+ 55·6	— 1·3	29
235	235	236	240	241	242	240	237	237	237	238	238	237	+ 79·5	+ 0·9	30
140	139	138	140	141	141	141	140	141	143	143	142	142	+ 94·5	+ 1·4	31
223	229	233	240	241	230	225	216	212	213	216	221	229	+ 69·6	+ 2·7	32
182	182	184	191	193	190	187	186	182	180	179	183	187	+ 58·5	+ 2·7	33
237	235	241	—	—	—	—	224	242	242	241	238	239	+ 88·2	+ 0·8	34
177	176	181	211	228	231	230	229	217	212	210	209	210	+ 61·5	+ 18·6	35
185	184	187	219	230	231	232	231	220	218	217	217	217	+ 58·4	+ 17·3	36
210	207	206	205	208	208	216	221	225	228	227	224	222	—	+ 5·7	37
134	129	107	109	114	119	121	122	123	124	128	132	145	+ 81·3	+ 8·2	38
189	177	142	159	178	184	187	184	185	189	192	206	221	+ 88·9	+ 16·9	39
54	61	68	75	79	73	66	64	65	65	59	55	56	+ 75·0	+ 3·7	40
72	72	63	62	60	58	61	65	66	67	69	72	78	+ 105·3	+ 8·3	41
90	91	87	88	92	92	92	93	93	93	93	107	109	+ 87·9	+ 21·1	42
150	146	140	147	156	151	152	153	155	155	158	169	171	+ 113·3	+ 14·0	43
120	121	114	114	115	112	111	113	115	117	117	127	134	—	+ 11·7	44
55	55	54	55	54	55	62	63	62	61	61	61	60	+ 33·3	+ 9·1	45
47	47	48	47	48	49	49	49	48	48	49	48	48	+ 45·5	+ 2·1	46
93	95	97	96	96	95	95	95	96	97	95	96	96	+ 71·4	+ 3·2	47
304	306	308	309	312	312	313	315	316	316	316	316	317	+ 99·4	+ 4·3	48
68	68	68	67	62	62	61	60	58	58	58	58	57	— 10·9	— 16·2	49
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	—	0·0	50
15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0	51
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	+ 45·0	0·0	52
1320	1320	1320	1305	1295	1280	1280	1265	1265	1265	1270	1270	1275	+ 68·9	— 3·4	53
1000	995	990	980	970	965	970	955	955	955	955	955	955	+ 63·2	— 4·5	54
405	416	405	416	410	399	405	405	402	402	405	445	439	+ 110·0	+ 8·4	55
729	729	726	719	715	712	702	690	685	683	683	709	732	+ 85·3	+ 0·4	56
336	338	337	331	336	328	326	321	319	319	320	358	369	+ 62·6	+ 9·8	57
252	252	249	250	249	247	245	242	239	238	237	242	250	+ 58·2	— 0·8	58
277	278	278	276	277	276	273	270	272	272	274	296	311	+ 70·9	+ 12·3	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l	25	25	24	23	23	22	24	24	24	21	21	21
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	12	12	12	—	—	—
3	separerad	»	10	10	9	7	7	7	10	10	10	7	7	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	366	360	327	367	360	327	365	361	338	352	349	323
5	mat- (lands-)	»	329	322	289	342	336	307	318	300	293	318	309	302
6	Ost: helfet	»	248	249	249	252	250	250	251	256	253	276	270	261
7	halvfet	»	180	179	180	180	180	180	200	200	200	192	192	187
8	Margarin, växt-	»	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130
9	Ägg: färska	tjog	296	305	322	237	246	285	247	235	293	220	230	248
10	konserverade	»	239	242	—	—	—	—	206	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	906	926	1001	857	1000	857	800	850	825	630	630	595
12	»	5 l	52	54	58	52	52	52	50	51	51	38	38	38
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	53	53	53	49	51	49	52	49	50	48	48	47
15	Bruna bönor	»	100	100	102	98	101	101	100	100	100	106	108	100
16	Mjöl: vete-	»	39	39	40	41	41	41	40	40	41	42	42	42
17	råg-	»	28	28	29	30	31	30	28	28	28	30	30	30
18	rågsikt-	»	39	39	39	41	41	41	39	39	39	40	40	40
19	Gryn: havre-	»	46	45	45	44	44	44	43	42	42	45	45	45
20	ris-	»	51	57	59	56	54	60	50	50	50	51	50	51
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	69	69	68	68	67	68	64	65	62	67	67	67
22	knäckebröd	»	100	99	98	99	99	99	97	96	92	83	84	84
23	limpa, söt	»	73	73	69	64	64	64	80	77	76	63	63	63
24	grovbröd	»	63	63	61	45	45	45	51	51	51	46	45	45
25	Vetebröd: skorpor	»	165	165	167	148	148	148	164	167	168	138	138	137
26	mjukt bakat med vatten	»	73	73	74	69	69	71	78	76	76	63	63	63
27	mjukt » » mjölk	»	115	115	117	88	88	95	122	122	122	79	79	78
28	Nötkött, färskt: stek	»	201	198	197	200	200	200	206	207	206	192	196	197
29	soppkött	»	153	151	150	162	162	161	161	162	163	157	160	159
30	Kalvkött: gödkalv	»	259	254	247	241	244	242	236	238	243	220	222	222
31	spädkalv	»	152	151	150	148	144	145	140	135	142	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	242	261	279	243	246	254	235	263	269	230	234	245
33	salt	»	186	194	199	—	—	—	193	192	193	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	249	246	247	250	250	250	—	250	250	240	—	—
35	Fläsk: färskt	»	242	245	248	220	222	224	228	230	238	228	230	230
36	salt, svenskt	»	244	243	246	225	220	225	226	229	234	230	230	230
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	161	176	183	144	150	155	100	100	104	93	100	119
39	gädda	»	226	249	261	206	232	245	200	198	200	175	189	203
40	sill	»	63	55	62	60	59	60	55	53	54	55	50	53
41	strömming	»	81	76	90	82	72	76	62	58	72	62	70	72
42	torsk	»	138	165	154	143	146	155	123	125	125	131	159	153
43	rödspotta	»	167	189	187	196	191	200	150	150	190	176	184	192
44	kolja	»	154	183	179	142	147	160	120	125	140	124	145	180
45	[1]) salt: sill	»	63	63	63	56	59	56	58	53	54	59	59	59
46	strömming	»	60	58	55	—	—	—	40	40	40	60	—	—
47	Kabeljo	»	93	94	97	95	98	98	96	102	100	100	100	100
48	Kaffe	»	328	330	338	316	320	321	361	363	363	310	313	329
49	Socker	»	53	53	52	56	56	55	59	59	58	56	56	55
50	Salt	»	19	19	19	17	17	17	20	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l	23	23	23	16	16	16	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	27	27	27	30	30	30	28	28	28	26	26	26
53	Ved: björk-	kbm	1545	1550	1545	1300	1300	1300	1285	1305	1305	1130	1130	1140
54	barr-	»	1030	1045	1030	925	925	925	800	805	800	830	820	810
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	418	418	418	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	800	1000	750	850	1000	725	825	825	700	700	750
57	eng. hushålls-	»	335	475	425	385	525	525	350	515	483	350	350	350
58	Koks: gasverks-	»	275	288	333	230	235	235	260	260	273	235	235	235
59	eng. kamin-	»	285	310	400	315	340	400	320	345	350	300	300	325

[1]) Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
22	22	22	20	20	20	21	21	21	20	20	20	20	20	20	20	20	20	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	10	10	10	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	8	8	8	7	7	7	8	8	8	6	6	6	3
355	350	317	360	359	321	365	360	328	359	356	320	371	370	357	356	344	339	4
332	331	308	329	318	295	332	315	297	336	333	310	323	317	315	308	300	297	5
247	249	249	257	257	260	246	244	248	257	257	257	219	219	223	251	251	250	6
179	179	179	186	186	189	194	193	193	188	188	183	166	166	166	178	178	178	7
140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	8
224	240	274	235	235	240	247	255	262	231	224	236	231	223	264	241	232	240	9
—	—	—	—	—	—	—	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
869	869	900	578	667	639	698	717	793	633	642	650	610	488	488	560	595	595	11
48	48	48	47	47	50	48	46	46	36	37	38	37	37	39	45	45	40	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
46	45	45	48	48	48	45	45	45	50	48	50	55	55	55	62	58	58	14
86	85	85	108	108	107	109	109	109	108	110	110	100	100	100	100	100	100	15
42	42	42	40	40	41	42	41	42	40	40	40	42	42	42	41	41	42	16
30	30	30	30	30	30	32	31	33	30	31	31	31	31	31	29	29	29	17
42	42	42	38	38	39	40	39	40	39	39	39	41	41	41	40	40	41	18
49	45	45	49	49	49	50	50	50	49	49	49	50	50	50	50	50	50	19
53	53	53	60	60	60	49	49	49	57	57	58	50	50	50	60	60	60	20
64	64	64	75	75	76	68	68	68	70	70	70	75	75	75	82	82	82	21
85	85	85	100	100	101	99	99	99	90	86	89	100	100	100	97	97	97	22
70	70	70	67	67	67	67	67	65	64	65	65	62	62	62	53	53	53	23
39	39	39	48	48	48	56	56	54	53	53	55	50	50	50	42	42	42	24
149	149	149	168	168	168	157	157	162	132	134	134	153	153	153	150	150	150	25
72	72	72	65	65	65	90	90	89	63	65	65	78	78	78	59	59	59	26
96	96	96	93	93	93	119	119	118	—	—	—	89	90	90	63	63	63	27
200	200	200	178	178	177	188	189	190	179	183	181	178	175	174	170	170	169	28
172	173	173	168	168	167	158	157	157	160	161	162	160	161	162	155	155	155	29
250	250	250	247	249	242	249	249	249	215	212	213	208	208	208	202	203	204	30
145	145	145	150	—	—	—	—	—	123	121	118	139	134	134	128	128	128	31
280	283	283	248	249	265	247	262	271	217	216	225	187	189	201	192	198	206	32
—	—	—	215	213	216	183	183	178	180	187	183	—	—	—	170	177	177	33
—	—	—	—	—	—	—	250	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
230	223	224	200	199	197	228	217	220	190	183	187	190	190	190	200	200	200	35
228	228	226	210	215	208	240	240	235	188	188	190	188	188	192	200	200	200	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
130	142	147	147	159	196	130	142	153	122	130	130	125	—	144	100	100	113	38
198	224	226	200	221	247	199	223	247	197	213	244	200	213	244	175	175	195	39
65	53	47	56	49	53	54	50	50	62	51	52	61	53	50	55	54	58	40
73	85	90	66	69	71	60	55	56	64	69	72	71	75	77	62	65	69	41
120	135	134	115	135	139	115	144	137	103	137	138	92	119	113	80	82	103	42
150	160	158	151	164	165	161	189	158	146	150	169	150	174	173	146	150	155	43
146	161	169	139	152	157	142	168	172	138	141	153	123	150	150	110	113	122	44
59	56	56	60	60	60	56	56	54	59	59	59	55	55	55	65	63	58	45
—	—	—	—	—	—	50	50	60	65	65	65	—	—	—	—	—	—	46
94	90	90	101	101	99	91	91	94	88	88	88	90	90	90	—	—	—	47
307	307	307	325	323	325	336	333	329	317	317	315	298	298	298	297	297	297	48
56	56	56	56	56	55	55	56	56	57	57	56	59	59	58	58	58	57	49
20	20	20	20	20	20	19	19	19	15	15	15	20	20	20	20	20	20	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	13	13	13	15	15	15	51
26	26	26	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	31	31	31	52
1275	1275	1265	1200	1200	1170	1390	1390	1385	1165	1165	1165	1290	1290	1290	1050	1050	1050	53
900	900	900	915	915	900	995	1000	1000	885	885	885	890	890	915	740	725	725	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	400	350	—	—	—	55
650	650	650	693	696	746	680	680	730	700	700	718	650	650	700	750	825	750	56
—	—	—	343	375	400	280	280	330	343	342	340	350	350	350	350	400	375	57
240	240	240	220	210	210	290	285	330	268	275	300	215	215	250	238	275	250	58
270	270	270	247	247	296	290	290	350	280	280	325	300	350	300	288	350	325	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: osk**u**mmad	l	20	20	20	22	22	22	20	20	20	22	22	22
2	handskummad	»	—	—	—	14	14	14	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	5	5	5	5	5	5
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	360	350	329	362	360	331	362	357	329	359	356	334
5	mat- (lands-)	»	316	317	305	326	313	299	338	321	301	322	320	308
6	Ost: helfet	»	227	225	224	258	256	255	250	250	250	270	270	265
7	halvfet	»	170	170	170	—	—	—	—	—	—	187	187	187
8	Margarin, växt-	»	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130
9	Ägg: färska	tjog	229	230	227	263	252	259	267	253	259	248	229	248
10	konserverade	»	—	—	—	238	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	750	750	750	600	633	617	571	571	643	600	533	600
12	»	5 l	50	50	50	46	50	48	35	35	35	50	50	50
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	58	58	58	56	55	55	50	50	60	50	50	50
15	Bruna bönor	»	94	105	110	99	99	100	108	110	110	109	109	109
16	Mjöl: vete-	»	44	44	44	38	38	39	41	41	41	44	44	45
17	råg-	»	32	32	32	25	25	25	30	30	30	30	30	30
18	rågsikt-	»	42	42	42	37	37	37	40	40	40	43	43	43
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	44	45	45	49	50	50	50	50	50
20	ris-	»	54	52	53	52	52	51	60	60	60	52	52	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	81	81	81	78	78	78	65	65	65	75	75	75
22	knäckebröd	»	100	100	100	100	100	100	100	100	100	110	110	110
23	limpa, söt	»	50	50	50	57	57	57	49	49	49	60	60	60
24	grovbröd	»	42	42	42	42	42	42	42	42	42	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	150	150	150	128	128	128	140	140	140	125	125	125
26	mjukt bakat med vatten	»	70	70	70	69	69	69	94	94	94	80	80	80
27	mjukt » » mjölk	»	80	81	83	91	91	91	100	100	100	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	185	185	186	167	163	164	190	190	190	176	171	166
29	soppkött	»	161	161	163	146	145	144	150	150	150	136	136	135
30	Kalvkött: gödkalv	»	217	220	222	240	240	240	225	225	225	178	176	178
31	spädkalv	»	140	141	140	138	136	136	120	120	120	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	189	194	214	176	188	195	210	225	225	174	182	188
33	salt	»	160	170	180	—	—	—	165	165	165	155	170	167
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—	—
35	Fläsk: färskt	»	200	200	200	191	188	188	225	225	225	186	187	185
36	salt, svenskt	»	209	210	210	196	193	193	225	225	225	185	185	185
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	125	150	166	150	—	—	78	95	91	—	—	—
39	gädda	»	203	238	244	170	217	263	150	163	172	177	233	226
40	sill	»	55	60	51	60	55	60	50	50	49	80	77	75
41	strömming	»	60	60	65	52	52	70	58	70	66	50	54	64
42	torsk	»	100	103	115	66	87	111	78	96	97	116	134	135
43	rödspotta	»	140	149	153	144	—	—	—	—	—	169	170	187
44	kolja	»	126	130	129	117	100	150	—	—	—	133	135	142
45	[1]) salt: sill	»	60	60	60	51	53	51	59	59	58	60	60	60
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	100	100	—	100	100	100
48	Kaffe	»	300	309	305	299	299	307	330	324	324	340	340	340
49	Socker	»	58	58	57	57	56	55	56	56	55	59	60	60
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l	15	16	16	15	15	15	12	12	12	11	11	11
52	Fotogen	»	30	30	30	24	24	24	26	26	26	26	26	26
53	[2])Ved: björk-	kbm	1050	1035	1050	990	990	990	1150	1150	1250	1650	1675	1675
54	barr-	»	700	700	725	745	745	745	750	750	850	1200	1200	1200
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	783	850	675	675	675	750	750	850	750	750	950
57	eng. hushålls-	»	340	360	450	—	—	—	275	275	300	375	375	375
58	Koks: gasverks-	»	250	260	300	200	200	220	250	250	300	250	275	275
59	eng. kamin-	»	253	—	350	250	250	250	250	250	300	275	300	300

[1]) Se anm. sid. 312.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
20	22	22	20	20	20	23	22	22	21	20	20	20	20	20	20	20	20	1
14	14	14	10	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
7	7	7	6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	6	6	6	3
362	363	336	352	353	318	352	349	318	348	345	320	354	352	326	352	355	322	4
307	297	289	342	342	306	331	330	299	—	340	290	—	—	—	—	—	—	5
244	250	244	270	265	250	242	241	245	235	236	230	238	239	238	211	220	224	6
176	180	180	162	168	168	169	173	167	180	187	181	—	—	—	—	—	—	7
140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	8
282	287	258	245	267	246	278	280	263	296	301	241	249	253	238	261	254	235	9
225	230	—	220	215	—	222	—	—	—	—	—	—	—	—	223	—	—	10
735	810	765	667	667	700	610	764	723	550	650	650	669	713	781	622	650	779	11
45	48	48	50	50	50	45	54	53	40	50	60	49	50	59	43	45	49	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	60	63	64	64	60	60	60	59	59	59	63	65	64	68	68	68	14
100	100	100	102	102	102	90	100	101	98	98	98	99	99	101	105	106	106	15
44	44	44	40	40	41	40	41	41	40	41	41	43	43	43	41	41	42	16
31	31	31	29	29	30	32	33	33	32	32	32	28	28	28	32	32	32	17
42	42	43	38	39	39	40	39	40	39	39	39	40	40	40	40	40	40	18
50	49	49	47	47	47	43	43	43	42	42	43	50	48	47	48	49	50	19
60	59	59	63	63	65	50	51	50	53	53	56	60	60	60	60	60	60	20
92	86	88	94	94	93	79	79	80	79	79	83	85	84	80	89	88	83	21
109	109	109	113	112	113	120	121	123	116	119	116	128	128	128	112	110	106	22
59	61	60	46	46	46	48	48	49	44	44	44	54	54	55	57	57	57	23
39	40	41	39	39	39	37	37	37	36	36	36	40	40	41	40	40	40	24
156	157	157	180	180	180	155	155	155	140	140	140	144	143	144	139	139	141	25
—	—	—	—	—	—	78	78	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
96	95	96	100	100	100	80	80	80	76	76	76	88	89	88	75	75	76	27
196	194	195	178	171	170	225	226	226	203	211	219	211	215	209	188	188	186	28
160	159	159	146	146	145	175	176	176	177	177	177	188	190	188	168	168	165	29
250	250	250	227	230	230	270	265	250	249	249	247	242	249	250	245	246	249	30
134	131	139	150	147	146	165	165	165	150	150	150	150	150	155	140	140	140	31
230	243	250	235	240	252	250	250	250	250	250	250	250	250	254	237	236	243	32
160	158	162	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	250	250	—	—	—	—	—	—	34
198	200	200	198	196	196	204	200	201	188	187	193	210	205	205	186	187	181	35
200	200	200	220	220	220	228	237	228	220	224	223	230	230	230	215	217	211	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
113	117	—	120	125	180	143	—	200	124	153	—	—	—	—	150	—	144	38
162	181	198	172	210	234	219	266	288	196	253	268	223	227	269	205	225	241	39
—	54	50	70	58	59	77	76	79	70	75	72	69	70	71	74	66	75	40
49	52	69	53	57	71	77	86	82	—	—	—	—	—	—	67	68	79	41
44	66	83	46	89	83	71	102	106	64	80	91	55	63	62	56	75	84	42
120	129	116	136	135	146	171	207	226	129	173	146	157	150	150	148	156	171	43
—	—	—	148	156	150	145	175	193	125	—	—	—	—	—	106	113	—	44
70	69	68	72	72	72	60	60	55	60	60	60	63	65	—	63	63	64	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
110	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
309	305	306	314	314	317	307	306	307	306	310	310	325	325	325	321	321	321	48
59	59	58	55	55	55	53	53	52	53	53	52	54	54	53	55	55	54	49
19	19	19	15	15	15	16	16	17	16	16	16	15	15	15	17	17	17	50
13	13	13	11	11	11	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
28	28	28	28	28	28	27	27	27	29	29	29	27	27	27	27	27	27	52
1210	1175	1190	1300	1300	1300	1935	1935	1950	1700	1700	1700	1700	1700	1700	1600	1600	1600	53
800	800	800	1100	1100	1100	1735	1735	1750	1450	1450	1450	1600	1600	1600	1500	1500	1500	54
—	—	—	450	450	450	500	500	500	500	667	667	—	—	—	400	400	400	55
800	800	800	600	600	600	575	654	650	600	800	800	675	675	—	700	700	700	56
300	300	400	250	285	275	225	356	325	240	350	350	240	272	360	330	400	425	57
250	250	250	190	190	190	200	200	200	195	195	195	180	195	195	195	195	195	58
250	250	350	225	250	250	219	334	275	225	300	325	225	250	300	265	305	305	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l	20	20	20	20	20	20	21	21	21	25	25	25
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	6	6	6	6	6	6	6	6	6	12	12	12
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	347	349	322	367	367	340	368	371	337	382	379	346
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	335	330	314	311	310	303	345	349	327
6	Ost: helfet	»	218	223	233	242	242	242	203	200	200	230	220	220
7	halvfet	»	168	171	174	179	178	172	161	163	163	165	160	160
8	Margarin, växt-	»	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130
9	Ägg: färska	tjog	270	264	250	255	247	244	215	216	223	256	269	279
10	konserverade	»	200	—	—	—	—	—	—	240	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	500	575	540	729	754	754	775	775	775	725	750	775
12	»	5 l	48	50	50	50	50	50	45	45	45	46	50	51
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	58	64	63	63	63	60	61	61	61	60	60	60
15	Bruna bönor	»	105	105	105	92	92	92	103	103	100	100	100	100
16	Mjöl: vete-	»	40	41	41	40	40	40	39	40	40	40	41	41
17	råg-	»	30	31	31	28	28	28	26	27	27	30	30	30
18	rågsikt-	»	38	40	39	39	39	39	38	39	39	39	39	39
19	Gryn: havre-	»	45	47	48	43	43	40	45	45	45	43	43	43
20	ris-	»	55	60	60	50	50	50	53	54	55	45	45	45
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	78	79	80	87	87	78	75	82	82	74	73	72
22	knäckebröd	»	118	118	120	107	107	102	103	103	103	85	85	85
23	limpa, söt	»	52	53	53	55	52	52	49	49	50	82	82	83
24	grovbröd	»	41	41	41	43	44	44	46	44	42	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	135	150	150	130	134	134	125	125	125	135	135	135
26	mjukt bakat med vatten	»	70	70	70	—	—	—	75	75	75	99	99	99
27	mjukt » » mjölk	»	107	109	109	91	92	92	100	100	100	113	112	110
28	Nötkött, färskt: stek	»	177	177	176	171	170	169	163	163	163	194	194	194
29	soppkött	»	144	150	150	141	144	145	133	133	133	165	165	165
30	Kalvkött: gödkalv	»	211	215	215	213	214	212	—	—	—	252	248	248
31	spädkalv	»	125	131	135	144	147	148	130	128	129	145	139	139
32	Fårkött: färskt	»	225	225	225	196	201	213	189	188	185	239	238	248
33	salt	»	180	208	210	200	200	200	—	—	—	150	150	150
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	273	270	270
35	Fläsk: färskt	»	189	187	190	199	201	204	200	197	195	239	239	245
36	salt, svenskt	»	226	221	225	238	236	235	220	220	221	239	239	245
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	128	—	—	—	—	—	—	—	—	144	158	155
39	gädda	»	186	225	245	200	215	270	—	—	—	250	263	250
40	sill	»	—	—	—	61	56	64	—	—	55	58	58	61
41	strömming	»	63	62	61	76	83	91	—	—	—	100	100	100
42	torsk	»	45	73	76	53	77	96	36	48	60	74	113	86
43	rödspotta	»	125	182	140	147	160	164	131	128	125	178	263	235
44	kolja	»	125	150	150	106	108	104	80	96	112	100	150	145
45	[1])salt: sill	»	56	63	60	60	60	60	61	61	61	70	65	65
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	85	85	85	89	89	98
48	Kaffe	»	320	321	323	318	318	318	313	313	310	320	325	325
49	Socker	»	55	55	54	57	57	56	56	56	55	54	54	53
50	Salt	»	17	17	17	16	16	16	18	17	18	15	15	15
51	Svagdricka	l	9	9	9	13	13	13	13	13	13	17	17	17
52	Fotogen	»	29	29	29	24	24	24	27	27	27	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1800	1900	1800	1375	1390	1390	1500	1500	1500	1750	1735	1735
54	barr-	»	1600	1700	1600	1130	1145	1115	—	—	—	1450	1445	1440
55	Bränntorv	100 kg	250	—	—	300	300	300	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	520	665	640	700	700	700	675	675	675	695	732	732
57	eng. hushålls-	»	210	390	280	300	325	325	270	300	350	315	412	412
58	Koks: gasverks-	»	180	180	180	—	—	—	260	260	260	195	195	195
59	eng. kamin-	»	190	335	325	260	285	285	290	290	325	310	364	364

[1]) Se anm. sid. 312. — [2]) Halmstad: bokved under hela kvartalet 14·15 kr. per kbm; ribbved Karlstad: flisved under hela kvartalet 4·50 kr. per kbm; knubb under januari 9·35 kr. per kbm;

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
20	20	20	20	20	20	25	25	25	19	19	19	19	19	19	22	22	22	1
—	—	—	12	12	12	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—	2
5	5	5	10	10	10	8	8	8	7	7	7	5	5	5	8	8	8	3
380	378	350	380	370	354	380	376	347	360	360	332	339	325	331	364	362	341	4
331	318	333	340	325	307	335	324	313	335	335	307	318	314	314	323	313	301	5
217	208	208	239	239	239	238	239	239	211	211	211	208	204	207	240	240	238	6
165	165	165	150	150	150	155	169	169	143	143	143	150	150	150	165	165	165	7
140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	8
242	227	225	247	249	260	228	257	265	222	248	228	223	213	229	215	221	276	9
—	197	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
950	950	950	725	736	736	642	680	700	635	635	635	475	475	500	661	661	661	11
52	51	51	44	44	44	43	44	48	36	36	36	30	30	32	45	46	50	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	60	60	60	60	64	64	64	68	68	68	55	54	55	60	60	60	14
115	113	99	110	108	108	108	108	108	106	106	108	100	100	100	110	110	110	15
42	42	42	41	41	42	41	41	41	44	44	44	42	39	40	42	43	43	16
28	29	28	29	29	29	28	28	28	30	30	30	29	29	29	29	30	30	17
39	39	39	40	40	41	40	40	40	42	42	42	42	39	39	41	42	42	18
42	42	42	45	45	45	45	45	45	49	45	45	49	47	45	48	48	48	19
49	45	45	50	50	50	65	65	65	45	45	45	58	58	54	52	52	53	20
75	74	71	89	89	89	79	78	78	72	72	72	78	74	74	71	71	71	21
95	92	91	110	110	110	112	109	109	94	92	92	100	102	102	100	100	100	22
64	64	64	57	57	57	76	73	73	71	71	71	68	69	70	76	76	76	23
53	53	53	49	49	49	53	53	53	50	50	50	—	—	—	53	53	53	24
150	150	150	138	138	138	138	138	138	121	121	121	155	158	155	152	152	152	25
82	82	82	50	50	50	70	70	70	59	59	59	66	66	66	87	87	87	26
83	83	83	75	75	75	97	97	97	71	71	71	85	85	85	107	107	107	27
170	170	170	188	188	188	188	188	188	200	200	195	183	182	180	178	177	178	28
140	140	140	150	150	150	166	166	166	169	165	165	140	140	139	151	149	150	29
220	220	220	213	213	213	213	213	213	238	238	238	241	240	244	225	225	225	30
140	140	140	150	150	150	133	133	133	117	116	116	149	160	164	134	129	125	31
220	220	220	213	213	213	215	217	217	205	218	229	222	232	248	222	235	243	32
—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	200	203	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
200	200	200	210	210	210	200	200	200	203	200	200	192	199	200	224	225	225	35
200	200	200	220	220	220	200	200	200	200	200	200	200	203	203	225	225	225	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	—	—	—	158	159	152	—	—	—	—	—	—	150	150	150	38
—	—	—	164	175	175	208	227	232	149	148	180	203	—	—	181	194	202	39
46	45	45	60	53	60	54	64	60	55	50	59	52	51	50	61	51	51	40
—	—	—	80	90	90	82	93	97	70	71	74	72	70	69	75	78	83	41
46	58	58	76	103	107	60	92	87	70	73	90	100	117	125	115	118	119	42
140	181	173	175	188	195	172	214	211	149	150	171	143	150	164	183	182	180	43
77	77	90	104	123	129	122	144	156	101	117	132	102	120	122	129	127	136	44
60	55	50	60	69	69	63	63	63	60	60	60	60	60	52	59	59	60	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
80	80	80	90	90	90	90	90	90	87	87	87	89	87	87	99	100	98	47
340	340	340	300	315	323	350	350	350	314	314	316	323	324	324	320	329	329	48
54	54	54	58	58	58	59	59	58	56	56	55	56	56	55	60	60	59	49
20	20	20	15	15	15	18	18	18	20	20	20	19	16	15	20	20	20	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	20	20	20	51
26	26	26	27	27	27	27	27	27	28	28	28	30	30	30	29	29	29	52
1615	1615	1625	1500	1500	1500	1605	1570	1560	1135	1135	1200	1050	1050	1150	1350	1350	1350	53
1200	1200	1200	1100	1100	1100	1140	1115	1070	885	885	950	665	685	750	1050	1050	1050	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	425	425	425	—	—	—	—	—	—	55
556	556	625	650	650	650	660	750	750	600	600	600	700	700	700	650	650	650	56
250	250	250	300	325	383	350	367	375	350	350	400	—	—	—	325	325	325	57
—	—	—	215	205	205	265	325	300	220	220	220	250	250	280	190	190	190	58
250	250	263	250	300	300	268	320	310	250	250	250	300	300	330	275	275	275	59

under hela kvartalet 8·00 kr. per kbm. Varberg: bokved under hela kvartalet 16·00 kr. per kbm. blandved under januari 9·00 kr. per kbm; brädkap under februari och mars 8·00 kr. per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l	23	23	23	24	24	24	20	20	20	21	21	21
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	378	374	354	370	370	370	360	358	334	348	342	310
5	mat- (lands-)	»	319	288	279	315	288	275	315	295	281	334	324	296
6	Ost: helfet	»	244	244	244	220	220	220	200	200	200	215	214	211
7	halvfet	»	174	172	180	187	185	190	155	155	155	165	165	165
8	Margarin, växt-	»	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130
9	Ägg: färska	tjog	245	219	282	242	232	265	221	231	260	268	243	289
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	220	—	230	—	—
11	Potatis: gammal	hl	707	714	743	750	750	750	560	630	630	794	809	873
12	»	5 l	43	42	42	46	46	46	36	39	40	46	46	48
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	57	56	56	55	55	55	50	50	50	49	51	49
15	Bruna bönor	»	106	108	108	100	100	100	85	86	86	98	99	99
16	Mjöl: vete-	»	40	40	41	40	40	40	40	40	40	38	38	38
17	råg-	»	29	29	29	27	27	27	30	30	30	26	26	27
18	rågsikt-	»	39	39	40	38	38	38	39	39	39	37	38	38
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	45	45	45	45	45	45	44	43	44
20	ris-	»	54	58	53	45	45	45	55	55	55	47	47	47
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	63	68	65	73	73	73	65	65	65	60	60	60
22	knäckebröd	»	91	91	89	95	95	95	87	88	88	86	86	85
23	limpa, söt	»	63	63	63	70	70	70	66	66	66	69	69	69
24	grovbröd	»	40	40	40	59	60	60	53	53	53	47	47	47
25	Vetebröd: skorpor	»	160	160	160	150	150	150	133	133	133	154	154	154
26	mjukt bakat med vatten	»	71	71	71	62	62	62	68	68	68	70	70	70
27	mjukt » » mjölk	»	71	71	71	86	86	86	104	104	104	77	77	77
28	Nötkött, färskt: stek	»	180	180	180	180	178	180	192	180	180	189	190	190
29	soppkött	»	152	152	152	150	143	140	168	140	143	147	146	146
30	Kalvkött: gödkalv	»	200	201	200	246	230	228	241	240	221	226	226	226
31	spädkalv	»	150	150	150	128	136	145	161	145	142	145	145	145
32	Fårkött: färskt	»	204	202	200	190	193	200	223	226	240	230	230	244
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	190	190	180	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	204	204	210	250	232	220	220	220	223	230	230	230
36	salt, svenskt	»	217	200	220	250	250	232	220	220	220	230	230	230
37	» amerikanskt	»	—	200	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	139	133	155	150	150	—	121	137	131	135	144	150
39	gädda	»	185	183	220	200	200	202	200	210	240	192	217	220
40	sill	»	56	51	53	59	50	52	55	47	60	54	51	49
41	strömming	»	70	74	74	72	60	73	67	80	82	71	76	78
42	torsk	»	107	115	123	100	101	101	106	115	117	139	149	147
43	rödspotta	»	147	150	168	170	—	—	175	190	191	162	166	175
44	kolja	»	114	112	129	120	120	123	138	148	153	137	154	165
45	[1]) salt: sill	»	61	60	60	70	70	70	50	50	48	50	49	50
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	92	92	94	90	96	96	100	100	100	96	96	96
48	Kaffe	»	316	313	313	320	308	308	303	303	303	334	334	337
49	Socker	»	61	61	60	59	58	58	58	58	58	56	56	55
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	18	18	18	15	15	15
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	29	29	29	28	28	28	26	26	26	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1100	1100	1100	1100	1225	1225	1385	1385	1385	1290	1290	1270
54	barr-	»	750	700	700	850	850	850	1050	1050	1050	920	920	910
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	550	650	650	650	650	650	638	638	688	600	650	700
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	400	400	400	350	350	363	285	335	375
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	230	230	230	240	240	280
59	eng. kamin-	»	250	275	300	275	275	325	275	300	325	250	300	315

[1]) Se anm. sid. 312. — [2]) Söderhamn: plankknubb under hela kvartalet 8·25 kr. per kbm;

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
24	22	22	23	23	23	21	21	21	22	22	22	25	23	23	25	25	25	1
12	11	11	—	—	—	—	—	—	12	12	12	14	13	13	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	6	6	6	—	—	—	11	10	10	10	10	10	3
360	345	332	357	350	330	365	354	337	355	354	352	368	360	348	360	360	355	4
333	318	302	321	314	299	326	324	312	294	281	280	328	314	298	337	317	305	5
215	216	219	230	230	230	233	233	240	223	223	223	226	226	226	250	250	250	6
150	150	150	180	180	180	180	173	175	150	150	150	150	150	150	178	—	—	7
140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	8
248	229	286	251	237	305	281	248	291	283	226	326	296	274	324	311	280	320	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	260	—	—	—	—	—	—	—	—	10
690	683	857	714	714	857	770	805	910	738	875	941	636	636	677	875	929	982	11
42	41	49	39	39	46	42	46	50	45	53	55	50	50	50	54	56	54	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
58	58	57	58	58	58	60	60	55	57	57	57	52	52	52	62	64	60	14
83	96	95	90	90	90	98	98	99	95	97	97	99	100	100	96	96	100	15
42	42	42	44	44	44	42	43	43	43	43	43	41	41	41	41	42	42	16
28	28	28	29	29	28	28	29	29	32	32	32	29	28	28	29	31	31	17
40	40	40	41	41	41	40	40	41	42	41	41	39	39	39	40	41	41	18
45	45	45	47	47	47	45	45	45	49	48	49	42	42	42	43	43	43	19
48	48	48	47	47	47	50	50	50	55	55	55	53	53	53	60	60	60	20
56	55	55	63	63	63	63	63	62	65	65	65	65	62	62	67	67	67	21
83	83	85	83	88	83	85	87	86	90	90	87	87	85	85	87	87	87	22
70	69	69	65	65	65	61	61	61	67	68	68	62	62	62	65	65	65	23
—	—	—	58	55	55	—	—	—	—	—	—	48	48	45	—	—	—	24
134	135	135	140	140	140	164	164	164	150	150	150	168	168	172	188	188	193	25
80	80	80	77	77	77	69	69	69	83	83	83	84	84	88	90	89	89	26
82	82	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	110	109	99	98	99	27
227	228	230	170	170	170	186	182	183	200	200	200	177	177	177	191	192	196	28
175	175	175	145	145	145	159	161	159	150	150	150	147	147	147	158	146	147	29
237	236	239	235	235	235	212	210	213	250	250	250	250	250	249	300	300	287	30
150	150	150	140	140	140	131	130	130	150	150	150	147	143	144	183	175	173	31
232	239	238	205	205	205	213	219	218	177	195	222	210	213	233	211	236	247	32
—	—	—	—	—	—	180	180	225	—	—	—	160	160	160	—	—	—	33
250	243	228	250	250	—	—	—	—	240	240	240	—	—	—	265	273	280	34
220	220	220	200	200	200	220	219	220	220	220	220	217	216	215	229	228	229	35
220	220	215	210	210	210	220	220	220	220	220	217	226	228	226	210	210	210	36
200	200	200	—	—	—	—	—	—	227	227	227	—	—	—	220	220	205	37
150	150	150	130	130	150	138	150	200	150	150	150	95	117	130	—	100	113	38
200	200	218	205	216	235	190	200	186	200	200	195	196	220	247	200	200	200	39
60	60	56	56	48	42	56	56	58	61	60	56	—	—	—	50	50	50	40
69	69	70	69	70	79	67	69	92	60	59	64	78	90	96	65	66	75	41
104	118	107	125	138	136	138	142	152	125	125	123	150	150	150	125	125	125	42
195	175	175	200	208	206	147	154	155	156	168	170	200	200	230	150	150	150	43
104	106	110	129	146	146	125	125	133	125	125	125	150	150	150	125	131	125	44
58	58	57	60	60	60	60	60	60	63	60	60	51	51	51	60	60	60	45
45	45	45	—	—	—	40	40	30	40	—	—	35	35	35	40	40	40	46
100	98	98	97	97	97	100	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
337	338	335	320	320	320	300	295	300	300	300	300	313	300	300	307	307	307	48
55	55	55	58	58	57	59	59	58	60	60	60	58	57	56	61	64	62	49
20	20	19	15	15	15	16	16	16	20	20	20	15	15	15	16	15	16	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	20	20	20	12	12	12	13	13	13	51
28	28	28	30	30	30	30	30	30	35	35	35	25	25	25	28	28	28	52
1200	1200	1200	1000	1000	1000	1000	1000	1000	990	990	990	1150	1160	1170	1150	1125	1140	53
800	800	800	700	700	700	650	650	650	635	635	635	840	870	880	885	870	850	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
750	733	733	688	688	688	750	750	750	700	700	700	650	650	650	600	600	600	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	315	315	315	300	300	300	57
275	275	275	—	—	—	325	350	325	—	—	—	285	285	285	—	—	—	58
325	319	313	288	288	288	—	—	—	300	300	300	240	240	240	250	242	233	59

småknubb under hela kvartalet 5·75 kr. per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	12	12
3	separerad	»	10	10	10	10	10	10	12	12	12	12	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	381	365	359	354	343	332	382	377	371	331	327	324
5	mat- (lands-)	»	346	329	315	339	319	303	346	310	300	304	296	287
6	Ost: helfet	»	256	259	250	241	241	239	247	247	246	240	240	240
7	halvfet	»	182	183	186	168	168	175	200	200	200	180	180	180
8	Margarin, växt-	»	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130
9	Ägg: färska	tjog	347	291	347	332	283	330	332	283	340	322	292	338
10	konserverade	»	250	—	—	247	243	—	—	—	—	288	254	—
11	Potatis: gammal	hl	1119	1095	1071	964	941	952	800	800	867	839	866	875
12	»	5 l	68	65	65	56	56	54	51	53	53	56	56	56
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	66	68	67	64	64	63	60	62	59	61	60	60
15	Bruna bönor	»	82	82	84	79	79	81	82	93	92	94	94	111
16	Mjöl: vete-	»	45	45	44	44	44	44	42	42	42	43	43	43
17	råg-	»	33	33	33	30	31	30	29	29	29	29	29	30
18	rågsikt-	»	43	43	42	42	42	42	42	42	42	42	42	42
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	47	47	47	46	46	46	46	46	46
20	ris-	»	60	60	59	62	60	58	55	60	58	51	51	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	69	69	68	70	69	69	68	68	68	69	70	70
22	knäckebröd	»	80	81	80	80	80	80	88	89	87	92	93	93
23	limpa, söt	»	64	65	65	65	66	65	73	73	72	64	64	64
24	grovbröd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	57	57
25	Vetebröd: skorpor	»	146	148	148	145	148	147	125	134	131	160	160	160
26	mjukt { bakat med vatten	»	81	81	81	81	81	81	80	80	80	71	71	71
27	mjukt { » » mjölk	»	97	97	97	99	97	98	110	110	110	90	90	90
28	Nötkött, färskt: stek	»	195	196	197	188	186	184	180	180	180	172	175	176
29	soppkött	»	159	157	162	151	151	150	150	150	150	145	145	144
30	Kalvkött: gödkalv	»	248	249	249	231	227	226	—	—	—	300	300	300
31	spädkalv	»	155	154	157	140	140	138	150	150	150	146	146	145
32	Fårkött: färskt	»	207	240	245	186	207	205	176	173	173	196	199	196
33	salt	»	203	215	215	177	175	202	—	—	—	188	185	190
34	Renkött, färskt	»	250	250	250	253	250	250	250	—	250	250	250	250
35	Fläsk: färskt	»	204	208	210	198	198	199	200	200	216	208	207	208
36	salt, svenskt	»	203	203	208	206	204	203	235	235	235	224	224	222
37	» amerikanskt	»	240	225	228	229	228	223	222	223	223	220	220	220
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	—	125	125	—	—	—	—	—	—	200
39	gädda	»	210	202	217	194	181	194	196	200	200	210	211	243
40	sill	»	54	50	50	49	46	48	60	51	50	63	55	54
41	strömming	»	80	88	95	66	73	73	63	75	72	80	86	98
42	torsk	»	125	125	125	—	—	—	90	106	100	105	105	108
43	rödspotta	»	200	200	200	—	—	—	—	150	150	160	158	156
44	kolja	»	125	125	125	—	—	—	90	100	100	103	104	116
45	[1]) salt: sill	»	73	71	70	61	63	59	62	60	63	52	50	50
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	302	301	300	294	296	303	317	317	317	313	318	314
49	Socker	»	60	59	59	60	60	60	57	57	57	61	61	61
50	Salt	»	20	20	20	18	18	17	19	19	18	20	20	20
51	Svagdricka	l	15	15	15	14	15	15	20	20	20	20	20	20
52	Fotogen	»	30	30	29	29	30	30	33	33	33	37	37	37
53	[2])Ved: björk-	kbm	1065	1065	1070	940	935	935	1015	1015	1000	1035	1035	1035
54	barr-	»	790	790	790	650	650	650	775	775	815	715	715	710
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	—	—	—	875	875	875	775	775	775
57	eng. hushålls-	»	350	350	350	—	—	—	450	450	500	—	400	400
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	275	275	275	275	275	275
59	eng. kamin-	»	275	275	275	—	—	—	—	—	—	350	350	350

[1]) Se anm. sid. 312. Kramfors: norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: staden: bräd- och 8·00, februari 7·85 samt mars 7·65 kr. per kbm. Sundsvall: distr.: bräd- och ribbved (medelpris) mina: bakar under hela kvartalet 4·00 kr. per kbm. — Kiruna: Luoss.—Kiir. ab. har till-

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
23	23	23	25	25	25	25	25	25	25	25	25	26	26	26	**22**	**22**	**22**	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**12**	**11**	**11**	2
10	10	10	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	**8**	**8**	**8**	3
368	358	330	—	—	—	397	384	355	382	375	365	378	365	342	**363**	**358**	**337**	4
314	290	272	286	285	282	363	348	316	354	319	305	366	337	314	**328**	**317**	**301**	5
240	241	247	245	245	245	250	253	253	245	245	245	249	252	252	**238**	**238**	**238**	6
176	180	180	150	150	150	196	195	190	180	180	179	—	—	—	**172**	**173**	**173**	7
140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	140	130	130	**140**	**130**	**130**	8
312	275	348	364	313	307	417	323	390	348	317	356	372	340	382	**269**	**257**	**280**	9
240	—	—	—	—	—	277	257	—	264	264	—	—	—	—	**239**	**235**	**—**	10
800	867	933	867	867	867	1000	1000	1000	1081	1115	1120	—	—	—	**730**	**754**	**777**	11
53	53	56	70	70	70	61	60	68	63	63	67	74	72	72	**48**	**49**	**50**	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**—**	**—**	**—**	13
60	60	60	71	70	70	71	71	72	69	69	69	71	64	64	**58**	**58**	**58**	14
90	88	90	78	84	81	78	82	100	88	88	88	88	87	88	**97**	**99**	**99**	15
42	42	43	45	44	44	45	46	45	47	47	47	46	46	46	**42**	**42**	**42**	16
32	32	32	32	33	33	35	35	35	33	33	34	36	35	35	**30**	**30**	**30**	17
41	41	42	42	42	42	46	46	46	44	44	44	46	46	46	**40**	**40**	**41**	18
45	45	45	54	54	53	50	51	51	49	51	53	50	51	51	**47**	**47**	**47**	19
45	45	45	58	58	58	58	58	53	50	50	52	54	54	54	**54**	**54**	**54**	20
70	70	70	71	71	71	75	74	74	70	70	70	73	74	75	**73**	**73**	**72**	21
80	80	80	86	86	86	95	94	94	90	91	91	93	92	92	**97**	**97**	**96**	22
76	77	77	80	80	80	63	62	63	85	89	87	79	79	79	**64**	**64**	**64**	23
54	54	54	—	—	—	53	55	55	67	66	65	—	—	—	**48**	**48**	**48**	24
200	200	200	150	150	150	200	200	200	173	177	171	166	166	166	**150**	**151**	**151**	25
100	100	100	75	75	75	100	100	100	—	—	—	100	100	100	**76**	**76**	**76**	26
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	**94**	**94**	**94**	27
194	194	194	170	170	170	180	180	185	193	193	196	181	181	181	**187**	**187**	**187**	28
147	147	147	133	133	133	140	140	145	152	152	155	135	135	136	**155**	**154**	**154**	29
—	—	—	—	—	—	300	300	300	256	255	270	279	279	283	**238**	**238**	**237**	30
143	143	143	128	128	123	155	149	149	141	143	144	148	148	148	**143**	**142**	**142**	31
220	220	246	—	180	—	216	223	220	213	219	219	189	187	192	**216**	**221**	**229**	32
—	—	—	—	—	—	186	196	200	—	170	190	190	190	198	**179**	**183**	**187**	33
217	203	200	—	200	—	250	252	249	171	172	174	182	182	179	**241**	**238**	**239**	34
220	212	220	200	203	200	219	219	218	206	203	204	240	239	235	**210**	**209**	**210**	35
220	220	220	200	193	193	219	219	222	214	218	222	224	224	224	**217**	**217**	**217**	36
230	232	232	212	210	207	247	240	239	237	237	238	244	244	244	**227**	**224**	**222**	37
100	100	100	—	—	—	100	100	100	—	—	—	87	96	98	**128**	**132**	**145**	38
190	200	200	—	—	—	155	150	150	143	148	149	152	146	146	**192**	**206**	**221**	39
—	—	50	—	—	—	54	50	52	51	45	48	56	51	52	**59**	**55**	**56**	40
100	81	100	—	70	—	75	94	100	72	60	60	59	59	60	**69**	**72**	**78**	41
100	100	100	—	—	—	76	75	75	58	53	50	61	66	55	**93**	**107**	**109**	42
—	—	150	—	—	—	150	150	150	—	—	150	132	130	136	**158**	**169**	**171**	43
—	—	—	—	—	—	76	75	75	47	47	50	54	60	62	**117**	**127**	**134**	44
55	56	56	75	75	75	74	74	73	72	73	69	73	72	73	**61**	**61**	**60**	45
—	—	—	48	45	45	50	50	50	50	49	49	56	54	59	**49**	**48**	**48**	46
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	**95**	**96**	**96**	47
295	295	295	300	300	300	327	331	329	319	300	300	293	293	293	**316**	**316**	**317**	48
59	58	60	65	63	60	60	60	60	63	63	63	65	65	65	**58**	**58**	**57**	49
19	19	19	21	21	21	21	21	21	21	21	21	17	17	17	**18**	**18**	**18**	50
16	16	16	—	—	—	20	15	20	20	20	20	21	21	21	**15**	**15**	**15**	51
32	32	32	38	38	38	40	35	35	40	40	40	40	40	40	**29**	**29**	**29**	52
950	975	975	700	650	650	965	950	950	1100	1100	1100	1400	1400	1400	**1270**	**1270**	**1275**	53
775	775	750	500	500	500	800	700	700	900	900	900	1100	1100	1100	**955**	**955**	**955**	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**405**	**445**	**439**	55
—	—	—	—	—	—	700	700	700	—	—	—	900	900	900	**683**	**709**	**732**	56
300	300	300	—	—	—	375	375	375	—	—	—	—	—	—	**320**	**358**	**369**	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**237**	**242**	**250**	58
—	—	—	—	—	—	265	265	265	—	—	—	450	450	450	**274**	**296**	**311**	59

ribbved (medelpris) januari 6·40 samt *februari och mars* 6·25 kr. per kbm; plankved januari under hela kvartalet 5·00 kr. per kbm; plankved under hela kvartalet 7·50 kr. per kbm. Vilhelmhandahållit sin personal björkved till 12·80 samt barrved till 10·80 kr. per kbm under hela kvartalet.

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
Kreaturspriser. (Öre per kg levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	66	67	64	65	65	65	66	67	66
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	57	58	55	55	55	55	56	57	57
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	52	53	50	45	45	45	45	46	46
» 3. Mindre feta	22	25	27	35	35	35	29	30	31
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	70	72	70	70	70	70	69	70	70
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	62	64	62	60	60	60	62	63	64
» 2. Mindre feta	35	37	38	50	50	50	46	48	49
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	31	32	33
Tjurar:									
Extra prima	65	65	64	—	—	—	68	68	65
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg)	60	60	59	—	—	—	63	63	61
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	53	53	52	60	60	60	57	57	56
» 3. Mindre köttiga	46	46	45	50	50	50	50	51	51
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	43	44	44
Oxar:									
Extra prima	66	67	64	—	—	—	66	67	66
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	55	56	53	—	—	—	56	57	57
» 2. Mindre feta	23	25	27	—	—	—	43	44	45
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	28	29	30
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg)	106	104	93	101	105	95	98	94	90
» (70—90 »)				101	105	95	88	86	84
Skummjölkskalvar	78	75	67	80	80	75	66	65	65
Får:									
Yngre, feta	70	70	95	95	95	95	70	79	86
Äldre, »	45	45	55	85	85	85	45	51	57
Lamm	—	—	—	—	—	—	82	92	99
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg)	111	111	110	105	105	101	100	100	101
Rena, större svin (100—170 kg)	100	98	98	100	100	100	100	98	98
Suggor	70	74	78	70	70	70	88	87	87
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st	st	st	st	st	st	st	st	st
Tjurar	2 365	2 002	1 871	331	339	300	1 246	1 291	1 389
Kor									
Övriga nötkreatur									
Gödkalvar	245	274	355	533	473	631	462	461	769
Spädkalvar	236	174	216	257	244	214	528	451	528
Får och lamm	9	20	68	13	11	29	225	184	224
Svin	899	1 173	1 197	526	647	747	750	1 534	1 515
Spädgrisar	1	6	1	5	5	5	—	—	—
Hästar och föl	27	40	24	30	30	25	35	31	50
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	5 272	4 454	4 107	337	336	292	—	—	—
Gödkalvar	9 055	7 543	9 363	495	451	576	—	—	—
Spädkalvar	3 827	2 714	2 216	400	365	326	—	—	—
Får och lamm	4 685	3 204	3 472	20	13	33	—	—	—
Svin	17 577	16 875	16 127	546	652	765	—	—	—
Spädgrisar	25	22	22	8	7	6	—	—	—
Hästar och föl	124	115	115	44	36	37	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset.

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
66	66	66	—	—	—	64	64	64	—	65	—	—	—	—
58	59	58	—	—	—	55	56	55	56	57	58	55	53	52
47	50	51	—	—	—	45	48	47	47	47	49	43	44	45
33	33	34	—	—	—	30	33	35	35	35	36	33	33	33
21	21	22	—	—	—	23	26	28	—	—	—	—	—	—
73	73	71	—	—	—	76	77	77	75	78	—	—	—	—
63	64	65	—	—	—	69	70	69	69	69	68	67	64	62
52	52	53	—	—	—	50	53	55	63	63	63	53	53	53
32	33	40	—	—	—	43	46	48	44	43	43	—	—	—
66	65	63	—	—	—	67	67	67	66	63	65	—	—	—
61	60	59	—	—	—	63	62	62	58	58	58	62	61	59
56	55	55	—	—	—	62	62	62	53	54	54	58	57	56
46	45	45	—	—	—	45	45	45	45	45	45	45	45	45
—	—	—	—	—	—	38	38	38	—	—	—	—	—	—
67	67	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
61	61	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	49	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
108	104	97	—	—	—	82	84	78	—	—	—	101	100	99
93	90	82	—	—	—				—	—	—	81	80	78
67	65	68	—	—	—	—	—	—	80	76	75	60	60	60
56	66	72	—	—	—	60	69	88	—	—	—	71	72	77
40	51	57	—	—	—	53	53	53	—	—	—	54	56	59
78	88	94	—	—	—	83	83	—	—	—	—	—	—	—
105	101	102	—	—	—	97	97	99	96	97	98	99	99	99
105	101	102	—	—	—	94	93	96	94	95	96	96	94	96
78	78	78	—	—	—	69	70	74	65	65	69	67	67	68
st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st
500	434	437	306	247	243	279 1 478 996	278 1 280 994	233 1 483 967	687	720	600	2 183	2 304	3 027
511	446	521	29	32	50	1 045	972	1 110	412	371	453	726	881	1 269
337	297	304	134	83	104	268	169	171	620	424	482	432	355	508
39	37	38	15	6	16	189	66	296	118	51	99	246	190	318
337	408	437	456	517	780	3 303	3 194	3 479	2 382	2 546	2 245	2 142	2 543	4 064
5	2	4	7	1	—	10	9	1	2	11	8	3	3	14
19	27	22	15	8	6	82	57	75	20	13	31	43	25	41
513	450	453	390	336	352	1 051	834	819	569	472	486	—	—	—
626	573	702	194	223	287	849	886	904	388	350	435	—	—	—
574	502	526	544	471	607	782	576	663	620	424	482	—	—	—
89	79	106	205	139	217	228	104	362	118	51	99	—	—	—
403	470	522	715	653	681	2 830	2 603	2 720	1 645	1 080	1 501	—	—	—
11	7	5	12	1	—	14	10	3	2	11	8	—	—	—
27	36	32	19	12	11	69	43	77	20	13	31	—	—	—

Kreaturspriser för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—mars 1929.

Medelpris (öre) för kg levande vikt per år (1913—1928) och per månad (jan. 1928—mars 1929) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1919	1920	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	Jan. 1928	Febr. 1928	Mars 1928	Apr. 1928	Maj 1928	Juni 1928	Juli 1928	Aug. 1928	Sept. 1928	Okt. 1928	Nov. 1928	Dec. 1928	Jan 1929	Febr. 1929	Mars 1929
Kor:																									
Extra prima [1])	61	282	167	80	85	84	88	77	69	73	69	70	69	71	73	75	80	77	75	74	70	67	65	66	64
Kl. 1.	55	236	148	70	74	73	76	68	59	60	59	59	58	59	61	62	65	63	62	61	60	56	56	56	54
» 2. . . .	50	203	127	60	63	63	66	57	51	51	51	49	48	50	52	53	56	54	53	52	51	47	47	48	47
» 3. [2]) . . .	41	141	96	46	47	44	49	46	37	32	34	33	29	32	33	33	35	33	31	31	30	29	28	30	32
Kvigor (o. stutar)																									
Extra prima [1])	66	301	185	92	96	93	97	86	77	80	76	78	77	79	81	83	89	85	84	81	77	75	73	75	74
Kl. 1.	60	257	163	82	86	80	85	77	70	71	69	68	67	69	71	72	76	74	73	72	69	66	66	66	64
» 2. . . .	50	198	126	64	66	64	67	63	53	51	50	49	48	50	52	53	56	53	52	52	49	46	46	48	49
Tjurar:																									
Extra prima [1])	65	267	166	86	89	82	86	77	71	69	70	70	68	70	70	70	71	68	69	68	67	66	66	66	66
Kl. 1.	62	234	152	77	80	73	76	72	65	63	63	63	61	63	64	64	65	63	63	63	62	61	62	61	60
» 2.	58	215	139	74	75	68	72	67	61	59	60	60	58	59	60	61	62	60	60	54	58	57	58	57	57
» 3. [2]) . . .	50	175	120	59	62	55	59	57	52	47	49	48	46	48	47	47	48	45	45	44	46	46	45	45	45
Oxar:																									
Extra prima [3])	63	295	186	87	94	90	93	80	70	75	70	72	70	73	77	78	85	79	78	75	71	67	66	67	64
Kl. 1. [4]) . . .	57	258	159	70	75	73	78	69	61	62	63	61	58	60	63	63	69	63	62	62	60	58	55	56	53
» 2. [4]) . . .	48	200	123	53	54	52	60	53	40	32	25	37	34	36	37	36	36	30	29	29	28	26	23	25	27
Kalvar:																									
Sötmjölks-																									
(90—100 kg) [5])	73	} 285	241	{ 129	} 115	109	105	93	86	90	92	92	91	92	94	94	89	86	85	83	88	94	93	93	87
(70— 90 ») [6])	67			{ 117																					
Skummjölks- [7])	57	226	173	80	77	76	76	69	63	65	71	67	65	66	70	70	65	62	60	58	62	69	69	68	64
Får:																									
Yngre [8]) . . .	58	257	178	82	85	73	88	87	82	77	75	76	82	86	83	84	80	74	73	70	70	69	67	70	87
Äldre [9]) . . .	53	236	157	69	64	62	67	61	60	55	52	54	59	62	60	59	56	54	54	52	52	51	51	51	56
Svin:																									
Slakterisvin [10])	82	359	242	134	103	96	128	118	89	99	82	82	81	81	96	118	117	116	113	103	100	101	102	102	103
Rena, större .	81	348	236	128	96	93	125	114	81	93	75	74	73	75	90	113	112	110	108	99	95	96	97	95	97
Suggor	68	279	165	91	72	70	91	76	52	63	49	50	50	50	55	67	74	72	75	78	68	66	69	70	73

Uppgifterna avse: [1]) endast Stockholm och Malmö. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) 1913 St. och M. samt därefter endast St. — [4]) 1922—aug. 1927 St. och Göteborg, sept. 1927—jan. 1928 endast St., febr.—juni 1928 St. och G., därefter endast St. — [5]) 1913 endast M., vissa delar av åren 1922—1925 endast St. och G. — [6]) 1913 endast M. — [7]) fr. o. m. juli 1926 endast St. och G. — [8]) 1925 endast St. och G. — [9]) 1924—1925 endast St. och G. — [10]) april—okt. 1927 samt febr. och mars 1928 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg januari 1928—mars 1929.

Partipriser (öre pr kg) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Jan. 1928	Febr. 1928	Mars 1928	Apr. 1928	Maj 1928	Juni 1928	Juli 1928	Aug. 1928	Sept. 1928	Okt. 1928	Nov. 1928	Dec. 1928	Jan. 1929	Febr. 1929	Mars 1929
Stockholm.															
Abborre, stor . .	100	125	140	115	70	85	85	85	85	95	80	85	120	120	175
liten .	75	85	110	85	40	50	50	50	50	55	45	45	50	50	130
Braxen	100	—	110	100	—	85	85	85	75	85	80	85	90	100	130
Gädda, levande .	160	—	—	150	125	130	—	—	—	180	160	160	180	—	—
slaktad .	140	160	200	140	120	115	110	150	150	150	140	140	165	190	220
Gös	240	275	280	270	180	140	150	225	225	230	225	225	225	275	280
Hälleflundra, stor	180	190	175	170	155	160	110	140	150	155	140	150	160	190	210
liten	—	150	120	135	—	140	90	—	—	115	—	—	—	170	170
Id	—	95	95	60	50	45	40	30	40	60	40	—	—	—	—
Kolja, svensk .	120	110	120	120	100	90	80	75	80	85	85	85	90	140	150
Kungsflundra .	95	80	100	95	90	85	85	—	—	85	—	95	—	125	135
Lake, ⎫stor . .	120	120	—	110	—	—	—	—	—	—	—	100	140	150	150
insjö- ⎭liten . .	100	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	—	105
Lax, färsk . .	360	550	525	400	400	360	350	450	425	425	430	500	500	550	400
Piggvar	200	200	200	200	200	175	175	175	150	160	175	175	210	210	290
Röding	—	250	—	—	—	250	225	225	200	230	230	250	240	—	—
Rödspotta, stor .	110	80	80	80	75	80	105	110	105	110	110	105	115	160	160
liten	70	60	45	45	55	60	70	80	70	65	60	55	100	125	110
Sik, stor . . .	—	175	175	160	130	120	150	155	130	160	140	145	140	180	190
liten . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	20	18	15	20	—	—	—	—	—	40	42	40	28	25	24
Sjötunga, stor .	180	200	180	150	150	150	175	170	180	190	185	180	180	275	200
liten	110	140	125	110	100	100	110	100	110	125	130	110	115	165	125
Slätvar	200	200	200	175	150	150	150	150	150	160	160	170	210	—	—
Strömming . .	40	35	45	30	30	35	40	35	40	50	40	30	40	45	50
Torsk, ⎫m. huvud	45	45	45	40	45	45	40	30	40	40	40	40	50	80	80
svensk ⎭huvudlös	85	85	100	80	90	85	120	110	120	105	95	80	80	120	125
Vitling, stor . .	45	35	35	25	35	35	35	30	25	30	30	28	25	70	60
liten .	25	28	—	—	—	—	—	—	—	20	25	—	—	50	40
Ål, levande, stor	350	—	355	350	325	275	260	250	250	315	325	400	410	415	425
liten	310	—	300	250	250	210	200	150	150	300	300	350	380	400	270
Göteborg.															
Sill, stor . . .	32	29	27	38	30	—	49	36	27	29	31	28	24	20	35
blandad .	27	21	11	18	46	—	35	12	9	20	20	18	13	20	33
liten . . .	17	12	9	10	—	—	—	10	9	12	17	13	5	25	17
Kolja, stor . .	116	110	106	114	88	90	82	67	77	92	102	104	96	148	130
halvstor	108	100	99	112	74	78	64	57	62	76	81	96	83	140	118
liten . .	36	27	26	21	18	19	15	15	20	29	40	56	55	90	81
Vitling	33	25	22	25	25	21	14	12	13	18	23	33	31	52	38
Torsk, stor . .	67	69	51	38	36	37	46	65	73	71	61	54	44	92	52
liten . .	36	21	20	26	20	26	17	17	31	32	29	32	23	61	39
Långa	89	94	64	71	80	79	74	80	100	78	93	88	68	109	92
Gråsik	37	31	29	29	25	24	17	21	34	40	35	35	25	45	30
Tunga, röd . .	218	199	135	98	100	122	152	130	144	162	200	170	156	230	177
äkta .	451	498	381	315	211	272	456	573	484	400	344	284	357	614	448
Piggvar	301	314	247	238	169	202	258	231	241	240	240	244	203	363	292
Slätvar	208	214	187	208	138	164	216	190	205	195	185	173	141	291	267
Rödspotta . .	157	126	70	61	61	119	117	89	91	77	94	108	110	230	129
Hälleflundra . .	210	208	177	161	151	160	124	127	147	171	141	152	166	218	177
Makrill	—	—	—	140	86	28	31	31	59	79	81	—	—	—	—
Tillförsel:															
Antal båtar .	1394	1869	2138	1313	1588	2281	1614	2 010	3 605	3 145	2 399	2 027	2386	826	1 191
» lådor .	42925	62141	60129	21989	28962	28518	27193	52 699	59 154	48 215	45 822	51 462	83 239	37 571	26 262

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å färsk fisk (öre pr kg).

	Jan.	Febr.	Mars
Uppsala:			
Flundra . .	250	250	250
Lake	179	197	160
Nyköping:			
Gös	250	250	275
Sjötunga . .	195	220	178
Eskilstuna:			
Gös	246	270	278
Linköping:			
Gös	294	296	289
Hälleflundra .	254	300	300
Kotlettfisk .	151	163	173
Lake	155	176	166
Sjötunga . .	189	220	213
Vitling . . .	76	86	88
Ål	446	492	500
Norrköping:			
Vitling . . .	77	86	85
Motala:			
Sjötunga . .	170	200	192
Jönköping:			
Lake	118	158	166
Sik	150	150	200

	Jan.	Febr.	Mars
Visby:			
Flundra . .	100	113	150
Gös	300	275	267
Hälleflundra	260	—	273
Lake	160	250	225
Sjötunga . .	211	183	192
Vitling . . .	125	100	100
Malmö:			
Ål	402	420	431
Halmstad:			
Flundra . .	73	97	100
Vitling . . .	55	76	62
Göteborg:			
Vitling . . .	63	82	70
Arvika:			
Hälleflundra	258	260	292
Lake	132	123	—
Västerås:			
Gös	248	258	279
Lake	149	155	155
Avesta:			
Lake	—	138	175
Vitling . . .	79	80	80

	Jan.	Febr.	Mars
Söderhamn:			
Gös	—	250	250
Hälleflundra	250	250	250
Lake	150	150	150
Laxöring . .	250	—	250
Sik	200	200	200
Sjötunga . .	150	—	200
Vitling . . .	—	100	100
Kramfors:			
Hälleflundra	250	250	—
Lake	156	150	150
Sik	180	185	192
Umeå:			
Lake	100	95	100
Luleå:			
Harr	200	200	200
Lake	125	125	125
Sik	200	200	200
Malmberget:			
Sik	128	130	131
Kiruna:			
Hälleflundra	199	211	227
Röding . . .	175	175	175
Sik	132	132	131

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1928			1929	
											apr.	juli	okt.	jan.	apr.
Inventarier (möbler, kökssaker m. m.) . .	100	306	269	211	193	188	180	172	166	164	164	164	163	162	162
Tvätt och renhållning .	100	293	229	186	167	163	157	150	146	144	143	145	144	145	145
Hygien (sjuk- och hälsovård)	100	220	230	208	196	190	189	189	189	187	187	188	188	186	185
Intellektuella ändamål	100	255	293	229	220	220	219	217	215	212	212	212	212	212	210
Förenings- och försäkringsavgifter	100	175	187	187	175	173	175	177	178	178	178	178	178	178	178
Nöjen och förströelser	100	233	236	217	208	207	205	208	214	215	214	214	216	216	216
Resor (järnvägs- o. spårvägs-)	100	241	259	219	219	206	197	197	197	196	196	196	196	196	195
Telefon, post- och skrivutensilier	100	229	240	205	180	179	179	178	177	176	176	176	176	176	176
Arbetshjälp i hemmet .	100	252	279	222	198	196	196	196	196	196	196	196	196	196	196
Samtliga poster	**100**	**233**	**231**	**200**	**188**	**185**	**182**	**180**	**179**	**179**	**179**	**179**	**179**	**179**	**178**

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i det föregående meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna under första kvartalet 1929 lämnas i efterföljande tabeller (sid. 328) en översikt av partiprisens förändringar i Sverige samt levnadskostnadernas förskjutningar i de länder, som äga en användbar statistik häröver. Beträffande såväl prismaterialets beskaffenhet som de använda beräkningsmetoderna och vissa i samband därmed vidtagna förändringar hänvisas till tidigare redogörelse i denna tidskrift (årg. 1923, sid. 146).

Av den jämförelse mellan detalj- och partiprisernas förändringar i Sverige, som lämnas i *tab. A*, framgår, att prisnivån under senaste kvartalet på det hela taget hållit sig nära nog oförändrad i det ena som det andra fallet, men att för enskilda varugrupper dock ganska betydande förskjutningar ha framträtt. Av de i tabellen upptagna grupperna förete sålunda animaliska livsmedel och lädervaror enligt kommerskollegii beräkningar ett starkt prisfall, medan i fråga om bränslet parti- såväl som minutpriset gått avsevärt uppåt.

En jämförelse mellan de olika i indexberäkningen ingående huvudposterna i de tre skandinaviska länderna ger vid handen (*tab. B*), att Sverige vid den senaste tidpunkt, för vilken fullständiga jämförelsetal föreligga (början av första kvartalet 1929), låg lägst i fråga om såväl livsmedel som skatter samt i fråga om bränsle var jämställt med Norge, men lägre än Danmark, och i fråga om »övriga utgifter» jämställt med Danmark, men lägre än Norge. Beträffande kläder intog vårt land en mellanställning mellan de båda andra, beträffande bostadspriset stod det däremot alltjämt högst. — De i tabellen upptagna danska gruppindextalen äro i vissa fall omräknade i syfte att göra dem mera jämförbara med de svenska. I officiell, okorrigerad form voro de danska siffrorna för januari 1929: livsmedel 147, bostad 193, bränsle och lyse 185, kläder, skodon och tvätt 198, skatter, kontingenter o. d. 226, övriga utgifter 170.

De i *tab. C* återgivna utländska indextalen visa för de senaste månaderna några mera påfallande förändringar endast i fråga om de länder, som ännu ej ha fullt stabiliserad valuta. Av dessa företer Finland ett tydligt prisfall, Belgien och Italien däremot en lika tydlig prisstegring.

Tab. A. Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsm., bränsle, lyse	Samtl. varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabil. livsm.	Animal. livsm.	Bränsle	Textilvaror	Ledervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1921	236	234	222	205	208	239	207	235	230	212	210	242	186	218
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1923	174	161	164	145	151	182	155	173	149	145	153	213	127	160
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1925	176	169	161	154	163	164	151	170	160	155	125	204	130	159
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	155	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
dec./jan. 1929	170	151	145	141	145	148	137	153	130	150	114	183	141	139
jan./febr. »	·	150	144	139	142	147	135	151	129	144	115	182	135	138
febr./mars »	·	151	145	143	143	146	137	151	131	144	126	180	131	139
mars/apr. »	171	152	144	141	143	146	137	150	131	139	122	181	132	138

Tab. B. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Tid	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
» 1927	148	198	176	180	184	179	172	181	185	173	606	252	157	189	201	192	255	182
» 1928	156	199	164	185	183	179	171	179	162	169	476	237	157	193	185	200	231	181
dec./jan. 1929	150	199	159	186	184	179	161	179	159	166	351	228	152	193	183	199	228	179
mars/apr. »	151	200	165	185	187	178	157	179	—	166	351	228	—	—	—	—	—	—

Tab. C. Levnadskostnader. Internationell översikt.

Tid	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Australien
juni/juli 1920	270	302	262	·	·	252	·	341	453	219	·	441	217	200	179	153
» 1921	236	302	237	1110	·	219	·	307	379	208	216	494	180	166	162	149
» 1922	190	255	199	1109	·	184	·	302	366	187	·	488	167	156	135	139
» 1923	174	239	204	1087	·	169	·	334	419	173	·	491	170	157	131	148
» 1924	171	251	214	1125	·	170	124	366	492	173	·	518	169	153	133	146
» 1925	176	261	219	1168	·	173	138	390	505	179	168	596	174	155	134	150
» 1926	172	221	184	1152	·	170	141	485	579	171	162	650	175	157	131	157
» 1927	169	204	176	1162	119	166	148	525	785	167	160	586	173	155	132	150
» 1928	173	195	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	153
dec./jan. 1929	170	184	173	1241	125	167	153	531	852	168	162	538	171	158	131	151
jan./febr. »	·	·	·	1224	124	165	153	·	856	·	161	541	·	158	131	·
febr./mars »	·	·	·	1214	128	166	154	·	859	·	161	544	·	157	—	·
mars/apr. »	171	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	561	·	—	—	—

Anm. Tecknet . betyder, att uppgift saknas, — att uppgift väntas, men ännu ej inkommit.

Tidskriftsöversikt.

(Mars 1929.)

Allmänna sociala frågor.

ALBRECHT, G. »Wirtschaftsdemokratie.» Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 221.

JOSEPHY, B. Der Gesetzesbegriff in den Sozialwissenschaften. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 161.

KÜPPER, K. H. Die Stellung der Arbeit im Leben. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1929, nr 1.

LEICHTER, O. Die industrielle Revolution seit 1900. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 6.

OHLIN, B. Zeuthen: Den økonomiske Fordeling. (Recension.) Nationaløkonomisk Tidsskrift 1929, nr 1.

PADE, H. W. Industriel Rationalisering. Tidsskrift for Industri 1929, nr 6.

WOTTON, BARBARA. Shavian socialism. The Economic Journal mars 1929.

Amerikanske driftssystemer og deres anvendelighet i Tyskland [efter H. Vogel]. Arbeidsgiveren (Norge) 1929, nr 3.

Arbetare och företagare. Med anledning av en nyutkommen bok [av Stefan Oljelund]. Industria 1929, nr 6.

Clauses restricting freedom of employment (»Radius Clauses») in the employment contracts of technical workers and salaried employees in industry and commerce. International Labour Review mars 1929.

Kapitalismens framtidsutsikter. Industria 1929, nr 6.

Sverige.

BIRKE, A. De sanitära missförhållandena i Norrland. Social-Medicinsk Tidskrift 1929, nr 3.

Amerikas förenta stater.

BRIEFS, G. Amerikanische Arbeitsverfassung. Soziale Praxis 1929, nr 9.

BROWN, H. F. Financial incentives for management personnel. The Service Letter on Industrial Relations 5 mars 1929.

Growth of manufactures in the United States, 1899 to 1925. Monthly Labor Review jan. 1929.

Recommendations of Secretary of Labor for extending the work of the department. Monthly Labor Review jan. 1929.

Australien.

Motgångar i arbetsfredskonferensen i Australien. Industria 1929, nr 6.

Finland.

HARMAJA, L. Anders Chydenius som socialpolitisk skriftställare. Ett 200-års minne. Social Tidskrift 1929, nr 2.

[Serlachius, G.] Kan arbetsfreden tryggas? Industritidningen 1929, nr 3.

Italien.

ITALICUS. Die Wahlen zur »Korporativen Kammer» in Italien. Die Arbeit 1929, nr 3.

Kanada.

RAGER, F. Gewerkschaften und Sozialpolitik in Kanada. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 5.

Ryssland.

TIMACHEFF, N. S. The organisation of state industry in Soviet Russia. International Labour Review mars 1929.

Storbritannien.

LINDSTRÖM, R. Den engelska samförståndsdiskussionens nya fas. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 9.

— Engelskt industriellt fredsarbete på bredare bas. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 11.

De engelske Arbejdsfredsforhandlinger. Arbejdsgiveren (Danmark) 1929, nr 10.

Den engelske Arbejdsfredskonferences Genvordigheder. Arbejdsgiveren (Danmark) 1929, nr 9.

Den engelske Mondisme møder Modstand. Tidsskrift for Industri 1929, nr 6.

Englands arbetsgivare och den industriella fredskonferensen. Industritidningen 1929, nr 4.

Den nya arbetsfredskonferensen i England. Industria 1929, nr 6.

Ny samarbetskonferens i England? Industria 1929, nr 5.

Tyskland.

RUNKEL, F. Der Existenzkampf des Handwerks. Arbeit und Beruf 1929, nr 4.

Österrike.

LEDERER, M. De fellesøkonomiske anstalters utvikling i Østerrike. Socialt Arbeid 1929, nr 2.

Arbetarskydd.

BENJAMIN, DORA. Unfallgefährdung und Unfallverhütung. Soziale Praxis 1929, nr 9.

BERGER. Über den Unfallschutz bei Lötgeräten. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
DERDACK. Neuartige Abbruchsmethoden und Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
HOLTZMANN, F. Der Zinkstaub im gewerblichen Betriebe, seine Einwirkung auf den Gesundheitszustand der Arbeiter und seine Ablagerung in den Organen. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
— Untersuchungen in chemisch-technischen Laboratorien auf Quecksilbereinwirkung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 1.
JÖTTEN, K. W. & SARTORIUS, F. Zur Frage der Schädlichkeit der Schachtofen-Gichtgase in der Zementindustrie. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 1.
KARSTEN, A. Über Einrichtung und Gebrauch von Atemschutzgeräten. Gesundheits-Ingenieur 1929, nr 13.
KOCH, H. Frischdampfverteilung in Hochdruckkesselanlagen unter besonderer Berücksichtigung der Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
LICHTENBERGER, J. Some causes of accidents in the chemical industry. Industrial Safety Survey 1929, nr 1.
MAYERS, MAY R. The prevention of lead poisoning. Industrial Hygiene Bulletin mars 1929.
MEYER-BRODNITZ, F. K. Zur hygienischen Bedeutung des Arbeitsschutzgesetzes. Die Arbeit 1929, nr 3.
MÜLLER, B. Lagerung leicht entzündlicher flüssiger Brennstoffe nach dem Wasserdruckverfahren. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 1.
— Sicherheitsfilter in Benzin-Zapfstellen. Gesundheits-Ingenieur 1929, nr 11.
— Über Garagen-Be- und Entlüftung. Die Fabriksfeuerwehr (Beibl. der Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene etc.) 1929, nr 1.
OEHLER, G. Der Arbeitsstuhl. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
RITZMANN, F. Rationalisierung und Arbeitsunfälle. Soziale Praxis 1929, nr 9.
SCHOLTE, H. J. Schädigung der Augen durch Schwefelwasserstoff. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 1.
SOERGEL. Vorzüge und Nachteile der Drehöfen für die Zementherstellung gegenüber den Ring-, Schacht-, Etagen- und anderen Öfen in Bezug auf den Schutz der Arbeiter. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 1—2.
SPLIEDT, F. Das Arbeitsschutzgesetz. Die Arbeit 1929, nr 3.
TAMM, A. Om specialisering inom yrkesinspektionen. Arbetarskyddet 1929, nr 3.
TELEKY. Die Streckerschwäche. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 1.
— Stellungnahme zu dem Gutachten des Herrn Professor Lehmann über die hygienische Zulässigkeit von Zinkoxyd mit einem Bleigehalt von mehr als 2 v. H. als Malerfarbe. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
TÖNSMANN, W. Gewissenhafter Betriebsschutz. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
WALTHER. Die Bunkergefahr. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
WINKELMANN, H. Einiges über die Notwendigkeit der Überwachung von Isolierölen auf ihren Zündwert. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 1.
ZAPS. Zusammenstellen von elektrisch betriebenen Kraftwagen mit Benzinfahrzeugen in einer Kraftwagenhalle. Die Fabriksfeuerwehr (Beibl. der Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene) 1929, nr 1.
BRANDSKYDDSMAN. Det kemiska brandskyddet inom fabriksbyggnader. Gjallarhornet 1929, nr 6.
PRE. Praktische Winke für Sitzgelegenheiten im Betriebe. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
Electricité industrielle. Hygiène du Travail 1929, nr 186.
Maladies professionnelles: Système nerveux. Hygiène du Travail 1929, nr 180.
Mines (Hygiène des). Hygiène du Travail 1929, nr 181.
Några arbeten om Safety-First-rörelsen. Industriförbundets Meddelanden 1929, nr 2.

Amerikas förenta stater.

ELLIOTT, F. P. Training the apprentice steamfitter in America. The Heating & Ventilating Magazine 1929, nr 3.
STEWART, E. Accidents in the construction industry. Monthly Labor Review jan. 1929.
Air conditioning in a large telegraph building. The Heating & Ventilating Magazine 1929, nr 3.

Finland.

Barn och unga personer i yrkesarbete. Industritidningen 1929, nr 4.

Frankrike.

EIBEL. Die genehmigungspflichtigen gewerblichen Anlagen (établissements classés) in Frankreich. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.

Norge.

»Safety first»! [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 2.

Schweiz.

STRUB, W. Die Durchführung des schweizerischen Fabrikgesetzes. Soziale Praxis 1929, nr 10.

Storbritannien.

The home office industrial museum, London. Industrial Safety Survey 1929, nr 1.

Tyskland.

GUTMANN. Zehn Jahre Doppelschicht von Arbeiterinnen. Soziale Praxis 1929, nr 13.
HELLWIG, W. Der neue Arbeitsschutzgesetzentwurf. Der Arbeitgeber 1929, nr 5.
JACOBY-OSKE, EDITH. Die Regelung der Kinderarbeit im neuen Entwurf für das Arbeitsschutzgesetz. Soziale Praxis 1929, nr 11.
SERNO, JOHANNA. Die Hausarbeit (Heimarbeit) für die Konservenindustrie im Lande Braunschweig. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.
BJ. Die Reichs-Unfallverhütungs-Woche in Berlin. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 8.

O. E. Unfallverhütung in der Landwirtschaft. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 9.

Arbetslön och arbetstid.

FEHLINGER, H. Arbeitsverhältnisse der Journalisten. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 234.

LEMMER, F. Lohn und Kaufkraft. Der Arbeitgeber 1929, nr 6.

ROBBINS, L. The economic effects of variations of hours of labour. The Economic Journal mars 1929.

Die Erhebung des internationalen Gewerkschaftsbundes über die Arbeitszeit in der ersten Oktoberwoche 1928. Die Int. Gewerkschaftsbewegung 1929, nr 2.

The international labour conference and forced labour. Monthly Summary of the International Labour Organisation 1929, nr 2.

Une nouvelle offensive britannique contre les huit heures. Au conseil d'administration du bureau international du travail. L'Information Sociale 21 mars 1929.

Tableau comparatif des salaires des gens de mer de différents pays. Organe de la Fédération Int. des Ouvriers du Transport 1929, nr 4.

Sverige.

C[ARELL], A. H. Ackordspriser m. m. vid sockerbetsskötseln. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1929, nr 3.

Amerikas förenta stater.

MÅNSSON, O. P. Fords fem dagars arbets- och sex dagars driftsvecka. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 13.

»High wages» in colonial America. Monthly Labor Review jan. 1929.

Legal restrictions on hours of labor of men in the United States. Monthly Labor Review jan. 1929.

Legislation on hours of labor of women and minors up to January 1, 1929. Monthly Labor Review febr. 1929.

The stability of wages. The Service Letter on Industrial Relations 25 febr. 1929.

Wages and hours of labor in the men's clothing industry, 1928. Monthly Labor Review jan. 1929.

Finland.

Lantarbetarnas löneförhållanden år 1928. Social Tidskrift 1929, nr 2.

Storbritannien.

A new index number of British wages. International Labour Review mars 1929.

Tyskland.

KARBE, AGNES. Die Frauenlohnfrage. Arbeit und Beruf 1929, nr 5.

Hauptergebnisse der amtlichen Lohnerhebung in der chemischen Industrie. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 4.

Preissenkung oder Lohnerhöhung? Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 9.

Tariflöhne und Tarifgehälter im Jahr 1928. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 6.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

WOYTINSKY, W. Konjunktur und Saison. Die Arbeit 1929, nr 2.

Sverige.

JACOBI, A. Arbetslösheten inom fackförbunden under 1928. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 11.

— Säsongarbetslösheten inom fackförbunden. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 12.

KOMMERSKOLLEGIUM. Utlåtande angående 1926 års arbetslöshetssakkunnigas betänkande och förslag beträffande arbetslöshetsförsäkring m. m. Kommersiella Meddelanden 1929, nr 5.

Fackförbundens inflytande på arbetstillgången. Verkstäderna 1929, nr 3.

De obotfärdigas förhinder [ang. arbetslöshetsförsäkring]. Tobaksarbetaren 1929, nr 3.

Svenska Arbetsgivareföreningen om arbetslöshetsförsäkring. Industria 1929, nr 6.

Amerikas förenta stater.

ROGERS, TH. W. A comparison of labor turnover among men and women in two large Chicago companies. Monthly Labor Review jan. 1929.

Instability of employment in the automobile industry. Monthly Labor Review febr. 1929.

New labor market base. The Industrial Bulletin 1929, nr 5.

Stability of employment in the men's clothing industry. Monthly Labor Review jan. 1929.

Belgien.

Les bourses officielles du travail en 1928. Revue du Travail 1929, nr 1.

Lettland.

Letland i 1928. Misvækstens Følger — Dyrtid og Arbejdsløshed etc. Udenrigsministeriets Tidsskrift 21 mars 1929.

Nederländerna.

RHIJN, A. A. VAN. Het ontwerp arbeidsbemiddelingswet. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 3.

Bedrijfstoestand en arbeidsmarkt in 1928. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1929, nr 2.

Norge.

OFTEDAL, L. Botemidler mot arbeidsledighet. Socialt Arbeid 1929, nr 2.

Storbritannien.

CLARK, C. G. A graphical analysis of the unemployment position 1920—1928. Journal of the Royal Statistical Society 1929, nr 1.

Tyskland.

KASTELEINER, G. Reichsanstalt und Vermittlung von Bühnenberufen. Arbeit und Beruf 1929, nr 5.

LÜDY, ELISABETH. Entwicklung der Arbeitsvermittlung für weibliche Angehörige geistiger Berufe. Soziale Praxis 1929, nr 10.

MLEINEK, CLARA. Aus der Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Soziale Praxis 1929, nr 12.

SCHLEDERER, D. Arbeitslosenstatistik als Grundlage der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1929, nr 5.

— Die Verwaltungskosten im Haushalt der Reichsanstalt. Arbeit und Beruf 1929, nr 4.

SCHULTZE, J. Bau von Arbeitsamtsgebäuden. Arbeit und Beruf 1929, nr 5.

THOENNES, K. M. Arbeitsvermittlung für häusliche Arbeitnehmer. Arbeit und Beruf 1929, nr 4.

WEINBRENNER, K. Der Personalbedarf der Arbeitsämter und die Verteilung auf die Arbeitsgebiete. Arbeit und Beruf 1929, nr 5.

Arbeitslosenversicherung und Arbeitsmarktkrise. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 12.

Die Entwicklung der Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 10.

Erster Bericht der Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung für die Zeit vom 1. Oktober 1927 bis zum 31. Dezember 1928. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 6 (Beilage).

Die neuen Bestimmungen über den Bezug der Krisenunterstützung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 10.

Befolkningsfrågan.

ALMKVIST, J. Inför frågan om födelse-kontroll. Sv. Läkartidningen 1929, nr 11—13.

BEHR-PINNOW, v. Über Geigenbauerfamilien. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 284.

GCHWENDTNER, L. Über die Motive der Fortpflanzung bzw. der Geburtenverhütung. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 262.

LENZ, F. Die Hauptursache des Rückgangs der Verwandtenehen. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 319.

RUNESTAM, A. Befolkningspolitik, rashygien och etik. Kristen Gemenskap 1929, nr 1.

Movement of population in western and northern Europe. Monthly Labor Review jan. 1929.

Sverige.

WICKSELL, S. D. En svensk nationalkommitté för befolkningsforskning. Statsvetenskaplig Tidskrift 1929, nr 1.

Amerikas förenta stater.

LAUGHLIN, H. H. Die Entwicklung der gesetzlichen rassenhygienischen Sterilisierung in den Vereinigten Staaten. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 253.

Tyskland.

LENZ, F. Die bevölkerungspolitische Lage und das Gebot der Stunde. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 241.

Der Altersaufbau der erwerbstätigen Bevölkerung im Deutschen Reich. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 3.

Bostadsförhållanden.

MARX, A. Die maschinelle Waschküche im Wohnhaus. Gesundheits-Ingenieur 1929, nr 9.

WUTKE, O. Värmeteknik och hygien i bostadsbyggnader. Byggmästaren 1929, nr 6.

Sverige.

EKELUND, A. Sunda bostäder åt våra lantarbetare. Hygienisk Revy 1929, nr 3.

ERIKSSON, A. Bostadsproduktionen i Stockholm. Byggmästaren 1929, nr 7.

G[UINCHAR]D, J. & S[JÄLANDER], V. Bostadshyror i Stockholm vid årsskiftet 1928/29. Statistisk Månadsskrift 1929, nr 1.

GUINCHARD, J. Bostadsstandardens utveckling i Stockholm. Sveriges Fastighetsägaretidning 1929, nr 5.

Atlasområdet. En undersökning av Stockholms hyresgästförening. Vår Bostad 1929, nr 7.

Amerikas förenta stater.

Relative cost of material and labor in building construction. Monthly Labor Review jan. 1929.

Finland.

BÖÖK, E. Finlands bostadshypoteksbank. Social Tidskrift 1929, nr 2.

Storbritannien.

MANSBRIDGE, A. The spirit and practice of housing. The Co-operative Review mars 1929.

Tyskland.

LAPORTE, W. DE. Die Bausparkasse als neue Organisationsform. Soziale Praxis 1929, nr 13.

SCHLEIFER, F. Wohnprobleme der Grossgemeinde Berlin. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 6.

SCHMITT, P. Bebauungsplan-Wettbewerb »Dammerstock», Karlsruhe in Baden. Gesundheits-Ingenieur 1929, nr 9.

UNVERZAGT, F. Die privaten Bausparkassen in Deutschland. Soziale Praxis 1929, nr 12.

Die Bautätigkeit im Jahre 1928. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 5.

Conditions du logement et l'activité de l'industrie du bâtiment en Allemagne. Le Musée Social 1929, nr 2.

Fattigvård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

KOCH, G. H. v. Det sociala hjälparbetets rationalisering. Nordisk Tidskrift 1929, nr 1/2.

Finland.

Fattigvården år 1927. Social Tidskrift 1929, nr 2.

Norge.

MIDDELTHON, C. Forsorgsvesenets omorganisasjon. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 2.

Ryssland.

PANZER, G. Die Versorgung der russischen Kriegsopfer. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 6.

Tyskland.

EISERHARDT, HILDE. Das Unehelichenrecht im Reichstag. Soziale Praxis 1929, nr 9.

KELLNER, H. Arbeitspflicht und Unterhaltsberechtigung der Frau bei Vorhandensein erziehungsbedürftiger Kinder. Soziale Praxis 1929, nr 11.

MENKE, P. Kindergesundheitsfürsorge des Berliner Caritasverbandes. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 6.

POLENZ, B. v. Kindererholungsfürsorge durch die Schrebervereine. Blätter für Wohlfahrtspflege 1929, nr 2.

SIEGMUND-SCHULTZE, MARIA. Der Betrieb im Pflegeamt der Stadt Berlin. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 6.

Föreningsväsen.

Sverige.

GRUNDSTRÖM, H. Skogsarbetarnas organisationssträvanden. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 10.

Amerikas förenta stater.

SCHLEEF, CAROLINE. Fackföreningsproblem i U. S. A:s sydstater. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 12.

Beneficial activities of American trade-unions. Monthly Labor Review jan. 1929.

Convention of American Federation of Labor, 1928. Monthly Labor Review jan. 1929.

Belgien.

Belgiens jordbrukareorganisation. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1929, nr 2.

Chile.

TRONCOSO, M. P. Labor Organizations in Chile. Monthly Labor Review febr. 1929.

Danmark.

KÄMPE, A. Danmarks fackliga lantarbetarerörelse. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 13.

Tyskland.

GLEITZE, B. Die Berufs- und Betriebszählungen im Dienste der Gewerkschaftsbewegung. Die Arbeit 1929, nr 2.

KUMMER, F. German metal workers' federation. Monthly Labor Review jan. 1929.

Ungern.

S. S. Die Gewerkschaften in Ungarn. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 11.

Österrike.

STRAAS, E. Gewerkschaftsarbeit in Österreich. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 9.

Jord- och egnahemsfrågan.

BIRCK, L. V. Om kritiken af Jordrenteloven. Statsvetenskaplig Tidskrift 1929, nr 1.

Sverige.

Svenska Lantarbetsgivarnes Centralförenings skrivelse till jordbruksdepartementet [angående anordnande av »lantarbetaresmåbruk»]. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1929, nr 2.

Amerikas förenta stater.

The farmer's price problem restated. The Conference Board Bulletin 1929, nr 26.

Frankrike.

Le lotissement de terrains par les départements et les communes. Le Musée Social 1929, nr 2.

Tyskland.

LEUFVÉN, G. Den tyska egnahemsrörelsen. Hem i Sverige 1929, nr 2.

RÖNNEBURG, H. Kritische Bemerkungen zu dem bisherigen Ergebnis der landwirtschaftlichen Siedlung. Soziale Praxis 1929, nr 10.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Strikes and lockouts in other countries 1919—1928. The Labour Gazette 1929, nr 2.

Sverige.

HANSSON, S. Kollektivavtalslagen återigen inför riksdagen. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 9.

LINDHAGEN, A. Den nya avtalslagstiftningens innebörd. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1929, nr 3.

Arbetsinställelser till förmån för utländsk arbetskonflikt. Industria 1929, nr 5.

Den första fabriksarbetarestrejken i Sverige. Industria 1929, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Character of trade agreements in the United States. Monthly Labor Review febr. 1929.

Belgien.

Les grèves et lock-outs pendant l'année 1928. Revue du Travail 1929, nr 1.

Estland.

SÖRMUS, R. Grèves dans l'industrie en 1928. (Estnisk text.) Eesti Statistika mars 1929.

Finland.

Arbetsfredsförhandlingen i Finland. Industria 1929, nr 6.

Medlingsförfarandet i kollektiva arbetstvister. Industritidningen 1929, nr 3.

En överläggning om utvecklandet av medlingsförfarandet vid arbetstvister. Social Tidskrift 1929, nr 2.

Frankrike.

MARVAUD, A. Le conflit du textile dans le Nord. Le Musée Social 1929, nr 2.

Det franske Mæglings-Lovforslag. Arbejdsgiveren (Danmark) 1929, nr 9.

Tvungen megling i arbeidskonflikter i Frankrike. Arbeidsgiveren (Norge) 1929, nr 3.

Kanada.

Strikes and lockouts in Canada and other countries, 1928. The Labour Gazette 1929, nr 2.

Norge.

LIE, T. Blokade og boikott. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 2.

Storbritannien.

NIEBUHR, H. Vom englischen Schlichtungswesen. Der Arbeitgeber 1929, nr 5.

Tyskland.

[BRAUWEILER, R.] Skiljedomsväsendet i Tyskland. Industritidningen 1929, nr 4.

LEMMER, F. »Lohnpolitik» trotz allem! Der Arbeitgeber 1929, nr 5.

NÖRPEL, C. Probleme des Schlichtungswesens und des Tarifrechts. Die Arbeit 1929, nr 3.

SPEEK, P. A. Metal workers' dispute and compulsory arbitration in Germany. Monthly Labor Review jan. 1929.

TÖNNIES, F. »Arbeitslohn und Zwangsschiedsspruch.» Soziale Praxis 1929, nr 11.

R. S. Die Entwicklung der Tarifverträge. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 11.

— Die Tarifverträge in der Wirtschaftskrise. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 10.

Abschluss des Lohnkampfes in der Textilindustrie. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 10.

Können die Lohnforderungen der Reichs- und Staatsarbeiter erfüllt werden? Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 11.

Die Schlichtungsreform der Arbeitgeberverbände. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 9.

Kooperation.

DAHLGREN, E. Föreningarnas storlek. Kooperatören 1929, nr 3.

ELLIOTT, S. R. Co-operators and rationalisation. The Co-operative Review mars 1929.

ELLISON, T. Sales demonstrations. The Co-operative Review mars 1929.

STOLPE, H. Kooperativa nutidsproblem. Kooperatören 1929, nr 4.

— Kooperationens uppkomst. Kooperatören 1929, nr 5.

WALWORTH, G. Where merchants most do congregate. The Co-operative Review mars 1929.

H. J. M. The statistics of the affiliated national organisations for 1927. [Int. Co-operative Alliance.] Review of International Cooperation. mars 1929.

Danmark.

ESKILDSEN, J. E. Kooperationen i Danmark 1928. Kooperatören 1929, nr 3.

Storbritannien.

BROWN, W. H. Holiday trade and convalescent funds. The Co-operative Review mars 1929.

LAING, W. T. A process of amalgamation for Scotland. The Co-operative Review mars 1929.

Tyskland.

HAM, W. T. The German building guilds. The Quarterly Journal of Economics febr. 1929.

Die Entwicklung des Zentralverbandes Deutscher Konsumvereine seit der Stabilisierung. Soziale Praxis 1929, nr 12.

Levnadskostnader.

Sverige.

ÅKERMAN, J. Prisindex och verklighet. Ekonomen 1929, nr 2.

Indien.

Standard of living and conditions of employment of Rangoon workers. International Labour Review mars 1929.

Tyskland.

GURADZE, H. Die Brotpreise und Kosten des Lebensbedarfs in Berlin im Jahre 1928. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 232.

SIKORSKI, H. Die wirtschaftliche Lage der deutschen Studierenden. Der Arbeitgeber 1929, nr 5.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

NEUBAUER, V. Schwierigkeiten bei der Eignungsfeststellung Schulentwachsener. Arbeit und Beruf 1929, nr 4.

Sverige.

Verkstadsindustrien och yrkesutbildningen. Verkstäderna 1929, nr 3.

Tyskland.

BEHRINGER, F. Herkunft, Vorbildung und Berufsausbildung der Kaufmannslehrlinge. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 6.

HOFFMANN, HILDEGARD. Zur Berufsberatung der Abiturientinnen. Arbeit und Beruf 1929, nr 4.

MLEINEK, CLARA. Die Durchführung der Berufsausbildung. Arbeit und Beruf 1929, nr 4.

WALBRODT, LUISE. Erfüllt die Berufsberatung ihre berufspolitische Aufgabe? Arbeit und Beruf 1929, nr 4.

Das Berufsausbildungsgesetz im vorl. Reichswirtschaftsrat. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 12—13.

Der Entwurf eines Berufsausbildungsgesetzes im vorl. Reichswirtschaftsrat. Soziale Praxis 1929, nr 13.

Die Fabrik- und Handwerkslehrlinge im Deutschen Reich nach der gewerblichen Betriebszählung 1925. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 5.

Nykterhetsfrågan.

G[AH]N, H. Konsumenternas alkoholutgifter och statsverkets alkoholinkomster i Sverige, Norge och Danmark. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 2.

KÜNKEL, F. Die Trunksucht im Lichte der neueren Charakterkunde. Blätter für praktische Trinkerfürsorge 1929, nr 1.

Sverige.

HALLÉN, H. Det s. k. sockenregistret och nykterhetsnämnderna. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1929, nr 2.

PETRÉN, A. Alkoholistvårdssakkunnigas förslag om bidrag till vårdkostnaderna för tvångsinternerade. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1929, nr 2.

— Nykterhetsnämndernas befogenhet gent emot farliga alkoholister. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1929, nr 3.

SÄLLQVIST, A. Några ord om nykterhetsnämndernas länssammanslutningars uppgifter. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1929, nr 3.

Amerikas förenta stater.

J. F. Amerikansk nyorientering. Reformatorn 1929, nr 13.

Kanada.

BERGVALL, J. Quebec-systemet. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 2.

Norge.

OVÉ. Den enskilda restaurangrörelsen och monopolbolagen i Norge. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 2.

Storbritannien.

NEWSHOLME, A. Alkoholproblemet i England. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 2.

Socialförsäkring.

HAGEN. Ein Zwangsversicherungsgesetz für Kraftfahrzeuge — eine soziale Notwendigkeit. Soziale Praxis 1929, nr 9.

JAKOBSON, H. Socialförsäkringen i utlandet 1928. Arbetarskyddet 1929, nr 3.

Sverige.

ANDERSSON, TH. Social sjukförsäkring. Svenska Röda Korset 1929, nr 2.

ELLIOT, H. Pensionsförsäkringen. Svenska Röda Korset 1929, nr 2.

J[ERNEMA]N, T. Pensionsavgiftsredovisningen och förskingringarna. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Compensation for occupational diseases. Monthly Labor Review jan. 1929.

Belgien.

Assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré des employés. Revue du Travail 1929, nr 1.

Danmark.

Folkeforsikring. Arbejdsgiveren 1929, nr 10.

Förslag angående folkförsäkring i Danmark. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 2.

Kan man lære Moral og Sparsommelighed? Arbejdsgiveren 1929, nr 11.

Finland.

PAAVILAINEN, H. Rön och erfarenheter om den sociala olycksfallsförsäkringen i Finland. Nordisk Försäkringstidskrift 1929, nr 2.

Norge.

KNAP, H. S. Ulykkesforsikring for fiskere. Socialt Arbeid 1929, nr 2.

Hvordan virker den nye lov? Sykeforsikringsbladet 1929, nr 2.

Storbritannien.

LIPPMANN. Die britische und irische Sozialversicherung nach ihrem gegenwärtigen Stand und in ihrer praktischen Durchführung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 6.

The labour party and the contributory pensions act. The Labour Magazine mars 1929.

Tyskland.

BEHREND, E. Berufsfürsorge in der Unfallversicherung. Arbeit und Beruf 1929, nr 4.

— Zur Durchführung der Berufsfürsorge in der Unfallversicherung. Soziale Praxis 1929, nr 10.

HASENZAHL, L. Ist eine Fehlgeburt nach den Grundsätzen der Wochenhilfe zu leisten? Zentralblatt für Reichsversicherung 1929, nr 2.

HEYMANN, JOHANNA. Die Krankenkassen als Träger der Kinderfürsorge. Soziale Praxis 1929, nr 10.

MEYER-BRODNITZ. Die neue Verordnung über Berufskrankheiten. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 9.
RICHTER. Die endgültige Fassung der Zweiten Verordnung über Ausdehnung der Unfallversicherung auf Berufskrankheiten. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 6.
SCHNEIDER, G. Die Sozialversicherung vor dem Reichstage. Soziale Praxis 1929, nr 11.
WELKER, A. Zum Ausbau der Invalidenversicherung. Die Arbeit 1929, nr 2.
Kampf um die Invalidenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 11.
Zweite Verordnung über Ausdehnung der Unfallversicherung auf Berufskrankheiten. Soziale Praxis 1929, nr 9.

Ut- och invandring.

VARLEZ, L. General principles of an international convention on the conditions and contracts of employment of foreign workers. International Labour Review mars 1929.

Sverige.

Emigrationskonferensen. Sv. Tidskrift 1929, nr 2.

Finland.

Emigrationen under år 1928. Social Tidskrift 1929, nr 2.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 mars—10 april 1929 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
42.	K. Maj:ts förordn. om fortsatt tillämpning av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) ang. omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker	22 mars
50.	K. kung. ang. undantag för medborgare i Portugal från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete	5 april

Arbetsmarknaden under april månad 1929.

April månad medförde en för årstiden typisk förbättring av ställningen på arbetsmarknaden, vilken tog sig uttryck i ökad arbetstillgång såväl inom jordbruket, sjöfarten och andra mera säsongbetonade yrkesgrupper som ock inom ett flertal industrier och andra grenar av näringslivet. Denna gynnsamma utveckling berörde arbetsmarknaden i större delen av landet; endast i de nordligaste länen syntes den med vårsäsongen inträdande lättnaden på arbetsmarknaden ännu icke ha hunnit göra sig nämnvärt gällande. Enligt den offentliga arbetsförmedlingens statistik över efterfrågan och tillgång på arbete vid de olika anstalterna nedgick genomsnittliga antalet ansökningar per 100 lediga platser från 174 i mars till 150 i april. Rapportmånadens jämförelsetal var lägre än motsvarande månadssiffror för de fyra närmaste åren, vilket ytterligare befäster intrycket av att den svenska arbetsmarknaden f. n. befinner sig i ett relativt gynnsamt utvecklingsskede.

Inom jordbruket föranledde vårarbetets mera allmänna upptagande ett avsevärt ökat behov av arbetskraft. Särskilt efterfrågade voro efter vanligheten yngre, ogifta drängar och ladugårdsskötare med fast anställning för sommarhalvåret; å båda dessa kategorier förelåg flerstädes brist. Något mindre var i allmänhet platstillgången för äldre arbetsdrängar samt för månadskarlar och daglönare. Även för trädgårdsarbetare och annan dylik personal uppgåvos arbetsmöjligheterna på sina håll vara goda. Den genom betodlingens inskränkning minskade arbetstillgången kompenserades i viss mån därigenom, att vana rotfruktsupptagare i ökad utsträckning kunde beredas sysselsättning vid egendomar uppåt landet. På mjölkjungfrur och hembiträden för jordbrukarhushåll rådde alltjämt stor brist i flertalet län.

Även byggnadsverksamheten visade, trots i vissa fall inträdd säsongförsening genom olämplig väderlek, i det stora hela normalt ökad livaktighet med stegrade sysselsättningsmöjligheter speciellt för yrkeslärda arbetare, såsom murare, snickare m. fl. Däremot var arbetstillgången för grov- och diversearbetare alltjämt i allmänhet otillräcklig, låt vara att läget för hithörande personal på sina håll förbättrades genom ökade möjligheter till olika slags utearbeten. Inom metall- och maskinindustrien utvecklades förhållandena fortfarande gynnsamt med ytterligare nedgång i antalet arbetssökande och ökat antal lediga platser. Flerstädes rapporterades alltjämt bestående knapphet eller brist på kvalificerade yrkesarbetare, särskilt till verkstäder och skeppsvarv; överskott på arbetskraft inom hithörande branscher förelåg huvudsakligen blott för hantlangare och hjälparbetare. För stenhuggeriernas vidkommande angavs läget vara fullt tillfredsställande, och synes arbetslösheten inom detta fack för närvarande vara obetydlig.

Sjöfartens återupptagande i full utsträckning medförde en betydande ökning i tillgången på hyror för sjöfolket, och i de inkomna rapporterna från sjömansförmedlingskontoren betecknades arbetsmöjligheterna inom branschen

allmänt såsom mycket goda. I en del fall rådde tidvis t. o. m. brist på vissa kategorier av däckspersonal och lägre maskinbefäl. Från sjömanshusen redovisades under månaden 6 538 påmönstringar och 3 634 avmönstringar; den för månaden ovanligt livliga omsättningen på detta område belyses därav, att för april 1928 motsvarande siffror voro resp. 4 656 och 2 480. Ävenså ökades arbetstillfällena för hamn- och stuveriarbetare och andra grupper av transportarbetare. Inom gruppen handel och samfärdsel i övrigt rapporterades på sina håll stegrad efterfrågan på vissa kategorier av kontorspersonal samt på springpojkar, springflickor och annan yngre arbetskraft men däremot mindre gynnsamt läge för butiks- och magasinspersonal. Den inträdda lättnaden på arbetsmarknaden framträdde även däruti, att antalet vid de statliga nödhjälpsarbetena intagna arbetare under månadens lopp nedgick från c:a 3 850 till omkring 3 000. Sistnämnda antal understeg med ungefär ett tusental motsvarande siffra förra året.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under april samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	*241*	*215*	*174*	*150*	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	*185*	*152*	*110*	*94*	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	*251*	*228*	*199*	*173*	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	*14·9*	*14·7*	*14·2*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Den i jämförelse med fjolåret framträdande höjningen beror huvudsakligen därpå, att skogs- och flottningsarbetareförbundet f. o. m. 1929 medtagits i statistiken. Frånräknas sagda organisation, blir arbetslöshetssiffran vid mars månads utgång endast 13·5 % (jfr sid. 404).

Arbetstillgången under första kvartalet 1929

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under första kvartalet år 1929 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, till huvudsaklig del grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 20 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För ifrågavarande kvartal ha besvarade formulär inkommit från 1 981 arbetsgivare med 275 884 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under första kvartalet 1929, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 351 arbetsgivare med 58 364 arbetare (21 %),
såsom *oförändrad* av 1 210 arbetsgivare med 167 809 arbetare (61 %) och
såsom *sämre* av 420 arbetsgivare med 49 711 arbetare (18 %).

Av de redovisade arbetarna ha 45 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 33 % haft medelgod och 22 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 49, 31 och 20 samt för första kvartalet 1928 resp. 44, 35 och 21.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
I	2·71	3·76	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25
II	3·06	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	—
III	3·29	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·33	—
IV	3·48	2·34	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	—
Medeltal	3·14	3·30	1·98	2·63	3·14	3·04	3·04	3·06	3·19	3·31	—

Den för rapportkvartalet uträknade konjunktursiffran var som synes något om än obetydligt lägre än motsvarande tal för sista kvartalet i fjol. Sanno-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

likt torde nedgången till en del vara att tillskriva direkta och indirekta återverkningar på olika områden inom näringslivet av innevarande års ovanligt stränga vinter och sällsynt dåliga betingelser för utskeppningen och det internationella varuutbytet överhuvud. Inom ett flertal industrier rapporterades också, att isblockaden orsakat råvarubrist och tillfälligt hinder i driften för en hel del företag. I jämförelse med läget under vinterkvartalet 1928 synes ställningen emellertid ha varit något förbättrad, vilket tyder på att den gynnsamma utveckling inom arbetslivet, som kommit till synes särskilt under de två senaste åren, alltjämt fortgår. Det nu sagda gäller naturligen förhållandena i stort; inom enstaka industrier arbetar man som bekant allt fortfarande under tryckta förhållanden med ty åtföljande större eller mindre svårigheter att bereda de arbetssökande inom yrket full sysselsättning.

De här berörda konjunktursiffrorna återspegla huvudsakligen den ena faktorn på arbetsmarknaden, nämligen tillgången å arbete. Frågan om arbetstillgångens storlek i förhållande till utbudet av arbetskraft får däremot icke sin belysning ur detta material. För att åskådliggöra relationen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft meddelas här följande siffror ur de månatliga redogörelserna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	1:a kvartalet 1929			4:e kvartalet 1928			1:a kvartalet 1928		
	mars	febr.	jan.	dec.	nov.	okt.	mars	febr.	jan.
Jordbruk och skogshushållning	110	152	185	228	173	107	113	145	178
Övriga näringsgrenar	199	228	251	219	245	186	240	297	300
Samtliga »	**174**	**215**	**241**	**220**	**230**	**156**	**201**	**260**	**279**

En jämförelse mellan månadssiffrorna för det nu tilländalupna kvartalet och för motsvarande period förra året giver vid handen, att läget inom jord- och skogsbruket föga förändrats, medan inom näringslivet i övrigt överskottet på arbetskraft icke obetydligt nedgått. Den utveckling, som sålunda kan utläsas ur den offentliga arbetsförmedlingens statistik på området, torde också i det stora hela motsvaras av det verkliga läget. Med hänsyn till den gångna vinterns ihållande kyla samt för flertalet yttre arbeten och för sjöfarten osedvanligt otjänliga väderlek är det relativt goda resultatet för årets båda första månader värt att uppmärksammas.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 342—343, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom motsvarande jämförelsetal för de fyra närmast föregående kvartalen. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas för de i jämförelsen medtagna kvartalen följande konjunktursiffror:

	Konjunktursiffror				
	1:a kvart. 1929	4:e kvart. 1928	3:e kvart. 1928	2:a kvart. 1928	1:a kvart. 1928
Malmbrytning och metallindustri	3·61	3·52	3·46	3·51	3·37
Jord- och stenindustri	2·72	2·40	2·61	2·65	2·49
Trävaruindustri	2·94	3·34	3·48	3·57	3·10
Pappers- och grafisk industri	3·58	3·66	3·71	3·77	3·49
Livsmedelsindustri	3·35	3·50	3·39	3·37	3·22
Textil- och beklädnadsindustri	2·75	2·78	3·05	3·26	3·28
Läder-, hår- och gummivaruindustri	2·84	3·12	2·89	3·23	3·42
Kemisk-teknisk industri	3·29	3·26	3·21	3·24	3·12

Inom gruppen *malmbrytning och metallindustri* företedde malmgruvorna något försämrad arbetstillgång från nästföregående kvartal, men fortfarande en relativt tillfredsställande genomsnittssiffra. Övervägande gynnsam, särskilt i jämförelse med motsvarande period föregående år, var utvecklingen inom grupperna malmförädlingsverk och järn- och stålmanufaktur; den successiva förbättringen för järnverkens del är anmärkningsvärd ej minst med tanke på den alltjämt rådande konkurrensen på exportmarknaden inom denna produktionsgren. Även de mekaniska verkstäderna och skeppsvarven visade i stort sett förbättring i arbetstillgången, låt vara att en del producenter klagade över försvårad materialtillförsel på grund av den ihållande isblockaden; inom sistnämnda bransch voro konjunkturerna under rapportkvartalet speciellt goda, något som delvis torde kunna tillskrivas en rationellt genomförd standardisering av fartygstyperna vid de större företagen. Vid såväl verkstäder som varv syntes alltjämt bristen på fullt yrkesskickliga arbetare flerstädes vara väl så stor som tidigare, och efterfrågan på arbetskraft var väsentligen inriktad på dylik personal. Inom den elektriska branschen samt gruppen annan metallindustri, omfattande diverse armatur- och guldsmedsfirmor, konstgjuterier m. m., var ställningen däremot sämre än under närmast föregående kvartal; förstnämnda grupp uppvisade redan under fjolåret i allmänhet sjunkande konjunktursiffror.

Anmärkningsvärt nog var arbetstillgången inom *jord- och stenindustrien* under redovisningskvartalet nästan genomgående större än under det närmast föregående och för flera branscher t. o. m. gynnsammare än under sommarsäsongen 1928. Den relativa förbättring av läget, som kan utläsas ur siffrorna för hithörande företag, är med tanke på den osedvanligt hårda vintern innevarande år värd att uppmärksammas. Förutom kolgruvorna samt kakel- och porslinsindustrien företedde särskilt gruppen stenbrott och stenhuggerier stegrade sysselsättningsmöjligheter, vilket för sistnämnda industris vidkommande torde stå i samband med de strävanden mot ökat samförstånd mellan företagare och arbetare inom branschen, vilka i år resulterat i en uttrycklig överenskommelse i sådant syfte. Även torvindustrien och tegelbruken uppvisade trots årstiden höjda konjunktursiffror. Detsamma gäller glasbruken, av vilka emellertid ett flertal sedan mitten av februari månad nedlagt driften till följd av den inom småglastillverkningen utbrutna konflikten.

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	40	8 363	—	—	7	4 031	15	3 230	8	657	10	445
2	Malmförädlingsverk	52	22 965	3	6 911	11	5 819	24	6 084	7	2 688	7	1 463
3	Järn- och stålmanufaktur	63	8 146	2	730	27	4 114	22	2 350	6	807	6	145
4	Mekaniska verkstäder	212	37 594	17	5 109	87	19 823	66	8 043	30	4 023	12	596
5	Skeppsvarv	17	9 066	2	1 129	10	7 200	2	395	1	132	2	210
6	Elektromekanisk industri	20	7 947	—	—	6	3 012	9	3 924	3	976	2	35
7	Annan metallindustri	44	3 739	5	1 130	18	1 395	15	737	2	330	4	147
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	6	1 822	—	—	2	428	1	405	—	—	3	989
9	Torvindustri	15	199	—	—	3	44	7	119	2	25	3	11
10	Stenbrott o. -huggerier	50	9 072	2	202	8	447	19	1 992	14	5 844	7	587
11	Kakel- o. porslinsind.	13	2 807	—	—	3	804	4	855	3	1 034	3	114
12	Tegelbruk	70	2 206	2	108	10	1 397	22	343	17	195	19	163
13	Glasbruk	19	2 428	—	—	8	874	6	1 214	4	264	1	76
14	Cementfabriker, kalkbruk	31	3 853	—	—	8	1 026	10	2 175	8	589	5	63
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	161	17 765	3	225	40	4 160	70	8 559	38	4 599	10	222
16	Snickeri- o. möbelfabr.	127	6 148	3	94	30	1 476	47	2 118	37	2 124	10	336
17	Annan trävarufabrikation	15	726	1	73	2	185	8	368	1	21	3	79
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	64	13 737	1	237	27	6 713	28	5 511	4	808	4	468
19	Pappersbruk	32	9 253	2	1 677	20	5 778	8	1 411	1	12	1	375
20	Bokbinderier m. m.	38	2 668	2	217	16	1 512	17	830	2	82	1	27
21	Boktryckerier o. graf. anst.	83	5 452	7	246	38	2 469	29	2 301	7	351	2	85
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	21	1 207	—	—	7	468	10	495	4	244	—	—
23	Bagerier	41	2 130	—	—	22	1 244	7	506	9	347	3	33
24	Sockerindustri	24	3 455	—	—	4	2 252	8	573	7	349	5	281
25	Choklad- o. konfektfabr.	21	2 676	—	—	9	1 669	5	328	7	679	—	—
26	Bryggerier och brännerier	60	3 485	—	—	18	953	26	2 026	12	342	4	164
27	Tobaksfabriker	11	2 421	—	—	6	1 480	4	809	1	132	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	51	2 304	2	75	26	1 181	19	951	3	77	1	20
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	40	14 601	—	—	3	310	13	6 179	15	4 111	9	4 001
30	Jute- och linneindustri	9	3 007	1	689	—	—	3	1 125	2	626	3	567
31	Ylleindustri	51	7 891	2	116	16	2 689	13	2 386	17	2 593	3	107
32	Trikåfabriker	28	4 533	—	—	7	283	9	3 392	11	799	1	59
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	60	7 444	3	303	19	3 114	27	2 537	9	1 247	2	243
34	Annan hithör. industri	63	4 526	3	103	19	1 507	25	1 560	14	1 234	2	122
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	16	920	—	—	3	205	3	122	6	408	4	185
36	Skofabriker	51	6 487	1	252	4	460	8	1 128	25	2 978	13	1 669
37	Gummivarufabriker	5	4 878	1	63	3	4 135	1	680	—	—	—	—
38	Annan hithör. industri	26	851	—	—	6	143	6	152	11	474	3	82
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	28	1 588	—	—	10	809	12	579	6	200	—	—
40	Konstgödningsfabriker	7	1 200	1	243	5	787	1	170	—	—	—	—
41	Tändsticksfabriker	9	5 632	—	—	—	—	9	5 632	—	—	—	—
42	Annan hithör. industri	27	3 014	1	181	12	1 199	12	1 592	1	11	1	31
43	**Byggnadsverksamhet**	68	2 974	1	218	18	1 117	28	1 097	14	409	7	133
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	40	5 393	1	108	17	2 366	11	1 826	8	824	3	269
45	**Handel och varulager**	30	1 847	2	60	9	803	11	687	7	292	1	5
46	**Land- och sjötransport**	22	5 464	—	—	5	1 987	6	1 548	3	403	8	1 526
47	*Summa* 1:a kv. 1929	**1 981**	**275 884**	**71**	**20 499**	**629**	**103868**	**706**	**91 044**	**387**	**44 340**	**188**	**16 133**
48	» 4:e » 1928	1 956	272 658	91	17 393	717	115813	691	85 144	290	33 271	167	21 037
49	» 3:e » »	1 993	286 117	103	17 642	785	122483	711	97 810	267	32 507	127	15 675
50	» 2:a » »	1 957	275 881	109	18 279	786	127893	706	87 254	244	30 136	112	12 319
51	» 1:a » »	1 852	222 891	61	9 972	560	87 496	686	79 078	359	34 125	186	12 220

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktursiffror					
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		1 kv. 1929	4 kv. 1928	3 kv. 1928	2 kv. 1928	1 kv. 1928	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
12	4 133	24	4 120	4	110	—	—	15	1 747	25	6 616	3·30	3·50	3·26	3·37	3·11	1
21	9 696	26	11 646	5	1 623	1	1 949	23	5 440	28	15 576	3·61	3·42	3·31	3·13	3·15	2
19	2 826	36	4 990	8	330	2	528	41	4 873	20	2 745	3·55	3·80	3·31	3·08	3·15	3
60	12 626	117	19 650	35	5 318	19	5 191	148	23 303	45	9 100	3·66	3·52	3·49	3·70	3·42	4
4	1 830	12	6 956	1	280	3	5 610	12	3 189	2	267	3·98	3·87	3·86	3·88	3·86	5
1	352	16	6 619	3	976	1	2 734	14	4 124	5	1 089	3·25	3·45	3·61	3·70	3·57	6
15	1 073	25	2 153	4	513	1	55	34	2 751	9	933	3·81	3·98	3·64	3·45	3·13	7
2	807	4	1 015	—	—	—	—	1	287	5	1 535	2·15	1·59	1·66	1·57	1·47	8
3	35	11	149	1	15	—	—	9	144	6	55	2·98	2·83	3·13	3·27	2·49	9
10	606	25	3 260	15	5 206	—	—	37	7 200	13	1 872	2·82	1·78	2·07	2·08	2·46	10
1	321	8	1 817	4	669	—	—	7	1 044	6	1 763	2·84	2·28	2·53	2·43	2·63	11
9	500	44	1 402	17	304	—	—	33	435	37	1 771	3·50	3·26	3·43	3·78	3·42	12
3	388	12	1 740	4	300	—	—	10	1 002	9	1 426	3·19	2·94	2·55	2·46	2·33	13
7	458	20	3 183	4	212	—	—	17	1 850	14	2 003	3·08	3·19	3·34	3·21	2·57	14
27	3 316	108	12 882	26	1 567	—	—	101	9 424	60	8 341	2·98	3·34	3·49	3·67	3·14	15
17	991	69	3 331	41	1 826	1	15	92	4 327	34	1 806	2·82	3·28	3·41	3·13	3·06	16
1	10	12	684	2	32	—	—	9	566	6	160	3·21	3·66	3·50	3·10	3·11	17
16	2 372	43	10 398	5	967	—	—	32	6 381	32	7 356	3·40	3·41	3·55	3·63	3·31	18
5	881	26	8 146	1	226	—	—	14	3 382	18	5 871	3·90	3·88	4·01	4·10	3·88	19
6	442	30	2 155	2	71	—	—	34	2 490	4	178	3·68	3·92	3·58	3·60	3·58	20
9	298	64	4 087	10	1 067	3	127	68	4 769	12	556	3·45	3·77	3·69	3·55	3·45	21
4	344	15	779	2	84	—	—	8	316	13	891	3·19	3·48	3·41	2·66	3·29	22
10	666	25	1 247	6	217	1	210	31	1 575	9	545	3·39	3·54	3·31	3·31	3·14	23
2	714	18	2 470	4	271	—	—	6	733	18	2 722	3·39	3·64	3·66	3·77	—	24
4	554	12	1 883	5	239	—	—	16	2 384	5	292	3·37	3·52	3·35	3·51	3·21	25
2	152	47	2 809	11	524	—	—	44	2 484	16	1 001	3·08	3·20	3·15	3·12	2·91	26
2	671	8	1 734	1	16	—	—	10	2 289	1	132	3·56	3·55	3·23	3·23	3·35	27
9	563	37	1 575	5	166	—	—	36	1 501	15	803	3·53	3·66	3·58	3·66	3·62	28
1	1 321	12	4 771	27	8 509	—	—	31	12 342	9	2 259	2·19	2·23	2·66	2·97	3·16	29
1	689	3	1 125	5	1 193	—	—	3	855	6	2 152	2·87	3·05	2·81	2·68	3·15	30
7	917	26	4 442	18	2 532	—	—	38	6 545	13	1 346	3·01	3·31	3·62	3·58	3·35	31
1	57	11	697	16	3 779	—	—	19	1 593	9	2 940	2·86	2·28	3·05	3·76	3·90	32
6	552	42	5 793	12	1 099	1	65	51	6 573	8	806	3·27	3·05	3·18	3·59	3·27	33
3	201	44	3 474	16	851	—	—	53	3 816	10	710	3·05	3·15	3·27	3·14	3·06	34
—	—	8	447	8	473	—	—	7	429	9	491	2·38	2·69	2·61	3·02	3·13	35
—	—	14	2 216	37	4 271	—	—	33	4 657	18	1 830	2·17	2·22	2·28	2·94	3·23	36
—	—	5	4 878	—	—	—	—	3	4 135	2	743	3·87	4·00	3·82	3·87	4·00	37
3	54	15	335	8	462	2	36	19	597	5	218	2·42	3·15	3·44	2·79	2·66	38
2	127	22	1 337	4	124	—	—	18	1 075	10	513	3·38	3·55	3·29	3·48	3·27	39
—	—	6	1 030	1	170	—	—	4	379	3	821	4·06	3·63	4·05	3·79	4·00	40
—	—	9	5 632	—	—	—	—	2	1 795	7	3 837	3·00	3·00	3·00	3·00	2·98	41
5	685	19	2 279	3	50	—	—	16	1 294	11	1 720	3·49	3·52	3·31	3·44	2·99	42
23	1 310	29	1 236	16	428	—	—	47	2 231	21	743	3·30	3·54	4·08	3·92	3·00	43
8	2 337	26	2 410	6	646	—	—	14	1 031	26	4 362	3·23	3·09	3·39	3·39	2·79	44
3	115	19	1 306	8	426	—	—	16	1 039	14	808	3·34	3·44	3·12	3·16	3·36	45
7	2 374	6	1 521	9	1 569	—	—	11	4 020	11	1 444	2·73	3·79	3·52	3·21	3·29	46
351	**58 364**	**1 210**	**167 809**	**420**	**49 711**	**35**	**16 520**	**1 287**	**154 416**	**659**	**104 918**	**3·25**	.	.	.	.	47
394	66 754	1 259	161 202	303	44 702	35	11 394	1 302	160 333	619	100 931	.	3·28	.	.	.	48
403	69 458	1 273	174 327	317	42 332	44	11 649	1 378	174 409	571	100 059	.	.	3·33	.	.	49
418	63 769	1 249	176 385	290	35 727	46	11 111	1 330	172 923	581	91 847	.	.	.	3·40	.	50
375	62 628	1 097	125 617	380	34 646	20	6 429	1 144	134 452	688	82 010	.	.	.	.	3·22	51

Inom *trävaruindustrien* uppvisade samtliga huvudbranscher märkbart försämrade konjunktursiffror jämfört med talen för fjolårets höstkvartal, en företeelse som för snickeri- och möbelindustriens del huvudsakligen torde vara av säsongkaraktär. För sågverkens vidkommande torde åter den minskade arbetstillgången under vintermånaderna i icke oväsentlig utsträckning ha berott på de för året säregna snö- och isförhållandena. Det infallande blidvädret under mars månad, som i vissa delar av Norrland orsakade en osedvanligt hastig snösmältning, synes särskilt ha skapat svårigheter för sågverksindustrien inom en del distrikt genom vinterdrivningarnas inställande och därav beroende timmerbrist. Sålunda meddelades från Västernorrlands län, att flera trävarubolag ännu vid kvartalsskiftet hade c:a 25 % av årsavverkningen kvarliggande i skogarna. Däremot torde situationen för denna viktiga näringsgren knappast ha påverkats av förändringar i prisläget å exportmarknaden för trävaror.

Gruppen *pappers- och grafisk industri* företedde alltjämt ett särdeles gynnsamt läge ur arbetstillgångens synpunkt. Såväl trämassefabriker som pappersbruk höllo sig — trots på sina håll vidtagna driftsinskränkningar genom vattenbrist — väl uppe jämfört med ställningen under föregående kvartal och under vintersäsongen 1928. Även bokbinderier och boktryckerier arbetade under tillsynes gynnsamma betingelser och gåvo god sysselsättning, ehuru naturligt nog sämre än under julkvartalet.

Livsmedelsindustrien, som har sin brådaste tid under månaderna närmast före jul, uppvisade efter vanligheten minskad sysselsättning inom så gott som samtliga grenar. Arbetstillgången höll sig dock genomgående över medelgod och var i flertalet fall avgjort bättre än under första kvartalet i fjol. Förändring till det sämre noterades endast för kvarnindustrien samt gruppen annan livsmedelsindustri, innefattande diverse slakterier och konservfabriker, margarin- och jästfabriker samt mejerier m. m.

Den vikande tendens, som under senaste året konstaterats inom vissa grenar av *textilindustrien*, framträdde även under rapportkvartalet. Sålunda uppvisade bomullsindustrien en ytterligare sänkning av sin redan förut låga konjunktursiffra; en hel del av hithörande företag arbetade med inskränkt arbetstid, och avsättningsmöjligheterna inom landet syntes alltjämt i det stora hela vara mindre goda, delvis på grund av utländsk konkurrens. Bättre till lågo jute- och linneindustrien samt yllefabrikerna, ehuru även dessa visade nedgång i arbetstillgången. Däremot hade såväl trikåbranschen som anmärkningsvärt nog även skrädderi- och sömnadsyrket förbättrat sin ställning från föregående kvartal; i normala fall plägar sistnämnda industri förete säsongförsämring under årets första månader.

Inom *läder-, hår- och gummivaruindustrien* fortsatte nedgången å skomarknaden. Arbetstillgången inom detta yrke har under det senaste året undergått en markant försämring, och ställningen kan f. n. betecknas såsom mycket ogynnsam. Svårigheterna för denna industri tillskrivas till en del importen från utlandet, särskilt Tjeckoslovakien. Härtill komma emellertid relativt höga produktionskostnader vid den svenska tillverkningen; för att

tillfredsställa konsumenternas skiftande smakriktningar och modenycker framställes numera en mångfald av olika skotyper, varigenom standardiseringsprocessen inom fabrikationen motverkas och varorna fördyras. I likhet med föregående kvartal var ställningen inom gummivaruindustrien däremot mycket tillfredsställande, om än icke fullt så god som under höstmånaderna.

Den *kemisk-tekniska industrien* arbetade under samma gynnsamma förhållanden som tidigare. Ljus-, tvål- och oljefabrikerna hade dock något minskad arbetstillgång efter julmarknaden, medan konstgödningsfabrikernas avsättning ytterligare förbättrades inför det stundande vårarbetet vid jordbruket.

Av övriga näringsgrenar företedde *byggnadsmarknaden* en sedvanlig avmattning under rapportkvartalet, men var, trots rådande olämpliga väderlek, likväl livligare än för ett år sedan. Den kraftiga försämringen i arbetstillgången för gruppen land- och sjötransport var en naturlig följdverkan av den långvariga isblockaden.

Registrerade sjukkassors verksamhet 1925—1927.

Registrerade sjukkassor och deras medlemmar. Enligt den av socialstyrelsen nu publicerade sjukkassestatistiken för åren 1925—1927 funnos vid 1925 års utgång 1 254 registrerade *sjukkassor* med inalles 802 942 medlemmar. Vid samma tidpunkt åren 1926 och 1927 uppgick antalet kassor till resp. 1 235 och 1 228 samt antalet medlemmar till resp. 832 717 och 869 959. Förutom dessa kassor funnos emellertid 32 registrerade *fortsättningskassor* i verksamhet med vid slutet av resp. år 92 211, 100 211 och 107 924 medlemmar.

Av sjukkassornas medlemmar voro år *1925* 63·8 % män och 36·2 % kvinnor. För de följande åren var motsvarande fördelning 63·5 % män och 36·5 % kvinnor år *1926* samt 63·2 % män och 36·8 % kvinnor år *1927*. I fortsättningskassorna utgjordes medlemsbeståndet år *1925* av 68·6 % män och 31·4 % kvinnor, år *1926* av 69·1 % män och 30·9 % kvinnor samt år *1927* av 68·5 % män och 31·5 % kvinnor.

De flesta sjukkassor utfäste i stadgarna understöd i form av såväl sjuk- som begravningshjälp, d. v. s. voro *sjuk- och begravningskassor;* blott ett hundratal voro enbart *sjukkassor*. Allteftersom medlemmarna på grund av sitt delägarskap voro tillförsäkrade olika slag av understöd, gestaltade sig förhållandena på följande sätt vid slutet av resp. år:

Antal medlemmar tillförsäkrade:	1925	1926	1927
sjuk- och begravningshjälp	639 676	657 303	680 279
endast sjukhjälp	143 381	155 651	170 170
» begravningshjälp	19 885	19 763	19 510

Huru de sjukförsäkrade medlemmarna fördelade sig vid 1927 års utgång med hänsyn till storleken av den *kontanta sjukhjälp*, vartill de enligt stadgarna voro berättigade, framgår av följande tablå, vars siffror dock endast approximativt ansluta sig till verkliga förhållandena:

Kontant sjukhjälp per dag	c:a 1 kr.	1·50 —2 kr.	2·50 —3 kr.	c:a 4 kr.	Högre belopp	I % av avlön.	Summa
Antal medlemmar	160 456	353 508	220 483	90 598	18 963	2 669	[1] **846 677**
I % av hela antalet . . .	19·0	41·8	26·0	10·7	2·2	0·3	**100·0**

Sjukdomsfrekvens. En översikt över antalet sjukdomsfall och sjukdagar, för vilka sjukhjälp utgått under åren 1925—1927, lämnas här nedan.

		Sjukdomsfall	Sjukdagar	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar			Sjukdagar per sjukdomsfall		
				Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a
Sjukkassor	1925	258 914	6 696 014	36·1	29·6	33 9	849·5	925·3	875·7	23·5	31·3	25·9
	1926	286 223	7 640 789	38·4	31·4	35·9	926·6	1 020·8	959·4	24·2	32·5	26·7
	1927	360 474	8 830 782	46·7	37·3	43·4	1 027·8	1 127·3	1 063·0	22·0	30·3	24·5
Forts.-kassor	1925	2 402	165 841	2·7	2·6	2·7	185·6	182·9	184·8	69·0	69·1	69·0
	1926	2 820	203 431	2·9	2·9	2·9	207·8	219·5	211·4	70·7	75·4	72·1
	1927	3 214	235 151	3·1	3·1	3·1	219·9	239·3	226·0	71·7	76·3	73·2

Sjukkassornas ekonomiska förhållanden. Totala inkomst- och utgiftssummorna under åren 1925—1927 voro följande:

	Inkomster			Utgifter		
	1925	1926	1927	1925	1926	1927
Sjukkassor	21 343 470	22 643 872	24 288 743	18 539 990	21 005 470	24 110 829
Fortsättningskassor .	501 143	617 985	731 259	441 401	503 145	582 447

I efterföljande tabell meddelas en översikt av inkomst- och utgiftssummornas *procentuella* fördelning å olika poster inom sjukkassorna:

Inkomster	1925	1926	1927	*Utgifter*	1925	1926	1927
Fasta avgifter	74·2	75·3	74·6	Kontant sjukhjälp	75·7	77·8	79·5
Uttaxerade bidrag	0·5	0·2	1·4	Sjukhusvård	0·2	0·2	0·1
Statsbidrag	14·5	13·6	13·6	Läkarvård	2·0	1·9	1·9
Kommunbidrag	1·1	1·8	1·5	Läkemedel	0·6	0·5	0·6
Arbetsgivarbidrag	1·2	1·2	1·2	Moderskapshjälp	1·7	1·6	1·4
Räntor	6·2	6·0	5·8	Begravningshjälp	6·2	5·7	5·7
Övriga inkomster	2·3	1·9	1·9	Förvaltningskostnader . . .	12·5	11·1	10·0
				Övriga utgifter	1·1	1·2	0·8
Summa	**100·0**	**100·0**	**100·0**	Summa	**100·0**	**100·0**	**100·0**

För *sjukkassorna* hava de tre årens inkomster belöpt sig till i genomsnitt resp. 27·91, 28·43 och 29·24 kronor per medlem, medan utgifterna stannat

[1] Häri ingå ej 3 772 sjukförsäkrade medlemmar på den grund att de voro tillförsäkrade endast sjukvård.

vid resp. 24·25, 26·38 och 29·02 kronor. Huvudposten av inkomsterna inflöt i form av *medlemsavgifter*, i det att varje medlem erlade en genomsnittlig årlig avgift av resp. 20·72, 21·42 och 21·81 kronor. Av utgifterna gick större delen till understöd i form av *kontant sjukhjälp*, nämligen i medeltal resp. 18·35, 20·51 och 23·07 kronor.

Mot *fortsättningskassornas* inkomst- och utgiftssummor svarar per medlem en totalinkomst av resp. 5·58, 6·42 och 7·03 kronor samt en totalutgift av resp. 4·92, 5·23 och 5·60 kronor. Varje medlem erlade under treårsperioden en genomsnittlig *årsavgift* av resp. 3·22, 3·76 och 4·28 kronor samt uppbar i *kontant sjukhjälp* resp. 3·51, 4·05 och 4·36 kronor.

En jämförande översikt av *tillgångar och skulder*, absolut och i förhållande till antalet medlemmar, lämnas i efterföljande tablå:

	Sjukkassor				Fortsättningskassor			
	Tillgångar, kr.		Skulder, kr.		Tillgångar, kr.		Skulder, kr.	
År	absolut	per medl.	absolut	per medl.	absolut	per medl.	absolut	per medl.
1925 . .	33 203 737	41·35	2 237 378	2·79	819 082	8·88	8 437	0·09
1926 . .	34 755 582	41·74	2 277 146	2·73	936 630	9·35	3 347	0·03
1927 . .	34 593 748	39·76	1 976 080	2·27	1 114 218	10·32	31 532	0·29

Sjukkassornas *behållna tillgångar*, som vid slutet av år 1924 utgjorde 28·3 miljoner kronor, hava under treårsperioden ökat med 9·2 % år *1925*, 4·9 % år *1926* och 0·0 % år *1927* till 32·6 miljoner kr. vid sistnämnda års slut. För fortsättningskassorna var ökningen i de behållna tillgångarna under resp. år 2·9, 15·1 och 16·0 %.

Moderskapsförsäkringen. De registrerade sjukkassorna hava under åren 1925—1927 meddelat moderskapshjälp i den omfattning, som följande tablå ger vid handen:

År	Antal kassor, som lämna moderskapshjälp	Antal moderskapsförs. kvinnliga medlemmar			Antal moderskapsfall		Antal moderskapshjälpsdagar		
		Hela antalet	Per 100 kvinnl. medl.	Därav i ålder 15—45 år	Hela antalet	Per 100 kv. i ålder 15—45 år	Hela antalet	Per 100 kv. i ålder 15—45 år	Per moderskapsfall
1925	497	227 111	83·7	140 857	9 250	—	275 836	—	29·8
1926	495	241 782	84·8	150 553	9 362	6·4	285 555	196·0	30·5
1927	504	258 120	85·5	161 908	9 448	6·0	299 951	192·0	31·7

Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1929.

Fylleriförseelser under första kvartalet 1929. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under första kvartalet 1929, tillhopa 5 573, av vilka 5 463 begåtts av män och 110 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1922 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal								1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1928	1928	1929
Antal förseelser . .	14 727	7 072	7 532	8 171	8 130	7 425	7 196	6 868	5 957	7 072[1]	5 573[2]
Per 100 000 inv. . .	262	118	126	136	134	123	118	113	98	116	92[2]

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, ha begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för första kvartalet 1929, lärer den med all sannolikhet genom senare inkomna rapporter komma att något höjas, varigenom skillnaden gentemot den fyllerifrekvens, som registrerats för första och fjärde kvartalen 1928 (resp. 5 957 och 7 072 förseelser) torde komma att minskas.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1924 . . .	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
1925 . . .	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
1926 . . .	2 052	1 982	2 478	2 709	2 782	2 361	2 023	2 440	3 476	2 600	2 763	2 034
1927 . . .	2 174	2 112	2 436	2 333	2 677	2 301	1 951	2 601	3 173	2 799	2 509	1 719
1928 . . .	2 014	1 880	2 063	2 368	2 354	2 022	2 129	2 836	2 735	2 876	2 488	1 708
1929 . . .	2 141[2]	1 660[2]	1 772[2]									

[1] De tidigare meddelade siffrorna för fjärde kvartalet 1928 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen ökats med 30 senare rapporterade förseelser. — [2] Preliminär siffra.

Som synes framträder nedgången gentemot fjärde kvartalet 1928 särskilt under februari och mars. Påpekas bör emellertid, att särskilt marssiffran torde vara för låg, i det att de ännu icke redovisade fyllerifallen till övervägande del inträffat mot slutet av kvartalet.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 1 kv. 1929	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 1 kv. 1929	Hela riket 4 kv. 1928	Hela riket 1 kv. 1928
i städer med mer än 10 000 inv.	909	969	369	127	571	1 165	423	3 564	4 709	4 166
i övriga städer .	—	—	181	116	63	305	107	772	968	761
å landsbygden . .	—	—	103	167	163	311	493	1 237	1 395	1 030
tillhopa	**909**	**969**	**653**	**410**	**797**	**1 781**	**1 023**	**5 573**	—	—
4 kvart. 1928 . .	1 180	1 290	824	434	985	2 254	1 395	—	7 072	—
1 kvart. 1928 . .	1 334	1 342	613	426	829	1 778	977	—	—	5 957

Den relativt starka men till god del av säsongförhållanden betingade nedgång i fyllerifrekvensen, som kommer till synes vid en jämförelse mellan de två sist förflutna kvartalen, synes, av de preliminära siffrorna att döma, ha framträtt såväl i större och mindre städer som å landsbygden. Om man bortser från de nästan oförändrade talen för Småland och öarna, torde minskningen ha varit relativt jämnt fördelad över hela riket. Däremot synes den förhållandevis svaga minskning, som första kvartalet 1929 företer i jämförelse med motsvarande kvartal 1928, huvudsakligen beröra Stockholm. Man bör emellertid ihågkomma, att de definitiva siffrorna kunna ge en något avvisande bild av utvecklingen.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1929 års första kvartal, begingos, som ovan nämnts, 110 eller 2·0 % av kvinnor, därav, som efterföljande tab. A visar, 63 i Stockholm, 26 i Göteborg, 3 i Malmö, 16 i övriga städer och 2 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet avdömda förseelser, beträffande vilka uppgifter i detta avseende meddelats, hade 1 540 eller 27·7 % begåtts av män och kvinnor i ungdomsåldrarna, medan 4 018 eller 72·3 % kommit på äldre individer.[2] Av samtliga under år 1928 sakfällda fyllerister tillhörde 6 671 eller 24·3 % den yngre åldersgruppen, medan 1927 och 1926 motsvarande antal var 6 509 eller 22·6 % resp. 6 438 eller

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1904, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1904 eller senare, till den yngre.

[2] Av de sakfällda voro 15 av okänd ålder.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
		jan.	febr.	mars	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
	Stockholms stad	367	292	250	**909**	53	220	573	**846**	728	118	63	53	10
Östra Sverige	Södertälje	12	13	11	**36**	4	7	25	**36**	32	4	—	—	—
	Lidingö	—	—	1	**1**	—	—	1	**1**	—	1	—	—	—
	Uppsala	10	11	13	**34**	1	5	28	**34**	26	8	—	—	—
	Västerås	18	8	7	**33**	1	2	30	**33**	25	8	—	—	—
	Nyköping	16	2	3	**21**	—	1	20	**21**	11	10	—	—	—
	Eskilstuna	40	22	33	**95**	—	20	75	**95**	86	9	—	—	—
	Linköping	32	14	7	**53**	—	9	44	**53**	45	8	—	—	—
	Norrköping	34	34	28	**96**	1	18	75	**94**	71	23	2	1	1
	Övriga städer	64	72	45	**181**	1	35	145	**181**	134	47	—	—	—
	Landsbygden	43	30	30	**103**	—	15	87	**102**	57	43	1	1	—
Småi. m. m.	Jönköping	19	6	13	**38**	—	10	28	**38**	32	6	—	—	—
	Kalmar	18	19	16	**53**	1	18	34	**53**	42	11	—	—	—
	Västervik	2	2	1	**5**	—	1	4	**5**	4	1	—	—	—
	Visby	6	10	15	**31**	2	3	26	**31**	23	8	—	—	—
	Övriga städer	45	29	42	**116**	3	22	91	**116**	83	32	—	—	—
	Landsbygden	62	36	69	**167**	—	24	143	**167**	95	66	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	6	11	15	**32**	1	5	26	**32**	23	9	—	—	—
	Kristianstad	25	10	20	**55**	3	12	40	**55**	42	13	—	—	—
	Malmö	107	77	62	**246**	7	41	195	**243**	203	40	3	3	—
	Lund	20	9	25	**54**	—	4	49	**53**	42	11	1	—	1
	Landskrona	24	8	22	**54**	1	16	36	**53**	36	17	1	1	—
	Hälsingborg	49	32	19	**100**	2	13	84	**99**	68	31	1	1	—
	Ystad	4	3	5	**12**	—	6	6	**12**	11	1	—	—	—
	Trelleborg	4	5	9	**18**	2	1	15	**18**	13	5	—	—	—
	Övriga städer	17	19	27	**63**	2	14	47	**63**	46	17	—	—	—
	Landsbygden	64	58	41	**163**	3	20	140	**163**	67	96	—	—	—
Västra Sverige	Halmstad	13	8	11	**32**	1	4	27	**32**	21	11	—	—	—
	Göteborg	270	277	260	**807**	13	147	621	**781**	578	203	26	22	4
	Mölndal	13	12	13	**38**	—	8	29	**37**	27	10	1	1	—
	Uddevalla	15	10	16	**41**	2	7	32	**41**	30	11	—	—	—
	Trollhättan	19	9	17	**45**	—	3	42	**45**	37	8	—	—	—
	Borås	9	11	20	**40**	2	9	29	**40**	30	10	—	—	—
	Skövde	11	15	3	**29**	2	6	21	**29**	20	9	—	—	—
	Karlstad	19	16	21	**56**	—	10	45	**55**	35	20	1	1	—
	Kristinehamn	1	1	4	**6**	—	1	5	**6**	4	2	—	—	—
	Örebro	20	25	26	**71**	1	15	53	**69**	61	8	2	2	—
	Övriga städer	87	106	112	**305**	8	56	240	**304**	218	86	1	1	—
	Landsbygden	134	68	109	**311**	7	48	255	**310**	154	153	1	1	—
Norra Sverige	Falun	6	2	4	**12**	—	—	12	**12**	6	6	—	—	—
	Gävle	67	48	68	**183**	—	22	159	**181**	135	46	2	2	—
	Söderhamn	9	8	4	**21**	—	4	17	**21**	19	2	—	—	—
	Härnösand	8	6	18	**32**	—	4	28	**32**	26	6	—	—	—
	Sundsvall	31	34	23	**88**	1	11	72	**84**	62	22	4	3	1
	Östersund	12	5	5	**22**	—	2	20	**22**	17	5	—	—	—
	Umeå	29	—	15	**44**	—	9	35	**44**	36	8	—	—	—
	Luleå	10	5	6	**21**	—	1	20	**21**	16	5	—	—	—
	Övriga städer	53	21	33	**107**	1	18	88	**107**	78	29	—	—	—
	Landsbygden	197	141	155	**493**	1	56	436	**493**	270	220	—	—	—
	Hela städerna	1 641	1 327	1 368	**4 336**	116	820	3 292	**4 228**	3 282	945	108	91	17
	riket landsb.	500	333	404	**1 237**	11	163	1 061	**1 235**	643	578	2	2	—
	Summa	2 141	1 660	1 772	**5 573**	127	983	4 353	**[3]5 463**	3 925	1 523	110	93	17

[1] Härmed avses personer födda före år 1904. — [2] Härmed avses personer födda år 1904 eller senare. — [3] Därav 15 personer med okänd ålder.

21·7 %. De efter något avvikande grunder beräknade procentsiffrorna för 1923, 1924 och 1925 voro resp. 19·9, 20·7 och 21·4.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning.

Av samtliga manliga fyllerister voro 4 353 eller 79·7 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var alltså ungefär densamma som närmast föregående kvartal (80·8 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgivas endast fyra ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka för åren 1922—1928 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1928	1928	1929
Sverige . . .	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 425	7 152	6 868	5 957	7 072	5 573
Norge	8 876	11 171	12 255	10 797	9 611	9 003	9 012	9 435	8 758	9 707	8 299
Finland . . .	·	10 700	14 103	15 851	17 576	18 457	23 976[1]	25 259	19 489[1]	26 136	·

Såsom härav synes, kan man för Norges del registrera en viss ökning i fylleriförekvensen under fjolåret.

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1921	År 1922	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	År 1927	År 1928	4 kv. 1928	1 kv. 1929
Stockholm[2] .	17 696	6 950	7 488	8 069	8 181	7 275	6 689	6 452	5 465	1 290	969
Oslo	20 293	13 750	18 195	22 504	18 704	16 518	15 197	14 709	14 688	3 908	3 173
därav anhållna	16 455	10 927	14 572	18 702	15 497	13 516	12 879	12 722	12 039	3 238	·
Helsingfors[2] .	23 266	13 769	13 082	18 462	18 863	18 630	18 602	22 003	21 820	5 970	·

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss, efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och

[1] På grund av en omläggning av den finska fylleristatistiken äro de meddelade siffrorna fr. o. m. år 1927 ej fullt jämförbara med de för tidigare år angivna.

[2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.

[3] Folkmangdssiffrorna äro för Stockholm 474 094, för Oslo 253 423 och för Helsingfors 215 829 invånare.

sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1927—1929 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1926—1929.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter		
	1927	1928	1929	1927	1928	1929	1927	1928	1929	1927	1928	1929
januari	89	128	105	215	1 719	2 779	135	203	155	729	2 293	2 942
februari	84	65	27	485	421	49	123	117	42	1 233	593	526
mars	84	81	50	781	556	449	115	125	80	1 959	694	579
april	124	60		607	313		174	117		883	451	
maj	90	55		1 201	587		149	101		2 557	1 484	
juni	93	92		238	403		154	147		865	649	
juli	105	136		383	1 800		199	223		663	3 090	
augusti	135	128		61 150	617		219	219		62 258	2 898	
september . . .	99	120		367	3 933		167	178		856	4 557	
oktober	175	84		857	2 273		232	162		1 042	3 350	
november . . .	119	136		2 896	1 969		188	215		3 408	10 750	
december . . .	95	117		271	697		165	175		839	1 082	
Hela året	**1 292**	**1 202**		**69 451**	**15 288**		**2 020**	**1 982**		**77 292**	**31 891**	

Av tabellen framgår, att under år 1928 mängden beslagtagen sprit var väsentligt mindre än under år 1927, medan däremot antalet beslagsmål hållit sig i det närmaste oförändrat. Första kvartalet 1929 uppvisar däremot i jämförelse med motsvarande period 1928 en viss nedgång i antalet spritbeslag, som emellertid ej åtföljes av någon mera märkbar förändring i den beslagtagna kvantiteten. Dessa iakttagelser gälla såväl riket i dess helhet som Stockholms tullkammardistrikt, vilket under de senare åren plägat redovisa omkring två tredjedelar av de ertappade spritsmugglarna.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under åren 1926, 1927 och 1928 uppges ha beslagtagits resp. 127 200, 68 518 och 49 025 liter sprit och brännvin, vilket synes antyda, att den olagliga rusdryckshanteringens omfång väsentligt minskats under de båda senaste åren. Under första kvartalet 1929 uppgick siffran till 30 483 l.

Industrien i Sverige år 1927.

(Enligt kommerskollegii berättelse.)

Ett studium av de uppgifter rörande Sveriges industri under år 1927, som framläggas i kommerskollegii berättelse, ger som helhetsintryck, att den successiva ökning av produktionen, som utmärkt de närmast föregående åren, fortsatt även under det senaste redogörelseåret. Såsom avgörande förutsättningar äro härvid givetvis att betrakta särskilt den i stort sett ostörda arbetsfred, som varit rådande under året, samt övervägande goda avsättningsmöjligheter för industriens produkter såväl inom som utom landet. Belysande för totalutvecklingen är en beräkning, enligt vilken indextalet för den industriella produktionens kvantitet, då 1913 års produktion användes som bas, för år 1927 utgör 127 mot 123 för år 1926, d. v. s. en ökning med 3·3 procent. Berörda ökning sammanhänger huvudsakligen med stegrad produktion av järnmalm, mekaniska verkstadsarbeten, elektriska maskiner och apparater, gat- och kantsten, sågverksprodukter och snickeriarbeten, pappersmassa, papp och papper, arbeten av grafisk industri, bageriprodukter, fläsk, smör, ost och margarin, kraftfoder, trikåvaror, sömnadsartiklar, läder och skodon, gummivaror, oljor och fett samt tändstickor. Produktionsökning förekommer emellertid även för flertalet andra viktigare industrivaror, ehuru dock i allmänhet av mindre omfattning. Det mest anmärkningsvärda undantaget från den allmänna regeln föreligger beträffande råsockerproduktionen,

Tab. 1. Industriella anläggningar i Sverige år 1927.[1]

Industrigrupper	Antal arbetsställen	Förvaltningspersonal	Arbetspersonal					Effekt. hkr använda i omedelbar maskindrift
			Antal	i % av hela antalet	per arbetsställe	Därav		
						Kvinnor	Minderåriga	
Malmbrytning och metallindustri	2 440	16 311	121 617	29·6	50	5 331	9 261	530 856
Jord- och stenindustri	1 211	2 265	41 309	10·1	34	1 901	3 654	89 315
Träindustri	2 464	3 322	59 911	14·6	24	738	6 982	208 295
Pappers- och grafisk industri	1 039	5 267	53 650	13·1	52	7 162	4 710	519 452
Livsmedelsindustri	4 016	5 545	37 744	9·2	9	13 135	2 244	150 876
Textil- och beklädnadsindustri	693	4 949	55 831	13·6	81	37 453	6 914	91 722
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	466	1 993	19 322	4·7	41	7 070	2 901	24 146
Kemisk-teknisk industri	366	2 378	14 302	3·5	39	4 384	1 213	40 418
Kraft-, belysnings- och vattenverk	757	2 355	6 376	1·6	8	83	57	23 200
Summa år 1927	**13 452**	**44 385**	**410 062**	**100·0**	**30**	**77 207**	**37 936**	**1 678 280**
» » 1926	12 905	43 126	406 691	100·0	32	74 543	37 673	1 609 958
» » 1925	11 493	40 064	391 692	100·0	34	70 859	37 801	1 532 761

[1] Det sammanlagda saluvärdet av tillverkningen, vilket under tidigare år uppgivits, har numera uteslutits, emedan rikssummor i detta fall på grund av däri ingående dubbelräkningar ansetts föga upplysande.

Tab. 2. Industrien inom olika landsdelar och orter.

Län och städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.	Städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.
Stockholms stad	1 239	42 609	459 016	93	Borås	135	7 450	34 043	219
Stockholms län .	420	14 441	262 634	55	Hälsingborg .	152	6 558	52 921	124
Uppsala län . .	298	7 337	139 743	53	Eskilstuna . .	165	6 250	30 637	204
Södermanlands l.	509	13 571	191 286	71	Gävle	140	5 480	39 409	139
Östergötlands län	769	22 817	310 226	74	Örebro	149	4 649	36 691	127
Jönköpings län .	715	16 750	231 151	72	Jönköping . .	105	4 082	29 953	136
Kronobergs län .	344	7 943	157 566	50	Västerås . . .	61	3 522	29 089	121
Kalmar län . . .	575	11 879	231 450	51	Mölndal . . .	25	2 875	16 840	171
Gotlands län . .	100	1 851	56 995	32	Uppsala . . .	108	2 862	30 078	95
Blekinge län . .	309	8 817	147 656	60	Karlskrona . .	53	2 359	27 078	87
Kristianstads län	616	9 253	245 900	38	Karlstad . . .	85	2 322	20 218	115
Malmöhus län .	1 177	38 843	504 731	77	Halmstad . .	69	2 233	18 355	122
Hallands län . .	320	6 536	149 744	44	Södertälje . .	36	2 161	14 903	145
Göteb. o. Boh. l.	967	43 689	445 130	98	Trollhättan .	33	2 124	15 706	135
Älvsborgs län .	686	27 358	311 522	88	Landskrona . .	58	2 099	18 653	113
Skaraborgs län .	769	10 135	245 368	41	Linköping . .	86	2 076	29 177	71
Värmlands län .	486	17 096	270 679	63	Uddevalla . .	40	2 020	14 212	142
Örebro län . . .	603	19 653	221 742	89	Huskvarna . .	14	1 905	8 079	236
Västmanlands län	424	13 464	164 051	82	Nyköping . .	45	1 720	12 184	141
Kopparbergs län	533	17 977	252 661	71	Söderhamn . .	31	1 708	11 676	146
Gävleborgs län .	544	22 604	278 768	81	Lund	76	1 634	24 014	68
Västernorrl. län .	384	18 491	274 781	67	Sundbyberg .	28	1 626	6 658	244
Jämtlands län .	191	3 004	136 441	22	Tidaholm . .	9	1 560	4 590	340
Västerbottens län	265	6 492	198 799	33	Kalmar . . .	50	1 508	18 748	80
Norrbottens län .	209	7 452	193 106	39	Lidköping . .	31	1 353	8 798	154
Hela riket	**13 452**	**410 062**	**6 081 146**	**67**	Västervik . .	38	1 332	12 452	107
					Alingsås . . .	34	1 330	8 631	154
Därav städer m. mer än 1 000 industriarbetare:					Oskarshamn .	33	1 287	8 667	148
					Vänersborg . .	25	1 237	8 947	138
					Arvika . . .	27	1 170	7 932	148
					Kristianstad .	42	1 154	13 250	87
Stockholm . . .	1 239	42 609	459 016	93	Trälleborg . .	43	1 058	12 650	84
Göteborg	567	26 555	232 258	114	*Övriga städer*	1 538	28 917	412 658	70
Malmö	386	16 845	117 012	144					
Norrköping . . .	188	9 684	60 536	160	Samtliga »	**5 944**	**207 314**	**1 906 719**	**109**

vilken på grund av sockerbetsodlingens huvudsakliga inställande år 1926 under redogörelseåret stannat vid en bråkdel av normalkvantiteten. Såsom ett annat viktigt undantag må anföras produktionen av tackjärn, vilken avsevärt nedgått.

Antalet redovisade arbetsställen uppgick för år 1927 till 13 452 och antalet av den vid dem sysselsatta personalen till 454 447, därav 44 385 tillhörande förvaltnings- och 410 062 arbetarpersonalen. Den använda primära drivkraften har uppgivits till 2 018 464 effektiva hästkrafter; härav nyttjades 362 057 för omedelbar maskindrift. Med inräkning jämväl av elektriska motorer uppgick den direkt använda drivkraften till 1 678 280 hästkrafter.

Industriens fördelning gruppvis och de olika gruppernas relativa betydelse belyses av tab. 1. Vad de vid fabrikerna anställda *arbetarna* beträffar, äro närmare uppgifter om dessas fördelning på olika industrigrenar att finna i

efterföljande specialredogörelse rörande kvinnors och minderårigas användande inom industrien. Under rubriken *förvaltningspersonal* ha sammanförts fem personalgrupper med nedanstående antal anställda:

	1927	1926
Företagsledare	6 243 (därav 103 kvinnor)	6 126 (därav 95 kvinnor)
Teknisk förvaltningspersonal	13 185 (» 439 »)	12 356 (» 449 »)
Kontorspersonal	19 455 (» 6 445 »)	19 163 (» 6 225 »)
Lagerbokhållare, m. fl.	3 193 (» 735 »)	3 119 (» 741 »)
Resande i firmans tjänst	2 309 (» 21 »)	2 362 (» 42 »)

Industriens fördelning ortsvis åskådliggöres av förestående tab. 2. De viktigare städerna äro, som synes, i tabellen upptagna i ordningsföljd efter antalet redovisade industriarbetare. I förhållande till folkmängden har Tidaholm liksom föregående år hävdat sin ställning som Sveriges mest industrialiserade stad (340 arbetare per 100 inv.), närmast följd av Sundbyberg och Huskvarna (244 resp. 236).

Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1927.

Enligt kommerskollegii industriberättelse, varav i det föregående ett referat lämnats, sysselsattes inom den svenska industrien år 1927 tillhopa 410 062 arbetare, mot 406 691 år 1926 och 391 692 år 1925. I vad mån kvinnor och minderåriga ingå i dessa siffror framgår av följande tablå:

	Antal			I % av hela antalet arbetare		
	1927	1926	1925	1927	1926	1925
Kvinnor, inalles	77 207	74 543	70 859	18·83	18·33	18·09
därav: vuxna	66 921	64 614	61 177	16·32	15·89	15·62
minderåriga	10 286	9 929	9 682	2·51	2·44	2·47
Män, »	27 650	27 744	28 119	6·74	6·82	7·18
Summa minderåriga	37 936	37 673	37 801	9·25	9·26	9·65
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	104 857	102 287	98 978	25·57	25·15	25·27

Såsom av tablån framgår, har antalet kvinnor (vuxna och minderåriga) under 1927 både absolut och relativt ökats, medan manliga minderåriga minskats.

Av tabellen å nästa sida framgår, i vad mån olika län förete skiljaktigheter med avseende å förekomsten av kvinnor och minderåriga inom industrien. Deras sammanlagda antal var relativt taget störst i Älvsborgs län med 41·4 %, varefter följa Malmöhus län med 36·7, Stockholms stad med 34·9, Hallands län med 34·2, Östergötlands län med 33·6 samt Göteborgs och Bohus län med 33·2 %. Sist kommer Norrbottens län med 7·1 %.

Inom industrien sysselsatta kvinnor och minderåriga i olika län år 1927.

Län	Hela antalet arbetare	Kvinnor (vuxna och minderåriga)		Minderåriga		Vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
Stockholms stad	**42 609**	12 679	29·8	3 310	7·8	14 865	34·9
» län	**14 441**	2 117	14·7	1 371	9·5	3 105	21·5
Uppsala län	**7 337**	1 025	14·0	551	7·5	1 464	20·0
Södermanlands län	**13 571**	1 666	12·3	1 383	10·2	2 789	20·6
Östergötlands län	**22 817**	6 271	27·5	2 125	9·3	7 666	33·6
Jönköpings län	**16 750**	2 440	14·6	1 761	10·5	3 812	22·8
Kronobergs län	**7 943**	606	7·6	1 109	14·0	1 532	19·3
Kalmar län	**11 879**	1 341	11·3	1 245	10·5	2 347	19·8
Gotlands län	**1 851**	137	7·4	92	5·0	221	11·9
Blekinge län	**8 817**	1 223	13·9	649	7·4	1 748	19·8
Kristianstads län	**9 253**	1 599	17·3	780	8·4	2 202	23·8
Malmöhus län	**38 843**	11 958	30·8	3 992	10·3	14 242	36·7
Hallands län	**6 536**	1 787	27·3	704	10·8	2 237	34·2
Göteborgs och Bohus län	**43 689**	11 956	27·4	4 454	10·2	14 521	33·2
Älvsborgs län	**27 358**	9 645	35·3	3 086	11·3	11 336	41·4
Skaraborgs län	**10 135**	2 032	20·0	697	6·9	2 523	24·9
Värmlands län	**17 096**	1 548	9·1	1 290	7·5	2 657	15·5
Örebro län	**19 653**	2 814	14·3	1 646	8·4	3 989	20·3
Västmanlands län	**13 464**	533	4·0	1 342	10·0	1 797	13·3
Kopparbergs län	**17 977**	842	4·7	1 226	6·8	2 012	11·2
Gävleborgs län	**22 604**	2 050	9·1	2 086	9·2	3 867	17·1
Västernorrlands län	**18 491**	446	2·4	1 729	9·4	2 143	11·6
Jämtlands län	**3 004**	158	5·3	224	7·5	373	12·4
Västerbottens län	**6 492**	223	3·4	663	10·2	879	13·5
Norrbottens län	**7 452**	111	1·5	421	5·6	530	7·1
Hela riket år 1927	**410 062**	**77 207**	**18·8**	**37 936**	**9·3**	**104 857**	**25·6**
» » » 1926	**406 691**	74 543	18·3	37 673	9·3	102 287	25·2
Medeltal för åren 1921—1925	**356 787**	65 775	18·4	34 991	9·8	91 272	25·6
» » » 1916—1920	**398 944**	67 856	17·0	48 587	12·2	104 238	26·1
» » » 1911—1915	**357 147**	62 361	17·5	46 515	13·0	96 219	26·9
» » » 1906—1910	**328 012**	57 138	17·4	44 461	13·6	89 409	27·3
» » » 1901—1905	**301 965**	51 304	17·0	42 360	14·0	82 543	27·3

Kvinnor och minderåriga utgöra tillsammans mer än hälften av arbetsstyrkan inom *textil- och beklädnadsindustrien* (72·9 %) samt dessutom inom följande till andra industrigrupper hörande yrkesgrenar:

Choklad- och karamellfabriker	81·9 %	Gummivarufabriker	66·0 %
Tobaksfabriker	81·4 »	Punsch-, vin- och läskedrycksfabriker	56·9 »
Kartongfabriker o. annan pappersindustri	72·7 »	Päls- och skinnvarufabriker	54·7 »
Fiskberednings- o. konservfabriker	68·8 »		

Beträffande kvinnors och minderårigas användande i arbete inom olika industrigrenar meddelas detaljerade uppgifter i efterföljande tabell.[1]

[1] De i denna tabell meddelade siffrorna för de särskilda industrigrupperna överensstämma ej helt med de i tab. 1 å sid. 353 angivna, enär arbetare vid anläggningar, som driva tillverkning hänförlig till två eller flera grupper, här såvitt möjligt fördelats på dessa, medan i förutnämnda tab. 1 sådan fördelning ej ägt rum.

Kvinnors och minderårigas användande inom olika industrigrenar år 1927.

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav							
		kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Egentliga fabriksarbetare									
1. *Malmbrytning och metallindustri*	**116 820**	**5 152**	**4·4**	**8 178**	**765**	**8 943**	**7·7**	**13 330**	**11·4**
Järnmalmsgruvor och anrikningsverk	**8 281**	47	0·6	384	9	393	4·7	431	5·2
Andra malmgruvor och anrikningsverk	**1 284**	11	0·9	36	1	37	2·9	47	3·7
Verk för framställning av järn o. stål	**14 990**	7	0·0	525	—	525	3·5	532	3·5
Verk för framställning av andra metaller	**672**	—	—	12	—	12	1·8	12	1·8
Järn- och stålmanufaktur	**17 986**	1 205	6·7	1 933	203	2 136	11·9	3 138	17·4
Mekaniska verkstäder	**48 008**	769	1·5	2 778	110	2 888	6·0	3 517	7·3
Skeppsvarv och båtbyggerier	**7 439**	2	0·0	403	—	403	5·4	405	5·4
Fabriker för elektriska maskiner	**3 702**	315	8·5	542	55	597	16·1	857	23·1
Fabriker f. elektr. apparater o. ledningar	**5 494**	1 628	29·6	466	220	686	12·5	2 094	38·1
Instrument- och urfabriker	**1 299**	60	4·6	96	7	103	7·9	156	12·0
Metallmanufaktur	**5 861**	604	10·3	814	100	914	15·6	1 418	24·2
Guld- och silvervarufabriker	**1 812**	522	39·8	121	59	180	13·7	643	49·0
Annan järn- och metallindustri	**402**	12	3·0	68	1	69	17·2	80	19·9
2. *Jord- och stenindustri*	**39 159**	**1 806**	**4·6**	**3 122**	**444**	**3 566**	**9·1**	**4 928**	**12·6**
Kolgruvor	**2 190**	1	0·0	92	—	92	4·2	93	4·2
Torvindustri	**2 848**	402	14·1	338	135	473	16·6	740	26·0
Brytning jämte grovhuggning av sten	**12 572**	2	0·0	710	2	712	5·7	712	5·7
Finare stenförädlingsindustri	**1 787**	—	—	45	—	45	2·6	45	2·6
Kalk- och kritbruk	**1 684**	12	0·7	19	—	19	1·1	31	1·8
Cementfabriker	**1 229**	22	1·8	98	4	102	8·3	120	9·8
Stengods- och lergodsfabriker	**304**	9	3·0	61	2	63	20·7	70	23·0
Tegelbruk	**7 364**	102	1·4	649	6	655	8·9	751	10·2
Porslins- och kakelfabriker	**2 377**	908	38·2	249	148	397	16·7	1 157	48·7
Glasindustri	**5 408**	338	6·3	839	147	986	18·2	1 177	21·8
Annan jord- och stenindustri	**1 446**	10	0·7	22	—	22	1·5	32	2·2
3. *Träindustri*	**59 142**	**730**	**1·2**	**6 777**	**146**	**6 923**	**11·7**	**7 507**	**12·7**
Sågverk och hyvlerier	**42 308**	108	0·3	5 018	28	5 046	11·9	5 126	12·1
Låd- och fanerfabriker	**696**	18	2·6	196	7	203	29·2	214	30·7
Snickeri- och möbelfabriker	**13 919**	277	2·0	1 337	63	1 400	10·1	1 614	11·6
Annan trävarufabrikation	**2 219**	327	14·7	226	48	274	12·3	553	24·9
4. *Pappers- och grafisk industri*	**48 698**	**7 057**	**14·5**	**2 920**	**1 339**	**4 259**	**8·7**	**9 977**	**20·5**
Pappersmassefabriker	**19 509**	31	0·2	757	2	759	3·9	788	4·0
Pappersbruk och pappfabriker	**11 751**	1 912	16·3	539	259	798	6·8	2 451	20·9
Kartongfabriker o. annan pappersind.	**6 259**	4 201	67·1	349	956	1 305	20·8	4 550	72·7
Tapetfabriker	**296**	24	8·1	32	—	32	10·8	56	18·9
Grafiska anstalter	**1 951**	183	9·4	307	28	335	17·2	490	25·1
Boktryckerier	**8 982**	706	7·9	936	94	1 030	11·5	1 642	18·4
5. *Livsmedelsindustri*	**30 362**	**11 348**	**37·4**	**853**	**1 016**	**1 869**	**6·2**	**12 201**	**40·2**
Kvarnar	**2 478**	8	0·3	67	1	68	2·7	75	3·0
Stärkelsefabriker	**312**	—	—	4	—	4	1·3	4	1·3
Pressjästfabriker	**178**	7	4·0	9	—	9	5·2	16	9·2
Bagerier	**4 678**	1 623	34·7	139	74	213	4·6	1 762	37·7
Råsockerbruk (inkl. saftstationer)	**794**	22	2·8	—	—	—	—	22	2·8
Sockerraffinaderier	**1 630**	275	16·9	60	—	60	3·7	335	20·6

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav kvinnor (vuxna och minderåriga)		Därav minderåriga				Därav vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Choklad- och karamellfabriker	4 305	3 454	80·2	72	769	841	19·5	3 526	81·9
Brännvinsbrännerier	733	—	—	—	—	—	—	—	—
Destilleringsverk	62	—	—	—	—	—	—	—	—
Bryggerier och mälterier	3 135	47	1·5	185	2	187	6·0	232	7·4
Fabriker för andra dryckesvaror	612	310	50·7	38	2	40	6·5	348	56·9
Tobaksfabriker	2 607	2 108	80·9	15	24	39	1·5	2 123	81·4
Mejerier	4 609	2 206	47·9	88	30	118	2·6	2 294	49·8
Margarin- och flottfabriker m. m.	723	171	23·7	34	10	44	6·1	205	28·4
Slakterier och charkuterier	1 798	205	11·4	63	4	67	3·7	268	14·9
Fiskberednings- och konservfabriker	1 204	773	64·2	55	82	137	11·4	828	68·8
Annan livsmedelsindustri	514	139	27·0	24	18	42	8·2	163	31·7
6. Textil- och beklädnadsindustri	53 819	37 144	69·0	2 087	4 638	6 725	12·5	39 231	72·9
Bomullsindustri: spinnerier	6 561	4 146	63·2	498	692	1 190	18·1	4 644	70·8
väverier	7 241	4 919	67·9	280	529	809	11·2	5 199	71·8
vaddfabriker	280	140	50·0	14	9	23	8·2	154	55·0
Linne-, hamp- o. juteindustri: spinnerier	1 553	1 027	66·1	96	135	231	14·9	1 123	72·3
väverier	1 551	1 100	70·9	85	133	218	14·1	1 185	76·4
drevfabr.	17	—	—	1	—	1	5·9	1	5·9
Ylleindustri: spinnerier	3 583	2 002	56·7	339	320	659	18·7	2 341	66·3
väverier	5 465	3 681	67·4	141	317	458	8·4	3 822	69·9
shoddyfabriker	100	41	41·0	—	—	—	—	41	41·0
Trikåfabriker	5 872	5 115	87·1	111	767	878	15·0	5 226	89·0
Band- och gardinfabriker m. m.	1 321	906	68·6	62	151	213	16·1	968	73·3
Repslagerier och bindgarnsfabriker	603	295	48·9	57	18	75	12·4	352	58·4
Sömnadsfabriker	11 517	9 831	85·4	115	1 185	1 300	11·3	9 946	86·4
Hatt- och mössfabriker	2 431	2 041	84·0	55	237	292	12·0	2 096	86·2
Färgerier och impregneringsfabriker	5 084	1 509	29·7	182	86	268	5·3	1 691	33·3
Annan hithörande industri	690	391	56·7	51	59	110	15·9	442	64·1
7. Läder-, hår- o. gummivaruindustri	18 949	7 010	37·0	1 724	1 139	2 863	15·1	8 734	46·1
Garverier	1 933	85	4·4	160	9	169	8·7	245	12·7
Päls- och skinnvarufabriker	834	419	50·2	37	45	82	9·8	456	54·7
Skofabriker	10 334	3 722	36·0	905	686	1 591	15·4	4 627	44·8
Gummivarufabriker	*4 119*	*2 405*	*58·4*	*314*	*311*	*625*	*15·2*	*2 719*	*66·0*
Annan hithörande industri	1 729	379	21·9	308	88	396	22·9	687	39·7
8. Kemisk-teknisk industri	12 782	4 254	33·3	519	600	1 119	8·8	4 773	37·3
Färg- och fernissfabriker	369	87	23·6	30	11	41	11·1	117	31·7
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	1 793	807	45·0	50	127	177	9·9	857	47·8
Konstgödningsfabriker	640	2	0·3	16	—	16	2·5	18	2·8
Kolnings- och trädestillationsverk	568	11	1·9	28	—	28	4·9	39	6·9
Krutbruk o. andra sprängämnesfabriker	1 237	458	37·0	28	22	50	4·0	486	39·3
Tändsticksfabriker	5 282	2 345	44·4	265	320	585	11·1	2 610	49·4
Annan kemisk-teknisk industri	2 896	544	18·8	102	120	222	7·7	646	22·3
9. Kraft-, belysnings- o. vattenverk	7 569	83	1·1	57	—	57	0·8	140	1·8
Elektricitetsverk	4 763	40	0·8	44	—	44	0·9	84	1·8
Gasverk	1 638	28	1·7	9	—	9	0·5	37	2·3
Vattenledningsverk	1 165	15	1·3	4	—	4	0·3	19	1·6
Summa	387 300	74 584	19·3	26 237	10 087	36 324	9·4	100 821	26·0
Lagerarb., chaufförer, kuskar m. fl.	22 762	2 623	11·5	1 413	199	1 612	7·1	4 086	17·7
Samtliga arbetare	410 062	77 207	18·8	27 650	10 286	37 936	9·3	104 857	25·6

Särskilda åtgärder för anvisande av jordbruksarbete åt städernas arbetslösa.

Alltsedan mitten av förra århundradet, då stadsnäringarna i vårt land med industrialismens uppkomst började skjuta fart, har arbetsmarknaden kännetecknats av arbetskraftens dragning från jordbruk till städer och industrisamhällen. Även om förhållandena under olika perioder och på olika orter kunna variera, har denna allmänna tendens i befolkningens rörelser och fördelning i det stora hela framkallat å ena sidan ett visst överskott på arbetskraft i städer och stadsliknande samhällen med ty åtföljande större eller mindre arbetslöshet och å andra sidan en viss knapphet på arbetskraft inom jordbruket, vilken under den brådaste skördetiden kunnat stegras till brist. På senare år med deras mindre goda konjunkturer på området kan man också skönja en tendens inom jordbruket att minska den fasta, årsanställda personalen, vilket i sin tur medfört ytterligare ökat behov av tillfällig arbetskraft under jordbrukets högsäsong, d. v. s. tiden för skörd och tröskning samt potatis- och rotfruktsupptagning.

Det är självfallet icke tillfredsställande, när man på arbetsmarknaden samtidigt finner brist på arbetskraft å ett håll och ett ofta hjälpbehövande överskott å ett annat, och det framstår såsom ett givet önskemål att härvidlag söka få till stånd en mer ändamålsenlig fördelning. Förutsättningen härför är en ökad rörlighet hos den tillgängliga arbetskraften, så att jordbrukets behov av folk på ett effektivare sätt än hittills tillgodoses genom anlitande av övertalig arbetskraft inom andra yrken.

I viss utsträckning försiggår redan nu en dylik omflyttning av arbetskraft från städerna till landsbygden under jordbrukets högsäsong såsom ett normalt led i säsongrörelserna på arbetsmarknaden. Inom flertalet stadssamhällen finnes nämligen en fullgod stam av grov- och lösarbetare, av vilka många under sommarmånaderna pläga söka sig tillfälligt jordbruksarbete ute i bygderna för att sedermera under den kallare årstiden återvända in till städerna. Det är en naturlig uppgift för den offentliga arbetsförmedlingen att medverka vid anvisande åt den övertaliga arbetskraften i städerna av de arbetstillfällen, som yppa sig inom jordbruket; så sker också i stor utsträckning, varigenom en betydande del av jordbrukets extra behov av arbetskraft under skördemånaderna normalt tillgodoses.

Utöver sistnämnda kategori, vilken torde kunna betecknas såsom ett slags jordbrukets säsongarbetare, finnas emellertid i städerna andra grupper av arbetare, som också äro skickade att utföra åtminstone vissa till jordbruksarbete hänförliga sysslor. Hit höra främst vissa n ö d h j ä l p s a r b e t a r e, till huvudsaklig del grovarbetare o. d., av vilka en hel del härstamma från landsbygden eller i allt fall under sitt arbete vid förläggningarna bibringats träning

i sådana arbeten, som stå jordbruket nära (diknings- och schaktningsarbeten, skogsarbeten m. m.). Det är självfallet önskvärt, bl. a. med tanke på faran för uppkomsten av en permanent nödhjälpsarbetarkår, att allt göres för att underlätta dessas övergång till den öppna arbetsmarknaden. Vidare märkas ett flertal f. d. nödhjälpsarbetare och andra arbetslösa i städerna, som äro eller stå i begrepp att anmäla sig såsom hjälpsökande hos samhällets arbetslöshetsmyndigheter. Även bland dem finnas vanligen många, som tidigare sysslat med jordbruksarbete och dylikt.

Det har visat sig önskvärt att inom arbetsförmedlingen träffa särskilda anordningar till underlättande av uppgiften att söka anvisa de arbetslösa de sysselsättningar, som kunna beredas dem inom jordbruket under högsäsongen. Vederbörande statliga myndigheter, socialstyrelsen och arbetslöshetskommissionen, ha också haft sin uppmärksamhet riktad på denna fråga, och flera åtgärder ha vidtagits i detta syfte, såsom återsändning av nödhjälpsarbetare till hemorterna under tider av ökad efterfrågan på arbetskraft å den öppna arbetsmarknaden, permittering av dylika arbetare för lokalt skördearbete m. m. Man har också räknat med möjligheten av att de på nödhjälpsförläggningarna befintliga arbetsstyrkorna, efter direkt framställning av närboende lantarbetsgivare, skulle kunna erhålla arbete i den kringliggande trakten, då behov av extra arbetskraft yppade sig. Då sistnämnda anordning endast i begränsad omfattning vunnit tillämpning, har det emellertid befunnits lämpligare att för anvisande av jordbruksarbete åt nödhjälpsarbetare och för övriga hithörande arbetssökandes anställande vid jordbruket i främsta rummet anlita den offentliga arbetsförmedlingens medverkan genom ett utvidgat och mera systematiskt samarbete mellan dess organ och arbetslöshetsmyndigheterna. I första hand skulle därvid tillfälle beredas tjänstemän vid den offentliga arbetsförmedlingen att genom resor ute i bygderna på ort och ställe göra sig underrättade om behovet av arbetskraft för jordbruket och med lantarbetsgivarna överlägga om möjligheterna att lämna nödhjälpsarbetare och andra arbetslösa anvisning om tillgängligt arbete. Genom en dylik systematisk inventering räknade man med att kunna uppspåra en mängd arbetstillfällen, som eljest icke skulle komma till arbetsförmedlingens kännedom eller på annat sätt kunna utnyttjas av de platssökande. Resorna skulle även innefatta personliga besök å nödhjälpsförläggningarna för uttagande av sådana arbetare, som vore villiga att antaga och kompetenta att utföra jordbruksarbete.

Hösten 1927 träffades mellan socialstyrelsen och arbetslöshetskommissionen överenskommelse, att ett par arbetsförmedlingsföreståndare försöksvis skulle beresa landsbygden inom sina verksamhetsområden. Sedan ett lämpligt antal platser anskaffats, besöktes därefter några nödhjälpsarbeten, och i flera fall kunde lämpligt jordbruksarbete anvisas åt därtill skickade arbetslösa. Resornas resultat syntes utvisa, att åtskilligt stode att vinna genom en dylik direkt och personlig förmedlingsverksamhet ute i bygderna. Enbart i Stockholms län erhöllos sålunda beställningar på c:a 350 man, mestadels å platser av tillfällig natur (8 dagar—1 månad), men i en del fall också för längre tid. För besättande av de anmälda platserna hade man att tillgå dels nödhjälpsarbetare och

dels gruppen av hjälpsökande personer samt slutligen den förut nämnda staben av arbetare, vilka under högsäsongen regelmässigt söka sig arbete vid jordbruket. Inalles 254 vid Stockholms läns arbetsförmedling inregistrerade personer erhöllo arbete genom denna anordning, vartill kommo c:a 40 ute i orterna anträffade arbetslösa, som omedelbart kunde få arbete på platsen. — I detta sammanhang kan förtjäna nämnas, att genom ifrågavarande arbetsförmedlingsanstalt årligen närmare 2 000 i huvudstaden mantalsskrivna personer beredas tillfälligt eller stadigvarande arbete å länets landsbygd. De gjorda resorna synas i hög grad ha befordrat denna önskvärda cirkulation å arbetsmarknaden.

På grund av det i stort sett tillfredsställande resultatet av det sålunda igångsatta samarbetet ansågo sig socialstyrelsen och arbetslöshetskommissionen till nästföljande år böra fortsätta på den inslagna vägen. Under augusti och september 1928 fingo sålunda föreståndarna vid länsförmedlingarna i Stockholm och Linköping samt en tjänsteman vid Göteborgs stads arbetsförmedling i uppdrag att besöka ett antal platser och gårdar inom Stockholms och Östergötlands län samt Skaraborgs och Älvsborgs län för införskaffande av beställningar å arbetskraft under skördetiden eller för längre tid. Härom ha sedermera ingivits berättelser, vilkas huvudinnehåll ansetts böra här återgivas.

I *Stockholms län* företogs resan under tiden 11—30 augusti, varvid besöktes ett hundratal gårdar, huvudsakligen i Södertörn samt å mälar- och skärgårdsöarna. Mellan 300 och 400 lediga platser för skördearbetet kunde omedelbart antecknas. I en del fall lovade arbetsgivarna att sedermera återkomma med rekvisitioner å arbetskraft. De omedelbara beställningarna avsågo väsentligen skördearbete och potatisupptagning, men dessutom anmäldes ett 30-tal fasta platser, huvudsakligen för ladugårdsarbete samt skogsarbete för vintern. Sommarens dåliga väderlek var härvid en extra faktor av betydelse, i det att jordbrukets arbetsprogram kommit att förryckas och stor brådska blivit rådande under själva skördetiden.

Till besättande av de sålunda erhållna platserna sökte man i första hand uttaga å nödhjälpsförläggningar befintliga arbetslösa — av vilka dock denna gång på grund av nödhjälpsarbetarkårens allmänna reducering endast ett mindre antal vid besök å förläggningarna befunnits lämpade för ändamålet — samt arbetssökande ur sådana kategorier, som kunde sägas vara eller inom närmaste tiden bliva hjälpsökande, främst i huvudstaden bosatta personer. Förutom de nu nämnda grupperna hade arbetsförmedlingen naturligen också tillgång till sitt ordinarie klientel av kvalificerade jordbruks- och grovarbetare.

Väderlekens förbättring under september medförde en ytterligare stegrad efterfrågan på jordbruksarbetare, såväl från tidigare besökta som andra arbetsgivare inom länet. För att effektivt kunna tillgodose denna ökade efterfrågan inledde länsförmedlingen under oktober månad ett systematiskt samarbete med Stockholms stads arbetslöshetskommitté, i syfte att bereda dem, som eljest behövt anlita nödhjälpsarbete, kännedom om det lantarbete, som stod till buds på den öppna marknaden. Härvid kunde de hjälpsökande beredas anställning i jordbruket vid skörde- och tröskningsarbete, potatis- och rotfruktsupptagning

samt trädgårdsarbete o. d. Sådana platser till ett sammanlagt antal av 276 anvisades åt inalles 213 hos arbetslöshetskommittén anmälda hjälpsökande, av vilka 188 personer antogo och 25 förklarade sig icke kunna emottaga dylikt arbete. De 188 personer, som antogo arbete, fördela sig med hänsyn till anställningarnas varaktighet på följande sätt:

	slutade omedelbart	1—3 dagar	4—7 dagar	8—14 dagar	15—30 dagar	intill 2 mån.	över 2 mån.	tillhopa
Antal personer . .	3	32	8	72	37	25	11	188

Många bland arbetslöshetskommitténs klientel pläga emellertid hänvända sig direkt till länsförmedlingen, utan att denna har kännedom om att de även äro inregistrerade såsom hjälpsökande. Utöver arbetslöshetskommitténs med säkerhet kända aktuella hjälpklientel besökte sålunda under sistliden sommar och höst 404 andra stockholmare länsförmedlingen för sökande av jordbruksarbete m. m., och av dessa erhöllo 292 personer tillhopa 417 platser vid skördearbete o. d. Inom denna grupp av arbetssökande hade ett hundratal uppgivit, att de senast varit sysselsatta vid nödhjälpsarbete. Sammanlagt ha sålunda 617 i huvudstaden mantalsskrivna arbetslösa under sagda tid direkt eller i samverkan med arbetslöshetskommittén passerat länsförmedlingen. Av dessa 617 arbetslösa erhöllo 480 man inalles 693 platser. Flertalet av dessa anställningar avsågo som nämnt tillfälligt arbete under jordbrukets högsäsong, men i en del fall hade de mera varaktig karaktär.

Inom *Östergötlands län* besöktes under fem dagar mellan den 21 augusti och 5 september inalles 78 arbetsgivare i 26 socknar. Därvid anmäldes 36 platser för fast jordbruksarbete att tillträdas vid instundande höstflyttning samt ett 30-tal platser för tillfälligt skördearbete.

Att behovet av tillfällig arbetskraft icke var större berodde utom på den dåliga väderleken även därpå, att en del arbetsgivare hade tillfällighetsarbetare boende å orten, vilka kunde anlitas vid uppkommande behov av extra arbetskraft. Dessutom funnos i vissa fall närboende säsongarbetare att tillgå.

Vissa arbetsgivare hyste betänkligheter emot att för någon längre tid anställa sådana arbetslösa, som förut icke deltagit i jordbruksarbete. Man befarade nämligen på sina håll, att dessa icke skulle finna sig väl tillrätta med arbets- och bostadsförhållandena på landet. Eljest mottogos besöken i allmänhet med förståelse, och resornas resultat måste med hänsyn till de ogynnsamma väderleksförhållandena betraktas såsom gott.

Skaraborgs och vissa delar av *Älvsborgs län* berestes under tiden 21 augusti—4 september av en tjänsteman vid arbetsförmedlingen i Göteborg, varvid personliga besök gjordes hos över ett hundratal arbetsgivare. Enligt erfarenheterna från dessa resor syntes dock knappast råda någon påtaglig brist å manlig arbetskraft inom jordbruket i nämnda trakter. Orsaken härtill torde delvis vara den särskilt å de större egendomarna pågående rationaliseringen av jord-

bruksdriften med ty åtföljande personalinskränkningar, vartill kom, att den av årets dåliga väderlek framkallade pessimismen gjorde många lantbrukare obenägna för nyanställningar.

På vissa håll förefanns dock behov av extra skördehjälp, men man efterfrågade härtill vana och tränade lantarbetare, varvid i främsta rummet borde beredas sysselsättning åt traktens egna arbetssökande. Även för byggnads-, diknings- och liknande arbeten fanns det i allmänhet tillräckligt med folk ute i de egna orterna. För arbetslösa göteborgare förklarade man sig däremot ha föga eller ingen användning, delvis beroende på befarade höga löneanspråk, men framför allt på den grund, att stadsarbetarna i regel ansågos vara ovana vid lantarbete.

Om sålunda resorna i de västsvenska länen denna gång icke gåvo några mera påtagliga praktiska resultat och i förmedlingshänseende knappast motsvarade förväntningarna, voro de dock ur ren studiesynpunkt på mångahanda sätt lärorika och säkerligen av betydelse för kommande åtgärder i liknande syfte.

De hittills vunna erfarenheterna på förevarande område torde sålunda giva vid handen, att resultatet av de vidtagna åtgärderna beror av skiftande lokala förhållanden och möjligheter. Där behov av och förutsättningar för en överflyttning av städernas övertaliga arbetskraft till lantbruket finnes, torde emellertid det nu prövade systemet med ambulerande förmedlingsverksamhet vara en lämplig och effektiv anordning för uppbringande av största möjliga antal arbetstillfällen. En livlig och personlig kontakt mellan arbetsförmedlingen och arbetsgivarna samt ett effektivt samarbete mellan arbetsförmedlingen och arbetslöshetsorganen synas sålunda vara av synnerlig vikt, då det gäller det allmännas medverkan i syfte att skapa en sådan rörlighet på arbetsmarknaden, att den övertaliga arbetskraften skall få kännedom om och med minsta möjliga friktion kunna förflytta sig till andra områden med rikare tillgång på arbete och utkomstmöjligheter. Visserligen har det hitintills bland jordbrukets utövare på en del håll försports en viss obenägenhet mot att anställa nödhjälpsarbetare och andra arbetslösa från städerna. Givet är, att en del av dessa arbetare icke alltid kunna anses fullt motsvara jordbrukarnas anspråk på fullgod arbetskraft. Men de flesta bland dem torde genom sin verksamhet vid nödhjälpsföretag och andra utearbeten ha erhållit sådan träning och förtrogenhet med jordbruket närstående arbeten, att de med fördel böra kunna användas även till egentliga jordbruksgöromål. En ökad förståelse härför har också under resorna kommit till synes på arbetsgivarhåll, och det är med tillfredsställelse man konstaterar, att förutnämnda mindre gynnsamma uppfattning icke kan sägas vara den allmänt förhärskande ute i bygderna.

Bostadsmarknaden i rikets städer vid aprilflyttningen 1929.

Undersökningens syftemål och omfattning. Alltsedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter, lämnade av vederbörande kommunala myndigheter, verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan denna framträtt vid de årliga oktoberflyttningarna samt beträffande de senaste åren även vid fardagen i april. Kortfattade redogörelser för undersökningsresultaten ha lämnats i denna tidskrift.[1]

Vid undersökningen rörande ställningen på bostadsmarknaden omkring 1 april innevarande år ha uppgifterna som vanligt erhållits genom frågeformulär, som ifyllts av vederbörande kommunala myndigheter. Frågorna voro desamma som vid den senaste enquêten i oktober 1928. Svar ha ingått från samtliga städer utom från Djursholm, där någon egentlig hyresmarknad ej torde förefinnas.

Vid bearbetningen har liksom vid föregående tillfällen en uppdelning skett av materialet på större städer (med över 10 000 inv.) och mindre städer.

Större städer. Följande sifferrader utgöra en sammanfattning av de inkomna uppgifterna angående bostadstillgången i 39 större städer vid 1929 års aprilflyttning:

I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara: [2]

	för småLägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum och kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre lägenh. .	1	11	20	7	12	23	3	1	15	22	2	—
Nybyggda läg.	3	11	17	8	8	23	6	1	11	20	4	—

Som synes är det endast beträffande småLägenheter — i några fall speciellt beträffande 1 rum och kökslägenheter — kommunalmyndigheterna i 7—8 städer tala om verklig brist. Knapp tillgång på dylika bostäder anses dock råda inom 17—20 orter. Å en del håll konstateras knapphet även i fråga om medelstora lägenheter, under det att tillgången på större våningar — särskilt sådana av äldre typ — så gott som överallt synes vara god eller åtminstone tillräcklig.

Bostadsmarknadens utveckling sedan hyresstegringslagens upphävande den 1 oktober 1923 framgår av efterföljande tablå, vari uppgifterna om äldre och nybyggda lägenheter med avseende på 36 i samtliga tidigare undersökningar medtagna städer sammanfattats till enhetssiffror under hänsynstagande till att antalet nytillkomna lägenheter endast utgör en mindre del av det totala lägenhetsbeståndet.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1923, sid. 25 ff. och 877 ff., årg. 1924, sid. 894 ff., årg. 1925, sid. 530 ff. och 971 ff., årg. 1926, sid. 465 ff. och 947 ff., årg. 1927, sid. 468 ff. och 935 ff. samt årg. 1928, sid. 337 ff. och 871 ff.

[2] Vissa av de här redovisade lägenhetstyperna uppges i några städer ej vara representerade, varför summan av uppgifterna i ett par fall understiger 39. Ett liknande förhållande framträder i en del följande sammanställningar.

I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:

	för småhyreslägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)			för medelstora lägenheter (3—5 rum och kök)			för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)		
	god	tillr.	knapp otillr.	god	tillr.	knapp otillr.	god	tillr.	knapp otillr.
Okt. 1923	4		8 24	13		18 5	28		8 —
Okt. 1924	5		10 21	20		15 1	33		3 —
April 1925	5		11 20	16		19 1	33		3 —
Okt. 1925	1	6	13 16	9	21	6 —	17	16	3 —
April 1926	—	9	15 12	6	23	7 —	13	21	2 —
Okt. 1926	1	6	16 13	12	20	4 —	19	15	2 —
April 1927	3	12	13 8	10	22	4 —	17	18	1 —
Okt. 1927	3	14	13 6	12	22	2 —	16	19	1 —
April 1928	2	15	13 6	7	27	2 —	14	21	1 —
Okt. 1928	3	16	12 5	11	21	4 —	15	20	1 —
April 1929	2	10	17 7	9	22	4 1	13	20	3 —

Under det att omdömena om bostadstillgången vid nästan varje nytt undersökningstillfälle gingo i allt gynnsammare riktning ända fram till april 1927, ha de därpå följande båda åren knappast företett några större variationer. Emellertid har man vid det senaste undersökningstillfället i ett något ökat antal fall uppgivit knapp eller otillräcklig tillgång, särskilt på småhyreslägenheter. Då det emellertid är att antaga, att förhållandena på bostads-

Tab. A. I kommunala nödbostäder intagna husvilla vid vissa tidpunkter åren 1923—1929.

Tidpunkter[1]	Antal i nödbostäder boende före fardagen		Antal i samband med flyttningen i nödbostäder nyintagna		Antal efter flyttningen i nödbostäder kvarboende		Antal städer, i vilka dylik inkvartering efter flyttningen förekommit
	familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer	
Okt. 1923	·	·	·	·	1 612	·	23
Okt. 1924	1 157	5 581	622	2 993	[2] 1 549	7 305	23
April 1925	1 276	·	163	·	[3] 1 298	·	20
Okt. 1925	1 074	4 992	291	1 477	[2] 1 231	5 992	21
April 1926	946	4 864	26	139	[4] 899	4 655	17
Okt. 1926	748	3 865	72	337	[5] 708	3 695	19
April 1927	521	2 883	12	71	[6] 503	2 784	18
Okt. 1927	426	2 384	33	159	[7] 336	1 935	15
April 1928	286	1 607	33	175	[8] 292	1 656	14
Okt. 1928	248	1 469	33	145	[7] 250	1 465	14
April 1929	209	1 224	9	37	[8] 212	1 222	13

[1] Vid 1922 års undersökning kunde här ifrågavarande uppgifter ej erhållas för Stockholm, varför siffrorna för nämnda år icke ansetts böra medtagas i denna översikt. — [2] Antalet inkvarterade den 6 okt. — [3] Antalet inkvarterade den 10 april. — [4] Antalet inkvarterade den 8 april. — [5] Antalet inkvarterade den 11 okt. — [6] Antalet inkvarterade den 9 april. — [7] Antalet inkvarterade den 10 okt.

marknaden i de större städerna numera i allmänhet äro tämligen stabila, föreligger möjlighet för att dylika omdömen allenast återspegla tillfälliga förhållanden vid aprilflyttningen, vilken nu merendels har tämligen obetydlig omfattning. Först efter den stora oktoberflyttningen torde det kunna med större säkerhet avgöras, om man verkligen har att göra med någon tendensändring på bostadsmarknaden eller icke.

Intrycket av att i stort sett en förbättring under senare år ägt rum i de mindre bemedlades bostadsförsörjning bestyrkes genom en blick på tab. A, vilken redovisar antalet genom resp. kommuners försorg provisoriskt inkvarterade husvilla vid olika tidpunkter. Antalet omhändertagna husvilla har sålunda under de senaste tolv månaderna nedgått med bortåt 80 familjer om tillhopa 400 personer och utgör nu blott omkring en sjättedel mot för fyra à fem år sedan.

Såsom framgår av efterföljande tab. B, kunde av rikets 39 städer med över 10 000 invånare endast 13 uppvisa husvillhet i här avsedd mening i april 1929. Det största antalet husvilla, absolut taget, redovisades i Eskilstuna, Norrköping, Halmstad, Malmö, Landskrona och Hälsingborg. I förhållande till folkmängden kom Eskilstuna också främst med 10·6 husvilla per 1 000 invånare; därnäst följde Halmstad och Landskrona med 6·7 resp. 6·2. Bland de nämnda städerna uppvisade Malmö och Hälsingborg en rätt betydande nedgång gentemot april 1928.

Tab. B. I kommunala nödbostäder intagna husvilla i de större städerna vid 1929 års aprilflyttning.

Städer [1]	Antal i nödbostäder boende före 1 april 1929		Antal i samband med aprilflyttningen nyintagna		Antal i nödbostäder boende den 10 apr. 1929		Städer [1]	Antal i nödbostäder boende före 1 april 1929		Antal i samband med aprilflyttningen nyintagna		Antal i nödbostäder boende den 10 apr. 1929	
	familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer		familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer
Uppsala .	7	30	—	—	7	30	Landskrona	21	105	2	10	23	115
Nyköping	11	38	—	—	11	38	Hälsingborg	11	71	4	14	12	74
Eskilstuna	53	319	2	7	55	326	Halmstad .	23	150	1	6	24	156
Linköping	14	87	—	—	14	87	Borås . . .	10	71	—	—	7	44
Norrköping	28	181	—	—	27	173	Kristinehamn	—	—	—	—	1	7
Västervik	4	21	—	—	4	21	Västerås . .	4	12	—	—	4	12
Malmö . .	23	139	—	—	23	139	Summa	209	1 224	9	37	212	1 222

[1] I följande större städer uppges inga inkvarteringar i provisoriska nödbostäder ha förekommit: Stockholm, Lidingö, Södertälje, Jönköping, Kalmar, Visby, Karlskrona, Kristianstad, Lund, Ystad, Trälleborg, Göteborg, Mölndal, Uddevalla, Trollhättan, Skövde, Karlstad, Örebro, Falun, Gävle, Söderhamn, Härnösand, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå. Från Gävle meddelas dock, att där 18 familjer om 130 personer den 10 april voro inkvarterade i nödbostäder, ehuru av mera permanent natur.

Påpekas bör emellertid, att nu meddelade uppgifter icke kunna ge någon mera allsidig och säker uppfattning om den faktiska förekomsten av bostadslöshet å resp. orter. Siffrorna avse, som nämnts, närmast de husvilla, som genom stadens försorg inkvarterats i provisoriska nödbostäder. Dessa äro emellertid av växlande art och beskaffenhet och skilja sig stundom icke mycket från lägenheter, upplåtna i gatureglerings fastigheter o. d., varför de uppgiftslämnande myndigheterna ej alltid kunnat ha samma uppfattning om vilka av resp. kommuner tillhandahållna bostäder skulle inordnas under ifrågavarande kategori. I verkligheten torde ett betydande antal av de såsom husvilla redovisade familjerna sedan flera år ha varit inhysta i de kommunala nödbostäderna, och vissa tecken tyda på, att den kommunala hjälpverksamheten på detta område allt mera kommit att ingå såsom ett led i fattigvårdsarbetet. Belysande är sålunda, att husvillheten numera oftare anses bero på de omhändertagna personernas sociala och ekonomiska nödläge och därmed sammanhängande bristande hyresbetalningsförmåga eller med vederbörandes mindre önskvärda egenskaper som hyresgäst än med någon allmän brist på smålägenheter. Att de husvilla till större del än förut utgöras av barnrika familjer, antydes genom att antalet personer per familj i oktober 1924 utgjorde 4·7 men numera uppgår till 5·8.

Vid sidan av den så att säga officiellt registrerade husvillheten förefinnas därjämte andra former av mer eller mindre utpräglad bostadslöshet. Ett antal husvilla kunna sålunda föredraga att innebo hos släktingar och vänner framför att taga sin tillflykt till kommunala nödbostäder. Vidare torde det på åtskilliga håll förekomma, att gamla och skröpliga bostäder, som ur hälsovårdssynpunkt utdömts eller bort utdömas, fortfarande användas, liksom att husvilla familjer även vintertid kvarbo i kolonistugor o. d.

Nedgången i husvillheten sammanhänger givetvis med de senare årens livliga byggnadsverksamhet. Beträffande denna ha inga särskilda uppgifter inhämtats till förevarande undersökning, men synas de till den ordinarie byggnadsverksamhetsstatistiken meddelade uppgifterna om under år 1928 beviljade byggnadsföretag tyda på, att bostadsproduktionen numera tenderar till att åtminstone under den närmaste tiden kvarstå på en jämförelsevis hög nivå, även om någon ytterligare stegring knappast torde vara att förvänta (se Soc. Medd. årg. 1929, sid. 259 ff.).

Även hyresnivåns utveckling torde för närvarande ur hyresgästsynpunkt te sig fördelaktigare än under vissa föregående år, såsom framgår av efterföljande sammanställningar, avseende 39 resp. 35 större städer:

Antal städer, varest i april 1929 hyresnivån uppgivits vara:

	för smålägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg. .	2	31	6	5	31	3	10	25	4
Nybyggda läg.	1	30	8	2	29	7	1	29	5

Som synes anses hyrorna i de flesta städer för närvarande icke förete någon märkbar rörelsetendens. Å de relativt fåtaliga orter, där hyresnivån anses vara stadd i förskjutning, synas i fråga om större och medelstora lägenheter av äldre typ, sänkningar vara vanligare än stegringar, medan i fråga om småläggenheter och i allmänhet nybyggda lägenheter förhållandet snarare är det motsatta.

Utvecklingen under tidigare år framgår av följande sammanställning, som avser 35 större städer:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:								
	för småläggenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Okt. 1925 . .	1	22	12	3	26	6	9	24	2
April 1926 . .	2	26	7	5	24	6	13	22	—
Okt. 1926 . .	3	24	8	8	25	2	18	17	—
April 1927 . .	1	26	8	5	25	5	11	22	2
Okt. 1927 . .	—	28	7	6	27	2	13	21	1
April 1928 . .	1	30	4	3	30	2	9	25	1
Okt. 1928 . .	2	28	5	5	28	2	8	26	1
April 1929 . .	1	28	6	3	28	4	6	25	4

Mindre städer. Att bostadsfrågan f. n. å de flesta mindre orter torde ha upphört att vara något mera brännande socialt problem synes i viss mån bestyrkas av efterföljande sifferrader, vilka utgöra en sammanställning av de erhållna upplysningarna om bostadstillgången, som till denna utredning erhållits från 73 orter:

	I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:											
	för småläggenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum o. kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre lägenheter	12	37	22	2	20	46	7	—	18	46	7	1
Nybyggda läg. .	8	35	21	4	16	43	9	—	13	42	6	1

Tillgången på medelstora och större lägenheter torde sålunda endast i relativt få fall understiga efterfrågan, medan däremot tillgången på småläggenheter ställer sig sämre. Denna har visserligen endast i 2—4 städer direkt betecknats såsom otillräcklig, men från 21 resp. 22 orter föreligga uppgifter om knapp tillgång.

Efterföljande sammanställning av de från 69 mindre och medelstora städer erhållna upplysningarna visar, att, medan omdömena t. o. m. april 1928 utfallit gynnsamma år från år, har under det senaste halvåret å ett något ökat antal orter särskilt tillgången på småläggenheter uppgivits vara knapp eller otillräcklig. Dessa uppgifter torde dock av liknande skäl, som anförts beträffande en motsvarande iakttagelse i fråga om de större städerna, tills vidare böra betraktas med viss reservation.

I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:

	för småLägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	god tillr.	knapp	otillr.	god tillr.	knapp	otillr.	god tillr.	knapp	otillr.
Okt. 1922	28	30	11	45	22	2	51	13	3
Okt. 1923	36	19	14	50	16	3	59	4	5
Okt. 1924	37	24	8	60	9	—	66	3	—
Okt. 1925	13 34	14	8	24 39	5	1	25 40	1	—
April 1926	16 32	16	5	21 39	9	—	29 33	7	—
Okt. 1926	11 41	14	3	30 33	6	—	36 25	7	—
April 1927	14 35	18	2	30 31	8	—	31 30	6	1
Okt. 1927	9 43	15	2	22 42	4	1	26 34	7	1
April 1928	17 38	13	1	25 39	4	1	25 37	7	—
Okt. 1928	15 31	19	4	19 38	12	—	21 39	8	1
April 1929	10 35	21	3	18 44	7	—	17 45	6	1

Den i de mindre städerna officiellt registrerade husvillheten var nu liksom föregående år obetydlig. Uppgivits har, att vid den senaste aprilflyttningen förefunnos i kommunala nödbostäder i 2 städer tillhopa 7 familjer om 37 personer.

Uppgifterna om hyresnivån i de mindre städerna kunna sammanfattas i följande tablå:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:								
	för småLägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre lägenheter	10	55	8	11	60	2	13	57	2
Nybyggda läg.	5	53	10	6	57	5	6	54	2

Utvecklingen från tidigare år framgår av följande siffror, som avse 69 städer:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:								
	för småLägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Okt. 1925	5	56	8	9	57	3	13	51	2
April 1926	7	55	7	10	56	3	15	53	—
Okt. 1926	5	59	5	14	52	3	22	43	2
April 1927	4	57	8	8	57	4	13	52	3
Okt. 1927	11	53	5	15	52	2	15	53	1
April 1928	6	56	7	8	53	8	10	54	4
Okt. 1928	11	45	13	10	52	7	11	52	5
April 1929	8	53	8	9	57	3	10	56	2

Dessa sammanställningar torde ge ungefär samma intryck som motsvarande för de större städerna. I de relativt fåtaliga fall, där förändringar ansetts ha förekommit, synas dock i de mindre städerna sänkningstendenserna varit mest framträdande, medan förhållandet i de större snarast varit det motsatta.

Bostadsproduktionen under år 1928 inom Stockholm jämte förortsområde.

Förortsområdets avgränsning. Vid sidan av de statistiska översikter av byggnadsverksamheten i Sveriges städer, köpingar och municipalsamhällen, vilka av socialstyrelsen årligen utarbetas på grundval av uppgifter från vederbörande byggnadsnämnder, har styrelsen för åren 1926 och 1927 företagit specialundersökningar av bostadsproduktionen inom Stockholms förortsområde. Härvid har man genom hänvändelse till tomtbolag, egnahems- och villaägarföreningar samt eljest ortskunniga personer införskaffat någorlunda fullständiga uppgifter även från de talrika orter med stadsliknande bebyggelse, som ännu icke organiserats såsom städer, köpingar eller municipalsamhällen.[1] Då utvecklingen av Stockholms faktiska bostadsområde alltjämt erbjuder stort intresse, har inom socialstyrelsen denna utredning nu fullföljts med avseende på år 1928. Uppgifter till densamma ha, förutom från byggnadsnämnderna i de förstadssamhällen, där sådana förefinnas, efter särskilt formulär införskaffats från tillhopa 33 fastighets- och tomtbolag samt andra markförsäljare, från 14 villa- och egnahemsägarföreningar samt andra tomtköparrepresentanter ävensom från en av länsstyrelsen utsedd byggnadsinspektör. Önskade uppgifter ha genomgående lämnats med beredvillighet och intresse.

Undersökningen torde beröra alla orter av nämnvärd betydelse, där enligt sakkunnigas uppfattning personer äro bosatta, som ha sitt dagliga arbete i huvudstaden. Dessa orter äro utströdda över en cirkelyta med en radie av 20—25 km från Gustav Adolfs torg, sålunda ett avstånd, vars tillryggaläggande medelst spårväg, järnväg, omnibus e. d. erfordrar högst en timme. Inom detta område torde antalet tättbebyggda orter uppgå till c:a 140, däribland 4 städer (Lidingö, Djursholm, Vaxholm och Sundbyberg), 3 köpingar (Stocksund, Saltsjöbaden och Hässelby villastad) samt 17 municipalsamhällen. Övriga redovisade orter äro av växlande art och storlek, från folkrika egnahemsområden på väg att organisera sig som särskilda samhällsenheter till smärre grupper av villor och stugor, till god del bebodda endast sommartid. Framhållas må emellertid, att i statistiken icke medtagits distrikt med uteslutande sommarville- eller kolonistugebebyggelse, liksom hänsyn ej heller tagits till byggnadsverksamheten inom de vidsträckta rent landsbygdsartade områden, som alltjämt utbreda sig omkring och emellan de mer eller mindre stadslikt bebyggda samhällena.

Förortsbebyggelsens intensitet är till väsentlig del beroende på avståndet från huvudstaden, och med hänsyn härtill har förortsområdet indelats i fyra zoner, nämligen en inre zon med 10 km radie, bl. a. inneslutande praktiskt

[1] Soc. Medd. årg. 1927, sid. 361 ff., årg. 1928, sid. 329 ff.

taget hela Brännkyrka och Bromma,[1] samt trenne ytterzoner, omfattande förorter å resp. 10—15, 15—20 och 20—25 km avstånd. Samhällen, vilka sträcka sig över gränsen mellan tvenne zoner, ha upptagits under den, vilken innefattar huvudmassan av arealen.

Bostadsproduktionen år 1928. Efter dessa grunder har upprättats den statistik över bostadsbyggnadsverksamheten i Stockholm jämte förortsområde, som innefattas i efterföljande tab. A. Tabellen utvisar, att under år 1928 bostadsproduktion i något större skala ägt rum å omkring 100 särskilt redovisade orter. Inom hela Stockholm med förortsområde uppgick det sammanlagda bostadstillskottet till 1 285 hus, avsedda att året om användas till bostadsändamål och inrymmande 6 804 bostadslägenheter med tillhopa 17 335 rum och kök. Härav kommo på förortsområdet sammanlagt 1 152 bostadshus med 1 863 lägenheter och 6 208 »eldstäder», motsvarande resp. 89·6, 27·4 och 35·8 % av hela den redovisade bostadsbyggnadsverksamheten i »Stor-Stockholm». Påpekas bör, att tabellen icke redovisar sådana bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av redan förefintliga boningshus eller genom nybyggnad av andra hus än bostadshus (fabriks- och affärsbyggnader, skolhus o. d.). Beträffande Stockholm uppgick nämnda här icke redovisade tillskott år 1928 till sammanlagt 82 lägenheter (1·6 %) med 181 »eldstäder» (1·6 %) i den egentliga staden och till resp. 4 (0·4 %) och 16 (0·4 %) i Brännkyrka och Bromma. Från 24 andra förorter med egen byggnadsnämnd ha redovisats 29 dylika lägenheter (6·1 %).

För att få en föreställning om byggnadsverksamhetens betydelse för bostadsbehovets täckning bör man emellertid även taga hänsyn till folkmängden. Inom det 40-tal kommuner, som helt eller delvis innefattas av Stockholms förortsområde i förut angivna bemärkelse, utgjorde folkmängden vid 1928 års början c:a 200 000 personer, varav omkring 165 000 kommo på de tättbebyggda orter undersökningen avser. Med utgångspunkt härifrån kan man beräkna antalet under året nytillkomna bostadslägenheter till c:a 110 per 10 000 invånare inom förorterna och ungefär 124 i egentliga Stockholm. Antalet nya »eldstäder» per 10 000 invånare utgjorde i förorterna omkring 376 och i det egentliga Stockholm 280.

Granskar man närmare tab. A med avseende på ortsgrupper och orter, visar det sig, att den inre zonen, vilken torde inrymma över två tredjedelar av förortsbefolkningen, även upptagit största delen (efter lägenhetsantal räknat 84·3 %) av hela förortsrayonens byggnadsverksamhet. Inom Stockholms stads administrativa område utmärka sig för relativt höga bostadstillskott särskilt Enskede, Äppelviken och Ålsten samt det nytillkomna småstugeområdet Olovslund. Utom stadens område gäller detsamma om Sundbyberg, Lidingö och Stuvsta. Å andra sidan förefinnas äldre folkrika orter, såsom Djursholm, Stocksund, Aspudden, Gröndal, Midsommarkransen, Väst-

[1] Brännkyrka och Bromma ha i denna framställning genomgående hänförts till förortsområdet, medan beteckningen »egentliga Stockholm» användes om Stockholm exklusive dessa båda församlingar.

Tab. A. Under år 1928 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter inom Stockholm jämte förortsområde.

Obs! Statistiken innefattar icke bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av boningshus eller genom nybyggnad av andra hus (industri- och affärsbyggnader, skolhus etc.).

Bebyggelsezoner och orter (Församlingars resp. kommuners namn anges inom parentes) Anm.: vst = villastad, kpg = köping, m:e = municipalsamhälle	Antal *boningshus* avsedda att bebos *året om*	Därav boningshus				Antal *bostadslägenheter* om					Tillhopa		Antal lägenheter med badrum	Antal *sommarbostäder* om	
		av sten	av trä	med 1 läg.	med verkstads- o. butikslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum och kök	bostadsläg.	rum och kök		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
A. Egentliga Stockholm [1]	**133**	**133**	—	—	**104**	**4 322**	**290**	**193**	**76**	**60**	**4 941**	**11 127**	**4 059**	—	—
B. Förortsområdet [1] . . .	**1 152**	**55**	**1 097**	**928**	**84**	**1 207**	**288**	**160**	**76**	**132**	**1 863**	**6 208**	**681**	**197**	**18**
Därav a) inom 10 km [2] . . .	**888**	**54**	**834**	**682**	**64**	**1 069**	**193**	**115**	**69**	**125**	**1 571**	**5 147**	**653**	**51**	**9**
Enskede vst. (Brännk.)	127	14	113	97	6	183	31	45	17	5	281	870	190	—	—
Skarpnäcks trädg.-st. »	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	7	1	—	—
» småstugeomr. »	66	—	66	65	1	56	12	—	—	—	68	178	3	—	—
Stureby (förut Ersta) »	44	—	44	16	1	65	8	3	1	—	77	229	11	—	—
Örby vst. »	13	—	13	12	2	13	5	2	—	—	20	59	10	—	—
Älvsjö gård o. vst. »	2	—	2	1	1	3	1	1	—	—	5	17	4	—	—
Långbrodal [3] »	16	—	16	12	1	16	2	1	—	1	20	63	4	—	—
Herrängen m. m. »	8	—	8	7	—	4	4	1	—	—	9	31	1	—	—
Mälarhöjden »	31	—	31	9	2	45	8	—	—	—	53	157	8	—	—
Hägersten »	19	—	19	9	3	25	5	—	1	—	31	89	9	—	—
Tellusborg »	3	1	2	2	1	17	—	—	1	—	18	36	17	—	—
Ölovslund (Bromma)	106	—	106	106	—	78	28	—	—	—	106	299	1	—	—
Ålstens trädg.-st. »	97	8	89	93	1	45	14	10	17	31	117	535	83	—	—
Smedslättens trädg.-st. »	8	—	8	8	—	4	1	—	2	1	8	35	4	—	—
Äppelviken »	102	10	92	93	4	78	6	8	15	68	175	808	173	—	—
Ulvsunda trädg.-st. »	4	1	3	—	1	21	—	—	—	—	21	47	14	—	—
Bromma trädg.- o. vst. »	6	—	6	3	—	7	2	—	—	—	9	28	1	—	—
Nockeby m. fl. orter »	11	—	11	6	2	18	2	2	1	—	23	68	3	—	—
Sundbybergs stad	8	7	1	—	6	144	9	6	4	—	163	377	64	—	—
Lilla Alby m:e (Solna) .	2	—	2	—	1	2	2	—	—	—	4	14	—	—	—
Nya Huvudsta m:e [4] » .	3	3	—	—	2	39	—	—	—	—	39	78	—	—	—
Hagalunds m:e » .	4	2	2	—	3	15	—	—	—	—	15	33	2	—	—
Råsunda m:e » .	8	—	8	1	3	6	8	1	—	—	15	52	8	—	—
Duvbo m:e (Spånga)	7	3	4	—	1	26	—	—	—	—	26	65	1	—	—
Ulriksdalsjärnvägshem [5] »	3	—	3	—	—	6	—	—	—	—	6	15	—	—	—
Stocksunds kpg	3	—	3	1	1	2	3	—	1	1	7	28	—	—	—
Klingsta (Danderyd) .	4	—	4	3	—	2	1	1	1	—	5	20	4	1	—
Nora trädg.-st. [6] » .	28	—	28	23	3	14	7	9	1	2	33	133	6	6	—
Djursholms stad	9	—	9	9	6	1	—	—	2	6	9	68	8	—	—
Lidingö stad	38	2	36	23	—	47	7	9	3	5	71	254	18	21	9
Stora o. Lilla Björknäs (Bo) .	2	1	1	1	1	1	—	—	—	1	2	10	—	11	—
Skuru (Nacka) . .	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—
Saltsjö-Duvnäs » . .	4	—	4	4	—	1	—	2	—	1	4	21	—	—	—
Sickla, Nysätra » . .	7	—	7	6	—	2	5	1	—	—	8	30	—	—	—
Trollebo » . .	18	—	18	8	2	23	2	3	1	1	30	98	2	—	—
Hästhagen » . .	3	—	3	1	—	4	1	—	—	—	5	13	—	—	—
Älta, Kolarängen » . .	2	—	2	2	—	1	1	—	—	—	2	7	—	—	—
Stuvsta m:e (Huddinge) . .	58	1	57	47	4	46	15	9	1	1	72	234	3	8	—
Milsten, Snättringe » . .	11	1	10	11	—	7	3	1	—	—	11	37	—	4	—
Segeltorps m:e » . .	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—

[1] Jfr noten å sid. 371. — [2] Inga nybyggnader ha redovisats för Aspudden, Gröndal, Midsommarkransen, Västberga, Årsta med Valla, Kratsboda, Lilla Essingen, Ulvsunda industriområde, Karlberg, Tomteboda, Järva krog, Stockby, Kävinge, Karlsro, Inverness, Långängen (Danderyd), Skuruhall, Storängen, Järla, Ektorp och Vikdalen. — [3] Inkl. Långbro, Långängen och Långsjö. — [4] Inkl. övr. Huvudsta. — [5] Inkl. Lilla Ursvik. — [6] Inkl. Berga.

Tab. A (forts.). **Nybyggda bostäder inom Stockholm jämte förortsområde år 1928.**

Bebyggelsezoner och orter	Antal *boningshus* avsedda att lebos *året om*	Därav boningshus				Antal *bostadslägenheter* om					Tillhopa		Antal lägenheter med badrum	Antal *sommarbostäder* om	
		av sten	av trä	med 1 läg.	med verkstads- o. butikslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum och kök	bostadsläg.	rum och kök		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
b) Inom 10—15 km [1]	**203**	—	**203**	**191**	**19**	**90**	**82**	**41**	**6**	**5**	**224**	**848**	**27**	**113**	**3**
Södertörns vst. (Brännk.) . .	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
Stortorp, Ågesta (Huddinge)	5	—	5	5	3	2	3	—	—	—	5	18	—	3	—
Hörningsnäs m:e [4] »	3	—	3	2	—	2	1	1	—	—	4	15	—	—	—
Huddinge m:e »	3	—	3	3	—	2	1	—	—	—	3	10	—	—	—
Fullersta m:e »	4	—	4	4	—	1	2	1	—	—	4	16	—	1	—
Flemmingsberg »	7	—	7	7	2	4	3	—	—	—	7	21	—	4	—
Vårby, Smista, Juringe »	6	—	6	6	3	1	2	1	—	2	6	40	—	5	—
Myrängen m. fl. orter »	9	—	9	9	1	6	2	1	—	—	9	28	—	5	—
Beckomberga (Bromma) . . .	9	—	9	9	—	2	6	1	—	—	9	35	5	—	—
Flysta m:e (Spånga)	3	—	3	3	—	1	1	1	—	—	3	11	—	—	—
Solhems m:e m. m. »	10	—	10	10	—	—	9	—	1	—	10	42	—	—	—
Nälsta, Vinsta, Lunda »	24	—	24	24	1	19	7	3	—	1	30	97	1	—	—
Bromstens m:e »	3	—	3	2	—	3	1	—	—	—	4	13	—	—	—
Skälby (Järfälla)	12	—	12	12	—	9	2	1	—	—	12	36	—	1	—
Barkarby, Barsbro »	2	—	2	2	—	1	1	—	—	—	2	4	—	—	—
Tureberg [5] (Sollentuna) . . .	67	—	67	60	3	24	31	15	2	2	74	288	6	22	—
Enebybergs m:e (Danderyd) .	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	5	—	—	—
Näsby stationssamh. (Täby)	12	—	12	11	3	9	2	5	1	—	17	63	4	—	—
» Östra o. Västra Park »	9	—	9	8	3	1	2	5	1	—	9	44	6	12	1
Viggbyholm »	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	5	—	8	1
Kummelnäs [6] (Bo)	3	—	3	3	—	2	—	1	—	—	3	9	—	15	—
Saltsjöbadens kpg	4	—	4	3	—	—	2	2	1	—	5	24	5	3	1
Kumla, Hanviken [7] (Tyresö) .	5	—	5	5	—	1	3	1	—	—	5	20	—	34	—
c) Inom 15—20 km [2]	**35**	**1**	**34**	**29**	—	**28**	**10**	**2**	—	**2**	**42**	**134**	**1**	**17**	**1**
Norrby, Vendelsö (Österh.) . .	7	—	7	7	—	5	1	—	—	1	7	24	1	—	—
Handen » . .	2	1	1	2	—	2	—	—	—	—	2	5	—	8	—
Hässelby vst:s kpg	7	—	7	7	—	5	1	—	—	1	7	23	—	2	—
Tullinge [8] (Botkyrka)	6	—	6	5	—	4	3	1	—	—	8	28	—	—	1
Vretarna »	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	2	4	—	—	—
Viby, Norrviken (Sollentuna)	4	—	4	3	—	3	1	1	—	—	5	17	—	5	—
Gillbo »	7	—	7	4	—	7	3	—	—	—	10	29	—	2	—
Vaxholms stad	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
d) Inom 20—25 km [3]	**26**	—	**26**	**26**	**1**	**20**	**3**	**2**	**1**	—	**26**	**79**	—	**16**	**5**
Österskär [7], [9] (Österåker) . . .	7	—	7	7	1	4	—	2	1	—	7	26	—	16	5
Tungelsta (Västerhaninge) . .	4	—	4	4	—	3	1	—	—	—	4	11	—	—	—
Tumba m:e [10] (Botkyrka) . . .	2	—	2	2	—	2	—	—	—	—	2	6	—	—	—
Rönninge m:e (Salem)	4	—	4	4	—	2	2	—	—	—	4	14	—	—	—
Runby (Ed)	8	—	8	8	—	8	—	—	—	—	8	19	—	—	—
Odenslunda (Fresta)	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Sthlm med förortsområde	**1 285**	**188**	**1 097**	**928**	**188**	**5 529**	**578**	**353**	**152**	**192**	**6 804**	**17 335**	**4 740**	**197**	**18**

Inga nybyggnader ha redovisats för: [1] Fornborgen, Haga, Fittja, Kälvesta, Ensta, Åkerby, Tibble; [2] Gribbylund, Täby m:e, Tullinge Lanthem, Jakobsberg; [3] Söra, Ribby, Uttran, Bollstanäs, Väsby, Almarestäket; inom Kallhäll har uppförts ett s. k. ungkarlspensionat om 44 eldstäder. — [4] Inkl. Hörningsnäs Parkhem. — [5] Inkl. Edsberg. — [6] Östra o. Västra Kummelnäs inkl. Gustavsvik o. Lännersta. — [7] Approximativa siffror. — [8] Tullinge Parkhem o. Tullinge Skogshem. — [9] Inkl. Åkersberga och Margretelunds Park. — [10] Inkl. Skrävsta.

berga m. fl., där ringa eller ingen byggnadsverksamhet synes ha ägt rum under året.

Övergår man till ytterzonerna, framträder en i stort sett avtagande tendens ju längre utåt man kommer, och det synes nästan endast vara inom Turebergsområdet, som uppförandet av bostäder avsedda att bebos året om nått någon större omfattning. Även byggandet av sommarvillor synes ha varit relativt ringa inom flertalet här redovisade orter. Några samhällen, såsom Kumla, Hanviken, Näsby, Österskär samt inom den inre zonen Lidingö och Björknäs förete dock i detta avseende jämförelsevis höga siffror, vilka emellertid till god del synas avse smärre sportstugor o. d.

Stockholms förortsområde i här använd bemärkelse kan, såsom nämnts, anses beröra omkring 40 olika kommuner, av vilka 28 innesluta orter, som medtagits i denna undersökning. Hur byggnadsverksamheten inom här redovisade förorter fördelar sig på dessa kommuner, utvisas närmare av tab. B. Av denna framgår, att under fjolåret liksom närmast föregående år de med Stockholm inkorporerade områdena intagit en dominerande ställning i bostadsproduktionshänseende, ty över hälften (56·5 %) av förorternas totala lägenhetstillskott kom då på Brännkyrka och Bromma. Av de självständiga förortskommunerna förete endast sådana, som ligga relativt nära Stockholm, nämligen Sundbyberg, Lidingö, Huddinge, Nacka, Solna, Spånga och Sollentuna, någon mera livlig byggnadsverksamhet.

Ur tab. A och B kunna jämväl erhållas ett flertal andra uppgifter, vilka äro ägnade att ur byggnadsteknisk och allmänt social synpunkt belysa den byggnadsverksamhet, som äger rum å ena sidan i det högt och slutet bebyggda egentliga stadsområdet, å den andra i förstadszonerna med deras glesa öppna byggnadssätt. Medan sålunda i gamla Stockholm uteslutande byggts stenhus, utgöras förortshusen alldeles övervägande (95·2 %) av trähus. Inom förortsområdet ha vidare omkring fyra femtedelar av bostadsbyggnaderna uppförts såsom enfamiljshus, medan byggnadsverksamheten i det egentliga Stockholm inriktats på större hus (med i genomsnitt 37 lägenheter). Av de nytillkomna bostäderna voro i gamla Stockholm ungefär sju åttondelar (87·5 %) smålägenheter om högst 2 rum och kök, medan inom förortsområdet så var fallet med två tredjedelar (64·8 %). De medelstora lägenheterna om 3—5 rum och kök omfatta här bortåt en tredjedel (28·1 %) mot knappt en niondel (11·3 %) inne i staden. De stora våningarna om 6 rum och kök och däröver utgöra i båda fallen blott en ringa del av bostadstillskottet (1·2 % i den inre staden, 7·1 % i förstadsområdet). Anmärkningsvärt är, att trots den större bostadsrymligheten i förorterna badrum där inredas betydligt mera sällan än i den inre staden, i det att i förra fallet 36·6 % och i det senare 82·1 % av de nybyggda bostäderna uppgivits vara försedda med denna bekvämlighet. Härvidlag framträder emellertid, såsom särskilt framgår av tab. B, en väsentlig skillnad mellan stockholmsförsamlingarna Brännkyrka och Bromma med badrum i över hälften (51·5 %) av de nybyggda lägenheterna och de övriga förortssamhällena, för vilka motsvarande tal blott är tredjedelen så

Tab. B. Bostadsproduktionen inom Stockholms förortsområde med fördelning på kommuner.[1]

Kommuner	Antal år 1928 tillkomna											Antal år 1927 tillkomna		Antal år 1926 tillkomna	
	Bostadshus	Därav bon.-hus		Bostadslägenheter om					Tillhopa		Lägenheter med badrum				
		av sten	med 1 läg.	t. o. m. 2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 rum o. kök	5 rum o. kök	6 o. fl. rum o. kök	bostadsläg.	rum och kök		bostadslägenheter	rum och kök	bostadslägenheter	rum och kök
Brännkyrka förs. Sthlms stad	331	15	232	427	77	53	20	7	584	1 740	258	519	1 694	639	2 067
Bromma » stad	343	19	318	253	59	21	35	100	468	1 855	284	318	1 441	454	1 808
Sundbybergs stad	8	7	—	144	9	6	4	—	163	377	64	21	66	62	164
Solna	17	5	1	62	10	1	—	—	73	177	10	42	105	84	216
Spånga	50	3	39	55	18	4	1	1	79	243	2	114	365	154	504
Hässelby villastads köping	7	—	7	5	1	—	—	1	7	23	—	3	5	31	96
Järfälla	14	—	14	10	3	1	—	—	14	40	—	13	39	41	118
Sollentuna	78	—	67	34	35	16	2	2	89	334	6	67	249	263	745
Ed	8	—	8	8	—	—	—	—	8	19	—	10	37	11	29
Hammarby	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Fresta	1	—	1	1	—	—	—	—	1	3	—	20	68	21	76
Vallentuna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	16	3	6
Täby	22	—	20	10	4	11	2	—	27	112	10	28	104	18	69
Danderyd	33	—	27	16	8	11	2	2	39	158	10	71	205	74	239
Djursholms stad	9	—	9	1	—	—	2	6	9	68	8	17	139	22	167
Stocksunds köping	3	—	1	2	3	—	1	1	7	28	—	2	8	—	—
Lidingö stad	38	2	23	47	7	9	3	5	71	254	18	36	176	39	190
Österåker	7	—	7	4	—	2	1	—	7	26	—	6	21	—	—
Vaxholms stad	1	—	1	—	1	—	—	—	1	4	—	1	3	1	2
Bo	5	1	4	3	—	1	—	1	5	19	—	8	29	6	20
Saltsjöbadens köping	4	—	3	—	2	2	1	—	5	24	5	11	47	20	66
Nacka	35	—	22	32	9	6	1	2	50	171	2	77	255	79	258
Tyresö	5	—	5	1	3	1	—	—	5	20	—	5	14	12	39
Österhaninge	9	1	9	7	1	—	—	1	9	29	1	18	49	17	43
Västerhaninge	4	—	4	3	1	—	—	—	4	11	—	8	24	8	25
Huddinge	107	2	95	72	32	14	1	3	122	421	3	127	393	354	980
Botkyrka	9	—	7	8	3	1	—	—	12	38	—	15	49	30	86
Salem	4	—	4	2	2	—	—	—	4	14	—	4	13	5	17
Grödinge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	11	1	5
Hela förortsområdet	1 152	55	928	1 207	288	160	76	132	1 863	6 208	681	1 569	5 625	2 450	8 036

högt (17·1 %). Detta torde i de flesta fall sammanhänga med att vatten- och avloppsförhållandena ännu ej blivit fullt ordnade.

Bostadsproduktionen 1926—1928. Av tab. B framgår även, hur förorternas byggnadsverksamhet under fjolåret gestaltade sig i jämförelse med åren 1926 och 1927. Som synes, kan för området i dess helhet konstateras en viss ökning i förhållande till år 1927. Denna ökning utgör närmare en femtedel (18·7 %), om man utgår från antalet lägenheter, och något mer än en tiondel

[1] Tabellen upptar endast bostäder avsedda att användas året om.

(10·4 %), i fall man räknar efter antalet »eldstäder», vilket förhållande förklaras av att medeltalet rum och kök per lägenhet nedgått från 3·6 till 3·3. Trots denna ganska betydande ökning i bostadstillskottet understiga emellertid redogörelseårets siffror väsentligen 1926 års. — En koncentrerad bild av huru förskjutningarna i bostadsproduktionen under de tre senaste åren fördela sig på de olika huvudområdena, erhålles genom nedanstående tab. C.

Tab. C. Antal under åren 1926—1928 tillkomna boningshus, lägenheter och rum med fördelning (i %) på olika huvudområden.

Bebyggelsezoner	Boningshus			Bostadslägenheter			Rum (och kök)		
	1926	1927	1928	1926	1927	1928	1926	1927	1928
Hela förortsområdet	1 585	1 058	1 152	2 450	1 569	1 863	8 036	5 625	6 208
därav i %:									
inom 10 km	65·2	72·7	77·1	70·3	78·6	84·3	73·2	79·1	82·9
Brännkyrka	25·2	29·8	28·7	26·1	33·1	31·3	25·7	30·1	28·0
Bromma	15·5	19·0	29·8	18·1	20·3	25·1	22·0	25·6	29·9
utom Sthlms adm.omr. .	24·5	28·9	18·6	26·1	25·2	27·3	25·5	23·4	25·0
inom 10—15 km	25·6	18·2	17·6	22·5	14·6	12·0	20·1	14·6	13·7
» 15—20 »	5·9	3·7	3·0	4·7	2·7	2·3	4·3	2·4	2·1
» 20—25 »	3·3	5·4	2·3	2·5	4·1	1·4	2·4	3·9	1·3

Man finner sålunda, att byggnadsverksamheten under de båda senaste åren i ökad grad koncentrerats till den inre zonen. Dock har under 1928 en något minskad andel av bostadstillskottet fallit på Brännkyrka, som likväl i fråga om de absoluta siffrorna väl hävdat sin ställning (jfr tab. B). Särskilt ha Skarpnäcks småstugeområde och Stureby företett en rätt betydande ökning, under det att bl. a. Mälarhöjden uppvisat nedgång. I Bromma beror den starka ökningen förnämligast på utvecklingen å nya byggnadsområden inom Olovslund och Äppelviken, medan däremot Ålsten företer sjunkande tal. Stegringen inom de icke inkorporerade delarna av innerzonen beror framför allt på livlig byggnadsproduktion i Sundbyberg och Lidingö, varemot nedgång konstaterats bl. a. i Nacka, Danderyd samt Segeltorps municipalsamhälle. Inom mellanzonerna (10—15 och 15—20 km) har bostadsproduktionen, trots relativ tillbakagång, hållit sig på ungefär samma nivå som år 1927, och även förskjutningarna mellan olika kommuner och orter ha varit tämligen obetydliga. Däremot visar den yttersta zonen en rätt betydande såväl absolut som relativ nedgång.

Bostadstillskott och folkmängdstillväxt. I nära samband med dessa växlingar i förortsbebyggelsens omfattning stå givetvis förändringarna inom befolkningsrörelsen, särskilt in- och utflyttningarna till och från de olika förorterna. Efterföljande sammanställning, vilken grundar sig på uppgifter benäget meddelade av statistiska centralbyrån och Stockholms stads statistiska kontor, anger församlings- resp. kommunvis resultatet av omflyttnings-

rörelsen 1927 och 1928 inom förortsområdet, nämligen dels totala inflyttnings- resp. utflyttningsöverskott, dels vinst eller förlust av befolkningsutbytet med Stockholm (det senare för 1928 blott i fråga om Brännkyrka och Bromma):[1]

Inflyttnings- (+) och utflyttningsöverskott (−) inom vissa förortskommuner (resp. församlingar) åren 1927 och 1928.

	Överhuvudtaget		Gentemot (egentl.) Stockholm	
	1927	1928	1927	1928
Brännkyrka	+ 805	+ 1 412	− 590	+ 267
Bromma	+ 992	+ 1 072	+ 328	+ 524
Sundbyberg	− 209	+ 400	− 90	·
Huddinge	+ 280	+ 335	+ 23	·
Solna	− 36	− 147	− 920	·
Spånga, Hässelby	+ 159	+ 39	− 223	·
Danderyd, Djursholm, Stocksund	+ 288	+ 228	− 255	·
Lidingö	+ 96	+ 153	− 306	·
Nacka	− 131	+ 197	− 247	·
Saltsjöbaden	− 10	− 7	− 99	·
Övr. förortskomm.	− 106	+ 225	·	·
Tillhopa	+ 2 128	+ 3 907	·	·

En jämförelse mellan denna tablå och tab. B ådagalägger merendels god överensstämmelse mellan byggnadsverksamhetens och omflyttningsresultatens fluktuationer, oaktat sistnämnda siffror avse kommunerna i deras helhet och de förstnämnda blott de tätt bebyggda delarna av desamma. Sålunda motsvaras den ökade byggnadsverksamheten 1928 inom förortsområdet i dess helhet samt särskilt i Brännkyrka, Bromma, Sundbyberg och Lidingö av större inflyttningsöverskott ävensom, såvitt man nu kan döma, av ökad vinst vid befolkningsutbytet med det egentliga Stockholm. Å andra sidan har det minskade inflyttningsöverskottet i Danderyd, Djursholm och Spånga åtföljts av en viss nedgång i bostadsproduktionen.

Liksom byggnadsverksamheten i ökad grad koncentrerats till de inre förortsområdena, faller även nästan hela ökningen i inflyttningsöverskottet på denna del av förortsområdet. Att överensstämmelse mellan bostadsproduktion och folkmängdsökning likväl i några fall synes vara mindre god, torde i viss mån kunna tillskrivas den omständigheten, att utflyttningen till dessa samhällen i högre grad utgjorts av befolkningselement, som ej ställa krav på egna familjebostäder.

Egnahemsbyggarnas yrken. Med hänsyn till att bostadsproduktionen inom förortsområdet till övervägande del utgöres av egnahemsbyggnadsverksamhet, torde intresse kunna påräknas för de i tab. D sammanförda upplysningarna, om vilka som uppburit denna byggnadsverksamhet. Man finner härav, att drygt hälften av de för år 1928 redovisade byggherrarna tillhörde arbetarklassen, medan motsvarande jämförelsetal år 1927 varit något lägre. Av arbetarna utgjordes bortåt en tredjedel av byggnadsarbetare, vilka emellertid

[1] Uppgifterna delvis hämtade ur Statistisk årsbok för Stockholms stad 1928, tab. 46, samt Statistisk Månadsskrift, november 1928.

Tab. D. Inom förortsområdet under åren 1926—1928 tillkomna boningshus, fördelade efter byggherrens yrke etc.

Bebyggelsezoner m. m.	Antal nybyggda boningshus med uppgift om byggherrens yrke	Därav (i %) boningshus, vilkas byggherrar uppgivits vara							
		arbetare	därav byggnadsarbetare	tjänstemän	näringsidkare	därav byggmästare	pensionärer m. fl.	bolag, föreningar etc.	därav kooperativa bostadsför.
År 1928									
a. Inom 10 km	609	49·6	14·4	14·1	32·8	25·5	2·3	1·2	—
1. inom Stockholms område	478	51·9	14·4	13·8	33·1	29·7	0·4	0·8	—
Brännkyrka . .	178	62·4	21·9	15·7	20·8	14·6	—	1·1	—
Bromma	300	45·7	10·0	12·6	40·3	38·7	0·7	0·7	—
2. utom Stockholms område	131	41·2	14·5	15·3	32·0	17·6	9·2	2·3	—
b. inom 10—15 km . . .	134	61·9	20·9	19·4	13·5	5·2	5·2	—	—
c. » 15—20 » . . .	22	59·1	9·1	40·9	—	—	—	—	—
d. » 20—25 » . . .	14	71·4	—	7·1	21·5	—	—	—	—
Tillhopa	779	52·4	15·1	15·7	28·4	20·8	2·6	0·9	—
År 1927	712	42·8	18·3	19·0	28·7	18·4	3·6	5·9	—
År 1926	1 158	48·9	19·6	12·2	19·0	10·2	8·4	11·5	2·3

på en del håll lära ha byggt på spekulation för att sedan sälja husen till andra. Å andra sidan framträder en viss relativ nedgång i antalet byggherrar, vilka rubricerats såsom tjänstemän eller näringsidkare. Vid denna jämförelse får man emellertid i fråga om den sistnämnda gruppen bortse från yrkesbyggmästarna, vilkas spekulativa villabygge — framträdande särskilt i Bromma — under de senaste åren synes ha vunnit ökad betydelse, samtidigt som den av bolag, föreningar o. d. bedrivna bostadsbyggnadsverksamheten gått tillbaka.

Bostadsproduktionens utveckling sedan 1921. I betraktande av de förändringar byggnadsverksamheten inom Stockholms förortsområde företett under de senaste åren, skulle det vara önskvärt att såsom bakgrund ha tillgång till motsvarande uppgifter för en längre tidsperiod. Exakta sådana uppgifter kunna dock, såsom tidigare antytts, icke erhållas, men en approximativ beräkning är möjlig på grundval av de årliga uppgifterna rörande bostadstillskottet inom »organiserade» samhällen, vilket i allmänhet brukat utgöra omkring sju tiondelar av den totala inom förortsområdet. Med utgångspunkt härifrån erhålles följande allmänna bild av utvecklingen under åren 1921—1928:[1]

[1] Siffrorna för år 1923 äro delvis beräknade på grundval av en för tiden 1 jan.—1 okt. 1923 verkställd försöksundersökning (se Soc. Medd. årg. 1923, sid. 885). — I fråga om egentliga Stockholm, Brännkyrka och Bromma samt övriga »organiserade» förorter ingå även lägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av gamla hus eller genom nybyggnad av industri- och affärshus o. d. (jfr ovan sid. 371) i dessa siffror.

Antal tillkomna bostadsläg.	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
a. Stockholm jämte förortsområde	1 696	1 370	2 698	4 236	5 120	7 546	7 677	6 919
b. Endast förortsområdet	735	1 040	1 641	1 510	1 978	2 508	1 582	1 896
b i % av a	43·3	75·9	60·8	35·6	38·6	33·2	20·6	27·4

Man finner härav, att fjolårets bostadstillskott inom förortsområdet torde ha överstigit samtliga de här redovisade årens, frånsett 1925 och 1926. Året 1928 var det emellertid första gången på sju år, som bostadsproduktionen inom hela »Stor-Stockholm» företedde nedgång. Denna faller emellertid helt på den inre staden, där lägenhetstillskottet minskats från 6 095 år 1927 till 5 023 år 1928, varemot bostadsproduktionen inom förortsområdet samtidigt ökats. Därav har blivit en följd, att dettas andel i hela »Stor-Stockholms» byggnadsverksamhet, som under åren 1922—1927 nästan oavbrutet gick tillbaka, nu åter stigit från en femtedel till drygt en fjärdedel av totala bostadstillskottet.

Internationella arbetsorganisationen.

Redogörelse för tvångsarbete bland infödda arbetare.

Som bekant har frågan om tvångsarbete bland infödda arbetare i kolonialområden uppförts på dagordningen för den internationella arbetskonferensens stundande sammanträde. I enlighet med den numera gällande ordningen för behandling av dylika ärenden har internationella arbetsbyrån utgivit och till vederbörande regeringar översänt en rapport i ämnet jämte åtföljande förslag till frågeformulär.

Rapporten är resultatet av en längre tids arbete inom arbetsbyrån, som härvid biträtts av den särskilda expertkommitté, vilken existerar för infödingsfrågor. Såsom i rapporten erinras, blev frågan om tvångsarbete aktuell i samband därmed, att nationernas förbund vid förbundsförsamlingens möte 1926 antog en konvention rörande slaveri. En detaljerad redogörelse lämnas för lagstiftning och praxis i olika länder vad beträffar tvångsarbete i deras kolonier, besittningar, protektorat och mandatområden. Därpå följa uttalanden av ett antal experter rörande tvångsarbetets ekonomiska värde och sociala verkningar. Slutligen göres ett försök att på grundval av detta material få fram vissa grundsatser, som böra vara normgivande för den internationella regleringen av tvångsarbetet, i syfte att undanröja därmed förenade missbruk och bereda marken för dess totala avskaffande snarast möjligt.

Förslaget till frågeformulär har avseende på möjligheten att antaga ett konventionsförslag och ett antal rekommendationer i ämnet.

Vid det stundande konferenssammanträdet kommer enligt förhandlingsordningen icke att fattas något definitivt beslut i ämnet, utan en första överläggning äger endast rum i syfte att eventuellt fatta beslut om det för frågans vidare behandling avsedda frågeformuläret. Detta utsändes sedermera till regeringarna, och på basis av deras svar avfattas förslag till konvention eller rekommendation, som förelägges nästföljande konferenssammanträde.

Flertalet av de ämnen, som hittills förekommit på arbetskonferensens dagordning, ha haft en relativt begränsad räckvidd, men frågan om tvångsarbetet rör sig

icke endast om reglering av arbetsförhållandena i mera inskränkt bemärkelse, utan också om själva arbetets natur, om de olika slags personer, av vilka dylikt arbete kan krävas, samt om de omständigheter, under vilka anlitande av tvångsarbete må kunna tillåtas.

Redogörelse för arbetstiden bland privatanställda.

Internationella arbetsbyrån har nyligen utgivit en redogörelse för arbetstiden bland privatanställda, vilken fråga som bekant förekommer på dagordningen för konferensens stundande sammanträde.

Förslag om att utsträcka arbetstidens reglering till andra än kroppsarbetare väcktes vid internationella arbetskonferensens första sammanträde i Washington 1919, men ledde vid detta tillfälle icke till något positivt beslut. Vid konferensens sammanträde år 1927 antogs emellertid på förslag av det schweiziska arbetarombudet Schürch en resolution om uppförande på konferensens dagordning av frågan om internationell reglering av arbetstiden för privatanställda. Vid sammanträde med arbetsbyråns styrelse i februari 1928 beslöts ock, att dagordningen för det stundande konferenssammanträdet skulle innefatta detta ärende.

Den nu framlagda rapporten avser att utgöra en grundval för konferensens överläggningar i ämnet, men liksom beträffande tvångsarbete för infödingar gäller det icke att fatta något definitivt beslut i ämnet vid det förestående sammanträdet. I rapporten lämnas en översikt av gällande lagstiftning rörande arbetstiden för icke-kroppsarbetare i olika länder och meddelas därjämte ett förslag till frågeformulär, avsett för den fortsatta rådplägningen med regeringarna. Översikten innehåller uppgifter från alla de länder, som infört lagstiftning på området, och omfattar alla slags privatanställda, undantagandes sådana inom industrien anställda icke-kroppsarbetare, som falla under Washingtonkonventionen, samt förvaltningspersonal inom jordbruk och sjöfart.

I första kapitlet lämnas en allmän översikt av lagstiftning och praxis i olika länder med redogörelse jämväl för lagstiftningens ekonomiska grundvalar och regleringens praktiska tillämpningsområde. Statistiska uppgifter meddelas i fråga om de berörda arbetargrupperna. I andra kapitlet behandlas lagstiftningens tillämpningsområde, i det tredje de olika metoder för arbetstidens reglering, som vanligen tillämpas. Fjärde kapitlet rör sig om undantags- och särskilda bestämmelser, medan det femte och sista är ägnat åt en undersökning av de viktigaste tillämpningsmetoderna och de på detta område förefintliga kollektivavtalen.

Förutom av det nyss nämnda förslaget till frågeformulär åtföljes redogörelsen av två bilagor rörande de särskilda förhållandena i Mexiko och Förenta staterna samt en tredje bilaga, innehållande en förteckning över de viktigaste lagtexterna rörande icke-kroppsarbetares arbetstid i olika länder.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1929. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av mars till 15 692 mot 17 695 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	472	169	Närings- o. njutningsmedelsind.	189	55
Skogshushållning	278	51	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	115	72
Gruvdrift och malmförädling	977	604	Trämasse- och pappersindustri	104	52
Jord-, sten- och glasindustri	455	212	Grafisk industri	50	17
Metall- och maskinindustri	955	281	Industri och hantverk, ej spec.	431	115
Trävaruindustri	1 901	691	Sjöfart och fiske	141	13
Byggnadsverksamhet	1 537	297	Handel och samfärdsel m. m.	1 055	278
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	110	30	Husligt arbete	13	5
Textilindustri	144	64	Arbete, ej hänf. till annan grupp	6 622	1 677
Beklädnadsindustri	143	21	Summa	**15 692**	**4 704**

Vid arbetslöshetskommissionens nödhjälpsarbeten sysselsattes vid månadens utgång 3 735 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 66, mot 67 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 764 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 229 arbetare. Härförutom uppburo 2 222 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 145 personer kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under mars till 587 024 kronor samt under årets tre första månader till sammanlagt c:a 1·6 miljon kronor.

— Föreningsväsen —

Landsorganisationen i Sverige under år 1928. Vid slutet av år 1928 redovisade de till landsorganisationen anslutna fackförbunden ett sammanlagt medlemsantal av 469 409 mot 437 974 vid årets början. Ökningen utgör alltså 31 435 personer, motsvarande 7·2 % av hela antalet. På de olika förbunden fördelade sig medlemsökningen på sätt nedanstående tablå utvisar (siffrorna inom parentes angiva ökning eller minskning under året):

Metallindustriarbetareförbundet	89 019	(+ 8 020)	Murareförbundet	6 238	(+ 18)
Grov- och fabriksarbetareförb.	51 555	(+ 3 814)	Gjutareförbundet	5 687	(+ 365)
Sågverksindustriarbetareförb.	37 535	(+ 1 697)	Gruvindustriarbetareförb.	5 575	(+ 151)
Järnvägsmannaförbundet	35 821	(+ 176)	De förenade förbunden	5 552	(+ 276)
Pappersindustriarbetareförb.	32 328	(+ 1 791)	Bryggeriindustriarbetareförb.	5 324	(+ 120)
Transportarbetareförbundet	22 122	(+ 4 153)	Eldareunionen	5 105	(+ 458)
Kommunalarbetareförbundet	19 315	(+ 996)	Väg- och vattenbyggnadsarb.-f.	4 827	(+ 1 247)
Livsmedelsarbetareförbundet	16 402	(+ 609)	Elektriska arbetareförbundet	4 621	(+ 344)
Byggnadsträarbetareförbundet	15 383	(+ 1 115)	Bokbindareförbundet	4 382	(+ 264)
Träindustriarbetareförbundet	13 140	(+ 1 019)	Tobaksindustriarbetareförb.	2 426	(— 83)
Handelsarbetareförbundet	12 567	(+ 2 145)	Bleck- och plåtslagareförb.	1 962	(+ 168)
Skogs- och flottningsarbetaref.	12 120	(— 2 262)	Hatt- och pälsindustriarb.-f.	1 822	(+ 235)
Beklädnadsarbetareförbundet	10 975	(+ 909)	Sadelmakare- och tapetseraref.	1 658	(+ 381)
Sko- och läderindustriarbetaref.	10 250	(+ 195)	Litografiska förbundet	1 589	(+ 135)
Stenindustriarbetareförbundet	10 007	(+ 1 189)	Frisörbiträdesförbundet	1 171	(+ 10)
Typografförbundet	8 261	(+ 338)	Kakel- och plattarbetareförb.	607	(— 13)
Måleriarbetareförbundet	6 831	(+ 701)	Försäkringsfunktionärernas f.	335	(— 22)
Sjömansunionen	6 656	(+ 746)	Tunnbinderiarbetareförbundet	241	(— 14)

Bland de vid årets slut bokförda medlemmarna voro 45 599 kvinnor. I förhållande till föregående år innebär detta en ökning med 4 982 (12·2 %) personer, medan de manliga medlemmarna ökats med 26 453 (6·6 %).

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Den danska lagen om skydd för arbetets frihet. Den 20 mars 1929 antog danska landstinget med 40 röster mot 35 det tidigare av folketinget likaledes med en obetydlig röstövervikt (73 mot 70) bifallna lagförslaget om »Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden». Med hänsyn till den omedelbart efter beslutet inträffade regeringskrisen med därpå följande nyval till folketinget gjordes från fackföreningshåll en framställning till regeringen att icke stadfästa den omtvistade lagen förrän valmännen fått tillfälle att göra sin mening gällande, men denna framställning lämnades av regeringen utan avseende. Den sålunda nu genomförda lagen lyder i sin helhet som följer:

§ 1. Kollektive Aftaler, som paa uberettiget Maade begrænser den enkeltes frie Adgang til Erhverv eller Arbejde, kan ikke tillægges Retsvirkning ved Domstolene.

§ 2. Ved Bedømmelsen af, om en kollektiv Aftale har den i § 1 angivne Karakter eller ej, kan Domstolene, naar Begæring derom fremsættes, tilkalde særlige sagkyndige. De tilkaldte er pligtige at møde og vil have at afgive en Erklæring i Sagen.

De i Lov om Rettens Pleje angaaende Syns- og Skønsmænd givne Regler vil, med de Lempelser, der følger af Forholdets Natur, være at anvende paa de i Henhold til nærværende Lov tilkaldte Sagkyndige.

§ 3. Enhver Art af økonomisk eller personlig Forfølgelse — derunder Boykotning — som tilsigter paa uberettiget Maade at begrænse den enkeltes frie Adgang til Erhverv eller Arbejde eller hans (hendes) Ret til at være Medlem af eller staa udenfor en Organisation, er ulovlig og paadrager foruden Erstatning for den Skade, nævnte Forfølgelse har tilføjet vedkommende, Bøder af indtil 100 000 Kr. eller simpelt Fængsel. Sagerne er Genstand for saavel offentlig som privat Paatale.

§ 4. De i Lov Nr. 536 af 4. Oktober 1919 om den faste Voldgiftsret omhandlede kollektive Aftaler berøres ikke af nærværende Lov.

§ 5. Nærværende Lov finder iøvrigt Anvendelse paa enhver kollektiv Aftale, om hvis Retsgyldighed der rejses Spørgsmaal ved Domstolene efter nærværende Lovs Ikrafttræden.

— Socialförsäkring —

Socialförsäkringens finansiella ställning i Tyskland. De provisoriska uppgifter, som föreligga om det finansiella resultatet av den tyska socialförsäkringens verksamhet under 1928, tyda på att försäkringens betydelse inom rikets ekonomiska liv alltjämt ökas. Arbetet på att utvidga försäkringen med avseende på dess tillämpningsområde, förmåner och resurser fortgår, och det skydd, som lämnas de försäkrade och deras familjer, blir alltmera omfattande och effektivt. Försäkringens bärare bemöda sig alltmera om att lägga verksamheten på en sund basis och att i utbyte mot de avgifter, som krävas av industrien, bereda ett maximum av arbetsförmåga och produktiv energi.

Sjukförsäkringen intager med hänsyn till omfattningen den förstnämnda platsen i försäkringssystemet. I betraktande av antalet försäkrade, som på hösten 1920 uppgick till nära 22 miljoner, och betydelsen av försäkringens läkartjänst, som bereder vård åt mer än halva landets befolkning, kan sjukförsäkringen med rätta betecknas som den största sociala inrättningen i Tyskland. Även om man icke känner medeltalet försäkrade under 1928, pekar allt på att det skall visa sig avsevärt högre än det föregående årets siffra. Eftersom avgiftsbetalarnas antal ökats och dessutom en ny metod införts för beräkning av grundlönerna, väntas det, att totalinkomsten av avgifter skall stiga till icke långt ifrån 1 900 miljoner mark gentemot omkring 1 700 miljoner år 1927.

Den utvidgning av olycksfallsförsäkringen, som infördes genom en lag den 20 december 1928,[1] kommer icke att framträda i räkenskaperna förrän 1929. Då därjämte

[1] Se Soc. Medd. årg. 1929, sid. 214.

förmånerna förblevo oförändrade under 1928, väntas en ökning i inkomsten av avgifter med endast omkring 4 %, d. v. s. från 337 miljoner år 1927 till 352 miljoner år 1928. Kostnaden för pensioner beräknas uppgå till 290 miljoner gentemot 283 miljoner år 1927. Den relativt ringa ökningen i kostnaderna tillskrives effektiviteten av de förebyggande åtgärder, som tillämpas av de såsom organ för försäkringen fungerande yrkesföreningarna.

De försäkrades och arbetsgivarnas bidrag till invaliditets- och ålderdomsförsäkringen ökades under 1928 med 200 miljoner till en totalsumma av 1 075 miljoner. Ökningen beror på att från den 1 januari 1928 infördes en ny löneklass och att en omgruppering verkställdes av försäkrade, av vilka ett avsevärt antal nu befinna sig i den högsta löneklassen. Försäkringsanstalternas sammanlagda inkomst, inklusive ränta på kapital, beräknas för 1928 ha uppgått till 1 165 miljoner.

Utgifterna för försäkringsanstalterna under samma år uppgivas ha varit sammanlagt 810 miljoner, därav 670 miljoner för tidigare förvärvade pensioner.

Följaktligen skulle anstalternas inkomster ha överskridit deras utgifter under året med 355 miljoner, varigenom deras behållna tillgångar bringas upp till 1 040 miljoner vid slutet av år 1928. Emellertid är detta kapitalbelopp alldeles otillräckligt för att bereda den försäkringsmässiga reserv, som erfordras för att trygga de pensioner, som redan förvärvats eller som framdeles komma att utgå. Enligt en redogörelse, som framlades i riksdagen under januari 1929, kan under den kommande tioårsperioden väntas en betydande ökning av de utgående pensionernas totalbelopp, som på grundval av ökningen 1928 beräknas stiga från 740 miljoner Mark 1929 till 1 420 miljoner 1938. Följaktligen kommer anstalternas ansvarssumma att fördubblas även om någon förändring icke vidtages i sättet för pensionernas beräkning. Men någon mera avsevärd ökning i inkomsten av försäkringens avgifter torde man icke kunna räkna på. För såvitt sålunda den ökade pensionskostnaden icke uppväges av någon motsvarande ökning i inkomsten, måste anstalterna, framhålles det i redogörelsen, draga på sina reserver, vilka — alltjämt under samma förutsättning — beräknas vara uttömda omkring 1938.

För att möta den sålunda uppkomna situationen kunde man tänka sig, att nya löneklasser infördes med högre avgifter än de nuvarande, men härigenom kan endast beredas ett uppskov i den fortgående minskningen av reserverna. Det torde därför bliva nödvändigt att vidtaga mera drastiska åtgärder genom en ökning i avgifterna i samtliga löneklasser; därjämte anses det nödvändigt att avskaffa den nuvarande automatiska relationen mellan avgifter och förmåner, enligt vilken varje ökning i avgiftssumman medför ökad pension, så att grundbeloppet av pensionen ökas med ett årligt tillägg motsvarande en femtedel av den totala inbetalda avgiftssumman. Endast genom en betydande ökning i avgifterna utan motsvarande ökning av pensionerna synes man kunna fylla den brist i reserverna, som uppkom under inflationsperioden.

Vad slutligen beträffar den obligatoriska försäkringen för privatanställda beräknas inkomsten av avgifter under 1928 ha uppgått till 318 miljoner Mark, vilket motsvarar en ökning av omkring 37 miljoner gentemot föregående år. Härförutom uppbär försäkringen i räntor på kapital 60 miljoner, varför vederbörande försäkringsanstalters totalinkomster under det förflutna året uppskattas till omkring 390 miljoner. Utgifterna under samma tid uppgingo till 135 miljoner Mark, varför tillgångarna ökades med 255 miljoner under 1928.

I efterföljande sammanställning meddelas en översikt av totalinkomsten inom ovannämnda fyra försäkringsgrenar under resp. år 1913, 1927 och 1928 med tillägg av motsvarande uppgifter för pensionsförsäkringen inom gruvindustrien:

Försäkringsgren	Miljoner Mark 1913	1927	1928
Sjukkassor, inkl. gruvarbetarkassor och ersättningskassor	582·8	1 718·0	1 900·0
Olycksfallsförsäkringen inom industri och jordbruk	226·8	337·5	352·0
Arbetarnas invaliditets- och ålderdomsförsäkring	290·0	875·2	1 075·0
Privatanställdas försäkring	138·1	280·9	318·0
Pensionsförsäkringen till förvaltningspersonal och arbetare i gruvindustrien	75·0	217·9	220·0
	1 312·7	**3 429·5**	**3 865·0**

Häri ingå icke avgifterna inom arbetslöshetsförsäkringen eller de bidrag, som i riksbudgeten anslagits till sjukförsäkringen samt invaliditets- och ålderdomsförsäkringen för arbetare. Rikets bidrag uppgingo under 1928 inom sjukförsäkringen till 30 miljoner samt inom invaliditets- och ålderdomsförsäkringen till 360 miljoner, varför totalkostnaden för de i tablån uppförda fem försäkringsgrenarna skulle belöpa sig till 4 255 miljoner Mark för 1928.

(Informations Sociales.)

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1929. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under första kvartalet 1929 till 3 290 personer, varav 2 107 män och 1 183 kvinnor. Sammanlagt 3 282 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg), 7 av norska (i Oslo och Trondhjem) samt 1 av danska (i Köpenhamn). Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Trondhjem	Bergen	Köpenhamn	Summa
Januari . . .	116	94	8	849	—	2	—	—	**1 069**
Februari . . .	108	100	18	735	—	3	—	—	**964**
Mars	111	166	27	950	2	—	—	1	**1 257**
1 kv. 1929	**335**	**360**	**53**	**2 534**	**2**	**5**	—	**1**	**3 290**
1 » 1928	392	449	59	2 372	3	14	1	5	**3 295**

Emigrationen under första kvartalet 1929 fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska, norska och danska städerna, på rikets olika delar sålunda:

Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare		Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	Danmark	1:a kv. 1929	1:a kv. 1928		Sverige	Norge	Danmark	1:a kv. 1929	1:a kv. 1928
Stockholms stad . .	200	—	—	**200**	203	Älvsborgs län .	213	—	—	**213**	201
» län .	59	—	—	**59**	75	Skaraborgs » .	72	—	—	**72**	111
Uppsala » .	15	—	—	**15**	34	Värmlands » .	301	—	—	**301**	238
Södermanlands » .	31	—	—	**31**	29	Örebro » .	74	—	—	**74**	62
Östergötlands » .	65	—	1	**66**	101	Västmanlands » .	37	1	—	**38**	62
Jönköpings » .	189	—	—	**189**	180	Kopparbergs » .	187	—	—	**187**	195
Kronobergs » .	107	—	—	**107**	125	Gävleborgs » .	116	1	—	**117**	125
Kalmar » .	162	—	—	**162**	190	Västernorrlands » .	151	1	—	**152**	130
Gotlands » .	17	—	—	**17**	13	Jämtlands » .	136	2	—	**138**	81
Blekinge » .	137	—	—	**137**	127	Västerbottens » .	130	1	—	**131**	115
Kristianstads » .	94	—	—	**94**	112	Norrbottens » .	170	—	—	**170**	205
Malmöhus » .	109	—	—	**109**	150	Ej angivet » .	—	—	—	—	2
Hallands » .	135	—	—	**135**	133						
Göteb. o. Bohus » .	375	1	—	**376**	296	Hela riket	**3 282**	**7**	**1**	**3 290**	**3 295**

De här redovisade utvandrarnas fördelning på vissa åldersgrupper framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Tillsammans	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Under 15 år	80	3·8	93	7·9	173	5·3
15—25 »	1 242	59·0	655	55·4	1 897	57·7
25—35 »	612	29·0	334	28·2	946	28·7
35—45 »	136	6·5	67	5·6	203	6·2
45—55 »	31	1·5	26	2·2	57	1·7
Över 55 »	6	0·2	8	0·7	14	0·4
Summa	**2 107**	**100·0**	**1 183**	**100·0**	**3 290**	**100·0**

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 579. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Island	Finland	Estland	Lettland	England	Summa
Januari	9	12	—	85	4	—	1	**111**
Februari	3	17	—	110	10	—	—	**140**
Mars	19	16	2	275	1	15	—	**328**
Summa	**31**	**45**	**2**	**470**	**15**	**15**	**1**	**579**
Därav: män	20	35	2	289	7	15	—	**368**
kv.	11	10	—	181	8	—	1	**211**

I ovanstående siffror ingå de utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg), men icke sådana transiterande emigranter, som passerat Sverige på genomfärd till annat land för att därifrån anträda resan till främmande världsdel.

Den nya kvotlagen i Förenta staterna. Presidenten Hoover har nu kungjort, att den nya invandringslagen skall träda i kraft den 1 juli 1929. Denna s. k. »national origin law» innebär, att den svenska invandrarkvoten minskas från 9 561 personer årligen till 3 314, Norges från 6 453 till 2 377 och Danmarks från 2 789 till 1 181. Storbritannien och norra Irland erhålla en avsevärd ökning från 34 007 till 65 721, medan Tysklands invandringskvot minskas från 51 227 till 25 957. Irländska fristatens kvot blir 17 853 (förut 28 567), Italiens 5 802 (3 845), Frankrikes 3 086 (3 954) och Rysslands 2 784 (2 248). Presidenten Hoover har ansett sig lagligen tvungen att promulgera denna för åtskilliga år sedan av kongressen antagna nya lag, trots att han personligen förklarat sig vara emot den. Det anses emellertid sannolikt, att han kommer att föreslå kongressen, som sammanträtt till extra session i mitten av april, att upphäva den nu verkställda proklamationen och tills vidare låta de gamla kvotbestämmelserna gälla.

(Institutet för svensk utlandstjänst.)

Invandringsrestriktioner i Kanada. Den kanadensiske ministern för immigration och kolonisation tillkännagav nyligen, att inflyttningen från de länder i Central- och Östeuropa, vilka räknas till de i immigrationshänseende mindre gynnade (non-prefered), kommer att framdeles underkastas begränsning. Dessa länder äro följande: Estland, Jugoslavien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Ryssland, Tjeckoslovakien, Ungern och Österrike.

En på kvotsystemet grundad reglering av immigrantantalet från dessa länder kommer att införas under 1929, varjämte järnvägarna anbefallts att nedbringa de emigranttransporter, som enligt en särskild överenskommelse med staten av dem besörjas, till 30 % av det antal, vilket befordrades under 1928.

Erinras må, att sedan 1925 existerat en överenskommelse mellan kanadensiska regeringen och de två stora järnvägsbolagen Canadian Pacific Railway och Canadian National Railway, enligt vilken bolagen ombesörja transport av emigranter från nyssnämnda länder och deras bosättning i Kanada såsom jordbrukare, jordbruksarbetare och husliga tjänare. Järnvägsbolagen ha förpliktat sig att bereda ifrågavarande immigranter anställning efter förutgången prövning av deras lämplighet, i utbyte varemot den kanadensiska regeringen beviljat vissa lättnader vid inflyttningen, utan att dock giva efter på de krav, som uppställas på immigranterna ur hygieniska, moraliska m. fl. synpunkter. På senaste tiden ha emellertid framkommit klagomål över att immigrationen av andra än brittiska medborgare tagit alltför stora proportioner, något som i väsentlig mån anses bero på den med järnvägsbolagen träffade överenskommelsen. Dessutom klagas över att de av bolagen transporterade immigranterna endast till mindre del kvarstanna i jordbruket, utan så gott som omedelbart efter ankomsten söka sig andra sysslor i städerna och sålunda lägga beslag på platser, som annars skulle ha rekryterats med kanadensare eller emigranter från Storbritannien.

Med hänsyn härtill har beslutats, att under de första fem månaderna av innevarande år antalet jordbruksarbetare, som befordras på grundval av överenskommelsen med järnvägs-

bolagen, skall begränsas till 30 % av motsvarande antal förra året, varjämte bolagen anbefallts att nedlägga större omsorg på urvalet av immigranter. Även i fråga om husliga tjänare ha stipulerats vissa nya villkor för transporten, enligt vilka bl. a. den blivande arbetsgivaren måste uppgiva den tid, inom vilken han är villig mottaga tjänaren, och emigranterna skola färdas i grupper om minst 25 för att möjliggöra anordnandet av särskild tillsyn under resan. Enligt vad premiärministern meddelat, kommer överenskommelsen med järnvägsbolagen icke att förnyas, då den utlöper i oktober 1930.

Som följd av dessa nya anordningar hoppas man, att antalet brittiska immigranter skall avsevärt ökas under den närmaste tiden, vartill ock torde komma att bidraga den nedsättning i avgiften för tredjeklasspassagerare, varom överenskommelse träffats mellan engelska regeringen och vederbörande fartygslinjer. Anordningar ha också vidtagits i Storbritannien för att bereda immigranterna ökade möjligheter att utbilda sig till jordbruksarbetare.

Från bolagens sida ha de framkomna påståendena bemötts och gjorts gällande, att den med deras hjälp bedrivna inflyttningen endast utgör en mindre del — understigande 25 % — av hela immigrationen till Kanada. Bolagen befara ock, att de nu införda restriktionerna skola lända till skada såväl för dem själva som för kolonisterna, samtidigt som de förklara sig vara fullständigt ense med myndigheterna därom, att den brittiska emigrationen till Kanada på allt sätt bör uppmuntras.

I samband härmed må omnämnas, att Canadian Pacific Railway ämnar bygga nya järnvägslinjer över en sträcka av 1 200 engelska mil, varigenom stora ouppodlade områden komma att bliva tillgängliga för bosättning och arbetsmöjligheter öppnas för flera tusen personer. Alltsedan kriget har till följd av bolagens sparsamhetspolitik rått mycket ringa tillgång på järnvägsbyggnadsarbete, som förr bildade en viktig biinkomstkälla i avlägsnare jordbruksbygder. Man hoppas, att arbetets återupptagande skall i sin mån bidraga till att uppmuntra immigration av jordbruksarbetare.

(Socialrådet i Genève.)

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 22. I ett träsliperi voro några arbetare sysselsatta med att flytta en slipsten med tillhjälp av en *handtravers* av vanlig typ. Sedan stenen placerats på golvet, anmodade ingenjören arbetarna att ånyo hissa upp den i och för lämplig underpallning. Detta visade sig emellertid stöta på svårigheter, och först när tre man fattat tag i den för lyftningen avsedda manöverkättingen, kunde stenen höjas.

Under tiden hade lyfttrallan förflyttats i sitt yttersta ändläge på traversen, varvid kättinghjulet för lyftmaskineriets manöverkätting kommit i kläm mot traversens åkmaskineri, vilket förklarar orsaken till den stora dragkraft i manöverkättingen, som erfordrats för lyftningen.

Plötsligt sjönk stenen tillbaka på golvet, och en av de med lyftningen sysselsatta arbetarna föll omkull, *träffad i huvudet av kransen till ovan nämnda kättinghjul.* Sedan den skadade förbundits, fördes han i automobil till närmaste sjukstuga, där han efter en vecka avled.

Vid yrkesinspektörens besök på platsen konstaterades, att de väsentliga orsakerna till olyckan torde hava varit abnormt höga gjutspänningar i manöverskivans armar, på grund av olämplig godsfördelning och eventuellt andra samverkande omständigheter. Armarna, som i och för sig syntes vara kraftigt dimensionerade, visade inga spår av tidigare brott. Skivans centrum var emellertid onödigt klumpigt, och övergången från detta till armsek-

tionen var utan den rundning och mjukhet, som kan bidraga till en jämnare fördelning eller eliminering av gjutspänningarna.

På grund härav var den dragkraft, som utvecklades av de tre arbetarna, tillräcklig att vid en plötslig fastklämning av kättinghjulet sönderbryta de på grund av initialspänningarna relativt svaga armarna. Tre av de fyra armarna sprungo omedelbart intill navet, och då skivan, såsom alltid är fallet vid liknande lyfttrallor, var placerad ytterst på den frihängande axeln, föll kransen mot golvet.

Till förekommande av liknande olyckor anmodades arbetsledningen att förse traversen med rälsstopp för lyfttrallan, varigenom kollision mellan ifrågavarande handkättingskiva och åkmaskineriet omöjliggöres. Dessutom skulle ett skydd anbringas kring skivan, så att denna hindras från att falla ned, för den händelse ett brott ånyo skulle inträffa.

II: 23. I ett gjuteri var en gjutskål, vägande c:a 5 000 kg, placerad på en 4 m hög cylinderkåpa. Skålen skulle medelst en *travers* transporteras ett 80-tal m längre bort, varför hantlangarna L. och K. med hjälp av en stege klättrade upp på skålen och upphängde denna i traverskroken medelst 4 st. kättingar, som nedtill fästats i på skålen fastnitade öglor. Upptill sammanhöllos kättingarna parvis av tvenne smidda länkar. Under transporten stannade båda arbetarna kvar på skålen. När vid framkomsten skålen firades ned, *brast den länk, som sammanhållit det ena kättingparet*, varigenom skålen svängdes över från horisontalt till vertikalt läge och båda arbetarna föllo till golvet.

K. undkom med kontusioner å olika delar av kroppen. L. syntes hava fastnat med sin sko i gjutskålen och hade troligen sökt få fäste i ena kättingen, när länken brast. Detta torde förklara, att hans högra hand blivit så söndersliten, att underarmen sedermera måste amputeras, varjämte högra fotleden skadats och två revben bräckts.

Den brustna länken hade senast i september 1924 underkastats provning vid en kättingfabrik och därvid befunnits tåla en maximibelastning av 5 000 kg. Före olyckan hade vid ytlig besiktning inga fel i densamma kunnat upptäckas. Vid undersökning av den brustna länken visade det sig, att brottet uppkommit i svetsfogen, som varit felaktigt utförd, så att endast halva sektionsarean uppburit belastningen. Dessutom synes materialet hava varit av jämförelsevis hård beskaffenhet. Möjligen har även tidigare någon spricka uppstått och verkat som brottanvisning, utan att detta kunnat iakttagas med blotta ögat.

På grund av den inträffade olyckan kommer verkstaden hädanefter att varje år underkasta samtliga vid lyftning och transport använda kättingar och länkar omsorgsfull glödgning, eftersyn och avprovning.

Med hänsyn till den sammansatta påkänning, som vid en liknande länk uppstår i dess övre och nedre del, där de snett nedåt riktade kättingbelastningarna giva betydande dragkomposanter förutom de böjande momenten, synes det i liknande fall vara fördelaktigt att lägga svetsfogen i någon av de vertikala skänklarna.

II: 24. Vid en sulfitfabrik pågick arbete att medelst en s. k. *massaösare* tömma en massabinge från sulfitmassa. W. jämte en arbetskamrat N. voro därvid sysselsatta med att till bingens mitt hopskyffla den på botten i bingen kvarvarande massan, så att massagrepen lättare kunde hämta upp den. Då arbetet med hopskyfflingen var slutfört, avlägsnade sig N. ur bingen, men W. stannade kvar för att i bingens botten utbyta en söndrig stenplatta mot en ny. N. hade därvid varit behjälplig med att nedkasta den nya plattan till W. Kranskötaren hade sett N. avlägsna sig ur bingen och även iakttagit W. vid stegen, som ledde upp ur bingen, men däremot icke märkt, att W. gått tillbaka ner i bingen. Han förde därför fram kranen och nedsänkte samtidigt grepen i bingen. Därvid *träffades W. av grepens balk* och trycktes av denna ned mot bingens botten. Då W. efter en kort stund togs upp från bingen, var han redan död på grund av de erhållna skadorna.

Vid olyckstillfället hade i en närliggande binge ett kok nyligen avtappats. Den med denna avtappning åtföljande imbildningen jämte platsens bristfälliga belysning synes ha hindrat kranskötaren att överblicka arbetsplatsen och närmast föranlett olycksfallet.

Till förhindrande av liknande olycksfall har yrkesinspektören anvisat förbättrad ventilation vid massabingarna, mera lämplig belysning samt förbud att företaga reparationsarbete i binge, så länge tömning av massa därifrån pågår.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

III: 24. Ett arbetslag var sysselsatt med att transportera redskap och verktyg från arbetsplatsen till en verkstadslokal, varvid en dressin användes för transporten. Dressinen kvarstod på spåret, då ett *växlingståg* kom backgående på samma spår och *påkörde dressinen, varvid en arbetare B. blev överkörd*, och erhöll denne så svåra skador, att han omedelbart avled.

Vid förhör har framgått, att på grund av utbildad praxis skyddsåtgärder icke vidtagits. På grund härav har specialinspektören anmodat järnvägsförvaltningen tillse, att gällande bestämmelser efterlevas samt att, där så befinnes erforderligt, utfärda ytterligare föreskrifter för betryggande av säkerheten under tjänstens utövande.

III: 25. Under pågående *växling* hade en stationskarl J. stigit ned från det i långsam rörelse varande lokomotivet, varvid han *halkat och fallit omkull* samt råkat komma med högra armen över skenan mellan lokomotivets hjul. Armen krossades invid skuldran, och J. erhöll dessutom ett slag av lokomotivets snöplog. Den skadade fördes omedelbart till närmaste lasarett, där han senare på dagen avled av de erhållna skadorna.

Ren olyckshändelse, för vilken ingen kan göras ansvarig, måste anses föreligga.

Olycksfall vid brand.

V: 6. Vid en dammbyggnad var en redskapsbod uppförd, vilken av arbetarna även användes till mat- och omklädningsrum. En minderårig arbetare M. hade till uppgift bl. a. att sköta kaminen i redskapsboden.

Då M. en dag gjorde upp eld i *kaminen*, ville veden ej tända. M. tog då en i redskapsboden stående kanna innehållande fotogen och hällde något därav i kaminen. *Fotogenen antändes och kannan exploderade*, varvid M. blev så svårt bränd, att han senare avled.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Tröskverk.

VIII t: 8. Vid ett mindre *tröskverk* överfördes rörelsen från vandringen till tröskverket medelst axelledning och polhemsknutar. Under tröskningens gång skulle en av arbetarna taga upp några halmstrån i närheten av en polhemsknut, varvid *arbetarens rock fångades av en sprint i knuten*. Rocken lindades om axeln, och mannen drogs med samt klämdes mellan axeln, loggolvet och tröskverket. Av de erhållna skadorna avled han några dagar senare.

Som ofta är fallet, voro polhemsknutarnas sprintar här avsevärt längre än nödvändigt och säkrade mot utglidning medelst långa, krökta spikar.

Svänghjul, remskivor och remmar.

VIII å: 10. Vid en *torkmaskin* i en sulfitfabriks pappsal inträffade en olycka, varvid en maskinförare A. så illa skadades, att han samma dag avled.

Ingen bevittnade, huru olyckan tillgått, men densamma uppmärksammades omedelbart genom att maskineriet därvid stannade. Av A:s strax före olyckan gjorda uttalande, att han skulle hämta en kaffeflaska, som stått till värmning på torkmaskinens ångledning, av hans läge, när han anträffades, samt av de ådragna skadorna har man emellertid med ganska stor säkerhet kunnat sluta sig till, huru olyckan tillgått. Antagligen hade A. *halkat å en oljefläck på golvet* och vid försök att gripa efter stöd stuckit in handen mellan remmen och remskivan med påföljd, att han dragits in i maskineriet och sönderslitits.

Efter olyckan inspekterade yrkesinspektören fabriken. Rempåloppet vid olycksplatsen var genom remledaranordningen så skyddad, att någon risk för en person i stående ställning icke syntes föreligga. Remmens nedgående part var å framsidan väl förskyddad med bräda. I anledning av olyckan har yrkesinspektören anmodat arbetsledningen att bereda möjlighet för uppvärmning av kaffe o. d. på mera lämpligt ställe än i maskinernas omedelbara närhet. Därjämte ha driftsaggregaten ytterligare kringgärdats. Ingående upplysning om de olika remlåsens farlighet samt om sättet att förebygga olyckor vid dem, har lämnats till den vid arbetsstället sedan gammalt förefintliga säkerhetskommittén.

Övriga maskiner.

VIII ö: 1. En vägarbetare M. jämte två andra arbetare skulle *transportera en vägvält* en sträcka av 17 kilometer. Sistnämnda två arbetare hade för den skull färdats å en väghyvel till den plats, varest välten skulle hämtas, och skulle där möta M. Enligt av vägförmannen given order skulle välten färdas för egen motor, men skulle väghyveln, då så kunde erfordras, tillkopplas välten t. ex. i uppförsbackar. M., som var äldst och förde befälet under transporten, hade i sin tur givit order om att väghyveln och välten genast skulle kopplas tillsammans med kättingar. Transporten tillgick nu så, att väghyveln gick före och bogserade vägvälten, vars motor icke var i gång. M. hade under transporten vid flera tillfällen gått emellan de båda vägmaskinerna och medelst ett medfört vedträ sökt förhindra en sammanstötning av maskinerna genom att placera vedträdet mellan väghyvelns bakre och vältens främre del. Båda hans kamrater hade varnat honom härför, emedan han därigenom utsatt sig för faran att bliva klämd mellan de båda maskinerna. Vid en utförsbacke hade M. ånyo, trots kamraternas varningar, uppehållit sig mellan maskinerna i avsikt att hålla dessa skilda medelst vedträdet. Detta hade emellertid av någon anledning glidit åt sidan med påföljd, att vägvälten rusade mot väghyveln. M. hade då sprungit åt höger för att söka undkomma att bliva klämd mellan maskinerna, men därvid kommit i beröring med väghyvelns högra bakhjul samt fått *båda benen indragna mellan detta och ramstativet*. Enda utvägen att befria M. var nu att söka få bort hjulet. Det visade sig emellertid, att ingen av de båda maskinförarna ägde kännedom om väghyvelns konstruktion i denna detalj, och ej heller närboende reparatörer, som tillkallades, utan hjulet måste först skäras sönder med särskild svetsningsapparat, innan M. efter cirka två timmars arbete kunde befrias. M. transporterades till närmaste lasarett, där det konstaterades, att båda benen voro krossade. M. avled senare samma dag av skadorna.

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

X: 33. I en *gruva* var en arbetare K. sysselsatt med att i ett pallrum på 150 metersbottnen *lasta malm* i en av de vagnar, varmed malmen transporterades till schaktet. Lastningen tillgick så, att större malmstycken upplyftes i vagnen med händerna, medan småmalm och gruvsylta medelst en så kallad luta eller fyllhammare inrakades i ett c:a 35—40 kg malm rymmande fat av plåt, på sidorna försett med tvenne handtag, varmed fatet upplyftes och tömdes. K., som var en försiktig och erfaren gruvarbetare, hade under upplastningen, enligt vad han själv uppgivit, stött fatet mot en på vagnen liggande sten, varvid han sannolikt släppte det ena eller båda av fatets handtag, så att *fatet föll ned och träffade honom i nedre delen av buken*. För den erhållna skadan erhöll han vård å lasarett, där han efter fyra dagar avled till följd av bukhinneinflammation. Vid den av gruvingenjören företagna besiktningen på olycksplatsen, vid vilken gruvans överingenjör, arbetarombud och den dödes arbetskamrater voro närvarande, förklarade såväl ombuden som arbetskamraterna, att mot de vid upplastningen använda redskapen, materielen och vagnarna inga anmärkningar kunde riktas. Ren olyckshändelse måste anses föreligga, för vilken ingen kan göras ansvarig.

Arbetsdomstolens domar.

5. Dom i mål mellan svenska livsmedelsarbetareförbundet och dess avdelning nr 122, Hallstahammar, kärande, samt Sörkvarns kvarnaktiebolag, svarande, angående anställning av arbetare; given i Stockholm den 3 april 1929.

Mellan förbundet och avdelningen, å ena, samt bolaget, å andra sidan, har, i överensstämmelse med ett av vederbörande förlikningsman framlagt förslag, den 14 oktober 1924 upprättats ett kollektivavtal, vilket fortfarande är gällande. Avtalet upptar bestämmelser om viss veckolön för manliga fullgoda arbetare, som fyllt 19 år. I samband med avtalets antagande godkände parterna jämväl ett av förlikningsmannen framlagt förslag, att arbetsgivaren skulle äga rätt att leda och fördela arbetet samt att intaga och avskeda arbetare, men att därvid alltid skulle så förfaras, att den sist intagne arbetaren först avskedades, såvida icke särskild yrkesutbildning nödvändiggjorde annan ordning, och att sålunda avskedade arbetare skulle äga företrädesrätt till arbete, då ny arbetskraft behövde intagas.

Tidvis har hos bolaget varit anställd en arbetare vid namn Ivar Kjellberg. Denne arbetade hos bolaget dels under höstmånaderna 1926 och dels under höstmånaderna 1927. Under 1928 erhöll Kjellberg anställning den 9 mars och arbetade till den 8 juli samma år. Den 6 september 1928 fick Kjellberg ånyo anställning och arbetade till i oktober månad. Den 2 maj 1928 anställde bolaget en yngling vid namn Eriksson. Han arbetade hos bolaget till den 6 juli samma år, men återanställdes samtidigt med Kjellberg den 6 september och arbetade därefter till i november eller december samma år. I januari 1929 blev Eriksson ånyo anställd hos bolaget, och denna anställning äger fortfarande bestånd.

Efter stämning å bolaget hava livsmedelsarbetareförbundet och avdelningen vid arbetsdomstolen anfört: Eriksson utförde i huvudsak samma arbete, som tidigare ålegat Kjellberg eller andra fullgoda arbetare. Det måste följaktligen anses stå i strid med den år 1924 träffade uppgörelsen om antagandet och avskedandet av arbetare, att Eriksson blivit återanställd i stället för Kjellberg. Bolagets ifrågavarande förfarande torde hava föranletts av att Eriksson, som icke fyllt 19 år, kunde avlönas med avsevärt lägre lön än Kjellberg skulle ägt åtnjuta. Med anledning härav yrkades, att det måtte åläggas bolaget att vid de tillfällen, då arbetskraft behövdes, återanställa Kjellberg framför Eriksson.

Detta yrkande har bestritts av bolaget: Förlikningsmannens av parterna godkända förslag med avseende å antagande och avskedande av arbetare bestämde, dels att en viss turordning skulle iakttagas vid avskedande och dels att vid återintagning i arbete en viss företrädesrätt skulle gälla för dem, som förut varit anställda. Däremot föreskreves icke, att vid dylik återintagning en viss turordning skulle tillämpas bland dem, som ägde företrädesrätten. De ifrågavarande bestämmelserna finge för övrigt anses gälla endast fast anställd personal och icke dem, vilka i likhet med Kjellberg intagits för allenast tillfälligt behov. Slutligen kunde bestämmelserna rimligtvis endast tillämpas å arbeten, som vore med varandra jämförliga. Det arbete, som utfördes av Eriksson, vore icke jämförbart med arbete, som tidigare utförts av Kjellberg. Den senare hade utfört tyngre sysslor vid kvarnen. Eriksson hade vid sin första anställning sysselsatts dels med trädgårdsarbeten och dels med lättare arbete i kvarnen. Eriksson hade återanställts 1929 för biträde å kontoret med uträttande av bank- och postärenden men hade därjämte för utfyllande av arbetstiden på samma sätt som tidigare haft lättare arbete i kvarnen.

Parterna hava var för sig yrkat ersättning för kostnaderna å målet.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit.

Då bolaget icke tidigare haft någon underårig arbetskraft anställd för arbete i kvarnen, kan det visserligen antagas, att det arbete Eriksson nu utför därstädes tidigare ombesörjts av fullgoda arbetare. Det måste emellertid tillika antagas, att vid Erikssons återanställning i januari 1929 något egentligt behov att intaga ny arbetskraft för arbete i kvarnen ej förelegat, utan att Eriksson allenast beretts sysselsättning i kvarnen för att kunna samtidigt i mån av behov användas för biträde vid kontorsarbetet. På grund härav och då Kjellberg uppenbarligen icke lämpar sig för arbete av sistnämnda slag, finner arbetsdomstolen, att bolaget icke genom Erikssons återanställning i januari 1929 handlat i strid med överenskommelsen av 1924. Den av livsmedelsarbetareförbundet och avdelningen nu väckta, på berörda återanställning grundade talan kan därför icke bifallas.

På grund av målets beskaffenhet skola parterna vidkännas envar sina kostnader däråt.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 22 mars 1929: Ordföranden *Lindhagen* samt ledamöterna *Lind, Bergsten, von Sydow, Larson, Forslund* och *Söder.*

Vid omröstningen förenade sig ordföranden samt ledamöterna Lind, Bergsten, von Sydow och Larson om den mening, domen innehåller. Ledamöterna Forslund och Söder förenade sig om följande votum:

»Då bolaget icke tidigare haft någon underårig arbetskraft anställd för arbete i kvarnen och då det vid den verkställda utredningen framgått, att det arbete Eriksson nu utfört till övervägande del består av sådant arbete, som tidigare ombesörjts av fullgoda arbetare, anse vi att bolaget — genom anställande av Eriksson före Kjellberg, änskönt att Kjellberg innehar längre tjänstetid vid bolaget än Eriksson och på grund därav enligt gällande överenskommelse varit berättigad till förtursrätt vid återanställning — handlat i strid med överenskommelsen av år 1924. På grund härav biträda vi livsmedelsarbetareförbundets och avdelningens yrkande rörande berörda återanställning.»

6. Dom i mål mellan svenska skofabrikantföreningen, kärande, samt svenska sko- och läderindustriarbetareförbundet, svarande, angående ortsgruppering; given i Stockholm den 3 april 1929.

I ett mellan föreningen och förbundet den 7 januari 1926 upprättat kollektivavtal, vilket fortfarande är gällande, har under § 2 upptagits, bland annat, följande bestämmelser om ortsgruppering:

»Fabrikantföreningens medlemmar indelas i fyra ortsgrupper.

Till ortsgrupp I räknas: Stockholm och Sundbyberg.

Till ortsgrupp II räknas: Göteborg, Malmö, Råneå, Södertälje och Uppsala.

Till ortsgrupp III räknas: Halmstad, Hälsingborg, Jönköping, Karlskrona, Kjeflinge, Lund, Norrköping, Vänersborg och Örebro.

Till ortsgrupp IV räknas: Eslöf, Knislinge, Kumla och Skara.»

Samma paragraf upptager bestämmelser om minimilöner för dels fullgoda manliga arbetare, dels fullgoda kvinnliga arbetare och dels underåriga. Minimilönen har för dessa olika arbetarkategorier fastställts till särskilda belopp inom var och en av de angivna ortsgrupperna, högst inom grupp I och lägst inom grupp IV.

Kollektivavtalet innehåller jämväl under § 15 följande bestämmelse:

»Hos de nuvarande eller blivande medlemmarna av Svenska Skofabrikantföreningen, där äldre avtal under detta riksavtals giltighetstid utlöpa, träda från utlöpningstiden riksavtalets bestämmelser i tillämpning, där ej annorlunda vid riksavtalets upprättande överenskommits.»

För firman Larsson & Perssons skofabrik i Varberg har gällt ett särskilt avtal, som utlöpte den 31 januari 1929. Förhandlingar om nytt avtal ledde icke till resultat, och skofabriken anmälde sitt inträde i skofabrikantföreningen, vilket bevil-

jades den 16 februari 1929. Emellertid hade strejk utbrutit vid fabriken den 7 februari, och för att ordna arbetsförhållandena hölls ett förhandlingssammanträde i Göteborg den 19 februari. Därvid träffades överenskommelse rörande arbetets återupptagande och angående de mellan parterna uppkomna tvistefrågorna med undantag dock för frågan om Varbergs gruppering i de i § 2 nämnda ortsgrupperna. Med avseende å denna senare fråga förmenade arbetarsidan, att Varberg borde föras till ortsgrupp III, under det att man på arbetsgivarsidan gjorde gällande, att Varberg borde placeras i ortsgrupp IV. I den särskilda skriftliga överenskommelse, varigenom konflikten bilades, upptogs med anledning härav även en hänvisning till arbetsgivarna att efter stämning göra sin talan gällande vid arbetsdomstolen rörande Varbergs gruppering i de ortsgrupper, som omnämndes i avtalets § 2.

Föreningen har sedermera efter stämning å förbundet vid arbetsdomstolen yrkat, att, sedan Larsson & Perssons skofabrik i Varberg numera ingått i föreningen, Varberg måtte bliva ingrupperat i ortsgrupp IV. Till stöd för sin talan har föreningen anfört, att vid ortsgrupperingens uppställande hänsyn tagits dels till de olika orternas levnadskostnader och dels till den allmänna lönenivån på respektive ort ävensom att med hänsyn till dessa grunder Varberg otvivelaktigt vore att hänföra till grupp IV.

Förbundet har däremot framhållit, att Varberg enligt förut med firman Larsson & Persson upprättade lokalavtal hänförts till ortsgrupp III och att någon anledning icke förelåge att nu nedflytta nämnda ort till grupp IV.

Enligt stadgandet i § 15 av kollektivavtalet den 7 januari 1926 skall visserligen nämnda avtal träda i tillämpning med avseende å ifrågavarande skofabrik i Varberg. Avtalet innehåller emellertid icke några anvisningar, huru en ort, vilken icke finnes upptagen i den gruppindelning, som angivits i avtalets § 2, skall inordnas däri. Ej heller är denna gruppindelning i och för sig så konsekvent genomförd, att man av densamma kan härleda fullt klara principer för hänvisandet av en ny ort till den ena eller andra gruppen. Med anledning härav måste det antagas, att parterna vid avtalets upprättande avsett att lämna dylika frågor öppna att lösas genom förhandlingar i det särskilda fallet. Den nu till arbetsdomstolen hänskjutna tvisten kan följaktligen icke anses utgöra en sådan tvist om kollektivavtal, varmed arbetsdomstolen äger taga befattning enligt 1 och 11 §§ i lagen den 22 juni 1928 om arbetsdomstol. Nämnda förhållande kan icke rubbas av den omständigheten, att parterna i detta fall varit ense om att låta tvisten slitas av arbetsdomstolen. På grund av vad sålunda anförts finner arbetsdomstolen sig icke vara behörig att till prövning upptaga förevarande tvist.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 22 mars 1929: Ordföranden *Lindhagen* samt ledamöterna *Lind, Bergsten, von Sydow, Larson, Forslund* och *Söder*.

Vid omröstningen förenade sig ordföranden samt ledamöterna Lind, Bergsten, Forslund och Söder om den mening, domen innehåller. Ledamöterna von Sydow och Larson förenade sig om följande votum:

»Vi anse, att ifrågavarande tvist rör tillämpning av det kollektivavtal, som den 7 januari 1926 ingåtts mellan svenska skofabrikantföreningen och svenska sko- och läderindustriarbetareförbundet, och att arbetsdomstolen följaktligen bort upptaga käromålet till prövning.»

7. Dom i mål mellan svenska livsmedelsarbetareförbundet och dess avdelning nr 13, kärande, samt kommanditbolaget spis- & knäckebrödsfabriken Kronan i Sundbyberg, svarande, angående avskedande av arbetare; given i Stockholm den 20 april 1929.

Mellan kommanditbolaget samt livsmedelsarbetareförbundet och avdelningen nr 13 har den 18 augusti 1928 upprättats ett kollektivavtal, vilket gäller till den 1 september 1929.

I § 1 av detta avtal, vilken paragraf handlar om arbetares anställning, äro momenten 1 och 3 av följande lydelse:

»Mom. 1. Arbetarna (böra) skola tillhöra sv. livsmedelsarbetareförbundets avd. 13 och anställning pr vecka med en ömsesidig uppsägningstid av 8 dagar, dock må de, som göra sig skyldiga till förseelse av grövre art, exempelvis onykterhet, oärlighet eller grov vårdslöshet, genast avskedas.

— —

Mom. 3. Finnes arbetslös medlem på platsen, skall denne först intagas, såvida han eller hon är kompetent för det arbete, som är ledigt.»

Under § 11 hava vissa särskilda bestämmelser upptagits, och innehåller moment 2 i nämnda paragraf följande föreskrifter:

»Mom. 2. Vid uppsägning på grund av arbetsbrist skall den senast anställda först avskedas. Kommer utbyte eller förflyttning i fråga, skall det så vitt möjligt är ske för motsvarande arbete.»

I kommanditbolagets fabrik användes en lågtryckspanna för uppvärmning av lokaler och för framställande av s. k. kvalm vid brödfabrikationen. Denna panna passas av tre eldare, vilka arbeta dygnet runt i skift om åtta timmar. Den 26 februari 1929 kl. 2 e. m. inträdde eldaren Fridolf Klingvall i sitt pass vid pannan. Någon stund senare befanns det, att pannan erhållit en spricka. Vid en omedelbart verkställd undersökning ansågs det konstaterat, att sprickan uppkommit därigenom, att Klingvall påsläppt vatten i pannan, oaktat denna stått under full fyr och innehållit ringa vattenmängd. Med anledning därav blev Klingvall omedelbart avskedad ur kommanditbolagets tjänst.

Efter stämning å kommanditbolaget hava förbundet och avdelningen vid arbetsdomstolen anfört: Det kunde icke anses ådagalagt, att skadan å pannan förorsakats av grov vårdslöshet från Klingvalls sida. Vid sådant förhållande och då avtalet icke kunde anses giva kommanditbolaget rätt att avskeda Klingvall på annan grund, yrkade förbundet och avdelningen, att arbetsdomstolen måtte förplikta kommanditbolaget dels att omedelbart återintaga Klingvall i arbetet och dels att till denne utbetala honom tillkommande avlöning för den tid, som han varit obehörigen avstängd från arbetet.

Denna talan har bestritts av kommanditbolaget, som vidhållit, att omständigheterna givit kommanditbolaget rätt att omedelbart avskeda Klingvall.

Kommanditbolaget har yrkat ersättning för kostnaderna å målet vid arbetsdomstolen.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit.

Av utredningen framgår, att skadan å pannan icke uppkommit genom vare sig materialfel eller förslitning. Redan på grund härav måste det anses sannolikt, att skadan uppkommit vid påfyllning av vatten å pannan, och måste skadan i sådant fall anses förorsakad av grov vårdslöshet. Visserligen har Klingvall inför arbetsdomstolen förnekat, att han under sin tjänstgöring påfyllt vatten i annat ändamål än konstaterande av att vatten utträngde genom den av honom redan uppmärksammade sprickan. Det måste emellertid anses utrett, att Klingvall, omedelbart efter det skadan skett, vid då med honom anställt förhör erkänt, att han påfyllt vatten efter att först hava iakttagit, att vattenståndet i pannan nedgått under vederbörligt märke. Någon omständighet av beskaffenhet att förringa trovärdigheten av detta erkännande har ej förebragts. Med hänsyn till vad sålunda förekommit finner arbetsdomstolen, att kommanditbolaget jämlikt avtalets § 1 mom. 1 ägt fullgiltiga skäl för sin åtgärd att omedelbart avskeda Klingvall, och prövar domstolen följaktligen rättvist ogilla förbundets och avdelningens talan.

På grund av omständigheterna skall kommanditbolaget självt vidkännas sina kostnader å målet.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 12 april 1929: Ordföranden *Lindhagen* samt ledamöterna *Lind, Bergsten, von Sydow, Larson, Forslund* och *Söder.*

Vid omröstningen förenade sig ordföranden samt ledamöterna Lind, Bergsten, von Sydow och Larson om den mening, domen innehåller. Ledamöterna Forslund och Söder förenade sig om följande votum:

»Vid den undersökning, som i förevarande fall ägt rum, anse vi icke, att sådan bevisning förebragts, att skadan å bemälda ångpanna förorsakats av Klingvall, och anse vi det förty icke heller vara ådagalagt, att Klingvall gjort sig skyldig till sådan vårdslöshet, att anledning på grund härav förelegat för arbetsgivaren att omedelbart avskeda Klingvall.»

8. Dom i mål mellan svenska livsmedelsarbetareförbundet och dess avdelning nr 9 i Norrköping, kärande, samt Torsten Torstenson såsom innehavare av firman Torstens konditori, Torsten Torstenson, svarande, angående anställning av lärlingar; given i Stockholm den 20 april 1929.

Den 6 juli 1928 har mellan ett flertal konditoriidkare i Norrköping, däribland Torstenson, å ena, samt livsmedelsarbetareförbundet och dess avdelning nr 9, å andra sidan, upprättats ett kollektivavtal, vilket gäller för tiden 1 juli 1928—1 juli 1929. I nämnda avtal är § 21 av följande lydelse:

»Lärlingar få icke anställas till högre antal än en på var femte av vid konditori (anställd) fast yrkesarbetare, dock att, där antalet fast anställda yrkesarbetare uppgår till två, en lärling får anställas. Lärotiden är 3 år. Arbetsgivarens plikt är att tillse, att lärling får lära yrket ordentligt.»

Efter stämning hava livsmedelsarbetareförbundet och avdelningen vid arbetsdomstolen yrkat, att, då Torstenson i sin rörelse sysselsatte 3 à 4 lärlingar, oaktat endast två yrkesutbildade arbetare hade fast anställning hos honom, domstolen måtte ålägga Torstenson att, med respekterande av det ingångna avtalet, omedelbart från innehavda befattningar skilja de senast antagna lärlingar, vilka han icke ägde rätt behålla.

Torstenson har härtill genmält: Han hade icke hos sig anställt några lärlingar. Däremot meddelade han undervisning i yrket med tre elever, vilka härför till honom erlade betalning. Då Torstenson undertecknat kollektivavtalet, hade detta skett under det uttryckliga villkoret, att de elever, med vilka han träffat avtal om undervisning, skulle få stanna kvar.

Parterna hava å ömse sidor fordrat ersättning för kostnaderna å målet vid arbetsdomstolen.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit.

I målet är ostridigt, att endast två yrkesutbildade arbetare innehava fast anställning hos Torstenson, att denne med anledning därav enligt avtalet endast äger anställa en lärling samt att Torstenson för närvarande i arbete använder tre betalande elever. Torstenson har icke visat någon omständighet, på grund av vilken det skulle kunna antagas, att de hos honom arbetande eleverna intaga annan ställning än såsom lärlingar i avtalets mening. Ej heller har Torstenson visat, att den särskilda överenskommelse, som träffats i samband med avtalets upprättande, haft annat innehåll än å arbetarsidan uppgivits, eller att de då hos Torstenson arbetande övertaliga eleverna skulle få kvarstanna i arbetet till den 1 november 1928. Med anledning härav prövar arbetsdomstolen rättvist förplikta Torstenson att genast från anställningen skilja de elever utöver en, som arbeta hos honom.

Det åligger Torstenson att ersätta motparterna för kostnaderna å målet med etthundra kronor.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 13 april 1929: Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Lind*, *Bergsten* och *Larson*, ersättaren *Paues* samt ledamöterna *Forslund* och *Söder*.

Domen var enhällig.

9. Dom i mål mellan f. d. ryttmästaren A. G. Tauvon å Fånäs, kärande, samt Upplands lantarbetareförbund, svarande, angående hävande av blockad; given i Stockholm den 4 maj 1929.

Den 7 augusti 1925 har mellan svenska lantarbetsgivarnes centralförening för Upplands lantarbetsgivareförening, å ena, samt Upplands lantarbetareförbund, å andra sidan, upprättats ett kollektivt avtal, innehållande allmänna bestämmelser. Detta avtal är fortfarande gällande.

Dessutom har den 18 oktober 1926 mellan Upplands lantarbetsgivareförening och förbundet i anslutning till förstnämnda avtal upprättats ett kollektivt avtal, upptagande lönebestämmelser. Även detta avtal är fortfarande gällande.

I 1925 års avtal stadgas bland annat följande:

»§ 1. *Avtalets giltighets- och tillämpningsområde.*

2. Detta kollektiva avtal äger giltighet endast i samband med mellan ovan berörda parter ingånget särskilt kollektivt avtal, innehållande arbets- och löne- m. fl. bestämmelser.

3. Nämnda tvenne avtal äga tillämpning för de personliga arbetsavtal, vilka ingås mellan medlemmar av ovan angivna organisationer.

— —

§ 3. *Arbetets ledning. Arbetares antagande m. m.*

8. Arbetsgivaren äger att själv eller genom ombud ensam leda och fördela arbetet ävensom att fritt antaga och uppsäga eller avskeda arbetare, oavsett om de äro organiserade eller icke.

Arbetsgivaren skall låta sig angeläget vara att behandla arbetare med välvilja och rättvisa ävensom att tillse, att arbetsbefäl i sitt uppträdande mot arbetarna iakttaga rättvisa och värdighet.

§ 4. *Föreningsrätt.*

9. Föreningsrätten skall å ömse sidor lämnas okränkt. Om arbetare ordentligt sköter sin plats och uppsäges utan någon annan anledning än att han är medlem av eller intager en ledande ställning i arbetareorganisationen, är detta att anse såsom en kränkning av föreningsrätten.

— —

11. Anser arbetare, som blivit uppsagd, att sådan åtgärd ägt rum under omständigheter, som kunna tolkas såsom angrepp på föreningsrätten, äger han att genom sin organisation påkalla undersökning för vinnande av rättelse, och har arbetsgivaren skyldighet att vid arbetareorganisationens påfordran genom sin egen organisation lämna uppgifter om de skäl, varför arbetaren uppsagts. Vägrar arbetsgivaren att angiva sådana skäl, är uppsägandet att anse såsom en kränkning av föreningsrätten.

Arbetares i denna punkt tillerkända rätt att påkalla undersökning inbegriper endast vad här direkt utsagts och får ej avse begränsning av arbetsgivarens i § 3 (punkt 8) första stycket bestämda rättigheter.

— —

§ 16. *Tvisters behandling.*

48. Meningsskiljaktigheter mellan arbetsgivare och arbetare rörande tolkning eller tillämpning av gällande avtal skall lösas genom förhandling, i första hand mellan parterna själva, och, för så vitt enighet därvid ej uppnås, mellan parternas organisationer, nämligen först vederbörande läns- och distriktsorganisationer, och, för den händelse uppgörelse därvid icke inom en månad kommit till stånd, mellan huvudorganisationerna.

49. Ernås ej heller enighet vid förhandlingarna mellan huvudorganisationerna inom en månad efter det tvist blivit till dem hänskjuten, skall, därest endera huvudorganisationen så påfordrar, tvistefrågan hänskjutas till avgörande av den centrala skiljenämnden enligt lagen av den 28 maj 1920.

Parterna äro skyldiga att efterkomma av vederbörande organisationer träffad överenskommelse eller av den centrala skiljenämnden avkunnad dom.

§ 17. *Arbetsfred.*

50. Under den tid detta avtal äger giltighet och tillämpning, får icke något som helst störande ingrepp i arbetets gång förekomma; sålunda får icke vare sig strejk, blockad, lockout, bojkott eller dylikt av någondera parten tillgripas.»

Tauvon, som är ansluten till Upplands lantarbetsgivareförening, uppsade i augusti 1928 tvenne hos honom anställda arbetare, Otto Ferdinand Englund och Karl Johan Hilarius Lindström, till avflyttning den 24 oktober 1928. Sedan tvist uppkommit mellan förbundet och Tauvon, huruvida ifrågavarande uppsägning stode i strid med avtalet eller icke, lät förbundet den 19 november 1928 förklara Tauvons egendom Fånäs i blockad för all ny arbetskraft.

Med bifogande av bevis, att varken svenska lantarbetsgivarnes centralförening eller Upplands lantarbetsgivareförening ämnade föra talan mot förbundet i anledning av blockaden utan överlämnade åt Tauvon att själv föra dylik talan, har Tauvon efter stämning å förbundet vid arbetsdomstolen yrkat, att det måtte åläggas detta att genast upphäva blockaden och om denna sin åtgärd intaga meddelande i vissa av Tauvon uppgivna publikationer ävensom att för den skada, Tauvon lidit genom blockaden, till honom utgiva ersättning med tillhopa 1 440 kronor.

Förbundet har i målet anfört: Anledningen till de båda arbetarnas entledigande hade varit, att dessa vore anslutna till förbundet samt att Tauvon önskade ersätta dem med oorganiserat folk för att därigenom bliva i tillfälle betala lägre lön än den genom kollektivavtal bestämda. Med hänsyn härtill vore Tauvons åtgärd att anse såsom ett angrepp på föreningsrätten och stode följaktligen i strid med § 4 i 1925 års avtal. På grund av uppsägningen hade förbundet hos Tauvon påyrkat, att de båda avskedade skulle få kvarstanna i arbetet, tills frågan enligt § 16 underställts organisationerna. Detta hade emellertid avslagits av Tauvon, och hade jämväl Upplands lantarbetsgivareförening undandragit sig att på begäran anordna ett sammanträde för frågans dryftande. Sedan Tauvon uttagit vräkningsansökan å Englund, vilken icke avflyttat den 24 oktober, hade ånyo framställning gjorts om ett sammanträde, vilket emellertid avslagits. I anledning därav hade förbundet förklarat gården i blockad. Först därefter hade på begäran från arbetsgivarsidan förhandlingar kommit till stånd den 28 november. Då Tauvon gjort sig skyldig till avtalsstridigt förfarande samt han och hans organisation undandragit sig att medverka till förhandlingar enligt § 16, ansåge sig förbundet hava varit oförhindrat att vidtaga den ifrågavarande stridsåtgärden.

Härtill har Tauvon genmält: Den av förbundet uppgivna anledningen till arbetarnas entledigande vore icke riktig. De hade avskedats, därför att de icke ansetts vara lämpliga. I varje fall kunde Tauvons åtgärd under inga omständigheter betraktas såsom ett angrepp på föreningsrätten. Även om Tauvon skulle gjort

sig skyldig till avtalsstridigt förfarande — något som han bestämt bestrede — hade enligt § 17 förbundet icke ägt förklara gården i blockad. Tauvon och hans organisation hade icke undandragit sig förhandlingar. Talrika telefonsamtal hade ägt rum mellan förbundets ombudsman och arbetsgivareföreningens direktör, och efter blockadens proklamerande hade ett sammanträde kommit till stånd på Fånäs, därvid emellertid någon enighet icke kunnat uppnås. Det oaktat hade blockaden fått stå vid makt, utan att förbundet gjort något försök att få tvisten definitivt sliten i den ordning, som § 16 angiver.

Parterna hava å ömse sidor fordrat ersättning för kostnaderna å målet.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit.

I § 17 av 1925 års kollektivavtal är stadgat, att icke något som helst störande ingrepp i arbetets gång finge förekomma under den tid avtalet ägde giltighet och tillämpning och att sålunda icke vare sig strejk, blockad, lockout, bojkott eller dylikt finge av någondera parten tillgripas. Den omständigheten, att part å ena sidan tror sig hava anledning antaga, att part å andra sidan gjort sig skyldig till avtalsstridigt förfarande, berättigar sålunda icke förstnämnda part att tillgripa åtgärd, som sägs i § 17, utan har han att påkalla prövning av frågan i den ordning, som angives i § 16. Oavsett frågan om förbundet haft rätt i sin uppfattning, att Tauvon gjort sig skyldig till avtalsstridigt förfarande, har förbundet sålunda under inga förhållanden ägt tillgripa blockad. Om svårigheter från motsidan mött att åstadkomma förhandlingar, hade förbundet ägt befogenhet att omedelbart draga tvisten om Tauvons handlingssätt under centrala skiljenämndens prövning. Särskilt hade förbundet haft anledning därtill, efter det förhandlingar ägt rum den 28 november 1928. På grund härav prövar arbetsdomstolen rättvist förplikta förbundet dels att genast häva blockaden och på tillräckligt omfattande sätt giva offentlighet å detta hävande och dels att för den skada, Tauvon måste anses hava lidit genom blockaden, till denne utgiva ersättning med skäligt befunnet belopp av trehundra kronor.

Det åligger därjämte förbundet att ersätta Tauvon för hans inställelse vid arbetsdomstolen med *femtio* kronor.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 27 april 1929: Ordföranden *Lindhagen* samt ledamöterna *Lind, Bergsten, von Sydow, Larson, Forslund* och *Söder*.

Vid omröstningen förenade sig ordföranden samt ledamöterna Lind, Bergsten, von Sydow och Larson om den mening, domen innehåller. Ledamöterna Forslund och Söder förenade sig om följande votum:

»I § 17 av 1925 års kollektivavtal är stadgat, att icke något som helst störande ingrepp i arbetets gång finge förekomma under den tid avtalet äger giltighet och tillämpning och att sålunda icke vare sig strejk, blockad, lockout, bojkott eller dylikt finge av någondera parten tillgripas, utan skall uppkommen tvist avgöras på sätt som angives i § 16 i nämnda kollektivavtal. På grund härav pröva vi rättvist förplikta förbundet att häva blockaden och på tillräckligt sätt giva offentlighet åt detta hävande.

Då det av den förebragta utredningen dessutom framgår, att från Upplands lantarbetareförbunds sida i god tid åtgärder vidtagits för att i enlighet med § 16 i 1925 års avtal angående tvisters behandling söka åstadkomma förhandlingar mellan resp. parter, men då dylika förhandlingar på grund av kärandens och hans organisations motstånd icke kommit till stånd förrän efter det att gården förklarats i blockad, och då därjämte från kärandens eller dennes huvudorganisations sida icke vidtagits någon åtgärd i syfte att i tid få den mellan parterna uppkomna tvistefrågan avgjord av centrala skiljenämnden, kunna vi icke biträda kärandens yrkande om skadestånd.

I fråga om rättegångskostnaderna finna vi skäligt, att vardera parten vidkännes sina kostnader.»

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

April månad år 1929.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under april månad.

Översikt av verksamheten under april månad 1929.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	april 1929	mars 1929	april 1928
Stockholms stad	5 287	2 006	1 710	4 200	4 016	2 387	**9 487**	**6 022**	**4 097**	158	141	185
Stockholms län	2 620	1 483	1 408	708	961	471	**3 328**	**2 444**	**1 879**	136	157	168
Uppsala stad o. län	832	439	335	281	307	265	**1 113**	**746**	**600**	149	175	151
Södermanlands län	787	713	559	558	548	378	**1 345**	**1 261**	**937**	107	121	117
Östergötlands län	1 349	736	572	846	712	494	**2 195**	**1 448**	**1 066**	152	180	159
Norrköping	923	302	276	196	178	118	**1 119**	**480**	**394**	233	326	248
Jönköpings län	333	201	132	348	292	193	**681**	**493**	**325**	138	156	149
Kronobergs län	250	182	130	236	262	151	**486**	**444**	**281**	109	170	96
Norra Kalmar län	188	82	77	62	57	42	**250**	**139**	**119**	180	213	138
Södra Kalmar län	599	399	353	187	151	87	**786**	**550**	**440**	143	313	166
Gotlands län	106	113	88	91	130	80	**197**	**243**	**168**	81	85	84
Blekinge län	880	514	429	499	358	244	**1 379**	**872**	**673**	158	217	175
Kristianstads län	868	744	549	812	801	475	**1 680**	**1 545**	**1 024**	109	145	94
Malmöhus län: Malmö	2 264	707	639	1 544	1 206	761	**3 808**	**1 913**	**1 400**	199	290	201
Malmöhus län: Lund	452	140	117	118	146	77	**570**	**286**	**194**	199	315	214
Malmöhus län: Landskrona	367	253	235	52	42	30	**419**	**295**	**265**	142	197	157
Malmöhus län: Hälsingborg	1 253	522	491	382	307	210	**1 635**	**829**	**701**	197	307	183
Malmöhus län: Ystad	255	101	83	108	54	47	**363**	**155**	**130**	234	293	178
Malmöhus län: Trelleborg	605	338	333	82	59	56	**687**	**397**	**389**	173	172	138
Malmöhus län: Eslöv	193	96	85	65	58	46	**258**	**154**	**131**	168	199	152
Malmöhus län: Skurup	102	102	62	53	97	34	**155**	**199**	**96**	78	107	69
Malmöhus län: Vellinge	111	71	66	31	32	24	**142**	**103**	**90**	138	193	154
Hallands län	462	361	257	167	230	122	**629**	**591**	**379**	106	170	143
Göteborgs o. Boh. l.	520	297	227	267	218	106	**787**	**515**	**333**	153	185	126
Göteborg	4 297	2 075	1 887	1 116	1 066	701	**5 413**	**3 141**	**2 588**	172	216	219
Älvsborgs län	428	234	163	149	194	102	**577**	**428**	**265**	135	167	89
Skaraborgs län	608	599	303	370	541	221	**978**	**1 140**	**524**	86	101	96
Värmlands län	316	189	133	211	286	166	**527**	**475**	**299**	111	145	117
Örebro län	666	349	242	515	677	358	**1 181**	**1 026**	**600**	115	134	146
Västmanlands län	777	571	451	488	495	350	**1 265**	**1 066**	**801**	119	141	162
Kopparbergs län	371	108	107	338	288	205	**709**	**396**	**312**	179	191	163
Gävleborgs län	470	100	95	172	129	107	**642**	**229**	**202**	280	328	305
Västernorrlands l.	580	115	115	73	68	48	**653**	**183**	**163**	357	260	379
Jämtlands län	209	114	110	264	287	239	**473**	**401**	**349**	118	116	130
Västerbottens län	168	36	31	211	246	162	**379**	**282**	**193**	134	157	150
Norrbottens län	59	39	35	126	117	80	**185**	**156**	**115**	119	126	117
Tills. april 1929	**30 555**	**15 431**	**12 885**	**15 926**	**15 616**	**9 637**	**46 481**	**31 047**	**22 522**	**150**	—	—
» mars 1929	*32 595*	*13 916*	*11 790*	*14 251*	*12 975*	*8 503*	*46 846*	*26 891*	*20 293*	—	*174*	—
» april 1928	30 455	13 222	11 357	14 027	13 726	8 646	44 482	26 948	20 003	—	—	165
» » 1927	31 335	12 844	11 274	13 518	13 385	8 438	44 853	26 229	19 712	—	—	—
» » 1926	28 186	12 291	10 729	14 235	13 680	8 777	42 421	25 971	19 506	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					april 1929	mars 1929	april 1928	april 1929	mars 1929	april 1928
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	7 036	7 305	6 720	4 870	109	131	109	72	68	75
Industri och hantverk	7 639	7 918	1 294	1 149	612	1238	885	89	87	88
Sjöfart och fiske	5 601	5 766	3 185	2 964	181	265	226	93	97	99
Handel och samfärdsel	3 330	3 548	1 994	1 694	178	273	249	85	88	87
Husligt arbete	1	1	1	1	.	—	.	.	—	.
Annat arbete	5 412	6 017	2 237	2 207	269	156	295	99	99	98
Summa	**29 019**	**30 555**	**15 431**	**12 885**	**198**	**234**	**230**	**84**	**85**	**86**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	1 105	1 132	2 287	880	49	52	49	38	36	41
Industri och hantverk	923	985	481	346	205	305	260	72	73	68
Sjöfart och fiske	414	421	217	203	194	233	215	94	85	87
Handel och samfärdsel	2 744	2 904	2 463	1 689	118	149	111	69	70	68
Husligt arbete	8 065	9 964	10 159	6 513	98	103	100	64	71	66
Annat arbete	510	520	9	6	.	.	.	.	.	.
Summa	**13 761**	**15 926**	**15 616**	**9 637**	**102**	**110**	**102**	**62**	**66**	**63**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning	8 141	8 437	9 007	5 750	94	110	93	64	59	66
Jordbruk	7 909	8 202	8 953	5 699	92	109	92	64	58	65
Skogshushållning	232	235	54	51	.	131	189	.	89	94
Industri och hantverk	8 562	8 903	1 775	1 495	502	983	733	84	83	83
Gruvdrift och malmförädling	210	212	10	9	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri	309	322	17	15	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri	1 893	1 955	409	324	478	812	859	79	79	78
Trävaruindustri	530	567	73	68	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	2 786	2 873	577	551	498	1401	804	95	93	97
Läder-, hår- och gummiindustri	185	199	28	26	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	260	266	15	11	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	508	539	153	108	352	480	415	71	81	72
Närings- och njutningsmedelsindustri	681	671	205	141	327	562	367	69	69	68
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	80	83	45	43	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri	154	160	45	36	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	83	86	16	14	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	933	970	182	149	583	791	505	82	88	84
Sjöfart och fiske	6 015	6 187	3 402	3 167	182	263	225	93	97	98
Handel och samfärdsel	6 074	6 452	4 457	3 383	145	207	165	76	78	76
Kontors-, bank- o. d. personal	555	564	138	106	424	.	.	80	.	.
Butiks- och magasinspersonal	1 520	1 625	385	326	422	651	625	85	89	82
Hotell- och restaurangpersonal	1 878	2 001	1 778	1 284	113	142	108	72	71	71
Transportarbetare	1 796	1 920	1 767	1 385	109	159	132	78	83	82
Allmän och litterär verksamhet	310	327	359	250	91	149	122	70	72	58
Ej särskilt specificerade	15	15	35	32	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	8 066	9 965	10 160	6 514	98	103	100	64	71	66
Annat arbete	5 922	6 537	2 246	2 213	291	165	315	99	99	98
Summa	**42 780**	**46 481**	**31 047**	**22 522**	**150**	**174**	**165**	**73**	**75**	**74**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 361 platser, varav 1 735 manliga och 626 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 229, 1 785 och 444 samt under nästlidna månad resp. 1 712, 1 261 och 451.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**7 070**	**6 667**	**4 820**	**235**	**53**	**50**	**212**	**10**	**9**	**317**	**17**	**15**	**1 885**	**396**	**314**
1	Stockholms stad	74	7	7	1	—	—	—	—	—	5	—	—	587	132	110
2	Stockholms län	1 466	1 180	1 110	27	25	25	2	1	1	15	—	—	92	6	4
3	Uppsala stad och län	449	389	293	4	4	4	3	—	—	33	1	—	23	4	2
4	Södermanlands län	366	449	303	1	2	1	—	—	—	—	—	—	65	14	14
5	Östergötlands län	738	614	458	6	2	1	5	2	2	56	—	—	48	12	10
6	Norrköping	169	124	98	—	—	—	—	—	—	2	—	—	98	—	—
7	Jönköpings län	118	144	86	1	—	—	—	—	—	41	—	—	19	5	2
8	Kronobergs län	84	99	54	6	1	1	—	—	—	2	—	—	5	11	5
9	Kalmar län	157	123	103	—	—	—	—	—	—	2	—	—	29	2	2
10	Gotlands län	52	62	37	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	201	187	109	3	1	—	7	—	—	15	—	—	19	2	2
12	Kristianstads län	554	588	416	14	2	2	12	—	—	21	5	5	19	14	9
13	Malmöhus län: Malmö	76	81	55	—	—	—	—	—	—	9	—	—	229	21	17
14	Hälsingborg	118	102	85	—	—	—	20	—	—	5	—	—	58	6	3
15	Övriga anstalter	559	436	326	—	—	—	—	—	—	36	1	1	144	12	9
16	Hallands län	148	178	82	—	—	—	2	—	—	9	—	—	32	10	8
17	Göteborgs och Bohus län	135	159	95	—	—	—	—	—	—	2	1	—	10	3	1
18	Göteborgs stad	185	115	99	—	—	—	—	—	—	2	—	—	224	93	91
19	Älvsborgs län	88	128	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	3	3
20	Skaraborgs län	366	534	257	—	—	—	—	—	—	6	7	7	28	29	15
21	Värmlands län	119	154	103	5	—	—	4	—	—	8	—	—	7	5	—
22	Örebro län	263	293	189	7	2	2	89	6	5	9	2	2	16	—	—
23	Västmanlands län	434	440	323	4	—	—	18	—	—	35	—	—	36	4	3
24	Kopparbergs län	46	32	31	127	1	1	50	1	1	2	—	—	18	2	2
25	Gävleborgs län	27	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	17	4	—
26	Västernorrlands län	3	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—
27	Jämtlands län	50	20	17	17	11	11	—	—	—	—	—	—	5	—	—
28	Västerbottens län	24	14	12	12	2	2	—	—	—	—	—	—	6	1	1
29	Norrbottens län	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
	Kvinnliga avdelningen	**1 132**	**2 286**	**879**	**—**	**1**	**1**	**—**	**—**	**—**	**5**	**—**	**—**	**70**	**13**	**10**
1	Stockholms stad	8	1	1	—	—	—	—	—	—	5	—	—	59	11	9
2	Stockholms län	89	205	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	68	79	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	71	104	50	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	82	167	93	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	7	16	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	16	58	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	27	64	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	23	51	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	7	32	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	79	115	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	125	266	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	15	39	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	1
14	Hälsingborg	11	10	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	56	117	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	18	67	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	90	48	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	26	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—
19	Älvsborgs län	8	14	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	35	171	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	44	71	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	54	260	81	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	84	155	82	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	30	43	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	8	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	5	17	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	21	49	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	23	59	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
565	**71**	**67**	**2 873**	**577**	**551**	**165**	**26**	**25**	**198**	**1**	**1**	**222**	**9**	**8**	**399**	**30**	**22**	**69**	**17**	**17**	
72	32	31	992	100	86	34	18	18	3	—	—	34	2	2	68	1	1	11	2	2	1
22	7	7	176	28	27	7	1	1	—	—	—	18	—	—	26	2	2	1	—	—	2
8	—	—	22	—	—	4	1	—	—	—	—	4	—	—	15	1	—	—	—	—	3
6	—	—	16	6	6	—	1	1	1	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	4
12	2	2	120	29	29	3	—	—	2	—	—	1	—	—	9	—	—	—	—	—	5
27	1	1	216	71	71	—	—	—	83	—	—	4	—	—	15	—	—	1	1	1	6
8	—	—	9	20	20	2	—	—	5	—	—	4	2	2	2	—	—	3	—	—	7
7	2	2	13	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	8
54	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	2	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1	—	—	—	10
3	—	—	9	2	2	5	—	—	—	—	—	3	1	1	4	—	—	—	—	—	11
8	6	5	37	24	21	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	—	—	—	12
32	1	1	503	106	105	24	—	—	7	—	—	49	—	—	58	—	—	31	—	—	13
5	—	—	66	6	6	14	—	—	5	—	—	11	—	—	15	1	—	4	8	8	14
18	1	1	189	23	23	43	2	2	6	—	—	8	—	—	80	8	8	3	2	2	15
—	—	—	24	16	16	—	—	—	8	—	—	4	—	—	8	—	—	—	—	—	16
7	—	—	42	14	14	—	—	—	15	—	—	7	—	—	11	1	—	1	—	—	17
177	13	13	219	48	44	16	1	1	31	—	—	34	3	2	33	3	2	7	4	4	18
3	—	—	26	2	2	4	—	—	29	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	19
2	2	2	8	5	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	18	6	4	4	—	—	20
31	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
5	—	—	13	5	5	4	—	—	—	—	—	28	—	—	1	—	—	1	—	—	22
1	2	1	46	6	6	1	—	—	2	—	—	2	—	—	6	2	1	—	—	—	23
5	—	—	31	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	24
17	2	1	16	2	2	2	2	2	—	1	1	6	1	1	7	—	—	—	—	—	25
24	—	—	28	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	26
1	—	—	9	40	40	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	27
10	—	—	19	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	7	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
2	**2**	**1**	—	—	—	**34**	**2**	**1**	**68**	**14**	**10**	**317**	**144**	**100**	**272**	**175**	**119**	**14**	**28**	**26**	
1	2	1	—	—	—	9	1	—	23	3	1	139	71	44	134	61	47	6	28	26	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	3	3	2	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	9	11	10	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	3	3	2	5	5	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	3	—	—	2	—	—	1	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	11	1	1	2	1	1	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	2	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	9	12	14	7	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	11	—	—	7	1	—	94	40	26	50	4	2	7	—	—	13
—	—	—	—	—	—	13	—	—	8	—	—	4	2	2	5	6	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	7	5	5	6	5	2	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	5	4	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	17
1	—	—	—	—	—	1	—	—	16	5	4	20	4	1	12	26	20	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	13	4	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	5	2	2	2	5	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	4	1	1	4	5	5	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	2	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, *ej specific.*			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. *personal*		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**67**	**8**	**6**	**77**	**11**	**10**	**869**	**121**	**104**	**5766**	**3185**	**2964**	**417**	**65**	**50**
1	Stockholms stad	13	1	—	22	7	6	291	48	34	701	539	480	265	35	24
2	Stockholms län	—	—	—	2	—	—	42	2	2	108	22	22	10	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	10	—	—	4	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	2	—	—	30	8	8	62	74	73	—	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	2	—	—	32	1	1	9	—	—	2	2	1
6	Norrköping	6	1	1	6	—	—	11	—	—	98	62	62	3	—	—
7	Jönköpings län	4	4	4	—	—	—	6	—	—	4	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	7	—	—	469	308	278	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	41	49	49	—	—	—
11	Blekinge län	1	—	—	1	—	—	22	—	—	386	242	240	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	9	1	1	27	11	11	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	3	—	—	7	—	—	193	15	14	336	211	195	50	8	8
14	Hälsingborg	—	—	—	1	—	—	22	—	—	710	352	349	—	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	—	—	—	19	1	1	382	228	224	2	1	1
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	6	1	1	169	131	130	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	2	—	—	2	—	—	3	—	—	100	79	78	1	—	—
18	Göteborgs stad	9	2	1	19	4	4	118	40	38	1627	788	687	72	16	14
19	Älvsborgs län	—	—	—	4	—	—	17	4	4	2	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	1	—	—	17	3	3	1	—	—
22	Örebro län	4	—	—	2	—	—	4	—	—	4	—	—	2	1	1
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	17	—	—	5	—	—	3	—	—
24	Kopparbergs län	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
25	Gävleborgs län	—	—	—	1	—	—	2	—	—	217	48	48	1	—	—
26	Västernorrlands län	12	—	—	1	—	—	—	—	—	255	29	29	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	2	2	—	1	—
28	Västerbottens län	7	—	—	—	—	—	—	—	—	31	7	4	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**93**	**37**	**30**	**9**	**5**	**4**	**101**	**61**	**45**	**421**	**217**	**203**	**147**	**68**	**56**
1	Stockholms stad	36	24	18	5	3	2	25	31	18	292	145	143	71	27	20
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	1	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	4	—	—	1	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	2	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—
12	Kristianstads län	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	23	1	1	—	—	—	65	25	22	6	4	3	58	35	33
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	4	4	4	7	7	7	—	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	4	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	7	5	5	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
18	Göteborgs stad	20	6	5	1	—	—	—	—	—	79	42	32	9	3	—
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
22	Örebro län	3	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	2	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1153	**249**	**231**	**158**	**63**	**57**	**1738**	**1485**	**1225**	**67**	**100**	**100**	**15**	**32**	**31**	**1**	**1**	**1**	**6 017**	**2 237**	**2 207**	
585	158	144	78	20	16	525	424	269	40	2	2	2	15	15	1	1	1	883	462	462	1
19	3	3	24	15	15	139	46	44	5	—	—	—	—	—	—	—	—	419	145	145	2
13	1	1	1	—	—	43	9	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	191	29	27	3
2	—	—	1	2	2	17	86	80	1	—	—	—	—	—	—	—	—	211	71	71	4
15	3	3	6	—	—	76	27	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	206	42	42	5
21	—	—	4	—	—	68	15	15	1	—	—	—	—	—	—	—	—	90	27	27	6
3	—	—	1	1	—	16	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	23	17	7
2	1	—	1	2	2	7	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118	57	57	8
—	—	—	—	—	—	11	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	37	37	9
1	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	10
8	—	—	1	—	—	26	13	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	66	64	11
13	4	4	1	2	2	27	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119	83	70	12
113	4	4	1	1	1	127	107	87	2	—	—	—	—	—	—	—	—	414	152	152	13
3	3	3	3	2	2	44	14	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	149	28	28	14
22	1	1	3	2	2	73	161	158	—	—	—	2	2	2	—	—	—	495	220	220	15
5	—	—	1	—	—	12	24	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	1	1	16
7	1	1	3	—	—	30	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	142	33	32	17
294	69	66	17	10	9	278	495	442	12	98	98	11	15	14	—	—	—	912	258	258	18
2	—	—	2	—	—	17	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	197	95	95	19
5	—	—	1	—	—	25	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	13	13	20
2	—	—	—	—	—	7	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	25	25	21
3	—	—	1	—	—	17	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	192	39	37	22
1	—	—	1	1	1	36	18	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128	98	98	23
3	—	—	2	1	1	12	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68	51	51	24
1	1	1	—	—	—	34	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	120	29	29	25
4	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	75	75	26
6	—	—	4	3	3	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92	37	37	27
—	—	—	1	1	1	14	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	8	8	28
—	—	—	—	—	—	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	33	29	29
472	**136**	**95**	**1843**	**1715**	**1227**	**182**	**282**	**160**	**260**	**259**	**150**	—	**3**	**1**	**9 564**	**10159**	**6 518**	**520**	**9**	**6**	
219	61	35	682	505	337	116	149	85	140	71	33	—	2	1	2 124	2 812	1 561	106	8	5	1
5	5	3	77	71	44	1	1	1	11	8	7	—	—	—	510	665	348	2	—	—	2
1	—	—	18	15	15	—	—	—	1	3	3	—	—	—	185	206	184	4	—	—	3
3	1	1	40	41	34	—	5	4	8	11	7	—	—	—	387	373	270	29	—	—	4
16	2	2	58	56	49	7	5	4	8	19	12	—	—	—	625	452	323	40	1	1	5
—	—	—	10	9	6	—	3	1	1	—	—	—	—	—	150	148	101	13	—	—	6
5	3	3	26	35	25	1	1	1	11	3	3	—	—	—	272	188	139	4	—	—	7
4	3	2	44	48	38	—	—	—	8	12	7	—	—	—	148	131	83	—	—	—	8
—	—	—	17	23	17	—	—	—	1	—	—	—	—	—	196	133	96	9	—	—	9
1	—	—	28	22	22	1	1	1	2	2	1	—	—	—	51	72	50	—	—	—	10
7	—	—	67	68	60	—	1	1	1	2	1	—	—	—	341	171	129	—	—	—	11
7	2	2	119	125	89	5	3	3	5	9	7	—	—	—	518	371	260	9	—	—	12
123	21	17	112	79	48	3	32	16	10	11	6	—	—	—	846	912	579	110	—	—	13
3	6	6	52	60	40	—	4	2	2	6	3	—	—	—	249	202	141	23	—	—	14
3	4	4	28	36	32	16	6	6	3	5	1	—	—	—	361	305	215	18	—	—	15
4	—	—	12	40	35	1	1	1	2	7	1	—	—	—	120	109	68	5	—	—	16
8	2	1	40	30	15	—	2	2	2	9	2	—	—	—	103	120	69	11	—	—	17
30	8	3	64	75	22	17	52	17	9	26	23	—	1	—	729	816	574	75	—	—	18
3	—	—	15	19	14	—	—	—	2	8	3	—	—	—	118	152	78	—	—	—	19
12	7	6	25	30	21	—	2	2	5	17	3	—	—	—	267	301	149	20	—	—	20
1	1	1	14	26	20	—	—	—	3	4	3	—	—	—	147	181	104	—	—	—	21
3	—	—	43	43	26	5	10	9	12	4	2	—	—	—	349	352	236	34	—	—	22
8	5	4	39	55	51	2	1	1	3	7	7	—	—	—	343	263	196	—	—	—	23
—	—	—	70	56	39	1	—	—	1	1	1	—	—	—	236	188	140	—	—	—	24
—	—	—	12	14	12	6	3	3	4	5	5	—	—	—	128	99	80	7	—	—	25
1	—	—	5	7	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	52	41	33	—	—	—	26
4	4	4	73	79	71	—	—	—	5	8	8	—	—	—	158	147	128	1	—	—	27
1	1	1	37	37	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	143	146	107	—	—	—	28
—	—	—	16	11	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108	103	72	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 mars 1929.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb.	45	1 773	4 113	**5 886**	63	131	**194**	**3·3**	5·6
Bleck- o. plåtslagareförb.	44	1 926	—	**1 926**	546	—	**546**	**28·3**	32·4
Bokbindareförbundet	20	1 334	2 975	**4 309**	74	104	**178**	**4·1**	4·2
Bryggeriindustriarb.-förb.	51	3 333	788	**4 121**	176	104	**280**	**6·8**	6·9
Byggnadsträarbetareförb.	110	9 020	—	**9 020**	3 405	—	**3 405**	**37·7**	41·2
De förenade förbunden	42	2 681	1.032	**3 713**	627	100	**727**	**19·6**	10·0
Elektriska arbetareförb.	74	3 116	—	**3 116**	475	—	**475**	**15·2**	15·2
Gjutareförbundet	95	4 508	2	**4 510**	129	—	**129**	**2·9**	2·9
Grov- o. fabriksarb.-förb.	260	23 302	3 294	**26 596**	6 824	589	**7 413**	**27·9**	33·3
Gruvindustriarbetareförb.	23	2 091	—	**2 091**	335	—	**335**	**16·0**	17·9
Handelsarbetareförb.	188	9 459	3 761	**13 220**	789	161	**950**	**7·2**	7·9
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	21	474	1 174	**1 648**	67	147	**214**	**13·0**	15·3
Hattarbetare	12	208	787	**995**	40	104	**144**	**14·5**	14·0
Pälsvaruarbetare	9	266	387	**653**	27	43	**70**	**10·7**	17·2
Kommunalarbetareförb.	156	17 573	1 974	**19 547**	801	344	**1 145**	**5·9**	7·0
Litografförbundet	8	1 178	37	**1 215**	15	—	**15**	**1·2**	1·4
Livsmedelsarbetareförb.	81	7 016	1 955	**8 971**	858	423	**1 281**	**14·3**	11·2
Metallindustriarb.-förb.	216	85 175	4 553	**89 728**	7 080	249	**7 329**	**8·2**	8·6
Järnbruksarbetare	60	19 545	17	**19 562**	1 325	—	**1 325**	**6·8**	5·8
Verkstadsarbetare	156	65 630	4 536	**70 166**	5 755	249	**6 004**	**8·6**	9·4
Murareförbundet	58	3 020	—	**3 020**	1 266	—	**1 266**	**41·9**	55·3
Måleriarbetareförbundet	52	3 221	—	**3 221**	1 186	—	**1 186**	**36·8**	54·2
Pappersindustriarb.-förb.	112	22 087	768	**22 855**	1 836	59	**1 895**	**8·3**	8·3
Sadelm.- o. tapetseraref.	25	1 169	87	**1 256**	172	4	**176**	**14·0**	22·2
Sko- o. läderindustriarb.-f.	48	6 336	3 108	**9 444**	985	219	**1 204**	**12·7**	13·1
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	101	4 464	1	**4 465**	2 709	—	**2 709**	**60·7**	24·4
Stenindustriarbetareförb.	87	5 465	—	**5 465**	325	—	**325**	**5·9**	10·4
Sågverksindustriarb.-förb.	249	21 996	5	**22 001**	6 778	3	**6 781**	**30·8**	26·0
Sågverks- o. brädgårdsarb.	142	14 801	4	**14 805**	3 201	3	**3 204**	**21·6**	28·4
Flottnings- o. skogsarb.	107	7 195	1	**7 196**	3 577	—	**3 577**	**49·7**	31·4
Textilarbetareförbundet	73	6 389	9 613	**16 002**	327	340	**667**	**4·2**	4·1
Tobaksindustriarb.-förb.	10	511	1 870	**2 381**	8	106	**114**	**4·8**	5·6
Transportarbetareförb.	59	4 514	59	**4 573**	1 094	23	**1 117**	**24·4**	27·1
Träindustriarbetareförb.	146	8 920	101	**9 021**	871	—	**871**	**9·7**	12·9
Tunnbinderiarbetareförb.	14	236	—	**236**	62	—	**62**	**26·3**	17·4
Typografförbundet	44	4 815	363	**5 178**	246	36	**282**	**5·4**	5·1
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	55	2 330	—	**2 330**	979	—	**979**	**42·0**	37·3
Summa	**2 567**	**269 432**	**41 633**	**311 065**	**41 108**	**3 142**	**44 250**	**14·2**	**14·7**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämpla de veckor) har under mars uppgivits till inalles 213 200, vilket i genomsnitt motsvarar 4·8 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1928 mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1929 jan.	febr.	mars
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	14·9	[1] 14·7	[2] 14·2
Ansökn. per 100 lediga platser .	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220	241	215	174
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·22	·	·	3·40	·	·	3·33	·	·	3·28	·	·	3·25
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	19·8	18·5	15·4	11·1	13·0	12·4	14·5	14·6	15·7	17·6	18·0	16·6	15·2
Danmark. Arbetslöshet, i % .	21·3	16·6	14·0	13·5	13·6	13·0	12·2	14·5	17·7	28·4	[1] 27·9	30·0	23·3
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	64	50	41	39	38	37	34	41	50	70	78	85	—
Finland. Registr. arbetslösa .	2 139	1 501	862	822	762	807	954	1 346	2 978	2 974	4 614	4 246	3 190
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	229	232	154	150	156	152	151	181	520	289	282	314	348
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	9·6	9·6	9·9	10·8	11·7	11·7	11·4	11·8	12·2	11·2	12·3	12·2	10·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1063	1 171	1 143	1 239	1 354	1 367	1 384	1 421	1 439	1 312	1 434	1 430	1 168
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	·	10·8	·	·	9·3	·	·	9·9	·	·	11·1	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	6·3	4·8	4·4	4·4	5·3	5·0	4·8	4·8	6·2	11·5	18·9	19·1	13·0
Arbetslöshetsindex	5·0	4·0	3·6	3·6	4·2	4·1	3·8	3·8	5·0	9·6	16·2	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	3·5	3·6	4·3	3·6	4·5	4·3	3·9	4·1	2·8	[1] 6·4	7·4	11·5	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	9·2	6·9	6·3	6·2	6·3	6·5	6·6	7·3	9·5	16·7	19·4	22·3	16·9
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 011	729	629	611	564	574	577	671	1 030	1 702	2 246	2 461	1 899
Ansökn. per 100 lediga platser .	344	316	291	289	270	276	276	307	470	676	608	631	475
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	105·8	109·5	111·8	112·3	112·4	112·4	112·1	111·3	108·6	102·0	98·7	96·2	—
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	193	155	130	119	115	114	113	123	155	203	245	264	225
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	1·9	·	·	1·2	·	·	1·1	·	·	4·0	·	·	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	112	·	·	113	·	·	111	·	·	109	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetslösa	10473	7 273	3 746	1 659	1 095	904	562	453	503	895	1 664	3 527	1 078
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	412	357	307	247	234	248	269	282	321	364	462	489	—
Ryssland. Registrerade arbetslösa (i 1000-tal)	1 576	1 599	1 571	1 471	1 340	1 344	1 374	—	—	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	3 134	2 162	1 470	883	486	467	706	1 561	4 369	7 770	6 329	4 624	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	5 570	2 950	1 295	1 223	928	965	1 980	5 179	9 184	14030	12856	10909	8 855
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	168	153	136	116	100	91	83	79	97	128	161	178	177
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·6	1·4	1·4	1·2	1·3	1·4	1·5	1·1	1·1	—	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	10·0	9·3	8·7	8·5	8·1	8·3	8·0	8·0	8·1	9·5	10·9	12·0	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	245	228	207	188	158	156	158	172	241	282	261	221	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	6·5	5·2	3·7	3·2	2·5	2·4	2·2	3·1	4·2	6·6	6·3	6·8	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	102·3	106·8	113·8	117·7	119·3	119·1	118·8	118·9	116·7	109·1	110·5	111·4	110·4
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	86·1	85·7	85·5	85·6	84·7	86·0	87·3	88·1	87·7	87·8	—	—	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	89·9	89·3	89·4	89·6	88·5	90·0	91·2	92·0	91·6	91·3	91·0	93·0	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	10·2	·	·	11·2	·	·	11·4	·	·	9·9	·	·	—
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	15	15	16	15	13	12·5	13	12	11	7	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	·	11·5	·	·	11·3	·	·	10·0	·	·	—	·

[1] Reviderade siffror. [2] Frånser man skogs- och flottningsarbetarförbundet, vars medlemmar ej ingå i statistiken för 1928, blir procentsiffran 13·5.

Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1929.

	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta			Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink.protokoll över besiktning av		Ink. intyg över besiktning av hissar och kranar	Ink. anmälningar om olycksfall	Därav olycksfall med dödlig utgång	Framställningar till länsstyrelserna	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
		arbetsställen	med sammanlagt arbetarantal	med sammanlagt kraftbelopp i eff.hkr.			ångpannor	kokare o. d.						
Yrkesinspektörerna														
I distriktet	79	68	4 654	6 171	85	31	49	1	80	1 515	7	—	—	25
II »	120	120	7 381	16 666	58	83	84	7	207	2 438	6	—	—	11
III »	60	55	3 043	25 985	44	41	101	3	144	1 035	1	1	3	6
IV »	75	75	2 630	3 957	53	32	148	—	14	988	10	7	—	42
V »	146	144	4 210	7 763	79	82	38	3	217	2 043	15	—	1	63
VI »	116	116	6 145	70 104	47	41	53	20	221	2 754	6	—	6	14
VII »	164	164	8 229	34 738	59	100	51	34	205	1 659	11	—	1	5
VIII »	101	101	8 267	98 168	44	61	53	4	43	3 057	16	—	2	8
IX »	64	64	3 608	24 871	37	35	57	4	40	2 326	6	1	—	13
Yrkesinspektrisen	175	144	5 952	—	126	48	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	4	4	530	5 724	41	63	—	—	—	[7](18)	[7](2)	—	—	—
Summa	**1 104**	**1 055**	**54 649**	**294 147**	[1]**673**	**617**	[2]**634**	[3]**76**	**1 171**	[4]**17815**	[4]**78**	**9**	**13**	**187**
Underinspektörerna														
I distriktet	247	200	2 320	906	106	1	55	—	—	—	—	—	—	—
II »	298	298	747	1 738	64	11	85	1	—	—	—	—	—	—
III »	292	290	875	2 046	60	70	136	1	—	—	—	—	—	—
IV »	144	144	689	1 272	58	35	99	—	—	—	—	—	—	—
V »	604	600	1 925	4 456	119	85	28	—	—	—	—	—	—	—
VI »	339	339	5 989	755	96	16	26	—	21	—	—	—	—	—
VII »	205	204	447	3 296	35	54	48	—	3	—	—	—	—	—
VIII »	279	279	1 094	2 820	74	37	38	—	15	—	—	—	—	—
IX »	91	91	277	595	45	31	19	—	10	—	—	—	—	—
Summa	**2 499**	**2 445**	**14 363**	**17 884**	**657**	**340**	[5]**534**	**2**	**49**					
därav: jordbruk	425	425	—	5 550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	644	642	1 522	1 691	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 430	1 378	12 841	10 767	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**19**	**19**	**565**	—	**26**	**56**	—	—	—	[7]**2 782**	[7]**11**	**1**	—	—
Bergmästarna														
Norra distriktet	—	—	—	—	—	—	—	—	3	195	2	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	8	8	1 832	16 087	15	1	—	—	—	201	1	—	—	—
Östra distriktet	8	8	258	2 164	7	1	—	—	—	53	1	—	—	—
Mellersta »	8	8	527	3 704	10	—	—	—	—	86	—	—	—	—
Västra »	3	3	89	1 263	5	4	—	—	56	509	—	—	—	—
Södra »	4	4	1 331	2 472	4	—	—	—	—	369	1	—	—	—
Summa	**31**	**31**	**4 037**	**25 690**	[6]**41**	**6**	—	—	**59**	**1 413**	**5**	—	—	—
Järnvägsinspektörerna														
S. J. säkerhetstjänsten, trafiktjänsten	5	5	.	.	4	7	—	—	—	503	3	—	—	—
rullande materiel	12	12	.	.	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	173	173	.	.	19	134	—	—	—	282	6	—	—	—
Summa	**190**	**190**	.	.	**43**	**145**	—	—	—	[7]**785**	[7]**9**	—	—	—
Elektr. inspektörerna														
Norra distriktet	17	17	.	.	19	12	—	—	—	3	—	—	—	—
Östra »	6	6	.	.	4	4	—	—	—	14	—	—	—	—
Västra »	6	6	.	.	9	5	—	—	—	6	—	—	—	—
Södra »	—	—	.	.	—	—	—	—	—	6	1	—	—	—
Summa	**29**	**29**	.	.	**32**	**21**	—	—	—	[7]**29**	[7]**1**	—	—	—

[1] Härav 236 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 174 fall. — [3] Härav större besiktning i 26 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 15 661, därav 56 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 159 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 15. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under april månad 1929. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

April har medfört en mindre nedgång i prisnivån, huvudsakligen betingad av att priserna å ägg, färsk fisk samt kol och koks, vilka varuslag voro föremål för en kraftig prisstegring under den starka köldperioden i februari och mars, under månaden utvisa sänkning samt vidare av prisfall å smör och socker. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan mars 19 varit föremål för *prissänkning* och 7 för *prisstegring*, däribland fläsk, under det att medelpriserna å 31 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—april 1929. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med april 1929, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								1929		
	1914	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1:a kv.	Mars	Apr.[1]
Aritmetiska (ovägda) tal . .	100	245	186	171	174	176	168	165	165	165	167	164
Vägda tal	100	237	180	164	164	168	158	153	154	151	152	150

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under april visat en nedgång med två enheter. Det »ovägda» indextalet har sjunkit med tre enheter. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1929, häfte 4, sid. 304. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1929, 171, motsvarande en stegring från juli 1914 av 71 % mot 70 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 januari 1929 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 307).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1928	April 1928	Febr. 1929	Mars 1929	April[2] 1929	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	april 1914—april 1929	april 1928—april 1929
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
handskummad	»	8	—	12	12	11	11	11	+ 37·5	− 8·3
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	351	349	358	337	316	+ 38·0	− 9·5
mat- (lands-)	»	218	727	322	319	317	301	289	+ 37·6	− 9·4
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	237	236	238	238	237	+ 46·3	+ 0·4
halvfet, »	»	121	500	172	171	173	173	173	+ 45·4	+ 1·2
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	140	140	130	130	130	− 5·8	− 7·1
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	241	176	257	280	186	+ 48·8	+ 5·7
» konserverade	»	137	716	249	—	235	—	—	—	—
Potatis: gammal	hl	—	1271	1061	1284	754	777	779	—	− 39·3
»	5 l	28	71	64	74	49	50	50	+ 78·6	− 32·4
färsk	»	46	102	143	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	62	63	58	58	58	+ 93·3	− 7·9
Bruna bönor	»	48	214	84	82	99	99	99	+ 115·2	+ 20·7
Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	× 75	45	47	42	42	42	+ 35·5	− 10·6
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	32	32	30	30	30	+ 42·9	− 6·3
rågsikt-, » » »	»	27	× 73	43	44	40	41	40	+ 53·8	− 9·1
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	51	51	47	47	47	+ 30·6	− 7·8
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	54	54	54	54	54	+ 38·5	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	75	74	73	72	72	+ 75·6	− 2·7
hårt, knäckebröd	»	—	—	97	96	97	96	96	—	0.0
limpa, söt	»	88	96	65	65	64	64	64	+ 68·4	− 1·5
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	48	48	48	48	+ 60·0	0·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	153	153	151	151	151	+ 101·3	− 1·3
mjukt, bakat med vatten	»	43	116	77	77	76	76	76	+ 76·7	− 1·3
mjukt, » » mjölk	»	60	167	94	94	94	94	94	+ 56·7	0·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	190	187	187	187	186	+ 55·0	− 0·5
soppkött	»	100	490	158	157	154	154	154	+ 55·6	− 1·9
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	238	235	238	237	237	+ 80·9	+ 0·9
spädkalv	»	72	312	140	139	142	142	142	+ 97·2	+ 2·2
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	225	229	221	229	236	+ 73·5	+ 3·1
salt, svenskt	»	114	547	185	182	183	187	191	+ 61·9	+ 4·9
Renkött, färskt, stek	»	119	557	238	235	238	239	238	+ 90·4	+ 1·3
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	205	176	209	210	213	+ 65·1	+ 21·0
salt, » »	»	140	619	210	184	217	217	222	+ 63·2	+ 20·7
» amerikanskt »	»	—	—	213	207	224	222	226	—	+ 9·2
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	122	129	132	145	128	+ 75·3	− 0·8
gädda	»	108	333	179	177	206	221	187	+ 87·0	+ 5·6
sill	»	34	110	66	61	55	56	67	+ 109·4	+ 9·8
strömming	»	38	114	66	72	72	78	69	+ 97·1	− 4·2
torsk	»	55	160	92	91	107	109	97	+ 70·2	+ 6·6
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	152	146	169	171	155	+ 98·7	+ 6·2
kolja	»	—	—	117	121	127	134	127	—	+ 5·0
salt: sill, prima	»	45	148	57	55	61	60	60	+ 36·4	+ 9·1
strömming	»	30	105	48	47	48	48	48	+ 50·0	+ 2·1
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	95	95	96	96	96	+ 71·4	+ 1·1
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	309	306	316	317	317	+ 100·6	+ 3·6
Socker, bit-	»	67	× 133	64	68	58	57	56	− 12·5	− 17·6
Salt (matsalt)	»	—	32	18	18	18	18	18	—	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	29	+ 45·0	0·0
Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1300	1320	1270	1275	1275	+ 75·9	− 3·4
barr-, osågad, hemkörd	»	575	1895	980	995	955	955	955	+ 64·7	− 4·0
Bränntorv	100 kg	196	896	408	416	445	439	425	+ 108·3	+ 2·2
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	713	729	709	732	705	+ 78·9	− 3·3
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	284	—	331	338	358	369	347	+ 52·9	+ 2·7
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	247	252	242	250	242	+ 54·1	− 4·0
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	275	278	296	311	291	+ 59·9	+ 4·7

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(April 1929.)

Allmänna sociala frågor.

AHLBERG, A. Till den organiserade gruppens psykologi. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 14—15.

BUENO, J. Sobre el viraje del socialismo en Alemania y en el resto de Europa. Revista de Politica Social 1929, nr 14/15.

DOBRETSBERGER, J. Die Überwälzung der Monopolwirkungen im wirtschaftlichen Konzentrationsprozess. Jahrbücher für Nationalökonomi und Statistik B. 130, s. 481.

GADOLIN, C. A. J. Om det ekonomiska livets rytmik. Randanteckningar till akademisk avhandling av Johan Åkerman. Ekonomiska Samfundets Tidskrift 1929, nr 15.

HEINRICHSBAUER, A. Katholizismus und Sozialismus. Der Arbeitgeber 1929, nr 8.

HESSLER, C. A. Den socialdemokratiska arbetarrörelsen ur några sociologiska synpunkter. Tiden 1929, nr 2.

JENNIS, H. Bernard Shaw und der Sozialismus. Der Arbeitgeber 1929, nr 8.

NEUBAUER, J. Eine Wiederbelebung der Arbeitswerttheorie? Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 505.

OUALID, W. The social effects of industrial agreements. Review of International Cooperation april 1929.

PÉREZ, J. B. El carácter institucional en la reglementación del trabajo. Revista Social 1929, nr 12.

STERN, L. Der Klassenkampf in der Besteuerung. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 7.

SVEISTRUP, P. P. Den svenske tændstiktrust. Samfundets Krav 1929, nr 3.

TAYLOR, F. M. The guidance of production in a socialist state. The American Economic Review 1929, nr 1.

WIGFORSS, E. Professor Cassel och socialismen. Tiden 1929, nr 2.

»Den ekonomiska demokratien» som slagord och i verkligheten. Industria 1929, nr 7.

Sverige.

HANSSON, S. Eine schwedische »Mondkonferenz». Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 15 & 17.

RICHERT, J. Arbetsfredskonferensen i Stockholm. Skandinaviska Kreditaktiebolagets Kvartalsskrift 1929, nr 2.

Socialpolitiska organisationsproblem. Sv. Tidskrift 1929, nr 3.

Amerikas förenta stater.

RAGER, F. Gewerkschaften und Sozialpolitik in den Vereinigten Staaten. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 8.

Danmark.

BOJE, A. Frihedslinien i dansk kultur. Samfundets Krav 1929, nr 2.

Finland.

SCHAUMAN, G. Anders Chydenius såsom nationalekonomisk skriftställare och tänkare. Nordisk Tidskrift 1929, nr 3.

SUOMINEN, HELLI. Studiecirklarna i Finland. Social Tidskrift 1929, nr 3.

Nederländerna.

Zwangsarbeit in Niederländisch-Indien. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 17.

Norge.

Arbeiderpartiets by- och herredslag. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 3.

Ryssland.

BYE, R. T. The central planning and co-ordination of production in Soviet Russia. The American Economic Review 1929, nr 1. (Suppl.)

Storbritannien.

WEINGARTZ, B. Um das Schicksal des Mond-Turner-Ausschusses. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 17.

Balfourkommittén om de aktuella arbetsproblemen. Industria 1929, nr 7.

Tyskland.

BARSØE, A. Beskæftigelsen af blinde i den tyske Industri. Socialt Tidsskrift 1929, nr 2.

HAUPT, G. Ziel und Weg der deutschen chemischen Industrie. Die Arbeit 1929, nr 4.

RAPHAËL, G. Grandeur, décadence et renaissance des consortiums en Allemagne. Revue des Études Coopératives 1 kv. 1929.

RAUECKER, B. Reparationen und Sozialpolitik. Zu den Verhandlungen der Sachverständigen in Paris. Soziale Praxis 1929, nr 15.

ZEE-HERAEUS. Die Handwerks-Novelle. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 9.

W. B. Unternehmerkundgebungen zur Sozialpolitik. Soziale Praxis 1929, nr 17.

Österrike.

KLEZL, F. Socialpolitiken i Österrike. Social Tidskrift 1929, nr 4.

Arbetarskydd.

BLACK, C. The responsibility of vendors for the protection of machinery. Industrial Safety Survey 1929, nr 2.

BOCK. Sicherheitsvorrichtungen an Dreschmaschinen. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

FREYMANN. Psychologische Unfallverhütung in Grossbrauereien. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

HANNICH, W. Neuere Beizmethoden für Wolle, Seide und ihre Wirkungen auf die Gesundheit der Arbeiter. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1929, nr 4.

HAUCK, K. Schäden an Destillier- und gedeckten Eindampfapparaten durch ungewollte Drucksteigerung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 2.

HAUPT, G. Akkordarbeit und Unfallhäufigkeit? Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 13.

JACOB, A. Berufshygiene und Gesundheitsschutz der weiblichen Angestellten. Soziale Praxis 1929, nr 14.

JUHLIN, F. E. Mätning och registrering av luftens fuktighetshalt och temperatur. Verkstäderna 1929, nr 4.

KAUSCH. Schutzvorrichtungen an Sägen. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

KOIRANSKY, B. B. Die Streckerschwäche bei Saturnismus. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 3.

LEDERER, E. Bleivergiftung oder Magenkrebs? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 2.

LOCH, W. Einheitliche Anforderungen an Fleischerei-Arbeitsräume. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

LOCHER, J. Verkehrssicherheit und ihre Anforderungen an Bau und Ausrüstung der Kraftfahrzeuge. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1929, nr 5—7.

MEKISKA, H. Arbeiterschutz in Gärtnereien. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1929, nr 4.

POHL, G. Beitrag zur Wirkung des Pickelverfahrens bei Milzbrandigen ausländischen Trockenhäuten. Zentralblatt för Gewerbehygiene 1929, nr 2.

RITZER. Geräuschmessungen. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

ROLL, F. Der Flusspat als Schmelzmittel in Graugiessereien, betrachtet vom gewerbehygienischen Standpunkte aus. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 3.

SAUERBREI, E. Überhitzung in Acetylenentwicklern und Schädigungen durch Zerfallsprodukte des Acetylens. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 3.

— Verhütung explosibler Acetylenluftgemische in Acetylenentwicklern. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 3.

TRAMM. Die volkswirtschaftliche Bedeutung der Kraftwagenunfälle. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

WERNEBURG. Zum Begriff des Betriebsunfalles in Literatur und Rechtsprechung. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1929, nr 6.

WILCKE. Gesundheitsgefährdung und Feuergefährlichkeit beim Spritzverfahren für Anstrichstoffe. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 3.

VOITEL, K. Über einen Fall von Schwefelkohlenstoff-Vergiftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 2.

H. W. RA. Einige Hinweise über Unfallschutz im Dampfkesselbetriebe. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 3.

Vilka fordringar böra ur hälsosynpunkt ställas på en person, vilken önskar körkort för förandet av motorfordon? Sv. Läkartidningen 1929, nr 17.

Zerknall eines stehenden Quersiederkessels. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1929, nr 7.

Sverige.

SPETZ, E. Explosionsolyckan vid Värtagasverket. Teknisk Tidskrift 1929, nr 16.

Finland.

Sjömansomvårdnaden. Social Tidskrift 1929, nr 4.

Kanada.

Fatal industrial accidents in Canada in 1928. The Labour Gazette 1929, nr 3.

Ryssland.

Arbetarskyddet i Ryssland. Industria 1929, nr 8.

Tyskland.

ABELSDORFF, W. Der Ausbau des Beamtenstabes der deutschen Gewerbeaufsicht in den letzten Jahrzehnten und die Umgestaltung des Tabellenwerkes in deren Jahresberichten. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 571.

CHARBONNIER, J. Unfallverhütungstechnisches von der Leipziger Wanderausstellung der Deutschen Landwirtschaftsgesellschaft 1928. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

ELASSEN. Zum Entwurf eines Bergarbeitsgesetzes. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 10.

FEICK, IRMGARD. Ergebnisse aus den Jahresberichten der Gewerbeaufsichtsbeamten für das Jahr 1927. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 426.

GOLLASCH. Die Reichs-Unfallverhütungs-Woche (Ruwo) auf der Dortmunder Union in der Tagen vom 24. Februar bis 3. März 1929. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

HALBFELL, S. Zum Entwurf eines Bergarbeitsgesetzes. Soziale Praxis 1929, nr 16.

ISRAEL, GERTRUD. In Erwartung des Hausgehilfengesetzes. Soziale Praxis 1929, nr 17.

LEDERER, E. Über die Notwendigkeit von Verwaltungssektionen für die Arbeitsmedizin. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 3.

SCHOTT, MARIA. Hausangestellte und das künftige Gesetz zur Beschäftigung in der Hauswirtschaft. Soziale Praxis 1929, nr 17.

SZEZEPANSKI. Tätigkeit der Betriebsräte nach den Jahresberichten der Gewerbeaufsichtsbeamten 1927. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.
Der Entwurf eines Bergarbeitsgesetzes. Soziale Praxis 1929, nr 15—16.
Gewerkschaftliche Aufgaben in der Gewerbehygiene und Gesundheitsfürsorge. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 14.
Nach der Reichs-Unfallverhütungs-Woche. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 17.
Organisation der Arbeitsaufsicht im Entwurf zum Arbeitsschutzgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 13.

Österrike.

MEKISKA, H. Unfallverhütung in der österreichischen Landwirtschaft. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 11.

Arbetslön och arbetstid.

BRAUNTHAL, A. Kapitalbildung und Lohnhöhe. Die Arbeit 1929, nr 4.
GROTKOPP, W. Hohe Zölle — hohe Löhne? Die Arbeit 1929, nr 4.
PRERAUER, F. Untersuchung der Spanne zwischen den Löhnen von gelernten und ungelernten Arbeitern unter besonderer Berücksichtigung der Vorkriegszeit. Weltwirtschaftliches Archiv B. 29, s. 365*.
ROHTLIEB, C. Familjeförsörjarnas arbetslön. Tiden 1929, nr 2.
WILKEN, F. Arbeitslohn, Kapitalbildung und Konjunkturfinanzierung. Soziale Praxis 1929, nr 17.
Ingen revision av Washingtonkonventionen. Industria 1929, nr 7.
Das Lohnproblem im Lichte der Konjunkturforschung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 14.
Die Lohnschwankungen in verschiedenen Ländern. Die Int. Gewerkschaftsbewegung 1929, nr 3.
Lönebildning och ekonomisk utveckling. Industria 1929, nr 8.
Det tyska krigsskadeståndet och arbetslönerna. Industria 1929, nr 8.

Sverige.

SUNDBERG, N. Åttatimmarsdagens ekonomiska verkningar. Tiden 1929, nr 2.

Amerikas förenta stater.

Average earnings and wage changes. The service Letter on Industrial Relations 25 mars 1929.

Australien.

PORTUS, G. V. The development of wage fixation in Australia. The American Economic Review 1929, nr 1.

Storbritannien.

LINDSTRÖM, R. England och åttatimmarsdagen. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 16—17.
WEINGARTZ, B. England und der Achtstundentag. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 14.
»OBSERVER». Tory futility at Geneva. The Labour Magazine april 1929.
Changes in rates of wages and hours of labour in 1928. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 4.
Great Britain and the hours convention. Industrial and Labour Information 22 april 1929.

Tyskland.

Hauptergebnisse der amtlichen Lohnerhebung in der chemischen Industrie. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 9.

Österrike.

JANECEK, J. Haben die Arbeiter ein Recht auf Feiertage? Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 8.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BARRIÈRE, J. Le problème du charbon. Revue des Études Coopératives 1 kv. 1929.
BERGER, E. Ausländischer Arbeitsmarkt. Die Arbeit 1929, nr 4.
HEINIG, K. Arbeitslosigkeit und Massenkaufkraft. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 14.
KAUTSKY, B. Die internationale Kohlenkonferenz in Genf. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 7.
LORENZ, P. Mathematik und Konjunkturforschung. Technik und Wirtschaft 1929, nr 4.
WOLMAN, L. Some observations on unemployment insurance. The American Economic Review 1929, nr 1. (Suppl.)
S. M. Werkloosheidsstatistiek als grondslag der werkloosheidsverzekering. Tijdschrift van den Nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 4.

Amerikas förenta stater.

SLICHTER, S. H. Market shifts, price movements, and employment. The American Economic Review 1929, nr 1. (Suppl.)
The construction industry. The Conference Board Bulletin 1929, nr 27.

Danmark.

COHEN, J. L. De kommunale Hjælpekasser og de arbejdsløse. Socialt Tidsskrift 1929, nr 2.
OVERGAARD, CH. Industrien og Arbejdsløsheden. Tidsskrift for Industri 1929, nr 7.

Nederländerna.

VISSINGA, M. F. Cursus voor nederlandsche arbeidsbeurzen. De Arbeidsmarkt 1929, nr 4.
VRIES, M. DE. Beroepsverandering in het tabaksvak. Tijdschrift van den Nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 4.
— De Werkloozenzorg in de Staten-Generaal. Tijdschrift van den Nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 4.

Norge.

HVIDSTEN, J. Åtte arbeidsløshetsår. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 3.
— Åtte arbeidsløshetsår i Norge. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 2.
Arbeidsledigheten og »nødsarbeidet». [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 3.

Storbritannien.

MILNE-BAILEY, W. Die englische Wirtschaftskonferens und das Problem der Arbeitslosigkeit. Die Arbeit 1929, nr 4.

MOSLEY, O. Mr. Lloyd George and unemployment. The Labour Magazine april 1929.

Melchett-Turnerkonferensens arbetslöshetsprogram. Industria 1929, nr 7.

Unemployment and its remedies. The Labour Magazine april 1929.

Tyskland.

KILIAN. Zur Organisation der Rechtsprechung in der Arbeitslosenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1929, nr 4.

KRAUSE, A. Aufhebung der gewerbsmässigen Stellenvermittlung. Arbeit und Beruf 1929, nr 8.

LECHTAPE, H. Saisonschwankungen und Arbeitszeit im Baugewerbe. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 410.

SCHLEDERER, M. Grundsätzliches zur Saisonarbeiterfrage in der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1929, nr 8.

WOLF, C. Meldepflicht der Arbeitslosen und Wartezeit. Arbeit und Beruf 1929, nr 7.

Die Arbeitslosenversicherung im Jahre 1928. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 8.

Der Präsident der Reichsanstalt über die Probleme des Arbeitsmarktes. Arbeit und Beruf 1929, nr 7.

Die räumliche Verteilung der Arbeitslosigkeit in Deutschland. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 13.

Tysklands arbetslöshetsförsäkring finansiellt ohållbar. Industria 1929, nr 8.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

EDIN, K. A. Yrkes- och socialklassdödligheten i tuberkulos i Sverige åren 1921—22. Sv. Nationalföreningens mot Tuberkulos Kvartalsskrift 1929, nr 1/2.

NEANDER, G. Tuberkulosen i Sverige under tiden 1901—1925. Sv. Nationalföreningens mot Tuberkulos Kvartalsskrift 1929, nr 1/2.

Danmark.

Vandringerne fra og til Københavns Kommune i Aaret 1928. Statistisk Maanedsskrift 1929, nr 1.

Ryssland.

BRUTZKUS, B. Die wirtschaftliche und soziale Lage der Juden in Russland vor und nach der Revolution. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 61, s. 266.

Schweiz.

Die Bevölkerungsbewegung in den schweizerischen Städten. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 4.

Tjeckoslovakien.

BOHÁČ, A. Opinion des économistes tchèques sur la surpopulation. (Tjeckisk text.) Bulletin Statistique de la République Tchécoslovaque 1929, nr 3/4.

Tyskland.

Die Erwerbstätigen nach dem Familienstand. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 6.

Ungern.

FÖLDES, B. L'influence de la situation matérielle et sociale sur les mariages, les naissances et les décès, eu égard particulièrement à Budapest. (Ungersk text.) Magyar Statisztikai Szemle 1929, nr 3.

Österrike.

Die Bewegung der Bevölkerung in Österreich im Jahre 1927. Statistische Nachrichten 1929, nr 4.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ANGER, F. Bostadsproduktionen i Stockholm förr och nu. Sveriges Fastighetsägaretidning 1929, nr 7.

Amerikas förenta stater.

S[KUDVIG], J. Kooperativ boligbygging. De amerikanske tekstilarbeideres tiltak. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 3.

Norge.

TYSLAND, S. Vår byggeskikk i støpeskjeen. Ny Jord 1929, nr 1.

Schweiz.

Die Bautätigkeit in der Schweiz im Jahre 1928. Wirtschaftliche und Sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 4.

Storbritannien.

HICKS, G. The tories and housing. The Labour Magazine april 1929.

Tyskland.

GENZMER, W. Erleichterungen für den Bau von Landarbeiter-Wohnungen aus Mitteln der wertschaffenden Arbeitslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1929, nr 7.

Fattigvård och annan hjälpverksamhet.

BÖÖK, E. Den nya nordiska fattigvårdskonventionen. Social Tidskrift 1929, nr 3.

Sverige.

ANDERSSON, E., KÄLLMAN, G. W. & SIMMONS, O. Yttranden om kanslirådet von Kochs förslag till en centraliserad hjälpverksamhet. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 2.

H[ÖJER], K. J. Arbetsgivares skyldigheter mot sina anställda och 4 § i fattigvårdslagen. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 2.

HÖJER, K. J. Fattigvårdsstyrelserna och pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 2.

ISBERG, H. De privata förlossningshemmen. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 2.

JOHNSSON, P. Ungdomsvård i äldre tider. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 2.

KAHLMETER, G. De reumatiska sjukdomarnes betydelse som »folksjukdomar» och deras bekämpande. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 2.

KOCH, G. H. v. Barnavårdslagarnas tillämpning. [Föredrag.] Sv. Läkartidningen 1929, nr 14.

NYRÉN, T. Svenska nationalföreningens mot tuberkulos spädbarnsvård. Sv. Nationalföreningens mot Tuberkulos Kvartalsskrift 1929, nr 1/2.

WIGERT, V. De nya riktlinjerna inom sinnessjukvårdens organisation. Sveriges Landstings Tidskrift 1929, nr 2.

Förslaget till omorganisation av Allmänna barnhuset i Stockholm. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 2.

Statsinspektionens undersökning av privata förlossnings- och spädbarnshem. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1929, nr 2.

Nederländerna.

VRIES, M. DE. De Steunregeling in de Armenwet? Tijdschrift van den Nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 4.

Norge.

HANSEN, L. Kontrollen med de fattigunderstøttede. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 3.

HIRSCH, A. Norges Byforbunds fattigvårdskonferens. Tidskrift för Fattigvård 1929, nr 2.

SÆTHRE, S. Åndssvakesaken i Norge. Socialt Arbeid 1929, nr 3.

Polen.

GRÜSSNER. Die Versorgung der Kriegsbeschädigten und Kriegshinterbliebenen in Polen. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 10.

Storbritannien.

BRUCE GLASIER, KATHARINE. Nursery schools for mining villages. The Labour Magazine april 1929.

Tyskland.

BONDY, C. Zur Krise in der Fürsorgeerziehung. Soziale Praxis 1929, nr 16.

BUDRITZKI, EVA v. Fürsorgetätigkeit im Obdach. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 8.

DROPMANN. Städtische Arbeiterkolonien. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 8.

GRAND. Besucherzahlen des nächtlichen Obdachs. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 8.

HARNACK, ELISABET v. Die Not des Kleinkindes. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 7.

LEHMANN, HENNI. Übergangsheime für Strafentlassene. Soziale Praxis 1929, nr 14.

MARAUN, ERNA. Was tun wir? Bericht über die Jahresarbeit einer Familienfürsorgerin. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 7.

ULRICH, D. Die Wanderer- und Obdachlosenfürsorge der freien Wohlfahrtspflege. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 8.

VERLEGER. Zum Kampf um Lampel. Soziale Praxis 1929, nr 16.

Berliner Obdachreform. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 8.

Zehn Jahre Reichsversorgungsgericht. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 9.

Österrike.

SUCHANEK, V. Der Entwurf eines österreichischen Jugendwohlfahrtsgesetzes. Soziale Praxis 1929, nr 14.

Föreningsväsen.

LUFFT, H. A. L. Der Charakter der Arbeiterbewegung in den Vereinigten Staaten, Deutschland und England. Weltwirtschaftliches Archiv B. 29, s. 331.

Sverige.

JACOBI, A. Fackföreningsrörelsens lokala utbredning. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 17.

Chile.

Fackföreningsrörelsen i Chile. Industria 1929, nr 8.

Polen.

KALINOWSKI, V. Zehn Jahre Gewerkschaftsbewegung in Polen. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 13.

Tjeckoslovakien.

WEIGEL, W. Zersetzung der bolschewistischen Gewerkschaften der Tschechoslowakei. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 15.

Ungern.

Fackföreningsrörelsen i Ungern. Industria 1929, nr 9.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

GÄRSNE, A. Den skånska småbruksrörelsens uppkomst och nuvarande läge. Hem i Sverige 1929, nr 3.

MOLIN, A. Från arrende till äganderätt i praktiken. Skogen 1929, nr 7.

MÅRD, J. Om lappmarksböndernas skuldsättning. Skogen 1929, nr 7.

RAMEL, F. Egnahemsverksamheten i Malmöhus län. Hem i Sverige 1929, nr 3.

De norrländska kolonisterna och staten. Sv. Tidskrift 1929, nr 3.

Danmark.

RØRDAM, V. Fra domæne til husmandsby. Samfundets Krav 1929, nr 1.

Norge.

JUUL, R. Jordbruket i Troms fylke. Ny Jord 1929, nr 1.

Tyskland.

Die ländliche Siedlungstätigkeit bis zum Jahre 1927. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 7.

Ungern.

POULSEN, P. Den ungarske Agrarreform. Udenrigsministeriets Tidsskrift 11 & 18 april 1929.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

WEDDIGEN, W. Angewandte Theorie der Schlichtung. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 339.

WOLFF, M. J. Zur Psychologie der Arbeitskämpfe. Der Arbeitgeber 1929, nr 7.

Arbetares avskedande här och i Ryssland. Verkstäderna 1929, nr 4.

Sverige.

HANSSON, S. Bomben i Degerfors. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 17.

SYDOW, HJ. v. Organisationen av stuveriarbetet i rikets hamnar. Industria 1929, nr 9.

ÖSTERBERG, P. Sågverksarbetarstrejken år 1879. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 16.

Attentatet. Industria 1929, nr 9.

Industriella arbetsdomstolar för 200 år sedan. Industria 1929, nr 8.

Danmark.

TOPSÖE-JENSEN, V. Den danska lagen om skydd för närings- och arbetsfriheten. Industria 1929, nr 9.

Arbejdsstandsninger i 1928. Statistiske Efterretninger 1929, nr 9.

Dansk Arbejdsmandsforbunds Hundreder af Overenskomstopsigelser kendt ugyldige af den faste Voldgiftsret. Arbejdsgiveren 1929, nr 14.

Dansk Arbejdsmandsforbunds uppsägningar ogiltiga. Industria 1929, nr 8.

Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. Arbejderen 13 april 1929.

Finland.

LEHTINEN, J. N. Effektivare medling i kollektiva arbetstvister. Social Tidskrift 1929, nr 3.

Den finska hamnstrejken bilagd. Industria 1929, nr 9.

Nu er den finske Havnearbejderstrejke helt aflyst. Arbejdsgiveren (Danmark) 1929, nr 16.

Tvenne långvariga arbetskonflikter. Industritidningen 1929, nr 6.

Kanada.

Den kanadensiska förlikningslagens 20-åriga erfarenheter. Industria 1929, nr 7.

Norge.

TROYANO DE LOS RIOS. La regulación legal de los conflictos del trabajo en Noruega. Revista de Politica Social 1929, nr 14/15.

Tyskland.

ALBRECHT, G. Der Arbeitskampf in der Grosseisenindustrie Nordwestdeutschlands 1928. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 395.

BERGER, G. Lohnbewegung im Ruhrbergbau. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 16.

FLATOW, G. Der rechtliche Verlauf des Ruhrstreits. Soziale Praxis 1929, nr 17—18.

NÖRPEL, C. Tariffähigkeit der Werkvereine. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 15.

QUIST, A. Storlockouten inom den tyska järnindustrin. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 14.

WEBER, A. Arbeitslohn und Zwangsschiedsspruch. Soziale Praxis 1929, nr 17.

Die Arbeitskämpfe im Jahre 1927. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 17.

Das Schlichtungswesen. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 14.

Det tyske meglings- og voldgiftssystem. Arbeidsgiveren (Norge) 1929, nr 5.

Wirkungen der Aussperrung in Arbeitnordwest. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 16.

Österrike.

Die Arbeitskonflikte im Jahre 1928. Statistische Nachrichten 1929, nr 4.

Kooperation.

LAVERGNE, B. Lutte de classes et salariat en régime coopératif. Revue des Études Coopératives 1 kv. 1929.

VERGNANINI, A. Consumers' and producers' cooperation. Review of International Cooperation april 1929.

Kooperationen och jordbrukarna. Kooperatören 1929, nr 7.

Sverige.

STOLPE, H. Kooperationen och monopolen i Sverige. Sociala och Kommunala Spörsmål 1929, nr 2.

Amerikas förenta stater.

NUGENT, R. Une union mutuelle de crédit entre employés municipaux aux Etats-Unis. Revue des Études Coopératives 1 kv. 1929.

The credit unions of the New England Telephone Company employees. The Service Letter on Industrial Relations 5 april 1929.

Finland.

LINNA, E. The 25th anniversary of S[uomen] O[suuskauppojen] K[eskuskunta], Finland. Review of International Cooperation april 1929.

Frankrike.

DAUDÉ-BANCEL, A. Die Mühlengenossenschaften der Bäcker in Frankreich. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen 1929, nr 1.

— La société coopérative de consommation de Strasbourg et environs. Revue des Études Coopératives 1 kv. 1929.

GAUMONT, J. De l'origine des influences subies par certaines associations précoopératives. Revue des Études Coopératives 1 kv. 1929.

Italien.

De Balogh, E. »Under the lash of the lictors». Review of International Cooperation april 1929.

Japan.

Yamazaki, B. The workers' co-operative movement in Japan. Review of International Cooperation april 1929.

Polen.

Kurnatovski, G. *Le mouvement coopératif en* Pologne. Revue des Etudes Coopératives 1 kv. 1929.

Schweiz.

Stolpe, H. Kooperationen i Schweiz. Kooperatören 1929, nr 7.

Der Verband schweiz. Konsumvereine im Jahre 1928. Schweiz. Konsum-Verein 1929, nr 13, 15.

Levnadskostnader.

Die Bewegung des Goldniveaus der Ernährungs- und Lebenshaltungskosten in wichtigen Ländern im Jahr 1928. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 7.

Amerikas förenta stater.

Sprague, O. M. W. Price stabilization. The American Economic Review 1929, nr 1. (Suppl.)

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Fürstenheim. Die Mitarbeit des Arztes bei der Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1929, nr 7.

Pucklitsch, O. Der Bäckerlehrling. Arbeit und Beruf 1929, nr 7.

Nederländerna.

Boezer. Betrekkingengids voor Nederland. Tijdschrift van den Nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 4.

Tyskland.

Braetsch, H. Das Berufsausbildungs-Gesetz. Der Arbeitgeber 1929, nr 8.

Hoffmann, Hildegard. Vorlesungen aus dem Interessenkreis des Arbeitsvermittlers und Berufsberaters an Deutschen Universitäten und Hochschulen im Sommersemester 1929. Arbeit und Beruf 1929, nr 8.

O. H. Mitarbeit der Gewerkschaften in den Berufsschulen. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 17.

Österrike.

Kastner, J. Die Berufsberatung jugendlicher Hilfsarbeiter. Arbeit und Beruf 1929, nr 8.

Nykterhetsfrågan.

Dalborg, M. Nittonde internationella antialkoholkongressen. Tirfing 1929, nr 3.

Haupt. Trinkerheilstätte und Trinkerfürsorge in ihrer Zusammenarbeit. Revue internationale contre l'alcoolisme 1929, nr 1.

Sverige.

Gahn, H. Fyllerifrekvensen i Sverige under olika årstider och veckodagar. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 3.

— Konsumenternas rusdrycksutgifter och statsverkets inkomster av rusdryckshanteringen år 1928. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 3.

Gräslund, G. Systembolagen och fylleriförseelserna. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 3.

Hur fyraliters-gränsen kom till. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 3—4.

Temperance work in Sweden (from a survey on Social Work and Legislation in Sweden.) Revue Internationale contre l'alcoolisme 1929, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Kull, E. Was hält das amerikanische Volk von der *Prohibition? Revue internationale contre* l'alcoolisme 1929, nr 1.

Tyskland.

Gläss, Th. Die gegenwärtige Stellung der deutschen Jugend zur Alkoholfrage. Revue internationale contre l'alcoolisme 1929, nr 1.

Socialförsäkring.

Zwiedineck-Südenhorst, O. v. Morbiditätsstatistik in der Krankenkassenverwaltung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft B. 29, s. 150.

Sverige.

Bergström, G. Muskelsträckningar—olycksfallsskador? Assurans 1929, nr 9.

Hansson, S. Försäkring för yrkessjukdomar. *Fackföreningsrörelsen 1929, nr 15.*

B—d. Privatanställdas pensionering. Teknisk Tidskrift 1929, nr 15.

Sjukförsäkringens ordnande. Social-Medicinsk Tidskrift 1929, nr 4.

Svenska Personal-Pensionskassan. Assurans 1929, nr 9.

Danmark.

Fröling. Kommunale Invalideforsikringsopgaver. Socialt Tidsskrift 1929, nr 2.

Hougaard, H. Revision af hjælpekasseloven. Samfundets Krav 1929, nr 1.

Norge.

Instilling II fra den departementale sykeforsikringskomité av 1927. Sykeforsikringsbladet 1929, nr 3.

Spanien.

Campoamor, Clara. El Seguro de Maternidad. Revista de Politica Social 1929, nr 14/15.

Kent, Victoria. La obra social de los Pósitos de Pescadores. Revista de Politica Social 1929, nr 14/15.

RODRÍGUEZ Y PORRERO, Z. Sentido de la jurisprudencia española en las reclamaciones entre los Tribunales industriales. Revista de Politica Social 1929, nr 14/15.

Tyskland.

BACKHAUS, H. Verbesserung der Angestelltenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 16.

KNABE, R. Zur Reform der deutschen Krankenversicherung. Soziale Praxis 1929, nr 14—15.

KNAPP, PH. Krankenversicherung und hess. Hebammen. Zentralblatt für Reichsversicherung 1929, nr 3.

RUDORF, G. Zu den Vorschlägen zur Minderung der Reichsausgaben für Sozialversicherung. Der Arbeitgeber 1929, nr 7.

SCHMIDT. Die Errichtung von Innungskrankenkassen und die Lage der Krankenkassen im allgemeinen. Zentralblatt für Reichsversicherung 1929, nr 4.

SCHOLTZE, G. Die »Unfall- (Kriegs-) Neurose». Reichsarbeitsblatt 1929, nr 10.

TELEKY. Die Krankheitsstatistik der rheinischen Krankenkassen, zugleich ein Beitrag zur Methodik krankheits-statistischer Untersuchungen. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 9 (Beilage).

Die Angestelltenversicherung in den Jahren 1927 und 1928. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 7.

Der Begriff der »Krankheit» in der Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1929, nr 4.

Der Hansabund gegen die Sozialversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 13.

Die Invalidenversicherung in den Jahren 1927 und 1928. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 6.

Lastenverteilung zwischen Invaliden- und Angestelltenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 16.

Österrike.

LEDERER, M. Landarbeiderforsikringen i Østerrike. Socialt Arbeid 1929, nr 3.

Ut- och invandring.

Amerikas förenta stater.

Udviste og afviste Personers Genindvandring til U. S. A. Udenrigsministeriets Tidsskrift 18 april 1929.

Storbritannien.

Emigration and immigration in 1928. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 4.

Tyskland.

Beruf der deutschen überseeischen Auswanderer im Jahre 1928. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 7.

Österrike.

PROKSCH, A. Ein- und Auswanderung im Jahre 1928. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 8.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 april—10 maj 1929 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
53.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	12 april
54.	Lag om ändring i vissa delar av lagen den 18 juni 1925 (nr 334) om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område . .	5 »
69.	Lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 28 juni 1918 (nr 531) ang. villkorlig straffdom	3 maj

Arbetsmarknaden under maj månad 1929.

Arbetsförmedlingsanstalternas månadsrapporter för maj ge ett starkt intryck av ökad arbetstillgång i jämförelse med icke blott nästföregående månad utan också maj 1928. Sålunda har antalet ansökningar per 100 lediga platser nedgått till 134, vilken siffra sammanfaller med månadsmedeltalet för tioårsperioden 1913—1922, men under de senare åren aldrig underskridits mer än en gång (1924). Särskilt tillfredsställande är att konstatera, hurusom den sedan flera år rådande starka disproportionen mellan tillgång och efterfrågan å arbete inom industrien nu synes vara på väg att i någon mån utjämnas. På 100 lediga platser inom denna yrkesgrupp kommo nu 373 ansökningar, mot 478 resp. 636 under motsvarande månader 1928 och 1927. Förbättringen sträcker sig över samtliga de industrigrupper, inom vilka någon avsevärdare förmedlingsverksamhet äger rum, nämligen metall-, byggnads-, livsmedels- och beklädnadsindustrierna.

Frågan om överförande till andra näringsgrenar av sådan arbetskraft, som blivit berövad utkomstmöjligheterna inom eget yrke, har varit särskilt aktuell inom glasindustrien, på grund av därstädes under den senare tiden företagna driftsnedläggelser. Gynnsamma resultat på detta område rapporteras från vissa platser i Småland, där de arbetslösa glasbruksarbetarna uppgivas ha ådagalagt påfallande god anpassningsförmåga för anvisat arbete inom andra branscher, samt från Karlstad, där pågående utställningsarbeten givit åtminstone tillfälliga utkomstmöjligheter.

Inom jordbruksförmedlingen har betodlingens behov av arbetskraft såsom vanligt under denna månad utgjort ett aktuellt spörsmål. Då betarealen är mindre än föregående år, hade man här inställt sig på ett överskott av arbetssökande, och de av arbetsgivarna erbjudna arbetspriserna lågo också vid månadens början ganska lågt. Något bestämt ackordspris hade, i motsats mot tidigare år, ej fastställts. Detta hade emellertid till följd, att ej heller arbetssökande anmälde sig i samma utsträckning som eljest, och under månadens senare del, då gallringsarbetet måste sättas i gång, uppstod flerstädes brist på arbetskraft med därav följande prisstegring. I ej ringa utsträckning synes för övrigt den minskade betodlingen ha kompenserats genom ökad odling av andra rotfrukter. Bl. a. har i Stockholms län förmärkts ökad efterfrågan å den på rotfruktsrensning inriktade småländska arbetskraften.

Sjöfarten företer icke fullt samma gynnsamma bild som övriga näringsgrenar. Vid sjömanshusen redovisades 4 724 påmönstringar och 3 605 avmönstringar; på 100 avmönstrade sjömän kommo sålunda 131 påmönstrade, mot 200 under maj 1928. Sjömansförmedlingen visar också en liknande, ehuru ej så utpräglad försämring av proportionen mellan arbetssökande och lediga platser. Företeelsen sammanhänger antagligen dels med den osedvanligt livliga omsättning, som ägde rum på detta område under april månad, dels också med den pågående styrmansstrejken, som föranledde mer eller mindre långvariga uppläggningar av en del fartyg.

Vid arbetslöshetskommissionens arbetsplatser fullföljdes den säsongmässiga minskningen av arbetsstyrkan. Antalet nödhjälpsarbetare, som vid månadens början utgjort nära 3 000, minskades sålunda till endast 2 100 den 1 juni. Vid motsvarande tidpunkt 1928 var siffran c:a 2 800. Även de kommunala nödhjälpsarbetena synas på åtskilliga orter ha avvecklats med utgången av maj månad.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under maj samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	*241*	*215*	*174*	*150*	*134*	—	—	—	--	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	*185*	*152*	*110*	*94*	*83*	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	*251*	*228*	*199*	*173*	*151*	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929 utan skogsarb.	*14·8*	*14·6*	*13·7*	*11·2*	—	—	—	—	—	—	—	—
1929 med skogsarb.	*14·9*	*14·7*	*14·4*	*12·0*	—	—	—	—	—	—	—	—

Vid jämförelse mellan arbetslöshetssiffrorna för 1929 och tidigare år måste hänsyn tagas till att i statistiken numera ingår även skogs- och flottningsarbetareförbundet, bland vars medlemmar arbetslösheten särskilt under vår- och höstmånaderna plägar vara avsevärt större än inom andra fack. Eliminerar man denna felkälla genom att, såsom i ovanstående tablå, angiva arbetslöshetsprocenten även med frånräknande av den nytillkomna organisationen, visar det sig, att arbetslösheten vid maj månads ingång varit lägre än motsvarande tidpunkt föregående år. Tidigare ha däremot, som synes, 1929 års arbetslöshetssiffror legat något högre än 1928, men lägre än åren 1927 och 1926.

Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1928.

Undersökningens syftemål och omfattning. För fullföljande av socialstyrelsens undersökningar rörande arbetslönernas fluktuationer ha även för år 1928 införskaffats uppgifter från arbetsgivare angående under året utbetalade löner till arbetare och förvaltningspersonal vid industriella företag, byggnadsverksamhet samt handel och samfärdsel. Sedan numera bearbetningen av det inkomna materialet fortskridit så långt, att ungefär nio tiondelar slutgiltigt granskats, har det, med hänsyn till det stora allmänna intresse denna lönestatistik erbjuder, ansetts lämpligt att offentliggöra vissa sammanfattningssiffror, vilka kunnat erhållas redan på undersökningens nuvarande stadium. De meddelade siffrorna äro preliminära och kunna alltså komma att avvika något från de definitiva siffror, som skola framläggas, sedan materialet i sin helhet bearbetats.

Förvaltningspersonalens löneförhållanden. Förvaltningspersonalen vid de i undersökningen ingående 3 535 företag, vilka redovisat dylik personal, tillhopa 56 281 personer, har i likhet med föregående år fördelats på tre grupper, nämligen teknisk personal, kontorspersonal och butikspersonal. Antalet redovisade män och kvinnor inom var och en av dessa grupper samt den under år 1928 i genomsnitt per anställd utbetalade avlöningens storlek meddelas i omstående tab. 1, varuti ävenledes beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1913—1928.

Av tabellen framgår, att den genomsnittliga årsinkomsten per anställd inom ifrågavarande grupper tillsammantagna utgjorde 3 934 kr., vilket betecknar en ökning från år 1913 med 92 %; i jämförelse med år 1927 är lönenivån så gott som oförändrad. Medelavlöningen under redogörelseåret har liksom tidigare år varit högst för teknisk personal och lägst för butikspersonal, medan medellönen för kontorsanställda ligger ungefär mitt emellan. Ett närmare studium av löneutvecklingen inom de olika personalgrupperna ger emellertid vid handen, att i jämförelse med tidigare år en viss utjämning ägt rum därigenom, att de lägsta inkomsttagarnas löner i allmänhet stigit mest. Sålunda har butikspersonalen kommit i åtnjutande av den relativt största löneförhöjningen (108 %), under det att stegringen för den tekniska personalen (83 %) och kontorspersonalen (81 %) varit ej oväsentligt mindre. För var och en av de redovisade personalgrupperna har den relativa lönestegringen varit större för kvinnor än för män. Kvinnornas årliga löneinkomst utgör dock ännu i genomsnitt föga över hälften av männens, nämligen 2 440 mot 4 558 kr. inom förvaltningspersonalen tagen under ett. Att inkomstökningen för samtliga män och kvinnor tillsammantagna (92 %) blivit ungefär densamma som för männen enbart (94 %) beror på, att kvinnorna, vilkas löner ju i allmänhet äro lägre än männens, år 1928 varit relativt talrikare

Tab. 1. Förvaltningspersonalens löneförhållanden 1913—1928.

	Medelantal anställda	Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.						Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			
	1928	1913	1920	1921	1926	1927	1928	1913 —28	1920 —28	1921 —28	1927 —28
Teknisk personal . . .	**12 154**	**3 025**	**6 443**	**6 584**	**5 506**	**5 457**	**5 542**	**+ 83**	**−14**	**−16**	+1·6
Män	11 688	3 131	6 541	6 716	5 595	5 570	5 657	+ 81	−14	−16	+1·6
Kvinnor	466	1 204	2 802	2 981	2 852	2 568	2 662	+121	− 5	−11	+3·7
Kontorspersonal . . .	**36 131**	**2 064**	**4 808**	**4 807**	**3 769**	**3 749**	**3 728**	**+ 81**	**−22**	**−22**	−0·6
Män	24 720	2 309	5 406	5 417	4 249	4 242	4 247	+ 84	−21	−22	+0·1
Kvinnor	11 411	1 257	3 160	3 300	2 700	2 661	2 602	+107	−18	−21	−2·2
Butikspersonal	**7 996**	**1 163**	**2 977**	**2 937**	**2 483**	**2 509**	**2 420**	**+108**	**−19**	**−18**	−3·5
Män	3 285	1 314	3 565	3 495	3 082	3 101	2 984	+127	−16	−15	−3·8
Kvinnor	4 711	881	2 440	2 455	2 070	2 093	2 026	+130	−17	−17	−3·2
Samtliga	**56 281**	**2 049**	**4 916**	**4 950**	**3 928**	**3 918**	**3 934**	**+ 92**	**−20**	**−21**	+0·4
Män	39 693	2 346	5 573	5 625	4 526	4 520	4 558	+ 94	−18	−19	+0·8
Kvinnor	16 588	1 135	2 957	3 085	2 509	2 487	2 440	+115	−17	−21	−1·9

representerade än år 1913, vilket förhållande motverkat den starkare stegringen av kvinnolönerna (115 %). Bortelimineras genom s. k. standardberäkning verkan av förskjutningarna i proportionen mellan män och kvinnor, stiger inkomstökningen för samtliga män och kvinnor tillsammantagna till 99 %.

En jämförelse med 1921 års löner, som beträffande förvaltningspersonalen ange toppläget, visar, att medelinkomsten per år och anställd sedan dess sjunkit med i genomsnitt 19 % för den manliga och 21 % för den kvinnliga personalen eller något mer för kvinnorna än för männen. Denna löne-reduktion ägde väsentligen rum under åren 1922 och 1923, medan inkomstminskningen under de fem senaste åren var väsentligt mindre, i vissa fall ingen.

Arbetarnas löneförhållanden. Förevarande undersökning omfattar 3 671 företag, från vilka redovisats tillhopa 294 770 arbetare. I efterföljande tab. 2 meddelas genomsnittssiffror för dessas löneinkomster per år, dag och arbetstimme under redogörelseåret. För belysande av löneutvecklingen från tiden före världskrigets utbrott förefinnes direkt jämförelsematerial endast i fråga om års- och dagsinkomster. Då emellertid möjligheten att kunna direkt jämföra även timförtjänster vid olika tidpunkter är ägnad att underlätta bedömandet av löneutvecklingen, har en approximativ beräkning av den genomsnittliga arbetskostnaden under tidigare år per utgjord arbetstimme verkställts på grundval av föreliggande uppgifter angående löneinkomsten per dag och med ledning av från arbetstidsundersökningar, kollektivavtal m. m. erhållna siffror

Tab. 2. Arbetarpersonalens löneförhållanden 1913—1928.

	Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneinkomst per dag, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneinkomst per timme, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %		
	1913	1928	1913 —28	1920 —28	1927 —28	1913	1928	1913 —28	1920 —28	1927 —28	1913	1928	1913 —28	1920 —28	1927 —28
Män över 18 år	1 241	2 698	+117	−25	−2·0	4·32	9·69	+124	−27	+1·3	0·45	1·22	+171	−26	+1·7
Kvinnor över 18 år	651	1 639	+152	−23	+2·4	2·34	5·71	+144	−27	+1·2	0·24	0·73	+204	−26	+1·4
Minderåriga . .	485	1 033	+113	−29	−3·7	1·76	3·72	+111	−33	−1·8	0·18	0·49	+172	−29	±0·0
Tillsammans	1 093	2 422	+122	−25	−1·5	3·83	8·65	+126	−28	+1·1	0·40	1·09	+173	−27	+0·9
Arbetare utan angivet kön . .	1 079	2 344	+117	−16	+1·6	3·72	8·12	+118	−18	−4·1	0·30	1·05	+250	− 8	+1·0
Samtliga arbetare	**1 091**	**2 421**	**+122**	**−25**	**−1·4**	**3·82**	**8·64**	**+126**	**−27**	**+0·9**	**0·40**	**1·09**	**+173**	**−27**	**+0·9**

rörande arbetsdagens längd. A andra sidan har för åren 1921—1925, då uppgifter om antalet utgjorda dagsverken ej inhämtats, daglönerna beräknats genom att multiplicera den genomsnittliga timförtjänsten med normalantalet arbetstimmar per dag, d. v. s. 8. På detta sätt ha indextal för års-, dags- och timförtjänster kunnat beräknas för varje år under perioden 1913—1928.

Den genomsnittliga *löneinkomsten per år och arbetare* har för år 1928 beräknats till 2 421 kr. för samtliga i undersökningen representerade företag, vilken siffra betecknar en ökning från år 1913 med 122 %. För vuxna manliga arbetare har medellönen (2 698 kr.) legat över, för kvinnor (1 639 kr.) och minderåriga (1 033 kr.) avsevärt under den genomsnittliga inkomsten för samtliga arbetare. Liksom för förvaltningspersonalen kan även för arbetarna en tendens till utjämning i lönenivån för män och för kvinnor konstateras. Från 1913 till 1928 ha sålunda lönerna för kvinnliga arbetare stigit med 152 %, medan männens inkomst under motsvarande tid ökats med 117 %.

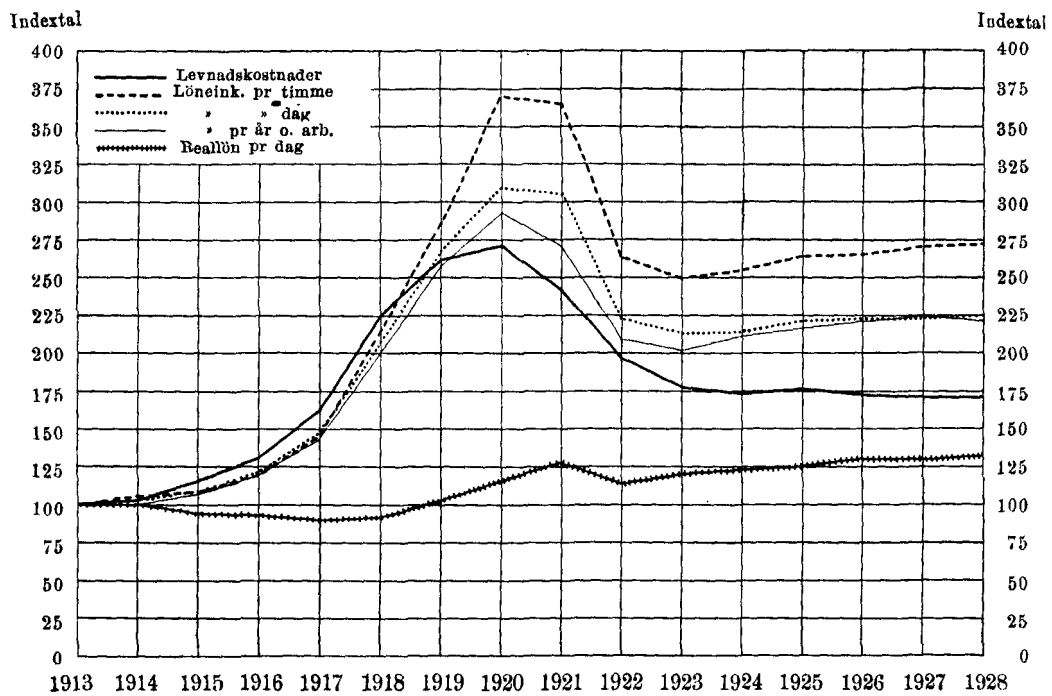
För arbetargruppen i dess helhet visar en jämförelse med föregående år (1927), att medelinkomsten per år sedan dess sjunkit med 1·4 %, vilket sammanhänger med de omfattande arbetsinställelserna under redogörelseåret. Sedan år 1920, då lönerna lågo på sin högsta nivå, har inkomstminskningen uppgått till c:a 25 %. Lägges i stället år 1921 med dess något lägre löner till grund för jämförelsen, blir motsvarande siffra 19 %.

Dagsförtjänsten har, såsom tab. 2 även utvisar, i huvudsak företett samma fluktuationer som årsinkomsten. Medan löneinkomsten per dagsverke år 1913 i medeltal utgjorde 4·32 kr. för man, 2·34 kr. för kvinna och 1·76 kr. för minderårig, hade för år 1928 motsvarande tal ökats till resp. 9·69, 5·71 och 3·72 kr.

Av tab. 2 framgår vidare, att den genomsnittliga *timförtjänsten* år 1928 beräknats till 1·09 kr. (1·22 kr. för män, 0·73 kr. för kvinnor och 0·49 kr. för minderåriga). Denna siffra innebär en ökning från år 1913 med 173 %,

medan den faktiska årsinkomsten, såsom ovan nämnts, stannade vid ett belopp, som med 122 % översteg 1913 års siffra. Orsaken till ifrågavarande skiljaktighet i fluktuationerna mellan tim- och årslöner är att söka i den under perioden minskade genomsnittliga arbetstiden per år och arbetare, väsentligen beroende på införandet av 8-timmarsdagen.

Sedan år 1920, då den genomsnittliga timförtjänsten låg som högst, har densamma minskats med i genomsnitt 27 %. Den ojämförligt största delen av denna sänkning i lönenivån ägde rum under år 1922, medan minskningen under år 1923 inskränkte sig till några få procent. Under år 1924 hade nedgången icke endast avstannat utan t. o. m. förbytts i en mindre stegring, som fortsatt under de därpå följande åren.

Beträffande de i tab. 2 redovisade lönefluktuationerna bör emellertid beaktas, dels att siffrorna på grund av beräkningssättet närmast återspegla förhållandena vid resp. års mitt och dels att den genomsnittliga lönenivån även påverkas av, att proportionen mellan män, kvinnor och minderåriga något förskjutits från det ena året till det andra. För vinnande av en mera exakt jämförelse böra därför de i tabellen meddelade relativa talen korrigeras genom s. k. standardberäkning. Därest relativa antalet män, kvinnor och minderåriga antages vara detsamma år 1928 som år 1913 och lönestegringen inom varje särskild kategori varit den, som utvisas i den anförda tabellen, blir den genomsnittliga lönestegringen per år under tiden 1913—1928 för

alla arbetare tillsammantagna 120 %. Lönestegringen per dag och per timme utgör efter samma beräkningsgrund resp. 125 och 173 %. De indextal, som angiva den allmänna lönenivåns genomsnittliga höjd år 1928, om löneinkomsterna år 1913 sättas lika med 100, bliva således resp. 220, 225 och 273.

Ovan utförda beräkningar hänföra sig emellertid uteslutande till penninglönerna och avse således endast de nominella förändringar i arbetslönerna, som inträffat under redogörelseperioden. En beräkning av, i vad mån dessa fluktuationer i penninglönerna äro *reella* och således innebära förfogande över en större eller mindre kvantitet varor och tjänster, möjliggöres i viss mån genom en sammanställning av nyssnämnda löneindextal med socialstyrelsens indexsiffror för levnadskostnadernas stegring. Ett med lönesiffrorna jämförbart medelindex för år 1928 synes kunna erhållas genom att taga genomsnittet av de publicerade indextalen för den 1 januari, 1 april, 1 juli, 1 oktober och 31 december 1928 (1 januari 1929).

I efterföljande tablå och motstående diagram (sid. 422) meddelas indextal för varje år fr. o. m. 1913 t. o. m. 1928 dels för levnadskostnaderna, dels för penninglönerna, räknade såväl per timme som per dag och per år, ävensom slutligen för reallönen (d. v. s. dags- resp. årsinkomsten per arbetare reducerad till 1913 års prisnivå):

Indextal	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Levnadskostnader	100	102	115	130	162	225	261	269	241	195	177	174	176	172	171	171
Löneinkomst: per timme . .	100	105	108	118	145	213	283	368	363	263	250	255	263	265	268	272
per dag . . .	100	102	108	120	146	207	266	309	305	223	218	214	220	223	223	225
per år o. arbetare	100	100	107	120	143	200	256	294	271	208	202	211	216	220	224	220
Reallön per år .	100	98	93	92	88	89	98	109	112	107	114	121	123	128	131	129
» » dag	100	100	94	92	90	92	102	115	127	114	120	123	125	130	130	132

Det framgår härav, att ända till år 1918 daglönernas stegring var mindre än levnadskostnadsökningen, vilket innebär, att reallönen under denna period var lägre än utgångsåret, men att därefter förhållandet blivit det motsatta.

Diagrammet visar, att differensen mellan stegringen i löneinkomst och levnadskostnader år 1920 och ännu mer år 1921 var ganska betydande, men att kurvorna år 1922 ryckte varandra något närmare. Under år 1923 fortsatte visserligen bägge kurvorna i likhet med de två föregående åren att sjunka, men differensen mellan dem ökades därigenom, att levnadskostnaderna under året föllo starkare än penninglönerna. Medan under de därpå följande åren levnadskostnaderna (med undantag endast för år 1925) alltjämt — om också i sakta tempo — fortsatt att sjunka för att under redogörelseåret stagnera, har genomsnittsinkomsten per dag och arbetare företett en ej oväsentlig stegring. Genom samspelet av dessa båda faktorer har reallönen per dag räknat sedan år 1922 nästan oavbrutet stegrats för varje år

och beräknas för redogörelseåret ligga c:a 32 % över 1913 års nivå. Motsvarande siffra för den reala årslönen, som på grund av arbetsinställelser etc. i regel är underkastad större variationer än realinkomsten per dag räknat, utgör 29 %. Jämföras reallönerna under redogörelseåret med 1927 års löner, visar dagsinkomsten stegring med c:a 1½ % men årsinkomsten en lika stor sänkning.

Det torde emellertid böra framhållas, att nu anförda genomsnittstal, vilkas preliminära karaktär ytterligare betonas, icke kunna göra anspråk på annat än att giva en bild av de ungefärliga förändringarna i löner och levnadskostnader. Därtill kommer, att beträffande särskilda orter och industrier speciella förhållanden kunna åstadkomma betydande avvikelser från de allmänna genomsnittstalen. För närmare upplysningar härom hänvisas till den slutgiltiga redogörelse för 1928 års lönestatistiska undersökning, vilken under senare delen av innevarande år kommer att meddelas i denna tidskrift.

Sjukkasserörelsens utbredning vid slutet av år 1927.

Hela antalet medlemmar i de registrerade sjukkassorna, fortsättningskassor oräknade, uppgick vid slutet av år 1927 till 869 959 — därav 549 393 män och 320 566 kvinnor — vilket innebär en ökning under året av 37 242 medlemmar eller 4·5 % mot endast 29 775 eller 3·7 % under år 1926. Större delen av ökningen under år 1927 hänförde sig till rikssjukkassorna, vilkas medlemsantal under året steg med 23 763 till 352 685, medan ökningen i de lokala sjukkassorna begränsade sig till 13 479, varmed antalet vid årets slut nådde upp till 517 274.

Medlemsantalets fördelning på städer och landsbygd. Av medlemmarna tillhörde 458 017 städernas sjukkasseorganisationer och 411 942 landsbygdens, varav framgår att något över hälften av medlemmarna eller 52·6 % kommo på städerna mot 47·4 % på landsbygden. Vid slutet av år 1924 voro motsvarande procentsiffror 53·6 resp. 46·4 och vid 1921 års slut 53·8 resp. 46·2.[1] En långsam förskjutning i riktning mot högre procenttal för landsbygden kan således förmärkas.

Beräknas antalet medlemmar i förhållande till folkmängden, finner man för städernas vidkommande, att medlemsantalet vid 1927 års slut utgjorde 23·9 % av folkmängden, medan motsvarande procenttal för landsbygden var endast 9·9. I fråga om utbredningen relativt till folkmängden är således skillnaden mellan städer och landsbygd högst väsentlig, vilket till stor del torde hava

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 232.

sin förklaring i svårigheten att anordna en sjukkasseverksamhet i trakter, där befolkningstätheten är ringa.

I följande sammanställning angives sjukkasserörelsens omfattning i städer och på landsbygd med uppdelning på lokala sjukkassor och rikssjukkassor. För jämförelse äro uppgifter införda även för åren 1924 och 1921.

	Städerna						Landsbygden					
	1927		1924		1921		1927		1924		1921	
	Antal medl.	Per 100 inv.	Antal medl.	Per 100 inv.	Antal medl.	Per 100 inv.	Antal medl.	Per 100 inv.	Antal medl.	Per 100 inv.	Antal medl.	Per 100 inv.
Lokala kassor .	325 615	17·0	302 221	16·8	284 517	16·1	191 659	4·6	181 089	4·3	175 135	4·2
Rikssjukkassor .	132 402	6·9	109 360	5·9	107 015	6·1	220 283	5·3	175 370	4·2	161 332	3·8
Samtliga kassor .	458 017	23·9	411 581	22·2	391 532	22·2	411 942	9·9	356 459	8·5	336 467	8·0

Sammanställningen utvisar, att sjukkasserörelsen i städerna i främsta rummet uppbäres av de lokala sjukkassorna, medan däremot på landsbygden rikssjukkassorna numera ha den något större andelen i medlemsbeståndet. Sistnämnda förhållande innebär en ändring sedan år 1924, då flertalet medlemmar även på landsbygden tillhörde de lokala sjukkassorna.

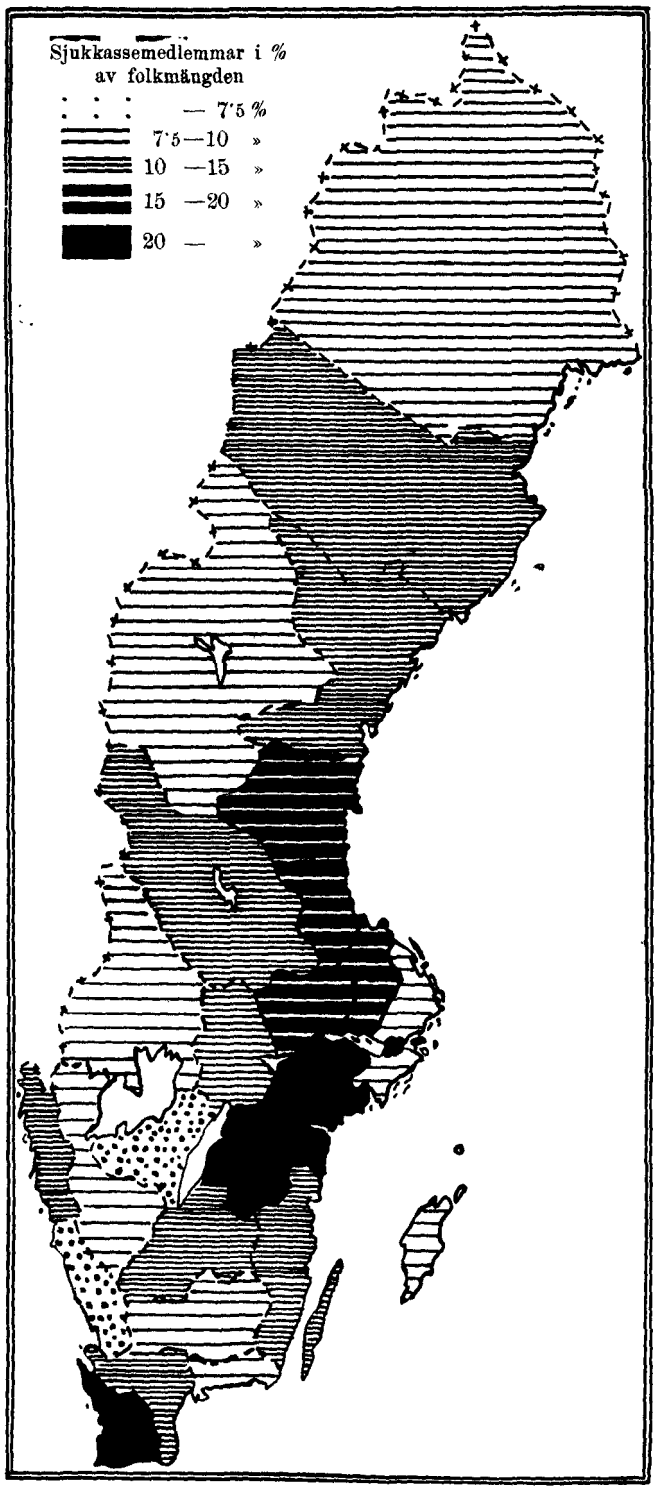
Utbredningen i de olika länen. Fördelas medlemmarna länsvis framgår, att Stockholms stad ensam hade 140 155 medlemmar, motsvarande något mindre än $^1/_6$ av hela medlemsbeståndet. Närmast i ordning följde Malmöhus län med 102 768 medlemmar och därefter Östergötlands samt Göteborgs och Bohus län. Cirka 43 % av alla sjukkassemedlemmar i riket kommo på Stockholms stad och de nyssnämnda tre länen.

Även i förhållande till folkmängden hade Stockholms stad de flesta medlemmarna, varefter närmast kommo Östergötlands, Södermanlands och Malmöhus län. Vid 1927 års slut uppgick procenten sjukkassemedlemmar för Stockholms stad till 30·2 och varierade i de övriga nämnda länen i runda tal mellan 23 och 20 %. I Skaraborgs och Hallands län, där rörelsens utbredning är mycket obetydlig, funnos i medeltal endast 6 à 7 medlemmar på 100 invånare.

I tabellerna å sid. 426 äro de olika länen upptagna i ordning efter storleken av respektive medlems- och procentsiffror. Utbredningen åskådliggöres därjämte av kartogrammet på samma sida.

Av *städernas* medlemmar hade Stockholms stad nära $^1/_3$ eller nästan lika många som Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Östergötlands läns städer tillsammans. I fråga om antalet medlemmar i förhållande till folkmängden överträffades emellertid Stockholms stad betydligt av Södermanlands läns städer, som i medeltal hade 35·0 sjukkassemedlemmar på 100 invånare mot endast 30·2 i Stockholm. Även städerna i Östergötlands län hade högre procentsiffra än Stockholm, nämligen 32·0.

Sjukkasserörelsens utbredning inom olika län vid slutet av år 1927.

Medlemmar i % av befolkningen	Hela länet	Städer	Landsbygd
Stockholms stad .	30·2	30·2	—
Östergötlands län	22·7	32·0	17·7
Södermanlands län	20·6	35·0	14·0
Malmöhus län . .	20·8	27·8	13·8
Västmanlands län	16·9	23·6	14·1
Uppsala län . . .	16·2	29·6	11·5
Gävleborgs län .	15·6	21·4	14·1
Göteb. o. Bohus län	14·0	19·1	5·9
Jönköpings län .	13·5	24·4	8·9
Västernorrlands län	12·5	13·7	12·3
Örebro län . . .	12·4	19·0	10·7
Kristianstads län	12·0	28·2	10·2
Västerbottens län	11·8	15·3	11·5
Kopparbergs län .	11·6	20·3	10·5
Kalmar län . . .	10·8	13·8	10·0
Blekinge län . .	9·9	16·9	6·8
Älvsborgs län . .	9·1	17·9	6·2
Värmlands län .	9·1	14·2	8·1
Jämtlands län . .	8·5	6·9	8·6
Stockholms län .	8·4	16·6	6·5
Gotlands län . .	8·3	16·4	6·5
Kronobergs län .	8·2	26·9	7·0
Norrbottens län .	8·0	8·0	8·0
Hallands län . .	7·0	17·6	3·6
Skaraborgs län .	6·4	16·2	4·2
Hela riket	**14·3**	**23·9**	**9·9**

Antal medlemmar i de olika länen	Absolut	%
Stockholms stad .	140 155	16·1
Malmöhus län . .	102 768	11·8
Östergötlands län	70 428	8·1
Göteb. o. Bohus län	62 579	7·2
Gävleborgs län .	43 570	5·0
Södermanlands län	39 238	4·5
Västernorrlands län	34 410	4·0
Jönköpings län .	31 146	3·6
Kristianstads län	29 425	3·4
Kopparbergs län .	29 395	3·4
Älvsborgs län . .	28 485	3·3
Västmanlands län	27 668	3·2
Örebro län . . .	27 402	3·1
Kalmar län . . .	24 886	2·9
Värmlands län .	24 714	2·8
Västerbottens län	23 506	2·7
Uppsala län . . .	22 582	2·6
Stockholms län .	22 150	2·5
Skaraborgs län .	15 770	1·8
Norrbottens län .	15 487	1·8
Blekinge län . .	14 558	1·7
Kronobergs län .	12 893	1·5
Jämtlands län . .	11 529	1·3
Hallands län . .	10 492	1·2
Gotlands län . .	4 723	0·5
Hela riket	**869 959**	**100·0**

För *landsbygden* var medlemsantalet absolut taget störst i Malmöhus län, medan däremot vid beräkning i förhållande till folkmängden Östergötlands län kommer i främsta rummet med nära 18 medlemmar på 100 invånare. Relativt stor var utbredningen på landsbygden även inom Västmanlands, Gävleborgs, Södermanlands och Malmöhus län, samtliga med cirka 14 medlemmar på 100 invånare.

De senaste uppgifter, som finnas för tidigare år rörande utbredningen i de olika länen, avse slutet av år 1924. Jämföras 1927 och 1924 års siffror finner man, att den största medlemsökningen under den mellanliggande treårsperioden faller på Malmöhus län, där medlemsantalet för städer och landsbygd tillsammans ökat med nära 10 000 eller i runt tal $^1/_{10}$ av den till cirka 100 000 uppgående medlemsökningen i hela riket under samma tid. Ställes däremot medlemsökningen under treårsperioden i relation till folkmängdens medeltal i respektive län under samma tid, framkommer den högsta siffran för Västerbottens län samt Jämtlands, Västmanlands och Södermanlands län, i vilka således nyanslutning till sjukkasserörelsen skett i förhållandevis stor omfattning, antingen genom nybildning av sjukkassor och lokalavdelningar av rikssjukkassor eller genom rekrytering av nya medlemmar till redan befintliga sjukkasseorganisationer. För åtskilliga län i södra och mellersta Sverige utvisa uppgifterna en relativt obetydlig medlemsökning, särskilt i Blekinge och Gotlands men även, sett i förhållande till folkmängdens storlek, i Skaraborgs och Kalmar län.

Sjukkassemedlemmar inom olika åldersgrupper av befolkningen. Rörande fördelningen efter ålder finnas uppgifter endast för de sjukförsäkrade medlemmarna men däremot ej för medlemmar, tillförsäkrade enbart begravningshjälp. För de sjukförsäkrade medlemmarna, som vid 1927 års slut uppgingo till 850 449 eller 97·8 % av hela antalet medlemmar, återgives åldersfördelningen på 5-årsgrupper i såväl absoluta som relativa tal i följande tablå.

Ålder	Medlemmar	%	Ålder	Medlemmar	%	Ålder	Medlemmar	%
Intill 15 år	4 504	0·5	40—44 år .	99 350	11·7	65—69 år .	34 356	4·0
15—19 år .	35 493	4·2	45—49 » .	87 166	10·3	70—74 » .	20 931	2·5
20—24 » .	74 445	8·8	50—54 » .	73 092	8·6	75—79 » .	10 385	1·2
25—29 » .	98 971	11·6	55—59 » .	53 917	6·3	80— » .	4 806	0·6
30—34 » .	104 077	12·2	60—64 » .	46 589	5·5	Summa	**850 449**	**100·0**
35—39 » .	102 367	12·0						

För att kunna ställa medlemsantalet i resp. åldersgrupper i relation till folkmängden och erhålla exakta uppgifter om sjukkasserörelsens utbredning inom olika åldersgrupper av befolkningen vid 1927 års slut, skulle erfordras kännedom om folkmängdens fördelning efter ålder vid nämnda tidpunkt. Uppgifter angående denna fördelning saknas dock och ej heller för år 1926 hava sådana uppgifter kunnat erhållas. Preliminära siffror rörande befolkningens ålderssammansättning vid slutet av år 1925 hava emellertid ställts till förfogande, och med ledning av dessa siffror samt dödlighetsförhållandena inom be-

folkningen under senare tid och folkmängdens totalsiffra vid 1927 års slut har ett försök gjorts att beräkna, hur fördelningen efter ålder sannolikt gestaltade sig vid utgången av sistnämnda år. Ehuru den på detta sätt uppskattade åldersfördelningen icke kan väntas noggrant ansluta sig till verkligheten, torde dock resultatet få anses tillfredsställande, om man endast avser att få kännedom om utvecklingens ungefärliga tendens under senare år.

Ålder	1927 [1]	1924	1921	Ålder	1927 [1]	1924	1921
	%	%	%		%	%	%
Intill 15 år . . .	0·3	0·2	0·1	50—54 år	24·3	23·2	22·2
15—19 år	6·2	4·9	5·6	55—59 »	22·1	20·9	19·6
20—24 »	13·9	12·0	12·4	60—64 »	19·6	18·7	17·3
25—29 »	20·0	17·6	17·6	65—69 »	16·8	15·5	13·8
30—34 »	23·2	21·2	21·2	70—74 »	13·7	12·1	10·2
35—39 »	25·2	23·3	23·3	75—79 »	10·1	8·3	7·1
40—44 »	26·2	24·8	24·4	80— »	5·6	4·3	3·7
45—49 »	26·0	24·7	23·9	Alla åldrar	**14·0**	**12·4**	**11·9**

De i föregående tablå angivna procenttalen för år 1927 äro således endast att betrakta såsom approximativa och få anses komma att ändras, då befolkningens fördelning efter ålder vid 1927 års slut blir känd. Procenttalen för åren 1924 och 1921, som ej förut publicerats och här anföras för jämförelse, äro däremot definitiva och utvisa den relativa förekomsten av sjukförsäkrade sjukkassemedlemmar inom olika åldersgrupper av befolkningen vid slutet av resp. år.

Enligt tablån var under de tre angivna åren anslutningen till sjukkasserörelsen i förhållande till folkmängden störst inom åldersgrupperna 40—44 och 45—49 år. I genomsnitt för hela riket var ungefär var fjärde invånare i ålder mellan 40 och 50 år sjukförsäkrad sjukkassemedlem vid 1927 års slut. Inom de högre åldersgrupperna var däremot anslutningen mindre, ett förhållande som dock kan väntas komma att ändra sig till det bättre i och med den naturliga ålderstillväxten hos sjukkassornas medlemsbestånd. Inom de yngsta åldersgrupperna har anslutningen till sjukkasseverksamheten alltjämt varit påfallande liten.

[1] Approximativa siffror.

Kooperativ verksamhet i Sverige år 1927.[1]

Under år 1927 infördes i länsstyrelsernas föreningsregister 538 föreningar av olika slag, medan 124 officiellt upplöstes, varigenom antalet i registren kvarstående föreningar vid 1927 års utgång kom att uppgå till 13 020. Antalet verkligen existerande föreningar är emellertid ej obetydligt lägre, då en del föreningar under årens lopp upphört med sin verksamhet utan att göra anmälan till vederbörande myndighet.

I sin utredning rörande kooperativ verksamhet i Sverige år 1927 lämnar socialstyrelsen närmare redogörelse dels för följande tre föreningsgrupper: konsumtionsföreningar, kooperativa matlags- och kaféföreningar samt arbetarproduktionsföreningar, dels för den för ett stort antal av dessa föreningar gemensamma centralorganisationen, kooperativa förbundet. *Redogörelsen för sistnämnda organisation förbigås här, då dess verksamhet under 1927 tidigare behandlats i Soc. Medd.* (årg. 1928, sid. 498).

Konsumtionsföreningar. Utredningen är grundad på uppgifter från 961 distributionsföreningar, 25 mjölkföreningar m. fl. specialföreningar, 14 bageriföreningar, 2 charkuteriföreningar samt 3 andra hithörande föreningar.

Vad först *distributionsföreningarna* beträffar, uppgick deras sammanlagda medlemsantal till 378 848. Sedan 1908, vilket är det första år, för vilket socialstyrelsen äger statistiska uppgifter, har antalet föreningar, vilka lämnat uppgifter om medlemsantalet, nära fördubblats, medan antalet medlemmar ungefär femdubblats. Antager man, att i genomsnitt varje medlem representerar ett hushåll på fyra personer, skulle vid 1927 års slut 25 % av Sveriges befolkning ha tillhört konsumtionsföreningsrörelsens direkta intressesfär. Genomsnittsantalet medlemmar per förening har stigit från 157 år 1908 till 395 år 1927.

Medlemmarnas procentuella fördelning på olika yrkesgrupper åren 1913 (det första år, från vilket mera detaljerade uppgifter härom finnas), 1926 och 1927 framgår av efterföljande sammanställning.

	1913	1926	1927
Jordbrukare	11·9	14·6	14·2
Jordbruksarbetare	4·7	4·7	4·7
Hantverksmästare	7·9	3·0	2·8
Hantverksarbetare		5·0	5·1
Industriarbetare	44·2	31·0	31·6
Övriga arbetare	17·0	14·0	14·0
Högre tjänstemän	9·8	2·6	2·8
Lägre tjänstemän		9·3	9·5
Andra självständiga näringsidkare	3·4	2·9	3·2
Utövare av fria yrken		2·1	1·7
Utan angivet yrke och övriga		9·8	9·4
Korporationer	1·1	1·0	1·0
Summa	100·0	100·0	100·0

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet i den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utarbetade publikationen *Kooperativ verksamhet i Sverige år 1927.*

Tabellen visar, att år 1927 grupperna industriarbetare och »övriga arbetare» utgjorde omkring hälften samt de fyra arbetargrupperna och de med dem i socialt avseende närmast jämställda lägre tjänstemännen tillsammantagna nära två tredjedelar av samtliga. Vid jämförelse med år 1913 visar det sig emellertid, att gruppen industriarbetare gått tillbaka i relativ betydelse, medan särskilt jordbrukarnas andel av medlemsstocken ökats.

De insatsbelopp, vilka föreningarna bestämt för medlemskaps vinnande, varierade ganska avsevärt, och belopp på såväl under 10 kr. som över 100 kr. förekommo. Den vanligaste insatssumman var dock 100 kr., vilket belopp år 1927 föreskrivits av 70 % av föreningarna.

Antalet försäljningsställen uppgick vid 1927 års utgång till 2 706 (1917 : 1 299) eller 2·82 per förening (1917 : 1·49) och antalet anställda till 8 241 (1917 : 3 161) eller 8·58 per förening (1917 : 3·66). På varje försäljningsställe kommo i genomsnitt 140 medlemmar och på varje anställd i medeltal 46 medlemmar. Omsättningen per försäljningsställe utgjorde 109 100 kr. och per anställd 35 700 kr.

Omsättningssummans förändringar i jämförelse med tidigare år framgår av efterföljande sammanställning:

År	Totalsumma		Indextal, omräknat till enhetligt penningvärde	Kronor per förening	Kronor per medlem	Kronor per invånare
	Miljoner kronor	Indextal (1917 = 100)				
1917	110·5	100	100	134 000	540	19·04
1920	264·5	239	144	283 000	1 039	44 81
1923	214·2	194	212	226 000	749	35·67
1926	270·3	245	274	290 000	777	44·50
1927	292·6	265	311	311 000	777	48·07

Omsättningens nominella belopp ej långt ifrån tredubblades under åren 1917—27, såsom framgår av de bägge första sifferkolumnerna. För att giva en bättre uppfattning om storleken av de förmedlade varumängderna böra emellertid de olika årens försäljningssummor omräknas till ett enhetligt penningvärde, såsom skett i tredje kolumnens indexserie med tillämpning av socialstyrelsens vägda livsmedelsindex. Det befinnes då, att omsättningens reella värde mer än tredubblats under åren 1917—27.

Allt efter föreningarnas belägenhet i städer, köpingar och municipalsamhällen eller på landsbygden framträda vissa olikheter i deras storlek m. m., vilka belysas av nedanstående tablå:

Föreningarnas belägenhet:	Antal föreningar %	Antal medlemmar %	Antal medlemmar per förening	Försäljningssumma Inalles Tusental Kr.	%	Per förening 1 000 kr.	Per medlem Kr.
Städer	13·5	46·2	1 346	129 272	44·2	1 014	740
Köpingar och municipalsamhällen	14·5	16·4	446	46 875	16·0	338	757
Landsbygd	72·0	37·4	205	116 483	39·8	171	832
Samtliga	100·0	100·0	395	292 630	100·0	311	777

Enligt vad tabellen utvisar, voro nära tre fjärdedelar av föreningarna belägna på landsbygden. Dessa föreningar voro dock i regel betydligt mindre än de övriga såväl med avseende på medlemsantal som försäljningssumma. På grund härav omfattade landsbygdsföreningarna, trots sitt avsevärt större antal, icke mera än 37 % av hela medlemssumman och 40 % av den sammanlagda omsättningen. Av sist anförda siffror finner man även, att dessa föreningar upptogo en något större andel av omsättningssumman än av hela medlemsantalet. Detta berodde därpå, att försäljningen per medlem var något större i landsbygdsföreningarna än i de övriga, vilket i sin tur sannolikt sammanhänger med dessa föreningars rikligare sortering såväl med avseende på andra hushållsartiklar än livsmedel som på lantbruksförnödenheter.

Föreningarnas ekonomiska ställning under åren 1926 och 1927 belyses genom efterföljande sammandrag av föreningarnas balansräkningar.

Aktiva	År 1926		År 1927		Passiva	År 1926		År 1927	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Bundna tillgångar:					*Eget kapital:*				
Fastigheter . . .	33 031	37·7	37 771	38·5	Insatskapital . .	23 663	27·0	25 841	26·3
Inventarier . . .	3 119	3·6	3 055	3·1	Reservfond . . .	12 663	14·4	14 778	15·1
Insatser i Koop. Förbundet . . .	4 582	5·2	6 486	6·6	Övriga fonder . .	7 957	9·1	10 545	10·7
Aktier o. insatser i andra företag	727	0·8	1 276	1·3	Summa	**44 283**	**50·5**	**51 164**	**52·1**
Koop. Förb:s industrifondsbevis	478	0·5	2 145	2·2	*Skulder:*				
Övriga	1 018	1·2	798	0·8	Lån mot inteckning	9 750	11·1	10 371	10·6
Summa	**42 955**	**49·0**	**51 531**	**52·5**	Lån mot Koop. Förb:s produktionsfondsbevis	1 666	1·9	1 690	1·7
Rörliga tillgångar:					Övriga lån . . .	3 107	3·5	1 976	2·0
Varulager	30 890	35·2	32 699	33·3	Insättningar i egen sparkassa . . .	6 608	7·6	8 289	8·5
Varufordringar . .	2 555	2·9	2 699	2·8	Överskottsbesparing	1 593	1·8	2 008	2·1
Koop. Förb:s produktionsfondsbevis	3 200	3·6	3 222	3·3	Varuskulder . . .	7 757	8·8	8 569	8·7
På bank	6 564	7·5	6 413	6·5	Övriga skulder . .	400	0·5	332	0·3
Kontant	1 529	1·8	1 604	1·6	Summa	**30 881**	**35·2**	**33 235**	**33·9**
Summa	**44 738**	**51·0**	**46 637**	**47·5**	Överskott	12 669	14·4	13 833	14·1
					Brist	140	0·1	64	0·1
					Överskott minus brist	**12 529**	**14·3**	**13 769**	**14·0**
Summa aktiva	**87 693**	**100·0**	**98 168**	**100·0**	**Summa passiva**	**87 693**	**100·0**	**98 168**	**100·0**

Utöver vad som framgår av sammandraget, må endast nämnas, att varulagret under år 1927 omsattes 8·6 gånger i genomsnitt för samtliga föreningar (för föreningar i städerna 12·6, i köpingar och municipalsamhällen 6·9 samt på landsbygden 6·9 gånger). Egen sparkassa förekom i 42 föreningar och överskottsbesparing i 266.

Bruttoöverskott redovisade samtliga föreningar. Omkostnaderna utgjorde 9·3 % av omsättningen (därav löner 5·4, avskrivningar 0·5 och övriga omkostnader 3·4 %). Nettoöverskott redovisade 98 % av föreningarna (98 % 1926), nettoförlust 1 % (1926 . 1 %), medan resten varken uppvisade vinst eller förlust. Skillnaden mellan nettoöverskotten och -förlusterna uppgick till 4·8 % av föreningarnas försäljningssumma (1926 : 4·7 %).

Uppgifterna om överskottets fördelning visa, att 78 % av överskottet utdelades till medlemmar och övriga köpare dels som ränta å insatskapitalet, dels som återbäring i procent av köpta varor. Räntan å insatskapitalet beräknades i flertalet föreningar efter 4·5 eller 5 % och återbäringen efter 2—5 %. De till fonder avsatta beloppen uppgingo till 2·5 milj. kr. eller 18 % av samtliga disponibla medel.

Mjölkföreningarna, vilka tidigare sammanförts med de allmänna konsumtionsföreningarna, men på grund av sin mera speciella karaktär i föreliggande liksom i de tre närmast föregående berättelserna redovisats särskilt, uppgingo till 25 med sammanlagt 12 680 medlemmar och en omsättningssumma av 3·8 milj. kr.

Den kooperativa produktionens utveckling inom såväl de i det föregående berörda föreningsgrupperna som inom den i utredningen även redovisade gruppen arbetarproduktionsföreningar belyses av nedanstående siffror rörande tillverkningens värde (i 1000 kr.).

	1914	1917	1920	1923	1926	1927
Kooperativa förbundet	—	—	—	10 930	39 373 [1]	46 253
Konsumtionsföreningar	1 002	2 783	9 348	13 548	20 673	21 659
Konsumenternas produktionsföreningar	3 266	6 337	7 322	5 420	5 702	4 970
Arbetarproduktionsföreningar	421	774	1 375	1 922	18 202	18 548
Summa	**4 689**	**9 894**	**18 045**	**31 820**	**83 950**	**91 430**

Av tabellen framgår tydligt, huru de i konsumentintresse grundade och arbetande föreningarna nått en vida större utveckling i produktionshänseende än arbetarproduktionsföreningarna.

I berättelsen ingår härförutom en specialundersökning rörande vid 1927 års slut befintliga bostadsföreningars och närstående sammanslutningars organisation, ekonomiska förhållanden och verksamhetssätt (jfr stat. off. utr. 1928: 16, Bil. D. och Soc. Medd. årg. 1928, sid. 483.).

[1] I 1926 års berättelse uppgavs siffran till endast 37 669 000, beroende på att här ej inräknats den under året nyupptagna skofabrikationen.

Den sociala försäkrings- och hjälpverksamhetens organisation.

Sedan Kungl. Maj:t den 26 april 1929 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga för en särskild utredning angående den sociala försäkrings- och hjälpverksamhetens organisation, har departementschefen till detta uppdrag utsett landshövdingen S. N. Linnér (ordförande), ledamoten av riksdagens andra kammare, riksgäldsfullmäktigen A. Anderson, professorn vid Stockholms högskola G. Bagge, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren O. L. Carlström och statens inspektör för fattigvård och barnavård, kanslirådet G. H. von Koch. Landshövding Linnér har i samband härmed även av Kungl. Maj:t förordnats att i stället för numera avlidne presidenten Axel Östergren vara ordförande i den i juli 1928 tillsatta pensionsförsäkringskommittén. Med hänsyn till det nära samband, som föreligger mellan nämnda kommittés uppdrag och de arbetsuppgifter, som skola föreläggas de nu tillkallade sakkunniga, har det nämligen ansetts angeläget, att båda de ifrågavarande utredningarna utföras jämsides och i nära anslutning till varandra. Rörande denna fråga och riktlinjerna för de sakkunnigas arbete i övrigt har departementschefen vid ärendets föredragning i statsrådet anfört följande:

Redan i skrivelse den 18 maj 1920 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om verkställande av utredning, huruvida och i vad mån en enhetlig organisation av den svenska socialförsäkringens olika grenar kunde och borde genomföras i syfte att åstadkomma förenkling av förvaltningen och nedbringande av kostnaderna ävensom största möjliga effektivitet av försäkringen. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t den 11 oktober 1920 åt en kommitté att utarbeta en plan för en så långt det kunde befinnas lämpligt enhetlig organisation av den svenska olycksfalls-, pensions- och sjukförsäkringen. I ett yttrande till statsrådsprotokollet vid behandlingen av denna fråga anförde föredragande departementschefen bland annat, att det gällde att från de av den historiska utvecklingen framskapade organisationsformerna komma fram till en viss enhetlighet såväl i prestationer som i administrationen av socialförsäkringens olika grenar. Det borde bland annat finnas förutsättningar för anordnandet av gemensamma lokala socialförsäkringsmyndigheter. Vidare syntes ett intimt och fruktbärande samarbete kunna komma till stånd beträffande verksamhet, som avsåge sjukvård eller förebyggande av arbetsförmågans nedsättning.[1] — Kommittén blev emellertid upplöst utan att hava slutfört sitt uppdrag.

Frågan om socialförsäkringens enhetlighet berördes sedermera av statens besparingskommitté i dess den 19 februari 1925 avlämnade betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation. De i betänkandet framlagda förslagen avsågo såväl olycksfalls- och sjukförsäkringen som pensionsförsäkringen. Strävandena efter ökad enhetlighet mellan de skilda försäkringsgrenarna kommo i olika sammanhang till uttryck i dessa förslag.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1920, sid. 1102.

Då för 1926 års riksdag förslag framlades rörande omorganisation av den sociala olycksfallsförsäkringen och av sjukförsäkringen, behandlades ånyo samma fråga. Föredragande departementschefen yttrade i detta hänseende vid behandlingen av förstnämnda förslag (*proposition n:r 109*, sid. 31) bland annat följande. Spörsmålet om socialförsäkringens enhetlighet syntes vid närmare granskning omfatta två särskilda frågor. I första hand kunde det nämligen anföras, att försäkringens effektivitet måste lida, därest sådan brist på planmässig samverkan mellan försäkringens olika grenar rådde, att försäkringsförmånerna inom en av dessa grenar bestämdes utan hänsyn till förmånerna inom andra grenar. Den andra frågan beträffande socialförsäkringens enhetlighet avsåge åstadkommande av enhetlighet i organisationen. Härutinnan krävdes samverkan mellan de organ, som hade att administrera de särskilda försäkringsgrenarna, men en dylik samverkan förutsatte i sin tur en rationell uppdelning av försäkringsfallen på de olika försäkringsformerna. Så länge socialförsäkringen arbetade på olika grenar, måste det nämligen tillses, att den försäkrings- eller hjälpverksamhet, som statsmakterna genom ekonomiskt understöd eller andra åtgärder ville främja, anordnades på sådant sätt, att de hjälpbehövande allt efter behovets art erhölle sitt understöd från rätt håll och följaktligen på lämpligt sätt och med lämpligt belopp samt, kunde det tilläggas, *endast* från detta håll. De försäkringsgrenar, som enligt departementschefen vid bedömandet av detta spörsmål närmast komme i fråga, vore olycksfallsförsäkringen, sjukförsäkringen och pensionsförsäkringen. Efter att hava framhållit, att de särskilda försäkringsgrenarna framför allt skilde sig från varandra i fråga om anledningen till hjälpbehovet, anförde departementschefen vidare, att allt efter denna olikhet skillnad måste komma att uppstå mellan de grunder, efter vilka understödet skulle utgå och kostnaderna därför bestridas. Såsom en allmän regel kunde visserligen uppställas, att det allmännas bistånd icke sträckte sig — och icke heller borde sträcka sig — längre än till beredandet av nödig försörjning; ett undantagsfall erbjöde dock olycksfallsförsäkringen, och även i övrigt kunde, med bibehållande av nyssnämnda princip, skäl finnas för ersättningens bestämmande efter i viss mån olika grunder. Det sålunda anförda ansåg departementschefen visa, att enhetlighet inom socialförsäkringen i den mening, att över lag ersättningarna skulle utgå och kostnaderna bestridas efter ensartade grunder, knappast lämpligen kunde åstadkommas. I anledning därav måste emellertid behovet av en rationell samverkan mellan organen för de olika försäkringsgrenarna endast bliva så mycket större. Sin största betydelse hade en lämplig dylik samverkan beträffande den *lokala* organisationen; där vore det som på grundval av kännedom om de personliga förhållandena ett särskiljande av fallen allt efter arten av hjälpbehovet kunde ske, där kunde kontroll utövas över att vederbörande icke oberättigat åtnjöte understöd, och endast där kunde man med utsikt till framgång arbeta på att förhindra dubbelförsäkring och dubbelersättning genom det allmännas medverkan. Departementschefen anförde vidare, att i anslutning till den sålunda uttalade uppfattningen man i de inom socialdepartementet utarbetade förslagen på socialförsäkringens område hade beaktat enhetlighetssynpunkterna så långt det varit möjligt. Då omständigheterna icke medgivit, att alla försäkringsgrenar på en gång upptagits till behandling — förslag framlades ju icke rörande pensionsförsäkringen — hade man emellertid därvid måst inskränka sig till sådana specialbestämmelser om samarbete, som ansetts omedelbart vara praktiskt genomförbara.

De år 1926 framlagda förslagen rörande olycksfallsförsäkringens och sjukförsäkringens organisation ledde som bekant icke till något resultat. Detsamma blev förhållandet beträffande det nya förslag i sjukförsäkringsfrågan, som framlades för 1927 års riksdag och i vilket enhetlighetssynpunkterna jämväl i viss mån beaktats. I fråga om pensionsförsäkringens organisation har ännu icke något omfattande reformförslag framlagts. Emellertid får jag erinra om att denna försäkring enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juli 1928 för närvarande befinner sig under utred-

ning genom en särskild kommitté och att därvid jämväl nu behandlade spörsmål komma att beröras. Enligt direktiven för pensionsförsäkringskommittén skall nämligen, bland annat, undersökning ske, huruvida de lokala pensionsorganen böra erhålla sådan organisation, att de kunna tjänstgöra såsom organ jämväl för andra grenar av socialförsäkringen och eventuellt även för statens direkta hjälpverksamhet. Samtidigt bör enligt direktiven utredning verkställas rörande andra former för samverkan mellan pensionsförsäkring och fattigvård.[1]

Frågan om gemensam lokal organisation för den sociala hjälpverksamheten har på senaste tiden även upptagits i annat sammanhang. I det av arbetslöshetssakkunniga med skrivelse den 25 april 1928 överlämnade betänkandet redogöres för ett förslag, som i ett av en av de sakkunniga, herr von Koch, avgivet särskilt yttrande framlagts såsom alternativ för det fall, att arbetslöshetsförsäkring ej skulle komma till stånd. Enligt detta förslag skulle arbetslöshetshjälpen alternativt kunna ordnas enligt samma grunder som hjälpen åt sjuka och ålderstigna m. fl. Den nuvarande lagen om fattigvård skulle i så fall omarbetas till en lag om allmän hjälpverksamhet, omfattande hittillsvarande olika grenar av dylik verksamhet ävensom arbetslöshetshjälpen. Denna skulle liksom all annan allmän hjälpverksamhet vara av obligatorisk karaktär och utgå efter behovsprincipen. I samband med en omläggning enligt sådana linjer borde även frågan om statsbidrag till hjälpverksamhet överhuvud bliva föremål för omprövning. Den viktigaste åtgärden för åstadkommande av en tillfredsställande offentlig understödsverksamhet vore enligt förslaget skapandet av områden, tillräckligt stora och bärkraftiga för handhavandet av den samhälleliga understödsverksamheten. För vinnande av största möjliga enhetlighet och effektivitet borde emellertid tillika de organ, som nu handhade ifrågavarande olika slag av verksamhet inom varje område, sammanslås till en enda, för hela området gemensam nämnd. Visserligen vore det — enligt vad i yttrandet anföres — enklare och lättare att allenast föreskriva, att i varje hjälporgan — varmed här närmast avsågs fattigvårdsstyrelse, pensionsnämnd och arbetslöshetskommitté — skulle finnas representanter för de övriga av dessa organ. Emellertid framhålles vidare, att det även med en dylik anordning sannolikt alltjämt bleve ganska illa ställt med samarbetet, varjämte ovisshet skulle kvarstå för de hjälpsökande angående vilket understödsorgan de hade att i olika fall vända sig till. Därest kommunerna skulle upptaga understödsverksamhet för arbetslösa, syntes därför åtminstone fattigvården och arbetslöshetshjälpen böra förläggas under en och samma kommunala myndighet, förslagsvis benämnd understödsnämnd eller socialnämnd. Då staten lämnade bidrag till nyssnämnda verksamhet, borde därav följa, att staten på ett eller annat sätt, exempelvis genom en ledamot i den föreslagna nämnden eller ett vid sammanträdena närvarande ombud, bereddes möjlighet att övervaka, att medlen rätt användes. Ifrågasättas kunde emellertid, om man ej borde gå ett steg längre och till samma organ förlägga även pensionsförsäkringsverksamheten. Möjligen kunde därvid föreskrivas, att för varje hjälpform skulle finnas en särskild föredragande. — Fyra av de övriga arbetslöshetssakkunniga, nämligen herrar Bernström, Carlström, Heckscher och Johansson, hava i omförmälda betänkande uttalat, att de gåve sitt stöd åt grundtanken i den av von Koch sålunda framlagda planen, i den mån denna åsyftade en enhetlig behandling av det allmännas hjälpverksamhet, varjämte dessa sakkunniga föreslagit, att en utredning efter sådana linjer måtte komma till stånd.[2]

I ett stort antal av de utlåtanden, som avgivits över arbetslöshetssakkunnigas betänkande, har uttalats anslutning till den av von Koch sålunda framlagda linjen. Så har till exempel pensionsstyrelsen framhållit, att förslaget vore beaktansvärt ur pensionsförsäkringens synpunkt. Bland dem, som tillstyrkt utredning i frågan, äro vidare svenska stadsförbundet samt de länsstyrelser, vilka uttalat sig i denna

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1928, sid. 588.
[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1928, sid. 343.

punkt, dock att en länsstyrelse anfört vissa betänkligheter, som avsåge faran för sammanblandning av de olika hjälpformerna. Senast har kommerskollegium i sitt den 5 mars 1929 inkomna yttrande anslutit sig till ifrågavarande linje.

Den organisationsfråga, som i det föregående behandlats, är uppenbarligen av största betydelse. Av den offentliga diskussionen har framgått, att det allmänt kännes som ett behov att på detta område komma fram till en bättre sakernas ordning än den nuvarande. De befintliga olägenheterna bero i första hand dels på att landet, särskilt i vissa delar, är söndersplittrat på ett stort antal små kommuner, dels också på de många olika slag av social verksamhet, vilka, var och en med sitt organ, skola bedrivas med alla dessa kommuner såsom lokala enheter. Beträffande antalet kommuner må här endast erinras, att enligt senaste statistiska uppgifter finnas icke mindre än omkring 430 kommuner med ett invånarantal av under 500 och omkring 660 kommuner med ett antal invånare av mellan 500 och 1 000. Mest söndersplittrade i småkommuner äro västgöta- och skånelänen, Gotland samt vissa trakter av Uppland och Östergötland. Inom varje kommun skall i regel finnas fattigvårdsstyrelse, barnavårdsnämnd och pensionsnämnd, vartill eventuellt komma särskild nykterhetsnämnd ävensom, där understödsverksamhet för arbetslösa förekommer, arbetslöshetskommitté. I detta sammanhang må även ihågkommas de frivilliga sjukkassorna, som ju utöva en betydelsefull, med statsmedel understödd social verksamhet. Dessutom har riksförsäkringsanstalten å de olika orterna sina ombud för den sociala olycksfallsförsäkringen, vilka alltså övervaka viss annan form av socialvård. För närvarande pågår vidare utredning om moderskapshjälp samt om vissa hjälpåtgärder för personer, hänförliga under den nuvarande lösdrivarlagen, varjämte direktionen för allmänna barnhuset i Stockholm framlagt förslag rörande en organisation för bistånd åt mödrar och barn. Det är uppenbart, att det särskilt i de mindre kommunerna ofta måste möta stora svårigheter att erhålla kompetenta krafter för ett så stort antal organ och så omfattande uppgifter. — En annan allmänt erkänd olägenhet, som också berördes i det återgivna uttalandet i propositionen n:r 109 år 1926, är svårigheten att åstadkomma effektivt samarbete mellan de olika lokalorganen. De ifrågavarande särskilda hjälpformerna gripa på många punkter så nära in i varandra, att deras handläggande genom skilda myndigheter måste medföra svårigheter, något som också ofta visat sig. Sålunda har det icke sällan inträffat, att ersättning utgått samtidigt eller av samma anledning från flera hjälpformer, men det har å andra sidan också förekommit, att på grund av olika meningar om understödsrättens karaktär understöd kommit att överallt vägras, där så icke bort vara fallet.

Vad nu anförts har närmast inneburit ett skärskådande av problemet ur det allmännas synpunkt. Det är emellertid tillika uppenbart, att för de hjälpsökande ovissheten om, vart man bör vända sig för att i sitt speciella fall erhålla hjälp, måste framstå såsom besvärande och medföra en känsla av otrygghet.

Såsom jag redan framhållit, är det nu behandlade spörsmålet till viss del redan föremål för utredning, nämligen i vad detsamma angår ändrad indelning av riket i pensionsdistrikt och samordnande av pensionsnämnderna med vissa andra organ. I annat hänseende lärer frågan komma att beröras vid den förnyade utredning angående den frivilliga sjukförsäkringen och dess organisation, vilken i enlighet med Kungl. Maj:ts den 12 mars 1929 lämnade bemyndigande igångsatts inom socialdepartementet.[1]

Vad jag yttrat rörande de allvarliga olägenheter, som äro förenade med den nuvarande ordningen, synes emellertid böra föranleda, att frågan upptages till en allmän utredning. Vid en dylik utredning möta tydligen två skilda, ehuru med varandra nära sammanhängande problem.

Det ena av dessa är frågan om åstadkommande av större lokala enheter, främst för den sociala omvårdnaden men möjligen i anslutning därtill även i fråga om

[1] Jfr Soc. Meld. årg. 1929, sid. 283.

handhavandet av vissa andra samhälleliga uppgifter. Det gäller tydligen här närmast att undersöka möjligheterna för en sådan samorganisation eller eljest ett sådant samarbete gruppvis mellan primärkommunerna eller i allt fall de mindre av dessa, att berörda uppgifter kunna handhavas på ett så ekonomiskt och i övrigt rationellt sätt som möjligt, på samma gång som hänsyn tages till att verksamhetens syfte och de lokala intressena icke sättas i fara. En förberedande åtgärd för en dylik utredning har redan vidtagits genom att Kungl. Maj:t på mitt förslag genom beslut den 7 mars 1929 uppdragit åt länsstyrelserna att uppgöra och till allmän kännedom inom länen förmedla förslag till en plan för länens uppdelning i kommunalförbund för gemensamma fattigvårdsanstalter ävensom i gemensamma fattigvårdssamhällen med uppgift att handhava fattigvården i dess helhet.[1] I direktiven för berörda uppdrag har erinrats om att den behandlade frågan måste ses i samband med vissa andra för närvarande aktuella spörsmål, i det att stora fördelar skulle stå att vinna, därest de kommunala sammanslutningar, som bildades för tillgodoseende av fattigvårdens ändamål, skulle kunna utgöra distrikt eller underlag jämväl för lokal organisation på andra, närliggande områden. Vid anförande härav syftade jag närmast på den statliga pensionsförsäkringen men även i viss mån på en reformerad frivillig sjukförsäkring. Jag anförde tillika, att vid uppgörande av de anbefallda planerna i regel syntes böra iakttagas, att städer skulle utgöra egna understödsområden. Vid sammanförande av små landskommuner syntes hänsyn böra tagas till bland annat följande synpunkter, nämligen befolkningens storlek, ytvidden, befintliga kommunikationer, redan bildade kommunalförbund för handhavande av gemensamma ålderdomshem samt eljest redan försiggående samarbete mellan olika kommuner såsom ingående i samma pastorat eller samma landsfiskals-, respektive polisdistrikt eller barnmorskedistrikt eller kommunalförbund för annat ändamål än förut nämnts. Vidare borde i vissa fall beaktas, att kommuner av likartad struktur, exempelvis av utpräglad jordbruks- eller industrikaraktär, lämpligen borde samverka med varandra. Endast undantagsvis syntes invånarantalet i de blivande distrikten böra understiga 1 000; helst borde det vara betydligt större. Samtidigt framhöll jag emellertid, att fördelarna med åstadkommande av större lokala enheter alltid måste bedömas med hänsyn till att man icke borde gå så långt, att den personkännedom, som vore av så stor betydelse såväl för vårdens rätta handhavande som i ekonomiskt hänseende, på ofördelaktigt sätt försvagades. Ehuru den indelningsplan, som sålunda skall uppgöras, icke är avsedd att på något sätt tvångsvis genomföras utan endast skall tjäna till ledning vid bedömande av uppkommande indelningsfrågor, torde densamma kunna bliva av betydelse för den nu ifrågasatta utredningen.

Den andra av de båda i det föreliggande problemet ingående huvudfrågorna avser åstadkommandet av större enhetlighet vid förvaltningen *inom* kommunerna, respektive nyss avsedda större områden, av ifrågavarande uppgifter. Den förvaltning, som det här framför allt gäller, är tydligen närmast den, som avser fattigvård, understöds- och hjälpverksamhet i anledning av arbetslöshet samt pensionsförsäkring. Därjämte kan, såsom under de sista årens diskussion i ämnet skett, ifrågasättas anknytning även till en eventuellt blivande reformerad frivillig sjukförsäkring med centralisering beträffande den lokala verksamheten; redan förut har det ju varit under övervägande, att styrelserna för dylika lokala enhetskassor eller distriktssjukkassor skulle övertaga någon eller några av nyssnämnda uppgifter. Vad däremot angår barnavårdsnämndernas verksamhet synes det vara mera tvivelaktigt, om tillräcklig anledning finnes till ett sammanförande med övriga organ. Barnavårdsnämnderna handhava ju huvudsakligen uppfostringsuppgifter, och deras vårdnadsklientel är väsentligen ett annat än det, som kommer i beröring med övriga här avsedda hjälporgan. Det är emellertid icke heller utan vidare givet, att alla övriga här avsedda uppgifter lämpligen böra sammanföras till en enda nämnd eller styrelse.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1929, sid. 279.

I enlighet med vad som antytts under diskussionen torde jämte en sådan lösning andra vägar böra undersökas, exempelvis en sådan organisation, att visserligen all egentlig understödsverksamhet, alltså verksamhet för s. k. öppen fattigvård, arbetslöshetshjälp, sjukförsäkring o. s. v., ombesörjes av ett och samma organ, dit också en hjälpsökande i varje fall skulle hava att i första hand hänvända sig för erhållande av upplysningar eller understöd, men att sedan hela det kommunala anstaltsväsendet för fattigvård och andra uppgifter anförtroddes åt en särskild styrelse. Av väsentlig betydelse är under alla förhållanden, i enlighet med det förut anförda, att hos ett och samma organ förenas all erforderlig personkännedom och att alla anordningar vidtagas, som kunna tjäna till undvikande av dubbelersättning.

För att den offentliga försäkrings- och understödsverksamheten skall bliva effektiv men också hållas inom en lämplig kostnadsram, är det emellertid nödvändigt, att icke blott de lokala utan även de centrala organen för densamma verka enhetligt. Ifrågavarande verksamhet måste självfallet, liksom all annan offentlig verksamhet, begränsas av de tillgångar, som lämpligen kunna ställas till förfogande. Med den nuvarande bristen på överskådlighet och sammanhang är det emellertid svårt att verkställa en sådan avvägning. Det allmännas kostnader få icke automatiskt tillväxa så, att samhällets ekonomi försvagas, och principen »hjälp till självhjälp» måste, såsom antytts vid pensionsförsäkringskommitténs tillsättande, bestämt upprätthållas, så att den enskildes intresse av att sörja för sig själv icke slappas. — Viktigt är även, såsom redan framhållits, att tillse, att hjälp icke beredes samtidigt i flera former.

Problemet rörande förhållandet mellan de olika stödformerna, i första hand pensionsförsäkringen och fattigvården, måste fördenskull klarläggas i hela sin vidd. Möjligen visar det sig därvid nödvändigt att omarbeta nuvarande fattigvårdslag i vissa delar, varvid förhållandet mellan primär- och sekundärkommunerna samt mellan kommunerna och staten får tagas i förnyat övervägande. Vid ett sådant övervägande böra enligt min mening beaktas de synpunkter, som tidigare på ett närliggande område, nämligen vid tillkallandet av sakkunniga för den s. k. sjukvårdsutredningen, av mig framförts rörande behovet av en bestämd gränsdragning mellan å ena sidan statens och å andra sidan landstingens och primärkommunernas uppgifter. Ytterligare må erinras om behovet av åtgärder för nödig samverkan mellan sjukförsäkringen och olycksfallsförsäkringen samt de nyssnämnda stödformerna. Särskilt torde en reformerad frivillig sjukförsäkring erbjuda en möjlighet att — åtminstone i betydande omfattning — lösa den svåra frågan om effektiv kontroll å det slag av definitiv arbetsinvaliditet, som beror på sjukdom.

Utredningen angående här behandlade spörsmål berör tydligen nära pensionsförsäkringskommitténs arbete. Denna kommittés uppdrag är emellertid mycket omfattande, och för att icke kommittén skall alltför mycket betungas, synes ifrågavarande utredning lämpligen böra utföras av särskilda sakkunniga jämsides med och i nära anslutning till pensionsförsäkringskommitténs arbete. Det är dock angeläget, att de särskilda sakkunnigas arbete ledes av kommitténs ordförande, vilken bör hava att i mån av behov anordna gemensamma överläggningar mellan de sakkunniga och kommittén eller dess arbetsutskott. Därvid torde jämväl den lämpliga arbetsfördelningen mellan kommittén och de sakkunniga kunna ordnas. Med hänsyn till vad nyss anförts rörande sjukförsäkringens betydelse för ifrågavarande spörsmål, torde nära förbindelse böra upprätthållas jämväl med den pågående sjukförsäkringsutredningen.

Landsorganisationen och Sveriges arbetares centralorganisation.

Vid landsorganisationens kongress år 1926 påyrkades i flera motioner, att underhandlingar skulle upptagas med Sverges arbetares centralorganisation (S. A. C.) för åstadkommande av en sammanslagning till en enhetlig fackföreningsrörelse i Sverige. Kongressen beslöt också ett uttalande i sådan riktning, och i anslutning därtill avlät landssekretariatet sedermera i augusti 1928 en skrivelse till S. A. C. med förslag om upptagande av underhandlingar i frågan. Sedan centralorganisationens arbetsutskott genom en inom organisationen anordnad omröstning bemyndigats ingå i sådana underhandlingar, sammanträdde i början av innevarande år de båda organisationernas för ändamålet utsedda delegerade, och som resultat av dessas samarbete framlades den 22 maj 1929 ett förslag till sammanslutning, som nu närmast kommer att underställas de till landsorganisationen anslutna fackförbunden och S. A. C:s under året sammanträdande kongress. Förslaget har av landsorganisationens delegerade enstämmigt tillstyrkts, varemot av S. A. C:s fem representanter endast tre givit detsamma sin anslutning.

Till belysning av den föreslagna omorganisationens betydelse meddelas följande siffror rörande de båda sammanslutningarnas medlemsnumerär:

	Medlemsantal vid slutet av år			
	1899	1910	1924	1928
Landsorganisationen i Sverige (bildad 1/1 1899)	37 523	85 176	360 337	469 409
Sverges arbetares centralorganisation (bildad 25/6 1910)	—	696	37 636	27 999

Såsom närmare kan utläsas av den å sid. 462 i detta häfte gjorda sammanställningen av olika organisationsriktningar inom den fackliga arbetarrörelsen, utgör den av S. A. C. representerade syndikalistiska riktningen den enda fraktion i vårt land, som intagit en från fackföreningsinternationalen principiellt avvikande ståndpunkt. Trots den syndikalistiska rörelsens jämförelsevis ringa numerär skulle likväl densammas återförening med landsorganisationen innebära ett betydelsefullt steg genom att den svenska arbetarrörelsen härefter bleve i fackligt hänseende fullständigt enad.

De organisatoriska och principiella skiljaktigheter, som föreligga de båda organisationerna emellan, belysas i förslaget på följande sätt.

Landsorganisationen är en federation av förbund, som skola utformas enligt en på industriförbundsprincipen utarbetad och fastställd organisationsplan. Vid utarbetande av denna har följts som ledande principer, »att förbunden böra omfatta alla arbetare, som äro sysselsatta inom samma industri, att industriens omfattning närmast bör bestämmas av den omfattning kollektivavtalen praktiskt och rättvisligen anses böra ha samt att av lämplighetshänsyn flera mindre industrier sammanförts i samma förbund, varvid man sökt sammanställa sådana, som i sitt arbete äro beroende av varandra eller eljest likartade. Jämväl har det synts prak-

tiskt, att arbetare tillhörande vissa säsongindustrier anslutas till samma förbund, så att de vid sitt ambulerande från den ena industrien till den andra i minsta möjliga grad må behöva överflytta medlemskap från ett förbund till ett annat. Huvudsyftet är, att alla arbetare, som äro sysselsatta vid samma arbetsföretag, må som medlemmar tillhöra samma förbund, så att endast *ett* förbund har att svara för lönerörelserna vid en arbetsplats och inom viss industri.»

Mellan förbunden inom närbesläktade industrier har i en del fall upprättats karteller. Sådana karteller finnas bland annat mellan förbunden inom byggnadsindustrien, träindustrien och de grafiska yrkena samt mellan handels- och livsmedelsarbetareförbunden.

Förbundens avdelningar, i vissa fall uppdelade i verkstadsklubbar eller sektioner, sortera under förbunden i enlighet med av förbundens kongresser fastställda stadgar. Tillhöra arbetarna inom flera industrier samma förbund, kunna dessa bilda industriella samorganisationer för behandling av lönerörelser och andra frågor. Inom vissa förbund finnas distriktsorganisationer upprättade.

Å platser, där två eller flera fackföreningar finnas, som tillhöra förbund, anslutna till landsorganisationen, äga dessa att bilda lokala, fackliga centralorganisationer. Dessas uppgift är att bedriva agitations-, bildnings- och upplysningsverksamhet, varemot de ej få befatta sig med andra frågor, som det tillkommer avdelningarna att behandla i enlighet med förbundsstadgarna. Centralorganisationerna äga därför ej rätt att behandla lönerörelser och konfliktfrågor eller besluta om blockader, prickningar eller dylikt.

Sverges arbetares centralorganisation vilar på de direkt anslutna lokala samorganisationerna, som äro primärorganisationer och som avse att förena alla på en ort bosatta arbetare utan avseende vid yrke eller sysselsättning.

För att tillgodogöra det industriella samarbetet äro de i en lokal samorganisation organiserade arbetarna uppdelade med hänsyn till sin sysselsättning efter industrilinjer. Samtliga arbetare vid ett företag skola bilda en driftssektion. Finnas flera företag inom en industri å samma ort, skola driftssektionerna sammanföras i ett industrisyndikat. På detta sätt uppbyggda industrisyndikat sammanslutas i en hela landet omfattande industrifederation.

I de fall ett intimt samarbete anses av nöden, sammanföras industrifederationerna i närbesläktade yrken i industridepartement.

Som denna kortfattade redogörelse visar äro organisationsformerna teoretiskt sett något olika. Inom landsorganisationen äro förbunden huvudorganisationer med avdelningar vid respektive företag eller industriella verksamheter å en plats, varemot Sverges arbetares centralorganisation bygger på de lokala samorganisationerna, som äro avsedda att omfatta arbetare inom alla yrken eller industrier på en ort. Man har dock inom båda rörelserna i verkligheten nödgats anpassa sig efter den industriella utvecklingen, varför Sverges arbetares centralorganisation bildat industrifederationer och industridepartement, som synas motsvara förbunden och kartellerna inom landsorganisationen. Tar man därjämte i betraktande, att de lokala samorganisationerna numera äro uppdelade efter industriella linjer och att förbundsavdelningarna flerstädes bildat fackliga centralorganisationer för samarbete i vissa frågor, så synas de föreliggande olikheterna i organisationsformerna icke vara så väsentliga att de kunna motivera uppehållandet av tvenne skilda fackliga rörelser i landet.

Inom såväl landsorganisationen som Sverges arbetares centralorganisation är styrelsesättet demokratiskt och vilar, i de fall omedelbara beslut av tekniska skäl ej kunna fattas direkt av medlemmarna, på av kongresserna upprättade och fastställda stadgar. Dessa avse att, enligt den uppfattning majoriteten av medlemmarna hysa,

på möjligast rättvisa sätt reglera medlemmarnas inbördes solidaritetsförpliktelser. I detta avseende synas sålunda icke föreligga några principiella motsättningar.

Ifråga om sättet att föra lönerörelser och att finansiera arbetskonflikter förefinnas en del olikheter. Landsorganisationen och de till denna anslutna förbunden söka att genom upprättande av för viss tid gällande kollektivavtal åstadkomma en högre levnadsstandard för arbetarna, grundad på reglerade ackords- och tidlöner. För att gentemot arbetsgivarna kunna uppträda med behövlig styrka söka förbunden och landsorganisationen att genom samlandet av fonder åstadkomma medel för förandet av konflikter, och genom understödsförmedling inom landsorganisationen har rörelsen möjlighet att genomföra både omfattande och långvariga strider. Arbetsgivarnas vetskap om att medlemmarna kunna erhålla understöd även under stora och långvariga konflikter, gör dem i allmänhet mera böjda för att söka få till stånd överenskommelser genom förhandlingar utan strid än vad fallet eljest skulle vara. För att reglera den ekonomiska möjligheten att slutföra igångsatta konflikter måste förbunden och landsorganisationen söka begränsa lönerörelser och konflikter, så att de ej vid något tillfälle samtidigt få flera strider än organisationerna kunna genomföra. Styrelserna äga därför stadgeenlig vetorätt i fråga om påbörjandet av lönerörelser och konflikter. Beslut om påbörjande och avslutande av arbetsinställelse fattas genom omröstning bland medlemmarna.

Sverges arbetares centralorganisation ställde sig vid sin start principiellt på en mot det bindande kollektivavtalet avvisande ståndpunkt, enär sådant avtal förmenades beröva arbetarna de lämpligaste tillfällen för en lyckad aktion. Likaledes förutsattes, att de öppna konflikterna i allmänhet skulle finansieras genom frivilliga insamlingar. Emellertid har Sverges arbetares centralorganisation och dess underorganisationer under årens lopp i praktiken allt mera frångått denna principståndpunkt. De lokala samorganisationerna ha i växande omfattning givit den överenskommelse de träffat om arbetsvillkoren formen av skrivna och för viss tid bindande kollektivavtal (utan att huvudorganisationen däremot gjort någon invändning), och genom centralorganisationen har upprättats en fast understödsförmedling, till vilken bestämda avgifter erläggas och ur vilken likaledes bestämda understödsbelopp utgå.

Det anförda torde visa, att olikheterna i fråga om det praktiska tillvägagångssättet vid lönerörelser och konflikter väsentligen ha utjämnats och icke äro så stora, att de i och för sig kunna motivera uppehållandet av särskilda organisationer vid sidan av varandra.

I sin ideologi äro de båda organisationerna väsentligt olika.

De till *landsorganisationen* anslutna arbetarna ha alltid eftersträvat att få till stånd en enhetlig, alla lönearbetare omslutande fackföreningsrörelse. Man har därför velat göra landsorganisationen i Sverige till en centralorganisation för alla fackligt organiserade arbetare, som därinom kunde samarbeta för gemensamma intressen efter enhetligt uppgjorda grunder. Grundläggande för detta arbete är det demokratiska styrelsesättet, och uttrycket för medlemmarnas vilja äro bestämmelserna i organisationernas stadgar. Den moraliska grundvalen, som möjliggör sammanhållning av en sådan allmän folkrörelse, är klassolidaritet och självdisciplin samt medlemmarnas frihet att ha sin egen åskådning i religiösa och politiska frågor okränkt. Därtill kräves, att medlemmarna äga förmåga att underordna egna personliga intressen under arbetarklassens och organisationernas samfällda intressen samt vilja att arbeta för sammanhållning inom en gemensam fackligt organisation. För åstadkommande av en enhetlig, alla lönearbetare omfattande fackligt organisation kräves sålunda såsom grundförutsättningar, att organisationen göres nog vid

för att kunna rymma som medlemmar alla lönearbetare, oavsett deras religiösa och politiska uppfattningar, och av medlemmarna kräves solidaritet och lojalitet mot organisationernas fattade beslut rörande arbetet för tillvaratagandet av medlemmarnas intressen som lönearbetare. Genom en allmän anslutning till förbunden och dessas sammanslutning i landsorganisationen gives möjlighet för landets alla fackligt organiserade arbetare att öva inflytande på de allmänna riktlinjer, som av landsorganisationens kongresser uppdragas för fackföreningsrörelsens verksamhet.

Sverges arbetares centralorganisations principförklaring, liksom också den för syndikalistisk uppfattning grundläggande s. k. Amiensdeklarationen, fastslår organisationens neutralitet i politiska, religiösa och filosofiska spörsmål. Som grundläggande element ingår dessutom i syndikalistisk åskådning, liksom i socialistisk samhällsuppfattning i allmänhet, att de ekonomiska förhållandena äro avgörande för samhällets gestaltning, varför man inte får överskatta den politiska maktens betydelse i striden för samhällets omdaning. På grund härav förutsättes, att de fackliga organisationernas verksamhet, jämte striden för omedelbara förbättringar, skola inriktas på fackorganisationernas utveckling till duglighet att kontrollera produktion och omsättning samt under ett ständigt stegrat inflytande till slut såsom samhälleliga organ övertaga förvaltningen av produktionsmedlen i hela samhällets intresse.

Härav framgår, att Sverges arbetares centralorganisation programenligt betonar en viss ekonomisk politisk idé starkare än landsorganisationen, som blott i allmänhet anslutit sig till en socialistisk tankegång, utan att programmatiskt giva bestämt uttryck för någon viss skola. För att möjliggöra en solidarisk samling inom en enhetlig fackföreningsrörelse måste denna lägga huvudvikten vid det rent fackliga arbetet och medgiva medlemmarna frihet att utanför fackorganisationerna ansluta sig till de politiska eller religiösa organisationer, som motsvara deras åskådning.

Då landsorganisationens allmänna inställning emellertid är socialistisk och då hinder ej möter för medlemmar av syndikalistisk åskådning att med lojala medel främja sin uppfattning samt olikheterna i organisationsformer och arbetssätt icke kunna motivera uppehållandet av tvenne särskilda fackliga rörelser i landet, anse delegerade, att en sammanslagning av landsorganisationen i Sverige och Sverges arbetares centralorganisation bör verkställas. Delegerade föreslå därvid bl. a.

att Sverges arbetares centralorganisation och under denna sorterande federationer och industridepartement upphöra med sin verksamhet från och med den 1 januari 1930;

att därvid inom de industrier, där federationer inom Sverges arbetares centralorganisation äro upprättade, såsom gruv-, skogs- och flottnings- samt anläggningsindustrierna, skola upptagas särskilda förhandlingar mellan respektive förbund och federation för ordnandet av detaljer och speciella angelägenheter, som verksamheten inom området och organisationernas förhållanden kunna betinga;

att medlemmarna i befintliga lokala samorganisationer vid samma tid uppgå i vederbörande förbund;

att detta sker på så sätt, att medlemmarna ingå i resp. förbunds avdelningar på platser, där sådana finnas, eller bilda avdelningar av förbund på platser, där avdelningar förut icke finnas;

att medlemmarna vid sådan gemensam övergång erhålla rätt till fri övergång och att deras medlemskap räknas från inträdet i den lokala samorganisationen.

Härtill fogas en del speciella förslag angående dispositionen av S. A. C:s ekonomiska tillgångar m. m.

Socialstyrelsens bostads- och levnadskostnads-undersökningar.

Utlåtande över en framställning från landssekretariatet.

I anledning av ett vid landsorganisationens kongress beslutat uttalande ingav landssekretariatet i november 1926 till regeringen och socialstyrelsen en framställning om att styrelsen måtte uppgöra ny plan för fortsatta bostads- och levnadskostnadsundersökningar samt därpå grundade indexberäkningar med beaktande av vissa synpunkter, som legat till grund för kongressens beslut. Socialstyrelsen, som för besvarandet av denna framställning velat avvakta resultatet av en pågående utredning rörande planläggning av de nya dyrortsgrupperingarna, har den 4 maj 1929 till Kungl. Maj:t avgivit utlåtande i ämnet av följande innehåll.

Socialstyrelsens utredningsverksamhet för vinnande av kännedom om befolkningens och enkannerligen de mindre bemedlades levnads- och bostadsstandard har hittills huvudsakligen bedrivits på följande linjer: a) prisstatistiken; b) levnadskostnadsundersökningarna; c) bostadsundersökningarna; d) dyrortsundersökningarna; samt e) indexberäkningarna.

Vad *prisstatistiken* beträffar, insamlas allt sedan år 1903 regelbundet detaljhandelspriser å livsmedel, lyse och bränsle från ett antal orter (för närvarande ett 50-tal) inom olika delar av riket, vilka priser publiceras månads- och kvartalsvis i »Sociala Meddelanden». Den praktiska nyttan av denna statistik torde ej behöva närmare utvecklas. Erinras må endast här, att den bland annat ligger till grund för socialstyrelsens månadsvis publicerade livsmedelsindex, som å sin sida utgör den viktigaste faktorn i styrelsens kvartalsvis publicerade levnadskostnadsindex. Med hänsyn till utarbetandet av sistnämnda index inhämtas jämväl regelbundet för varje kvartal vissa prisuppgifter å beklädnadspersedlar samt — från ett mindre antal orter — å övriga i ett hushåll ingående viktigare artiklar.

Levnadskostnadsundersökningarna avse i främsta rummet att erhålla närmare kännedom om livsföringen och levnadsstandarden inom olika inkomst- och yrkesklasser i olika delar av riket. Med hänsyn till de stora kostnader och den tidsutdräkt, som äro förenade med dylika undersökningar, kunna de ej tänkas komma till utförande oftare än högst vart tionde år. Hittills ha i Sverige verkställts två dylika undersökningar, avseende huvudsakligen arbetare och lägre tjänstemän i städer och stadsliknande samhällen, nämligen omkring åren 1913 och 1923, ävensom en tredje undersökning rörande lantarbetare och därmed jämställda omkring år 1920. Det ligger i sakens natur, att ifrågavarande undersökningar, likaledes av arbets- och kostnadsskäl, måste göras i hög grad representativa. Först och främst ha de fått inskränkas till att avse endast de mindre bemedlade samhällslagren, vilkas levnadsförhållanden ju emellertid äro av den största vikten att få belysta. För erhållande av någon jämförelse med medelklassen, vilket givetvis har sitt stora intresse, har dock vid den sista levnadskostnadsundersökningen medtagits ett antal hushåll även från sistnämnda klass. Men vidare måste hithörande utredningar bliva representativa även i den meningen, att endast ett relativt fåtal hushåll kunna göras till föremål för undersökning. Detta antal utgjorde sålunda resp.

1 355 och 1 400 vid 1913 resp. 1923 års undersökningar av mindre bemedlade familjer i stadssamhällena och 372 vid motsvarande undersökning å landsbygden. Slutligen må även observeras, att det huvudsakligen endast är mera ordentliga och skötsamma familjer, som omfattas av undersökningarna. Då man nämligen måste bygga på hushållsböcker, noggrant förda under loppet av ett helt år, säger det sig självt, att familjer med slarviga levnadsvanor och oordnad ekonomi icke gärna komma med. Överhuvud taget har det visat sig svårt att få fattigare familjer att trots erbjuden ersättning åtaga sig besväret med förande av hushållsbok under en så lång tid.

De hittills företagna levnadskostnadsundersökningarna i Sverige ha sålunda varit ägnade att ingående belysa levnadsvanorna och levnadsstandarden, särskilt vad beträffar hushållsbudgetens sammansättning och däri förekommande posters kostnader, för mera ordentliga och relativt välsituerade familjer inom de mindre bemedlade samhällslagren i olika delar av riket. Däremot ha motsvarande undersökningar ej kunnat verkställas — annat än i mycket obetydlig omfattning — rörande medelklassen och den fattigare delen av arbetar- och lägre tjänstemannaklassen. Att särskilt de sämst lottade inom samhället alltså ej kommit med i undersökningarna är givetvis en brist, som ur social synpunkt är att beklaga. Men såsom ovan påpekats har man endast kunnat intressera några få hithörande familjer att föra ordentlig hushållsbok, och möjligheterna att på annan väg erhålla de erforderliga uppgifterna ha hittills förbjudit sig av kostnadsskäl. För beräkningarna av socialstyrelsens levnadskostnadsindex kan emellertid nämnda brist ej anses spela någon nämnvärd roll. Den normalbudget, som för sagda ändamål framkonstruerats med ledning av levnadskostnadsundersökningarna i deras hittillsvarande omfattning, är att betrakta såsom tillfredsställande. Styrelsen återkommer härtill i det följande.

I landssekretariatets skrivelse framhålles såsom en brist, att »till grund för bedömande av levnadskostnadsindex finnes ej någon utredning om vad som ur hygienisk och social synpunkt kan anses vara ett minimum för olika orter». Därpå fortsätter sekretariatet: »Först sedan ett sådant minimum vetenskapligt och allmängiltigt fastställts, kan statistiskt utrönas, hur många medborgare, som för närvarande leva under ett ur socialt och hygieniskt sett tillfredsställande minimum. Dessas antal torde nog vara ganska stort, men därom ger socialstyrelsens levnadskostnads- och arbetslöneundersökningar intet besked. Det synes vara ett stort och allmänt intresse att staten ej undandrager sig de kostnader, som kunna vara förenade med utförandet av behövliga statistiska undersökningar för belysning av ovan berörda frågor.»

Med avseende å vad sålunda av landssekretariatet anförts, vill styrelsen i detta sammanhang till en början påpeka, att frågan om fastställande av ett ur hygienisk och social synpunkt tillfredsställande existensminimum icke har någon betydelse för beräkning av det slags levnadskostnadsindex, som socialstyrelsen regelbundet upprättar och publicerar och varom styrelsen får tillfälle närmare yttra sig längre fram i detta utlåtande. Men givetvis vore det ur allmän social synpunkt av stort intresse att få ett sådant fastställande till stånd. Socialstyrelsen har på sin tid (i ett underdånigt utlåtande den 25 oktober 1918 angående särskilda sakkunnigas förslag till ändring av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt) gjort ett försök att med ledning av tillgängligt statistiskt material, särskilt från levnadskostnadsundersökningarna, göra en beräkning av existensminimum ur mera fysiologisk synpunkt (se Soc. Medd. årg. 1919, sid. 143—145). Styrelsen framhåller emellertid själv, dels att redan ifrågavarande beräkning vilade på en rätt så bräcklig grundval och dels att man i förevarande avseende borde taga hänsyn icke blott till det ur fysiologisk synpunkt nödvändiga utan även till det socialt önskvärda, något som givetvis vore förenat med ännu större vanskligheter. En sådan beräkning låter sig helt naturligt icke verkställa enbart med ledning av ett än så för-

träffligt statistiskt material. Härför krävas därjämte ingående undersökningar i samarbete med vetenskapens och det praktiska livets män i fysiologiskt, hygieniskt, nationalekonomiskt och allmänsocialt avseende. Såvitt styrelsen har sig bekant, har man ej i något annat land verkställt någon dylik beräkning (möjligen med undantag för Australien, där man sökt få fram begreppet »levnadsvärd» eller en ur levnadsstandard »skälig» lön, s. k. »living wage»), och det synes styrelsen i hög grad tvivelaktigt, om den överhuvud taget låter sig på ett objektivt och tillförlitligt sätt utföra i vårt land, med nödigt *hänsynstagande* till där *förekommande olikheter* mellan skilda landsdelar, mellan landsbygdens och städernas befolkning o. s. v.

Däremot anser styrelsen, att landssekretariatets önskemål i ovan berörda avseende skulle, åtminstone i viss utsträckning, kunna realiseras genom avhjälpande så långt möjligt av den i det föregående påpekade bristen i styrelsens levnadskostnadsundersökningar, nämligen att de hittills ej i tillräcklig grad omfattat de sämst ställda inom arbetarklassen. Då man svårligen kan tänkas nå dessa genom hushållsboksmetoden, skulle man nödgas anlita det extensiva undersökningssättet, d. v. s. låta undersökningen omfatta ett mycket stort antal sådana hushåll, vilka skulle utfrågas genom särskilda besökare. Därest detta tillvägagångssätt komme att ställa sig alltför dyrt, borde man måhända försöka att genom mera lockande ersättningsbelopp få hushåll av här ifrågavarande kategori att föra räkenskaper för ett helt år eller åtminstone för två perioder om vardera minst fjorton dagar, förlagda till olika årstider.

Huru som helst anser socialstyrelsen, att nästa levnadskostnadsundersökning bör utvidgas till att omfatta ett större antal arbetarhushåll av den fattigare kategorien ävensom att undersökningar av detta slag böra, i syfte att mäta och följa levnadsstandardens verkliga höjd, äga rum regelbundet med vissa mellanperioder, längre eller kortare allt eftersom behov därav med hänsyn till förskjutningarna i levnadsstandarden göra sig gällande. Erinras må i detta sammanhang, att tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève i sin resolution angående metoderna för budgetsundersökningar uttalat sig för att dylika undersökningar borde verkställas *minst* vart tionde år.

Den särskilda uppmärksamhet, som mer och mer ägnats bostadsförhållandena och fört fram denna fråga i främsta planet av våra sociala spörsmål, har givetvis påkallat utförandet av speciella *bostadsundersökningar*. Sålunda må först erinras om de omfattande undersökningar i ämnet, som verkställdes av socialstyrelsen åren 1912—1914 och vilka dels avsågo en allmän, mera summarisk bostadsräkning, dels en mot bakgrunden härav inpassad, i detalj gående bostadsbeskrivning berörande tolv orter. Vidare ha av styrelsen utförts dels en allmän bostadsräkning år 1920, varvid ej blott hyres- och boendeförhållandena (hyresbelopp, trångboddhet o. s. v.) klarlagts, utan även i väsentliga drag bostadslägenheternas beskaffenhet, dels hyresräkningar åren 1924 och 1926 med uppgifter angående hyres- och boendeförhållandena, men ej angående lägenheternas beskaffenhet. Slutligen har styrelsen anbefallts att i samband med 1929 års dyrortsundersökning verkställa en allmän hyresräkning, dock med iakttagande av att bearbetningen av det härvid inkomna materialet ej sker i vidare mån än som kräves för dyrortsgrupperingarna. Det torde vara av ekonomiska skäl, som bostadsräkningarna sålunda allt mer och mer fått sitt innehåll begränsat och i fråga om den nu pågående ansetts böra inskränkas till en redogörelse endast för hyresbeloppen. Styrelsen håller dock för sin del före, att bostadsfrågans vikt väl kunde motivera den relativt ringa kostnadsökning, som ett mera fullständigt bearbetande av hyresräkningsmaterialet, särskilt ur boendesynpunkt, skulle föra med sig. Men även de större kostnader, som verkställandet av en ny, mera ingående bostadsundersökning, inbegripande jämväl lägenheternas beskaffenhet, skulle vålla det allmänna, torde helt visst uppvägas av motsvarande nytta. För såvitt landssekretariatets skrivelse åsyftar en ny sådan undersökning,

vill styrelsen därför lämna sin anslutning därtill. Även om man härvid, med hänsyn till de olika bostadsförhållandena i skilda landsdelar, de växlande byggnadstyperna, den stora mängden av subjektiva faktorer vid bedömandet av lägenheternas beskaffenhet, såsom fukt, drag, kyla, brist på ljus och sol o. s. v., skulle nödgas utesluta tanken på att erhålla ett enhetligt och allmängiltigt standardmått på en ur hygienisk och social synpunkt fullt människovärdig bostad, vore det dock måhända icke omöjligt att upprätta något slags poängsystem, med vars tillhjälp man skulle kunna få till stånd en uppdelning av bostadslägenheterna efter deras beskaffenhet och åtminstone erhålla en ungefärlig föreställning om förekomsten av undermåliga lägenheter. Styrelsen vill erinra om att i samband med den styrelsen anbefallda undersökningen rörande lantarbetarnas bostadsförhållanden vissa försök göras med en dylik poängberäkning.

Vilken roll frågan om bostädernas beskaffenhet spelar vid beräkningen av den i styrelsens levnadskostnads- och ortsindices ingående bostadsposten får styrelsen anledning belysa i det följande.

De av socialstyrelsen verkställda s. k. *dyrortsundersökningarna,* vilka företagas vart femte år, ha som bekant till ändamål att genom insamlande av uppgifter rörande livsmedels- och vissa andra varupriser samt bostadshyror och skatter erhålla kännedom om de allmänna levnadskostnadernas storlek å olika orter i riket. På grundvalen härav göres sedan en beräkning av den genomsnittliga kostnaden i berörda avseende för riket i dess helhet, varefter orterna grupperas, allt eftersom de komma över eller under den sålunda beräknade »riksmedeldyrheten». Då det alltså gäller att få till stånd en så korrekt jämförelse som möjligt orterna emellan, så att icke den ena orten gynnas eller missgynnas i förhållande till den andra, är det givetvis av största vikt, att de inhämtade uppgifterna för samtliga orter avse så långt möjligt samma slag av levnadskostnader både i fråga om kvantitet och kvalitet. Den största svårigheten härvidlag har yppat sig med avseende å bostadsposten, och de flesta klagomål, som anförts mot dyrortsundersökningarnas resultat, ha även gällt just denna post. Det synes jämväl vara denna fråga, som i främsta rummet föranlett landssekretariatets förevarande skrivelse. Socialstyrelsen har också i anledning härav låtit sig angeläget vara att för nu pågående dyrortsundersökning låta på förhand grundligt utreda hithörande spörsmål, likasom övriga med berörda undersökning sammanhängande frågor, vilket skett under samverkan med dels särskilda av chefen för finansdepartementet utsedda sakkunniga, dels sociala rådets sektion för socialstatistik och dels slutligen inkallade representanter för intresserade myndigheter och organisationer. Det förslag till plan och metoder för dyrortsundersökningens utförande, som därefter av styrelsen ingivits till Kungl. Maj:t och vunnit Kungl. Maj:ts godkännande, finnes i sin helhet intaget i Sociala Meddelanden årg. 1928, sid. 740 ff., till vilket torde få hänvisas. Här må dock in extenso återgivas den passus i förslaget, som särskilt berör frågan om möjligheterna att erhålla fullt jämförbara bostadsuppgifter från de olika orterna. Härom innehåller förslaget följande:

»Vid bearbetningen av hyresräkningsmaterialet uppstår till en början frågan, huruvida en sådan sovring av detsamma är möjlig, att de slutligen medtagna lägenheterna kunna anses representera en enhetlig bostadsstandard å alla de av räkningen berörda orterna.

Med avseende härå må till en början beaktas, att det påtagligen är omöjligt att å alla orter låta begreppet enhetlig bostadsstandard avse lägenheter av e n och s a m m a storlek och inredning, s a m m a bekvämligheter o. s. v. Olika klimatförhållanden, skilda bebyggelseformer m. fl. olikheter orterna emellan göra en dylik likformighet till något som är overkligt och därför icke kan eftersträvas i samband med hyresräkningen. Nödgas man emellertid för att erhålla standardöverensstäm-

melse uppställa olika krav på en bostad på olika orter, har man redan härigenom fått med en osäkerhetsfaktor av mycket stor räckvidd. Ännu viktigare är emellertid, att bostädernas klassificering i många avseenden blir beroende på en subjektiv uppskattning, som, när den å olika orter utföres av olika personer, måste utfalla synnerligen ojämnt.

Principiellt synes man därför bliva nödsakad att frånfalla kravet på enhetlig standard och nöja sig med att söka utröna den genomsnittliga hyresnivån för det bostadsbestånd, som faktiskt finnes å varje ort och till vilket dess befolkning är hänvisad. Det synes emellertid vara allt skäl att ytterligare understryka, att den stora standardolikhet skilda orter emellan, varom ofta talas, helt visst i praktiken är mindre framträdande än man vill göra gällande, låt vara att givetvis enstaka orter finnas, även sådana med relativt talrik befolkning, där bostadsstandarden är exceptionellt låg resp. hög. Har bostadsbeståndet på en ort blivit föråldrat, har det dock för det mesta framkallat en relativt stor nybyggnadsverksamhet, under det att ett något bättre bestånd av äldre lägenheter längre tillfredsställer kraven hos en mer betydande del av befolkningen. Naturligtvis kan man alltid från orter med mindre folkmängd och framför allt med mindre sammanträngd befolkning påvisa, att en hel del bekvämligheter saknas i lägenheterna, vilka å större orter äro, om icke praktiskt taget obligatoriska, så dock allmänt gängse. Å andra sidan kan det dock med stort skäl sägas, att ett mindre sammanträngt bebyggelsesätt gör det vida lättare att undvara många av dessa bekvämligheter än vad det är i storstädernas hyreskaserner. Dessutom ha de mindre orternas lägenheter gemenligen en hel del bekvämligheter i fråga om utrymmen, trädgårdstäppor o. d., som de större städernas sakna. En objektiv jämförelse av bostadsstandarden å de skilda orterna är därför å ena sidan synnerligen svår, men synes å andra sidan mindre nödvändig, än man vid första påseendet är benägen att föreställa sig.

Godtages den ovan dragna slutsatsen, att ett sådant fastställande av medelhyresnivån, varigenom efter omprövning för varje lägenhet för sig en för alla orter enhetlig bostadsstandard lades till grund för kalkylerna, i praktiken är omöjligt att nu åstadkomma, måste man förutsätta, att genomsnittssiffrorna i det hela grunda sig på hyresuppgifterna utan föregången kvalitetsbedömning. Denna nödvändighet synes emellertid ingalunda utesluta, att vissa kategorier av lägenheter i sin helhet kunna uteslutas från beräkningarna och att dessa uteslutningar både kunna och böra göras så, att därigenom åtminstone i någon mån befrämjas det i och för sig önskvärda syftet att få till stånd större likhet i fråga om standarden. Tidigare ha från medeltalsberäkningarna uteslutits följande kategorier av lägenheter:

1) av ägaren själv begagnade och andra lägenheter, för vilka blott ett uppskattat hyresvärde kunnat erhållas;

2) av stat, kommun eller enskilda arbetsgivare till egna befattningshavare eller arbetare upplåtna lägenheter (på grund av att i dessa fall fritt hyresavtal icke föreligger);

3) lägenheter, vid vilkas uthyrning ett understödsmoment är förknippat;

4) lägenheter med centralvärme.

Någon särskild motivering för att jämväl vid nu föreslagna hyresräkning utesluta lägenheter tillhörande grupperna 1 och 3 från medelhyresräkningen synes icke behöva förebringas. Med avseende på grupp 2 skulle det obetingat, om dylika lägenheter medtoges, även i de fall då hyror åsatts, som avse att överensstämma med den å ortens fria marknad gällande, inträffa, att å vissa orter dylika arbetsgivarlägenheter likväl komme att visa sig betinga lägre hyror än de i denna marknad rådande, under det att förmodligen å andra orter motsatsen bleve fallet. Med avseende särskilt på den hyresverksamhet, som bedrives av vissa statens verk, torde dylika olikheter kunna förväntas. Ett försök att medtaga vissa arbetsgivarlägenheter i medelhyresräkningen skulle därför med säkerhet få till följd ett stort antal klago-

mål, och det synes vanskligt att medgiva det berättigade i medtagandet av vissa av dessa lägenheter, utan att låta dem samtliga ingå.[1]

Att frånskiljandet av lägenheter i grupperna 1—3 i vissa fall kan vålla betänkligheter eller stöta på vanskligheter må dock påpekas. Frånskiljandet av bostadsföreningslägenheter, bebodda av delägare i föreningarna, åstadkommer t. ex. i vissa samhällen den olägenheten, att en avsevärd del av ortens moderna lägenheter undantages från medelhyresberäkningen. Gränsen mellan lägenheter, i fråga om vilka arbetsgivaren allenast är hyresvärd, som till samma pris hyr ut åt anställda och andra, och sådana, där de förstnämnda ha företräde och därför en hyresnivå under den å orten vanliga kan förutsättas, är i de enskilda fallen svår att draga. Likaså är gränsdragningen ofta nog vansklig mellan fritt uthyrande och understödsverksamhet i fråga om lägenheter, där hyresvärd och hyresgäst stå i släktskapsförhållande eller där hyresvärden är en stiftelse eller annan allmännyttig inrättning.

Det synes vara att förorda, att vid omprövning rörande vilka kategorier av lägenheter, som på dessa grunder böra uteslutas från medeltalsräkningen såsom mindre representativa för den fria hyresbildningen, man såvitt möjligt tillmötesgår krav från resp. orter om strykning av lägenheter i tvivelaktiga fall.

Lämpligt synes också vara, att samtliga av vederbörande kommuner ägda lägenheter undantagas från medelhyresberäkningen. Kommunerna äga ofta i gatureglerings- eller liknande syften en del äldre skröpliga fastigheter, vilka äro avsedda att rivas, men alltjämt kvarstå. Deras medräknande bidrager i sin mån att nedpressa genomsnittet för både bostadsstandard och hyresnivå, låt vara att betydelsen i bägge fallen vanligen överdrives. Även i de fall, då kommunens innehavda lägenheter icke i något avseende kunna anses undermåliga, torde de likväl mångenstädes åsättas relativt låga hyrespriser, och endast mera formellt kan man tala om att de uthyras i den fria hyresmarknaden.

År 1924 ingingo som nämnt icke i beräkningen av hyresmedeltalen centralvärmeslägenheter. Motivet för uteslutandet var förnämligast, att dessa lägenheter, som ju i bekvämlighetshänseende stå på en avgjort högre nivå än flertalet andra lägenheter, i det hela förekommo endast tämligen sporadiskt och med en väsentligt skiljaktig frekvens å olika orter. Denna olikhet har nu minskats, och då antalet dylika lägenheter ökats så väsentligt, att deras uteslutande icke gärna längre synes kunna försvaras, torde hyrorna för dem böra ingå i medelhyresberäkningen, varvid dock givetvis noga måste tillses, att endast grundhyran och icke ersättningen för uppvärmningen medtages.»

På grundvalen av socialstyrelsens ovan redovisade prisstatistik samt levnadskostnads-, bostads- och speciella dyrortsundersökningar upprättas indexserier av huvudsakligen två slag. Det förra slaget, socialstyrelsens *levnadskostnadsindex,* är en s. k. tidsindex, vilken utarbetas och publiceras regelbundet varje kvartal samt avser att följa växlingarna i tiden av de allmänna, riket i dess helhet berörande levnadskostnaderna. Den ligger till grund för det allmänna dyrtidstillägget. För uppgörandet av ifrågavarande index kräves dels en hushållsbudget av så representativ natur som möjligt, dels prisuppgifter å de i denna budget ingående posterna. Mot nämnda budget har nu riktats den anmärkningen (se bilagan till landssekretariatets skrivelse), att den vore för gammal, såsom grundande sig på 1913—14 års levnadskostnadsundersökning. Denna anmärkning har emellertid förlorat sitt berättigande, sedan numera resultaten av 1923 års levnadskostnadsundersökning föreligga färdiga. Ur representativ synpunkt torde däremot möjligen kunna erinras, att budgeten tager för liten hänsyn till å ena sidan de fattigaste samhällsskikten

[1] På denna punkt har särskild mening anförts av herr A. J. Bärg, som ansett, att de av statens kommunikationsverk uthyrda lägenheterna borde medtagas vid medelhyresberäkningen.

och å andra sidan medelklassen, men dessa brister må väl få anses i viss mån uppväga varandra, och såsom grundande sig på omkring 1 200 arbetare- och lägre tjänstemannahushåll av den mera ordentliga och relativt välsituerade typen bör nog budgeten i fråga, efter vederbörlig justering av hyresprocenten med hänsyn till nuvarande bostadsförhållanden, kunna tillerkännas vitsordet att vara för sitt ändamål fullt tillfredsställande. Den vilar också, såvitt man kan se, på ett bredare och säkrare underlag än fallet är i motsvarande indexberäkningar i andra länder.

Vad särskilt beträffar den i levnadskostnadsindex ingående bostadsposten, avser denna en normal bostad om två rum och kök, och beräknas förändringarna i kostnaden härför med ledning av hyresräkningarnas resultat. Den procentiska ökning eller minskning av hyresbeloppen för samtliga räknade smålägenheter, vilken konstateras ha ägt rum sedan nästföregående räkningstillfälle, blir härvid bestämmande för bostadspostens och alltså även bostadsindexets utseende. Då det i förevarande fall gäller att mäta den allmänna hyresnivåns förskjutningar i tiden och ej att jämföra bostadskostnaderna å olika orter, är det givetvis också riktigast — och för övrigt i praktiken det enda möjliga — att utgå från bostadsbeståndet i dess helhet och ej från någon enhetligt bestämd typ, representerande ett hygieniskt och socialt minimum i bostadsavseende.

Det andra slaget av socialstyrelsens indexserier utgöres av s. k. *ortsindices*, avsedda att jämföra levnadskostnadernas storlek å olika orter och sålunda mäta, huru dyr eller billig den ena orten är i förhållande till den andra. De ligga till grund för ortstilläggen. Den vid utarbetandet av dessa indices använda hushållsbudgeten grundade sig redan i fråga om 1924—25 års dyrortsgruppering på den senast verkställda levnadskostnadsundersökningen 1922—23 och kommer givetvis till användning även vid den nu pågående. Med hänsyn till vissa, av klimatiska förhållanden, tillförselsmöjligheter och nedärvda vanor beroende karakteristiska skiljaktigheter mellan olika landsdelar i fråga om konsumtionen har man dock för åstadkommande av en rättvis jämförelse i här berörda avseende ansett sig böra, vid budgetens tillämpning å resp. landsdelar, vidtaga en del jämkningar, varigenom de olika trakternas säregna förhållanden blivit vederbörligen beaktade. En utförlig framställning av tillvägagångssättet härvidlag och överhuvud av metoderna vid dyrortsgrupperingarnas utförande finnes intagen i Sociala Meddelanden årg. 1928, sid. 758 ff., till vilken torde få hänvisas. I övrigt gäller med avseende å representativiteten av ifrågavarande hushållsbudget vad ovan framhållits i samband med yttrandet rörande levnadskostnadsindex. Vad särskilt angår den i ortsindices förekommande bostadsposten och sättet för dess beräknande, må hänvisas till vad härom i det föregående anförts vid redogörelsen för styrelsens dyrortsundersökningar.

Såsom en sammanfattning av vad sålunda anförts får socialstyrelsen framhålla, att styrelsen för sin del håller före, att de av styrelsen utarbetade levnadskostnads- och ortsindices må anses för sitt ändamål fullt tillfredsställande, nämligen för att mäta de allmänna levnadskostnadernas förskjutningar i tiden resp. de olika orternas dyrhet samt att ligga till grund för dyrtids- resp. ortstillägg. Vill man emellertid, såsom landssekretariatet synes åsyfta, utvinna mera av styrelsens levnadskostnads- och bostadsundersökningar samt komma till en uppskattning av, i vad mån Sveriges befolkning lever och bor under förhållanden, som i hygieniskt och socialt avseende äro att anse för undermåliga, torde nog de hittills verkställda undersökningarna, även om de i hög grad bidragit till att belysa ifrågavarande spörsmål, dock ej kunna betraktas som tillfyllestgörande. Nya undersökningar av mera omfattande och mera ingående karaktär å detta så utomordentligt viktiga område äro i sådant fall erforderliga.

Neutralitet för utomstående vid arbetskonflikter.

I två vid årets riksdag väckta motioner — i första kammaren av herr Frändén m. fl. och i andra kammaren av herr Nygren m. fl. — hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande lämpligaste lagstiftningsåtgärder för tryggande av tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikt, varvid frågan om skadestånd till näringsidkare, som drabbades av i motionerna berörda övergrepp, måtte särskilt beaktas, samt därefter för riksdagen framlägga lagförslag i ämnet.

Motionerna hänvisades till andra lagutskottet, som i ärendet inhämtade yttrande från socialstyrelsen. Yttrandet, som är daterat den 20 februari 1929, är av följande innehåll:

De primära och väsentliga kampmedlen vid arbetskonflikter, strejker och lockouter, finnas i regel, till vinnande av åsyftad effektivitet, böra förbindas med vissa kompletterande stridsåtgärder. Genom blockad söker sålunda arbetarsidan hindra arbetsgivaren värva ny arbetskraft, och genom hänvändelse till sina kolleger söker arbetsgivaren hindra sina dittillsvarande arbetare att finna nya arbetstillfällen. Redan härmed utvidgas kampen till att beröra kretsar, som, ehuru vanligen icke helt ointresserade i striden, dock icke äro att hänföra till de stridande parterna. Utöver nu antydda åtgärder, som rätt allmänt torde betraktas såsom nödvändiga komplement till strejken eller lockouten, finner man sig ej sällan, särskilt givetvis vid långvariga konflikter, föranlåten att skärpa striden genom tillgripande av allehanda, själva arbetsinställelsen mer eller mindre ovidkommande åtgärder. Man försöker sålunda på olika sätt förhindra eller försvåra fortsättandet av motpartens förvärvsverksamhet eller att göra detsamma förlustbringande. Här åsyftade åtgärder rikta sig ofta mot motpartens, ibland också hans personals förbindelser med yrkesidkare inom andra näringsgrenar, t. ex. leverantörer, återförsäljare, transportföretag och näringsställen. Härigenom indragas i striden uppenbart utomstående personer, och uppkomma då de fall, som närmast torde åsyftas av motionärerna. Emellertid stannar det ej alltid vid dylika åtgärder utan utvidgas stundom kampen till att även påkalla den stora allmänhetens, i regel likväl passiva medverkan. I förhållandenas natur ligger, att det förnämligast är arbetarparten, som har möjlighet att utnyttja här antydda kampmedel av så att säga sekundär natur.

Till belysande av vad nu anförts omtalas här nedan en del exempel på stridsåtgärder riktade mot tredje man.

Då konflikt utbrutit vid en fabrik, plägar respektive arbetarorganisation stundom vända sig till de handelsföretag, som sälja fabrikens varor, med anmodan att, under det konflikten pågår, ej föra nämnda varor och detta vid hot att eljest lysa handelsföretagets hela verksamhet i bojkott. Har en grosshandelsfirma råkat ut för arbetskonflikt, händer det, att de firmor, som äro dess kunder, utsättas för liknande behandling. Transportföretag, som betjänat i konflikt indragna industri- eller handelsfirmor, ha förklarats i bojkott. Å andra sidan ha även dylika firmor, som anlitat transportföretag i konflikt, blivit föremål för bojkott.

För ej länge sedan utbröt tvist mellan en järnhandelsfirma och dess lagerarbetare, varefter firman blev förklarad i blockad med hänsyn till nyanställning av ar-

betskraft och bojkott beträffande varuförsäljning; detta senare förhållande framhölls av arbetarparten genom tidningspressen för byggnadsarbetarna i de byggnadsföretag, vartill järnhandelsfirman brukade leverera varor.

Under konflikter vid bagerier, bryggerier, charkuterifabriker, minuthandelsaffärer, restauranger, kaféer och åkerier samt andra företag, som tillhandahålla allmänheten varor eller tillhandagå densamma med vissa tjänster, är det ganska vanligt, att uppmaning till bojkott riktas ej blott till företagets leverantörer, respektive eventuella återförsäljare och av detsamma anlitade transportföretag, utan även till den stora allmänheten. Kaféidkare och specerihandlande ha sålunda förklarats i bojkott på den grund, att de betjänat strejkbrytare, och exempel givas även på bojkott mot näringsidkare, som vägrat önskad kredit åt strejkande.

Hända kan även, att en arbetsstrid utvidgas så att säga i många led därigenom, att var och en, som ej respekterar en bojkott, i sin ordning blir bojkottad o. s. v.

Ehuru, såsom ovan berörts, det endast är mer sällan som arbetsgivarsidan begagnar sig av stridsåtgärder mot tredje man, ha dock fall därav förekommit. Särskilt uppmärksammad var den s. k. materialspärr, som år 1920 etablerades med anledning av konflikt inom byggnadsbranschen och som hade till ändamål att förhindra utomstående firmor att sysselsätta arbetare, tillhörande de i konflikten indragna organisationerna. Denna åtgärd, som blev effektiv väsentligen endast beträffande tillgången på cement, undanröjdes som bekant därigenom, att regeringen för allmän förbrukning lade beslag på 100 000 fat cement.

För vidare upplysningar om här berörda företeelser tillåter sig styrelsen hänvisa till »Utredningar till belysande av arbetsfredsfrågan» (Statens offentliga utredningar 1927: 4), IV. Blockad- och bojkottmetoder i arbetstvister.

Otvivelaktigt torde användandet under arbetskonflikter av stridsåtgärder mot tredje man vara att beteckna såsom en kränkning av det förhållande av fred och hänsyn, som bör råda samhällsmedlemmarna emellan. Med den utveckling, det fackliga organisationsväsendet numera nått, kunna också dylika kränkningar få en betydande omfattning och skärpa. För den stora allmänheten, som genom ifrågavarande stridsåtgärder hindras från att begagna lämpliga eller kanske nära nog oersättliga möjligheter till inköp, förtäring eller samfärdsel, måste dessa åtgärder givetvis i många fall förefalla mycket besvärande och förargelseväckande. Det är sålunda väl begripligt, att man å många håll anser sig ha grundad anledning påkalla statens ingripande till skydd för tredje mans neutralitet i arbetstvister.

Med erkännande av rättmätigheten utav nu berörda krav må likväl beträffande detsamma framställas vissa reflexioner.

Alla slag av strider på arbetsmarknaden måste överhuvud taget anses såsom ett samhällsont — näringslivets komplicerade mekanism bringas genom dem mer eller mindre i olag, och samhället tillskyndas skador och förluster. Även tredje mans intressen få därvid ofta, utan att någon stridsåtgärd riktas mot honom, sitta hårt emellan, exempelvis genom uteblivna leveranser, minskad försäljning eller lamslagen trafik. De skadeverkningar, som arbetsinställelserna direkt och indirekt giva upphov åt, torde oftast vara ojämförligt större än de, som härflyta ur stridsåtgärderna mot tredje man. Detta oaktat har samhället hittills i stort sett fått finna sig i de olägenheter, arbetsstriderna förorsaka, och åtnöja sig med lagstiftningsåtgärder till förekommande eller förkortande av arbetsstriderna; endast mer undantagsvis har lagstiftningen repressiv karaktär. Dessa strider ha ganska allmänt betraktats såsom oundvikliga faser i kampen för den ekonomiska och sociala utvecklingen, och därtill har kommit, att man stått rådvill i fråga om lämpliga medel för deras stävjande.

Med hänsyn till nu berörda omständigheter är det förklarligt, att stridsåtgärderna mot tredje man icke blivit föremål för lagstiftarens uppmärksamhet. Det synes även icke utan skäl kunna ifrågasättas, huruvida nämnda stridsåtgärder lämpligen kunna och böra göras till föremål för särskild lagstiftning, oberoende av öv-

riga, mer betydelsefulla problem på området. Arbetsinställelserna medföra, såsom ovan berörts, så stora och svåra olägenheter, att de utan tvivel under den närmaste framtiden allt fortfarande komma att påkalla statsmakternas uppmärksamhet, och vad som göres till deras motverkande kommer givetvis i regel också att förminska antalet fall av stridsåtgärder mot tredje man.

Enligt motionerna skulle den åsyftade utredningen särskilt avse frågan om skadestånd åt näringsidkare, som drabbas av stridsåtgärder mot tredje man. Skola statsmakterna reagera mot dylika åtgärder genom särskild lagstiftning, synes denna också knappast kunna gå ut på annat än åläggande, med eller utan straffansvar, för den, som uppmanat till bojkott eller dylikt mot tredje man, att utgiva skadestånd till denne. Söker man se till, huru en lagstiftning av antydd innebörd skulle komma att te sig i tillämpningen, torde man emellertid få anledning till tvekan om dess effektivitet.

Såsom förut påpekats, torde kränkningar av tredje mans rätt till neutralitet i arbetstvister väsentligen kunna förväntas från arbetarsidan. Av den enskilde arbetaren lär emellertid något avsevärt skadestånd endast mer sällan kunna påräknas, varför den kränkte i regel blott skulle kunna vända sig mot vederbörande fackliga organisation. För närvarande undertecknas också uppmaningar till bojkott vanligen av sådan organisation — tillhör arbetarparten landsorganisationen, skall bojkotten förklaras av vederbörande förbundsstyrelse — men skulle lagstiftning av ifrågavarande innebörd genomföras, lär man kunna förvänta, att annat tillvägagångssätt väljes. En enkel notis i arbetarpressen, meddelande att en viss affär säljer till strejkbrytare vid visst företag, skulle väl antagligen få ungefär samma verkan som en formlig bojkottförklaring. Att märka är för övrigt, att alla tryckta meddelanden stå under tryckfrihetsförordningens hägn och sålunda ej kunna giva upphov till ansvar i andra fall, än där nämnda författning stadgar sådant. Anmärkas må slutligen, att i mindre samhällen med övervägande arbetarbefolkning — här åsyftade bojkottåtgärder torde i sådana samhällen ha sin största betydelse — torde personliga meddelanden från man till man sannolikt göra tillfyllest.

Att genom lagstiftning verksamt trygga tredje mans neutralitet i arbetskonflikter torde sålunda möta avsevärda svårigheter. Intet annat land lär heller, såvitt styrelsen har sig bekant, ännu ha lagstiftning i ämnet. I Danmark har nu för tredje gången för riksdagen framlagts ett förslag till lag om skydd för arbets- och förvärvsfriheten, vilket lagförslags § 3, sådan den med knapp majoritet antagits av Folketinget, synes ha följande lydelse: »Varje slag av ekonomisk eller personlig förföljelse — bojkott därunder inbegripen — som syftar till att på oberättigat sätt begränsa den enskildes fria tillgång till förvärv eller arbete eller hans (hennes) rätt att vara medlem av eller stå utanför en organisation, är olovlig och medför, förutom ersättning för den skada, nämnda förföljelse tillfogat vederbörande, böter intill 100 000 kronor eller enkelt fängelse.» Huruvida lagförslaget har utsikt att även vinna landstingets bifall, har sig styrelsen icke bekant.[1]

Om man bortser från lagstiftningsåtgärder, synes man möjligen ha skäl ifrågasätta, om icke förbättrad sammanslutning jämte ökat inbördes stöd inom de grupper av näringsidkare, som särskilt äro utsatta för ifrågavarande övergrepp, skulle vara ägnade att i avsevärd mån tillgodose motionernas syfte. I likhet med industriens arbetsgivare skulle nämnda näringsidkare på sådant sätt kunna till sitt försvar få till stånd ett slags ömsesidig försäkring, och blotta tillvaron av en dylik anordning, som ju gjorde bojkott mer eller mindre verkningslös, skulle antagligen verka i viss mån återhållande på dem, på vilka det ankommer att besluta om sådan åtgärd.

Under åberopande av de i socialstyrelsens yttrande anförda synpunkterna fann sig utskottets majoritet böra avstyrka det i motionerna framställda yr-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1929, sid. 382.

kandet. En minoritet, bestående av sex höger- och bondeförbundsrepresentanter, uttalade sig dock reservationsvis för en riksdagsskrivelse i motionernas syfte, och inom den av sex socialdemokrater och fyra frisinnade sammansatta utskottsmajoriteten hade den sistnämnda fraktionen givit sitt avslagsyrkande en delvis annan motivering än socialdemokraterna. Vid ärendets avgörande i kamrarna den 25 maj anslöt sig andra kammaren till ett under överläggningen framställt förslag om bifall till utskottets hemställan med uteslutande av motiveringen, medan i första kammaren rösterna delade sig lika mellan detta yrkande och högerreservationen. Vid företagen lottdragning segrade sistnämnda förslag, men genom andra kammarens beslut har frågan likväl förfallit vid denna riksdag.

Internationella arbetsorganisationen.

Paritetiska sjöfartskommissionens sammanträde den 18—20 april 1929.

Den inom internationella arbetsorganisationen upprättade s. k. paritetiska sjöfartskommissionen sammanträdde i Paris den 18—20 april 1929. Arbetsbyråns styrelse bestämmer sammansättningen av kommissionen, men de direkta företrädarna däri för redarnas resp. sjömännens intressen ha utsetts av sjömanskonferenserna 1920 och 1926. Arbetsbyråns styrelse har bland sina ledamöter utsett en kommissionsledamot från vardera arbetsgivar- och arbetarsidan, varjämte styrelsens ordförande fungerar som ordförande i kommissionen. Antalet ordinarie gruppresentanter utgör för närvarande sju från vardera sidan.

I sammanträdet deltogo bland andra den norske skeppsredaren *Odfjell* och direktören i Norges redareförbund *Salvesen* samt förtroendemannen för svenska eldarunionen *S. Lundgren*.

Kommissionens överläggningar rörde sig huvudsakligen om vissa frågor, som äro uppförda på dagordningen för arbetskonferensens bägge sammanträden innevarande år. Först och främst hade kommissionen att ur sjöfartssynpunkt yttra sig över ett inom arbetsbyrån utarbetat konventionsförslag, åsyftande att bereda skydd för arbetare, som sysselsättas med lastning eller lossning av fartyg. Denna fråga kommer som bekant att undergå en andra behandling vid det sammanträde med konferensen, som öppnats den 30 maj 1929. Paritetiska sjöfartskommissionens yttrande delgives samtliga regeringar före sammanträdet.

Kommissionen antog tre resolutioner av allmän karaktär rörande konventionsutkastet. Den första av dessa var av följande lydelse:

»Paritetiska sjöfartskommissionen ansluter sig till den uppfattning, som uttalats av danska, finska, nederländska, norska och svenska regeringarna och som grundar sig på de i Köpenhamnskonventionen uttryckta principerna, nämligen att länder, som ratificera konventionsförslaget, förbinda sig att ömsesidigt erkänna varandras inspektion och tillsyn.»

Kommissionen föreslog ock, att i enlighet härmed till konventionsförslaget skulle fogas en ny bestämmelse, vars formulering överlåts till konferensen.

Den andra antagna resolutionen hade följande lydelse:

»Paritetiska sjöfartskommissionen önskar giva uttryck åt sin uppfattning att, vad fartyg beträffar, bestämmelserna i konventionsförslaget, samtidigt som de äro avsedda att bereda skydd för arbetare, vilka äro sysselsatta med lossning och lastning av fartyg, städse måste taga hänsyn till de regler, som kunna ha fastställts av vederbörande myndigheter rörande fartygs byggnad och sjövärdighet.»

Slutligen antog kommissionen följande av redargruppen föreslagna resolution:

»Paritetiska sjöfartskommissionen anser, att vid beslut om de åtgärder, som enligt konventionsförslaget äga tillämpning å fartyg, den engelska regeringens uppfattning bör godkännas.»

Härmed åsyftas följande passus ur den engelska regeringens yttrande i ämnet:

»De frågor man särskilt haft i tanke, rörande vilka det vore önskvärt att om möjligt få till stånd likformighet, äro sådana, som säkra förbindelsemedel mellan fartyg och land; säkra förbindelsemedel till lastrum; säkra anordningar för avlägsnande och återplacering av balkar och andra lösa delar till luckor; skydd vid fartygs vinscher och kranar samt säkra lyftinrättningar, däri inbegripet register för nödiga anteckningar om undersökningar och prov.»

Enighet rådde emellertid därom, att de punkter, som engelska regeringen föreslagit att konventionen skulle omfatta, endast borde anses som ett minimum.

Vidare tog kommissionen del av förberedelserna till det åt sjöfartsfrågor uteslutande ägnade konferenssammanträde, som öppnas den 10 oktober 1929. Dagordningen för detta sammanträde upptager följande frågor:

1) Reglering av arbetstiden ombord å fartyg.
2) Skyddsåtgärder för sjöfolk mot sjukdom, däri inbegripet vård av skadade ombord å fartyg.
3) Välfärdsanordningar för sjömän i hamnarna.
4) Föreskrifter om den yrkeskunnighet, som bör fordras av vakthavande befäl ombord å handelsfartyg.

Frågan om arbetstidens reglering ombord å fartyg har som bekant redan tidigare förevarit inför internationella arbetskonferensen. Såsom en förberedelse till den nu stundande behandlingen har på kommissionens förslag sjöfartsländernas regeringar anmodats att anordna överläggningar i ämnet med redare, sjömän och representanter för arbetsbyrån. Flertalet regeringar hade samtyckt härtill och särskilt tillfredsställande resultat av överläggningarna kunde inrapporteras från Finland, Japan, Norge och Sverige samt på sista tiden även från Belgien och Frankrike.

Vad beträffar frågan om skyddsåtgärder mot sjukdom synas icke möta några större svårigheter. Ganska stor överensstämmelse torde råda mellan lagstiftningen i olika länder rörande skeppsredarens ansvar i händelse av sjukdom eller olycksfall, och i nästan alla större sjöfartsländer stipuleras obligatorisk sjukförsäkring för sjömän. Man anser sig därför ha anledning antaga, att en internationell överenskommelse skall kunna träffas i ämnet.

För sjömäns välfärd i hamnarna finnas träffade anordningar av mångahanda slag vare sig genom myndigheternas försorg eller på föranstaltande av enskilda organisationer. Man åsyftar nu att få till stånd samverkan mellan dessa olika strävanden, och några oöverstigliga svårigheter synas icke möta för en internationell överenskommelse.

Frågan om handläggning vid domstol av navigeringsfel i öppen sjö och straff för dylika förseelser hade redan förevarit vid ett tidigare sammanträde med kommissionen i samband med behandlingen av den s. k. »Lotus»-affären. Det hade beslutats, att arbetsbyrån för utredning av frågan om de rättsliga påföljderna av kollisioner till havs skulle sätta sig i förbindelse med nationernas förbunds samfärdsel- och transitoorganisation. Emellertid hade råd-

givande samfärdsel- och transitokommissionen icke ansett möjligt att i ämnet vidtaga några åtgärder. Såväl redare som sjömän inom paritetiska sjöfartskommissionen vidhöllo emellertid sin uppfattning, att det vore av stor betydelse att få till stånd en internationell överenskommelse härom, och enhälligt antogs en resolution, i vilken det uttryckes det önskemålet »att internationella sjöfartskommittén i Antwerpen, vilken redan med framgång utarbetat ett antal internationella konventioner av juridisk karaktär, måtte upptaga till behandling frågan om straffrättsliga påföljder av kollisioner utanför territorialvattnet och uppföra denna fråga på dagordningen för nästa sammanträde i och för utarbetande i samråd med internationella arbetsbyrån av en internationell överenskommelse, vilken genom föreskrift om straffsanktioner kompletterar gällande konvention om kollisioner och hjälp till sjöss».

Ny publikation från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Undersökning rörande arbetslösheten.

Unemployment. Some international aspects 1920—1928. (Studies and Reports, Series C, nr 13.) 1929. 222 s.

Till det tolfte sammanträdet av internationella arbetskonferensen, som öppnades den 30 maj 1929, har arbetsbyrån utgivit en redogörelse för arbetslösheten.

Även om, såsom på sin tid föreslagits, frågan om försäkring mot arbetslöshet icke kunnat uppföras på dagordningen för det stundande sammanträdet, har dock styrelsen ansett, att arbetslöshetsproblemet, som fortfarande är av akut karaktär i flera länder och som vid upprepade tillfällen sysselsatt arbetskonferensen, icke kunnat lämnas helt åsido vid den stundande sessionen. Liksom tidigare har därför till tjänst för konferensen utarbetats en redogörelse för de undersökningar rörande arbetslösheten, som bedrivas inom arbetsbyrån.

I redogörelsen beskrives det inflytande, som olika internationella faktorer utövat på arbetslösheten under de senaste åren. Samtidigt framhålles, att arbetslösheten i de olika länderna betingas av ett flertal skilda orsaker, av vilka några äro av nationell karaktär.

Först redogöres för en undersökning om arbetslöshetens beroende av växlingarna i penningvärdet sådana dessa framträda i prisernas rörelser. Därefter behandlas de förhållanden, som öva inflytande på arbetstillgången och de ekonomiska konjunkturerna inom vissa industrier. De industrier, som för ändamålet utvalts, äro kol- och textilindustrierna. Den avgörande faktorn inom kolindustrien är, såsom i redogörelsen visas, att produktionsförmågan överstiger efterfrågan, vilket leder till en skärpt konkurrens mellan de kolproducerande länderna och sysslolöshet för arbetarna än i det ena landet och än i det andra. Beträffande textilindustrien visas, hurusom industriens utveckling i vissa länder förhindrat avsättningen från en del exportländer, som ännu icke kunnat anpassa sig efter den uppkomna nya situationen.

Slutligen meddelas i redogörelsen en del uppgifter rörande frågan om arbetets internationella fördelning. Det visar sig, att den arbetslöshet, som förefinnes i vissa länder, kan tillskrivas bristande jämvikt mellan tillgång på arbetskraft och landets produktiva förmåga. Samtidigt visas, att de internationella arbetarvandringarna i högre grad äro att tillskriva emigrationslandets dragningskraft än den överskjutande befolkningens tryck, varjämte redogöres för de lagstiftningsåtgärder, som av åtskilliga stater vidtagits under senare år för att avpassa in- och utvandringen efter den egna arbetsmarknadens behov. Uppenbarligen förefinnes ett starkt behov av internationella överenskommelser, genom vilka de över- resp. underbefolkade ländernas intressen kunna bringas att harmoniera.

Publikationen föreligger på engelska och franska språken.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Förenta staterna och tvångsarbetet. Förenta staternas minister i Bern har den 21 mars 1929 tillkännagivit sin regerings anslutning till den vid nationernas förbunds församling 1926 antagna konventionen rörande slaveri.

Emellertid ha Förenta staterna gjort sin anslutning beroende av en reservation, som erbjuder särskilt intresse med hänsyn till den på internationella arbetskonferensens dagordning i år uppförda frågan om tvångsarbete bland infödda arbetare i kolonialområden. Reservationen innehålles i en resolution av senaten, i vilken förklaras,

»att Förenta staternas regering, som vidhåller sitt motstånd mot tvångsarbetet i andra fall än som straff för brott, om vilket personen i fråga blivit vederbörligen överbevisad, förklarar sin anslutning till konventionen med undantag av det sålunda lydande första momentet av andra stycket av § 5:

Med förbehåll för övergångsbestämmelserna i moment 2 nedan kan tvångsarbete endast utkrävas för allmänna ändamål.»

Då Förenta staternas regering principiellt motsätter sig allt tvångsarbete, har den icke heller kunnat biträda ifrågavarande passus, i vilken tvångsarbetet erhåller en uttrycklig sanktion, då det verkställes för det allmännas räkning. I andra momentet av andra stycket av nyssnämnda § 5 förplikta sig de fördragsslutande makterna att successivt och så snart som möjligt avskaffa tvångsarbete i territorier, där sådant användes för andra än allmänna ändamål, och stipuleras, att sådant arbete, så länge det består, endast får förekomma i undantagsfall och skall ersättas efter lämpliga grunder samt icke må ha till påföljd, att arbetarna avlägsnas från sin vanliga hemvist. Då denna bestämmelse endast medgiver tvångsarbete såsom en övergångsform, har någon reservation i denna del icke ansetts erforderlig.

(Informations Sociales.)

— Arbetarskydd —

Internationella kommissionen för yrkessjukdomar. Den år 1906 bildade internationella kommissionen för yrkessjukdomar höll sin fjärde kongress i Lyon under dagarna den 3—6 april 1929.[1] I kongressen deltogo mer än 400 personer såsom representanter för regeringar, arbetsgivar- och arbetarorganisationer samt för läkarvetenskapen. Direktör Albert Thomas i arbetsbyrån var närvarande och presiderade vid slutsammanträdet.

Dagordningen upptog följande frågor: silicosis, starr som yrkessjukdom samt endokrina organ och förgiftningar. Rörande vart och ett av dessa ämnen förelåg ett flertal rapporter.

Kommissionens franska sektion sammanträdde den 5—6 april för överläggning i frågan om definition av yrkessjukdomar ur lagstiftningssynpunkt. Denna fråga erbjuder ett särskilt stort intresse för Frankrike, emedan det franska parlamentet för närvarande har under behandling förslag om utvidgning av 1919 års lag rörande ersättning för yrkessjukdomar. Samtidigt med kongressen hölls en läkemedelsutställning, och besök hade anordnats i moderna industriföretag och sociala välfärdsinstitutioner.

---

[1] Kommissionen, som är sammansatt av medicinska experter från olika länder, har tidigare anordnat kongresser i Milano 1906, i Bryssel 1910 och i Wien 1914 (den sistnämnda inhiberad på grund av krigsutbrottet, men dock ej utan att ha lämnat spår efter sig, enär de för kongressen utarbetade rapporterna blivit publicerade).

Vid kongressen beslöt kommissionen att förändra sitt namn till »Permanenta industriella kommissionen för industriell medicin».[1] Det beslöts att hålla nästa sammanträde i Genève 1931.

(Informations Sociales.)

— Arbetslön —

Förslag till lag om familjelön i Frankrike. I den franska deputeradekammaren väcktes den 25 januari 1929 ett förslag till lag om familjelön av M. Landry med instämmande av 225 kammarledamöter.

I förslagets motivering erinras, att en lag av den 19 november 1922 bestämmer, att vid statförslags uppgörande för allmänna arbeten medel kunna avsättas för beredande av familjetillägg åt personalen. En av regeringen den 25 december 1928 framlagd proposition åsyftar att göra detta förfarande obligatoriskt. För statens del har så redan skett genom ett dekret av den 13 juli 1923, och detta exempel har sedermera följts av ett antal kommuner och andra myndigheter. I trots härav har systemet med familjetillägg, som tidigare företett en utomordentligt snabb tillväxt, i fortsättningen icke utvecklat sig såsom man väntat. Sedan några år tillbaka har den till de s. k. utjämningskassorna anslutna personalen knappast ökats med mer än 100 000 om året. Anledningen till denna avsaktning förklaras vara den, att så gott som alla större industriella och kommersiella företag redan accepterat idén, medan det givetvis möter större svårigheter att bereda mark därför inom småindustrien och jordbruket.

Ännu är majoriteten av löntagarna i avsaknad av familjelön. Speciellt för nativitetens ökning anses det emellertid vara en trängande angelägenhet att på lagstiftningsväg skaffa systemet större utbredning.

Förslaget avser icke att göra utbetalning av familjelön till någon stats- eller offentlig angelägenhet efter socialförsäkringens mönster. Principiellt sett är det byggt på det nuvarande systemets grund.

För varje barn under skolåldern och i vissa fall upp till 16 års ålder skall utbetalas familjetillägg. Minimibeloppet skall utgöra 1 franc per arbetsdag för vartdera av de första två barnen och 1·50 för varje följande barn. Arbetsgivare med mindre än 500 arbetare skola träffa anstalter för utbetalning av tillägg förmedelst en av arbetsministern godkänd utjämningskassa. Större arbetsgivare, som icke äro anslutna till utjämningskassa, skola vara underkastade samma tillsyn som de godkända kassorna.

Tvister rörande familjetillägg skola i sista instans avgöras av fredsdomaren inom det distrikt, där arbetaren har sin hemvist.

För falsk deklaration eller försummelse att deklarera stipuleras bötesstraff, för arbetare upp till 50 frs. Överträdelse av lagen å arbetsgivarens sida skall straffas med böter upp till 1 000 frs.

Närmare bestämmelser skola utfärdas på administrativ väg, och lagen skall träda i kraft vid samma tid som 1928 års socialförsäkringslag.

(Informations Sociales.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Konferens angående ungdomsförmedling. För dryftande av vissa frågor rörande arbetsförmedling för ungdom ha sociala rådets sektion för arbetsförmedling samt föreståndarna för tio större arbetsförmedlingsanstalter den 10 och 11 maj 1929 varit kallade till förhandlingar hos socialstyrelsen. Hithörande spörsmål voro föremål för behand-

[1] Namnförändringen torde bl. a. avse att förebygga sammanblandning med den av internationella arbetsbyrån tillsatta kommissionen för yrkeshygien (Jfr Soc. Medd. årg. 1921, sid. 1067).

ling vid 1928 års riksdag, och i anslutning till därvid fattade beslut ha socialstyrelsen och skolöverstyrelsen under den gångna våren utfärdat en gemensam cirkulärskrivelse, angivande vissa allmänna riktlinjer för ett organiserat samarbete mellan den offentliga arbetsförmedlingen och skolan. Dessa frågor, i vad de röra arbetsförmedlingen, voro nu föremål för överläggningar.

Vid första dagens förhandlingar lämnades från socialstyrelsens sida vissa orienterande upplysningar rörande den offentliga arbetsförmedlingens uppgifter i fråga om arbetssökande ungdom, enkannerligen den från skolan direkt kommande. Vid de fortsatta överläggningarna dryftades i anslutning till cirkulärets innehåll bl. a. vissa frågor rörande åldersgränsen för arbetssökande ungdom, organisationsformerna för samarbetet och lärarens uppgifter därvid, möjligheten till särskilt statsbidrag för ändamålet samt blankettsystem och rapportering. På därom gjord hemställan beslöts, att socialstyrelsen skulle utarbeta förslag till blankettyper för ungdomsförmedlingen att underställas arbetsförmedlingarna.

Vid andra dagens sammanträde avhandlades läget på ungdomens arbetsmarknad. Till denna rådplägning hade inbjudits representanter för vissa organisationer samt enskilda personer, vilka ägna sig åt det frivilliga hjälparbetet eller som eljest visat särskilt intresse för ungdomsfrågorna. Socialministern och statssekreteraren i socialdepartementet bevistade sammanträdet.

Föreståndarna för arbetsförmedlingsanstalterna redogjorde för läget på arbetsmarknaden inom deras verksamhetsområden, särskilt i vad rör ungdomen. På därom gjord framställning hade på arbetsförmedlingskontoren verkställts vissa utredningar i frågan, och det sålunda förebragta siffermaterialet hade nu preliminärt sammanställts inom socialstyrelsen. Vad angår läget enbart för ungdomen i åldern 14—17 år, kunde dylik statistik för april månad åren 1927—1929 förebringas för nio anstalter. På 100 lediga platser var antalet arbetssökande

År:	1927	1928	1929
Gossar	169	150	120
Flickor	112	106	82
Samtliga	**137**	**127**	**99**

Siffrorna utvisa, liksom de absoluta talen, en avgjord förbättring å ungdomens arbetsmarknad, något som även bekräftades av arbetsförmedlingsföreståndarnas uttalanden rörande deras personliga iakttagelser. Inom både handel och industri var efterfrågan på gossar och flickor intill 18 år för närvarande livlig. Däremot mötte alltjämt vissa svårigheter för den vuxna arbetskraften i de yngre åldrarna att få sysselsättning, vilket bl. a. ansågs sammanhänga med bristande yrkesutbildning, nuvarande lönebestämmelser i avtalen och rådande svårigheter kring värnpliktsåldern.

Bland representanterna för det frivilliga hjälparbetet höllo bland andra pastor Joh. W. Johnsson i stadsmissionen och fröken Ebba Pauli längre anföranden. Den senare berörde särskilt kvalitetsproblemet. Den verkligt fullgoda arbetskraften kunde väl slå sig fram, men för den i något hänseende svagare utrustade yppade sig ofta svårigheter att erhålla arbete. Från andra håll betonades, att man bland ungdomen och dess målsmän ej alltid till fullo beaktade de anordningar, som det allmänna vidtagit till deras hjälp. Därvid framhölls från arbetslöshetskommissionens sida bland annat, att kommissionen ställde sig välvillig mot ansökningar avseende utbildningskurser för ungdom, men att intresset för sådana kurser icke alltid vore tillräckligt starkt hos de unga själva. Dessutom påtalades det förhållandet, att platssökande ungdom ävensom föräldrar och målsmän icke alltid i nöjaktig utsträckning anlitade den offentliga arbetsförmedlingen för att taga i anspråk tillgängliga arbetstillfällen.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1929. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av april till 12 256 mot 15 692 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälp-sökande	Därav: det lokala över-skottet
Jordbruk	319	152
Skogshushållning	352	209
Gruvdrift och malmförädling	785	504
Jord-, sten- och glasindustri	422	155
Metall- och maskinindustri	*695*	*262*
Trävaruindustri	1 616	397
Byggnadsverksamhet	878	206
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	99	28
Textilindustri	108	48
Beklädnadsindustri	113	22
Närings- o. njutningsmedelsind.	167	53
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	84	64
Trämasse- och pappersindustri	77	23
Grafisk industri	40	14
Industri och hantverk, ej spec.	*309*	*82*
Sjöfart och fiske	79	22
Handel och samfärdsel m. m.	834	242
Husligt arbete	11	4
Arbete, ej hänf. till annan grupp	5 268	1 417
Summa	**12 256**	**3 904**

Vid arbetslöshetskommissionens nödhjälpsarbeten sysselsattes vid månadens utgång 2 865 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 59, mot 66 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 352 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 048 arbetare. Härförutom uppburo 1 277 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 188 personer kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under april till 580 337 kronor samt under årets fyra första månader till sammanlagt c:a 2·14 miljoner kronor.

Ändring av engelska lagen om arbetslöshetsförsäkring. Som på sin tid omförmälts i dessa meddelanden (årg. 1928, sid. 129), uppställes i den nya engelska lagen om arbetslöshetsförsäkring det villkoret för understöd, att minst 30 veckoavgifter skola ha erlagts under de två närmaste åren före den dag, då ansökan om understöd ingives. I huvudlagen av 1920 uppställdes såsom villkor, att 12 veckoavgifter skulle ha erlagts. Den nya bestämmelsen skulle börja tillämpas i fråga om personer, som söka understöd efter den 19 april 1929, men på grund av återverkningarna härav på understödsrätten har det blivit nödvändigt att suspendera lagen i denna punkt för ett år framåt. Härom utfärdades en ny lag den 27 mars 1929.

Vid andra läsningen av förslaget om suspension av ifrågavarande lagbestämmelse framhöll arbetsministern, att medan med hänsyn till arbetsmarknadens läge inom vissa delar av landet bestämmelsen om 30 fullgjorda veckobetalningar kunde anses skälig, förhållandena inom andra delar av landet vore mera ogynnsamma och krävde att extra åtgärder vidtoges. Han tillade, att utsikterna för den närmaste framtiden syntes te sig ljusa. Kolindustrien syntes i allmänhet vara stadd i förbättring, om också utsikterna för fortsatt förbättring vore ovissa. Tillgängliga underrättelser från järn- och stål- samt byggnads- och bomullsindustrierna syntes båda gott för den närmaste framtiden. I förevarande hänseende måste emellertid hänsyn även tagas till läget inom vissa mindre gynnsamt ställda distrikt. I nordöstra England och i södra Wales rådde ännu sådana förhållanden, att det knappt kunde komma i fråga att bringa regeln om 30 fullgjorda veckobetalningar i tillämpning.

Förslaget hade föregåtts av en den 28 januari 1929 anställd representativ undersökning, omfattande 1 092 000 personer över 18 års ålder, vilka vid sagda tidpunkt voro berättigade till understöd. Antalet understödsberättigade, som inbetalt mindre än 30 veckoavgifter under de två närmast föregående åren, visade sig vara omkring 120 000.

De särskilt från arbetarhåll på sin tid uttalade farhågorna för att förevarande bestämmelse i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring skulle leda till en omfattande avstängning av förut understödsberättigade, synas sålunda haft fog för sig.

(Informations Sociales.)

Förslag om arbetslöshetsförsäkring i Norge. Den 19 april 1929 framlades för stortinget en regeringsproposition med förslag till lag om åtgärder mot arbetslösheten, i vä-

sentliga delar överensstämmande med det förslag, som år 1926 framlades av den då sittande vänsterregeringen, men efter dennas fall återtogs av den nytillträdande högerregeringen.[1] Förslaget går ut på införande av obligatorisk arbetslöshetsförsäkring samt bildande av statliga och kommunala arbetslöshetsfonder för finansierande av nödhjälpsarbeten och andra anordningar till arbetslöshetens bekämpande. Försäkringspliktiga äro alla löntagare, som ingå i den obligatoriska sjukförsäkringen, med undantag av stats- och kommunalanställda, personer, sysselsatta inom jordbruk, skogsbruk, fiske och husligt arbete samt lärlingar och ungdom under 20 år. Försäkringsavgifterna skola erläggas av arbetare och arbetsgivare med hälften vardera; inbetalningen sker på samma gång som sjukkassepremierna. Till de kommunala arbetslöshetsfonderna skola årligen avsättas belopp motsvarande 25 % av den inom resp. kommuner inbetalade avgiftssumman, och ett minst lika stort anslag skall varje år anvisas till statens arbetslöshetsfond.

Antalet personer, som skulle beröras av försäkringen, har beräknats till c:a 250 000 och de årliga premieinkomsterna anslås till 7·5 miljoner kronor.

Stortingets socialutskott har med hänsyn till den långt framskridna tiden hemställt, att förslaget icke måtte upptagas till behandling vid innevarande stortingssession.

(Kommunalt Tidsskrift.)

— Barnavård och ungdomsskydd —

Nationernas förbunds kommission för kvinno- och barnaskydd. Bland nationernas förbunds s. k. permanenta kommissioner finnes en sådan för frågor om kvinno- och barnaskydd. Kommissionen består av tolv medlemmar, därav en representant för Förenta staterna med rådgivande stämma, vilka utses av ett antal regeringar på anmodan av förbundsrådet. Kommissionen har delat sig på två kommittéer, en för frågor om barnaskydd och en för frågor om s. k. vit slavhandel. Vardera av dessa kommittéer har med sig adjungerat ett antal extra ledamöter, som utses av större välgörenhetsorganisationer.

Kommittén för barnaskydd sammanträdde i Genève under dagarna den 12—19 nästlidne april under ordförandeskap av den italienska regeringsrepresentanten markis Paulucci di Calboli. På dagordningen voro bl. a. upptagna frågorna om en internationell överenskommelse rörande repatriering (återbefordran till hemlandet) av barn och ynglingar och en internationell konvention angående understöd åt minderåriga av främmande nationalitet. Vidare förelåg frågan om undersökning rörande barndomstolar med hänsyn tagen särskilt till dessa domstolars hjälpverksamhet samt frågan om utom äktenskapet födda barn, blinda barn m. m.

Ur den redogörelse, som framlades i kommittén av internationella arbetsbyråns representant i densamma, må meddelas, att under 1928 ett tjugotal nya ratifikationer verkställts av konventioner rörande barnaskydd, varigenom hela antalet dylika ratifikationer bringas upp till 112. Bland barnaskyddskonventionerna är det de av internationella arbetsorganisationen utarbetade, som hittills ratificerats i den största utsträckningen.

Förslaget till överenskommelse om repatriering förpliktar kontraherande stater att underlätta hemsändning av barn, som befinna sig på deras territorium, då de personer eller myndigheter, som i lag beklätts med rätt att vaka över barnen, så önska. Likaledes fastställas de villkor, under vilka förpliktelsen skall träda i kraft, och meddelas föreskrifter om de åtgärder, som skola vidtagas för hemsändandet. Diskussionen rörde sig huvudsakligen om vilken myndighet skall anses behörig att i sista hand bestämma, huruvida hemsändningen verkligen överensstämmer med den minderåriges intresse, och sedan förslaget underkastats vissa förändringar, antogs det definitivt av kommittén.

Förslaget till internationell konvention angående understöd åt minderåriga av främmande nationalitet är grundat på följande principer: 1) utländska minderåriga böra hava samma rättigheter som inhemska i fråga om understöd, dock med den inskränkningen, att de förra skola kunna göras till föremål för repatriering; 2) den minderåriges intresse bör vara det

[1] Soc. Medd. årg. 1926, sid. 397.

väsentligt avgörande, då det gäller att fatta beslut om de åtgärder, som skola tillämpas på honom; 3) repatriering på grund av medellöshet betraktas icke såsom det bästa medlet att komma den minderårige till hjälp. Av kommittén vidtogos en del förändringar i det föreliggande förslaget.

Rörande barndomstolar förelåg ett förslag till undersökning med åtföljande frågeformulär upptagande bl. a. följande frågor: hjälpverksamhetens förekomst och uppgifter före, under och efter domstolsbeslutet; undersökningsproceduren och uppdagandet av de djupare orsakerna till den begångna förseelsen i och för underlättandet av domarens uppdrag (familjeförhållanden och social miljö, barnets karaktär samt fysiska och sinnestillstånd); skolmyndigheternas och läkarnas uppgifter; hjälpverksamhetens karaktär av offentlig eller enskild m. m.

I fråga om de utomäktenskapliga barnen anmodade kommittén nationernas förbunds generalsekretariat att upprätta en översikt av sådana åtgärder, som kunde anses mest lämpliga och berörande följande frågor: 1) medlen att fastställa barnets fader- och moderskap; 2) rätt till näring och uppfostran; 3) namn och arvsrätt; 4) bestämmandet av de personer eller institutioner, som skola beklädas med faders rätt eller förmynderskap; 5) legitimation genom efterföljande äktenskap eller annan slags legitimation; 6) särskilda åtgärder för att trygga understöd och skydd för barnet och dess moder.

I frågan om blinda barn hade kommittén tillfälle taga del av en rapport framlagd av den danska representanten Estrid Hein.

Kommittén sysselsatte sig ock med frågan om kinematografens roll inom barnavården och beslöt hos internationella institutet för uppfostran genom kinematografi i Rom hemställa om undersökning rörande filmer, som äro ägnade att förströ barnen och samtidigt bidraga till deras intellektuella och moraliska utveckling.

Kommittén för vit slavhandel sammanträdde därefter under dagarna 20—26 april. Överläggningarna rörde sig om frågor rörande kvinnlig polis, straff för koppleri, otuktsnästen och kampen mot smutslitteratur. Vad sistnämnda fråga beträffar, har kommittén beslutat att vid nästa sammanträde fastställa datum för en konferens med uppgift att revidera den 1923 i ämnet avslutade internationella konventionen.

(Meddelande från socialrådet i Genève.)

— Föreningsväsen —

Fackföreningsrörelsen i olika länder vid 1928 års ingång. Enligt en av den internationella fackliga centralen i Amsterdam utarbetad sammanställning uppgick antalet fackligt organiserade arbetare i olika länder vid 1928 års ingång till inalles c:a 46 miljoner, vilket innebär en stegring med 10 miljoner sedan den 1 januari 1925, då en motsvarande statistik senast sammanställdes.[1] För de särskilda organisationsriktningarna utgjorde siffrorna som följer:

	Medlemsantal vid början av år		
	1922	1925	1928
Fackföreningsinternationalen:	22 412 000	17 702 000	19 377 000
därav: formellt anslutna	·	13 133 000	13 144 000
närstående	·	4 569 000	6 233 000
Konfessionella organisationer	3 759 000	2 112 000	2 149 000
Syndikalistiska »	1 254 000	471 000	286 000
Kommunistiska »	7 069 000	7 334 000	13 670 000
Andra »	11 779 000	8 443 000	10 705 000
Summa	**46 273 000**	**36 062 000**	**46 187 000**

Största ökningen framträder som synes inom den kommunistiska riktningen. Denna ökning beror emellertid helt och hållet på den till synes mycket summariska upp-

[1] Soc. Medd. årg. 1926, sid. 732.

ANTALET FACKLIGT ORGANISERADE ARBETARE VID 1928 ÅRS INGÅNG.

	Internationalen		Konfessionella org.	Syndikalistiska org.	Kommunistiska org.	Andra org.	Summa 1 jan.	
	Anslutna	Närst.					1928	1925
Amerikas för. st.	—	2 896 063	—	—	—	1 345 479	**4 241 542**	3 606 738
Argentina	82 574	—	—	80 000	2 300	—	**164 874**	120 000
Australien	—	—	—	—	—	911 652	**911 652**	729 155
Belgien	530 575	11 220	160 079	1 000	1 642	58 370	**762 886**	726 126
Bolivia	—	—	—	—	—	5 000	**5 000**	—
Brasilien	—	9 362	2 800	3 000	—	7 400	**22 562**	104 000
Brit. Guyana	—	1 073	—	—	—	—	**1 073**	—
Bulgarien	2 485	—	—	—	—	—	**2 485**	49 803
Ceylon	—	40 000	—	—	—	—	**40 000**	—
Chile	—	152 000	—	2 000	50 000	—	**204 000**	162 000
Danmark	156 425	153 460	—	—	—	—	**309 885**	306 158
Egypten	—	60 000	—	—	—	—	**60 000**	12 000
Estland	5 071	3 560	—	—	—	5 700	**14 331**	30 000
Filippinerna	—	—	—	—	—	67 000	**67 000**	—
Finland	—	—	—	—	—	75 846	**75 846**	47 312
Frankrike	605 250	—	101 600	12 000	250 000	249 400	**1 218 250**	1 068 046
Grekland	—	98 470	—	—	—	—	**98 470**	56 680
Guatemala	—	3 000	—	—	—	—	**3 000**	—
Honduras	—	—	—	—	—	6 000	**6 000**	—
Indien	—	125 000	—	—	—	175 000	**300 000**	195 800
Irland	—	93 921	—	—	18 000	—	**111 921**	148 501
Island	—	4 540	—	—	—	—	**4 540**	4 000
Italien	—	—	—	—	—	2 768 730	**2 768 730**	2 234 520
Japan	—	38 549	—	—	—	278 357	**316 906**	230 000
Jugoslavien	33 217	4 200	5 500	—	10 000	4 800	**57 717**	64 000
Kanada	140 195	31 297	25 000	—	23 645	70 145	**290 282**	201 981
Kina	—	—	—	—	2 800 000	—	**2 800 000**	300 000
Kolumbia	—	—	—	—	1 400	10 000	**11 400**	—
Korea	—	—	—	—	—	123 000	**123 000**	—
Kuba	—	28 581	—	—	—	221 419	**250 000**	100 000
Lettland	18 732	4 000	—	—	5 000	6 300	**34 032**	38 867
Litauen	18 486	—	—	—	—	—	**18 486**	28 250
Luxemburg	14 179	—	1 300	—	—	—	**15 479**	14 087
Memel	1 024	—	—	—	—	—	**1 024**	3 894
Mexiko	—	2 000 000	19 347	80 000	—	20 000	**2 119 347**	838 000
Mongoliet	—	—	—	—	5 000	—	**5 000**	—
Nederländerna	202 696	—	159 310	3 500	—	42 159	**407 665**	517 914
Nederl. Indien	—	5 162	—	—	—	18 859	**24 021**	60 000
Nikaragua	—	6 000	—	—	—	—	**6 000**	—
Norge	—	94 154	—	2 000	—	7 998	**104 152**	94 567
Nya Zeeland	—	50 000	—	—	—	30 000	**80 000**	96 821
Palestina	21 873	—	—	—	—	—	**21 873**	14 835
Panama	—	3 000	—	—	—	—	**3 000**	—
Paraguay	—	—	—	—	—	8 000	**8 000**	—
Peru	—	—	—	—	—	25 000	**25 000**	25 000
Polen	271 581	20 000	76 000	—	—	210 000	**577 581**	539 089
Portorico	—	18 000	—	—	—	—	**18 000**	—
Portugal	—	—	—	36 000	4 000	—	**40 000**	36 000
Rumänien	26 783	—	—	—	11 380	8 468	**46 631**	46 863
Ryssland	—	—	—	—	10 248 000	—	**10 248 000**	6 604 684
Salvador	—	10 000	—	—	—	—	**10 000**	—
Schweiz	165 692	15 000	24 300	—	—	50 000	**254 992**	261 713
Spanien	221 000	—	40 000	—	1 000	—	**262 000**	453 578
Storbritannien	3 874 842	—	—	—	—	1 033 158	**4 908 000**	5 531 000
Sverige	437 974	55 000	—	37 000	—	—	**529 974**	451 650
Sydafrika	60 660	—	—	—	—	22 000	**82 660**	27 670
Sydvästafrika	600	—	—	—	—	—	**600**	—
Tjeckoslovakien	541 637	—	135 668	—	196 509	823 083	**1 696 897**	1 669 456
Tyskland	4 810 490	178 296	1 267 159	21 000	42 586	1 898 392	**8 217 923**	6 900 000
Ungern	127 422	315	52 100	—	—	5 500	**185 337**	267 885
Uruguay	—	—	—	8 000	—	20 484	**28 484**	—
Österrike	772 762	20 000	78 906	—	—	91 882	**963 550**	1 044 068
Summa	**13 144 225**	**6 233 223**	**2 149 069**	**285 500**	**13 670 462**	**10 704 581**	**46 187 060**	**36 062 711**

skattningen av rörelsens numerär i Ryssland och Kina. Den jämförelsevis starka ökningen inom de internationalen närstående, men ej formellt anslutna grupperna är också till väsentlig del beroende på en antagligen ganska godtycklig upptaxering av den mexikanska fackföreningsrörelsen (från $^3/_4$ till 2 miljoner). Bättre dokumenterad är då ökningen inom gruppen »andra organisationer»; de till denna kategori hänförda fackorganisationerna i Förenta staterna, Japan och Tyskland redovisa vardera en tillväxt med 700 000—800 000 medlemmar.

Bland de till fackföreningsinternationalen anslutna landsorganisationerna ha vinster och förluster i stort sett tagit ut varandra. Största medlemsökningen redovisa under senaste treårsperioden de tyska, svenska, franska och sydafrikanska landsorganisationerna. Tjeckoslovakien företer också en kraftig stegring, beroende på att den förut fristående tyska landsorganisationen numera anslutit sig till internationalen. Likaså har landsorganisationen i Argentina överförts till denna kategori. — Den största medlemsförlusten är å andra sidan att anteckna för Storbritannien, där särskilt gruvarbetarorganisationerna gått starkt tillbaka och vissa sammanslutningar av statsanställda på grund av den nya fackföreningslagen tvungits lämna landsorganisationen. Betydande förluster redovisas även bl. a. i Danmark (grovarbetarförbundets separation), Österrike och Belgien, och slutligen har den italienska landsorganisationen av kända orsaker måst helt avföras.

Av de övriga organisationsriktningarna företer den konfessionella tämligen konstanta siffror (stark tillbakagång i Polen, men ökning i Tyskland), varemot den syndikalistiska förlorat terräng, särskilt på grund av upplösningen av hithörande organisationer i Spanien.

(Die Internationale Gewerkschaftsbewegung).

Svenska arbetsgivareföreningen år 1928. Enligt den till svenska arbetsgivareföreningens ordinarie stämma i maj 1929 avgivna styrelseberättelsen uppgick antalet delägare vid början av innevarande år till 2 370 mot 2 282 den 1 januari 1928. De avgångna delägarna sysselsatte 2 080 arbetare, de nytillkomna 6 838, men dessutom ha för en del äldre delägare redovisats ökat arbetarantal, vadan föreningens totala omslutning under året ökats från 259 486 till 272 223.

Dessa siffror, som grunda sig på de av delägarna i och för ansvarighetsbeloppens bestämmande avgivna arbetaruppgifterna, återgiva emellertid icke de mera tillfälliga växlingar i arbetarantalet, som äro en följd av konjunkturerna å arbetsmarknaden. Den hos föreningen faktiskt sysselsatta arbetsstyrkan framgår av nedanstående tablå, i vilken icke ingå uppgifter från de två yrkesförbunden inom byggnadsindustrien (Sveriges byggmästareförbund samt svenska väg- och vattenbyggarnas arbetsgivarförbund).

	1/1	1/2	1/3	1/4	1/5	1/6	1/7	1/8	1/9	1/10	1/11	1/12
Sysselsatta arbetare i tusental .	239	252	256	260	267	274	272	276	277	275	281	277
Därav:												
Järnbruksförbundet	27	27	27	27	27	28	28	28	28	28	29	29
Pappersmasseförbundet	16	16	16	17	17	18	18	18	18	18	18	17
Pappersbruksförbundet	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Textilindustriförbundet	31	32	33	33	33	33	32	32	32	32	33	32
Verkstadsföreningen	48	51	52	53	54	54	54	54	55	55	56	57
Sågverksförbundet	13	14	15	16	20	24	25	25	24	22	21	19

Antalet yrkes- och ortsförbund har liksom föregående år varit 37.

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Skiljedoms- och amnestilagstiftningen i Norge. Den sedan 1927 gällande provisoriska norska lagen om obligatorisk skiljedom i arbetstvister utlöper den 1 augusti 1929.[1] Med

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1927, sid. 748.

hänsyn till de mycket delade meningar, som rått om denna lagstiftning, har man under de senaste månaderna med stort intresse motsett regeringens ståndpunktstagande till frågan om lagens eventuella prolongation. Svaret härpå erhölls den 25 april, då proposition framlades om förlängd giltighet för skiljedomslagen under ytterligare två år. Enligt vad i propositionen uttalas, skulle regeringen helst ha sett, att lagstiftningen kunnat erhålla permanent karaktär, men då härför krävdes vissa överarbetningar, som nu icke kunde medhinnas, ville man för tillfället inskränka sig till ett förnyat provisorium.

Beträffande utsikterna för detsammas genomförande torde för närvarande endast kunna anföras, att såväl norska arbetsgivarföreningen som landsorganisationen efter propositionens framläggande ingått till stortinget med hemställan, att lagstiftningen i fråga icke måtte prolongeras.[1]

Samtidigt med att regeringen sålunda vidhåller skiljedomsprincipen, har den genom en annan lagstiftningsåtgärd tillmötesgått ett från arbetarsidan framfört krav på eftergivande av de straff, som enligt skiljedomslagen ådömts ett stort antal personer i samband med fjolårets lagstridiga arbetsinställelser inom byggnadsfacken och grafiska industrien.[2] Sedan åklagarmyndigheterna vid sagda tillfälle börjat väcka åtal mot de personer, som genom ekonomiskt understöd eller på annat sätt understött arbetsinställelserna, företogo sig bl. a. samtliga arbetarpartiets representanter i stortinget att som demonstration lämna ett bidrag av en krona vardera till de strejkande, vilket också ådrog dessa bidragsgivare åtal och böter. Situationen tillspetsades ytterligare genom att ett flertal av demonstranterna vägrade betala de ådömda böterna och förklarade sig hellre vilja avtjäna straffet med fängelse. Från arbetarpartiet framlades då förslag om en amnesti för dessa s. k. kronebidragsgivare, och regeringen har även biträtt detta yrkande genom framläggande av proposition om en provisorisk amnestilag för ifrågavarande förseelser. Lagen, som den 10 juni bifallits av odelstinget, lyder som följer:

§ 1.

Personer som i anledning av den i 1928 iverksatte streik i bygningsfagene og de grafiske fag har gjort sig skyldig i overtredelse av midlertidig lov om tillegg til lov om arbeidstvister forsåvidt angår anvendelse av tvungen voldgift av 5. mai 1927 nr. 2 § 6, jfr lov om arbeidstvister av 5. mai 1927 nr. 1 § 40 og straffelovens § 140, fritas for straff og alle av straffen flytende følger eller såfremt straffen alt er fullbyrdet, for de av dommen i øvrig flytende strafferettslige følger.

Den amnesti som omhandles i 1. ledd inntrer ikke såfremt den skyldige samtidig er straffet for overtredelse av andre lovbestemmelser.

§ 2.

Straffesak som er reist utelukkende i anledning av en forgåelse som går inn under § 1, 1. ledd, bortfaller forsåvidt angår spørsmålet om straff eller saksomkostninger til det offentlige. Adgangen til å begjære fornyet behandling ved høiere rett eller gjenoptagelse står åpen på de almindelige betingelser, når den grunnes på at vedkommende er uskyldig i den handling han er straffet for.

§ 3.

Saksomkostninger til det offentlige i straffesak som er reist utelukkende i anledning av en forgåelse som går inn under § 1, 1. ledd, bortfaller forsåvidt de ikke alt er betalt.

§ 4.

Denne lov trer i kraft straks.

Den genom dessa händelser aktualiserade frågan om en allmän lagstiftning rörande amnesti uppgives också inom kort komma att föreläggas stortinget, så snart en av strafflagstiftningskommittén igångsatt utredning i ämnet föreligger.

(Arbeidsgiveren. — Meddelelsesblad, utgit av arbeidernes fagl. landsorganisation.)

[1] Enligt vid pressläggningen inkommet meddelande har odelstinget med 59 röster mot 37 förkastat regeringens förslag.

[2] Soc. Medd. årg. 1929, sid. 38.

Förslag om obligatorisk medling i arbetstvister i Frankrike. Den franske arbetsministern Loucheur har i parlamentet framlagt förslag om obligatorisk medling i arbetstvister. Förslaget har tillstyrkts av vederbörande utskott i deputeradekammaren.

Såsom framhålles i förslagets motivering, har det system av frivillig förlikning, som infördes genom en lag av den 27 december 1892, i allmänhet icke visat sig tillfredsställande. Speciellt har lagen visat sig otillräcklig för behandling av tvister, som sträcka sig över ett större antal företag eller över ett helt distrikt. Med tiden ha också allt flera tvister kommit att antaga större proportioner.

Enligt det nu framlagda förslaget skall vid utbruten kollektiv tvist förhandling obligatoriskt äga rum på endera partens önskan, förrän arbetsinställelse får etableras. Kan uppgörelse icke träffas, må arbetsministern eller vederbörande prefekt ålägga parterna att på nytt sammanträda, innan arbetet nedlägges.

Misslyckas även det andra försöket och inträder strejk eller lockout, kan på endera partens begäran eller på arbetsministerns eller prefektens förslag ny förlikning tillgripas. Sammanträde skall då hållas inför medlare, om vilken parterna enats eller som utsetts av ministern eller prefekten. På detta stadium, då tvisten antagit en mera allvarlig karaktär, inträder sålunda en utomstående person, vilken på grund av sin opartiska ställning förutsättes kunna öva ett modererande inflytande. Alternativt kan ministern inkalla parterna inför en högsta förlikningskommission, sammansatt till lika antal av arbetsgivare och arbetare, som av ministern utses bland medlemmar av nationella ekonomiska rådet.

Skulle arbetsnedläggelsen draga ut på tiden, kan ministern eller prefekten, vare sig av eget initiativ eller på begäran av endera parten, på nytt vidtaga åtgärder för åvägabringande av förlikning.

Enligt förslaget skola parterna vid alla sammanträden kunna biträdas av representanter för resp. organisationer. Såsom i motiveringen framhålles, engageras därigenom vederbörande förenings ansvarighet, något som kan vara ägnat att dämpa parternas stridsiver.

Förslaget innehåller också bestämmelser om avslutandet av kollektivavtal vid tvists biläggande; om fakultativt anlitande av skiljedom, därest förlikningen icke leder till resultat; samt om protokolls offentliggörande, då förhandlingarna visat sig resultatlösa. Bestämmelse meddelas om böter upp till 1 000 frs. vid överträdelse av reglerna om representanters utseende eller vid vägran att anlita förlikningsvägen.

Mot förslaget har riktats åtskillig kritik, huvudsakligen av negativ karaktär. Sålunda har gjorts gällande, att förslaget är ägnat uppblåsa lokala tvister till stora dimensioner, att det kommer att leda till att överdrivna krav resas från bägge håll i rent förhandlingssyfte, att straffbestämmelserna skola bli omöjliga att tillämpa gentemot massan av arbetare och att hela den föreslagna anordningen är ägnad att gynna tvångsanslutningens idé. Kommunisterna förebrå å sin sida förslaget för att kränka strejkrätten och förklarar det vara riktat mot arbetarnas rörelsefrihet. Även flera handelskamrar ha uttalat sig mot förslaget. Å andra sidan är att anteckna instämmande i förslagets syfte från kristligt-socialt håll.

(Informations Sociales.)

— Socialförsäkring —

Förslag om utbyggnad av socialförsäkringen i Polen. Sedan numera en enhetlig socialförsäkring för privatanställda införts i Polen, har regeringen för avsikt att verkställa en motsvarande utbyggnad av försäkringen för kroppsarbetare. I detta syfte har framlagts ett lagförslag i riksdagen.

Huvudsyftet med förslaget är att fylla den lucka i socialförsäkringen, som består i saknaden av invaliditets-, ålderdoms- och efterlevandeförsäkring för kroppsarbetare inom

större delen av det polska territoriet. Dylik försäkring är nämligen för närvarande gällande allenast inom de gamla tyska områdena. I övrigt ha arbetare, som på grund av ålder eller iråkad invaliditet blivit oförmögna till arbete, måst taga sin tillflykt till fattigvården. Genom den föreslagna anordningen infrias i själva verket en förpliktelse, som i princip redan finnes inskriven i den polska konstitutionen.

Vad sjukförsäkringen beträffar genomfördes enhetlighet i lagstiftningen redan 1920 inom hela den polska republikens territorium. För sjukkassornas administration gälla bestämmelserna i lagen den 19 maj 1921 icke endast inom det tidigare ryska området, utan även i de delar av det nuvarande Polen, som tillhört Tyskland och Österrike. Sjukförsäkring finnes numera införd för 5 milj. försäkrade och av dem beroende, och bland förmånerna är särskilt att anteckna fri läkarvård och fria läkemedel.

Olycksfallsförsäkringen har också i stor utsträckning unifierats sedan 1924 genom att inom det gamla ryska området trätt i kraft den olycksfallsförsäkringslag, som gällt inom de förra österrikiska provinserna. Under de senaste åren har denna försäkringsgren underkastats åtskilliga förbättringar.

Sjukkassorna äro organiserade på territorial grundval, och för varje stad resp. distrikt finnes i regel endast en kassa, gemensam för samtliga fack. Lokalkassorna äro obligatoriskt sammanslutna till distriktsföreningar och dessa i sin ordning till ett riksförbund av sjukkassor.

Enligt förslaget kommer den existerande sjukkasseorganisationen att utnyttjas för administration av invaliditets-, ålderdoms- och efterlevandeförsäkringen. Sjukkassorna komma därför att ombildas till socialförsäkringskassor; de skola fortfarande vara bärare av sjukförsäkringen, men komma samtidigt att fungera såsom lokalorgan för invaliditets-, ålderdoms- och efterlevandeförsäkringen. Pensionsförsäkringens ansvariga ledning kommer emellertid att ligga i händerna på distriktsförsäkringsanstalter, vilka skola upprätthålla förbindelsen med de försäkrade och deras arbetare genom de under dem sorterande socialförsäkringskassorna.

Samtliga anstalter och kassor organiseras på grundvalen av gemensam förvaltning av försäkrade och arbetsgivare under statens tillsyn.

För närvarande fastställer varje gren av socialförsäkringen sina avgifter inom vissa i lag föreskrivna gränser. Enligt det nya förslaget skall i stället för skilda avgifter för varje försäkringsgren finnas en gemensam avgift, uppgående till 12 % av arbetslönen, vilket anses tillräckligt för att bestrida kostnaderna för samtliga grenar, inklusive den nya invaliditets-, ålderdoms- och efterlevandeförsäkringen. Denna avgift understiger det sammanlagda beloppet av försäkringsavgifterna inom det gamla tyska området och är endast obetydligt högre än de i övriga delar utgående avgifterna för sjuk-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringen.

(Informations Sociales.)

— Ut- och invandring —

Konferens i frågan om transitkort för emigranter. Nationernas förbunds råd har till den 10 juni 1929 sammankallat en europeisk konferens för avslutande av en internationell överenskommelse rörande transitkort för emigranter. Kallelse utsändes till samtliga europeiska medlemsstater, och på området verksamma internationella organisationer komma att inbjudas deltaga i rådgivande egenskap.

Av en expertkommitté har utarbetats ett förslag till överenskommelse, enligt vilket signatärmakterna förbinda sig att underlätta passage genom sina områden för personer i besittning av ett transitkort, varå icke erfordras något visum av konsul. Kortet är avsett för emigranter, som begiva sig från Europa till ett transoceanskt land. Det kommer att av fartygsbolagen kostnadsfritt tillhandahållas emigranter, som äro i besittning av genomgångsbiljett från platsen för avresan till destinationsorten samt vidare uppfylla emigra-

tions- och transitländernas villkor för tillträde och ha tillräckliga medel för att bekosta uppehället under resan.

Kort kommer också att utlämnas till emigranter, som tvingas att återvända till avgångsplatsen under resan eller omedelbart vid landstigningen i emigrationslandet.

Tryckningen av transitkort och distributionen därav kommer att anförtros en central organisation, vilken skall träffa alla nödiga anordningar.

Transitkorten skola vara avfattade på språket i det land, som beröres av resan, och jämväl på annat språk, då så anses nödvändigt; på kortet skall vara anbragt det utställande bolagets namn.

Signatärmakterna skola vara berättigade att från sitt område deportera varje person i besittning av ett transitkort, som utan tillstånd kvarstannar i landet. I dylikt fall skola de fartygsbolag, vilka utställt kortet, vara ansvariga för alla uppkomna kostnader.

(Informations Sociales.)

Arbetstillstånd för utlänningar i Storbritannien. Engelska arbetsministeriet, som har att handlägga ärenden rörande utlänningar, vilka söka tillstånd att antaga arbete inom landet, har i april 1929 utgivit ett memorandum, vari lämnas en översiktlig framställning över den procedur och de principer, som inom ministeriet för närvarande tillämpas vid behandlingen av dylika ansökningar.[1] Den grundläggande författningen på detta område är *1920 års utlänningsförordning (Aliens Order, 1920), vilken tidigare refererats i* Sociala Meddelanden (årg. 1926, sid. 523). I fråga om utlänningar, som vilja landstiga i Storbritannien för att där taga arbetsanställning, föreskrives i denna förordning (art. 1: 3 b), att dessa — förutom övriga föreskrivna legitimationshandlingar — äro skyldiga att uppvisa ett av arbetsministern utfärdat skriftligt arbetstillstånd. Det må framhållas, att dylikt arbetstillstånd icke erfordras för utlänning, som har för avsikt att börja affärsrörelse för egen räkning eller som delägare inträda i en befintlig firma eller mottaga direktörsbefattning i ett enligt bolagslagen registrerat bolag.

Enligt 1921 års folkräkning utgjorde antalet i Storbritannien bofasta utlänningar, som innehade arbetsanställning, c:a 143 000. Många av dessa hade emellertid varit bosatta i landet en lång följd av år, stundom ända från födelsen, och kunde därför ur arbetsmarknadssynpunkt anses ha hemortsrätt inom landet.

Med hänsyn till rådande arbetslöshet har under de senare åren mycket stränga principer följts vid invandringsrestriktionernas tillämpning. En arbetsgivare, som vill införskriva utländsk arbetskraft, måste först och främst garantera, att ingen annan person härigenom mister sin anställning, och vidare visa:

a) att han utan resultat anlitat alla tänkbara utvägar att erhålla lämplig arbetskraft inom landet;

b) att han icke ämnar bjuda den utländska arbetskraften lägre lön, än som skulle begäras av en likställd brittisk löntagare.

I alla förekommande fall, där någon tvekan föreligger om behovet av arbetstillstånd, plägar departementet rådföra sig med vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer samt förefintliga institutioner av teknisk eller vetenskaplig karaktär. Som regel gäller, att arbetstillstånd aldrig beviljas för tillfälligt säsongbehov av arbetskraft.

När fråga är om anställning vid nöjesetablissement e. dyl., beviljas arbetstillstånd i allmänhet utan några andra restriktioner än en viss tidsbegränsning, för så vitt det gäller konstnärer av internationell klass. Likaledes brukar tillstånd beviljas, när det gäller konstutövare med speciellt nyhetsintresse eller attraktionsförmåga. Vad särskilt dansmusiker beträffar, var frågan härom föremål för en interpellation i underhuset i februari 1929, varvid ministern redogjorde för de principer, som tillämpas i hithörande fall. Härav framgick bl. a., att tillstånd att införskriva ett helt utländskt »band» endast beviljades arbetsgivare, som vid sidan härav engagerade åtminstone ett inhemskt musikkapell av

[1] Procedure regulating the entry of Foreigners for Employment in Great Britain. Memorandum by the Minister of Labour. 1929.

motsvarande storlek. Gällde det enstaka utländska musiker till komplettering av ett inhemskt kapell, iakttoges, att det utländska inslaget icke finge överstiga 25 % av truppens numerär och att ingen inhemsk musiker finge avskedas för att bereda plats för en utlänning. Utländska kapell för utförande av symfoni- eller nationalmusik (t. ex. ungerska zigenare) finge införskrivas mot garanti för att inga inhemska musiker gjordes arbetslösa och att kapellet icke komme att användas för dansmusik. I fråga om konsertmusik gjordes i regel inga restriktioner.

En annan grupp av yrkesutövare, för vilka särskilda lättnader beviljas, utgöres av unga män och kvinnor, som önska volontäranställning vid banker eller andra affärsföretag för att förvärva fördjupade kunskaper i engelska språket och engelska affärsmetoder. Iakttagande av största möjliga tillmötesgående i sådana fall har ansetts motiverat dels för att tillförsäkra motsvarande behandling för unga engelsmän i utlandet och dels med hänsyn till det gagn den brittiska handeln ofta haft av på detta sätt knutna personliga förbindelser. Man ser emellertid noga upp med, att dylik s. k. volontäranställning ej missbrukas av affärsmän, som på denna väg tro sig kunna få billig arbetskraft på sina kontor.

Giltighetstiden för ett arbetstillstånd kan efter omständigheterna variera mellan en vecka och ett år.

Inom vissa yrken var det före kriget regel, att arbetarstammen till större delen utgjordes av utlänningar och att rekryteringen normalt skedde från utlandet. En dylik praxis medgives nu icke vidare, utan arbetsgivarna tillhållas att i största möjliga utsträckning söka sig inhemsk arbetskraft. Sålunda har t. ex. en särskild yrkesskola upprättats för utbildande av engelska mosaikarbetare och likaledes ett flertal utbildningsanstalter anordnats inom frisöryrket. Ävenså avslås generellt alla arbetsansökningar för utländsk serveringspersonal, utom då det gäller anställning i utbildningssyfte, för vilket fall ett visst på ömsesidighetsprincip grundat samarbete inletts med Frankrike och Schweiz. Eljest hänvisas restaurangerna att fylla sitt behov av arbetskraft inom landet, varvid särskilt den i Westminster inrättade servitörskolan visat sig ha en viktig uppgift att fylla.

Då inom industrien tillstånd beviljas att anställa utländska tekniker för igångsättande av nya tillverkningar eller nya arbetsmetoder, uppställes alltid det villkoret, att anställningen endast får gälla en viss begränsad tid och att den utländska funktionären skall använda viss del av sin tid till att i yrket upplära inhemsk arbetskraft.

Lättnader i vissa fall för förvärv av medborgarskap i Förenta staterna. Den 7 mars 1929 undertecknade Förenta staternas president den s. k. Schneider Act rörande lättnader vid förvärv av medborgarskap för utlänningar, som invandrat före den 3 juni 1921. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1929.

Enligt lagen kan utlänning, beträffande vilken någon officiell anteckning om tillträde till Förenta staterna icke finnes eller kan anträffas, införas i registret, därest han kan visa, att han inflyttat före den 3 juni 1921 (då den första kvotlagen trädde i kraft) och sedan oavbrutet vistats i Förenta staterna samt är oförvitlig och icke underkastad deportering. För en del utlänningar i Förenta staterna fordras registrering, för att de skola kunna resa till annat land och återvända utan att falla under kvotlagens bestämmelser eller för att de skola kunna söka amerikanskt medborgarskap.

De personer, som kunna draga nytta av den nya lagen, tillhöra huvudsakligen fyra grupper. Härunder innefattas infödda kanadensare eller i Kanada tidigare boende, som invandrat till Förenta staterna före 1917 eller under de år, då registrering icke verkställdes; utländska sjömän, som överskridit den två månaders landpermission, vilken medgives enligt La Follette Act, och sedan kvarstannat i landet samt enligt lag icke kunna underkastas deportering; utlänningar, som, ehuru sannolikt registrerade före den 3 juni 1921, icke kunna identifieras; samt personer, vilka inflyttat som barn och icke kunna giva någon upplysning om plats eller tid för inflyttningen.

(Informations Sociales.)

Arbetsdomstolens domar.

10. Dom i mål mellan svenska lantarbetareförbundet för egen del och för dess avdelning nr 30 i Ålem, kärande, samt friherre Axel Rappe såsom företrädare för Strömsrums gårdsförvaltning, svarande, angående avskedande av arbetare; given i Stockholm den 11 maj 1929.

Den 10 maj 1928 har mellan Strömsrums gårdsförvaltning samt förbundet och avdelningen upprättats ett kollektivt avtal rörande jordbrukets avtals- och löneförhållanden vid Strömsrums gård med underlydande i Ålems socken. I § 1 av nämnda avtal stadgas bland annat, att riksavtalet vid jordbruket den 30 juli 1925 skall gälla till efterrättelse.

Det riksavtal av den 30 juli 1925, till vilket sålunda hänvisas, är upprättat mellan svenska lantarbetsgivarnes centralförening och lantarbetareförbundet. Berörda riksavtal innehåller bland annat följande bestämmelser:

§ 3. *Arbetets ledning. Arbetares antagande m. m.*

8. Arbetsgivaren äger att själv eller genom ombud ensam leda och fördela arbetet ävensom att fritt antaga och uppsäga eller avskeda arbetare, oavsett om de äro organiserade eller icke.

Arbetsgivaren skall låta sig angeläget vara att behandla arbetare med välvilja och rättvisa ävensom att tillse, att arbetsbefäl i sitt uppträdande mot arbetarna iakttaga rättvisa och värdighet.

§ 4. *Föreningsrätt.*

9. Föreningsrätten skall å ömse sidor lämnas okränkt. Om arbetare ordentligt sköter sin plats och uppsäges utan någon annan anledning än att han är medlem av eller intager en ledande ställning i arbetareorganisationen, är detta att anse såsom en kränkning av föreningsrätten.

---

11. Anser arbetare, som blivit uppsagd, att sådan åtgärd ägt rum under omständigheter, som kunna tolkas såsom angrepp på föreningsrätten, äger han att genom sin organisation påkalla undersökning för vinnande av rättelse, och har arbetsgivaren skyldighet att vid arbetareorganisationens påfordran genom sin egen organisation lämna uppgifter om de skäl, varför arbetaren uppsagts. Vägrar arbetsgivaren att angiva sådana skäl, är uppsägandet att anse såsom en kränkning av föreningsrätten.

Arbetares i denna punkt tillerkända rätt att påkalla undersökning inbegriper endast vad här direkt utsagts och får ej avse begränsning av arbetsgivarens i § 3 (punkt 8) första stycket bestämda rättigheter.

Vid Strömsrums egendom bildade arbetarna hösten 1927 ovannämnda lokalavdelning av lantarbetareförbundet. Avdelningens strävan att åstadkomma ett kollektivavtal för egendomen medförde öppen konflikt, som varade från den 26 april 1928 till den 10 maj samma år, då det lokala kollektivavtalet upprättades.

I augusti 1928 uppsade gårdsförvaltningen tre stycken kördrängar vid namn Oskar Aronsson, Artur Aronsson och Herman Andersson till avflyttning den 24 oktober samma år. Dessa uppsägningar påtalades av avdelningen såsom stridande mot riksavtalets bestämmelser om föreningsrättens iakttagande. Med anledning av den sålunda uppkomna tvistefrågan hava förhandlingar förts mellan parterna, men har vid dessa förhandlingar enighet icke uppnåtts.

Förbundet har sedermera för egen del och å avdelningens vägnar, efter stämning å Rappe i hans ovannämnda egenskap, vid arbetsdomstolen anfört: Den egentliga anledningen till avskedandet vore att söka däri, att ifrågavarande tre kördrängar varit livligt intresserade för arbetarnas organisation och varit särskilt verksamma under 1928 års konflikt. Detta framginge indirekt därav, att arbetare med avsevärt kortare anställningstid än särskilt Oskar Aronsson och Andersson fått kvarstanna i tjänst. Avskedandena måste därför anses hava utgjort en kränkning av föreningsrätten i strid med riksavtalets § 4. På grund härav yrkades, att arbetsdomstolen måtte förklara, att gårdsförvaltningen genom ifrågavarande avskedanden handlat i strid med avtalet, ävensom att Rappe måtte förpliktas att i arbetet återtaga de avskedade, om detta efter domens fällande påfordrades av avdelningen.

Å arbetsgivarsidan har härtill genmälts, bland annat: En inskränkning av antalet arbetare vid egendomen hade länge varit påtänkt, och denna åtgärd hade blivit nödvändig, sedan lönerna genom kollektivavtalet blivit avsevärt höjda. Med anledning härav hade bland annat rättarlagen å två intill varandra gränsande utgårdar, Thorsrum och Ristomta, vilka förut brukats var för sig, sammanslagits, varvid arbetsstyrkan placerats på den senare gården, dit samtliga dragare flyttats. Genom denna åtgärd hade tre par dragare kunnat indragas och sålunda tre kördrängar blivit överflödiga. Vid avskedandet hade gårdsförvaltningen icke varit skyldig iakttaga någon viss ordning. Det hade legat närmast att avskeda ifrågavarande tre arbetare, vilka varit boende å Thorsrum, där rättarlaget indragits, och vilka varit de yngsta av de där årsanställda arbetarna. Med hänsyn till planerad försäljning av Ristomta hade ett särskilt intresse förelegat att icke dit överflytta årsanställda arbetare. Det från arbetarsidan angivna motivet för avskedandet hade varit gårdsförvaltningen helt främmande. Även om denna i stället avskedat andra arbetare vid Ristomta eller huvudgården och dit överflyttat de nu entledigade, hade det kunnat göras gällande, att åtgärden drabbat arbetare, vilka visat intresse för organisationen och varit verksamma under konflikten.

För kostnaderna å målet vid arbetsdomstolen har Rappe yrkat ersättning.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit, och enär det mot de skäl, som från arbetsgivarsidan anförts för de verkställda avskedandena, icke kan anses styrkt, att samma avskedanden inneburit ett angrepp på föreningsrätten, prövar arbetsdomstolen rättvist ogilla förbundets talan, men finner arbetsdomstolen skäligt förklara, att Rappe skall själv vidkännas sina kostnader å målet.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 4 maj 1929: Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Lind, Bergsten* och *Larson*, ersättaren *Paues* samt ledamöterna *Forslund* och *Söder*.

Vid omröstningen förenade sig ordföranden, ledamöterna Lind, Bergsten, Larson, Forslund och Söder om den mening, domen innehåller. Ersättaren Paues var av skiljaktig mening allenast såtillvida, att han ansåg, att arbetsdomstolen bort tillerkänna Rappe ersättning för hans kostnader i målet med fordrade 490 kronor 40 öre.

11. Dom i mål mellan pappersmasseförbundet och Wifstavarfs aktiebolag, kärande, samt svenska pappersindustriarbetareförbundet ävensom dess avdelningar nr 1 Fagervik och nr 20 Wifstavarf, svarande, angående hyresbidrag; given i Stockholm den 27 maj 1929.

Sedan de för pappersmasseindustrien förut gällande kollektivavtalen efter uppsägning utlöpt med den 31 december 1927 samt i samband med förhandlingar om nya avtal lockout proklamerats, bilades konflikten den 8 april 1928 genom godkännande av ett utav vederbörande förlikningskommission framlagt förslag. I

överensstämmelse därmed upprättades mellan förbunden två sistnämnda dag daterade avtal, nämligen huvudavtal och överenskommelse angående allmänna bestämmelser. Enligt dessa avtal förutsattes upprättande av lokala kollektivavtal vid de särskilda arbetsplatserna.

Enligt det för bolagets sulfitfabrik i Fagervik upprättade lokalavtalet, dagtecknat den 1 maj 1928, gälla bland annat följande bestämmelser:

»De fast anställda arbetare, som erhålla bostad i bolagets hus, erlägga i hyra kronor 50: — per år och rum. Hyresbeloppet erlägges per månad.

För underlättande av de svårigheter, som de av bolagets fasta sulfitfabriksarbetare, som bo utom bolagets egna hus, hava på grund av särskilda lokala förhållanden, erhålla dessa arbetare en penningsumma av 60: — kronor för familjeförsörjare samt 40: — kronor för ogifta arbetare att utbetalas den 1 dec. 1928.»

För bolagets sulfatfabrik i Vivstavarv gälla enligt lokalavtal den 14 augusti 1928 bestämmelser av enahanda lydelse med undantag, dels att hyran för bostad i bolagets hus bestämts till 45 kronor och dels att de svårigheter, som föranlett hyresbidraget å 60 respektive 40 kronor, angivits vara det längre avståndet till fabriken.

Då ifrågavarande hyresbidrag den 1 december 1928 skulle utbetalas, uppstod tvist angående det belopp, som tillkomme arbetare, vilka redan före konflikten varit anställda hos bolaget. Under det arbetarna påfordrade att utfå de angivna summorna oavkortade, ansåg bolaget, att arbetarna rätteligen borde erhålla endast vad därav belöpte på tiden från konfliktens biläggande till årets slut. Efter förhandlingar enades parterna om en överenskommelse, enligt vilken bolaget skulle utbetala hyresbidraget oavkortat men tvisten hänskjutas till avgörande av centrala skiljenämnden; därest bolaget därvid erhölle rätt i fråga om tolkningen, skulle arbetarna återbetala vad de erhållit för mycket. Frågan blev emellertid icke hänskjuten till skiljenämnden före den 31 december 1928, då dennas verksamhet upphörde.

Efter stämning å pappersindustriarbetareförbundet och avdelningarna hava pappersmasseförbundet och bolaget sedermera vid arbetsdomstolen yrkat, att denna måtte förklara ovanberörda bestämmelser i avtalen mellan bolaget och avdelningarna hava den innebörd, som bolaget, på sätt ovan nämnts, gjort gällande, och i följd härav bolaget förklaras berättigat att av de arbetare, som enligt bolagets ståndpunkt erhållit för hög hyresersättning, återbekomma vad de erhållit för mycket. Till stöd härför har bolaget anfört: Bestämmelserna om hyresbidrag vore lika lydande med motsvarande bestämmelser i de lokala avtal, som upprättats 1923 för ifrågavarande fabriker. I samband med utbetalande av hyresbidrag för nämnda år hade tvist uppstått angående bidragets beräknande, och hade därvid enighet vunnits mellan parterna, att bestämmelserna vore så att förstå, att arbetare, som varit anställd endast en del av året, icke ägde utfå hyresbidraget i dess helhet utan allenast vad därav belöpte på den tid vederbörande varit anställd under året. De före 1928 års konflikt anställda arbetarna måste anses hava vid kollektivavtalens utlöpande upphört att vara anställda hos bolaget och sedermera blivit återanställda vid konfliktens biläggande. De hade sålunda icke varit anställda hela året 1928. Härtill komme, att hyresbidraget utgjorde en form av ersättning för utfört arbete, och det borde därför icke ifrågakomma, att hyresbidraget utginge med högre belopp än som motsvarade under 1928 arbetad tid.

Pappersindustriarbetareförbundet och avdelningarna hava i målet anfört: Arbetarnas anställning kunde icke anses hava upphört med kollektivavtalens utlöpande. Även 1923 hade konflikt rått under årets fyra första månader, i det att arbetarna nedlagt arbetet. Den tvist, som nämnda år uppkom rörande hyresbidraget, hade emellertid huvudsakligen gällt arbetarnas yrkande, att även under året nyanställda arbetare skulle hava rätt utfå bidraget oavkortat. Frågan om strejkens inverkan på bidragets beräknande hade 1923 stått utom tvist. I denna del

hade pappersmasseförbundet självt uttalat, att strejkperioden skulle räknas såsom arbetad tid, och hade de före konflikten anställda arbetarna i överensstämmelse därmed utfått hyresbidraget oavkortat. Någon anledning att behandla tvistefrågan annorlunda i förevarande fall kunde icke anses föreligga.

Härtill hava pappersmasseförbundet och bolaget genmält, bland annat: Vid 1923 års konflikt hade endast lönebestämmelserna men icke de allmänna bestämmelserna varit uppsagda, vilket inverkade på frågan, huruvida arbetarna skulle anses hava varit anställda under konflikten eller icke. Det vore icke heller berättigat, att bolagets medgivande 1923, vilket varit beroende av då föreliggande särskilda omständigheter, toges till intäkt för avgörandet av den fråga, som nu vore under bedömande.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit.

Med hänsyn till pappersmasseförbundets år 1923 i en likartad situation intagna ståndpunkt och därvid avgivna förklaringar rörande tolkningen och tillämpningen av nämnda års avtalsbestämmelse om hyresbidragets utgörande finner arbetsdomstolen den omständigheten, att man å arbetsgivarsidan ej haft något att invända mot att bestämmelserna angående hyresbidraget i 1928 års lokalavtal erhållit alldeles samma avfattning som i 1923 års avtal, hava för arbetarsidan utgjort fullgod anledning till antagande, att bestämmelserna voro avsedda att tillämpas på samma sätt som 1923. På grund härav och då arbetsgivarsidan vid sådant förhållande är skyldig tåla, att åt bestämmelsen gives den innebörden, att hyresbidraget utan avseende å konflikten skall utgå oavkortat till de arbetare, som redan före denna voro anställda hos bolaget, prövar arbetsdomstolen rättvist ogilla pappersmasseförbundets och bolagets talan.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 17 maj 1929: Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Lind, Bergsten* och *Larson*, ersättaren *Paues* samt ledamöterna *Forslund* och *Söder*.

Vid omröstningen förenade sig ordföranden samt ledamöterna Lind, Bergsten, Forslund och Söder om den mening, domen innehåller. Ledamoten Larson och ersättaren Paues förenade sig om följande votum:

»Då den mellan huvudorganisationerna den 8 april 1928 träffade överenskommelsen rörande arbetares bibehållande vid hyresbidraget rimligen ej kan anses innefatta annat än att hyresbidraget skall utgå efter de allmänna grunder, som hittills tillämpats och äro mellan parterna överenskomna vid förhandlingar den 17 december 1923, och då bolagets vid samma tillfälle lämnade medgivande om en i vissa avseenden härifrån avvikande beräkning av hyresbidraget för konfliktåret 1923 ej kan tillerkännas giltighet utöver nämnda år, anse vi, att arbetarnas anspråk på hyresbidrag under konflikttiden 1928 saknar stöd i den mellan huvudorganisationerna träffade överenskommelsen.

På grund härav finna vi, att arbetsdomstolen bort med bifall till pappersmasseförbundets och bolagets i saken förda talan förpliktiga de arbetare, som redan före konflikten varit anställda hos bolaget, att till detsamma återbetala den del av hyresbidraget, som belöper på tiden från 1928 års början till dagen för arbetets återupptagande.»

12. Dom i mål mellan Sveriges hotell- & restaurangpersonals förbund för egen del och för dess avdelning nr 25 Sundsvall, kärande, samt Sundsvalls kaféaktiebolag, svarande, angående anställdas rätt till kost; given i Stockholm den 27 maj 1929.

Mellan bolaget, å ena, samt förbundet för dess ovan nämnda avdelnings räkning, å andra sidan, har den 6 februari 1929 upprättats ett kollektivavtal, gällande från och med den 1 i samma månad. I detta avtal upptar § 4 personalens löneförmåner, och äro punkterna 1 och 4 i nämnda paragraf av följande lydelse:

»1) All personal erhåller fri kost (frukost, middag samt kaffe 2 gånger dagligen), vilken intages å tid och plats, som av arbetsgivaren bestämmes. Kosten skall vara närande och riklig. Under ledighetsdag äger personalen rätt att intaga sina måltider å arbetsplatsen.

4) Detta avtal får icke tagas till intäkt för minskning i utgående löneförmåner för sådana anställda, som före avtalets ikraftträdande åtnjutit bättre löner och andra förmåner.»

Efter stämning å bolaget har förbundet vid arbetsdomstolen anfört: Före avtalets ikraftträdande hade de flesta av personalen, utöver de i avtalet angivna förmånerna i fri kost, jämväl åtnjutit tre smörgåsar var vid arbetstidens slut om kvällarna. Denna förmån hade bolaget sedermera indragit under åberopande av § 4 punkt 1. De förmåner, som där angåves, vore emellertid avsedda att gälla endast för den äldre personal, som förut antingen alls icke åtnjutit fri kost eller ock haft mindre förmåner i detta avseende än avtalet angåve, ävensom för den efter avtalets ikraftträdande nyanställda personalen. Den äldre personalen, som tidigare åtnjutit förmånen av smörgåsar vid arbetstidens slut, vore jämlikt § 4 punkt 4 tillförsäkrad att bibehållas härvid. På grund härav yrkade förbundet, att det måtte åläggas bolaget att till personal, som avsåges i § 4 punkt 4, tillhandahålla smörgåsar efter arbetets slut för dagen, i den utsträckning, som före avtalet tillämpats, ävensom att bolaget måtte förpliktas att till samma personal utgiva ersättning för den uteblivna förmånen med 45 öre per person och dag att utgå från och med dagen för kollektivavtalets ikraftträdande intill den tidpunkt, då full kost komme att lämnas.

Bolaget har bestritt denna talan under uppgift, att bestämmelsen i § 4 punkt 1 varit avsedd att gälla all personal, samt att § 4 punkt 4 följaktligen icke syftade på förmånen av särskilt kvällsmål, vilken indragits på grund av minskad arbetstid, utan på vissa kontantlöner, som förut utgått med högre belopp, ävensom åtskilliga andra förmåner.

Bolaget har fordrat ersättning för rättegångskostnaderna.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit; och enär genom den utredning, som i målet förebragts rörande vad vid avtalsförhandlingarna förekommit, måste anses styrkt, att avsikten varit, att bestämmelsen i § 4 punkt 1 skulle gälla jämväl för all den tidigare hos bolaget anställda personalen, prövar arbetsdomstolen rättvist ogilla förbundets talan, men på grund av avtalets oklara avfattning finner arbetsdomstolen skäligt, att bolaget självt vidkännes sina kostnader å målet.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 17 maj 1929: Ordföranden *Lindhagen*, ledamöterna *Lind, Bergsten* och *Larson*, ersättaren *Paues* samt ledamöterna *Forslund* och *Söder*.

Vid omröstningen förenade sig ordföranden, ledamöterna Lind och Larson samt ersättaren Paues om den mening, domen innehåller. Ledamöterna Bergsten, Forslund och Söder *förenade sig om följande votum:*

»Det synes oss visserligen vara utrett, att bolaget med stöd av avtalets § 4 punkt 1 är berättigat vidtaga en allmän indragning av den fria förplägnaden vid arbetets slut om kvällarna. Då emellertid en dylik åtgärd uppenbarligen innebär viss minskning i löneförmånerna för sådana anställda, som före avtalets ikraftträdande åtnjutit omtvistade naturaförmån, samt då enligt den generella och otvetydiga bestämmelsen i avtalets § 4 punkt 4, vilken bestämmelse vid avtalsförhandlingarna av bolaget lämnats utan erinran, dylik minskning icke får äga rum, har bolaget enligt vår mening skyldighet att — i den mån indragning av meranämnda förmån äger rum — bereda ifrågavarande anställda kompensation av motsvarande värde.»

18. Dom i mål mellan svenska pappersindustriarbetareförbundet och dess avdelning nr 49 Hällefors, kärande, samt Sveriges pappersbruksförbund och aktiebolaget Brusafors-Hällefors, svarande, angående läkarvård; given i Stockholm den 29 maj 1929.

I ett mellan pappersbruksförbundet, å ena, samt pappersindustriarbetareförbundet jämte vissa andra arbetarförbund, å andra sidan, i november 1928 upprättat kollektivavtal hava under § 12 upptagits bland andra följande bestämmelser:

»1. Såvida ej annan överenskommelse träffats med arbetarnes sjukkassa, erhålla arbetare och, om dessa äro familjeförsörjare, jämväl deras å platsen bosatta familjemedlemmar, som ej äro eller varit anställda i annans arbete, vid sjukdom och olycksfall fri vård av brukets läkare.

2. Arbetarne erhålla därjämte, om så erfordras, fri sjukvård vid för ortens behov avsedd sjukvårdsinrättning.

3. Arbetare, som av brukets läkare hänvisas till annan läkare för behandling, erhåller även sådan vård kostnadsfritt.»

En hos bolaget anställd reparatör vid namn Ernst Karlsson, som under en längre tid lidit av neurasteni, har härför åtnjutit vård av brukets läkare. Under tiden den 3 december 1928 till den 10 januari 1929 har denne behandlat Karlsson med kvartslampa. Fråga har uppkommit, huruvida bolaget är pliktigt att betala denna ljusbehandling.

Pappersindustriarbetareförbundet och dess ovannämnda avdelning hava efter stämning å pappersbruksförbundet och bolaget vid arbetsdomstolen yrkat, att denna måtte med stöd av kollektivavtalets § 12 förklara bolaget pliktigt bekosta den ifrågavarande ljusbehandlingen.

Å svarandesidan har genmälts: Karlsson kunde icke anses lida av någon sjukdom i kollektivavtalets mening. I detta samband märktes, att behandling med kvartslampa icke vore ägnad att bota en iråkad sjukdom utan allenast att i vissa fall stärka en svag kroppskonstitution. Här vore dessutom fråga om en specialbehandling, för vilken bolaget väl kunde hava varit skyldigt svara enligt punkt 3 av § 12, men som bolaget icke kunde anses pliktigt bekosta, då den utfördes av brukets egen läkare.

Pappersbruksförbundet och bolaget hava fordrat ersättning för kostnaderna å målet.

Arbetsdomstolen har tagit i övervägande vad sålunda och i övrigt förekommit, och enär den åkomma, varav Karlsson lidit, måste vara att hänföra till sjukdom i avtalets mening samt ljusbehandlingen föreskrivits av brukets läkare, prövar arbetsdomstolen, med stöd av § 12 i avtalet, rättvist förklara, att bolaget är pliktigt bekosta den ifrågavarande behandlingen.

Pappersbruksförbundet och bolaget skola själva vidkännas sina kostnader å målet.

Närvarande i domstolen vid beslutets fattande den 25 maj 1929: Ordföranden *Lindhagen*, ersättaren *Forssman*, ledamöterna *Bergsten* och *Larson*, ersättaren *Paues* samt ledamöterna *Forslund* och *Söder*.

Domen var enhällig.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

III: 26. Från betsningsavdelningen i ett järnverk skulle en *tralla med plåtämnen forslas* in till den angränsande mejslingsavdelningen. Trallan var särskilt tungt lastad, i det ämnena, vilka lågo i två st. lyftklovar, tillsammans vägde c:a 5 000 kg. Trallan gick så tungt i spåret, att det till fyra man uppgående ordinarie laget icke förmådde flytta densamma, utan måste från den närbelägna slipavdelningen tillkallas tre man till hjälp, bland dem en valsverksarbetare J. Med förenade ansträngningar fick man trallan i gång, men efter 5—6 meters färd *urspårade framhjulet* på högra sidan, där J. gick. En omedelbart bakom J. gående kamrat märkte genast den hotande faran och tillropade J. att akta sig. Vid försöket att komma undan snavade J., föll i en fördjupning i golvet och fick en av klovarna över sig med påföljd, att han klämdes till döds.

Yrkesinspektören, som vid tiden för olycksfallet uppehöll sig vid järnverket, anser, att olyckshändelsen förorsakats av flera samverkande omständigheter, vilka givit yrkesinspektören anledning att i ett till verket avgivet skriftligt meddelande erinra om följande betydelsefulla punkter: *att* rullande materiel på betryggande sätt revideras och underhålles, *att* spårens underbäddning ägnas största uppmärksamhet, särskilt i närheten av schaktnings- och byggnadsarbeten, *att* vagnarna icke överbelastas och *att* vid transport av tunga eller högt staplade laster personalen tillhålles och beredes möjlighet att företrädesvis skjuta vagnen framför sig och så mycket som möjligt undviker att gå före eller vid sidan av densamma. Den timade olyckshändelsen är ock en kraftig erinran om betydelsen av att golv och passager hållas möjligast jämna.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Tröskverk.

VIII t: 9. En jordbruksarbetare O. var anställd såsom matare vid *ett tröskverk*. O. hade just spänt en rem på tröskverkets sida och skulle återtaga sin plats i den för mataren avsedda fördjupningen, då han *trampade fel och kom med ena benet ned uti mataröppningen*, med påföljd att benet krossades upp till knäleden. Efter att hava blivit förbunden av ortens sjuksköterska fördes O. till lasarettet, där han efter några timmar avled på grund av de erhållna skadorna.

Vid nedgående från tröskverket hade O. icke lagt skyddslämmen över inmatningsöppningen.

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

IX: 14. I och för byggnadsarbete i en fabriks *transformatorhus* hade stationen gjorts spänningslös utom i ett fack för den inkommande 20 kV-ledningen. Mellan ledningens genomföringar och de i taket gående samlingsskenorna funnos tre frånskiljare, vilka voro frånslagna. Spänningsförande voro fastrådarna fram till frånskiljarnas nedre kontakter samt de nedhängande kontaktknivarna.

En arbetare O. skulle utföra kalkstrykning i stationen och blev därvid tillsagd att icke närma sig de spänningsförande delarna. Trots tillsägelsen utsträckte han efter hand arbetet till väggen bakom det spänningsförande facket. Han satt därvid på en planka, som han upplagt i ställverket omedelbart framför frånskiljarna. Då han målade väggen ovanför dessa, *kom han i farlig närhet av ledningarna och träffades av spänningen* och blev bränd, troligen både av ström genom kroppen och av uppkommande ljusbågar, varvid han föll sanslös ned på golvet. Han återfick efter en stund medvetandet, blev provisoriskt för-

bunden och fördes därefter till sjukhuset. Svåra brännsår funnos på höger fot och ben, vänster arm och på magen.

På fråga, om O. ej uppfattat den givna tillsägelsen, lär han ha svarat, att han gjort detta, men att han trott, att det »inte var så farligt».

I skrivelse till arbetsgivaren påpekade elektriska inspektionen, att ansvaret för det inträffade i huvudsak måste anses drabba arbetsledningen. Det är nämligen icke tillräckligt att i dylika fall endast varna för de spänningsförande delarna. Ett stort antal olycksfall, som inträffat under liknande omständigheter, visa, att murare och andra elektriskt ej instruerade personer icke förmå fatta och behålla i minnet den fara, som dylika ledningar medföra. Om byggnadsarbete eller dylikt utföres i högspänningsrum, skall därför antingen hela rummet göras fullständigt spänningslöst eller, om detta icke är möjligt, ett provisoriskt skydd uppsättas, som hindrar arbetaren att beröra eller komma i farlig närhet av de spänningsförande delarna. Detta gäller även, om dessa äro belägna i en annan del av rummet, än där arbetet skall utföras. Det hade tillkommit arbetsledningen och icke den skadade att anordna ett sådant skydd samt att tillse, att skyddet blivit effektivt.

Fabrikens ledning har sedermera utdelat avskrift av inspektionens skrivelse till samtliga ingenjörer och förmän vid företaget.

Olycksfall genom sprängämnen.

XI: 15. Under *sprängningsarbete* för sjösänkning skulle ett 1·5 m djupt *borrhål urbrännas*. Två urbränningar hade redan gjorts, och den tredje skulle just företagas. För denna tredje urbränning användes $2^1/_2$ patron. När arbetaren i hålet nedfört den sista halvpatronen, tog han laddstaken för att känna efter, att patronen fallit ned ordentligt. Härvid *exploderade laddningen* med påföljd, att arbetaren allvarligt skadades i ögonen och å båda händerna.

Orsakerna till olycksfallet torde vara, att varken efter första eller andra urbränningen någon avkylning av borrhålet medelst vatten blivit gjord, varför härigenom en uppvärmning av den sista laddningen blivit möjliggjord. Kvarvarande rester av eventuellt glödande stubintråd kunna också ha samverkat till laddningens antändande.

Olycksfall, förorsakade av giftiga gaser.

XII: 6. En lastbilschaufför S. gick vid halv niotiden på morgonen ner till *garaget* för att överse en del felaktigheter å bilen.

När en kamrat vid halv tolvtiden kom till garaget, voro dörrarna stängda, och vid deras öppnande förnams en stark gaslukt. Kamraten fann S. liggande framstupa på golvet bredvid bilen med en trasselsudd i ena handen. Motorn var stoppad, och på bilens fotsteg låg en skruvmejsel och en skruvnyckel. Ventilkåpan var pålagd, men ej fastskruvad. S. såg ut att vara död, varför man omedelbart tillkallade läkare, vilken endast kunde konstatera dödsfall till följd av *koloxidförgiftning*.

Huru länge S. haft motorn i gång, vet man ej, men att gasutvecklingen varit kraftig framgår därav, att över garaget boende personer förmärkt gaslukt i lägenheten. Garaget, som är inrymt i källarvåningen till ett bostadshus, hade dels ett mindre fönster, som var stängt, dels en ventil, som var igensatt med en säcktrasa. Genom denna ventil hade gasen sökt sig upp i våningen över. Garagets tätt slutande dörrar voro utan ventiler.

Anvisningar gavs om ventilers insättande i dörrarnas nederkant samt uppsättande av anslag angående faran för koloxidförgiftning.

XII: 7. Vid *reparationsarbete å en vattentub* till götverket vid ett bruks valsverk hade en plåtslagare Ö. före nedträdandet i tuben skickat sin medhjälpare att hämta de för arbetet erforderliga materielen. När medhjälparen efter c:a 15 min. återkom, låg Ö. död i tuben mitt under manluckshålet med ansiktet nere i det där befintliga vattnet.

Ö. hade förut under dagen under 6 timmar varit sysselsatt vid brukets masugn för re-

paration av en gasventil och troligen där blivit mer eller mindre påverkad av masugnsgasen, som också impregnerat hans kläder. Det kan därför antagas, att Ö. efter nerkrypandet i tuben ytterligare påverkats av den ur de fuktiga kläderna utvecklade gasen och — helst som luften i tuben helt visst icke varit fri från *koloxid eller sumpgasartade gaser* — blivit så illamående, att han blivit redlös samt fallit omkull och drunknat. På luften i tuben torde ock i viss mån hava inverkat, att tuben ligger i tunnel under jorden och att manhålets plats ligger på den djupaste punkten, där eventuellt förefintlig kolsyra således företrädesvis måste samlas.

Till förebyggande av ett upprepande av olyckan — som främst torde vara att tillskriva obekantskap om risken att ensam nedgå i tub eller brunn, där med sannolikhet kolsyra eller andra giftiga gaser kunna förefinnas — har arbetsledningen upptagit ännu ett manhål på en högre belägen del av tuben.

Yrkesinspektören har för arbetsledningen rekommenderat beredande av avtappningsmöjlighet å tubens lägsta punkt samt av möjlighet till belysning i tunnelrummet. Likaså har yrkesinspektören framhållit betydelsen av att bland reparationspersonalen sprides kunskap om att vid nedstigandet i tuber, brunnar o. dyl. eller vid sotning och gasledningsreparationer i hyttorna minst två man böra utföra arbetet.

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

XIII: 4. I en ångcentral är en av *ångpannorna* utrustad med såväl *spån- som oljeeldning*. Den för ändamålet använda oljan ledes ned till eldstaden från en cistern, placerad å en brygga utanför ångpannehuset. Ledningen är utförd av $^3/_4''$ rör och har till tiden för det inträffade olycksfallet kunnat avstängas medelst en slussventil. Oljan inblåses med komprimerad luft genom ett munstycke vid eldstadens yttre ända i källarvåningen under ångcentralens golv.

Vid olyckstillfället hade reparatörerna B. och H. jämte ångpanneförmannen varit sysselsatta med att undersöka orsaken till en inträdd stockning i oljetillförseln, en på grund av oljans konsistens och dess stora benägenhet att becka rätt vanlig företeelse. B. skruvade loss ventillocket för att se, om någon olja fanns i ventilen. Därvid pressades av oljetrycket ventilkroppen från sitt säte, och oljan strömmade med stor hastighet rakt emot B. Efter någon minut hördes *en dov knall och samtidigt slog en kraftig låga upp*, som fullständigt omsvepte B. På grund av såväl hettan som det starka lufttrycket har denne säkerligen ljutit en ögonblicklig död.

H., som uppehöll sig i närheten av B., fick sina kläder antända, men tillskyndande personer lyckades släpa honom undan eldhärden och rädda hans liv.

En i källaren sysselsatt arbetare hade konstaterat, att eld uppstått på den plats, där oljeledningen passerade genom en öppning i golvet. Genom denna golvöppning hade en stor del av den utrusande oljan trängt ned i källaren och antänts; förmodligen hade därvid en del av oljan förgasats, när den kommit i beröring med upphettade ångrör och ugnsväggar, varigenom antändningen fått sin explosionsartade karaktär.

För att förebygga ett upprepande av denna ytterst allvarliga olyckshändelse har yrkesinspektören lämnat följande anvisningar:

1) Den förut använda slussventilen ersättes med en kikkran. Denna bör lämpligen utföras som en 3-vägskran, så att maskinisten kan kontrollera oljetillförseln utan att isärtaga kranen.

2) En avstängningsventil eller kran uppsättes i oljeledningen invid cisternerna omedelbart *utanför* ångpannehusets vägg.

3) Oljeledningen göres lätt isärtagbar, så att rensning och tillsyn underlättas. Dessutom bör såväl ledningen som kranar o. dyl. anordnas så, att vid ett öppnande av ledningen olja hindras från att rinna ned i källare eller nå upphettade delar av pannan eller dess armatur.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Maj månad år 1929.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under maj månad.

Översikt av verksamheten under maj månad 1929.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	maj 1929	april 1929	maj 1928
Stockholms stad	4 547	1 967	1 648	4 177	4 718	3 166	**8 724**	**6 685**	**4 814**	131	158	142
Stockholms län	2 188	1 176	1 071	563	898	448	**2 751**	**2 074**	**1 519**	133	136	162
Uppsala stad o. län	531	289	229	199	236	209	**730**	**525**	**438**	139	149	163
Södermanlands län	475	446	347	457	466	301	**932**	**912**	**648**	102	107	104
Östergötlands län	936	542	430	630	640	425	**1 566**	**1 182**	**855**	132	152	146
Norrköping	610	141	130	163	188	120	**773**	**329**	**250**	235	233	172
Jönköpings län	252	162	104	248	246	158	**500**	**408**	**262**	123	138	151
Kronobergs län	243	165	146	150	166	106	**393**	**331**	**252**	119	109	94
Norra Kalmar län	138	60	58	43	50	32	**181**	**110**	**90**	165	180	140
Södra Kalmar län	360	194	170	152	132	83	**512**	**326**	**253**	157	143	143
Gotlands län	82	91	67	88	106	68	**170**	**197**	**135**	86	81	78
Blekinge län	689	403	329	411	346	246	**1 100**	**749**	**575**	147	158	154
Kristianstads län	827	891	596	541	696	386	**1 368**	**1 587**	**982**	86	109	87
Malmöhus län: Malmö	1 779	580	521	1 352	1 157	756	**3 131**	**1 737**	**1 277**	180	199	187
Malmöhus län: Lund	350	139	116	94	75	62	**444**	**214**	**178**	207	199	193
Malmöhus län: Landskrona	283	164	150	40	45	26	**323**	**209**	**176**	155	142	142
Malmöhus län: Hälsingborg	1 013	481	455	275	256	189	**1 288**	**737**	**644**	175	197	156
Malmöhus län: Ystad	242	103	94	80	60	45	**322**	**163**	**139**	198	234	183
Malmöhus län: Trälleborg	537	379	372	90	54	51	**627**	**433**	**423**	145	173	145
Malmöhus län: Eslöv	183	154	138	51	55	36	**234**	**209**	**174**	112	168	133
Malmöhus län: Skurup	69	103	60	29	96	19	**98**	**199**	**79**	49	78	59
Malmöhus län: Vellinge	126	103	88	25	30	22	**151**	**133**	**110**	114	138	106
Hallands län	228	154	111	102	145	93	**330**	**299**	**204**	110	106	123
Göteborgs o. Boh. l.	255	194	143	219	211	99	**474**	**405**	**242**	117	153	119
Göteborg	3 831	2 178	1 940	1 048	1 222	722	**4 879**	**3 400**	**2 662**	144	172	189
Älvsborgs län	378	218	185	123	157	83	**501**	**375**	**268**	134	135	97
Skaraborgs län	398	338	198	272	442	187	**670**	**780**	**385**	86	86	95
Värmlands län	375	161	126	187	283	148	**562**	**444**	**274**	127	111	128
Örebro län	540	279	208	361	649	339	**901**	**928**	**547**	97	115	141
Västmanlands län	452	366	269	345	375	249	**797**	**741**	**518**	108	119	135
Kopparbergs län	294	116	115	272	248	176	**566**	**364**	**291**	155	179	143
Gävleborgs län	446	174	173	167	150	132	**613**	**324**	**305**	189	280	234
Västernorrlands l.	618	236	235	76	48	39	**694**	**284**	**274**	244	357	306
Jämtlands län	111	62	60	230	262	220	**341**	**324**	**280**	105	118	121
Västerbottens län	164	52	47	177	204	140	**341**	**256**	**187**	133	134	133
Norrbottens län	153	48	44	114	131	88	**267**	**179**	**132**	149	119	141
Tills. maj 1929	**24 703**	**13 309**	**11 173**	**13 551**	**15 243**	**9 669**	**38 254**	**28 552**	**20 842**	**134**	—	—
» april 1929	*30 555*	*15 431*	*12 885*	*15 926*	*15 616*	*9 637*	*46 481*	*31 047*	*22 522*	—	*150*	—
» maj 1928	26 244	13 068	11 526	12 955	13 760	8 863	39 199	26 828	20 389	—	—	146
» » 1927	27 846	11 059	9 814	12 698	13 098	8 274	40 544	24 157	18 088	—	—	—
» » 1926	23 954	9 915	9 006	12 035	12 359	7 968	35 989	22 274	16 974	—	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					maj 1929	april 1929	maj 1928	maj 1929	april 1929	maj 1928
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	4 821	5 056	5 263	3 872	96	109	102	74	72	78
Industri och hantverk	5 843	6 237	1 389	1 206	449	612	551	87	89	88
Sjöfart och fiske	4 936	5 038	2 559	2 359	197	181	193	92	93	98
Handel och samfärdsel	2 851	3 155	2 147	1 808	147	178	192	84	85	87
Husligt arbete	20	20	—	—	.	.	.	—	.	.
Annat arbete	4 440	5 197	1 951	1 928	266	269	247	99	99	99
Summa	**22 911**	**24 703**	**13 309**	**11 173**	**186**	**198**	**201**	**84**	**84**	**88**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	750	764	1 780	698	43	49	50	39	38	44
Industri och hantverk	692	748	482	319	155	205	218	66	72	63
Sjöfart och fiske	349	366	225	180	163	194	160	80	94	88
Handel och samfärdsel	2 300	2 468	2 625	1 782	94	118	88	68	69	66
Husligt arbete	6 173	8 695	10 121	6 682	86	98	91	66	64	67
Annat arbete	498	510	10	8	.	.	.	.	.	.
Summa	**10 762**	**13 551**	**15 243**	**9 669**	**89**	**102**	**94**	**63**	**62**	**64**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning	5 571	5 820	7 043	4 570	83	94	90	65	64	70
Jordbruk	5 467	5 712	7 003	4 540	82	92	88	65	64	70
Skogshushållning	104	108	40	30	.	.	.	.	.	.
Industri och hantverk	6 535	6 985	1 871	1 525	373	502	478	82	84	83
Gruvdrift och malmförädling	194	205	20	20	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri	238	244	52	46	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri	1 463	1 532	415	311	369	478	511	75	79	81
Trävaruindustri	403	453	55	53	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	1 980	2 105	521	489	404	498	468	94	95	92
Läder-, hår- och gummiindustri	154	170	19	17	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	201	229	15	10	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	358	385	184	118	209	352	255	64	71	57
Närings- och njutningsmedelsindustri	536	606	234	162	259	327	371	69	69	66
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	78	85	60	57	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri	81	81	44	33	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	71	71	17	12	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	778	819	235	197	349	533	379	84	82	86
Sjöfart och fiske	5 285	5 404	2 784	2 539	194	182	191	91	93	97
Handel och samfärdsel	5 151	5 623	4 772	3 590	118	145	129	75	76	74
Kontors-, bank- o. d. personal	508	521	144	113	362	424	394	78	80	79
Butiks- och magasinspersonal	1 379	1 507	482	413	313	422	423	86	85	84
Hotell- och restaurangpersonal	1 622	1 765	1 871	1 342	94	113	85	72	72	69
Transportarbetare	1 385	1 560	1 850	1 432	84	109	113	77	78	82
Allmän och litterär verksamhet	242	254	354	227	72	91	84	64	70	55
Ej särskilt specificerade	15	16	71	63	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 193	8 715	10 121	6 682	86	98	91	66	64	67
Annat arbete	4 938	5 707	1 961	1 936	291	291	269	99	99	99
Summa	**33 673**	**38 254**	**28 552**	**20 842**	**134**	**150**	**146**	**73**	**73**	**76**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2366 platser, varav 1800 manliga och 566 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 955, 2451 och 504 samt under nästlidna månad resp. 2 361, 1 735 och 626.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**4 948**	**5 223**	**3 842**	**108**	**40**	**30**	**205**	**20**	**20**	**241**	**52**	**46**	**1 467**	**406**	**305**
1	Stockholms stad	39	30	30	—	—	—	1	—	—	5	1	1	437	160	120
2	Stockholms län	1 114	980	882	16	2	2	—	—	—	1	—	—	73	12	7
3	Uppsala stad och län	245	222	178	7	2	2	14	—	—	17	—	—	22	2	—
4	Södermanlands län	174	258	161	2	6	6	—	—	—	—	—	—	39	9	9
5	Östergötlands län	395	353	256	1	—	—	2	11	11	46	—	—	40	15	12
6	Norrköping	61	44	33	—	—	—	—	—	—	2	—	—	85	1	1
7	Jönköpings län	55	93	43	1	1	1	—	—	—	38	13	13	16	6	2
8	Kronobergs län	113	123	104	1	—	—	—	—	—	4	4	4	3	2	2
9	Kalmar län	89	91	78	—	—	—	—	—	—	1	—	—	25	6	6
10	Gotlands län	39	55	35	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—
11	Blekinge län	231	232	161	6	—	—	—	—	—	7	—	—	19	6	3
12	Kristianstads län	584	755	491	8	—	—	—	—	—	20	15	12	19	17	6
13	Malmöhus län: Malmö	64	82	67	—	—	—	—	—	—	2	—	—	176	30	25
14	Hälsingborg	85	88	80	—	—	—	9	—	—	5	—	—	27	2	2
15	Övriga anstalter	562	564	440	—	—	—	—	—	—	17	3	3	116	12	10
16	Hallands län	68	81	41	—	—	—	2	—	—	3	—	—	20	2	2
17	Göteborgs och Bohus län	84	102	63	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	3	2
18	Göteborgs stad	131	139	102	—	—	—	—	—	—	5	5	5	206	83	76
19	Älvsborgs län	57	66	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	4	4
20	Skaraborgs län	199	231	166	—	—	—	—	—	—	3	5	5	16	24	6
21	Värmlands län	67	81	47	39	4	4	11	—	—	56	—	—	4	1	1
22	Örebro län	163	181	122	13	15	5	114	4	4	6	4	3	10	1	1
23	Västmanlands län	232	244	155	1	—	—	18	—	—	1	—	—	31	3	3
24	Kopparbergs län	38	23	23	3	1	1	34	5	5	1	—	—	22	3	3
25	Gävleborgs län	16	19	19	2	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	1
26	Västernorrlands län	6	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
27	Jämtlands län	9	18	16	8	9	9	—	—	—	—	—	—	3	—	—
28	Västerbottens län	27	16	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1
29	Norrbottens län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**764**	**1 780**	**698**	—	—	—	—	—	—	**3**	—	—	**65**	**9**	**6**
1	Stockholms stad	6	3	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	58	9	6
2	Stockholms län	53	158	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	47	35	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	59	92	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	48	103	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
7	Jönköpings län	9	44	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	26	49	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	15	48	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	16	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	82	117	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	107	263	99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	16	49	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
14	Hälsingborg	14	15	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	38	96	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	11	34	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	36	39	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	4	13	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—
19	Älvsborgs län	—	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	33	114	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	19	49	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	48	215	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	28	84	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	21	33	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	6	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	2	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	9	37	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	21	53	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
453	**54**	**52**	**2 105**	**521**	**489**	**147**	**18**	**16**	**166**	**7**	**6**	**167**	**8**	**5**	**385**	**64**	**53**	**76**	**46**	**46**	
73	19	17	805	143	133	23	3	3	3	1	1	24	3	1	61	6	5	9	1	1	1
42	12	12	188	35	35	9	1	1	1	—	—	17	1	1	28	2	2	—	—	—	2
8	2	2	21	5	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	15	2	1	—	—	—	3
5	—	—	9	9	8	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	4
14	2	2	92	34	33	4	1	1	2	—	—	—	—	—	11	2	1	—	—	—	5
18	1	1	141	14	14	1	—	—	55	—	—	3	—	—	10	2	2	2	1	1	6
6	1	1	3	12	12	1	—	—	7	—	—	3	—	—	6	—	—	—	—	—	7
2	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
34	2	2	8	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	3	—	—	9
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
2	—	—	8	—	—	4	—	—	—	—	—	1	1	1	2	2	2	—	—	—	11
11	1	1	50	42	36	1	—	—	—	—	—	1	—	—	6	1	1	—	—	—	12
35	1	1	278	37	40	25	1	1	8	—	—	36	1	1	56	—	—	39	—	—	13
2	1	1	23	3	3	17	—	—	4	—	—	11	—	—	14	—	—	6	—	—	14
13	2	2	121	46	46	43	2	2	4	—	—	8	—	—	88	22	22	3	38	38	15
1	—	—	7	2	2	2	—	—	9	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	16
3	1	1	20	7	3	—	1	1	9	—	—	5	1	—	11	2	2	2	—	—	17
135	7	7	159	78	70	12	4	3	40	6	5	24	1	1	38	4	3	7	6	6	18
3	—	—	27	12	12	1	—	—	21	—	—	4	—	—	2	—	—	—	—	—	19
1	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	14	10	4	5	—	—	20
9	—	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
3	—	—	10	—	—	3	—	—	—	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	22
1	1	1	27	8	8	1	—	—	1	—	—	—	—	—	6	3	3	—	—	—	23
3	—	—	28	15	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	24
8	1	1	11	—	—	—	5	4	—	—	—	2	—	—	3	2	2	—	—	—	25
8	—	—	19	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	6	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	27
12	—	—	13	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	28
—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
—	**1**	**1**	**—**	**—**	**—**	**23**	**1**	**1**	**63**	**8**	**4**	**218**	**176**	**113**	**221**	**170**	**109**	**9**	**14**	**11**	
—	1	1	—	—	—	4	1	1	12	5	2	101	91	53	106	78	58	5	12	9	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	4	2	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	2	2	10	7	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	3	—	—	1	2	2	1	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—	2	1	1	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5	5	1	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	13	11	6	11	4	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	6	—	—	9	1	1	58	42	27	60	9	5	3	1	1	13
—	—	—	—	—	—	12	—	—	7	—	—	5	—	—	4	6	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	4	5	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1	2	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	1	1	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	1	—	—	20	2	1	22	11	8	11	16	12	—	1	1	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	11	5	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	5	3	2	2	5	2	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	5	3	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**40**	**13**	**12**	**64**	**15**	**12**	**721**	**165**	**144**	**5088**	**2559**	**2359**	**381**	**93**	**76**
1	Stockholms stad	10	—	—	18	13	10	245	81	62	576	431	390	242	45	34
2	Stockholms län	1	—	—	—	—	—	7	—	—	104	15	15	1	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	2	—	—	13	—	—	1	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	26	5	5	38	41	41	1	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	3	—	—	32	6	6	5	—	—	3	1	1
6	Norrköping	5	—	—	5	—	—	9	—	—	69	42	42	4	2	2
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	3	1	1	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	8	—	—	285	119	106	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	24	23	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	9	2	2	227	130	130	—	—	—
12	Kristianstads län	—	1	—	—	—	—	7	1	1	12	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	4	—	—	8	—	—	172	14	14	333	161	151	53	10	9
14	Hälsingborg	3	—	—	1	—	—	16	2	2	639	349	334	—	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	—	—	—	19	—	—	243	99	98	2	1	1
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	3	5	4	79	42	42	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	1	—	—	1	1	1	33	24	18	4	—	—
18	Göteborgs stad	7	12	12	14	2	2	102	43	42	1472	740	631	56	31	26
19	Älvsborgs län	—	—	—	5	—	—	15	5	5	3	—	—	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	3	1	1
21	Värmlands län	1	—	—	2	—	—	2	—	—	46	33	32	—	—	—
22	Örebro län	3	—	—	1	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	16	—	—	—	1	1	1	—	—
24	Kopparbergs län	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2
25	Gävleborgs län	—	—	—	1	—	—	2	—	—	279	122	122	2	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	404	144	144	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	53	22	19	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	109	18	18	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**41**	**31**	**21**	**7**	**2**	**—**	**98**	**70**	**53**	**366**	**225**	**180**	**140**	**51**	**37**
1	Stockholms stad	10	15	11	5	1	—	17	28	16	256	168	136	77	32	22
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	14	4	4	5	1	1	—	—	—
5	Östergötlands län	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	3	3
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	16	6	3	1	—	—	61	36	33	5	1	—	42	10	8
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	1	1
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3	1	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	3	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—
18	Göteborgs stad	11	5	2	1	1	—	—	—	—	75	44	33	11	3	2
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	2	2	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1116	**321**	**303**	**150**	**70**	**64**	**1429**	**1557**	**1262**	**65**	**47**	**47**	**14**	**59**	**56**	**20**	—	—	**5 197**	**1 951**	**1 928**	
583	196	181	64	15	11	443	381	212	38	4	4	2	19	17	—	—	—	846	415	415	1
55	3	3	26	14	14	102	49	47	4	—	—	—	—	—	20	—	—	379	50	50	2
9	2	2	—	1	1	26	15	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	127	36	31	3
2	—	—	1	1	1	27	59	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	147	57	57	4
12	—	—	9	6	6	66	40	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	198	71	70	5
21	—	—	4	—	—	51	16	16	1	—	—	—	—	—	—	—	—	63	18	18	6
2	—	—	—	2	2	13	6	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	92	26	26	7
5	2	2	2	1	1	10	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	26	26	8
—	—	—	—	2	2	15	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	18	18	9
1	—	—	7	1	1	8	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	4	10
5	2	2	1	3	3	17	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	16	16	11
7	2	2	—	—	—	15	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	50	40	12
84	8	8	2	3	3	92	117	86	1	—	—	—	—	—	—	—	—	311	115	115	13
5	1	1	2	1	1	31	8	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	26	25	14
24	10	10	1	1	1	60	160	160	—	—	—	—	1	1	—	—	—	465	184	184	15
3	—	—	1	—	—	8	16	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	5	5	16
3	—	—	3	4	4	14	14	14	—	2	2	—	—	—	—	—	—	53	32	32	17
266	94	91	17	4	2	258	549	488	18	39	39	12	39	38	—	—	—	852	292	291	18
4	—	—	1	—	—	17	2	2	1	1	1	—	—	—	—	—	—	186	128	128	19
4	—	—	—	1	1	24	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	14	14	20
2	—	—	—	—	—	9	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109	39	39	21
3	—	—	1	—	—	10	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	171	69	68	22
—	—	—	1	1	1	24	49	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89	56	56	23
—	—	—	5	3	3	22	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	128	58	58	24
4	—	—	—	1	1	31	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	11	11	25
6	—	—	2	3	3	6	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	164	73	73	26
4	—	—	—	2	2	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	29	29	27
2	1	1	—	—	—	15	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	6	6	28
—	—	—	—	—	—	5	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	27	23	29
391	**161**	**110**	**1615**	**1801**	**1278**	**131**	**293**	**170**	**189**	**307**	**180**	**2**	**12**	**7**	**8 695**	**10121**	**6 682**	**510**	**10**	**8**	
164	82	52	637	549	403	73	161	91	93	106	62	2	5	1	2 441	3 366	2 237	108	5	3	1
9	5	2	54	89	41	—	—	—	4	13	7	—	—	—	438	630	332	1	—	—	2
1	—	—	5	17	17	—	—	—	3	4	4	—	—	—	141	179	158	—	—	—	3
9	3	3	38	41	33	—	1	1	2	3	3	—	—	—	293	316	206	34	—	—	4
8	5	5	89	80	69	6	11	5	10	17	10	—	—	—	440	401	271	23	5	5	5
—	—	—	10	14	7	3	4	3	4	11	3	—	—	—	114	154	102	13	—	—	6
2	—	—	15	32	25	—	1	1	2	10	8	—	—	—	207	156	111	6	—	—	7
—	—	—	22	27	21	—	—	—	2	2	2	—	—	—	99	88	61	—	—	—	8
2	—	—	14	17	14	1	—	—	1	2	2	—	—	—	149	115	75	11	—	—	9
6	3	2	31	23	24	2	1	1	4	4	4	—	—	—	43	56	34	—	—	—	10
3	—	—	44	50	42	—	—	—	1	1	1	—	—	—	279	172	132	—	—	—	11
4	3	2	92	108	69	7	4	4	3	7	6	—	—	—	320	287	191	—	—	—	12
120	27	22	98	116	67	3	40	23	15	17	10	—	—	—	707	802	537	130	—	—	13
3	9	9	36	58	40	—	2	2	—	6	4	—	—	—	174	159	125	15	—	—	14
1	—	—	36	54	45	9	7	6	—	7	4	—	—	—	284	242	166	28	—	—	15
—	1	1	8	24	23	1	4	4	2	2	2	—	—	—	66	79	51	9	—	—	16
6	2	—	45	32	20	—	1	—	3	8	2	—	—	—	110	125	64	9	—	—	17
36	9	1	41	65	23	17	42	16	8	12	5	—	7	6	721	991	610	65	—	—	18
—	—	—	16	18	9	1	—	—	1	7	4	—	—	—	103	124	69	—	—	—	19
2	—	—	21	56	21	—	—	—	6	19	4	—	—	—	185	242	121	19	—	—	20
1	2	1	6	18	7	—	—	—	8	12	6	—	—	—	152	201	118	—	—	—	21
—	1	1	30	48	35	3	8	7	7	10	7	—	—	—	229	359	234	30	—	—	22
4	5	5	33	54	45	—	3	3	2	4	3	—	—	—	269	218	155	1	—	—	23
—	—	—	58	62	47	—	—	—	—	2	—	—	—	—	187	150	108	4	—	—	24
2	1	1	13	17	14	5	3	3	2	3	2	—	—	—	132	120	107	4	—	—	25
—	—	—	7	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	27	22	—	—	—	26
3	2	2	77	82	76	—	—	—	4	16	14	—	—	—	137	123	111	—	—	—	27
5	1	1	25	21	19	—	—	—	2	2	1	—	—	—	121	126	99	—	—	—	28
—	—	—	14	16	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	113	75	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 april 1929.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	46	1 799	3 735	**5 534**	56	188	**244**	4·4	4·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	42	1 910	—	**1 910**	398	—	**398**	20·8	28·8
Bokbindareförbundet . . .	19	1 294	2 969	**4 263**	64	110	**174**	4·1	4·1
Bryggeriindustriarb.-förb. .	49	3 206	1 220	**4 426**	90	151	**241**	5·4	7·0
Byggnadsträarbetareförb. .	117	11 006	—	**11 006**	2 801	—	**2 801**	25·4	38·1
De förenade förbunden . .	39	2 550	995	**3 545**	233	77	**310**	8·7	19·2
Elektriska arbetareförb. . .	67	1 843	—	**1 843**	210	—	**210**	11·4	15·2
Gjutareförbundet	90	4 517	2	**4 519**	108	—	**108**	2·4	3·1
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	266	23 661	3 387	**27 048**	5 923	842	**6 765**	25·0	28·0
Gruvindustriarbetareförb. .	18	1 692	—	**1 692**	295	—	**295**	17·4	14·1
Handelsarbetareförb. . . .	192	9 627	3 812	**13 439**	859	142	**1 001**	7·4	7·2
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	18	400	762	**1 162**	38	72	**110**	9·5	13·0
Hattarbetare	10	160	399	**559**	16	36	**52**	9·3	14·5
Pälsvaruarbetare	8	240	363	**603**	22	36	**58**	9·6	10 7
Kommunalarbetareförb. . .	150	16 624	2 040	**18 664**	456	282	**738**	4·0	5·8
Litografförbundet	10	1 483	56	**1 539**	20	1	**21**	1·4	1·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	79	7 057	1 956	**9 013**	710	262	**972**	10·8	14·3
Metallindustriarb.-förb. . .	209	83 384	4 688	**88 072**	5 101	227	**5 328**	6·0	8·2
Järnbruksarbetare . . .	60	19 736	15	**19 751**	831	—	**831**	4·2	6·8
Verkstadsarbetare . . .	149	63 648	4 673	**68 321**	4 270	227	**4 497**	6·6	8·6
Murareförbundet . . .	51	2 600	—	**2 600**	643	—	**643**	24·7	42·0
Måleriarbetareförbundet . .	51	3 081	—	**3 081**	860	—	**860**	27·9	36·9
Pappersindustriarb.-förb. .	109	20 351	667	**21 018**	1 461	63	**1 524**	7·3	8·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	25	1 230	86	**1 316**	142	2	**144**	10·9	14·0
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	41	6 161	3 052	**9 213**	683	223	**906**	9·8	12·7
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	86	4 003	1	**4 004**	2 613	—	**2 613**	65·3	59·2
Stenindustriarbetareförb. .	82	4 997	—	**4 997**	181	—	**181**	3·6	6·4
Sågverksindustriarb.-förb. .	225	19 915	5	**19 920**	6 459	3	**6 462**	32·4	31·5
Sågverks- o. brädgårdsarb.	134	13 890	4	**13 894**	2 742	3	**2 745**	19·8	21·7
Flottnings- o. skogsarb. .	91	6 025	1	**6 026**	3 717	—	**3 717**	61·7	50·6
Textilarbetareförbundet .	68	5 641	9 250	**14 891**	241	401	**642**	4·3	4·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	509	1 862	**2 371**	7	102	**109**	4·6	4·8
Transportarbetareförb. . .	50	4 051	63	**4 114**	597	63	**660**	16·0	23·5
Träindustriarbetareförb. . .	141	8 990	109	**9 099**	759	—	**759**	8·3	11·2
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	239	—	**239**	20	—	**20**	8·4	26·3
Typografförbundet	25	4 199	339	**4 538**	171	31	**202**	4·5	5·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	44	1 803	—	**1 803**	548	—	**548**	30·4	42·3
Summa	**2 433**	**259 823**	**41 056**	**300 879**	**32 747**	**3 242**	**35 989**	**12·0**	**14·4**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under april uppgivits till inalles 172 390, vilket i genomsnitt motsvarar 4·8 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1928 april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1929 jan.	febr.	mars	april
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3	14·9	14·7	[2] 14·4	[2] 12·0
Ansökn. per 100 lediga platser .	165	146	157	167	160	142	156	230	220	241	215	174	150
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·40	·	·	3·33	·	·	3·28	·	·	3·25	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	18·5	15·4	11· 1	13·0	12·4	14·5	14·6	15·7	17·6	18·0	16·6	15·2	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	[1] 16·8	[1] 14·2	13·5	13·6	[1] 13·1	12·2	14·5	17·7	28·4	27·9	[1] 29·8	23·3	13·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	50	41	39	38	37	34	41	50	70	78	85	66	40
Finland. Registr. arbetslösa .	1 501	862	822	762	807	954	1 346	2 978	2 974	4 614	4 246	3 190	3 045
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	232	154	150	156	152	151	181	520	289	282	314	348	327
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	9·6	9·9	10·8	11·7	11·7	11·4	11·8	12·2	11·2	12·3	12·2	10·1	9·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 171	1 143	1 239	1 354	1 367	1 384	1 421	1 439	1 312	1 434	1 430	1 168	1 175
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	10·8	·	·	9·3	·	·	9·9	·	·	11·1	·	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	4·8	4·4	4·4	5·3	5·0	4·8	4·8	6·2	11·5	18·9	[1] 19·8	13·0	—
Arbetslöshetsindex	4·0	3·6	3·6	4·2	4·1	3·8	3·8	5·0	9·6	16·2	—	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	3·6	4·3	3·6	4·5	4·3	3·9	4·1	2·8	6·4	7·4	[1] 11·2	4·3	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	6·9	6·3	6·2	6·3	6·5	6·6	7·3	9·5	16·7	19·4	22·3	16·9	11·1
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	729	629	611	564	574	577	671	1 030	1 702	2 246	2 461	1 899	1 126
Ansökn. per 100 lediga platser .	316	291	289	270	276	276	307	470	676	608	631	475	400
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	109·5	111·8	112·3	112·4	112·4	112·1	111·3	108·6	102·0	98·7	96·2	102·2	109·6
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	155	130	119	115	114	113	123	155	203	245	264	225	167
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	·	1·2	·	·	1·1	·	·	4·0	·	·	1·6	·
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	113	·	·	111	·	·	109	·	·	103	·
Frankrike. Understödda arbetslösa	7 273	3 746	1 659	1 095	904	562	453	503	895	1 664	3 527	1 078	706
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	357	307	247	234	248	269	282	321	364	462	489	298	—
Ryssland. Registrerade arbetslösa (i 1000-tal)	1 599	1 571	1 471	1 340	1 344	1 364	1 475	1 561	·	1 665	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	2 162	1 470	883	486	467	706	1 561	4 369	7 770	6 329	4 624	4 165	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	2 950	1 295	1 223	928	965	1 980	5 179	9 184	14030	12856	10909	[1] 9067	7 281
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	153	136	116	100	91	83	79	97	128	161	178	177	155
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·4	1·4	1·2	1·3	1·4	1·5	1·1	1·1	1·7	2·7	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	9·3	8·7	8·5	8·1	8·3	8·0	[1] 8·1	[1] 8·0	[1] 9·6	10·9	[1] 12·1	—	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	228	207	188	158	156	158	172	241	282	261	221	202	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	9 123	6 820	5 696	4 696	4 106	3 587	3 744	4 485	5 233	—	—	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	5·2	3·7	3·2	2·5	2·4	2·2	3·1	4·2	6·6	6·3	6·8	6·0	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	106·8	113·8	117·7	119·3	119·1	118·8	118·9	116·7	109·1	110·5	111·4	110·4	116·2
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. { (1926 = 100)	93·3	93·0	93·1	92·2	93·6	95·0	95·9	95·4	95·5	95·2	97·4	98·6	—
Bur. of Lab. Statist. { (1923 = 100)	85·7	85·5	85·6	84·7	86·0	87·3	88·1	87·7	87·8	—	—	—	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	89·3	89·4	89·6	88·5	90·0	91·2	92·0	91·6	91·3	91·0	93·0	93·8	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	11·2	·	·	11·4	·	·	9·9	·	·	—	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	15	16	15	13	12·5	13	12	11	7	13	17	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	11·5	·	·	11·3	·	·	10·0	·	·	9·2	·	·

[1] Reviderade siffror. [2] Frånser man skogs- och flottningsarbetarförbundet, vars medlemmar ej ingå i statistiken för 1928, blir procentsiffran 13·7 för mars och 11·2 för april 1929.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under maj månad 1929. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under maj har prisnivån ytterligare sjunkit något, beroende på prissänkningar för en del varuslag, däribland mjöl och socker, färsk fisk samt kol. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan april 21 varit föremål för *prissänkning* och 12, däribland fläsk, för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 24 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—maj 1929. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med maj 1929, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal									1929[1]	
	1914	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1:a kv.	Apr.	Maj
Aritmetiska (ovägda) tal . .	100	245	186	171	174	176	169	165	165	165	164	162
Vägda tal	100	237	180	163	164	168	158	153	154	151	150	149

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under maj visat en nedgång med en enhet. Det »ovägda» indextalet har sjunkit med två enheter. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1929, häfte 4, sid. 304. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1929, 171, motsvarande en stegring från juli 1914 av 71 % mot 70 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 januari 1929 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 307).

[1] Preliminära siffror för april och maj.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1928	Maj 1928	Mars 1929	April[2] 1929	Maj[2] 1929	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	maj 1914—maj 1929	maj 1928—maj 1929
Mjölk: oskummad	l	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
handskummad	»	8	—	12	12	11	11	11	+ 37·5	− 8·3
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	351	342	337	316	318	+ 41·3	− 7·0
mat- (lands-)	»	218	727	322	319	301	289	288	+ 39·1	− 9·7
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	237	236	238	237	237	+ 46·3	+ 0·4
halvfet, »	»	121	500	172	171	173	173	173	+ 45·4	+ 1·2
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	140	140	130	130	130	− 5·8	− 7·1
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	241	173	280	186	178	+ 44·7	+ 2·9
» konserverade	»	137	716	249	—	—	—	—	—	—
Potatis: gammal	hl	—	1271	1061	1277	777	779	783	—	− 38·7
»	5 l	28	71	64	77	50	50	50	+ 85·2	− 35·1
färsk	»	46	102	143	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	62	63	58	58	57	+ 90·0	− 9·5
Bruna bönor	»	48	214	84	84	99	99	99	+ 120·0	+ 17·9
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	31	× 75	45	48	42	42	41	+ 32·3	− 14·6
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	32	34	30	30	29	+ 38·1	− 14·7
rågsikt-, » » »	»	27	× 73	43	46	41	40	39	+ 50·0	− 15·2
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	51	52	47	47	47	+ 30·6	− 9·6
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	54	54	54	54	54	+ 38·5	0·0
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	75	75	72	72	71	+ 73·2	− 5·3
hårt knäckebröd	»	—	—	97	97	96	96	95	—	− 2·1
limpa, söt	»	88	96	65	65	64	64	64	+ 68·4	− 1·5
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	48	48	48	48	+ 60·0	0·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	153	153	151	151	151	+ 101·3	− 1·3
mjukt bakat med vatten	»	48	116	77	77	76	76	76	+ 72·7	− 1·3
mjukt » » mjölk	»	60	167	94	95	94	94	94	+ 56·7	− 1·1
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	190	188	187	186	187	+ 55·8	− 0·5
soppkött	»	100	490	158	157	154	154	154	+ 55·6	− 1·9
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	238	236	237	237	238	+ 80·3	+ 0·8
spädkalv	»	72	312	140	138	142	142	143	+ 101·4	+ 3·6
Fårkött: färskt, stek	»	183	600	225	233	229	236	238	+ 72·5	+ 2·1
salt, svenskt	»	114	547	185	184	187	191	194	+ 61·7	+ 5·4
Renkött, färskt, stek	»	119	557	238	241	239	238	231	+ 89·3	− 4·1
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	138	605	205	181	210	213	219	+ 69·8	+ 21·0
salt, » »	»	140	619	210	187	217	222	227	+ 66·9	+ 21·4
» amerikanskt »	»	—	—	213	206	222	226	227	—	+ 10·2
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	122	107	145	128	117	+ 64·8	+ 9·3
gädda	»	108	333	179	142	221	187	157	+ 57·0	+ 10·6
sill	»	84	110	66	68	56	67	67	+ 103·0	− 1·5
strömming	»	88	114	66	63	78	69	62	+ 72·2	− 1·6
torsk	»	55	160	92	87	109	97	92	+ 70·4	+ 5·7
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	152	140	171	155	148	+ 85·0	+ 5·7
kolja	»	—	—	117	114	134	127	118	—	+ 3·5
salt: sill, prima	»	45	148	57	54	60	60	59	+ 37·2	+ 9·3
strömming	»	80	105	48	48	48	48	49	+ 58·1	+ 2·1
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	228	95	97	96	96	96	+ 71·4	− 1·0
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	309	308	317	317	318	+ 102·5	+ 3·2
Socker, bit-	»	67	× 133	64	68	57	56	55	− 14·1	− 19·1
Salt (matsalt)	»	—	32	18	18	18	18	18	—	0·0
Svagdricka	l	6	16	15	16	15	15	15	+ 150·0	− 6·3
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	29	+ 45·0	0·0
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1300	1320	1275	1275	1270	+ 75·2	− 3·8
barr- osågad, hemkörd	»	575	1895	980	990	955	955	955	+ 63·2	− 3·5
Bränntorv	100 kg	196	896	408	405	439	425	410	+ 100·0	+ 1·2
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	713	726	732	705	703	+ 78·9	− 3·2
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	331	337	369	347	342	+ 51·3	+ 1·5
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	247	249	250	242	242	+ 56·1	− 2·8
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	275	278	311	291	291	+ 60·8	+ 4·7

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Maj 1929.)

Allmänna sociala frågor.

BERGER, [E.] Eingeborenenarbeit. Soziale Praxis 1929, nr 18—19.

FAUCONNIER, M. G. Les relations entre employeurs et salariés, envisagés au point de vue chrétien. »Stockholm» 1929, nr 2.

FRIEDLANDER, LILIAN M. Labour problems in two worlds. Economica april 1929.

GOUDAL, J. The question of forced labour before the international labour conference. International Labour Review maj 1929.

KENYON, RUTH. The just price in the mediaeval economy. »Stockholm» 1929, nr 2.

KINBERG, O. Har ett på empirisk-psykologisk grund uppbyggt straffsystem användning för ett tillräknelighetsbegrepp? Sv. Juristtidning 1929, nr 3.

LILLEY, A. L. The just price. The moral and spiritual factors. »Stockholm» 1929, nr 2.

LINDAHL, E. Prisbildningproblemets uppläggning från kapitalteoretisk synpunkt. Ekonomisk Tidskrift 1929, nr 2.

MUHS, K. »Kapitalismus». Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 641.

PADE, H. W. Industriel Rationalisering. Socialt Tidsskrift 1929, nr 3/4.

RAUH, H. Der Wohlstandsindex im Sachverständigengutachten. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 700.

SCHMIDT, DORA. Die Bedeutung der Frauenarbeit für die Volkswirtschaft. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1929, nr 1.

SÜDENHORST, O. Z. v. Von den Grenzen sozialpolitischer Arbeit. »Stockholm» 1929, nr 2.

TESSMAR. Kaufkraft und Kapitalbildung. Der Arbeitgeber 1929, nr 9.

THÉLIN, G. Aspects de l'œuvre sociale et humanitaire internationale. »Stockholm» 1929, nr 2.

UHLÉN, A. Köpkraftsteorin. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 20.

YOUNG, A. H. The field of industrial relations. The Service Letter on Industrial Relations 5 maj 1929.

O. H. Wirtschaft und Volksschule. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 20.

Arbeidskonferansen i Genf 1929. Arbeidsgiveren (Norge) 1929, nr 7.

Small-scale rural industries in Northern Europe and in Switzerland. International Labour Review maj 1929.

Sverige.

BJÖRKQUIST, M. Industrial peace meetings in Sweden. »Stockholm» 1929, nr 2.

Amerikas förenta stater.

MYERS, J. Co-operation in the trade union movement in the United States. »Stockholm» 1929, nr 2.

SCHLEEF, CAROLINE. Textilindustrin i U. S. A:s nord- och sydstater. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 18.

Federal legislation concerning railroad employees. Monthly Labor Review april 1929.

State convict labor legislation. Monthly Labor Review mars 1929.

Chile.

SCHÜCK, W. Stand der sozialen Gesetzgebung in Chile. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 15.

Danmark.

Genopbygning og Forenkling af Sociallovgivningen. Arbejderen 25 maj 1929.

Finland.

Kapitalism och industri i Finland under svenska tiden. Industritidningen 1929, nr 8.

Ryssland.

UNGERN-STERNBERG, R. v. Sowjetrussland und seine Probleme. Die Arbeit 1929, nr 5.

Sovjetindustriens ekonomiska organisation. Industria 1929, nr 11.

Storbritannien.

HUNTER, E. Mining life under a labour government. The Labour Magazine maj 1929.

LINDSTRÖM, R. Nytt steg på industrifredens väg i England. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 19.

MARSHALL, D. The domestic servants of the eighteenth century. Economica april 1929.

WEINGARTZ, B. Die Konferenz zur industriellen Reorganisation in England. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 19.

Tories and social legislation. The Labour Magazine maj 1929.

Tyskland.

FÜRST, G. Zur Methode der deutschen Berufsstatistik. Allg. Statistisches Archiv 1929, nr 1.

HARTRODT, G. Rückblick auf die organisatorischen Reformarbeiten im Geschäftsbereich des Reichsarbeitsministeriums. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 13.

PAULSEN, J. Die Züchtung des risikolosen Massenmenschen durch die soziale Fürsorge in Deutschland. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 393.

RINNER, E. Etatkompromiss und Kassenlage. Die Arbeit 1929, nr 5.

Österrike.

HUEBER, A. Die Entstehung des Betriebsrätegesetzes. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 9.

LEICHTER, KÄTHE. Betriebsräte und Sozialisierung. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 9.

RENNER, K. Eine grosse soziale Idee hat gesiegt [Betriebsräte]. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 9.

STEIN, V. Betriebsrat und Gewerkschaft. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 9.

Arbetarskydd.

ADLER-HERZMARK, JENNY. Zur Frage der Schädlichkeit des Chlorschwefels. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 4.

BEHR, A. Explosionsgefahr bei Handfeuerlöschern! Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 4.

BRAMESFELD, E. & LOEFFLER, J. Neuer Beitrag zur Frage der Beziehung zwischen Lohnanreiz und Unfallhäufigkeit. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 14.

BRUL, E. F. DU. Building safety into machine tools. National Safety News maj 1929.

FARMER, F. M. The rubber glove situation. National Safety News maj 1929.

FOLCKER, I. Något om industribelysning och dess anordning. Teknisk Tidskrift 1929, nr 18½.

FORSBERG, G. Arbetarhygien. Teknisk Tidskrift 1929, nr 18½.

FRIEDBERGER, E. & GOREFF, B. Wird die Intensität der Antikörperbildung gegenüber Bakterien beim Kaninchen durch die Einatmung von Kohlenoxyd (Leuchtgas) beeinflusst? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 4.

GERBIS, H. Gesundheitsverhältnisse und Gesundheitsschutz in der Glasindustrie. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 14.

GÖTHERSTRÖM, R. Några brandskyddssynpunkter på industribyggandet. Teknisk Tidskrift 1929, nr 18½.

HARGRAVES, C. M. Cleaning the air in industry. National Safety News maj 1929.

MCDOWELL, J. N. Prevention of accidents on mailing machines. Industrial Hygiene Bulletin april 1929.

MAYERS, MAY R. The prevention of lead poisoning. Industrial Hygiene Bulletin april 1929.

MEYER-BRODNITZ. Internationaler Kongress für Berufskrankheiten in Lyon. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 18.

OXAAL, J. »Safety-first.» Arbeidsgiveren (Norge) 1929, nr 6, 8.

POPOFF, N. F. Zur Frage der experimentell durch Fabrik- (Metall-)Geräusche erzeugten pathohistologischen Veränderungen im Gehörorgan weisser Mäuse. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 4.

RITZMANN, F. Accident prevention and factory inspection. International Labour Review maj 1929.

— Die XII. Internationale Arbeitskonferenz und die Verhütung der Arbeitsunfälle. Soziale Praxis 1929, nr 20.

R[OSENGREN], A. Avimning av arbetslokal. Arbetarskyddet 1929, nr 4.

— Fabrikshygien. Teknisk Tidskrift 1929, nr 18½.

— Skyddsglasögon för tillfälligt, riskabelt arbete. Arbetarskyddet 1929, nr 5.

RUMPF. Zur Bewertung der Wiederbelebungsmethode. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 4.

RUSSEL, J. How does your plant housekeeping rate? National Safety News maj 1929.

RYAN, J. T. Who is responsible for metal mine safety? National Safety News maj 1929.

SACK. Reklame und Unfallschutz. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 14.

SCHWARZ, L. Aufklärung der Ursache von Kohlenoxydvergiftungen beim Schweissen einer Rohrleitung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1929, nr 4.

SIMROTH. Gefahren bei der Verlegung von Ferngasleitungen und Massnahmen zu ihrer Beseitigung. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 14.

TURNING, C. W. Safety suggestions for dock, deck and grain elevator. National Safety News maj 1929.

FR. G. Unfallverhütung in der Metallindustrie. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 20.

Belønning for opfindelse av redningsredskaper for skibspassasjerer. Norsk skibsførertidende 1929, nr 4.

Doppelwandiges Schutzgehäuse für Zentrifugen. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 14.

Federbruch. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1929, nr 9.

Occupational dermatitis. Monthly Labor Review april 1929.

Amerikas förenta stater.

ANDRÉ, L. Några erfarenheter rörande arbetet för arbetarskydd inom ett större järnverk i U. S. A. Arbetarskyddet 1929, nr 5.

PUKE, H. Några ord om hur man i en amerikansk försäkringsanstalt ordnar propaganda för arbetarskydd. Arbetarskyddet 1929, nr 4.

WESCOTT, M. E. Drivers' licence laws in operation. National Safety News maj 1929.

Accidents in selected manufacturing industries, 1925, 1926, 1927. Monthly Labor Review mars 1929.

Some aspects of child labour in the United States. International Labour Review maj 1929.

Status of industrial safety regulations. Monthly Labor Review mars 1929.

Frankrike.

Statistique des accidents déclarés en 1927. Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.

Statistique des procès-verbaux, contraventions et mises en demeure dressés par l'Inspection du travail en 1927. Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.

Indien.

Factory inspection in India in 1927. International Labour Review maj 1929.

Norge.

Arbeidervernlovgivningen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 4.

Tyskland.

HAIDE, C. Ein Werksprogramm zur »RUWo» [Reichs-Unfallverhütungswoche]. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 14.

HANNA, GERTRUD. Verbesserung des Arbeitsschutzes in Preussen. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 18.

HÖLLING, D. Zum Entwurf eines Bergarbeitsgesetzes. Der Arbeitgeber 1929, nr 9.

SACHS, R. Einheitliche Arbeitsaufsicht oder Ausbau der berufsgenossenschaftlichen Betriebs-Überwachung. Die Arbeit 1929, nr 5.

SPREMBERG, P. »Die RUWo auf der Dortmunder Union.» Reichsarbeitsblatt 1929, nr 14.

Der Entwurf eines Arbeitsschutzgesetzes. Soziale Praxis 1929, nr 21.

Mängel der Gewerbeaufsicht. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 21.

Arbetslön och arbetstid.

CROLL, W. Politisches zum Lohnproblem. Der Arbeitgeber 1929, nr 10.

SCHWENGER, R. Das Bedaux-System. Soziale Praxis 1929, nr 20.

WIGFORSS, EVA. Traditionens betydelse för lönebildningen. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 20.

Hur arbetet betalas. [Recension.] Verkstäderna 1929, nr 5.

Klyftan mellan yrkesarbetarnas och grovarbetarnas löner. Industria 1929, nr 10.

Sverige.

NYSTRÖM, B. Vägreformens sociala konsekvenser. Sunt Förnuft 1929, nr 3 a.

Amerikas förenta stater.

Arbetslöner och tullar i Förenta Staterna. Industria 1929, nr 11.

Earnings of steam railroad employees, 1927 and 1928. Monthly Labor Review april 1929.

Limitations upon the hours of work of men. The Service Letter on Industrial Relations 25 april 1929.

Salaries of school-teachers in colonial America. Monthly Labor Review april 1929.

Wages and hours of labor in the hosiery and underwear industry, 1926 and 1928. Monthly Labor Review april 1929.

Australien.

Progress of family endowment movement in Australia and New Zealand. Monthly Labor Review mars 1929.

Frankrike.

Arbetslöner i Frankrike 1928. Industria 1929, nr 11.

Opérations des caisses agréées d'allocations familiales en 1926 et 1927. Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.

Kanada.

Wages and hours of labor in Canada, 1927 and 1928. Monthly Labor Review april 1929.

Wages of employees on farms in Canada, 1925—28. The Labour Gazette 1929, nr 4.

Norge.

Arbeidsrettsdom om igangsettelse av arbeide på 2 dagskift. Arbeidsgiveren 1929, nr 8.

Staten og tjenestemennene. Bakgrunnen for lønnsdommen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1929, nr 4.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Sjutimmarsdagen i sovjetunionen. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 21—22.

Schweiz.

Löhne verunfallter Arbeiter in einigen Industrien im Jahre 1928. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1929, nr 5.

Storbritannien.

LANGENFELT, G. Löneutvecklingen under 700 år. En undersökning beträffande den engelska byggnadsindustrien. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 19.

Agricultural wages and employment in England and Wales in 1928. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 5.

Great Britain and the hours convention. Industrial and Labour Information 20 maj 1929.

Tyskland.

HIRSCHBERG, W. Lohnproblem und Sozialpolitik in der Landwirtschaft. Die Arbeit 1929, nr 5.

Arbetstidslagstiftningen i Tyskland. Industria 1929, nr 11.

Stabilisierung der Löhne? Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 18.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BERNHARD, E. Arbeitsmarktforschung und Arbeitsmarktpolitik. Das Arbeitsamt 1929, nr 2.

LANSKE, E. Kapitalwanderung, Konjunkturpolitik und Arbeitsmarkt. Das Arbeitsamt 1929, nr 6.

OECHSLE, R. Werbemittel der Arbeitsämter. Arbeit und Beruf 1929, nr 9.

OLDEN, O. F. Arbeidslødighet og pengeverdi. Statsøkonomisk Tidsskrift 1928, nr 6.

SCHNEIDER, G. Die Messung des Beschäftigungsgrades. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 15.

STEWART, E. Ultimate effects of automatic machine production. Monthly Labor Review mars 1929.

Die Arbeitslosigkeit im Auslande im Jahre 1928. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 12.

Amerikas förenta stater.

STEWART, E. Displacement of railroad labor. Monthly Labor Review mars 1929.

T. N. Arbeidsbemiddeling voor onvolwaardige arbeidskrachten te New-York. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 5.

Rationaliseringen och arbetslöshetsfrågan i Förenta Staterna. Industria 1929, nr 11.

Stability of employment in the leather and boot and shoe industries. Monthly Labor Review mars 1929.

Stability of employment in paper and pulp and slaughtering and meat-packing industries. Monthly Labor Review april 1929.

Danmark.

Arbejdsløsheden 1928. Statistiske Efterretninger 1929, nr 14.

De offentlige Arbejdsanvisningskontorer og deres Benyttelse. Arbejdsgiveren 1929, nr 18.

Italien.

SIEGEL, O. Massnahmen auf dem Gebiet der Binnenwanderung in Italien. Arbeit und Beruf 1929, nr 9.

Nederländerna.

VERWEY, R. A. Zorg voor onvolwaardige arbeidskrachten. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 5.

VRIES, M. DE. De Werkloozenzorg in de Staten-Generaal. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 5.

Werkloosheid en werkloosheidsverzekering in het jaar 1928. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1929, nr 4.

Norge.

Arbetslöshetsförsäkring. Ett förslag framlagt i Norge. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1929, nr 3.

Storbritannien.

Arbetslöshetsfrågan och parlamentsvalen i England. Industria 1929, nr 10.

The supply of juvenile labour in the period 1928—1933. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 5.

Training and transference of the unemployed. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 5.

Sydafrika.

KARSTEDT. Arbeitslosigkeits-, Arbeitsmarkt- und Lehrlingsfragen in der Südafrikanischen Union. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 12.

Tyskland.

BARNBECK, W. Notwendigkeit des Ausbaues der landwirtschaftlichen Arbeitsvermittlung. Das Arbeitsamt 1929, nr 6.

BERGER, E. Vom deutschen Arbeitsmarkte. Die Arbeit 1929, nr 5.

BIRKENHOLZ, C. Arbeitsamt und Presse. Das Arbeitsamt 1929, nr 6.

BLUHM, E. Angelernte Arbeiter in der Berliner Metallindustrie. Arbeit und Beruf 1929, nr 6.

BÖHME. Gemeinden und Notstandsarbeiten. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 5.

CHRIST, K. Geschäftsvereinfachungsmöglichkeiten in der Arbeitslosenversicherung. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 5.

DAMER. Die Vorzüge einer beruflichen Gliederung der Arbeitslosenversicherung. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 5.

DERSCH, H. Die Gelegenheitsbeschäftigung in der Arbeitslosenversicherung. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 3.

DIERKES, J. Die Belastung der Gemeinden durch die Wohlfahrtsarbeitslosen. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 3.

ERDMANN, G. Zur Arbeitslosenversicherungsreform. Der Arbeitgeber 1929, nr 10.

FISCHER. Das Reichsarbeitsministerium über die Reichsanstalt. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 3.

GRÜNTHALER, F. Unechte Arbeitslose. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 5.

ISRAEL, GERTRUD. Der Stand der Personalfragen in der Reichsanstalt. Das Arbeitsamt 1929, nr 2.

JÜLICH. Büroreform in der Arbeitslosenversicherung. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 5.

LEHFELDT, B. Arbeitslosenversicherung für selbständig Erwerbstätige? Soziale Praxis 1929, nr 18—19.

LINK, H. Die Mitarbeit der Gemeinden an den Aufgaben der Reichsanstalt. Das Arbeitsamt 1929, nr 2.

LINSER, K. Arbeitslosenversicherung und berufsübliche Arbeitslosigkeit. Arbeit und Beruf 1929, nr 9.

MICHALKE. Die Arbeitsvermittlung in der Reichsanstalt. Soziale Praxis 1929, nr 19.

— Ausbildung und Fortbildung des Personals der Reichsanstalt. Arbeit und Beruf 1929, nr 9.

— Umgemeindung und Neugliederung der Arbeitsämter im Westen. Das Arbeitsamt 1929, nr 2.

MORGENROTH, W. Zur Neugestaltung der Arbeitslosenversicherung. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 7.

MÜNCH, E. Fragen der landwirtschaftlichen Arbeitsvermittlung. Das Arbeitsamt 1929, nr 6.

NOTHAAS, J. Die Statistik in der Reichsanstalt. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 5.

SANDER, ELSE. Personalfragen der Reichsanstalt. Das Arbeitsamt 1929, nr 6.

SCHLEDERER, [M.] Einige Zahlen aus der Arbeitslosenstatistik. Arbeit und Beruf 1929, nr 9.

— Landflucht, Saisonarbeit und Arbeitslosenversicherung. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 1.

— Menschliches, Allzumenschliches in der Arbeitslosenversicherung. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 7.

— Der Reichsarbeitsminister über die Reichsanstalt. Arbeit und Beruf 1929, nr 9.

SYRUP. Probleme des Arbeitsmarktes und der Arbeitslosenversicherung. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 1.

WEINBRENNER, K. Arbeitsamt und Wohlfahrtsamt. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 3.

VINCKE. Grundlegende Irrtümer im Arbeitslosenversicherungsgesetz und ihre Auswirkungen. Arbeit und Beruf 1929, nr 9.
WISSELL. Die Ursachen der deutschen Arbeitslosigkeit und die künftige Entwicklung des deutschen Arbeitsmarktes. Das Arbeitsamt 1929, nr 2
WOLF, C. Die Sonderfürsorge bei berufsüblicher Arbeitslosigkeit. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 1.
Die Finanzen der Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 19.
Das Finanzproblem der Arbeitslosenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1929, nr 5.
Kampf um die Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 18.
Kommunale Fürsorge für Arbeitslose. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 3.
Reformvorschläge der Vereinigung der deutschen Arbeitgeberverbände zum AVAVG [Arbeitsvermittlungs- und Arbeitslosenversicherungsgesetz]. Die Arbeitslosenversicherung 1929, nr 7.
Die Vereinigung der Arbeitgeber-Verbände gegen die Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 19.

Ungern.

KOVÁCS, N. Le chômage et le marché du travail en 1928. (Ungersk text.) Magyar Statisztikai Szemle 1929, nr 4.

Österrike.

URANITSCH. Die Schulung der Arbeitsvermittlungsbeamten in Österreich. Arbeit und Beruf 1929, nr 6.

Befolkningsfrågan.

SAVORGNAN, F. Altersgliederung und Familienstand in den adeligen Geschlechtern. Allg. Statistiches Archiv 1929, nr 1.
SCHIRMER. W. Über den Einfluss geschlechtsgebundener Erbanlagen auf die Säuglingssterblichkeit. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 353.
SCHMÖLDERS, G. Zur Frage der Sterblichkeitsunterschiede der beiden Geschlechter und ihrer Ursachen in der Vor- und Nachkriegszeit. Allg. Statistisches Archiv 1929, nr 1.
ZURUKZOGLU, S. Vererbung und Statistik. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1929, nr 1.

Norge.

Oversikt over folkemengdens bevegelse i 1928. Statistiske Meddelelser 1929, nr 1/3.

Storbritannien.

ROBBINS, L. Notes on some probable consequences of the advent of a stationary population in Great Britain. Economica april 1929.

Bostadsförhållanden.

ELLIOT, H. O. Moderna rationaliseringstendenser inom husbyggnadskonsten. Byggmästaren 1929, nr 15.
ULLMANN, V. Internasjonalt arbeide i boligsaken. Bolig og Bygg 1929, nr 1/2.

Sverige.

ANGER, F. »Statistiken och realiteten på hyresmarknaden i Stockholm.» Byggnadsvärlden 1929, nr 19.
BERGSTRÖM, K. Bostadskreditförslaget. Sv. Sparbanks Tidskrift 1929, nr 2.
KIELLAND, J. C. Kooperativt boligbygg i Sverige. Bolig og Bygg 1929, nr 1/2.
THUNSTRÖM, O. Småstugor. Hem i Sverige 1929, nr 4.

Frankrike.

SOUZA, R. DE L'Urbanisme en dix commandements. Le Musée Social 1929, nr 4.
Loi du 13 juillet 1928 sur les habitations à bon marché. Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.
Subventions pour le logement des familles nombreuses. Le Musée Social 1929, nr 3.

Norge.

SIBBERN, C. Mange skattetvister mellem kommunene som følge av bolignøden. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 4.

Tyskland.

MEIER, W. Die gesetzliche Regelung des Bauzwecksparens. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 13.
SCHELL. Die Berücksichtigung des Wohnbedarfs in den Richtsätzen der Wirtschaftsfürsorge. Soziale Praxis 1929, nr 20.
Die Wohnverhältnisse der kinderreichen Familien in den deutschen Grosstädten. Wirtschaft und Statistik 1929, nr 10.

Fattigvård och barnavård m. m.[1]

Sverige.

KOCH, G. H. v. En kvinnlig ledare för fattigvården. Hertha 1929, nr 5.
ÖSTERGREN, Y. Kostnaderna för den fria rättegången. Sunt Förnuft 1929, nr 3 a.

Amerikas förenta stater.

Care of the aged in the United States. Monthly Labor Review mars 1929.
Homes for the aged, maintained by religious organizations. Monthly Labor Review mars 1929.
Homes for the aged, operated by fraternal organizations. Monthly Labor Review mars 1929.
Old people's homes maintained by nationality groups. Monthly Labor Review april 1929.
Private benevolent homes for the aged. Monthly Labor Review april 1929.

[1] Artiklar rörande *hälso- och sjukvård*, som tidigare ingått under rubriken »Fattigvård och annan hjälpverksamhet», komma hädanefter att hänföras till en särskild avdelning (se sid. 493).

Danmark.

BOJESEN, A. Børneplejestationerne i København. Barn og Ungdom 1929, nr 2.

Finland.

TUNKELO, J. H. Om barnträdgårdarna i Finland. Barn och Ungdom 1929, nr 2.

A. S—O. Hemortsrätt och försörjningshjälp åt barn utom äktenskap. Finsk Kommunaltidskrift 1929, nr 1.

Nederländerna.

GERRITSZ, J. Nog eens Steunregeling en Armenwet. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1929, nr 5.

Norge.

CHRISTENSEN. Forsorgsunderstøttelsenes former og størrelse. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 4.

LOFTHUS, J. Efterundersökelse av tidligere særskoleelever. Barn och Ungdom 1929, nr 2.

TONNING, OTHILIE. Frelsesarméens sociale arbeid i Norge. Socialt Arbeid 1929, nr 4.

Regulativ og understøttelsesformer ved fattigunderstøttelse i byene 1927—28. Kommunalt Tidsskrift 1929, nr 4.

Storbritannien.

LIVIE-NOBLE, F. S. Youth in Britain. »Stockholm» 1929, nr 2.

Tyskland.

FRIEDLÄNDER, W. Die Schweigepflicht der Mitglieder der Wohlfahrts- und Jugendkommissionen. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 9.

LIND, E. Tyskt lagförslag om utomäktenskapliga barn och om adoption. Sv. Juristtidning, 1929, nr 3.

MEWES, B. Die Berliner städtischen Jugendheime. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 10.

MICHEL. Stand der Gerichtshilfe für Erwachsene. Soziale Praxis 1929, nr 20.

RADTKE, O. Die Kinderspeisung der Stadt Berlin. Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 9.

Föreningsväsen.

OLJELUND, S. Fackföreningsrörelsen och staten. Tiden 1929, nr 3.

Statistik der Gewerkschaftsbewegung am 1. Januar 1928. Die Int. Gewerkschaftsbewegung 1929, nr 4.

En teori om fackföreningsrörelsen. Industria 1929, nr 10.

Sverige.

GRUNDSTRÖM, H. Fackliga irritationsmoment. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 20.

HANSSON, S. Fackföreningsfolkets A. B. C. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 19.

Industriförbundsplanens förverkligande [rörande busspersonalen samt sadelmakarna och tapetserarna]. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 21.

Svenska arbetsgifvareföreningen 1928. Industria 1929, nr 11.

Uteslutning för kommunistiskt mullvadsarbete. Industria 1929, nr 10.

Danmark.

Arbejdsgiverforeningens ordinære Generalforsamling. Arbejdsgiveren 1929, nr 20.

Finland.

Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund 1928. Industritidningen 1929, nr 8.

Frankrike.

Les syndicats professionnels, les unions de syndicats et les bourses du travail au 1er janvier 1926. Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.

Italien.

REVENTLOW, R. Faschistische Gewerkschaftsdämmerung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 18.

Ekonomisk organisation och fackföreningsmakt i Italien. Industria 1929, nr 10.

Tyskland.

MÜLLER, K. V. Die sächsichen Wirtschafts- und Betriebsräteschulen. Die Arbeit 1929, nr 5.

THÜRNAGEL, G. Jugendselbsthilfe. Blätter für Wohlfahrtspflege 1929, nr 5.

E. B. War die Gründung des Verbandes der Nahrungsmittel- und Getränkearbeiter ein Experiment? Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 18.

Hälso- och sjukvård.

NYLIN, G. De sunda levnadsvanornas betydelse för skolungdomens hälsa. Barn och Ungdom 1929, nr 2.

Sverige.

EKEROTH, H. Motoriserad sjukvårdsberedskap i Stockholm. Svenska Röda Korset 1929, nr 4.

KJELLIN, G. Svenska nationalföreningen mot tuberkulos 25 år. Social-Medicinsk Tidskrift 1929, nr 5.

MÜLLERN-ASPEGREN, U. Läkarevårdens industrialisering. Social-Medicinsk Tidskrift 1929, nr 5.

Legosängsavgifterna å landstingens lasarett och sjukstugor. Landskommunernas Tidskrift 1929, nr 5.

Amerikas förenta stater.

Health conditions among American and Canadian industrial populations in 1928. Monthly Labor Review april 1929.

Danmark.

GLAHN, H. E. Statens Forsorg for Talelidende. Socialt Tidsskrift 1929, nr 3/4.

Tyskland.

HOHN, E. 10 Jahre »Berliner Schule für Sehschwache». Berliner Wohlfahrtsblatt 1929, nr 10.

Jord- och egnahemsfrågan.

BAADE, F. Workers' agricultural programmes in Austria, England, and Germany. International Labour Review maj 1929.

Sverige.

Arrendelagen och torpkontrakten. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1929, nr 4.

Frankrike.

Les jardins ouvriers depuis la guerre. Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.

Norge.

SKAPPEL, S. Vårt lands jordeiendommer og utstykningen. Statsøkonomisk Tidsskrift 1928, nr 3/4.

Tyskland.

DIETZE, C. v. Die Lage der deutschen Landwirtschaft. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 130, s. 653.

Österrike.

REISMANN, E. Sozialistische Bodenpolitik. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 10.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

Ulricehamnsblockaden inför utländsk publik. Fackföreningsrörelsen 1929, nr 21.

Amerikas förenta stater.

Vacations with pay under collective agreements. Monthly Labor Review april 1929.

Australien.

Industrial dislocations during 1928. The New South Wales Industrial Gazette 1929, nr 2.

Finland.

Hamnarbetarkonflikten löst. Industritidningen 1929, nr 7.

Frankrike.

LENZ, K. Verhandlungszwang bei Arbeitskonflikten in Frankreich. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 20.

MARVAUD, A. Le conflit du textile dans le nord. Le Musée Social 1929, nr 3.

Nederländerna.

Verslag van de werkzaamheden van de Rijksbemiddelaars gedurende het jaar 1928. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1929, nr 4.

Norge.

LYSHOEL, J. H. Förhållandena på den norska arbetsmarknaden. Industria 1929, nr 10.

Arbeidsgiverforeningen henstiller til Odelstinget ikke å forlenge voldgiftsloven. Arbeidsgiveren 1929, nr 8.

Regjeringen foreslår loven om tvungen voldgift forlenget. Arbeidsgiveren 1929, nr 6.

Tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder i Norge. Udenrigsministeriets Tidsskrift 16 maj 1929.

Storbritannien.

Strikes and lock-outs in 1928. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 5.

Tyskland.

BERGER, G. Ungenügende Lösung des Lohnstreites im Ruhrbergbau. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 21.

NÖRPEL, C. Abänderungsvorschläge der Vereinigung der Arbeitgeberverbände zum Schlichtungswesen. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 20.

SINZHEIMER, H. Zur Frage der Reform des Schlichtungswesens. Reichsarbeitsblatt 1929, nr 12.

Kooperation.

AXELSEN DREJER, A. Relations between consumers' and agricultural co-operative societies. Review of International Cooperation maj 1929.

FREUNDLICH, EMMY. Die Wirtschaftsorganisationen des Völkerbundes und die Konsumgenossenschaften. Schweiz. Konsum-Verein 1929, nr 21.

Belgien.

SERWY, V. The structure and organisation of the co-operative movement. Review of International Cooperation maj 1929.

Irland.

RIDDALL, C. C. Agricultural co-operation in the Irish free state. The Co-operative Review maj 1929.

Schweiz.

LUKAS, J. Bank der Genossenschaften und Gewerkschaften in der Schweiz. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 20.

Storbritannien.

BARNES, A. Co-operators and the general election. The Co-operative Review maj 1929.

SAN GARDE, W. A. S. Derating of productive departments. The Co-operative Review maj 1929.

— Legal points for co-operators. The Co-operative Review maj 1929.

Tyskland.

OLBERG, P. Die deutsche Arbeiterbank. Schweiz. Konsum-Verein 1929, nr 20.

Österrike.

FREUNDLICH, J. Das sechste Jahr der Arbeiterbank. Arbeit und Wirtschaft 1929, nr 10.

Levnadskostnader.

STORSTEEN, E. Levedyrheten i de nordiske hovedstæder. Socialt Arbeid 1929, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Trend of meat production and consumption in the United States. Monthly Labor Review april 1929.

Estland.

TOOMS, A. Coût de la vie en villes 1922—29. (Estnisk text.) Eesti Statistika maj 1929.

Indien.

Family budgets of Burmese wage earners. Monthly Labor Review mars 1929.

Tyskland.

Neue Zollverteuerung von Vieh und Fleisch? Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 20.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

HÄBICH, TH. Farbenblindheit und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1929, nr 6.

SIMON, W. Vom Arbeitsmarkt der Lehrlinge. Arbeit und Beruf 1929, nr 6.

Sverige.

LINDERS, F. J. Das Abiturientenexamen und die Bildungsfrage in Schweden. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 21, s. 415.

Amerikas förenta stater.

Apprenticeship in the foundry trades. Monthly Labor Review april 1929.

Frankrike.

L'orientation professionnelle en France par les offices publics de placement. Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.

Tyskland.

ADLER-RUDEL, S. Jüdische Wohlfahrtspflege und Berufsberatung. Das Berufsamt 1929, nr 4.

HAMMELSBECK, O. Erwachsenenbildung und Industriepädagogik. Soziale Praxis 1929, nr 18.

HOPMANN, A. Berufsberatung im Katholischen Deutschen Frauenbund. Das Berufsamt 1929, nr 4.

LINDNER, LISBETH. Freiwilliger Erziehungsbeirat für schulentlassene Waisen. Das Berufsamt 1929, nr 4.

OSTER. Berufliche und territoriale Fragen des Nachwuchsproblems. Das Berufsamt 1929, nr 4.

UCHANN, R. Normung der Berufskunde und des Lehrplanes. Arbeit und Beruf 1929, nr 9.

ULRICH, HILDEGARD. Berufsberatung und Wohlfahrtspflege. Das Berufsamt 1929, nr 4.

Nykterhetsfrågan.

BANDEL, R. Alkoholismus und Männersterblichkeit. Revue internationale contre l'alcoolisme 1929, nr 2.

HAUPT. Zur Prognostik der Trinkerbehandlung. Revue internationale contre l'alcoolisme 1929, nr 2.

Sverige.

G[AH]N, H. Svensk fylleristatistik. Antalet förseelser efter berusningsmånad år 1928. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 4.

PETRÉN, A. Die schwedische Gesetzgebung über die Trinkerbehandlung. Revue internationale contre l'alcoolisme 1929, nr 2.

De allmännyttiga ölkafébolagen. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1929, nr 3.

Ett uppmärksammat motboksfall i Stockholmssystemet. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 4.

Vad säger man om restriktionssystemet? En rundfråga till olika personer. Tidskrift för Systembolagen 1929, nr 4.

Belgien.

VERVAECK, L. Die sozialen und hygienischen Folgen des belgischen Gesetzes von 1919. Revue internationale contre l'alcoolisme 1929, nr 2.

Norge.

Drukkenskapsforseelser, smugling, hjemmebrenning m. v. i 1928. Statistiske Meddelelser 1929, nr 1/3.

Rusdrikklovforseelser i 1928. Statistiske Meddelelser 1929, nr 1/3.

Tyskland.

WEYMANN, K. Auf 400 Einwohner nur eine Schankstätte. Soziale Praxis 1929, nr 20.

Österrike.

SOYKA, R. Das österreichische Volksbegehren gegen den Alkoholmissbrauch. Revue internationale contre l'alcoolisme 1929, nr 2.

Socialförsäkring.

ANDERSSON, TH. Social sjukförsäkring. Sv. Sjukkasse-Tidning 1929, nr 4.

PETTERSEN, C. N. Fra besøk i danske og svenske sykekasser. Sykeforsikringsbladet 1929, nr 5.

RICCA-BARBERIS, M. Sulle responsabilità pei trasporti con motori a scoppio. Rivista Critica di Infortunistica 1929, nr 1/2.

RYSTEDT, G. Association professionnelle internationale des médecins. Redogörelse för sammankomst i Paris 27—30 september 1928. [Sjukförsäkringsfrågan.] Sv. Läkartidningen 1929, nr 21.

N. H. Vad är lumbago? Arbetarskyddet 1929, nr 5.

Public-service retirement systems in the United States, Canada, and Europe. Monthly Labor Review april 1929.

Sverige.

BROBERG, C. Pensionsstyrelsens anstalter för reumatiska och nervösa. Svenska Röda Korset 1929, nr 5.

J[ERNEMA]N, T. Registreringsarbetet i pensionsnämnderna. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 3.

LEVINSON, K. Eisens och Löfmarks edition av olycksfallsförsäkringslagen. (Referat.) Arbetarskyddet 1929, nr 4.

SCHULZENHEIM, H. v. Arbetsgivarnas medverkan vid olycksfallsförsäkringens skadereglering. Verkstäderna 1929, nr 5.
Försäkring för yrkessjukdomar. Arbetarskyddet 1929, nr 4.
Nytt reformförslag i fråga om sjukförsäkringen skall utarbetas. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 3.
Organisationen i kommunerna av pensionsförsäkringsarbetet och övrig social hjälpverksamhet. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 3.
Pensionsförsäkringskommitténs utredningsarbete. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1929, nr 3.
Tryggande av pensionsrätten. En förnyad statlig utredning. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1929, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Convicts under workmen's compensation laws. Monthly Labor Review mars 1929.
Public pensions for aged dependent citizens. Monthly Labor Review mars 1929.
Workmen's compensation in the United States, as of January 1, 1929. Monthly Labor Review april 1929.

Australien.

SJÖSTRAND, E. Förslag till socialförsäkring i Australien. Sv. Sjukkasse-Tidning 1929, nr 5.
THOMPSON, LAURA A. Public old-age pensions in Australia and New Zealand: A list of references. Monthly Labor Review mars 1929.

Danmark.

BORBERG, L. P. Fuldstændiggørelsen af Systemet i vort Sygekassevæsen. Socialt Tidsskrift 1929, nr 3/4.
HOLCK, P. Vilkaarene for Invalideforsikringens Iværksættelse af Helbredelsesforanstaltninger. Socialt Tidsskrift 1929, nr 3/4.

Frankrike.

LEY. Les allocations-maladies du consortium de l'industrie textile de Roubaix-Tourcoing. Journal de la Société de Statistique de Paris 1929, nr 5.
Opérations des institutions d'assurances sociales en Alsace et Lorraine pendant l'année 1926. Bulletin du Ministère du Travail 4 kv. 1928.

Norge.

CHRISTENSEN, I. Utkastet til lov om syketrygd. Sykeforsikringsbladet 1929, nr 5.
Kan sykeforsikringsloven bli behandlet i år? Sykeforsikringsbladet 1929, nr 4.

Tjeckoslovakien.

SCHÄFER, A. Das neue Sozialversicherungsgesetz in der Tschechoslowakei. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 19.

Tyskland.

BACKHAUS, H. Der Invaliditätsbegriff in der Rechtsprechung. Gewerkschafts-Zeitung 1929, nr 18.
BEINTKER. Die neue (zweite) Verordnung über die Ausdehnung der Unfallversicherung auf Berufskrankheiten vom 11. Februar 1929. Gesundheits-Ingenieur 1929, nr 18.
TYSZKA, v. Soziallasten und Reparationen. Der Arbeitgeber 1929, nr 10.

Österrike.

KELLER, F. Novellen der Sozialversicherung in Österreich. Arbeit und Beruf 1929, nr 6.

Ut- och invandring.

Estland.

REIMAN, H. Émigration en 1928. (Estnisk text.) Eesti Statistika maj 1929.

Irland.

Emigration in 1928. Irish Trade Journal maj 1929.

Storbritannien.

Entry of foreigners for employment in Great Britain. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 5.
State-aided settlement overseas. The Ministry of Labour Gazette 1929, nr 5.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 maj—10 juni 1929 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
83.	K. kung. om ändrad lydelse av § 2 mom. 2 i kung. den 27 juni 1927 (nr 455) ang. statsbidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka	10 maj
84.	K. kung. om ändrad lydelse av § 1 i kung. den 8 maj 1925 (nr 329) ang. statsbidrag för understödjande av dispensärverksamhet	10 »
98.	K. kung. ang. tillfälligt tillägg till de understödsbelopp, som utgå jämlikt 2 § i förordningen den 1 juni 1912 (nr 84) om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd), sådan nämnda paragraf lyder enligt kung. den 17 september 1914 (nr 267)	16 »
107.	K. kung. om ändrad lydelse av 10, 33, 37 och 42 §§ i kung. den 11 nov. 1927 (nr 411) med vissa föreskrifter i anledning av lagen om utlännings rätt att här i riket vistas	24 »